Yaya Diospa mushu killkachishkan shimi

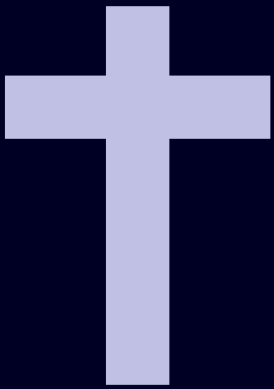

New Testament in Quechua, Southern Pastaza (PE:qup:Quechua, Southern Pastaza)

Yaya Diospa mushu killkachishkan shimi
New Testament in Quechua, Southern Pastaza
(PE:qup:Quechua, Southern Pastaza)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Southern Pastaza

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Southern Pastaza [qup], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Southern Pastaza

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
2e32a407-2fdc-5e27-9771-8167a89d515f

Contents

MATEOPA KILLKASHKAN KILLKA 1
MARKUSPA KILLKASHKAN KILLKA 117
LUKASPA KILLKASHKAN KILLKA 188
JUANPA KILLKASHKAN KILLKA 303
Hechos 392
ROMAPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 496
1 Korinto 546
2 Korinto 597
GALASIAPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 627
EFESOPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 645
FILIPOSPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 662
KOLOSAPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 674
1 Tesalónika 685
2 Tesalónika 695
TIMOTEORAYKU PUNTIRU KILLKA 701
TIMOTEORAYKU ISHKAYNIN KILLKA 715
TITORAYKU KILLKA 725
FILEMONRAYKU KILLKA 731
HEBREO RUNAKUNARAYKU KILLKA 734
SANTIAGOPA KILLKASHKAN KILLKA 772
PUNTIRU PEDROPA KILLKASHKAN KILLKA . . 785
2 Pedro 800
1 Juan 809
2 Juan 821
3 Juan 823
JUDASPA KILLKASHKAN 825
PASANAN KANANMANTA KWINTAK KILLKA . 830

MATEOPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Jesukristupa yaya rukunkuna wañupa shutinkuna (Lk 3.23-38)

1 Kay killkami Jesukristumanta riman. Pay wawayarirka ali kamachik David wañupa miraykunamanta. David karka Abraham wañupa miraykunamanta.

2 Abraham Isaakpa yayanmi karka. Isaak Jakobpa yayanmi karka. Jakob Judapa yayanmi karka, chaymanta wawkinkunapapas.

3 Judá Farespa Sarapa yayanmi karka, maman karka Tamar. Fares Esrompa yayanmi karka. Esrom Arampa yayanmi karka.

4 Aram Aminadabpa yayanmi karka. Aminadab Naasonpa yayanmi karka. Naasón Salmonpa yayanmi karka.

5 Salmón Boospa yayanmi karka, maman Rahab karka. Boos Obedpa yayanmi karka, maman Rut karka. Obed Isaipa yayanmi karka.

6 Isaí atun apu Davidpa yayanmi karka.

Chay atun apu David Salomonpa yayanmi karka. Salomonpa maman manara Davidpa warmin kashpanra Uriaspa warminmi karka.

7 Salomón Roboampa yayanmi karka. Roboam Abiaspa yayanmi karka. Abias Asapa yayanmi karka.

8 Asa Josafatpa yayanmi karka. Josafat Jorampa yayanmi karka. Joram Usiaspa yayanmi karka.

9 Usias Jotampa yayanmi karka. Jotam Akaspa yayanmi karka. Akas Esekiaspa yayanmi karka.

10 Esekias Manasespa yayanmi karka. Manasés Amonpa yayanmi karka. Amón Josiaspa yayanmi karka.

11 Josias Jekoniaspa wawkinkunapapas yayanmi karka. Chay uras Babilonia llaktamanta runakuna yaya rukunchi wañukunata watashpankuna aparkakuna llaktankunama, chaypi chay runakunapa munashkankunata rurashpa kawsanankunapa.

12 Chay apirishka kahushkankunapi Jekonias warminta chichuchirka kari wawata. Chay wawaka Salatiel karka. Salatiel Sorobabelpa yayanmi karka.

13 Sorobabel Abiudpa yayanmi karka. Abiud Eliakimpa yayanmi karka. Eliakim Asorpa yayanmi karka.

14 Asor Sadokpa yayanmi karka. Sadok Akimpa yayanmi
karka. Akim Eliudpa yayanmi karka.
15 Eliud Eleasarpa yayanmi karka. Eleasar Matanpa
yayanmi karka. Matán Jakobpa yayanmi karka.
16 Jakob Josepa yayanmi karka. José Mariapa kusanmi
karka. Maria Jesuspa mamanmi karka. Chay Jesustami ri-
markakuna Kristu, chayka ninayan Yaya Diospa Kachashkan
Kishpichik.
17 Yaya rukunchi Abrahammanta pacha atun apu David-
kama chunka chusku kuti mirashka runakunami karkakuna.
Atun apu Davidmanta pacha yaya rukunchi wañukunata Ba-
bilonia llaktama apashkankunakama chunka chusku kuti
mirashka runakunami karkakuna. Paykunata chay Ba-
bilonia llaktama apashkankunamanta pacha Kristu wawa-
yarishkankama chunka chusku kuti mirashka runakunami
karkakuna.

Jesukristupa wawayarishkanmanta riman
(Lk 2.1-7)

18 Kunan kwintanayani imashnami Jesukristu
wawayarirka. Manara wawayarihushpan paypa maman
Maria Josewa kwintashka karka kasarananpa. Manara
Joseka pushahushpanra Yaya Diospa Espíritun yanapashpan
Mariaka chichuna kiparirka.
19 Maria chichu kashkanta yachashpan Joseka manana mu-
narkanachu payta pushanata warminrayku. Ali rurak runa
kashpan mana munarkachu tukuy chay llaktapi kawsak
runa masinkunapa puntankunapi Mariata pinkachichinata.
Chayrayku yuyarirka nima pita rimashpan payta sakinata.
20 Chasna yuyarihushkanpi shuk tuta muskuyninpi Yaya
Diospa angelka rimarka:

José, ñawpa atun apu Davidpa miraymanta kashpayki Yaya
Dios munan mana pinkarishpa Mariata pushanaykipa. Chay
wiksanpi kahushkanka kanmi Yaya Diospa Espíritun yana-
pashpan Mariaka chichuna kiparishkanrayku.
21 Payka shuk kari wawata wawayanka. Ña wawayashpan
shutiyachinki Jesusta nishpa. Chasna Jesús rimashkanka
kishpichikmi. Chasna kashpan chay angelka rimashpa
katirka: Payka runakunata uchankunamanta kastigana
kahushkakunamanta kishpichinka nishpa.
22 Chaywa paktarirka Yaya Diospa ñawpa rimashkanka
imashnami paypa yachayninwa yachachik Yaya Dios payta
yuyachishpan rimarka kasna:
23 Shuk shipas chichunkami, shuk kari wawata wawayanka.
Wawayashpan shutiyachinka Emanuel nishpa.

Emanuel ninayan Yaya Dios ñukanchiwa. Chasna Yaya Dios rimashkanshina Mariaka shuk kari wawata wawayanan karka.

24 Chay angel rimashkanwasha Joseka puñushkanmanta likcharishpan Mariata pusharka warminrayku, imashnami Yaya Diospa angelka rimarka.

25 Pushashkanwasha manara kawsarkachu warminwashina wawayanankama. Mariaka wawayashpan chay wawanta shutiyachirka Jesús.

2

Istrillata yachak runakuna Jesusta kushichik rirkakuna

1 Atun apu Herodes Judea allpapi kamachihushkan uras Belén llaktapi Jesuska wawayarirka. Chay Belén llaktaka Judea allpa chawpipi, apukunapa kawsana Jerusalén llakta kuchupi karka. Jesús wawayarishpanna inti llukshinan kuskamanta istrillata yachak runakuna Jerusalén llaktama shamurkakuna.

2 Paktashpankuna chaypi kawsak runakunata rimarkakuna:

Karu llaktanchimanta rikushkanchi shuk suma punchahlla rikurik istrilla llukshishkanta. Chayta rikushpanchi yachashkanchi shuk kari wawa wawayarishkanta kankuna israel runakunata kamachinanpa. Chayraykumi shamushkanchi chay wawayarishkata mañashpa kushichinanchipa. ¿Maypitaya chay wawayarishka atun apuka?

3 Chayta uyashpan atun apu Herodeska yapa mancharishpan tsala tukurka. Chay Jerusalenpi kawsak runakunapas yapa mancharirkakuna.

4 Chaypina chay Herodeska kayachirka tukuy saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas. Paykunata tapurka:

Kankuna Yaya Diospa shiminta yachachinkichi. Ñukatapas rimawaychi ¿maykan llaktapita wawayarinka Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka?

5 Chaypina chay yachakkunaka aynirkakuna:

Kay Judea allpa chawpipi Belén llaktapimi wawayarinka. Chasnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikka Yaya Diospa rimashkanta killkarka maykanmi pasanan karka:

6 Judea allpapi Belén llaktamanta achka atun llaktakuna tiyashpanpas chay uchilla Belén llaktaka mana kanchu mana valikshina. Chay Belenpimi shuk wawaka wawayarinka ali kamachik kananpa. Paymi kankuna

akllashkayni israel runakunata alita yachachinka nishpa.

7 Chayta uyashpan Herodeska pakalla kayachirka chay istrillata yachakkunata. Paykunata tapurka:

¿Ima urasta chay istrillaka llukshirka? nishpa.

8 Paykuna aynishpankuna Herodeska rimarka:

Kunanka riychi chay Belén llaktama. Chaypi maskaychi chay wawata. Payta tarishpaykichika rimak shamuwaychi ñukapas payta kushichik rinaynipa.

9 Chasna llullachishpa rimashpanmi chay istrillata yachakkunaka Jerusalenmanta llukshirkakuna chay Belén llaktama rinankunapa. Rihushpankuna kutikashka rikurkakuna chay llaktankunapi rikushkankuna istrillata. Chay istrillaka paykunapa puntankunapi rirka. Chasna rishpan Jesuspa kahushkan wasi kuskapi shayarirka.

10 Paykunaka chay istrillata rikushpankuna yapa kushikurkakuna.

11 Chaymanta chay wasipi yaykuk rishpankuna rikurkakuna Maria wawanwa kahukta. Chaypina paykunaka chay wawata kunkurishpa mañashpa kushichirkakuna kanka Yaya Diosmanta shamushkami kanki nishpa. Chaypi apamushkankuna kahunta paskashpankuna yapa chaniyuta surkurkakuna, orota, dioskunarayku rupachina wikita, mishkinlla asnak kaspi wikita mirra shutiyuta. Tukuy chaykunata kurkakuna wawa Jesusta kushichinankunapa.

12 Chaymanta Yaya Dioska paykunata puñushkankunapi rimarka mana kutinankunapa Herodesma. Chayrayku paykunaka Yaya Diospa rimashkanta kasushpankuna llaktankunama kutirkakuna shuk ñampitana.

Joseka Mariawa wawan Jesusta mitikuchirkakuna Egipto allpama

13 Chay yachak runakuna llaktankunama kutishkankunawasha Yaya Diospa angelka Joseta muskuyninpi rimarka:

Herodeska maskankami kay wawata wañuchinanpa. Chayrayku utkalla atarishpayki kay wawata mamanwa pakta pushay Egipto allpama. Chay allpapi kipariychi kankunata rimanaynikama kutinaykichipa.

14 Chasna chay angelka rimashpan Joseka atarishpan wawata mamanwa pakta pusharka Egipto allpama. Chaypi kawsarkakuna apu Herodes wañunankama.

15 Chasna paktarishka Yaya Diospa ñawpa rimashkanka, imashnami paypa yachayninwa yachachik Yaya Dios payta yuyachishpan rimarka kasna:

Chay Egipto allpamanta Wawaynita kayarkani shamunanpa nishpa.

Chay apu Herodeska achka wawakunata wañuchichirka

16 Chay apu Herodeska yankamanta chaparka chay yachakkunata. Kunanka ñukata llullachiwashkakuna nishpa yuyarirka. Chayrayku yapa piñarirka. Chaypina timputa yuparka ima urasmi chay istrillaka puntiru rikurishka karka, imashnami chay yachakkunaka rimarkakuna. Chaywasha suntalunkunata Belén llaktama, kuchunpi kahuk uchilla llaktakunamapas kacharka tukuy manara ishkay watayu kari wawastukunata wañuchinankunapa.

17 Chasna chay wawakunata wañuchishpankuna Yaya Diospa yachayninwa yachachik Jeremiaspa ñawpa killkashkan paktarirka. Payka killkarka maykanmi pasanan karka Belén llakta kuchupi, Ramá shutiyu llaktapi kasna nishpa:

18 Ramá llaktapi yapa llakiywa kaparishpa wakahukkunata uyankakuna. Israel runakuna wakanahun wawankuna wañuchiy tukushkankunarayku. Mana nima pi atipankachu paykunata kushillayachinata.

19 Herodes wañushkanwasha Yaya Diospa angelka chay Egipto allpapi Joseta puñuhushkanpi rimarka:

20 Atariy, chay wawata mamanwa pakta pushay. Kutiychi Israel allpaykichima. Chay wawata wañuchinayak runakunaka ñami wañushkakuna.

21 Chaypina Joseka angelta kasushpan chay wawata mamanwa pakta pusharka Israel allpanchima.

22 Ñampipi rihushpankuna Joseka yachashpan Herodespa wawan Arkelao Judea allpapi kamachik kananta, mancharka Judeama rinata. Yaya Dios muskuyninpi rimashpan Galilea allpamana rirkakuna.

23 Chaypi paktashpankuna rirkakuna Nasaret llaktapi kawsanankunapa.

Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkuna rimarkakuna maykanmi pasanan karka:

Nasaret llaktapi kawsashkanrayku paytaka shutiyachinkakuna Nasareno nishpa.

Chayraykumi Jesustaka shutiyachirkakuna Nasareno.

3

Bawtisak Juan kallarirka runakunata yachachinata (Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Tukuy chaykuna unay pasashkanwasha Juanka rirka Judea allpapi chunlla chakishka allpama. Chaypi shamushka runakunata Yaya Diospa shiminta yachachirka. Achka

runakunata bawtisashkanrayku payta shutiyachirkakuna Bawtisak Juan nishpa.

2 Chaypi Juanka rimarka:

Ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku alita yuyarishpaykichi tukuy millaypa rurashkaykichita sakiychi payta kasunaykichipana nishpa.

3 Chay Juan shamunanmantami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias wañuka killkarka:

Chunlla chakishka allpapimi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna:
Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi, atun apu shamushpan purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichariychi. Millaypata rurashpa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunka nishpa.

4 Juanpa churarishkanka shuk pukripa churarinanshinami karka, wiwa kamillupa willmanmanta awarishka. Sinturunka karamantalla karka. Mana mikupayarkachu ñukanchipa mikunanchitashina. Mikupayarka upyapayarka imatachari taripayarka chay chunlla chakishka allpapi, atun muru chilikkunata, mapa mishkitapas.

5 Chaypina tukuy Judea allpapi llaktakunamanta, Jerusalén llaktamantapas, Jordán yaku mayanmantapas achka runakuna shamurkakuna Juanpa yachachihushkanta uyanankunapa.

6 Chayta uyashpankuna uchankunata musyashpankuna rimarkakuna. Chasna rimashkankunawasha Juanka paykunata chay Jordán yakupi bawtisarka.

7 Chaymanta fariseokuna saduseokunapas rirkakuna bawtisarinankunapa. Juanka paykunata rikushpan rimarka:

Machakuyashina runakuna kankichi yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. ¿Pita kankunata rimashka ña kuchuyamuhushkan Yaya Diospa manchaypa kastigananmanta chasnalla kishpinaykichipa?

8 Manara bawtisarihushpaykichira alitana ruraychi rikuchinaykichipa Yaya Diosta kasuk kanaykichita.

9 Ama rimariychichu yaya rukunchi Abraham wañupa miraymantami kanchi, chayrayku Yaya Dioska kishpichinka ñukanchikunata nishpa. Yaya Dios munamaka, kay rumikunamanta rurama yaya ruku Abrahampa mirayninta.

10 Rikuychi, shuk tarpu kaspi mana alita muyuyashpanka
amunka sapinpi achawa kuchushpan ninapi rupachin. Chas-
nallatatami Yaya Dioska tukuy mana ali rurak runakunataka
wichunka ninama rupanankunapa.
11 Kankuna millaypata rurashkaykichita amirishpa
sakishpaykichika ñukaka yakullawami bawtisashkaykichi
Yaya Diosta katinaykichipa. Ñukamanta ashwan yachayyu
runami shamunka. Paymantaka ñukaka mana yapa
yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata
atipanichu rimanata. Payka kankunata Yaya Diospa
Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka. Ninawa
rupachihushkashina uchaykichita pichanka payta kushilla
katinaykichipa.
12 Yuyariychi, sarata triguta pallashpanchi tullunmanta
muyuntana wishkunchi. Chay muyuntaka wakaychanchi,
tullunkunataka ninapi rupachinchi. Chay shamuhuk runaka
chasnallatata ruranka. Paymi tukuy kirikkunataka siluma
pushanka. Mana kirikkunataka nina mana wañukma
kachanka nishpa yachachirka Bawtisak Juanka.

Juanka Jesusta bawtisarka
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

13 Chay uras Jesuska yuyarirka Juan bawtisawachun nish-
pan Galilea allpamanta Jordán yakuma rirka. Chaypi Jesuska
Juanta tapurka payta bawtisananpa.
14 Chasna tapushpanna Juanka payta mana bawtisana-
yarkachu.
Kan ñukata bawtisawanayki imata, ñukata tapuk
shamuwanki kanta bawtisanaynipa nishpa rimarka Juanka.
15 Chaypina Jesuska aynirka:
Tukuy Yaya Dios ñukanchita kamachishkanta kasunanchi
tiyan. Chayrayku kanmi bawtisawanayki tiyan nishpa.
Chaypira Juanka payta bawtisarka.
16 Bawtisarishkanwasha Jesuska yakumanta llukshirka.
Chaypi siluka paskarishpan Jesuska rikurka Yaya
Diospa Espiritunta shuk wiwa mukukushina paypi
uraykumuhushkanta.
17 Chaypina silumanta Yaya Diospa rimashkanta
uyarkakuna:
Kay Jesuska munashkayni wawaynimi. Paymi sumakta
kushichiwan nishpa.

4

Supay Jesusta uchata rurachinayarka
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

1 Chaymanta Jesús bawtisarishkanwasha Yaya Diospa
Espiritunka payta pusharka chunlla chakishka allpama.
Chayma pusharka supayka kamananpa, shutipachu Yaya
Diosllata kasun nishpa.
2 Chaypi Jesuska mana mikushpa karka chusku chunka
punchata, chusku chunka tutata. Chaywasha yapa yarkarka.
3 Chaypi supayka Jesusta kayllayashpan kamarka shuti-
pachu Yaya Diosllata kasun nishpa. Shutipa Yaya Diospa
Wawan kashpaykika rimay kay rumikunata pan tukunanpa,
chayta mikunaykipa.
4 Chaypina Jesuska aynirka:
Nima imashna rurashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi
riman:
Mana mikunawallachu runaka kawsan. Ashwan Yaya
Diospa rimashkanta kasushpanmi kawsanka nishpa.
5 Chaymanta supayka Jesusta pusharka Yaya Diospa mu-
nashkan Jerusalén llaktama. Chaypi Yaya Diospa wasin
awama sikachirka.
6 Chaypina Jesusta rimarka:
Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika saltay kay awa-
manta allpama. Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Yaya Dioska angelkunata kachanka kanta kuyranankunapa.
Paykunami makinkunapi kanta alita kuyrankakuna
mana nima rumipi waktarinaykipa nishpa.
7 Chaypina Jesuska aynirka:
Nima imashna rimawashpayki saltashanchu. Yaya Diospa
killkachishkanpi kaytapas nin:
Ama Yaya Diosta yanka kamankichu yachanaykipa payka
yanapawankachu manachu nishpa.
8 Chaymanta supayka Jesusta pusharka yapa awa urku
awama. Chay urku awamanta tukuy kay allpapi ka-
machik atun apukuna kamachinan allpakunata, suma atipak
kanankunata, yapa suma rikurihushkankunata rikuchirka.
9 Chaypina rimarka:
Ñukata kunkurishpa mañawashpaykika tukuy kay
rikuhushkaykita kushkayki nishpa.
10 Chaypina Jesuska aynirka:
Nima imashna kanta kunkurishpa mañashanchu.
Ñukamanta anchuriy Satanás supaykunapa apun. Yaya Diospa
killkachishkanpi nin:
Yayaykichi Diosllata kunkurishpa mañaychi. Payllata ka-
sushpa kawsaychi nishpa.
11 Chasna Jesús sinchita Yaya Diospa yachayninwa rimash-
pan supayka anchurirka. Chaypina Yaya Diospa angelku-
naka Jesusta kayllayarkakuna yanapanankunapa.

Galilea allpa llaktakunapi Jesús kallarirka yachachinata
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

12 Chaymanta Jesuska yachashpan Bawtisak Juanta
karselpi churashkankunata, Galilea allpama kutirka.
13 Galileapi Nasaret kikin llaktanmanta llukshishpan
Kapernaum llaktama kawsananpa rirka Galilea
allpallapillatata. Chay llaktaka karka Galilea kucha mayanpi,
chay chunka ishkay israel runakunapa ayllunkunamanta
Sabulonpa, Neftalipa miraykunapa allpankunapi.
14 Chayma rishpan Jesuska paktachirka Yaya Diospa
yachayninwa ñawpa yachachik Isaiaska killkashkanta kasna
nishpa:
15 Tukuy kankuna Galilea allpapi kawsak Yaya Diosta mana
kasuk, Galilea atun kucha mayanpi, Jordán yaku
mayanpipas kahuk Sabulonpa, Neftalipa miraykunapa allpankunapi chapurishka kawsakkuna, uyaychi
Yaya Dios kankunarayku rimashkanta kasna:
16 Tukuy chay runakuna mana alita rurashpa
amsapishina kawsakkunaka Yaya Diospa yachayninta
atun suma punchayaktashina rikunkakuna. Chay
runakuna wañunankunata yapa manchashpa
kawsahushpankuna yapa suma punchayachiktashina
Yaya Diospa ali shiminta kishpichinanmanta
uyankakuna.
17 Chaymanta pacha Jesuska kallarirka yachachinata:

Ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi.
Chayrayku tukuy mana ali rurashkaykichita sakiychi payta
kasunaykichipana nishpa.

Jesuska chusku rediyak runakunata kayarka
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Chaymanta Galilea kucha mayanpi rihushpan Jesuska
ishkay runa wawkipura kahukta rikurka. Paykunaka
redinkunata yakupi kacharihurkakuna. Karkakuna Simón
Pedro shutiyu wawkin Andreswa.
19 Chaypina Jesús rimarka:

Shamuychi, katiwaychi. Ñuka kankunata yachachisha.
Imashnami kunankama challwata apishpa kawsashkankichi, chasnashinami kunanmanta pacha runakunatana
yachachishpa purinkichi paykunapas Yaya Diosta
kasunankunapa.
20 Chasna rimashkanllapi chay rediyak runakunaka
redinkunata sakishpa Jesustana katirkakuna.
21 Chaymanta astalla chay kucha mayanta rihushpankuna
Jesuska rikurka Sebedeopa wawankuna Santiago wawkin

Juanwa pakta kahukkunata. Botinkunapi yayanwa redinkunata rimintahurkakuna. Chaypi Jesuska chay ishkay runakunatapas kayarka paywa pakta purinankunapa.

22 Chaypina atarishpankuna yayankunata botinpi sakishpa Jesuswa pakta rirkakuna.

Jesuska achka runakunata yachachirka
(Lk 6.17-19)

23 Chaymanta Jesuska runankunawa tukuy chay Galilea allpa llaktakunapi yachachishpa purirka tukuy chay israel runa masinchikunapa tantarinankuna wasikunapi. Chaypi yachachirka kay suma ali shimita Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chasna yachachihushpan Jesuska runakunata tukuy unkuyninkunamanta parisinankunamantapas ampipayarka.

24 Chay Siria allpa llaktakunapi achkata rimarkakuna Jesuspa yachachihushkanmanta, unkushkakunata ampihushkanmantapas. Chayrayku Jesusma aparkakuna chikan chikan unkuyyukunata, nanayyu runakunata, supay yaykushka runakunatapas, kunkaymanta sinchiyarik kuchparik unkushkakunata, chakichik unkuyyukunatapas. Tukuy chay unkushkakunata Jesuska ampirka.

25 Chaymanta achka runakuna Galilea allpapi llaktakunamanta, Chunkallakta shutiyumanta, Judea allpapi llaktakunamanta, Judeallapillatata Jerusalén llaktamanta, Jordán yaku chimpamantapas Jesusta katirkakuna.

5

Jesuska runankunata yachachin imashnami kushilla kankakuna
(Lk 6.20-23)

1 Chaymanta Jesuska chay achka runakunata rikushpan shuk luma awapi sikarka. Chaypi tiyarishpan payta katihukkunaka kayllayarkakuna.

2 Chaypina Jesuska paykunata yachachirka kasna nishpa:

3 Kushilla kankichi yuyarishpa kawsashpaykichika Yaya Dios mana yanapawashpanka nima imata atipanichu ruranata nishpa. Yaya Diosmi kankunata yanapanka wiñayparayku paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.

4 Kushilla kankichi llakiywa kahushpaykichika. Yaya Diosmi kankunata sinchikuchinka. Uchaykichimanta llakirishpaykichika Yaya Dios kankunata llakichishpa yanapanka.

5 Kushilla kankichi mana piñarishpa, nima rimanakushpa
kawsashpaykichika. Yaya Dioska chay mushu ruranan allpa-
pimi kankunata churanka chaypi kawsanaykichipa.
6 Kushilla kankichi yarkahukshina upyanayahukshina
Yaya Diospa munashkanta ruranayashpaykichika. Yaya
Diosmi kankunata yanapanka paypa munashkanta rurashpa
kawsanaykichipa.
7 Kushilla kankichi tukuy runa masikichita yuyashpa lla-
kichishpa kawsashpaykichika. Yaya Dioska kankunatapas
yuyashpanmi llakichinka.
8 Kushilla kankichi ali yuyayyu runakuna kashpaykichika.
Yaya Diosta riksinkichi.
9 Kushilla kankichi shukwa shukwa alichak runakuna
kashpaykichika. Yaya Dios kankunata alita rikunka
wawaynikuna kankichi nishpa.
10 Kushilla kankichi runakuna kankunata chiknishpa
yanka parisichishpankuna Yaya Diospa munashkanta alita
rurashpa kawsahushkaykichirayku. Chasna parisihushpay-
kichi Yaya Dios kankunata yanapanka wiñayparayku paypa
ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.
11 Kushilla kankichi runakuna yankamanta millaypata
kankunamanta rimashpankuna kankunata chiknishpa
parisichishpankuna ñukaranti llullapi churashpa
rimashpankuna.
12 Chasnami ñawpa Yaya Diospa rimashkanta yachachikku-
natapas chiknishpankuna parisichirkakuna. Chayrayku,
kankunatapas parisichihushpankuna kushikuychi. Shuk
puncha silupi paktashpaykichi Yaya Dios kankunata atunta
kushichinanta yachashpaykichi kushikuychi.

Jesuska yachachin imashnami payta katikkunaka kawsanankuna tiyan
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 Imashnami kachiwa kachiyachinchi mikunata ali
kananpa, chasnallatata kankunaka runa masikichita
yachachishpa yanapankichi mana uchata ruranankunapa.
Chamu kachika manami alichu kachiyachinanpa mikunata.
Chasnataka apishpa wichunchi kanchama chaypina
runakuna sarunankunapa.
14-15 Chaymanta shuk lamparinta apichishpanchi
churanchi mesa awapi tukuy wasita punchayachinanpa.
Chay apichirishkata mana churanchichu shuk kahun ukupi.
Chaymantapas shuk llakta urku awapi kahukka mana
atipanchu pakanata, tukuy runakuna rikunahun. Chay
llaktatashinami chay lamparintashinami runa masikichika
kankunata rikunkakuna.

16 Chasna kashpaykichika alikunallata rurashpa kawsaychi, tukuy runa masikichi rikushpankuna silupi kawsak Yaya Diosta agradesishpa kushichinankunapa.

Jesuska Yaya Diospa ñawpa kamachishkanta yachachin

17 Yaya Dioska ñawpa yaya rukunchikunata yachachirka kamachishkankunata kasushpa kawsanankunapa. Tukuy chayta Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna killkarkakuna. Ñukaka shamushkanimi tukuy chay killkashkankunapi rimashkanta ruranaynipa. Manami shamushkanichu kankunata rimanaynipa chay killkashkankunata manana kasushpa kawsanaykichipa.

18 Alita uyawaychi. Tukuy chay Yaya Diospa yachachishkanta kankuna alita kasunaykichi tiyan kay allpa kay silu chinkarinankama. Tukuy rimashkanka paktarinkami. Nima shuk paypa shiminka yanka nishpa kanchu.

19 Kankuna mana imananchu nishpa shuklla Yaya Diospa kamachishkanta mana kasushpaykichika chaymanta shuk runakunatapas chasnallatata ruranankunapa yachachishpaykichika Yaya Diospa kamachinanpi tukuymanta mana valikchu kankichi. Ashwan Yaya Diospa kamachishkanta alita kasushpa kawsashpaykichika chaymanta chasnallatata runa masikichita yachachishpaykichika Yaya Diospa kamachinanpi tukuymanta ashwan valik kankichi.

20 Kankunata rimani, Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta, fariseokunamantapas Yaya Diospa kamachishkanta ashwan alita paktachinaykichi tiyan. Paykuna paktachinanchi tiyan nishpa rimashpankunapas manami tukuy shunkunkunamanta pacha paktachinahunchu. Paykunamanta mana ashwan alita paktachik kashpaykichika manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa ali kamachihushkanpi kawsankichichu.

Jesuska yachachin mana shukwa shukwa piñanakushpa kawsanamanta
(Lk 12.57-59)

21 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimarka:
Ama runa masikichita wañuchiychichu. Wañuchishpaykichika apumi kankunatapas kastiganan tiyan.

22 Kunan ñuka kankunata rimani, runa masikichita piñarishkaykichillawa kastigay tukunkichi. Chaymanta runa masikichita piñarishpa kamishpaykichika saserdotepa tantarishkan apunkuna kankunata ashwanta kastiganan tiyan. Chaymanta maykanpas runa masinta kushway wañunki nishpa yuminkashpanka nina mana wañukma kachay tukunka.

23-24 Yaya Diospa wasinpi shuk imata kunayahush-
paykika payta kushichinaykipa, kunkaymanta
runata piñachishkaykita yuyarishpaykika manara
kunayahushkaykita churahushpayki alichakriy chay
piñachishkayki runawa. Chaywasha kutiy kunayahushkaykita
Yaya Diosta kunaykipa.
25 Shuk runata liwihushkaykimanta pay piñarishpan kanta
apuma pushahushpanka manarapas paktahushpaykichira
alichaychi mana apuka kanta liwishkaykimanta
kastigananpa. Apupi mana atipashpayki alichanata
runantami kunka karselpi churananpa.
26 Chaymantaka manami llukshinkichu tukuy
liwishkaykita paganaykikama.

Jesuska yachachin mana shukpa warminta munarishpa kawsanamanta

27 Kankuna yachankichi Yaya Dios ñawpa yaya rukunchiku-
nata rimashkanta:
Nima maykan warmiyu kari shuk warmiwa musayachun.
Kusayu warmipas ama musayachun shuk kariwa
nishpa.
28 Kunan ñuka kankunata rimani, maykanpas shukpa
warminta munarishpa rikushpanka ñami yuyayninpi uchata
rurashka.
29 Ñawiki rikushpan kanta uchata rurachinayashpanka
ñawikita surkuhukshina sakiy mana uchata ruranaykipa.
Ashwan ali kama shuk ñawillawa siluma rinaykipa, mana
ishkanti ñawikiwa ninama wichuy tukunaykipa.
30 Makiki uchata rurachinayahushpanka chay makikitaka
pitihukshina sakiy mana uchata ruranaykipa. Ashwan
ali kama shuk makillawa siluma rinaykipa mana ishkay
makikiwa ninama rinaykipa.

Jesuska yachachin warmiyukuna, kusayukuna mana sakinakunamanta

31 Ñawpa yaya rukunchikunata rimarkakuna:
Kasarashka kahushpayki warmikita sakinayashpaykika kon-
sehuma riy killkachinaykipa kay warmitaka manami
munaninachu nishpa.
32 Kunan ñuka kankunata rimani, warmiki mana shuk
runawa musayashpanka ama sakiychu. Chay warmiwa alita
kawsahushkaykita sakishpaykika uchatami ruranka shuk
runawa. Shuk warmi sakirishkata warmiyahushpaykika
uchatami ruranki. Warmipas kari sakirishkawa kawsahush-
panka uchatami ruran.

Jesuska yachachin shutipallata mana llullashpa rimananchipa

33 Kankuna yachankichi Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimashkanta:
Runakunapa puntankunapi shuk ruranaykichita rimashpaykichi Yaya Diospa rikushkanpi paktachinaynita rimani nishpa, ama llullashpa rimaychichu. Ashwan ñukata rimawashkaykichita paktachinaykichi tiyan nishpa.
34 Kunan ñuka kankunata rimani, mana llullashpa tukuy uras shutipallata rimanaykichi tiyan. Chayrayku nima ima uras runakunapa puntankunapi rimahushkaykichita kirichinayashpa chay kirichinaykichi rimanakunawa rimaychichu. Yanka yuyarinkichi mana Yaya Diospa shutinta chay kirichinaykichi rimanakunapi churashpaykichika mana paktachishkaykichimanta mana yapa kastigay tukunaykichita. Chasna yuyaykichipi pantachishpaykichimi kankunata rimani: Nima siluta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, siluka Yaya Diospa kawsanan kashkanrayku maymantami tukuyta kamachin.
35 Nima allpata churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, kay allpaka Yaya Diospa kamachinan kashkanrayku. Nima Jerusalenta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, atun apu Yaya Diospa munashkan llaktan kashkanrayku.
36 Nima kankuna kikinta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu. Nima chukchaykichita atipankichichu yanayachinata nima yurayachinata tukuy uras chasnalla kiparinanpa, Yaya Dioslla kankunata rurashkanrayku.
37 Kankuna rimashpaykichika ari nishpa, ari kachun. Rimashpaykichika mana nishpa, mana kachun. Chay ari chay mana nishkaykichimanta ashwanta kirichinayashpa rimanakunaka millaypakunata rurachik supaypa yuyachishkanmi kan.

Jesuska yachachin shuk runa ñukanchita mana alita rurashpanka mana rantipananchipa
(Lk 6.29-30)
38 Kankuna yachankichi ñawpa yaya rukunchikunata rimashkankunata:
Shuk runa piñarishpan runa masinpa ñawinta waklichishpanka apuka paytapas chasnallatata kastiganan tiyan. Chaymanta shuk runa piñarishpan runa masinpa kirunta pakishpanka apuka payta chasnallatata kastiganan tiyan nishpa.
39 Kunan ñuka kankunata rimani, ama rantipaychu shuk runa kanta millaypata rurashpanka. Uyaykipi sakmashpanka ama rantipaychu. Kutikashka sakmashpanpas ama piñarinkichu, ashwan alichay paywa.

40 Chaymanta shuk runa kanta kichunayashpanka
kamisaykita, kan ñukata liwiwashkanki, kamisayki raktata
kuway nishpanka shuk kamisaykitapas kichunayashpanka
sakiy, ama piñariychu payta.
41 Shuk suntalu kanta rimashpanka shuk llasha wankur-
ishkata mana pagashpa apanaykipa shuk waranka purina
tuputa, ama piñariychu payta. Ari, apashami, munashpaykika
ishkay waranka purina tuputapas apasha nishpa rimay.
42 Imaykita kanmanta tapuk runata mana mitsashpa
kuy. Imaykita prestananpa shamuk runata mana mitsashpa
prestay.

Jesuska yachachin tukuy chiknik runakunata yuyananchipa
(Lk 6.27-28, 32-36)

43 Kankuna yachankichi ñawpa yaya rukunchikunata ri-
mashkankunata: Runa masikichita yuyaychi. Kankunata
chiknik runakunataka chikniychi.
44 Kunan ñuka kankunata rimani, kankunata
chiknik runakunataka yuyaychi. Shuk runakuna
kankunata wañuchinayashpankunaka Yaya Diosta mañaychi
paykunarayku.
45 Chasna alita kawsashpaykichika silupi kawsak Yaya
Diospa wawankunami kankichi, payshina yuyak kahushkay-
kichirayku. Paymi intita llukshichin alita rurak runaku-
narayku, mana alita rurak runakunaraykupas tukuy runaku-
nata chasnalla yuyashpa yanapananpa. Chasnallatata tamy-
atapas kachan yanapananpa tukuy runakunata chasnalla.
46 Yachanchi llullachik runakunapas ayllunkunata
yuyanankunata. Kankuna chasnallatata aylluykichiku-
nallata yuyashpaykichika paykunamanta mana ashwan
alitachu rurahunkichi. Paykunashina rurashpalla
kawsashpaykichika imamantata Yaya Dioska kankunata
kushichinka.
47 Kankuna aylluykichillawa kwintak kashpaykichika shuk
runakunawa mana kwintashpaykichika chay Yaya Diosta
mana kirikkunamanta mana ashwan alitachu rurahunkichi.
Paykunapas yuyashkankuna runa masinkunallawami kwin-
tanahun.
48 Imashnami silupi kawsak Yayanchi Dioska tukuy
runakunata yuyan, chasnashina kankunapas tukuy
runakunata yuyanaykichi tiyan.

6

Jesuska yachachin ali ruranakunamanta

1 Kankuna runa masikichita yanapashpaykichika ama yuyariychichu, tukuy runakuna chay yanapashkaynita rikushpankuna rimankakuna yapa alita rurak runa kanaynita nishpa. Chasna tukunaykichillapa runa masikichita yanapashpaykichika silupi kawsak Yaya Dioska rurashkaykichimanta kankunata manami kushichinkachu.
2 Chayrayku, shuk nima imayuta yanapashpaykika ama nima pita rimaychu. Ama ruraychu chay yanka nishpa rimak runakunashina. Paykunaka tantarinankuna wasikunapi ñampikunapipas shukma shukma rimashpa purinahun tukuy runakuna yachashpankuna nima imayu runakunata yanapashkankunata paykunata atunyachinankunapa. Alita uyawaychi. Chasna yanapak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kiparinkakuna.
3 Nima imayu runakunata yanapashpaykika ama nima pita rimaychu, nima yuyashkayki amiguykita kwintaychu yanapashkaykimanta.
4 Chunllalla rurashpaykika Yaya Dioska chay nima pi yachashkan rurashkaykita rikushpan alita rurashkaykimanta kanta kushichinka.

Jesuska yachachin imashnami Yaya Diosta mañashunchi (Lk 11.2-4)

5 Kankuna Yaya Diosta mañahushpaykichika ama ruraychichu chay yanka nishpa rimak runakunashina, maykankunami kirichinayanahun alita kasukmi kani nishpa. Paykunaka tantarina wasikunapi, ñampikunapipas tukuy runakuna rikuhushkankunapi shayarishpankuna Yaya Diosta mañanahun. Chasna ruranahun runa masinkuna paykunata rikushpankuna rimanankunapa, chay Yaya Diosta mañak runa alita kasukmi nishpa. Alita uyawaychi. Chasna rurak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kiparinkakuna.
6 Yaya Diosta mañanayashpaykika kwartuykipi yaykuy. Punkuta tapashpa sapallayki Yaya Diosta mañay. Payka kanwa tantaylla kashpan tukuy rimashkaykita uyanmi. Chasna nima pi yachashkan mañashkaykita rikushpan alita mañashkaykimanta kanta kushichinka.
7 Ama chay mana israel runakunashina mañaychichu. Paykunaka yanka diosninkunata mañanahun chay shimikunallata achka kuti rimashpa. Chasna mañashpankuna yuyarinahun diosninkuna paykunata ashwan alita uyanankunata.
8 Kankunaka Yaya Diosta mañahushpaykichika ama paykunashina ruraychichu. Manarapas Yaya Diosta

mañahushpaykichira paymi yachan tukuy munahushkaykichita.
9 Chayrayku kasna rimashpa mañaychi:
Yaya Dios, kanllami kanki yayanchika.
Silupi kawsak kashpayki yanapay tukuy runakuna kan yapa ali kanaykita yuyanankunapa.
10 Kay allpata ali kamachinaykita ruray.
Imashnami silupi munashkaykita ruranahun, yanapay chasnallatata kay allpapipas runakuna munashkaykita rurashpa kawsanankunapa.
11 Karan puncha ñukanchita kuy mikunanchita.
12 Llakichiy ñukanchita mana alita rurashkanchikunamanta.
Imashnami ñukanchikuna runa masinchikunata llakichinchi mana alita ñukanchita rurashkankunamanta, chasnallatata ñukanchitapas llakichiy.
13 Anchuchiy ñukanchita supaymanta.
Ama sakiychu pantachichisha nishpa pay ñukanchita sinchita kamashpan mana alikunata ruranchipa.
Ashwan kishpichiy ñukanchita tukuy mana alikunamanta.
Chasna kachun.
14 Kankuna runa masikichikunata llakichishpaykichika kankunata mana alita rurashkankunamanta, silupi kawsak Yayanchimi kankunatapas tukuy millaypata rurashkaykichimanta llakichinka.
15 Kankuna runa masikichita mana llakichishpaykichika Yayanchika manami kankunataka llakichinkachu uchaykichikunamanta.

Jesuska yachachin imashnami mana mikushpa Yaya Diosta kushichishunchi

16 Kankuna Yaya Diosta yuyarishpa maykan punchami mana mikushpa kahushpaykichika ama uyaykichika llakirishkashina kachun, chay yanka nishpa rimak runakunapashina. Yapa munashpankuna tukuy runakuna yachanankunapa yarkay wiksa chishiyahushkankunata llakirishka uyayu tukunahun. Alita uyawaychi. Chasna rurak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kiparinkakuna.
17-18 Mana mikushpa Yaya Diosta mañahushpaykichika uyaykichita alita mayllaychi, chukchaykichita alita ñakchariychi kushilla rikurinaykichipa, nima pi yachananpa mana mikushpa kahushkaykichita. Yaya Dioslla yachachun chasna kahushkaykichita. Chay nima pi yachashkan rurashkaykichita rikushpan alita rurashkaykichimanta kankunata kushichinka.

Jesuska yachachin silupi kahuk sumakunata munashpa kawsananchipa
(Lk 12.33-34)

19 Kay allpapira kawsahushpaykichi ama imaykichikunata mirachishpa kawsaychichu. Shuk imakunata kumehenkunaka mikunahun, shuk imakunaka ismunahun. Chaymanta shuwakunapas wasikichipi yaykushpankuna imaykichikunata apanahun.

20 Ashwan Yaya Diosta alita kasushpa kawsaychi tukuy chay silupi kahuk sumakunata apinaykichipa. Chaypi nima shukta kumehen mikunchu, nima shuk ismunchu, nima shuwakuna yaykunahunchu apanankunapa.

21 Chayrayku alita yuyariychi imatata ashwanta munankichi. Imaykichikunata mirachishpa kawsahushpaykichika chayllatami yuyarinkichi tukuy shunkuykichimanta pacha. Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsahushpaykichika tukuy shunkuykichimanta pacha payllatami yuyankichi.

Jesuska yachachin punchapishina kawsananchipa
(Lk 11.34-36)

22-23 Ñawinchika ñukanchirayku punchata rikuchikmi. Ñawikichi ali kashpanka alita rikuk punchapi purihushkashina kawsankichi. Ñawikichi mana ali kashpanka amsapi purihushkashina kawsankichi. Tukuy kankunapi punchata rikuchikshina tukuyta alita riksichik asirtachik kashkaka waklishpa amsashina tukushka kashpanka nima imata asirtashpa yapa manchaypa amsa tutapi purihushkashinami kawsankichi.

Jesuska yachachin mana kullkiraykulla yuyarishpa kawsananchipa
(Lk 16.13)

24 Nima maykan kamachishkan runa atipanchu chay ratulla ishkay patroyninrayku tarawanata. Shukllata kasunan tiyan. Shuk patroyninta kasushpanka shuktaka mana kasunkanachu. Kankunaka chay tarawak runashinami kankichi. Kullkita munashpalla kawsashpaykichika manami atipankichinachu Yaya Diosta kasushpa kawsanata.

Jesuska yachachin Yaya Dios wawankunata kuyrananmanta
(Lk 12.22-31)

25 Chayraykumi kankunata rimani, ama muspariychichu, ¿imatashi mikusha, imatashi upyasha kawsanaynipa? nishpa. Kawsananchimi mikunamanta ashwan valik kan. Chasnallatata ama yuyariychichu ¿imatashi churarisha? nishpa. Aychanchimi churarinamanta ashwan valik kan.

26 Rikuychi, imashnami pishkukunaka pawashpa kawsanahun. Paykunaka nima shuk muyuta tarpunahunchu mikunankunapa. Paykunapaka nima tampunkunaka tiyanchu pallashkankunata wakaychanankunapa. Mana nima shuk muyuta tarpushpankunapas silupi kawsak Yaya Diosmi paykunataka achka muyukunata kun mikunankunapa. Ashwan kankunataka Yaya Dioska pishkukunamanta pasatami yuyan, tukuy munashkaykichita kun.
27 Chaymantapas kawsanaykichita yapa yuyarishpaykichipas nima shuk urata atipankichichu mirachinata.

28 Mana nima chayta atipashpaykichika ¿imaraykuta musparinkichi imawami llachapaynita rantisha nishpa? Rikuychi chay suma sisakunata, imashnami wiñanahun. Paykunaka nima tarawanahunchu, nima puchkanahunchu llachapankunarayku. Mana tarawashpankunapas suma churarishkashina kanahun.
29 Ñawpa atun apu Salomón wañupa yapa suma ali churarishkanmanta chay sisakunaka ashwan alita rikurinahun.
30 Kiwakunaka chakirinalla, rupachinalla kashpankunapas Yaya Dios suma sisayukunata ruran. Chayta rikushpaykichi ¿imaraykuta mana kirinkichichu Yaya Dios kankunataka ashwan alita kuyrananta?
31 Yaya Dioska kiwa sisakunamanta kankunataka ashwantami yuyan. Chayrayku ama musparishpa kawsaychichu, imatashi mikusha, imatashi upyasha, imatashi churarisha nishpa.
32 Yaya Diosta mana riksik runakunami chasna yuyaywa kawsanahun. Kankunaka ama paykunashina kawsaychichu. Ashwan kankunapaka tiyanmi alita kuyrak silupi kawsak Yayaykichi Dios. Paymi alita yachan imakunami pishin kankunapaka.
33 Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha munaychi Yaya Dios kankunata kamachinanta, paypa munashkanta rurashpa kawsanatapas. Chasna kawsashpaykichimi payka tukuy munashkaykichitapas kankunata kunka.
34 Tukuy puncha Yaya Dios yanapak kashpan ama yapa yuyarishpa rimaychichu kayaka imashi pasawanka nishpa. Kayantimapas Yaya Diosta yuyashpaykichika payka yanapankallami. Chasna kashpan ama musparishpa yuyariychichu kayarayku, kayawasharaykupas.

7

Jesuska yachachin mana shuk runamanta mana alichu

kanki nishpa rimananchipa
(Lk 6.37-38, 41-42)

1 Ama shuk runa masikichimanta rimaychichu payka
mana alichu kan nishpa. Chasna rimashpaykichika Yaya
Dioska kankunamantapas rimanka paykunaka mana alichu
kanahun nishpa.
2 Imamantachari kankuna runa masikichimanta riman-
kichi payka mana alichu kan nishpa chaymantallatatami
Yaya Dioska kankunamantapas rimanka paykuna mana
alichu kanahun nishpa. Imashnami kankuna munankichi
runa masikichi kastigay tukunanta, chasnallatatami kanku-
napas kastigay tukunkichi. Maykantachari kankuna chapan-
kichi runa masikichi ruranapa chaymantallatatami Yaya
Dioska kankunatapas tapunka.
3-5 Runa masikichipa ñawinpi shuk uchilla susyastu
tiyamaka, shuk ratu rikunkichima. Ashwan kankunaka
kikin ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka, mana
rikunkichimachu. Ñawikichipi ashwan atun susya
tiyamaka runa masikichipa ñawinpi kahukmanta, mana
alichu kama payta rimanaykichipa ñawikimanta susyata
surkushara nishpa. Chasna rurankimaka kan kikintami
llullachirinkima. Ashwan puntiru kan kikinpa ñawikimantara
chay atun susyata surkuy. Chaymanta alita rikushpayki
runa masikipa ñawinmanta chay uchillastu susyata surkuy.
Chasnallatata puntiru kan kikinpa uchaykita sakinayki
tiyan. Chaypirami atipankichi runa masikita kunanata
paypa uchanta sakinanpa.
6 Chaymanta Yaya Diospa shiminta ama yachachiychichu
mana kasunayak runakunata. Chasna runakuna
allkukunashina, kuchikunashina mana yuyayyuchu
kanahun. Paykunata yachachishpaykichika yapa
chaniyu wallkata kuchikunarayku wichuhukshina
kankichima kuchikunaka saru saru ruranankunapa.
Chasnallatata shuk runakuna Yaya Diospa shiminta mana
munanahunchu, nima uchillastuta. Paypa shiminka yapa
chaniyushina kashpanpas paykuna mana valichishpa
asichinahun. Kankunata chiknishpa piñarinahun. Chayrayku
maykankunami Yaya Diospa shiminta munanahun,
paykunallata yachachiychi.

Jesuska yachachin tukuy munashkanchita Yaya Diosta mañashpa tapunanchipa
(Lk 11.9-13; 6.31)

7 Yaya Diosta tapushpaykichika payka munashkaykichita
kunkami. Maskashpaykichika Yaya Diosta, payta tarin-

kichimi. Silupi yaykunayashpa punkunpi kayashpaykichika Yaya Dioska paskankami.

8 Maykanmi tapun, paytaka kunkami. Maykanmi maskan, tarinkami. Maykanmi punkupi kayan, payraykuka paskankami.

9 Alita yuyariychi. Wawaykichi panta tapushpanka kankunaka mana rumita kunkichimachu mikunanpa.

10 Challwata tapushpanka mana machakuyata kunkichimachu mikunanpa.

11 Kankuna mana alita rurashpa kawsakkuna kashpaykichipas wawaykichita alikunallata kunkichi. Ashwan silupi kawsak Yayanchika kankunata alikunallatami kunka payta tapushpaykichika.

12 Kankuna munashpaykichika runa masikichi kankunarayku alita ruranankunapa, ashwan kankunara paykunarayku alita ruraychi. Chasnallatata Moisespa killkashkanta yachachikkuna, Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapas ñawpamanta pacha ñukanchita yachachirkakuna.

Jesuska yachachin Yaya Diosta katihushpanchi ñañu ñampita purihukshina kananchita
(Lk 13.24)

13 Kankuna ñañu punkutashina yaykuychi. Achka runakuna paykuna kikinpa munashkankunallata rurashpa kawsanahun. Paykuna anchu punkutashina yaykushpa anchu ñampipi purihukshina kanahun. Chay anchu ñampipi purihukshina kashpankuna nina mana wañukma paktankakuna.

14 Chaymanta mana achka runakunachu Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanahun. Paykunaka ñañu punkutashina yaykushpa ñañu ñampipi purihukshina kashpankuna parisishpa kawsanahun. Chay ñañu ñampipi purihukshina kashpankuna Yaya Diospa kawsananpi paktankakuna.

Jesuska yachachin llullachik runakunamanta kuyrarinanchipa
(Lk 6.43-44)

15 Kankunaka alita kuyrariychi llullachishpa yachachikkunamanta. Paykunaka Yaya Diospa rimashkanta alita yachachihunchi nishpa Yaya Diosta alita kasukshina rikurinahun. Chasna kashpanpas mana tukuy shunkunkunamanta pachachu payta katinahun. Chayrayku mana ali yuyayyu kashpankuna kankunata pantachichinkakuna manana payta kasushpa kawsanaykichipa.

16 Chasna llullachik runakunataka kawsanankunamantami riksinkichi. Rikuychi, millaypa kasha kaspika mana muyuyamachu ali muyuta. Chinikunaka mana muyuyamachu mishki mikuna muyuta.
17 Shuk ali kaspika ali muyullata muyuyan. Millaypa kaspika mana mikuypa millaypa muyuta muyuyan.
18 Ali kaspika mana atipanchu muyuyanata millaypa muyuta. Nima millaypa kaspika atipanchu muyuyanata ali muyuta.
19 Tukuy millaypa tarpukunataka pitishpa ninama wichunchi, mana alita muyuyashkanrayku.
20 Chayrayku yachachikkunata kawsanankunamantami riksinkichi ali yachachikkunachu kanahun manachu.

Jesuska yachachin Yaya Diosta kasushpa kawsak runakunalla siluma rinankunata
(Lk 13.25-27)

21 Maykankunami Yayayni Jesús, Yayayni Jesús yanka nishpa rimanahun, Yaya Diosta mana tukuy shunkunkunamanta pacha katihushpankunaka chaykunaka Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi manami kawsankakunachu. Ashwan maykankunami ruranahun Yayaynipa munananta, chaykunallami kamachihushkanpi kawsankakuna.
22 Ñuka shamuhushkayni puncha rimasha, maykankunami siluma rinkakuna, maykankunami mana rinkakunachu. Chay puncha achka runakuna rimawankakuna: Yayayni Jesús, Yayayni Jesús, ñukanchimi kanpa shutikipi yachachirkanchi, kanpa shutikita rimashpa supaykunata llukshichirkanchi. Chaymanta kanpa shutikita rimashpa atun yachaywa achka ruranakunata rurashkanchi nishpa.
23 Chaypina paykunata aynisha: Kankunaka yanka llullashpa shutinipi rimarkankichi. Mana ñukata katiwashkankichichu. Millaypata rurakkuna kashpaykichi mana runaynikunachu kankichi. Chasna kashpaykichi anchuriychi ñukamanta nishpa.

Jesuska ishkay runakuna wasita rurashkankunamanta yuyachishpa yachachin
(Mk 1.22; Lk 6.47-49)

24 Maykanmi rimashkaynita alita kasushpa kawsan, chaymi shuk alita yuyarik runashina kan. Chay runaka luma awapi uchkukunata allashpan orkonta sumakta shayachishpan wasinta rurashka.
25 Sinchita tamyashpan yaku untayka shamushpan sinchi wayra wasinta waktashpan mana urmankachu, luma awapi orkonkunaka sumakta shayachirishka kashkanrayku.

26 Maykanmi rimashkaynita mana kasunchu, chaymi shuk
mana alita yuyarik runashina kan. Payka wasinta ruran
tiyupi, mana yapa ukuta allashpan urkunkunata shayachin.
27 Sinchita tamyashpan yaku untayka shamushpan
wayraka chay wasita waktashpan utkalla urman. Chasna
urmashpan paki paki tukun.
28-29 Jesús yachachishkanta tukuchishpan tukuy runakuna
mancharishpankuna paykunapura rimarkakuna: Kay Je-
suska Yaya Diospa yachayninwami yachachin. Tukuy kay
Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta yapa alitami
ñukanchita yachachin nishpa.

8

Jesuska aycha ismuchik unkuyyu runata ampirka
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Jesuska chay lumamanta uraykumuhushpan achka
runakuna payta katirkakuna.
2 Chasnallapi shuk aycha ismuchik unkuyyu runaka, nima
pita kayllayanata atipashpantata Jesusta kayllayarka. Pun-
tanpi kunkurishpan rimarka:
Yaya Jesús, yachani ampinata atipawanaykita. Kanrayku
ali kashpan kay unkuynimanta ampiway, ampirishpayni kuti
atipanaynipa tantaylla kawsanata aylluynikunawa nishpa.
3 Chaypina Jesuska chay runataka makinwa llankashpan
nirka:
Ari, munanimi. Ñami ampirishkanki.
Chasna nishkanllawa chay runaka tukuy unkuyninmanta
ampirishka karka.
4 Chaymantapas rimarka:
Ama nima pita kwintankichu kanta ampishkayni-
manta. Kunanka saserdotellama riy ampirishkaykita
rikunanpa. Chaymanta ñawpa Moisespa killkashkanpi
kamachishkatashina ruray, Yaya Diosta kunayki kashkata
apashpa churak rinki. Chasna rurashkaykimantami
tukuy runakuna yachankakuna unkushkaykimanta
ampirishkaykita.

Jesuska shuk romano kapitanpa runanta ampirka
(Lk 7.1-10)

5 Kapernaum llaktapi paktashpan shuk kapitan Jesusta
kayllayarka. Payka Roma llaktamanta suntalunkunata ka-
machik karka. Chaypi Jesusta tapurka yanapananpa:
6 Yachachik, shuk runaynimi wasinipi yapa unkushkalla
kawsan. Mana kuyurinata atipanchu. Yapa nanaywa pari-
sishpa kawsan.
7 Chaypi Jesuska aynirka:

Wasikima rishpayni paytaka ampisha.

8 Chaypina chay kapitanka Jesusta aynirka:

Yachachik, ñukaka mana nima imachu kani wasinipi yaykunaykipa. Kaymantalla rimashpayki atipankimi runaynita ampinata.

9 Ñukapapas tiyanmi apuynikuna kamachiwanankunapa. Paykuna kamachiwashpankuna kasunayni tiyan. Chasnallatata ñuka suntaluynikunata kamachishpayni paykunapas kasuwanankuna tiyan. Shuk suntaluta maymapas rinanpa rimashpayni kunalla kasushpa rin. Shukta kayashpayni utkalla kasushpan shamun. Chaymanta shuk runaynita imatapas ruranapa rimashpaynika kunalla ruran. Chasnallatatami shuk shimillawa atipanki anchuchinata unkuyta chay runaynimanta.

10 Chay kapitan chasna rimashpan Jesuska yapa kushikurka. Chaymanta tukuy chay katihukkunata rimarka:

Kankunata rimani, tukuy israel masinikunamanta nima maykan ñukata tukuy shunkunmanta pacha kiriwashkanta tarishkanichu kay romano runatashina. Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchitata kankunaka mana kay runashinachu kiriwankichi.

11 Chayrayku kankunata rimani, shuk punchami Yaya Dioska tukuy payta kirikkunallata, mana israel runakuna kashpankunapas tantachinka inti llukshinamanta, inti yaykunamantapas. Chaypi ñawpa yaya rukunchikuna Abrahamwa, Isaakwa, Jakobwa pakta Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi tiyarinkakuna mikunankunapa.

12 Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchipas Yaya Diospa kamachinankuna kananchipa, achka kankunamanta ñukata mana kirishkankunarayku manchaypa amsamami wichuy tukunkakuna. Chaypi sinchita parisishpa wakankakuna, piñaywa kirunkunata kanirinkakuna nishpa.

13 Chaypina kapitanta rimarka:

Tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwashkaykirayku runaykita ampishkani. Chayrayku kutiy wasikima nishpa.

Chasna rimashkanllapi chay romano kapitanpa runanka ña ampirishka karka.

Jesuska ampirka Pedropa warminpa mamanta (Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)

14 Chaymanta Jesuska Pedropa wasinma rirka. Chaypi Pedropa warminpa mamanta tarik rirka kalinturawa sirihukta.

15 Chaypina Jesuska chay warmipa makinta llankashpan
kalinturanka pasapurka. Chay ratulla payka atarishpan Je-
susta runankunatapas upyachirka kararka.

Jesuska achka unkushka runakunata ampirka
(Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

16 Ña amsayahushkanpi achka supay yaykushka runaku-
nata pushamurkakuna Jesusma. Chaypi Jesuska shuk ri-
mashkanllawa chay supaykunataka llukshichirka. Un-
kushka runakunatapas tukuyta ampirka.

17 Chasna Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias
ñawpa paymanta killkarka:

Pay kikin parisishpan nanaykunata, unkuyninchiku-
namanta ampiy tukushunchi. Tukuy ima
nanaykunamanta ñukanchita aliyachinka nishpa.

Chay killkashkanpi rimashkanshina Jesuska runakunata
tukuy unkuykunamanta ampirka.

Shuk runakuna Jesusta katinayarkakuna
(Lk 9.57-62)

18 Shuk puncha kutikashka achka runakuna Jesuspa
kuchunpi tantarirkakuna. Jesuska paykunata rikushpan
runankunata rimarka:

Akuychi chimpashunchi kay kuchata nishpa.

19 Manara botipi yaykuhushpankunara Moisespa killka-
shkanta shuk yachachik Jesusta kayllayashpan rimarka:

Yachachik, maytapas rishpayki kanta katisha nishpa.

20 Jesuska payta aynirka:

¿Imata yuyarishpaykita katinayawanki? Rimashkaykichi,
mahaskunapa tiyan uchkunkunaka. Pishkukunapapas
tiyan wasinkunaka maypimi kawsanahun. Ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runaka mana wasiyuchu kani maypimi
samasha.

21 Chaypina Jesusta shuk katik runa payta rimarka:

Yachachik, kanwa rinayashpaynipas manara atipanichu
kunallaka. Yayaynita munanira kuyranata wañunan
punchakama. Paypa aychanta allarishka urku uchkupi
churashpa tapashkayniwasha kanwa risha.

22 Chasna rimashpan Jesuska mana munarkachu.

Kunalla aku ñukawa rishu. Sakiy Yaya Diospa
shiminta mana kasunayak runakunaka wañushkankunata
urku uchkupi churashpa tapanankunapa. Yayayki
wañushpanka paykunami paypa aychanta uchkupi churashpa
tapankakuna nishpa.

Jesuska sinchi wayra ulastapas kasillayachirka
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 Chasna kwintashkankunawasha Jesuska runankunawa
pakta shuk botipi uraykurkakuna kuchata chimpananku-
napa.
24 Chimpahushkankunapi kunkaymanta atun wayra
shamurka. Chay wayraka yapa sinchita wayrahushpan
atun ulaskuna shayarirkakuna. Botinkunapi yakuka
untarihushpan ña tikranayarkakuna. Chay yaku wayrawa
yapa ulasyahushpanpas Jesuska botipi puñurayahurka.
25 Chaypina paypa runankunaka yapa mancharish-
pankuna likchachirkakuna Jesusta.
¡Yaya Jesús, kishpichiy ñukanchita! ¡Ñami tikrahunchi!
26 Jesuska aynirka:
¿Imaraykuta chasna yapa mancharihunkichi? ¿Kunanka-
machu manara tukuy shunkuykichimanta pacha ñukapi
sinchikunkichi?
Chaymanta Jesuska atarishpan chay wayrata yakutapas
sinchi shimiwa rimarka:
¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!
Chasna rimashkanllawa pasarirka wayraka, ulaspas mana
ulasyarkanachu.
27 Chaypi runankunaka yapa mancharishpa
tapunakurkakuna paykunapura:
Pishi kan kay runaka. Rimashkanllawa wayra yakupas
kasushpa kasillayanahun.

Jesuska supayyashka runakunata ampirka
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

28 Chaymanta chay atun kuchata chimpashpankuna
Jesuska runankunawa paktarkakuna Gadara llakta kuchupi.
Paktashpankuna ishkay supayyashka runakuna kallpashpa
kayllayarkakuna. Paykuna kawsapayanahun urku uchkupi,
maypimi wañushkakunata churashka karkakuna chaypi.
Supayyashka kashpankuna yapa piñaywa manchaypa
karkakuna, chayrayku nima pi atipapayanahunchu chay
ñampita purinata.
29 Chay ishkay runa Jesusta kayllayashpankuna sinchita
kaparishpa rimarkakuna:
Yaya Diospa Wawan Jesús, amara ñukanchita kastigayrachu.
Manara chay kastigana punchaka paktarishkarachu nishpa.
30 Mana karupichu achka kuchikunaka mikuhlla
karkakuna.
31 Chaypina chay runakunapi kawsak supaykunaka Jesusta
tapurkakuna:
Kay runakunamanta ñukanchita llukshichihushpaykika
kachay ñukanchita chay kuchikunapi kawsananchipa.
32 Jesuska aynirka:
Ariya alimi, riychi.

Chasna rimashkanllawa chay supaykunaka chay ishkay runakunamanta llukshishpankuna kuchikunapina yaykuk rirkakuna. Chasnallapi tukuy chay kuchikunaka waykuma kallpashpa pultyarkakuna lumamanta yakuma. Chaypina chinkarirkakuna.

33 Chayta rikushpankuna kuchikunata kuyrak runakunaka yapa mancharirkakuna. Manchaywa kallparkakuna llaktankunama. Chaypi paktashpankuna tukuy runa masinkunata kwintarkakuna imashnami Jesuska chay supayyashka runakunata ampishka nishpa. Kuchikuna yakupi chinkarishkankunamantapas kwintarkakuna.

34 Chayta uyashpankuna tukuy chay llaktapi kawsak runakunaka llaktankunamanta llukshishpankuna Jesusta rikuk rirkakuna. Payta rikushpankuna rimarkakuna:

Yachachik, munanchi llukshinaykipa kay allpanchimanta, tukuy kuchinchikunata chinkachishkaykirayku nishpa.

9

Jesuska shuk runata chakichik unkuymanta ampirka (Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 Chaymanta Jesuska runankunawa botipi uraykushpankuna kuti chay atun kuchata chimparkakuna. Chaypi paktarkakuna paypa llaktanma.

2 Chaypina shuk runakuna shuk chakichik unkuyyu runata llanchamanpi apamurkakuna Jesusma. Chay unkushkata apamuk runakunaka tukuy shunkunkunamanta pacha kirishpankuna yuyarirkakuna Jesús chay unkushkata ampinanta nishpa. Chaypi Jesuska paykunata rikushpan kirihushkankunata yacharka. Manara ampihushpan chay unkushkata rimarka:

Sinchikuriy wawki, tukuy uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa.

3 Chayta uyashpankuna Moisespa killkashkanta shuk yachachikkuna yapa piñarishpa yuyarirkakuna, kay runaka rimashkanwa Yaya Diosta yapa piñachihun. Yaya Diosshina tukunayashpa kay unkushkata rimashka tukuy uchankunamanta llakichihushkanta.

4 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan paykunata rimarka:

¿Imaraykutaya chasna yuyarihunkichi ñukamanta?

5 Kay runataka rimashkanimi uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipa llakichishkachu manachu nishpa. Ñuka kay unkushkata rimaynima atariy, puriy nishpa. Pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita.

6 Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa
paypa yachayninwa runakunata uchankunamanta llakichi-
naynita kay allpapi, kunalla kay unkushkata ampisha.
Chasna rimashpan chay unkushkata rimarka:
Atariy. Llanchamaykita apishpayki kutiy wasikima.
7 Jesús chasna rimashpan chay runaka ampirishka
atarirka, llanchamanta apishpan wasinma kutirka.
8 Chayta rikushpankuna runakunaka yapa man-
charirkakuna. Yaya Diosta kushichishpa rimarkakuna:
Yaya Dios, kushikunchimi kay runata atun yachaykita
kushkaykirayku unkushkakunata ampinanpa.

Jesuska Mateota kayarka
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 Chaymanta Jesuska llaktanmanta llukshishpan puri-
hushkanpi ñuka Mateota rikuwarka. Kullkita kobrana wasipi
tiyarishpayni impuestuta kobrapayarkani romano tukuy-
manta atun apurayku. Chaypina Jesuska rikuwashpan ri-
mawarka:
Mateo, shamuy katiway.
Chasna rimawashpan atarishpayni Jesusta katirkanina.
10 Chaymanta Jesusta payta katihukkunawa pakta
pusharkani wasinima chaypi mikunanchipa. Chaypi
mikuhushpanchi achka Roma llaktarayku impuestuta
kobrak masinikuna, chaymantapas shuk millaypata
rurak runakuna shamurkakuna, ñukanchiwa pakta
tiyarishpankuna mikunankunapa.
11 Chaypina fariseokunaka rikuhurkakuna Jesusta
ñukanchi millaypata rurak runakunawa pakta
mikuhushkanta. Chaypina payta katikkunata tapurkakuna:
¿Imaraykuta kankunata yachachikka impuestuta kobrakku-
nawa, paykunashina mana alita rurak runakunawapas
mikuhun?
12 Jesús chayta uyashpan paykunata yachachirka shuk yu-
yarinawa:
Rikuychi, alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ash-
wan unkushkakunami ampikta munanahun ampirinanku-
napa.
13 Yuyariychi imatata Yaya Dioska rimanayan
killkachishkanpi kasna nishpan:
Manami munanichu wiwakunata wañuchishpa kuwanayki-
chita ñukata kushichiwanaykichipa, ashwan munan-
imi runa masikichita llakichishpa yanapanaykichita.
Chasna kashpanmi ñukaka mana shamushkanichu
yanapanaynipa maykanmi riman mana uchayuchu
kani nishpa. Ashwan shamushkanimi uchayukunata
yanapanaynipa Yaya Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata manana atipanankunata katinata
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

14 Chaymanta Bawtisak Juanta katikkunaka Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:

Ñukanchi, fariseokunapas achka punchakuna mana mikushpa Yaya Diosta mañanchi. Ashwan kanta katikkunaka karan puncha mikunahunlla. ¿Imaraykutaya mana ñukanchishina shuk shuk punchakuna mana mikushpa Yaya Diosta mañanahunchu? nishpa.

15 Jesuska paykunata aynirka:

Rikuychi, shuk musuka warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata kushilla tantarishpa paywa pakta mikunankunapa. ¿Chasnaka chay kayashkankunaka llakirishkachu kanahuma? Mana. Ashwan shuk puncha kuntrankunaka chay mushu warmiyahushkata anchuchishpankuna chay puncha shuti yapa llakirishpa shuk punchakuna mana mikunkakunachu nishpa. Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu warmiyahushkashina kashkanta yuyachishpa.

16 Chaymanta Jesuska ashwanta paykunata asirtachinayashpan rimarka: Shuk yapa likirishka mawka kamisata mana rimintanchimachu shuk mushu llachapawa. Chasna chay mushuwa rimintashpanchika mawkaka ashwantami likirin.

17 Chasnallatatami mushu vinu putskurihushkata mana churanchimachu shuk mawka karamanta rurarishka bulsapi. Chay vinu urtiyashpan putskurihushpanka mawka karaka tukyashpan vinuka talirin. Ishkanti mana valinahunnachu. Chayrayku mushu vinuta mushu karamanta rurarishka bulsapi churanchi. Chasnaka ishkantimi mana waklinkachu.

Ñukaka Yaya Diospa mushu shimintami yachachihuni. Ñawpa yaya rukuykichikunaka mana chasnachu yachachipayarkakuna. Kankunaka katinaykichi tiyan kay mushu yachachihushkaynitana. Mana atipankichichu chapuchinata chay ñawpa yachakushkaykichiwa.

Jesuska Jairopa shipas wawanta kawsachirka
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

18 Jesús chay runakunata yachachihushkanllapi, ñukanchi israel runakunapa shuk tantarinanchi wasipi kamachik payta kayllayarka. Payka Jesuspa puntanpi kunkurishpa tapurka:

Kunalla wawaynika wañushka. Chasna wañushka kashpanpas kanka ñukawa wasinima rishpaykika makikiwa llankashpaykimi wawaynika kawsarinka nishpa.

19 Jesuska atarishpan ñukanchi runankunawa pakta chay
apupa wasinma rirka.
20 Chasna rihushkanchipi, shuk unkushka warmi Jesusta
washanmanta kayllayarka. Payka chunka ishkay watata
unkushka karka. Tukuy uras yawar paymanta urmapayan.
Chay warmika Jesuspa washanmanta churarishkanta
llankarka.
21 Jesuspa churarishkanpa shiminllata llankashpaynimi
ampirisha nishpa yuyarirka.
22 Chasna chay warmika yuyarishpa llankashpan Jesuska
washanma tikrarishpan payta rikurka. Chaypina llakichish-
pan rimarka:

Pani, kushikuy. Tukuy shunkuykimanta pacha kiri-
washkaykirayku ampirishka kanki.

Chayllata rimashpan chay unkushka warmika ampirirka.

23 Chasna ampishkanwasha Jesuska paktarka chay ka-
machikpa wasinpi. Chaypi achka runakuna sinchita ka-
parishpa wakahurkakuna. Kenata pukuk runakunaka cha-
parkakuna chay wañushkata urku uchkupi churashpa tapak
rinankunapa.
24 Tukuy paykunata rikushpan Jesuska rimarka:

Llukshiychi kaymanta. Kay shipaska manami
wañushkachu, puñuhunmi.

Chasna rimashpan tukuy chay runakunaka Jesusta
asichirkakuna.
25 Chaypina Jesuska tukuy chay runakunata kanchama
llukshichirka. Chaymanta yaykushpan chay shipasta makin-
manta apirka. Chaypina chay shipaska atarirka.
26 Chaymanta tukuy chay llaktakunapi kawsak
runakunaka Jesús chay shipasta kawsachishkanmanta
yacharkakuna.

Jesuska ishkay wisku runata ampirka

27 Jesús chay apupa wasinmanta llukshishpan ishkay wisku
runakuna sinchita kayashpa katirkakuna:

¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiy ñukanchita!
nishpa.
28 Jesús shuk wasima yaykushpan chay ishkay wiskukuna-
pas yaykurkakuna. Kayllayashpankuna Jesuska paykunata
tapurka:

¿Kirinkichichu ñuka kankunata ampinaynita?

Ari yachachik, kirinchimi nishpa aynirkakuna.

29 Chaypina Jesuska ñawinkunata llankashpan rimarka:

Tukuy shunkuykichimanta pacha kiriwashkaykichirayku
ampirishka kiparinkichi.

30 Chasna rimashpan chay ishkay runakunaka alitana
rikurkakuna. Chaypina Jesuska paykunata alita kunarka:
Nima pita kwintankichichu ñuka kankunata ampishkayni-
manta.
31 Chasna kunashpanpas paykunaka kwintak rirkakuna
tukuy chay llaktakunapi kawsak runakunata imashnami Je-
suska paykunata ampishka nishpa.

Jesuska mana rimanata atipak runata ampirka

32 Chay ishkay runakuna llukshishkankunawasha shuk
runata Jesusma apamurkakuna. Chay runaka supay
yaykushka kashpan mana atiparkachu rimanata.
33 Jesuska supayta chay runamanta llukshichishpan
chaypira chay runaka atiparka rimanata. Chayta
rikushpankuna chay runakunaka mancharishpankuna
rimarkakuna paykunapura:
Nima ima uras rikushkanchichu chasna ampik runata kay
Israel allpanchipi.
34 Chaypina fariseokunaka rimarkakuna:
Kay ampik runaka supaykunapa apunpa yachayninwa su-
paykunata llukshichin nishpa.
Jesusta chiknishpankuna chasna rimarkakuna.

Jesuska runakunata llakichirka

35 Chaymanta Jesuska shuk llaktama shuk llaktama
purirka tantarinankuna wasikunapi runakunata
yachachinanpa kay suma ali shimita Yaya Diospa
ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta.
Chasna yachachihushpan Jesuska runakunata tukuy
unkuykunamanta parisinakunamantapas ampipayarka.
36 Jesuska chay achka runakunata rikuhushpan payku-
nata llakichirka, paykuna mana amuyu shikwarishka sam-
payashka obehakunashina kashpankuna.
37 Chaypina ñukanchita rimarka: Kay runakuna ña pal-
lanapa pukushka muyukunashina kahunkuna. Chasna
kashpanpas Yaya Diospa shiminta yachachikkunaka mana
achkachu kanahun muyuta pallahukshina runakunata Yaya
Diosrayku tantachinankunapa.
38 Chayrayku Yaya Diosta mañaychi, paypa wawankunata
tukuy llaktakunama kachananpa, runakunata yachachik ri-
nankunapa.

10

Jesuska chunka ishkayta akllarka kachanan runankuna kanankunapa

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

1 Chaymanta Jesuska ñukanchi chunka ishkay akllashkan
runankunata kayashpan rimarka:
Kunan ñuka Yaya Diospa yachayninta kankunata kusha
tukuy supaykunata llukshichinaykichipa runakunamanta.
Chaymantapas atipankichi ampinata runakunata tukuy un-
kuykunamanta parisinakunamantapas nishpa.
2 Jesús apostolnikuna kankichi nishpa chunka ishkay ak-
llashkanpa shutinkunaka karkakuna: Simón, maykantami
Jesuska shutiyachirka Pedro; Andrés Simonpa wawkin; San-
tiago Juanpas Sebedeopa wawankuna;
3-4 Felipe, Bartolomé, Tomás, ñuka Mateo. Ñawpa karkani
impuestuta kobrak romano tukuymanta atun apurayku.
Chaymanta Santiago Alfeopa wawan; Tadeo, Simón, maykan-
tami rimapayarkakuna Selote. Chaymantapas Judas Iskari-
ote, maykanmi chaywasha Jesusta apichinan karka.

Jesuska chunka ishkay akllashkankunata kacharka Yaya Diospa kamachinanmanta yachachinankunapa
(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

5 Jesuska ñukanchi chunka ishkay akllashkankunata shuk
shuk llaktakunama kachahushpan rimarka:
Riychi israel masinchikunapa llaktankunallapi. Ama riy-
chichu mana israel runakunapa llaktankunamaka, nima
Samaria allpa llaktakunapi yaykunkichichu.
6 Israel masinchikunallata yachachik riychi. Paykunaka
mana amuyu obehakuna pantashkashinami kahunkuna.
7 Rishpaykichi rimaychi ñami kallarihun Yaya Diospa ali
kamachinanka kay allpapi nishpa.
8 Chasna yachachihushpaykichi unkushkakunata ampiy-
chi, wañushkakunata kawsachiychi, aycha ismuchik unkuyyu
runakunata ampiychi, supay yaykushka runakunamanta su-
paykunata llukshichiychi. Yaya Dios kankunata yachayn-
inwa yanapashpanmi tukuy chaykunata atipankichi ru-
ranata. Yaya Dios kankunata yanka yanapashkanrayku,
kankunapas nima imata tapunkichichu chay ampishkay-
kichi runakunamanta.
9 Chay ñampita rihushkaykichipi nima kullkita apaychichu,
10 nima bulsata, nima ashwan shuk churarinaykichita,
nima chakikichirayku ashwan shuk churarinaykichita, nima
ashwan shuk tulaykichita apankichichu. Chay churar-
ishkaykichillawa riychi. Runakunata yanapashpaykichi
yachachishpaykichi paykunapas kankunata karanankuna
tiyan.
11 Maykan llaktapi paktashpaykichi maskaychi shuk wasi
amuta, maykanmi kankunata ali yuyaywa kayanka. Paypa
wasinpi kipariychi shuk llaktama rinaykichi punchakama.

12 Chay runapa wasinpi yaykuhushpaykichi saludaychi
tukuy chay wasipi kawsak runakunata.
13 Paykuna kankunata alita kayashpankunaka Yaya Dios
paykunata yanapanka. Mana alita kayashpankunaka Yaya
Dios mana paykunata yanapankachu.
14 Chay runakuna wasinkunapi mana kayashpankunaka
nima rimashkaykichita uyanayashpankunaka llukshiychi
chay wasimanta chay llaktamantapas. Llukshihushpaykichi
rimaychi Yaya Dios kankunata kastigankami, mana paypa
shiminta uyanayashkaykichirayku nishpa.
15 Alita uyawaychi. Shuk punchami Yaya Dioska tukuy
runakunata tapunka rurashkankunamanta. Chay tapunan
punchami Yaya Dioska ñawpa Sodoma llaktapi Gomorra llak-
tapi kawsak runakunata kastigashkanmanta pasatami chay
mana kasunayak runakunata kastiganka.

Jesuspa runankuna chikniy tukunankunamanta riman

16 Chaymanta Jesuska rimarka: Rikuychi, ñuka kanku-
nata kachani obehakunatashina sacha allkukuna chawpipi.
Chayrayku yapa yachaywa, ali yuyayllawa kawsaychi.
17 Kuyrariychi kankunata chiknik runakunamanta.
Paykuna kankunata apishpa apukunama pushankakuna
kastigachinankunapa. Tantarinankuna wasikunapi
yaykushpaykichika kankunata asutichinkakuna.
18 Ñukamanta yachachishkaykichiraykumi chay
runakunaka kankunata apishpankuna apunkunama
pushankakuna. Shukkunata kankunamanta ashwan
atun apukunamapas pushankakuna. Chasna apirishka
tukushpaykichi tukuy paykunata, mana israel apukunatapas
yachachishkaynita riksichinaykichi tiyan.
19 Chay apukunama kankunata pushashpankunaka ama
mancharinkichichu, imatashi rimasha, imashnashi aynisha
nishpa. Yaya Diospa Espiritunmi kankunata chay uras yuy-
achinka imatami rimanaykichi tiyan nishpa.
20 Pay kankunata yuyachishpanmi atipankichi tukuy
apukunata ayninata. Manami kankuna kikinpa
yuyaykichimantachu rimankichi.
21 Chay parisina punchakuna chiknik runakunaka kikin
wawkinkunata yanka llullashpa apukunama pushankakuna
wañuchichinankunapa, chaymantapas yayakuna wawanku-
nata. Wawakuna yapa piña tukushpankuna yayankunata
apichinkakuna wañuchichinankunapa.
22 Tukuy runakuna kankunatapas chikninkakunami
ñukata kasushpa kawsahushkaykichirayku. Kankunata
chiknishpankunapas wañunaykichi punchakama ñukata
kirishpa kawsashpaykichika Yaya Diosmi kankunata chay

atun kastigananmanta kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa.
23 Shuk llaktapi kawsak runakuna kankunata wañuchinayashpankunaka chay llaktamanta mitikuychi shuk llaktama. Alita uyawaychi. Manarapas kankuna tukuy kay Israel allpanchi llaktakunapi yachachishpaykichira ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamusha.
24 Nima shuk katik runa payta yachachikmanta ashwan yachanchu. Nima shuk runa patronmanta ashwan kamachikchu kan.
25 Shuk katik runa payta yachachikshina tukushpan kushilla kama. Chaymanta shuk runa patronshina tukushpan kushilla kama. Ñuka ali yachachik kashpaynipas shuk runakuna chikniwashpankuna rimawanahun supaykunapa apun Beelsebú kanaynita. Ñukamanta chasna llullashpa rimashpankuna kankuna katiwak runaynikunamanta ashwan millaypata rimankakuna.

Jesuska yachachin chiknik runakunata mana manchananchipa
(Lk 12.2-7)
26 Ama manchaychichu chay kankunata chiknik runakunata. Rikuychi, nima ima pakalla rimashkaka, nima pakalla rurashkaka pakalla kiparinkachu. Tukuy yuyayta shunkunchipi pakahushkanchita Yaya Dioska shuk punchami tukuy runakunata riksichinka.
27 Chasnallatatami kankunallata tutapi pakalla rimashkaynita tukuy runakunata mana pakashpa rimaychi. Chasnallatata chunllalla yachachishkaynita kankunana sinchita tukuy runakunata yachachiychi.
28 Ama manchaychichu kankunata wañuchinayak runakunata. Paykuna wañuchishpankunapas mana atipanahunchu kankunata nina mana wañukma kachanata. Yaya Diosllami atipan tukuy mana ali rurak runakunata wañushkankunawasha nina mana wañukma kachanata. Chayrayku Yaya Diosllata manchaychi, payllata kasushpa kawsaychi.
29 Yuyariychi pishkukunapi. Mana yapa chaniyu kashpankuna ishkaystuta atipanchi rantinata shuk kullkistullawa. Chasna mana yapa chaniyu kashpankunapas nima shuk wañunchu Yaya Dios mana munashpanka.
30-31 Yaya Dios kankunatapas alita kuyran. Pishkukunamanta ashwan pasatami kankunata yuyan. Kankunata yuyashpan alita riksin. Nima shuk uchilla chukcha umaykichipi tiyashkaka paymanta kishpinchu. Chayrayku ama manchaychichu nima pita nima imatapas.

Tukuy runakunapa puntankunapi Jesukristumanta rimananchi tiyan
(Lk 12.8-9)

32 Jesús yachachihushkanllapi rimarka: Maykan runami mana pinkashpa ñukamanta runakunapa puntankunapi riman Jesusta katik kani nishpa, paymantaka ñukapas silupi kawsak Yayayni Diospa puntanpimi rimasha kay runata riksinimi nishpa.
33 Ashwan maykanmi runa masinkunapa puntanpi pinkashpa ñukamanta riman payta mana riksinichu nishpa, paymantaka ñukapas silupi kawsak Yayayni Diospa puntanpi rimasha kay runata mana riksinichu nishpa.

Jesusta katihushpanchimi payta mana munakkunaka ñukanchita chikninahun
(Lk 12.51-53; 14.26-27)

34 Ama yuyariychichu ñuka kay allpama shamushkaynirayku runakuna kushilla shuk yuyayllawana kawsanankunata. Ashwan shamushkaynirayku mana shiminita kasunayak runakuna kankuna ñukata kasuk runakunawa chikninakushkashina manana shuk yuyayllawa kawsankakuna.
35 Kunanmanta pacha shuk wasipi kawsak ayllupura ñukaranti manana shuk yuyayllawa kushilla kawsankakunachu. Chasna kashpan shuk wawa yayanta, shuk shipas mamanta, shuk nuera swegranta chiknishpa kawsankakuna.
36 Ñukata katishpa kawsahushkaykichirayku kikin aylluykichi kankunata chikninkakuna.
37 Mana ñukata yayaykichimanta mamaykichimanta wawaykichimantapas ashwan alita yuyawashpaykichika manami ñukata katikkunachu kankichi.
38 Kasuwashkaykichirayku runakuna kankunata yapa chiknishpa parisichinkakuna. Chasna parisichishpankunapas wañuchinayashpankunapas alita kasuwashpa katiwanaykichi tiyan. Chasna parisichinankunata mana awantanayashpaykichika manami ñukata katikkunachu kankichi.
39 Munashkaykichillata rurashpa kawsashpaykichika manami nima ima uras Yaya Dioswa wiñaypa kawsankichichu. Ñukata kasuwahushpaykichi kankunata wañuchishpankunapas Yaya Dioswami wiñaypa kawsankichi.

Jesuska yachachin Yaya Diospa kachashkankunata yanapananchipa
(Mk 9.41)

40 Maypipas kankunata wasinkunapi yaykuchishpankunaka ñukatami yaykuchiwanahun. Ñukata yaykuchiwashpankunaka kachamuwashka Yayayni Diostapas yaykuchinahun.
41 Kankuna shiminita yachachik rishpaykichi shukkuna kankunata yaykuchinkakuna. Paypa kachashkan kashkaykichirayku Yaya Dioska paykunata kankunatashina rimanka alita rurashkankichi nishpa. Chaymanta ali rurak runakuna kashpaykichi shukkuna kankunata yaykuchinkakuna. Paykunatapas kankunatashina Yaya Dioska rimanka alita rurak runakuna kankichi nishpa.
42 Maykanmi shuk ñukata chayra katiwak runata suma chiri yakullatapas upyachishpanka ñukata katiwahushkanrayku, chay runataka Yaya Diosmi chasna rurashkanmanta kushichinka.

11

1 Jesús ñukanchi chunka ishkay runankunata chasna yachachishkanwasha purirka tukuy Galilea allpa llaktakunapi Yayan Diospa shiminta yachachinanpa.

Bawtisak Juan Jesusmanta yachanayashpan runankunata payma kacharka
(Lk 7.18-35)

2 Chay uras Bawtisak Juanka karselpi kahurka. Chaypi Kristupa rurahushkankunata yachashpan ishkay payta katikkunata Kristuma kacharka.
3 Chaypina payta tapurkakuna:
¿Kanchu kanki maykantami Yaya Dios kachanan karka? Manapika ¿shuktachu chapashunchi?
4 Jesuska paykunata aynirka:
Riychilla, Juanta kwintak riychi tukuy uyahushkaykichita, tukuy rikuhushkaykichitapas.
5 Rimak riychi: Wiskukunaka mushumanta rikunahun. Mana purinata atipakkunapas mushumanta purinahun. Aycha ismuchik unkuyyukunapas ampirishka kanahun. Mana uyanata atipakkunapas mushumanta uyanahun. Wañushkakunapas kuti kawsarinahun. Nima imayu runakuna Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta uyahunkuna.*
6 Chaymanta Juanta rimaychi: Maykanmi mana sampayashpa ñukata kiriwan, chayka kushillami kanka.
7 Chasna rimashpan Juanpa kachashkan runankunaka kutirkakuna Juanta rimanankunapa. Kutishkankunawasha Jesuska chaypi kahukkunata Juanmanta rimarka:

---

* **11:5** Rikuy Biblia kastellanopi Isaías 35.5-6, 61.1

Kankunaka chunlla chakishka allpama rishpaykichi ¿imashna runatata rikunayarkankichi? ¿Shuk muspa yuyayyu runatachu rikunayarkankichi? Mana chasnatachu rikuk rirkankichi.
8 ¿Shuk suma churarishka runatachu rikuk rirkankichi? Mana chasnatachu rikuk rirkankichi. Suma churarishka kahukkunaka apukunapa wasinkunapimi kawsanahun.
9 Chasna kashpan ¿imata rikunayashpaykichitaya rirkankichi? ¿Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachiktachu rikunapa rirkankichi? Kankunata rimani, ari, chayraykumi rirkankichi. Mana chasna runallatachu rikunapa rirkankichi. Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunamanta ashwan yachaktami rikuk rirkankichi.
10 Chay Juanmanta kasna killkarishka kan ñawpa Yaya Diospa rimashkanka:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka manarapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

11 Alita uyawaychi. Ñawpamanta pacha tukuy kay allpapi kawsak runakunamanta Juanka ashwan alita runakunata kunarka. Chasna Juan tukuy yachachikkunamanta ashwan yachak kashpanpas maykanmi Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsan, mana yachak kashpanpas chaymi Juanmanta pasa kan.
12-13 Ñawpamanta pacha Bawtisak Juan yachachinankama Moisés wañu tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapas Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi paktarinanmanta rimarkakuna. Bawtisak Juan shamushkanmanta pacha kunankama runakuna atipashkankunata ruranahun Yaya Diospa ali kamachinanpi kawsanankunapa. Maykankunami sinchikurinahun shunkunkunamanta pacha, paykunallami Yaya Diospa kamachishkankuna tukushpa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.
14 Mana kirishpaykichipas Juanmi kan, maykanmantami Yaya Dioska killkachishkanpi riman: Manara Kishpichikka shamuhushpanmi shuk yachayniwa yachachik Eliasshina rimak shamunka nishpa.
15 Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa yachakuychi.
16 Imashnata kankunata yachachinima. Imashna rimanakunawashi kankunata yachachinima. Kankunaka ñampipi tiyarishpa pukllahuk wawakunashina kankichi. Paykunaka pukllak wawa masinkunata kaparishpa rimanahun:

17 Ñukanchi kenata pukushpanchipas kankuna mana bay-
lashkankichichu. Chaymanta llakiypata takishpanchipas
mana wakashkankichichu nishpa.
18-19 Chasna nima pita kasunayak wawakunashina
kashpaykichi nima Bawtisak Juanta, nima ñukata
kasunayashkankichichu. Juanka Yaya Diosta yuyashpan
shuk shuk punchakuna mana mikushkachu, nima
upyashkachu. Chasna kashpanpas payta rimarkankichi,
supay yaykushkami kanki nishpa. Chaymanta ñukana
Yaya Diospa Kachashkan Runa shamurkani. Payta
yuyashpayni mikuni upyani. Ñukataka rimawankichi
mikuysiki upyaysikimi kanki, mana ali rurak runakunapa,
Roma atun llaktarayku impuestuta kobrakkunapa amigunmi
nishpa. Chasna rimashpaykichipas ñukanchi Yaya Diosta
kasushpa tukuyta alillata rurahushpanchi rikuchinchi Yaya
Diospa suma yachayninwa kahushkanchita.

Jesuska mana kasunayak runakunata rimarka
(Lk 10.13-15)

20 Chaymanta Jesuska yachachik rirka chay llaktaku-
napi, maypimi puntiru rishpan atun yachaywa achka ru-
ranakunata rurarka. Chaypi kawsak runakuna Jesús atun
yachaywa rurashkankunata rikushpankunatata Yaya Diosta
mana kasunayashkakunachu. Chayrayku Jesuska paykunata
piñarishpan rimarka:
21 Ay kankuna Korasín llaktapi kawsak runakuna. Ay
kankuna Betsaida llaktapi kawsak runakuna. ¡Imashna
kastigushi kankunarayku kanka! Kankunawa kashpayni
atun yachaywa achka ruranakunata rurashpaynipas
kankunaka Yaya Diosta mana kasunayashkankichichu.
Chay Yaya Diospa mana akllashkan Tiro llaktapi,
Sidón llaktapi kawsakkuna rikunahuma karka atun
yachaywa rurashkaynikunata, paykunaka Yaya Diosta
kasunahuma karka. Chay urasllapi paykunaka yapa
pinkaywa llakirishpankuna wakanahuma karka, millaypa
rurahushkankunata sakishpankuna alitana ruranankunapa.
22 Chayrayku kastiganan puncha Yaya Dioska chay Tiropi
Sidonpi kawsak runakunamanta kankuna Korasinpi Bet-
saidapi kawsak runakunata ashwan sinchitami kastiganka.
23 Kankuna Kapernaum llaktapi kawsak runakuna,
¿imaraykuta yuyarinkichi Yaya Dios ñukanchita siluma
pushanka nishpa? Mana chasnachu. Nina mana wañukmami
rinaykichi tiyan. Atun yachaywa achka rurashkaynikunata
rikushpaykichipas mana kiriwashkankichichu. Ñawpa
Sodoma llaktapi chay atun yachaywa ruranakunata
ruraynima karka, chaypi kawsak runakunaka

kiriwanahuma karka, llaktankunaka mana chinkarimachu karka.
24 Chayrayku kankunata rimani, Yaya Dios kastiganan puncha kankunata Sodoma llaktapi kawsak runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

Jesuska runakunata kayan paytana katishpa kushilla kawsanankunapa
(Lk 10.21-22)

25 Chay uraslla Jesuska Yayan Diosta kushichishpan rimarka: Munashkayni Yayayni, yapa alimi kanki. Kanmi kay allpapi silupipas atun yachaykiwa kamachik kanki. Kushikunimi mana yachakchu kani nishpa yuyarik runakunallata tukuy yachaykita asirtachishkaykirayku. Tukuy chay yachak kanankunata yuyarik runakunata mana asirtachishkankichu yachaykita.
26 Ari Yayayni, kan kikin munashkaykirayku chasna rurashkanki nishpa.
27 Yayanta chasna rimashkanwasha, tukuy chay runakunata yachachirka: Yayaynimi tukuyta kuwarka ñukalla tukuyta kamachik kanaynipa. Payllami yuyaynita yachashpan ñukata alita riksiwan. Kankunaka manami alitachu riksiwankichi. Yaya Diospa Wawan kashpayni ñukallami alita riksini imashnami Yayayni Dioska nishpa. Maykankunallatami ñuka riksichisha, paykunallami Yayayni Diosta riksinkakuna. Mana ñuka riksichishpaynika Yayayni Diostaka manami nima pi riksinkachu.
28 Tukuy kankuna chay achka kamachirishka kashkata paktachinayashpa nitirishkashina, yapa llashata aparihukshina sampayashka kahushpaykichi shamuychi ñukama kankunata samachinaynipa.
29 Ñuka kankunata yachachishkaynitana kasushpa kawsaychi. Ñukata katishpaykichi yachakuychi. Mana piñachu kani, ali shunku, mana atunyanayashpachu kani. Chayrayku ñukama shamushpaykichi ñukata kasuwashpaykichika samahukshina kushilla kawsankichi.
30 Kamachishkaynika ali kan kankunarayku. Maykantami kankunata rimashkani ruranaykichipa chayka manami kankunarayku kanchu shuk llasha nitihukshina. Ñuka kankunata yanapashpaynimi tukuy rimashkaynita atipankichi ruranata.

12

Jesuska yachachin samana punchamanta
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

1 Shuk samana puncha Jesuska ñukanchiwa pakta trigu
tarpurishkakuna chawpita rirka. Chaypina ñukanchika
yarkashpanchi shuk shuk trigu muyuta pallarkanchi
mikunanchipa.
2 Chayta fariseokuna rikushpankuna piñarishpa Jesusta ri-
markakuna:

Rikuy, samana puncha kashpanpas kanwa purihukku-
naka trigu muyuta pallahunkuna mikunankunapa. Chasna
pallahushpankuna Moisespa killkashkan kamachishkata,
samana punchapi ama tarawaychichu nishkanta mana ka-
suhunkunachu.

3 Chasna rimashpankuna Jesuska paykunata aynirka:

¿Manachu leyishkankichi, ñawpa yaya rukunchi Davidka,
paywa purikkunapas yarkashpankuna imashnata
rurarkakuna?
4 Davidka Yaya Diospa wasinpi yaykushpan Yaya
Diosta rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata
apishpan mikurka Yaya Diosrayku rurarishkata. Paywa
purikkunatapas kurka mikunankunapa. Chay panka mana
karkachu payrayku, nima paywa purikkunaraykuchu,
ashwan ñukanchi israel runakunapa saserdotenchiku-
naraykullami karka. Runankuna yarkashpankuna chay
panta mikushpankunapas Yaya Dioska mana uchatashina
rikushpa paykunata mana kastigarkachu.

5 Chasnallatata ¿manachu leyishkankichi ñawpa
Moisespa killkashkanpi, imashnami saserdotekuna
Yaya Diospa wasinpi karan puncha samana punchapas
tarawanahun? Chasna samana puncha paypa wasinpi
tarawashpankunapas Yaya Diospa rikushkanpi mana uchata
ruranahunchu.
6 Kankunata rimani, chay Yaya Diospa wasinmanta ñukami
ashwan ali kani.

7 Yaya Dios killkachishkanpi riman: Kankuna
wiwaykichikunata wañuchishpa rupachinkichi ñukata
kushichiwanaykichipa. Chay wiwaykichita ru-
pachishkaykichimanta ashwan munani runa masikichita
llakichishpa yanapanaykichipa. Chasna Yaya Dios
rimashpanpas kankunaka mana asirtashkankichichu.
Alita asirtankichimaka, manami kay ñukawa purikkunata
rimankichimachu uchatami rurahunkichi, shuk shuk trigu
muyuta pallashkaykichirayku samana punchapi nishpa.
8 Yaya Dioska ñuka paypa Kachashkan Runata yachayn-
inta kuwashka kankunata rimanaynipa imakunami ali kan
samana puncha ruranaykichipa.

Jesuska shuk chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 Chaymanta Jesuska rishpan shuk tantarina wasipi yaykurka.
10 Chaypi tiyarka shuk chakirishka makiyu runa. Chaypina fariseokuna Jesusta chiknishpa rikurayarkakuna, pay shuk mana ruranchi kashkata ruramachu manachu nishpa payta uchachinankunapa. Pantachichinayashpankuna Jesusta tapurkakuna:
¿Chasnachu Moisespa killkashkanpi ñukanchita riman, shuk unkushkata ampinanchipa samana punchapi?
11 Jesuska paykunata aynirka:
Rikuychi, samana puncha kashpanpas shuk obehaykichi uchkupi urmamaka, kankunaka obehaykichita llakichishpami surkunkichima.
12 Shuk runa obehamanta ashwan valikmi kan. Chayrayku Yaya Dioska munan, samana puncha kashpanpas runa masinchita llakichishpa yanapananchipa.
13 Chasna paykunata rimashpan Jesuska chay chakirishka makiyu runata rimarka:
Makikita chutachiy nishpa.
Chay runaka Jesusta kasushpan chakirishka makinta chutachirka. Chasna chutachishpan makinka ampirishka kiparipurka chay shuk ali makinshina.
14 Jesús samana punchapi chay runata ampishkanrayku fariseokunaka chay tantarina wasimanta llukshishpankuna paykunapura kwintarkakuna imashnashi Jesusta wañuchinchima nishpa.

Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachik killkarka Jesusmanta

15 Jesús yachashpan fariseokuna payta wañuchinayahushkankunata chay llaktamanta llukshirka. Llukshishpanna achka runakuna payta katirkakuna. Jesuska tukuy unkushkakunata ampipayarka.
16 Chaymanta chay ampishkan runakunata rimarka:
Nima pita kwintankichichu ñuka kankunata ampishkaynita nishpa.
17 Chasna rurashpan paktachirka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspa killkashkan Yaya Dios paymanta rimashkanta:
18 Rikuychi kay kasuwak runaynita. Ñukami paytaka yuyashpa akllashkani. Paymi yapa kushichiwan. Espirituynimi paytaka yanapanka. Paymi tukuy kay

allpapi kawsak runakunata shutipata yachachinka shunkunkunaka alicharishka tukunankunapa.

19 Payka nima piwa piñanakunkachu, nima pita sinchi shimiwa kaparishpa rimankachu, llaktakunapi purihushpan runakunata mana piñachinkachu.

20 Paymi ñañu ramashina pakirinalla kashkata mana pakinkachu. Wañunalla ninashina kashkata mana wañuchinkachu. Ashwan llakichishpa yanapanka llakiypa kawsak runakunata, mana yapa shunkunkunamanta pacha ñukata kirihukkunata. Chasna yanapashpa katinka tukuy mana ali kashkata winsinankama, tukuy parti runakunata yanapanankama mana alita rurashpa kawsahushkankunamanta kishpichiy tukunankunapa, mana munakkunataka kastigashpa anchuchinankama.

21 Chayrayku tukuy kay allpapi kawsak runakuna kushikushpankuna payta chapankakuna kishpichirishka kanankunapa nishpa.

Fariseokuna rimarkakuna supaykunapa apun Jesusta yanapahushkanta

(Mk 3.20-30; Lk 11.14-23; 12.10)

22 Chaymanta Jesusma pusharkakuna shuk supay yaykushka runata. Chay runaka mana atiparkachu rikunata nima rimanata. Chaypina Jesuska payta ampishpan atiparka rikunata rimanatapas.

23 Chayta rikushpankuna tukuy runakunaka yapa mancharishpa tapunakurkakuna:

Kay runachari chapahushkanchi ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichik kan nishpa.

24 Chayta fariseokuna uyashpankuna Jesusta mana kirishpankuna rimarkakuna:

Jesuska kay runamanta supaykunata atipashka llukshichinata, supaykunapa apun Beelsebú yachayninta kushkanrayku.

25 Jesuska chay fariseokunapa yuyarihushkankunata yachashpan paykunata rimarka:

Shuk llaktapi kawsak runakuna chikninakushpa makanakushpankunaka paykunapurami wañunakunahuma. Chasnallatatami shuk wasipi kawsak runakuna chikninakushpa makanakushpankunaka shikwarinahuma.

26 Chasnallatata supaykunapa apun maykantami Satanás Beelsebupas ninchi paypa kamachinankunata shuk runamanta llukshichimaka, supaypura piñanakushpankuna paykuna kikin rurahushkankunata waklichinahuma. Chasnashpankunaka imashnataya Satanaska alita kamachima.

27 Kankuna rimankichi supaykunapa apun Beelsebupa yachayninwa kay runamanta supaykunata llukshichishkaynita. Chasna rimashpaykichi ¿pita yanapan kankunata katik runakunata supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa? ¿Paykunapas Satanaspa yachayninwa supaykunata runakunamanta llukshichinahunchu? Kankunaka alita yachankichimi Yaya Dios paykunata yanapananta. Chayraykumi paykuna kikin rikuchinahun kankuna yankamanta rimawahushkaykichita.

28 Yaya Diospa Espíritun yanapawashpanmi supaykunata llukshichini. Chay rurashkaynita rikushpaykichi yachankichi Yaya Diospa ali kamachinan chawpikichipi ña kallarishkanta.

29 Rikuychi. Shuk sinchi runapa wasinmanta manara amunta watashpankuna nima pi atipamachu shuwanata nima imata. Chasna chay sinchi runata watashpanrami tukuy paypa tiyapushkanta atipama kichunata. Chasnallatata ñukapas, Yaya Diospa yachayninllawami atipani supaykunapa apunta winsinata supaykunata llukshichinaynipa runakunamanta.

30 Kankuna mana kiriwashpaykichika chikniwahunkichimi. Runakunata ñukamanta alita yachachishpa mana yanapawashpaykichika pantachichishpa ñukamanta anchuchinkichi.

31 Chayrayku kankunata rimani, Yaya Dioska runakunata tukuy mana alita rurashkankunamanta, mana alita rimashkankunamantapas llakichinkami. Chasna kashpanpas manami llakichinkachu Yaya Diospa Espiritunmanta llullashpa paypa yachayninka supaykunapa apunpa yachayninmi nishpa rimakkunataka.

32 Maykan runami piñarishpan millaypata riman ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta, paytaka Yaya Dioska llakichinkami. Maykanmi Yaya Diospa Espiritunmanta llullashpa riman paypa yachaynin supaykunapa apunpa yachayninmi nishpa, chaytaka Yaya Dioska manami llakichinkachu, nima kawsahushkanpi, nima wañushkanwasha.

33 Shuk kaspita muyunmanta riksinchi. Muyunkuna ali kashpankunaka riksinchimi ali kaspi kananta. Muyunkuna mana ali kashpankunaka riksinchimi mana ali kaspi kananta.

34 Kankuna machakuyashina runakuna kankichi, yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. Shunkuykichika mana ali kashpan mana atipankichichu alikunata rimanata. Imatami shuk runaka yuyarin shunkun ukupi, chaytami riman.

35 Ali runaka shunkunpi ali yuyarishkantami riman. Mana
ali runaka shunkunpi mana ali yuyarishkantami riman.
36 Kankunata rimani, Yaya Dioska kastiganan punchami
tukuy runakunata tapunka, tukuy mana ali shimikunata
rimashkankunamanta.
37 Yaya Dioska tukuy rimashkaykichita yachan. Chayrayku
rimashkaykichi ali kashpanka kankunata ali runa kanki
nishpa rimanka. Rimashkaykichi mana ali kashpanka
kankunata sinchitami kastiganka.

Mana kirinayak runakuna Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa
(Mk 8.12; Lk 11.29-32)

38 Jesús yachachihushpan fariseokuna, Moisespa
killkashkanta yachachikkuna uyarkakuna. Chaypina
rimarkakuna:
Yachachik, yachanayanchi kan shutipachu Yaya Dios-
manta shamushkanki manachu nishpa. Chayrayku mu-
nanchi rikunata shuk nima ima uras rikushkanchita Yaya
Diospa yachayninwa ruranaykita nishpa.
39 Jesuska paykunata aynirka:
Kankuna Yaya Diosta mana kirinayak kashpaykichimi
mana ali rurak runakuna kashpaykichi Yaya Diospa
yachayninwa ruranaynita rikunayankichi. Munashpay-
kichipas manami rurashanchu. Chayllatami rikunkichi Yaya
Dios chay ñawpa paypa yachayninwa yachachik Jonaspa
pasashkantashinami ñukawa rurananta.
40 Ñawpa Jonasta shuk saltonshina atun challwa millpurka.
Chaypina payka chay challwapa wiksanpi kimsa punchata,
kimsa tutata karka. Chaymanta chay challwaka Jonastaka ki-
wnarka. Chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa
kimsa punchata, kimsa tutata allpa ukupi kashkaynimanta
kawsarimusha.
41 Chay ñawpa Nínive llaktapi kawsak runakuna yapa mil-
laypata rurashpa kawsapayarkakuna. Jonaska paykunata
yachachishpanmi tukuy uchata ruranata sakirkakuna Yaya
Diosta alita kasushpana kawsanankunapa.
Yaya Diospa kastiganan punchapi chay ñawpa Nínive llak-
tapi kawsak runakunami paypa puntanpi kankunamanta
mana alita rurashkaykichita rimankakuna. Ñukaka Jonas-
manta ashwan atun yachayyu kashpaynipas mana kiri-
wanayankichichu.
42 Chaymanta ñawpa karu llaktamanta shuk kamachik
warmi shamurka Jerusalenma chay atun yachayyu Sa-
lomonta uyananpa. Ñukaka Salomonmanta ashwan atun

yachayyu kashpaynipas kankunaka manami uyawanayan-
kichichu. Chayrayku Yaya Diospa kastiganan punchapi chay
kamachik warmika Yaya Diospa puntanpi kankunamanta
mana alita rurashkaykichita rimanka.

Jesuska supay shuk runamanta llukshishkanmanta yachachin
(Lk 11.24-26)

43 Chaymanta Jesuska paykunata rimarka:
Shuk runamanta shuk supay llukshishpanka yaku illa all-
pakunapimi purin, maskashpa maypimi kawsanka nishpa.
Mana maypi samananta tarishpanka yuyarishpa riman:
44 Kutishara chay llukshishkayni runamallatata nishpa.
Kutishpan chay runata tarikrin shuk wasi suma chusha
picharishkatashina.
45 Chaypi kanchis paymanta ashwan millaypata rurak su-
pay masinkunata pushakrin. Tukuy paykuna chay runapi
yaykushpankuna paywa kawsanahun. Chasnami chay
runaka ashwan millaypakunata rurashpa kawsan. Kanku-
naka yapa millaypata rurak kashpaykichimi chay achka su-
pay yaykushka runashina kankichi.

Jesuspa wawkinkuna mamanwa pakta kwintak rirkakuna paywa
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

46 Jesús chay runakunata yachachihushkanpi paypa
wawkinkuna mamanwa pakta chay wasima pakta-
murkakuna. Paykunaka Jesuswa kwintanayashpankuna
wasi washamantalla payta kayachirkakuna.
47 Chaypina shuk runaka Jesusta rimarka:
Mamaykimi wawkikikunawa kanchapi chapahunkuna
kanwa kwintanankunapa nishpa.
48 Chaypi Jesuska chay runata rimarka:
Mana mamaynillatachu kikin wawkinikunallatachu
yuyani.
49 Chaymanta ñukanchikunata makinwa rikuchishpan tukuy
runakunata rimarka:
Kaykunami mamaynikuna, wawkinikunapas.
50 Maykanmi ruran silupi kawsak Yayayni Diospa mu-
nashkanta, paymi kan wawkinishina, paninishina, ma-
maynishina.

13

Jesuska tarpuk runamanta yuyachishpa yachachin
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

1 Chay punchalla Jesuska chay wasimanta llukshishpan
tiyarik rirka kucha mayanpi.

2 Chaypi tiyahushpan achka runakuna payta
kayllayarkakuna. Chayrayku Jesuska shuk botipi
yaykurka tiyarishpan paykunata yachachinanpa. Chasna
yachachihushpan tukuy chay runakuna kucha mayanmanta
payta uyarkakuna.
3 Chaypina Jesuska chay achka runakunata Yaya Diospa
shiminta shuk yachachinakunawa yachachirka kasna
nishpa: Akuychi yuyarishunchi, shuk runa arus muyuta
tarpuk rirka chakranpi.
4 Chaypi chay tarpuk runaka arus muyukunata wichashpa
rirka wiñanankunapa. Shuk muyukunaka urmarkakuna
ñampipi. Chay ñampipi urmashkataka pishkukuna
mikurkakuna.
5 Shuk muyukunaka urmarkakuna llapcha allpa samantas-
apapi. Shuk ratu tukyarirkakuna chay muyukunaka, llapcha
allpa kashkanrayku.
6 Chaypi yapa intishpan arus wiñahukka wañurirka, mana
ankunka yaykunata atipashpan samantapi.
7 Shuk muyukunaka urmarkakuna kashasapa allpapi.
Chay kashakunaka arus muyukunamanta ashwan utkalla
wiñarkakuna. Chasna utkalla wiñahushpan chay kashakunaka
nitirkakuna chay arus wiñahukta. Chayrayku aruska mana
muyuyarkachu.
8 Shuk muyukunaka urmarkakuna ali allpapi. Alita
wiñashpankuna sumakta muyuyarkakuna. Shukkunaka
muyuyarkakuna shuk pachak muyukunata. Shukkunaka
muyuyarkakuna sokta chunka muyukunata. Shukkunaka
muyuyarkakuna kimsa chunka muyukunata.
9 Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa
yachakuychi.

Jesuska runankunata yachachishkanta asirtachirka
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

10 Chaymanta ñukanchika payta kayllayashpanchi
tapurkanchi:
¿Imaraykuta runakunata chay yachachinakunawa
yachachinki? nishpa.
11 Jesuska ñukanchita aynirka:
Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi
yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka kay
allpapi. Mana kasunayak runakunataka Yaya Dioska
manami yachachinchu.
12 Tukuy payta kasukkunatami Yaya Dioska sumakta yana-
panka ashwanta asirtanankunapa. Mana kasunayakku-
nataka uchillastu yachashkankunata kunkachinkami.

13 Tukuy chay runakunata yachachishpaynipas mana asirtanahunchu. Tukuy ali rurashkaynikunata rikushpankunapas mana yachanahunchu imaraykumi chaykunataka rurani nishpa. Chayrayku mana yapa asirtaypa yachachinakunallawa paykunataka yachachini.

14 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias killkarka Yaya Diosta mana kasunayak runakuna tiyananta. Kasnami Isaiaska Yaya Diospa rimashkanta killkarka:

Kay runakunaka ali yachachishkakunata uyashpankunapas manami asirtanahunchu. Ali rurashkaynita rikushpankunapas nima imata asirtanahunchu, imaraykumi chayta rurani nishpa.

15 Kay runakunapa yuyayninkuna taparishka kanahun. Ñawinkunaka taparishkashina kashpankuna rurashkaynita mana rikunahunchu. Rinkrinkunaka taparishkashina kashpankuna rimashkaynita mana uyanahunchu. Chasna tukushpankuna manana atipanahunchu uchankunamanta yuyarishpankuna llakirinata, ñuka llakichishpayni paykunata aliyachinaynipa.

16 Chaymanta Jesuska ñukanchi runankunallata rimarka:

Tukuy kankuna kushilla kankichi, rurashkaynikunata rikushpaykichi asirtashkaykichirayku. Kushilla kankichi yachachihushkaynikunata uyashpaykichi kasushkaykichirayku.

17 Alita uyawaychi. Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna, chaymanta achka ali rurak runakunapas yapa riksinayawarkakuna. Paykunaka mana atiparkakunachu riksiwanata, manara kay allpama shamushkaynirayku. Kunanka kankuna ña riksiwashkankichi. Chayrayku yapa kushikuychi.

Jesuska asirtachin tarpuk runamanta yuyachishpa yachachishkanta

(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

18 Kunan uyaychi imatami yachachinayan chay muyuta tarpuk runawa yachachishkaynika.

19 Achka runakunami mana asirtakchu kanahun. Chasna kashpankunami ñampipi chakishka allpapi urmashka muyukunashina kanahun. Chasna runakunaka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta shimita uyashpankunapas manami asirtanahunchu. Supayka shamun Yaya Diospa shiminta shunkunkunamanta kunkachinanpa.

20 Chaymanta shuk runakunaka Yaya Diospa shiminta kushilla uyanahun. Chay runakunaka samantasapapi wiñak muyukunashinami kanahun.

21 Mana ukupi sapiyushina kashpankuna shuk ratullami Yaya Diosta kushilla katinahun. Kirishkankunarayku runa masinkuna asichishpa parisichihushpankuna nanayta llakiyta musyashpankuna sakinahunna Yaya Diosta katinata.
22 Chaymanta shuk runakunaka sumakta shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa shiminta munanahun. Chasna alita munashpankunapas yapa kullkillata munashpankuna paykuna kikin munashkankunallata rurashpa kawsashpankuna kunkarinahun Yaya Diospa shiminta. Chasna runakunaka muyukuna kashasapapi urmashka nima ima uras muyuyakkunashina kanahun.
23 Ashwan shuk runakunaka yapa sumaktami shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa rimashkanta asirtashpa kasunahun. Paykunaka Yaya Diosta yuyashpalla kawsanahun. Chasna kashpankunami muyukuna ali allpapi wichashkashina kanahun. Paykunaka shuk muyumanta shuk pachak muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka sokta chunka muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka kimsa chunka muyuta muyuyakshinami kanahun.

Jesuska trigu chawpipi millaypa kiwa wiñashkata yuyachishpa yachachin

24 Chaymanta Jesuska chay achka runakunata shuk yachachinata rimashpa yachachirka kasna nishpa: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Shuk runa chakranpi ali trigu muyukunata tarpushkata rikuychi.
25 Shuk tuta tukuy puñuhushkankunapi kuntranka chay tarpushka chakrama rirka millaypa muyukunata chay tarpurishkakunapi shikwachinanpa.
26 Chay trigu muyukuna wiñashpan ña muyuyahushkanpi chay millaypa kiwakunapas sumakta wiñarkakuna.
27 Chaypina chay chakrayu runapa runankunaka amunta rimarkakuna: Patrón, kan ali trigu muyukunatami tarpurkanki. Maymantataya chay millaypa kiwakunaka wiñahunkuna nishpa.
28 Chay chakrapa amunka rimarka: Chikniwak runami chay millaypa kiwakunataka tarpushka nishpa. Chaypi runankunaka patroyninta tapurkakuna: ¿Munankichu chay kiwakunata pitik rinanchipa? nishpa.
29 Chaypi patroyninka aynirka: Mana. Pitihushpaykichika chay millaypa kiwakunata, trigutapas pitinkichimi.
30 Sakiychi parihulla wiñanankunapa pallananchi punchakama. Trigu muyu pukushpanka ñukami

kachasha pallak runakunata, chay millaypa kiwakunataka pitishpankuna tantachishpa rupachinankunapa. Chaywasharami trigu muyuta pallashpankuna wakaychana wasinipi churankakuna.

Jesuska uchilla muyumanta yuyachishpa yachachin
(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31-32 Chaymanta Jesuska chay runakunata kaytapas yachachirka kasna nishpa: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Mostasa muyuta rikuychi. Tukuy muyukunamanta ashwan uchillastumi kan. Shuk runa chakranpi tarpushpanka shuk uchilla tarpukunamanta ashwan atuntami wiñan. Shuk kaspishinami atunta ramayan. Chaypi pishkukunaka shamunahun, wasinstukunatapas ruranahun. Chasna rimashpan Jesuska yuyachirka puntiru shukkunalla Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunata, chaymanta kirikkunaka achka tukunankunata. Chasna kashpan shukkuna kushilla paykuna chawpipi kawsak shamunahun.

Jesuska levaduramanta yuyachishpa yachachin
(Lk 13.20-21)

33 Chaymanta Jesuska kuti yachachihushpan chay runakunata rimarka: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Levadurata rikuychi. Shuk warmi panta rurahushpan kimsa mati harinapi uchillastu levadurata yakuwa chapurishkata churan. Chaywa chapushpan tukuy harinaka panrayku alita punkin.

Jesuska imaraykumi chikan chikan yachachinakunawa yachachin
(Mk 4.33-34)

34 Jesuska achka yachachinakunawa tukuyta chay runakunata yachachirka. Nima ima uras rimarkachu kuska asirtana shimikunata.

35 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikka killkarka, imashnami Jesuska yachachinka nishpa. Chay killkashkanpika kasnami riman:

Ñukaka chikan chikan yachachinakunawami runakunata yachachisha pakalla kashkakunata. Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pacha mana nima pi yachashkankunatachu yachachisha nishpa.

Jesuska runankunata asirtachirka chay millaypa kiwakunamanta yachachishkanta

36 Chaymanta Jesuska chay achka runakunata kutinankunapa rimashkanwasha yaykurka shuk wasipi. Chaypi ñukanchi payta kayllayashpanchi tapurkanchi chay millaypa

kiwa chakrapi wiñashkamanta yachachishkanta asirtachinanpa.

37 Chaypina Jesuska rimarka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runami shuk chakrayu runa ali muyukunata tarpukshinami kani.

38 Kay allpaka chakraynishinami. Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsak payta kasuk runakunami chay ali muyukunashina kanahun. Supaypa kamachishkankunata kasuk runakunaka chay mana ali kiwakunashinami kanahun.

39 Supayka chay millaypa kiwakunataka shikwachik runashinami. Kay allpa tukurinaka chay trigu muyuta pallana punchashinami. Angelkunaka chay trigu muyukunata pallak runakunashinami kanahun.

40 Imashnami millaypa kiwakunata pichashpa rupachinchi ninapi, chasnallatatami kay allpa tukurihushpan Yaya Dioska tukuy uchasapa runakunataka nina mana wañukpi rupachinka.

41 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runami angelkunata kachasha, kamachinaynipi mana ali rurak runakunata, runa masinkunata uchata rurachikkunatapas tantachinankunapa.

42 Tukuy paykunata tantachishpankunami ñukaka wichusha nina mana wañukma. Chaypimi paykunaka sinchita parisishpa wakankakuna, piñaywa kirunkunata kanirinkakuna.

43 Chaymanta tukuy maykankunami Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanahun, paykunaka Yaya Diospa kamachinan mushu mundumami rishpankuna inti sumakta punchayachihukshina rikurinkakuna. Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa yachakuychi nishpami yachachirka Jesuska.

Jesuska yapa suma valik imakunamanta yuyachishpa yachachin

44 Chaymanta Jesuska kuti yachachihushpan rimarka: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Shuk yapa valik oro pamparishkata rikuychi. Shuk runa allpapi pakashka yapa valik orota tarirka. Chay tarishkantaka chayllapi kuti pampashpa sakirka. Chaypi yapa kushikushpa kutishpan tukuy tiyapushkanta rantichirka. Chay kullkiwana rantirka chay oroyu allpata.

45 Chaymanta Yaya Diospa ali kamachinanka shuk yapa achka valik perlashinami. Shuk wirakucha maskashpa purirka atun yapa valik yura wallkashina rikunayu perlata.

46 Chaypi achka valik atun yura perlata tarishpan tukuy
tiyapushkankunata rantichirka. Chay kullkiwana rantik
rirka chay yapa valik perlata.

Jesuska redimanta yuyachishpa yachachin

47 Chaymantapas Yaya Diospa ali kamachinanka kay all-
papi shuk atun yakupi aysay tukuhushka redishinami kan.
Rediyak runakunata yuyariychi. Rediyashpankuna chikan
chikan challwakunata apinahun.
48 Chaymanta redinkunata tiyuma aysashpankuna chall-
wakunata akllanahun. Tukuy ali challwakunataka tasanku-
napi churanahun mana ali challwakunataka yakumami
wichunahun.
49 Chasnallatatami kay mundu tukurihushkanpi, chay
challwakunata akllak runakunashina angelkunaka
runakunata akllankakuna. Mana kasuk runakunataka
anchuchinkakunami Yaya Diosta alita katik runakunamanta.
50 Chay mana kasuk runakunataka nina mana
wañukmami wichunkakuna. Chaypimi sinchita parisishpa
wakankakuna, piñaywa kirunkunata kanirinkakuna.

Jesuska chikan chikan yachachinakunawa yachachishkanta tukuchirka

51 Yachachinankunata tukuchihushpan Jesuska ñukanchita
tapurka:
¿Asirtankichichu kay yachachihushkaynikunata? nishpa.
Chaypina aynirkanchi:
Ari, asirtanchimi nishpa.
52 Chaypi Jesuska ñukanchita rimarka:
Rikuychi, shuk wasi amu achka mushu mawka char-
ishkankunata wakaychakta. Chay charishkankunamanta
maykantachari munan chayta surkun. Chay wasi
amuka Yaya Diospa killkachishkanta yachachikshina kan,
maykanmi Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña
kallarishkanmanta yachachishkaynita alita yachakurka.
Chasna runaka yachan kay mushu yachachishkaynita, ñawpa
Yaya Diospa yachachishkantapas runakunata yachachinata.

*Ayllunkunaka Jesusta Nasaret kikin llaktanpi mana kirina-
yarkakunachu*

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

53 Chaymanta Jesuska tukuy chay yachachinakunata ri-
mashkanwasha chay llaktamanta llukshirka.
54 Chasna rishpan kikin llaktanpi paktarka. Chaypina
tantarinankuna wasipi Yaya Diospa shiminta yachachirka.
Chasna yachachihushkanta uyashpankuna tukuy chay
runakunaka mancharishpankuna nirkakuna:

¿Maypitaya kay runaka chay tukuyta yachakushka? ¿Imashnataya ruran mana atipaypakunata?
55 ¿Manachu kay runaka karpintirupa wawan? ¿Manachu mamanka Maria, wawkinkunaka Santiago, José, Simón, Judas?
56 ¿Paninkunaka manachu kay llaktanchipi kawsanahun? ¿Pitaya payta yachachishka chay tukuyta yachananpaka? nishpa.
57 Chasna yuyarishpankuna chay llaktanmantalla kashpankunapas Jesusta mana kasunayarkakunachu. Chayrayku Jesuska paykunata rimarka:
Tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachiktaka kikin llaktanpika, kikin wasinpika manami ayllunkunaka kasunahunchu. Shuk llaktakunapimi yachachishpan runakunaka alita kasunahun nishpa.
58 Chasna llaktanpi kawsak runakuna payta mana kirishkankunarayku Jesuska kikin llaktanpi mana achkatachu atun yachaywa ruranakunata rurarka.

14

Apu Herodes Bawtisak Juanta wañuchichirka
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

1 Chay punchakunapi Galilea allpapi kamachik apu Herodeska uyarka Jesús achka mana atipaypakunata rurahushkanta.
2 Chaypi Herodeska runankunata yanka rimarka:
Chay Jesuska wañuchishkayni Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarimushka. Chayraykumi atipan Yaya Diospa yachayninwa ruraypakunata ruranata nishpa.
3 Kay Herodeska ñawpa Juanta kadenakunawa watashpan karselpi churarka, wawkin Felipepa warmin Herodias chasna munashkanrayku.
4 Manara Juanka karselpi churay tukushpanra apu Herodes chay wawkinpa warminta apishkanraykumi Juanka payta kunarka Yaya Dioska mana munanchu kachuykiwa kawsanaykipa nishpa. Chayta rimashkanraykumi Herodeska Juanta karselpi churarka.
5 Herodeska piñarishpan Juanta wañuchichinayashpanpas runakunata manchashpan mana atiparkachu. Tukuy runakuna yacharkakuna Juan Yaya Diospa yachayninwa yachachik kananta.
6 Chay punchakuna Herodespa wawayarishkan puncha paktashpan fiestata rurarka. Chaypi Herodiaspa shipas wawanka sumakta baylarka tukuy kayashkan runakunapa rikuhushkanpi. Chayta rikuhushpan Herodeska yapa kushikurka.

7 Chayrayku chay shipasta tukuy runakunapa
uyahushkankunapi rimarka shutipa paktachinanpa:
Imatachari tapuwanki, chayta kushkayki nishpa.
8 Chay shipaska mamanta tapuk rirka:
¿Imatata tapusha? nishpa.
Mamanka Juanta wañuchichinayashpan wawanta kunarka
Herodesta tapunanpa, Bawtisak Juanpa umanta shuk
kallanapi churashpa kuway yachanaynipa shutipa
pitichichishkaykita nishpa.
9 Chasna tapushpan Herodeska sinchita llakirirka.
Achka kayashkan runakunapa rikushkankunapi
rimashkanraykumi kamachirka Juanpa umanta pitishpa
kunankunapa.
10 Shuk suntalunkunata kamachirka, karselma
rishpankuna Juanta wañuchishpa umanta pitinankunapa.
11 Chasna pitishkankunawasha shuk kallanapi
apamushpankuna chay shipasta kurkakuna. Chaymanta
chay shipaska mamantana kurka.
12 Chayta yachashpankuna Juanpa runankunaka paypa
aychanta apashpankuna urku uchkupi churashpa tapak
rirkakuna. Churashkankunawasha Jesusta rimak rirkakuna
Juan wañushkanmanta.

Jesuska pichka waranka runakunata kararka
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jesuska Juanta wañuchishkankunata yachashpan chay
llaktamanta llukshishpan sapallan rirka shuk botipi chun-
lla chakishka allpama. Chasna Jesús rihushkanta achka
runakuna yachashpankuna tukuy llaktakunamanta kucha
mayanta kallpashpa payta katirkakuna.
14 Jesuska botimanta llukshihushpan achka runakunata
rikurka. Paykunata rikushpan llakichirka. Chasna lla-
kichishpanmi chay apashkankuna unkushkakunata am-
pirka.
15 Chaymanta ña tutayahushpan ñukanchika Jesusta kayl-
layashpanchi rimarkanchi:
Ñami chishiyashkanchi. Kaypika manami nima shuk runa
kawsanchu. Tukuy kay runakunata kachay, llaktankunama
rishpankuna mikunankunata rantinankunapa nishpa.
16 Chaypi Jesuska ñukanchita aynirka:
Mana munanichu rinankunapa. Kankuna karaychi paykunata.
17 Chaypi ñukanchi aynirkanchi:
Pichka panstu, ishkay challwastullami tiyan ñukanchipaka.
18 Jesuska ñukanchita aynirka:
Apamuychi ñukama.

19 Kushpanchi Jesuska tukuy chay runakunata kamachirka
pastuyu allpapi tiyarinankunapa. Chaymanta chay pichka
panta, ishkay challwata apishpan siluma rikushpan
Yayan Diosta agradesirka. Agradesishkanwasha chay
pankunataka pakishpa pakishpa ñukanchita kurka. Chaypina
ñukanchikunaka chaypi kahukkunata mikunankunapa
kurkanchi.
20 Chay achka runakunaka mikurkakuna saksananku-
nakama. Mikushkankunawasha ñukanchikunaka puchur-
ishkanta tantachirkanchi chunka ishkay tasa untakta.
21 Chay mikuk karikunaka pichka waranka karkakuna.
Achka warmikuna wawakunapas mikurkakuna,
paykunataka mana yuparkanchichu.

Jesuska yaku awata purirka
(Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Chaymanta Jesuska ñukanchikunallata rimarka:
Ñuka tukuy kay runakunata wasinkunama kutinankunapa
rimanaynikama, kankunaka botipi kucha chimpama riychi.
23 Chay runakuna rishkankunawasha Jesuska sapallan
shuk urku awama sikarka Yayan Diosta mañananpa. Tu-
tayanankamami payka sapallan chaypi karka.
24 Jesús chay urkupi kanankama ñukanchika botipi ña
chawpi kuchapi rihurkanchi. Chasna chimpahushpanchi
puntanchimanta yakuka yapa sinchita wayrawa ulasyarka.
Botinchita ulaska wayraka sinchita waktarka.
25 Ña pakarihushpan Jesuska yaku awata purishpa
ñukanchita kayllayak shamurka.
26 Jesusta yaku awata purihushkanta rikushpanchi mana
riksirkanchichu. Yapa mancharishpa kaparirkanchi:
¡Ay, almatami rikuhunchi!
27 Chasna kaparihushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:
Sinchikuriychi. Ñukami kani,* ama manchariychichu.
28 Chaypi Pedroka aynirka:
Kan Jesús kashpaykika rimaway kanma rinaynipa, yaku
awata purishpa.
29 Jesuska aynirka:
Shamuy ñukama.
Chayta uyashpan Pedroka botimanta uraykushpan Je-
susma rirka yaku awata purishpa.
30 Chasna rihushkanpi yaku awapi musyarka sinchi wayra
paypi waktarihushkanta. Chaypi mancharirka. Chasna
mancharihushpan kallarirka yaku ukuta yaykunata. Chaypi
sinchita kaparishpa rimarka:

---

* **14:27** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin

¡Kishpichiway Yaya Jesús! nishpa.
31 Chay ratulla makinmanta apishpan Jesuska nirka:
Imaraykuta mana tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwankichu sinchikurinaykipa.
32 Ña Pedro Jesuswa botipi uraykuhushkankunapi chay sinchi wayraka pasarirka.
33 Chaypi ñukanchi botipi kahukkunaka Jesuspa puntanpi kunkurishpanchi nirkanchi:
Shutipami Yaya Diospa Wawan kanki nishpa.

Jesuska achka unkushkakunata ampirka Genesaret allpapi (Mk 6.53-56)

34 Chay sinchi wayra pasarishpanna chay kucha chimpama Genesaret allpapi Jesuswa pakta paktarkanchi.
35 Chaypi kawsak runakunaka Jesusta riksishpankuna tukuy runakunata rimashpa purirkakuna ñami Jesuska paktamushka nishpa. Chayta yachashpankuna unkushkakunata Jesusma apamurkakuna.
36 Chay unkushkakunaka Jesusta rimarkakuna:
Churarishkaykipa shiminllatami llankanayanchi ampirinanchipa nishpa.
Chasna rimashpankuna Jesuska chay unkushkakunata churarishkanpa shiminta llankachishpan ampirka.

15

Jesuska yachachin imata rurashpami alicharishka kanchi Yaya Diospa rikushkanpi (Mk 7.1-23)

1 Chaymanta fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jerusalén llaktamanta rishpankuna Jesusta kayllayarkakuna tapunankunapa.
2 Chaypi paykunaka nirkakuna:
¿Imaraykutaya runaykikunaka yaya rukunchikuna wañupa rurashkankunata mana kasunahunchu? Ñukanchi yuyarinchi manara mikuhushpanchi makinchita yakuwa ukuchinanchi tiyan mana uchayu kananchipa. ¿Imaraykuta runaykikunaka mana chasna ruranahunchu?
3 Chaypi Jesuska paykunata aynirka:
Kankunaka Yaya Diospa kamachishkanta mana kasushpaykichimi yaya rukuykichi wañupa rurashkankunallata kasushpa kawsankichi. Imaraykuta chasna rurankichi.
4 Kasnami Yaya Dioska kamachin:
Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kasushpa kawsaychi nishpa.
Chaymanta:

Maykanmi yayanta mamanta chiknishpa riman mana ali
kananta, chay runataka apuykichimi wañuchinan tiyan
nishpa.
5-6 Chasna Yaya Dios rimashpanpas kankunaka chikantami
yachachihunkichi. Runakunata rimankichi yayaykichipa
mamaykichipa pishihushpanpas mana yanapanaykichi
tiyan rimashpaykichi kankunata yanapanayni kullkitaka
Yaya Diostami kushkani. Chayraykumi manana
tiyawannachu kankunata yanapanaynipa nishpa.
Chasna yaya rukuykichi wañupa rurashkanllatami
rurashpa kawsahushkaykichirayku Yaya Diospa
kamachishkankunata mana kasuhunkichichu.
7 Ali runakuna kanchi nishpa yuyarishpaykichipas llulla
runakunami kankichi. Yaya Diospa yachayninwa yachachik
Isaias wañuka alita rimarka kankunamanta Yaya Diospa
ñawpa rimashkanta kasna:
8 Kay runakunaka shiminkunallawami yuyawanahun.
Manami tukuy shunkunkunamanta pachachu
yuyawanahun.
9 Runakunapa kamachishkankunata rimashkaynitashina
yachachishpankuna yankami ñukata mañana wasipi
tantarinahun kushichiwanankunapa nishpa.
10 Chasna rimashpan Jesuska shuk runakunatana kayarka
payta kayllayanankunapa. Paykunata rimarka:
Alita uyawaychi asirtanaykichipa.
11 Imata mikushpaykichipas manami uchata ruran-
kichichu. Shunkuykichipi millaypata yuyarishkaykichita
rimashpaykichimi shuti uchata rurankichi nishpa.
12 Chaymanta ñukanchika payta kayllayashpanchi
rimarkanchi:
¿Yachankichu chay fariseokuna rimashkaykita
uyashpankuna piñarishkankunata?
13-14 Chaypina Jesuska aynirka:
Ama llakiriychichu chay fariseokunaka piñarihushpankuna.
Paykunaka Yaya Diospa kamachishkanta mana alita
asirtashpankunami mana yachak runakunata pantachichi-
nahun. Wawkikuna panikuna rikuychi. Tarpushpanchi
shuk muyuta, chaypi millaypa kiwakunapas wiñanahun.
Kankunaka millaypa kiwakunata surkushpaykichimi
wichunkichi. Chasnallatatami Yaya Dioska mana ali
yachachikkunataka kastiganka. Paykunaka wisku runakuna
wisku masinkunata pushahukshinami kanahun. Chasna
kashpankunami ishkanti uchkupi urmankakuna nishpa.
15 Chaymanta Pedroka Jesusta rimarka:
Chay yachachishkaykita ashwan alita ñukanchita asirtachiy
nishpa.

16 Chaypi Jesuska aynirka:
¿Kankunapas manarachu asirtankichi chay rimashkaynita?
17 Tukuy mikunami mikushpanchika wiksanchima rin. Chaymanta llukshin aychanchimanta. Imatapas mikushpanchika manami uchatachu ruranchi.
18 Maykantami rimanchi shunkunchipi yuyarishkanchimanta shamun. Chaymi shuti uchayachin.
19 Shuk runa manara millaypata rurahushpanra shunkunpi yuyarin chay millaypata ruranapa. Chaymanta tukuy chay millaypakunata ruran. Chay millaypa ruranakuna kanahun: Shuk runata chiknishpa wañuchina, shuk warmiyu kari shuk warmiwa musayana, shuk kusayu warmi shuk kariwa musayana, chaymanta tukuywa musayanakuna, shuwana, llullana, runa masinta chiknishpa kamina.
20 Shuk runa chay mana alikunata rurashpan uchayan. Mana makinchita yakuwa ukuchishpa mikushpanchika manami uchayanchichu.

Shuk mana israel warmi Jesusta tapurka yanapananpa (Mk 7.24-30)

21 Jesuska chay llaktamanta llukshishpan rirka Tiro, Sidón llaktakunama.
22 Chaypi shuk warmika Jesusta kayllayarka. Chay warmika ñawpa Kanaán allpapi kawsak runakunamanta kashpan mana israel warmichu karka. Payka Jesusta kayllayahushpan kaparishpa rimarka:
¡Yachachik, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway! Shipas wawaynipimi supayka yaykushpan payta yapa parisichihun nishpa.
23 Jesuska chayta uyashpanpas nima imata aynirkachu. Chaypina Jesusta kayllayashpanchi rimarkanchi:
Chay warmita rimay kaymanta anchurinanpa, yapami ñukanchita kaparishpa apanakuhun nishpa.
24 Jesuska chay warmita aynirka:
Yaya Dioska kachawashkami israel runa masinikunallata yanapanaynipa. Paykunami obeha chinkarishkashina kawsahunkuna nishpa.
25 Chayta uyashpan chay warmika Jesuspa puntanpi kunkurik rirka kasna nishpa:
Yachachik, yanapaway.
26 Chaypi Jesuska aynirka:
Manarapas chikan runakunata aliyachihushpaynira israel masinikunatarami yanapanayni tiyan. Manami alichu shuk runa mikunata wawankunamanta kichushpa allkukunata karananpa.

27 Chasna Jesús rimashpan chay warmika aynirka:

Ari yachachik, chasna kashpanpas allkukunapa amun mesapi mikuhushpanka mikunanmanta wicharishkatami allkukunapas mikunahun.

28 Chaypi Jesuska rimarka:

Pani, maytukuytata shunkuykimanta pacha kiriwanki. Chayrayku shipas wawaykitaka ñami ampishkani.

Chay ratulla chay shipaska ampirirka.

Jesuska achka unkushkakunata ampirka
(Mk 7.31-37)

29 Chaymanta Jesuska ñukanchikunawa chay llaktakunamanta llukshishpan Galilea kucha mayanpi paktarka. Chaypi shuk urku awama sikashpan tiyarik rirka.

30 Chay urku awapi kahushpanchi achka runakuna achka unkushkakunata apamushpankuna Jesuspa puntanpi churak shamurkakuna. Mana purinata atipakkunata, wiskukunata, waklishka makiyu waklishka chakiyu runakunata, mana rimanata atipakkunatapas, chaymanta ashwan achka unkushkakunata apamurkakuna. Chaypina Jesuska tukuy chay unkushkakunata ampirka.

31 Chasna ampirishpankuna mana rimanata atipakkuna kallarirkakuna rimanata. Waklishka makiyu waklishka chakiyu runakunapas aliyarkakuna. Mana purinata atipakkunapas alita purirkakuna. Wiskukunapas atiparkakuna rikunata. Chayta rikushpankuna tukuy runakuna mancharishpankuna ñukanchi israel runakunapa Yayanchi Diosta kushichirkakuna, Yaya Dios, kanmi tukuyta atipak kanki nishpa.

Jesuska chusku waranka runakunata kararka
(Mk 8.1-10)

32 Chaymanta Jesús ñukanchita kayashpan rimarka:

Llakichinimi kay runakunata. Ñami kimsa punchata ñukanchita katihunkuna. Mikuna illa kay runakunaka. Manami kachanayanichu mana mikushpa wasinkunama kutinankunapa. Chasna mana mikushpa rishpankunaka pakta ñampi chawpipi lismayanahuma nishpa.

33 Ñukanchika Jesusta nirkanchi:

¿Imashnataya kay tukuy achka runakunaraykuka tarinchima mikunata? Kaypika nima shuk runa kawsanchu.

34 Jesuska ñukanchita tapurka:

¿Masna pantata charinkichi?

Ñukanchika aynirkanchi:

Kanchis panllami, chaymanta masna challwastukuna.

35 Chaypina Jesuska chay runakunata rimarka allpapi tiyarinankunapa.
36 Chaymanta chay pankunata, challwastukunatapas apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chaymanta paki paki rurashpan ñukanchita kurka chay tiyahuk runakunata kunanchipa.
37 Chasna kushpanchi chay runakuna tukuy mikurkakuna saksanankunakama. Mikushkankunawasha puchurishkatana tantachishpanchi kanchis tasata untachirkanchi.
38 Chay mikuk karikunami chusku waranka karkakuna. Achka warmikuna, wawakunapas mikurkakuna, paykunataka mana yuparkanchichu.
39 Chaywashami Jesuska chay runakunata rishara nishpan ñukanchiwa pakta shuk botipi uraykushpan chimparkanchi Magdala shutiyu llaktama.

16

Fariseokuna, saduseokuna Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa
(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

1 Chaymanta fariseokuna saduseokunawa parihu Jesusta kayllayashpankuna yapa runakunata riksichinayashpankuna mana Yaya Diospa kachashkan kananta tapurkakuna:

Ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras rikushkanchita.
2 Chasna tapushpankuna Jesuska paykunata aynirka:

Kankunaka inti pukanlla yaykuhushkata rikushpaykichi rimankichi kayaka ali punchami tukunka nishpa.
3 Chaymanta shuk puncha tutamanta puyu pakarihushpan rimankichi ñami punchaka waklishka nishpa. Alita tukuy chaykunata yachashpaykichipas rurashkaynikunata rikushpaykichika ¿manachu asirtankichi imaraykumi chaykunata rurashkani?
4 Kankunaka Yaya Diosta mana kasushpaykichimi mana ali yuyayyu runakuna kankichi. Tapuwashpaykichipas Yaya Diospa yachayninwa rurashkaynita rikuchinaynipa, manami rurashanchu yanka rikunaykichipaka. Kayllatami rikunkichi, imashnami Yaya Dioska ñawpa paypa yachayninwa yachachik Jonasta kimsa punchamanta wañuymanta kishpichirka, chasnallatatami kuti ruranka ñukawa.

Chasna rimashkanwasha paykunata sakishpan shuk partima rirka.

Jesuska yachachirka fariseokunapa yachachinankunata mana kasunankunapa
(Mk 8.14-21)

5 Chaymanta ñukanchi Jesuspa runankunaka kucha chimpama paktashpanchi yuyarirkanchi panta apanata kunkashkanchita.
6 Chaypina Jesuska ñukanchita rimarka:
Alita yuyariychi. Kuyrariychi fariseokunapa saduseokunapa levaduramanta.
7 Chasna Jesús levaduramanta rimashpan maykanwami chapushpa panta punkichinchi ñukanchipura tapunakurkanchi:
Panta mana apamushkanchiraykumi chasna ñukanchita rimahun.
8 Chaypi Jesuska rimahushkanchita uyashpan rimarka:
¿Imaraykuta chasna kankunapura tapunakunkichi? Mana chay panta kunkashkaykichimantachu kankunata rimahuni. Kankunaka manachu ñukapi sinchikurinkichi.
9 ¿Manarachu asirtankichi pichka panwa pichka waranka runakunata karashkaynita? ¿Manachu yuyarinkichi masna tasatami untachirkankichi chay mikuna puchurishkanta?
10 Chaymanta ¿manachu yuyarinkichi kanchis panwa chusku waranka runakunata karashkaynita? Chaymanta ¿manachu yuyarinkichi masna tasatami tantachirkankichi chay mikuna puchurishkanta? Tukuy uras chasnallatata atipani ruranata.
11 ¿Imaraykuta kankunaka mana alita asirtankichichu? Manami panmantachu rimahuni. Kutikashka rimani, kuyrariychi fariseokunapa saduseokunapa levaduramanta nishpa.
12 Chaypirami ñukanchika asirtarkanchi chay Jesuspa rimahushkanta. Manami kikin panta punkichik levaduramantachu rimahurka, ashwan fariseokunapa saduseokunapa waklichik yachachinankunamantami ñukanchita rimarka.

Pedro rimarka Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 Chaymanta Sesarea Filipo shutiyu llaktapi paktashpanchi Jesuska ñukanchita tapurka:
Runakuna kwintahushpankuna ¿pimi kani ninahuntaya?
14 Chaypi ñukanchika aynirkanchi:
Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka.

Shukkunaka ninahunmi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Jeremiaschari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Mana kashpaka Yaya Diospa yachayninwa shuk ñawpa yachachikchari kawsarishka kanaykita nishpa.

15 Chaymanta ñukanchitana tapurka:

Kankunaka, ¿pimi kani ninkichitaya?

16 Chaypi Simón Pedro shutiyuka aynirka:

Kanmi kanki kawsa Yaya Diospa Wawan, paypa Kachashkan Kishpichik.

17 Chasna Simón Pedro rimashpan Jesuska payta rimarka:

Kushilla kanki Simón, Jonaspa wawan. Chaytaka manami runachu kanta riksichishka, ashwan Yayayni Dios silupi kawsakmi riksichishka.

18 Ñukami kanta rimani, kanmi kanki Pedro.

Pedro nishkanka rumimi. Chasna kashpan Jesuska rimashpa katirka:

Tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwashkaykirayku sinchi rumishinami kanki. Kan yachachishpayki achka runakunata yanapasha paykunapas ñukapi sinchikurishka kiriwanankunapa. Chasna shuk wasihuk runashina kankunawa wasinita rurahushpayni kantami churasha chay wasita sinchikuchik rumishina kanaykipa. Tukuy kiriwakkuna shuk sumakta rurarishka wasishina kashpaykichi nima wañuna atipankachu tukuchinata.

19 Kanta churasha kay allpapi kamachihushkaynirayku punkupi kuyrahuk runashina kanaykipa. Shuk runata rimashpayki uchaykika llakichirishkami kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami. Shuk runata rimashpayki uchaykika mana llakichirishkachu kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami.

20 Chasna Pedrota rimashkanwasha Jesuska ñukanchita nirka:

Ama nima pita rimankichirachu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kanaynita.

Jesuska wañunanmanta kawsarimunanmantapas rimarka (Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

21 Chaymanta pacha Jesuska ñukanchita alita asirtachishpa rimarka:

Ñuka Jerusalenma rinayni tiyan. Chaypimi ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas yapa chikniwashpankuna parisichiwankakuna. Paykunaka chikniwashpami wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

22 Chayta uyashpankuna Pedroka Jesusta chaynikstuma
pushashpan rimarka:
Yaya Jesús, chaytaka ama rimaychu. Yaya Dioska manami
munamachu chasna pasanaykipa nishpa.
23 Chayta uyashpan Jesuska tikrarishpan Pedrota rimarka:
Anchuriy ñukamanta, supaykunapa apunshina rimahunki.
Llullachinayawahunkimi Yaya Diosta mana kasunaynipa.
Manami Yaya Diospa munashkantachu rimawahunki, ash-
wan runapa yuyarinanllatami rimawahunki nishpa.
24 Chaymanta Jesuska tukuy ñukanchikunata rimarka:
Kankuna ñukata katinayawashpaykichika ama kankuna
kikin munashkaykichita ruraychinachu. Kankunata chiknik
runakuna piñarishpa wañuchinayahushpankunapas ñukallata
katiwaychi.
25 Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, chayka
wiñaypami wañunka. Maykanmi ñukata katiwahushpan
chikninata wañuyta parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa
kawsak rinka.
26 Imata valin shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata
apinanpa. Tukuy chaykunata apishpanpas wiñaypami
wañunka. Masna kullkitapas kunayashpaykichika manami
atipankichichu rantinata chay wiñaypa Yaya Dioswa
kawsanataka.
27 Ñuka Yaya Diospa Wawan silumanta angelkunawa
shamuhushpayni suma chuyahlla rikurishpami shamusha
Yayaynipa yachayninwa. Chay urasmi mana alita
rurak runakunataka kastigasha. Chaymanta kasuwak
runakunataka rimasha ñukawami silupi kawsankichi.
28 Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi
kahukkunaka manara wañuhushpaykichira ñuka Yaya Diospa
Kachashkan Runata rikuwankichimi wañushkaynimanta
kawsarimushpayni kay allpapi kamachik tukunaynita.

17

Jesuska suma chuyahlla rikunayu tukurka
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

1 Chaymanta Jesuska sokta punchamanta Pedrowa, Santi-
agowa, paypa wawkin Juanwapas sikarka shuk atun urku
awama.
2 Chay urkupi kahushpankuna chay kimsa runankunaka
Jesusta chuyahlla chikanyashkanta rikurkakuna. Uyanka
intishina punchayachirka. Churarishkanpas yura chuyahlla
sintihushkashina rikurirka.
3 Chay kimsa runankunaka rikurkakuna ñawpa
yachachikkuna Moisesta, Eliastapas Jesuswa kwintahukku-
nata.

4 Chayta rikushpan Pedroka mancharishpa rimarka:
Yaya Jesús, alitami kaypi kahunchi. Munashpaykika rurashu kimsa tampukunata, shukta kanrayku, shuktaka Moisesrayku, shuktaka Eliasrayku nishpa.
5 Chasna Pedroka rimahushkanpi shuk chuyahlla rikurik puyuka paykunata arkamurka. Chay puyu ukumanta uyarkakuna Yaya Diospa rimahushkanta:
Kay Jesuska munashkayni Wawaynimi. Paymi ñukata sumakta kushichiwan. Kasuychi payta.
6 Chayta uyashpankuna chay kimsa Jesuspa runankunaka mancharishpankuna allpapi kunkurishpa kumurirkakuna.
7 Chaypina Jesuska kayllayashpan paykunata llankashpan rimarka:
Atariychi, ama manchariychichu nishpa.
8 Paykunaka atarishpankuna Jesusta sapallantana rikurkakuna.
9 Chay urkumanta uraykuhushpankunana Jesuska paykunata rimarka:
Kay urkupi rikushkaykichitaka ama nima pita kwintankichirachu, ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa wañushkaynimanta kawsarimunaynikama.
10 Chaypina chay kimsa runankunaka Jesusta tapurkakuna:
¿Imaraykutaya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka rimanahun, manara Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanrami Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliasra kuti shamunka nishpa?
11 Jesuska paykunata aynirka:
Shutipami riman, puntiru Elias kuti yachachik shamunka runakuna kawsayninkunata alicharinankunapa Yaya Dioswa nishpa.
12 Ñuka kankunata rimani, Eliaska ñami shamushka. Runakuna manami riksirkakunachu payta. Chasna mana riksishpankunami parisichishpa payta wañuchirkakuna. Chasnallatatami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpayni ñukatapas parisichishpa wañuchiwankakuna.
13 Chasna Jesús rimahushpanrami chay runankunaka asirtarkakuna Eliasmanta rimahushkanwa Bawtisak Juanmanta paykunata rimahushkanta.

Jesuska shuk supay yaykushka wawata ampirka
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

14 Chaymanta Jesuska chay kimsa runankunawa urkumanta uraykumushpan achka runakuna kahushkanpi paktamurkakuna. Chaypi shuk runaka Jesusta kayllayashpan puntanpi kunkurishpan rimarka:

15 Yachachik, wawaynita llakichishpayki ampipay.
Yapa achkatami parisipahun. Maypipas kahushpan
sinchiyarishpa allpama urman. Achka kuti ninapi yakupipas
urmapan.
16 Kay wawaynita apamurkani runaykikunama. Paykunaka mana atipashkakunachu ampinata.
17 Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:
Mana ali yuyayyu runakuna, kankunaka manami
sinchikunkichichu ñukapi. Ima uraskamataya kankunawa
kiparishpa yachachishkaykichi. Apamuychi kayma chay
unkushkata.
18 Chay wawata pushamushpankuna Jesuska chay unkuchik supayta sinchi shimiwa kamachirka ¡llukshiy kay
wawamanta! nishpa. Chay ratulla chay wawaka ampirishka
kiparirka.
19 Chaymanta tukuy ñukanchi Jesuspa runankuna shuk
parti paywa tantarishpanchi tapurkanchi:
¿Imaraykutaya mana ñukanchika atipashkanchichu chay supayta llukshichinata chay wawamanta? nishpa.
20 Chaypina Jesuska ñukanchita aynirka:
Kankunaka manami tukuy shunkuykichimanta pacha kiriwankichichu. Chayraykumi mana atipashkankichichu chay
supayta llukshichinata chay wawamanta. Alita uyawaychi. Uchillastullatapas Yaya Diosta kirinkichimaka, rimankichima kay urkuta anchuriy chaymanta nishpa, chay
urkuka rimashkaykichita kasushpanmi anchurima. Yaya
Diosta tukuy shunkuykichimanta pacha kirinkichimaka,
payka yanapamami tukuy imata atipanaykichipa ruranata.
21 Chasna supaytaka atipankichi runamanta llukshichinata mana mikushpa mañashpalla Yaya Diosta nishpa.

Jesuska kutikashka rimarka wañunanmanta
(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

22-23 Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta Galilea allpapi
purihushpan ñukanchita rimarka:
Ñuka silumanta shamushka runa kashpaynipas
chikniwak runakunami apichiwashpankuna parisichishpa
wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa
punchamantami Yaya Dios kawsachiwanka.
Chayta uyashpanchi yapa llakirirkanchi.

Jesuska rimarka Yaya Diospa wasinrayku kullkita paganankunapa

24 Chaymanta Jesús ñukanchiwa pakta rishpan Kapernaum
llaktapi paktarkanchi. Chaypi shuk runakuna Yaya Diospa
wasinrayku kullkita kobrakkuna kashpankuna Pedrota kayllayashpa tapurkakuna:

¿Kankunata yachachik Jesuska manachu pagan Yaya Diospa wasinrayku?

25 Chasna tapushpankuna Pedroka aynirka:

Ari, paypas paganmi nishpa.

Chaymanta Pedro chay wasipi yaykushpan manara nima imata rimashpanra Jesuska payta tapurka:

¿Imatata yuyarinki Simón? Rimaway ¿pitata kullkita pagachinahun atun apukunaka, kikin llaktankunamanta runa masinkunatachu, shuk allpamanta runakunatachu? nishpa.

26 Chaypi Pedroka aynirka:

Shuk allpamanta runakunatami pagachinahun nishpa.

Chaypi Jesuska rimarka:

Chayrayku chay apukunapa kikin llaktankunamanta runa masinkunaka mana nima shuk imata paganankuna tiyanchu.

27 Ñuka Yaya Diospa Wawan kashpayni Yayayni Diospa wasinrayku mana paganayni tiyanchu. Mana paganayni kashpanpas nima pita piñachinanchipa, akuychi pagashunchi. Antsilukriy kuchama. Chay puntiru challwata apishpay kimi shiminpi kullkita tarinki. Chayta pagakriy ñukarayku kanraykupas.

18

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan

(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 Chay uras Jesús Pedrowa kwintahushpan ñukanchi payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

Yachachik, Yaya Dios tukuy runakunata kamachishpan ¿pitaya ñukanchimanta ashwan yachayyu kanka?

2 Chasna tapushpanchi Jesuska shuk wawata kayashpan chawpinchipi shayachirka. Payta rikuchishpan ñukanchita yachachirka:

3 Alita uyawaychi. Kankuna shuk wawashina mana yachayyuchu kani nishpa yuyarishpa kawsaychi. Mana sakishpaykichika yuyarinata runa masinikunamanta ashwan yachayyu kani nishpa, manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankichichu.

4 Kay wawashina mana yachayyuchu kani nishpa yuyarishpaykichika Yaya Diospa kamachihushkanpi tukuymanta ashwan yachayyu kankichi.

5 Chaymanta maykanmi ñukata yuyawashpan shuk wawata yuyashpa wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan nishpa.

Jesuska yachachin shuk runa masinta uchata rurachishpan yapa kastigarishka kananmanta
(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

6 Chaymanta Jesuska rimarka: Maykanmi shuk wawa chayra katiwahukta uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi chaymanta ashwan sinchita kastiganka. Ashwan ali kama, kunkanpi atun rumiwa watashpa wichuy tukushpan chawpi yakupi chinkarinanpa.

7 Ay kay allpapi Yaya Diosta mana kasukkuna, yapa tukuyta uchata rurachinayashkankunarayku. Tukuy uras chasna uchata rurachinayakkuna tiyashpanpas ay, maykankunami uchata rurachikkuna kanahun. ¡Imashna kastigushi paykunarayku kanka!

8 Chayrayku imapas kanta uchata rurachinayashpanka sakiy. Makiki chakiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishpa wichushkashina sakiy. Mana ishkanti makikiwa, ishkanti chakikiwa nina mana wañukma rinaykipa, ashwan alimi kama, shuk makillawashina shuk chakillawashina Yaya Diospa kawsananpi yaykunaykipa.

9 Chaymanta ñawikiwa imatapas rikushpayki uchata ruranayashpaykika ñawikita surkushkashina sakiy. Mana ishkanti ñawikiwa nina mana wañukma rinaykipa, ashwan ali kama, shuk ñawillawashina silupi Yaya Dioswa kawsak rinaykipa nishpa.

Jesuska yachachin obeha chinkarishkata yuyachishpa
(Lk 15.3-7)

10 Chaymanta Jesuska yachachihushpan nirka: Rikuychi, nima shuk wawastuta, nima shuk chayra katiwak runata chikniychichu. Kay rimahushkaynita alita uyaychi: Paykunapa angelkunaka silupimi tukuy uras Yaya Diospa puntanpi kanahun.

11 Ñuka Yaya Diospa Wawanka shamushkanimi tukuy runakunata sinchi kastigananmanta kishpichinaynipa.

12 ¿Imashnata yuyarinkichi? Shuk runapa shuk pachak obehankuna tiyama. Chay shuk pachak obehankunamanta shuklla chinkarishpan ¿imatata rurama? ¿Manachu chay iskun chunka iskunta sakishpan chay shuklla chinkarishkata maskak rinma?

13 Alita uyawaychi. Chay shuk chinkarishka obehanta tarishpanka chay achka mana chinkarishka obehankunamanta ashwantami kushikuma.

14 Chasnallatatami silupi kawsak Yayanchika tukuy wawankunata alita yuyan. Chayraykumi payka mana munanchu nima shuk chayra katiwak runa paymanta chinkarishpa nina mana wañukma rinanpa nishpa.

Jesuska yachachin imashnami runa masinchita llakichinanchi tiyan
(Lk 17.3)

15 Chaymanta Jesuska yachachirka imashnami shuk kirik masinchita llakichinanchi tiyan nishpa. Kasnami nirka:

Shuk kirik masikichi kanta mana alita rurashpanka sapallayki rishpayki payta kunay. Kanta ari nishpanka alita alichashpa llakichinakuychi, chasnami kutikashka alitana paywa kawsankichi.

16 Mana rimashkaykita uyashpanka ishkay kimsa kirik wawkikunawa pakta alichak riychi. Chasna ishkay kimsa kirikkunapa rikushkanpi chay mana alita rurak runata kunashpaykichi tukuy yachankakuna shutipa rimashkaykichita.

17 Chay runaka kunashkaykichita mana uyashpanka Yaya Diosta kasuk masikichikunata tantachishpa rimaychi paykunapas yachanankunapa. Paykunatapas mana uyanayashpanka Yaya Diosta mana kirik runatashinana rikuychi.

18 Alita uyawaychi. Kankuna shuk runata rimashpaykichi uchaykika mana llakichirishkachu kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami. Shuk runata rimashpaykichi uchaykika llakichirishka kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami.

19 Alita uyawaychi. Kankuna ishkaymanta shuk yuyayllawa mañawashpaykichika Yaya Dios shuk imapi yanapananpa, payka kankunata yanapankami.

20 Ñukata kiriwashpaykichi ishkaymanta kimsamanta tantarishpaykichi chaypi kankunawa pakta kahuni.

Jesuska yachachin mana llakichinayak runamanta yuyachishpa

21 Chaypi Pedroka kayllayashpan Jesusta tapurka:

Yachachik, shuk runa masini achka kuti mana alita rurawashpanka ¿masna kutitaya payta llakichinayni tiyan? ¿Kanchis kutichu llakichisha? nishpa.

22 Chaypina Jesuska aynirka:

Mana rimashkaykichu kanchis kutilla llakichinaykipa. Rimashkayki kanchis chunka kuti kanchiskama llakichinayki tiyan. Mana yupashpa achka kuti llakichiylla.

23 Chaymanta ashwanta asirtachishpa rimarka:

Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Rikuychi shuk yachayyu patrón runankunata kushkanwa rurashkankunamanta tapunayashkata.

24 Ña tapunata kallarishpan shuk payta liwik runata pushamurkakuna. Payka chay patronta yapa achka, mana nima ima uras pagaypata waranka kullkita liwirka.

25 Chay liwik runa nima kullkiyuchu karka liwishkanta pa-
gananpa. Chayrayku chay patronka runankunata rimarka:
Mana paganata atipashpan kay runataka warminti, tukuy
wawankunatapas, tukuy paypa tiyapushkantapas rantichik
riychi. Chay rantichishkaykichi kullkita ñukata kuwaychi
paypa liwinmanta nishpa.
26 Chasna rimashpan chay liwik runaka chay patronpa
puntanpi kunkurirka. Yapa llakirishpan rimarka: Patroyni,
ama piñariwaychu. Chapaway. Mana unayashpachu tukuy
liwishkaynita pagashkayki.
27 Chasna yapa atunta tapushkanrayku chay patronka chay
runanta llakichishpan rimarka: Kutiy ña wasikima. Tukuy
liwiwashkaykimanta kanta llakichini. Kunanka manana li-
wiwankinachu nishpa.
28 Chay llakichirishka runa llukshishpan shuk runa
masinwa tinkunakurka. Chay tinkunakushkan runaka
payta shuk uchillastu kullkita liwirka. Chaypina chay
llakichirishka runana yapa piñarishpan chay uchillastu payta
liwik runataka kunkanmanta apishpan sipinayarka. Payta
rimarka: Kunalla pagaway tukuy liwiwahushkaykita nishpa.
29 Chasna rimashpan chay liwik runaka paypa puntanpi
kunkurishpan rimarka: Ama piñariwaychu. Chapaway.
Tukuy liwishkaynitami pagashkayki nishpa.
30 Yapa sinchita tapuhushpanpas chay sipinayak runaka
mana munarkachu uyanata. Chay liwihuk runa masin-
taka karselma churachirka tukuy liwishkanta paganan pun-
chakama.
31 Chay runata karselpi churachishkanta runa masinkuna
rikushpankuna yapa llakirishpankuna chay patrontana ri-
mak rirkakuna.
32 Chaypina payka chay llakichishkan runanta kayachish-
pan rimarka: Kanka yapa millaypa runami kanki. Sinchita
tapuwashkaykiraykumi chay achka mana pagaypa waranka
kullkita liwiwashkaykimanta llakichirkani.
33 Kanta llakichishkaynishina kanpas llakichinkima karka
runa masikita nishpa.
34 Chaypina chay patronka yapa piñarishpan kamachirka
chay runatapas karselpi churanankunapa tukuy
liwihushkanta paganan punchakama.
35 Chaymanta ñukanchita rimashpa katirka: Chay pa-
trón millaypa rurak runanta kastigashkanshinami Yaya
Dios kankunatapas kastiganka, mana runa masikichikunata
tukuy shunkuykichimanta pacha llakichishpaykichika.

19

Jesuska yachachin kari warminwa, warmipas kusanwa

mana sakinakunankunapa
(Mk 10.1-12; Lk 16.18)

1 Tukuy chaykunata yachachishkanwasha Jesuska Galilea allpamanta llukshishpan Judea allpama rirka, chay Jordán yaku chimpama.

2 Chaypi achka runakuna payta katirkakuna. Jesuska chay uras achka unkushkakunata ampirka.

3 Chaymanta fariseokuna Jesusta kayllayashpankuna pantachichinayashpa tapurkakuna:

¿Alichu kama kusan warminta sakinanpa shuk imastumantalla, maykantami mana alita ruramachu?

4 Chasna tapushpankuna Jesuska aynirka:

¿Manachu Yaya Diospa killkachishkanpi leyishkankichi runata rurashpan Yaya Dios karita warmita rurashkanta?

5 Yaya Dios chasna karita warmita rurashpan rimarka: Tukuy karikuna yayanta mamanta sakinankuna tiyan warminwana tantaylla kawsanankunapa. Paykunaka tantarishpankuna shuk runashinallami kanahun nishpa.

6 Chasna Yaya Dios paykunata tantachishpan shuk runashinalla kanahun, manana ishkay runashinachu kanahun. Chayrayku mana alichu nima shuk runa warminta sakinanpa.

7 Chasna Jesús yachachihushpanmi chay fariseokunaka tapurkakuna:

Chasna kashpanka ¿imaraykutaya Moiseska kamachirka shuk kari warminta sakinayashpan apunkunapa puntanpi warminta shuk sakina killkata kushpan atipama sakinata nishpa?

8 Chaypina Jesuska rimarka:

Kankuna mana Yaya Diosta kasunayashpaykichi Moiseska rimarka shuk sakina killkata kushpa atipankichi sakinata warmikichita nishpa. Ñawpamanta pachami Yaya Dioska mana munarkachu sakinakunaykichita.

9 Ñuka kankunata rimani warmikichita ama sakiychichu. Atipankichi warmikichita sakinata, shuk kariwa musayashkanraykulla. Mana chasna rurashpan warmikita sakishpaykichika uchatami rurankichi. Chaymanta shuk warmita apishpaykichika uchatami rurankichi. Chay sakishka warmita pushak karipas uchatami ruran.

10 Chaypina ñukanchika payta rimarkanchi:

Yaya Dios mana munashpanka warminchita sakinanchipa, ashwan alichari kama shuk runa mana warmiyananpa nishpa.

11 Chasna rimashpanchi Jesuska ñukanchita aynirka:

Mana tukuy runachu asirtankakuna kay rimahushkaynita. Ashwan maykankunallatami Yaya Dioska asirtachin, chaykunami yachankakuna imamantami rimahuni.

12 Tiyan achka runakuna chasna mana warmiyu kawsanankunapa. Shuk karikunaka wawayarinahunmi mana shuk warmiwa tupanata atipakkuna. Chayrayku mana warmiyanahunchu. Shuk karikunaka chasna tukunahun, paykunata kapashkankunarayku. Chasna tukushpankuna mana warmiyanahunchu. Shukkunaka mana warmiyanahunchu Yaya Diospa kamachishkankunalla kanankunapa. Maykankunami kay rimashkaynita asirtanahun, asirtashkankunashina kawsanahuchun nishpa.

Jesuska wawakunata llankashpan Yayan Diosta mañarka (Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Chaymanta shuk runakuna wawankunata Jesusma pushamurkakuna, Jesús llankashpan paykunarayku Yaya Diosta mañananpa. Chayta rikushpanchi ñukanchika piñarishpa paykunata arkahurkanchi Jesusta mana kayllayanankunapa kasna nishpa:

Ama chay wawastukunataka Jesusma pushamuychichu.

14 Chasna piñarihushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:

Ama arkaychichu chay wawakunata ñukama pushamunankunapa. Maykankunami kay wawakunashina ñukata kiriwanahun, chaykunallami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.

15 Chasna rimashpan Jesuska tukuy chay wawakunata kuyashpan Yayan Diosta mañarka paykunarayku. Chaymanta llukshishpan rirka.

Shuk kullkiyu runa Jesuswa kwintarka wiñaypa kawsanamanta (Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 Chaymanta shuk runa Jesusta kayllayashpan tapurka:

Yachachik, ¿ima ali ruranatata ruranayni tiyan Yaya Dioswa wiñaypa kawsanaynipa?

17 Chasna tapushpan Jesuska rimarka:

¿Imaraykuta tapuwahunki maykanmi ali kan ruranapa? Yaya Diosllami ali kan. Paywa kawsak rinayashpaykika Yaya Diospa kamachishkankunata alita kasushpa kawsay.

18 Chay runaka tapurka:

¿Maykan kamachishkakunatata paktachinayni tiyan? nishpa.

Chasna tapushpan Jesuska rimarka:

Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama shuwaychu. Ama nima maykan runamanta nima imata llullashpa rimaychu.

19 Yayaykita mamaykita yuyashpa kushichishpa kawsay. Chaymanta kan kikinta yuyahukshina tukuy runa masikikunata yuyay. Tukuy chayta kasushpa kawsanayki tiyan nishpa.

20 Chay runaka rimarka:

Tukuy chay Yaya Diospa kamachishkantaka kasushpami kawsashkani. ¿Imatata ashwan pishiwan ruranaynipa?

21 Chaypina Jesuska aynirka:

Yaya Diospa munashkanta alita ruranayashpaykika rantichikriy tukuy imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkaykiwasha shuti katiway.

22 Chayta uyashpan chay runaka yapa llakirishpa wasinma kutirka. Yapa achka imayu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa kunata. Chayrayku yapa llakirirka.

23 Chay runa llakirishka rishpanna Jesuska ñukanchita rimarka:

Alita uyawaychi. Kullkinllapi yuyarihuk runakunaka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakunachu.

24 Kutikashka rimani kankunata, shuk atun wiwa kamilluka manami atipamachu pasanata shuk aguha uchkunstuta. Chasnallatatami shuk kullkiyu runaka kullkinllata munashpanka mana atipanchu Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanata nishpa.

25 Chayta uyashpanchi mancharishpa tapunakurkanchi:

Chasna kashpanka ¿pishi atipanka Yaya Diospa kamachinanpi yaykunata? nishpa.

26 Chaypina Jesuska ñukanchikunata rikushpan rimarka:

Manami nima shuk runa atipamachu pay kikinlla Yaya Diospa kamachinanpi yaykunata. Yaya Diosllami atipan runakunata kishpichishpa yaykuchinata.

27 Chaypina Pedroka rimarka:

Ñukanchika sakishkanchimi tukuy ñukanchipa tiyashkakunata kanta katinanchiranti. ¿Imatata Yaya Dios ñukanchita kunka? nishpa.

28 Jesuska ñukanchita aynirka:

Alita uyawaychi. Yaya Dios kay allpapi tukuyta mushuta rurashpanmi ñuka paypa Kachashkan Runami kutikashka

shamusha suma yachayniwa tukuy runakunata kamachinaynipa. Chasna suma kamachik tukushpaynimi ñukata katiwahushkaykichirayku kankunatapas churasha ñukawa pakta kamachikkuna kanaykichipa. Chaypina chay chunka ishkay yaya rukunchikuna wañuta tukuy paykunamanta mirashka israel masinchikunawa pakta kawsashkankunamanta tapushpaykichi rimankichi pimi kishpinka pimi kastigarinka nishpa.

29 Chaymanta Jesuska rimarka:

Shuk runa ñukata katiwahushkanrayku wasinta, wawkinkunata, paninkunata, yayanta, mamanta, wawankunata, chakrankunata sakishpanka paytaka Yaya Dioska tukuy ima sakishkanmanta ashwantami kunka. Chay yuyawak runaka wañushkanwasha wiñaypatami Yaya Dioswa silupi kawsanka.

30 Achka runakuna maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna. Achka runakuna maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kankakuna.

20

Jesuska ali tarawachik patronmanta yuyachishpa yachachin

1 Chaymanta Jesuska rimashkanta ashwan alita asirtachinanpa chay runakunata yachachirka: Akuychi yuyarishunchi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Rikuychi, shuk patronpa tiyapurka shuk atun uva chakran. Shuk puncha tutamanta payka llukshirka runakunata maskananpa, uva chakranpi tarawachinanpa.

2 Runakunata tarishpan rimarka: Tukuy puncha chishiyakta chakraynipi tarawashpaykichika kankunata pagasha shuk puncha valishkata nishpa. Paykunaka ari nishpankuna tarawak rirkakuna.

3 Tutamantara kahushpan intika, chay patronka kutikashka maskak rirka ashwan runakunata. Plasapi achka mana tarawanayu runakunata rikurka.

4 Paykunata rimarka: Kankunapas uva chakraynipi tarawak riychi. Tarawashkaykichimanta kankunata pagasha nishpa. Chasna rimashpan paykunapas tarawak rirkakuna.

5 Chay chakrayu runaka chawpi puncha, chaymanta
chishipi kutikashka maskak rirka runakunata tarawachi-
nanpa. Kuti runakunata tarishpan kacharka chakranpi
tarawanankunapa.
6 Ña chishiyahushpan kutikashka plasama rirka
maskananpa runakunata tarawachinanpa. Plasapi
kutikashka mana tarawanayu runakunata rikurka.
Paykunata tapurka: ¿Imaraykuta tukuy puncha kaypi kankichi
nima imata rurashpa? nishpa.
7 Chasna tapushpan paykunaka aynirkakuna: Nima pi
ñukanchita tarawananchipa maskashkachu nishpa. Chayp-
ina chay patronka rimarka: Kankunapas uva chakraynipi
tarawak riychi nishpa.
8 Chaymanta tutayahushpanna chay patronka paypa
runanta rimarka: Tukuy tarawashka runakunata
kayashpayki pagay. Ashwan washa shamushkakunamanta
kallarishpa tukuyta pagay nishpa.
9 Chaypina shuk uralla tarawak runakunata pagarka tukuy
puncha tarawashkatashina.
10 Chayta rikushpankuna tutamanta pacha tarawashkaku-
naka yuyarirkakuna, ñukanchita ashwanta paganka tukuy
puncha tarawashkanchirayku nishpa. Chasna yuyarish-
pankunapas shuk puncha tarawashkankunamantalla pagay
tukurkakuna.
11 Chayrayku piñarishpankuna patronmanta yuyarirkakuna
mana ali pagak patrón kananta.
12 Chaypi payta rimarkakuna: ¿Imaraykuta ñukanchita kay
washa tarawak shamushka runakunawa parihullata pa-
ganki? Paykuna shuk urallata tarawashkakuna. Ñukanchika
tukuy puncha inti rupata awantashpa tarawashkanchirayku
ashwanta paganayki tiyan.
13 Chasna piñarishpa rimashpankuna chay patronka
shukta rimarka: Amigu, ñukaka manami kanta
llullachihunichu. ¿Manachu kwintashkanchi tukuy puncha
tarawashkaykirayku shuk puncha valishkata paganaynipa?
¿Imashnataya kunan ashwanta munanki paganaynipa?
14 Chay kushkayni kullkita apashpa riy. Ñuka paganayani
washa shamushkakunatapas kankunawa parihullata.
15 Ñukapa kullkini kashpan munashkaynita rurani.
Kanka matsankarashpaykika shukkunaka kanshinallatata
kullkita apashkankunarayku, mana alitachu yuyarinki.
¿Piñarihunkichu ñuka ali shunku kashpayni mana
mitsashpachu shukkunatapas kantashina kushkaynirayku?
16 Chasnallatatami maykankunami kay allpapi
kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi

tukuymanta ashwan mana valikchu kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kankakuna. Maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna nishpa.

Jesuska kimsaynin kuti wañunanmanta kawsarinanmantapas rimarka
(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

17 Chaypina Jesuska achka runakunawa pakta Jerusalén llaktama rihushpan ñukanchi chunka ishkay runankunata chaynikstuma pushashpan rimarka:

18 Ñami yachankichi Jerusalén llaktama rihushkanchita. Chaypi chiknik runakunaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apiwankakuna, saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas kuwankakuna. Chaypina paykunaka tantarishpankuna shuk yuyayllawa wañuchiwanayankakuna.

19 Chasna wañuchiwanayashpankuna romano runakunata kuwankakuna. Paykuna yapa asichiwankakuna, waktawankakuna, chaywasha kruspi klabawashpankuna wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarimusha.

Santiagopa, Juanpa maman Jesusta tapurka shuk imata wawankunarayku ruranapa
(Mk 10.35-45)

20 Chaymanta Sebedeopa warmin ishkay Jesusta katik wawankunawa Jesusta kayllayarkakuna. Sebedeopa wawankuna Santiago, Juan karkakuna. Chay warmika Jesusta tapunayashpan puntanpi kunkurirka. Chaypina Jesuska payta tapurka:

21 ¿Imatata munanki ruranaynipa? nishpa.

Payka aynirka:

Kan tukuy runakunata kamachihushpayki kay ishkay wawaynikunata karan shukta kuchuykipi tiyachipay tukuymanta ashwan alita kanwa pakta kamachinankunapa nishpa.

22 Jesuska aynirka:

Kankunaka mana alita yachashpaykichi chayta tapuwahunkichi. Ñukaka achkatami parisinayni tiyan wañunaynikama. ¿Atipankichimachu ñukashina awantanata chay tukuy parisinakunata wañunaykichikama?

Chasna rimashpan paykunaka aynirkakuna:

Ari, atipashunmi awantanata.

23 Chaypina Jesuska rimarka:

Ari, kankunapas ñukashina achkata parisinaykichi tiyan. Chasna parisishpaykichipas ñukaka manami akllashanchu nima pita maykanmi kuchuynipi tiyarishpa kamachinka. Yayayni Diosllami akllanka, maykankunami kuchuynipi tiyarishpa kamachinkakuna nishpa.

24 Chasna chay warmi ishkay wawankunarayku tapushpan ñukanchi chunka runankunana uyashpanchi piñarirkanchi, chay ishkay wawkikuna ñukanchimanta ashwan atun tukunayashkankunarayku.

25 Chasna piñarihushkanchita rikushpan Jesuska ñukanchita kayashpan rimarka:

Kankunaka alita yachankichi, kay allpapi atun allpakunapi kamachik atun apukuna kamachinanpi kawsak runakunata yapa manchachishpankuna sinchita kamachishkankunata. Kamachinanpi kawsak runakunata mana yuyashpa parisichishpa kasuchinahun.

26 Kankuna Yaya Diospa shiminta kasukkunaka, ama chasna kanayaychichu. Shukkunamanta pasa kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata yanapashpa kawsaychi.

27 Kankuna tukuymanta ashwan yachak kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata kasushpa kawsaychi.

28 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas manami shamushkanichu kay allpama runakuna sirviwanankunapa. Ashwan shamushkanimi tukuy runakunata yanapanaynipa. Shamushkanimi achka runakunaranti wañushpayni kastigarina kashkankunamanta kishpichinaynipa.

Jesuska ishkay wiskukunata ampirka
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Jesuska ñukanchiwa pakta Jerikó llaktamanta llukshishpan achka runakuna katirkakuna.

30 Chaypina ishkay wisku runakuna ñampi mayanpi tiyahurkakuna. Paykunaka Jesús pasahushkanta uyashpankuna sinchita kaparishpa rimarkakuna:

¡Yaya Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, ñukanchita llakichiy!

31 Chasna sinchita kaparishpankuna Jesuswa purik runakunaka killarishpankuna rimarkakuna:

Chunllayaychi nishpa.

Chay wiskukunaka mana kasushpachu ashwan sinchita kaparirkakuna:

¡Yaya Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, ñukanchita llakichiy!

32 Chaypina Jesuska rihushkanmanta shayarishpan chay ishkay wisku runakunata kayashpan tapurka:

¿Imatata munankichi kankunarayku ruranaynipa?
33 Chaypina paykunaka aynirkakuna:
Yaya Jesús, ñawinchita ampiy rikunanchipa.
34 Chasna rimashpankuna Jesuska paykunata llakichishpan ishkantipa ñawinkunata llankarka. Chayllawa kunkaymanta rikurkakunana. Paykunaka ampirishpankuna Jesustana katirkakuna.

21

Jesuska Jerusalén llaktapi yaykurka
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1-2 Jesuska ñukanchiwa pakta Jerusalén llaktama rihushpan Betfagé llakta mayanpi paktarkanchi. Chay uchilla llaktaka karka Jerusalén kuchupi, Olivos shutiyu urku pampapi. Chay mayanpi paktashpanchi Jesuska ñukanchikunamanta ishkayta kacharka kasna nishpa:
Riychi chay rikuhushkanchi llaktama. Chaypi paktashpaykichimi tarinkichi shuk burru warmi watarishkata malta wawanwa pakta. Chay mamanta paskashpaykichi wawanwa pakta apamuychi.
3 Shuk runa kankunata mitsashpan tapushpanka ¿imaraykutaya kay burruta apahunkichi? nishpa, payta rimaychi Yayanchi Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa rinanpa. Kunanllatatami kutichik shamushu nishpa rimankichi.
4 Chayka pasashka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikpa kasna nishkanka paktarinanpa:
5 Jerusalén llaktapi kawsak runakunata rimaychi: Rikuychi, atun apuykichimi ña shamuhun kankunata kishpichinanpa. Yapa yachak apu kashpanpas mana yachak runashina llashata apak burrupa wawan maltapa awanpi tiyarishpa shamuhun nishpa.
6 Chaypina chay ishkay runankunaka Jesús kamachishkanshina chay burruta apak rirkakuna.
7 Chay burruta wawanti Jesusma apamushpankuna ñukanchika burrupa awanpi churarinanchita mantarkanchi. Chay awapi Jesuska tiyarishpan rirka Jerusalenpi yaykunanpa.
8 Chasna Jesús rihushpan achka runakuna payta kushichishpa katirkakuna. Shukkunaka paypa puntanpi rishpankuna kamisankuna awapi churarishkankunata Jesuspa puntanpi rihushkan ñampipi mantarkakuna. Shukkunaka chipati pankakunata pitishpa mantarkakuna ñampita sumayachishpa Jesusta shuk atun aputashina kushichinankunapa.

9 Chaypina Jesuspa puntanpi rihuk runakuna, washanmanta katik runakunapas yapa kushikushpa kaparirkakuna:
¡Akuychi kushichishunchi kay ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichikta! Yaya Diospa alita rikushkan yanapashkan runami kan. Yaya Diospa munashkanta ruranapa kachashkan kashpanmi shamuhun. ¡Akuychi kushichishunchi awa silupi kawsak Yaya Diosta! nishpa.
10 Jesús Jerusalén llaktapi yaykuhushpan chaypi kawsak runakuna yapa mancharishpankuna tapurkakuna:
¿Pitaya kay runaka? nishpa.
11 Jesuswa purihuk runakuna rimarkakuna:
Kay runaka Yaya Diospa yachayninwa alita yachachik Jesusmi. Payka Galilea allpapi kahuk Nasaret llaktamanta runami nishpa.

Jesuska rantichik runakunata Yaya Diospa wasinmanta llukshichirka
(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Chaypi Jesuska Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi achka rantichihuk runakuna, rantihuk runakunapas karkakuna. Chaymanta tiyarka kullkita kampyakkuna. Tukuy chaykunata rikushpan Jesuska kullkita kampyakkunapa mesankunata, wiwa mukukukunata rantichikkunapa mesankunatapas pultyachi pultyachi rurashpan amunkunata kamachirka llukshinankunapa.
13 Chasna rurashpan Jesuska rimarka:
Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Kay wasinika ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.
Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla tantarinata rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan paykuna chaypi achkata kobrashpa kullkita kampyahushkankunarayku rantichihushkankunarayku shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]*
14 Chaymanta Jesús chay wasillapi kahushpanra wisku runakuna, waklishka chakiyu runakuna payta kayllayarkakuna. Chaypina Jesuska paykunata llakichishpan ampirka.
15 Chay saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkan kamachishkata yachachikkunapas chay mana atipaypakunata rurashkanta rikushpankuna piñarirkakuna. Chaymanta ashwan piñarirkakuna, wawakuna Yaya Diospa wasinpi kaparihushkankunarayku akuychi kushichishunchi kay ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichikta nishpa. Chayta uyashpankuna saserdotekuna piñarishpa Jesusta rimarkakuna:

16 ¿Manachu uyanki chay wawakuna rimahushkankunata?
¿Imaraykuta munanki chasna kanta kushichishpa rimanankunata? nishpa.

Chaypina Jesuska rimarka:

Ari, paykunata uyahunimi. ¿Manachu leyishkankichi Yaya
Diospa killkachishkanpi kasna nikta?
Kanmi Yaya Dios, uchilla wawakunata, chuchuk llullukunatapas yuyachinki kanta kushichishpa takinankunapa nishpa.

17 Chayta rimashpan Jesuska chay runakunata sakirkana.
Jerusalenmanta llukshishpan Betania llaktama rirka chaypi
puñunanpa.

Jesuska yachachin, Yaya Diosta kirishpa tapushpanchimi yanapay tukunchi
(Mk 11.12-14, 20-26)

18 Kayantima tutamantalla Betania llaktamanta
Jerusalenma kutihushpan Jesusta yarkayka apirka.

19 Ñampi mayanpi shuk igu kaspita rikurka. Chayta kayllayarka muyunta mikunayashpan. Chay uras chay kaspika
mana muyuyuchu karka, pankankunallata tarirka. Chaypina Jesuska chay igu kaspita rimarka:

Kunanmanta pacha manana muyuyankinachu.

Chasna rimashpanlla chay igu kaspika kunkaymanta
chakirirka.

20 Chayta rikushpanchi mancharishpa Jesusta
tapurkanchi:

¿Imashnataya rimashkaykillawa kay igu kaspika kunkaymanta chakirishka? nishpa.

21 Jesuska ñukanchita aynirka:

Alita uyawaychi. Kankunapas alita kirishpaykichika atipankichimi ñukashina ruranata. Yaya Diosta tapushpaykichika ama yuyarinkichichu uyawankachu manachu nishpa. Ashwan tukuy shunkuykichimanta pacha kirishpaykichi yuyariychi paymi shutipa uyawanka nishpa. Chasna kirishpaykichimi mana shuk igu kaspillatachu atipankichi chakichinata. Ashwan kay urkutapas rimankichimaka kaymanta warankarishpayki atun yakuma chinkariy nishpa, kay urkuka warankarimami.

22 Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kirishpa
mañashpaykichimi payka tukuy mañashkaykichita kankunata
kunka.

Jesuska yachayninmanta tapuy tukurka
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

23 Chasna yachachishkanwasha Jesuska Jerusalén llaktapi Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chaypi yachachihushkanpi saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:

¿Pita kanta kamachishka chasna yachachinaykipa? ¿Pita kanta kamachishka tukuy rurahushkaykikunata ruranaykipa? nishpa.

24-25 Chasna tapushpankuna Jesuska rimarka:

Ñukapas kankunata tapuni ¿pita Juanta kacharka bawtisananpa? ¿Yaya Dioschu shuk runachu payta kachamurka? Ayniwashpaykichika ñukapas rimashkaykichi pimi kachawashka nishpa.

Chasna Jesús paykunata tapushpan chay runakunaka shukwa shukwa tapunakurkakuna imatami ayninkakuna nishpa.

Aynishpanchika Yaya Diosmi Juanta kacharka nishpa, Jesuska ñukanchita rimankami Yaya Dios payta kachashka kashpanka ¿imaraykutaya Juanta mana kasushkankichichu? nishpa.

26 Chaymanta aynishpanchika pay kikinllami yuyarishpa Juanka yachachirka nishpa, tukuy runakuna yapa piñarinkakuna. Paykunaka kirinahun kay Juan wañuka Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkanta.

27 Chasna tapunakushpankuna chay runakunaka Jesusta aynirkakuna:

Mana yachanchichu pimi Juanta kachashka nishpa.

Chaypina Jesuska aynirka:

Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkaykichichu pimi kamachiwashka tukuy kaykunata ruranaynipa nishpa.

Jesuska kasuk runakunamanta, mana kasuk runakunamantapas yuyachishpa yachachin

28 Chaymanta Jesús chay saserdotekunapa apunkunata, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunatapas rimarka:

¿Ima ninkichita kay kwintanaynimanta? Shuk runa ishkay musu wawayu karka. Shuk puncha shuk wawanta rimarka: Kunalla uva chakraynipi tarawakriy nishpa.

29 Chasna yayan kamachishpan chay musu wawanka aynirka: Mana rinayanichu nishpa. Ashwan shuk ratumanta kutikashka yuyarishpan tarawak rirka yayanta kushichinanpa.

30 Chaymanta chay runaka shuk wawantana kamachirka uva chakranpi tarawak rinanpa. Payka chay ratulla ari

nishpa rimarka kunalla risha. Chaymanta mana tarawak rirkachu.
31 Kunan tapushkaykichi: Chay ishkay wawankunamanta ¿maykanta yayanpa munashkanta rurarka? nishpa.
Chasna tapushpan aynirkakuna:
Chay tarawak rishka musu wawanmi yayanpa munashkanta rurarka nishpa.
Chaypina Jesuska paykunata rimarka:
Alita ayniwashkankichi. Kankuna yuyarinkichi chay romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkuna, puta warmikunapas uchasapakuna kanankunata. Alita uyawaychi. Paykunami kankunamanta ashwan utkalla Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.
32 Chay Bawtisak Juanka shamushka kankunata yachachinanpa, tukuy uchaykichikunata sakishpa Yaya Diostana kasushpa kawsanaykichipa. Kankunaka payta mana kirirkankichichu. Chay impuestuta kobrakkunaka, puta warmikunapas uchankunamanta llakirishpami sakirkakuna. Paykunaka chaymanta Yaya Diospa shiminta alita uyashpa kasurkakuna. Kankuna chayta rikushpaykichipas manami Yaya Diospa shiminta kirishpa kasuwashkankichichu.

Jesuska mana kasunayak tarawakkunamanta yuyachishpa yachachin
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)
33 Chaymanta Jesuska kutikashka shuk yachachinawa yachachirka: Kunan shukta yachachishkaykichi. Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay runaka chakranpi uva wiñarishkakunata tarpuchishkanwasha kinchachirka. Chaymanta chakranpi shuk atun batanta rurarka, chaypi uva muyukunata sarushpa chawanankunapa. Chaymanta shuk yapa awa wasita rurachirka awamanta shuk runa tukuyta kuyrananpa chakranta, mana nima pi chay tarpunpa muyunkunata shuwananpa. Chaymanta chay amunka uva chakranta shuk tarawak runakunata kurka amunshina pichashpa kuyranankunapa. Chasna kushpan rimarka: Pallashpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka rirka shuk karu llaktamana.
34 Chaymanta pallana timpu paktarishpan chay amunka shuk runankunata kacharka chay chakranpi tarawakkunata rimak rinanpa: Patroyninchimi ñukanchita kachashka uva muyuta pallashkaykichimanta chawpita payrayku apananchipa.
35 Chaypina chay chakrata kuyrak runakunaka patronpa kachashkan runankunata apishpankuna

shukkunata makarkakuna, shukkunataka wañuchirkakuna, shukkunataka rumikunawa tuksi tuksi rurarkakuna.

36 Mana nima imata kachashpankuna chay chakra amuka kutikashka ashwan achka runankunata kacharka. Paykunatapas chay tarawakkunaka chasnallatata rurarkakuna.

37 Chaymanta chakra amuka shuklla wawantana kacharka, yuyarishpan kay wawaynitaka manchashpankunami kasunkakuna nishpa.

38 Chaypina chay tarawakkunaka amunpa wawanta rikushpankuna kwintarkakuna paykunapura: Rikuychi, kay shamuhuk runami chakra amupa wawan. Yayan wañushpan kay chakraka payraykumi kiparinka. Akuychi kunalla wañuchishunchi tukuy kay uva chakraka ñukanchipana kananpa.

39 Chasna kwintashpankuna chay amunpa wawanta apirkakuna. Chaymanta uva chakra washama pushashpankuna wañuchirkakuna payta.

40 Jesuska chasna yachachishkanwasha chay chiknik runakunata tapurka:

Chay chakra amuka rishpan ¿imanachimashi chay wañuchik runakunata? nishpa.

41 Paykunaka aynirkakuna:

Chay amuka tukuy chay yapa millaypa tarawakkunata mana llakichishpachu wañuchima. Chaymanta chakranta shuk tarawakkunatana kuma, maykankunami pallana uras tukuy pallashkankuna uvata chawpinakushpa amunta chay chawpita kunahuma.

42-43 Chasna aynishpankuna Jesuska rimarka:

Ñuka kankunata rimani mana munawashkaykichirayku Yaya Dioska manami munannachu paypa kamachishkankuna kanaykichipa. Shuk chikan runakunatanami kayanka paypa kamachishkankuna kanankunapa. Paykunami shuti Yaya Diosta kasushpa kawsankakuna. Kankunaka Yaya Diospa ñawpa killkachishkanta leyishpaykichipas manarachu asirtankichi. Kasna riman:

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllashpan churarka chay wasinpi shuk orkonshina sinchikuchik kananpa. Chasnashinami Yaya Dioska akllashkan runawa ruranka. Ñukanchika chayta rikushpanchi yapa alimi kan nishpa rimanchi nishpa.

44 Chay akllashkan rumipi takakta tukushpaykichika tulluykichi pakiktami urmankichi. Chay atun rumi awaykichipi urmashpanka machuyakta nitishpa pulbu wañunkichi nishpa. *[Chasna rimashpa Jesuska yuyachinayarka imashnami paypa yachachishkanta chaymantapas payta mana munakkunaka tukunkakuna.]*

45 Chaypina chay saserdotekunapa apunkuna, fariseokunapas Jesuspa yachachihushkanta uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna:

Payka ñukanchimanta yuyarishpan chasna uyachishpa yachachihun. Chay mana ali rurak tarawakkunashina kananchita, chaymanta chay rumipi takarik runashina kananchita nishpa.

46 Paykuna yapa piñarishpankuna Jesusta apinayarkakuna wañuchinankunapa. Chasna ruranayashpankunapas runakunapa piñarinankunata manchashpankuna mana payta apirkakunachu. Tukuy runakuna yuyarishkakuna Jesús Yaya Diospa yachayninwa yachachik kananta.

22

Jesuska shuk kasaranapi mikunankunapa kayashkakunamanta yuyachishpa yachachin

(Lk 14.15-24)

1 Chaymanta Jesuska kutikashka chay runakunata shuk yachachinakunawa yachachirka:

2 Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Rikuychi shuk atun apuka musu wawan warmiyahushkanrayku kushikuna mikunata rurashkanta.

3 Payka runankunata kacharka tukuy kayashkan runakunata kayak rinankunapa. Kayashpankunapas mana shamunayarkakunachu.

4 Mana shamunayashpankuna chay apuka shuk runankunatana kayashpan rimarka: Tukuy kayashkayni runakunata rimak riychi: Patroynika ñami wakrankunata, wirayachishkan wiwankunatapas wañuchishka. Mikunaka ñami yanushka kahun. Kunalla chay kasarahushkapi mikunata mikuk shamuychi nishpa.

5 Chasna rimak rishpankuna chay kayashkankunaka manana shamunayarkakunachu. Shukka chakranma rirka. Shukka imankunata rantichinanpa rirka.

6 Shukkunaka chay apupa runankunata apishpankuna makarkakuna wañuchinankunakama.

7 Chayrayku chay apuka yapa piñarishpan suntalunkunata kacharka chay wañuchik runakunata wañuchinankunapa, llaktankunatapas rupachinankunapa nishpa.

8 Chaymanta chay runankunata rimarka: Kasarashkapi
mikunaka ñami chayashka. Chay kayashkayni runakunaka
mana alita rurashkankunamanta mananami wasinipika
yaykunkakunachu.
9 Chayrayku anchu ñampikunama rishpaykichi
rikushkaykichi runakunata kayaychi, kasarahushkapi
mikunata mikuk shamunankunapa nishpa.
10 Chasna rimashpan paypa runankunaka ñampikunapi
purihuk runakunata kayak rirkakuna kasarahushkapi miku-
nankunapa. Ali rurak, mana ali rurak runakunatapas
kayashpankuna chay apupa atun wasinpi achka runakuna
tantarirkakuna.
11 Chaypi chay apuka yaykushpan kayashkan runakunata
kwintachirka. Chaypi shukta rikurka kasarana kushiku-
narayku churarinata mana churarishkata.
12 Payta rikushpan rimarka: Amigu, ¿imaraykuta mana
kasarana kushikunarayku churarinata churarishpa
yaykushkankichu? nishpa. Chay runaka nima imata
ayninata atipashpan pinkarishpan chunlla kiparirka.
13 Chaypina chay apuka mesama mikunata apak runanku-
nata rimarka: Kay runata chakinta makinta alita watashpa
chay manchaypa amsama wichuychi. Chaypi sinchita pari-
sishpa wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka nishpa.
14 Chasnallatata Yaya Dios achka runakunata kayashka
paypa runankuna kanankunapa. Achka runakuna kayay
tukushka kashpankunapas shuk shukkunalla kayashkanta
kasushpankuna shamunahun Yaya Diosma.

Jesusta chiknik runakuna pantachichinayarkakuna
(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

15 Jesús yachachishkanwasha fariseokunaka llukshish-
pankuna tantarishpa paykunapura kwintarkakuna:
Akuychi, Jesusta pantachichishunchi shuk mana ayniypata
tapunawa. Mana alita aynishpanka apunchikunata
rimashunchi payta apishpankuna kastiganankunapa
nishpa.
16 Chayta ruranayashpankuna fariseokunaka paykunata
katik runakunata, chaymanta Herodespa partidunta
katikkunatapas kacharkakuna alishina tukushpa Jesusta
pantachichinayashpa paywa kwintanankunapa kasna
nishpa:
Yachachik, yachanchi mana llullachishpachu shutipa
kashkata rimanki. Tukuy runakunata alita yachachinki Yaya
Diospa munashkanta rurashpa kawsanankunapa. Kanmi
mana manchashpachu nima shuk runata, nima apukunata
tukuyta kuskata yachachinki.

17 Kunanka rimay ñukanchita imashnata yuyarinki. ¿Alichu
manachu ñukanchi israel runakuna chay romano tukuy-
manta atun aputa impuestuta paganánchipa? ¿Yaya Dios
munanchu paganánchipa manachu?
18 Chasna tapushpankuna Jesuska yacharka payta apichi-
nayashpa rimashkankunata. Ari, paganánchi tiyan nishpa
aynimaka ñukanchi israel runakunamanta apukunata ri-
mak rinahuma payta kastiganankunapa. Mana alichu pa-
gananchipa nishpa aynimaka romano apunchita rimak ri-
nahuma. Chayrayku Jesuska rimarka:
Kankunaka mana ali yuyayyu runakunachu kankichi.
¿Imaraykuta apichiwanayashpa tapuwankichi?
19 Rikuchiwaychi chay paganaykichi kullkita.
Chasna nishpan shuk kullkita payta rikuchirkakuna.
20 Jesuska chay kullkita rikushpan paykunata tapurka:
¿Pipa almantata rikunkichi kay kullkipi? ¿Pipa shutinta kay
kullkipi killkarishka kan? nishpa.
21 Paykunaka aynirkakuna:
Romano tukuymanta atun apupami.
Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:
Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi
Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios ñukanchikunata
rurashkanrayku ñukanchikunapa amunchi kan. Chayrayku
tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi
nishpa.
22 Chasna yapa yachayninwa aynishkanta uyashpankuna
chay pantachichinayak runakunaka yapa mancharish-
pankuna chunllalla anchurirkakuna Jesusmanta.

Jesuska yachachin wañushkakuna kawsarinankunata
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 Chaymanta chay punchallatata shuk saduseokunaka
Jesuswa kwintak rirkakuna. Paykunaka yachachinahun
wañushkanchimanta manana kawsarimushunchinachu
nishpa. Chayrayku paykuna Jesusta tapurkakuna:
24 Yachachik, ñawpa Moisés wañuka kasna yachachirka:
Shuk warmiyu runa manara nima shuk wawayu kashpan
wañushpanka wawkinka kachuynin mashintuta warmiyanan
tiyan chay mashintuka atipananpa wawayanata. Chaypina
kari wawata wawayashpanka chay wawkin wañupa wawan-
shina kanan tiyan nishpa.
25 Kunan kanta kwintanayanchi: Kay llaktanchipi ti-
yarka kanchis wawkikuna. Shuk puncha puntiru wawkika
warmiyarka. Chay wawkika nima shuk wawayu kashpanra
wañurka.

26 Pay wañushpan shuk wawkinna kachuyninta
warmiyarka. Paypas wañurka nima shuk wawayu
kashpanra. Chaypina shuk wawkinna chay kachuyninta
warmiyarka. Paypas nima shuk wawayu kashpanra
wañurka. Chaymanta shuk wawkinna chay kachuyninta
warmiyarka. Paypas chasnallatata mana wawayuchu
wañurka. Chasnallatata shukllankama shukllankama chay
kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyashpankuna
karan shuk mana wawayuchu wañurka.
27 Chasna tukuy kusankuna wañushkankunawasha chay
warmipas wañurkana.
28 Kunanka rimay ñukanchita. Chay kanchis wawkikuna
chay warmillata warmiyarkakuna. Wañushka runakuna
kawsarimushpankuna chay kanchis wawkikunamanta
¿maykanpa warminshi kama?
29 Chasna tapushpankuna Jesuska paykunata aynirka:

Kankuna kikintami llullachirinkichi, wañushkakuna
kawsarinankunata mana kirishkaykichirayku. Yachash-
paykichitata Yaya Diospa killkachishkanta mana
asirtankichichu. Chaymanta Yaya Diostapas mana
riksinkichichu, wañushkakunata kawsachinata atipakta.
30 Yaya Dios wañushka runakunata kawsachimushkan-
washa nima shuk kari warmiyankanachu, nima shuk warmi
kusayankanachu. Silupi kawsak angelkunashinami tukuy
kawsankakuna.
31 ¿Manachu leyishkankichi Yaya Diospa killkachishkanta?
Chaypi riman wañushkakuna kawsarinankunamanta kasna:

32 Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob
kushichiwanahun nishpa.
Chasna Yaya Dios rimashpan yachanchi chay yaya
rukunchikuna wañushpankunapas paywa pakta kawsa
kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichi-
nahun, wañushkakunaka mana payta kushichinahunchu
nishpa.

33 Chayta uyashpankuna saduseokunaka chunlla
kiparirkakuna. Jesús chasna alita yachachishkanrayku
chay runakuna yapa mancharirkakuna.

Jesuska yachachin Yaya Diospa kamachishkankunamanta, maykanmi ashwan ali kan
(Mk 12.28-34)

34 Chaymanta fariseokunaka yachashpankuna Jesús
saduseokunata chunllayachishkanta, payta tapunankunapa
tantarirkakuna.

35 Shuk paykunamanta Moisespa killkashkan
kamachishkakunata yachachik kashpan Jesusta
pantachichinayashpan tapurka:
36 Yachachik, Yaya Diospa tukuy kamachishkankuna-
manta, ¿maykantaya ashwan ali kan?
37-38 Chayta tapushpan Jesuska aynirka:
Chay tukuymanta ashwan ali kamachishkanka riman
tukuy shunkuykimanta pacha Yayayki Diosta yuyashpa mu-
nashpa kawsay. Payta yuyahushpayki alikunata yuyarishpa
rurashpa kawsay nishpa.
39 Chaymanta chay ishkaynin kamachishkanka
chasnashinallatatami riman runa masikita yuyay kan
kikitashina nishpa.
40 Kay ishkaymi tukuy kamachishkakunamanta puntiru
kanan tiyan. Chaymantallami tukuy Yaya Diospa ka-
machishkankunata, Yaya Diospa shiminta yachachikkunapa
yachachishkankunatapas asirtananchi tiyan.

Jesuska yachachin pay tukuymanta ashwan ali kamachik kananta
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41-42 Fariseokuna tantarishka kahushkankunallapi Jesuska
paykunata tapurka:
Kankunaka ¿imatataya yuyarinkichi Yaya Diospa Kachanan
Kishpichikmanta? ¿Maykan runapa miraymantataya?
nishpa.
Chasna tapushpan fariseokunaka aynirkakuna:
Payka ñawpa atun apu David wañupa miraymantami kan
nishpa.
43 Chaypina Jesuska paykunata rimarka:
Davidpa miraymanta kashpanka ¿imaraykuta Yaya Diospa
Espíritun yuyachishpan Davidka rimarka payta kamachik
kananta kasna nishpa?
44 Yaya Dioska kamachiwakta rimarka: Tiyariy kuskayni
parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta
chiknik runakunata winsinaynikama kanta
kasunankunapana nishpa.
45 David Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta kamachi-
wak nirka. Chay uras ña kawsa paymanta pasa kashpan
David unay wañushkanwasha paypa miraymantallatata kash-
pan manami atipanchu runalla kanata.
46 Chasna Jesús yachachihushpan chay fariseokunaka
nima imata ayninata atipashpankuna chunlla
kiparirkakuna. Chaymanta pacha nima shuk runa Jesusta
tapunayarkakunanachu.

23

Jesuska fariseokunata piñarka
(Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

1 Chaymanta Jesús chay fariseokunata yachachishkan-
washa chay tantarishka runakunata, ñukanchikunatapas
yachachirka:
2 Ñawpamanta pacha Moisespa killkashkan kamachishkaku-
nata yachachikkuna, fariseokunapas tantarina wasipi tiyari-
nahun chay kamachishkanta yachachinankunapa.
3 Chayrayku, paykuna Yaya Diospa shiminta kankunata
yachachishpankuna alita rurashpa kasuychi. Alita
yachachishpankunapas paykuna kikin mana ruranahunchu
yachachishkankunashina. Kankunaka ama paykunashina
ali shimita yanka yachakushpa kawsaychichu.
4 Chay fariseokunaka shuk patronkuna runankunata
llasha kargata apachihukshinami kanahun. Kankunata
yuyayninkunamanta achka kamachinankunata
yachachinahun. Kankunarayku kanahun atun llasha
kargashina. Chasna kankunata yachachishkankunawa
nitishkashina rurahushpankunapas nima shuk uchillastuta
yanapanahunchu kankunata.
5 Paykunaka tukuyta ruranahun runa masinkuna
rikunankunallapa, Yaya Diosta alita kasukmi nishpa
yuyarinankunapa. Yaya Diospa shiminta shuk shukta suni
ñañu karakunapi killkanahun. Chaykunata urintinkunapi
makinkunapi watanahun. Churarishkankuna shimita
sumayachinahun. Chasna churarishkankunawa Yaya Diosta
alita kasuk kani nishpa yanka rikuchinayashpa purinahun.
6 Fiestakunapi, tantarina wasikunapipas paykunaka
tukuymanta suma tiyarinakunapi munanahun tiyarinata
runa masinkuna paykunata aputashina rikuhushkankunata
rikuchishpa.
7 Ñampikunapi plasakunapi purihushpankuna yapa mu-
nanahun tukuy runakuna paykunata yuyashpankuna ali
yachachik nishpa saludanankunapa.
8 Yaya Diosllami kankunata kuskata yachachin. Chayrayku
ama munaychichu runakuna kankunata yachachik nishpa
rimanankunapa. Kankunaka wawkipurallami kankichi.
Ñukallami kankunata yachachik kani.
9 Chaymanta kay allpapi nima pita Yaya Diostashina
yuyashpa Yayayni nishpa rimaychichu. Yayanchi
Diosllatami yuyanaykichi tiyan, payllata kasunkichi. Yaya
Dios shukllami, maykanmi silupi kawsan.
10 Chaymanta ama munaychichu runa masikichikuna
kankunata rimanankunapa kanmi kanki ñukata kamachik

nishpa. Ñukallami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka kankunata kamachik kani.

11 Maykanmi kankunamanta ashwan kamachik kan payka tukuy runa masinkunata sumakta yanapak kanan tiyan.

12 Kankuna kikinmanta yuyarinkichima, ñuka tukuy runa masinikunamanta ashwan yachakmi kani nishpa. Chasna atun tukunayashpaykichika Yaya Diosmi kankunata mana alichu nishpa pinkachinka. Kankuna runa masikichikunamanta mana atun tukunayashpa paykunata yuyashpa yanapashpaykichika Yaya Diosmi sumakta kankunata atunyachinka.

13 Chaypina Jesuska fariseokunata rimarka:

Ay fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Yaya Diosta mana kasunayashpaykichipas alita kasukshina tukunkichi. Llullachiysikikunami kankichi. Runakunata arkankichi Yaya Diospa kamachishkankuna tukushpa paypa ali kamachihushkanpi mana kawsanankunapa. Kankunaka manami Yaya Diospa kamachishkankuna tukunkichichu. Chaymanta Yaya Diospa kamachishkankuna tukunayak runakunata arkankichi.

14-15 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Yakuta allpata purinkichi shuk runallata maskashpa yachachinaykichipa kankunata katinanpa. Chaymanta chay kankunata katik runa kankunamanta ashwanta uchata rurachinkichi kankunamanta pasa nina mana wañukpi atunta kastigarishka kananpa.

16 Ay kankuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Wiskushina mana rikunata atipak kashpaykichi shukkunata ñampita purichinayankichi. Llullashpa yachachinkichi: Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinta churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpanpas Yaya Dioska payta mana kastigankachu. Yaya Diospa wasinpi kahuk orota churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpan Yaya Dioska shuti payta kastiganka.

17 Chasna llullachishpa yachachishpaykichi mana ali yuyayyu, mana asirtak runakunami kankichi. ¿Maykanta ashwan ali kan, Yaya Diospa wasinchu, chay wasipi tiyak orochu? Chay oroka Yaya Diospa wasinpi churashparami Yaya Diospa kan. Chayrayku Yaya Diospa wasinka chay churashka oromanta ashwan ali kan.

18 Chaymanta kankuna llullashpa yachachinkichi: Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinpi wiwakunata wañuchishpa rupachina tuchpashinata

churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpanpas Yaya Dioska payta mana kastigankachu. Chay tuchpashinapi Yaya Diosrayku churashkankunata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpan Yaya Dioska shuti payta kastiganka.
19 Chayta yachachishpaykichi nima imata asirtak runakunami kankichi. ¿Maykanta ashwan ali, chay wiwakunata rupachina tuchpashinachu, chay tuchpashinapi Yaya Diosrayku churashkaykichichu? Chay kushkaykichika chay tuchpashinapi churashka kashpanrami Yaya Diosrayku kan. Chayrayku churashkaykichikunamanta tuchpashinaka ashwan alimi.
20 Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinpi wiwakunata rupachina tuchpashinata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana chay tuchpashinallatachu yuyachishpa riman, ashwan tukuy chay tuchpashinapi churashkakunatapas.
21 Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinta churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana chay wasinllatachu yuyachishpa riman, ashwan Yaya Dios chay wasinpi kawsahushkantapas.
22 Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa siluta churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana silullatachu yuyachishpa riman, ashwan maymantami Yaya Dios kamachin chaytapas, chaymanta Yaya Dios kikintapas. Chayrayku imatapas rimashpaykichika tukuy uras shutipallata rimaychi.
23 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Tukuy tarpushkaykichimanta pallashkaykichi uchillastu pankakunamantapas chunkamanta shukta Yaya Diosta kunkichi. Chasna Yaya Diospa kamachishkanta shuk parti paktachishpaykichipas chay ashwan ali kasna nishkan kamachishkankunata mana paktachinkichichu: Alillata rurashpa rimashpa kawsaychi. Runa masikichita llakichishpa kawsaychi. Yaya Diosllata tukuy shunkuykichimanta pacha kirishpa alita kasuychi nishpa. Chay kamachishkankunataka paktachinaykichi tiyan chay shukkunawa pakta.
24 Kankunaka mana alita asirtashpaykichi wisku runa shukkunata ñampita purichikshinami kankichi. Shuk uchillastu siputuchi upyanaykichipi chinkarishpan shushunkichi mana millpunaykichipa. Chaymanta nima imata yuyarishpa shuk yapa atun animalta millpunkichi. Chasnashinami kankunaka tukuy ñawpa yaya rukuykichikuna wañupa rimashkankunata kasunkichi.

Maykantami Yaya Dioska ashwanta munan, chaytaka nima yuyarinkichichu.

25 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Tukuy rurashkaykichiwa alita rikurishpaykichipas shunkuykichipika millaypa yuyayyu kankichi, shukkunapa ima tiyapushkanta llullachishpa shuwakuna, tukuy imakunata munakkuna, mitsakkuna. Pusilluta, kallanata washanllata mayllak runakunashina kankichi, ukunta susyata sakinkichi.

26 Wisku runakunashina nima imata asirtak fariseokuna, puntiru shunkuykichita alichaychi. Chaymanta aliyashka shunkuykichi kashpan alikunallatana ruraychi.

27 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Shuk yurawa pintarishka rumiwa taparishka wañushkakunata churana uchkushinami kankichi. Kanchamantaka sumakta rikurishpanpas ukupika wañushkapa tullunkunawa millanayaypa ismukunawa untakta kan.

28 Chasnashinami kankunapas runakunapa rikushkanpi Yaya Diospa kamachishkanta alita kasukshina rikurishpaykichipas yuyaykichipika yapa millaypata yuyarishpa llullachiysikikunami kankichi.

29 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Chay Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapa aychanta churashkankunata sumayachinkichi paykunata yuyakkunashina tukushpa. Chay ñawpa alita rurashpa kawsak runakunata yuyarinaykichi rumikunata pantiyunpi sumayachinkichi.

30 Chaymanta rimankichi: Ñukanchi ñawpa yaya rukunchikuna kawsashkan uras kawsanchima karka, manami paykunata yanapanchimachu karka Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata wañuchinata nishpa.

31 Chasna yaya rukunchikuna nishpa rimashpaykichimi kankuna kikin rimankichi chay wañuchik runakunapa miraykuna kanaykichita paykunashina millaypa yuyayyukuna.

32 Kankunapas shutipa kashkata yachachikkunata wañuchinayashpalla kawsashpaykichimi yaya rukuykichikunapa ucha ruranankuna pishishkata paktachinkichi.

33 Machakuyashina runakuna kankichi, yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. ¿Imashnashi kishpinkichi chay nina mana wañukmanta?

34 Chayrayku ñuka kankunama kachasha Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata, ali yachayyukunata, Yaya Diospa shiminta alita yachakushka yachachikkunata kankunata yachachinankunapa. Kankuna millaypa yuyayyu runakuna kashpaykichi shukkunata wañuchinkichi. Shukkunata kruspi klabashpa wañuchinkichi. Shukkunata chiknishpa tantarinaykichi wasikunapi makankichi. Chaymanta paykunata shuk llaktamanta shuk llaktama kallpachishpa chiknishpa parisichinkichi.

35 Ñawpamanta pacha kunankama yaya rukuykichikuna alita paykunata yachachishpa kawsak runakunata wañuchishkakuna. Chay ali rurak runa Abelta wawkinka wañuchirka. Chaymanta yaya rukuykichikuna wañuka achkata wañuchirkakuna, Berekiaspa wawan Sakariasta wañuchishkankunakama. Yaya Diospa wasinpi wiwakunata rupachina tuchpashinapa kuchunpi kahushpanpas wañuchirkakuna. Kankuna chasnalla katishkaykichirayku tukuy chay ñawpa wañuchishkakunamantapas uchayu kankichi.

36 Alita uyawaychi. Kankuna tukuy chay ñawpamanta pacha mana ali ruranakunata yachashpaykichipas mana yachakushpaykichi chasnallatata rurankichi. Chayrayku Yaya Dios kankunata sinchitami kastiganka.

Jesuska Jerusalenpi kawsak runakunata llakishpan wakarka
(Lk 13.34-35)

37 Chaymanta Jesuska Jerusalén llaktapi kawsak runakunata yapa llakishpan rimarka:

Ay Jerusalenpi kawsak runakuna, yapa llakini kankunarayku. Ñawpamanta pacha Yaya Diospa yachayninwa paypa shiminta yachachikkunata wañuchik kankichi. Yaya Dios kachashkan runakunatapas rumikunawa tuksishpa wañuchik kankichi. Kunanka ñuka achka kuti kankunata wañuymanta arkanayashkani, imashnami shuk atallpa wawankunata rikran ukupi tantachishpan arkan wañuymanta. Sumakta kankunata arkanayashpaynipas manami munawashkankichichu.

38 Rikuychi, kunanka kankunata sakishpayni llaktaykichika chunllami kiparinka.

39 Chaymanta kankunata rimani, shuk puncha rimawankichi Yaya Diospa yanapashkan ali runami kanki. Yaya Diospa munashkanta ruranaykipa kachashkan kashpaykimi shamuhunki nishpa. Kunanmanta pacha chasna rimawanaykichi punchakama mananami rikuwankichichu.

24

Jesuska Yaya Diospa wasinta urmachinankunamanta rimarka
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

1 Chayta yachachishkanwasha Jesuska Yaya Diospa wasinmanta llukshirka. Rihushkanpi ñukanchi kayllayashpanchi rimarkanchi:

Rikuy kay suma ali rurarishka Yaya Diospa wasinta.

2 Chasna rikuchishpanchi Jesuska rimarka:

Kunan rikuchiwahunkichi kay sumakta rurarishka wasikunata. Alita uyawaychi. Chiknik runakunami urmachik shamunkakuna tukuy kay suma rikuhushkaykichita. Urmachishpankuna nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuska yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

3 Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta Olivos urkuma rirka. Chaypi tiyarishpan sapallanchi kahushkanchipi payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

Yachachik, ¿ima urastaya Yaya Diospa wasintaka urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima kutimunayki ña paktarihushkanta? ¿Imashnata yachanchima kay allpa tukurinan ña paktarihushkanta?

4 Chaypina Jesuska ñukanchita rimarka:

Alita yuyariychi, mana nima pi kankunata llullachinanpa.

5 Manara kutimuhushpaynira achka runakuna shamunkakuna kasna nishpa: Ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik. Chasna llullashpankunami achka runakunata kirichinkakuna.

6 Uyashpaykichika runakuna chikninakushpa kaypi chayma wañunakuhukkunata, ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami pasanan tiyan. Wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu.

7 Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi kawsak runakunaka shuk allpapi kawsak runakunawa sinchita chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Chaymanta achka llaktakunapi sinchi yarkay tiyanka. Tukuy partimi allpaka sinchita kuyunka.

8 Tukuy chaykuna kanka kallarinanlla. Chaywasha ashwan sinchi llakiypa punchakunami kankakuna.

9 Chaypina kankunata chiknik runakunaka apukunapi pushashpankuna rimankakuna parisichinankunapa.

Kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna. Ñukata kirishpa kawsashkaykichirayku tukuy llaktakunapi achka runakuna kankunata chikninkakuna.
10 Chay uras achka runakunaka manana munankakunanachu kirishpa kawsanata. Chaymanta shukwa shukwa chikninakushpankuna apunkunapi paykunapura yanka millaypata shukmanta shukmanta rimankakuna.
11 Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa achka llullachishpa yachachikkuna tiyanka. Paykuna achka runakunata llullachinkakuna.
12 Achka runakuna yapa millaypakunata rurashpa kawsashpankuna kay allpapi millaypa ruranakunata yapa mirachinkakuna. Chayrayku achka Yaya Diosta kirikkunapas manana yuyanakushpachu kawsankakuna.
13 Kankuna wañunaykichi punchakama alita ñukallata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Dios kankunata kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa.
14 Kankunaka tukuy kay allpapi kay suma ali shimita yachachinaykichi tiyan Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta tukuy runakuna yachanankunapa. Chasna yachashpankuna manana atipankakunachu rimanata mana yachashkanichu nishpa. Chaypirami kay allpapa tukurinanka kanka.

15 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Daniel killkarka: Yaya Diosta chiknik runaka Yaya Diospa wasinpi yapa millaypata ruranka nishpa. Chay killkashkanpi pasananta rikushpaykichi leyishkaykichita yuyariychi alita asirtanaykichipa.
16 Chaypina kankuna Judea allpapi kawsakkunaka utkalla urkukunama mitikuychi.
17 Wasi awapi kahushpaykichika chaymantalla utkalla mitikuychi. Ama wasikichipi yaykunkichinachu kankunapa imaykichi tiyashkanta apanaykichipa. Utkalla mitikunaykichi tiyan.
18 Chakraykichipi tarawahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Amana wasikichima kutiychinachu churarinaykichita apanaykichipa.
19 Chasna mitikuhushkaykichi punchakunapi yapa llakiypa kanka chay chichu warmikunarayku chay llullu wawayu warmikunaraykupas.
20 Kankunaka Yaya Diosta mañaychi ama chiri tamya punchakuna, nima samana puncha mitikunaykichi punchaka paktananpa.
21 Chay punchakunapi tukuy runakuna sinchita parisinkakuna. Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta

pacha manami chasna sinchi llakina tiyarkachu. Nima chaywasha chasna llakina tiyankanachu.

22 Yaya Dioska tukuy akllashkan runakunata yuyashkanrayku chay llakina punchakunata uchillayachinka. Mana uchillayachimaka, nima shuk runa wañuymanta kishpimachu.

23 Chay punchakunapi maykanpas kankunata rimankakuna: Rikuychi, kaypimi chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka. Chasna rimashpankunapas ama paykunata kiriychichu.

24 Chay punchakunapi achka runakuna llullachishpa purinkakuna ñukami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kani nishpa. Shukkunaka llullachishpa rimankakuna ñukami Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa. Paykunaka achka suma mana atipaypakunata, atun yachaywa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurankakuna. Chayta rurashpankuna Yaya Diospa akllashkankunatapas llullachinayankakuna.

25 Chay uras yuyariychi ña kankunata rimashkaynita chasna llullachik runakuna paktanankunata.

26 Shuk runakuna kankunata rimashpankunaka chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka, payta rikuk riychi chunlla chakishka allpapi nishpa, ama riychichu. Shukkunaka kankunata rimashpankuna rikuk shamuychi kaypimi pakashka nishpa, ama kiriychichu.

27 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kutikashka shamuhushpayni tukuy runakunami rikuwankakuna. Imashnami shuk ilampa silupi shuk partimanta shuk partima kunkaymanta chuyahlla rikurin, chasnashinami ñukapas shamusha.

28 Maypimi wañushkakunaka sirihunkuna, chaypimi ullawankakunaka tantarinahun. Chasnashinami runakuna millaypa ruranankunata yapa mirachishpankuna millanayaypa ismushina tukushpankuna kastigay tukunkakuna. Chayka mana pakallachu kanka ashwan tukuyrayku yachaypa rikuypa kanka.

Jesuska rimarka imashnami kutimunka kay allpama (Mk 13.24-37; Lk 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachihushkanllapi rimarka: Sinchi parisina puncha tukushpanna intika amsayanka. Killaka manana punchayachinkachu. Istrillakuna silumanta urmankakuna. Silupi tukuy punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna.

30 Chaypina ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa manarapas kutimuhushpaynira shuk imata silupi

rikuchisha. Chayta rikushpankunami tukuy kay allpapi kawsak runakuna sinchita mancharishpa wakankakuna. Chaypina rikuwankakuna puyukuna awapi shamuhushkaynita, suma chuyahlla Yaya Diospa atun yachayninwa.

31 Chaypina angelkunata kamachisha atun trompetankunata sinchita pukushpankuna tukuy partimanta akllashkaynikunata tantachinankunapa.

32 Shuk igu kaspita rikushpa yachakuychi. Paypa yakunka ramankunapi sikashpan achkata pankayahushpan yachankichi verano timpu kananta.

33 Chasnashinami tukuy kay rimashkaynita rikushpaykichi yachankichi ñuka ña shamunalla kahushkaynita.

34 Alita uyawaychi. Kunan kay punchakunapi kawsak runakunaka manara wañushpankunara tukuy kay rimahushkaynita rikunkichi.

35 Kay siluka allpapas tukurinankuna tiyan. Tukuy rimashkaynika manami chasnalla pasankachu, shutipami paktarinan tiyan.

36 Ima punchami ima urasmi kutimusha, chaytaka Yaya Diosllami yachan. Nima shuk runa, nima silupi kawsak angelkuna yachanahunchu. Nima ñuka Yaya Diospa kikin Wawan kashpaynipas mana yachanichu ima urasmi kutimusha nishpa.

37 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamunayni uras kanka imashnami ñawpa Noé kawsashkan uras* karka.

38 Manara Yaya Dios allpata yakuwa untachishpanra tukuy runakuna kunkaylla mikushpa, upyashpa, warmiyashpa kawsapayarkakuna. Noeka chay atun lanchanpi yaykunan punchakama chasnalla kawsapayarkakuna.

39 Chay runakuna nima yuyarihushkankunapi Yaya Dioska allpata yakuwa untachishpan tukuy chinkarirkakuna. Chasnallatatami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kutimuhushpayni nima yuyarihushkankunapi runakunaka kullunkakuna.

40 Chay uras ishkay runakuna chakranpi tantaylla tarawashpa kahushpankuna angelkuna shukta pushankakuna, shuktaka sakinkakuna.

41 Ishkay warmi shuk batanllapi kutahushpankuna angelkuna shukta pushankakuna, shuktaka sakinkakuna.

42 Mana yachankichichu ima urasmi ñuka Amuykichi kutikashka shamusha nishpa. Chayrayku shamunaynikama yuyashpalla chapawaychi.

---

* **24:37** Rikuy Génesis killkapi 6.9–7.24

43 Alita asirtaychi. Wasi amuka yachashpanka ima urasmi
tutapi shuwaka shamunanta, mana puñushpachu uyashpalla
chapama. Chasna chapashpan chay shuwak runaka nima
imata shuwamachu chay wasimanta.
44 Chayrayku kankunapas tukuy uras alicharishka chap-
awaychi. Kankuna nima yuyarihushkaykichipi ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runaka shamusha.

Jesuska ishkay kamachina runakunamanta yuyachishpa yachachin
(Lk 12.41-48)

45 Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka:
Shuk patrón shuk llaktama rinanpa, shuk ali yuyayyu
tukuy uras alita paktachik runanta kamachirka tukuy paypa
runankunata tarawachinanpa, chaymanta mikuna uras alita
karananpa.
46 Chay runanka kushillami kanka patroynin kutimush-
pan paypa kamachishkanta alita paktachishpa kahushkanpi
tarik shamushpanka.
47 Alita uyawaychi. Chasna alita kasuk runanta
patroyninka churanka tukuy ima tiyapushkanta kuyrak
kananpa.
48 Ashwan chay kamachik runanka millaypa yuyayyu
kamaka yuyarima, patroynika mana utka kutimunkachu
nishpa.
49 Chasna yuyarishpan kallarima tarawak masinkunata
makashpa parisichinata. Pay kikin machak runakunawa
tantarishpan sumakta mikuma upyama.
50 Chasna rurashpa kahushkanpi, mana yuyarihushkanpi
patroyninka kutimuma.
51 Chaypina chay runanta sinchita kastigama. Chasnal-
latata Yaya Dioska payta mana kasuk, millaypa yuyayyu
runata mana llakichishpan tukuy llullachik runakunawa
parihu nina mana wañukpi kastiganka. Chaypina chay
runaka sinchita parisishpa wakanka, piñaywa kirunkunata
kanirinka.

25

Jesuska yachachin chunka shipaskunamanta yuyachishpa

1 Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka
kay allpapi paktachirinka tukuy chay rimashkaynishina
pasahushkan uras. Rikuychi chunka shipaskunata.
Chunka shipaskuna, kusayahuk warmipa amigankuna
lamparinkunata apashpankuna tinkuk rirkakuna
kasarahushkan musuta wasinma pushanankunapa.

2 Chay chunka amigankunamanta pichka alita yuyarik karkakuna, pichka nima imata yuyarikchu karkakuna.
3 Chay pichka mana alita yuyarik shipaskunaka lamparinkunata apashpankuna mana kerosenta aparkakunachu kutikashka untachinankunapa.
4 Chay pichka alita yuyarik shipaskunaka lamparinkunata apashpankuna butillankunapi kerosenta aparkakuna.
5 Chaypina kasarak musuka yapa unayashpan shamunanpa, chay chunka shipaskunaka chapahushkankunapi yapa sampayashpankuna puñurkakuna.
6 Ña chawpi tuta kahushpan uyarkakuna shuk runa karumanta kaparihushkanta: ¡Ñami musuka shamuhunna! ¡Payta tinkuk riychi! nishpa.
7 Chaypina chay shipaskunaka utkalla atarishpankuna lamparinkunata alicharkakuna.
8 Chay pichka nima imata yuyarikkunaka chay pichka yuyarik amigankunata rimarkakuna: Lamparinchikunapa kerosenka ñami tukurishka. Kuychi ñukanchitapas shuk uchillastu kerosenstuta.
9 Chasna tapushpankuna chay pichka alita yuyarik shipaskunaka rimarkakuna: Kerosenchimanta kushpanchika ñukanchiraykupas pishinkami, tukuy lamparinchikunaka wañunka. Kerosenta munashpaykichika utkalla rantik riychi nishpa.
10 Mana kunayashpankuna chay pichka nima imata yuyarikkunaka kerosenta rantik rirkakuna. Rinankunakama kasarak musuka paktamurka. Chaypina paywa pakta chay pichka alita yuyarik amigankunaka kasarana mikuna wasipi yaykurkakuna. Tukuy yaykushpankunana wasi punkuta taparkakuna.
11 Chaywasha chay pichka nima imata yuyarik amigankunaka paktamurkakuna. Punkuta waktashpankuna kasarak musuta kayarkakuna: ¡Musu, musu, paskay punkuta ñukanchipas yaykunanchipa!
12 Chaypina payka ukumanta rimarka: Kankunaka manami kayashkaynichu kankichi, manami kankunata riksinichu nishpa.
13 Chasna kwintashkanwasha Jesuska ñukanchita rimarka: Kankuna mana yachankichichu ima urasmi, ima punchami kutimusha nishpa. Chayrayku alita tukuy uras alicharishka chapawanaykichi tiyan.

Jesuska shuk patrón runankunata kullkita kushpa sakishkanmanta yuyachishpa yachachin
(Lk 19.11-27)

14 Chaymantapas Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi paktachirishpan kasnami kanka: Shuk patrón karu llaktama rinayashpan paypa runankunata kayashpan kullkinta kurka mirachipunankunapa.

15 Shuk runanta pichka waranka kullkita kurka. Shuktaka ishkay waranka kullkita kurka. Shuktaka shuk waranka kullkita kurka. Kimsanti runankunata atipanankuna tuputa kurka. Chay kullkita kushpanna shuk karu llaktama rirka.

16 Chaypina chay pichka warankata apishka runanka chay kullkiwa tarawashpan mirachirka pichka waranka ashwanta.

17 Chasnallatata chay ishkay warankata apishka runanpas tarawashpan ishkay warankata mirachirka.

18 Chaymanta chay shuk warankata apishka runanka chay kullkiwa mana tarawanayashpan chay kullkita allpapi pamparka.

19 Chaymanta unayma chay patronka kutimurka. Chaypina kullkinta kushkan runankunata tapurka maytukuytata mirachishkakuna nishpa.

20 Chaypina pichka waranka kullkita apishka runanka chunka warankata apamushpan patroyninta rimarka: Patroyni, kutichishkayki kay pichka waranka kuwashkayki kullkita. Chaymanta kushkayki kay pichka waranka mirachishkaynitapas nishpa.

21 Chay mirachishka kullkita kushpanna patronka rimarka: Alitami rurashkanki. Kanmi kasuwak alita paktachik runayni kanki. Chay uchillastu kushkayni kullkiwa alita tarawashkanki. Chayrayku ashwanta kushkayki chaywa tarawanaykipa. Kunanka wasinipi yaykuy ñukawa pakta kushikunaykipa.

22 Chaypina chay ishkay waranka kullkita apik runanka patroyninta kayllayashpan rimarka: Patroyni, ñukata kuwashkanki ishkay warankata tarawachinaynipa. Kunanka chaytami kanta kutichini. Chaymanta kay mirachishkayni ishkay warankatapas kushkayki nishpa.

23 Chasna chusku waranka kullkita kushpanna patronka rimarka: Alitami rurashkanki. Kanmi kasuwak alita rurak runa kanki. Chay uchillastuta kushkayni kullkiwa alita tarawashkanki. Chayrayku ashwanta kushkayki chaywa tarawanaykipa. Kunanka wasinipi yaykuy ñukawa pakta kushikunaykipa.

24 Chaymanta shuk waranka kullkita apik runanka patroyninta kayllayashpan rimarka: Patroyni, ñuka alita kanta riksini, sinchita tarawachik patrón kanaykita. Kanka shuk runapa tarpushkankunamanta pallanki. Chikan runapa mirachishkanta apinki.

25 Sinchi kamachik kanaykita manchashpayni
kuwashkayki kullkita allpapi pampashkani. Kay shuk
waranka kullki kuwashkaykillatata kutichishkayki.
26 Chasna kushpanna patroyninka rimarka: Kanka mana
ali yuyayyu yapa killaysiki runaynimi kanki. Ñuka shuk
runapa tarawashkanmanta pallanaynita, chikan runapa
mirachishkanta apinaynita yuyarinki.
27 Chasna kashpan ¿imaraykuta kullkinita mana churarkan-
kichu kullkita mirachina wasipi chaypi mirachipananku-
napa? Ñuka kutimushpayni kullkinita mirashkantapas
surkuynima karka.
28 Chasna rimashpan patronka chaypi kahuk runaku-
nata kamachirka: Chay shuk waranka kullkita kushkayni
runata kichushpaykichi kuychi chay chunka waranka kul-
lkiyu runata.
29 Maykan runami charishkanwa atipashkanwa alita
ruran payka ashwanta kuy tukunkami tiyapushkan
puchurinankama achkata atipak kanankama. Maykan
runami uchillastu charishkanwa uchillastu atipashkanwa
mana alita ruran payka chay uchillastu tiyapushkantapas
atipashkantapas kichuy tukunkami.
30 Chayrayku chay nima imarayku valik runata chay man-
chaypa amsama wichuychi. Chaypina sinchita parisishpa
wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka.

*Jesuska yachachin kutikashka shamuhushpan tukuy all-
pakunamanta runakuna puntanpi tantarinankunamanta*

31 Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka:
Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa shuk puncha tukuy
angelkunawa pakta suma yachayniwa kutimusha tukuy
runakunata kamachinaynipa. Chasna shamushpayni suma
chuyahlla kamachina tiyarinaynipi tiyarisha.
32 Chaypi tiyarishpayni tukuy allpakunamanta runakuna
puntaynipi tantarinkakuna. Imashnami shuk runa obe-
hankunamanta kabrakunata shuk partipi churananshina,
chasnallatata ñukapas runakunawa rurasha.
33 Akllashkayni runakunataka kuskayni parti churasha.
Mana akllashkayni runakunataka llukini partimi churasha.
34 Chaypina ñuka atun apu kashpayni kuskayni parti
churashkayni runakunata rimasha: Yayayni kankunata alita
rikushpan aliyachishkanrayku shamuychi Yaya Diospa ali
kamachinan mushu mundupi ñukawa pakta kamachinay-
kichipa. Chay kamachinan mushu mundupi kawsanay-
kichipa Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pacha kanku-
narayku wakaycharka.

35 Ñuka yarkaywa kahushpayni kankuna karawarkankichi.
Yakunayashpayni upyachiwarkankichi. Mana
riksishkaykichi runa kashpaynipas paktamushpayni
wasikichipi kayawashpaykichi samachiwarkankichi.
36 Churarinayni pishiwashpan kankuna kuwarkankichi
churarinaynipa. Unkushka kahushpayni kuyrawarkankichi.
Karselpi kahushpayni rikuk riwarkankichi.

37 Chasna rimashpayni paykunaka tapuwankakuna:
Yaya Jesús, ¿ima urastaya yarkaywa kahushpayki kanta
kararkanchi?
38 ¿Ima urastaya llaktanchipi paktashpayki mana
riksishkanchi runa kashpayki wasinchipi kanta kayashpa
samachirkanchi? ¿Ima urastaya churarinaykika pishishpan
kanta kurkanchi churarinaykipa?
39 ¿Ima urastaya unkushka kahushpayki karselpi kahush-
payki kanta pasyarkanchi?
40 Chasna tapuwashpankuna ñukaka atun kamachik
kashpayni paykunata rimasha: Alita uyawaychi.
Kankunaka nima imayu runata yanapashpaykichi ñukatami
yanapawashkankichi nishpa.

41 Chaymanta llukini parti churashkayni runakunata ri-
masha: Ñukamanta anchuriychi, Yaya Diosmi kankunata
kastiganka. Nina mana wañukma riychi. Yaya Dios chay
ninataka rurashka tukuy supaykunarayku kamachinanku-
nawa pakta chaypi wiñayparayku kastigarishka kananku-
napa.
42 Ñuka yarkaywa kahushpayni mana karawarkan-
kichichu. Yakunayashpayni nima yakuta kuwarkan-
kichichu.
43 Mana riksishkaykichi runa kashpayni paktamushpayni
wasikichipi mana kayawarkankichichu samanaynipa. Chu-
rarinayni pishiwashpan nima imata kuwarkankichichu chu-
rarinaynipa. Unkushka kahushpayni karselpi kahushpayni
nima ima uras rikuk riwarkankichichu. Chayrayku Yaya Dios
kankunata kastiganka.

44 Chasna rimashpayni tapuwankakuna: Yaya Jesús, ¿ima
urastaya yarkaywa kashpayki kanta mana kararkanchichu?
¿Ima urastaya yakunayashpayki kanta mana yakuta
kurkanchichu? ¿Ima urastaya llaktanchipi paktashpayki
mana riksishkanchi runa kashpayki wasinchipi kanta mana
kayarkanchichu? ¿Ima urastaya churarinaykika pishishpan
kanta mana kurkanchichu churarinaykipa? ¿Ima urastaya
unkushka kahushpayki karselpi kahushpayki kanta mana
rikuk rirkanchichu?

45 Chasna tapuwashpankuna ñuka rimasha: Imashnami
mana nima imayu runata mana yanapashkankichichu, chas-
nashinami ñukatapas mana yanapawashkankichichu nishpa.
46 Chay mana alita rurak runakunaka nina mana
wañukmami rinankuna tiyan. Yaya Diosta kasushpa kawsak
runakunami siluma wiñaypa kawsak rinankuna tiyan.

26

Israel apukuna paykunapura kwintarkakuna Jesusta wañuchichinankunapa
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Tukuy chaykunata yachachishkanwasha Jesuska
ñukanchita rimarka:
2 Kankuna yachankichi Paskua punchakunarayku ishkay
punchallana pishinanta. Manara chay punchakuna kallari-
hushpanra chiknik runakuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan
Runata apunkunama pushawankakuna. Paykunata
kuwankakuna kruspi klabachishpa wañuchiwanankunapa.
3 Jesús chayta ñukanchita rimahushpan chay punchal-
latata saserdotekunapa apunkuna ñukanchita kamachik is-
rael masinchi rukukunawa pakta saserdotekunapa atun apu
Kaifaspa wasinpi tantarirkakuna.
4 Paykuna yuyarirkakuna llullachishpa Jesusta apichish-
pankuna wañuchichinankunapa.
5 Chasna ruranata munashpankunapas paykunapura ri-
markakuna:
Mana Paskua punchakunapi wañuchichishunchichu, kay
Jerusalenpi kahuk runakuna ñukanchita mana piñay tuku-
nanchipa. Chayrayku manara chay punchakuna paktari-
hushpanra apichishunchi nishpa.

Shuk warmi mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka
(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Betania llaktapi kawsarka shuk runa Simón shutiyu. Pay-
tami Jesuska ñawpa aycha ismuchik unkuymanta ampirka.
7 Jesús Simonpa wasinpi mikuhushpan shuk warmi
yaykurka. Chay warmika apamurka yura rumimanta
rurarishka butillapi yapa chaniyu mishkinlla asnak
perfumita. Jesusta kayllayashpan umanpi chay mishkinlla
asnak perfumita talirka.
8 Chayta rikushpanchi piñarishpa rimarkanchi:
¿Imaraykushi kay warmika chay mishkihlla asnak perfumita
usuchihun?
9 Ashwan ali kama karka, chay perfumita rantichish-
pan chay apishkan kullkiwa nima imayu runakunata yana-
pananpa.

10 Jesús chayta uyashpan rimarka:
¿Imaraykuta piñarishpaykichi kay warmita pinkachihunkichi? Chay perfumita umaynipi talishpan alitami rurashka.
11 Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ñukataka mananami tukuy uras rikuwankichinachu.
12 Kay warmika chay mishkihlla asnak perfumita aychaynipi talishka, wañushpayni aychaynika alicharishka kananpa urku uchkupi churashpa tapanankunapa.
13 Alita uyawaychi. Tukuy maypipas runakuna kay ali shimita ñuka runakunata kishpichinaynimanta yachachishpankuna kay warmipa rurashkanmantapas rimankakuna. Payka ñukata yapa yuyawashpan chasna rurawashka. Chasna kashpan tukuy runakuna paymantapas alita yuyarinkakuna.

Judaska Jesusta apichichirka wañuchinankunapa
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Ñukanchi Jesuspa chunka ishkay runankunamanta shuk karka Judas Iskariote shutiyu. Payka kullkiranti Jesusta apichinayashpan saserdotekunapa apunkunata rimak rirka:
15 Ñuka rimashkaykichi imashnami Jesusta atipankichi apinata nishpa. ¿Masnatata pagawankichi?
Chasna Judas rimashpan paykunaka aynirkakuna:
Kimsa chunka kullkita kanta kushu nishpa.
16 Chay kullkita apishkan urasmanta pacha Judaska yuyarirka imashnami Jesusta apichichinka nishpa.

Jesuska runankunawa pakta Paskua punchapi mikurka
(Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

17 Chay Paskua punchakunapi ñukanchi israel runakuna mikunchi pan mana punkichishkata, chaymantapas shuk obeha maltata. Chay Paskua kallarinan punchapi ñukanchika payta kayllayashpanchi tapurkanchi:
¿Maypita munanki alichashpa obeha maltata kusananchipa, Paskua punchakunapi mikunanchipa? nishpa.
18 Chaypina Jesuska ñukanchita aynirka:
Jerusalén llaktama riychi chay riksishkayni runapa wasinma. Chaypi payta rimankichi: Ñukanchita yachachikmi kanta riman, wañunayni puncha ñami paktarihun. Chayrayku wasikipi runaynikunawa Paskua punchapi mikunata mikunayani nishpa.
19 Chasna Jesús rimashkanshina, ñukanchika chay Paskua punchapi mikunanchipa rurak rirkanchi.

20 Ña tutayahushpanna Jesuska tukuy ñukanchi chunka
ishkay runankunawa pakta mesa muyukta siririshpa
kahurkanchi mikunanchipana.
21 Chay mikuhushkanchipi Jesuska rimarka:
Alita uyawaychi. Chikniwak runakuna apiwankakuna
wañuchiwanankunapa. Shuk kankunamantami apichichi-
wanka nishpa.
22 Chasna rimashkanta uyashpanchi ñukanchika yapa
llakirirkanchi. Chaypi Jesusta tapurkanchi shukllankama
shukllankama:
Yaya Jesús, ¿pitaya ñukanchimanta chasna rurama? ¿Ñukachu
apichichishkayki? Mana kaynima ñuka nishpa.
23 Chasna tapushpanchi Jesuska aynirka:
Ñukawa parihu kay kallanapi panninta ukuchishpan
mikuhukmi kuntraynikunata apichichiwanka.
24 Imashnami Yaya Dios ñawpamanta killkachirka
ñukamanta, chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan
Runaka wañunayni tiyan. Wañuna kashpaynipas chay
apichichiwak runarayku llakirini, yapa parisinan tiyan.
Ashwan ali kama karka, mana wawayarima karka.
25 Jesuspa rimashkanta uyashpan Judaska, maykanmi kun-
trankunata apichinayarka, payta tapurka:
Yachachik, ¿ñukachu apichishkayki? nishpa.
Chasna tapushpan Jesuska aynirka:
Ari, kanmi kanki nishpa.
26 Mikuhushpanchira Jesuska panta apishpan Yaya Diosta
agradesirka. Chay panta pakishpa pakishpa ñukanchita
kurka. Chasna kuhushkanpi rimarka:
Kay panta mikuychi. Kay panka aychaynishinami kan.
Kayta mikushpaykichi yuyariychi, ñuka wañushpayni kanku-
nata kishpichinaynita.
27 Chaymanta shuk pusillu vinuta apishpan Yaya Diosta
agradesirka. Chay pusilluta ñukanchita kuhushpan rimarka:
Tukuy kankuna kay vinuta upyaychi.
28 Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarni
shuturishpan Yaya Dios achka runakunata uchankunamanta
llakichishpan kishpichinka. Kay yawarni shuturinanwa
Yaya Dios runakunarayku paywa alichananta paktachin.
29 Kankunata rimani, ñukaka manami kutikashka kay
allpapi kushilla kankunawa tantarishpa kay vinuta
upyashanachu. Ña wañushami. Ashwan shuk puncha
Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi shuk mushu
vinutana kankunawa upyahukshina tantaylla kushilla
kashunchi.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta
(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Chasna Jesuska rimashkanwasha takirkanchi salmokunata. Chaymanta rirkanchina Olivos urkuma.

31 Chaypina Jesuska rimarka:

Yaya Diospa killkachishkanpi ñukanchita riman:

Obehankunata kuyrak runata wañuchisha. Chayrayku tukuy obehankuna shikwarinkakuna nishpa.

Chay killkapi rimashkanshina, kay tuta tukuy kankuna kuntraynikunata manchashpaykichi sakiwankichi.

32 Wañushkayniwasha Yaya Dios kawsachiwashpan ñukara kankunamanta ñawpashpa Galilea allpama risha.

33 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan Pedroka aynirka:

Tukuy katik masinikuna mancharishpa kanta sakishpankunapas ñukaka nima ima uras sakishkaykichu nishpa.

34 Chaypina Jesuska Pedrota rimarka:

Alita uyaway. Kay tuta manarapas atallpa kantahushpan kimsa kuti mana riksiwanaykita rimanki.

35 Pedroka sinchita rimashpan nirka:

Kanwa parihu wañunayni kashpanpas wañusha, manami rimashanchu kanta mana riksinaynita nishpa.

Chasnallatata tukuy ñukanchikunapas payta rimarkanchi.

Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta mañarka
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta chay olivos tarpu kinchama, Getsemaní shutiyuma rirka. Chaypi paktashpanchi Jesuska rimarka:

Kayllapi tiyarishpa chapawaychi, chaynikstupi rishpayni Yaya Diosta mañanaynikama nishpa.

37 Chasna rimashkanwasha Pedrota, Sebedeopa ishkay wawankunatapas pusharka chaynikstuma. Chaypina Jesuska wañunanta yuyarishpan mancharishpa yapa llakirishpan paykunata rimarka:

38 Wañunaynita yuyarishpayni shunkuynipi yapa llakirini wañuhushkashina. Kankuna mana puñushpa kayllapi kipariychi. Yaya Diosta mañaychi yanapawananpa nishpa.

39 Chasna rimashkanwasha chaynikstuma rirka, kunkurishpa kumurirka umanka allpapi tupanankama. Kumurishpa Yayan Diosta mañarka:

A Yayayni, atipashpaykika kishpichiway mana sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray nishpa.

40 Chasna Yayan Diosta mañashkanwasha Jesuska chay
kimsa runankunama kutirka. Puñushkakunata tarishpan Pe-
drota rimarka:
¿Manachu nima shuk urastuta atipashkankichi mana
puñushpa ñukawa pakta Yaya Diosta mañanata?
41 Mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi supay kanku-
nata mana uchata rurachinanpa. Kankunaka munankichi
Yaya Diosta mañanata. Chasna munashpaykichipas sapal-
laykichika mana atipankichichu, shunkuykichipi yapa sam-
payashka kashpaykichi. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi
shunkuykichita sinchikuchinanpa nishpa.
42 Chaymanta kutikashka Yayan Diosta mañak rirka:
A Yayayni, parisinaynimanta mana arkanata munash-
paykika kaypi kahuni munashkaykita ñukawa ruranaykipa
nishpa.
43 Chay kimsa runankunama kutishpan kutikashka
tarik rirka puñurayahukkunata, paykuna yapa puñuywa
kahushkankunarayku.
44 Puñuhushkakunallata sakishpan Jesuska kimsaynin kuti
Yayan Diosta chasnallatata mañak rirka.
45 Chaymanta runankunama kutishpan paykunata
rimarka:
¿Kunankamachu puñuhunkichi? Ñami paktarishka ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runa uchasapa runakunamanta apiy
tukunaynipa.
46 Atariychi, akuychi. Ñami shamuhun chay apichichiwak
runaka nishpa.

Chiknik runakuna Jesusta apirkakuna
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Jesús rimahushkanllapi paypa runan Judaska achka
runakunata pushamushpan shamurka. Paykunaka ishkay
wiluyu sablikunata, kaspikunatapas apamushpankuna
Jesusta apik shamurkakuna. Paykuna saserdotekunapa
apunkunamanta, ñukanchita kamachik israel masinchi
rukukunamanta kamachirishka karkakuna.
48 Judaska chay runakunata pusharka alita yachachishpa:
Maykan runatami muchasha, chaymi kanka Jesuska. Payta
apishpa pushankichi nishpa.
49 Chaypina Jesusta kayllayashpan rimarka:
Yachachik, shamushkanimi saludanaynipa kanta nishpa
payta mucharka.
50 Muchashpanna Jesuska rimarka:
Amigu, apichiwanayashpaykika apichiway nishpa.
Chaypina chay runakunaka Jesusta apirkakuna
pushanankunapa.

51 Chayta rikushpan Jesuspa shuk runan sablinta apishpan
saserdotekunapa atun apupa shuk runanta sumakta pitishpa
wañuchisha nishpa pitihushpan rinkrinllata pitirka.
52 Chasna pitishpan Jesuska rimarka:
Wakaychay sablikita. Sabliwa makanakuk runakunaka
sabliwallatatami wañunankuna tiyan.
53 ¿Manachu yachanki Yayayni Diosta tapushpaynika
payka chunka ishkay waranka angelkunata kachamuma
arkawanankunapa?
54 Chasna arkawanahumaka ¿imashnataya paktarima
ñawpa Yaya Diospa killkachishkanka ñuka wañunaynimanta?
Manami paktarimachu. Chayrayku Yaya Diosta mana
tapunayanichu arkawananpa wañuymanta.
55 Chaywasha chay apik runakunatana Jesuska rimarka:
¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkan-
kichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani?
Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa pakta
kahushpayni yachachirkani. ¿Imaraykuta mana chaypi
apiwarkankichichu?
56 Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna ñawpa kil-
lkarkakuna kasna apiwanaykichita. Chay killkashkankun-
napi rimashkankunashina, shutipata kunanka apiwahun-
kichi wañuchichiwanaykichipa nishpa.
Chaypina tukuy ñukanchi paypa runankuna yapa mancha-
rishpanchi Jesusta sapallanta sakishpa mitikurkanchi.

Jesusta pusharkakuna ashwan atun israel apu Kaifasma
(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Chay apik runakunaka Jesusta saserdotekunapa atun
apu Kaifaspa wasinma pusharkakuna. Paypa wasinpi Moi-
sespa killkashkanta yachachikkuna, ñukanchita kamachik is-
rael masinchi rukukunawa pakta tantarishka kahurkakuna.
58 Jesusta pushashpankuna Pedroka karullapi katishpan
chay atun apupa wasin pampan kincharishkapi yaykurka.
Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas chay pampapi tiyahlla
kahurkakuna. Pedroka paykunapa kuchunpi tiyarik rirka,
rikunayashpan imatashi Jesusta rurankakuna nishpa.
59 Chay wasi ukupi saserdotekunapa apunkuna
tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik
masinkuna chiknik runakunata maskarkakuna llullashpa
millaypata Jesusmanta rimanankunapa. Yapa munarkakuna
Jesusta wañuchinata.
60 Chaypina achka runakuna llullashpa millaypata Je-
susmanta rimashpankunapas karan shuk chikanta rimash-
pan nima imata tarirkakunachu Jesusta atipanankunapa

wañuchinata. Chaywashana ishkay runakuna paktamushpankuna chasnallatata yanka millaypata Jesusmanta rimarkakuna:

61 Kay Jesusmi rimarka: Ñuka Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayni kimsa punchapi atipani kutikashka ruranata nishpa.

62 Chasna rimashpankuna Kaifaska shayarishpan Jesusta tapurka:

¿Manachu nima imata ayninki? ¿Manachu uyanki kanta uchachishpa rimahushkankunata? nishpa.

63 Chaypina Jesuska chunlla uyarka. Nima imata aynishpan chay saserdotekunapa atun apuka kutikashka rimarka:

Silupi kawsak Yaya Diospa shutinpi kanta rimani, mana llullashpa rimay ¿kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, Yaya Diospa Wawan? nishpa.

64 Chaypina Jesuska aynirka:

Ari, shutipami rimanki. Kunan ñukapas kankunata rimani, ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichi tukuyta atipak Yayayni Diospa kuskan partipi tiyahushkaynita. Chasnallatata rikuwankichi puyu awapi kutikashka shamuhushkaynita nishpa.

65 Chaypina chay saserdotekunapa atun apu Kaifaska yapa piñarishpan pay kikinpa kamisan awapi churarishkanta likirka kasna nishpa:

Kay runapa chasna rimashkanka Yaya Diostami yapa piñachihun. Manana ashwan payta uchachik runakunata maskashunchinachu. Tukuy kankunami uyashkankichi paypa piñachinan shimikunata.

66 ¿Imatata yuyarinkichi? nishpa.

Chay kamachik masinkuna aynirkakuna:

Uchayumi, wañunan tiyan nishpa.

67 Chaypina Jesusta chiknishpankuna uyanpi tyukarkakuna sakmarkakuna. Shukkunaka kaspiwa payta waktarkakuna.

68 Asichishpankuna rimarkakuna:

Kan Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kashpaykika rimay pimi kanta waktashka nishpa.

Pedroka Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka
(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Chay wasi ukupi Jesusta asichihushkankunapi Pedroka chay wasi pampan kincharishkapi tiyahurka. Chaypi shuk atun aputa yanapak warmi kayllayashpan rimarka:

Kanpas Galileamanta Jesuswa pakta purik kanki nishpa.

70 Chasna rimashpan Pedroka tukuy chay runakuna uyashkankunapi aynirka:

Manami yachanichu pimantami rimawahunki nishpa.
71 Chaymanta Pedroka chay wasi punkuma rirka. Chaypi shuk yanapak warmi payta rikuhushpan shukkunata rimarka:
Kay runaka Nasaretmanta Jesuswa purikmi karka nishpa.
72 Chaypina Pedroka kutikashka llullashpa Yaya Diospa shutinpi rimarka:
Ñukaka manami riksinichu chay runata nishpa.
73 Shuk ratumanta chaypi kahuk runakuna Pedrota kayllayashpankuna rimarkakuna:
Shutipami kanpas chay runawa purik kanki. Galilea runakunashina chikannayak shimita rimahushkaykirayku riksinchi kanpas Jesusta katik kashkaykita nishpa.
74 Chasna rimashpankuna Pedroka sinchita rimarka:
Yaya Dios kastigawachun mana shutipata rimashpayni. Manami riksinichu chay runata nishpa.
Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka.
75 Chayta uyashpan Pedroka yuyarirka Jesuspa rimashkanta, manarapas atallpa kantahushpanra kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita nishpa. Chayta yuyarishpan Pedroka kanchama llukshishpan yapa llakirishpa sinchita wakarka.

27

Jesusta pusharkakuna romano apu Pilatoma
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Chaymanta ña pakarishpan tukuy saserdotekunapa apunkuna, tukuy ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunawa shuk yuyayllawa kwintarkakuna Jesusta wañuchinankunapa.
2 Chaypina Jesusta watashpankuna pusharkakuna chay romano apu Pilatoma.

Judaska pinkarishpan pay kikinta sipirishpan wañurka

3 Jesusta wañuchichinankunapa pushahushkankunata Judaska rikushpan yuyarirka payta apichichishpan mana alita rurashkanta. Chayrayku llakirishpan Jesusta apinankunapa riksichishkanmanta apishkan kullkita kutichik rirka. Chay saserdotekunapa apunkunata, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunatapas rimarka:
4 Mana alitachu rurashkani, chay mana uchayu runata kullkita apinayniranti kankunata riksichishkani wañuchinaykichipa.
Paykunaka aynirkakuna:
Chayka kanpa uchaykimi. Ñukanchirayku mana imananchu nishpa.

5 Chasna rimashkankunata uyashpan Judaska chay kullkita Yaya Diospa wasinpi wichurka. Chaymanta llukshishpan kaspipi sikashpan shuk waskawa kunkanpi watarishpan saltashpan wañurka.

6 Chay saserdotekunapa apunkuna chay wichushka kullkita apishpankuna rimarkakuna:

Kay kullkika shuk runata wañuchinapa apichishkanrayku apishka kullkimi. Chayrayku mana alichu churananchipa ofrendapi.

7 Ashwan ali kama kay kullkiwa shuk uchilla urku allpata rantinanchipa, shuk allpakunamanta runakuna wañushpankuna uchkuta rurachishpanchi chaypi churashpa tapanankunapa. Chasna paykunapura kwintashpankuna mankakunata rurak runapa allpanta rantirkakuna.

8 Chay kullkiwa rantishkankunarayku kunankama chay allpapa shutinka kiparishka Yawar Allpa.

9-10 Chasna ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Jeremiaspa kasna rimashkanka paktarirka:

Israel masinikuna kimsa chunka kullkillata chay runata chanichishpankuna apinankunapa kurkakuna. Chay kullkita kuti apishpa mankakunata rurak runamanta allpata rantirkakuna Yaya Dios kamachishkanshina nishpa.

Pilatoka Jesusta tapurka kastigachishanchu manachu nishpa

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Chaymanta Jesusta pusharkakuna romano apu Pilatoma. Chaypi payka Jesusta tapurka:

¿Shutipachu kanki israel masikikunapa Atun Apu? nishpa.

Chasna tapushpan Jesuska aynirka:

Ari, shutipami rimanki.

12 Chay saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna achka millaypakunata paymanta rimahushkankunapi Jesuska chunllalla uyarayarka.

13 Chayrayku Pilatoka Jesusta tapurka:

¿Manachu uyanki tukuy kay runakuna kanmanta millaypata rimahushkankunata?

14 Jesuska nima imata aynirkachu. Chayrayku Pilatoka ¿imaraykushi mana apirishka runashina ayninchu kishpinanpa? nishpa yuyarishpan mana yacharkachu imatami ruranka.

Jerusalenpi tantarishka runakuna Jesusta kruspi klabashpa wañuchichinata munarkakuna

(Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Karan wata Paskua punchakuna romano apu Pilatoka kacharipayarka shuk runata karselpi kahukta. Ñukanchi israel runakunata tapupayarka akllananchipa, maykan runatami kacharinka nishpa.

16 Chay uras karselpi karka shuk runa Barrabás shutiyu. Tukuy yacharkakuna yapa millaypata rurak runa kashkanta.

17 Chaypina Pilatoka chay achka tantarishka runakunata tapurka:

¿Maykan runatata munankichi kacharichinaynipa? ¿Barrabastachu kacharichisha? ¿Kay Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishkankuna Jesustachu kacharichisha? nishpa.

18 Apu Pilatoka alita yacharka, Jesusta chiknishpankuna yankamanta wañuchichinayashkankunata. Chayrayku chasna tapurka.

19 Apu Pilatoka kamachinan tiyarinanpi tiyahushkanpi paypa warmin kacharka shuk runanta rimak rinanpa: Ama nima imata ruraychu chay mana uchayu runata. Kayna tutapi paymanta manchaypata muskushkani nishpa. Chayrayku Pilatoka mana munarkachu payta wañuchichinata.

20 Chasna kashpanpas saserdotekunapa apunkunaka, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas chay achka tantarishka runakunata yuyachishpa rimarkakuna: Pilatota rimaychi Barrabasta kacharinanpa, Jesustana wañuchichinanpa nishpa.

21 Chaypina apu Pilatoka kutikashka tapurka:

¿Pitata munankichi kacharichinaynipa? nishpa.

Chay tantarishka runakunaka kaparirkakuna:

¡Barrabasta kacharichiy! nishpa.

22 Apu Pilatoka paykunata tapurka:

¿Imatata rurasha kay Jesuswa, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishkankunawa?

Chasna tapushpan tukuy runakuna kaparishpa aynirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

23 Apu Pilatoka paykunata rimarka:

¿Ima millaypatataya rurashka?

Chaypi paykunaka kutikashka ashwan sinchita kaparirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

24 Chay runakuna yapa piñarishpa kaparishpankuna Pilatoka nima imapi atipashpan chunllayachinata, yakuta apamunankunapa kamachirka. Chay yakuwa makinta mayllarka tukuy runakunapa rikushkanpi. Chaypi paykunata rimarka:

Ñukaka makinita mayllani yachanaykichipa kay runa wañushpanka mana uchayu kanaynita, kankunami uchayu kankichi nishpa.

25 Chasna rimashpan tukuy chay runakunaka aynirkakuna:

Chay runa mana uchayu kashpan yanka wañuchiy tukushpanka Yaya Dios ñukanchita tukuy wawanchikunawa pakta kastigachun nishpa.

26 Chaypina Pilatoka Barrabasta kacharichirka. Jesustana kara waskawa asutichirka yawarnin llukshinankama. Chaywasha kamachirka shuk kruspi klabashpa wañuchinankunapa.

27 Chaypina suntalukunaka Jesusta pusharkakuna apu Pilatopa wasinma. Chaypi tukuy suntalu masinkunata tantachirkakuna, Jesusta asichinankunapa.

28 Jesusta llatanachishpankuna kamachik atun apupa puka churarinatashina churachirkakuna.

29 Kashamanta llawtuta rurashpankuna atun apupa tawasampatashina umanpi churarkakuna. Kuska makinpi apichirkakuna shuk barata. Payta asichishpankuna pukllachishpa puntanpi kunkurirkakuna kasna nishpa:

¿Shamushkankichu israel runakunapa atun apu?

30 Payta tyukashpankuna chay kushkankuna barata apishpa umanpi waktarkakuna.

31 Chasna pukllachishkankunawasha chay puka churarinata llatanachishpankuna pay kikinpa churarinantana churachirkakuna. Chaymanta payta pusharkakuna shuk kruspi klabashpa wañuchinankunapa.

Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jesusta pushahushkankunapi kruspi klabashpa wañuchinankunapa, shuk runa Simón shutiyuta tinkurkakuna. Chay Simonka karka Sirene llaktamanta. Suntalukunaka payta kamachirkakuna Jesuspa krusninta markananpa.

33 Rishpankuna chay Gólgota lumapi paktarkakuna. Gólgota ninayan wañushkapa uman luma.

34 Chaypina suntalukunaka Jesusta upyachinayarkakuna aya wikiwa chapurishka vinuta. Jesuska chayta kamashpan mana upyanayarkachu.

35 Chaypina suntalukunaka Jesusta kruspi klabarkakuna. Chaywasha Jesuspa churarinankunata chawpinakunankunapa swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka nishpa.

36 Chaywasha tiyarirkakuna chayllapi Jesusta kuyranankunapa.

37 Jesuspa uman awapi shuk killkarishkata ratarkakuna
tukuy runakuna yachanankunapa imaraykumi
wañuchishkakuna nishpa. Chay killkarishkapi rimarka: Kay
Jesuska israel runakunapa atun apumi kan nishpa.
38 Jesusta wañuchihushkankuna uras ishkay wañuchik
shuwakunatapas karan shukta shuk kruspi klabarkakuna
chaypi wañunankunapa, shukta kuskan parti, shukta llukin
parti.
39 Achka runakuna Jesusta rikuk rirkakuna. Paykuna
mana kirishpankuna Yaya Diospa Wawan kananta, umankunata kuyuchishpankuna payta asichirkakuna:
40 Kanmi rimashkanki Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayki kimsa punchapi kutikashka ruranaykita. Kunanka kan kikinta kishpichiriy. Shutipa Yaya Diospa Wawan
kashpaykika chay krusmanta uraykumuy nishpa.
41 Chasnallatata saserdotekunapa apunkuna, Moisespa
killkashkanta yachachikkunapas, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas payta asichishpa rimarkakuna
paykunapura:
42 Payka achka runakunata kishpichishka. Kunanka
pay kikinta mana atipanchu kishpichirinata. Ñukanchi israel runakunapa atun apunchi kashpanka kay krusmanta
uraykumuchun. Chaypira kirishunchi payta.
43 Payka rimarkami Yaya Diospa Wawan kananta. Rimarka
Yaya Dios payta tukuy imapi yanapananta. Yaya Dios shutipa
payta yuyashpanka kunalla chay krusmanta uraykuchichun.
44 Chasna asichishpankuna chay ishkay kruskunapi
klabarishka wañuchik shuwakunapas Jesusta asichirkakuna.

Jesuska ña wañurkana
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Jesús kruspi klabarishka kahushkanpi chawpi punchamanta pacha kimsa urakama amsayarka.
46 Chay urasllatata Jesuska sinchita kaparishpa rimarka
arameo shimipi:
Elí, Elí, lema sabaktani nishpa.
Chay rimashkanka ninayan: Yayayni Dios, Yayayni Dios,
¿imaraykutaya sapallaynita sakiwashkanki? nishpa.
47 Chasna kaparishkanta uyashpankuna chaypi kahukkunaka rimarkakuna:
Kay runaka Eliastami kayahun, chay ñawpa Yaya Diospa
yachayninwa yachachikta nishpa.
48 Chaypina shuk runa kallpashpa rirka utkuta apak rinanpa. Chayta shuk suni kaspi puntapi watashpan agru vinupi ukuchishpan Jesuspa shiminpi tupachirka, tsunkashpan
upyananpa.

49 Shukkuna asichishpa rimarkakuna:
Aku rikushunchi, shutipachu Eliaska shamunka payta
kishpichinanpa nishpa.
50 Chaypina kutikashka Jesuska sinchita kaparirka. Chasna
kaparishpa wañurka.
51 Jesús wañushkan uraslla Yaya Diospa wasin ukupi Yaya
Dioswa tinkunakuna kwartuta arkak rakta llachapaka* awa-
manta pacha pitikta likirirka. Allpaka sinchita kuyurirka.
Atun rumisapa urkukunapas partirirkakuna.
52 Wañushkakunapa taparishkan uchkukunaka
paskarirkakuna. Achka Yaya Diosta kirik wañushka
runakunaka kawsarirkakuna.
53 Jesús kawsarishkanwasha chay kawsarishka
runakunaka Jerusalén llaktapi yaykurkakuna. Chaypi achka
runakuna paykunata rikurkakuna.
54 Allpa sinchita kuyurihushpan tukuy manchaypakunata
rikushpankuna kapitanka Jesusta kuyrak suntalunkunawa
pakta yapa mancharirkakuna:
Shutipami kay runaka Yaya Diospa Wawan kashka nishpa
rimarkakuna.
55 Jesús kruspi klabarishka kashpan Galileamanta pacha
payta katishpa yanapak warmikuna karumantalla rikura-
yarkakuna.
56 Chay rikuk warmikuna achka karkakuna. Paykuna-
manta shuk karka Magdalamanta Maria. Shuk karka Santi-
agopa Josepa maman Maria shutiyu. Shuk karka Sebedeopa
wawankunapa maman.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna
(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Chaymanta tutayahushpanna shuk achka kullkiyu runa
José shutiyu Jesús kruspi wañushkanpi paktamurka. Chay
Joseka karka Arimatea llaktamanta. Paypas Jesusta katikmi
karka.
58 Jesús wañushkanta rikushpan Joseka Pilatota tapuk rirka
Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa tapak rinanpa.
Chasna tapushpan Pilatoka suntalunkunata kamachirka ku-
nankunapa.
59 Chaypina Joseka Jesuspa aychanta shuk mushu yura
llachapawa wankurka.
60 Alita wankushpan aparkakuna shuk mushu allarishka
urku uchkupi churashpa tapanankunapa. Chay urku
uchkuta Joseka rurachirka pay kikinpa rantishkan allpapi.
Jesuspa aychanta chay uchkupi churashkankunawasha atun
rumiwa sumakta taparkakuna. Chaypi sakirkakuna.

---

* **27:51** Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

61 Chay uchku taparishka kuchupi Magdalamanta Maria
shuk Mariawa pakta tiyarishpa rikurayarkakuna.

Suntalukunaka Jesuspa aychan churay tukushka uchku punkuta kuyrarkakuna

62 Kayantima ñukanchi israel runakunapa samananchi
puncha karka. Chay puncha saserdotekunapa apunkuna,
fariseokunawa pakta Pilatota rikuk rirkakuna.
63 Chaypina payta rimarkakuna:
Apu, ñukanchi yuyarinchi chay llullachik runapa
rimashkanta. Payka kawsa kashpanra rimarka:
Wañushkayniwasha kimsa punchamanta kawsarisha nishpa.
64 Chayrayku kanta tapunchi, kimsa punchata
suntaluykikuna Jesuspa aychanta churashkankuna uchku
punkuta kuyrananankunapa, paypa runankuna tutapi
shamushpankuna paypa aychanta mana apanankunapa.
Apashkankunawasha rimanahuma Jesuska ñami
kawsarishka nishpa. Chasna llullashpankuna kutikashka
tukuy runakunata ashwanta llullachinahuma nishpa.
65 Chaypina Pilatoka paykunata aynirka:
Chaykaya suntalukunaka. Pushaychi. Chay wañushkapa
aychan churarishka uchku punkuta alita kuyraychi nishpa.
66 Chaypina chay apunchikunaka suntalukunawa
pakta rirkakuna punkarawa sumakta ratachinankunapa
chay uchku punkupa rumiwa taparishkata, nima pi
anchuchinanpa. Chaypi suntalukunata sakirkakuna alita
kuyrananankunapa.

28

Jesuska kawsarirka
(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Chaymanta samana puncha kayantima pakarihushpan
Magdalamanta Maria shuk Mariawa pakta chay wañushkapa
aychan churarishkata rikuk rirkakuna.
2 Chay warmikuna rihushkankunapi kunkaymanta sinchi
allpa kuyuy tiyarka, Yaya Diospa angel silumanta uraykumushpan chay uchku punkuta tapak rumita anchuchishkanrayku. Anchuchishpanna awanpi tiyarirka.
3 Chay angelka chuyahlla ilampashina rikurirka. Tukuy
churarinan karka suma yura, ñawinchita rantipak chuya.
4 Chay angelta rikushpankuna chay kuyrak suntalukuna
yapa mancharishpankuna chukchurishpa wañushkashina urmarkakuna allpama.
5 Chaypina chay warmikuna paktashpankuna chay angelka rimarka:

Ama manchariychichu. Yachani shamushkaykichita maskanapa kruspi klabarishka Jesusta.

6 Kruspi wañushpanpas ñami kawsarishka rimashkanshina. Rikuk shamuychi maypimi churarkakuna. Payka manami kaypinachu, ñami llukshishka.

7 Rikushkaykichiwasha utkalla rimak riychi paypa runankunata: Yaya Jesús ña kawsarishka. Galilea allpama manara rishpaykichira payra rinka. Kankunapas riychi. Chaypimi payta rikunkichi nishpa. Chayllatami kankunata rimani.

8 Chaypina chay ishkay warmikunaka mancharishpankunapas yapa kushikurkakuna. Kushikushpa kallparkakuna Jesuspa runankunata rimanankunapa.

9 Rihushkankunapi Jesuska paykunata rikurishpan saludarka. Paykunaka kayllayashpankuna kumurishpa chakinta ukllarishpankuna payta yapa kushichirkakuna.

10 Chaypina Jesuska paykunata rimarka:

Ama manchariychichu. Kunalla rimak riychi wawkinikunata Galilea allpapi llaktakunama rinankunapa. Chaypimi rikuwankakuna.

Suntalukuna llullashpa rimarkakuna Jesuspa aychanta runankuna apashkankunata

11 Chaymanta chay warmikuna Jerusalén llaktama rihushpankuna chay kuyrak suntalukunapas chay llaktallapitata paktarkakuna. Paykunaka saserdotekunapa apunkunata kwintarkakuna tukuy pasashkakunata.

12 Chaypina chay apunkunaka ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas tantarishpankuna kwintarkakuna imatami rurankakuna nishpa. Kwintashkankunawasha chay suntalukunata achka kullkita pagarkakuna.

13 Pagashpa rimarkakuna:

Kankuna tukuy maykantapas rimanaykichi tiyan: Tutapi puñuhushpanchi Jesuspa runankuna aychanta apashkakuna nishpa.

14 Chayta apu Pilatoka yachashpan kankunata kastiganayashpanka ñukanchi rimashu kankunata mana kastigananpa.

15 Chay suntalukunaka llullanankunapa ari nishpankuna achka kullkita apirkakuna. Chaymanta chay llullata rimashpankuna mirachishpa mirachishpa tukuy israel masinchikuna yacharkakuna. Kunan punchakama Jesuspa runankuna aychanta apashkakuna nishpa rimashkakunata uyanchi.

Jesuska runankunata kamachirka tukuy parti paymanta yachachik rinankunapa
(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Chaymanta chay chunka shuk runankuna Galilea allpama rirkakuna, Jesús rimashkan urkuma.
17 Chaypi paktashpankuna Jesusta rikurkakuna. Payta rikushpankuna puntanpi kunkurishpa kushichirkakuna. Shukkunaka yuyayninkunapi rimarkakuna paychari manachu nishpa.
18 Chaypina Jesuska paykunata kayllayashpan rimarka:
Yaya Dios churawashka kay allpapi silupipas shuklla kamachik kanaynipa.
19 Chayrayku tukuy kay allpapi kawsak runakunata yachachik riychi paykunapas ñukata katikkuna tukunankunapa. Chay ñukata katiwak runakunata bawtisaychi runakunata rikuchinankunapa Yaya Diosta, ñuka Wawanta, Yaya Diospa Espiritunta kasukkuna tukushkankunata.
20 Chaymantapas chay kiriwak runakunata tukuy yachachishkaynikunata yachachiychi paykunapas alita kasukkuna kanankunapa. Kankunata rimani, ñukaka mana anchurishpachu tukuy puncha kankunawa kahuni kay allpa tukurinan punchakama.

MARKUSPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Bawtisak Juan Jesukristumanta rimarka
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

1 Ñuka Markus killkani suma ali shimita Yaya Diospa Wawan Jesukristumanta. Payka uchanchikunamanta kishpichikmi kan.

2 Ñawpa manara Jesukristu shamuhushpanra Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaska killkarka kasna Yaya Dios Wawanta rimashkanta:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka manarapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

3 Chaymantapas Isaiaska killkarka chay yachachik runamanta:

Chunlla chakishka allpapi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna: Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi, atun apu shamuhushpan purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichariychi. Millaypata rurashpa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunka nishpa yachachinka.

Tukuy chayta killkarka Isaiaska Yaya Diospa rimashkanta.

4 Imashnami Isaiaska killkarka ñawpa, chasnashinami kunan Yaya Dioska kachashka shuk yachachik Juan shutiyuta. Chay yachachikka chunlla chakishka allpapi yachachirka runakunata: Kunanmanta pacha tukuy millaypa rurashkaykichitaka amirishpa sakiychi. Yaya Diospa rimashkanta kasushpana kawsaychi. Chasna rurahushkaykichita rikuchishpa bawtisariychi. Chaypina Yaya Dioska kankunata uchaykichimanta llakichinkami.

5 Tukuy Judea allpa llaktakunamanta Jerusalén llaktamantapas achka runakuna shamurkakuna Juanpa yachachishkanta uyanankunapa. Chasna uyashpankuna musyarirkakuna uchayu kashkankunata. Chaypina tukuy uchankunata rimashpankuna Juanka paykunata bawtisarka chay Jordán yakupi.

6 Juanka mana suma churarishkachu karka. Shuk pukripa churarinanshina, imashnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaspas churaripayarka, chasnallatatami Juanpa churarinanpas wiwa kamillupa

willman puchkashkawa awarishka karka. Sinturunka karamantami karka. Mana mikupayarkachu ñukanchishina. Mikupayarka chaypi kawsak chilikkunata, upyapayarka mapa mishkita.

7 Yachachipayarka runakunata: Ñukamanta ashwan yachayyu runami shamunka. Paymantaka ñukaka mana yapa yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata.

8 Ñukaka yakuwami kankunata bawtisashkani. Payka kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka.

Juanka Jesusta bawtisarka
(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)

9 Chaymanta Jesuska Galilea allpapi kahuk Nasaret llaktamanta llukshishpan Jordán yakuma rirka. Chay yakupi Juanka Jesusta bawtisarka.

10 Yakumanta llukshihushpan Jesuska rikurka siluka paskarihushkanta, chaymantapas Yaya Diospa Espiritunka shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta.

11 Chasnallapi Yaya Dioska silumanta rimarka:

Kanmi kanki munashkayni Wawayni. Kanmi sumakta kushichiwanki nishpa.

Supayka Jesusta llullachinayarka mana Yaya Diosta kasunanpa
(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

12 Jesuska bawtisarishkanwasha Yaya Diospa Espiritunka payta pusharka chunlla chakishka allpama.

13 Chay allpapi Jesuska chusku chunka punchata sapallan karka. Chaypi supaykunapa apunka payta llullachinayashpa karka. Chaypi achka manchaypa animalkuna chawpipi kahurka. Yaya Diospa angelkunaka payta kuyrashpa karkakuna.

Jesuska Galilea allpa llaktakunapi kallarirka yachachinata
(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

14 Apu Herodeska Juanta karselpi churashkanwasha Jesuska kutirka Galilea allpapi llaktakunama Yaya Diospa suma ali shiminta yachachinanpa.

15 Chaypi rimarka:

Ñami paktarishka Yaya Diospa rimashkan timpuka. Ñami kallarihun paypa ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku alita yuyarishpaykichi tukuy millaypa rurashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa suma ali shimintana kasushpa kawsaychi.

Jesuska chusku runakuna rediwa challwata apikkunata kayarka
(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

16 Jesuska Galilea kucha mayanpi rihushpan rikurka Simonta wawkin Andreswa kahushkata. Paykuna challwakunata apihurkakuna redinkunawa.
17 Chaypi Jesuska paykunata kayarka:

Shamuychi. Katiwaychi. Ñuka kankunata yachachisha. Imashnami challwata apishpa kawsashkankichi, chasnashinami kunanmanta pacha runakunatana yachachishpa purinkichi paykunapas Yaya Diospa wawankuna tukunankunapa.

18 Chay ratulla redinkunata sakishpankuna Jesustana katirkakuna.
19 Chaymanta astalla chay kucha mayanta rihushpankuna Jesuska rikurka Sebedeopa wawankunata Santiagota wawkin Juantapas, botinkunapi redinkunata rimintahukkunata.
20 Paykunatapas katiwaychi nirka Jesuska. Chaypina atarishpankuna yayan Sebedeota, yanapakkunatapas sakimurkakuna Jesuswa pakta purishpa kawsanankunapa.

Jesuska supay yaykushka runata ampirka
(Lk 4.31-37)

21 Chaymanta Jesuska chay chusku runankunawa chay Galilea kucha mayanpi kahuk Kapernaum llaktapi paktarkakuna. Samana puncha yaykurkakuna israel masinchikunapa tantarina wasipi, maypimi tantarishka kahurkakuna Yaya Diospa shiminta yachakunankunapa. Chaypina Jesuska paykunata yachachirka.
22 Chay runakunaka yachachishkanta uyashpankuna mancharishpa rimarkakuna paykunapura:

Kay Jesuska Yaya Diospa yachayninwami yachachin. Tukuy kay Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta yapa alitami ñukanchikunata yachachin.

23 Chay tantarina wasipi kahuk runakuna chawpipi shuk supay yaykushka runa tiyarka. Chay runaka Jesusta uyashpan sinchita kaparirka:

24 ¡Jesús, Nasaret llaktamanta runa, ama ñukanchita kayllayaychu! ¿Shamushkankichu ñukanchita wichunaykipa ninapi wiñaypa parisinanchipa? Ñuka riksini kanta Yaya Diosmanta shamushka runa kanaykita nishpa.

25 Jesuska chay runapi kawsak supayta sinchi shimiwa piñashpa rimarka:

Chunllayay. Llukshiy kay runamanta.

26 Chaypina chay supayka kaparishpan chay runata sinchita chukchuchishpan sakirka.
27 Chayta rikushpankuna tukuy runakunaka mancharishpankuna tapunakurkakuna:
¿Pitaya kay runaka? Atun yachayninwa shuk mushu shimita yachachin. Supaykunatapas kamachin. Kamachishpan kasunahun.
28 Chay uraslla tukuy Galilea allpa llaktakunapi kawsak runakuna Jesuspa rurashkanmanta yacharkakuna.

Jesuska Pedropa warminpa mamanta ampirka
(Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)

29 Chay tantarina wasimanta llukshishpankuna Jesuska Santiagowa Juanwa Simonpa, Andrespa wasinma rirkakuna.
30 Chay wasipi Simonpa warminpa maman kalinturawa unkushka sirihurka. Jesuska yaykushpan chay wasipi, ayllunkunaka rimarkakuna unkushkanmanta.
31 Payka chay unkushkata kayllayarka. Makinmanta apishpan atarichirka. Chay ratulla kalinturanka pasarka. Ampirishpanna tukuy chaypi kahukkunata upyachirka kararka.

Jesuska achka unkushkakunata ampirka
(Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)

32 Ña inti yaykuhushkanpi runakunaka tukuy unkushkakunata, supay yaykushka runakunatapas apamurkakuna Jesusma.
33 Tukuy chay llaktapi kawsakkuna tantarimurkakuna chay Simonpa wasin punkupi.
34 Chaypina Jesuska achka unkushkakunata ampirka chikan chikan unkuykunamanta. Chaymantapas achka supaykunata kamachirka chunllalla llukshinankunapa chay runakunamanta. Chay supaykunaka riksishpankuna Yaya Diospa Wawan kashkanta, Jesuska rimarka nima imata rimanankunapa.

Jesuska Israel allpapi achka llaktakunapi Yayan Diospa shiminta yachachirka
(Lk 4.42-44)

35 Kayantima ña punchayahushkanpi manara inti llukshimuhushpanra Jesuska atarishpan chay llaktamanta llukshishpan chunlla kahushkama rirka Yayan Diosta mañananpa.
36 Jesús chayma rishpan Simonka paywa kahukkunapas likcharishpankuna illata rikurkakuna. Chayrayku ñampikunama maskanapa rirkakuna.
37 Tarishpankuna rimarkakuna:
Tukuy runakunami kanta maskahunkuna nishpa.
38 Chaypina Jesuska rimarka:

Akuychi rishunchi shuk llaktakunama chaypipas
Yaya Diospa shiminta yachachinaynipa. Chayraykumi
shamushkani kay allpama chasna yachachishpa
purinaynipa.
39 Chaymanta Jesuska runankunawa purirka tukuy
chay Galilea allpa llaktakunapi, tukuy chay israel
masinchikunapa tantarina wasikunapi runakunata
yachachirka. Chaymantapas achka runakunamanta
supaykunata llukshichirka.

Jesuska shuk runata aycha ismuchik unkuymanta ampirka
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

40 Shuk puncha shuk aycha ismuchik unkuyyu runaka
nima pita kayllayanata atipashpantata Jesusta kayllayarka.
Kunkurishpan rimarka:
Yachani ampinata atipawanaykita. Kanrayku ali kash-
panka kay unkuynimanta ampiway, ampirishpayni kuti ati-
panaynipa tantaylla kawsanata aylluynikunawa nishpa.
41 Chaypina Jesuska llakichishpan mana llankaypata mak-
inwa llankashpan rimarka:
Ari, munanimi. Ñami ampirishka kanki.
42 Chay ratulla unkuyninmanta ampirishpan aychanka
alina kiparirka.
43 Ña Jesuska sakihushpan chay ampishkan runata
sumakta kunarka:
44 Nima pita kwintankichu kanta ampishkaynimanta.
Ashwan saserdotellama riy ampirishkaykita rikuchi-
naykipa. Chaymantapas Yaya Diosta kunayki kashkata
apashpayki churak rinki, ñawpa Moisespa killkashkanpi
kamachishkashina. Chasna rurashkaykimantami
tukuy runakuna yachankakuna unkushkaykimanta
ampirishkaykita nishpa.
45 Chasna kunashpanpas chay ampirishkaka Jesús
payta ampishkanta tukuy runakunata kwintak rirka.
Chayrayku Jesuska manana atiparkachu nima maykan
llaktapi kunkaylla yaykunata. Chasna kashpan chay
llaktakunamanta karuyarka nima pi kawsahushkama.
Chasna karuyashpanpas tukuy llaktakunamanta
runakunaka payma shamurkakuna.

2

Jesuska aycha chakirishka runata ampirka
(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

1 Masna punchamantalla Jesuska kutirka Kapernaum llak-
tama. Chaypina shuk wasipi paktashpan tukuy runakuna
yacharkakuna ña chaypi kahushkanta.

2 Chasna yachashpankuna achka runakuna utkalla tantarirkakuna chay Jesuspa paktashkan wasipi. Kichkikta punkumanta pacha karkakuna, nima pi atipaypa yaykunata. Chasna kahushkankunapi Jesuska Yayan Diospa shiminta yachachirka.

3 Chay yachachihushkanpi chusku runakuna paktamurkakuna. Apamurkakuna llanchamapi shuk aychan chakirishka runata.

4 Chay wasipi achka runakuna kichkikta kahushpankunana mana atiparkakunachu yaykunata. Chayrayku sikarkakuna iskalunta chay parihu washayu wasi awama. Chay wasi washata awamanta paskashpankuna Jesús kahushkan kuska chay unkushkata llanchamanpi uraykuchirkakuna ampinanpa payta.

5 Jesuska paykunata rikushpan yacharka shunkunkunamanta pacha kirihushkankunata chay runata ampinanta. Chayrayku payta rimarka:

Wawki, tukuy uchaykikunamanta llakichirishkami kanki.

6 Chaypi tiyarka Moisespa killkashkanta yachachikkuna. Jesús chasna chay runata rimashkanta uyashpankuna shunkunkunapi piñarishpa yuyarirkakuna:

7 ¿Imashnata yuyarin kay runaka rimananpa chasna? ¿Imashnata ñukanchishina runaka llakichima uchanchikunamanta? Yaya Diosllami atipan llakichinata uchanchikunamanta. Chay runaka Yaya Diosshina tukunayashpan Yaya Diosta piñachihun nishpa.

8 Jesuska chay yuyarihushkankunata yachashpan paykunata tapurka:

¿Imaraykuta chasna yuyarihunkichi?

9 Kay runataka rimashkanimi uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipa llakichishkachu manachu nishpa. Ñuka kay runata rimaynima atariy, llanchamaykita apishpayki puriy nishpa, pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita.

10 Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa paypa yachayninwa kay allpapi runakunata uchankunamanta llakichinaynita, kunalla kay unkushkata ampisha nishpa rimarka Jesuska.

11 Chaymanta chay runata rimarka:

Kunanka atariy. Llanchamaykita apishpayki kutiy wasikima.

12 Chaypina chay runaka utkalla atarimushpan llanchamanta apishpan llukshimurka chay wasimanta.

Tukuy chay runakunaka rikushpankuna kushikushpa rimarkakuna:
Yaya Dios, suma ali yachakmi kanki. Nima ima uras chasna rurashkaykita rikushkanchichu nishpa.

Jesuska Levita kayarka
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

13 Chaymanta Jesuska kutikashka rirka chay Galilea kucha mayanma. Chaypi achka runakuna payta kayllayashpankuna paykunata yachachirka.
14 Yachachishkanwasha chay kucha mayanta rihushpanna rikurka Alfeopa wawan Leví shutiyuta. Chay Levika ñukanchi israel masinkunata impuestuta kobrapayarka chay romano tukuymanta atun apurayku. Jesuska Levita kobranan wasipi tiyahushkanta rikushpan rimarka:
Leví shamuy, katiway.
Chay ratulla Levika atarishpan Jesusta katirka.
15 Achka runakuna Leviwa tantaylla Jesusta katirkakuna. Chaymanta Levika kayarka Jesusta runankunawa pakta paypa wasinpi mikunankunapa. Mikuhushpankuna achka impuestuta kobrakkuna, shuk mana ali rurak runakunapas paykunawa tantaylla chay wasillapi mikuhurkakuna.
16 Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas Jesusta rikushpankuna chay mana ali rurak runakunawa tantaylla mikuhukta, washancharkakuna. Chaypi Jesuspa runankunata tapurkakuna:
¿Imaraykutaya kankunata yachachikka mikun tantaylla impuestuta kobrakkunawa, paykunashina mana ali rurak runakunawapas?
17 Chay rimahushkankunata uyashpan Jesuska rimarka:
Alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ashwan unkushkakunami ampikta munanahun ampirinankunapa. Chasnallatata ñukaka mana shamushkanichu yanapanaynipa maykanmi mana uchayuchu kani nishpa riman. Ashwan shamushkanimi uchayukunata yanapanaynipa Yaya Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata manana atipanankunata katinata
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Shuk punchakuna Juanpa runankuna, fariseokunapa runankunapas mana mikupayanahunchu Yaya Diosta mañanankunapa. Chaymanta shuk runakuna Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:
Juanpa runankuna, fariseokunapa runankunapas shuk punchakuna mana mikunahunchu. ¿Imaraykutaya

runaykikunaka mana sakinahunchu mikunata nima shuk puncha?
19 Jesuska paykunata aynirka:
Shuk musuka warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata kushilla tantarishpa mikunankunapa mushu warmiyahushkawa. Chasna chay warmiyahuk runawa kushilla tantarihushkankunapi nima pi atipanchu mana mikushpa kanata.
20 Chay mushu warmiyahuktami kuntrankuna anchuchishpankuna chay urasmi mana mikushpa llakirinkakuna nishpa.
Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu warmiyahushkashina kashkanta yuyachishpa.
21-22 Chaymanta kutikashka Jesuska yachachirka: Nima maykan rimintamachu mawka kamisanta shuk mushu kintiyak llachapawa. Maykanchari chasna mushu llachapawa rimintashpanka taksashpa kintiyashpan ashwan atunta likiripuma.
Chasnallatatami mushu vinu putskurihushkataka mana untachinchimachu shuk mawka karamanta rurarishka bulsapi wakaychanapa. Chasna vinu shuk mawka karamanta bulsapi untachishpanchika karata tukyachishpan talirin. Chayrayku mushu vinu putskurihushkata mushu karamanta bulsapi untachinanchi tiyan, nima kara likirinanpa, nima vinu talirishpa usunanpa.
Imashnami mana churanchimachu shuk mushu llachapata shuk mawka churarinapi, nima mushu vinuta mawka karapi churanchimachu, chasnashinami mana atipankichichu katinata ñawpa yaya rukunchikuna yachachishkankunata, ñukapa mushu yachachihushkaynitapas. Chasna ishkantita katinayahushpaykichika mana atipankichichu katinata nima maykanta.

Jesuska yachachin samana punchamanta
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 Shuk samana punchapi Jesuska runankunawa pakta trigu tarpukuna chawpita rihurkakuna. Chay chakrakunapi rihushpankuna runankunaka shuk shuk trigu muyukunata chipi chipi pakishpa pallarkakuna mikunankunapa.
24 Chaypina shuk fariseokunaka Jesusta rimarkakuna:
Rikuy runaykikuna samana punchapi rurahushkankunata. ¿Manachu yachankichi Yaya Diospa killkachishkanpi kamachishkanta samana punchapika mana tarawananchipa?
25-26 Jesuska aynirka:
¿Manachu leyishkankichi chay ñawpa yaya rukunchi atun apu Davidmanta? Chay uras Abyatar shutiyu Yaya Diospa

wasinpi tarawak saserdotekunapa atun apunkuna karka. Davidka runankunawa pakta yarkashpankuna Yaya Diospa wasinpi yaykurkakuna mikunata maskanankunapa. Chaypi Davidka chay Yaya Diosta rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata mikurka Yaya Diosrayku rurarishkata.* Chaymantapas runankunata kurka mikunankunapa. Chay pankunaka mana paykuna mikunankunapachu karka. Yaya Dios kamachirka saserdotekunalla mikunankunapa. Chasna mikushpankunapas Yaya Dioska mana uchatashina rikushpan paykunata mana kastigarkachu. ¿Imaraykuta kankunaka runaynikunata piñarishpa uchatami rurahunkichi nishpa rimahunkichi?

27 Chaymanta Jesuska yachachishpalla katirka: Yaya Dios yapa yuyashpan runakunata, chay samana punchata rurarka. Payka mana yapa yuyarinchu samana punchataka, ashwan ñukanchikunata llakichishpan yuyan. Chayrayku munan samananchipa samana punchapi payta yuyarinanchipa.

28 Ñuka paypa Kachashkan Runa kashpayni Yaya Dios yachayninta kuwashka kankunata rimanaynipa maykankunami ali kanahun samana punchapi ruranaykichipa.

3

Jesuska shuk chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

1 Kutikashka Jesuska yaykurka shuk tantarina wasipi. Chay wasipi tiyarka shuk chakirishka makiyu runa.

2 Chaypina chay chiknik runakuna rikurayarkakuna Jesuska ampinkachu manachu samana punchapika nishpankuna. Ampishpanka yuyarirkakuna rimak rinankunapa apunkunata.

3 Chaypina Jesuska llakichishpan nirka chay chakirishka makiyu runata:

Atariy, runakunapa chawpinkunapi shayariy.

4 Chaymantana nirka chay chiknik fariseokunata:

Kankunata tapuni, Yaya Diosta kasushpanchika ¿imatata ashwan ruranchima samana punchapika, alitachu, millaypatachu? ¿Alichu kama shuk unkushkata ampinanchipa samana punchapi, manapika sakinchimachu wañunanpa?

Chasna Jesús rimashpan chay runakunaka chunlla uyarkakuna.

5 Chaypina Jesuska chay runakunata piñarishpa chunlla rikurka. Chay unkushkata mana llakichihushkankunarayku atunta llakirirka. Chaypina chay unkushkata rimarka:

---

* **2:25-26** Rikuy kastellano Bibliapi 1 Samuel 21.1-6

Makikita chutachiy.
Chay runaka makinta chutachishpan ampirishka kiparipurka.
6 Chaymanta chay fariseokunaka chay wasimanta llukshishpankuna apu Herodesta katikkunata utkalla rimak rirkakuna Jesuspa rurashkanmanta. Chaypi tantarishpa yuyarirkakuna imashna rurashpashi Jesusta wañuchinchima nishpa.

Jesuska Galilea kucha mayanpi achka runakunata ampirka

7 Chaymanta Jesuska anchurimushpan runankunawa rirka Galilea kucha mayanma. Achka runakuna Galilea allpapi llaktakunamanta payta katirkakuna.
8 Achka llaktakunapi kawsak runakuna Jesús mana atipaypa sumakunata Yaya Diospa yachayninllawa rurashkankunata yachashpankuna maskak rirkakuna payta. Chay uraypi Judea allpapi llaktakunamanta, chaypillatata kahuk Jerusalén llaktamantapas, Idumea allpamantapas achka runakuna shamurkakuna. Chay Jordán yaku chimpamanta, chay anakpi Tiro llaktamanta, Sidón llaktamantapas achka runakuna rirkakuna Jesusma.
9-10 Chaypina Jesuska achka unkushkakunata ampishpan ashwan achka payta kayllayarkakuna. Tankanakushpa rirkakuna, payta llankashpankuna ampirinankunapa. Runakuna yapa nitirihushpankuna Jesuska runankunata kamachirka shuk botita apak rinankunapa, chaypi kishpinanpa.
11 Manara chay botipi uraykuhushpan achka supay yaykushka runakuna rirkakuna payma. Puntanpi kunkurishpankuna kaparirkakuna:
¡Kanmi kanki Yaya Diospa Wawan!
12 Chasna kaparishpankuna Jesuska kamachishpan rimarka:
Chunllayaychi. Ama nima pita rimaychichu ñuka Yaya Diospa Wawan kanaynita.
Chasna rimashpan chunllayarkakuna.

Jesuska payta katikkunamanta chunka ishkayta akllarka (Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 Chaymanta Jesuska urkuma sikashpan tukuy chay achka runakunamanta shukkunallata kayarka paywa pakta rinankunapa. Chaypina kasushpankuna payta katirkakuna.
14 Chay urkupi paktashpankunana Jesuska chay payta katikkunamanta akllarka chunka ishkay runakunata paywa pakta purinankunapa. Chaymantapas paykunata akllarka kachananpa Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa.

Apostolnikuna kankichi, kachanayni runakuna nishpa
rimarka.
15 Chaymanta paykunata rimarka Yaya Dios yanapashpan
supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa.
16 Chay chunka ishkay akllashkankunapa shutinkunaka
karkakuna: Simón, maykantami Jesuska shutiyachirka Pe-
dro, ninayan rumi.
17 Shukka Santiago, shukka karka wawkin Juan, Sebedeopa
wawankuna. Kay ishkaykunataka Jesuska shutiyachirka
Boanerges, chayka ninayan rayupa wawankuna, sinchita
rimak runakuna, tukuy shunkunkunamanta pacha Yaya
Diospa munananta utkalla rurak runakuna.
18 Shukka Andrés, shukka Felipe, shukka Bartolomé,
shukka Mateo, shukka Tomás, shukka Alfeopa wawan Santi-
ago, shukka Tadeo, shukka shuk Simón, maykantami rima-
payarkakuna Selote. Kay Simonka manara Jesusta katik
kashpanra ñukanchita kamachik romano tukuymanta atun
aputa piñarikkunawa tantarishka kapayarka.
19 Shukka Judas Iskariote, maykanmi chaywasha Jesusta
apichinan karka.

*Israel runakunata yachachikkuna rimarkakuna supayku-
napa apun Jesusta kamachihun nishpa*
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)
20 Chaymanta Jesuska yaykurka shuk wasipi runanku-
nawa pakta. Chaypipas achka runakuna tantarirkakuna.
Chayrayku nima mikunata atiparkakunachu.
21 Chayta yachashpankuna Jesuspa ayllunkunaka
rirkakuna payta apishpa pushanankunata yuyarish-
pankuna. Paykunapura kwintarkakuna muspachari
tukushka nishpa.
22 Chaymantapas Moisespa killkashkanta yachachikku-
naka Jerusalén llaktamanta shamushpankuna Jesusmanta
rimarkakuna: Supaykunapa apun Beelsebú kamachihun kay
runata. Supaykunapa apunpa yachayninwami Jesuska su-
paykunata kamachin runakunata sakinankunapa nishpa.
23 Chaypina Jesuska chay paymanta mana alita rimahukku-
nata kayashpan yachachirka: ¿Supaykunapa apuka wichu-
machu aylluntaka? Nima ima uras atipamachu wichunata.
24 Makanakuhushpankunaka llaktapi kawsakpura, chas-
naka llampu tukurinahumami.
25 Chasnallatata shuk runakuna shuk wasillapi
kawsakkuna makanakuhushpankunaka paykunaka
llampumi tukurinahuma.
26 Chasnallatatami supaykunapas paykunapura
makanakuhushpankunaka tukurinahumami.

27 Rikuychi, shuk sinchi runa alita wakaychan wasinta
nima pi shuwananpa imankunata. Shuk runa ashwan
sinchi paymanta shamushpanka paymi atipan wasi amuta
watashpan imankunata shuwanata. Chasnashinami su-
paykunaka kamachinahun shuk wasi amushina runakunata.
Nima maykan paykunamanta kichumachu mana ashwan
yachayyu kashpanka. Ñukami shamushkani Yaya Diospa
yachayninwa runakunata kishpichinaynipa tukuy supayku-
namanta.
28 Alita uyawaychi. Yaya Dioska runakunata tukuy
uchankunamanta, tukuy payta millaypata rimashkankuna-
mantapas llakichinkami.
29 Shuk runa Yaya Diospa Espiritunta chiknishpa millay-
pata rimashpanka chasna runataka Yaya Dioska manami
llakichinkachu nima kishpichinkachu wiñayparayku.
30 Chasna Jesuska paykunata rimarka paymanta
rimahushkankunarayku supaykunapa apumi payta
kamachihun nishpa.

*Jesuspa maman wawkinkunawa pakta paywa kwintana-
yarkakuna*
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 Jesuska manara tukuchihushpan rimanata, paypa
maman, wawkinkunapas paktak shamurkakuna. Achka
runakuna kahushkankunarayku kanchapi kiparishpankuna
shuk runata kacharkakuna Jesusta kayak rinanpa.
32 Jesuspa kuchunpi tiyahukkunaka payta rimarkakuna:
Mamayki wawkikikunapas kanchapi chapahunkuna
kanwa kwintanankunapa nishpa.
33 Chaypi Jesuska aynirka:
Mana mamaynillatachu kikin wawkinikunallatachu
yuyani.
34 Chaymanta kuchunpi kahukkunata rikushpan nirka:
Kankunatapas yuyanimi mamayni wawkinikunatashina,
Yayaynipa munashkanta rurahushkaykichirayku.
35 Maykanmi ruran Yayayni Diospa munashkanta, paymi
kan wawkinishina, paninishina, mamaynishina.

4

*Jesuska yachachin ali allpapi mana ali allpapi wichashka
muyukunamanta yuyachishpa*
(Mt 13.1-23; Lk 8.4-15)

1 Shuk puncha Jesuska rirka kutikashka yachachinanpa
runakunata Galilea kucha mayanpi. Chaypi achka runakuna
tantarihushpankuna Jesuska shuk boti yakupi kahukpi

uraykushpan tiyarirka, chay botimanta paykunata ashwan alita yachachinanpa.

2 Chaymanta Jesuska yachachirka Yayan Diospa shiminta shuk yachachinakunawa.

3 Chasna yachachihushkanpi rimarka: Akuychi yuyarishunchi shuk muyukunapi. Shuk puncha shuk runa arus muyuta tarpuk rirka.

4 Chaypina chay tarpukka arus muyukunata wichashpa rirka wiñanankunapa. Shuk muyukunaka urmarkakuna ñampipi. Chay ñampipi urmashkakunataka pishkukunana mikurkakuna llamputa.

5 Shuk muyukunaka urmarkakuna llapcha allpa samantas-apapi. Shuk ratu tukyarirkakuna chay muyukunaka.

6 Chawpi puncha yapa intishpan arus wiñahukka wañurirka, mana ankunka yaykunata atipashpan samantapi.

7 Shuk muyukunaka urmarkakuna kasha kiwa chawpipi. Kashawa pakta wiñahushpan chay kashaka llampu tapashpan wañuchirka chay arus wiñahukta.

8 Shuk muyukunaka urmarkakuna ali allpapi. Alita wiñashpan sumakta muyuyarka. Shukkunaka muyuyarkakuna kimsa chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna sokta chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna shuk pachak muyukunata.

9 Kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

10 Chay achka runakuna kutishkankunawasha Jesuspa kuchunpi kahukkunaka chay chunka ishkay runankunawa pakta kiparishkakunaka Jesusta tapurkakuna:

¿Imatata yachachinayashkanki ñukanchita chay muyukuna-manta rimashkaykiwa?

11 Jesuska aynirka:

Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka kay allpapi. Mana payta kasunayak runakunataka mana yapa asirtaypa yachachinakunawa yachachini.

12 Chay runakuna Yaya Diospa munananta mana ru-ranayakkunataka yachachini mana yapa asirtaypa yachachi-nakunallawa. Chasna yachachini ali rurashkaynikunata rikushpankunapas mana yachanankunapa imaraykumi chayta rurani. Paykunata mana alita asirtaypakunata yachachini, yachachishkaynita uyashpankunapas mana asirtanankunapa. Chaymantapas chasna yachachini manana uchankunamanta llakirishpankuna Yaya Diosta kasunankunapa, Yaya Dios paykunata mana llakichinanpa.

13 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:

¿Shutipachu mana asirtankichi yachachishkaynita? Kay yachachishkaynita mana asirtashpaykichika imashnataya asirtankichima shuk yachachinaynikunataka.

14 Yaya Diospa shiminta yachachik chay muyuta tarpuk runashinami.
15 Shuk runakuna mana asirtakchu kanahun. Paykunaka chay ñampi chakishka allpapi urmashka muyukunashinami kanahun. Yaya Diospa shiminta uyanahun. Chaymanta supay shamushpan chay uyashkan shimita kunkachin.

16 Shuk runakunaka kushilla uyanahun Yaya Diospa shiminta. Paykunaka chay samantasapapi wiñak muyukunashinami kanahun.
17 Mana ukupi ankuyushina kashpankuna shuk ratullami Yaya Diosta kushilla katinahun. Yaya Diospa shiminta kirishkankunarayku runa masinkunaka paykunata parisichihushpankuna nanayta llakiyta musyashpankuna sakinahunna Yaya Diosta katinata.

18 Shuk runakunaka kashasapapi wiñak muyukunashinami kanahun.
19 Yaya Diospa shiminta munashpankunapas paykuna kikin munashkankunallata yuyarishpa kawsanahun. Chaymantapas yapa kullkillata munashpa, tukuy rikushkankunata munarishpa kawsanahun. Chasna chay tukuy yuyarinakunaka kunkachinahun Yaya Diospa shiminta wiñaypa.

20 Shuk runakunana shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa shiminta kasushpa kawsanahun. Paykunaka chay ali allpapi wiñak muyukunashinami kanahun. Chay tarpu alita muyuyakshina kashpankunami rikuchinahun ali kawsahushkankunawa Yaya Diosta mana sakishpa alita katihushkankunata. Shukkunaka shuk muyumanta kimsa chunka muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka sokta chunkata, shukkunana shuk pachakta.

Jesuska yachachin Yaya Diospa shiminta kasunamanta (Mt 13.31-35; Lk 8.16-18; 13.18-19)

21 Jesuska paykunata lamparinmantapas yachachirka: Shuk lamparintaka apichishpa nima pi churamachu kawitu ukupi. Churanchimi kawitu awapi, lamparin tiyachinapi, alita punchayachinanpa.
22 Chasnashinami Yaya Diospa shiminta yachachishkaynika puntiru pakallashina kashpanpas runakunarayku mana pakallachu kiparinka. Runakuna puntiru mana asirtashkankunata chaymanta tukuyta asirtankakuna.
23 Kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

24 Chaymanta Jesuska rimarka: Alita uyaychi kay ri-
manaynita. Shuk parti Yaya Diospa shiminta asirtashpay-
kichika chaymanta kasushpaykichika chay tupullatatami
Yaya Dioska kankunata paypa shiminta ashwanta asir-
tachinka.
25 Maykanmi Yaya Diospa shiminta uchillastuta asirtash-
pan kasushpa kawsan, paytami Yaya Dioska ashwanta asir-
tachinka. Maykanmi uchillastuta asirtashpantata mana
kasushpa kawsanchu, paytami Yaya Dioska kunkachinka
tukuyta manana nima imata asirtananpa.
26 Chaymantapas Jesuska paykunata rimarka: Yuyariy-
chi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi.
Chakranpi muyukunata wichashpa tarpuk runata rikuychi.
27 Chay muyukunata tarpushpanna sakin wiñananpa.
Kutishpan wasinma puñukrin, puñushkanmanta atarin.
Chasna kawsan masna punchakunata. Payka mana
yachanchu imashnami wiñan chay muyuka.
28 Allpaka pay kikinlla wiñachin. Puntiru tukyarin tarpuka,
chaymanta wiñan, sisan, muyuyan, pukun.
29 Ña pukushpan muyunkunaka amunka payrayku pal-
lachin.
30 Chaymanta Jesuska rimarka: ¿Ima yachachinawashi ash-
wanta kankunata asirtachinima imashnami Yaya Diospa ali
kamachinanka?
31 Yuyariychi imashnami mostasa muyustuka chakrapi tar-
pushpanchi wiñan. Chay muyustuka tukuymanta ashwan
uchillastumi.
32 Chayta tarpunchi. Uchillastumanta wiñashpan tukuy
tarpukunamanta ashwan atun tukun. Chaypi pishkukunaka
ramankunapi tiyarinahun, wasinstukunata ruranahun.
33 Achka chasna yachachinakunawa Jesuska chay runaku-
nata yachachirka, Yaya Diospa shiminta asirtanata ati-
pashkankunakamalla.
34 Chay achka yachachinakunawa mana kuska asirtaypata
yachachipayarka chay runakunata. Runankunallata tanta-
chishpan tukuy chaykunata alita asirtachipayarka.

Jesuska sinchi wayrata, atun ulastapas kasillayachirka
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

35 Ña tutayahushpanna Jesuska runankunata rimarka:
Akuychi rishunchi kucha chimpama.
36 Chay achka runakunata sakimushpankuna paypa
runankunaka Jesusta pusharkakuna shuk botipi chimpama.
Shuk runakunapas shuk botinkunapi parihu rirkakuna.
37-38 Ña chimpahushpankuna kunkaymanta sinchi
wayraka paykunata apirka. Yapa sinchita wayrahushpan

atun ulaska shayarirka. Chay ulaska waktashpan yakuka botipi untarirka. Ña tikrahushpan mancharishpankuna likchachik rirkakuna Jesusta boti sikipi llachapakunapi puñuhukta.

Yachachik, ¿manachu mancharinki ña tikrahushkanchita? ¡Yanapay ñukanchita!

39 Atarishpan Jesuska chay wayrata ulastapas rimarka:

¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!

Chay rimashkanllawa pasarirka wayraka ulaspas, manana ulasyarkanachu.

40 Chay sinchi wayra ulaspas pasashkanwasha Jesuska runankunata rimarka:

¿Imaraykuta mancharinkichi? ¿Manarachu sinchikunkichi ñukapi?

41 Chasna Jesuska rimashpan runankunaka tapunakurkakuna paykunapura:

¿Pishi kay runaka? Shuk rimashkanllawa wayrata ulastapas kasillayachishka.

5

Jesuska shuk supayyashka runata aliyachirka
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

1 Chay atun kuchata chimpashpankuna Gerasa llakta kuchupi paktarkakuna.

2 Chaypi paktashpankuna Jesuska sikashpan shuk supayyashka runa kayllayak shamurka.

3 Chay runaka kawsarka urku rumi allarishka uchkukunapi, maypimi wañushkakuna churarishka karkakuna. Chay supayyashka karitaka nima pi atiparkachu apishpa watashpa charinata, nima sinchi kadenawa.

4 Apishpa makinta chakintapas kadenawa watashpankunapas piti piti rurashpa ripayan. Nima pi atiparkachu winsinata.

5 Punchapi tutapipas kaparishpa puripayan wañushkakunata churashkankuna rumi allarishka uchkukunapi, urkukuna chawpipipas. Pay kikinta rumikunawa waktarishpa puripayan.

6 Chaypi karumanta Jesusta rihukta rikurka. Payta rikushpan kallparka puntanpi kunkurik rinanpa.

7-8 Chaypi Jesuska chay runapi kawsak supayta sinchita rimarka:

Millaypa supay, llukshiy kay runamanta.

Chay supayka sinchita kaparishpan aynirka:

Jesús tukuymanta atun yachayyu Yaya Diospa Wawan ¿imaraykuta ñukama shamushkanki? Tapuni kanta Yaya Diospa uyashkanpi amara kastigawayrachu nishpa.

9 Chasna rimashkanwasha Jesuska tapurka:
¿Ima shutita kanki?
Chay supayka aynirka:
Shutinika kanmi Warankakuna, achka kashkanchirayku.
10 Chaymanta chay supaykunaka Jesusta sinchita tapurkakuna mana paykunata wichunanpa chay Gerasa allpamanta.
11 Chay urku kuchupi achka kuchikuna mikuhlla kahurkakuna.
12 Chay supaykuna runapi kahukkunaka Jesús paykunata wichuhushpan tapurkakuna:
Kachay ñukanchita kuchikunapi kawsananchipa.
13 Alimi, yaykuychi kawsanaykichipa nishpa Jesuska rimarka.
Chaypi supaykunaka chay runamanta llukshirkakuna kuchikunapina kawsanankunapa. Chaypina chay ishkay waranka kuchikunaka kunkaymanta waykuma kallpashpa pultyarkakuna lumamanta yakuma. Chaypina chinkarirkakuna wiñaypa chay kuchapi.
14 Chay kuchita kuyrakkunaka mancharishpa llaktama kallpashpankuna tukuy rikushkankunata chay llaktapi, llakta mayanpipas kawsak runakunata kwintak rirkakuna. Chayta uyashpankuna achka runakuna rikuk rirkakuna urkuma, shutipachu kuchikuna chinkarishkakuna manachu nishpa.
15 Jesús kahushkan urkupi paktashpankuna Jesuspa kuchunpi chay karita tarik rirkakuna, suma churarishka ali yuyaywana tiyahukta, maykanmi achka waranka supaykunawa kawsapayarka. Chay karita ali kahushkanta rikushpankuna mancharirkakuna.
16 Chaypi Jesuspa rurashkanta rikushka runakunaka washa shamuhukkunata kwintarkakuna kasna nishpa:
Jesuska kamachirka supaykunata chay karimanta llukshinankunapa. Chaymanta sakirka supaykunata kuchikunapi yaykunankunapa. Chaypina chay kuchikunaka kay urkumanta yakuma saltashpankuna chinkarishkakuna.
17 Chasna kwintashkankunata uyashpankuna tukuy runakuna mancharishpankuna Jesusta rimarkakuna chay allpankunamanta llukshinanpa.
18 Jesuska botipi uraykushpanna chay aliyachishkan runaka payta tapurka:
Ñukapas rinayani kanwa pakta nishpa.
19 Jesuska mana munashpan chay runata rimarka:
Kutiy wasikima. Aylluykikunata kwintakriy, imashnami Yaya Dioska llakichishpan aliyachishka kanta.

20 Chasna rimashpan chay runaka rirka Dekápolis
shutiyuma, ninayan chunka llakta. Chaypi paktashpan
kwintashpa kwintashpa purirka karan llaktapi Jesuska
alita aliyachiwashka supaykunamanta nishpa. Chayta
uyashpankuna tukuy chay runakunaka kushikurkakuna,
imashnashi chay Jesús tukuymanta atun yachayyuka nishpa.

Jesuska shuk warmita ampirka, shuk wawata wañushkanmanta kawsachirka
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

21 Chaymanta Jesuska runankunawa kutirkakuna botinku-
napi chay kucha chimpama. Chaypi paktashpankuna ku-
tikashka achka runakuna Jesuspa kuchunpi tantarirkakuna.
22 Chasna tantarishkankunapi shuk kari Jairo shutiyu pak-
tamurka. Payka chaypi kawsak israel masinchikunapa tan-
tarina wasipi kamachik karka. Jesusta rikushpan puntanpi
kunkurik rirka.
23 Chasna kunkurishpan sinchita tapurka:

Yachachik, yanapaway. Warmi wawayni ña wañuhun.
Makikiwa llankashpayki ampik ripay mana wañunanpa.

24 Chaypina Jesuska paywa pakta rirka. Chay achka
runakuna rihushkankunata rikushpankuna yapa
tankanakushpa paykunawa pakta rirkakuna.

25 Chay runakuna chawpipi shuk unkushka warmipas ri-
hurka. Chunka ishkay watata tukuy uras yawar paymanta
urmapayan.
26 Chay warmika ampirinayashpan achka ampikkunama
ripayan. Parisishpa kawsapayan. Tukuy ima tiyapushkanta
kushpanpas nima pi atiparkachu payta ampinata. Mana
atipashpan ampirinata ashwan yapa unkushka tukurka.
27-28 Manara Jesusma rihushpan yacharka atun ampik
kananta. Chasna yuyarishpan payka chay achka
runakunawa pakta rihushpan pakalla Jesuspa washanmanta
kayllayarka churarishkanta llankananpa. Churarishkanta
llankashpaynillami ampirisha nishpa yuyarirka.
29 Chasna llankashkanllapi yawarnin urmahushkaka
pitirirka. Payka aychanpi musyarka chay unkuymanta
ampirishkanta.
30 Jesuspas musyarka shuk runa churarishkanta
llankashkanmantalla ampirishkanta. Chasnallapi
tikrarishpan tukuy runa katihukkunata rikushpan tapurka:

¿Pita llankawashka? nishpa.

31 Chaypi paypa runankunaka aynirkakuna:

¿Imaraykutaya tapunki pimi llankawashka nishpa? ¿Man-
achu rikunki achka nitinakushpa kahushkanchita?

32 Chasna rimashpankunapas Jesuska shukllankama shukllankama rikurka payta llankashkata tarinankama.
33 Chaypi chay warmika yachashpan imashnami ampirishka, yapa mancharishpan chukchurishpa Jesuspa puntanpi kunkurik rirka. Chasna kunkurishpan tukuy payta pasashkanta kasna nishpa rimarka:
Unaymanta pacha unkushka kashkaynirayku kanta llankashkani ampirinaynipa. Chasna llankashpaynillami kay unkuymanta ampirishkani.
34 Chaypina Jesuska rimarka:
Panini, ñuka kanta ampinaynita yuyarishpa ñukama shamushkaykirayku ñami ampirishka kanki. Kunanka kushillana wasikima kutiy, ñami sumakta ampirishkanki.
35 Jesuska chasna rimahushkanllapi chay tantarina wasipi kamachik Jairopa shuk runankunaka wasinmanta shamurkakuna payta rimanankunapa:
Wawaykika ñami wañushka. Ama yankamanta pushaychu kay yachachikta.
36 Chasna rimashpankunatata Jesuska chay runakunata mana kasushpan chay wawapa yayanta rimarka:
Ama llakinkichu. Ñukallapi sinchikuy.
37 Chaymanta Jesuska pay kikinpa runankunata rimarka:
Kankunaka kayllapi kipariychi.
Kimsa runankunallata, Pedrota, Santiagota, Juanta pusharka Jairopa wasinma.
38 Chay kamachikpa wasinpi paktak rishpankuna achka runakuna tantarishka kahukkunata rikurkakuna, kaparishpa wakahukkunata uyarkakuna.
39 Chay wasipi yaykuhushpan Jesuska paykunata rimarka:
¿Imaraykuta chasna kaparishpa wakahunkichi? Kay wawaka manami wañushkachu, puñuhunmi nishpa.
40 Chasna rimashpan payta asichirkakuna. Chaypi Jesuska tukuy chay wasipi kahukkunata llukshichirka. Chay wawapa yayanwa, mamanwa, chay kimsa runankunallawa chay wañushkapa kwartunpi yaykurka.
41 Chay wawata makinmanta apishpan ñukanchi israel runakunapa shimipi rimarka:
Talita kumi.
Chayka ninayan warmi wawa, atariy.
42 Chasna rimashkanllawa chay chunka ishkay watayu warmi wawaka atarimushpan kallarirka purinata. Runakunaka atunta mancharirkakuna wañushkanmanta atarishkanrayku.
43 Tukuy parti kwintanayashpankunapas Jesuska sumakta kunarka mana nima pita kwintanankunapa. Chaymanta chay wawapa yayanta mamantapas rimarka:

Wawaykichita karaychi nishpa.

6

Nasaret kikin llaktanpi ayllunkunaka Jesusta mana kirinayarkakunachu

(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

1 Chaymanta chay Galilea kucha mayanmanta llukshishpan Jesuska kikin llaktanma rirka. Runankunaka payta katirkakuna.
2 Samana puncha paktashpan chaypi kawsak israel masinchikunapa tantarina wasipi yaykurkakuna. Chaypi Jesuska Yaya Diospa shiminta alita yachachirka. Chasna yachachihushpan achka runakuna uyashpankuna tapunakurkakuna:

¿Maypishi kay runaka kay suma rimanakunata yachakushka? ¿Imashnashi chasna atun yachayyu tukushka? ¿Imashnashi atipan tukuy chay atun yachaywa ruranakunata ruranata?
3 Payta wawamanta pacha riksinchi. Payka karpintirumi, Mariapa wawanmi, Santiagopa, Josepa, Judaspa, Simonpa wawkinmi. Paninkunapas ñukanchiwa kawsanahun nishpa.

Chasna riksishkankunarayku mana munarkakunachu payta kasunata, rikushkankunapi wiñashkanta yuyarishpankuna.

¿Imashnata ñukanchikunamanta yachak kanka? nishpa rimarkakuna.
4 Chasna yuyarihushkankunata yachashpan Jesuska paykunata rimarka:

Ñawpamanta pacha yaya rukunchikunaka rimapayanahun kasna: Yaya Diospa yachayninwa yachachikta tukuy parti runakuna uyashpankuna alita kasunahun. Kikin llaktanllapi mana munanahunchu kasunata. Payta riksikkuna ayllunkunapas mana payta kasunata munanahunchu. Chasnallatatami kankunapas ñukata riksiwashpaykichi mana kasunayawankichichu nishpa.

5 Paykunaka mana kirinayashpankuna Yaya Diospa kachashkan kananta, Jesuska mana atiparkachu paykunata yanapashpa atun yachaywa ruranakunata ruranata. Shuk unkushkakunallata makinta paykunapi churashpan ampirka.
6 Payka yapa llakirirka mana payta kirishkankunarayku. Chaymanta kuchu llaktakunapi purirka Yayan Diospa shiminta yachachinanpa.

Jesuska chunka ishkay akllashkan runankunata kacharka Yaya Diospa kamachinanmanta yachachinankunapa
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

7 Shuk puncha Jesuska chay chunka ishkay akllashkan runankunata kayarka ishkay ishkayta kachananpa, Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa. Chaymantapas paykunata yachayninta kurka supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa.

8 Paykunata kamachirka:

Ñampita rihushpaykichi nima imata apaychichu, nima bulsaykichita, nima mikunaykichita, nima kullkikichita. Munashpaykichika shuk tulata apaychi urkitarinaykichipa.

9 Chakikichipi churarishkaykichillawa, shuk churarinata churarishkaykichillawa riychi. Ama ashwan shuk churarinaykichitaka apankichichu.

10 Chaymantapas paykunata kunarka:

Shuk llaktapi paktashpaykichi shuk runa kankunata wasinpi kayashpan chay wasillapi kipariychi shuk llaktama rinaykichikama.

11 Maykan llaktapimi Yaya Diospa shiminta mana uyanayashpankuna nima kankunata wasinkunapi kayanayashpankuna chasna llaktamantaka llukshiychi. Llukshihushpaykichi rimaychi: Yaya Diosmi kankunataka kastiganka, paypa shiminta mana uyanayashkaykichirayku. Chasna rimaychi yachanankunapa imamantami kastigay tukunkakuna.

12 Chaymanta chay runankunaka ishkay ishkay rishpankuna yachachirkakuna runakunata mana alita rurahushkaykichitaka sakiychi Yaya Diostana kasunaykichipa nishpa.

13 Chaymantapas achka runakunamanta supaykunata llukshichirkakuna, achka unkushkakunata aseitewa kakushpa Yaya Diosta mañashpa ampirkakuna.

Bawtisak Juan wañuta yuyarirkakuna
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 Chay llaktakunapi kawsak runakuna tukuy Jesuspa rurahushkankunamanta kwintapayanahun. Chasna chay allpapi kamachik apu Herodespas paymanta kwintahushkankunata uyarka. Chay runakunaka tapunakurkakuna ¿pishi chay Jesuska? nishpa.

Shukkunaka yanka nirkakuna:

Chay Jesuska Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarimushka. Chayraykumi yachayninka tiyan mana atipaypakunata rurananpa.

15 Shukkunaka nirkakuna:

Chay karika ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari, maykanmi kuti shamunan karka.

Shukkunaka nirkakuna:

Chay karika ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik-shinami kan.

16 Chasna rimashkankunata uyashpan chay Herodeska mancharishpan pantachishpa rimarka:

Chay karika Bawtisak Juanmi, maykantami kunkanta pitichishpa wañuchichirkani. Paymi wañushkanmanta kawsarimushka nishpa.

17-20 Chasna chay apu Herodeska rimarka, chay Juanta wañuchichishkanta yuyarishpan. Manarapas Juanta wañuchichishpanra Herodeska wawkin Felipepa warminta apirka warminrayku. Chay warmipa shutinka karka Herodias. Herodeska wawkinpa warminta apishkanrayku Juanka payta kunarka Yaya Dioska mana munanchu kachuykiwa chasna kawsanaykipa nishpa. Chasna Juan kunashkanrayku Herodiaska yapa piñarishpan payta chiknishpan wañuchichinayarka. Warminta kasushpan Herodeska makinta chakintapas watachishpan Juanta karselpi churachirka. Chasna rurashpanpas payta sumakta tapachirka karselpi mana Herodiaska wañuchichinanpa. Pay yachapayarka Juan ali rurak runa kananta, chaymantapas tukuy shunkunmanta pacha Yaya Diosta kasuk kananta. Herodeska Juanta karselpi tapachishpanpas yapa payta uyanayarka. Achka kuti shunkunpi mancharishpanpas paypa kunashkanta uyanayarka.

21 Shuk puncha Herodeska fiestata rurarka, wawayarishkan puncha paktarishkanrayku. Kayachirka tukuy Galilea allpa llaktakunapi kamachik runankunata, tukuy kapitankunatapas, tukuy kullkiyukunatapas upyanankunapa mikunankunapa paywa pakta.

22 Chay fiestapi Herodiaspa shipas wawanka paykunapa chawpinkunapi sumakta baylarka. Baylahushkanta sumakta gustarkakuna. Apu Herodeska kushikushpan chay shipasta rimarka:

Alita baylashpayki kushichiwashkanki. Chayrayku kanta rimani: Tapuway imatachari munanki, ñukami kushkayki.

23 Imatachari tapuwanki chayta kushkayki. Munash-paykika chawpi kamachihushkayni allpata kushkayki. Tukuy kay runakuna uyahushkankunapi chayta rimani shutipa paktachinaynita nishpa.

24 Chaypi chay shipaska llukshishpan mamanta tapuk rirka:

¿Imatashi tapuynima? nishpa.

Mamanka aynirka:

Tapuy Bawtisak Juanpa umanta pitishpan kanta kunanpa.
25 Utkalla chay shipaska kutishpan Herodesta rimarka:
Kunalla munani Bawtisak Juanpa umanta kuwanaykipa. Shutipa pitichishkaykita rikunaynipa kallanapi churashpayki kuway.
26 Chayta uyashpan Herodeska yapa llakirirka. Llakirishpantata tukuy kayashkankunapa uyashkankunapi rimashkanrayku mana munarkachu llullachinata.
27 Chayrayku chay ratulla kacharka shuk runanta Bawtisak Juanpa umanta pitishpan apamunanpa.
28 Chasna kachashpan chay runanka rirka karselma, maypimi Juanka taparishka karka. Chaypina kunkanta pitishpan apamurka umanta shuk kallanapi shipasta kunanpa. Payna mamanta kuk rirka.
29 Chaymanta chay Juanpa runankunaka, yachashpankuna Herodes wañuchichishkanta, Juanpa aychanta apak rirkakuna allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa.

Jesuska pichka waranka runakunata kararka
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Chaymanta chay chunka ishkay Jesuspa apostolninkunaka kutimushpankuna mushumanta tantarirkakuna Jesuswa. Chasna tantarishpankuna paypa yachayninllawa atipaypakunata rurashkankunata yachachishkankunatapas Jesusta kwintarkakuna.
31 Chasna kwintahushkankunapi achka runakuna paykunapi paktarkakuna. Shukkuna kutihushpankuna shukkunaka paktarkakuna. Jesuska paypa runankunapas mana atiparkakunachu samanata, nima mikunata, achka runakuna shamuhushkankunarayku. Chayta rikushpan Jesuska runankunata rimarka:
Akuychi samak rishunchi maypimi mana runaka tiyanchu chaypi.
32 Chaypina paykunalla botipi rirkakuna chunllama.
33 Achka runakuna rihushkankunata rikurkakuna. Chaypina tukuy llaktakunamanta kallpashpa kucha mayanta rishpankuna paykunara puntiru paktarkakuna, maypimi samanapa rihurkakuna.
34 Jesuska botimanta llukshihushpan achka runakuna tantarishka kahukkunata rikurka. Paykunata rikushpan llakirirka mana nima pi tiyashkanrayku Yaya Diospa shiminta paykunata yachachinanpa. Mana amuyu obehakuna ñampita pantachishpa purihukkunashinami karkakuna. Chasna paykunata llakichishpan achkata Yaya Diosmanta asirtachishpa yachachirka.

35 Ña chishiyahushpan runankunaka Jesusta kayllayash-
pankuna rimarkakuna:
Ñami chishiyahunchi. Kaypika manami nima shuk runa
kawsanchu paymanta mikunata rantinanchipa.
36 Kay achka runakunata kachay, kay kuchullapi
kahuk llaktakunama rishpankuna mikunankunata
rantinankunapa.
37 Jesuska aynirka:
Kankuna karaychi kay runakunata.
Paykunaka aynirkakuna:
¿Imashnata tarinchima chasna achka mikunata chay tukuy
runakunata karananchipaka? Tarishpanchipas munanchi-
mami yapa achka kullkita chay achka runakunarayku miku-
nata rantinanchipa. Munanchimami shuk runa pusak killata
tarawashpan ganashkan kullkita nishpa.
38 Jesuska tapurka:
¿Masna panta tiyan kankunapa? Rikuk riychi yachanay-
kichipa.
Rikuk rishpankuna aynirkakuna:
Pichka panstu, ishkay challwastullami tiyan.
39 Chaymanta Jesuska rimarka:
Runakunata rimak riychi allpapi tiyarinankunapa shuk
muntun shuk muntun.
40-41 Chasna muntun muntun tiyarishpankuna Jesuska
chay pichka panta, chay ishkay challwatapas apishpan
siluma rikushpan mañarka:
Yayayni Dios, agradesini kanta kay mikunata kushkayki-
rayku nishpa.
Chaymanta chay pankunata, challwakunatapas paki paki
rurashpan runankunata kurka chay achka runakunata
karanankunapa.
42 Tukuy runankunawa pakta saksakta mikurkakuna.
43-44 Chay runakuna mikuhukkuna karkakuna pichka
waranka karikuna, mana yupashpa warmikunata wawaku-
natapas. Mikushkankunawasha chunka ishkay tasata un-
tachirkakuna pan challwawa chapu puchurishkata.

Jesuska yaku awata purirka
(Mt 14.22-33; Jn 6.16-21)

45 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:
Kankunaka puntapi riychi, ñukaka washami shamusha.
Chimpahuychi botipi Betsaida llaktama. Ñukaka kiparishara
kay runakunata wasinkunama kachanaynikama.
46 Ña chay runakunata kachashkanwasha shuk urku
awama sikarka Yayan Dioswa kwintananpa.

47 Ña tutayahushpanna Jesuspa runankunaka kucha chawpipi kahurkakuna, Jesuska sapallan allpapi kiparirka.
48 Chay kucha chawpipi runankunaka sinchita kawihushpankunatata mana atiparkakunachu chimpanata, sinchi wayraka puntankunamanta shamuhushkanrayku. Jesús chasna kahushkankunata rikushpan ña pakarihushkanpi yaku awata purishpan paykunata kayllayarka. Runankunaka kuskata pasahuktashina rikurkakuna.
49-50 Chasna yaku awata purishpa rihukta rikushpankuna yapa mancharirkakuna. Mancharishpankuna kaparirkakuna:

¡Ay! ¿Imataya chayka shamuhun? Almachari.

Chaypina Jesuska rimarka:

Sinchikuriychi. Ñukami kani,* ama manchariychichu.

51 Chaypina Jesuska botinkunapi uraykurka. Chasna uraykuhushkanllapi chay sinchi wayraka pasarirka. Chaypi runankunaka yapa mancharishpankuna rimarkakuna:

¿Imashnataya kay Jesuska wayrata pasachin? nishpa.

52 Jesús panta mirachishkanta rikushpankunatata shunkunkunapi manara shutipa yuyarirkakunachu Yaya Diospa Wawan kananta.

Jesuska Genesaret allpapi achka unkushkakunata ampirka (Mt 14.34-36)

53 Chay kuchata chimpashpankuna Genesaret allpa mayanpi paktarkakuna. Llutarishpankuna botinkunata watarkakuna.
54 Chaymanta sikahushkankunallapi chaypi kawsak runakunaka Jesusta riksirkakuna.
55 Chasna payta riksishpankuna karan wasikunapi rimashpa rimashpa kallparkakuna ñami Jesuska paktamushka nishpa. Chaypina kallarirkakuna unkushkakunata llanchamankunapi apamunata, maypimi Jesuska kahurka chayma.
56 Maypipas Jesús paktashpan uchilla llaktakunapi, atun llaktakunapi, wasikunapi, runakuna tantarina plasakunapipas, chaypi runakunaka unkushkakunata apapayanahun. Chaypina Jesusta tapurkakuna kay unkushkakunata yanapashpa churarishkayki shimillata llankachiy ampirinankunapa nishpa. Chaypina tukuy llankakkunaka ampirirkakuna.

---

* **6:49-50** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin

7

Jesuska yachachin imata rurashpami alicharishka kanchi Yaya Diospa rikushkanpi
(Mt 15.1-20)

1 Jesús Genesaret allpa mayanpi kahushpanra fariseokuna,
Jerusalén llaktamanta shamushka shuk Moisespa killka-
shkanta yachachikkunapas chaypi tantarirkakuna.
2 Paykunaka rikurkakuna Jesuspa shuk runankuna
ñukanchi israel runakunapa shuk kamachishkakunata mana
kasushkankunata. Paykunaka mana makinkunata suma
chuya yakupi mayllarishpachu mikurkakuna.
3 Chay fariseokunaka tukuy ñukanchi israel runakunapas
manara mikuhushpanchi makinchikunata shuk suma chuya
yakupi mayllarinchi, chasna rurashpanchi Yaya Dioska
ñukanchita alicharishka kananchita rikun nishpa. Chayta ru-
rapayanchi ñawpa yaya rukunchikuna wañupa rurashkanta
achka kamachishkankunata alita katishpa.
4 Chasnallatata yaya rukunchikuna wañushina
merkadumanta shamushpanchi manara mikuhushpanchi
suma chuya yakuwa mayllaripayanchi, chasna
rurashpanchilla atipanchi Yaya Dioswa kwintanata
nishpa. Chaymantapas tiyan achka kamachishkakunaka,
maykankunatami yaya rukunchi wañukunamanta
yachakushpanchi kasupayanchi. Shukkuna kanahun
imashnami manara mikuhushpanchi suma chuya
yakuwa mayllananchi tiyan tukuy pusillunchikunata,
mukawakunata, tinahanchikunata, mankanchikunata,
irmankanchikunata, tiyarinanchikunatapas.
5 Chasna kashpan chay fariseokunaka, chay Moisespa kil-
lkashkanta yachachikkunapas Jesusta tapurkakuna:

¿Imaraykuta runaykikunaka mana katihunkunachu yaya
rukunchikuna wañupa rurashkankunata? ¿Imaraykuta
makinkunata chuya yakupi mana mayllarishpa mikunahun?

6 Jesuska aynirka:

Chay Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaiaska
kasna kankuna llullachiysikikunamanta Yaya Diospa ri-
mashkanta killkarka:

Kay runakunaka shiminkunallawami yuyawanahun.
Manami tukuy shunkunkunamanta pachachu
yuyawanahun.

7 Runakunapa yachachishkankunallata katishkanku-
naraykumi yankamanta ñukata mañana wasipi tantarinahun
kushichiwanankunapa nishpa.

8 Chasnami kankunaka kankichi. Yaya Diospa kamachishkanta sakishpaykichi ñawpa yaya rukuykichikunapa yachachishkankunallata katihunkichi.

9 Chaymantapas Jesuska rimarka:

Ñawpa yaya rukuykichikunapa yachachishkankunallata kasuhushpaykichimi Yaya Diospa kamachishkantaka mana kasunayankichichu.

10 Moiseska Yaya Diospa kamachishkanta kasna killkarka:

Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kasushpa kawsaychi.

Chaymantapas killkarka:

Maykanmi yayanta mamanta chiknishpa riman mana ali kanankunata, chasna runataka apuykichimi wañuchichinan tiyan nishpa.

11 Chasna Yaya Dioska kamachishpantata kankunaka chikanta yachachihunkichi. Runakunata rimankichi: Shuk runa mamanta yayanta pishihushpantata mana kumachu, Yaya Diosta tukuy kullkinta kushkanranti. Chaymanta mamanta yayanta rimama kankunata kunayni kullkita ñami Yaya Diosrayku kushkani nishpa. Chasna runaka alitami rurahun nishpa rimankichi.

12 Chasna rimashpaykichimi yachachinkichi wawakuna manana yayankunata yanapanankunapa.

13 Yaya Diospa kamachishkanta sakinkichi manana ruranaykichipa. Chayranti yaya rukuykichikuna wañupa yachachishkankunatana yachachinkichi runakuna chaykunatana kasunankunapa. Chasnashinami achka Yaya Diospa kamachishkankunatapas sakishpaykichi chikantana yachachinkichi nishpa Jesuska chay fariseokunata, chay shuk yachachikkunatapas rimarka.

14 Chaymanta chay achka runakunata kayashpan Jesuska kutikashka paykunatana rimarka:

Alita uyawaychi yachakunaykichipa.

15 Kankunaka rimankichi: Makinchita chay ñawpa kamachishkankunashina mana mayllashpanchika ña uchata rurahunchi nishpa. Ñukaka kankunata rimani: Makikichita mana mayllashpa mikushpaykichipas mana uchata rurankichichu. Ashwan shunkuykichipi mana ali yuyarihushkaykichita rurashpaykichimi shuti uchata rurankichi.

16 Tukuy kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

17 Chasna rimashkanwasha Jesuska chay runakunata sakimushpan shuk wasipi yaykurka. Chaypi paypa runankunaka payta tapurkakuna:

¿Ima ninayashkankitaya chay yachachishkaykiwa?

18-19 Jesuska paykunata aynishpan rimarka:

¿Kankunapas manachu asirtashkankichi chay rimashkaynita? Tukuy mikushkanchika wiksanchima rin. Chaymanta llukshin aychanchimanta. Mana yaykunchu shunkunchipika yuyayninchita waklichinanpa. Chayrayku mana mayllashpa mikushpaykichipas mana uchata rurankichichu.

Chay rimashkanwami ninayan: Tukuy mikunami ali kan.

20 Chaymanta Jesuska rimashpalla katirka: Shunkuykichipi kahuk mana ali yuyarishkaykichita rurashpaykichi shuti uchayankichi.

21-22 Manara millaypata rurahushpaykichira shunkuykichipi yuyarinkichi chay millaypata ruranaykichipa. Chaymanta tukuy chay millaypakunata rurankichi. Chay millaypa ruranakuna kanahun: Shuk warmiyu kari shuk warmiwa musayana, shuk kusayu warmi shuk kariwa musayana, chaymanta tukuywa musayanakuna, shuk runata chiknishpa wañuchina, shuwana, shuk runakunapata munarishpa kawsana, tukuy millaypakunata rurashpa kawsana, shukkunata llullachishpa kawsana, munashkanchillata rurashpa kawsana, tukuy rikushkanchita munarishpa kawsana, mana alita yuyarishpa shukkunata washanchashpa kawsana, ñukami kani shuk runakunamanta ashwan alita rurak runa nishpa kawsana, chaymantapas tukuy mana alita yuyarishpa kawsana.

23 Tukuy chasna ruranakunami ucha kanahun. Shunkuykichipi millaypa yuyarishkaykichita rurashpaykichimi tukuy chaykunata rurankichi. Manami uchata rurankichichu, makikichita mana mayllashkaykichirayku.

Shuk mana israel warmi Jesusta tapurka yanapananpa (Mt 15.21-28)

24 Chaymanta Jesuska runankunawa pakta kay Israel allpanchimanta llukshishpan Tiro llakta kuchuma rirkakuna. Chaypi paktashpankuna shuk wasipi yaykurkakuna runakuna paktashkankunata mana yachanankunapa. Chasna rurashpankunapas shuk ratulla tukuy runakuna yacharkakuna Jesuska chay wasipi kahushkanta.

25-26 Chaypi shuk mana israel warmipas Jesusmanta yacharka. Payka Sirofenisiamanta warmi karka. Chay warmipa shipas wawanpi supay yaykushka karka. Mamanka Jesús chay wasipi kahushkanta yachashpan wasima yaykushpan puntanpi kunkurik rirka. Chaypi Jesusta tapurka:

Yachachik, wawaynimanta supayta llukshichiy nishpa.

27 Chaypi Jesuska chay warmita rimarka:

Manara chikan runakunata ampishpaynira israel runa masinikunatara yanapanayni tiyan. Alita yuyariy. Manara allkunchikunata karashpanchimi puntiru wawanchikunatara karanchi saksanankunapa. Manami paykunata mikunankunata kichunchichu allkunchikunata karananchipa.

28 Chaypi chay warmika mana payta sakishpan aynirka:

Ari yachachik, alita rimashkanki puntiru wawanchikuna mikunankuna tiyan nishpa. Chasna kashpanpas wawanchikuna mikuhushpankuna allkunchikuna wicharishkakunata mikunahun. Chikan runakunamanta warmi kashpaynipas kay shipas wawaynita ampipay nishpa.

29 Chaypina Jesuska aynirka:

Alitami rimawashkanki. Chayrayku kunanka wasikima kutiy, ñami wawaykimanta chay supayta llukshichishkani.

30 Chay warmika wasinma kutishpan shipas wawanta alitana puñunanpi tiyahukta rikuk rirka, ña chay supayka paymanta llukshishkanrayku.

Jesuska ampirka shuk runa mana uyanata nima rimanata atipakta

(Mt 15.29-31)

31 Chaymanta chay Tiro llakta kuchumanta llukshishpankuna Jesuska runankunawa Sidón llaktama rirkakuna. Chaymanta Galilea kucha mayanma kutirkakuna, Dekápolis shutiyu allpama.

32 Chaypi paktashpan shuk runakuna shuk runata mana uyanata, nima rimanata atipakta Jesusma aparkakuna. Chaypi Jesusta tapurkakuna makinta churashpa chay runata ampinanpa.

33-34 Chaypina Jesuska payta pusharka chay achka tantarishka runakunamanta kinkrayma. Chaypi atunta samashpan awama rikushpan makinwa chay runata rinkrinpi tupachirka. Llawsanwa makinta ukuchishpan chay runapa kallunpi tupachirka. Chaymanta Jesuska rimarka:

Efata.*

Chay ninayan paskariy.

35 Chasna rimashkanllawa chay mana uyak nima rimanata atipak runapa rinkrinta kalluntapas ampirka. Chaypina chay runaka alina karka, alitana uyarka, alitana rimarka.

36 Chaymanta Jesuska chay ampishkanta rikuk runakunata rimarka, nima pita kwintanankunapa chay karita ampishkanmanta. Chasna rimashpantata mana kasushpa ashwanta kwintarkakuna.

37 Atunta mancharishpa kushikushpankuna rimarkakuna:

---

* **7:33-34** Efata kan arameo shimi. Jesuska arameo shimita rimak karka.

Rikuychi kay Jesuspa rurashkanta tukuy yapa ali kananta. Mana uyak runatapas ampin, mana rimanata atipaktapas rimachin.

8

Jesuska chusku waranka runakunata kararka
(Mt 15.32-39)

1 Shuk puncha kutikashka achka runakuna Jesuswa tantarirkakuna. Chaypina mikunankunaka tukurishpan yarkaywa kahurkakuna. Chasna kahushkankunata rikushpan Jesuska paypa runankunata kayashpan rimarka:

2 Llakichini kay runakunata. Ña kimsa punchata kati-wahunkuna, mana tiyanchu nima ima mikunankunapa.

3 Karu llaktankunamanta shamushkakuna. Chayrayku mana karashpa wasinkunama kachashpaynika yarkaywa sampayashpankuna wañunayankakuna ñampita rihushkanku-napi.

4 Chaypi runankunaka Jesusta aynirkakuna:

¿Imatata karanchima paykunata kay nima maykan kawsahushkanpika? Kaypika mana kawsanchu nima shuk runa paymanta mikunata rantinanchipa.

5 Chaypina Jesuska paykunata tapurka:

¿Masna panta tiyan kankunapa?

Paykunaka aynirkakuna:

Kanchis panllami tiyan.

6 Chaymanta Jesuska rimarka tukuy chay runakunata ti-yarinankunapa allpapi. Chaypina chay kanchis pankunata apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chasna agradesishkan-washa paki paki rurashpan chay panta runankunata kurka chay achka runakunata karanankunapa.

7 Chaymantapas masna uchilla challwakunapas tiyarka. Chaytapas Jesuska chasnallatata rurarka. Yayan Diosta agradesishpan runankunata kurka chay achka runakunata karanankunapa.

8 Chasna karashpankuna tukuy saksakta mikurkakuna. Mikushkankunawasha pan challwa puchurishkata kanchis tasata untachirkakuna.

9 Chay achka runakuna mikushkakunaka karkakuna chusku waranka parti. Mikushkankunawasha Jesuska paykunata rimarka:

Wasikichima kutiychi.

10 Chaymantana paypa runankunawa shuk botipi uraykushpankuna Dalmanuta allpama rirkakuna.

Fariseokunaka Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa
(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

11 Fariseokunaka shamushpankuna Jesusta tapurkakuna:
Shutipa Yaya Diospa kachashkan kashpaykika ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras rikushkanchita.
Chasna tapurkakuna yapa runakunata riksichinayashpankuna mana Yaya Diospa kachashkan kananta.
12 Mana chay runakunaka kirinayashpankuna Jesuska llakirishpan atunta samashpan pay kikinlla nirka: ¿Imaraykushi kay runakunaka Yaya Diospa yachayninwa ruranaynita rikunayanahun? Chay tapukkunatana rimarka:
Kankunata rimani, tapuwashpaykichipas Yaya Diospa yachayninwa rurashkaynita rikuchinaynipa, manami rurashanchu.
13 Chaypina washayamushpan chunllalla paykunata sakimurka. Chaymanta runankunawa pakta shuk botipi uraykurka chay kuchata chimpanankunapa.

Jesuska yachachin fariseokunapa yachachinankunata mana kasunankunapa
(Mt 16.5-12)

14 Chay runankunaka kuchata chimpahushpankuna yuyarirkakuna kunkamushkanchimi pankunata apamunata. Shuk panllatami apahunchi nishpa.
15 Chaypina Jesuska sumakta kunashpan yachachirka:
Alita uyawaychi, ama munaychichu fariseokunapa nima Herodesta katikkunapa levadurata.
16 Chasna Jesús levaduramanta rimashpan maykanwami chapushpa panta punkichinchi chay runankunaka rimarkakuna paykunapura:
Mana achka panta apamushkanchiraykumi chasna ñukanchita rimahun.
17 Jesuska chasna rimahushkankunata yachashpan rimarka:
¿Imaraykuta kankunapura pan mana tiyanchu nihunkichi? Mana chay panta kunkashkaykichimantachu kankunata rimahuni. ¿Manarachu atipankichi asirtanata? ¿Manachu yuyayyu kankichi?
18 ¿Manachu rikushkankichi rurashkaynita? ¿Manachu uyashkankichi yachachishkaynita?
19 ¿Manarachu asirtankichi pichka panllawa pichka waranka runakunata karashkaynita? ¿Masna tasatata untachirkankichi puchurishkata?
Paykunaka aynirkakuna:
Chunka ishkay tasatami untachirkanchi.

20 Chaymanta Jesuska rimarka:
Kutikashka karashpaynika kanchis panwa chusku waranka runakunata, ¿masna tasatata untachirkankichi puchurishkata?
Paykunaka aynirkakuna:
Kanchis tasatami untachirkanchi.
21 Chaypi Jesuska rimarka:
¿Manarachu asirtankichi Yaya Diospa yachayninwa kahushkaynita?

Jesuska ampirka shuk wiskuta Betsaida llaktapi

22 Chaymanta Jesuska runankunawa rishpan Betsaida llaktapi paktarkakuna. Chaypi Jesusma pushamurkakuna shuk wisku runata. Jesusta tapurkakuna chay wiskuta llankashpan ampinanpa.
23 Chaypina Jesuska chay wisku runata makinmanta apishpan chay llakta kanchama pusharka. Chaypi llawsanwa makin puntata ukuchishpan chay wiskupa ñawinta llankarka. Chaypina Jesuska tapurka:
¿Atipankichu rikunata? ¿Imakunatata rikunki?
24 Chay wiskuka aynirka:
Ari, rikunimi runakunata purihukkunata; mana yapa alitachu rikuhuni, kaspikunatashinami rikuhuni.
25 Kutikashka ñawinta llankarka. Chay llankashkanllawa chay runaka alina kiparirka. Tukuy imatapas shutillatana rikurka.
26 Chaymanta Jesuska chay runata kunashpan wasinma kacharka:
Kuskata wasikima kutiy. Ama kay llakta chawpita pasankichu.

Pedroka rimarka Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

27 Chaymanta Jesuska runankunawa purishpa rirka chay Sesarea Filipo shutiyu llaktama. Chay ñampita rihushpankuna Jesuska runankunata tapurka:
Runakuna kwintashpankuna ¿pimi kani ninahuntaya?
28 Paykunaka aynirkakuna:
Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka. Shukkunaka ninahunmi shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikchari kawsarishka kanaykita.
29 Chaymanta paykunatana tapurka:
¿Kankunaka pimi kani niwankichitaya?
Pedroka aynirka:

Kanmi kanki Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik.
30 Chaypina Jesuska rimarka:
Ama nima pita rimankichirachu ñuka Yaya Diosmanta shamushkaynita.

Jesuska wañunanmanta kawsarimunanmantapas rimarka (Mt 16.21-23; Lk 9.22-27)

31 Chaymanta Jesuska paypa runankunata yachachirka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa yapa parisinayni tiyan. Ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas yapa chikniwashpankuna parisichiwankakuna. Chasna chikniwashpankuna wañuchiwankakuna. Wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.
32 Chay parisinanmanta shutillata Jesuska rimarka nima pakashpa. Chasna uyashpankuna Pedroka Jesusta chaynikstuma pushashpan rimarka:
Ama chasna rimaychu Yachachik.
33 Chaypina Jesuska tikrarishpan runankunata rikushpan piñashpa Pedrota rimarka:
Anchuriy ñukamanta supaykunapa apunshina rimak. Chasna rimawashpaykimi mana Yaya Diospa munashkantachu rimawahunki, ashwan runapa yuyarinanllatami rimawahunki.
34 Chaymanta Jesuska runankunata, payta katihuk runakunatapas kayashpan rimarka:
Kankuna ñukata katinayawashpaykichika ama kankuna kikin munashkaykichita ruraychinachu. Kankunata chiknik runakuna piñarishpa wañuchinayahushpankunapas ñukallata katiwaychi.
35 Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, chayka manana atipanchu ñukawa wiñaypa kawsanata. Maykanmi mana sakishpa ñukata katiwahushpan chaymantapas Yaya Diospa suma ali shiminta yachachihushpan chikninata wañuytapas parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka.
36 ¿Imata valin shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata apinanpa? Tukuy chaykunaka mana yanapanchu wañuymanta kishpinanpa.
37 Masna kullkitapas kunayashpaykichika manami atipankichichu rantinata chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsanata.
38 Shuk kankunamanta kay millaypata rurak, mana kiriwak runakunapa puntanpi pinkarima ñukata katiwahushkanta rimanata, chaymantapas shiminita yachachinata. Chasna runataka ñuka Yaya

Diospa Kachashkan Runapas kay allpama kutikashka shamushpayni rimasha mana ñukapa kananta. Chay punchaka Yaya Diospa paypa atun yachayninwa tukuy paypa angelkunawa pakta kutikashka shamusha.

9

1 Chaymanta Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi kahukkunaka manara wañuhushpaykichira rikunkichimi Yaya Dios atun yachayninwa kay allpapi kamachihushkanta.

Jesuska suma chuyahlla rikunayu tukurka
(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

2 Sokta punchamanta Jesuska shuk atun urku awama sikarka. Kimsa runankunallata pusharka Pedrota, Santiagota, Juantapas. Chay urkupi kahushpankuna Jesús chikanyahushkanta rikurkakuna.

3 Churarishkanka utkumanta yapa yura, mana rikuypa suma chuya tukurka.

4 Chaypina chay kimsa runankunaka rikurkakuna chay ñawpa yachachikkuna Eliasta, Moisestapas Jesuswa kwintahukkunata.

5-6 Paykunata rikushpankuna yapa mancharirkakuna. Chaypi Pedroka Jesusta rimarka:

Yachachik, alitami kaypi kahunchi. Kunanka aku rurashu kimsa tampukunata, shukta kanrayku, shuktaka Moisesrayku, shuktaka Eliasrayku.

Pedroka yapa mancharishpan chasna rimarka.

7 Chasnallapi shuk puyuka llantuyachishpan llantupina kiparirkakuna. Chay puyu chawpimanta Yaya Diospa rimahushkanta uyarkakuna:

Kay Jesusmi munashkayni Wawayni kan. Kasuychi payta.

8 Shuk ratumanta chay kimsa runankunaka alita rikushpankuna Jesusta sapallantana rikurkakuna. Nima Elias, nima Moisés tiyarkanachu.

9 Chay urkumanta uraykumuhushpankuna Jesuska paykunata kunarka:

Kay urkupi rikushkaykichita ama nima pita kwintankichirachu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa wañushkaynimanta kawsarinaynikama.

10 Chayrayku paykunaka manara nima pita kwintarkakunarachu. Chasna Jesús wañushkanmanta kutikashka kawsarimunanta rimashkanta uyashpankuna runankunaka mana asirtashpankuna tapunakurkakuna:

¿Ima ninayantaya chay rimashkanwa?

11 Chaypina Jesusta tapurkakuna:

¿Imaraykutaya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka rimanahun, manara chay chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanra ñawpa yachachik Eliasrami shamunka nishpa?

12-13 Jesuska paykunata aynirka:

Shutipami chay Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikka rimarka: Manarapas Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanra shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliasshinami shamunka. Tukuy runakunatami yachachinka shunkunkunata alicharinankunapa chay Kishpichiktana kasunankunapa nishpa.

Ñukaka kankunata rimani, ñami shamushka chay Eliasshina yachachikka. Runakuna mana payta riksishpankuna chiknishpa parisichishkakuna. Chasnallatatami ñukamanta Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman: Yaya Diospa Kachanan Runa yapa parisinan tiyan. Runakunaka paytapas mana kasunayashpankuna parisichishpa wañuchinkakuna nishpa.

Jesuska ampirka supay yaykushka wawata
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

14 Chaymanta Jesuska chay kimsa runankunawa urkumanta uraykumuhushpankuna chay shuk runankuna kahushkankunapi paktak rirkakuna. Chasna paktashpankuna achka runakuna muyukta kahukkunata tarik rirkakuna. Chaypipas Moisespa killkashkanta shuk yachachikkunaka rimanakurkakuna Jesuspa runankuna kiparishkakunawa.

15 Chasnallapi Jesusta rikushpankuna tukuy kallpamurkakuna tinkunankunapa, sumakta payta yuyashpankuna.

Rikuychi Jesús paktamuhukta nishpa rimarkakuna.

Paktashpankuna rimarkakuna:

¿Ñachu shamushkanki Yachachik?

16 Ñami shamushkani aynishpan Jesuska paykunata tapurka:

¿Imatata runaynikunawa rimanakuhunkichi?

17 Shuk runa chaypi kahukka aynirka:

Yachachik, wawaynitami apamushkani. Supay yaykushka kahushpanmi mana atipanchu rimanata.

18 Maypipas kahushpan chay supayka wawaynita apishpan allpama urmachin. Putsku shiminmanta llukshin,

kirunkunatapas trak trak kanirin. Lismayachishpan sinchiyarishkana kiparin. Runaykikunata rimashkani chay supayta wawaynimanta llukshichinankunapa. Manami atipashkakunachu.
19 Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:
Mana ñukapi sinchikuk runakuna, ima uraskamataya kankunawa kiparishpa yachachishkaykichi. Apamuychi chay wawata.
20 Chaymanta chay wawata Jesusma aparkakuna. Chaypina chay supayka Jesusta rikushpan chukchuchishpan chay wawata allpapi urmachirka. Chay wawaka kuchpari kuchpari tukushpan putsku shiminmanta llukshirka.
21 Chaypina Jesuska chay wawapa yayanta tapurka:
¿Maytukuy unaytata chasna kawsan kay wawaykika?
Yayanka aynirka:
Wawastumanta pachami chasna kawsan.
22 Chay supayka wawaynita wañuchinayashpa achka kuti ninapi yakupipas urmachishka. Chayrayku kanta mañani atipashpaykika llakichishpayki ampipay.
23 Chaypi Jesuska aynirka:
¿Imaraykuta ninki atipashpaykika? Tukuytami atipani ruranata ñukapi sinchikurikraykuka.
24 Chaypina chay wawapa yayanka llakiywa rimarka:
Ñukaka chayra kirihuni kanta. Chayrayku yanapaway ashwan shunkuynimanta pacha kanpi sinchikurinaynipa.
25 Jesuska rikushpan yapa achka runakuna tantarihushkankunata, chay mana uyanata nima rimanata atipachik supayta sinchi shimiwa kamachirka:
Millaypa supay, kay wawamanta llukshiy alita uyananpa, alita rimananpana. Ama kuti killachinkinachu kay wawata.
26 Chaypina chay supayka kaparishpan chay wawata kuchpachishpa urmachirka. Chaywasha llukshishpan wañushkatashina sakirka. Chayta rikushpankuna chay runakunaka rimarkakuna:
Ñami wañushka nishpa.
27 Chasnallapi Jesuska makinmanta apishpan chay wawata atarichirka. Chaypina chay wawaka shayarimurka.
28 Chaymanta Jesuska shuk wasipi yaykuk rirka. Chaypi runankunallawa kahushpan payta tapurkakuna:
¿Imaraykutaya mana atipashkanchichu ñukanchika chay supayta llukshichinata chay wawamanta?
29 Jesuska aynirka:
Sinchimi kan chasna supaykunata llukshichinapaka. Yaya Diosta kasushpa sumakta mañashpanchirami atipanchi llukshichinata chasna supaykunataka.

Jesuska kutikashka rimarka wañunanmanta
(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

30-31 Jesuska runankunawa chay llaktakunamanta llukshishpan Galilea allpa chawpita rirkakuna. Jesuska mana munarkachu nima pi yachananpa Galileapi kahushkanta, runankunallata yachachihushkanrayku. Chaypina runankunata rimarka:

Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpaynipas chikniwak runakunami apichiwashpankuna parisichishpa wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

32 Chasna Jesuska alita rimashpantata paypa runankunaka mana asirtarkakunachu. Mana asirtashpankunatata mancharishpankuna mana payta tapurkakunachu.

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-50)

33-34 Ñampipi rihushpankuna Jesuspa runankunaka tapunakurkakuna paykunapura: ¿Pishi ashwan yachak kan ñukanchipuramanta? nishpa.

Kapernaum llaktapi paktashpankuna shuk wasipi yaykurkakuna. Ña wasipi kahushpankuna Jesuska paykunata tapurka:

¿Imatataya tapunakushpa shamuhurkankichi ñampipi?

Chaypina pinkarishpankuna mana aynirkakunachu nima imata.

35 Chaymanta Jesuska tiyarishpan chay chunka ishkay runankunata kayarka payta kayllayanankunapa. Kayllayashpankuna rimarka:

Shutipa kankunapuramanta shuk ali kanayashpanka Yaya Diospa rikushkanpi, ama munachun kamachik tukunata, ashwan tukuy runa masinkunata yanapashpalla kawsanan tiyan.

36 Chaypina Jesuska shuk wawata makinmanta apishpan chawpinkunapi shayachirka. Chay wawata ukllarishpan runankunata nirka:

37 Maykanmi yuyawashpan shuk wawata yuyashpa wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan. Maykanmi ñukata yaykuchiwan, chayka kachawak Yayayni Diostapas yaykuchinmi.

38 Chaypi Juanka nirka:

Yachachik, shuk runata rikushkanchimi supaykunata llukshichihukta, Jesuspa yachayninwami llukshichini nishpa. Mana ñukanchiwa pakta purik kashpan chay runata kunashkanchi manana chasna ruranapa.

39 Chaypina Jesuska nirka:

Ama chasna rimaychichu chay runata. Maykan runami yachayniwa chasna supaykunata llukshichin, chay runaka manami rimankachu mana ali kanaynita.

40 Maykankunami ñukanchikunata mana chikninahunchu, chaykunaka ñukanchita ashwan yanapanahunmi.

41 Maykanmi kankunata yakullatapas upyachishpanka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikta katiwahushkaykichirayku chay runataka Yaya Diosmi chasna rurashkanmanta kushichinka.

Jesuska yachachin shuk runa masinta uchata rurachishpan yapa kastigarishka kananta
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

42 Ñukaka kankunata rimani: Maykanmi shuk wawa chayra katiwahukta uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi chaymanta ashwan sinchita kastiganka. Ashwan ali kama, kunkanpi atun rumiwa watashpa wichuy tukushpan chawpi yakupi, mana chay wawata uchata rurachinanpa.

43-44 Imapas kanta uchata rurachinayashpanka sakiy. Makiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishkashina mana kasushpa sakiy. Mana ishkanti makikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan alimi kama shuk makiyullashina Yaya Dioswa kawsanaykipa.

45-46 Chakiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishkashina mana kasushpa sakiy. Mana ishkanti chakikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan alimi kama shuk chakiyullashina Yaya Dioswa kawsanaykipa.

47-48 Chaymanta ñawikiwa imatapas rikushpayki uchata ruranayashpaykika ñawikita surkushkashina sakiy. Mana ishkanti ñawikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan ali kama shuk ñawiyullashina Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykipa.

49 Mana yankachu kankunata rimashkani chay sinchi shimikunata. Imashnami ñukanchi aychata kachiwa alichanchi, ninapi chayachinchi mikunanchipa, alita wakaychananchipapas, chasnashinami Yaya Dioska kankunata ninashina parisinakunawa alichanan tiyan alillata rurashpa kawsanaykichipana.

50 Shukwa shukwa yuyanakushpa kawsashpaykichika ali kachiwa kachincharishkashinami kankichi. Shuk ali kachi chamu tukushpan manana nima imarayku valinnachu. Chayrayku kuyrariychi yuyanakushpa, kushilla, shuk yuyayllawa kawsanaykichipa.

10

Jesuska yachachin karika warminwa, warmipas kusanwa mana sakinakunankunapa
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

1 Chay Kapernaum llaktamanta llukshishpankuna Jesuska runankunawa Judea allpama rirka. Chaymanta rirkakuna Jordán yaku chimpama. Chaypi paktashpankuna kutikashka achka runakuna tantarishpankuna Yaya Diospa shiminta yachachirka imashnami yachachipayan.

2 Chaypi shuk fariseokunaka Jesusta pantachichinayashpankuna Yaya Diospa shiminmanta chikanta rimananpa nishpa, payta tapurkakuna:

Shuk karika warminta sakishpanka ¿alichu kama?

3 Payka aynirka:

¿Imatata Moiseska kankunata yachachirka?

4 Paykunaka aynirkakuna:

Moiseska ñukanchita yachachirkami, shuk karika warminta sakinayashpanka apunkunapa puntanpi shuk sakina killkata kushpanrami atipama sakinata nishpa.

5 Jesuska paykunata aynirka:

Kankuna yapa millaypa shunkuyu kashpaykichimi Yaya Diosta mana kasunayashpaykichi Moiseska chasna kamachishkata killkarka.

6 Puntiru Yaya Dioska siluta, punchata, allpata, tukuy imakunatapas rurahushpan karita warmitapas rurarka.

7 Ñawpamanta pacha kasnami killkarishka kan:

Yaya Dios karita warmita rurashkanrayku tukuy kari shuk warmita apishpan yayanta mamanta sakinan tiyan warminwana tantaylla kawsananpa.

8 Chasna tantanakushpankuna shuk aychashinallana kanahun Yaya Diospa rikushkanpika. Manana ishkaynachu kanahun nishpa.

9 Chasna Yaya Dios paykunata tantachishkanrayku mana alichu nima karika warminta, warmipas kusanta sakinanpa.

10 Wasinkunama kutishpankuna runankunaka Jesusta chay rimashkanmanta tapurkakuna:

¿Imatataya yachachinayashkanki chay rimashkaykiwa?

11 Jesuska aynirka:

Shuk kari warminta sakishpanka shuk warmitana warmiyashpanka chasnaka uchatami ruran.

12 Chasnallatatami shuk warmipas kusanta sakishpan shuk runatana kusayashpanka chasnaka uchatami ruran.

Jesuska wawakunata kuyashpan paykunarayku Yayan Diosta mañarka
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

13 Chaymanta shuk yayakunaka wawankunata Jesusma apamurkakuna, makinwa llankashpan Yaya Diosta paykunarayku mañananpa. Jesuspa runankunaka rikushpankuna piñarishpa paykunata arkarkakuna mana Jesusta kayllayanankunapa kasna nishpa:

Ama wawaykichikunata Jesusma apamuychichu. Paytami killachinkakuna.

14-15 Chayta rikushpan Jesuska piñarishpan rimarka:

¿Imaraykuta chasna rimankichi? Ashwan kayaychi wawakunata ñukama shamunankunapa. Ama chay wawakunata arkaychichu. Wawakunashina ñukapi sinchikuk ñukata kiriwak runakunallami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna. Alita uyawaychi. Maykanmi mana wawakunashina ñukata yuyawashpa kasuwan, chayka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu.

16 Chasna rimashpan Jesuska wawakunata shukllankama shukllankama kuyashpa markarka. Makinwa llankashpan rimarka Yayan Dios paykunata yanapashpa kushichinanta.

Shuk kullkiyu runa Jesuswa kwintarka
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Jesuska runankunawa shuk llaktama rihushpan shuk karika kallpashpa Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka. Chaypi tapurka:

Ali yachachik, rimaway ¿imashna rurashpaynita atipaynima Yaya Dioswa wiñaypa kawsanata?

18 Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta rimawanki ali kanaynita? Mana nima shuk ali runa tiyanchu. Yaya Diosllami ali kan.

19 Kanka ñami yachanki Yaya Diospa kamachishkankunata: Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama shuwaychu. Nima pimanta llullashpa rimaychu. Ama nima pita llullachiychu. Yayaykita mamaykita yuyashpa kasushpa kawsay nishpa.

20 Chaypi chay karika aynirka:

Yachachik, wawamanta pacha tukuy chay Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsashkani.

21 Chaypina Jesuska payta kuyashpa rikushpan nirka:

Alitami rurashkanki. Ashwan shukta Yaya Dioska munan ruranaykipa. Rantichikriy tukuy imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkaykiwasha shuti katiway.

22 Chasna Jesús rimashpan chay runaka yapa llakirirka. Yapa achka imayu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa kunata. Chayrayku llakirishpa wasinma kutirka.

23 Jesuska washanma rikushpan runankunata rimarka:

Maytukuy sinchita kan kay kullkiyukunaraykuka Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunapa.

24 Chay shimita uyashpankuna runankunaka mancharirkakuna. Chaypi Jesuska kutikashka nirka:

Wawkinikuna, sinchimi kan Yaya Diospa kamachishkan tukunapa.

25 Shuk atun wiwa kamilluka manami atipamachu pasanata shuk aguhapa uchkunstuta. Chasnallatatami shuk runaka kullkinllapi yuyarishpanka manami atipankachu Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanata.

26 Chasna Jesús rimashpan runankunaka ashwanta mancharishpankuna tapunakurkakuna:

Chasna kashpanka ¿pishi atipanka kishpichiy tukunata Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsananpa? nishpa.

27 Chaypi Jesuska alita rikushpan paykunata nirka:

Nima pi atipanchu kishpichirinata pay kikinta. Yaya Diosllami atipan runakunata kishpichinata paypa ali kamachihushkanpi kawsanankunapa. Payllami yachayninwa atipan tukuyta ruranata.

28 Chaypina Pedroka rimarka:

Ñukanchika sakishkanchimi tukuy ñukanchipa tiyashkanta kanta katinanchiranti.

29-30 Jesuska aynirka:

Alita uyawaychi. Shuk runa ñukata katiwahushkanrayku, ñuka kishpichik kanaynita yachachihushkanrayku wasinta, wawkinkunata, paninkunata, turinkunata, ñañankunata, mamanta, yayanta, wawankunata, chakrankunatapas sakishpanka Yaya Diosmi payta kunka sakishkanmanta ashwan achka wasinkunata, wawkinkunata, paninkunata, turinkunata, ñañankunata, mamankunata, wawankunata, chakrankunatapas. Kay allpapi kawsahushpaykichira chasna kuy tukuna kashpaykichipas chayka kankami runakuna kankunata chiknishpa parisichihushkankunapi. Chaymanta chay chapahushkaykichi mushu mundupi wiñaypa Yaya Dioswa kawsankichina.

31 Kunanka shukkuna maykankunami paykuna kikinkunamanta yuyarinahun, tukuymanta ashwan ali kanankunata, shuk punchami paykunaka yapa pinkarinkakuna. Shukkunaka maykankunami runakunapa

rikushkanpi mana ali kanankunata rikurinahun, paykunataka Yaya Diosmi rimanka yapa ali kanankunata.

Jesuska kimsaynin kuti rimarka wañunanmanta, kawsarinanmantapas
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 Jerusalén llaktama rihushpankuna Jesuska runankunata ñawparka. Paykunaka washanlla mancharishpa llakirishpa katirkakuna, Jerusalenpi kawsak runakunaka Jesusta chiknninankunata yuyarishpankuna. Shuk payta katikkunapas manchaywa katirkakuna. Chaypina Jesuska chay chunka ishkay runankunata chaynikstuma pushashpan rimarka payta wañuchinankunamanta.
33 Kasnami nirka:
Ñami yachankichi Jerusalén llaktama rihushkanchita. Chaypi chiknik runakunaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apiwankakuna saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas kuwanankunapa. Chaypina paykunaka tantarishpankuna shuk yuyayllawa ñukata wañuchiwanayankakuna. Chasna wañuchiwanayashpankuna romano runakunata kuwankakuna.
34 Paykunaka yapa asichiwankakuna, tyukawankakuna, sinchita asutiwankakuna, chaymanta wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

Santiago wawkin Juanwa Jesusta tapurkakuna yachayninta kunanpa
(Mt 20.20-28)

35 Chaypi Sebedeopa wawankuna Santiago Juanpas Jesusta kayllayashpankuna rimarkakuna:
Yachachik, kanta tapunayanchi ¿atipankimachu ñukanchita yanapanata shuk imawa?
36 Payka aynirka:
Rimawaychi ¿imawata munankichi yanapanaynita? nishpa.
37 Paykunaka tapurkakuna:
Kan tukuy runakunata suma atun yachaykiwa kamachihushpayki ñukanchita tiyachiy kuchuykipi ñukanchipas kanwa pakta parihu kamachinanchipa nishpa.
38 Jesuska aynirka:
Kankunaka mana alita yachashpaykichi chayta tapuwahunkichi. Ñukaka achkatami parisinayni tiyan wañunaynikama. Imashnami bawtisarishpanchi yakuka awanchipi taparik shamun, chasnashinami parisinakunaka ñukapi tapakta shamunka wañuhushkaynipi. ¿Atipankichimachu

ñukashina awantanata chay tukuy parisinakunata wañunaykichikama? nishpa.

39 Paykunaka aynirkakuna:

Ari, atipashunmi awantanata.

Jesuska rimarka:

Ari, kankunapas ñukashina achkata parisinaykichi tiyan.

40 Chasna parisishpaykichipas ñukaka manami akllashanchu pimi kuchuynipi tiyarik kanka ñukawa pakta atun kamachik kananpa. Yayayni Diosllami akllanka maykankunami kuchuynipi tiyarik kankakuna nishpa.

41 Chaymanta chay chunka Jesusta katik masinkunaka uyashpankuna Santiago Juanpas paykunamanta pasa tukunayashkankunata, paykunata yapa piñarirkakuna.

42 Chasna piñarihushkankunata rikushpan Jesuska tukuy paykunata kayashpan rimarka:

Kankunaka alita yachankichi, kay allpapi atun allpakunapi kamachik atun apukuna kamachinanpi kawsak runakunapa amunkuna kanankunata yuyarinahun. Runakunata yapa manchachishpankuna sinchita kamachinahun. Kamachinanpi kawsak runakunata mana yuyashpankuna parisichishpa kasuchinahun kamachik kani nishpa.

43 Kankuna Yaya Diospa shiminta kasukkunaka, ama chasna kanayaychichu. Shukkunamanta pasa kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata yanapashpa kawsaychi.

44 Kankuna tukuymanta ashwan yachak kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata kasushpa kawsaychi.

45 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas kay allpama shamushpayni mana shamushkanichu runakuna sirviwanankunapa. Ashwan shamushkanimi tukuy runakunata yanapanaynipa. Shamushkanimi achka runakunaranti wañushpayni kastigarina kashkankunamanta kishpichinaynipa.

Jesuska ampirka shuk wisku Bartimeo shutiyuta
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 Chaymanta Jesuska runankunawa, achka runakunawapas rishpan Jerikó llaktapi paktak rirkakuna. Chay Jerikó llaktamanta llukshihushpankuna shuk wisku runa ñampi mayanpi tiyahurka. Payka Timeopa wawan, Bartimeo shutiyu karka. Wisku kashkanrayku pasahukkunata kullkita tapushpa kapayan.

47 Achka runakuna pasahushpankuna kwintahushkankunamanta yacharka Nasaretmanta Jesús chaypi pasahushkanta. Chayta uyashpan sinchita kaparishpa rimarka:

¡Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!
48 Chasna sinchita kaparishpan achka runakunaka killarishpankuna chunllayay nirkakuna.
Chasna nishpankunatata payka ashwan sinchita kaparirka:
¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!
49 Chaypina Jesuska rihushkanmanta shayarishpan nirka:
Chay runata pushamuychi.
Chaypi chay wisku runata kayashpankuna nirkakuna:
Sinchikuy. Atariy. Jesusmi kanta kayahun.
50 Chay ratulla chay wiskuka awaniru churarinanta allpama wichumushpan utkalla Jesusta kayllayak rirka.
51 Chaypina Jesuska tapurka:
¿Imatata munanki kanrayku ruranaynipa?
Chay wiskuka aynirka:
Yachachik, ñawinita ampipay atipanaynipa rikunata.
52 Chaypina Jesuska aynirka:
Ñukapi sinchikurishkaykiraykumi ampirishkanki. Kunanka riylla.
Chasna rimashkanllawa Bartimeoka atiparka rikunata. Kushikushpana Jesusta katirka.

11

Jesuska Jerusalén llaktapi yaykurka
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Chaypi Jesuska runankunawa Jerusalén llaktama rihushpan shuk urku Olivos shutiyu mayanpi paktarkakuna. Chay urkuka karka Betfagé, Betania llaktakunapa kuchunpi. Chay Olivos urku mayanpi paktashpankuna Jesuska runankunamanta ishkayta kacharka kasna nishpa:
2 Chay rikuhushkaykichi llaktama riychi. Chaypi paktashpaykichi tarinkichi shuk malta burru watarishkata, maykanpimi nima shuk runa purishkarachu. Chay malta burruta paskashpaykichi apamuychi.
3 Shuk runa kankunata mitsashpan tapushpanka ¿imaraykutaya apahunkichi kay burruta? nishpa, payta rimaychi: Yayanchi Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa rinanpa. Kunanllatatami kutichik shamushu nishpa rimankichi.
4 Paykunaka rishpankuna paypa nishkanshina shuk malta burru watarishkata shuk wasi punku mayanpi tarik rirkakuna. Chayta paskarkakuna apanankunapa.
5 Chasna paskahushpankuna chaypi kahuk runakunaka nirkakuna:

¿Imatata rurahunkichi? ¿Imaraykuta paskahunkichi chay malta burruta?
6 Chaypi paykunaka aynirkakuna Jesuspa rimashkantashina. Chayta uyashpankuna chay runakunaka apaychi nirkakuna.
7 Chaymanta chay malta burruta Jesusma aparkakuna. Chay burru awapi churarinankunata mantarkakuna. Chay awapi Jesuska tiyarishpan rirka.*
8 Achka runakuna payta rikushpankuna kushikushpa churarinankunata puntanpi mantarkakuna. Shukkunaka chipati pankakunata pitishpankuna puntanpi mantarkakuna ñampita sumayachishpa atun aputashina yaykuchinankunapa. Chay churashkankuna awata Jesuska burrupi tiyashpa rirka.
9 Chay Jerusalén llaktama rihushpankuna chay Jesuspa puntanpi rihuk runakuna, washanmanta katik runakunapas yapa kushikushpa kaparirkakuna:
¡Akuychi payta kushichishunchi! Yaya Diospa alita rikushkan yanapashkan runami kan. Yaya Diospa munashkanta ruranapa kachashkan kashpanmi shamuhun.
10 Yaya Diosmi payta yuyashpan yachayninta kushpan kachamushka ñukanchikunata alita kamachinanpa ñawpa yaya rukunchi atun apu Davidshina. Akuychi kushichishunchi awa silupi kawsak Yaya Diosta.
11 Chaypi chay achka runakuna kushikushpa kaparishpankuna Jesuska chay Jerusalén llaktapi yaykurka. Chay llaktapi yaykushpan Yaya Diospa wasinma rirka. Chay wasipi yaykushpan tukuyta muyukta rikurka. Chaymanta ña chishiyahushpanna chunka ishkay runankunawa kuchupi kahuk Betania llaktama rirka.

Jesuspa rimashkanllawa igu kaspika wañurka
(Mt 21.18-19)

12 Kayantima Jesuska runankunawa chay Betania llaktamanta llukshishpan yarkaywa karka.
13 Chasna yarkaywa kahushpan karumanta shuk igu kaspi pankayuta rikurka. Chayta rikushpan alita rikunanpa kayllayarka, pakta muyuyu kahun nishpa. Chaypi paktashpan nima shuk muyuta tarirkachu, mana muyuyanan uraschu karka.
14 Chasna mana muyuyuta rikushpan Jesuska chay igu kaspita nirka:
Nima ima uras kuti muyuyankichu. Nima maykan muyuykita kutikashka mikunkachu.

---

* **11:7** Rikuy Mateopa Killkashkan Killkapi 21.5

Chasna Jesuspa rimashkanta tukuy runankunaka uyarkakuna.

Jesuska rantichik runakunata Yaya Diospa wasinmanta llukshichirka
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Chaymanta Jesuska tukuy runankunawa rishpan Jerusalén llaktapi paktak rirkakuna. Chaypi Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi achka rantichihuk runakuna, rantihuk runakunapas karkakuna. Chaymanta tiyarka kullkita kampyakkuna. Tukuy chaykunata rikushpan Jesuska kullkita kampyakkunapa mesankunata, wiwa mukukukunata rantichikkunapa mesankunatapas pultyachi pultyachi rurashpan amunkunata tukuy rantik runakunawa pakta kamachirka llukshinankunapa.

16 Chaymantapas Jesuska manana munarkachu nima pi shuk ima rantichinakunawa chay Yaya Diospa wasinta pitikta pasanankunapa.

17 Chaypina yachachirka kasna nishpa: Yaya Dioska killkachishkanpi riman:

Kay wasinika tukuy llaktakunamanta runakuna ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.

Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla tantarinatashina rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan paykuna chaypi achkata kobrashpa kullkita kampyahushkankunarayku rantichihushkankunaraykupas shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]*

18 Chayta uyashpankuna saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas tapunakurkakuna paykunapura:

¿Imashna rurashpashi wañuchinchima kay runata? nishpa. Chay chiknik runakuna payta wañuchinayashpankunatata mancharkakuna chasna ruranata, achka runakuna yachachihushkanta yapa munashkankunarayku.

19 Ña tutayahushpanna runankunawa chay Jerusalén llaktamanta llukshirka, imashnami tukuy uras rurapayanahun.

Jesuska yachachin Yaya Diosta kirishpa tapushpanchimi yanapay tukunanchita
(Mt 21.20-22)

20 Kayantima tutamanta kutihushpankuna Jerusalén llaktama, ñampipi chay Jesús rimashkan igu kaspita rikurkakuna sapinmanta pacha chakirishkata.

21 Chay igu kaspi mana muyuyuta rikushpan Pedroka Jesuspa rimashkanta yuyarirka. Chaypina Jesusta rimarka:

Yachachik, rikuy kay igu kaspita, maykantami kayna rimarkanki chakirichun nishpa. Kunanka ña chakirishka.

22 Chaypi Jesuska aynirka:

Yaya Diosta kiriychi.

23 Kankunata rimani, tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kirishpaykichimi kankunapas atipankichima ñukashina ruranata. Kay urkuta rimankichima, kaymanta warankarishpayki atun yakuma chinkariy nishpa. Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kirishpa chayta rimashpaykichika kay urkuka warankarimami. Ama yuyariychichu warankarinkachu manachu nishpa.

24 Chayrayku kankunata rimani, imatapas tukuy shunkumanta pacha Yaya Diosta tapushpa ña apishkanimi nishpa kirishpaykichika kuy tukunkichimi.

25-26 Chaymanta manara Yaya Diosta mañahushpaykichi runa masikichita mana ali rurashkankunamanta llakichinaykichi tiyan. Shuk runa masiki kanta chiknihushpanpas imatapas kanta ruray tukushpaykika manana yuyariynachu. Chasna rurashpaykimi Yaya Diospas kanta uchaykikunamanta llakichinka, manana yuyarinkanachu.

Jesuska tapuy tukurka pimi payta kachashka
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 Chaymanta ña Jerusalén llaktama kutishpankuna kuti Yaya Diospa wasinpi yaykurkakuna. Chay ukupi purihushpankuna saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas Jesusta kayllayarkakuna.

28 Chaypi payta tapurkakuna:

¿Pita kanta kamachishka chay rantichihuk runakunata wichunaykipa kay Yaya Diospa wasinmanta? ¿Pita kanta kamachishka chasna yachachinaykipa? nishpa.

29 Chaypi Jesuska aynirka:

Ñukapas shukta tapushkaykichi. Alita ayniwashpaykichika ñukapas rimashkaykichi pimi kachawashka.

30 ¿Pitaya Juantaka kacharka bawtisananpa? ¿Yaya Dioschu, pay kikinchu yuyarishpa shamurka? Ayniwaychi.

31 Chaypi chay runakunaka tapunakurkakuna paykunapura imatami ayninkakuna nishpa. Yaya Diosmi Juantaka kacharka nishpanchika Jesuska ñukanchita rimankami, Yaya Dios payta kachashka kashpanka ¿imaraykutaya payta mana kasushkankichichu? nishpa.

32 Aynishpanchika pay kikinllami yuyarishpa Juanka yachachirka nishpa, tukuy runakuna yapa piñarinkakuna. Paykunaka kirinahun kay Juan wañuka shutipa Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkanta.

33 Chasna tapunakushpankuna Jesusta aynirkakuna:
Mana yachanchichu pimi Juanta kacharka nishpa.
Chaypina Jesuska aynirka:
Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkaykichichu pimi kachawashka tukuy kaykunata ruranaynipa nishpa.

12

Jesuska mana kasunayak tarawakkunamanta yuyachishpa yachachin
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

1 Chaymanta Jesuska tukuy chay runakunata shuk yachachinawa yachachirka kasna nishpa: Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay runaka chakranpi uva wiñarishkakunata tarpuchishkanwasha rumikunawa muyukta kinchachirka. Chaymanta shuk atun batanta rurarka chaypi uva muyukunata sarushpa chawanankunapa. Chaymanta rumikunawa shuk yapa awa wasistuta rurachirka shuk runa awamanta rikushpan chakranta kuyrananpa, mana nima pi chay tarpunpa muyunkunata shuwananpa. Chaymanta chay amunka uva chakranta shuk tarawak runakunata kurka amunshina pichashpa kuyranankunapa. Chasna kushpan rimarka: Kay uva chakraynita pichashpa kuyrapankichi kutimunaynikama. Pallashpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka shuk karu llaktama rirka.

2 Ña chay uvakunata pallanankuna uras paktarishpan chay amunka shuk runanta kacharka chay chakranpi tarawahukkunata rimak rinanpa patronchimi kachawashka uva muyukunata pallashkaykichimanta chawpita kuwanaykichipa payrayku apanaynipa nishpa.

3 Chay runaka uva muyuta apanapa rishpan chay tarawakkunaka mana nima shukta kurkakunachu. Makashpankuna shinallata kacharkakuna.

4 Chaymanta chay patroyninka kuti shuk runantana kacharka uva muyukunata tapuk rinanpa. Paytapas chasnallatata mana kasushpankuna millaypata rimashpa pinkachirkakuna. Chaymanta umanpi waktashpa yawarsapata kacharkakuna.

5 Chasna kashpanpas kuti shuk runantana kacharka. Chaytaka wañuchirkakunana. Chaymanta mana sakishpa ashwan runankunata kacharka. Shukkunataka makarkakuna, shukkunataka wañuchirkakunana.

6 Chaymanta shuklla kiparirka, tukuy shunkunmanta pacha shuklla munashkan kari wawanllana. Chaypina payta kacharka yuyarishpan kay wawaynita shuti manchashpankuna kasunkakuna nishpa.

7 Payta rikushpankunana chay tarawakkunaka kwintarkakuna paykunapura: Rikuychi, kay shamuhuk runami chakra amupa wawan. Yayan wañushpan kay chakraka payraykunami kiparinka. Akuychi kunalla wañuchishunchi, tukuy kay uva chakraka ñukanchipana kananpa.

8 Chaypina payta apishpankuna wañuchirkakuna. Wañuchishkankunawashana chakra mayanma wichurkakuna.

Chasna Jesuska payta chiknik runakunataka ñawpa Yaya Diospa kachashkan yachachikkunata rurashkankunamanta payta wañuchinankunamantapas uyachishpa yachachirka.

9 Chaymanta Jesuska nirka: Kunanka yuyariychi. ¿Imanachimashi wañuchik runakunataka chay chakra amuka? Kankunata rimani, chay uva chakrama kutishpanka chay tarawakkunataka wañuchinkami. Chaywasha chay chakrantaka kunkami shuk runakunatana.

10 Chaymanta Jesuska shuk yachachinawa chasnallatata yachachishpalla katirka: ¿Manachu yachakushkankichi alita Yaya Diospa ñawpa killkachishkanta? Kasnami nin:

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllashpan churarka chay wasinpi shuk orkonshina sinchikuchik kananpa.

11 Chasnallatatami Yaya Dioska akllashkan runawa ruranka. Ñukanchika chayta rikushpanchi yapa alimi kan nishpa rimanchi.

12 Chaypina Jesusta chiknik runakunaka yapa piñarishpankuna kwintarkakuna paykunapura:

Jesuska kay rimahushkanwa rimay tukuhunchi chay runakuna mana amunta kasunayakkunatashina. Chasnallatatami kay rimahushkanwa rimay tukuhunchi chay ali rumita wichuk runakunatashina nishpa.

Chayrayku piñarishpankuna Jesusta apichinayarkakuna wañuchichinankunapa. Chasna ruranayashpankunapas chay achka Jesusta uyak runakunata manchashpankuna Jesusta sakishpankunana kutirkakuna.

Israel runakunapa shuk apunkuna munarkakuna Jesusta rimahushkanpi pantachichinata

(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Chaymanta ñukanchi israel runakunapa apunchikunaka Jesusta chiknishpa wañuchichinayashpankuna fariseokunata, apu Herodesta katikkunatapas Jesusma kacharkakuna payta shuk nima ayniypata tapunawa pantachichinankunapa.

14 Chay kachashkan runakunaka Jesuspi paktashpankuna alishina tukushpa nirkakuna:

Yachachik, yachanchi mana llullachishpa shutipa kashkata rimanaykita. Tukuy runakunata alita yachachinki Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanankunapa. Kanmi mana manchashpachu nima shuk runata, nima apukunata, tukuyta kuskata yachachinki. Kunanka ñukanchita rimay. ¿Alichu manachu ñukanchi israel runakunaka chay romano tukuymanta atun aputa impuestuta paganchipa? ¿Yaya Dios munanchu paganchipa manachu? Kutikashka tapuk shamushpankuna ¿paganchimachu manachu?

15 Jesuska chay runakuna alishina tukushpa payta apichinayahushkankunata riksirka. Ari, paganchi tiyan nishpa aynimaka, ñukanchi israel runakunamanta apukunata rimak rinahuma payta kastiganankunapa. Mana alichu paganchipa nishpa aynimaka, romano apunchita rimak rinahuma payta kastiganpa. Chasna yuyarihushkankunata riksishpan paykunata aynirka:

¿Imaraykuta apichiwanayashpa tapuwankichi? Rikuchiwaychi chay paganaykichi kullkita.

16 Chasna nishpan shuk kullkita payta rikuchirkakuna. Chay kullkita Jesuska rikushpan nirka:

¿Pipa almantata kay kullkipi rikunkichi? ¿Pipa shutinta kay kullkipi killkarishka kan?

Paykunaka aynirkakuna:

Romano tukuymanta atun apupami.

17 Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:

Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios runakunata rurashkanrayku paykunapa amun kan. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi.

Chasna yapa yachaywa aynishkanta uyashpankuna chay runakunaka yapa mancharirkakuna.

Jesuska yachachin wañushkakuna kawsarinankunata (Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

18 Chaymanta shuk saduseokuna Jesuswa kwintak rirkakuna. Paykunaka yachachinahun wañushpanchi manana kawsarishunchinachu nishpa.

19 Chayrayku Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:

Yachachik, ñawpa Moisés wañuka ñukanchirayku killkarka: Shuk warmiyu runa manara wawayu wañushpanka wawkinna chay kachuynin mashintuta warmiyanan tiyan atipananpa wawayanata. Chaypina kari wawata

wawayashpanka chay wawkin wañupa wawanshina kanan tiyan nishpa.

20 Kunan kanta kwintanayanchi: Tiyarka kanchis wawkikuna. Shuk puncha puntiru wawkika warmiyarka. Manara nima shuk wawayu kashpanra wañurka.

21 Chaymanta Moisespa killkashkanta kasushpan ishkaynin wawkina kachuynin mashintuta warmiyarka. Chay wawkipas chasnallatata nima shuk wawayu wañurka. Chaymanta kimsaynin wawkina chay kachuyninllatata warmiyarka. Paypas chasnallatata nima shuk wawayuchu wañurka.

22 Chay shuk wawkikunapas chay warmillata warmiyarkakuna. Tukuy paykuna nima shuk wawayuchu wañurkakuna. Chaymanta chay warmipas wañurkana.

23 Kunanka ñukanchita rimay. Chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyarkakuna. Wañushka runakuna kawsarimunankuna uras chay kanchis wawkikunamanta ¿maykanpa warminshi kama?

24 Chaypina Jesuska aynirka:

Kankuna kikintami llullachirinkichi, wañushkakuna kawsarinankunata mana kirishkaykichirayku. Yaya Diospa killkachishkanta yachashpaykichitata manami asirtankichichu. Yaya Diostapas mana riksinkichichu, yachayninwa wañushkakunata kawsachikta.

25 Wañushkakunaka kawsarimushpankuna nima shuk kari warmiyankanachu, nima shuk warmi kusayankanachu. Silupi kawsak angelkunashinami tukuy kawsankakuna.

26 Yaya Dios wañushkakunata kawsachinanta yachakunaykichipa ¿manachu leyishkankichi ñawpa Moisespa killkashkanta? Yaya Dios payta shuk uchilla kaspi sintihukmanta kasna rimarka:

Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob kushichiwanahun nishpa.

27 Chasna Yaya Dios chay uras ña wañushka yaya rukunchikunamanta rimashpan yachanchi wañushpankunapas paywa pakta kawsa kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichinahun, wañushkakunaka mana payta kushichinahunchu. Chayrayku kankunata rimani, manana kawsarimushunchinachu nishpaykichika llullachirishka kankichi.

Jesuska yachachin maykanmi ashwan ali Yaya Diospa kamachishkanka
(Mt 22.34-40)

28 Chaypi Moisespa killkashkanta shuk yachachik kayllayashpan chay saduseokuna Jesuswa rimanakuhushkankunata uyarka. Jesuspa alita aynihushkanta uyashpan payta tapurka:

¿Maykantaya tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kan?

29 Jesuska aynirka:

Chay tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kamachishkanka kan: Alita uyawaychi Yaya Diospa akllashkan runakuna. Yayanchi Dioska shukllami kan. Mana tiyanchu shuk ashwan paymantaka.

30 Pay shuklla Yaya Dios kashpan tukuy shunkuykimanta pacha payta yuyashpa munashpa kawsay. Payta yuyahushpayki alikunata yuyarishpa rurashpa kawsay. Tukuy atipanaykiwa payrayku kawsay nishpa.

31 Chaymanta chay ishkaynin Yaya Diospa kamachishkanka kasnami nin: Runa masikita yuyay kan kikitashina. Kay ishkaymi tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kanahun kasunaykichipa.

32 Chaypi chay runaka aynirka:

Alimi Yachachik. Shutipatami rimashkanki shuk Yaya Diosllami tiyan, manami ashwan shuk Yaya Dioska tiyanchu nishpa.

33 Chaymanta yachanchi, ñukanchi Yaya Diosta tukuy shunkunchimanta pacha yuyashpanchika chaymantapas runa masinchikunata ñukanchi kikintashina yuyashpanchika chasna shuti Yaya Diosta alita kushichinchi. Yaya Diosta runa masinchitapas yuyanaka wiwakunata wañuchishpa rupachinamanta, imatapas Yaya Diosta kuna kashkanchimanta ashwan alimi.

34 Chay Moisespa killkashkanta yachachikka chasna alita aynishpan Jesuska rimarka:

Chasna alita yuyarishkaykirayku uchillastu pishin Yaya Diospa kamachishkan tukunaykipa.

Chasna tukuyta alita aynishkanta uyashpankuna nima maykan munarkanachu pantachichinayashpa Jesusta tapunata.

Jesuska yachachin pay tukuymanta ashwan ali kamachik kananta
(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 Chaymanta Jesuska Yaya Diospa wasinpi chay achka runakuna tantarishkakunata yachachihushkanpi tapurka:

¿Imashna yuyarishpankunataya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka yachachinahun, Yaya Diospa Kachanan Kishpichik atun apu David wañupa miraymanta kananta?

36 Yaya Diospa Espíritun chay David wañuta yuyachishpan
chay shamunan kishpichikta yuyarishpa rimarka:*
Yaya Dioska chay kamachiwakta rimarka: Tiyariy
kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy
kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta
kasunankunapana nishpa.
37 David kikin Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta yu-
yarishpa kamachiwak nirka. Chay uras ña kawsa paymanta
pasa kashpan David unay wañushkanwasha paypa miraymantallatata kashpan manami atipanchu runalla kanata.
Tukuy chay achka chaypi kahuk runakunaka kushikushpa
chay ali yachachihushkanta uyarkakuna.

Jesuska Moisespa killkashkanta yachachikkunata uyachishpa rimarka
(Mt 23.1-14; Lk 11.37-54; 20.45-47)

38 Chaymanta Jesuska yachachihushkanllapi rimarka:
Ama kankunaka chay Moisespa killkashkanta
yachachikkunamanta llullachirishka kaychichu.
Paykunaka yapa munanahun tukuy runakuna paykunata
aputashina saludanankunapa. Chayrayku suma suni
churarishkankunawa purinahun, ñampikunapi plasakunapi
runakuna saludanankunapa.
39 Tantarinanchi wasikunapi, mikunakunapipas tukuy-
manta suma tiyarinakunapi tiyarinahun, runa masinkuna
paykunata aputashina rikunankunapa.
40 Mana pinkashpa mashintukunata tukuy imankunata
llullachishpa tapunahun paykuna kikinrayku, Yaya Diosta
kushichinaykichipa kunaykichi tiyan nishpankuna. Mana
ali rurak kashkankunata pakanankunapa tantarinanchi
wasikunapi ali rurak runakunashina Yaya Diosta unayta
mañanahun. Chasna kashpankuna Yaya Dioska paykunataka
tukuy runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

Shuk mashintu nima imayu tukuy tiyashkan kullkinta Yaya Diosta kurka
(Lk 21.1-4)

41 Shuk puncha Jesuska chay Yaya Diospa wasin punkupi
tiyahurka. Kuchunpi tiyarka shuk kullkita churana kaha.
Chaypi runakunaka Yaya Diosta kushpa kullkinkunata chu-
rahurkakuna. Chaypi Jesuska chay runakuna kullkinku-
nata churahukkunata rikuhurka. Achka kullkiyu runakuna
achka kullkita churahurkakuna.
42 Chasnapi shuk mashintu nima imayu paktamurka. Pay-
pas chay kahapi ishkay kullkinstuta churarka.
43 Chaypina Jesuska runankunata kayashpan nirka:

---

* **12:36** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 110.1

Rikuychi. Kay mashintu nima imayuka chay ishkay kullkinstuta churashpan Yaya Diospa rikushkanpi tukuy churahuk runakunamanta ashwantami kushka.
44 Tukuy kay achka kullkiyu runakunaka kullkinkuna puchurishkanmantalla kushkakuna. Chay mashintu nima imayuka tukuy tiyapushkanta Yaya Diosta kushka, maykanwami mikunanta rantinan karka. Chayrayku payka Yaya Diosta ashwanta kushichin.

13

Jesuska rimarka Yaya Diospa wasinta urmachinankunata
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

1 Chay Yaya Diospa wasinmanta Jesuska runankunawa llukshishpan shuk runanka nirka:
Yachachik, rikuy kay atun Yaya Diospa wasinta. Imashna suma rumikunawa rurarishkata kan.
2 Chaypina Jesuska aynirka:
Ama kay suma atun wasikunata rikushpa kushikuychichu. Kunallapami rikuhunkichi. Kuntraykichikunami tukuy kay wasikunata urmachik shamunkakuna. Nima shuk wasi, nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuska yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka
(Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

3 Chaymanta Jesuska runankunawa Olivos urkuma rirka. Chay urkuka karka Yaya Diospa wasin chimpapura. Chay urkupi paktashpankuna tiyarirkakuna. Chaypi Pedro, Santiago, Juan, Andrés Jesusta kayllayashpankuna pakalla tapurkakuna:
4 Yachachik, ¿ima urastaya Yaya Diospa wasinta urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima chay puncha paktarihushkanta?
5 Jesuska aynirka:
Kuyrariychi nima pi kankunata llullachinanpa.
6 Manara kutimuhushpaynira achka runakunami shamunkakuna, kankunata llullachishpa rimankakuna ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa. Chasna llullashpankunami achka runakunata kirichinkakuna.
7 Uyashpaykichika runakuna chikninakushpa kaypi chayma wañunakuhukkunata ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami pasanan tiyan. Wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu.
8 Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi

kawsak runakuna shuk allpapi kawsak runakunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Tukuy parti allpa kuyuyka tiyanka, chaymantapas sinchi yarkay. Tukuy chaykuna kanka kallarinanlla. Chaywasha ashwan manchaypakunami tiyanka.

9 Yuyaywa kaychi. Chiknik runakunaka kankunata apishpa pushankakuna apukunama kastigachinankunapa. Tantarinaykichi wasikunapi kankunata asutichinkakuna. Ñukata katiwahushkaykichiraykumi chiknik runakunaka kankunata apishpa pushankakuna atun apukunamapas. Chasna apirishka tukushpaykichi tukuy paykunata yachachishkaynita riksichinaykichi tiyan.

10 Manara kay allpa tukurihushpanra tukuy allpakunapi kawsak runakunata Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachinaykichi tiyan.

11 Chay apukunama kankunata pushashpankunaka ama mancharinkichichu, imatashi rimasha, imashnashi aynisha nishpa. Yaya Diospa Espiritunmi kankunata chayllapi yuyachinka imatami rimanaykichi tiyan. Paypa yachachishkantami rimanaykichi tiyan, manami kankuna kikinpa yuyaykichimantachu rimankichi.

12 Chay parisina punchakuna chiknik runakunaka kikin wawkinkunata yanka llullashpa apukunama pushankakuna wañuchichinankunapa, chaymantapas yayakuna wawankunata. Wawakuna yapa piña tukushpankuna yayankunata apichinkakuna wañuchichinankunapa.

13 Tukuy runakuna kankunatapas chikninkakunami ñukata kasushpa kawsahushkaykichirayku. Kankunata chiknishpankunapas wañunaykichi punchakama ñukata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Diosmi kankunata chay atun kastigananmanta kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa.

14 Yaya Diosta chiknik runaka Yaya Diospa wasinpi yapa millaypata rurashkanta rikushpaykichi kay leyishkaykichi shimita yuyariychi alita asirtanaykichipa. Chaypina tukuy kankuna Judea allpa llaktakunapi kawsakkunaka utkalla urkukunama mitikuychi.

15 Wasi awapi kahushpaykichika chaymantalla utkalla mitikuychi. Ama ukuma uraykuychinachu shuk imaykichi tiyashkanta apanaykichipa.

16 Chakraykichipi tarawahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Ama wasikichima kutiychinachu shuk churarinaykichita apak rinaykichipa.

17 Chasna mitikuna punchakunapi, yapa llakiypa kanka

chay chichu warmikunarayku, chay llullu wawayu warmikunaraykupas.
18 Yaya Diosta mañaychi chay mitikunaykichi punchakuna mana chiri tamya punchakuna kananpa.
19 Chay punchakunapi tukuy runakuna sinchita parisinkakuna. Yaya Dioska allpata rurashkanmanta pacha manami chasna sinchi parisina tiyarkachu. Nima chaywasha chasna sinchi parisinakunaka tiyankanachu.
20 Yaya Dioska tukuy akllashkan runakunata yuyashkanrayku chay parisina punchakunataka uchillayachinkami. Mana chasna uchillayachimaka, nima shuk runa wañuymanta kishpimachu.
21 Chaymanta yachachishpalla katirka: Chay punchakuna shuk runakuna kankunata rimankakuna rikuychi, kaypimi chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka nishpa. Chasna rimashpankunapas ama kiriychichu.
22 Chay punchakunapi achka runakuna llullachishpa purinkakuna ñukami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kani nishpa. Shukkunaka llullachishpa rimankakuna ñukami Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa. Paykunaka achka suma mana atipaypakunata, atun yachaywa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurankakuna tukuy runakunata llullachinankunapa. Yapa munankakuna kankuna Yaya Diospa akllashkankunatapas pantachichinata.
23 Chayrayku yuyaywa kaychi. Ña kunanka kankunata chasna llullachik runakuna tiyananmanta rimashkani. Chay rimashkaynita yuyariychi paktarishpan mana llullachiy tukunaykichipa.

Jesuska rimarka imashnami kuti shamunka kay allpama (Mt 24.29-35, 42, 44; Lk 21.25-36)

24 Chaypi Jesuska runankunata yachachishpalla katirka kasna nishpa: Tukuy chay parisina punchakuna tukurishkanwasha intika amsayanka, killapas manana punchayachinkanachu.
25 Istrillakunaka silumanta urmankakuna. Tukuy silupi punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna.
26 Chaypina tukuy runakunaka ñukata Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankakuna puyukuna chawpipi Yaya Diospa atun yachayninwa, intishina suma chuyahllapi shamuhushkaynita.
27 Chasna shamuhushpaynimi angelkunata kachasha tukuy kankuna Yaya Diospa akllashkankunata tukuy partimanta tantachinankunapa ñukawana kawsanaykichipa.

28 Shuk igu kaspita rikushpa yachakuychi. Paypa yakunka
ramankunapi sikashpan achkata pankayahushpan yachan-
kichi veranoka ña paktarihushkanta.
29 Chasnashinami tukuy kay rimashkaynika paktarihukta
rikushpaykichi yachankichi ña shamunalla kahushkaynita.
30 Kankunata rimani, kunan kay punchakunapi kawsak
runakunaka manara wañuhushpankunara tukuy kay
rimashkayni paktarihukta rikunankuna tiyan.
31 Kay siluka kay allpapas tukurinkakunami. Ashwan
tukuy rimashkaynika manami chasnalla pasankachu, shuti-
pami paktarinan tiyan.
32 Ima punchami ima urasmi kutimusha, chaytaka Yaya
Diosllami yachan. Nima shuk runa, nima silupi kawsak
angelkuna yachanahunchu. Nima ñuka Yaya Diospa kikin
Wawan yachanichu ima urasmi kutimusha.
33 Chayrayku yuyaywa kawsaychi, tukuy uras alita Yaya
Diosta kasushpa. Manami yachankichichu ima urasmi ku-
timusha.
34 Kasnashinami kanka: Shuk runa rinma shuk karu llak-
tama. Manara llukshihushpanra tukuy runankunata karan
shukta rimama: Kanka kayta ruranki. Kanka kay shukta
ruranki nishpa. Chay wasinta kuyraktana rimama: Alita
kuyrapanki kay wasinita kutimunaynikama. Chasna nishpa
runankunata sakima.
35 Kankunaka chay wasi amupa runankunashinami tukuy
uras ali yuyaywa kawsanaykichi tiyan. Mana yachan-
kichichu imashnapimi shamusha, tutayahushkapichu,
chawpi tutachu, atallpa kantahushkapichu, pakarinapichu.
Mana yachashpaykichi ima urasmi kutimusha, chayrayku
tukuy uras rimashkaynita alita kasushpa kawsaychi.
36 Kayta kankunata rimani, shamuhushkayni uras mana
kankunata tarinaynipa millaypata rurashpa kawsahushkay-
kichita.
37 Kay kankunata rimashkaynika tukuyraykumi kan:
Ñukallata kasushpa kawsaychi.

14

*Israel runakunapa apunkuna paykunapura kwin-
tarkakuna Jesusta wañuchinankunapa*
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Karan wata ñukanchi israel runakunaka tantaripayanchi
kay Paskua punchakunapi. Chay punchakunapi
yuyaripayanchi ñawpa yaya rukunchikunata Yaya
Dios kishpichishkanta chay Egipto allpamanta. Chay
punchakunapi mikupayanchi pan mana punkichirishkata.
Chay tantarinarayku ishkay puncha pishihushpanra

saserdotenchikunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jesusta chiknishpankuna munarkakuna llullachishpa apichinata wañuchichinankunapa.
2 Chasna ruranata munashpankunapas paykunapura rimarkakuna:
Paskua punchakunapi mana wañuchichishunchichu kay Jerusalenpi kahuk runakuna mana ñukanchita piñarishpa wañuchinayanankunapa. Chayrayku chay punchakunaka mana paktarihushpanra payta apichishunchi.

Shuk warmi suma mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Jesuska Betania llaktama rishpan aycha ismuchik unkuymanta ampishkan Simonpa wasinpi yaykurka. Paypa wasinpi mikuhushpankuna shuk warmi yaykurka. Chay warmika yura rumimanta rurarishka butillapi apamurka yapa chaniyu mishkinlla asnak perfumita. Chay butillapa kunkanta pakishpan chay mishkinlla asnak perfumita Jesuspa umanpi talirka.
4 Chaypina shuk runakuna Jesuswa pakta mikuhukkunaka piñarirkakuna. Paykunapura kwintarkakuna:
¿Imaraykushi kay warmika usuchihun kay mishkihlla asnak perfumita?
5 Chay perfumita rantichima karka shuk wata tarawashpan kullkita apinan tuputa apima karka, chaywa nima imayu runakunata yanapananpa.
Chasna chay runakunaka piñarishpankuna chay warmita yankamanta mana alita yuyarishpankuna rimarkakuna.
6 Chaypina Jesuska chay piñarihukkunata nirka:
Ama chasna rimaychichu. ¿Imaraykuta piñarishpaykichi kay warmita pinkachihunkichi? Kay perfumita umaynipi talishpan alitami rurashka.
7 Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ima uraspas paykunataka yanapaypallami kankichi. Ñukataka manana tukuy uras rikuwankichinachu.
8 Kay warmika tukuy atipashkanta ñukarayku rurashka. Chay suma mishkihlla asnak perfumita aychaynipi talishka, wañushpayni aychaynika alicharishka kananpa urku uchkupi churashpa tapanankunapa.
9 Alita uyawaychi, tukuy maypipas runakuna Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachishpankuna kay warmipa rurashkanmantapas rimankakuna. Kay warmika yapa yuyawashpan chasna rurashka. Chasna kashpan tukuy runakuna paymantapas alita yuyarinkakuna.

Judaska Jesusta apichirka wañuchinankunapa
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 Chaymanta shuk Jesuspa chunka ishkay runankunamanta Judas Iskariote shutiyuka saserdotekunapa apunkunata rimananpa rirka:
Munashpaykichika yanapashkaykichi Jesusta apinaykichipa.
11 Chasna Judas rimashpan chay apukunaka kushikushpankuna rimarkakuna:
Jesusta apinanchipa yanapashpaykika kanta kullkita pagashumi.
Chaymanta Judaska kallarirka Jesusta chapanata, imashna rurashpami apichichinka nishpa.

Jesuska runankunawa pakta Paskua punchapi mikurka
(Mt 26.17-19; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

12 Chay Paskua punchakunapi ñukanchi israel runakunaka mikunchi pan mana punkichishkata. Kallarinan punchapi Yaya Diospa ñawpa rurashkanta yuyarishpa wañuchinchi shuk obeha maltakunata, wasinchipi kawsakkunawa pakta mikunanchipa.* Chaypina runankunaka Jesusta tapurkakuna:
¿Maypita munanki alichanapa rinanchipa chaypi obeha maltata kusashpanchi Paskua mikunata mikunanchipa?
13 Chaypina Jesuska ishkay runankunata akllashpan rimarka:
Chay Jerusalén llaktama riychi. Chaypimi shuk runawa tinkunakunkichi, shuk mankapi yakuta apahukwa. Chay runata katinkichi.
14 Maykan wasipimi yaykun, kankunapas chaypi yaykunkichi. Chaypi wasi amuta rimankichi: Ñukanchita yachachikmi tapun, ¿maypitaya chay kwartuykika alichananchipa tukuy runankunawa chaypi mikuk shamunanpa?
15 Chay wasi amuka rikuchinkami shuk atun kwartuta ishkaynin kawitu awama suma alicharishkata. Chaypi mikunanchipa kusaychi. Chasna rimashpan Jesuska chay ishkay runankunata kacharka.
16 Paykunaka rishpankuna Jerusalén llaktapi paktarkakuna. Chaypi tukuyta Jesuspa rimashkantashina tarik rirkakuna. Tukuyta alicharkakuna chay Paskua punchakunapi mikunankunapa.
17 Ña tutayahushpanna Jesuska chay chunka ishkay runankunawa chay wasipi paktamurka.
18 Chaypi mesa muyukta siririrkakuna mikunankunapa. Mikuhushkankunapi Jesuska paykunata rimarka:

---

* **14:12** Rikuy Éxodo killkapi 12.1-28

Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta ñukawa pakta mikuhukmi apichiwanka chiknik runakuna wañuchiwanankunapa.

19 Chasna rimashpan runankunaka yapa llakirirkakuna. Chaypina Jesusta shukllankama shukllankama tapurkakuna:

Yachachik ¿pitaya ñukanchimanta chasnaka rurama? ¿Ñukachu apichichishkayki? Mana kaynima ñuka.

20 Chaypi Jesuska aynirka:

Kankuna chunka ishkaymanta shuk, maykanmi ñukawa parihu kay kallanapi panninta ukuchin, chaymi apichichiwanka.

21 Imashnami Yaya Dios ñawpamanta pacha killkachirka ñukamanta, chasnallatatami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka wañunayni tiyan. Wañuna kashpaynipas chay apichichiwak runarayku llakirini, yapa parisinan tiyan. Payraykuka ashwan ali kama karka, mana wawayarima karka.

22 Mikuhushpankunara Jesuska shuk panta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chay panta pakishpa pakishpa karan shuk runanta kurka. Chasna kuhushkanpi nirka:

Kay panka aychaynishinami kan. Kay panta mikushpaykichi yuyariychi ñuka wañushpayni kankunata kishpichinaynita.

23 Chaymanta shuk pusillu vinuta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Agradesishkanwasha shukllankama shukllankama upyanankunapa kurka.

24 Paykunata nirka:

Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarni shuturishpan Yaya Dios achka runakunata uchankunamanta llakichishpan kishpichinka. Chay yawarnini shuturinanwa Yaya Dios runakunarayku paywa alichananta paktachin.

25 Alita uyawaychi, ñukaka manami kutikashka kay allpapi kushilla kankunawa tantarishpa kay vinuta upyashanachu. Ña wañushami. Ashwan shuk puncha Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi shuk mushu vinuta kankunawa upyahukshina tantaylla kushilla kashunchi.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta (Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Chasna Jesús rimashkanwasha shuk Salmokunata takirkakuna. Takishkankunawasha Olivos urkuma rirkakuna.

27 Chaypi Jesuska rimarka:

Yaya Diospa killkachishkanpi ñukanchikunamantami riman:

Obehankunata kuyrak runata wañuchisha. Chasna kashpan tukuy obehankunaka shikwarinkakuna nishpa.
Chay killkachishkanpi rimashkanshina tukuy kankuna kay tuta kuntraynikunata manchashpaykichi sakiwankichi.
28 Wañushkayniwasha Yaya Dios kawsachiwashpan ñukara kankunamanta ñawpashpa Galilea allpama risha.
29 Chaypina Pedroka nirka:
Tukuy kay katik masinikunaka mancharishpa kanta sakishpankunapas ñukaka manami sakishkaykichu.
30 Jesuska payta aynirka:
Kanta rimani, kay tuta manarapas atallpaka ishkay kuti kantahushpanra kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita.
31 Chaypi Pedroka kuti rimarka:
Shutipa rimani, kanwa parihu wañunayni kashpanpas kanwa pakta wañusha, manami rimashanchu kanta mana riksinaynita nishpa.
Chasnallatata chay shuk runankunapas rimarkakuna.

Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta mañarka
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 Chaymanta rishpankuna olivos tarpu kincha Getsemaní shutiyupi paktarkakuna. Chaypi Jesuska runankunata nirka:
Kayllapi tiyarishpa chapawaychi, chaynikstupi rishpayni Yaya Diosta mañanaynikama.
33 Chasna rimashkanwasha Pedrota, Santiagota, Juanta, chay kimsallata chaynikstuma pusharka. Chaypina Jesuska wañunanta yuyarishpan sinchi manchay apirka.
34 Chay kimsa runankunata nirka:
Wañunaynita yuyarishpayni shunkuynipi yapa llakirini wañuhushkashina. Kankunaka kayllapi mañashpa kipariychi, ama puñunkichichu.
35 Chasna rimashkanwasha Jesuska chaynikstuma rirka. Kunkurishpan umanka allpapi tupanankama kumurirka. Chaypi Yayan Diosta mañarka payrayku ali kashpanka chay parisishpa wañunanmanta kishpichinanpa.
36 Kasna nishpa mañarka:
Yayaynistu, kanka tukuy munashkaykita atipanki ruranata. Kanta mañani, kishpichiway, mana chasna sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray.
37 Chasna Yaya Diosta mañashkanwasha runankunama kutishpan puñurayahukkunata tarik rirka. Chaypi Pedrota nirka:
Simón, ¿puñuhunkichu? ¿Manachu atipashkanki nima shuk urastuta mana puñushpa mañashpa kanata?

38 Tukuy runankunatana nirka:
Mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi, supay mana kankunata munachinanpa mana ali munashkaykichita ruranaykichipa. Kankunaka yapa munankichi Yaya Diosta mañanata. Chasna munashpaykichipas sapallaykichika mana atipankichichu, shunkuykichipi yapa sampayashka kashpaykichi. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi shunkuykichita sinchikuchinanpa.
39 Chasna rimashkanwasha kutikashka chaynikstuma rishpan chasnallatata Yayan Diosta mañak rirka.
40 Runankunama kutishpan chasnallatata puñurayahukkunata tarik rirka, yapa puñuywa kahushkankunarayku. Kutikashka likchachishpan paykunaka mana yacharkakunachu imatami ayninkakuna.
41 Kimsaynin kuti chaynikstuma rirka Yayanta mañananpa. Kutikashka kutishpan paykunata nirka:
¿Kunankamachu puñuhunkichi? Ña chayllami. Ñami paktarishka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata chay uchasapa runakuna apiwanankunapa.
42 Atariychi, akuychi. Ñami shamuhun chay apichichiwak runaka.

Chiknik runakuna Jesusta apirkakuna
(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Chasna Jesús rimahushpanra paypa runan Judaska chay kincharishkapi paktamurka. Paywa pakta achka runakuna kaspikunawa, ishkay wiluyu sablikunawa shamurkakuna Jesusta apinankunapa. Paykunaka saserdotekunapa apunkunamanta, Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunamantapas kamachirishka karkakuna.
44 Manara paktahushpankunara Judaska chay apikkunata rimarka:
Maykan runatami muchasha, chaymi kanka Jesuska. Payta apishpaykichi alita kuyrashpa pushaychi mana kishpinanpa.
45 Judaska paktashpan Jesusta kayllayashpan rimarka:
Yachachik, shamushkanimi kanta saludanaynipa nishpa payta mucharka.
46 Chaypina chay achka runakunaka payta apirkakuna pushanankunapa.
47 Chaypi Jesuspa shuk runan sablinta apishpan saserdotekunapa atun aputa shuk yanapak runanta sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan rinkrinllata pitirka.
48 Chaypina Jesuska chay apik runakunata nirka:
¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkankichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani?

49 Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa pakta
kahushpayni yachachirkani. ¿Imaraykuta mana chaypi
apiwarkankichichu? Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi
ñukamanta riman apiy tukunaynita. Chay killka
rimashkanshina shutipa kunanka apiwahunkichi.
50 Chaypi tukuy runankunaka Jesusta sapallanta sakish-
pankuna kallpa mitikurkakuna.
51 Shuk musullana llatan katarinanllawa pillurishpa Je-
susta katihurka. Paytapas apinayarkakuna.
52 Chasna ña apihushkankunapi chay musupas katarinanta
sakishpan llatan mitikurka.

*Jesusta pusharkakuna tantaylla yuyarishpa kamachik is-
rael apukunama*
(Mt 26.57-68; Lk 22.54, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Chaymantana chay apik runakunaka Jesusta
pusharkakuna saserdotekunapa atun apuma. Chay atun
apuwa tukuy saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita
kamachik israel masinchi rukukuna, Moisespa killkashkanta
yachachikkunapas tantarishka kahurkakuna.
54 Pedroka karullapi katishpan washankunalla chay atun
apupa wasin pampan kincharishkapi yaykurka. Chay
pampapi Yaya Diospa wasinta shuk kuyrakkunaka tiyahlla
kahurkakuna nina kuchupi kunushpa. Pedropas chaypil-
latata tiyarik rirka.
55 Chay wasi ukupi saserdotekunapa apunkuna,
tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik
masinkuna chiknik runakunata maskarkakuna llullashpa
millaypata Jesusmanta rimanankunapa. Yapa munarkakuna
payta wañuchichinata. Yapa munashpankunapas nima imata
millaypata rurashkanta tarirkakunachu.
56 Achka runakuna llullashpa millaypata Jesusmanta ri-
mashpankunapas mana tiyarkachu ishkay chasnallata ri-
makkuna. Karan shuk chikanta rimashpankuna nima imata
tarirkakunachu atipanankunapa payta wañuchichinata.
57 Chaypina shukkunaka shayarirkakuna llullashpa ri-
manankunapa:
58 Ñukanchika uyashkanchimi kay Jesús rimahukta: Ñukaka
kay runakunapa rurashkan Yaya Diospa wasinta urma-
chisha. Chaymanta kimsa punchapi ñukaka rurasha shukta,
mana runakunapa rurashkankunatashinanachu.
59 Chasna rimahushpankunapas kutikashka mana pari-
huchu chasnallata rimarkakuna.
60 Chaypina chay saserdotekunapa atun apuka chawpinku-
napi shayarishpan Jesusta rimarka:

¿Manachu nima imata ayninki? ¿Manachu uyanki kanta uchachishpa rimahushkankunata?
61 Chaypi Jesuska chunlla uyarka, nima imata aynirkachu.
Kutikashka chay apuka tapurka:
¿Kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik, paypa kikin Wawan?
62 Chaypi Jesuska aynirka:
Ñukami kani.† Chasna kashpan ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichi tukuyta atipak Yaya Diospa kuskan partipi tiyahushkaynita, paywa pakta kamachinaynipa. Chaymanta rikuwankichi puyu chawpipi kutikashka shamuhushkaynita.
63 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan chay atun apuka yapa piñarishpan pay kikinpa kamisan awapi churarishkanta likishpan nirka:
Manana munanchinachu ashwan shuk payta uchachikta.
64 Uyashkanchi kay runaka Yaya Dioswa parihuyashpa rimashkanta. Chasna rimashpanmi Yaya Diosta yapa piñachihun. ¿Imatata yuyarinkichi?
Chaypina tukuy rimarkakuna:
Uchayumi, wañunan tiyan nishpa.
65 Chayllapi shukkunaka Jesusta chiknishpankuna uyanpi tyukarkakuna. Shukkunaka Jesuspa ñawinta tapashpankuna uyanpi sakmarkakuna. Chasna sakmahushpankuna asichishpa tapurkakuna:
Kunanka rimay, shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika ¿pita kanta sakmashka? nishpa.
Payta kuyrakkunatana kushpankuna paykunapas Jesusta waktarkakuna.

Pedro Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Pedroka saserdotekunapa atun apupa wasin pampapi kahurka. Chasnapi atun aputa shuk yanapak warmi shamurka.
67 Pedrota nina kuchupi tiyahukta rikushpan chay warmika payta kayllayashpan nirka:
Kanpas chay Nasaretmanta Jesuswa pakta purihurkanki.
68 Pedroka aynirka:
Manami riksinichu chay runataka. Nima yachanichu pimantami rimawahunki.
Chasna nishpan Pedroka llukshirka chay pampamanta punkuma. Chasnallapi shuk atallpaka kantarka.
69 Chay warmika kutikashka Pedrota rikushpan rimarka chaypi kahukkunata:

† **14:62** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

Kay runapas Jesuswa purikmi karka.

70 Chaypi Pedroka kutikashka aynirka:

Shutipami kankunata rimani, manami riksinichu chay runata nishpa.

Astalla unaystupi chaypi kahukkunaka Pedrota kutikashka nirkakuna:

Shutipami kanpas Jesuswa purik kanki, Galileamanta runashina rimahushkaykirayku.

71 Chaypina Pedroka sinchita nirka:

Yaya Dios kastigawachun mana shutipata rimashpaynika. Shutipami rimani kankunata, ñukaka manami riksinichu chay runataka.

72 Chasnallapi kutikashka atallpaka kantarka. Chaypi Pedroka yuyarirka Jesuspa rimashkanta manara ishkay kuti atallpaka kantahushpanra kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita nishpa. Chayta yuyarishpan Pedroka yapa llakirishpan sinchita wakarka.

15

Jesusta romano apu Pilatoma pusharkakuna
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Chaymanta tutamantastulla saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna, tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik masinkunapas shuk yuyayllawa karkakuna. Chaypina Jesusta watashpa pushashpankuna chay romano apunchi Pilatotana kurkakuna.

2 Chaypi Pilatoka Jesusta tapurka:

¿Shutipachu israel masikikunapa Atun Apu kanki?

Jesuska aynirka:

Ari, shutipami rimanki.

3 Chay saserdotekunapa apunkunaka yapa Jesusta wañuchichinayashpankuna Pilatota yankana rimarkakuna achkata Jesusta uchachishpa.

4 Chaypi Pilatoka kutikashka Jesusta nirka:

Kay runakunaka kanta yapa uchachishpa rimahunkuna ¿manachu ayninkima?

5 Jesuska nima imata aynirkachu. Chaypina Pilatoka yuyarirka ¿imaraykushi mana shuk apirishka runashina aynninchu kishpinanpa? nishpa. Mana yacharkachu imatami ruranka.

Jerusalenpi tantarishka runakuna Jesusta kruspi klabashpa wañuchichinata munarkakuna
(Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

6 Karan wata chay Paskua punchakuna Pilatoka kacharipa-
yarka shuk karselpi kahuk runata. Ñukanchi israel runaku-
nata tapupayarka pitami kacharinka nishpa.
7 Chay karselpi achka romano runakunata piñarishpa
wañuchik runakuna karkakuna. Shuk paykunamanta karka
Barrabás.
8 Chaypina Jerusalenpi chay achka tantarishka kahuk
runakunaka Pilatoma rirkakuna tapunankunapa:
Imashnami karan wata kacharinki shuk runa karselpi
kahukta, chasnallatata kunanpas shukta kachariy.
9-10 Pilatoka yacharka chay saserdotekunapa
apunkuna Jesusta chiknishpankuna yankamanta
wañuchichinayashkankunata. Paykuna yapa munashkakuna
runakuna paykunallata kasunankunapa. Chayrayku chay
apukunata tapurka:
¿Manachu munankichi kacharinaynipa kay Jesusta,
kankuna israel runakunapa Atun Apuykichi nishkankunata?
11 Chaypina chay saserdotekunapa apunkunaka chay
achka runakunata yuyachishpa rimarkakuna:
Pilatota rimaychi Barrabasta kacharinanpa.
Chay runakunaka kasushpankunana kaparirkakuna:
¡Barrabasta kachariy!
12 Pilatoka kutikashka tapurka chay achka runakunata:
¿Imatata munankichi ruranaynipa kay runata, maykantami
ñukanchi israel runakunapa apunchi nishpa rimankichi?
13 Paykunaka sinchita kaparishpa aynirkakuna:
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!
14 Pilatoka aynirka:
¿Ima millaypatataya rurashka?
Chaypi paykunaka kutikashka ashwan sinchita
kaparirkakuna:
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!
15 Chaypina Pilatoka Barrabasta kacharirka, mana chay
runakunaka payta piñarinankunapa. Jesustana kirukunawa
rurarishka karawa asutichirka. Chaywasha suntalunkunata
kurka kruspi klabashpa wañuchinankunapa.
16 Chaymanta chay suntalukunaka Jesusta pusharkakuna
Pilatopa atun kamachinan wasima. Chay wasi chaw-
pipi pampa tiyashkapi tukuy suntalu masinkunata tanta-
chirkakuna Jesusta asichinankunapa.
17-18 Payta shuk puka llachapa atun apupa churarinan-
tashina churachirkakuna. Umanpi churarkakuna atun
apupa tawasampatashina kashamanta rurarishkata. Chasna
churashpankuna payta shuk atun aputashina saludashpa
asichirkakuna:
¿Shamushkankichu israel runakunapa atun apu? nishpa.

19 Asishpa Jesuspa umanpi kaspiwa waktarkakuna,
tyukarkakuna uyanpi. Puntanpi kunkurishpankuna
makinta apishpa shuk atun aputashina mucharkakuna.
20 Chasna pukllachishkankunawasha chay puka
llachapa churachishkankunata llatanachishpankuna pay
kikinpa churarinantana churachirkakuna. Chaymanta
pusharkakuna kruspi klabashpa wañuchinankunapa.

Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Jesusta pushahushpankuna kruspi klabashpa
wañuchinankunapa, chay ñampipi shuk runa Simón shutiyuta
tinkurkakuna. Chay Simonka Sirene llaktamanta karka,
Alejandropa, Rufopa yayan. Chakranmanta kutimuhurka.
Chay suntalukunaka pasahukta rikushpankuna payta
kamachirkakuna Jesuspa krusninta markananpa.
22 Chasna Jesusta pushashpankunana chay Gólgota lumapi
paktak rirkakuna. Gólgota ninayan wañushkapa uman luma.
23 Chaypina Jesusta vinu mirra kaspipa aya wikinwa
chapurishkata upyachinayarkakuna mana nanayta
musyananpa. Chaytaka Jesuska mana upyanayarkachu.
24-25 Ña intika awastupi kahushpan Jesusta kruspi
klabarkakuna. Chay suntalukunaka Jesuspa churar-
ishkankunata chawpinakunankunapa swirtinkunata
kamarkakuna pishi apanka nishpa.
26 Chaypina Jesuspa krusninpi shuk killkarishkata rat-
achirkakuna tukuy runakuna yachanankunapa imaraykumi
Jesusta wañuchishkakuna. Chay killkarishkapi nirka: Kay
runaka israel runakunapa atun apumi kan nishpa.
27 Jesusta wañuchihushkankuna uras ishkay wañuchik
shuwakunatapas karan shukta shuk kruspi klabarkakuna
chaypi wañunankunapa. Shuk krusta shayachirkakuna
kuskan parti, shuktaka llukin parti.
28 Chasnami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi
rimashkanka paktarirka kasna nishkaka:

Chay Yaya Diospa Kachashkan Runataka shuk wañuchik
runatashinami wañuchinkakuna.

29 Chaypi achka runakuna Jesusta rikuk rirkakuna. Mana
kirishpankuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta,
umankunata kuyuchishpankuna payta asichirkakuna:

Kanmi rimashkanki Yaya Diospa atun wasinta urmachish-
payni kimsa punchapimi kutikashka rurasha nishpa.
30 Kunanka chay krusmanta uraykumushpayki kan kikinta
kishpichiriy nishpa rimarkakuna.

31 Chay saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa
killkashkanta yachachikkunapas chasnallatata asichishpa
nirkakuna:
Payka achka runakunata ampishpan kishpichishka. Ku-
nanka pay kikinta mana atipanchu kishpichirinata.
32 Shutipa Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik ñukanchi
israel runakunapa atun apunchi kashpanka kay krusmanta
uraykumuchun. Chasna rikushpanchirami paytaka
kirishunchi.
Chay ishkay kruskunapi klabarishka runakunapas chas-
nallatata Jesusta asichirkakuna.

Jesuska ña wañurkana
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Chawpi punchamanta pacha kimsa urata tukuy chay
allpapi amsayarka.
34 Chay kimsaynin ura amsa kahushkanpi Jesuska kikin
arameo shiminpi sinchita kaparirka:
Eloi, Eloi, lema sabaktani.
Chayka ninayan Yayayni Dios, Yayayni Dios, ¿imaraykutaya
sapallaynita sakiwashkanki?
35 Chasna kaparishkanta uyashpankuna chaypi kahukku-
naka rimarkakuna:
Uyaychi. Eliastami kayahun, chay ñawpa Yaya Diospa
yachayninwa yachachikta.
36 Chaypi shuk runaka kallpashpa rirka shuk suni kaspipa
puntanpi utkuta watananpa. Chayta agru vinupi ukuchish-
pan Jesuspa shiminpi tupachirka tsunkashpa upyananpa.
Chasnahushpan nirka:
Akuychi rikushunchi, shutipachu Eliaska shamunka payta
krusmanta uraykuchinanpa.
37 Chaypina Jesuska sinchita kaparishpan wañurka.
38 Chay wañushkan uraslla Yaya Diospa wasin ukupi Yaya
Dioswa tinkunakuna kwartuta arkak rakta llachapaka* awa-
manta pacha pitikta likirirka.
39 Chaypi chay romano suntalukunapa kapitanka Jesuspa
puntanpi rikushpa kahurka. Chay kapitanka Jesusta ka-
parishpa wañuhushkanta rikushpan rimarka:
Shutipami kay runaka Yaya Diospa Wawan kashka.
40 Achka warmikunapas karumantalla Jesusta rikushpa
karkakuna. Paykunamanta karkakuna Magdalamanta
Maria, Salomé, Santiagopa Josepa maman Mariapas.
Kay Santiagoka ashwan musu karka chay Jesuspa runan
Santiagomanta.

---

* **15:38** Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

41 Jesuska manara wañuhushpanra Galilea allpapi
kahushpan chay warmikunaka payta yanapashpa paywa
pakta puripayarkakuna. Shuk achka warmikunapas
paywa pakta rirkakuna Jerusalén llaktama payta
yanapanankunapa. Paykunapas karumantalla Jesús
wañuhushkanta rikushpa kahurkakuna.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

42-43 Tiyarka shuk runa José shutiyu Arimatea llaktamanta.
Chay Joseka ñukanchi israel runakunata kamachik tantaylla
yuyarishpa israel apunchikunamanta shuk karka. Payka ali
apu karka. Yaya Diosta yuyak kashpan yapa chaparka paypa
ali kamachinan kay allpapi paktarinanta. Ña tutayahushpan
chay Joseka yapa munashpan Pilatopa wasinpi yaykuk rirka
Jesuspa aychanta tapunanpa. Manara chay tuta samana pun-
chaka kallarihushpanra yapa munarka Jesuspa aychanta al-
larishka urku uchkupi churashpa tapanata.

44 Chasna Jesuspa aychanta tapushpan Pilatoka mana
kirirkachu Jesús chasna utkalla wañushkanta. Chayrayku
suntalukunapa kapitanta kayashpan tapurka:

¿Shutipachu ña wañushka?

45 Chay kapitanka ari nishpan Pilatoka suntalunkunata
kamachirka Jesuspa aychanta Joseta kunankunapa.

46 Chaypina Joseka shuk suma yura llachapata rantik
rirka. Chaywasha Jesús kruspi klabarishkata uraykuchish-
pankuna paypa aychanta chay llachapawa pillurka. Chasna
wankushkanwashana aparka shuk mushu allarishka urku
uchkupi churashpa tapananpa. Chay uchkupi churashpanna
punkuntaka shuk atun rumiwa taparka.

47 Chaypina Magdalamanta Mariaka, Josepa maman Mari-
apas rikushpa kahurkakuna yachanankunapa, maypimi Je-
suspa aychanka churarishka kahun.

16

Jesuska kawsarirka
(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Chay samana puncha pasashka tutapi kimsa warmikuna,
Magdalamanta Maria, Josepa maman Mariawa, Salomewa
shuk mishkinlla asnak aseiteta rantik rirkakuna chaywa Je-
suspa aychanta kakunankunapa mana asnananpa.

2 Chay samana puncha kayantima, domingo tutamanta,
ña intika llukshihushkanpi Jesuspa aychanta churashkapi
paktak rirkakuna.

3 Rihushkankunapi tapunakurkakuna:

¿Pitaya ñukanchirayku anchuchinka chay atun rumitaka uchku punkumanta?

4 Chaypi alita rikushpankuna chay atun rumita ña anchuchirishkatana rikurkakuna.

5 Chay uchkupi yaykushpankuna Jesuspa aychanta kakunankunapa, chaypi shuk angelta suma yura suni churarishkata rikurkakuna kuskan parti tiyahukta. Payta rikushpankuna yapa mancharirkakuna.

6 Chasnallapi chay angelka paykunata nirka:

Ama manchariychichu. Maskahunkichimi Nasaretmanta Jesusta, kruspi klabashpa wañuchishkankunata. Ñami kawsarishka. Rikuk shamuychi, maypimi churay tukushka kahurka. Manami kaypinachu.

7 Kunanka paypa runankunata kwintak riychi, Pedrota ashwan kwintaychi Jesús kawsarishkanta. Jesús kankunata rimashkanshina payra kankunamanta ñawpashpa Galilea allpama rinka. Chayma rishpaykichimi tinkunakunkichi nishpa paykunata rimankichi.

8 Chasna chay angelka rimashpan chay kimsa warmikunaka yapa mancharishpankuna chukchurishpa kallpa mitikurkakuna. Manchaywa kutishpankuna chay rikushkankunata nima pita kwintarkakunachu.

Jesuska Magdalamanta Mariata rikurirka
(Jn 20.11-18)

9 Chay samana punchawasha tutamanta Jesuska kawsarishkanwasha puntiru Magdalamanta Mariatara rikurirka. Chay Mariamanta ñawpa kanchis supaykunata llukshichirka.

10 Mariaka Jesús kawsarishkata rikushpan kwintak rirka Jesuswa pakta purishka masinkunata. Paykunaka llakiywa wakashpa kahurkakuna.

11 Mariapa kwintashkanta uyashpankuna Jesuska ñami kawsarimushka, kawsarishkata rikushkanimi nishkanta, mana kirirkakunachu.

Jesuska ishkay runankunata rikurirka
(Lk 24.13-32)

12 Mariata rikurishkanwasha Jesuska ishkay runankunata ñampita rihushkankunapi rikurirka.

13 Paykunaka Jerusalén llaktama kutishpankuna chaypi kiparishka masinkunata kwintak rirkakuna Jesús kawsarishkata rikushkankunata. Chasna rimashpankunapas mana paykunata kirirkakunachu.

Jesuska runankunata kamachirka tukuy parti paymanta yachachik rinankunapa
(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Chaymanta shuk puncha Jesuska chunka shuk runankunata rikurirka mesa muyukta siririshpa mikuhushkankunapi. Chaypi rimarka:

¿Imaraykutaya mana kirinayashkankichichu chay rikuwashka runakunata? Paykuna kawsarishkaynimanta kwintashpankunapas mana kirishkankichichu. Yapa mana kirinayak runakuna kankichi.

15 Chaymantapas rimarka:

Tukuy kay allpapi kawsak runakunata yachachik riychi kay Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta.

16 Maykankunami chay yachachihushkaykichita kirinahun, chaymantapas bawtisarinahun, chaykunaka kishpichiy tukunkakunami. Maykankunami mana kirinahunchu, paykunaka wiñayparayku kastigarishka kankakuna.

17 Kankuna Yaya Diosta kirik kashpaykichi atipankichi Yaya Diospa yachayninwa runakuna nima ima uras rikushkankunata ruranata. Runakunapi yaykushka supaykunata atipankichi llukshichinata. Chaymantapas mana yachashkaykichi shimikunatapas rimankichimi.

18 Shuk machakuyata apishpaykichi kanishpanpas mana imanachinkachu. Shuk sulimanta upyashpaykichipas mana imanachinkachu. Yaya Diosta mañashpa shuk unkushkakunapi makikichita churashpaykichi ampirinkakunami.

Jesuska siluma rirka
(Lk 24.50-53)

19 Chayta rimashkanwasha Yayan Dioska Jesusta siluma pusharka. Silupi Jesuska Yaya Diospa kuskan parti tiyarik rirka paywa pakta tukuyta kamachik kananpa.

20 Siluma rishkanwasha Jesusta katikkunaka tukuy parti paymanta yachachik rirkakuna. Jesuska paykunata yanaparka runakuna nima ima uras rikushkankunata ruranankunapa, tukuy yachanankunapa chay yachachihushkankunaka shutipa ali kananta. *Chayllatami ñuka Markus kwintani.*

LUKASPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Lukas Teofilorayku killkashpan riman imaraykumi killkan

1-3 Munashkayni Teófilo, ñuka Lukas kayta killkani kanrayku alita yachanaykipa Jesuspa rurashkanmanta, yachachishkanmantapas. Achka runakuna Jesuspa rurashkankunata rikushpa kallarinanmanta pacha killkarkakuna. Paykunaka tukuy chayta ñukanchita yachachirkakuna. Paykuna karkakuna Yaya Diospa shiminta yachachikkuna. Ñukapas tukuyta kallarishkanmanta pacha alita yachakushpayni ali kama killkanaynipa nishpa kanrayku killkani.

4 Chasnami yachanki kanta yachachishkankunata shutipa kashkanta.

Shuk angel rimarka Bawtisak Juan wawayarinanta

5 Ñawpa Judea allpapi apu Herodes kamachik kashpan chaypi shuk saserdote Sakarias shutiyu kawsapayarka. Pay karka chay muntun saserdote Abias wañupa shutinta shutiyachishka tantaylla tarawak saserdotekunamanta. Warminpa shutin karka Isabel, paypas saserdotekunapa miraymanta karka.

6 Yaya Diospa rikushkanpi ali karkakuna, tukuy paypa kamachishkanta alita kasushpa kawsapayarkakuna. Chayrayku nima pi atiparkachu paykunata uchachinata nima imapi.

7 Isabelka machura kashpan paykuna mana wawayuchu karkakuna. Chaymantapas ña ruku karkakuna.

8 Karan wata karan saserdotekunapa ayllun akllarishka karka, shuk punchakuna Yaya Diospa wasinpi mañashpa wiwakunata wañuchishpa Yaya Diosrayku rupachinankunapa. Chay punchakuna paktarishpan Sakariaska ayllunkunawa pakta Yaya Diospa wasinpi runakunarayku mañarkakuna.

9 Paykuna imashnami rurapayarkakuna saserdotepura akllarkakuna shukta Yaya Diospa wasin ukuma yaykunanpa chay Yaya Diosta mañana kwartupi. Chaypi payka mishkihlla asnak wiki chapurishka insienso nishkata rupachishpan kushniyachinan karka Yaya Diosta kushichinanpa. Chay puncha Sakariaska akllarishka karka Yaya Diosta mañana kwartupi yaykunanpa.

10 Chay wikita rupachihushkanpi achka runakuna kanchapi Yaya Diosta mañashpa karkakuna.
11 Chaypi Yaya Diospa kachashkan angelka Sakariasta rikurik shamurka wikita rupachina tuchpashinapa kuskan parti.
12 Chay angelta rikushpan Sakariaska yapa mancharirka.
13 Chaypi angelka rimarka:

Ama manchariychu. Yaya Dios uyashka mañashkaykita. Warmiki Isabelka shuk kari wawata wawayanka, maykantami shutiyachinkichi Juan.
14 Wawayarishkanrayku yapa kushillami kanki. Chasnallatata achka runakunapas kushikunkakuna.
15 Yaya Diospa rikushkanpika atun yachayyumi kanka. Manami nima ima uras upyankachu urti upyanakunata. Manara wawayarihushpan Yaya Diospa Espiritunka paypi yaykunka kawsahushkanpi tukuypi yuyachinanpa.
16 Ña wiñashpan payka achka israel runa masinkunata yachachinka Yaya Diosta alita kirinankunapa.
17 Payka Yaya Diospa kachanan Kishpichikmanta puntiru rinka, paypa shamunanmanta rimananpa. Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliasshina atun yachayyu yachachik kanka. Chasna yanapanka yayakuna wawankunawa chikninakushpa kawsashkankunata sakishpa yuyanakushpana kawsanankunapa. Yaya Diosta mana kasuk runakunata yachachinka alitana kasunankunapa. Chasna runakunata alichanka Yaya Diospa Kachanan Kishpichik paykunawa kawsak shamunanpa.
18 Chasna chay angelka rimashkanwasha Sakariaska payta tapurka:

¿Imashnata yachasha rimawashkaykika shutipa kananta? Ñuka kani ruku, warminipas paya.
19 Chasna Sakarias tapushpan angelka aynirka:

¿Imashna kashpataya mana kiriwankichu? Ñukami kani Gabriel, Yaya Diospa puntanpi shayarishpa kani paypa kamachinanta kasushpa. Yaya Dioska kachawashkami chay ali shimita kanta rimanaynipa.
20 Chay rimashkaynita mana kirishkaykirayku kunanmanta pacha mana atipankichu rimanata wawayki wawayarinankama. Imashnami ñukaka rimashkani, chasnami paktarinan tiyan.
21 Chay angelka Sakariaswa Yaya Diospa wasinpi kwintahushkanpi chay kanchapi kahuk achka runakunaka Sakariasta chapahurkakuna. Unayta chapahushpankuna yuyarirkakuna ¿imaraykuta chay ukupi yapa unayan? nishpa.

22 Sakariaska Yaya Diospa wasin ukumanta llukshimuhushpan mana atiparkachu rimanata. Chayrayku yacharkakuna chay wasi ukupi shuk imata muskuypishina rikushkanta. Mana rimanata atipashpan makinwa umanwa paykunata asirtachirka imashnami chay ukupi paywa pasashkanta. Chaymanta pacha mana rimanata atipak kiparirka.

23 Yaya Diospa wasinpi mañanan punchakuna tukurishpan Sakariaska wasinma kutirka.

24 Kutishkanwasha warmin Isabelka chichurkana. Ña chichu kashpan pichka killakama wasinmanta mana llukshirkachu.

25 Yuyarishpan nirka: Kunanka Yaya Dioska yapa alitami rurashka ñukapi runakuna manana pinkachiwanankunapa, mana wawayu kashkaynirayku.

Angel Gabriel rimarka Jesús wawayarinanta

26 Isabel ña sokta killa chichu kashpan Yaya Dioska angel Gabrielta Nasaret llaktama kacharka. Chay Nasaret llaktaka Galilea allpapi karka.

27 Chay llaktapi kawsapayarka shuk shipas Maria, manara karita riksik. Josewa kwintashka karka kasarananpa. Joseka ñawpa kawsak atun apu Davidpa miraymanta karka. Chaypi angelka Mariawa kwintak rirka.

28 Mariapa wasinpi yaykushpan rimarka:

Shamushkani kanwa kwintanaynipa. Yaya Diospa akllashkan warmimi kanki, paymi kanwa kahun. Tukuy warmikunamanta kantami Yaya Dioska alita yuyashka.

29 Angel chasna rimashpan Mariaka manchararirka. ¿Ima shimitataya kwintak shamuhun chasna saludawananpa? nishpa yuyarirka.

30 Chaypi angelka nirka:

Maria, ama manchariychu. Yaya Dioska kanta yuyashpan akllashka.

31 Alita uyay. Chichunkimi. Chaymanta shuk kari wawata wawayanki, maykantami shutiyachinki Jesús.

32 Payka atun yachayyumi kanka. Runakuna paymanta rimankakuna tukuyta atipak Yaya Diospa Wawanmi nishpa. Tukuyta kamachik Yaya Diosmi payta ñawpa yaya rukun Davidtashina atun aputa ruranka.

33 Paymi kamachinka kankuna israel runakunata wiñayparayku. Paypa ali kamachinanka mana tukurinkachu nima ima uras.

34 Chayta uyashpan Mariaka angelta nirka:

Ñukaka manara kawsashkanirachu shuk kariwa. ¿Imashnataya chasnaka chichusha?

35 Chaypi angelka aynirka:

Yaya Diospa Espiritunmi tukuyta atipak kashpan puyushina kanma shamunka. Chasnamantami chichu kiparinki. Chayrayku chay wawamanta, maykanmi wawayarinka, Yaya Diospa munananllata rurashpa kawsak, Yaya Diospa Wawanmi nishpa rimankakuna.

36 Awilayki Isabelpas paya kashpantata chichumi kahun, maykantami machura nishkakuna. Kunanka ñami sokta killa chichu kahun.

37 Yaya Diosmi tukuy imatapas atipan ruranata.

38 Chasna rimashpan Mariaka arí nirka, kaypi kahuni Yaya Diospa munashkanta ruranaynipa. Pay munashkanta ñukawa rurachun, imashnami rimashkanki chasna.

Chasna rimashkanwasha angelka paymanta anchurirka.

Maria ayllun Isabelta pasyak rirka

39 Chay punchakunalla Mariaka utkalla rirka ayllun Isabelta pasyananpa. Isabelka kusan Sakariaswa shuk llaktapi Judea allpa urkukuna chawpipi kawsahurka.

40 Sakariaspa wasinpi paktashpan Mariaka yaykuhushpan Isabelta saludarka.

41-42 Chasna saludahushpan Isabelpa wawanka wiksan ukupi sinchita kuyurirka. Chaypina Yaya Diospa Espíritun Isabelta tukuypi yuyachishpan payka kushikushpan Mariata sinchita rimarka:

Yaya Diosmi kanta tukuy warmikunamanta akllashka kushichinanpa, wawaykitapas yapa kushichinka.

43 Ñukaka nima imachu kani kay atun apuynipa mamanka ñukama pasyak shamuwananpa.

44 Saludashkaykita uyashkaynillawa, wiksayni ukupi wawaynika sumakta kushikushpan kuyurishka.

45 Tukuy Yaya Diospa rimashkanka paktarinkami nishpa kirishkaykirayku payka kanta atuntami kushichinka.

46 Chaypi Mariaka rimarka:

Shunkuynimanta pacha Yaya Diosta rimani kanmi kanki yapa ali.

47 Yaya Dios kishpichiwashkanrayku yapa kushilla kani.

48 Nima ima kashpaynipas pay yuyawashpan rikuwashka. Kunanmanta pacha runakunaka rimawankakuna Yaya Diospa kushichishkanmi kanki nishpa.

49 Pay atun yachayninwa ñukata rurawashka Wawanpa maman kanaynipa. Paymi yapa ali kan.

50 Tukuy uras payta kasukkunata yuyashpa llakichishpan rikun.

51 Pay atun yachayninwa rurashkanta rikuchirka. Shuk runakuna alimi kani nishpa rimashpankunapas shunkunkunapi mana ali yuyayyu kashpankuna payka yuyayninkunata waklichinka.
52 Atun kamachikkunatapas kamachik kashkankunamanta anchuchinka, mana yapa yachakkunata atunyachinka paypa wawankuna kanankunapa.
53 Maykankunami paypa yachachinanta shutipa munanahun, paykunata alita yachachinka pay kikin Yaya Dios kananta riksinankunapa. Maykankunami Yaya Diospa yachachinanta mana yapa munanahunchu, paykunataka mana yachachinkachu payta riksinankunapa.
54-55 Imashnami ñawpa yaya rukunchi wañukuna Abrahamta, paypa mirayninkunatapas rimarka, chasnami ñukanchi payta katik israel runakunata yanapanka. Llakichinanta rimashkanta yuyarishpan kunanka paktachihun.

56 Mariaka kimsa killata Isabelpa wasinpi kawsashkanwasha kutirkana wasinma.

Bawtisak Juan wawayarirka

57 Wawayanan puncha paktarishpan Isabelka kari wawata wawayarka.
58 Chayta yachashpankuna tukuy ayllunkuna kuchupi kawsakkunapas payta rikuk rirkakuna. Yaya Dios payta alita yanapashkanta rikushpankuna kushikurkakuna.
59 Pusak punchamanta pitirkakuna kari wawapa ishpanan kara puntastuta. Chayta israel runakuna rurapayanahun ñawpamanta pacha, ninayan shutipa Yaya Diosta katinankunata. Chasna rurashpankuna ayllunkunaka shutiyachinayarkakuna yayanpa shutinta Sakarias kanka nishpa, imashnami israel runakuna rurapayanahun ñawpamanta pacha.
60 Mamanka mana munarkachu yayanpa shutinta shutiyachinata, chayrayku rimarka:

Shutinka kankami Juan.

61 Chaypi nirkakuna:

¿Imashnata chasnaka kanka? Tukuy ñukanchika ayllunchipa shutinkunallata shutiyachinchi. Nima shuk aylluyki tiyanchu Juan shutiyuka.

62 Chasna nishpankuna yayanta makinkunawa rikuchishpa tapurkakuna:

¿Ima shutita kanka?

63 Chaypi Sakariaska shuk tablastuta tapushpan killkarka shutinka kankami Juan nishpa. Chayta rikushpankuna tukuy mancharirkakuna ¿imashnataya chayka? nishpa.

64 Chasnallapi Sakariaska kuti atiparka rimanata. Chaypi kallarirka Yaya Diosta kushichinata kanmi tukuymanta ashwan atun kanki nishpa.

65 Chaypi ayllunkuna kuchupi kawsakkunapas yapa mancharirkakuna. Tukuy Judea allpa urkukunapi kawsak runakuna chayta uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna Yaya Diospa rurashkanmanta.

66 Tukuy uyashka runakuna shunkunkunapi yuyarishpa tapunakurkakuna paykunapura:

¿Imashnashi tukunka chay wawaka wiñashpanka?

Chaymanta yacharkakuna Yaya Dios shutipa paywa kananta.

Sakarias Yaya Diosta kushichishpa takirka

67 Mushumanta rimanata kallarihushkan uras Juanpa yayan Sakariaska, Yaya Diospa Espíritun payta tukuypi yuyachishpan pasanan kananta rimarka kasna:

68 Yaya Dios ñukanchi israel runakunarayku kachanka shuk kishpichikta. Chayrayku akuychi tukuyta atipak Yaya Diosninchita kushichishpa agradesishunchi.

69 Ñawpa Yaya Diosta kasuk Davidpa miraymanta Yaya Dios kachamunka atun yachayyu kishpichikta.

70 Ñawpamanta pacha kaytami Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata chay kachanan kishpichikmanta rimarkakuna kasna nishpa:

71 Paymi kishpichinka ñukanchita tukuy kuntranchikunamanta, tukuy ñukanchita chiknikkunamantapas.

72-73 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata yapa llakiywa kahushkankunata rikushpan rimarka llakichishpan yanapananta. Chaymantapas rimarka ñawpa yaya rukunchi Abrahamta rimashkanta mana kunkarinanta, ashwan shutipa paktachinanta kasna nishpa:

74-75 Kishpichirishkami kankichi kuntraykichikunamanta, kushikushpa, nima pita manchashpa, munashkaynita rurashpa kawsanaykichipa. Kawsanaykichikama rikushkaynipi alillata rurashpa, ñukata kasushpa kawsankichi.

76 Chayta rimashkanwasha Sakariaska rimashpalla katirka:

Kanka, wawayni, shutipa Yaya Diospa Espiritunwa rimakmi kanki. Runakunata rimanki Yaya Diospa Kachanan Kishpichik shamunanmanta. Chayrayku shunkunkunata alicharishpa, tukuy mana alita rurashkankunata sakishpa, alitana runa masinkunawa kawsanankuna tiyan.

77 Chaymantapas ñukanchi israel runakunata yachachinki,
imashnami Yaya Dios mana alita rurashkanchikunata lla-
kichishpan ñukanchikunata supaypa kamachinanmanta kish-
pichinka.
78 Yayanchi Dios ñukanchita yuyashpan llakichishpan
kachanka Kishpichikta ñukanchirayku. Inti punchayachi-
hukshina silumanta ñukanchima shamunka.
79 Mana alita rurashpa amsapishina kawsak, wañunankunata
yapa manchashpa kawsak runakunarayku kishpichikta
kachanka yachachinanpa riksichinanpa imashnami kushilla
kawsashunchi nishpa.

80 Chaymanta chay wawaka Yaya Diosta alita riksishpan
sinchikurishpa wiñarka. Wiñashpan chunlla chakishka all-
papi kawsarka israel masinkunata yachachinata kallari-
nankama.

2

Jesuspa wawayarishkanmanta riman
(Mt 1.18-25)

1 Chay punchakuna Augusto romano tukuymanta atun
apu karka, romano runakunapa israel runakunapapas. Pay
tukuy kamachinanpi kawsakkunata kamachirka, shutinku-
nata rimashpankuna killkachik rinankunapa. Yachanayarka
masna runakunami tiyan nishpa.

2 Chay runakunapa shutinkunata killkachina karka pun-
tiru killkachinan. Chay uras apu Sirenio shutiyu Siria allpapi
kawsak runakunata kamachipayarka.

3 Tukuymanta atun apu Augustopa kamachishkanta ka-
sushpa, tukuy runakuna kutirkakuna kikin llaktankunama,
maypimi ñawpa yaya rukunkuna kawsapayarkakuna, chaypi
killkachik rinankunapa shutinkunata.

4 Joseka ñawpa atun apu Davidpa miraymanta kashpan
Davidpa llaktan Belenma rinan karka. Chasna kashpan
Joseka Nasaret llakta Galilea allpamanta llukshishpan Judea
allpama rirka David wañupa kawsashkan Belén llaktama.

5 Mariaka Josewa kasaranan kashpan paywa pakta rirka
shutinkunata killkachinankunapa. Chay uras Mariaka Yaya
Dios rimashkanshina chichu karka.

6-7 Belén llaktapi paktashpankuna nima shuk wasita
tarirkakunachu puñunankunapa. Achka runakuna kashkan-
rayku wasikuna mana paktarkakunachu. Wiwakuna
tampupi yaykurkakuna. Chaypina wawayananka
paktarishpan Mariaka puntiru kari wawanta wawayarka.
Chay wawanta llachapawa pillushpan wiwata karana
kanuwapi churarka.

Angelkuna obehakunata kuyrak runakunata Jesús wawayarishkanta rimarkakuna

8 Chay tutapi Belén llakta kuchullapi obehata kuyrak runakuna tiyarkakuna.

9 Chaypi Yaya Diospa shuk angelka paykunata rikurik shamurka. Paykunapi muyukta Yaya Diospa yachaynin suma chuyahlla rikurirka. Chayta rikushpankuna yapa mancharirkakuna.

10 Chaypina angelka rimarka:

Ama manchariychichu. Suma shimita kankunata rimanayani Yaya Diosmanta. Kay shimita yachashpankuna tukuy runakunami kushikunkakuna.

11 Kunalla kay tuta David wañupa llaktan Belenpi kankunata Kishpichikka wawayarishka. Paymi chapahushkaykichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, tukuymanta atun apu.

12 Kunan riychi chay wawata riksinaykichipa. Kasnata tarishpaykichi yachankichi pay kananta: Shuk wiwa wasipi shuk llullu wawa pillurishkata wiwata karana kanuwapi sirihukta tarik rinkichi.

13 Kunkaymanta chay angel rikurihushkanllapi achka angelkuna rikurik shamurkakuna. Yaya Diosta kushichishpa nirkakuna:

14 Yaya Dios, awa silupi kawsak, tukuymanta atun yachayyu ali kanki. Allpapipas kanahuchun suma yuyayyu runakuna. Payta yuyakkunata Yaya Dios aliyachinka, ali yuyayyu kushilla kawsanankunapa paykunapura.

15 Chasna rimashkankunawasha angelkunaka siluma kutirkakuna. Chaypina obehata kuyrakkuna paykunapura kwintarkakuna:

Akuychi rikuk rishunchi Belén llaktama Yaya Dios ñukanchita rimashkanta rikunanchipa.

16 Chay uraslla kallpashpa rirkakuna. Wiwapa tampunpi paktashpankuna Mariata Josewa tarik rirkakuna, chaymantapas llullu wawastuta wiwata karana kanuwapi sirihukta.

17 Chay wawata rikushpankuna angelka chay wawastumanta rimashkanta kwintarkakuna.

18 Tukuy chay rimashkankunata uyakkuna mancharirkakuna ¿imashna wawataya chayka? nishpa.

19 Mariaka tukuy chay shimikunata yuyayninpi wakaychashpa yuyarirayarka.

20 Chay obehata kuyrakkunaka kushilla kutirkakuna Yaya Diosta kushichishpa: Yaya Dios, uyashkanchi, rikushkanchi tukuy ali rurashkaykita. Imashnami rimashkanki tukuyta paktachishkanki. Kanmi kanki ashwan ali tukuymanta.

Joseka Mariawa wawan Jesusta Yaya Diospa wasinma aparkakuna

21 Chay wawaka ña pusak punchayu kashpan ishpanan
kara puntastuta pitirkakuna, imashnami israel runakuna
rurapayanahun kunankama. Payta shutiyachirkakuna Jesús,
imashnami angelka rimarka manara Maria chichu kahush-
panra chasna.
22 Chaymanta imashnami ñawpa Moisespa killka-
shkanpi rimashka, kari wawa wawayarishkanwasha
ruranankunapa, Mariaka chusku chunka punchata wasinpi
kiparirka. Chasna punchakunapi warmikuna mana
atipapayanahunchu Yaya Diospa wasinpi yaykunata.
Chay punchakuna paktarishpanna chay wawata
Jerusalenma aparkakuna Yaya Diospa wasinpi Yaya Diosta
rikuchinankunapa.
23 Yaya Diospa kamachishkan karka: Tukuy puntiru kari
wawa wawayarishkata ñukata rikuchinaykichi tiyan, kayka
kahun kanta sirvinanpa nishpa.
24 Chasnallatata killkarishka karka: Yayankuna apanan
tiyan ishkay yura wiwa mukukuta, mana tiyashpanka uchpa
wiwa mukukuta Yaya Diosta yuyashpa kunankunapa nishpa.
Chayrayku Jesuspa yayankuna Jerusalenma rirkakuna tukuy
Yaya Diospa kamachishkanta paktachinankunapa.

Simeón Anapas kishpichikta riksirkakuna

25-26 Chay punchakuna kawsarka Jerusalenpi shuk ruku
Simeón shutiyu. Chay rukuka Yaya Diosta yuyashpa ka-
sushpa kawsarka. Paykuna israel runakunata kishpichikta
chapashpa kawsarka. Yaya Diospa Espíritun paypi kashpan
kasna yuyachirka: Kan manara wañushpayki rikunayki tiyan
Yaya Dios Kishpichikta kachashkanta nishpa.
27 Chasnallapi Yaya Diospa Espíritun yuyachishpan Sime-
onka Yaya Diospa wasinma rirka. Chaypillatata Jesuspa
yayankunapas Yaya Diospa kamachishkanta paktachishpa
wawanstuta aparkakuna.
28 Simeonka kayllayashpan wawata markashpan Yaya
Diosta kushichishpa rimarka:
29 Amuyni, kanmi kanki tukuymanta yapa atun.
Rimawashkaykita ñami paktachishkanki. Kunan shuti
kushilla wañusha.
30 Kunan ñuka kikin ñawiniwa kachashkayki Kishpichikta
rikushkani.
31 Tukuy allpakunamanta runakuna Kishpichik kananta
yachankakuna.
32 Payka ali punchayachikshina kashpan tukuy runakunata
riksichinka imashnami kanta yuyashpa kawsankakuna.

Payranti tukuy runakuna ñukanchi israel runakunata valichinkakuna.
33 Chasna Simeón Jesusmanta rimashkanta uyashpankuna maman yayan mancharirkakuna ¿imashnataya chayka kanka? nishpa.
34 Chaypina Simeonka paykunata rimarka Yaya Dios yanapashpa paykunata kushichinanta. Chaymanta Jesuspa maman Mariata shuk shimita Yaya Diosmanta rimarka:
Achka israel masinchikuna kay wawata chiknishpankuna Yaya Diosmanta wichurishka kankakuna. Shukkunaka payta yuyashpa kirishpankuna Yaya Dios paykunata uchankunamanta llakichishpan yanapanka payta kushichishpa kawsanankunapa. Yaya Dios chay wawapi yachayninta rikuchihushkanta achka runakuna mana kirishpankuna payta wichunkakuna.
35 Chaymanta wawayki tukuy runakunapa yuyayninkunata riksichinka. Kanka shunkuykipi waktashkashina nanayta musyanki, yapakta wawaykirayku llakishpayki.
36 Chaypillatata kahurka shuk paya Yaya Diospa yachayninwa rimak Ana shutiyu. Payka Fanuelpa wawan, Aser wañupa miraymanta karka. Payka shipaslla kashpan kusayarka. Kusayashpan kanchis watamanta kusanka wañurka.
37 Chay urasmanta pacha mashintu kashpan ña pusak chunka chusku watayu karka. Tukuy uras Yaya Diospa wasinpi kapayan, achka kuti mana mikushpa Yaya Diosta mañashpa kawsapayan. Tutapi punchapipas Yaya Diosta kushichipayan.
38 Chay Yaya Diospa yachayninwa rimak warmi Ana tinkurka Simeonta, Mariawa Josewa kwintahushkata. Simeonpa rimashkanta uyashpan kayllayak shamurka Yaya Diosta agradesinanpa. Chaymanta chay wawa Jesusmanta rimak rirka tukuy israel masinkunata, maykankunami Jerusalén llaktata kishpichikta chapahurkakuna.

Yayankuna Jesuswa pakta Nasaret llaktama kutirkakuna

39 Chaymanta tukuy Yaya Diospa killkachishkanpi kamachishkanta paktachishpankuna yayan maman Jesuswa pakta kutirkakuna Galilea allpama, Nasaret kikin llaktankunama.
40 Chaypi kawsahushpankuna chay wawaka alita wiñarka. Yaya Dios payta yanapashpan suma yuyayyu yapa yachayyu tukurka.

Jesuska musu kashpan yayankunawa Yaya Diospa wasinma rirka

41 Karan wata Jesuspa yayankuna Jerusalenma ripayanahun chaypi Paskua punchakunata pasanankunapa.

Chay Paskua punchakunata Yaya Dios kamachishkan karka
yuyarinankunapa, imashnami pay ñawpa yaya rukunkunata
Egiptomanta kishpichirka.
42 Ña Jesús chunka ishkay watayu kashpan paykunawa
pakta Jerusalenma rirka chay punchakunata pasananpa,
imashnami ñawpamanta pacha rurapayanahun chasna.
43 Chay punchakuna tukurishpanna Maria Josewa
pakta kutirkakuna, mana yachashpankuna wawa Jesuska
Jerusalenpi kiparishkanta.
44 Ñachari rishka runa masinchikuna chawpipi
nishpa yuyarirkakuna. Chasna yuyarishpankuna shuk
punchata purirkakuna. Chaymanta ayllunkuna chawpipi
riksishkankuna chawpipipas payta maskarkakuna.
45 Mana tarishpankuna Jerusalenmallatata ku-
timurkakuna chaypi maskanankunapa.
46 Kimsa puncha maskashpankuna Yaya Diospa wasinpi
payta tarik rirkakuna, yachachikkunapa chawpinkunapi
tiyahukta. Paykunata uyashpa tapushpa kahurka.
47 Tukuy runakuna payta uyashpankuna yachayninwa
aynihushkanta mancharirkakuna.
48 Jesuspa yayan maman kunkaymanta payta rikush-
pankuna kushikurkakuna. Mamanka nirka:

Ay, wawayni. ¿Imaraykuta chasna rurashkanki ñukanchita?
Yayayki ñukapas yapa llakishpa kanta maskashkanchi.
49 Chaypi Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta yapa maskawashkankichi? ¿Manachu yachan-
kichi Yayayni Diospa wasinpi kanayni kashkata?
50 Yayanka mamanka chay rimashkanta mana asirtarkaku-
nachu.
51 Mamanka tukuy chay rimashkanta yuyayninpi wakay-
charka. Chaymanta Jesuska paykunawa pakta Nasaret llak-
tama kutirka. Chaypi alita wiñarka, yayankunata kasushpa
tukuypi.
52 Tukuy uras ashwan yachak alita asirtak tukushpa
wiñarka. Yaya Dios runakunapas payta yuyarkakuna.

3

Bawtisak Juan Yaya Diospa shiminta yachachirka
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Jesús ña rukuyashpan romano Tiberio tukuymanta atun
apu karka. Chay Tiberioka ña chunka pichka watata ka-
machishpan Judea allpapi Ponsio Pilato shutiyu apu karka.
Galilea allpapi Herodes apu karka. Iturea allpapi Trakonite
allpapi Herodespa wawkin Felipe apu karka. Abilinia allpapi

Lisanias apu karka. Tukuy chay allpakunapi apukunata romano tukuymanta atun apu Tiberio kamachipayan.

2 Saserdotekunapa atun apunkuna Anás Kaifaswa karkakuna. Chay uras Sakariaspa wawan Juan chunlla chakishka allpapi kawsarka. Chaypi kahushpan Yaya Dioska payta rimarka kallarinanpa yachachinata.

3 Chasna rimashpan Juan tukuy Jordán yaku mayanpi runakunata yachachishpa purirka kasna rimashpa: Kunanmanta pacha tukuy millaypa rurashkaykichitaka amirishpa sakiychi. Yaya Diospa rimashkanta kasushpana kawsaychi. Chasna rurahushkaykichita rikuchishpa bawtisariychi. Chaypina Yaya Dioska kankunata uchaykichimanta llakichinkami.

4 Ñawpa Juan manara wawayarihushpanra Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias Juanmanta killkarka:

Chunlla chakishka allpapi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna: Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi atun apu shamuhushpan purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichaychi. Millaypata rurashpa kawsashkaykichita sakiychi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikwa alita kawsanaykichipa.

5 Anchu ñampita rurashpanchi waykukunata allpawa untachishpa parihuyachinchi. Lumakunata wichushpa parihuyachinchi. Wistu ñampikunata kuskayachinchi. Kaspikunata pitishpa wichunchi. Chasnashina shunkuykichita alichaychi tukuy mana alikunamanta.

6 Chasna rurashpaykichimi tukuy runakuna yachankakuna imashnami Yaya Dios runakunata kishpichin nishpa.

7 Achka runakuna bawtisarinankunapa Juanma shamurkakuna. Chaypina Juan paykunata riksishpan mana ali yuyayyu kashkankunata rimarka:

Machakuyashina runakuna kankichi, mana ali yuyayyu waklichikkuna. ¿Pita kankunata rimashka chasnalla kishpinaykichipa Yaya Diospa manchaypa kastigananmanta?

8 Alitana ruraychi Yaya Diosta kasuk kanaykichita rikuchinaykichipa. Ama yanka rimaychichu yaya rukunchi Abraham wañupa miraymantami kanchi, chayrayku Yaya Dioska ñukanchikunata kishpichinka nishpa. Yaya Dios munamaka, kay rumikunamanta yaya ruku Abraham wañupa mirayninta rurama.

9 Rikuychi. Shuk tarpu kaspi mana alita muyuyashpanka amunka sapinpi achawa kuchushpan ninapi rupachin. Chasnallatatami Yaya Dioska tukuy mana ali rurak runakunataka kastigankami.

10 Chayta uyashpankuna runakunaka Juanta tapurkakuna:

Chasna kashpanka ¿Imatata rurashunchi Yaya Diospa kastigananmanta kishpinanchipaka?

11 Chaypi Juanka aynirka:

Pipachari tiyan ishkay churarinanka, maykanpachari mana tiyapunchu, chaytaka kuy shuk churarinata. Chasnallatata pipachari tiyan mikunanka, kuy mana tiyapuhukta.

12 Romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkunapas paktamurkakuna bawtisarinankunapa. Juanta tapurkakuna:

Yachachik, ñukanchita rimay ¿imatata rurashunchi Yaya Diospa kastigananmanta kishpinanchipa?

13 Chaypi Juanka aynirka:

Amana yapa kullkita kobraychinachu. Imashnachari apukuna kamachinahun, chasnalla kobraychi.

14 Shuk suntalukunapas tapuk shamurkakuna:

Ñukanchika ¿imatata rurashunchi Yaya Diospa kastiganan-manta kishpinanchipa?

Paykunatapas Juanka aynirka:

Amana kichuychinachu nima pita nima imata, nima manchachishpa, nima llullachishpa, nima yanka uchachishpa. Chay kankunata pagashkankunawa kushilla kawsaychi.

15 Tukuy chaypi kahuk runakunaka Juanpa rimahushkanta uyashpankuna yuyarirkakuna, kaychari chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka nishpa.

16 Chaypi Juanka tukuy chay runakunata rimarka:

Ñukaka yakuwami kankunata bawtisani. Shukmi shamunka ashwan yachayyu ñukamanta. Paymantaka ñukaka mana yapa yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata. Payka kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka. Ninawa rupachihushkashina uchaykichita pichanka payta kushilla katinaykichipa.

17 Yuyariychi. Sarata, triguta pallashpanchi tullunmanta muyuntana wishkunchi. Chay muyuntaka wakaychanchi, tullunkunataka ninapi rupachinchi. Chay shamuhuk runaka chasnallatata ruranka. Paymi tukuy Yaya Diosta kirikkunataka siluma apanka. Mana kirikkunataka nina mana wañukmami wichunka.

18 Chaymantapas ashwan shimikunawa chaypi kahukkunata kunashpa Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta rimarka.

19 Apu Herodestapas sinchi shimiwa kunarka, wawkinpa
warmin Herodiaswa kawsashkanrayku, chaymanta achka
shuk mana alita rurahushkankunaraykupas.
20 Chasna rimashpan Herodeska payta karselpi churarka.
Chasna rurashkanwa mana ali rurashkankunata ashwanta
mirachirka.

Juan Jesusta bawtisarka
(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

21 Herodes Juanta manara karselpi churashpanra Juanka
achka runakunata bawtisahurka. Chay uras Jesustapas
bawtisarka. Chaypina Jesús Yayan Diosta mañahushpan siluka
paskarirka.
22 Chaypi Yaya Diospa Espiritunka wiwa mukukushina
uraykumurka Jesuswa kawsananpa. Silumanta Yaya Dioska
rimarka:
Kanmi kanki munashkayni wawayni. Kanmi sumakta
kushichiwanki nishpa.

Jesukristupa yaya rukunkuna wañupa shutinkuna
(Mt 1.1-17)

23 Jesuska kimsa chunka watayu kashpan kallarirka Yaya
Diospa shiminta yachachinata.
Runakuna yuyarirkakuna paymi kan Josepa wawan
nishpa. José Elipa wawanmi karka.
24 Elí Matatpa wawanmi karka. Matat Levipa wawanmi
karka. Leví Melkipa wawanmi karka. Melki Janapa
wawanmi karka. Jana Josepa wawanmi karka.
25 José Matatiaspa wawanmi karka. Matatias Amospa
wawanmi karka. Amós Nahumpa wawanmi karka. Nahúm
Eslipa wawanmi karka. Esli Nagaipa wawanmi karka.
26 Nagai Maatpa wawanmi karka. Maat Matatiaspa
wawanmi karka. Matatias Semeipa wawanmi karka. Semei
Josekpa wawanmi karka. Josek Judapa wawanmi karka.
27 Judá Joananpa wawanmi karka. Joanán Resapa
wawanmi karka. Resa Sorobabelpa wawanmi karka.
Sorobabel Salatielpa wawanmi karka. Salatiel Neripa
wawanmi karka.
28 Neri Melkipa wawanmi karka. Melki Adipa wawanmi
karka. Adi Kosampa wawanmi karka. Kosam Elmadampa
wawanmi karka. Elmadam Erpa wawanmi karka.
29 Er Josuepa wawanmi karka. Josué Elieserpa wawanmi
karka. Elieser Jorimpa wawanmi karka. Jorim Matatpa
wawanmi karka. Matat Levipa wawanmi karka.
30 Leví Simeonpa wawanmi karka. Simeón Judapa
wawanmi karka. Judá Josepa wawanmi karka. José Jonampa
wawanmi karka. Jonam Eliakimpa wawanmi karka.

31 Eliakim Meleapa wawanmi karka. Melea Menapa
wawanmi karka. Mena Matatapa wawanmi karka. Matata
Natanpa wawanmi karka. Natán Davidpa wawanmi karka.
32 David Isaipa wawanmi karka. Isaí Obedpa wawanmi
karka. Obed Boospa wawanmi karka. Boos Salapa wawanmi
karka. Sala Naasonpa wawanmi karka.
33 Naasón Aminadabpa wawanmi karka. Aminadab Ad-
minpa wawanmi karka. Admin Arnipa wawanmi karka.
Arni Esrompa wawanmi karka. Esrom Farespa wawanmi
karka. Fares Judapa wawanmi karka.
34 Judá Jakobpa wawanmi karka. Jakob Isaakpa wawanmi
karka. Isaak Abrahampa wawanmi karka. Abraham Tarepa
wawanmi karka. Taré Nakorpa wawanmi karka.
35 Nakor Serugpa wawanmi karka. Serug Ragaupa
wawanmi karka. Ragau Pelegpa wawanmi karka. Peleg
Heberpa wawanmi karka. Heber Salapa wawanmi karka.
36 Sala Kainanpa wawanmi karka. Kainán Arfaxadpa
wawanmi karka. Arfaxad Sempa wawanmi karka. Sem
Noepa wawanmi karka. Noé Lamekpa wawanmi karka.
37 Lamek Matusalenpa wawanmi karka. Matusalén
Enokpa wawanmi karka. Enok Jaredpa wawanmi karka.
Jared Mahalaleelpa wawanmi karka. Mahalaleel Kainanpa
wawanmi karka.
38 Kainán Enospa wawanmi karka. Enós Setpa wawanmi
karka. Set Adanpa wawanmi karka. Adán Yaya Diospa
rurashkan runami karka.

4

Supay Jesusta mana alita rurachinayarka
(Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)

1 Bawtisarishkanwasha Jesuska paypi kawsak Yaya Diospa
Espíritun payta yuyachishpan Jordán yakumanta kutirkana.
Chay Espiritunka payta yuyachirka chunlla chakishka all-
pama rinanpa.
2 Chaypi chusku chunka punchata karka. Chay pun-
chakuna supayka Jesusta kayllayashpan kamarka shuti-
pachu Yaya Diosllata kasun nishpa. Tukuy chay chusku
chunka puncha Jesuska mana mikurkachu. Ña tukurinan
punchakuna yapa yarkarka.
3 Chaypina supayka rimarka:
Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika kay rumita ri-
may pan tukunanpa, chayta mikunaykipa.
4 Chaypi Jesuska aynirka:
Nima imashna rurashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi
riman:
Mana mikunawallachu runaka kawsan nishpa.

5 Chaypi supayka Jesusta urku awama pushashpan
kunkaymanta yuyayninllapi tukuy kay allpapi kamachik
atun apukuna kamachinan allpakunata rikuchirka.
6 Chaymanta rimarka:
Kanta kusha tukuy chay allpakunata, tukuy chaypi suma
kahukkunatapas, maykantami ñukata kuwashka karka.
Chayraykumi maykantachari munani, chayta kuni.
7 Kunkurishpayki mañawashpaykika tukuy ka-
machishkaynita rurashpaykika tukuytami kanta kusha
chaypi kamachik kanaykipa.
8 Chasna supay rimahushpan Jesuska mana munashpan
rimarka:
Nima imashna rurashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi
riman:
Yaya Diosllata kunkurishpa mañaychi. Payllata kasushpa
kawsaychi nishpa.
9 Chaymanta supayka Jesusta Jerusalén llaktama pusharka.
Yaya Diospa wasin awama sikachirka. Chaymanta rimarka:
Kan Yaya Diospa Wawan kashpaykika kaymanta allpama
saltay.
10 Yaya Diospa killkachishkanpi nin:
Yaya Dioska angelkunata kachanka kanta kuyrananku napa.
11 Paykunami makinkunapi kanta alita kuyrankakuna, mana
nima rumipi waktarinaykipa nishpa.
12 Chaypi Jesuska aynirka:
Nima imashna rimawashpayki saltashanchu. Yaya Diospa
killkachishkanpi kaytapas nin:
Ama Yaya Diosta yanka kamankichu yachanaykipa payka
yanapawankachu manachu nishpa.
13 Chasna Jesús mana kasunayashpan supayka manana
yacharkanachu imashnami payta llullachinka nishpa.
Chayrayku Jesusmanta anchurimurkana shuk punchakama.

Jesuska Galilea allpapi kallarirka yachachinata
(Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

14-15 Chaymanta chay chunlla chakishka allpamanta Je-
suska Galilea allpapi llaktakunama kutirka. Yaya Diospa
Espíritu paypi kashpan yapa yachayyu karka. Tukuy
llaktakunapi tantarina wasikunapi Yaya Diospa shiminta
yachachipayan. Runakuna payta uyashpankuna tukuy ri-
markakuna kay runaka yapa alimi kan nishpa.

*Nasaret kikin llaktanpi ayllunkunaka Jesusta mana kirina-
yarkakunachu*
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

16 Chaymanta Jesuska wiñashkan Nasaret llaktanma kutirka. Samana puncha tantarina wasipi yaykurka, imashnami pay wiñay rurapayan chasna. Chaypi runakuna chawpipi shayarirka Yaya Diospa killkachishkanta leyinanpa.

17 Chaypina payta kurkakuna Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspa killkashkanta. Chay killkata paskashpan leyirka kasna nishkata:

18 Yaya Diospa Espiritunmi ñukawa kan. Yaya Diosmi akllawashka nima imayu runakunata, llakiywa kawsak runakunata paypa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa. Kachawashkami watarishkashina kawsahuk runakunata kishpishka kankichi nishpa rimanaynipa, mana rikunata atipakkunatapas yanapanaynipa kuti rikunankunapa, parisihuk runakunata parisichiy tukuhushkankunamanta kishpichinaynipa.

19 Yaya Dios kachawashka runakunata rimanaynipa kunanka llakichiy tukunankunata.

20 Jesuska leyinata tukuchishpan chay killkata kuti wankurka. Chaymanta shuk runa chay tantarina wasipi yanapakta kutichishpan tiyarirka chay wasipi kahukkunata yachachinanpa. Tukuy runakuna payllata rikushpa chaparkakuna imatami rimanka.

21 Chaypina rimarka:

Kunanmi kay killkarishkaka paktarishka. Ñukami kani, maykanmantami riman.

22 Chaypi tukuy runakuna alita rimarkakuna paymanta. Mancharishpa tapunakurkakuna:

¿Maypishi kay runaka kay suma rimanakunata yachakushka? ¿Imashnashi chasna atun yachayyu tukushka? ¿Manachu kayka Josepa wawan? ¿Imashnataya chasna tukushka?

23 Jesuska paykunata aynirka:

Kankunaka rimankichi kay yaya rukunchipa rimananta: Ampinata yachashpaykika kan kikita ampiy nishpa. Chasnallatata rimawankichi: Tukuy imata Kapernaum llaktapi rurashkaykita uyashkanchi. Chasnallatata kunan ruray kikin llaktaykipipas Yaya Diosmanta shamushka kanaykita yachananchipa.

24 Alita uyawaychi. Nima shuk Yaya Diospa yachayninwa yachachikta kikin llaktanpika alita yuyanahunchu.

25-26 Chasna kananta ñawpamanta pacha rikunchi. Elias yachachihushkan uras kikin allpanpi achka mashintukuna yarkaywa parisihukkuna tiyashpanpas Yaya Dioska Eliasta mana paykunama kacharkachu yanapananpa. Ashwan

payta kacharkami mana israel warmi mashintuma chay warmillata yanapananpa.* Chay warmika kawsarka mana israel runakunapa llaktan Sareptapi, Israel allpa anakpi Sidón llakta mayanpi. Chay uras kimsa wata sokta killata mana tamyarkachu. Chasna mana tamyashpan tarpunkunaka mana wiñarkakunanachu. Chayrayku tukuy Israel allpapi sinchi yarkay tiyarka.

27 Chasnallatata ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliseo kawsashkan uras kikin allpanpi achka runakuna aycha ismuchik unkuywa kahushpankunapas nima shukta Eliseoka ampirkachu. Siria allpapi shuk kamachik mana israel runa Naamán shutiyu chay unkuywa kahushpan payllata ampirka.

28 Chaypina tukuy chay tantarina wasipi kahukkunaka Jesuspa rimashkanta uyashpankuna yapa piñarirkakuna.

29 Atarishpankuna Jesusta chay llaktamanta llukshichirkakuna. Chay llaktaka urku waykuyahushkanpi rurarishka kashpan Jesusta chay urku awama pusharkakuna chaymanta tankanankunapa.

30 Chaypina Jesuska chay achka runakunapa chawpinkunata pasashpa llukshirka.

Jesuska supay yaykushka runata ampirka
(Mk 1.21-28)

31 Nasaret llaktamanta llukshishpan Jesuska Kapernaum llaktama rirka Galilea allpapillatata. Chaypi samana puncha tantarina wasipi yaykurka runakunata yachachinanpa.

32 Chay runakunaka yachachishkanta uyashpankuna mancharishpa paykunapura rimarkakuna:

Kay Jesuska Yaya Diospa shiminta yachachin Yaya Dios kikin ñukanchita rimahushkashina.

33 Chay runakuna chawpipi shuk supay yaykushka runa tiyarka. Jesusta uyashpan supayka chay runata sinchita rimachirka:

34 Jesús, Nasaret llaktamanta runa, ama ñukanchima kayllayaychu. ¿Shamushkankichu ñukanchita wichunaykipa ninapi wiñaypa parisinanchipa? Ñuka riksini kanta Yaya Diosmanta shamushka runa kanaykita.

35 Chayllapi Jesuska sinchi shimiwa supayta piñarka:

Chunllayay. Llukshiy kay runamanta.

Chasnallapi chay supayka runakuna chawpipi chay runata allpama urmachishpan nima imanachishpan paymanta llukshirka.

36 Chayta rikushpankuna tukuy runakuna mancharishpa paykunapura tapunakurkakuna:

---

* **4:25-26** Rikuy kastellano Bibliapi 1 Reyes 17.1,8-16

¿Ima rimanataya kayka? Tukuy rimashkanta kasunahun. Kay runaka atun yachayyu kashpan supaykunata rimashkanllawa runamanta llukshichin.

37 Chaymanta tukuy Galilea allpapi kawsak runakuna Jesuspa rurashkanmanta yacharkakuna.

Jesuska ampirka Simón Pedropa warminpa mamanta
(Mt 8.14-15; Mk 1.29-31)

38 Chay tantarina wasimanta llukshishpan Jesuska Simonpa wasinpi yaykuk rirka. Chaypi Simonpa warminpa mamanka sinchi kalinturawa puñunanpi sirihurka. Chaypina Jesusta payrayku tapurkakuna ampipay nishpankuna.

39 Chaymanta Jesuska kayllayashpan chay unkushkapa kuchunpi kumurishpa sinchita rimarka kalinturanka pasananpa. Chay rimashkanllapi kalinturanka pasarka. Chasna kalinturanka pasashkan ratulla payka atarishpan Jesusta tukuy wasinpi kahukkunatapas mikunata kararka.

Jesuska achka unkushka runakunata ampirka
(Mt 8.16-17; Mk 1.32-34)

40 Ña intika yaykuhushkanpi runakunaka tukuy unkushkakunata Jesusma pushamurkakuna. Chaypi Jesuska karan shukta makinwa llankashpan ampirka.

41 Chasnallatata achka supay yaykushka runakunamanta supaykunata llukshichirka. Chay supaykunaka kaparishpa rimarkakuna:

¡Kanmi kanki Yaya Diospa kikin Wawan! nishpa.

Chasna kaparishpankuna Jesuska sinchi shimiwa piñarka. Paykuna yachashpankuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta Jesuska mana munarkachu chasna rimanankunapa.

Jesuska Israel allpa llaktakunapi Yayan Diospa shiminta yachachirka
(Mk 1.35-39)

42 Ña pakarimuhushpan Jesuska chay llaktamanta llukshishpan chunlla kahushkama rirka Yayan Diosta mañananpa. Chayma rishpan achka runakuna payta maskarkakuna. Kahushkanpi paktak rishpankuna mana munarkakunachu nima mayma rinanta, ashwan munarkakuna paykunallawa kananta.

43 Chaypina Jesuska rimarka:

Shuk llaktakunapipas rinayni tiyan kay suma ali shimita yachachinaynipa Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chayraykumi kay allpama kachay tukushkani.

44 Chaymanta Jesuska tukuy chay allpapi yachachishpa purirka Yaya Diospa shiminta israel runakunapa tantarinankuna wasikunapi.

5

Jesuska rediwa challwata apik runakunata yanaparka achka challwata apinankunapa
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Shuk puncha Jesús Genesaret* kucha mayanpi kahushpan achka runakuna tantarirkakuna Yaya Diospa shiminta uyanankunapa. Yapa achka runa kashkanrayku tankanakushpa kichkikta Jesuswa pakta kahurkakuna.

2 Chaypina Jesuska rikurka ishkay botikunata tiyupi llutachirishkakunata. Challwata apikkuna botinkunamanta llukshishpankuna redinkunata mayllahurkakuna.

3 Chaypi Jesuska Simonpa botinpi uraykushpan Simonta nirka:

Aku astallastu chawpiyashu.

Chaymanta Jesuska botipi tiyarishpan chay achka runakunata yachachirka.

4 Yachachinata tukuchishpan Simonta rimarka:

Chawpiyachiy botikita ashwan chawpima. Chaypi redikichita kachariychi challwata apinaykichipa.

5 Chasna nishpan Simonka aynirka:

Yachachik, kunan tuta pakarikta rediyashpanchipas nima shuk challwata apishkanchichu. Chasna kashpanpas kunan kan rimawashkaykirayku kuti mushumanta kacharishu redinchita nishpa.

6 Jesuspa rimashkanta kasushpankuna redinkunata kacharirkakuna. Chaypina yapa achka challwata apirkakuna redinkuna likirinayanankama.

7 Chay tukuy challwata rikushpankuna shuk botipi kahuk rediyak masinkunata umankunawa kayarkakuna yanapanankunapa. Chaypi tukuymanta ishkanti botinkunata challwawa untachirkakuna. Botinkunaka yapa untakta kashpan tikranalla karkakuna.

8-10 Jesusta kasushkankunarayku achka challwata apishkankunata rikushpankuna Simón Pedroka, tukuy paywa kahukkunapas yapa mancharirkakuna. Chasnallatata shuk botipi kahuk Simonwa tantaylla rediyakkuna Santiago, Juanpas, Sebedeopa wawankuna yapa mancharirkakuna. Chaypina Pedroka Jesuspa puntanpi kunkurishpan rimarka:

---

* **5:1** Kay kuchapa shuk shutin kan Galilea kucha, shuk shutinka kan Tiberias kucha

Yaya Jesús, anchuriy ñukamanta. Kanmi kanki ucha illa. Ñukaka uchasapami kani.

Chaypina Jesuska Simonta rimarka:

Ama manchariychu. Imashnami challwata apishpa kawsashkanki, chasnashinami kunanmanta pacha, ñukata katiwahushpayki runakunata yachachinki paykunapas Yaya Diosta kasunankunapa nishpa.

11 Chaymanta botinkunata allpama sikachishpankuna tukuy paykunapa tiyashkanta sakishpankuna Jesuswa pakta rirkakuna.

Jesuska shuk runata aycha ismuchik unkuymanta ampirka (Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

12 Shuk puncha Jesús shuk llaktapi kahushpan shuk aycha ismuchik unkuyyu runaka paktamurka. Mana atipashpanpas chay unkuywa runakunata kayllayanata, Jesusma shamurka. Payta rikushpan puntanpi kunkurishpan tapurka:

Yaya Jesús, yachani ampinata atipawanaykita. Ali kashpan kanrayku kay unkuymanta ampiway, ampirishpayni kuti atipanaynipa tantaylla kawsanata aylluynikunawa nishpa.

13 Chaypina Jesuska makinwa llankashpan rimarka:

Ari, munanimi. Kunanka ampirishkami kanki. Ña atipanki aylluykikunawa tantaylla kawsanata.

Chasna nishkanllawa chay runaka chay unkuymanta ampirishka karka.

14 Chaymantapas rimarka:

Ama nima pita rimankichu kanta ampishkaynimanta, ashwan saserdotellama rikuchik rinki ampirishkaykita. Moisespa killkashkanpi kamachishkashina Yaya Diosta kunayki kashkata apashpa churak rinki, tukuy runakuna ampirishkaykita yachanankunapa.

15 Chasna Jesús kunashpanpas chay ampirishkaka tukuy runakunata ampirishkanmanta kwintak rirka. Chaypi achka runakuna tantaripayanahun payta uyanankunapa, unkuykunamantapas ampirinankunapa.

16 Chayrayku Jesuska anchuripayan nima pi tiyahushkama Yayan Diosta mañananpa.

Jesuska aychan chakirishka runata ampirka (Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

17 Shuk puncha Jesuska yachachihurka shuk wasipi. Chaypi shuk fariseokuna, Moisespa killkashkanta shuk yachachikkunapas tiyahlla kahurkakuna. Paykunaka tukuy Galilea allpapi llaktakunamanta, tukuy Judea allpapi llaktakunamanta, Judeapi kahuk Jerusalén llaktamantapas

shamurkakuna. Chaypi Jesuska Yaya Diospa yachayninwa kashpan achka unkushkakunata ampirka.

18 Chaypina shuk runakuna apamurkakuna aychan chakirishka runata llanchamanpi sirihushkata Jesusma. Chay runaka mana atipapayanchu kuyurinata. Paykuna yuyarirkakuna, wasi ukuma yaykuchishpanchi Jesuspa puntanpi churashunchi chaypi ampinanpa payta nishpa.

19 Chasna yuyarishpankunatata mana atiparkakunachu yaykuchinata, yapa achka runa tiyashkanrayku. Chayraykuna iskalunta sikarkakuna chay parihu washayu wasi awama. Chaypi sapiramanta rurarishka tablastukunata anchuchishpankuna llanchamanpi sirihushkata chay awamanta uraykuchirkakuna achka runakuna chawpipi Jesuspa puntanpi.

20 Chayta rikushpan Jesuska yacharka paykuna yuyarihushkankunata, Jesuska atipama ampinata nishpa. Chayppina chay runata rimarka:

Wawki, tukuy uchaykikunamanta llakirishkami kanki nishpa.

21 Chaymanta chay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, chay fariseokunapas piñarishpankuna yuyarirkakuna:

¿Pitaya kay runaka chasna rimananpaka? Chasna rimahushpanmi Yaya Diosta piñachihun. Nima pi atipamachu runakunata uchankunamanta llakichinata. Yaya Diosllami atipan llakichinata uchanchikunamanta.

22 Jesuska chasna yuyarihushkankunata yachashpan rimarka:

¿Imaraykutaya chasna yuyarihunkichi shunkuykichipi?

23 Kay runataka rimashkanimi uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipachu llakichiy tukushka manachu nishpa. Ñuka kay unkushkata rimaynima atariy, puriy nishpa. Pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita.

24 Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa paypa yachayninwa kay allpapi runakunata uchankunamanta llakichinaynita kunalla kay runata ampisha.

Chasna nishpan chay unkushkatana rimarka:

Kanta rimani atariy. Llanchamaykita apishpayki kutiy wasikima.

25 Chasna rimashkanllawa chay aychan chakirishka runaka atarishpan llanchamanta apishpan Yaya Diosta takishpa, kushikushpa wasinma kutirka.

26 Chasna rikushpankuna tukuy chaypi kahukkunaka Yaya
Diosta atunyachishpa kushichirkakuna. Yapa mancharishpa
rimarkakuna:
Kunan punchami rikushkanchi yapa sumata, nima ima
uras rikushkanchita.

Jesuska Levita kayarka
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

27 Chaywasha Jesuska chay llaktamanta llukshishpan im-
puestuta kobrakta Leví shutiyuta rikurka. Chay impuestuta
kobrapayan romano tukuymanta atun apurayku. Levika ko-
branan wasipi tiyahurka. Payta rikushpan Jesuska rimarka:
Leví, shamuy, katiway nishpa.
28 Chay ratulla Levika atarishpan tukuy imanta sakishpan
Jesustana katirka.
29 Chaywasha Levika Jesusrayku shuk atun mikunata was-
inpi rurarka payta yuyashkanta rikuchinanpa. Chay miku-
narayku achka impuestuta kobrak masinkuna, ashwan shuk
runakunapas chay wasipi tantarishka kahurkakuna. Chay
runakuna Jesuspas runankunawa pakta tantaylla miku-
nankunapa mesa muyukta sirihurkakuna.
30 Chayta rikushpankuna fariseokunaka, Moisespa killka-
shkanta yachachikkunapas Jesuspa runankunata chiknish-
pankuna tapurkakuna:
¿Imaraykuta kankunaka chay mana alita rurak runaku-
nawa, impuestuta kobrakkunawapas tantaylla mikuhun-
kichi upyahunkichi?
31 Chaypi Jesuska aynirka:
Alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ashwan un-
kushkakunami ampikta munanahun ampirinankunapa.
32 Chasnallatata ñukaka mana shamushkanichu
yanapanaynipa maykanmi riman mana uchayuchu
kani nishpa. Ashwan shamushkanimi uchayukunata
yanapanaynipa Yaya Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata
manana atipanankunata katinata
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

33 Chasna Jesús yachachihushpan runakuna chiknish-
pankuna rimarkakuna:
Bawtisak Juanpa runankuna, fariseokunapa runankuna-
pas achka kuti mana mikupayanahunchu Yaya Diosta yu-
yarishpa mañanankunapa. Ashwan kanpa runaykikunaka
mana chasnanahunchu, kushilla kashpankuna mikunahun-
lla upyanahunlla. ¿Imaraykutaya chasnanahun?
34 Chasna rimahushpankuna Jesuska aynirka:

Shuk musu warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata. Kushilla tantarishpa mikunahun mushu warmiyahushkawa pakta. Chasna chay warmiyahuk runawa kushilla tantarihushkankunapi nima pi atipanchu mana mikushpa kanata.

35 Shuk puncha kuntrankunaka chay mushu warmiyashkata pushak shamushpankuna chay uraska llakirinkakunami. Llakirishpankunaka mana mikunayankakunachu nishpa.

Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu warmiyashkashina kashkanta yuyachishpa.

36 Chaymanta Jesuska shuk yachachinawa yachachishpa katirka: Nima maykan runa llaktanchipi kawsak mushu kamisanmanta pitinchu shuk pitistuta, chaywa mawka kamisanta rimintananpa. Chasna rurashpanpas mana alichu kiparinka, nima mushu nima mawka kamisanka aliyapunkachu.

37-38 Chasnallatatami mushu vinu putskurihushkataka mana churanchichu mawka karamanta rurarishka bulsapi apananchipa. Chay uva yakuka urtiyahushpan putskurin, mawka karamanta rurarishka bulsaka tukyashpan vinuka talirin, chay bulsapas manana valinnachu. Chayrayku mushu vinuta mushu karamanta rurarishka bulsapi churanchi.

39 Ñukaka mushu shimitami yachachihuni. Ñawpa yaya rukuykichikunapa yachachishkankunaka mana chasnachu kan. Maykanmi paykunapa yachachishkankunata kasunayashpanka manami ñukapataka kasunayankachu, ñawpamanta pacha ñukanchita yachachishkankunaka alimi nishpa.

6

Jesuska yachachin samana punchamanta
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

1 Shuk samana punchapi Jesuska runankunawa pakta trigu tarpurishkakuna chawpita rirkakuna. Chaypi runankunaka shuk shuk trigupa puntanta pakishpa, muyunta wishkushpankuna mikurkakuna.

2 Chayta rikushpankuna shuk fariseokuna piñarishpa paykunata tapurkakuna:

¿Imaraykuta kay samana punchapika tarawashpa pakihunkichi trigu muyuta mikunaykichipa? ¿Manachu yachankichi Yaya Diospa kamachishkanta samana punchapika mana tarawananchipa?

3 Chasna rimahushkankunata uyashpan Jesuska aynirka:

¿Manachu leyishkankichi ñawpa atun apu David wañuka
paywa kahukkunapas yarkashpankuna imashnata
rurarkakuna?
4 Yaya Diospa wasinpi yaykushpan Yaya Diosta
rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata
apirka mikunanpa Yaya Diosrayku rurarishkata. Paywa
purishpa kahukkunatapas kurka mikunankunapa.
Chay pankunaka mana paykuna mikunankunapachu
karka. Yaya Dios kamachirka saserdotekunalla
mikunankunapa. Chasna mikushpankunapas Yaya Dioska
chaytaka mana uchatashina rikushpan paykunata mana
kastigarkachu. Chayrayku kankunapas runaynikunata
mana atipankichichu rimanata uchatami rurashkankichi
nishpa.
5 Chaymantapas Jesuska nirka:
Yaya Dioska ñuka paypa Kachashkan Runata yachayninta
kuwashka kankunata rimanaynipa imakunami ali kanahun
samana punchapi ruranaykichipa.

Jesuska chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 Shuk samana puncha Jesuska tantarina wasipi yaykurka
runakunata yachachinanpa. Chaypi tiyarka shuk runa kuska
makin chakirishka.
7 Chaypina Moisespa killkashkanta yachachikkuna,
fariseokunapas rikushpa kahurkakuna, Jesuska
ampinkachu manachu nishpankuna payta uchachi-
nankunapa samana punchapi mana rurana kashkata
rurashkanrayku.
8 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan chay
chakirishka makiyuta rimarka:
Atariy, chawpinchipi shayarik shamuy.
Chay runaka atarishpan chawpinkunapi shayarik rirka.
9 Chaypina Jesuska shukkunata rimarka:
Kankunata tapuni, Yaya Diosta kasushpanchika ¿imatata
ashwan ruranchima samana punchapika, alitachu millay-
patachu? ¿Alichu kama shuk unkushkata ampinanchipa
samana punchapi, manapika sakinchimachu wañunanpa?
10 Chasna nishpan Jesuska kuchunpi muyukta kahukku-
nata rikushpan chay runata rimarka:
Chutachiy makikita nishpa.
Chasna makinta chutachishpan ampirishka kiparipurka.
11 Chaypi shukkunaka Jesusta yapa piñarishpankuna payku-
napura tapunakurkakuna:
¿Imanachinchimashi kay runata? nishpa.

Jesuska payta katikkunamanta chunka ishkayta akllarka
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 Chay punchakuna Jesuska urku awama sikarka Yayan
Diosta mañananpa. Chaypi tukuy tuta Yayanta mañarka.
13 Ña pakarihushpan payta katikkunata kayarka paykunamanta chunka ishkayta akllananpa. Chaymanta chay
akllashkankunata rimarka: Kankunami apostolnikuna kankichi, kachanayni runakuna. Kankunata kachasha shiminita
yachachinaykichipa.
14 Chay akllashkankunapa shutinkunaka karkakuna: Simón, maykantami Jesuska shutiyachirka Pedro, Andrés
Simonpa wawkin, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,
15 Mateo, Tomás, shuk Santiago Alfeopa wawan, chaymanta shuk Simón, maykantami rimapayanahun Selote.
16 Shukka karka Judas* Santiagopa wawan, chaymanta
shuk Judas Iskariote shutiyu, maykanmi chaywasha Jesusta
apichinan karka.
17 Chay chunka ishkay runankunata akllashkanwasha
Jesús paykunawa pakta chay urkumanta uraykumurkakuna
shuk pampama. Chaypi tantarirkakuna achka payta
katihukkunapas. Chaymantapas achka runakuna tukuy
Judea allpamanta, Judeapi kahuk Jerusalén llaktamantapas,
atun yaku mar mayanmanta, Tiro llaktamanta, Sidón
llaktamantapas Jesusma shamurkakuna yachachihushkanta
uyanankunapa, unkushkakunapas ampirinankunapa.
18 Supay unkuchishka runakunatapas Jesuska ampirka.
19 Yapa yachayninwa tukuy unkushkakunata
ampihushkanta rikushpankuna tukuy chaypi kahukkuna
payta llankanayarkakuna ampirinankunapa.

Jesuska runankunata yachachirka imashnami kushikushpa kawsashunchi
(Mt 5.1-12)

20 Jesuska runankunata rikushpan rimarka:
Kankuna kushilla kankichi, Yaya Dios mana yanapawashpanka nima imata atipanichu ruranata nishpa yuyarishpa
kawsahushkaykichirayku. Yaya Diosmi kankunata yanapanka wiñayparayku paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.
21 Kushilla kankichi yarkahukshina Yaya Diospa munashkanta ruranayashpa kawsahushkaykichirayku. Yaya
Diosmi kankunata yanapanka paypa munashkanta rurashpa
kawsanaykichipa. Chasnallatata kushilla kankichi kunan
wakashpa kawsahushkaykichirayku, shuk urasmi asinkichi.

---

* **6:16** Rikuy Jesusta Katikkunamanta Kwintak Killkapi 1.13

22 Kushilla kankichi runakuna kankunata chiknishpankuna tantarinaykichi wasikunamanta wichuy tukushpaykichi kamiy tukushpaykichi washanchashpa rimay tukushpaykichi ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata katiwahushkaykichirayku.

23 Chasnallatatami ñawpa chay chiknik runakunapa yaya rukunkuna wañuka Yaya Diospa rimashkanta yachachikkunata chiknishpankuna parisichirkakuna. Kunan kankunatapas chasnallatata parisichihushpankuna atunta kushikuychi. Shuk punchami silupi Yaya Dios kankunata atunta kushichinka tukuy chayta parisishkaykichirayku.

24 Chaymanta shukkunatana rimarka:

Ay kankuna kullkiyu runakuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Ñami kushilla kawsashkankichi.

25 Ay kankuna kunan saksashkashina kahukkuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Saksashkashina kahushkaykichimanta yarkaywashinana kankichi.

Ay kankuna, maykankunami kunanka kushilla asihunkichi, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Asihushkaykichimanta llakirishpana wakankichi.

26 Ay kankuna, maykankunamantami tukuy runakuna ali kanaykichita rimanahun paykunapa uyanayashkankunallata yachachishkaykichirayku. ¡Imashna kastigushi kankunarayku kanka! Ñawpa chay runakunapa yaya rukunkuna wañupas llullashpa yachachikkunata ali kanankunata rimarkakuna.

Jesuska paypa runankunata yachachirka chiknik runakunata yuyanankunapa
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Jesuska yachachishpalla katihushpan rimarka:

Kunan kankuna, kiriwak runakuna kashpaykichimi yachachishkaykichi. Kankunata chiknik runakunata yuyaychi. Kankunata piñarihushpankunapas alita ruraychi paykunata.

28 Kankunata millaypata rimakkunata rimaychi Yaya Dios kankunata yanapashpa kushichichun nishpa. Kankunata kamikkunarayku Yaya Diosta mañapuychi.

29 Shuk runa kanta makahushpan uyaykipi sakmashpanka ama rantipaychu. Kutikashka sakmashpanpas ama piñarishpa rantipaychu, ashwan alichay paywa. Chaymanta shuk runa kanta awaniru churarishkaykita kichunayashpanka kamisaykitapas kichunayashpanka sakiy. Ama piñariychu payta.

30 Maykanpas imaykita tapuhushpanka kuy. Maykanpas imaykita apashpanka ama rimaychu kutichiway nishpa.

Chasna rurashpaykichimi riksinkakuna Yaya Diospa wawankuna kanaykichita.
31 Kankuna runa masikichikunata yuyashpa alita rurashpa kawsaychi, imashnami kankunapas munankichi paykuna kankunata yuyashpa alita rurashpa kawsanankunapa.
32 Yachanchi llullachik runakunapas ayllunkunataka yuyanankunata. Kankuna chasnallatata aylluykichikunallata yuyashpaykichika paykunamanta mana ashwan alitachu rurahunkichi. Paykunashina rurashpalla kawsashpaykichika ¿imamantata Yaya Dioska kankunata kushichinka?
33 Yuyanakuk masikichillawa yanapanakushpaykichika uchata rurakkunashinalla kawsankichi. Chasna kawsashpaykichika ¿imamantata Yaya Dios kankunata kushichinka?
34 Chaymanta kankuna kutichik runallata shuk imaykichita prestashpaykichika ¿imamantata Yaya Dios kankunata kushichinka? Uchata rurakkunapas kutichik masinkunallata shuk shuk kullkinkunata prestanahun, yuyarishpa ashwanta paykunamanta apinata.
35 Ñuka kankunata rimani, kankunata chiknik runakunata yuyanaykichi tiyan. Chaymantapas alita ruranaykichi tiyan runa masikichikunarayku. Chaymantapas shuk runa shuk imaykichita tapushpanka prestanaykichi tiyan nima chapashpa chayta kutichinanpa. Chasna rurashpaykichika Yaya Dios kankunata sumakta kushichinka. Paymi kan ali shunku, mana agradesikkunata, millaypa rurakkunatapas chasnalla yuyan. Chasna kankunapas Yaya Diosshina yuyashpa kawsashpaykichimi atun yachayyu Yaya Diospa wawankuna kankichi.
36 Imashnami Yaya Dioska tukuy runakunata llakichishpa yuyan, chasnallatata kankunapas, paypa wawankuna kashpaykichi payshina llakichik kaychi.

Jesuska yachachin shuk runa masinchita mana alichu kanki nishpa mana rimananchipa
(Mt 7.1-5)
37 Chaymanta Jesuska ashwanta yachachishpa katirka: Yaya Dioska mana kanta kastigananpa, ama rimankichu shuk runa masikichimanta payka mana alichu kan nishpa. Yaya Dioska kankunata nina mana wañukma mana kachananpa, ama rimankichichu uyachikshina shukkunamanta Yaya Diosmi kanta kachanka nina mana wañukma nishpa. Tukuy runa masikichita llakichinaykichi tiyan. Chasna runa masikichita llakichishpaykichika Yaya Diospas kankunata llakichinka.
38 Maykanpami tiyan imankunaka, pishihukkunata mana mitsashpa kuychi. Chasna mana mitsashpa kushpaykichika

Yaya Diospas kankunata ashwan achkatami kunka. Kankuna
runa masikichita rurashkaykichishina, chasnallatata Yaya
Dioska kankunatapas ruranka.
39 Chaymanta Jesuska chaypi kahukkunata shuk yachachi-
nawa rimarka: Shuk wiskuka wisku masinta pushahush-
panka ¿atipamachu alita purichinata? Shuk uchku allarishka
kashpan ¿manachu chaypi ishkanti urmanahuma? Chas-
nallatata maykanmi Yaya Diospa shiminta mana alita asir-
tanchu, mana atipanchu kankunata yachachinata.
40 Nima maykan yachakuk payta yachachikmanta ash-
wan yachak kanchu. Chasna kashpanpas tukuyta alita
yachakushpan payta yachachikshinallatata kanka.
41-42 Runa masikipa ñawinpi shuk uchilla susyastu
tiyamaka, shuk ratu rikunkichima. Ashwan kankunaka
kikin ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka, mana
rikunkichimachu. Ñawikichipi ashwan atun susya
tiyamaka runa masikichipa ñawinpi kahukmanta, mana
alichu kama payta rimanaykichipa ñawikimanta susyata
surkushara nishpa. Chasna rurankimaka kan kikintami
llullachirinkima. Ashwan puntiru kan kikinpa ñawikimantara
chay atun susyata surkuy. Chaymanta alita rikushpayki
runa masikipa ñawinmanta chay uchillastu susyata surkuy.
Chasnallatata puntiru kan kikinpa uchaykita sakinayki
tiyan. Chaypirami atipankichi runa masikita kunanata
paypa uchanta sakinanpa.

*Jesuska yachachin muyunmanta kaspita riksinanchita yuy-
achishpa*
(Mt 7.17-20; 12.34-35)
43 Chaymanta Jesuska shuk yuyayta rimarka: Tarputa yu-
yariychi. Ali tarpuka mana millaypatachu muyuyan. Chas-
nallatata millaypa tarpupas mana alitachu muyuyan.
44 Karan tarputa muyuyananmanta riksinchi. Papayu
mana muyuyamachu kasha muyuta. Champiraka mana
muyuyamachu papayuta.
45 Chasnami kan runakunawapas. Ali yuyayyu runaka ali
shimikunallatami riman, alikuna shunkunpi kashkanrayku.
Millaypa yuyayyu runaka millaypakunallatami riman. Chay
millaypa yuyaykunaka shunkunpi kashpan millaypakunaka
shunkunpi mirashpan shiminka riman.

*Jesuska ishkay runa wasita rurashkankunata yuyachishpa
yachachin*
(Mt 7.24-27)
46 ¿Imaraykuta kankunaka karan uras rimawankichi Yaya
Jesús, Yaya Jesús, kamachishkaynita mana kasushpaykichi-
tata?

47 Kunan rimashkaykichi maykanmi ñukama shamushpan
shiminita alita uyan, kamachishkaynitapas kasun, payka
kasnami kan:
48 Shuk runa sumakta wasinta lumapi rurarka, allpata
ukuta allashpan orkonkunata shayachirka. Chaymanta atun
untay shamurka. Chay wasita mana imanachirkachu, alita
rurashka kashkanrayku.
49 Maykan runami shiminita uyashpanpas ka-
machishkaynita mana kasunchu, payka kasnami kan:
Shuk runa wasinta tiyupi rurarka. Mana ukuta allashpan
orkonkunata shayachirka. Chaymanta untay shamushpan
chay wasita shuk ratu urmachirka. Llampu warankarishpan
tukuyta wichurka.

7

Jesuska shuk romano kapitanpa runanta ampirka
(Mt 8.5-13)

1 Chay achka runakunata yachachishkanwasha Jesuska
Kapernaum llaktama rirka.
2 Chay llaktapi shuk kapitan tiyarka Roma llaktamanta.
Paypa tiyarka shuk yuyashkan runan sinchita unkushka, ña
wañunalla karka.
3 Chay kapitanka Jesusmanta uyarka achka unkushkaku-
nata ampihushkanta. Chayta yachashpan israel runaku-
nata kamachik rukukunamanta shukkunata kacharka Je-
susta kayak rinankunapa runanta ampinanpa.
4 Paktak rishpankuna Jesusta ali shunkuwa tapurkakuna:
Yachachik, ali kama chay kapitanta yanapanaykipa.
5 Payka Romamanta runa kashpanpas ñukanchi israel
runakunata alita yuyashpan tantarinanchi wasita
rurachishka.
6 Chasna rimashpankuna Jesuska paykunawa pakta rirka
chay kapitanpa wasinma. Ña kuchuyahushpankuna chay
kapitanka shuk amigunkunata kacharka Jesusta rimanankunapa:

Yachachik, amigunchi kapitanmi riman: Ñukamanta yapa
pasa kashpayki imaraykuta wasinima shamuhunki. Ama
shamuychu. Puntaykipi nima imachu kani wasinima shamu-
naykipa.
7 Chayrayku mana ñuka kikin rishkanichu kanta
kayanaynipa. Chaymantalla shuk shimita rimay runaynika
ampirinanpa.
8 Ñukapapas tiyanmi apuynikuna kamachiwanankunapa.
Paykuna kamachiwashpankuna kasunayni tiyan. Chas-
nallatata ñuka suntaluynikunata kamachishpayni paykuna-
pas kasuwanankuna tiyan. Maykan suntaluynitami riy

nishpaynika payka rinmi. Shukta shamuy nishpaynika shamunmi. Maykan runaynikunatapas kayta rurapaychi nishpaynika paykunaka kasushpankuna ruranahun. Chasnallatatami kanka shuk shimillawa atipanki anchuchinata unkuyta kay runaynimanta.

9 Chasna chay kapitanpa rimashkanta rimashpankuna Jesuska yapa kushikurka. Chaymanta tukuy chay katihukkunama tikrarishpan rimarka:

Kankunata rimani, tukuy israel masinikunamanta nima maykan tukuy shunkunmanta pacha kiriwashkanta tarishkanichu kay romano runatashina. Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchitata kankunaka mana kay runashinachu kiriwankichi.

10 Chasna Jesús rimashpanna chay kapitanpa kachashkan runakunaka kutirkakuna. Kapitanpa wasinpi paktashpankuna chay unkushkata tarirkakuna ña ampirishkatana.

Jesuska shuk mashintupa wawanta wañushkanmanta kawsachirka

11 Jesuska chay kapitanpa runanta ampishkanwasha runankunawa pakta Naín llaktama rirka. Achka runakunapas paykunawa pakta rirkakuna.

12 Chay llakta kuchupi paktahushpankuna shuk wañushkata apahukkunata rikurkakuna allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa. Chay wañushkaka shuk mashintupa shuklla wawan karka. Achka runakuna chay llaktamanta chay mashintuwa pakta rihurkakuna.

13 Chayta rikushpan Jesuska sinchita llakirishpan chay mashintuta rimarka:

Ama wakaychu.

14 Chasna nishpan chay wañushkata sirichishpa apahushkankunata kayllayashpan apik rirka. Chaypina wañushkata apahukkunaka shayarirkakuna. Chaypi Jesuska chay wañushkata rimarka:

Musu, atariy.

15 Chasna nishkanllapi chay wañushka musuka kawsarirka. Tiyarishpan kallarirka rimanata. Chaypina Jesuska kawsachishkan musuta mamantana kurka.

16 Chayta rikushpankuna tukuy chaypi kahukkuna yapa mancharirkakuna. Yaya Diosta kushichishpa rimarkakuna:

Tukuymanta ashwan atunmi kanki, kay yachaykiwa rimak runata ñukanchima kachamushkaykirayku.

Chaymanta rimarkakuna:

Yaya Diosmi shamushka ñukanchi paypa akllashkan runankunata yanapananpa nishpa.

17 Tukuy Judea allpapi kawsak runakuna, chay Judeawa
pakta kahuk allpakunapi kawsakkunapas yacharkakuna
Jesús chay wañushkata kawsachishkanta.

Bawtisak Juan Jesusmanta yachanayashpa runankunata kacharka
(Mt 11.2-19)

18 Bawtisak Juan apirishka kashpan runankunaka kwin-
tapayanahun Jesuspa tukuy rurahushkankunata. Chayta
yachashpan Juanka ishkay runankunata kayarka.
19 Paykunata Jesusma kacharka tapunankunapa: ¿Kanchu
chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Runa kanki? Man-
apika ¿shuktachu chapashunchi? nishpa.
20 Juanpa kachashkankunaka Jesusma paktashpankuna
payta tapurkakuna:
Bawtisak Juan ñukanchita kachashka kanta tapunanchipa:
¿Kanchu chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Runa
kanki? Manapika ¿shuktachu chapashunchi?
21 Chay uras Jesuska achka runakunata unkushka
kahushkankunamanta parisinankunamantapas
ampirka. Supay yaykushka runakunatapas aliyachirka.
Achka wiskukunapa ñawinkunata aliyachirka alitana
rikunankunapa.
22 Chay tukuy runakunata ampishkanwasha Juanpa
runankunata rimarka:
Juanta kwintak riychi tukuy rikushkaykichita, tukuy
uyashkaykichitapas. Wiskukuna mushumanta rikunahun.
Mana purinata atipakkunapas mushumanta purinahun.
Aycha ismuchik unkuyyukunapas ampirishka kanahun.
Mana uyanata atipakkunapas mushumanta uyanahun.
Wañushkakunapas kuti kawsarinahun. Nima imayu
runakuna Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata
kishpichinanmanta uyahunkuna.*
23 Kushillami kanka maykanmi mana sakishpa katiwan
nishpa Jesuska Juanpa kachashkan runankunata rimarka.
24 Paykuna kutishkankunawasha Jesuska chaypi kahukku-
nata Juanmanta rimarka:
Kankunaka chunlla chakishka allpama rishpaykichi
¿imashna runatata rikunayarkankichi? ¿Shuk muspa yuyayyu
runatachu rikunayarkankichi? Mana chasnatachu rikuk
rirkankichi.
25 ¿Shuk suma churarishka runatachu rikuk rirkankichi?
Mana chasnatachu rikuk rirkankichi. Suma churarishka
kahukkunaka apukunapa wasinkunapimi kawsanahun.

---

* **7:22** Rikuy kastellano Bibliapi Isaías 35.5-6, 61.1

26 Chasna kashpan ¿imata rikunayashpaykichitaya rirkankichi? ¿Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachiktachu rikunapa rirkankichi? Kankunata rimani, ari, chayraykumi rirkankichi. Mana chasna runallatachu rikunapa rirkankichi, Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunamanta ashwan yachaktami rikunapa rirkankichi.

27 Chay Juanmanta kasna killkarishka kan ñawpa Yaya Diospa rimashkanka:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka manarapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

28 Ñukaka kankunata rimani, ñawpamanta pacha tukuy kay allpapi kawsak runakunamanta Juanmi ashwan sumakta Yaya Diospa shiminta yachachik kan. Chasna Juan tukuy yachachikkunamanta ashwan yachak kashpanpas maykanmi Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsan, mana yachak kashpanpas chaymi Juanmanta pasa kan.

29 Juanpa yachachihushkanta uyashpankuna achka runakuna romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkunapas yacharkakuna Yaya Dios payta yuyachishpan yapa alita rimashkanta. Chayrayku munarkakuna Juan paykunata bawtisananpa.

30 Fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas mana munashkakunachu Yaya Dios paykunata yanapananpa. Chayrayku mana Juanma rirkakunachu bawtisarinankunapa.

31 Chaypina Jesuska yachachishpalla katirka: Kankuna Yaya Diosta mana kasunayak runakuna ¿imawashi kankunata yachachinima?

32 Kankunaka ñampipi tiyarishpa pukllak wawakunashinami kankichi. Paykunaka shuk wawa masinkunata kaparishpa rimanahun: Ñukanchi kenata pukushpanchipas mana baylashkankichichu. Chaymanta llakiypata takishpanchipas mana wakashkankichichu nishpa.

33-34 Chasna nima pita kasunayak wawakunashina kashpaykichi nima Bawtisak Juanta, nima ñukata kasunayashkankichichu. Juan mana tukuy runakunashina panta mikushpan nima vinuta upyashpan rimankichi supay yaykushka kananta. Chaymanta ñukana Yaya Diospa Kachashkan Runa shamushkani, upyani, mikuni. Ñukataka rimawankichi: Kanka mikuysiki upyaysikimi kanki, mana ali rurakkunapa, romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkunapapas amigunmi kanki nishpa.

35 Chasna rimashpaykichipas ñukanchi Yaya Diosta kasushpa tukuyta alillata rurahushpanchi rikuchinchimi paypa suma yachayninwa kahushkanchita.

Shuk fariseo Jesusta kayarka wasinpi mikuk rinanpa

36 Chaymanta shuk fariseo Simón shutiyu Jesusta kayarka wasinpi mikuk rinanpa. Chay fariseopa wasinpi ña yaykushpan Jesuska mesa mayanpi siririrka mikunanpa, imashnami mikupayanahun chasna.

37 Chay llaktapi tiyarka shuk mana alita kawsak warmi. Chay warmika Jesús fariseopa wasinpi paktashkanta yachashpan payma rirka. Shuk yura rumimanta rurarishka butillapi mishkinlla asnak perfumita apashpan Jesusta kayllayarka.

38 Jesuspa washanmanta kayllayashpan chakin parti kunkurishpan wakarka. Ñawin yakuwa chakinta ukuchishpan mayllarka. Chaymanta chukchanllawa chakinta chakichishpan mucharka. Chaymantapas perfumita Jesuspa chakinpi talirka.

39 Chayta rikushpan Jesusta kayak fariseoka yuyarirka kay runa Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashpanka yachama karka kay warmika mana alita kawsak kananta.

40 Jesuska fariseopa yuyayninta yachashpan nirka:

Simón, kanta shuk shimita rimanayani.

Chaypi fariseoka aynirka:

Ari yachachik, rimaway.

41 Jesuska rimarka:

Ishkay runakuna kullkita patronta liwirkakuna. Shuk liwirka pichka pachak kullkita, shukka liwirka pichka chunka kullkita.

42 Chaymanta patronka tapushpan kutichinankunapa, mana atiparkakunanachu kutichinata. Mana atipashpankuna kutichinata, ishkantita patronka rimarka: Liwiwashkaykichita manana pagawankichinachu nishpa. Kunanka rimaway ishkanti llakichirishkankunamanta ¿maykanta ashwanta patronta yuyama? nishpa.

43 Simonna aynirka:

Ñuka yuyarini maykanmi ashwan kullkita liwirka, chaymi ashwanta patronta yuyama.

Jesusna rimarka:

Alitami ayniwashkanki.

44 Chasna nishpan chay warmita rikushpan Simonta nirka:

¿Rikushkankichu kay warmi rurawahushkanta? Wasikipi yaykuhushpayni kanka mana yakuta kuwashkankichu chakinita mayllanaynipa. Kay warmika ñawin yakuwa

chakinita mayllapashka, chaywasha chukchanwa chakichipashka.
45 Kanka saludanakushpanchi mana muchawashkan-kichu. Kay warmika yaykushkaynimanta pacha chakinita muchapashka.
46 Kanka nima aseiteta umaynipi taliwashkankichu. Kay warmika yapa suma mishkihlla asnak perfumita chakinipi talipashka.
47 Chayrayku kanta rimani, payka yachan tukuy uchankunata llakichinaynita. Chayrayku yapa yuyawashpan chakinita mayllapashka. Kanka yuyarinki uchillastu uchaynika nishpa. Chasna yuyarishpaykimi uchillastu uchakunamantalla llakichiy tukushkanki. Chayrayku mana yapa yuyawankichu.
48 Chasna nishpan chay warmitana rimarka:
Uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa.
49 Chaypina Jesuswa pakta kayay tukushka runakunaka paykunapura tapunakurkakuna:
¿Pitaya kay runaka, uchankunamanta chasna llakichinan-paka? ¿Yaya Diosshinachu tukunayan? nishpa.
50 Jesuska chay warmita ashwan rimarkalla:
Kanmi tukuy shunkuykimanta pacha kiriwashkanki. Chayrayku tukuy uchaykikunamanta llakichishkani. Kushilla wasikima riy nima pita manchashpa.

8

Jesusta yanapak warmikunamanta riman

1-2 Chaymanta Jesuska achka llaktakunapi purirka, Yaya Diospa suma ali shiminta yachachishpa Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chay chunka ishkay akllashkan runankunaka paywa pakta rirkakuna, chaymantapas shuk warmikuna. Chay warmikunatami manara paywa purihushpankuna Jesuska unkushka kahushkankunamanta ampirka, supay yaykushkankunamantapas aliyachirka. Shukka karka Magdalamanta Maria, maykanmantami Jesuska kanchis supaykunata llukshichirka.
3 Shukka karka Kusapa warmin Juana. Chay Kusaka karka apu Herodespa wasinpi kamachik. Shukka karka Susana. Chaymanta ashwan achka warmikunapas Jesusta katirkakuna. Paykuna tukuy ima tiyapushkankunawa Je-susta yanaparkakuna.

Jesuska tarpuk runamanta yuyachishpa yachachin
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

4 Achka llaktakunamanta runakuna Jesusma tanta-
rimurkakuna. Chaypi Jesuska paykunata yachachihushpan
kasna rimarka:
5 Akuychi yuyarishunchi. Shuk runa llukshirka
tarpunanpa arus muyukunata wichashpa. Chasna
tarpushpan shuk muyukunaka ñampipi urmarkakuna.
Runakunaka awanta purishpankuna pulbuchirkakuna.
Chaypina pishkukunana mikurkakuna.
6 Shuk muyukunaka llapcha allpa samantasapapi ur-
markakuna, shuk ratu tukyarirka. Chakishka allpaka
kashkanrayku llampu wañurkakuna.
7 Shuk muyukunaka kasha kiwa chawpipi urmarkakuna.
Chay kashawa pakta wiñahushpan llampu tapashpan
wañuchirka.
8 Shuk muyukunaka suma allpapi urmarkakuna. Chay
muyuka wiñashpankuna achkata muyuyarka. Shuk muyu-
mantalla shuk pachak muyustukuna mirarka.
Chasna nishpan Jesuska sinchita rimarka: Kay
yachachishkaynita alita uyashpa yachakuychi.

Jesuska yachachishkanta runankunata asirtachirka
(Mt 13.10-23; Mk 4.10-20)

9 Chayta uyashpankuna runankunaka Jesusta
tapurkakuna:
Chay yachachishkaykika ¿ima ninayantaya?
10 Chaypi Jesuska paykunata aynirka:
Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi
yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka
kay allpapi. Shukkunatami yachachini chasna mana
yapa asirtaypa yachachinakunawa. Uyashpankunapas
mana asirtankakunachu. Rikushpankunapas mana
yachankakunachu imaraykumi chayta rurani nishpa.
11 Chaymanta rimarka:
Chay yachachishkaynika kasnami ninayan: Muyuka ni-
nayanmi Yaya Diospa shimin.
12 Muyu ñampipi urmashkaka ninayanmi: Shuk runakuna
Yaya Diospa shiminta uyanahun alita. Chaymanta su-
payka shamushpan chay Yaya Diospa shimin uyashkanku-
nata kunkachin. Chasnaka manana kasunahunchu kish-
pishka kanankunapa.
13 Muyu samantasapapi urmashkaka ninayanmi: Shuk
runakuna Yaya Diospa shiminta kushilla uyanahun. Chay
muyukunaka wiñarishpan mana sumakta ankuyashkachu
kanahun. Chasnashinami chay runakunaka shuk ratulla
Yaya Diosta kushilla katinahun. Chaymanta ima kamanaku-
napas paykunata Yaya Diosmanta anchuchin manana payta
kasunankunapa.

14 Muyukuna kashasapapi urmashkaka ninayanmi: Shuk
runakuna Yaya Diospa shiminta munashpankunapas
mana sakinayanahunchu ñawpa kawsashkankunata.
Paykuna kay allpapi kawsanankunapa munashkankunallata
yuyarishpa musparinahun. Yuyarinahun kay mundupi
imankuna tiyashkankunallata, kullkillata munashpa,
imankunata mirachinayashpa, chaymanta paykuna
kikinllata kushichinankunapa yuyarishpa kawsanahun.
Chay runakunaka tarpu mana muyuyakshina kashpankuna
Yaya Diospa shiminta kunkarinahun.
15 Shuk muyukuna, ali allpapi urmashkaka ninayanmi:
Shuk runakuna ali yuyaywa Yaya Diospa shiminta
shunkunkunapi wakaychanahun. Chaymantapas mana
sampayashpa kasushpankuna alikunata yuyarishpa
rurashpa kawsanahun.

Jesuska lamparinmanta yuyachishpa yachachin
(Mk 4.21-25)

16 Nima pi lamparinta apichishpan shitik awarishka ta-
sawa tapamachu, nima kawitu ukuma tiyachimachu. Ash-
wan tiyachinchimi lamparin tiyachina awapi chay wasipi
yaykuhukkunata punchayachinanpa.
17 Chasnallatata Yaya Diospa shimin yachachishkaynika
lamparinshina punchayachin runakunata. Puntiru mana
asirtashkankunata chaymanta tukuyta asirtankakuna.
18 Chayrayku alita uyaychi rimanaynita. Maykanmi
alita uyashpan Yaya Diospa shiminta kasun, payka ashwan
suma yuyaytami kuy tukunka. Maykanmi Yaya Diospa
shiminta uyashpan mana kasunayanchu, payka uchillastu
uyashkankunatapas kunkachiy tukunka.

Jesuspa ayllunkuna paywa kwintanapa shamurkakuna
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 Chaymanta Jesuspa maman wawkinkunapas pakta-
murkakuna paypa kahushkanpi. Yapa achka runakuna
chaypi kahushkankunarayku mana atiparkakunachu kayl-
layanata.
20 Chaypi Jesusta rimarkakuna:
Mamayki wawkikikunapas kahunkunami kanchapi, kanta
chapahunkuna kwintanankunapa.
21 Chasna rimashpankuna Jesuska aynirka:
Yaya Diospa shiminta uyashpa kasukkunami
mamaynishina wawkinikunashina kanahun.

Jesuska sinchi wayrata sinchi ulasta kasillayachirka
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

22 Shuk puncha Jesuska runankunata rimarka:

Akuychi chimpashunchi kay kuchata.
Botipi uraykushpankuna chimpahurkakuna.
23 Chimpahushkankunapi Jesuska puñushpa rihurka. Chaypi sinchi wayra shamurka, atun ulaskuna shayarirkakuna kucha tapakta. Botinkunapi yakuka untarihushpan, ña tikranayahurkakuna.
24 Chaypina runankuna yapa mancharishpankuna Jesusta likchachishpankuna rimarkakuna:
¡Yachachik, ñami tikrahunchi!
Chaypi Jesuska likcharishpan wayrata, atun ulasta sinchi shimiwa rimarka:
¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!
Chasna rimashkanllawa pasarirka wayraka, ulaskunapas, manana ulasyarkanachu.
25 Chasna pasachishkanwasha Jesuska runankunata rimarka:
¿Ñukawa kahushpaykichitatachu mancharinkichi? Sinchikuychi ñukapi.
Chasna uyashpankuna runankunaka yapa mancharishpa tapunakurkakuna paykunapura:
¿Pishi kay runaka? Rimashkanllawa wayra yakupas kasushpa kasillayanahun.

Jesuska supayyashka runata ampirka
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

26 Jesuska runankunawa pakta chay kuchata chimpashpankuna Gerasa allpama paktarkakuna. Gerasa karka Galilea allpa chimpapi.
27 Paktashpankuna Jesuska botimanta allpama sikahushpan tinkunakurka chay llaktamanta shuk supayyashka runawa. Chay runaka llatan kawsapayan. Mana wasipi kawsapayanchu, wañushkakunata churana urku uchkupi kawsapayan.
28-29 Jesuska chay supayyashka runata rikushpan paypi kahuk supayta rimarka:
Llukshiy kay runamanta nishpa.
Chasnallapi chay runaka Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka, sinchita kaparishpan nirka:
¡Ay tukuymanta atun yachayyu Yaya Diospa Wawan Jesús! ¿imaraykuta ñukama shamushkanki? Kanta tapuni amara kastigawayrachu.
Unaymanta pacha chay runaka achka supaykunawa kawsapayan. Runakuna achka kuti makinta chakinta kadenakunawa sumakta watashpankunapas supaykuna payta sumakta amuyashpankuna kadenata pitishpan mitikupayan nima runa tiyashkama.

30 Chaypina Jesuska tapurka:
¿Ima shutita kanki?
Supayyashka kashpan kasna aynirka:
Shutinika kanmi Warankakuna nishpa.
Yapa achka supaykuna paypi kashkankunarayku chasna aynirka.
31 Chay uras chay supaykunaka Jesusta tapurkakuna:
Ama ñukanchita kachankichu chay manchaypa uchkuma, maypimi taparishka kashunchi.
32 Chay urkupi achka kuchikuna mikuhlla kahurkakuna. Supaykunaka tapurkakuna:
Ñukanchita kachay kawsananchipa chay kuchikunapi.
Alimi, yaykuychi kawsanaykichipa nishpa rimarka Jesuska.
33 Chaypina chay supaykunaka chay runamanta llukshirkakuna kuchikunapina kawsanankunapa. Chay kuchikunaka kunkaymanta tukuy waykuma kallpashpankuna pultyarishpa yakuma urmarkakuna. Chaypina tukuy chinkarirkakuna.
34 Chasna pasahushkakunata rikushpankuna chay kuchita kuyrakkunaka mancharirkakuna. Chaymanta llaktama kallparkakuna tukuy wasikunapi rimak rinankunapa.
35 Chaypina runakunaka shamurkakuna rikunankunapa shutipachu kuchikuna chinkarishkakuna manachu nishpa. Jesús kahushkanpi paktashpankuna chay runa, maykanmantami supaykunaka llukshishkakuna, suma churarishka, ali yuyaywana Jesuspa kuchunpi tiyahukta tarirkakuna. Chasna payta rikushpankuna mancharirkakuna. ¿Imanachishkashi kay runata? nishpa yuyarirkakuna.
36 Chay Jesuspa rurashkanta rikuk runakunaka kwintarkakuna, imashnami chay runaka supaykunamanta ampirishka.
37 Chaymanta tukuy Gerasa allpapi kawsak runakuna mancharishpankuna Jesusta rimak shamurkakuna:
Anchuriy ñukanchimanta.
Chasna nishpankuna Jesuska botipi uraykushpan runankunawa pakta kutirka.
38-39 Chasna rihushpankuna chay ampirishka runaka Jesuswa rinayarka.
Ñukapas rinayani kanwa nishpa rimarka.
Jesuska mana munashpan nirka:
Llaktaykima kutiy rimak rinaykipa imashnami Yaya Dioska kanta ampishka nishpa.

Chasna rimashpan chay runaka llaktanma kutishpan tukuy runakunata kwintak rirka Jesuska ñami ampiwashka nishpa.

Jesuska Jairopa wawanta kawsachirka, shuk unkushka warmita ampirka
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

40 Jesuska Gerasa allpamanta kucha chimpama kutirka. Chaypi paktashpan achka runakuna payta chapahurkakuna kushikushpa tinkunankunapa. Ali yuyaywa payta kayarkakuna.

41 Chaypi tantarina wasipi shuk kamachik Jairo shutiyu Jesusta kayllayak shamurka. Chay Jairopa shuklla warmi wawan chunka ishkay watayu wañuhurka. Chay runaka Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka. Chaypi rimarka:

Yachachik, kanta tapuni wasinima rinaykipa.

42 Shuklla warmi wawayni ña wañuhun.

Jesuska Jairowa pakta rihushpan achka runakuna tankanakushpa kichkikta paykunawa pakta rihurkakuna.

43 Chay runakunapa chawpinpi shuk unkushka warmipas rihurka. Chunka ishkay watata paymanta tukuy uras yawarka urmapayan. Nima pi atipapayanchu chay warmita ampinata. Tukuy imankunata tukuchirka ampikkunata pagashpan.

44 Chay warmika Jesuspa washanmanta kayllayashpan churarishkan shimi puntata llankarka. Chasna llankashkanllapi yawarnin urmahushkaka pitirirka.

45 Chaypi Jesuska rimarka:

¿Pitaya llankawashka?

Karan shuk rimarka:

Ñukaka kanta mana llankashkanichu.

Chaypi Pedroka rimarka:

Yaya Jesús, kay tukuy runakuna muyukta tankanakushpa kahushpankunami kanta llankashkakuna. ¿Imaraykutaya tapunki ñukanchita pita llankawashka nishpa?

46 Chasna aynishpankuna Jesuska rimarka:

Musyani yachayniwa ampishkaynita. Chayrayku yachani, maykanmi llankawashka chaytami ampishkani.

47 Chaymanta chay ampirishka warmika Jesús ña yachashka nishpan chukchurishpa kayllayak shamurka. Jesuspa puntanpi kunkurik shamushpan tukuypa uyashkanpi rimarka:

Yapa unkushka kashpaynimi churarishkaykita llankashkani. Chay llankashkaynillawami ampirishkani.

48 Chaypi Jesuska rimarka:

Panini, ñuka kanta ampinaynita yuyarishpa ñukama shamushkaykirayku ñami ampirishka kanki. Kushilla riy. Ama manchankichu.
49 Jesús chasna rimahushkanllapira chay tantarina wasipi kamachik Jairopa shuk runan wasinmanta payta rimak shamurka:
Ña wawaykika wañushka. Ama yankamanta pushamuychu kay yachachikta.
50 Chayta uyashpan Jesuska Jairota rimarka:
Ama mancharinkichu. Ñukallapi sinchikuy. Chasna ñukapi sinchikushpayki wawaykika kishpichiy tukunka.
51 Wasinpi paktashpankuna Jesuska mana munarkachu tukuy yaykunankunapa. Pedro, Juan, Santiago, chay wawapa yayankuna, paykunalla paywa pakta yaykurkakuna.
52 Tukuy wañushkata rikunapa shamuhukkunaka kanchapi sinchita kaparishpa wakahurkakuna. Paykunata Jesuska rimarka:
Ama wakaychichu. Kay warmi wawaka manami wañushkachu, puñuhunmi nishpa.
53 Shutipa wañushka kashkata yachashpankuna Jesusta asichirkakuna.
54 Jesuska chay wawapa kwartunpi yaykushpan wañushkata makinmanta apishpan sinchita rimarka:
Shipas, atariy.
55 Chasna rimashkanllapi chay wañushka shipaska kawsarishpa atarimurka. Chaypina Jesuska rimarka:
Karaychi.
56 Chayta rikushpankuna chay shipaspa yayan mamanpas yapa kushikurkakuna. Chaypina Jesuska paykunata rimarka:
Ama rimankichichu nima pita kay wawaykichita wañushkanmanta kawsachishkaynita nishpa.

9

Jesuska chunka ishkay akllashkan runankunata kacharka Yaya Dios ña runakunata kamachinata kallarihushkanmanta yachachinankunapa

(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

1 Shuk puncha Jesuska chay chunka ishkay runankunata tantachishpan yachayta kurka atipanankunapa runakunamanta supaykunata llukshichinata, unkushkakunatapas ampinata.
2 Chaymanta paykunata rimarka:
Yachachik riychi Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Unkushkakunatapas ampinkichi.

3 Kachahushkanpi rimarka:
Rihushpaykichi ama apankichichu nima tulata, nima bulsaykichita, nima mikunaykichita, nima kullkikichita. Shuk churarishkaykichillawa riychi.
4 Shuk wasipi yaykushpaykichika chay wasillapi kipariychi shuk llaktama rinaykichikama.
5 Shuk llaktapi paktashpaykichi chay runakuna Yaya Diospa shiminta mana uyanayashpankunaka kankunata mana kayankakunachu wasinkunapi. Chasna rurashpankunaka chay llaktamanta llukshiychi kasna nishpa: Yaya Dios kankunataka kastigankami, paypa shiminta mana uyanayashkaykichirayku. Chasna rimaychi yachanankunapa imamantami kastigay tukunkakuna.
6 Jesús chasna rimashpan chay runankunaka llukshirkakuna. Tukuy llaktakunama rishpankuna Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpa, unkushkakunatapas ampishpa purirkakuna.

Apu Herodes yachanayarka pimi kan Jesuska
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-16)

7 Apu Herodeska chay uras Galilea allpapi kamachik kashpan tukuy imashnami Jesús rurahushkanta uyashpan mana yacharkachu imatami yuyarinka. Shukkunaka Jesusmanta rimarkakuna: Chay Jesuska Bawtisak Juanchari, wañushkanmanta kuti kawsarimushka.
8 Shukkunaka rimarkakuna: Chay runaka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari, maykanmi kuti shamunan karka Kishpichikka manara shamuhushpan. Shukkunaka rimarkakuna: Shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunamantachari kawsarimushka.
9 Herodeska rimarka: Ñuka kikinmi kamachirkani Juanpa umanta pitinankunapa. ¿Paychu kawsarimushka? ¿Pishi kan chay runaka? Paymanta runakunaka kwintawanahun achka alikunata rurashkanta nishpa. Chayrayku yapa Jesusta rikunayarka.

Jesuska pichka waranka runakunata kararka
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Kutimushpankuna chay chunka ishkay Jesuspa apostolninkunaka payta kwintak shamurkakuna imatami rurashkakuna. Chaypi Jesuska paykunallata pushashpa rirka samanankunapa nima pi kawsahushkama Betsaida llakta kuchupi.
11 Chayta yachashpankuna achka runakuna Jesusta katirkakuna. Katihushkakunata Jesuska kushilla kayashpan yachachirka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña

kallarishkanmanta. Chaymantapas tukuy chaypi unkuywa kahushkakunata ampirka.

12 Ña chishiyahushpan chay chunka ishkay runankunaka payta kayllayashpankuna rimarkakuna:

Kachay kay achka runakunata, kay kuchullapi kahuk llaktakunama rishpankuna puñunankunata mikunankunata maskak rinankunapa. Kaypika manami nima shuk runa kawsanchu.

13 Chaypi Jesuska aynirka:

Kankuna karaychi kay runakunata.

Paykunaka aynirkakuna:

Pichka panstu, ishkay challwastulla tiyan ñukanchipaka. Mana kaystullaka paktankachu kay tukuy runakunaraykuka. ¿Rantik rinchimachu ashwanta?

14 Chaypi karkakuna pichka waranka parti runakuna.

Chaymanta Jesuska runankunata nirka:

Paykunata rimaychi tiyarinankunapa, karan shuk muntun pichka chunka pichka chunka.

15 Jesuspa rimashkanta kasushpankuna runankunaka tukuy chay runakunata chasna tiyachirkakuna.

16 Chaypina Jesuska chay pichka panta ishkay challwatapas apishpan siluma rikushpan Yayan Diosta agradesirka.

Agradesishkanwasha chay mikunata paki paki rurashpan runankunata kurka chay runakunata karanankunapa.

17 Tukuy saksakta mikurkakuna. Chaywasha puchurishkankunata tantashpankuna chunka ishkay tasata untachirkakuna.

Pedro Jesusta Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikmi kanki nishpa rimarka

(Mt 16.13-28; Mk 8.27-9.1)

18 Shuk puncha Jesuska chunlla kahushkapi Yayan Diosta mañarka. Runankunalla paywa pakta kahurkakuna. Chaypina paykunata tapurka:

Runakuna kwintahushpankuna ¿pimi kani ninahuntaya? nishpa.

19 Chaypi paykunaka aynirkakuna:

Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi, Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka. Ashwan shukkunaka ninahun, shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita.

20 Chaypi Jesuska paykunatana tapurka:

Kankunaka ¿pi kanaynitata yuyarinkichi?

Chayllapi Pedroka aynirka:

Kanmi kanki Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik.

21 Pedro chasna nishpan Jesuska paykunata rimarka:

Nima pita chayta rimankichirachu.

22 Chaymantapas rimarka:

Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka achkata parisinayni tiyan. Ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas chikniwashpankuna wañuchiwankakuna. Wañushpaynipas kimsa punchamantami Yaya Dioska kawsachiwanka.

23 Chaymanta tukuy payta katihuk runakunatana rimarka:

Kankuna katiwanayashpaykichika ama kankuna kikin munashkaykichita ruraychinachu. Chiknik runakuna kankunata piñarishpa wañuchinayahushpankunapas karan puncha ñukallata mana sakishpa katiwaychi.

24 Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, manana atipanchu ñukawa wiñaypa kawsanata. Maykanmi mana sakishpa katiwahushpan chikninata wañuytapas parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka.

25 ¿Imata valin shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata apinanpa? Tukuy chaykunaka mana yanapanchu wiñaypa ñukawa kawsananpa.

26 Chasnallatata maykanmi runakunapa puntanpi pinkan ñukata katiwahushkanta rimanata, shiminitapas yachachinata, chay runataka ñukapas, kay allpama kutimuhushpayni rimasha mana ñukapa kananta. Chay punchaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka shamusha punchahlla rikurishpa, paypa atun yachayninwa paypa angelkunawa pakta.

27 Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi kahukkunaka manara wañuhushpaykichira Yaya Dios kay allpapi kamachihushkanta rikunkichimi.

Jesuska suma chuyahlla rikunayu tukurka
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 Pusak puncha chasna rimashkanwasha Jesuska Pedrota, Juanta, Santiagotapas pushashpan shuk urku awama sikarka Yayan Diosta mañananpa.

29 Mañahushkanllapi uyanka chikanyamurka, intishina punchayachirka. Churarishkanpas yura chuyahlla sintihukshina rikurirka.

30 Chaypina ishkay runakuna rikurik shamurkakuna Jesuswa kwintanankunapa. Chaykunaka karkakunami ñawpa yachachikkuna Moisés Eliaspas.

31 Yaya Diospa kachashkan suma chuyahlla kahushka
chawpipi rikurishpankuna kwintahurkakuna imashnami Je-
suska Yaya Diospa munashkanta paktachishpa Jerusalenpi
wañunka nishpa.
32 Pedro paywa kahukkunapas yapa puñunayaywa kash-
pankunapas likcharishka kiparirkakuna. Chaypi Jesús suma
chuyahlla kahushkata rikurkakuna, chay ishkay runakunat-
apas paywa pakta shayahukkunata rikurkakuna.
33 Chay ishkay runakuna Jesusmanta anchurihush-
pankuna Pedroka yapa suma kahushkankunata rikushpan
mancharishpa rimarka:
Yachachik, alitami kaypi kahunchi. Ruranchima kimsa
tampustuta, shukta kanrayku, shukta Moisesrayku, shukta
Eliasrayku nishpa.
Payka mana alita yuyarishpan chasna rimarka.
34 Chasna rimahushkanllapi puyuka llantuyachishpan
llantupina kiparirkakuna. Chay puyu ukupi yaykuhush-
pankuna mancharirkakuna.
35 Chay puyu ukumanta uyarkakuna Yaya Diospa
rimahushkanta:
Kaymi kan Wawaynika. Paytami akllashkani kankunama
kachanaynipa. Payllata kasuychi.
36 Chasna rimashkanwashalla Jesusta sapallan kahukta
rikurkakuna. Chaymanta paykunaka nima pita rimarkaku-
narachu maykantami rikushkakuna.

Jesuska supay unkuchishka wawata ampirka
(Mt 17.14-21; Mk 9.14-29)

37 Chay kayantima urkumanta uraykumuhushpankuna
achka runakuna Jesusta tinkuk rirkakuna.
38 Chaypi kahukkunapa chawpinkunamanta shuk runaka
sinchita rimashpan tapurka:
Yachachik, kanta tapunayani llakichinaykipa wawaynita.
Payka shuklla wawaynimi.
39 Paypi shuk supay yaykushpan kunkaymanta
kaparichin. Payta chukchuchin, putsku shiminmanta
llukshinankama. Yapa nanaykunata parisichin, wawaynita
mana sakinayanchu.
40 Runaykikunataka ñami tapushkani supayta
llukshichipanankunapa wawaynimanta. Chasna
tapushpaynipas mana atipashkakunachu llukshichinata.
41 Chaypi Jesuska aynirka:
Mana ali yuyayyu runakuna, kankunaka manami
sinchikunkichichu ñukapi. ¿Ima uraskamanataya kankunata
yachachishpalla kiparisha?
Chaymanta wawapa yayanta rimarka:

Wawaykita apamuy ñukama nishpa.
42 Chay wawaka kayllayahushpan supayka allpama urmachishpan yapa kuchpachirka. Chaypi Jesuska supayta sinchi shimiwa kamachirka llukshinanpa chay wawamanta. Chasna chay wawata ampirka. Ña ampishpan yayanta kurka.
43 Tukuy chaypi kahukkunaka yapa kushikurkakuna, Yaya Diospa suma atun yachaywa rurashkanta rikushpankuna.

Jesuska kutikashka rimarka wañunanmanta
(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

Chasna kushikushpankuna Jesús yachayninwa rurashkanta rikushpankuna payka runankunata rimarka:
44 Kay rimanaynita alita shunkuykichipi wakaychaychi. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpaynipas chikniwak runakunaka apichiwashpankuna parisichishpa wañuchiwankakuna.
45 Alita rimashpa yachachishpantata runankunaka mana asirtarkakunachu chasna pasananta. ¿Imatashi chasna nishka? nishpa yuyarirkakuna. Yaya Dios yuyayninkunata tapachirka, chay Jesuspa yachachishkanta manara asirtanankunapa. Chaymanta pinkarkakuna Jesusta tapunata rimashkanmanta.

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-40)

46 Chaymanta Jesuspa runankunaka paykunapura rimanakurkakuna, pishi ashwan yachayyu kan paykunamanta nishpa.
47 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan shuk wawata makinmanta apishpan paypa kuchunpi shayachirka.
48 Chaypi runankunata rimarka:
Maykanmi yuyawashpan shuk wawata yuyashpan wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan. Maykanmi ñukata yaykuchiwan, paymi kachawak Yayayni Diostapas yaykuchin. Chayrayku maykanmi tukuy kankunamanta ashwan mana valikshina kan, paymi yapa valik kan.
49 Chaymanta Juanka rimarka:
Yachachik, shuk runata rikushkanchi shuk runamanta supayta llukshichihukta, Jesús atipachiwashpan kanta kamachini llukshiy nishpa. Payka mana ñukanchiwa purikchu kan. Chayrayku rimarkanchi ama chasna rurankichu nishpa.
50 Chaypina Jesuska payta rimarka:
Ama chasna rimaychichu chay runata. Maykanmi kankunata mana chikninchu, chayka kankunata sumakta yanapahun.

Jesuska mana munarkachu samaritano runakunata kastiganata

51 Chaypina Jesús siluma kutinan punchakuna ña paktarihushpan payka nima imata manchashpan Jerusalenma rirka.
52 Samaria allpapi paktashpankuna Jesuska ishkay runankunata kacharka shuk llaktama wasita maskanankunapa, chaypi puñunankunapa.
53 Chay llaktapi kawsak runakunaka Jesusta mana yaykuchinayarkakunachu, Jerusalenma rihushkanrayku.
54 Jesuspa runankunaka Santiago Juanpas chayta rikushpankuna nirkakuna:

Yachachik ¿munankichu rimananchipa silumanta nina urmananpa kay llaktapi kawsak runakunata rupachinanpa?

55 Chasna nishpankuna Jesuska tikrarishpan chay ishkantita piñashpa rimarka:

Kankunaka mana yachankichichu imashnami shunkuykichika kanahun. Ñuka mana shamushkanichu runakunata wañuchinaynipa, ashwan kishpichinaynipami shamushkani.

56 Chaymanta shuk llaktamana rirkakuna.

Jesuska shuk runakunata rimarka imashnami payta katinankuna tiyan

(Mt 8.19-22)

57 Ñampita rihushkankunapi shuk runa kayllayashpan Jesusta rimarka:

Maytapas rishpayki kanta katinayani nishpa.

58 Chaypi Jesuska aynirka:

¿Imatata yuyarishpayki katinayawanki? Kankunata rimani, mahaskunapa tiyan uchkunkunaka, maypimi kawsanahun. Pishkukunapapas tiyan wasinstukunaka, maypimi samanahun. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapaka mana nima ima tiyawanchu maypimi samasha.

59 Chaymanta shuk runata Jesuska rimarka:

Ñukata katiway.

Payka aynirka:

Yachachik, chapawankira yayayni wañushkata urku uchkupi churanaynikama. Chaywasha shuti kanwa risha.

60 Chayta rimashpan Jesuska aynirka:

Yaya Diospa shiminta mana kasunayakkunaka wañushkakunashina kashpankuna paykuna chay wañushkakunataka urku uchkupi churashpa tapanahuchun. Kanka runakunata yachachikriy Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta nishpa.

61 Chaymanta shuk runaka Jesusta rimarka:

Yachachik, ñukapas kanta katinayani. Chapawankira ayl-
luynikunata rimak rishara kanwa rinaynita.
62 Chasna nishpan Jesuska aynirka:
Shuk runa kanuwanpi kawishpa rihushpanka manami
washanma rikushpa rinmachu. Chasna rihumaka, shuk ratu
kaspipi takarishpan tikrama. Chasnallatatami shuk runa
ñukata katiwahukka tukuy shunkunmanta pacha munashpa
katiwanan tiyan. Ñawpa rurashkaykitashina ruranayash-
paykika chasnaka manami valinkichu Yaya Diospa ali ka-
machihushkanpi kawsanaykipa.

10

Jesuska kanchis chunka runakunata kacharka

1 Chaymanta yachachishkanwasha Jesuska yuyarirka
achka llaktakunama rinata. Manarapas rihushpan kanchis
chunka runakunata akllashpan kacharka paymanta puntiru
rinankunapa. Ishkay ishkayta kacharka runakunata
yachachinankunapa.
2 Kachahushpan rimarka: Rikuychi, shuk atun chakrapi
tarpu muyukuna pukushka kashpanka achka runakunata
munanchi utkalla pallanankunapa, mana ismunanpa. Chas-
nallatata achka kay allpapi kawsak runakuna Yaya Diospa
shiminta uyashpankuna kirinkakuna. Chasna kashpan-
pas mana achka yachachikkuna tiyanchu. Chayrayku
Yaya Diosta mañaychi kachananpa ashwan paypa shiminta
yachachikkunata.
3 Kunan riychi. Kankunata kachahuni obeha wawaku-
natashina pumakuna chawpipi. Achka llaktakunapi purish-
paykichi runakunaka kankunata chikninkakuna. Chayrayku
ñukapi sinchikuychi.
4 Rihushkaykichipi ama apaychichu bulsata, kullkita, nima
chakikichirayku ashwan shuk churarinata. Ñampipi shuk
runata tinkushpaykichika ama shayarinkichichu kwintanay-
kichipa.
5 Shuk wasipi yaykushpaykichi chay wasipi kahushkaku-
nata puntiru rimankichi Yaya Dios kankunata yanapachun
wiñaypata kushilla kawsanaykichipa nishpa.
6 Chasna kushilla kawsanata munashpankunaka Yaya Dios
chay rimashkaykichita paykunarayku paktachinkami. Mana
munashpankunaka Yaya Dios paykunarayku mana pak-
tachinkachu.
7 Maykan wasipimi kankunata kayanahun, chay wasillapi
kipariychi. Ama puñuk riychichu shuk wasipi shuk wasipi.
Imatachari karanahun upyachinahun, chayta mikuychi up-
yaychi. Shuk tarawak runaka munanmi pagay tukunata.

Paykunaka chay mikunawami kankunata paganahun, Yaya Diospa shiminta yachachishkaykichirayku.
8 Shuk llaktapi paktashpaykichi shuk runakunapas kankunata kayankakuna. Imatapas kankunata karahushpankunaka mikuychilla.
9 Chaypi unkushka kahukkunata ampiychi. Yachachihushpaykichi rimaychi ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa.

10 Shuk llaktapi paktashpaykichi chaypi kawsak runakuna kankunata mana yaykuchinayashpankunaka kanchama llukshishpaykichi rimankichi:
11 Yaya Dios kankunata kastigankami, paypa shiminta mana uyanayashkaykichirayku. Ñukanchita mana yaykuchinayashpaykichipas kay rimananchita alita uyaychi ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa.
12 Kankunata rimani, Yaya Dios shuk puncha sinchita kastiganan tiyan chay llaktapi kawsak runakunata. Ñawpa Sodoma llaktapi millaypata rurak runakunamanta pasatami Yaya Dioska paykunata kastiganka.

Jesuska mana kasunayak runakunata rimarka (Mt 11.20-24)

13 Jesuska rimashpalla katirka: Ay kankuna Korasín llaktapi kawsak runakuna. Ay kankuna Betsaida llaktapi kawsak runakuna. ¡Imashna kastigushi kankunarayku kanka! Kankunawa kashpayni atun yachaywa achka ruranakunata rurashpaynipas kankunaka Yaya Diosta mana kasunayashkankichichu. Chay Yaya Diospa mana akllashkan Tiro llaktapi, Sidón llaktapi kawsakkuna rikunahuma karka atun yachaywa rurashkaynikunata, Yaya Diosta kasunahuma karka. Chay urasllapi paykunaka yapa pinkaywa llakirishpankuna wakanahuma karka, millaypa rurahushkankunata sakishpankuna alitana ruranankunapa.
14 Yaya Dioska kastiganan punchapi Tiro, Sidón llaktakunapi kawsak runakunamanta kankuna Korasín, Betsaida llaktakunapi kawsak runakunata ashwan sinchita kastiganka.
15 Kankuna Kapernaum llaktapi kawsak runakuna ¿imaraykuta yuyarinkichi Yaya Dios ñukanchita siluma pushanka nishpa? Mana chasnachu. Nina mana wañukmami rinaykichi tiyan, ñukata mana kiriwashkaykichirayku.

16 Chaymanta Jesuska kachanan runankunata kutikashka rimarka: Maykanpas kankunata uyashpankunaka ñukatapas uyawanahun. Maykanpas rimahushkaykichita mana

uyanayanchu, ñukatapas mana uyanayawanchu. Chasnallatata ñukata mana kasunayak runaka kachamuwashka Yaya Diostapas mana kasunchu nishpa.

Chay kanchis chunka ishkay Jesuspa kachashkan runankuna kutirkakuna

17 Chaymanta chay kanchis chunka ishkay Jesuspa kachashkan runankuna achka llaktakunapi yachachishpa purirkakuna. Chaypina yapa kushilla kutishpankuna Jesusta kwintarkakuna:

Yaya Jesús, kan ñukanchita atipachishpayki rimashpanchi supaykunapas ñukanchita kasushpankuna runakunamanta llukshishkakuna.

18 Chasna chay runankuna kwintashpankuna Jesuska rimarka:

Ari, ñuka kankunata atipachishpaynimi supaykunata winsishkankichi. Chasnashpaykichi rikushkani supaykunapa atun apunkunata rayushina silumanta urmahushkata.

19 Chay supaykuna machakuya uputinti sulimanwa waklichikshina kankunata shunkuykichipi waklichinayanahun. Ñuka kankunata atipachishkani tukuy supaykunata winsinaykichipa, kankunata mana imanachinankunapa.

20 Yapa achkata kushikunkichi supaykunata runakunamanta llukshichishkaykichirayku. Kankunata rimani, ashwanta kushikuychi shutikichika silupi killkarishka kashkankunarayku wiñaypa Yaya Dioswa kawsanaykichipa.

Yaya Diospa Espíritun Jesusta kushichirka
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Chasna chay runankunata rimashpan Yaya Diospa Espíritun Jesusta sumakta kushichirka. Chaypina Yayan Diosta rimarka: Yayayni, yapa alimi kanki. Atun yachaykiwa silupi allpapipas kamachikmi kanki. Kushikunimi mana yachakchu kani nishpa yuyarik runakunallata yachaykita asirtachishkaykirayku. Chay yachak kanankunata yuyarik runakunata mana asirtachishkankichu yachaykita. Ari Yayayni, kan kikin munashkaykirayku chasna rurashkanki.

22 Yayanta chasna mañashkanwasha runankunata rimarka: Yayaynimi rimawarka ñukalla tukuyta kamachinaynipa. Payllami ñukata alita riksiwan. Kankunaka manami alitachu riksiwankichi. Chaymantapas Yaya Diospa Wawan kashpayni ñukallami payta alita riksini imashnami kan. Maykankunallatami ñuka riksichini, paykunallami Yayayni Diosta riksinkakuna.

23 Chaymanta runankunallawana kahushpan rimarka: Kushilla kankakuna kankunashina rurahushkaynita rikukkuna, yachachihushkaynita uyakkunapas.

24 Kankunata rimani, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkuna, achka apu wañukunapas ruranaynita yapa
rikunayarkakuna, yachachinaynita yapa uyanayarkakuna.
Tukuy paykunaka mana rikuwashpankunara mana
uyawashpankunara wañurkakuna.

Jesuska ali yanapak samaritano runamanta yuyachishpa yachachin
(Mt 19.16; 22.35-40; Mk 12.28-34)

25 Chaymanta shuk puncha Moisespa killkashkanta shuk
yachachikka Jesusta kayllayashpan tapurka:
Yachachik ¿imata rurashpaynita atipaynima Yaya Dioswa
silupi wiñaypa kawsanata?
26 Jesuska aynirka:
Chay ñawpa Yaya Diospa killkachishkanpi ¿imatata ru-
ranaykipa riman?
27 Chay runaka aynirka:
Tukuy shunkuykimanta pacha Yayayki Diosta sumakta
yuyashpa, sumakta munashpa kawsanayki tiyan.
Payta yuyahushpaykika alikunata yuyarishpa rurashpa
kawsanayki tiyan. Chaymantapas runa masikikunata yuyay
kan kikitashina nishpa.
28 Chaypina Jesuska aynirka:
Alitami ayniwashkanki. Tukuy rimawashkaykita rurash-
paykika Yaya Dioswa silupi wiñaypa kawsak rinkimi.
29 Chay yachachikka runa masinta mana yuyahushpanpas
yuyanata munakshina tukushpan Jesustana tapurka:
¿Maykan runataya kan runa masinika payta yuyanaynipa?
30 Chaypina Jesuska yuyayninmanta shuk kwintuwa yuy-
achishpa aynirka:
Shuk runa Jerusalén llaktamanta Jerikó llaktama rirka.
Ñampipi rihushpan shuwakuna payta tinkurkakuna.
Chaypi tukuy paypa tiyapushkanta kichurkakuna
churarishkankunatapas. Kaspiwa waktashpankuna
lismayachishpa wañushkatashina sakimurkakuna.
31 Chay uraslla shuk saserdote shamuhurka chay
ñampillatata. Rikuhushpan chay makashka runa wañuhukta,
mana yanapanayashpan karullata pasarka.
32 Chaymanta Yaya Diospa wasinpi saserdoteta shuk yana-
pak pasarka chay ñampillatata. Pay ñawpa kawsak Levipa
miraymanta karka. Wañushkatashina rikushpan karullata
pasarka.
33 Chaymanta Samariamanta runa shamurka chay
ñampillatata. Chay lismayashkata rikuhushpan yapa
llakichirka.

34 Kayllayashpan chay runata, uchillastu vinuta uchillastu
aseitewa chapushpan pitirishkankunata kakurka ampiri-
nanpa. Chaymanta llachapawa wankupurka. Atarichishpan
sikachirka pay kikinpa burrun awapi. Shuk puñuna wasima
pushashpan sirichik rirka kuyrananpa.
35 Kayantima chay Samariamanta runa shuk
llaktama rihushpan wasi amuta kullkita pagashpan
rimarka: Kuyrapanki kay unkushka runata. Kay kullki
kushkaynimanta ashwanta gastashpaykika kutimushpayni
kutichishkayki nishpa.
36 Chaypina Jesuska chay yachachikta tapurka:
Kunanka yuyariy. Chay kimsa runakunamanta ¿maykanta
chay shuwakuna lismayachishkata yuyak runa karka?
37 Chaypina chay runaka aynirka:
Chay llakichishpan yanapak runami makarishka runata
sumakta yuyarka.
Chasna aynishpan Jesuska rimarka:
Kanpas chay yanapak runashina tukuy runa masikikunata
yanapashpa kawsay.

Jesuska Martapa Mariapa wasinpi yaykushpan yachachirka

38 Jesús runankunawa ñampita rihushpan shuk uchillastu
llaktapi paktarka. Chaypi shuk warmi Marta shutiyu Jesusta
kushikushpa wasinpi yaykuchirka.
39 Martapa tiyarka shuk ñañan Maria shutiyu. Mari-
aka Jesuspa chakin kuchupi tiyahurka yachachihushkanta
uyananpa.
40 Chaykama Martaka mikunata yanuhurka Jesusta
karananpa. Achkata tarawashpa musparihurka. Chaypina
Martaka Jesusta rimarka:
Yachachik ¿manachu llakichiwanki? Ñañaynika sakishka
tukuyta sapallayni ruranaynipa. Rimay payta yanapak
shamuwananpa.
41 Chasna nishpan Jesuska aynirka:
Marta, Marta, musparishpa kahunki chay tukuy imaku-
nata ruranaykipa.
42 Tarawanaykimanta ashwan ali kama, yachachi-
hushkaynita yachakunaykipa. Mariaka alita yachakuhun.
Mana munanichu yachakuhushkanta sakinanpa. Kay
yachakuhushkantaka nima pi kichunkachu.

11

Jesuska yachachin imashnami Yaya Diosta mañashunchi
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Shuk puncha Jesuska Yayan Diosta mañahurka. Mañanata
tukuchishpan shuk runan kayllayashpa rimarka:
Yaya Jesús, ñukanchitapas yachachiy Yaya Diosta mañanata
imashnami Bawtisak Juanka runankunata yachachirka.
2 Chasna tapushpan Jesuska rimarka:
Mañahushpaykichi kasna ninkichi:
Yaya Dios, kanllami kanki yayanchika.
Yanapay tukuy runakuna kanta yapa ali kanaykita
yuyanankunapa.
Kay allpata ali kamachinaykita ruray.
3 Karan puncha ñukanchita kuy mikunanchita.
4 Yaya Dios, ñukanchita llakichiy mana alita rurashkanchiku-
namanta. Chasnallatata ñukanchipas runa
masinchikunata llakichinchi tukuy ñukanchita mana
alita rurashkankunamanta.
Ama sakiychu supay ñukanchita pantachichisha nishpa sin-
chita kamashpan mana alikunata ruranchipa, ash-
wan kishpichiy ñukanchita tukuy millaypakunamanta.
5 Jesuska ashwanta asirtachinayashpan shuk yachachi-
nata rimarka: Akuychi yuyarishunchi. Shuk munashkayki
amigu tiyashpanka chawpi tutapi wasinma tapuk rinkima:
Wawkinistu, shuk uchillastu mikunaykita kuway.
6 Kunalla shuk wawki karumanta wasinipi paktamushka.
Mana tiyawanchu mikunaynika karanaynipa.
7 Payka wasin ukumanta rimama: Ama killachiway-
chu. Punkuka sumaktami taparishka. Wawaynikunaka
puñuhunkunami ñukawa. Mana atipanichu nima imata kanta
kunata.
8 Kankunata rimani: Yuyashkan amigun kashpantata
mana kushpanka ¿manachu atarishpan kuma maykantami
munahun mana ashwanta killachiy tukunanpa?
9 Chayta yuyachishpa rimani, munashkaykichita tapuy-
chi Yaya Diosta, payka kankunata kunkami. Yaya Diosta
maskashpaykichika payta tarinkichimi. Paypa kamachi-
nanpi yaykunayashpa punkupi kayahukshina kashpaykichi
Yaya Dioska kankunata yaykuchinkami.
10 Maykanmi tapun, paytaka kunkami. Maykanmi
maskan, tarinkami. Maykanmi punkupi kayan, payraykuka
paskankami.
11 Shuk wawa yayanta challwata tapushpanka yayanka
mana kumachu shuk machakuyata mikunanpa.
12 Chasnallatata shuk lulunta tapushpanka lulunranti
mana kumachu uputintita mikunanpa.
13 Kankuna mana alita rurashpa kawsakkuna kashpay-
kichipas wawaykichita alikunallata kunkichi. Ashwan silupi

kawsak Yayanchi Dios suma ali shunkuyuta tapushpaykichika kankunata paypa Espirituntami kunka.

Runakuna yanka rimarkakuna Jesuska supaypa yachayninwami kahun nishpa
(Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

14 Shuk puncha Jesuska shuk runamanta supayta llukshichihurka. Chay runaka supay paypi kashkanrayku mana atiparkachu rimanata. Supayka chay runamanta llukshishpan chay runaka mushumanta rimarkana. Chayta rikushpankuna runakunaka mancharirkakuna.

15 Shukkunaka rimarkakuna: Kayka supaykunapa apun Beelsebupa yachayninwami supaykunata llukshichin.

16 Shukkunaka yapa runakunata riksichinayashpankuna Yaya Diospa mana kachashkan kananta Jesusta tapurkakuna:

Ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras rikushkanchita nishpa.

17 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan rimarka:

Maykan llaktakunapi apukunapura chikninakushpa wañunakuhushpankunaka chaypi kawsak runakunaka llampumi tukurinkakuna. Chasnallatatami shuk wasipi kawsakpura chikninakushpa makanakuhushpankunaka chasnaka shikwarinahumi. Supayka mana wichumachu supay masinkunata shikwarinankunapa paykunapura.

18 Chasnallatata supaykunapa apun paypa kamachishkankunawa piñanakushpankuna paykuna kikin rurahushkankunata waklichinahuma. Chasnashpankuna ¿imashnataya payka alita kamachima? Kankuna niwankichi Beelsebupa yachayninwami supaykunata llukshichin nishpa.

19 Chasna kashpanka ¿pita kankunata katikkunataka yanapan supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa? ¿Paykunapas Beelsebupa yachayninwachu supaykunata runakunamanta llukshichinahun? Kankunaka alitami yachankichi Yaya Dios paykunata yanapananta. Chayraykumi paykuna kikin rikuchinahun kankuna yankamanta rimawahushkaykichita.

20 Yayayni Diospa yachayninwami supaykunata llukshichini. Chay rurashkaynita rikushpaykichi yachankichi Yaya Diospa ali kamachinan chawpikichipi ña kallarishkanta.

21 Rikuychi. Shuk sinchi runa sumakta alicharishka kashpanka lansanwa wasinta sumakta kuyran, tukuy imankunata sumakta wakaychan mana shuwanankunapa nima imata.

22 Shuk paymanta ashwan sinchi runa shamushpanmi
payta winsishpan lansanta kichunka, maypimi pay
sinchikurishka kahurka. Tukuy ima tiyahushkata apashpan
paywa pakta kahukkunawa chawpinakun. Chasnallatata
ñukami kani chay winsik runashina, chayrayku supaykunata
llukshichihuni.
23 Kankuna mana kiriwashpaykichika chikniwahun-
kichimi. Runakunata ñukamanta alita yachachishpa
mana yanapawashpaykichika pantachichishpa ñukamanta
anchuchinkichi.
24 Jesuska shuk yachachinata yachachihushpan kasna
nirka: Shuk supay shuk runamanta llukshishpanka yaku illa
allpakunapi purin maskashpa maypimi kawsanka nishpa.
Mana maypi samananta tarishpanka yuyarin kutishara chay
llukshishkayni runamallatata nishpa.
25 Kutishpanna chay runata tarikrin shuk wasi suma
chusha picharishkatashina.
26 Chayta rikushpan kanchis paymanta ashwan millaypata
rurak supay masinkunata kayakrin chaypillatata kawsak
shamunankunapa. Pushamushpan chay runapina
yaykunahun kawsanankunapa. Chaymantana chay runaka
ñawpamanta ashwan millaypakunatana rurashpa kawsan.
Kankunaka yapa millaypata rurak kashpaykichimi chay
achka supay yaykushka runashina kankichi.

Pikunami kushilla kankakuna

27 Jesús chay shimikunata rimahushpan shuk warmi chaw-
pinkunamanta kaparishpa rimarka:
¡Kushilla kachun, maykan warmimi kanta wawayashpa
chuchuchishpa wiñachirka!
28 Payka aynirka:
Ashwan kushilla kankakuna, maykankunami Yaya Diospa
shiminta uyanahun kasunahun.

Mana kirinayak runakuna Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa
(Mt 12.38-42; Mk 8.12)

29 Achka runakuna paypa kuchunpi tantarishpankuna
Jesuska rimarka: Kankuna kay punchakunapi kawsak
runakuna mana ali yuyayyukunachu kankichi. Yaya
Diospa yachayninwa ruranaynita rikunayankichi.
Chasna tapuwashpaykichipas manami rurashanchu.
Kayllatami rikunkichi, imashnami Yaya Dios chay ñawpa
paypa yachayninwa yachachik Jonás* wañuta kacharka
yachachinanpa, chasnallatatami ñukatapas kachawashka.

---

* **11:29** Rikuy kastellano Bibliapi Jonás 3.4-5

30 Imashnami Jonaska Nínive llaktapi kawsakkunata mana
alita rurashkankunata rikuchirka, chasnallatatami ñuka
Yaya Diospa Kachashkan Runa kay punchakunapi kawsak
runakunata millaypa rurashkankunata rikuchini.
31 Ñawpa shuk atun apu warmi yapa karu llaktamanta
shamurka, atun apu Salomón yapa yachaywa
rimahushkanta uyananpa. Ñukaka Salomonmanta ashwan
atun yachayyu kashpaynipas manami kiriwanayankichichu.
Chayrayku Yaya Diospa kastiganan puncha chay karu
llaktamanta atun apu warmika atarishpan kankuna
kay punchakunapi kawsak runakunamanta uchata
rurashkankichi nishpa Yaya Diospa puntanpi rimanka.
32 Chasnallatata Yaya Diospa kastiganan punchapi
Ninivepi kawsak runakunaka kay punchakunapi kawsak
runakunata atarishpa uchata rurashkankichi nishpa
rimankakuna. Chay runakunaka Jonaspa rimashkanta
uyashpankuna kallarirkakuna alita ruranatana. Ñukaka
Jonasmanta ashwan atun yachayyu kashpaynipas manami
kirinayawankichichu.

Jesuska yachachin shuk lamparin punchayachikshina kawsananchipa
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Chaymantapas Jesuska nirka: Nima pi lamparinta
apichishpan pakashpa churamachu kawitu ukupi. Ash-
wan churanchima awapi lamparín tiyachinapi chay wasipi
yaykuhukkunata punchayachinanpa.
34 Ñawiki kanrayku punchata rikuchikmi. Ñawiki ali
kashpanka alita rikuk punchapi purihushkashina kawsanki.
Ñawiki mana ali kashpanka amsapi purihushkashina
kawsanki.
35 Chayrayku alita kuyrariy tukuy kanpi punchata
rikuchikshina tukuyta alita riksichik asirtachik kashkaka
mana waklishpa amsashina tukushka kananpa.
36 Tukuy yuyaykika shunkuykika punchashina ali kash-
panka tukuy kawsaykika ali kanka, imashnami shuk lam-
parin suma puncha rikuchihushkashina.

Jesuska fariseokunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas piñarka
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 20.45-47)

37 Chasna rimashkanwasha shuk fariseo Jesusta kayarka
wasinpi mikuk rinanpa.
38 Manara mikuhushpankuna israel runakuna makinku-
nata mayllaripayanahun. Jesuska makinta mana mayllar-
ishpa mikuhushpan chay fariseoka rikurayarka.

39 Jesuska chay fariseopa mana alita yuyarihushkanta
yachashpan nirka:
Rikuychi, kankuna fariseokunaka tukuy rurashkay-
kichiwa alita rikurishpaykichipas shunkuykichipika
millaypa yuyayyu kankichi, shukkunapa ima tiyapushkanta
llullachishpa shuwakuna. Pusilluta kallanata washanllata
mayllak runakunashina kankichi, ukunta susyata
sakinkichi.
40 Mana ali yuyayyu runakunami kankichi. ¿Manachu
yachankichi Yaya Dioska mana aychanchillata rurashkanta?
Payka rurashka tukuy yuyayninchitapas.
41 Chayrayku shunkuykichita yuyaykichita alichashpay-
kichi charishkaykichimanta nima imayukunata ali yuyaywa
kuychi. Chasna rurashpaykichirami shuti ali kankichi Yaya
Diospa rikushkanpika.
42 Ay fariseokuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku
kanka! Kulantru, ali kiwa, tukuy mikuna yuyukunamanta-
pas chunkamanta shukta Yaya Diosta kunkichi. Chasna Yaya
Diospa kamachishkanta shuk parti paktachishpaykichipas
chay ashwan ali kasna nishkan kamachishkankunata mana
paktachinkichichu: Alillata rurashpa rimashpa kawsaychi.
Runa masikichita yuyashpa yanapaychi. Yaya Diostapas
yuyashpa kawsaychi nishpa. Chay kamachishkankunataka
paktachinaykichi tiyan chay shukkunawa pakta.
43 Ay fariseokuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku
kanka! Tantarinanchi wasikunapi munankichi tukuymanta
suma tiyarinakunapi tiyarinata, runakuna kankunata
aputashina rikuhushkankunata rikuchishpa. Ñampikunapi
plasakunapi purishpaykichi yapa munankichi tukuy
runakuna kankunata aputashina saludanankunapa.
44 Ay fariseokuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku
kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Wañushkakunata
churashpa kanchamanta mana riksiypa sumakta tapashka
uchkushinami kankichi. Mana rikuchinkichichu ukupi
millaypa kahushkaykichita. Runakunaka awanta purishpa
pasanahuma, mana yachanahumachu imami ukupi tiyahun.
45 Chasna nishpan Moisespa killkashkanta shuk
yachachikka rimarka:
Yachachik, chasna rimashpayki ñukanchitapas
piñahukshinami mana ali kashkanchita rimahunki.
46 Chaypi Jesuska aynirka:
Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, ¡imashna kasti-
gushi kankunaraykupas kanka! Shuk patrón runankunata
llasha kargata apachihukshinami kankichi. Yaya Diospa
shiminta yachachihushpaykichika yuyaykichimanta achka

kamachinakunata yachachinkichi Yaya Diospatashina kasunankunapa. Chasna yachachishkaykichiwa nitishkashina rurahushpaykichipas nima shuk uchillastuta paykunata yanapankichichu.
47 ¡Ay, imashna kastigushi kankunarayku kanka! Ñawpa yaya rukuykichi wañukuna Yaya Diospa yachayninwa paypa shiminta yachachikkunata wañuchirkakuna. Kankunaka paykunapa aychanta churashkankunata sumayachinkichi.
48 Chasna rurashkaykichiwa rikuchinkichi, ñawpa yaya rukuykichikunapa rurashkankuna ali kananta nihukshina kanaykichita. Paykuna Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata wañuchirkakuna. Kankunaka paykunapa aychanta churashkankunata sumayachinkichi.
49 Chayraykumi Yaya Dioska atun yachayyu kashpan rimarka: Kachashami yachayniwa yachachikkunata, chaymantapas apostolnikunata. Shukkunataka chiknishpa wañuchinkakuna, shukkunataka parisichinkakuna.
50-51 Yaya Dioska munduta rurashkanmanta pacha kunankama runakunaka achka paypa yachayninwa yachachikkunata chiknishpankuna wañuchirkakuna. Abelta ali runa kashpantata wawkinka wañuchirka. Chaymanta pacha runakunaka Yaya Diospa yachayninwa achka yachachikkunata wañuchirkakuna. Chaywasha Sakariastana Yaya Diospa wasinpi wiwakunata rupachina tuchpashina kuchupi kahushpanpas wañuchirkakuna. Kunan kankunapas tukuy paykunapa mana alita rurashkankunata yachashpaykichipas chasnalla rurashpa katinkichi. Chayraykumi Yaya Dioska manana chapankachu tukuy chaykunamanta kastigananpa. Kankunataka atuntami kastiganka.
52 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Mana alita yachachishpaykichi runakunata arkankichi shutipa ali kashkata yachanankunapa. Kankuna kikin mana munashkankichichu uyanata, imashnami Yaya Diosta riksinkichi. Chasna kashpaykichi Yaya Diosta riksinayak runakunatapas pantachinkichi payta mana riksinankunapa.
53 Jesuska chasna rimashpan Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas yapa piñarishpankuna kallarirkakuna achkata tapunata.
54 Chasna tapurkakuna Jesús shuk shimita pantachishpa rimananpa, chaymanta payta uchachishpankuna apunkunana wañuchichinankunapa.

12

Jesuska yachachin mana ali kawsahushkanchita alishina tukushpa mana pakananchipa
(Mt 10.26-27)

1 Jesús yachachihushkanpi achka waranka runakuna tantarirkakuna. Kichkikta shayarishpankuna tankanakushpa paykunapura kahurkakuna. Chasna tantarishpankunapas Jesuska puntiru runankunallata rimarka: Kuyrariychi fariseokunapa yuyayninkunamanta. Paykunaka rimanahun Yaya Diosta alita kasunankunata. Chasna rimashpankunapas manami alitachu ruraspa kawsahunkuna. Chasna mana ali yuyayyu kashpankuna runakunata yachachinahun paykunashina llullachikkuna tukunankunapa.
2 Nima shuk rimashkanchika, rurashkanchika pakalla kiparinkachu. Tukuy yuyayta shunkunchipi pakahushkanchitaka Yaya Dios tukuy runakunata riksichinka.
3 Chasna kashpan pakalla rimashkaykichita tukuy yachankakuna. Wasi ukupi punkuta tapashpa alimanta rimashkaykichita wasi awamanta kaparishkatashinami tukuy uyankakuna.

Jesuska yachachin chiknik runakunata mana manchananchipa
(Mt 10.28-33; 12.32; 10.19-20)

4 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kankunata rimani, ama manchaychichu aychaykichillata wañuchinata atipak runakunata. Manami ashwanta kankunata atipanahunchu ruranata.
5 Ñukaka kankunata rimani pitami manchanaykichi tiyan. Kankunata wañuchishkankunawasha nina mana wañukma wichunata atipak Yaya Diosta, payta shuti manchaychi.
6 Yuyariychi pishkukunapi. Mana yapa chaniyu kashpankuna pichka pishkustukunata ishkay kullkistullawa atipanchi rantinata. Chasna kashpankunapas Yaya Dioska mana kunkarinchu nima shukta paykunamanta.
7 Yaya Dios kankunatapas alita kuyran. Pishkukunamanta ashwan pasatami kankunata yuyan. Kankunata yuyashpan alita riksin. Nima shuk uchilla chukcha umaykichipi tiyashkaka paymanta kishpinchu. Chayrayku ama manchaychichu nima pita nima imatapas.
8 Kunan kankunata rimani, maykan runami mana pinkashpa ñukamanta riman runa masinkunapa puntankunapi ñukami Jesusta katik kani nishpa, paymantaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas angelkunapa puntanpi Yaya Diosta rimasha kay runata riksinimi nishpa.
9 Maykanmi runa masinkunapa puntanpi pinkashpa ñukamanta payta mana riksinichu nishpanka ñukapas

angelkunapa puntanpi kay runata mana riksinichu nishpa
Yaya Diosta rimasha.
10 Maykan runami piñarishpan millaypata riman ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runamanta, paytaka Yaya Dioska lla-
kichinkami. Maykan runami Yaya Diospa Espiritunmanta
piñarishpan millaypata riman, chaytaka Yaya Dioska manami
llakichinkachu.
11 Chiknik runakuna kankunata apishpa pushankakuna
tantarina wasikunapa apunkunama, llaktaykichipa apuku-
namapas. Chasna apiy tukushpaykichipas mana yapa yu-
yarishpa kaychichu ¿imashnashi aynisha? ¿imatashi rimasha?
nishpa.
12 Chay urasmi Yaya Diospa Espiritunka kankunata yuy-
achinka imashnami rimankichi.

Jesuska shuk yapa achka kullkiyu mitsak runakunamanta yuyachishpa yachachin

13 Chaypi chay achka runakunapa chawpinkunamanta
shuk runa Jesusta rimarka:
Yachachik, kanmi kanki atun yachayyu. Chasna kashpan
wawkinita rimapay chawpinakunanchipa yayayni wañupa
charishkanta.
14 Jesuska mana munashpan aynirka:
Runa masini, mana shamushkanichu shuk apushina
kankunata yanapanaynipa rimanakushpa kahushkay-
kichipi alichanaykichipa, nima yayayki wañupa
charishkanta chawpinakunaykichipa.
15 Tukuy runakunatana rimarka:
Alita yuyariychi. Ama imaykichita mirachinayashpa
kawsaychichu. Runapaka achka iman tiyahushpanpas mana
kushillachu kawsama kay mundupi.
16 Chaymanta chaypi kahukkunata yachachinanpa Je-
suska kwintarka: Tiyarka shuk runa achka imayu. Shuk
wata chakrankunapi tarpunkunaka yapa achkata muyu-
yarkakuna.
17 Chay runaka yuyarirka ¿imatashi ruraynima?
Mana tiyawanchu ashwan wasinika pallashkaynita
wakaychanaynipa.
18 Payka yuyarishpan nirka: Ña yachani imashnami
rurasha. Kay uchilla wakaychana wasinikunata
urmachishara ashwan atun wakaychana wasikunata
ruranaynipa. Chaypi tukuy pallashkaynikunata ashwan
ima tiyawashkakunatapas wakaychasha.
19 Chaymanta ñuka kikinta rimasha: Kunanka tiyanmi
achka wakaychashkaynikunaka achka watarayku.
Chayrayku samashanllana. Mikushpa upyashpa kushilla

kawsasha. Manana tiyawanchu nima imamanta yuyarishpa kanaynipa.

20 Chaypi Yaya Dioska payta rimarka: Kanka yuyay illa runami kanki. Kunan tutallami kawsaykita kichushkayki. Wakaychahushkaykika ¿piraykushi kanka? nishpa.

21 Chasnami kan, maykanmi pay kikinraykulla tukuy imankunata wakaychan. Yaya Diospa rikushkanpika nima imayushinami kan.

Yaya Dioska mana kunkarinchu nima shuk wawanta (Mt 6.25-34)

22 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka: Kankunata rimani, ama yanka muspariychichu ¿imatashi mikushu kawsananchipa, imatashi churarishu? nishpa.

23 Kawsananchimi mikunamanta ashwan valik kan. Chasnallatata aychanchimi churarinanchimanta ashwan valik kan.

24 Yuyariychi pishkukunapi. Paykunaka nima shuk muyuta tarpunahunchu mikunankunapa. Paykunapaka nima tampunkunaka tiyanchu pallashkankunata wakaychanankunapa. Mana nima shuk muyuta tarpushpankunapas Yaya Diosmi paykunataka kun mikunankunata. Pishkukunamanta pasatami Yaya Dioska kankunata yuyan. Payka kankunata tukuy munashkaykichitami kun.

25 Chaymantapas kawsanaykichita yapa yuyarishpaykichipas nima shuk urata atipankichichu mirachinata.

26 Nima uchillastuta atipashpaykichi mirachinata kawsaykichita ¿imaraykutaya musparinkichi shuk imakunaraykuka?

27 Rikuychi chay suma sisakunata, imashnami wiñanahun. Paykuna nima tarawanahunchu, nima puchkanahunchu llachapankunarayku. Mana tarawashpankunapas suma churarishka kanahun. Ñawpa atun apu Salomonpa yapa suma ali churarishkanmanta chay sisakunaka ashwan alita rikurinahun.

28 Kiwakunaka chakirinalla rupachinalla kashpanpas Yaya Dioska suma sisayukunata ruran. Chayta rikushpa ¿imaraykuta mana kirinkichichu Yaya Dioska kankunata ashwan alita kuyrananta?

29 Chayrayku ama musparishpa maskaychichu mikunaykichita upyanaykichita. Nima yapa yuyarishpa kawsaychichu.

30 Yaya Diosta mana kasuk runakuna tukuy chaykunallata yuyarishpa kawsanahun. Kankunaka ama paykunashina kawsaychichu. Ashwan kankunapaka tiyanmi alita kuyrak yanapak Yayaykichi Dios. Paymi yachan tukuy ima munahushkaykichitaka.

31 Kankunaka tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Dios
kankunata kamachinanta munashpa kawsaychi. Chasna
kawsashpaykichimi tukuy munashkaykichitapas Yaya
Dioska kankunata kunka.
32 Munashkayni obehakunashinami kankichi. Mana
achka kashpaykichipas ama manchaychichu nima imata.
Yaya Diosmi kankunata yuyashpan munan paywa pakta
wiñayparayku ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.

33 Yaya Dios ñukanchita yuyashpan kankunapas runa masi-
kichita yuyashpa yanapashpa kawsaychi. Kullkikichi mana
tiyashpanka rantichik riychi charishkaykichita. Chay kul-
lkiwa nima imayu runakunata yanapaychi. Chasna rurash-
paykichimi silupi apinaykichi sumakunata mirachinkichi.
Chaypi charishkaykichika mana mawkayankachu, nima
tukurinkachu. Chaypika shuwakuna mana yaykunahunchu,
kumehenkunapas mana mikunahunchu.
34 Chayrayku alita yuyariychi imatata ashwanta munan-
kichi. Imaykichikunata mirachishpa kawsahushpaykichika
chayllatami yuyarinkichi tukuy shunkuykichimanta pacha.
Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsahushpaykichika
tukuy shunkuykichimanta pacha payllatami yuyankichi.

Suma alicharishka chapanamanta riman

35-36 Jesuska runankunata rimashpalla katirka: Rikuychi,
shuk patrón kasaranan fiestamanta wasinma kutimushpan
runankunaka kayashkanta uyashpankuna utkalla
punkuta paskanahun payta yaykuchinankunapa. Chay
runankuna alicharishka payta chapanahuma, paktashpan
utkalla yaykuchinankunapa. Chasnashina kankunapas
alicharishka chapawaychi kutimunaynita lamparín
sintichishkawashina.
37 Kushilla kankakuna maykankunatami patronka
shamushpan payta chapashpa kahukkunata tarin. Alita
uyawaychi. Paykunata tiyachinka, pay kikin alicharishpa
paykunata karananpa.
38 Patronka chawpi tutapi, mana kashpaka pakarinapi
paktamushpan kushilla kankakuna maykankunatami payka
alita chapashpa kahukkunata tarik shamun.

39 Kankuna alita yachankichi, wasi amuka yachashpan ima
urasmi shuwaka shamunka, mana puñushpachu uyashpalla
chapama wasinpi mana shuwaka yaykunanpa.
40 Chasnashina kankunapas tukuy uras alicharishka cha-
pawaychi. Kankuna nima yuyarihushkaykichipi ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runaka shamusha.

Jesuska ishkay kamachina runakunamanta yuyachishpa yachachin
(Mt 24.45-51)

41 Chay uras Pedroka tapurka:

Yaya Jesús ¿chay yachachinawa ñukanchillatachu yachachishkanki? Mana kashpaka ¿tukuyraykuchu rimashkanki?

42 Chaypi Jesuska aynirka:

Shuk patrón shuk llaktama rinanpa shuk ali yuyayyu tukuy uras alita rurak runanta kamachirka tukuy runan masinkunata tarawachinanpa. Chaymanta rimarka mikuna uras paykunata alita karananpa.

43 Chay runanka kushillami kanka patroynin kutimushpan paypa kamachishkanta alita paktachishpa kahushkanpi tarik shamushpanka.

44 Alita uyawaychi. Chasna alita kasuk runanta patroyninka churanka tukuy ima tiyapushkanta kuyrak kananpa.

45 Chay kamachishkan runanka millaypa yuyayyu kamaka, yuyarima patroynika unayahunra, mana utka shamunkachu nishpa. Chasna yuyarishpan kallarima chay tarawak runakunata, warmikunatapas makashpa parisichinata. Pay kikinlla mikushpa, upyashpa machashpa kawsama.

46 Chasna mana alita rurashpa kawsashpan mana nima yuyarihushkanpi patroyninka kunkaymanta paktama. Chasna tarik shamushpan chay kamachishkan runantaka sinchita kastigama, imashnami tukuy mana kasuk runakunaka kastigay tukunahun chasna.

47 Shuk runaka yachashpantata patronpa munashkanta mana rurashpanka yapatami kastigay tukunka.

48 Maykan runachari mana alita yachashpan mana alita rurashka, chayka mana yapatachu kastigay tukunka. Achka yachayta kuy tukushkataka, achkatami Yaya Dioska tapunka ¿yachashkaykita rurashpa kawsashkankichu? nishpa. Chasnallatata achkata kuyrananpa kuy tukushkataka, paytaka Yaya Dioska tapunka ¿alita rurashkankichu maykantami kamachishkani? nishpa.

Jesusta katihushpanchimi payta mana munakkunaka ñukanchita chikninahun
(Mt 10.34-36)

49 Jesuska yachachishpalla katirka: Ñukaka shamushkanimi ninawa rupachihukshina tukuy mana ali kashkata kulluchinaynipa. Yapa munaynima chay ninaka ña sintishpa rupachishpa kahushkatashina rikunata.

50 Chasna kashpanpas yapa parisishpa wañunaynira tiyan.
Chayta paktachinaynikama yapa manchayta llakiyta parisi-
huni.
51 Ama yuyariychichu ñuka kay allpama shamushkayni-
rayku runakuna kushilla shuk yuyayllawana kawsanankunata. Kankunata rimani, shamushkaynirayku runakuna
manana shuk yuyayllawa kawsankakunachu.
52 Kunanmanta pacha shuk wasipi kawsak ayllupura
ñukaranti manana shuk yuyayllawa kushilla kawsankakunachu. Pichkamanta kimsa ishkayta chikninkakuna manana
shuk yuyayllawa kawsashpankuna. Mana kashpaka ishkay
kimsata chikninkakuna manana shuk yuyayllawa kawsash-
pankuna.
53 Shuk mana kiriwak yaya kiriwak wawanta chikninka.
Mana kiriwak wawa kiriwak yayanta chikninka. Shuk mana
kiriwak mama kiriwak wawanta chikninka. Mana kiriwak
wawa kiriwak mamanta chikninka. Shuk mana kiriwak
swegra kiriwak nueranta chikninka. Mana kiriwak nuera
kiriwak swegranta chikninka.

Jesuska yachachin imashnami shamunan punchakunapi kawsashunchi
(Mt 16.1-4; Mk 8.11-13; Mt 5.25-26)

54 Chaymanta Jesuska tukuy chaypi kahukkunata
rimarka: Inti yaykuhushpan wayra shamuhushpan puncha
amsayashpan chay uras ninkichi tamyankami nishpa.
Chasnami kan.
55 Chasnallatatami uraymanta sinchita wayraka
shamuhushpanka rimankichi rupa kanka nishpa. Chasnami
kan.
56 Mana ali yuyayyu runakuna, yachakshina tukunkichi
nima imata yachashpaykichitata. Siluta allpata
rikushpaykichi yachankichi punchaka chasna tukuhukta.
Rurahushkaynikunataka rikushpaykichi ¿imaraykuta
mana asirtanayankichichu imatami ninayan, imashna
punchakunapimi kawsahunkichi nishpa?
57 ¿Imaraykuta mana munankichichu yuyarinata kankuna
kikin, maykanmi ali, maykanmi mana alichu ruranay-
kichipa?
58 Karan kankuna mana kasushkankichichu Yaya Diospa
kamachishkanta. Chayrayku tukuy kankuna Yaya Dioswa
alichanaykichi tiyan. Yuyariychi. Shuk runata liwihush-
payki payta mana pagashkaykirayku kanta apuma pushama.
Ñampipi rihushpaykichi alichay chay kanta pushahukwa.
Mana paywa alichashpaykika apupi kanta kastigachinka.
Chay apuka runankunatami kunka paykuna kanta karselpi
churanankunapa.

59 Kanta rimani, chaymantaka manami llukshinkichu,
tukuy liwishkaykita paganaykikama. *[Chay rimashkanwami*
Jesuska yachachinayarka: Manara Yaya Diospa atun kasti-
ganan puncha paktarihushpanra uchata ruranchimanta
anchurishpanchi Yaya Diostana tapunanchipa ñukanchita lla-
kichinanpa.]

13

Jesuska yachachin millaypata rurashkanchimanta alitana
ruranchipa

1 Chay urasllatata shuk runakuna Jesusta kayllayamush-
pankuna rimarkakuna:

Galileamanta shuk runakuna wiwakunata
wañuchihushpankuna Yaya Diosrayku rupachinankunapa,
romano apu Pilatoka paykunata wañuchichirka. Chasna
wañuchiy tukushpankuna yawarninkunaka wiwakunapa
yawarwa chapurirka.

2 Jesuska paykunata aynirka:

Kankunaka yuyarinkichichari, chay Galileamanta
runakunaka chasna kastigarishpa wañushkankunata tukuy
Galileapi kawsak runakunamanta ashwan millaypata rurak
kashkankunarayku.

3 Mana chasnachu. Kankunata rimani, millaypata
yuyarishpa rurashpa kawsahushkaykichita mana sak-
ishpaykichika kankunapas chasnallatatami kastigarishpa
wañunkichi.

4 Chaymantapas Jerusalén llaktapi Siloé yaku mayanpi
rurarishka torreka urmashpan chunka pusak runakunata
nitirka. Chasna wañushpankuna yuyarinkichichari tukuy
Jerusalenpi kawsak runakunamanta ashwan millaypata ru-
rak kashkankunata.

5 Mana chasnachu. Kankunata rimani, millaypata
yuyarishpa rurashpa kawsahushkaykichita mana sak-
ishpaykichika kankunapas chasnallatatami kastigarishpa
wañunkichi.

6 Chasna nishpan shuk yachachinawa yachachishpalla
katirka: Shuk runa igu muyuta chakranpi tarpurka. Chasna
tarpushpan sakirka wiñananpa. Unaymanta rikunanpa rirka
tarpushkaynika muyuyashkachari nishpa. Chasna rishpan
mana tarirkachu nima shuk muyuta.

7 Chasna rikushpan chakranta kuyrakta rimarka: Ku-
nanwa kimsaynin wata shamuhuni kay iguta rikunapa.
Tukuy uras mana muyuyashkatachu tarishkani. Kuchuy.
¿Imaraykuta valin chasna tarpu mana muyuyakka? Yanka-
manta kaspi masinkunata yakuta kichuhun.

8 Chasna nishpan chay tarpu kuyrakka aynirka: Patroyni,
kay watallata sakipay. Ñukaka sapinpi allpata pulbushpayni
atallpa ismakunawa chapushpa churashara.
9 Chaywachari muyuyanka. Mana muyuyashpanka
kuchushami wichunaynipa. Ari nishpan patronka sakirka.
Chasnashinami Yaya Dioska mana shuk ratulla kasti-
ganchu. Ñukanchita yapa yuyashpan yanapan. Chasna yana-
pashpanpas payta mana kasushpanchika shutipami kastigay
tukushunchi.

Jesuska samana puncha shuk warmi kumu washata ampirka

10 Shuk samana puncha Jesuska shuk tantarina wasipi
yachachihurka.
11 Chaypi tiyarka shuk warmi, maykanmi chunka pusak
watata unkushka karka, supay yaykushkanrayku. Chay
warmipa washanka kumu karka, mana atiparkachu nima
ima uras kuskayanata.
12 Payta rikushpan Jesuska kayarka. Payta kayllayashpan
rimarka:
Pani, ñami unkushka kahushkaykimanta ampirishka
kahunki.
13 Chaymanta chay warmita makinwa llankarka.
Llankashkanllawa chay warmipa washanka kuska tukurka.
Chaypina chay warmika Yaya Diosta atunyachishpa
kushichirka.
14 Chayta rikushpan tantarina wasipi kamachikka piñarirka
Jesús samana punchapi ampishkanrayku. Chaypina tukuy
chaypi kahukkunata rimarka:
¿Manachu sokta puncha tarawanapa kan? Chay punchaku-
napi shamuychi kankunata ampinanpa. Ama shamuychichu
samana punchapika.
15 Chaypina Jesuska rimarka:
Kankunaka mana ali yuyayyukunachu kankichi.
Kankunapa burruykichi wakraykichi watarishkata
¿manachu paskankichima yakuta upyachinaykichipa samana
punchapika?
16 ¿Manachu Yaya Dios kay warmita ashwanta llakichin?
Kay warmika Abrahampa miraymantami, Yaya Diospa
akllashkan runakunamanta. Supay payta unkuchishpan
chunka pusak wata watarishkashina karka. ¿Manachu ali
pay watarishkashina kashkanmanta samana punchapi
kishpichinaynipa?
17 Chasna rimashpan Jesuspa kuntrankunaka pinkarishka
kiparirkakuna. Ashwan tukuy runakuna Jesuspa achka
suma rurashkankunata rikushpankuna kushikurkakuna.

Jesuska yachachin imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka
(Mt 13.31-33; Mk 4.30-32)

18 Chaymanta Jesuska rimarka: Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi ¿imawashi parihu kama? ¿Ima yachachinawashi kankunata asirtachinima?
19 Yuyariychi mostasa muyuta. Shuk runa chakranpi tarpushpan uchillastu kashpanpas wiñan chillka kaspishina tukunankama. Chasna atun tukushpan pishkukuna ramankunapi tiyarinahun, wasinstukunata ruranahun.

20 Chaymanta Jesuska rimarka: Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi ¿ima yachachinawashi kankunata asirtachinima?
21 Levadurata yuyariychi. Shuk warmi panta rurahushpan kimsa mati harinapi uchillastu levadurata yakuwa chapurishkata churan. Chaywa chapushpan tukuy harinaka panrayku alita punkin.

Jesuska yachachin pimi Yaya Diospa kawsananpi yaykunka nishpa
(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jesuska Jerusalenma rihushpan yachachirka atun llaktakunapi, uchilla llaktakunapipas, maytami pasarka.
23 Chaypi shuk runa payta tapurka:

Yachachik ¿shutipachu masnalla kishpinkakuna Yaya Diospa kastigananmanta silupi yaykunankunapa?

Chaypi Jesuska aynirka:

24 Manami chasnalla yaykuypachu Yaya Diospa kawsananpika, kichki punkuta yaykuhukshinalla yaykunkichi. Chayrayku tukuy atipashkaykichita ruraychi yaykunaykichipa. Kankunata rimani, achkami yaykunayankakuna chay Yaya Diospa kawsananpi. Chasna kashpanpas manami atipankakunachu.
25 Yaya Dios shuk wasi amushina kashpan shuk puncha kasnami kanka: Amun atarishpan wasin punkuta tapanka. Kanchapi kahushpaykichika rimankichi: Amigu, paskay punkuykita ñukanchipas yaykunanchipa. Wasi amuka ukumanta ayninka: Mana riksinichu kankunata, pikunachari kankichi nishpa.
26 Chaypi kankunaka rimankichi: Mikupayarkanchi, upyapayarkanchi kanwa pakta. Kanmi yachachipayarkanki puntanchipi.
27 Chaypina payka ayninka: Ñami rimashkani kankunata, mana riksinichu pikunachari kankichi. Tukuy kankuna mana ali rurakkuna anchuriychi ñukamanta.

28 Chasna wichurishka kahushpaykichi sinchita parisishpa
wakankichi, piñaywa kiruykichikunata kanirinkichi. Yaya
Diospa ali kamachinan mushu mundupi yaya rukunchi
wañukuna Abrahamta, Isaakta, Jakobta, tukuy ñawpa Yaya
Diospa yachayninwa yachachikkunatapas chaypi kahukku-
nata rikunkichi. Kankunaka wichurishka kahushkaykichita
yachankichi.
29 Inti llukshinamanta, inti yaykunamanta, anakmanta,
uraymanta runakuna tantarinkakuna Yaya Diospa ali ka-
machinan mushu mundupi paywa pakta kushilla miku-
nankunapa.
30 Chasna kashpan maykankunami kay allpapi
kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi
tukuymanta ashwan mana valikchu kanahun, paykuna-
mantami shukkuna Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta
ashwan valichirishka kankakuna. Maykankunami
kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa
rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kanahun,
paykunamantami shukkuna Yaya Diospa rikushkanpi
tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna.

Jesuska Jerusalenpi kawsak runakunamanta llakirishpan wakarka
(Mt 23.37-39)

31 Chay uras shuk fariseokuna Jesusta kayllayashpankuna
rimarkakuna:
Apu Herodeska kanta wañuchichinatami munan. Chayrayku
utkalla kaymanta llukshishpayki riy.
32 Chaypi Jesuska aynirka:
Rimak riychi chay mana ali yuyarikta, ñuka tukuy Yaya
Diospa kamachiwashkanta ruranaynikamami kawsasha.
Runakunamantami supaykunata llukshichinaynira tiyan,
unkushkakunatapas ampinaynira tiyan.
33 Kunan puncha, kayapas, ashwan shuk punchakunapas
Yayayni Diospa kamachiwashkanta rurashpa purisharami.
Mana kaypichu wañuchiwankakuna. Ñawpamanta
pacha Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunataka
wañuchipayarkakuna Jerusalén llaktapi. Chayraykumi ñukapas
wañuchiy tukunayni tiyan Jerusalenpillatata.
34 Ay Jerusalenpi kawsak runakuna, yapa llakini kanku-
narayku. Ñawpamanta pacha Yaya Diospa yachayninwa
paypa shiminta yachachikkunata wañuchipayankichi. Chay-
manta Yaya Dios kankunama kachashkan runakunatapas
tukuy uras rumikunawa tuksishpa wañuchipayankichi. Ñukaka
achka kuti kankunata wañuymanta arkanayashkani, imash-
nami shuk atallpa wawankunata rikran ukupi tantachishpan

arkan wañuymanta. Chasna kankunata arkanayashpaynipas
mana munashkankichichu.
35 Rikuychi, kunan kankunata sakishpayni llaktaykichipi
chunlla kiparinka. Kankunata rimani, manami rikuwan-
kichinachu alicharishka kanaykichi punchakama. Chay
urasmi rimawankichi: Yaya Diospa yanapashkan ali runami
kanki. Yaya Diospa munashkanta ruranaykipa kachashkan
kashpaykimi shamuhunki nishpa.

14

Jesuska samana puncha shuk runa punkirishkata ampirka

1 Shuk samana punchapi Jesuska rirka mikunanpa shuk
fariseo apupa wasinma. Chaypi shuk fariseokunaka Je-
susta shuk kamachishkata mana kasunanta tarinayash-
pankuna payta pakallamanta ñawinkunata sipuyachishpa
rikurayarkakuna.
2 Chaypi Jesuspa puntanpi shuk punkirishka runa kahurka.
3 Payta rikushpan Jesuska Moisespa killkashkanta
yachachikkunata, fariseokunatapas tapurka:
¿Imashnata yachachin Moisespa killkashkanka? ¿Samana
punchapika unkushkakunata atipanchimachu ampinata
manachu?
4 Chay runakunaka chunlla uyarkakuna. Mana aynish-
pankuna Jesuska chay unkushka runata llankashpan am-
pirka. Chaymanta rimarka wasinma kutinanpa.
5 Chaypi kahukkunatana rimarka:
Kankunapa wawaykichi, wakraykichi uchkupi urmash-
panka ¿manachu llukshichinkichima samana puncha kash-
pantata?
6 Chasna tapushkanta uyashpankuna nima imata ati-
parkakunachu ayninata.

*Jesuska yachachin shukmanta mana pasa tukunata mu-
nananchipa*

7 Chay fariseopa wasinpi mikunapa yaykushpankuna ka-
yarishkakunaka ashwan ali tiyarinakunata akllarkakuna ti-
yarinankunapa. Chayta rikushpan Jesuska paykunata shuk
yachachinawa kasna yachachirka:
8 Shuk runa kanta kasarana fiestama kayashpanka ama
tiyarik riychu tukuymanta ashwan ali tiyarinapi. Chaypi
tiyarishpaykika kanpa washayki shuk ashwan munashkan
runa shamuma.
9 Chasna kashpan chay kayak amuka kantaka rimama:
Kay tiyarinamanta anchuriy, kay runa tiyarinanpa. Chasna
nishpanka pinkarishpayki washama tiyarik rinkima.

10 Ashwan ali kama, kanta kayashpankuna kan washama
tiyarinaykipa. Chasna rurashpayki kanta kayak amuka
shamushpanka rimama: Amiguyni, ashwan ali tiyarinapi ti-
yarik shamuy nishpa. Chaypi shuti tukuy kanwa tiyahukku-
naka yachankakuna munashkan runa kanaykita.
11 Kankuna kikinmanta yuyarinkichima tukuy runa
masinikunamanta ashwan yachakmi kani nishpa. Chasna
atun tukunayashpaykichika Yaya Diosmi kankunata
mana alichu nishpa pinkachinka. Kankuna runa
masikichikunamanta mana atun tukunayashpa paykunata
yuyashpa yanapashpaykichika Yaya Diosmi sumakta
kankunata atunyachinka.
12 Chaymanta Jesuska payta kayak runata rimarka: Shuk
atun mikunarayku kayashpaykika ama kayankichu mu-
nashkayki runakunallata, nima aylluykikunallata, nima
kuchuykipi kullkiyu kawsakkunallata. Chasna kayash-
paykika paykunapas chasnallatatami kantapas kushichishpa
kayankakuna. Chasna rurashkaykimanta kay allpapi ña
pagarishkashina tukunki. Nima ima kiparinchu Yaya Dios
kanta kushichinanpaka.
13 Ashwan ali kama mikunarayku kayanaykipa nima
imayukunata, makin pitirishkakunatapas, tulawa purikku-
natapas, wiskukunatapas.
14 Paykuna kanta mana atipanahunchu nima imata
kutichinata. Yaya Diosllami chayta kutichinka tukuy
kirishpa wañushkakuna kawsarinan punchapi. Chasna
kashpan kushillami kanki.

*Jesuska shuk kasaranapi mikunankunapa kayashkakuna-
manta yuyachishpa yachachin*
(Mt 22.1-10)

15 Chay Jesuspa yachachishkanta uyashpan chay mesapi
mikuhuk runakunamanta shukka Jesusta rimarka:

Kushillami kanka maykanmi kayashka kan Yaya Diospa ali
kamachinan mushu mundupi kushikuna tantarinapi miku-
nanpa.

16 Chayta uyashpan Jesuska shuk yachachinawa aynirka:

Shuk runaka shuk atun mikunata rurarka. Runanku-
nata kacharka achka runakunata kayananpa, wasinpi mikuk
shamunankunapa.
17 Ña mikuna uras paktarishpan shuk runanta kacharka
chay kayarishka runakunata rimak rinanpa: Shamuychi.
Ñami tukuy alicharishka kahun.
18 Chasna kayashpan tukuy aynirkakuna: Manami ati-
panchichu rinata. Shuk nirka: Kunallami shuk chakrata

rantishkani. Chayta rikuk rinayni tiyan. Patroykita rimakriy llakichiwananpa nishpa.

19 Shukka nirka: Kunallami chunka wakrata rantishkani. Rikuk rinayni tiyan alikunachu manachu. Patroykita rimakriy llakichiwananpa nishpa.

20 Kuti shukpas nirka: Kunallami kasarashkani. Chayraykumi mana atipanichu llukshinata.

21 Ni maykan kayashkankuna kasushpanna chay runanka kutirka. Tukuyta patronta rimak rirka, imashnami payta rimashkakuna. Patroyninka chayta uyashpan piñarishpan rimarka: Kunanka utkalla kayakriy llaktapa ñampikunapi tiyahukkunata, tukuy nima imayu runakunata, mana purinata atipakkunatapas, waklishka aychayu runakunatapas, wiskukunatapas nishpa.

22 Patroyninta kasushpan chay runanka kayak rirka shuk runakunatana. Kutimushpan patronta nirka: Ñami kanpa kamachishkaykita paktachishkani. Chasna kashpanpas tiyanrami chusha tiyarinakunaka.

23 Chaypi patronka kuti rimarka: Shuk ñampikunamana riy. Chaypi kahukkunata rimay mana pinkashpa shamunankunapa, wasinika untakta kananpa nishpa.

24 Kankunata rimani: Chay kayay tukushka mana shamushka runakunaka manami mikunkakunachu chay alichashkayni suma mikunata ñukawa pakta.

Tukuymanta ashwan alita Jesusta yuyananchi tiyan (Mt 10.37-38)

25 Chay fariseopa wasinpi mikushkanwasha Jesús llukshishpan achka runakuna payta katirkakuna. Chaypi Jesuska tikrarishpan paykunata rimarka:

26 Katinayawahushpaykichika ñukata yuyawanaykichi tiyan tukuy aylluykichikunamanta pasata. Chaymantapas kankuna kikin munanaykichita sakinaykichi tiyan ñukapa munanaynitana ruranaykichipa.

27 Ñukata katiwahushkaykichirayku runakunapa parisichishkankunata awantanaykichi tiyan. Maykanmi mana parisinayanchu ñukashina, chayka manami runaynichu kanka.

28 Shuk wasita rurakmanta yuyariychi. Shuk runa atun wasita ruranayashpanka alita yuyarin imakunatami chay wasirayku munan nishpa.

29 Mana alita yuyarishpanka chayra wasita kallarihushkanllapi mana tukuchinata atipashpan sakinan tiyan. Chasna kashpan tukuy payta rikuk runakunaka asichishpa rimankakuna:

30 Rikuychi chay runata. Pay kikinta llullachirishpa kallarishka wasinata. Kunanka mana atipanchu tukuchinata.
31 Chasnallatata shuk atun apumanta yuyariychi. Shuk allpapi kamachik atun apuwa munahumaka wañunakunata. Manara llukshishpanra alita yuyarima, chay apuka ishkay chunka waranka suntalunwa shamuhushpanka chunka waranka suntaluyniwa atipaynimachu payta winsinata manachu nishpa.
32 Mana atipashpan chay apuka kuntran chayra karupi shamuhushpan payma kachama shuk suntalunta tapunanpa, mana wañunakushpa alichanankunapa.
33 Chasnashina kankunapas alita yuyarinaykichi tiyan katiwankichichu manachu nishpa. Mana tukuy imaykichita sakishpa katiwashpaykichika manami atipankichichu runaynikuna kanata.
34-35 Yuyariychi kachimantapas. Kachika ali kan. Chamu tukushpanka manana valinchu nima imarayku. Wichunchima. Chasnashinami kankunapas Yaya Diospa shiminta mana kasushpaykichika chamu kachishina kankichi, mana valinkichichu runa masikichita yanapanaykichipa. Yaya Diospa shiminta kasushpaykichika ali kachishinami kankichi yanapanaykichipa tukuy runakunata. Kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

15

Jesuska obeha chinkarishkata yuyachishpa yachachin (Mt 18.10-14)

1 Jesús yachachihushpan achka runakuna payta kayllayarkakuna uyanankunapa. Shuk runakuna karkakuna romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkuna, shuk mana alita rurakkunapas.
2 Chayta rikushpankuna fariseokunaka, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas washanchashpa rimarkakuna:
Kay runaka uchasapakunata yuyashpan paykunawa pakta mikun. Chasnaka mana alichu.
3 Chaypi Jesuska paykunata shuk yachachinawa kasna yachachirka:
4 Kankunamanta shukpa tiyama shuk pachak obeha. Shuk chinkarimaka ¿manachu chay iskun chunka iskunta pastupi sakishpan maskak rinma chay shuk chinkarishkata tarinankama?
5 Tarishpan ¿manachu sumakta kushikushpan apishpan markama?
6 Chaymanta wasinma paktashpan riksishkankunata, kuchunpi kawsakkunatapas tantachishpan rimama:

Kushikuychi ñukawa. Ñami tarishkani chinkarishka obehaynita nishpa.
7 Kankunata rimanimi: Shuk chinkarishkata tarishpaykichika atunta kushikunkichi. Chasnallatatami silupi kawsakkuna kushikunkakuna, shuk rua mana alita rurashkankunata sakishpan Yaya Diostana kasunanpa. Iskun chunka iskun runakuna alita rurak runa kani yanka nishpa kawsakkunamanta mana yapa kushikunkakunachu.

Jesuska shuk warmi kullkita chinkachishkanta yuyachishpa yachachin

8 Shuk warmipa chunka kullkikuna tiyamaka. Chay chunka kullkikunamanta shuk chinkaripumaka ¿manachu lamparinta sintichishpan maskama kawitu ukupi sumakta pichashpan tarinankama?
9 Chasna tarimaka, amigunkunata paypa kuchunpi kawsakkunata kayashpan rimama: Chay kullki chinkaripashkata ñami tarishkani. Chayrayku tukuy kankuna ñukawa pakta sumakta kushikuychi.
10 Kankunata rimani: Chasnashinami Yaya Diospa angelkunaka kushikunkakuna, shuk runa mana alita rurashkankunata sakishpan Yaya Diostana kasunanpa.

Jesuska shuk yaya musu wawanta llakichishkanta yuyachishpa yachachin

11 Jesuska shuk yachachinawa yachachishpalla katirka: Shuk kullkiyu runa ishkay wawayu karka.
12 Washaniru wawanka yayanta rimarka: Yayayni, shuk puncha tukuy kanpa tiyashkanmanta chawpichishpa ñukata wawkinitapas kunaykita kunalla kuway. Chasna rimashpan yayanka tukuy ima charishkanta chawpita kurka karan shuk wawanta.
13 Manana yapa unaymantachu chay washaniru wawanka tukuy ima tiyashkanta rantichishpan kullkita tantachishpan rirka shuk karu chikan runakunapa allpama. Chaypi mana ali ruranakunata rurashpan kullkinta llampu tukuchirka.
14 Llampu tukuchishpan chay llaktakunapi kawsak runakunarayku sinchi yarkay paktarka. Chaypi paypas yapa yarkaywa karka.
15 Chasna kashpan shuk chaypi kawsak runama tapuk rirka payta tarawachinanpa. Chay runaka payta kacharka kuchinkunata kuyrananpa.
16 Yapa yarkaywa kashpan kuchi mikunata mikunayarka. Chasna munashpanpas nima chayta payta karanayarkakunachu.
17 Chaypi yuyarirka: Yayaynipa runankunapaka achka mikuna tiyan. Ñukaka kaypi yarkaywa wañuhuni.

18 Kunalla yayaynima kutishara. Paktashpayni rimak risha: Yayayni, kanmanta anchurishpayni manami alitachu rurashkani. Chaymantapas manami Yaya Diospa munashkantachu rurashpa kawsashkani.

19 Chayrayku amana yuyawaynachu wawaykitashina. Shuk runaykitashina tarawachiway nishpa.

20 Chasna yuyarishpan chay musuka yayanma kutirka. Ña paktahushpan yayanka karullapi rikushpan riksirka. Sumakta llakichirka, kallpashpa tinkuk rirka. Wawanta ukllarishpan mucharka.

21 Chaypi wawanka rimarka: Yayayni, kanta mana alitachu rurashkani. Chaymantapas manami Yaya Diospa munashkantachu rurashpa kawsashkani. Amana yuyawaynachu wawaykitashina nishpa.

22 Yayanka paypa rimahushkanta mana kasushpan runankunata rimarka: Utkalla suma churarinata apak riychi payta churachinaykichipa. Chasnallatata makinpi anilluta churachiychi, chakinpipas sapatuta churachiychi.

23 Chaymanta apak riychi wira wakra wawata wañuchinaykichipa, mikuhushpa tukuymanta sumakta kushikunanchipa.

24 Kay wawaynika wañushka kashkanmantashina kawsarimushka, unay chinkarishkanmanta kunan ña rikurik shamushka. Chasna sumakta kushikushpan atun fiestata rurarkakuna.

25 Chay fiestata rurahushpankuna puntiru wawanka chakranpi kahurka. Wasima kutimushpan uyarka bombota, kenata, tukuy kushilla kahukkunata.

26 Chaypi shuk runanta kayashpan tapurka: ¿Ima fiestata rurahunkuna?

27 Chay runanka aynirka: Wawkikimi kutimushka. Ali paktamushkanrayku yayaykika atun mikunata rurashka, wira wakra wawata wañuchichishka karananpa.

28 Chasna uyashpan chay wawkinka yapa piñarirka. Mana yaykunayarkachu wasipi. Paktashkanta yachashpan yayanka wasimanta llukshirka payta kayananpa.

29 Chaypi chay ruku wawanka aynirka: Yayayni, maytukuy watakunata kanta yanapashkani. Kamachishkaykita nima ima uras killashkanichu. Chasna rurashpaynitata nima ima uras kuwashkankichu nima shuk obehastuta kushikushpa amiguynikunawa mikunaynipa.

30 Kunanka chay shuk kanpa wawaykika mana ali warmikunawa kawsashpan kullkikita llampu tukuchishpan paktamushka. Payraykuka wira wakra wawata wañuchishkanki.

31 Chasna nishpan yayanka rimarka: Wawaynistu, kanka
tukuy urasmi ñukawa kahunki. Tukuy tiyawahushkaka kan-
papas kan.
32 Chay wawkikika wañushkashina kashkanmantami
paktamushka. Chinkarishka kashkanmanta paktamushka.
Chasna kashpan ¿manachu yapa kushikushpa kay fiestata
ruranchima?

16

Jesuska shuk yuyaysapa kamachina runamanta yuyachishpa yachachin

1 Kutikashka Jesuska runankunata yachachishpan
rimarka: Shuk kullkiyu runapa tiyarka shuk runan,
maykanmi payrayku tukuyta rurapayan. Shuk puncha
shuk runakunaka chay runanmanta payta rimarkakuna:
Chay kamachinanpa churashkayki runaykika kullkikitami
yanka gastahun mana valikkunallapi nishpa.
2 Chaypi patronka chay runanta kayarka. Kayashpan ri-
marka: Kanmanta uyashkani llullachiwahushkaykita. Man-
ana munaninachu ñukarayku tukuyta rurak kanaykipa. Ku-
nanka rikuchiway tukuy rurashkaykimanta killkashkaykita.
3 Chaypi chay runanka yuyarirka: ¿Imashnata rurasha
kunanka? Patroynika llukshichiwahun manana payrayku
tukuyta rurak kanaynipa. Mana ursayuchu kani sinchita
tarawashpa kawsanaynipa. Pinkaypami kanka kullkita ta-
pushpa purihushpaynika.
4 Kunan ñami yuyarishkani imashnami rurasha runakuna
yaykuchiwanankunapa wasinkunapi.
5 Chasna yuyarishpan patroyninta liwikkunata shuk-
llankama shukllankama kayarka. Puntiruta tapurka: ¿May-
tukuytata liwinki patroynita?
6 Chay runaka aynirka: Liwinimi shuk pachak bidón aseit-
eta. Chaypina chay patronpa runanka rimarka: Ñuka yana-
pashkayki. Apiy chay liwiyki killkata. Utka tiyarishpayki
killkay pichka chunka tupullata. Ñukapas chasnallatata kil-
lkasha chay patroynipa liwichinan killkapi parihu kananku-
napa.
7 Chasnallatata shuktapas tapurka: Kanka, ¿maytukuytata
liwinki? Payka aynirka: Shuk pachak kostal arustami liwini.
Chaypi chay patronpa runanka rimarka: Apiy chay liwiyki
killkata, pusak chunka tupullatana killkay. Ñukapas chasnal-
latata killkasha chay patroynipa liwichinan killkapi parihu
kanankunapa.

8 Patronka chay runan rurahushkanta yachashpan rimarka: Chay llullachik runaynika yuyaysapami, alita yuyarishpa rurak runa.

Jesuska chay yachachinata tukuchishpan runankunata rimarka:

Mana alita rurak runakuna Yaya Diosta kasukkunamanta ashwan alita yuyarinahun, imatami ruranankuna tiyan runa masinkunawa alita kawsanankunapa. Mana chasna kachun.

9 Kankunata rimani: Kay allpapi achka runakunata mana alita rurachik kullkiwa imakunawapas kankunaka runa masikichikunata yanapaychi kankunata yuyanankunapa. Chasna rurashpa kawsashpaykichika imaykichi manana yanapak kashpan kay allpapi kawsanaykichi tukurinan uras yaykuchiy tukunkichimi wiñayparayku Yaya Dioswa kawsanaykichipa.

10 Maykanmi uchillastuwa alita ruran, chasnallatatami achkawapas alita ruranka. Maykanmi uchillastuwa mana alita ruranchu, chasnallatatami achkawapas mana alitachu ruranka.

11 Kay mundumanta imakunawa mana alita rurashpaykichika ¿imashnataya Yaya Diospa kunayashkanta kuy tukunkichima?

12 Chaymanta runa masikichi kankunapi sakishkanwa paypa munashkantashina mana rurashpaykichika ¿Yaya Dioska kankunata kunayashkanta kumachu? Manami kumachu.

13 Nima maykan kamachishkan runa atipamachu ishkay patroyninrayku chay ratulla tarawanata. Shukllata kasunan tiyan. Shuk patroyninta kasushpanka shuktaka mana kasunkanachu. Chasnashinami kankunapas imaykichillata yuyarishpa kawsashpaykichika manana atipankichinachu Yaya Diosta kasushpa kawsanata.

Jesuska payta asichik fariseokunata rimarka

14 Chasna uyashpankuna chay yapa kullkita munak fariseokunaka Jesusta asichirkakuna.

15 Chaypi Jesuska nirka: Kankuna mana ali rurak runakuna kashpaykichimi runakunata llullachishpa kirichinkichi yapa ali rurahuk runakuna kanaykichita. Chasna rurashpaykichipas Yaya Dioska tukuy yuyarihushkaykichita alita riksinmi. Maykantami runakuna yuyarinahun yapa ali kashkata, Yaya Dioska chaytaka chikninmi.

16 Ñawpamanta pacha Bawtisak Juan yachachinankama Moisespa killkashkanlla, chaymanta Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkankunalla tiyarka yachanaykichipa imashnami alita kawsananchi tiyan Yaya

Diospa rikushkanpi. Kunanka Juan yachachishkanmanta pacha kankunata yachachinchina kay suma ali shimita Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chasna kashpanmi achka runakuna atipashkankunata ruranahun Yaya Diospa ali kamachinanpi kawsanankunapa.

17 Kay silu allpapas shuk puncha chinkarinkami. Yaya Diospa rimashkanmantaka nima shuk shimi chinkarinkachu. Tukuy paktarinan tiyan.

Jesuska yachachin karika warminwa, warmipas kusanwa mana sakinakunankunapa

(Mt 19.1-12; Mk 10.1-12)

18 Maykan kari warminta sakishpan shuk warmitana warmiyashpanka uchatami ruran Yaya Diospa rikushkanpika. Chasnallatatami maykan kari shuk sakiy tukushka warmita warmiyashpanka uchata ruran.

Jesuska shuk yapa kullkiyu runamanta, shuk nima imayu runamantapas yuyachishpa yachachin

19 Jesuska shuk yachachinawa yachachishpalla katirka:

Tiyarka shuk yapa kullkiyu runa. Chay runaka suma churarinallata churaripayan. Karan puncha atun suma mikunata rurachishpa kushilla kawsapayan.

20-21 Chaymanta tiyarka shuk runa nima imayu Lásaro shutiyu. Chay runaka llagawa llampu aychanka ismushka karka. Chay kullkiyupa wasin punkupi tiyaripayan mikunanmanta shuk parti urmashpan ñukapas mikunaynipa nishpa. Chaypi tiyarishpan allkukunaka payta kayllayapayanahun aychan ismushkata llawkanankunapa.

22 Shuk puncha chay nima imayuka wañurka. Angelkuna paytaka aparkakuna siluma yaya ruku Abrahampa kuchunpi tukuy parisishkanmanta samananpa. Chaymanta kullkiyu runapas wañurka. Paytaka wañushkakunapa churana uchkupi churashpa taparkakuna.

23 Wañushkakunata wakaychanapi yapa parisihushpan karumanta rikurka Lasarota Abrahamwa pakta kahushkanta.

24 Chasna rikushpan Abrahamta kaparishpa tapurka: Yaya Abraham, llakichiway ñukatapas. Yapami rupawa kaypi parisihuni. Kachapay Lasarota yakuwa ukuchishpa makin wawapa puntanwa kalluynita chiriyachiwananpa.

25 Chasna nishpan Abrahamka aynirka: Wawayni, yuyariy. Allpapi kawsahushpaykira tukuy munashkaykita Yaya Dios kanta kushka. Kunanka chaykunaka ñami tukurishkakuna. Lasaroka yapa parisishpa allpapi kawsarka. Chayrayku kunanka kay ali kawsanapi kushillayachiy tukushka. Kanka kunanka nanaywa llakiywa parisihunki.

26 Chaymantapas ñukanchi kankunawa mana tinkunakunanchipa shuk atun waykumi tiyan. Maykankunami munanahun kaymanta kankunama rinata mana atipanahunchu, nima chaymanta kanwa kahukkuna atipanahunchu shamunata kayma.

27 Chaypina chay kullkiyu wañuka rimarka: Chasna kashpanka yaya Abraham, kanta tapuni, Lasarota kachapay yayaynipa wasinma.

28 Chaypi pichka wawkinikuna kahunkuna. Paykunata sinchita kunak richun paykunapas kay yapa llakiyta nanayta parisinama mana shamunankunapa.

29 Chaypi Abrahamka aynirka: Paykunaraykuka tiyanmi Moisespa killkashkankuna, Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapapas. Chaykunata kasunahuchun.

30 Chay kullkiyu wañuka kuti aynirka: Ari yaya Abraham, chay wawkinikuna Yaya Diospa killkachishkanta mana kasunayanahunchu. Ashwan wañushkakunamanta shukka kawsarishpan paykunama rinma, chaypirami shuti uyashpankuna kasunkakuna.

31 Chasna aynishpan Abrahamka rimarka: Mana kasushpankunaka Moisespa killkashkanta, nima Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkanta, manami kasunkakunachu nima shuk wañushka runa kawsarishkata.

17

Jesuska yachachin uchamanta kuyrarinanchipa
(Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

1 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka: Tukuy uras tiyankami uchata rurachinayak runakunaka. Chasna kashpanpas ¡ay, imashna kastigushi kanka chay uchata rurachik runakunarayku!

2 Maykanmi runa masinta uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi sinchita kastiganka. Ashwan ali kama, atun rumiwa kunkanmanta watashpa atun kucha chawpipi wichunapa chaypi chinkarinanpa.

3 Alita kuyrariychi kankuna kikin uchata mana ruranaykichipa.

Shuk kirik masiki mana alita rurashpanka payta rimay mana chasna rurashpa katinanpa. Mana alita rurashkanmanta llakirishpa llakichiway nishpanka llakichiy.

4 Chasnallatata shuk puncha kanchis kuti kanta millaypata rurashpanka karan kuti kanta rimak shamuma: Kunanka sakini millaypa rurashkaynikunata, llakichiway nishpa. Chay kanchis kuti payta chasnalla llakichinkilla.

Jesusta kirishpa tukuy imata atipanchi

5 Chasna Jesús yachachishpanna apostolninkunaka payta
tapurkakuna:
Ñukanchita yanapay ashwan alita kanpi sinchikunanchipa.
6 Chaypi Jesuska aynirka:
Ñukapi sinchikunaykichika shuk uchilla mostasa
muyushina uchillastullapas kamaka, kay kaspita
rimankichima: Kaymanta anchuriy, kuchapi wiñakriy
nishpa. Chay ratulla chay kaspika kasuma.

Jesuska yachachin imatami rurashpa Yaya Diospa kamachishkan runaka kawsanan tiyan

7 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka: Nima maykan
patrón runanta rimamachu, chakranpi tarpushkanwasha,
wakrankunata kuyrashkanwasha kutimushpan: Tiyarik
shamuy mesapi mikunaykipa.
8 Ashwan paytaka rimama: Mikunaynita yanupak shamuy.
Chaymanta karaway, upyachiway. Mikushkayniwasha up-
yashkayniwasha kanka mikunki.
9 ¿Tukuy kamachishkanta kasushkanrayku chay patronka
runanta agradesimachu? Mana. Runan kashpan paypa
tarawanan kan patronta sirvinanpa.
10 Chasnallatata kankunapas, paktachishpaykichi tukuy
Yaya Diospa kamachishkanta, rimaychi: Rurashkanchi
maykantami Yaya Dios munashka ruranchipa chayllata.

Jesuska chunka runata aycha ismuchik unkuymanta ampirka

11 Jesuska Jerusalenma rihushpan shuk parti Samaria allpa
Galilea allpawa tupanakushka mayanta rihurka.
12 Shuk uchilla llaktapi paktana kahushkanpi, chunka
runakuna aycha ismuchik unkuywa kahukkunawa tinku-
nakurka. Chay unkushkakunaka mana kayllayanata atipash-
pankuna karullapi shayarirkakuna.
13 Chaymantalla kaparishpa tapurkakuna:
¡Yaya Jesús, ñukanchita llakichiy! nishpa.
14 Jesús paykunata rikushpan nirka:
Saserdotekunama riychi, karaykichita rikushpankuna ri-
manankunapa ampirishkachu manachu nishpa.
Paykunaka kasurkakuna. Chayma rihushkankunapi am-
pirishka karkakuna unkushka kahushkankunamanta.
15 Shukka ña ali kashkanta rikushpan Yaya Diosta sinchi
shimiwa kushichishpa kutimurka.
16 Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka, allpakama
kumurishpa payta ampishkanrayku agradesirka. Payka
karkami Samariamanta runa.

17 Shukllata rikushpan Jesuska tapurka:
¿Kunanka shukkunakaya? ¿Manachu chunka ampiy tukushkankichi unkushka kahushkaykichimanta? ¿Maypitaya kahunkuna chay iskunkunaka?
18 ¿Imashnataya kay mana israel runalla kutimushka Yaya Diosta agradesishpa kushichinanpa?
19 Chaypina chay runata rimarka:
Atarishpayki wasikima riy. Ñukapi sinchikushkaykiraykumi ña kishpishka kahunki.

Imashnami Yaya Dios kallarin runakunata kay allpapi kamachinata
(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Chaymanta fariseokunaka Jesusta tapurkakuna:
¿Ima urasta Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi kallarinka?
Jesuska aynirka:
Yaya Diospa ali kamachinan paktarihushkanka manami rikuypachu.
21 Mana atipanchichu rimanata kaypimi, chaypimi Yaya Dios kamachihun nishpa. Kamachihushkanta mana rikushpaykichipas paypa ali kamachinan chawpikichipi ña kallarishka.
22 Chaymanta runankunallata rimarka:
Shuk puncha paktarinkami, maypimi yapa rikunayankichi shuk punchallapas ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa ña kamachik kanaynita. Chayta rikunata munashpaykichipas manami atipankichichu.
23 Chay urasmi kankunata llullachinayashpa rimankakuna: Kaykaya Yaya Diospa Kachashkan Runaka. Chaymami Yaya Diospa Kachashkan Runaka nishpa. Chasna nishpankunapas ama rinkichichu rikunaykichipa.
24 Imashnami ilampaka rikurin kayma chayma tukuy siluta punchayachishpa, chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka kuti shamusha.
25 Chay puncha manara paktahushpanra achkata parisinayni tiyan. Kunan kawsak runakuna chiknishpa mana valiktashina wichuwankakuna.
26 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamushpayni ñawpa Noé kawsashkan urasshina kanka,* runakuna kunkaylla kawsahushkankunapi kunkaymanta kastigay tukunkakuna.
27 Noé kawsashkan uras runakunaka kunkaylla mikushpa upyashpa warmiyashpa kawsapayarkakuna Noé chay atun lanchapi yaykunan punchakama. Chasnallapi atun untay paktashpan tukuy chinkarirkakuna.

---

* **17:26** Rikuy Génesis killkapi 6.5-8

28 Chasnallatata tukurka Lot shutiyu kawsashkan
uraspas.† Sodoma llaktapi kawsak runakuna kunkaylla
mikupayarkakuna, upyapayarkakuna, rantipayarkakuna,
rantichipayarkakuna, tarpupayarkakuna, wasikunata
rurapayarkakuna.
29 Lotka chay Sodoma llaktamanta llukshishpan nina
asufriwa tamyashina silumanta urmarka. Chay ninaka
tukuy runakunata wañuchirka.
30 Chasnashinami kanka Yaya Diospa kastiganan pun-
chaka, ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamush-
payni.
31 Chay puncha wasi awapi kahushpaykichika
chaymantalla mitikuychi. Imaykikunaka wasi ukupi
tiyahushpanka amana yaykunkichichu apak rinaykichipa.
Chasnallatata chakraykichipi tarawahushpaykichika
chaymantalla mitikuychi. Amana kutiychinachu
wasiykichima.
32 Yuyariychi imashnami Lotpa warminka ñawpa wañurka.
Chay warmika imankunallapi yuyarishpa mana utkallachu
mitikurka kishpinanpa. Chayraykumi wañurka.
33 Maykanmi Yaya Diospa munashkanta kasushpa kawsan,
chayka wañuchiy tukushpanpas Yaya Dioswa wiñaypa
kawsanka.
34 Kankunata rimani: Chay uras ishkay runakuna tu-
tapi shuk tulltullapi kashkankunamanta, shukllami pushay
tukunka wiñayparayku, shukka sakirishka kanka.
35 Chasnallatata ishkay warmikuna parihu ku-
tahushkankunamanta shukllami pushay tukunka, shukka
sakirishka kanka.
36 Ishkay runakuna chakrapi tarawashpankuna shukllami
pushay tukunka, shukka sakirishka kanka.
37 Chasna rimashkanta uyashpankuna runankunaka
tapurkakuna:
Yaya Jesús, ¿maypita chasna kanka?
Chaypi Jesuska aynirka:
Maypimi wañushkakunaka kahunkuna, chaypimi
ullawankakunaka tantarinahun. Chasnashina runakuna
millaypa ruranankunata yapa mirachishpankuna
millanayaypa ismushina tukushpankuna kastigay
tukunkakuna. Chayka mana pakallachu kanka ashwan
tukuyrayku yachaypa rikuypa kanka.

18

Jesuska yachachin mana sakishpa mañananchipa

† **17:28** Rikuy Génesis killkapi 18.20–19.25

1 Chaymanta Jesuska runankunata shuk yachachinawa
yachachirka mana sampayashpa Yaya Diosta mañanankunapa
kasna nishpa:
2 Shuk llaktapi tiyarka runakuna mana alita rurashkanku-
namanta alichak apu. Chay alichak apuka mana mancha-
payanchu Yaya Diosta, nima runakunata. Yapa piña karka.
3 Chay llaktapillatata kawsapayarka shuk mashintu
warmi. Chay mashintuka chay alichak apuma ripayarka
payta tapunanpa: Ñukata yanapaway. Chikniwakta
kayashpayki rimay, munahushkaynita mana yanka
kichuwananpa.
4 Achka kuti rishpanpas chay apuka payta mana kasuna-
yarkachu. Chay warmika mana sampayashpa payta tapush-
palla katishpan chay apuka yuyayninllapi nirka: Ñukaka
mana manchanichu nima Yaya Diosta, nima runa masiniku-
nata paykunata kasunaynipa.
5 Chasna kashpanpas chay warmika yapa killachi-
wahushkanrayku kunanka kasunayni tiyan. Payta mana
yanapashpaynika yapami killachiwanka nishpa.
6 Chayta kwintashpan Jesuska rimarka: Chay alichak
apuka Yaya Diosta mana manchak kashpanpas rimarka chay
warmita yanapananpa.
7 Kankunaka Yaya Diospa akllashkan runakuna kash-
paykichi payta punchapi tutapipas mañashpaykichi chay
apumanta ashwanta mana unayashpachu kankunata yana-
panka.
8 Kankunata rimani: Alita mañashpaykichika Yaya Dioska
kushikushpa nima unayashpachu kankunata yanapanka.
Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kutikashka kay allpama
shamushpayni ¿tarishanchari kirik runakunata, maykanku-
nami mana sakishpa Yaya Diospi sinchikushpa mañanahun?

*Jesuska yachachin mana yuyarinanchipa runa masinchiku-
namanta ashwan ali kananchita*

9 Chaypi shukkuna tiyarka mana alita yuyarikkuna.
Paykunaka tukuymanta ashwan ali kanankunata
yuyarishpa kawsarkakuna. Paykunata Jesuska shuk
yachachinawa kasna yachachirka:
10 Ishkay runakuna rirkakuna Yaya Diospa wasinpi
mañanankunapa. Shukka karka fariseo, shukka karka Roma
llaktarayku impuestuta kobrak.
11 Chay fariseo shayarishpan pay kikinlla ali kananta yu-
yarishpa Yaya Diosta mañarka kasna: A Yaya Dios, kanta
agradesini, mana runa masinikunashina kahushkaynirayku.
Mana kanichu paykunashina shuwaysiki, uchata ruraysiki,

shukpa warminwa musayak. Nima kanichu kay impuestuta kobrakshina.

12 Ñukaka karan semana ishkay punchata kanta kushichishpa mana mikunichu. Chaymantapas karan chunkata ganashkaynimanta shukta kanrayku kuni nishpa.

13 Chay impuestuta kobrakka pinkashpan karullapi shayarirka. Yapa uchasapa kananta yuyarishpan kumurishpa pichunta waktashpa Yaya Diosta mañarka: Yaya Dios, llakichiway. Yapa uchasapa kani. Uchaynikunamanta pichaway nishpa.

14 Kankunata rimani: Chay impuestuta kobrakka uchankunamanta llakichirishkana wasinma kutirka. Chay fariseotaka Yaya Dioska manami llakichirkachu. Kankuna kikinmantalla yuyaykichipi atun tukunayashpaykichika Yaya Diosmi kankunata mana alichu kankichi nishpa pinkachinka. Kankuna runa masikichikunamanta mana atun tukunayashpa paykunata yuyashpa yanapashpaykichika Yaya Diosmi kushikushpa kankunata atunyachinka.

Wawakunata Jesusma apamurkakuna
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

15 Jesús yachachihushpan yayankunaka llullu wawankunatapas payma aparkakuna, llankashpan paykunarayku Yayan Diosta mañananpa. Chasna rikushpankuna Jesuspa runankunaka piñarishpa paykunata arkarkakuna Jesusta mana kayllayanankunapa, kay wawastukunata Jesusma ama apamuychichu nishpa.

16 Chaypi Jesuska yayankunata wawankunanti kayashpan runankunata rimarka:

Ama arkaychichu chay wawakunata ñukama apamunankunapa. Wawakunashina ñukapi sinchikuk runakunallami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.

17 Alita uyawaychi. Maykanmi wawakunashina ñukata yuyawashpa mana kasuwan, chayka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu.

Shuk apu kullkiyu Jesuswa kwintarka
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

18 Chaymanta shuk apu Jesusta tapurka:

Ali yachachik, rimaway ¿imashna rurashpaynitaya atipaynima Yaya Dioswa wiñaypa kawsanata?

19 Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta rimawanki ali kanaynita? Mana nima shuk runa tiyanchu ali. Yaya Diosllami ali kan.

20 Kanka ñami yachanki Yaya Diospa kamachishkankunata: Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuwaychu. Nima pimanta llullashpa rimaychu. Yayaykita mamaykita yuyashpa kushichishpa kawsay nishpa.

21 Chaypi chay apuka aynirka:

Tukuy chay Yaya Diospa kamachishkankunata wawamanta pacha kasushpa kawsashkani.

22 Chayta uyashpan Jesuska rimarka:

Alitami rurashkanki. Shuk imastullami kasunaykipa pishin. Rantichikriy tukuy imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkaykiwasha shuti katiway.

23 Chayta uyashpan chay runaka sinchita llakirirka. Yapa achka kullkiyu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa kunata.

24 Chasna llakirishkata rikushpan Jesuska rimarka:

Maytukuy sinchita kan kullkiyukunaraykuka Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunapa.

25 Shuk atun wiwa kamilluka manami atipamachu pasanata shuk aguha uchkustuta. Chasnashinami shuk runaka kullkinllapi yuyarishpanka manami atipankachu Yaya Diospa kamachishkan tukunata.

26 Chaypi kahukkunaka chayta uyashpankuna rimarkakuna:

Chasna kashpanka ¿pita atipama kishpichiy tukunata Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsananpa?

27 Chaypi Jesuska paykunata rimarka:

Nima pi atipanchu kishpichirinata pay kikinta. Yaya Diosllami atipan runakunata kishpichinata paypa ali kamachihushkanpi kawsanankunapa. Payllami atipan tukuyta ruranata yachayninwa.

28 Chaypi Pedroka Jesusta rimarka:

Ñukanchika sakishkanchimi tukuy imanchikunata kanta katinanchipa.

29-30 Chaypi Jesuska runankunata rimarka:

Alita uyawaychi. Shuk runa Yaya Diospa kamachishkan tukushkanrayku wasinta, warminta, wawkinkunata, yayankunata, wawankunata sakishpanka kay allpapi kawsahushpanra Yaya Diosmi tukuy ima sakishkanmanta ashwanta kunka. Chaymanta chay chapahushkanchi mushu mundupi wiñaypa Yaya Dioswa kawsankana.

Jesuska kimsaynin kuti rimarka wañunanmanta
(Mt 20.17-19; Mk 10.32-45)

31 Jesuska chay chunka ishkay runankunata chaynikstuma
pushashpan rimarka: Ñami yachankichi Jerusalén llaktama
rihushkanchita. Chaypimi paktarinka, maykantami Yaya
Diospa yachayninwa yachachikkunaka ñawpa killkarkakuna
ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta.
32 Chikniwak runakunaka apiwankakuna romano runaku-
nata kuwanankunapa. Paykuna asichiwankakuna, pukl-
lachishpa parisichiwankakuna, asishpa tyukawankakuna,
sinchita asutiwankakuna.
33 Asutiwashkankunawasha wañuchiwankakuna.
Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami
kawsarimusha.
34 Chasna nishkanta runankunaka mana asirtarkaku-
nachu. Paykunarayku mana asirtaypa shimikuna
karkakuna.

Jesuska ampirka shuk wiskuta Jerikó llaktapi
(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

35 Jesuska Jerikó llaktata kayllayahushpan shuk wisku
runa ñampi mayanpi tiyahukta rikurka. Payka runakuna
pasahukkunata kullkita tapuhurka.
36 Achka runakuna pasahukkunata uyashpan chay
wiskuka tapurka:
¿Imaraykutaya chay tukuy pasahunkichi? nishpa.
37 Shukkunaka rimarkakuna:
Nasaretmanta Jesusmi pasahun.
38 Chayta uyashpan chay wiskuka sinchita kaparishpa ri-
marka:
¡Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!
39 Chaypi chay Jesuspa puntanpi rihuk runakunaka
arkashpa chunllayay nirkakuna.
Chasna rimashpankunapas payka ashwan sinchita ka-
parirka:
¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!
40 Chasna kaparishkanta uyashpan Jesuska shayarishpan
rimarka:
Chay wiskuta ñukama apamuychi.
Ña kuchunpi kashpan payta tapurka:
41 ¿Imatata munanki kanrayku ruranaynipa?
Chay wiskuka aynirka:
Yaya Jesús, ñawinita ampipay rikunaynipa.
42 Jesuska aynirka:
Ari, kunallami rikunki. Ñukapi sinchikushpaykimi am-
pirishkanki.
43 Chasna rimashkanllawa chay wiskuka atiparkana
rikunata. Ampirishkanrayku Yaya Diosta atunyachishpa

kushichishpa Jesusta katirka. Chayta rikushpankuna tukuy runakunapas Yaya Diosta atunyachishpa kushichirkakuna.

19

Jesuska Sakeowa kwintarka

1 Ña Jerikopi yaykushpan Jesuska chay llakta chawpita rihurka.
2 Chaypi kawsahurka shuk yapa kullkiyu runa Sakeo shutiyu. Payka impuestuta kobrakkunapa apun karka.
3 Chay runaka yapa munarka Jesusta riksinata. Chay llaktata pasahushkanta yachashpan munarka kayllayanata. Chasna munashpanpas uchillastu kashpan mana atiparkachu rikunata, yapa achka runakuna kahushkanrayku.
4 Chasna kashpan Jesuspa rinan ñampita kallpashpa ñawparka runakunapa puntanma. Chaypi shuk kaspipi sikarka, Jesús pasahushkanta atipananpa rikunata.
5 Jesús chayta pasahushpan awama rikuhushpan Sakeota rimarka:
Sakeo, utkalla uraykuy. Kunan puncha wasikipi kiparinayni tiyan.
6 Chaypi Sakeoka utkalla uraykumurka. Kushikushpa Jesusta wasinpi yaykuchirka.
7 Chayta rikushpankuna runakunaka Jesusta washanchashpa paykunapura rimarkakuna:
¿Imashnata Jesuska yaykun chasna uchata ruraysikipa wasinpi?
8 Chasna rimashpankuna Sakeoka shayarishpan Jesusta rimarka:
Yachachik, rikuy, tukuy imayni tiyawashkakunamanta chawpita nima imayukunata kusha. Maykankunamantami ñawpa llullachishpa kullkita tapushkani, chaykunataka kutichishami chusku kuti ashwanta.
9 Jesuska payta aynirka:
Kunan puncha shuti kankuna kay wasipi kawsak runakuna kishpichirishka kankichi nishpa.
Chaymanta chaypi kahukkunata rimarka:
Kay runa mana alita rurak kashpanpas ñukanchishina Abrahampa miraymantami kan.
10 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa shamushkani chasna mana ali rurashkankunawa chinkarishkashina kahukkunata maskanaynipa, uchayukunata nina mana wañukma rina kahushkankunamanta kishpichinaynipa.

Jesuska shuk patrón runankunata kullkita kushpa sakishkanmanta yuyachishpa yachachin
(Mt 25.14-30)

11 Jesuska Sakeopa wasinpi kashpan ña kahurka kamachikkuna kawsashkan Jerusalén llakta kuchupi. Runakunaka rimashkanta uyahushpankuna yuyarirkakuna: Ñami rihun Jerusalenma kamachik tukunanpa. Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ñami kallarihun nishpa. Pantachishpa yuyarishkankunata riksishpan Jesuska paykunata shuk yachachinawa pay kikinmanta yachachirka:

12 Tiyarka shuk runa apupa ayllun. Payka rirka karu allpama chaypi kawsak atun apu payta aputa ruranapa, chasna apu tukushpan kikin allpanpi kamachinanpa nishpa. Runankunata rimarka apu tukushkanwasha kutimunanta.

13 Manara llukshishpan chunka paypa runankunata kayashpan karan shuk runanta chay tupullata yapa valik kullkita kuhushpan rimarka: Kay kullkiwa rantishpa rantichishpa mirachipanki shamunaynikama. Chasna karan runanta rimashpan chay apu tukunapa rihukka rirka.

14 Chay allpapi llaktakunamanta runa masinkunaka payta chiknishpankuna paypa washanta shuk runakunata kacharkakuna chay atun aputa rimak rinankunapa: Mana munanchichu chay runaka apunchi tukunanpa nishpa.

15 Mana munashpankunatata payka apunkuna tukurka. Chaymanta llaktanma kutirka. Paktashpan shuk runanta kacharka, pushak rinanpa maykankunatami kullkinta kushpa sakirka. Yachanayarka maytukuytami karan shuk runan mirachishka chay kullkimanta.

16 Puntiru runanka paktashpan rimarka: Patroyni, kullkikita mirachishkani chunka kuti ashwanta kanrayku.

17 Chaypina chay patronka aynirka: Alita rurashkanki, ali runayni kanki. Kay uchillastu kushkayniwa sumakta tarawashkaykirayku churashkayki chunka llaktakunata kamachipanaykipa.

18 Shuk runanpas rimak shamurka: Patroyni, kullkikita mirachishkani pichka kuti ashwanta kanrayku.

19 Paytapas aynirka: Kanka kamachipanki pichka llaktakunata.

20 Chaymanta shukna rimak shamurka: Patroyni, kaykaya kullkikika. Sumakta llachapawa wankushpayni wakaychashkani kanrayku.

21 Yapa kanta manchashpayni kay kullkita mana llankashkanichu. Shukkuna tarawashkanmanta kanka yanka kullkita apinki. Shukkuna tarpushkankunamanta kanka pallanki.

22 Chaypina chay apuka rimarka: Kanka millaypa yuyayyu
runa kanki. Kan kikin rimashkaykimanta kastigarinki. Ñuka
sinchi kamachik kanaynita, shukkunapa tarawashkanmanta
kullkita apinaynita, shukkunapa tarpushkankunamanta pal-
lanaynita yuyarinki.
23 Chasna kashpanka ¿imaraykuta kullkinita mana
churashkankichu kullkita mirachina wasipi, chaypi
mirananpa? Chaypi churankima karka uchillastullapas
mirashkawa pakta apinima karka.
24 Chaymanta chaypi kahukkunata rimarka: Payta kichuy-
chi chay kushkayni kullkita. Chay chunka kuti mirachik
runata kuychi.
25 Paykunaka aynirkakuna: Patrón, payka ña achka kul-
lkita apishka.
26 Chay apuka aynirka: Kankunata rimani, maykanmi alita
rurak runayni kan, paytaka kunimi ashwanta. Killaysiki
runaka uchillastu tiyapushpanpas kichuy tukunkami.
27 Kunanka chay kuntraynikunata pushak ripaychi. Mana
munashkankunarayku ñuka apu tukunaynita kay puntaynipi
apamushpa wañuchiychi.
28 Chasna nishpa yachachishkanwasha Jesuska
Jerusalenma rirka.

Jesuska Jerusalén llaktapi yaykurka
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

29-30 Jerusalenma rihushkanpi Jesuska paktarka Betfagé
llakta, Betania llakta kuchupi. Chay llaktakunaka shuk urku
Olivos shutiyu kuchupi karkakuna. Ña paktahushpan chay
Olivos urku mayanpi, Jesuska ishkay runankunata nirka:
Riychi chay rikuhushkaykichi llaktama. Chaypi pak-
tashpaykichi tarinkichimi shuk malta burru watarishkata,
maykanpimi nima shuk runa purishkarachu. Chay malta
burruta paskashpaykichi apamuychi.
31 Shuk runa kankunata mitsashpa tapushpanka ¿imaryku-
taya paskahunkichi? nishpa, payta kasna rimaychi: Yayanchi
Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa rinanpa. Kunanll-
latatami kutichik shamushu nishpa.
32 Chasna Jesús nishpan chay ishkay runankunaka
rirkakuna. Paypa rimashkantashina tarik rirkakuna.
33 Ña chay malta burruta paskahushpankuna amunkunaka
tapurkakuna:
¿Imaraykuta paskahunkichi chay burruta?
34 Paykunaka aynirkakuna:
Yaya Jesusmi munahun.

35 Chaymanta Jesusma apashpa rirkakuna. Chaypi paktashpankuna churarinankunata burrupa awanpi mantashpankuna Jesusta tiyachirkakuna.
36 Chasna Jesús rihushpan puntanpi runakunaka churarinankunata ñampipi mantarkakuna, imashnami rurapayanahun shuk atun aputa kushilla yaykuchinankunapa.
37 Ña Jerusalenta kayllayahushpankuna Olivos urkuta uraykuhushpankuna Jesusta chay achka katihuk runakunaka yapa kushikushpankuna kaparishpa Yaya Diosta agradesirkakuna:

¡Yaya Dios, kay Jesús atun yachaykita rikuchishpa tukuy ali rurashkanta rikushkanchi!
38 Payka kanpa yanapashkayki ali runami kan. Kanpa munashkaykita ruranapa kachashkayki atun apunchi kashpanmi shamuhun. Ñami tukuyta alichashkanki kushilla paywa kawsananchipana. Kanta kushichinchi awa silupi kawsak Yaya Dios.
39 Chaypi shuk fariseokuna chay runakunapa chawpinkunapi kahukkuna rimarkakuna:

Yachachik, rimay kay kanta katik runakunata chunllayanankunapa.
40 Chaypi Jesuska aynirka:

Kankunata rimani, kaykuna chunllayashpankunaka rumikunanami kaparinkakuna.
41-42 Jesús Jerusalén kuchupi paktashpan llaktata rikushpan wakarka. Chay llaktapi kawsakkunarayku wakashpa rimarka:

Imashna alishi kama karka, kay punchallapas asirtankichima ñuka Yaya Dioswa alichashka kushilla kawsayta kuk kanaynita kushillana kawsanaykichipa. Kunankama mana munashpaykichi asirtanata, Yaya Dios kankunamanta kichushka asirtana yuyayta manana asirtanaykichipa.
43-44 Mana munashpaykichi asirtanata Yaya Dios kachawashkanta kankunata kishpichinaynipa, kunanmanta pacha achkata parisinaykichi tiyan. Parisina punchakuna paktarishpankuna kuntraykichikunaka llaktaykichi muyukta allpata lumayachinkakuna chaypi pakashpa wañunakushpa kankunata winsinankunapa. Tukuy kankunata winsishpa wañuchinkakuna. Tukuy wasikichikunatapas waklichishpa urmachinkakuna. Nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuska rantichik runakunata Yaya Diospa wasinmanta llukshichirka
(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Jerusalenpi paktashpan Jesuska Yaya Diospa wasinpi
yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi
achka rantichik runakuna karkakuna. Chayta rikushpan
Jesuska piñarishpan llamputa llukshichirka.
46 Llukshichihushpan paykunata rimarka:
Yaya Dioska killkachishkanpi riman:
Kay wasinika ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.
Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla
tantarinata rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan*
paykuna chaypi achkata kobrashpa rantichihushkanku-
narayku shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]
47 Chaymanta pacha tukuy punchakuna Jesuska Yaya
Diospa wasinpi yachachipayan. Achka runakuna payta
uyashpankuna saserdotekunapa apunkuna, Moisespa kil-
lkashkanta yachachikkunapas, chay llaktapa apunkunapas
maskarkakuna, imashna rurashpami payta wañuchinkakuna.
48 Chasna yuyarishpankunatata mana atiparkakunachu
payta wañuchinata, tukuy uras achka runakuna paypa
yachachihushkanta yapa uyanayashpa chayllapi
kahushkankunarayku.

20

Jesuspa atun yachayninmanta riman
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1-2 Shuk puncha Jesuska Yaya Diospa wasinpi runakunata
yachachirka Yaya Dios runakunata kishpichinanmanta.
Chaypi saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta
yachachikkunapas, paykunata kamachik israel masin
rukukunapas tapuk shamurkakuna:
Ñukanchita rimay ¿pita kanta kamachishka tukuy chay
rurashkaykikunata ruranaykipa? ¿Pita kanta kamachishka
kasna yachachinaykipa?
3 Chaypina Jesuska aynirka:
Ñukapas shuk imata tapushkaykichi. Ayniwaychi.
4 ¿Pita Juanta kamachirka bawtisananpa? ¿Yaya Dioschu
runakunachu?
5 Chaypi paykunapura tapunakurkakuna:
Yaya Diosmi Juanta kacharka nishpanchika Jesuska
ñukanchita rimankami: Yaya Dios payta kachashka
kashpanka ¿imaraykutaya payta mana kasushkankichichu?
6 Aynishpanchika runakuna rimashpankuna Juanka
yachachirka nishpa, tukuy runakuna piñarishpankuna
ñukanchita rumiwa tuksishpa wañuchinkakuna. Paykunaka
kirinahun chay Juan wañuka Yaya Diospa yachayninwa
yachachik kashkanta.

7 Chasna tapunakushpankuna Jesusta aynirkakuna:
Mana yachanchichu pimi Juanta kacharka nishpa.
8 Chaypina Jesuska aynirka:
Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkaykichichu pimi kamachiwashka tukuy kaykunata ruranaynipa nishpa.

Jesuska mana kasunayak tarawakkunamanta yuyachishpa yachachin
(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

9 Chaymanta Jesuska tukuy chay runakunata shuk yachachinawa yachachirka kasna:
Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay runaka chakranpi achka uva wiñarishkakunata tarpuchirka. Chaymanta chakranta shuk tarawak runakunata kurka amunshina pichashpa kuyrananankunapa. Chasna kushpan rimarka: Kay uva chakraynita pichashpa kuyrapankichi shamunaynikama. Pallashpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka rirka shuk karu llaktama, chaypi unayta kawsananpa.
10 Ña chay uvakunata pallana uras paktarishpan chay amunka shuk runanta kacharka chay chakranpi tarawahukkunata rimak rinanpa: Patronchimi kachawashka uva muyukunata pallashkaykichimanta chawpita kuwanaykichipa payrayku apanaynipa nishpa. Chay runanka uva muyuta apanapa rishpan mana kurkakunachu payta nima shukta. Makashpankunalla chay runata kacharkakuna.
11 Chaymanta chay patronka shuk runantana kacharka uva muyukunata tapuk rinanpa. Paytapas makashpankuna millaypata rimashpa pinkachishpankuna shinallata kacharkakuna.
12 Kimsaynin runantana kacharka. Paytapas chasnallatata mana alitachu rurarkakuna. Makashpankuna aychan liki likita kacharkakuna.
13 Chaymantana chakra amuka yuyarirka ¿imashnashi ruraynima? nishpa. Kachashara shuklla munashkayni wawaynita. Payta rikushpankunachari manchashpankuna kasunkakuna nishpa. Chaymanta wawantana kacharka.
14 Payta rikushpankuna chay tarawak runakunaka kwintarkakuna paykunapura: Payka kay chakra amupa wawanmi. Yayan wañushpan kay chakraka payraykunami kiparinka. Akuychi kunalla wañuchishunchi, tukuy kay uva chakraka ñukanchipana kananpa.
15 Chaypina chay chakramanta llukshichishpankuna payta wañuchirkakuna.
Chasna kwintashkanwasha Jesuska tapurka:

¿Imanachimashi chay chakra amuka chay wañuchik runakunata?
16 Chay uva chakranma rishpan chay tarawakkunataka wañuchinkami. Chaywasha chay chakrantaka kunkami shuk runakunatana nishpa.

Yachachishkanta uyashpankuna rimarkakuna:

Yaya Dioska ama chasna rurachun ñukanchiwa.

17 Jesuska paykunata rikushpan pay kikin rumishina kananta yuyarishpan rimarka:

¿Ima ninayantaya kasna Yaya Diospa ñawpa killkachishkanka?

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllashpan chay wasinpi churarka shuk orkonshina sinchikuchik kananpa nishpa.

18 Chay akllashkan rumipi takakta tukushpaykika tulluyki pakiktami urmanki. Chay atun rumi awaykipi urmashpanka machuyakta nitishpa pulbu wañunki.

19 Chasna Jesús yachachishpan chay saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas alita asirtarkakuna, paykuna amunta mana kasunayakkunashina kanankunata uyachishkanta, chaymantapas chay ali rumita wichukkunashina chay rumipi takarikkunashina kanankunata uyachishkanta. Chayrayku yapa piñarishpankuna Jesusta chay ratulla apinayarkakuna wañuchichinankunapa. Chasna ruranayashpankunapas Jesusta mana apirkakunachu runakunata manchashkankunarayku. Pakta wañuchiy tukunchima nishpa yuyarirkakuna.

Chiknik runakuna Jesusta pantachichinayarkakuna (Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

20 Jesusta yapa romano aputa apichichinata munashpankuna chay payta chiknik runakunaka chaymanta pacha maskarkakuna, imamantami payta apinkakuna nishpa. Chasna kashpan shuk runakunata Jesusma kacharkakuna, alishina tukushpa payta llullachishpa pantachichinankunapa. Chasna rurashpa munarkakuna romano aputa Jesusmanta millaypata rimak rinata.

21 Chay llullachik runakunaka Jesuspi paktashpankuna alishina tukushpa payta rimarkakuna:

Yachachik, yachanchi tukuy uras runakunata rimanaykika yachachinaykika shutipa kananta, mana manchashpa nima pita. Alita yachachinki runakunata Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanankunapa.

22 Ñukanchita rimay ¿alichu manachu ñukanchi israel runakunaka chay romano tukuymanta atun aputa impuestuta paganchipa? ¿Yaya Dioska munanchu paganchipa manachu?
23 Jesuska yacharka mana ali yuyarishkankunata. Ari, paganchi tiyan nishpa aynimaka, israel apukunata rimak rinahuma payta kastiganankunapa. Mana alichu paganchipa nishpa aynimaka, romano aputa rimak rinahuma payta kastiganapa.
24 Chasna kashpan paykunata rimarka:
Rikuchiwaychi shuk kullkita.
Chaymanta shuk kullkita apishpan tapurka:
¿Pipa almantata rikunkichi kay kullkipi? ¿Pipa shutinta kay kullkipi killkarishka kan?
Paykunaka aynirkakuna:
Romano tukuymanta atun apupami.
25 Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:
Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios ñukanchikunata rurashkanrayku ñukanchikunapa amunchi kan. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi.
26 Chasna chay llullachik runakuna mana atiparkakunachu Jesusta pantachichinata nima shuk shimita, runakuna chawpipi rimashpan. Yapa yachayninwa aynishkanta uyashpankuna mancharishpankuna chunlla uyarkakuna.

Jesuska yachachin wañushkakuna kawsarinankunata (Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

27 Chaymanta shuk saduseokuna Jesusta kayllayarkakuna. Paykunaka kirinahun wañushkakuna manana kawsarinkakunachu nishpa. Chayrayku Jesusta rimarkakuna:
28 Yachachik, ñawpa Moisés wañuka ñukanchirayku killkarka: Shuk warmiyu runa manara wawayu wañushpanka wawkinna chay kachuynin mashintuta warmiyanan tiyan chay warmita wawayachinanpa wawkinranti. Chaymanta chay warmin kari wawata wawayashpanka chay wawkin wañupa wawanshina kanan tiyan nishpa.
29 Kunan kanta kwintanayanchi: Tiyarka kanchis wawkikuna. Shuk puncha puntiru wawkika warmiyarka. Mana nima shuk wawayu kashpanra wañurka.
30 Chaymanta Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpan ishkaynin wawkina kachuynin mashintuta warmiyarka. Chay wawkipas chasnallatata wañurka.
31 Chaymanta kimsaynin wawkina chay kachuynin mashintuta warmiyarka. Paypas wañurka. Chasnallatata shukllankama shukllankama chay kanchis wawkikuna

chay warmillatata warmiyashpankuna karan shuk mana wawayuchu wañurka.
32 Chaymanta chay warmipas wañurkana.
33 Kunanka rimay ñukanchita. Chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyarkakuna. Wañushkakuna kawsarimushpankuna chay kanchis wawkikunamanta ¿maykanpa warminshi kama?
34 Chaypi Jesuska aynirka:
Kay allpallapimi karikunaka warmiyanahun, warmikunapas kusayanahun.
35 Maykankunami Yaya Diospa rikushkanpi ali kanahun wañushkankunamanta kawsarinankunapa paypa ruranan mushu mundupi yaykunankunapa, paykunaka mana warmiyankakunanachu, warmikunapas mana kusayankakunanachu.
36 Chaypika manami nima pi wañunkanachu. Chayrayku manana warmiyashpa kawsankakunachu miranankunapa. Paykunaka kankakunami angelkunashina mana wañukkuna. Yaya Diospa wawankunami kankakuna wañushkankunamanta kawsarimushkankunarayku.
37 Runakuna wañushkankunamanta kuti kawsarinankunata Moisés wañupas yachachirka. Chay uchilla kaspi sintihukmanta Yaya Dios payta kasna rimashkanta killkarkan: Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob kushichinahun nishpa.
38 Yaya Dios chasna rimashkanrayku yachanchi chay yaya rukukuna wañushpankunapas paywa pakta kawsa kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichinahun, wañushkakunaka payta mana kushichinahunchu. Yaya Diosraykuka tukuy paykuna wañushpankunapas kawsallami kanahun.
39 Chasna aynishkanta uyashpankuna Moisespa killkashkanta shuk yachachikkunaka Jesusta nirkakuna:
Sumakta rimashkanki. Suma yachachik kanki.
40 Chaymanta pacha chay Jesusta pantachichinayak saduseokuna manana munarkakunachu tapunata ashwanta.

Jesuska yachachin pay tukuymanta ashwan ali kamachik kananta
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)
41 Chaymanta Jesuska chay yachachik runakunata tapurka:
¿Imashna yuyarishpaykichitaya yachachinkichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka atun apu David wañupa miraymanta kanka nishpa?

42-43 David kikin chay Kishpichikmanta rimashpan killka-
rka chay killka Salmospi:*
Yaya Dioska chay kamachiwakta rimarka: Tiyariy
kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy
kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta
kasunankunapana nishpa.
44 David Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta kamachiwak
nirka. Chay uras ña kawsa paymanta pasa kashpan David
unay wañushkanwasha paypa miraymantallatata kashpan
manami atipanchu runalla kanata.

Jesuska Moisespa killkashkanta yachachikkunata uyachishpa rimarka
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 11.37-54)

45 Chasna tapushpan Jesuska tukuy chaypi kahuk runaku-
napa uyahushkankunapi runankunata rimarka:
46 Ama kankunaka chay Moisespa killkashkanta
yachachikkunamanta llullachirishka kaychichu.
Paykunaka yapa munanahun tukuy runakuna paykunata
aputashina saludanankunapa. Chayrayku suma suni
churarishkankunawa purinahun runakuna ñampikunapi
plasakunapi saludanankunapa. Tantarina wasikunapi,
fiestakunapipas tukuymanta suma tiyarinakunapi
tiyarinahun, runa masinkuna paykunata aputashina
rikuhushkankunata rikuchishpa.
47 Paykuna kikinrayku mana pinkashpa mashintukunata
tukuy imankunata llullachishpa tapunahun, Yaya Diosta
kushichinaykichipa kunaykichi tiyan nishpankuna. Mana
ali rurak kashkankunata pakanankunapa, tantarina
wasikunapi ali rurak runakunashina Yaya Diosta unayta
mañanahun. Chasna kashpankuna Yaya Dioska paykunataka
tukuy runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

21

Shuk mashintu tukuy tiyashkan kullkinta Yaya Diosta kurka
(Mk 12.41-44)

1 Jesuska Yaya Diospa wasinpi runankunata chasna
rimahushpan rikurka yapa kullkiyu runakuna kullkinku-
namanta Yaya Diosta kushpa kahapi churahushkankunata.
2 Chaymantapas rikurka shuk mashintu nima imayu
ishkay kullkinstuta churahushkanta.
3 Chaypi rimarka:

---

* **20:42-43** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 110.1

Rikuychi. Kay mashintu nima imayuka chay ishkay kullkinstuta churahushpan Yaya Diospa rikushkanpi tukuy chay achka kullkiyu runakunamanta ashwantami kushka.

4 Tukuy paykunaka achka kullkinkunamanta puchurishkata kushkakuna. Kay mashintuka tukuy tiyapushkanta Yaya Diosta kushka, maykanwami mikunanta rantinan karka. Chayrayku payka Yaya Diosta ashwanta kushichishka.

Jesuska runankunata rimarka Yaya Diospa wasin urmachiy tukunanta
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

5 Chaypi shukkunaka rimahurkakuna Yaya Diospa wasinmanta:

Suma rumikunawa, Yaya Diosta kushkakunawa yapa suma rurarishka rikurin nishpa.

Chaypi Jesuska rimarka:

6 Tukuy kay rikuhushkaykichika shuk punchami urmachiy tukunka. Nima shuk wasi, nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuska yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka
(Mt 24.3-14; Mk 13.3-23)

7 Chaypi runankunaka Jesusta tapurkakuna:

Yachachik ¿ima urastaya Yaya Diospa wasinta urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima chay puncha paktarihushkata?

8 Jesuska aynirka:

Alita yuyariychi nima pi kankunata llullachinanpa. Achka runakunami yanka nishpa rimak shamunkakuna: Ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa. Shukkunaka rimankakuna: Ñami paktarihun Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kutimunan punchaka nishpa. Chasna rimashpankunapas ama paykunata kiriychichu.

9 Uyashpaykichika runakuna chikninakushpankuna wañunakushpa kawsahukkunata, ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami puntiru pasanan tiyan. Runakuna wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu.

10 Jesuska yachachishpalla katirka:

Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi kawsak runakunaka shuk allpapi kawsak runakunawa sinchita chikninakushpankuna wañunakunkakuna.

11 Tiyankami sinchi allpa kuyuykuna. Tukuy partimi sinchi yarkay tiyanka, chaymantapas achka utkalla shukma

shukma chimpak sinchi unkuykuna. Silupi manchaypata nima ima uras rikushkankunata rikunkakuna runakunaka.
12 Manara chaykuna tiyashpan kankunata chiknishpa parisichinkakuna, apinkakuna karselpi churachinankunapa. Chiknik runakuna kankunata uchachishpa tantarina wasikunama pushankakuna. Chaymanta karselpi churachinkakuna. Ñukata katiwahushkaykichirayku kankunata apishpa atun apukunama pushankakuna kastigachinankunapa.
13 Chasna ruray tukuhushpaykichi achka uyahushkankunapi atipankichi ñukamanta rimanata.
14 Tukuy chayta uyashpaykichi ama yuyarishpa kaychichu imatashi aynisha nishpa.
15 Chay urasmi kushkaykichi yachayta alita ayninaykichipa. Nima maykan kuntraykichi atipankachu kankunata ayninata.
16 Chay uraska kankunata yapa chikninkakuna. Yayaykichi, wawkikichipas, shuk aylluykichipas, amiguykichipas apukunama pushankakuna kankunamanta llullashpa rimanankunapa. Chasna rurashpankuna apukunaka kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna.
17 Tukuy runakuna kankunata chikninkakuna ñukata katiwahushkaykichirayku.
18 Chasna kashpanpas Yaya Dios kankunata alita kuyrashpan manami atipankakunachu paymanta anchuchishpa chinkachinata.
19 Imatapas kankunata rurashpankuna mana sakishpa ñukapi sinchikuychilla. Chasna shuti kishpishpa Yaya Dioswa wiñaypa kawsak rinkichi.

Jesuska rimarka Jerusalén llaktata urmachinankunata (Mt 24.15-21; Mk 13.14-23)

20 Jesuska yachachishpalla katirka:

Kay Jerusalén llakta muyukta achka suntalukunata rikushpaykichi yachankichi ña urmachinalla kahukkunata.
21-22 Chay punchakunaka Yaya Diospa sinchi kastiganan punchakunami. Chay urasmi Yaya Dioska tukuy killkachishkan shiminkunata paktachinka. Chay punchakunapi kankuna Judea allpapi kawsakkuna urkukunama utkalla mitikuychi. Kankuna Jerusalén llaktapi kahukkunaka chaymantalla mitikuychi. Chakraykichipi kahushpaykichika manana Jerusalenma kutiychinachu.
23 Chasna mitikuna punchakunapi yapa llakiypa kanka chay chichu warmikunarayku, chay llullu wawayu warmikunaraykupas. Tukuy kay israel allpapi kawsak runakuna ya-

pakta parisinkakuna. Yaya Dios paykunata yapa piñaywami kastiganka.

24 Wañunakuhushkankunapi shukkunaka sabliwa wañuchiy tukunkakuna, shukkunataka apishpankuna pushankakuna tukuy allpapi chikan chikan runakuna chawpipi kawsanankunapa. Mana israel runakuna kay Jerusalenta urmachishpankuna amuyankakuna Yaya Diospa rimashkan puncha paktarinankama.

Jesuska kutimunan punchamanta rimarka
(Mt 24.29-35; Mk 13.24-31)

25 Jesús runankunata yachachishpalla katirka: Kutimunayni puncha kuchuyahushpan intipi, killapi, istrillakunapi manchaypami rikurinka. Chaymanta kay allpapi atun yaku mar atunta ulasyashpan manchaypa uyarinka. Tukuy kay allpapi kawsak runakuna yapa mancharinkakuna, imashi tukuhunchi nishpa.

26 Chay uras tukuy silupi punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna. Chay manchaypa pasahukta rikushpankuna runakuna lismayankakuna.

27 Chasna tukushpankuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa puyu chawpipi suma chuyahlla Yaya Diospa atun yachayninwa shamuhushkaynita rikunkakuna.

28 Chasna manchaypa punchakuna paktarishpankuna kankunata kishpichinayni punchaka utkallami paktarinka. Chayta yachashpaykichi chay punchakunapi manana manchashpa sumakta kushikushpa chapawaychi.

29 Chasna nishpan shuk yachachinawa yachachishpalla katirka:

Shuk igu kaspita, chaymanta shuk kaspikunatapas rikushpa yachakuychi.

30 Achkata mushumanta pankayahushkankunata rikushpaykichika yachankichi veranoka ña kuchuyahushkanta.

31 Chasnashinami tukuy kay rimashkayni paktarihukta rikushpaykichi yachankichi Yaya Dios mushu munduta rurashpan chaypi ali kamachinanka ña paktarihushkanta.

32 Alita uyawaychi. Kay punchakunapi kawsak runakunaka manara wañushpankuna tukuy kay rimashkaynika paktarinan tiyan.

33 Kay siluka, kay allpapas chinkarinkakunami. Tukuy rimashkayni shimikunamantaka nima shuk chinkarinkachu. Tukuy paktarinan tiyan.

Alicharishka kaychi

34-35 Tukuy kay rimashkaynita uyashpaykichi alita kuyrariychi, shamushpayni alicharishka kanaykichipa. Chay puncha mana yuyarishkaykichipi kunkaymanta

paktanka. Chasna kashpan ama kawsaychichu aychaykichi munashkanllata maskashpa. Chasna kawsashpaykichika kankichimi imashnami shuk animalka kunkaymanta shuk tukllapi urman. Ama kawsaychichu machashpa, tukuy munashkaykichillata yuyarishpa. Chasna kawsashpaykichika shamunayni puncha kankunarayku wañuyka kanka, imashnami tukuy kay allpapi kawsakkunaraykupas paktamunka.

36 Mana chasna tukunaykichipa tukuy uras Yaya Diosta mañashpa yuyaywa kawsaychi, alita payta kasushpa. Chasna kawsashpaykichika tukuy chay pasana kahushkanpi mana sakiwashpa sinchikunkichi. Chasna sinchikushpaykichika tukuy chaykunamanta kishpishka kankichi. Ñuka Yaya Diospa kachashkan runapa puntanpi mana manchashpa shayarinkichi.

37 Karan puncha Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachipayan. Tutapi Olivos shutiyu lumama ripayan chaypi puñunanpa.

38 Karan puncha achka runakuna tutamantastulla Yaya Diospa wasinma ripayanahun payta uyanankunapa.

22

Chiknik runakuna Jesusta apinankunapa Judaswa kwintarkakuna
(Mt 26.1-5, 14-16; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Ña Paskua punchakuna kallarinanpa masna punchallana pishihurka. Karan wata israel runakunaka chay Paskua punchakunarayku tantaripayanahun. Chay punchakuna yuyaripayanahun Yaya Dios paykunata Egipto allpamanta kishpichishkanta, mikupayanahun pan mana punkichirishkata.

2 Chay punchakuna ña paktarihushpan saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas maskarkakuna, imashna rurashpashi apinchima Jesusta wañuchinanchipa nishpa. Achka runakuna payta katihushkankunata rikushpankuna mancharkakuna pakta ñukanchita wañuchinahuma nishpa.

3 Chaypi supayka Judas Iskariotepa shunkunpi yaykurka. Chay Judaska Jesuspa chunka ishkay runankunamanta shuk karka.

4 Payka saserdotekunapa apunkunama, Yaya Diospa wasinta kuyrakkunamapas rirka, paykunawa kwintananpa imashna rurashpami Jesusta apichichinka.

5 Chasna kwintak rishpan paykunaka kushikurkakuna. Shuk yuyayllawa kashpankuna rimarkakuna:

Kanta kullkita kushunchi Jesusta apinanchipa yanapahushkaykirayku.
6 Chaypi Judaska arí nirka. Chaymanta maskarka imashnami Jesusta mana runakunapa rikushkanpi apichichinka.

Jesuska runankunawa Paskua puncha mikunata mikurka
(Mt 26.17-29; Mk 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

7 Ña chay puntiru Paskua punchaka paktarishpan mikupayanahun pan mana punkichirishkata. Chaymantapas chay punchaka wañuchipayanahun obeha maltata mikunankunapa, imashnami ñawpamanta pacha rurapayanahun.* Chasna yuyaripayanahun Yaya Dios paykunata kishpichishkan punchata.
8 Chay punchapi Jesuska kacharka Pedrota, Juantapas, rurak riychi mikunata Paskua punchapi mikunanchipa nishpa.
9 Chasna rimashpan paykuna tapurkakuna:
¿Maypita munanki rurak rinanchipa?
10 Chaypi Jesuska paykunata aynirka:
Chay Jerusalén llaktapi paktashpaykichi shuk runata tinkunkichi shuk mankapi yakuta apahukta. Chay runata katiychi. Maykan wasipimi yaykun chaypi paywa pakta yaykuychi.
11 Chaypi wasi amuta rimankichi: Ñukanchita yachachikmi yachanayan, maypimi payka kay Paskua mikunata ñukanchiwa mikunka.
12 Chay wasi amuka rikuchinkami shuk atun kwartuta ishkaynin kawitupi sumakta alicharishkata. Chaypi mikunata ruraychi.
13 Paykunaka rishpankuna tukuyta Jesuspa rimashkantashina tarik rirkakuna. Chaypi mikunata rurarkakuna Paskua punchapi mikunankunapa.
14 Ña mikuna uras paktarishpan Jesús chunka ishkay apostolninkunawa pakta mesa muyukta siririrkakuna mikunankunapa.
15 Chaypi Jesuska rimarka:
Maytukuyta munashkani kay Paskua mikunata kankunawa mikunata, manara wañunayni paktarihushpan.
16 Kankunata rimani, kay Paskua mikunata manami kuti kankunawa mikushanchu Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundu kallarinankama. Chaypimi Paskua tantarinanchipi yuyarishkanchika kishpichiy tukunamanta alita paktachirishka kanka, sumakta kishpichiy tukushkaykichirayku.
17 Chasna nishpan Jesuska shuk pusillu vinuta apishpan Yayan Diosta agradesishkanwasha rimarka:

---

* **22:7** Rikuy Éxodo killkapi 12.1-28

Apishpaykichi shukma shukma pasachishpa karan shuk upyaychi.

18 Kankunata rimani, ñukaka manami kutikashka kay allpapi kushilla kankunawa tantarishpa kay vinuta upyashannachu. Ña wañushami. Yaya Diospa ali kamachinanka mushu mundupi kallarishpan chaypira shuti kuti kushilla tantarishunchi.

19 Chay vinuta kushkanwasha pantana apirka. Yayan Diosta agradesishkanwasha panta pakishpa pakishpa paykunata kurka. Chasna kuhushpan nirka:

Kay panka aychaynishinami kan. Tukuy uras tantarishpaykichi shuk panta pakinakushpa mikuhushpaykichika yuyariychi ñuka kankunaranti wañushkaynita kishpichinaynipa.

20 Ña mikushkankunawasha chasnallatata shuk pusillu vinuta apishpan rimarka:

Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarnika shuturishpan Yaya Dios kankunata uchaykichimanta llakichishpan kishpichinka. Wañuhushpayni tukuy kay mushu alichanawa rimashkaynita paktachisha.

21 Kunan maykanmi apichiwanka chay runaka chawpinchipimi kahun.

22 Ñawpa ñukamanta rimashkashinami kunanka paktarihun. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka wañunayni tiyan. Chasna kashpanpas ay chay runa apichiwak ¡imashna kastigushi payrayku kanka!

23 Chaypi runankunaka mancharishpa tapunakurkakuna paykunapura: ¿Maykanshi ñukanchimanta Jesusta apichinka? nishpa.

Jesuska runankunata yachachirka mana kamachikkunashina kanankunapa

24 Chasna Jesuswa tantaylla mikuhushpankuna runankunaka kallarirkakuna rimanakunata paykunapura, maykanshi paykunamanta ashwan yachayyu kamachik kananta runakunaka rimanahuma.

25 Chaypi Jesuska paykunata rimarka:

Kay allpapi kamachikkuna runakunata sinchita kamachinahun. Chasna kashpankuna munanahun runakuna paykunata rimanankunapa runakunata alita yanapakkuna nishpa.

26 Kankunaka ama chasna apukunashina kaychichu. Maykanmi kankunamanta ashwan atun apu kanayan, payka shuk wawashina kasuk tukuchun. Maykanmi kankunata kamachik kan, payka tukuypi yanapak tukuchun.

27 Kay allpapi kamachik runakuna mikunankunapa tiyarinahun runankuna paykunata karanankunapa. Ñukaka

kankunarayku mana chasna apushinachu kani, ashwan shuk runa apunta mikunata karakshinami kani.
28 Kankunami ñukawa tukuy uras kamay tukushkaynikunapi kashkankichi.
29-30 Chayrayku imashnami Yayayni ñukata apu tukunaynipa rimawashka, ñukapas kankunata rimani apukuna tukunaykichipa. Chay ali kamachinayni mushu mundupi ñukawa pakta mesaynipi mikunkichi upyankichipas. Chaymanta kankunata suma kamachina tiyarinakunapi tiyachisha, chay chunka ishkay israel ayllukunamanta mirashka israel masikichikunata kamachinaykichipa. Chasna kamachik tukushpaykichimi paykunata rimankichi alitachu manachu rurashkakuna nishpa.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Chaymanta Jesuska Pedrota rimarka:
Simón, alita uyaway. Supaykunapa apumi yapa kankunata kamanata munashpan Yaya Dioska ari nishka. Imashnami shuk shushunawa kuyuchishpa mana alikunata surkunchi, chasnashinami kankunaka kamay tukunkichi sakiwankichichu manachu nishpa.
32 Ñukaka kanrayku Yaya Diosta mañashkanimi, kanta yanapananpa mana sakiwanaykipa. Kan ñukata kutikashka katiwashpayki sinchikuchiy kirik masikikunata, paykunapas ñukata alita katiwanankunapa.
33 Chaypi Simonka nirka:
Yaya Jesús, kanta karselpi tapashpankunaka chayma kanwa pakta rinayani. Kanta wañuchishpankunaka ñukapas kanwa pakta wañusha.
34 Chasna rimashpan Jesuska aynirka:
Pedro, rimashkayki, kunan tutami manara atallpa kantahushpan kanka kimsa kuti llullashpa rimanki Jesusta mana riksinichu nishpa.

Jesuska runankunata rimarka alicharishka kanankunapa

35 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:
Yuyariychi shiminita yachachinaykichipa kachashkayni punchakunata. Chay uras kankunata rimashkani nima imata apanaykichipa, nima bulsata, nima kullkita, nima sapatuta. Chasna rishpaykichi ¿shuk imaka pishirkachu kankunarayku?
Paykunaka aynirkakuna:
Mana nima ima ñukanchita pishirkachu.
36 Chaypina paykunata rimarka:

Kunan shuti manana chasnallachu rinkichi. Maykanpachari tiyan bulsan, kullkin, chayka purihushkanpi munashkanrayku apachun. Maykanpachari mana tiyanchu sablinka, payka kamisanta rantichishpan sablinta rantichun. Kamisaykichimanta ashwanta munankichi sablikichita, tukuy parti kuntraykichikuna tiyashkanrayku.

37 Kankunata rimani, kunalla Yaya Diospa killkachishkanpi ñukamanta killkarishkaka paktarinka kasna nishkaka:
Shuk millaypa rurak runatashina payta wañuchinkakuna.
Chasnashinami paktarihun ñukarayku.

38 Chaymanta rimarkakuna:
Yaya Jesús, kaypimi tiyan ishkay sablinchikuna.
Chaypina Jesuska aynirka:
Chaylla kachun.

Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta mañarka
(Mt 26.30, 36-46; Mk 14.32-42)

39 Mikushkankunawasha Jesuska chay wasimanta llukshishpan Olivos shutiyu urkuma rirka, imashnami wiñay rurapayan. Chasna rishpan paypa runankunaka katirkakuna.

40 Chaypi paktashpankuna Jesuska nirka:
Mañaychi Yaya Diosta, sinchita kamay tukuhushpaykichi mana sakinaykichipa ñukapi sinchikunata.

41 Chasna rimashpan Jesuska paykunamanta anchurirka astalla karunikstupi. Chaypi kunkurishpan Yayan Diosta mañarka:

42 Yayayni, munashpaykika kishpichiway mana chasna sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray.

43 Chasna mañahushkanpi silumanta shuk angel rikurik shamurka sinchikuchinanpa.

44 Jesuska yapa parisinanta yuyarishpa sinchi manchayta musyashpan Yayan Diosta ashwan sinchita mañarka. Umpinka yawarshina tukushpa allpama shuturirka.

45 Chasna Yayan Diosta mañashkanwasha atarirka runankunama kutinanpa. Chaypi paykunata tarik rirka puñuhukkunata. Yapa llakiywa sampayashpankuna puñuy apishpan puñuhurkakuna.

46 Chaypi rimarka:
¿Imaraykuta puñuhunkichi? Atarishpaykichi Yaya Diosta mañaychi mana sakinaykichipa ñukapi sinchikunata, sinchita kamay tukuhushpaykichi.

Jesusta apirkakuna
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.2-9)

47 Jesús chayra rimahushkanpi achka runakunaka paktamurkakuna. Chay runakunapa puntanpi Jesuspa chunka ishkay runankunamanta Judas shutiyu rirka. Jesusta kayllayak shamushpan payta saludahushpan mucharka.
48 Chaypi Jesuska rimarka:
Judas ¿ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata muchashpaykichu apichiwanki?
49 Jesuswa kahukkunaka chasna pasahukta rikushpankuna tapurkakuna:
Yaya Jesús ¿wañunakushunchichu sabliwa?
50 Chasna nishpankuna Jesuspa shuk runan sablinta apishpan saserdotekunapa atun apupa shuk runanta sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan kuska parti rinkrinta pitirka.
51 Chaypi Jesuska rimarka:
Sakiychi. Chaykamalla.
Chasna nishpan chay runapa rinkrinta llankashpan ampirka.
52 Saserdotekunapa apunkuna, Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas, paykunata kamachik israel masin rukukunapas shamurkakuna Jesusta apichinankunapa. Chay runakunata Jesuska rimarka:
¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkankichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani?
53 Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa kahushpayni ¿imaraykutaya mana chaypi apiwashkankichichu? Tuta kashpanmi kunan apiwanaykichi ura paktarishka. Kunan Yaya Dios sakin amsaka punchata winsikshina supaykunapa apun munashkanta ruranapa.

Pedroka Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka
(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jesusta apishpankuna saserdotekunapa atun apupa wasinma pusharkakuna. Chasna pushashpankuna chaypi yaykuchirkakuna. Pedroka karullapi katirka.
55 Chay wasi kincharishka pampan chawpipi kuyrakkunaka ninata sintichishpankuna muyukta tiyarirkakuna. Chaypillatata Pedropas paykunapa chawpinpi tiyarik rirka.
56 Chaypi shuk chay aputa yanapak warmika payta nina kuchupi tiyahushkata alita rikushpan rimarka:
Kay runapas Jesuswa pakta purikmi kan.
57 Chasna nishpan Pedroka llullachishpa aynirka:
Manami paytaka riksinichu.
58 Unaystumanta kuti shuk runa payta rikushpan rimarka:
Kanpas chay runapa runankunamantallatatami kanki.

Pedroka aynirka:
Manami paykunamantachu kani.
59 Shuk uramanta shukna rimarka: Kay runapas shutipami Jesuswa purik kan, paypas Galileamanta runa kashkanrayku.
60 Chaypi Pedroka aynirka:
Pimantachari rimahunki manami yachanichu.
Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka.
61 Chaypi Jesuska tikrarishpan Pedrota rikurka. Chasna rikushkanllapi Pedroka yuyarirka Jesuspa nishkanta: Kunan tuta manara atallpa kantahushpanra kanka kimsa kuti rimanki manami riksinichu payta nishpa.
62 Chasna yuyarishpan Pedroka kanchama llukshishpan yapa llakirishpan sinchita wakarka.

Jesusta asichirkakuna
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

63 Chaymanta Jesusta kuyrak runakunaka asichishpankuna waktarkakuna.
64 Ñawinta tapashpankuna uyanpi waktashpa tapurkakuna:
Yaya Diospa yachayninwa kashpaykika rimay pita kanta waktashka nishpa.
65 Chasna payta waktashpankuna achka mana alikunata paymanta rimashpa payta asichirkakuna.

Jesuska tantarishka atun apukunapa puntankunapi karka
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Ña pakarihushpan israel runakunata kamachik israel masin rukukuna, saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas tantarirkakuna. Chay tantarishkankunama Jesusta pusharkakuna, maypimi paykunaka apupura tantaylla yuyarishpa kwintanahun. Chaypi payta tapurkakuna:
67 Rimay ñukanchita ¿kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka?
Chaypi Jesuska aynirka:
Rimashpaynika chay Kishpichik kani nishpa, mana kiriwankichichu.
68 Ñuka kankunata shuk imata tapuynimaka, mana ayniwankichimachu.
69 Kunanmanta pacha ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa tukuyta atipak Yaya Diospa kuchunpi tiyarisha tukuy runakunata kamachinaynipa.
70 Chayta uyashpankuna yapa piñarishpa tapurkakuna:
¿Shutipachu chasna rimahunki Yaya Diospa Wawan kanaykita?

Jesuska aynirka:
Ari, ñukami kani rimashkaykichishina.
71 Chayta uyashpankuna paykunaka rimarkakuna:
Kunan shuti manana munanchichu nima shuk runata paymanta ashwan millaypata rimak shamunanpa payta wañuchichinanchipa. Ñukanchi kikin uyashkanchi pay kikin mana llakichiypa rimashkanta nishpa.

23

Jesusta apu Pilatoma pusharkakuna
(Mt 27.2, 12-14; Mk 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Chaymanta tukuy chay tantarishkakunaka atarishpankuna Jesusta romano apu Pilatoma pusharkakuna.
2 Chaypi Jesusta uchachishpa rimarkakuna:
Kay runaka israel masinchikunata yachachishka apunkunata mana kasunankunapa. Chayraykumi payta apishpa pushamushkanchi. Paymi rimarka: Romano tukuymanta atun aputa ama impuestuta kunkichichu nishpa. Chaymantapas rimarka: Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik, Atun Apuykichimi kani nishpa.
3 Chaypi Pilatoka Jesusta tapurka:
¿Shutipachu kanki israel masikikunapa Atun Apu?
Jesuska aynirka:
Ari, ñukami kani rimashkaykishina.
4 Chaymanta Pilatoka saserdotekunapa apunkunata, tukuy chaypi kahukkunata rimarka:
Ñukaka mana tarinichu nima shuk millaypa rurashkanta kay runapata.
5 Chasna rimashpan chaypi kahukkunaka ashwan sinchita llullashpa Jesusmanta rimarkakuna:
Kay runaka tukuy israel runa masinchikunata yachachishka apunchikunata mana kasunanchipa. Kallarishka Galilea allpapi, kunanka kay Judea allpapipas runakunata yachachishpa kahurka.

Jesusta apu Herodesma pusharkakuna

6 Chasna uyashpan Pilatoka tapurka:
¿Kay runaka Galileamantachu kan?
7 Ari nishpankuna Pilatoka yachashpan Herodeska Galilea allpapi kamachik apu kashkanta, payma kacharka. Herodeska chay punchakunaka Jerusalenpi kahurka.
8 Jesusta rikushpan Herodeska kushikurka. Paymanta uyashpan unaymanta pacha payta rikunayarka. Yuyarirka kunanchari ñukapas atun yachaywa shuk nima ima uras rikushkaynita Jesuspa ruranantа rikusha nishpa.

9 Chaypi Jesusta achkata tapurka. Unayta tapunata katishpanpas Jesuska nima imata aynirkachu.
10 Saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas chaypi kashpankuna payta uchachishpalla kahurkakuna.
11 Jesús nima imata aynishpan Herodeska suntalunkunawa payta pukllachishpa asichirkakuna. Asichishpa atun apupa suma churarinantashina churachirkakuna. Chaymanta Pilatomallatata pusharkakuna.
12 Chay puncha Herodeska Pilatowa ali amigu tukurkakuna, ñawpaka kuntrakunashina kapayarkakuna.

Chiknik runakuna Pilatota rimarkakuna pay Jesusta wañuchichinanpa
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13-14 Chaymanta Pilatoka saserdotekunapa apunkunata, chay Jerusalén llaktapi kamachikkunata, tukuy chaypi kahukkunatapas tantachishpa rimarka:

Kay runata pushamushpaykichi rimak shamuwashkankichi: Payka runakunata yachachishpa purin apuykichikunata ama kasuychichu nishpa. Ñukaka alita yachanaynipa kankunapa puntaykichipi tapushkani. Ña rikushkankichi maykanmantami mana alita rimawashkankichi, nima shuk millaypa rurashkanta tarishkanichu.
15 Herodespas nima shuk millaypata tarishkachu. Chasna kashpan kuti ñukanchima kachashka. Kay runaka nima imata rurashkachu ñuka wañuchichinaynipa.
16 Kunanka asutishpalla kacharichisha.
17 Karan wata ña chay Paskua punchakuna paktarimuhushpankuna Pilatoka shuk karselpi kahukta kacharichipayan. Chasna kashpan chay wata Jesusta kacharichinayarka.
18 Chasna rimashpan tukuy chaypi kahukkunaka piñarishpa kaparirkakuna:

¡Payta wañuchiy! ¡Barrabasta kacharichiy!

19 Chay Barrabaska runakunata chay llaktapi kamachik apukunata mana kasunankunapa rimashpa yuyachishkanrayku shuk runata wañuchishkanraykupas karselpi kahurka.
20 Pilatoka Jesusta kacharinayashpan kuti rimarka paykunata.
21 Chaypi ashwan sinchita kaparirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy! ¡Payta kruspi klabashpa wañuchichiy!

22 Chaypi Pilatoka kimsaynin kuti rimarka:

¿Ima millaypatataya rurashka? Nima shuk millaypata rurashkanta paypi tarinichu wañuchichinaynipaka. Chayrayku asutichishpalla kacharichisha.

23 Chasna nishpan ashwan sinchita kaparishpankuna rimarkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

Yapa sinchita kaparishpankuna Pilatoka ari, wañuchichishami nirka.

24 Chasna mana sakishpa tapushpankuna Pilatoka suntalunkunata kamachirka Jesusta kruspi klabashpa wañuchinankunapa, paykuna munashkankunatashina.

25 Chay karselpi kahuk Barrabasta, apukunawa kuntra kashpantata shukkunata wañuchishka kashpanpas paytaka kacharichirka. Jesustana paykuna munashkankunatashina ruranankunapa kurka.

Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ña suntalukuna Jesusta pushahushkankunapi kruspi klabashpa wañuchinankunapa, chay ñampipi apirkakuna shuk runata Jesuspa krusninta markachinankunapa. Chay runaka karka Sirene llaktamanta Simón shutiyu. Chay Simonka chakranmanta Jerusalenma kutimuhurka. Payta Jesuspa krusninta markachishpankuna Jesuspa washan apashpa rirka.

27 Achka runakuna Jesusta katirkakuna. Achka warmikunapas katihushpankuna payrayku llakiywa kaparishpa wakarkakuna.

28 Jesuska chay warmikunata rikushpan rimarka:

Jerusalén llaktamanta warmikuna, ama ñukarayku wakaychichu. Shuk parisina punchakuna paktarinkakuna, chaypi kankuna wawaykichikunawa yapa parisinaykichi tiyan. Chayta yuyarishpa kankunarayku wawaykichiraykupas wakaychi.

29 Chay parisina punchakuna paktarishpan runakuna rimankakuna: Kushilla kankichi machura warmikuna, chaymanta kankuna maykankunami nima ima uras wiksayu kashkankichi, nima chuchuchishkankichichu.

30 Chay uras tukuy runakuna yapa wañunayashpankuna urkukunata rimankakuna: Awanchipi urmaychi nishpa. Lumakunata rimankakuna: Ñukanchita tapaychi nishpa.

31 Ñuka mana uchayu runa kashpaynitata yapa sinchita parisinayni tiyan, kankuna uchayu kashpaykichi ashwanta parisinaykichi tiyan.

32 Chay suntalukunaka Jesusta wañuchinankunapa
pushahushpankuna ishkay wañuchik runakunatapas
pusharkakuna paywa pakta wañuchinankunapa.
33 Wañushkapa uman shutiyu lumapi paktashpankuna
Jesusta kruspi klabarkakuna. Chay ishkanti wañuchik
runakunatapas karan shukta shuk kruspi klabarkakuna
wañunankunapa. Shuk krusta shayachirkakuna Jesuspa
kuskan parti, shuktaka llukin parti.
34 Klabahushpankuna Jesuska rimarka:

Yayayni, llakichiy paykunata kay mana alita
rurahushkankunamanta. Mana yachanahunchu imatami
rurahunkuna.

Chaypina chay suntalukunaka swirtinkunata
kamarkakuna pishi paykunamanta apanka Jesuspa
churarinanta nishpa.
35 Tukuy chaypi kahukkunaka rikuhlla kahurkakuna. Is-
rael apukunapas asichishpa rimarkakuna:

Shukkunata kishpichirka. Shutipa Yaya Diospa akllashkan
kashpanka paypa Kachashkan Kishpichik kashpanka pay
kikinta kishpichirichun.
36 Suntalukunapas asichishpa payma kayllayashpankuna
agru vinuta upyachishpa rimarkakuna:
37 Israel runa masikikunapa Atun Apu kashpaykika kan
kikinta kishpichiriy.
38 Jesuspa uman awapi ratachirishka karka shuk killkar-
ishka tablapi kasna nishpa: Kay runaka israel runakunapa
Atun Apumi.
39 Chay ishkanti wañuchik runa klabarishkankunamanta
shukka Jesusta asichishpa rimarka:

¿Manachu Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kanki?
Shutipa kishpichik kashpaykika kan kikinta kishpichiriy,
ñukanchitapas kishpichiy.
40 Chaypi chay shukka Jesusta asichihukta aynirka:

Kanpas payshina kruspi klabarishka kashpayki ¿imaraykuta
chasna rimanki? ¿Manachu Yaya Diosta manchanki?
41 Ñukanchi shuti kuskanchipi kastigarishka kahunchi,
mana alita rurashkanchirayku. Kay runaka nima shuk mil-
laypata rurashkachu.
42 Chasna chay wañuchik masinta rimashpan Jesustana
rimarka:

Kan atun apu tukushpayki ñukatapas yuyariwanki.
43 Chaypina Jesuska payta rimarka:

Kunan punchami ñukawa pakta suma kushilla
kawsanaynipi kanki.

Jesús ña wañurkana
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.25-30)

44-45 Jesús kruspi klabarishka kahushkanpi chawpi punchamanta pacha kimsa urakama intika amsayashpan tukuy chay allpapi amsa tukurka. Chaypina Yaya Diospa wasin ukupi Yaya Dioswa tinkunakuna kwartuta arkak rakta llachapaka* awamanta pacha pitikta likirirka.

46 Chasnapi Jesuska sinchita kaparishpa rimarka:
¡Yayayni, kaykaya makikipi kani, ñami wañuhuni!
Chasna nishpan Jesuska wañurka.

47 Tukuy chasna pasashkanta rikushpan suntalukunapa kapitanka Yaya Diosta kushichishpan rimarka:
Kay runaka shutipami mana uchayuchu kashka.

48 Tukuy chaypi tantarishka runakunaka tukuy chay pasashkata rikushpankuna mancharishpa mana alita rurashkankunata yuyarishpankuna Jerusalenma kutirkakuna.

49 Tukuy Jesusta riksishkakunaka, Galilea allpamanta payta katik warmikunapas karumantalla tukuyta rikurayarkakuna.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

50-51 Chaypi tiyarka shuk apu José shutiyu, alita rurak, ali runa. Payka Judea allpapi kahuk Arimatea llaktamanta karka. Israel runakunata kamachik tantaylla yuyarishpa israel apukunamanta shuk karka. Yapa chaparka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi paktarinanta. Apu masinkunaka Jesusta wañuchinata munahushpankuna Joseka mana munarkachu.

52 Payka Pilatoma rishpan Jesuspa aychanta tapurka urku uchkupi churashpa tapananpa.

53 Pilato ari nishpan Joseka Jesuspa aychanta krusmanta uraykuchishpan suma yura llachapawa wankurka. Chaymanta Jesuspa aychanta aparka shuk mushu allarishka urku uchkupi churashpa tapananpa. Chaypika nima shuk wañushkata churashka kahurkarachu.

54 Paskua punchakunarayku alichanankuna puncha karka. Samana punchaka chay tuta ña kallarinan karka.

55 Galileamanta Jesusta katik warmikunaka Joseta katirkakuna rikunankunapa, maypimi Jesuspa aychanta churanka nishpa.

56 Kutishpankuna wasinkunama suma mishkinlla asnak aseitekunata rurarkakuna chaywa Jesuspa aychanta

---

* **23:44-45** Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

samana punchawasha kakunankunapa. Samana puncha samarkakuna Yaya Dios kamachishkanshina.

24

Jesuska kawsarirka
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-18)

1 Domingo, semana kallarina puncha manara alita punchayahushpanra chay warmikunaka suma mishkinlla asnak aseiteta rurashkankunata apashpa rirkakuna Jesuspa aychanta churashpa tapashkankunama.
2 Chaypi paktashpankuna chay uchkupa punkunta rumiwa taparishkaka paskarishkatana tarik rirkakuna.
3 Uchku ukuma yaykushpankuna Jesuspa aychanta mana tarirkakunachu.
4 Mana tarishpankuna mancharirkakuna. ¿Imanashkataya? nishpankuna mana yacharkakunachu imatami yuyarinkakuna. Chasna yuyarihushkankunapi ishkay suma chuyahlla churarishka runakuna kuchunkunapi shayahukta rikurkakuna.
5 Paykunata rikushpankuna chay warmikunaka ashwanta mancharishpa kumurirkakuna. Chaypi chay ishkay runakunaka rimarkakuna:
¿Imaraykuta kawsahukta maskahunkichi wañushkakunata churanapi?
6-7 Jesuska manami kaypichu. Ñami kawsarishka. ¿Ñachu kunkarishkankichi Jesuspa yachachishkanta Galileapira kahushpaykichi kasna rimashkanta?: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata chiknik runakunaka apiwashpankuna kruspi klabashpa wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kuti kawsarinayni tiyan nishpa.
8 Chasna chay ishkay angelkunapa rimashkankunata uyashpankuna chay warmikunaka Jesuspa rimashkanta yuyarirkakuna.
9 Chaymanta kutishpankuna Jesuspa chunka shuk apostolninkunata, shuk paypa runankunatapas tukuy rikushkankunata rimak rirkakuna.
10 Chay warmikunaka karkakuna: Magdalamanta Maria, Juana, Santiagopa maman Maria, chaymanta ashwan shuk warmikunapas.
11 Chay Jesuspa apostolninkunaka chayta uyashpankuna musparishpami yanka rimahunkichi nishpa mana kirirkakunachu.
12 Mana kirishpankunatata Pedroka atarishpan Jesuspa aychanta churashkankunama kallpa rirka. Paktak rishpan uchku ukuma kumurishpan rikurka. Chaypi rikurka Jesusta

pillushkankuna llachapallata. Jesuspa aychanka manana tiyarkachu. ¿Imanashkataya? nishpa yuyarirka. Chaymanta kutirkana.

Jesuska ishkay runankunata Emaús llakta ñampipi rikurirka (Mk 16.12-13)

13 Chay punchallatata ishkay Jesuspa runankuna Emaús llaktama rihurkakuna. Chay Emaús llakta karka Jerusalenmanta chunka shuk kilometro, ishkay ura purina tupu.
14 Tukuy Jesuspa pasashkanmanta kwintashpa rihurkakuna.
15 Chasna kwintashpa rihushpankuna Jesuska paykunata kayllayashpan parihu rirkakuna.
16 Payta rikushpankunatata mana atiparkakunachu riksinata Jesús kananta.
17 Chaypi Jesuska paykunata tapurka:

¿Imamantata kwintashpa rihunkichi?

Chasna tapushpan llakirishpa shayarirkakuna.
18 Chaypi Kleofas shutiyu aynirka:

Kay punchakunapi Jerusalenpi pasashkata tukuy yachanahun. Chasna kashpan ¿kanllachu tukuy chaykunata mana yachanki?

19 Chaypi Jesuska tapurka:

¿Imataya pasashka? nishpa.

Paykunaka aynirkakuna:

Chay Nasaret llaktamanta Jesuswa pasashkantami yuyarishpa kahunchi. Payka Yaya Diospa yachayninwa yachachik karka. Yaya Diospa rikushkanpi, tukuy runakunapa rikushkanpipas atun yachaywa rimak alikunata rurak karka.
20 Saserdotenchikunapa apunkuna, ñukanchita kamachikkunapas payta apishpankuna romano aputa kurkakuna wañuchichinanpa. Chasna kushpankuna kruspi klabashpa wañuchirkakuna.
21 Ñukanchika yuyarirkanchi ñukanchi israel runakunata romano runakunamanta kishpichinanta. Kunan ña kimsa puncha kahu chasna payta wañuchishkankunaka.
22 Chaymantapas ñukanchipuramanta shuk warmikunaka ñukanchita kwintashpankuna manchachirkakuna. Pakarihushkanpi Jesuspa aychanta churashkankunama rishpankuna aychanta mana tarirkakunachu.
23 Chaymanta kutimushpankuna angelkunata rikushkankunamanta kwintak shamurkakuna. Chay angelkunaka paykunatashi rimarkakuna Jesuska kawsahumi nishpa.

24 Chasna nishpankuna shuk ñukanchiwa purihukkunaka
Jesuspa aychanta churashkankunama rishpankuna illata
tarik rirkakuna imashnami warmikunaka rimarkakuna. Je-
sustaka manami rikurkakunachu.
25 Rimahushkankunata uyashpan Jesuska paykunata ri-
marka:
Kankunaka mana asirtak runakunachu kankichi. Yapa
unayankichi kirinaykichipa Yaya Diospa yachayninwa ñawpa
yachachikkunapa rimashkankunata.
26 ¿Manachu yachankichi, Yaya Diospa Kachashkan Kish-
pichikka manara atun apu tukushpan tukuy chaykunata
parisinan kashkata?
27 Chasna rimashpan Jesuska yachachihurka chay
ishkay runankunata tukuy Yaya Diospa killkachishkanpi
paymanta killkarishka kashkata. Kallarishpan Moisespa
killkashkankunawa, chaymanta Yaya Diospa yachayninwa
shuk yachachikkunapa killkashkankunamantapas
yachachirka.
28 Chasna Jesuska yachachihushkanpi llakta mayanpi
paktarkakuna, maymami rihurkakuna. Jesuska ashwan
chaynikma rihukshina tukurka.
29 Chaypi chay ishkay runankuna mana munarkakunachu
Jesús paykunamanta anchurinanpa.

Rikuy, ña tutayahunchi. Ñukanchiwa kipariy nishpa ri-
markakuna.
Chasna yapa tapushpankuna Jesuska wasinkunapi
yaykushpan paykunawa kiparirka.
30 Mesa mayanpi sirihushpankuna mikunankunapa, Je-
suska panta apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chaymanta
panta pakishpan paykunata kurka.
31 Chasnallapi ñawinkunaka paskarishkashina tukurka.
Chaypira Jesús kananta riksirkakuna. Chasnallapi
kunkaymanta illa tukurka, payta mana rikurkakunanachu.
32 Chasna chinkarishpan paykunapura kwintarkakuna:

Ñampipi shamuhushpanchi Yaya Diospa shiminta alita
asirtachishpa yachachihushkanpi ¿manachu shunkunchika
kushilla tukurka?
33 Chasnallapi atarishpankuna Jerusalenma kutirkakuna.
Paktashpankuna Jesuspa runan masinkunata tantarishkata
tarirkakuna, ashwan Jesuswa shuk purik masinkunatapas.
34 Chay ishkay paktashka runakuna manara nima imata
rimahushpankuna chaypi tantarishka kahukkunaka payku-
nata rimarkakuna:
Yaya Jesuska shutipami kawsarishka. Simón payta
rikushka.

35 Chasna rimashkankunata uyashpankuna chay
ishkay Jesuspa runan masinkunapas kwintarkakuna
imashnami Jesuska paykunata ñampipi Yaya Diospa shiminta
yachachirka, chaymantapas imashnami panta pakishpan
payta riksirkakuna.

Jesuska runankunata rikurirka
(Mk 16.14-18; Jn 20.19-29)

36 Chasna rimahushkanllapi kunkaymanta Jesuska chaw-
pinkunapi rikurirka. Paykunata saludashpan rimarka:
Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana
manchashpa kawsanaykichipa.
37 Chaypi paykunaka yapa mancharishpa yuyarirkakuna
shuk almatami rikuhunchi.
38 Chaypina Jesuska rimarka:
¿Imaraykuta mancharinkichi? Ñukami kani. ¿Imaraykuta
mana kirinayankichichu ñuka kanaynita?
39 Llankawashpaykichi makinita chakinitapas rikuychi.
Ñukallatatami kani. Almaka mana aychayuchu kan, nima
tulluyuchu ñukashina.
40 Chasna nishpan makinta chakinta paykunata
rikuchirka.
41 Paykuna kushilla mancharishka kahushkankunapi ma-
nara kirihushpankuna Jesuska tapurka:
¿Tiyanchu mikunaka?
42 Chaypi payta kurkakuna shuk piti challwa kusarishkata
mikunanpa.
43 Challwata apishpan rikuhushkankunallapi mikurka
mana alma ninankunapa.
44 Chaymanta Jesuska paykunata rimarka:
Kankunawa pakta kahushpaynira kasna kankunata ri-
markani: Moisespa killkashkanpi, Yaya Diospa yachayninwa
shuk yachachikkunapa killkashkanpi, Salmos killkapipas
ñukamanta killkarishkaka tukuy paktarinan tiyan.
45 Chasna nishpan paykunata asirtachirka tukuy chay Yaya
Diospa killkachishkankunata.
46 Asirtachishpan rimarka: Killkarishkapi nin Yaya Diospa
Kachashkan Kishpichikka wañunan tiyan. Chaymantapas
wañushkanwasha kimsa punchamanta kuti kawsarinan tiyan.
47 Chaymanta kamachishkan runankuna Jerusalenpi
kallarishpankuna pay munashkanshina tukuy allpakunapi
runakunata rimanankuna tiyan, mana ali rurashkankunata
sakishpa Yaya Diostana kasunankunapa, Yaya Dios
paykunata uchankunamanta llakichinanpa.

48 Kankunaka tukuy rurashkaynita rikushkankichi, tukuy
rimashkaynita uyashkankichi. Chasna kashpan tukuy
runakunata chayta yachachik riychi.
49 Kankunata rimashkaykichi, ñukami Yaya Diospa Espiri-
tunta kankunama kachasha Yayayni rimashkanshina. Ku-
nanka kankuna kay llaktallapi kipariychi chay kankunata
sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunta silumanta kankunapi
kachanaynikama.

Jesuska siluma rirka
(Mk 16.19-20)

50 Chaypina Jesuska runankunata Jerusalén llaktamanta
pusharka Betania llakta kuchuma. Chaypi paktashpankuna
makinta alsashpan paykunata rimarka Yaya Dios yana-
pashpa paykunata kushichinanta.
51 Chasna paykunata rimahushkanpi rikuhushkankunal-
lapi Yaya Dios payta siluma aparka.
52 Chasna paykunamanta anchurishpan runankunaka
kunkurishpa payta mañashpa kushichirkakuna. Chaymanta
sumakta kushikushpa Jerusalenma kutirkakuna.
53 Chaymanta pacha tukuy uras Yaya Diospa wasinpi
tantarishpankuna payta atunyachishpa kushichirkakuna.
*Chayllatami Jesuspa runankuna kwintawashkankunata kil-
lkashkani.*

JUANPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristu runa tukurka

1 Manara nima ima tiyashpanra ñukanchi runakunata Yaya
Diospa yuyayninta riksichik Kristuka ña tiyarka. Payka
Yayan Dioswami karka chasnallatata Yaya Diosmi karka.
2 Ñawpamanta pachami Yaya Dioswa karka.
3 Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristutami payka
tukuy ima tiyashkakunata rurachirka. Mana nima ima pay
kikinlla rurarishkachu, ashwan tukuyta Yaya Dioska chay
yuyayninta riksichik Kristutami rurachirka.
4 Chaymanta payllami ñukanchi runakunata Yaya Dioswa
kushilla kawsayta kun. Chaymantapas ñukanchita riksichin
imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpika.
Chasna ali ruranakunata riksichishkanraykumi ñukanchi
runakunarayku punchashina kan.
5 Ali ruranakunata mana riksishpanchi amsapishina kaw-
sanchi. Kristuka punchashina kashpanmi shamushka am-
sapishina kawsahukkunata riksichinanpa imashnami ali ru-
ranakunaka Yaya Diospa rikushkanpi. Shuk runa mas-
inchikuna payta mana kasunayashpankunapas manami ati-
pashkakunachu chay punchashina kahukta winsinata.
6-7 Yaya Dios shuk runa Juan shutiyuta akllashpan ka-
machirka chay punchashina kahukmanta yachachinanpa.
Chasna yachachinanpami Juanta kamachirka tukuy ñukanchi
runakuna uyashpanchi shunkunchimanta pacha Kristupina
sinchikunanchipa.
8 Juanka manami Kristu punchashina kahukchu karka,
ashwan payka Kristu punchashina kahukmantami
yachachik karka.
9 Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristumi shutipa
punchashina karka tukuy ñukanchi runakunarayku. Paymi
shamunan karka tukuy ñukanchi runakunata riksichinanpa
imashnami ali ruranakunaka nishpa.
10 Tukuy uras kay allpapi kahushpanpas Yaya Dioska payta
runakunata rurachishka kashpanpas runakunaka mana
riksinayarkakunachu.
11 Pay runa tukushpan ñukanchi israel masinkunapi pak-
tarka. Chasna kikin israel runa masinchi kashpanpas payta

mana riksinayarkakunachu, chaymantapas mana yaykuchinayarkakunachu.
12 Tukuy maykankunami payta yuyashpanchi shunkunchipi yaykuchirkanchi amunchi kananpa, paykunataka Kristumi yanapashka Yaya Diospa wawankuna tukunanchipa.
13 Manami Yaya Diospa wawankuna tukushkanchichu shuk warmi kusanmanta chichushpan nima shuk runa chasna munashkanraykuchu. Ashwan Yaya Dios munashpanmi shuk mushu kawsayta kushpan paypa wawankuna tukushkanchi.
14 Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristuka ñukanchishina runami tukurka. Pay kawsarka ñukanchiwa. Yuyaysiki llakichiysiki kashpan tukuyta rurarka ñukanchita uchanchikunamanta kishpichinanpa Yaya Diosta riksinanchipa. Chaymantapas ñukanchi runakunata shutipa kashkata riksichik karka. Atun suma yachayyu kahushkanta riksishkanchi. Chay atun yachaynintaka Yaya Diosmi Kristuta kurka shuklla yuyashkan Wawan payshina Yaya Diosllatata kashkanrayku.
15 Paymantami Juanka rimashpan ñukanchita yachachirka kasna nishpa:

Chay Kristumantami rimashkani kasna nishpayni: Ñuka yachachinata sakishkayniwasha ñukamanta ashwan atun yachayyumi yachachinka. Manarapas wawayarishpaynira payka ña tiyarka. Chayraykumi paymanta rimani, ñukamanta ashwan atun yachayyu nishpa.
16 Yaya Dioska ñukanchita yuyaysiki uchanchikunamanta llakichiysiki kashpanmi ñukanchi paypi sinchikuk runakunata yanapashka atunta kushikushpa kawsananchipa.
17 Ñawpa Yaya Dioska Moisés wañuta killkarishkata kurka ñukanchi runakunata riksichinanpa kamachishkankunata, yachananchipa imashnami alita kawsashunchi. Chaymanta Wawan Jesukristutana kachashpan paywa tukuyta rurarka ñukanchita uchanchikunamanta kishpichinanpa paytana riksinanchipa. Chaymantapas Wawanta kacharka ñukanchita shutipa kashkata riksichinanpa.
18 Manami ashwan shuk runaka Yaya Diosta rikushkachu. Shukllami payta rikushka. Paymi kan shuklla Wawan Jesukristu payshina Yaya Diosllatata. Shuk yuyayllawa kashpankunami ñukanchita riksichirka imashnami Yaya Dioska.

Bawtisak Juan Jesukristumanta rimarka
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

19 Alita yuyariychi Bawtisak Juanpa rimashkanta Yaya Diospa Wawan Jesukristumanta. Paymanta yachachihushpan ñukanchi israel runakunapa apunchikuna Jerusalén llaktamanta kacharkakuna Juanta tapunankunapa. Chay tapuk runakunaka saserdotekuna karkakuna. Paykunapa tarawanan kan ñukanchi israel runakunapa uchanchikunamanta Yaya Dioswa alichakkuna. Shukkunaka levitakuna karkakuna. Paykunapa tarawanan kan Yaya Diospa wasinpi yanapanankunapa. Juanpi paktashpankuna tapurkakuna:

¿Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kanki?

20 Chaypi Juanka aynirka:

Ama chasna rimawaychichu. Ñukaka manami Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kani.

21 Kutikashka tapurkakuna:

¿Ashwan pitaya kanki? ¿Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliaschu kanki, maykanmi kutikashka shamunan karka?

Juanka aynirka:

Mana.

Yapa yachanayashpankuna pimi kan Juanka kuti tapurkakuna:

¿Kanchu kanki chapahushkanchi Moisés wañushina Yaya Diospa yachayninwa yachachik?

Chaypi payka aynirka:

Mana paychu kani nishpa.

22 Kuti tapurkakuna:

¿Pitaya kanki? Ñukanchita kachak runakuna yachanayanahun pimi kanki nishpa. Paykunata rimak rinanchipa ñukanchita rimay ¿pimi kanki nishpataya kan kikinmanta yuyarinki?

23 Juanka aynirka:

Ñukami kani shuk runa chunlla chakishka allpapi runakunata Yaya Diospa shiminta sinchita yachachik kasna nishpa: Millaypata rurashkaykichita llakirishpaykichi sakiychi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunanpa. Chasnami Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaias wañuka ñukamanta killkarka.

24-25 Shuk chaypi kahukkunana fariseokunapa kachashkan runakuna tapurkakuna:

Mana chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kashpaykika nima Yaya Diospa yachayninwa yachachik Elias kashpaykika nima chapahushkanchi Moisesshina yachachik kashpaykika ¿imaraykutaya runakunata bawtisanki?

26 Chaypina aynirka:

Ñukaka runakunata uchankunata yuyachishpa yakullawa bawtisani. Kushikuychi ñukamanta ashwan yachayyu ña ñukanchiwa pakta kahushkanrayku. Kunanka manara payta riksinkichirachu.

27 Manarami kallarihunrachu yachachinata. Ñuka yachachinata sakishkayniwasha payna yachachinka. Yapa yachayyu kashpan ñukaka paymantaka mana yachayyuchu kani. Paypa puntanpika nima imata atipanichu rimanata.

28 Chasna Juanka yachachirka Jordán yaku mayanpi Jerusalén llaktamanta chimpa partima Betania llaktapi. Chaypillatata runakunata Jordán yakupi bawtisarka.

Juan rimarka Jesús uchanchikunamanta Yaya Dioswa alichak kananta

29 Chasna yachachishkanwasha kayantima Juanka Jesusta rikurka shamuhushkanta. Chaypi rimarka:

Rikuychi shamuhushkata, paymi kan Yaya Diospa akllashkan runa uchanchikunarayku wañunanpa. Ñawpamanta pacha obeha maltakunata wañuchipayanahun Yaya Dios uchanchikunamanta llakichinanpa. Kunanka paymi tukuy ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku shuk obeha maltashina wañuchiy tukunka Yaya Dios uchanchikunata llakichinanpa.

30 Paymantami kankunata rimashkani yachachihushpayni kasna: Ñuka yachachinata sakishkayniwasha payna yachachinka. Manarapas wawayarihushpaynira payka ñawpamanta pacha ña tiyarka. Chayrayku ñukamanta ashwan yachayyumi nishpa.

31 Ñuka kikinpas puntiru payta mana riksirkanichu pimi kan nishpa. Chasna kashpanpas shamushkanimi kankuna israel masinikunata paymanta yachachinaynipa. Kankunata uchaykichikunata yuyachishpa yakuwa bawtisani. Chayta rurani shunkuykichipi alicharishpaykichi maykanmi shamunan kashkata riksinaykichipa.

32 Chaymantapas Juanka payta riksishkanmanta rimarka:

Rikushkanimi Yaya Diospa Espiritunta silumanta shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta. Payllapimi kiparirka chay Yaya Diospa Espiritunka.

33 Puntiru ñukaka mana yacharkanichu pimi chay runaka nishpa. Chasna kashpanmi yakupi bawtisanaynipa kamachi-wak Yaya Dioska rimawarka:

Maykanpimi rikunki Espirituyni uraykumushpan paypi kiparishkanta, paymi runakunata Espirituynita kunka. Kan runa masikikunata uchankunata yuyachishpa yakullawami bawtisanki. Pay shuti Espirituynita runakunata kushpa shunkunkunata aliyachinka nishpa.

34 Ñukaka ñami rikushkani, rikushpayni yachachishkani
pay Yaya Diospa Wawan kananta nishpa Juanka rimarka.

Jesusta puntiru katikkunamanta riman

35 Chaymanta kayantima Juanka kutikashka chaymallatata
rirka. Chay uras ñuka, wawki Andrespas payta katik
runakuna kashpanchi chaypi paywa pakta kahurkanchi.
36 Chaypina Juanka Jesusta pasahushkata rikushpan ri-
marka:
Rikuychi paymi kan Yaya Diospa akllashkan
runa uchanchikunarayku wañunanpa. Shuk obeha
maltashina wañuchiy tukunka Yaya Dios ñukanchikunata
uchanchikunamanta llakichinanpa nishpa.
37 Ñukanchi ishkay payta katik runakuna chay rimashkanta
uyashpanchi Jesustana katirkanchi.
38 Chaypi Jesuska tikrarishpan ñukanchita rikushpan
tapurka:
¿Imatata munankichi? nishpa.
Ñukanchina rimarkanchi:
Yachachik ¿maypita kawsanki?
39 Jesuska ñukanchita aynirka:
Shamuychi riksinaykichipa maypimi kawsani.
Chasna rimashpan rirkanchi rikunanchipa maypimi
kawsahurka. Chaypina paywa kiparirkanchi ña
chishiyahushkanrayku.
40 Andreswa pakta chaypi kiparirkanchi. Payka Simonpa
wawkin karka. Juan Jesusmanta rimashkanta uyashpanchi
Jesustana katirkanchi.
41 Andreska Jesusta riksishkanwasha wawkin Simontana
maskanapa rirka. Tarishpan wawkinta rimarka:
Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichiktami
tinkushkanchi nishpa.
42 Chaymanta Andreska wawkin Simonta pushamurka Je-
susma. Jesuska Simonta rikushpan rimarka:
Kanmi kanki Simón, Juanpa wawan. Kunanka shutikika
kankami Kefas nishpa.
Kefas arameo shimimanta pasachishpa griego shimipi kan
Pedro, chayka ninayan rumi.

Jesuska Felipeta Natanaelta kayarka payta katinankunapa

43 Chaymanta kayantima Jesuska ñukanchiwa pakta Galilea
allpama ña rinanchipa kahushkapi Felipeta tinkurka. Chaypi
payta rimarka:
Katiway nishpa.
44 Felipeka Galilea allpapi Betsaida shutiyu llaktaman-
tami karka. Andrés Pedropas chay llaktamantallatatami
karkakuna.

45 Felipeka Jesusta riksishkanwasha Natanaeltana
maskanapa rirka. Payta tarishpan rimarka:
Tinkushkanchimi maykanmantami Moisés wañuka ñawpa
killkarka. Chaymantapas maykanmantami Yaya Diospa
yachayninwa shuk yachachikkunapas ñawpa killkarkakuna.
Chay runapa shutinka kanmi Jesús, payka Josepa wawanmi
Nasaret llaktamanta nishpa.
46 Chayta uyashpan Natanaelka aynirka:
Imashnata ali runaka tiyanka Nasaret llaktamantaka.
Chaypi Felipeka aynirka:
Shamuy kan kikin riksinaykipa nishpa.
47 Jesuska Natanael payta kayllayamuhushkata rikushpan
rimarka:
Kaykaya shuk ali israel masinchika Yaya Diosta alita kasuk
mana llullachik runaka.
48 Natanaelka chaypi tapurka:
¿Imashnataya riksiwanki chasna kanaynita?
Jesuska aynirka:
Manarapas Felipe kanwa igu kaspi ukupi kwintahush-
panra yuyarishkaykita riksishkani.
49 Natanaelka mancharishpan rimarka:
Yachachik, kanmi kanki Yaya Diospa Wawan, ñukanchi is-
rael runakunapa Atun Apunchi.
50 Chaypi Jesuska aynirka:
Ña kanka riksiwashkanki pimi kani igu kaspi ukupi
kanta rikushkani nishkaynimantalla. Ñuka kanta rimani
chay rikushkaykimanta ashwan mana atipaypakunata
rurashkaynikunatami rikunki.
51 Chaymantapas Jesuska rimarka:
Alita uyawaychi. Nima ima uras rikushkaykichitami
rikunkichi Yaya Diosmanta kashkaynita yachanaykichipa.
Rikunkichimi siluka paskarishkata, angelkuna ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runamanta sikahushkankunata, chay-
mantapas ñukapi uraykuhushkankunata nishpa.

2

Jesuska Kaná llaktapi kasarana fiestapi karka

1 Chaymanta ishkay punchawasha tiyarka shuk kasarana
fiesta Kaná llaktapi Galilea allpapi. Jesuspa maman chay
fiestapi kahurka.
2 Jesuspas ñukanchi runankunawa pakta chaypi kahurka
chay fiesta amun kayashkanrayku.
3 Chay fiestapi upyahushkanchi vinuka tukurirka. Tukur-
ishkata rikushpan mamanka Jesusta rimak shamurka:
Mana tiyannachu vinuka.

4 Chaypi Jesuska aynirka:

Mamayni, ama chasna rimawaychu imatami rurasha. Ñuka kikinmi yachani imatami ruranayni tiyan. Manarami Yayaynika rimawashkarachu imatami rurasha.

5 Chaypi mamanka rimak rirka chay fiesta amuta yanapak runakunata:

Wawaynika kankunata kamachishpanka kasuychi.

6 Chay fiesta amupaka tiyarka sokta tinahakuna rumimanta rurarishka chaypi yakuta churanankunapa. Chasna tinahakunapi kahuk yakuwami mayllaripayanchi, Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunanchipa nishpa yuyarishpanchi. Chay fiesta amupa karan tinahanka pichka chunka, kanchis chunka parti butilla yakuwa untaripayan. Chay tinahakunaka chushakunami karkakuna.

7 Chaypi Jesuska yanapak runakunata rimarka:

Untachiychi yakuta kay tinahakunapi nishpa.

Paykunaka chay tinahakunapa shiminkunakama yakuta untachirkakuna.

8 Chaymanta Jesuska rimarka:

Kunanka chay tinahakunamanta wishishpaykichi uchillallata apaychi fiesta amupa kamachishkan runa kamananpa.

Paykunaka aparkakuna chay runama.

9 Chay runaka yakumanta vinu tukushkata kamarka. Mana yacharkachu maymantami chay vinuka. Chay wishik runakunallami yacharkakuna chay vinuka yakumanta tukushkanta. Chay fiesta amupa kamachishkan runaka vinuta kamashpan chay warmiyahuk runata kayarka.

10 Shamushpan payta nirka:

Puntirumi tukuy kayashkanchi runakunata upyachinchi ali vinuta. Ña achkata upyashkankunawashami upyachinchina mana yapa ali vinuta. Kanka ¿imaraykutaya wakaychashkanki kay ali vinutaka kunankama?

11 Chay yakumanta vinuta Jesuska rurashpan chaypi runakuna nima ima uras rikushkankunata Yaya Diospa yachayninwa puntiru rurashkanta rikuchirka. Chayta rurarka Galilea allpapi kahuk Kaná llaktapi. Chay rurashkanwa Jesuska atun yachak kananta riksichirka. Chayta rikushpanchi ñukanchi paypa runankunaka kirirkanchi Yaya Diospa kachashkan kananta.

12 Chaywasha Jesuska mamanwa wawkinkunawa ñukanchi paypa runankunawa pakta Kapernaum llaktama rirkanchi. Chay llaktapi masna punchakunallata karkanchi.

Jesuska Yaya Diospa wasinmanta runakunata wichurka (Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

13 Karan wata ñukanchi israel runakuna tantaripayanchi
Yaya Dios Egipto allpamanta yaya rukunchi wañukunata
ñawpa llukshichishkanmanta payta agradesinanchipa. Ña
paktarihushpan tantarinanchi Paskua punchakuna Jesuspas
chay punchakunarayku Jerusalén llaktama rirka.
14 Chaypi paktashpan Yaya Diospa wasin kincha ukupi
tarik rirka achka runakuna wakrakunata, obehakunata,
wiwa mukukukunatapas rantichihushkakunata. Shukku-
naka chaypi karkakuna chikan kullkikunata ñukanchi israel
runakunapa kullkinchikunawa kampyanankunapa.
15 Chasna rurahushkankunata rikushpan Jesuska
waskakunata apishpan kawpurka asutinrayku. Chaywa
chaypi kullkita kampyahukkunata tukuy rantichi-
hukkunatapas obehankunawa pakta, wakrankunawa
pakta llukshichirka. Kullkita kampyahukkunapataka
mesankunata tankashpan tukuy kullkinkunata
shikwachirka.
16 Wiwa mukukuta rantichihukkunataka rimarka:
Kaymanta kay wiwaykichikunata llukshichiychi. Ama
Yayaynipa wasinta rantichina wasita ruraychichu.
17 Chayta rikushpanchi ñukanchi paypa runankunaka
yuyarirkanchi Salmos killkapi killkarishkata paktachi-
hushkanta. Chaypimi kasna nin:
Wasikita yapa alichanata munashpayni wañunayni tiyan
nishpa.
18 Chaypi ñukanchi israel runakunapa apunchikuna Jesusta
tapurkakuna:
¿Kasna rurashpayki pimi kani nishpataya kan kikinmanta
yuyarinki? Yaya Diospa kamachishkan runa kashpaykika
Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkanchita
rurashpayki ñukanchita rikuchiy.
19 Jesuska aynirka:
Kay Yaya Diospa wasinta urmachishpa waklichiychi. Chay-
washa ñukaka kimsa punchapi atarichisha kay wasita.
20 Chayta uyashpankuna rimarkakuna:
¿Imashnataya rimanki kimsa punchapi atarichisha nishpa?
Chusku chunka sokta watata tarawashkakuna kay Yaya
Diospa wasinta ruranankunapa. Kunankama manara pak-
tachinahunrachu nishpa.
21 Chay Yayan Diospa wasinmanta rimahushkanka payta
wañuchishpankuna kimsa punchamanta kawsarinanmantami
rimarka.
22 Chayrayku Yaya Dios payta wañushkanmanta
kawsachishkanwasha ñukanchi runankunaka chasna
rimashkanta yuyarirkanchi. Yaya Diospa killkachishkanta
yachakushpanchi chaymantapas Jesuspa rimashkanta

yuyarishpanchi shutipa kanankunata yacharkanchi Jesús chaykunata paktachishkanrayku.

Jesuska tukuy runakunapa shunkunkunata riksin

23 Jesús Paskua punchakunarayku Jerusalén llaktapi kahushpanra achka runa masinchikuna atun yachaywa nima ima uras rikushkanchita rurahushkanta rikushpankuna Yaya Diospa kachashkan kananta kirirkakuna.

24 Chasna kashpanpas Jesuska mana ashwanta paykunata rimarkachu pay kikinmanta pimi kan nishpa. Tukuy ñukanchi runakunapa shunkunchikunata riksik kashpan chay runakuna mana shunkunkunamanta pacha paypi sinchikuhushkankunata yacharka.

25 Payka mana munarkachu nima maykan runa payta rimak shamunanpa. Pay kikinllami runakunapa shunkunkunata riksirka.

3

Jesuska Nikodemowa kwintarka

1 Tiyarka shuk runa Nikodemo shutiyu. Payka karka fariseo. Fariseokuna atipashkankunata ruranahun Moisés wañupa killkashkan kamachishkakunata alita paktachinankunapa. Chaymantapas Nikodemoka karka ñukanchi israel runakunapa apunchikunawa pakta apullatata.

2 Chay runaka shuk tuta pakalla Jesusta pasyak rirka. Chaypi paktashpan rimarka:

Yachachik, yachanchi Yaya Diospa kachashkan ñukanchita yachachik kanaykita. Yaya Dios kanta yanapashpanllami atipanki tukuy chay nima ima uras rikushkanchita ruranata.

3 Chaypi Jesuska aynirka:

Alita uyaway. Maykanmi mana mushumanta wawayarinchu, chayka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu.

4 Chayta uyashpan Nikodemoka tapurka:

¿Imashnataya shuk ruku runaka atipama mushumanta wawayarinata? Manami atipanchu mamanpa wiksanpi kutikashka yaykunata wawayarinanpa.

5 Jesuska aynirka:

Alita uyaway. Maykanmi runamanta wawayarishpan mana chasnallatata Yaya Diospa Espiritunmanta mushu runa tukushpanka payka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu.

6 Maykanmi runamanta wawa tukushka chayka runallatatami kan. Chasnallatata maykanmi Yaya Diospa Espiritunmanta mushu runa tukushka, chayka Yaya Diospa Espiritunpa kushkan kawsayyumi kan.

7 Tukuymi mushumanta wawayarinaykichi tiyan nishpa rimashkaynita uyashpayki ama yuyarishpalla kipariychu.

8 Wayrata yuyariy. Kunkaymanta maymantapas wayran. Mana yachanchichu maypimi kallarishka chaymantapas maypimi pasarinka nishpa. Mana wayrata asirtashpanchipas wayrashkanta uyanchimi. Chasnashinami runakunaka mana asirtashpankunapas imashnami Yaya Diospa Espíritun shuk runata mushuyachishkanta, chay runa mushu tukushkantaka yachanahunmi.

9 Chaypi Nikodemoka kutikashka tapurka:

¿Imashnataya chayka?

10 Jesuska aynirka:

¿Kanka ñukanchi israel runakunata yachachik kashpaykitatachu mana yachanki imamantami rimahuni?

11 Alita uyaway. Ñuka runaynikunawa pakta yachashkanchitami rikushkanchitami yachachinchi. Chasna shutipa kashkata yachachishpanchipas kankuna apunchikuna mana munankichichu kirinata.

12 Ñuka kankunata kay allpapi pasahushkanmanta rimashpayni mana kiriwankichichu. ¿Imashnataya kiriwankichima silupi pasahushkanmanta yachachinimaka? Manami kirinkichimachu.

13 Nima maykan runa siluma sikashkachu chaypi kawsashpan silupi pasahushkanmanta yachakunanpa. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runallami silupi kawsashpayni kay allpama shamushkani. Ñukallami kankunata atipani tukuy chaykunamanta yachachinata.

14-15 Ñawpa Moisés wañuka chunlla chakishka allpapi bronsemanta machakuyata kaspipi watashpan shayachirka. Yaya rukunchi wañukunaka chay warkurihushkata rikushpankuna wañunankuna kashkankunamanta kishpirkakuna. Chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runatapas alsawankakuna. Runakunaka ñuka alsashkankuna runapi sinchikushpankunaka wiñayparayku chinkarinankuna kashkankunamanta kishpinkakuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa.

Yaya Dioska runakunata yapa yuyan

16 Yaya Dioska ñukanchi runakunata yapa yuyashpan shuklla Wawanta payshina Yaya Diosllatata kay allpama kacharka uchanchikunarayku wañunanpa. Chasna Wawanta kachashpanmi tukuy paypi sinchikukkunaka manana

anchurishka paymanta wiñaypa parisishunchichu, ashwan paywana wiñaypa kawsashunchi.

17 Yaya Dioska manami Wawantaka kay allpama kacharkachu ñukanchi runakunata kastigananpa. Ashwan paytaka kacharkami uchanchikunarayku wiñaypa kastigarina kashkanchimanta kishpichinanpa.

18 Maykan runami Yaya Diospa Wawanpi sinchikun payka manami kastigarinkachu. Maykan runami mana sinchikunchu paypa Wawanpi, payka ñami kastigarishka kan, shuklla Wawanpi payshina Yaya Diosllatata kashkapi mana sinchikushkanrayku.

19 Kasna kan imashnami runakuna kastigarishka tukurkakuna: Chay punchashina ali ruranakunata riksichik runami kay allpama shamushpan payta mana kasunayashpankuna chiknirkakuna. Amsapishina kawsashpankuna uchata rurashpalla katirkakuna. Rurashkankunaka millaypa kashkanrayku chay mana ali kawsanata ashwan munarkakuna chay ali kawsanamanta.

20 Tukuy millaypata rurak runakunaka mana munanahunchu uchankunata riksinata. Chayrayku chay punchashina ali ruranakunata riksichik Kristuta chikninahun. Mana munanahunchu paypi sinchikunata pay mana riksichinanpa imashna millaypami rurashkankunaka.

21 Tukuy ñukanchi Yaya Diospa munashkanta rurak runakunaka mana manchanchichu runa masinchikuna rurahushkanchikunata rikunankunapa. Ñukanchika punchata munanchi runa masinchikuna Yaya Diosta kasushpa kawsahushkanchikunata riksinankunapa.

Bawtisak Juan kutikashka Jesusmanta rimarka

22 Chaywasha Jesuska ñukanchi runankunawa Jerusalén llaktamanta llukshishpanchi shuk partima rirkanchi chay Judea allpallapillatata. Chaypi Jesús runakunata bawtisahushpan* masna punchakunata kiparirkanchi.

23 Chay uras Juanpas bawtisahurka Judea allpamanta ashwan anakpi Enón shutiyu achka yaku wawakuna umapi, Salim llakta kuchupi, chaypi achka yaku tiyashkanrayku. Runakuna chayma rirkakuna, Juanpa rimashkanta uyashpankuna bawtisarinankunapa.

24 Chay uras Juanka karselpi manara churay tukushkarachu kahurka.

25 Chaypi payta katik runakunaka shuk israel runa masinchiwa rimanakurkakuna imashna rurashpami uchankunamanta mayllarishkashina Yaya Diospa rikushkanpi kankakuna.

---

* **3:22** Rikuy Juanpa Killkashkan Killkapi 4.2

26 Paykunaka Juanta rimak rirkakuna:

Yachachik, maykanmi kanwa karka Jordán yaku chimpapi, maykanmantami ñukanchita rimarkanki, payka kunanka bawtisahumi. Chaymantapas tukuy runakuna paytana katihunkuna.

27 Chayta uyashpan Juanka paykunata rimarka:

Yaya Dios payta yanapashkanraykumi runakuna katinahun.

28 Kankuna kikin uyashkankichi shutillata rimashkaynita kasna nishpayni: Ñukaka manami kanichu Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, ashwan Yaya Diosmi kamachiwarka runakunata paymanta yachachinaynipa pay kikin manara yachachishpanra nishpa.

29 Ñukami kani shuk amigunta warmiyachik runashina. Shuk runa warmiyanayashpan paypa amigun warmita tapukrin. Ari nishpanka chay warmiwa amigunta kasarachin. Chay amigunka chay warmita mana tapunchu pay kikinrayku ashwan tapunmi amigunrayku. Chay warmiyak runa kasarahushpan amigunka atuntami kushikun warmiyahushkan warmiwa kushilla kwintahushkanta uyashpan. Ñuka chay amigunta warmiyachik runashina kashpayni kunanka atunta kushikuhuni runakuna paytana katihushkankunamanta rimawahushpaykichi. Ñami paktachishkani Yaya Dios kamachiwashkanta.

30 Kunanka ashwan ashwan runakunaka paytana uyanahuchun. Ñukataka sakiwanahuchun nishpa.

31 Chay runa silumanta shamushkaka tukuymanta ashwan yachakmi kan. Ñukanchi kay allpapi kawsak runakunaka allpapi tiyashkakunallata yachanchi, chaykunamantalla rimanchi. Silumanta shamushka runaka chaypi tiyashkakunatapas riksin. Chayraykumi payka tukuymanta ashwan yachak kan.

32 Silupi rikushkantami uyashkantami riman. Chasna shutipa kashkata rimashpanpas achka runakuna payta mana kirinahunchu.

33 Shuk runa paypa rimashkanta kirishpanka yachankami shutipa kashkata rimashkanta. Payka kasna runa masinkunata rimahukshinami kan: Yaya Dioska rimashkanta paktachikmi kan nishpa.

34 Yaya Dios paypa kachashkan runata mana mitsashpachu Espiritunta kun. Chayrayku paypa rimashkantami runakunata riman.

35 Yayan Dioska Wawantaka yuyanmi. Chayraykumi payta tukuymanta kamachikta rurarka.

36 Maykan runami Yaya Diospa Wawanta kirishpa kawsan
payka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. Maykan runami
Yaya Diospa Wawanta mana kasushpa kawsanchu, payka
manami Yaya Dioswa kawsankachu ashwan paypa kasti-
ganan runami kiparinka.

4

Jesuska Samaria allpapi kawsak warmiwa kwintarka

1-3 Jesús runakunata yachachinata kallarishpan
fariseokuna uyarkakuna Bawtisak Juanta kati-
hushkankunamanta ashwan achka runakuna Jesusta
katihushkanchikunata. Chaymantapas uyarkakuna Jesús
paymanta ashwan achka runakunata bawtisahushkanta.
Chasna uyashpankunapas manami Jesuschu bawtisarka
ashwan ñukanchi runankunami bawtisarkanchi. Jesuska
fariseokuna paymanta uyashkankunata yachashpan chay
kawsanankuna Judea allpamanta llukshirkanchi Galilea
allpama kutinanchipa.

4 Chasna Jesuswa kutihushpanchi Samaria allpa chaw-
pita pitikta rirkanchi. Ñukanchi israel runakuna chaypi
kawsak runakunawa mana kwintak kashpanchipas Yaya
Dios munashkanrayku kay allpata pasananchi tiyan nishpa
rirkanchi.

5 Ña Samaria allpata pasahushpanchi shuk llakta Sikar
shutiyu mayanpi paktarkanchi. Chay llaktaka Jakob wañupa
wawan José wañuta allpata kushkan mayanpimi karka.

6 Chaypi tiyarka shuk poso allpa ukumanta tukyarik
yakuwa. Chay yakuta Jakobka allpata allashpan rumiwa
kinchashkanrayku Jakobpa poson nirkakuna. Karuta pur-
ishkanchirayku yapa sampayashka kashpan Jesuska chay
poso mayanpi tiyarirka. Chasna uras manara chawpi pun-
chachu karka.

7-8 Ñukanchi runankunaka llaktama rirkanchi mikunata
rantinanchipa. Rishkanchiwasha paktarka shuk samaritano
warmi yakuta wishinanpa. Chaypi chay warmita Jesuska
tapurka:

Kuway yakuta nishpa.

9 Ñukanchi israel runakuna samaritano runakunawa mana
kwintak kashkanchirayku chay warmika Jesusta aynirka:

¿Imashnataya kanka israel runa kashpaykitata yakuta
tapuwanki ñuka samaritano warmitaka?

10 Chaypi Jesuska aynirka:

Kan yachankimaka Yaya Dios runakunata ku-
nayahushkanta, chaymantapas pimi kanta yakuta
tapuhukka, ñukatami wiñaypa tukyarik yakuta tapuwankima.
Chasna tapuwankimaka ñukami kanta kuynima.

11 Chaypi chay warmika aynirka:

Nima imawa yakuta wishinaykipa tiyanchu. Kay posopika ukupimi yakuka. ¿Maymantata yakuta kuwankima?

12 Ñawpa yaya rukunchi Jakob wañuka kay posota ñukanchirayku sakirka. Payka kay posomanta upyarka wawankunawa achka wiwankunawa pakta. Ñukanchipas kay posomantallatata upyahunchi, kunankama yakuka mana tukurinchu. ¿Kanchu kanki yaya rukunchi Jakobmanta ashwan yachak ñukanchita wiñaypa tukyarik yakuta kunaykipa?

13 Chaypi Jesuska aynirka:

Tukuy kay yakuta upyak runakunaka kutikashkami yakunayankakuna.

14 Ñuka yakuta kushkaynita upyashpankunaka mananami yakunayankakunachu. Shuk runata chay yakuta kushpaynika paypi mana tukurik tukyarik yakushina tukunka wiñaypa kawsananpa, manana nima ima payta pishinkanachu.

15 Chasna Jesús rimashkanta uyashpan chay warmika rimarka:

Chay yakuta kuway manana yakunayanaynipa, manana wishinaynipa kay yakuta.

16 Jesuska rimarka:

Kusaykita kayakriy, chaymanta kutikashka shamunki.

17 Chay warmika aynirka:

Mana tiyawanchu kusaynika.

Jesuska rimarka:

Alitami rimawashkanki manami kusaynika tiyawanchu nishpa.

18 Kanka pichka kusayumi kashkanki. Kunanka maykan runawami kawsahunki chayka manami kusaykichu. Chayrayku rimawashkaykika shutipami.

19 Chay warmika rimarka:

Yaya Diospa yachayninwa yachachikmi kanki.

20 Chasna kashpayki yuyarishkaykita rimay. Ñukanchi samaritano runakunapa yaya rukunchi wañukunaka Yaya Diosta mañapayarkakuna kay rikuhushkayki urkupi. Kankuna israel runakunaka rimankichi Jerusalenpimi runakuna Yaya Diosta mañanankuna tiyan nishpa.

21 Chaypi Jesuska aynirka:

Kay rimashkaynita kiriy. Nima rinaykichi tiyannachu chay urkuma nima ñukanchi Jerusalenma rinanchi tiyannachu. Kunan ña paktarihun Yaya Diosta tukuy parti mañashpa kushichinaykichipa.

22 Kankunaka mana yachankichichu pitami mañankichi.
Runakuna ñukanchikunamanta kishpichirina kashpankuna
ñukanchi israel runakunami yachanchi pitami mañanchi.
23 Kunan ña runakuna tukuy shunkunkunamanta pacha
Yaya Diosta kushichishpa mañankakuna. Yaya Diospa
Espíritun paykunata yanapashpanmi yuyachishkanshina
Yaya Diosta kushichishpa mañankakuna. Chasna tukuy
shunkunkunamanta pacha mañak runakunatami munan
Yaya Dioska.
24 Payka mana ñukanchishina aychayu kashpan paytaka
mana rikunchichu. Payka tukuyta atipakmi kan. Chasna
mana runashina kashpanmi Yaya Diospa Espíritun
ñukanchikunata yuyachishpanlla yachanchi imashnami tukuy
shunkunchimanta pacha payta kushichishpa mañanchi.
Chasnallami payta mañashpa shutipa kushichinchi.
25 Chaypi chay warmika rimarka:

Ñuka yachani chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan
Kishpichikka shamunanta, maykantami rimanchi Kristu.
Pay shamushpanmi tukuyta ñukanchita asirtachinka.
26 Jesuska aynirka:

Ñuka kanwa kwintakmi chay rimahushkayki runaka kani.
27 Chasna kwintahushkankunapi ñukanchi runankunaka
paktarkanchi. Jesús shuk warmiwa kwintahushkanta
rikushpanchi mancharirkanchi. Chasna mancharish-
panchipas nima maykan tapunayarkanchichu: ¿Imatata chay
warmita tapunki? ¿Imamantata chay warmiwa kwintahunki?
nishpa.
28 Chaypi kahushkanchipi chay warmika yakuta wishi-
nan tinahanta sakishpan kallpa rirka llaktanma runakunata
kayak rinanpa.
29 Shamuychi, tinkunakushkanimi shuk runawa.
Aku rikuk rishunchi. Payka tukuy kawsashkaynitami
rimawashka. Aku rikuk rishunchi, ¿manachari Yaya Diospa
Kachanan Kishpichikchu? nishpa.
30 Chasna chay warmi rimashpan runakuna llaktankuna-
manta llukshishpankuna Jesusta rikunankunapa rirkakuna.
31 Manarapas chay runakuna paktamushpankuna
ñukanchika Jesusta karanayarkanchi:

Yachachik, mikuy. ¿Imaraykuta mana mikunayankichu?
32 Payka ñukanchita aynirka:

Ñukapaka ñami tiyan mikunaynika. Kankunaka chay miku-
naynitaka manami riksinkichichu.
33 Chaypi ñukanchipura tapunakurkanchi:

Apamushkakunachari mikunata.

34 Chasna tapunakuhushpanchi Jesuska ñukanchita
rimarka:
Mikunaynishinami kan ñukata kachawakpa munashkanta
paktachishpayni. Paypa munashkanta rurashpayni
mikushkashina kushilla yuyani.
35 Shuk rimana kan kasna: Tarpushkanchiwasha chusku
killamanta muyunkunata pallanchi nishpa. Kankunapas
chay rimanashinallatata yuyarihunkichi. Ñukaka kankunata
rimani, rikuychi chay achka runakuna shamuhushkakunata.
Paykunaka ña Yaya Diosta kasunankunapami kahunkuna.
Paykunata rikuhunimi pukushka muyukunashina
chapahushkankunata pallananchipa.
36 Paykunata Yaya Diospa shiminta yachachishpanchi
shutipa paymanta kanaynita kirinkakuna. Kirishpankuna
wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna. Chasna kashpanmi
yachachishkanchimanta pagay tukushkashina kashunchi.
Ñawpa paykunata yachachikkuna karkakuna shuk muyukunata tarpuk runakunashina. Ñukanchi chay muyukunata pallak runakunashinami kanchi. Chasna kashpanchimi tukuy parihu atunta kushikushunchi.
37 Kankunapi tiyan shuk rimana kasna nishpa: Shuk runa
tarpun muyukunata chakranpi shuk runana chaykunata pallan nishpa. Chay rimanaka shutipami.
38 Ñukami kankunata kamachishkani mana tarpushkaykichi muyukunata pallanaykichipa. Shuk runakuna sinchita chakranpi tarawashpankunapas pichashpankuna tarpushpankunapas mana pallashkakunachu, kankunana pallankichi. Kay samaritano runakunata yachachikkunami kashkakuna sinchita chakranpi tarawak runakunashina. Kankunana paykunata mana yachachishpaykichipas kasuwashkankunatana rikushpaykichi pallak runakunashina kankichi nishpa.
39 Achka chay Sikar llaktapi kawsak samaritano runakuna
Jesuspi sinchikurkakuna chay warmi tukuy kawsashkaynitami rimawashka nishpa kwintak rishkanrayku.
40 Paykuna Jesuspi paktamushpankuna payta yapa
munashpankuna kipariy ñukanchiwa nishpa rimarkakuna.
Chasna rimashpankuna Jesuswa pakta ishkay punchata
paykunawa kiparirkanchi.
41 Chasna kiparishpanchi ashwan achka samaritano
runakuna pay kikinpa yachachishkanta uyashpankuna
kirirkakuna.
42 Chaypi chay warmita rimarkakuna:
Kunanka kirinchimi mana kan ñukanchita rimashkaykiraykuchu ashwan kirishkanchimi ñukanchi kikin kay runapa

yachachishkanta uyashkanchirayku. Kunan yachanchi pay shutipa tukuy runakunata Kishpichik kananta.

Jesuska shuk apupa wawanta ampirka

43 Ishkay punchata Samaria allpapi kahushkanchiwasha Galilea allpama rirkanchi.

44 Chay kikin allpanma rirkanchi Jesuska rimashka kashpanpas kasna: Shuk runa Yaya Diospa yachayninwa yachachiktaka pay kikinpa llaktanpi runa masinkunaka mana yachaktashinami rikunahun nishpa.

45 Chasna mana alita payta rikunankunata yuyarishpanpas Jesús Galilea allpanpi paktashpan tukuy chay llaktanpi runa masinkuna payta alita rikurkakuna. Jerusalén llaktama Paskua punchakunata pasanapa rishkankunapi Jesús tukuy mana atipaypakunata rurashkanta rikurkakuna. Chayrayku kutishpankuna alita yaykuchirkakuna.

46 Jesús Galilea allpapi rihushpan Kaná llaktapi paktak rirka. Chay llaktapimi payka chayra yachachinata kallarihushpan yakumanta vinuta rurarka. Chay Kaná llaktamanta chawpi puncha parti purina tupupi Kapernaum llaktaka kahurka Galilea allpallapillatata. Chaypi tiyarka shuk kamachik atun apupa churashkan. Paypa wawan unkushka karka.

47 Chay apuka Jesús Judea allpamanta Galilea allpapi paktashkanta yachashpan payta rikunapa rirka. Jesuspi paktamushpan yapa munarka payta wasinma pushanata wawanta ampinanpa. Yapa wañunalla kashpan Jesusta rimarka:

Kanka atipankimi unkushkata ampinata. Shamupay llaktaynima wawaynita ampinaykipa.

48 Chaypi Jesuska aynirka:

Kankunaka tukuy uras munankichi atun yachaywa nima ima uras rikushkaykichita rurashkaynita rikunata. Mana rikushpaykichika mana kirinkichichu.

49 Chay apuka aynirka:

Aku utkalla manarapas wawaynistuka wañushpanra.

50 Chaypi Jesuska rimarka:

Kutiy wasikima, wawaykika ampirishkami.

Chay apuka Jesuspa rimashkanta kasushpan wasinma kutirka.

51 Chasna wasinma kutihushpan kamachinan runakunaka payta tinkunapa shamurkakuna kasna nishpa:

Ñami wawaykika ampirishka.

52 Chay apuka tapurka:

¿Ima urata wawaynika aliyanata kallarishka?

Paykunaka aynirkakuna:

Kaynami chawpi puncha kinkrayashkapi kalinturanta pasachishka.

53 Chaypi chay apuka yuyarirka chasna uras Jesús payta rimashkanta, wawaykika ñami ampirishka nishpa. Chasna wawan ampirishpan chay apuka tukuy ayllunkunanti Jesuspi sinchikurkakuna.

54 Chay wawata ampishpan nima ima uras rikushkanchita Jesuspa ishkaynin rurashkan karka runakunata yachayninta rikuchinanpa. Chaytaka rurarka Judea allpamanta Galilea allpapi paktashkanchiwasha.

5

Jesuska Betsata yaku mayanpi shuk unkushkata ampirka

1 Chaymanta masna punchakunapi ñukanchi israel runakunapa shuk tantarina Jerusalenpi tiyarka kushikushpa Yaya Dios ñukanchita yanapashkanta yuyarinanchipa. Chayrayku Jesuska Jerusalenma rirka.

2 Jerusalén llaktapa kincharishkanpi shuk punku tiyarka obehakunapa punku shutiyu. Chay punku mayanpi shuk yaku karka Betsata shutiyu. Chay yaku mayanpi pichka wasikuna tiyarka unkushkakuna chaypi kanankunapa.

3-4 Chaypi achka unkushkakuna karkakuna, wiskukuna, waklishka chakiyukuna, aycha chakirishkakunapas, chay yaku kuyurishpan yaykushunchi ampirinanchipa nishpa yuyarikkuna.

5 Chay unkushkakunamanta shuk tiyarka kimsa chunka pusak watata unkushka.

6 Jesuska chay unkushkata rikushpan unaymanta pacha unkushka kashkanta yachashpan payta tapurka:

¿Munankichu ampirinata?

7 Chay unkushkaka aynirka:

Manami nima maykan tiyanchu kay yaku kuyurihushpan churawananpa chaypi ampirinaynipa. Karan kuti rihushpayni shukkunarami satirinahun manara paktahushpayni.

8 Chayta uyashpan Jesuska llakichishpan rimarka:

Atariy, llanchamaykita apishpayki riy.

9 Chay runaka chay ratulla ampirirka. Chasna ampirishpan llanchamanta patarichishpan apashpa alitana purishpa rirka.

Chay punchaka ñukanchi israel runakunapa samananchi punchami karka.

10 Chaypi apunchikunaka chay ampirishka runata rimarkakuna:

Kunan kan samana puncha. Mana atipankichu llanchamaykita apanata.

11 Chay runaka aynirka:
Maykanmi ampiwashka paymi rimawashka: Llanchamaykita apishpayki riy nishpa.
12 Chay runapa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka tapurkakuna:
¿Pita kanta rimashka: Llanchamaykita apishpayki riy nishpa?
13 Chay runaka mana yacharkachu pimi karka chay payta ampik runaka. Chaypi achka runakuna kashpankuna Jesuska payta ampishkanwasha runakuna chawpipi yaykushpan manana riksiypanachu karka.
14 Chay apunchikuna tapushkankunawasha Jesuska chay runata maskashpan Yaya Diospa wasinpi kahushkata tarirka. Chaypi payta rimarka:
Uyaway, kunanka ña ampirishkanki. Mana kuti uchata ruraynachu, mana chay unkushkaykimanta ashwan tukunaykipa.
15 Chasna Jesús rimashpan chay runaka apunchikunata rimak rirka:
Jesusmi ampiwashka nishpa.

Jesuska rimarka yachayninka Yaya Diosmanta kashkanta

16 Chasna Jesús samananchi punchapi ampishkanrayku chay apunchikunaka payta wañuchinayarkakuna.
17 Chaypi Jesuska rimarka:
Yayaynika mana samashpachu tukuy urasmi alikunata ruran. Ñukapas chasnallatatami rurani.
18 Chayta uyashpankuna apunchikunaka piñarirkakuna. Payta wañuchinayarkakuna samananchi puncha mana rurananchipa kamachirishka kashkata mana kasushkanrayku. Chaymantapas ashwan wañuchinayarkakuna kikin Yayaynimi Yaya Dioska nishpa rimashpan ñukapas Yaya Diosmi kani nishpa rimahukshina tukushkanrayku.
19 Jesuska rimarka:
Alita uyawaychi. Ñuka Yaya Diospa Wawanka, ñuka kikin munayka mana atipanichu nima imata ruranata. Yayaynipa rurahushkanta yachashpami tukuy uras chasnallatata rurani. Tukuy imatapas Yayaynipa rurahushkantashinallami ñuka Wawanpas rurani.
20 Yayaynika ñukata yuyawashpanmi tukuy rurahushkanta riksichiwan. Chaymanta ashwan atun mana atipaypakunatami ruranaynipa ñukata riksichiwanka kankuna rurashkaynikunata rikushpaykichi mancharishpa kiparinaykichipa.
21 Imashnami Yaya Dioska wañushkashina kawsak mana payta riksik runakunata kushilla paywa kawsayta kun,

chasnallatatami ñuka Wawanpas chasna kawsayta kuni maykankunatami munani.
22 Chaymantapas Yaya Dioska ñuka Wawantami tukuy yachayninta kuwashka runakunata tapunaynipa imashna kawsashkankunamanta, chaymantapas rimanaynipa pimi kastigarinka pimi wiñaypa paywa kawsanka nishpa. Pay kikinka manami nima maykanta tapunkachu: Kanka ¿imashnata kawsashkanki? nishpa. Ñuka Wawantami chasna ruranaynipa kamachiwashka.
23 Chayta ruranaynipami payka yachayninta kuwashka, tukuy runakuna tukuymanta yachak kanaynita rikushpankuna paytashina kushichiwanankunapa. Maykan runami ñuka Yaya Diospa Wawanta mana kushichinchu, chayka manami Yayayni Dios ñukata kay allpama kachawakta kushichinchu.
24 Alita uyawaychi. Maykan runami alita uyashpan rimashkaynita kasun, chaymanta Yaya Dios kachawashkanta kirin, paymi chay kirishkanmanta pacha wiñaypa Yaya Dioswa kawsanka. Chay runaka manami kastigarinkachu ashwan chay kastigarina kashkanmantami kishpichiy tukushkana wiñaypa Yaya Dioswa kawsananpa. Paymi wañushkashina kashkanmanta kawsarishkashinana tukushka.
25 Alita uyawaychi. Kunanmanta pacha wañushkashina kahuk runakunaka ñuka Yaya Diospa Wawanpa shiminta uyankakuna. Maykankunami uyashpankuna kasuwanahun, paykunaka chay kasushkankunamanta pacha wiñaypami Yaya Dioswa kawsankakuna.
26 Yaya Dioska wiñaypa kawsayyumi. Chaymantapas payllatatami chay paypa wiñaypa kawsayninta kukmi kan. Ñuka Wawantapas kuwashka payshina wiñaypa kawsayyu kanaynipa, ñukapas chasnallatata paypa wiñaypa kawsayninta runakunata kunaynipa.
27 Chaymanta ñuka Wawan runa masikichi kashpayni Yaya Dioska yachayninta kuwashka payranti tukuy runakunata kawsashkankunamanta tapunaynipa, chaymantapas rimanaynipa pimi kastigarinka pimi wiñaypa Yaya Dioswa kawsanka nishpa.
28 Kay rimahushkaynita uyashpaykichi ama yuyarishpa kipariychichu. Shuk punchami tukuy wañushkakunaka pamparishkankunamanta churarishka kahushkankunamantapas uyankakuna ñuka Yaya Diospa Wawan kayahushkaynita paykunata.
29 Chay urasmi wañushkakunaka kawsarishpankuna llukshinkakuna pamparishkankunamanta churarishka kahushkankunamantapas. Kawsashpankunara alita

rurashkakunataka yaykuchishami wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa, mana alita rurashkakunataka kachashami wiñaypa parisinankunapa.
30 Yaya Dios kamachiwashpanmi rimani, kanmi kastigarinki, kanmi kishpinki nishpa. Ñuka munay manami atipaynimachu nima imata ruranata. Chasna Yaya Diospa munashkanshina rimashpayni chay rimashkaynika alillami kan. Ñuka kikin munashkaynitaka manami ruranichu ashwan Yaya Dios kay allpama kachawakpa munashkantami rurani.

Jesuska apukunata yuyachirka imamantami atipanahun yachanata Yaya Diospa kachashkan kananta

31 Jesuska apunchikunata yachachishpalla katirka:
Ñukalla rimaynimaka Yaya Diosmanta kanaynita atipankichima ñukamanta rimanata llullachihumi nishpa.
32 Mana ñukallachu chasna ñuka kikinmanta rimani. Yaya Diospas paymanta kanaynita riman. Yachani ñukamanta rimashkanka shutipami.
33 Juanma kacharkankichi ñukamanta yuyarishkanta tapunaykichipa. Paymi kankunata shutipata ñukamanta rimashka, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa.
34 Ñuka mana munanichu nima maykan runa ñukamanta rimananpa pimi kani nishpa. Chasna Juan ñukamanta yachachishkanta rimani kankunata yanapanaynipa, kirishpaykichi atun kastigumanta kishpinaykichipa.
35 Juanka shuk lámpara sintihushpan punchayachikshina karka. Paypa rimashkanka amsata punchayachikshina kashpan payta uyashpaykichi shuk ratu kushikushkankichi.
36 Juan alita ñukamanta rimashpanpas rurashkaynikunaka Juanmanta ashwan pasatami rikuchinahun Yaya Diosmanta kanaynita. Runakuna Yaya Diospa kamachiwashkanta rurashkaynikunata rikushpankunami shutipa paypa kachashkan kanaynita riksinahun.
37 Chaymantapas ñukata kachawak Yaya Dios kikinpas ñukamanta paypa kachashkan kanaynita riman. Shiminta kankunaka nima ima uras uyashkankichichu, nima payta rikushkankichichu imashnami kan nishpa.
38 Uyashkaykichi shiminta shunkuykichipi manami wakaychankichichu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata mana kirishkaykichirayku.
39 Kankunaka tukuy uras Yaya Diospa shimin killkarishka kashkata yachakunkichi. Yuyarinkichi, chasna rurashpanchimi yachashunchi imashna rurashpami wiñaypa Yaya Dioswa kawsashunchi nishpa. Chay yachakuhushkaykichi killkarishkakunapi ñuka chay kawsayta kukmantami riman.

40 Chasna kashpanpas kankunaka manami munan-
kichichu kasuwanata shutipa wiñaypa Yaya Dioswa
kawsanaykichipa.
41 Kankuna mana munawashpaykichipas ñukarayku
mana imananchu. Manami maskanichu runakuna
kushichiwanankunata.
42 Kankunata riksishpaynimi yachani Yaya Diosta mana
yuyak kanaykichita.
43 Yayayni Dios kikin kachawashpanmi ñuka shamushkani
runakunata payta riksichinaynipa imashnami kan.
Paypa kachashkan kashpaynipas kankunaka mana
munawankichichu. Shuk runa pay kikin munay shamumaka
chaytami shuti kankunaka munankichima.
44 Kankunapura yapa munankichi shukta shukta kushichi-
nakushpa kawsanata, kanka yachakmi kanki nishpa. Mana
ashwan maskankichichu shuklla Yaya Dios kankunata ri-
mananpa ali runami kanki nishpa. Chasna kashkaykichi-
rayku manami atipankichichu kiriwanata.
45 Ñukaka mana rimak rishanchu Yayaynita kankunamanta
mana kiriwashkakunachu nishpa. Moisesmi rimak rinka
kankunamanta. Yanka yuyarinkichi Moisés wañupa killka-
shkanta paktachishkanchiraykumi wiñaypa kawsashunchi
Yaya Dioswa nishpa.
46 Moisés shamunaynimanta killkashpan paypa killka-
shkanta kirinkichimaka ñukatapas kiriwankichimami.
47 Moisespa killkashkanta mana kirishpaykichimi ñukapa
rimashkaynitapas mana kirinkichichu.

6

Jesuska achka runakunata kararka
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 Chaymanta Jesuska kutikashka ñukanchi runankunawa
pakta Galilea allpapi kashpan chay Galilea kuchata chim-
parkanchi. Chay kuchapa shuk shutinka karka Tiberias
kucha.
2-3 Chaypi paktashpanchi shuk urkuma sikarkanchi.
Chaypi tiyarirkanchi. Achka runakuna yaku mayanta
muyurishpankuna ñukanchita katirkakuna. Atun yachaywa
mana ampiypa unkushkakunata Jesús ampishkanta
rikushpankuna payta katirkakuna.
4 Chay uras mana achka punchachu pishirka ñukanchi israel
runakunapa Paskua punchakuna kallarinanpa.
5 Chay urkupi kahushpanchi Jesuska rikushpan achka
runakuna payma shamuhukkunata rikurka. Chaypi Felipeta
tapurka:

¿Maymantataya kay tukuy runakunaraykuka mikunata
rantishunchi?
6 Jesuska yachashpantata imashnami chay runakunata
karanka, chasna Felipeta tapurka yachananpa tukuyta ati-
pak kashkanta yuyarinchu manachu nishpa.
7 Chaypi Felipeka aynirka:
Achka kullkitami munanchima mikunata rantinanchipa
chay tukuy runakunata karananchipa. Shuk runa pusak
killapi ganashkan kullkiwa mikunata rantinchimaka nima
chay paktamachu karan runata uchillastuta kunanchipa.
8 Chaypi Jesuspa shuk runan Pedropa wawkin Andrés ri-
marka:
9 Kaypimi tiyan shuk wawa. Paypa tiyan pichka pan nima
imayukunapa mikunan trigumanta rurarishka, chaymanta-
pas ishkay challwa. Kay uchillastuka imashi paktanka kay
tukuy runakunaraykuka.
10 Chaypi pastuyu allpa tiyashpan Jesuska aynirka:
Rimaychi kay runakunata tiyarinankunapa.
Kasushpankuna rimarkakuna tiyarinankunapa. Chaypi
tukuy tiyarirkakuna. Karkakuna pichka waranka karikuna,
mana yupashpa warmikunata nima wawakunata.
11 Chaypi Jesuska chay pankunata apishpan Yaya Diosta
agradesirka. Chasna agradesishkanwasha chay panku-
nata paki paki rurashpan runakunata kurka mikunanku-
napa. Chasnallatata challwatapas kurka saksakta miku-
nankunapa.
12 Saksakta mikushkankunata rikushpan ñukanchi
runankunata rimarka:
Tantaychi tukuy chay puchurishkakunata mana
usunankunapa nishpa.
13 Chaypina chay pichka panmanta puchurishkakunata
tantarkanchi chunka ishkay tasa untakta.
14 Runakunaka chasna atun yachaywa nima ima uras
rikushkanchita Jesuspa rurashkanta rikushpankuna
rimarkakuna:
Paymi kan chapahushkanchi Yaya Diospa yachayninwa
yachachik Moisés wañushina, maykanmi shamunan karka
kay allpama nishpa.
15 Jesuska chay runakuna payta mana munakta
pushanayahushkankunata apunkunarayku musyashpan
anchurirka. Kutikashka urku awama sikashpan sapallanna
rirka.

Jesuska yaku awata purirka
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

16 Chaymanta ña tutayahushpan ñukanchi Jesuspa
runankuna kucha mayanma uraykurkanchi.

17 Chaypi paktashpanchi ña tuta tukurka. Jesús ñukanchipi
mana paktamushpan shuk botipi yaykurkanchi Kapernaum
llaktama chimpananchipa.
18 Chasna chay atun kuchata chimpahushpanchi yakuka
yapa ulasyarka sinchi wayrawa.
19 Ña chimpahushpanchi pichka sokta kilometro
chawpillapi Jesusta rikurkanchi yaku awata purishpa
shamuhushkanta. Payta mana riksishpanchi man-
charirkanchi.
20 Chaypi Jesuska ñukanchita rimarka:
Ñukami kani,* ama manchariychichu nishpa.
21 Jesusta botipi yaykuchinayahushpanchi musyarkanchi
ña paktashkanchita maymami chimpahurkanchi.

Runakuna Jesusta maskarkakuna

22 Chay panta mikuk runakuna chayllapi kiparirkakuna.
Kayantima alita yuyarishpankuna panta mikushkankuna
puncha shuklla boti chaypi tiyashkata yuyarirkakuna. Chay-
mantapas yuyarirkakuna ñukanchi Jesuspa runankuna sapal-
lanchi chay shuklla botipi rishkanchita chaymanta Jesuska
mana ñukanchiwa rishkanta.
23 Chasna yuyarihushkankunapi Tiberias llaktamanta
achka botikuna paktarkakuna maypimi Jesús Yaya Diosta
agradesishkanwasha panta mikurkakuna chay kuchupi.
24 Mana Jesusta nima ñukanchi runankunata rikuhush-
pankuna chaypi tantarishka kahuk runakuna botikunapi
yaykushpankuna Kapernaum llaktama chimparkakuna Je-
susta maskanankunapa.

Jesuska shuk mikuna wiñaypa kawsayta kukshina kananta rimarka

25 Chay runakuna chimpapi paktashpankuna Jesusta
tarirkakuna. Chaypi tapurkakuna:
Yachachik, ¿imashnataya shamushkanki kayma?
26 Jesuska mana aynishpa tapushkankunata rimarka:
Alita uyawaychi, kankuna aychaykichillata saksachinata
munashpaykichi maskawankichi mikushkaykichirayku
saksanaykichikama. Mana maskawankichichu atun
yachaywa nima ima uras rikushkaykichita rurashkayniwa
rikuchishkaynita asirtashkaykichirayku.
27 Ama maskashpa kawsaychichu tukurik mikunallata,
ashwan maskaychi kankunata wiñaypa Yaya Dioswa
kawsayta kuk mikunata. Chay mikunatami kuni ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runa. Chasna kunaynipami ñukata
kachawashka.

---

* **6:20** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

28 Chaymanta tapurkakuna:

¿Imatata ruranchi tiyan Yaya Diospa munashkanta ru-
rananchipa?

29 Jesuska aynirka:

Sinchikuychi ñuka paypa kachashkan runapi. Chayllatami
Yaya Dioska munan.

30 Chaypi tapurkakuna:

¿Maykan nima ima uras rikushkanchita atun yachaywa
rurashpaykita kirinchima Yaya Diospa kachashkan
kanaykita? ¿Maykantaya ruranaykikunaka?

31 Ñawpa yaya rukunchi wañukuna mana mikunata tariypa
chunlla chakishka allpapi purishpa kawsahushpankuna
karan puncha silumanta manata saksakta mikurkakuna.
Kasnami killkarishka kan:
Payka silumanta mikunata kacharka nishpa.

32 Jesuska aynirka:

Alita uyawaychi. Mana kashkachu Moisés, maykanmi yaya
rukunchi wañukunata kushka silumanta mikunata. Yayaynil-
lami silumanta mikunata kun, maykanmantami shutipa
kawsankichi.

33 Chay mikuna, maykantami Yaya Dioska kun, chayka
silumanta shamushkami, runakunata wiñaypa Yaya Dioswa
kawsayta kukmi.

34 Chaypina paykunaka rimarkakuna:

Yachachik, chay mikunata ñukanchita tukuy uras kuy.

35 Jesuska aynirka:

Ñukami kani chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kuk miku-
namanta rimahushkaynika. Ñukapi sinchikuk runakuna
nima ima uras shunkunkunapi yarkaywashina kankaku-
nachu chaymantapas nima ima uras yakunayaytashina
musyankakunachu.

36 Kankunaka rikuwashpaykichipas ñukapi mana sinchiku-
nayankichichu imashnami ña kankunata rimarkani.

37-38 Tukuy maykankunamantami Yayaynika rimashka
ñukapa kanankunapa, paykunaka ñukapi sinchikunahun.
Yayaynipa munashkanta rurashpa kawsahushpayni
ñukapi sinchikuhukkunata manami rimashanchu kanta
mana munanichu nishpa. Silumanta shamushkani
ñukata kachawakpa munashkanta ruranaynipa. Mana
shamushkanichu ñuka kikinpa munashkaynita ruranaynipa.

39 Ñukata kachawakmi munan karan kuwashkan runata
alita kuyranaynipa. Mana munanchu nima shukta payku-
namanta chinkachinaynipa. Ashwan munan paykunata
kawsachinaynipa mundu tukurinan puncha.

40 Munanmi tukuy ñukata rikushpankuna ñukapi kirik runakuna wiñaypa paywa kawsanankunapa. Mundu tukurinan puncha ñuka paykunata kawsachishami.

Jesuska apukunata silumanta mikunashina kananta rimarka

41 Chasna rimashkanta uyashpankuna chaypi kahuk shuk apunchikunaka millaypata Jesusmanta rimarkakuna paykunapura. Payta piñarirkakuna ñuka kani silumanta mikunashina nishpa rimashkanrayku.

42 Paykunapura kwintarkakuna:

Paymi kan Josepa wawan Jesús. Riksinchi yayanta mamantapas. ¿Imashnataya nin silumantami shamushkani nishpa?

43 Jesuska paykunata rimarka:

Sakiychi chasna mana ali rimanaykichita.

44 Nima maykan atipanchu ñukapi sinchikushpa kasuwanata Yaya Dios ñukata kachawak mana yanapashpanka. Chay kasuwakkunataka kawsachishami mundu tukurinan puncha.

45 Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikpa killkashkanpi riman: Yaya Dios tukuy runakunata yachachinka nishpa. Tukuy maykankunami Yaya Diospa yachachishkanta uyanahun yachakunahun, paykunami ñukapi sinchikushpa kasuwanahun.

46 Chayta rimashpayni mana rimanayanichu shuk runa Yaya Diosta rikushkanta. Paytaka nima shuk runa rikushkachu. Ñuka Yaya Diosmanta shamushkallami payta rikushkani.

47 Alita uyawaychi. Maykan runami ñukapi sinchikun payka Yaya Diospa kawsayninwami kan.

48 Ñuka kani silumanta mikunashina chay Yaya Dioswa kawsayta kuk.

49 Yaya rukunchikuna chunlla chakishka allpapi manata mikurkakuna. Chasna silumanta mikuna nishkankunata mikushpankunatata wañurkakuna. Manami chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta tarirkakunachu.

50 Ñukaka kankunata rimani shuk mikunamanta. Maykanchari chay silumanta mikunata mikun wiñayparayku Yaya Dioswa kawsanka.

51 Ñukami kani chay silumanta mikunashina Yaya Dioswa kawsayta kuk. Maykanmi chay mikunata mikun wiñayparayku paywa kawsanka. Chay mikunaka kanmi ñuka kikinpa aychayni. Runakunarayku wañushpayni chayta kusha Yaya Dioswa kawsanankunapa.

Runakuna shutipa kawsayta tarinahun Jesús paykunarayku wañushkanta yawarnin paykunarayku shuturishkata kirishpankuna

52 Chasna uyashpankuna chay apunchikunaka shukwa shukwa rimanakurkakuna paykunapura:

¿Imashnataya kay runaka kuma mikunanchipa pay kikinpa aychantaka? nishpa.

53 Chaypi Jesuska paykunata rimarka:

Alita uyawaychi. Mana mikushpaykichika ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapa aychaynita, chaymantapas mana upyashpaykichika yawarnita manami shutipa kawsayyuchu kankichi.

54 Maykan runami aychaynita mikun yawarnitapas upyan, payka shutipa kawsayyumi wiñaypa Yaya Dioswa kawsananpa. Ñukami payta kawsachisha mundu tukurinan puncha.

55 Ñukapa aychaynika shutipa mikunami, yawarnipas shutipa upyanami.

56 Maykan runami mikun aychaynita, upyan yawarnita, payka wiñaypami ñukawa pakta kawsan. Ñukapas paywa pakta wiñaypa kawsani.

57 Tukuyta kawsayta kuk Yaya Dios ñukata kachawashka. Paymi ñukata kawsayta kuwashka ñukapas kunaynipa maykankunami aychaynita mikunahun. Imashnami ñuka kawsani Yayaynimanta, chasnallatatami aychaynita mikukkuna kawsanahun ñukamanta.

58 Kay aychaynika shutipa mikunami silumanta. Chay mikunaka manami kanchu yaya rukuykichi wañukunapa mikushkankuna manashina. Paykunaka mikushpankunatata wañurkakuna. Maykanmi silumanta shutipa mikunata mikun payka wiñayparaykumi Yaya Dioswa kawsanka.

59 Chasna nishpa Jesuska runakunata yachachirka Kapernaum llaktapi tantarinanchi wasipi.

Jesuspa rimashkanka riksichin imashnami mana tukurik Yaya Dioswa kawsayta tarinchi

60 Chasna yachachishkanta uyashpankuna Jesusta achka katikkuna kwintarkakuna paykunapura:

Chay yachachishkanka sinchimi kan. Pikunashi atipankakuna chayta kasunata.

61 Jesuska musyashpan mana alita rimahushkankunata tapurka:

¿Kay rimahushkaynillachu kankunata killachin?

62 ¿Imashnashi tukunkichima ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka, maymantami shamushkani chaymallatata sikahushkaynita rikunkichimaka?

63 Kankunata rimani, Yaya Diospa Espiritunmi kan shutipa
kawsayta kuk. Runakunaka manami atipanahunchu chay
Yaya Dioswa kawsayta kunata. Yaya Diospa Espíritun yuy-
achiwashpanmi kankunata yachachini. Paymi runaku-
nata rimashkaynita yuyachishpa Yaya Dioswa kawsay mana
tukurikta kun.
64 Kankunamanta shukkuna tiyan rimashkaynita mana
kirikkuna.
Chasna Jesuska rimarka puntirumanta pacha yachashpan
pikunami payta mana kasunkakunachu, chaymantapas pimi
payta apichinka.
65 Jesuska rimashpalla katirka: Chayta yachashpayni
kankunata rimarkani nima pi ñukapi sinchikushpa kasuwa-
machu Yaya Dios payta mana yanapashpanka.
66 Chasna rimashkanmanta pacha achka katik runakuna
payta manana katirkakunachu. Kutirkakunana maymen-
tami shamurkakuna.
67 Chaypi Jesuska ñukanchi chunka ishkay runankunata
tapurka:
¿Kankunapas ñukata sakiwanayankichichu?
68 Pedroka aynishpan rimarka:
Yachachik, nima pi tiyanchu ashwan katinanchipa. Kan-
llami ñukanchita rimanki imashnami Yaya Dioswa mana
tukurik kawsayta tarinchi.
69 Ñukanchika rimashkaykita kirirkanchi chaymantapas
yachashkanchi Yaya Diospa kachashkan munashkanllata ru-
rak runa kanaykita.
70 Jesuska aynirka:
Ñukami kankunata akllashkani chunka ishkayta
runaynikuna kanaykichipa. Ñuka kikin kankunata akllashka
kashpaynipas shuk kankunamanta kuntrayni kanka,
supayta kasuk.
71 Chasna Jesuska Simón Iskariotepa wawan Judasmanta
rimarka. Pay ñukanchiwa pakta chay chunka ishkay Je-
suspa runankunamanta kashpanpas payta apichinan karka.
Tukuy chayta Jesuska Kapernaum llaktapi ñukanchi israel
runakunapa tantarinanchi wasipi yachachirka.

7

Jesuspa wawkinkuna paypi mana sinchikurkakunachu

1 Chaymanta Jesuska Galilea allpapi shuk llaktama shuk
llaktama purishpa yachachishpa kawsarka. Judea all-
pama mana kutinayarkachu chaypi apunchikuna payta
wañuchinata munahushkankunarayku.

2-3 Karan wata ñukanchi israel runakuna tantaripayanchi ñawpa yaya rukunchikuna chunlla chakishka allpapi purishpa kawsahushkankunapi tampustukunapi kawsashkankunata yuyarinanchipa. Mana achka puncha pishihushpan chay tampu shutiyu punchanchikunarayku wawkinkuna Jesusta rimarkakuna:

Ama kay nima imata ruraypa allpapi kipariychu. Judea allpama riy tukuy kanta katikkuna yachaykiwa rurashkaykikunata rikunankunapa.

4 Riksirishka runa kanayashpaykika ama kaypi pakallashina yachaykiwa rurashkaykita rikuchiychu. Ashwan Jerusalén llaktama riy tukuy runakunapa rikushkankunapi ruranaykipa.

5 Chasna rimarkakuna paykunapas mana kirishpankuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta.

6 Chaypi Jesuska rimarka:

Rinayni punchaka manara paktarihunchu Yaya Dios manara rimawahushkanrayku rinaynipa. Kankuna rinaykichipaka ali kan ima punchapas.

7 Kankunataka Yaya Diosta mana kasuk runakunaka mana chikninahunchu. Ñukata shuti chikniwanahun mana alita rurahushkankunata paykunata rikuchihushkaynirayku.

8 Kankunaka riychi chayma. Ñukaka kankunawa manami rishanchu. Yaya Dios mana rimawahunrachu rinaynipa.

9 Chasna rimashpan Jesuska Galilea allpapi kiparirka.

10 Wawkinkuna tampu shutiyu punchakunarayku Jerusalén llaktama llukshishkankunawasha Jesuspas rirka ñukanchi runankunallawa. Mana rirkachu achka runakuna rikuhushkapi chayma rihushkanta mana yachanankunapa.

11 Apunchikuna apinayashpankuna payta maskarkakuna. Nima pi paymanta yachashpan ¿maypita kahun chay runaka? nishpa payta maskarkakuna tantarinapi.

12 Tukuy runakuna Jesusmanta pakalla kwintarkakuna paykunapura. Shukkunaka rimarkakuna: Chay runaka ali runami kan nishpa. Shukkunaka mana ali runachu, runakunata llullachikmi nishpa rimarkakuna.

13 Apunchikunata manchashpankuna nima maykan paymanta rimarkachu achka runakunapa uyashkankunapi.

Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachirka

14 Chusku punchata Jerusalén llaktapi tantarishpa katihushkanchipi, chusku puncha pishihushpan tukurinanpa Jesuska Yaya Diospa wasinpi yaykurka yachachinanpa.

15 Yachachishkanta uyashpankuna apunchikuna mancharirkakuna paykunashina Yaya Diospa shiminta alita

yachak kashkanrayku. Mana asirtashpankuna rimarkakuna paykunapura:

¿Imashnataya yachakushka kay runaka chasna alita yachachinanpa? Manaya ñukanchika payta yachachishkanchichu.

16 Jesuska paykunata aynirka:

Yachachishkaynika mana ñuka yuyaynimantachu. Ñukata kachawakmi chasna yachachinaynipa kamachiwashka.

17 Maykan runachari munan Yaya Diospa shiminta kasunata, paymi yachanka yachachishkaynika Yaya Diosmanta kananta, mana ñuka yuyaynimantachu.

18 Maykan runachari pay kikinpa yuyayninmanta yachachin, paymi munan runa masinkuna payta alita yachachinki nishpa kushichinankunapa. Maykanmi mana munanchu runa masinkuna pay kikinta kushichinankunapa, ashwan munanmi payta kachak Yaya Diosta kushichinankunapa, payllami shutipa kashkata yachachin, mana runa masinkunata llullachinchu.

19 Ñawpa yachachik Moisés wañupa killkashkanpi kankunata yachachin imashnami Yaya Dios munan kawsanaykichipa. Chasna kashpanpas nima maykan kankunamanta yachachishkanta kasunkichichu. Chasna kankuna kikin mana kasukkuna kashpaykichi ¿imaraykutaya ñukata wañuchiwanayankichi?

20 Chaypina payta aynirkakuna:

Kanka musparihunkimi ¿Pita kanta wañuchinayan?

21 Jesuska paykunata rimarka:

Shuk runallata samana punchapi ampishkaynimanta ñukata piñariwankichi.

22 Yuyariychi kankuna kikin ñawpamanta pacha rurahushkaykichita. Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpaykichi kari wawaykichipa ishpanan kara puntastuta pitinkichi pusak puncha wawayarishkanwasha. Samana puncha kashpanpas chayta rurankichi. Manara Moisés wawayarishpanra yaya rukunchi Abraham wañu kawsashkanmanta pacha tukuy israel runakuna chasna ruranchi.

23 Shuk kari wawa wawayarishkanwasha pusak puncha paktarishpan ishpanan kara puntastuta pitinkichilla samana puncha kashpanpas chasna pitinanchipa Moisespa killkashkan kamachishkata kasunaykichipa. Chasna rurashpaykichi samana puncha kashpanpas ¿imaraykuta ñukata piñariwankichi samana punchapi shuk runata ampishkaynirayku?

24 Ama yanka shuk runamanta millaypata yuyariychichu,
ashwan yuyariychi imashnami Yaya Dios munan yuyarinay-
kichipa.

Jesuska rimarka maymantami shamurka

25 Chaypi shukkuna Jerusalenpi kawsakkuna
tapunakurkakuna:
¿Mana kay Jesusta apunchikunaka wañuchinayashpa
kawsanahun?
26 Chayka kaypi rimahun tukuy ñukanchikuna chaw-
pinchipi. Nima maykan payta rimanchu. Apunchikunaka
yuyarinahunchari shutipa chapahushkanchi Yaya Diospa
Kachanan Kishpichik kananta.
27 Yachanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik shamush-
pan nima pi yachankachu pikunami yayankunaka. Kay
runamantaka yachanchi pikunami yayankunaka. Chasna
kashpan ¿kay runa kamachu Yaya Diospa Kachashkan Kish-
pichik?
28 Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachihushpan
rimahushkankunata uyashpan sinchita rimarka:
Kankuna yuyarinkichi ñukata riksiwashkaykichita, chay-
mantapas pikunami yayaynikunaka. Ñuka kankunata ri-
mani manami riksiwankichichu. Nima Yaya Dios ñukata
kachawaktapas riksinkichichu. Payka manami nima pita
llullachinchu. Chasna mana llullachik kashpanmi ñukata kay
allpama kachawashka. Manami shamushkanichu ñuka kikin
munay.
29 Chasna Yaya Dios ñukata kachawashpan ñukallami payta
alita riksini paymanta kashkaynirayku.
30 Chayta uyashpankuna apunchikunaka payta apina-
yarkakuna. Chasna kashpanpas mana atiparkakunachu
payta apinata. Manara Yaya Dioska munashkachu chay uras
wañunanpa.

Fariseokuna Jesusta apinayarkakuna

31 Apunchikuna Jesusta wañuchinayashpankunapas achka
runakuna paypi sinchikurkakuna. Alita rimarkakuna
paykunapura:
Yachanchi chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kish-
pichikka shamushpan achka nima ima uras rikushkanchita
rurashkanwa Yaya Diospa atun yachayninwa kahushkanta
rikuchinka. Manami tiyanchu ashwan yachak runaka kay
Jesusmanta.
32 Fariseokuna uyashpankuna Jesusmanta
rimahushkankunata saserdotekunapa apunkunawa pakta
kacharkakuna Yaya Diospa wasinta kuyrak runakunata
paykuna Jesusta apinankunapa.

33 Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:
Mananami achka punchakunatanachu kankunawa kasha.
Ñami paktarihun ñukata kachawakma kutinaynipa.
34 Chayma rishpaynimi kankunaka maskawankichi.
Chasna maskawashpaykichipas manami tariwankichichu.
Kankunaka mana atipankichichu rinata maytami ñukaka
risha.
35 Chaypi apunchikuna tapunakurkakuna paykunapura:
¿Maytataya rinma ñukanchi payta mana atipananchipa tarinata? ¿Rinkachu karuma maypimi shuk israel masinchikunaka kawsanahun chikan runakuna chawpipi chaypi mana ñukanchikunamanta runakunata yachachinanpa?
36 ¿Imatata rimanayan kasna nishpan maskawashpaykichipas manami tariwankichichu, chaymantapas maymami ñukaka risha manami atipankichichu rinata nishpa?

Jesuska wiñaypa tukyarik yakutashina kunayan

37 Chay tantarinanchi tukurinan punchami tukuy chay punchakunamanta ashwan ali kan. Chay punchapi Jesuska kutikashka runakunapa puntanpi shayarishpan sinchita rimarka:
Maykan runami shunkunpi yakunayayta musyahuk runashina kan, payka sinchikuchun ñukapi saksakta upyashkashina kushilla kananpa.
38 Maykanmi ñukapi sinchikun, paymanta llukshin wiñaypa tukyarik shutipa kawsayta kuk yakushina imashnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman.
39 Chaywa payka rimanayarka Yaya Diospa Espiritunmanta, maykantami ñukanchi paypi sinchikukkunata chaymanta kunan karka. Chay uras Jesuska manara wañushkarachu karka nima kawsarimushkarachu karka Yayanma kutinanpa. Chayrayku Yaya Diospa Espiritunta manara kacharkachu ñukanchipi kawsananpa.

Runakuna Jesusmanta mana shuk yuyayllawachu karkakuna

40 Jesuspa yachachishkanta uyashpankuna shuk runakunaka rimarkakuna:
Kay runaka chapahushkanchi Moisés wañushina Yaya Diospa yachayninwa yachachikmi kan.
41 Shukkunaka rimarkakuna:
Paymi kan chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik.
Chaymanta shukkunaka rimarkakuna:
Mana, mana Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kan. Chay Kishpichik kamaka manami shamumachu Galilea allpamanta.

42 Yaya Diospa killkachishkanpi riman chay Kishpichik
atun apunchi David wañupa miraymanta kananta.
Chaymantapas riman Davidpa kawsashkan Belén
llaktamanta kananta nishpa rimarkakuna mana alita
Jesusmanta yachashpankuna.
43 Chay runakuna Jesusmanta mana shuk yuyaywallachu
karkakuna.
44 Shukkunaka payta apinayarkakuna. Chasna kashpan-
pas mana atiparkakunachu apinata.

*Israel runakunapa apunkuna Jesusta mana kirirkaku-
nachu*

45 Chaymanta chay Yaya Diospa wasinta kuyrakkuna
Jesusta mana apashpachu kutirkakuna fariseokunama
saserdotekunapa apunkunamapas. Chaypi paykunata
tapurkakuna:
¿Imaraykutaya chay runataka mana apamushkankichichu?
46 Chay kuyrakkunaka aynirkakuna:
Payka yapa alita yachachikmi. Mana tiyanchu nima shuk
runa payshina yachaywa rimakka.
47 Chaymanta chay fariseokuna rimarkakuna:
¿Kankunatapas chay runaka llullachishkachu?
48 Tukuy apunchikunamanta ñukanchi fariseokunamanta-
pas mana tiyanchu nima shuk payta kirik.
49 Chay mana yachak runakunalla Moisés wañupa killka-
shkanta mana asirtakkuna kirinahun. Paykunami Yaya
Diospa kastiganan runakuna kanahun.
50 Chaypi shuk fariseo Nikodemo shutiyu shuk tuta Je-
susma rishkanrayku paykunata rimarka:
51 Moisespa killkashkanta kasushpanchi mana
atipanchichu kastiganata shuk runata manara alita
yachashpanchi imatami rurashka. Uchayu kananta alita
yachashpanchirami payta kastiganchi.
52 Chaypi Nikodemota aynirkakuna:
¿Kanpaschu kanki Galilea allpamanta runa chasna
rimanaykipa? Yaya Diospa shiminta yachakuy yachanaykipa
mana nima shuk Yaya Diospa yachayninwa yachachik
Galilea allpamanta tiyanchu nishpa.
53 Chasna kwintashkankunawasha tukuy kutirkakuna
wasinkunama.

8

Mana ali kawsak warmita Jesusma pusharkakuna

1 Fariseokuna wasinkunama kutishpankuna Jesuska
Olivos urkuma rirka.

2 Kayantima pakarihushkanpi Yaya Diospa wasinma kutirka. Chaypi paktashpanchi achka runakuna payta kayllayarkakuna. Chasna payta kayllayashpankuna tiyarirka yachachinanpa.

3 Chaypi Moisés wañupa killkashkanta yachachikkuna fariseokunawa pakta shuk warmita pushamurkakuna shuk kariwa musayahukta tarishkankunata. Paktashpankuna churarkakuna tukuy runakuna rikunankunapa.

4 Chaypi Jesusta rimarkakuna:

Yachachik, kay warmita tarishkanchi shuk kariwa musayahukta.

5 Moisespa killkashkanpi riman chasna warmikunata rumiwa tuksishpa wañuchinanchipa. ¿Kanka, imashnata yuyarinki?

6 Chay mana ayniypata tapurkakuna yapa munashpankuna payta apinata. Chasna tapushkankunata Jesuska aynima karka wañuchiychi nishpa, ñukanchikunata winsishka romano apunchikunapa kamachishkanta mana kasumachu karka kasna nishkata: Israel runakuna mana atipanahunchu nima pita kastigashpa wañuchinata nishpa. Chaymantapas Jesuska llakichiychi nishpa aynima karka, Yaya Dios Moisesta killkachishkanta mana kasumachu karka. Chayrayku chasna payta tapushpankuna mana uyashkashina kumurishpan makin wawawa allpapi killkarayarka.

7 Paykuna mana sakishpankuna tapunata Jesuska shayarishpan rimarka:

Maykanmi kankunamanta ucha illa kan, payra tuksichun puntiru rumiwa.

8 Chaymanta kuti kumurishpan katirka allpapi killkashpa.

9 Paypa rimashkanta uyashpankuna washapuralla llukshirkakuna. Puntiru rirkakuna rukukuna chaymanta musukunana. Tukuy llukshishpankuna Jesús chay warmi puntanpi kahukllawana kiparirka.

10 Chaypi Jesús shayarishpan chay warmita rikurka. Chaymanta tapurka:

Pani, ¿maypitaya kahunkuna chay runakunaka? ¿Nima shukchu kanta tuksinayashka?

11 Chay warmika aynirka:

Nima pi, yachachik.

Jesuska payta rimarka:

Chasna kashpanka ñukapas mana rimanichu kanta kastiganankunapa. Kunanka kutiy. Manana uchata ruraynachu.

Jesuska runakunarayku punchashina kananta rimarka

12 Chaymanta Jesús kiparishpan Yaya Diospa wasinpi kuti
runakunata yachachirka kasna nishpa:
Ñukami runakunaraykuka punchashina kani. Maykankunami ñukata katiwanahun mana kawsankakunanachu amsapishina Yaya Diosta mana riksishpa. Ñuka punchatashina riksiwashkankunarayku yachankakuna imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpi. Chasna ñukata riksiwashpankuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna.
13 Chaypi fariseokunaka rimarkakuna:
Kanlla kan kikinmanta rimanki punchashina kanaykita, chayrayku rimashkaykika mana valinchu. Mana tiyanchu ashwan shuk chasnallatata kanmanta rimakka.
14 Jesuska aynirka:
Ñuka yachani maymantami shamushkani maymami risha. Chayrayku ñukalla ñuka kikinmanta rimashpaynipas shutipami kan. Kankunaka manami yachankichichu maymantami shamushkani maymami risha.
15 Kankunaka kikin yuyaykichikunamanta runa masikichikunata uchachinkichi. Ñukaka manami kawsanichu runakunata uchayu kanki nishpa.
16 Runakunata rimashpaynipas uchayu kanki nishpa, rimashkaynika shutipami, manami yanka nishpachu kan. Chasna rimashpayni mana ñukallachu uchayu kanki nishpa rimani, ashwan kachawak Yayayniwa pakta chasna rimanchi. Chayrayku rimashkaynika shutipami.
17 Katihushkaykichi Moisés wañupa killkashkanpi kasna nin: Ishkay runa shuk runamanta apupa puntanpi chasnalla rimashpankunaka shutipa kan nishpa.
18 Ñukamanta tiyan ishkay chasnalla rimakkuna. Ñuka kani shuk ñuka kikinmanta rimak, chaymanta Yayayni ñukata kachawakpas chasnallatata ñukamanta riman.
19 Chasna Jesuska rimashpan tapurkakuna:
¿Maypita kahun yayaykika?
Jesuska aynirka:
Kankunaka nima ñukata nima Yayaynita riksinkichichu. Ñukata riksiwankichimaka Yayaynitapas riksinkichimami karka.
20 Tukuy chayta Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachishpan rimarka. Payka kahurka maypimi kullkita churanankunaka karkakuna. Chaypi tukuy runakunapa rikushkankunapi yachachishpan nima pi payta apirkachu, manara Yaya Dios munashkanrayku apinankunapa.

Jesusta mana kirik runakuna siluma mana rinkakunachu

21 Chaymanta Jesuska kutikashka payta chiknik runakunata rimarka:

Ñukaka kankunata sakishami. Rishpayni kankunaka maskawankichi, ¿maypitaya chay kishpichikka? nishpa mana tariwankichichu. Ashwan, wañushpaykichi uchaykichimanta mana llakichirishkachu wañunaykichi tiyan. Yaya Dioska ñukata mana kirishkaykichimanta kankunata mana llakichinkachu. Chayrayku manami atipankichichu rinata maymami ñukaka risha.

22 Chayta uyashpankuna apunchikuna rimarkakuna paykunapura:

¿Imatataya rimanayan, maymami risha kankunaka mana atipankichichu rinata nishpa? Rimanayanchari pay kikin wañuchirinayashkanmanta.

23 Chaypi Jesuska rimarka:

Kankunaka kay allpamantami kankichi, ñukaka awamantami kani. Kankunaka uchayu runakunami kankichi, ñukaka mana uchayuchu kani.

24 Ñukami kani wiñaypa kawsak Yaya Dios. Kankuna pay kanaynita mana kirishpaykichika Yaya Dios uchaykichikunamantaka manami llakichinkachu. Chayrayku kankunata rimashkani wañushpaykichi uchaykichikunamanta manami llakichirishkachu wañunkichi.

25 Chaypi payta asikshina tapurkakuna:

¿Pitaya kanki kanka?

Jesuska aynirka:

Kankunata shutipa kashkata rimashpaynipas mana kiriwankichichu. ¿Imaraykutaya kankunawa kwintani?

26 Ñukapa tiyawan achka kankunamanta rimanaynipa, chasnaykichimanta kastigarishka kanaykichipa. Rimashkaynita mana kirishpaykichipas shutipami kan. Ñukata kachawak shutipata rimak kashpanmi rimashkaynika shutipami, paypa rimawashkanllata runakunata rimashkaynirayku.

27 Chasna Jesús rimashpan apunchikunaka mana asirtarkakunachu, pay ñukata kachawak nishpan Yayan Diosmanta rimashkanta.

28 Chayrayku Jesuska paykunata rimarka:

Kankuna kruspi alsawashpaykichi Yayayni Diospa Kachashkan Runata, chaypirami riksiwankichi ñuka Yaya Dios kanaynita. Chaymantapas yachankichi nima imata ñuka kikin yuyaynimanta rurashkaynita, ashwan Yayaynipa yachachiwashkanllata kasushkaynita.

29 Ñukata kachawak tukuy uras ñukawa kahun. Mana nima ima uras sapallaynita sakiwashkachu, payta tukuy uras rurashkayniwa kushichishkaynirayku.

30 Chasna Jesuska rimashpan achka runakuna paypi
sinchikurkakuna.

Jesusta mana kirikkuna manami Yaya Diospa wawankunachu kanahun

31 Chaypi shuk apunchikunapas Yaya Diosmanta
kashkanta yuyarishpankuna Jesús paykunata rimarka:
Rimashkaynita yuyarishpa kasushpa kawsaychi. Chasna
kawsashpaykichi shutipa ñukata katiwakkunami kankichi.
32 Yachachishkaynita kasushpaykichika riksiwankichimi
shutipa kashkata rimak kanaynita. Chasna kanaynita rik-
siwashpaykichimi kishpichirishka kankichi manana shuk
mana ali patronpa kamachishkanshina kawsanaykichipa
llullakunata kirishpa.
33 Paykunaka aynirkakuna:
Ñukanchi kawsanchi kunkaylla yaya rukunchi Abraham
wañupa miraymanta kashkanchirayku. Payshina shuklla
Yaya Diosta kasushpanchi nima ima uras tiyashkachu shuk
runa ñukanchita kamachik shamunanpa. ¿Imaraykutaya kanka
rimanki ñukanchika kashunchi kishpichirishka? ¿Pimantataya
kishpichirishka kanchima?
34 Jesuska paykunata aynirka:
Alita uyawaychi. Uchata rurashpa katishpaykichika
uchata rurachikpa kamachishkanllatana ruranaykichi tiyan,
mana munashpaykichipas.
35 Chasna shukpa kamachishkan kashpaykichi manami
Yaya Diospa wawankunachu kankichi. Wawankunallami
paywa wiñaypa kawsankakuna. Mana wawankuna kashpay-
kichika manami atipankichichu paywa wiñaypa kawsanata.
36 Ñuka Yaya Diospa Wawan kashpayni atipani
kamachirishka kahushkaykichimanta kankunata
kishpichinata. Ñuka kankunata kishpichishpaynimi shutipa
kishpichirishka kankichi.
37 Ñuka yachani ñawpa yaya rukunchi Abraham
wañupa miraymanta kanaykichita. Chasna kashpanpas
kankunaka rimashkaynita mana uyanayashkaykichirayku
wañuchiwanayankichi.
38 Ñuka rimani maykantami Yayaynika rimawashka,
kankunaka rurankichi maykantami yayaykichika riman.
39 Chaypi payta aynirkakuna:
Yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta kashpanchi
payshina shuklla Yaya Diosta kasunchi.
Jesuska paykunata rimarka:
Shutipa Abrahamshina kankichimaka payshinami alillata
rurankichima.

40 Abrahamka nima ima uras shuk alita rimak runata
wañuchinayarkachu. Kankunaka Yaya Diosmanta uyashkayni
shutipa kashkata rimak kashpaynipas wañuchiwanayankichi.
41 Kankuna kankichi chikan yayayu. Rurankichi maykan-
tami yayaykichika ruran.

Chaypi payta aynirkakuna:

Ñukanchipa yayanchika shukllami. Yaya Diosllami
yayanchika. Mana kanchichu shuk yayamanta
wawakunashina.
42 Jesuska aynirka:

Yaya Dios yayaykichi kamaka ñukata yuyawankichimami
paymanta kashkaynirayku. Pay kachawashpanmi
shamushkani. Manami shamushkanichu ñuka kikin
yuyaynimanta.
43 ¿Imaraykuta mana asirtankichichu rimahushkaynita?
Kankunata rimani, manami asirtankichichu mana alita shi-
minita uyanayashkaykichirayku.
44 Yayaykichika supaykunapa apunmi. Paypa wawankuna
kashpaykichi tukuy munashkanta ruranayankichi.
Yaya Dios runata rurashkanmanta pacha supayka
runata wañuchik kan. Tukuy shutipa kashkata piñarin
shunkunmanta pacha llullachik kashkanrayku. Chasna
shunkunmanta pacha llullachik kashpanmi llullallata riman.
Paymi llullaysiki, tukuy llullaka paymantami.
45 Ñuka shutipa kashkata rimak kashpayni manami kiri-
wankichichu.
46 ¿Pita kankunamanta atipan uchata rurashkaynita rimak
rinata? Nima pi atipanchu. Shutipa kashkata rimak kash-
payni ¿imaraykuta mana kiriwankichichu?
47 Maykan runami Yaya Diospa wawan kan, paypa shim-
inta kasunmi. Kankunaka shiminta mana kasunkichichu
mana paypa wawankuna kashkaykichirayku.

Ñawpa kawsak Abraham manara tiyashpanra Jesukristu ña tiyarka

48 Jesuspa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka
payta rimarkakuna:

Ñukanchika alita rimanchi Samaria allpamanta runashina
kanki supay yaykushka nishpa.
49 Chaypi Jesuska aynirka:

Mana supay yaykushka runachu kani. Ashwan Yayaynita
kushichishpallami kawsani. Chasna kashpaynipas kanku-
naka millaypallata rimawankichi.
50 Ñuka mana maskanichu runakuna ali kanki nishpa
rimawanankunapa. Chasna kashpanpas tiyan shuk
maykanmi munan runakuna kushichiwanankunapa. Paymi

shuk puncha rimanka rurashkaynika alichu manachu nishpa.

51 Alita uyawaychi, maykan runami rimashkaynita kasun, chayka manami wañunkachu.

52 Chaypi apunchikunaka aynirkakuna:

Yaya rukunchi Abrahamka wañurka, chaymantapas Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkuna tukuy wañurkakuna. ¿Imashnataya kanka rimanki, maykan runami shiminita kasun, payka manami wañunkachu nishpa? Kunan shuti yachanchi supay yaykushka runa kanaykita.

53 Yaya rukunchi Abraham wañurka. Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunapas tukuy wañurkakuna. ¿Kanka paykunamanta pasachu kanki? ¿Pi kanaykitataya yuyarinki?

54 Jesuska aynirka:

Rimaynimaka ñuka kikinmanta atun yachayyu kani nishpa, rimashkaynika manami valimachu. Yayaynimi chasna atun yachayyu kanaynita riman, maykantami kankunaka rimankichi Yaya Diosninchi nishpa.

55 Chasna rimashpaykichipas payta mana riksinkichichu. Ñuka shuti payta riksini. Mana riksinichu nishpa rimaynimaka kankunashina llullaysiki kaynima. Chasna payta riksishpaynimi shiminta kasuni.

56 Ñawpa kawsak yaya rukunchi Abraham atunta kushikurka allpama shamunaynita rikunanta yachashpan. Shamushkaynita rikushpan kushikurka.

57 Chayta uyashpankuna apunchikuna Jesusta rimarkakuna:

¿Imashnataya ñawpa Abraham kawsashkanta rikushkanki? Manara kankichu nima pichka chunka watayu.

58 Jesuska paykunata aynirka:

Alita uyawaychi, Abraham manara wawayarishpanra ñuka chasnalla kawsa Yaya Dios karkani.

59 Chasna Jesuska runa kashpanpas Yaya Dios kananta rimashpan rumikunata apirkakuna payta tuksishpa wañuchinankunapa. Chaypi Jesuska pakashpan Yaya Diospa wasinmanta llukshirka.

9

Jesuska shuk wisku runata ampirka

1 Jesuska Yaya Diospa wasinmanta llukshishkanwasha ñukanchi runankunawa purishpan wawayarishkanmanta pacha wisku runata rikurkanchi.

2 Chaypi Jesusta tapurkanchi:

Yachachik, ¿imamantataya kay runaka wisku wawayarishka, yayankunapa uchanmantachu, pay kikinpa uchanmantachu?

3 Chaypi Jesuska ñukanchita aynirka:

Chasna wisku wawayarishkanka mana kanchu pay kikinpa uchanmanta nima yayankunapa uchankunamantachu. Payka wisku wawayarishka Yaya Dios atun yachayninwa ampishpan runakunata rikuchinanpa.

4 Kawsa kahushpanchira kachawak Yaya Diosta kasushpa kamachishkankunata ruranchi tiyan. Wañushkanchiwasha nima imata atipashunchichu ruranata.

5 Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kahushpaynira paykunarayku punchashina ali ruranakunata riksichikmi kani.

6 Chasna rimashkanwasha Jesuska allpapi tyukashpan allpawa chapushpan wiskupa ñawinpi kakurka.

7 Chaymanta rimarka:

Mayllakriy ñawikita runakunapa rurashkan Siloé yaku tantarinapi. Chay Siloé ninayan kachashka. Chaypi mayllarik rirka chay wiskuka. Mayllarishpan chay wiskuka ampirirka. Ña rikushpanna wasinma kutirka.

8 Chay kuchunpi kawsakkuna, ñawpa kullkita tapuhushkanta rikukkunapas tapunakurkakuna:

¿Mana kay tiyarishpa kullkita tapupayarka?

9 Shukkunaka rimarkakuna:

Ari, paymi.

Shukkunaka:

Mana paychu, payshina rikurishpanpas nishpa rimarkakuna.

Chay wisku ampirishkaka rimarka:

Ari, ñukami kani.

10 Chaypi payta tapurkakuna:

¿Imashnamantataya kunanka ña atipanki rikunata?

11 Paykunata aynirka:

Chay Jesús shutiyu runami llawsanta allpawa chapushkanwa ñawinipi kakushpan rimawarka: Mayllakriy runakunapa rurashkan Siloé yaku tantarinapi nishpa. Chayma rishpayni ñawinita mayllarkani, chay ratulla rikurkanina.

12 Chaymantapas payta tapurkakuna:

¿Maypita chay kanta ampik runaka?

Payka aynirka:

Mana yachanichu maypichari kahun nishpa.

Israel runakunapa apunkunaka wisku ampirishkata tapurkakuna

13-14 Jesús llawsanta allpawa chapushpan samana punchapi chay wiskuta ampirka. Chay puncha nima pi atipapayanchu imata ruranata. Chayrayku chay ampirishkata fariseokunama pusharkakuna.

15 Paykunapas payta tapurkakuna:

¿Imashnamantata kunanka atipanki rikunata?

Chay ampirishkaka aynirka:

Chay ampiwak runaka llawsanta allpawa chapushkanwa ñawinipi kakurka. Chayta mayllak rirkani. Kunanka rikuknami kani.

16 Shuk fariseokunaka rimarkakuna:

Chay kanta ampik runaka manami Yaya Diosmantachu mana samashkanrayku samana punchapi.

Shukkunaka paykunamanta rimarkakuna:

Uchasapa kamaka mana ruranata atipamachu karka tukuy chay nima ima uras rikushkanchita atun yachaywa rurashkankunata.

Chasnamanta mana shuk yuyayllawachu karkakuna.

17 Kutikashka chay ampirishkata tapurkakuna:

Rimashkanki pay kanta ampishkanta. Chasna kashpanka ¿imatata kanka yuyarinki paymanta?

Ñukaka yuyarini payka Yaya Diospa yachayninwa rurak runa kananta nishpa aynirka.

18 Chaypi chay apunchikunaka mana kirishkakunachu ñawpa wisku kashkanta. Chayrayku yayankunata kayachirkakuna.

19 Paktashpankuna paykunatapas tapurkakuna:

¿Kayka kanchu kikin wawaykichi? ¿Shutipachu wisku wawayarirka? Chasna kashpan ¿imashnamantataya kunanka rikuk tukushka?

20 Chaypi yayankunaka aynirkakuna:

Ari, kikin wawanchimi. Shutipami wisku wawayarirka.

21 Mana yachanchichu imashnamantami rikuk tukushka, nima yachanchichu pimi payta ampishka. Pay kikinta tapuychi. Ñami ruku kan. Paymi kankunata rimanka.

22 Chasna rimarkakuna manchashpankuna tantarinanchi wasimanta wichuy tukunankunata. Manara Jesús chay wiskuta ampishpan apunchikunaka runakunata rimarkakuna: Maykan runakunami Jesusmanta rimanahun: Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kan nishpa, chay runakunatami tantarinanchi wasimanta wichushunchi.

23 Chayta yachashpankuna yayankunaka rimarkakuna: Pay kikinta tapuychi. Ñami ruku kan. Paymi kankunata rimanka nishpa.

24 Chaypi apunchikunaka wisku ampirishkata kayachirkakuna kuti shamunanpa. Paktamushpan rimarkakuna:

Kunan shuti Yaya Diospa puntanpi mana llullashpa shutipata rimay chay ampiwashka runa nishkaykimanta. Ñukanchi yachanchi chay runaka uchasapa kananta.

25 Chay ampirishka runaka aynirka:

Mana yachanichu uchayuchu manachu nishpa. Ñukaka yachanimi wisku kashkaynita, kunanka rikuninami.

26 Chaypi kutikashka payta tapurkakuna:

¿Imashnata rurarka kanta ampinanpa wisku kashkaykimanta?

27 Chay wisku ampirishkaka aynirka:

Ñami kankunata rimashkani. Rimashpaynipas manami kiriwankichichu. ¿Imaraykuta munankichi kutikashka rimanaynipa? ¿Kankunapas payta katinata munankichichu?

28 Chayta uyashpankuna yapa piñarishpa millaypata rimarkakuna. Chaymantapas rimarkakuna:

Kanka kasunki chasna runata, ñukanchika ali yachachik Moisés wañupa killkashkan Yaya Diospa kamachishkanllata kasunchi.

29 Moisesmanta yachanchi Yaya Dios payta rimashkanta. Chay runamantaka nima imata yachanchichu. Nima yachanchichu maymantachari shamushka.

30 Chay wisku ampirishkaka aynirka:

¿Imashnataya chasnaka kanka? ¿Ñukanchimanta pasa Yaya Diospa shiminta yachakukkuna kashpaykichitatachu mana yachankichi maymantami shamushka chay ñukata mana atipaypata rurashpa ampiwashka runaka?

31 Alita yachanchi Yaya Dioska mana uyanchu uchayu runakunataka, ashwan uyanmi, maykankunami payllata kushichishpa paypa munashkanta rurashpa kawsanahun.

32 Nima ima uras uyashkanchichu shuk runa wisku wawayarishka ampirishkanmanta.

33 Chay runa mana Yaya Diosmanta kamaka manami atipamachu karka kay mana atipaypata ruranata.

34 Chaypi shuk runa wisku wawayarishpan uchamanta chasna tukushkanta yuyarishpankuna payta rimarkakuna:

Wawayarishkaykimanta pacha uchasapami kanki. Chasna kashpaykika ¿imashnataya ñukanchi yachachikkunataka yachachinayanki?

Chasna rimashpankuna tantarina wasimanta wichurkakuna.

Yaya Diosta mana kasukkuna wiskushina kanahun

35 Chasna wichushkankunata yachashpan Jesuska payta maskananpa rirka. Chay wisku ampirishkata tarishpan tapurka:

¿Sinchikunkichu Yaya Diospa Kachashkan Runapi?

36 Chaypina aynirka:

Rimaway wawki, ¿pitaya chay runaka paypi sinchikunaynipa?

37 Jesuska aynirka:

Ñami rikushkanki chay runataka, ñukami kani maykanwami kwintahunki.

38 Chaypina paypa puntanpi kunkurirka. Kunkurishpan rimarka:

Kunan shuti kanpi sinchikuni shutipa Amuyni kanki.

39 Jesuska rimarka:

Ñukaka kay allpama shamushkani runakunata riksichinaynipa imashnami kanahun Yaya Diospa rikushkanpi. Tiyan shuk mana alita rurak runakuna wiskushina Yaya Diospa shiminta mana riksikkuna. Chay runakunata yachachishpa yanapashami alita rikuk runakunashina Yaya Diospa shiminta riksik tukunankunapa. Shuk runakuna tiyan alita rikuk runakunashina Yaya Diospa shiminta riksik kanankunata yuyarikkuna. Paykunaka shutipa wiskushinami Yaya Diospa shiminta mana asirtashpa kiparinkakuna.

40 Chayta uyashpankuna kuchunpi kahuk fariseokunaka tapurkakuna:

¿Kanka rimankichu ñukanchipas wiskushina kahushkanchita?

41 Jesuska paykunata aynirka:

Shuk wiskushina kankichimaka Yaya Diospa shiminta mana riksishpa, nima pi kankunamanta mana ali kashkaykichita rimak rinmachu. Kankunaka mana asirtashpaykichipas rikuk runakunashina kanchi Yaya Diospa shiminta riksik nishpa rimankichi. Chasna yanka rimashkaykichirayku uchaykichika manana llakichiypanachu.

10

Jesuska runankunawa kawsan, imashnami shuk alita obehanta kuyrakka obehankunawa kawsan

1-2 Fariseokuna yuyarinahun runa masinchikunata yachachik kashpanchi obehakunata kuyrak runashina paykunata kuyrak kanchi nishpa. Jesuska chasna yuyarishkankunata riksishpan paykunata kasna yachachishpa katirka:

Alita uyawaychi. Rikuychi shuk kuyrak amuta obehankunawa. Obehakunapa tiyan shuk samanankuna kincharishkaka shuk punkuyulla. Chay punkuta yaykuk runaka kikin kuyrakmi. Maykankunami mana chay punkuta yaykunahunchu, ashwan shuk partita sikashpa yaykunahun, chaykunaka kanahunmi shuwakuna.

3 Chay samanankuna kincha punkupi tiyan shuk kuyrak runa. Payka chay obehakunata kuyrakraykulla paskan. Chay kuyrak runaka yaykushpan obehankunata karan shukta shutinkunapi kayan. Paypa shiminta uyashpankuna kushikushpa kasunahun riksishkankunarayku. Chay kuyrak runaka obehankunata kayashpan chushama llukshichin.

4 Ña tukuy llukshishpankuna obehankunapa puntankunapi purin. Paykuna payta katinahun, shiminta riksishkankunarayku.

5 Mana riksishkankunataka manami katinahunchu, ashwan paymanta mitikunahun, shiminta mana riksishkankunarayku.

6 Chasna Jesuska rimashpan mana shutillatachu payta chiknik runakunata yachachirka. Paykunaka mana asirtarkakunachu imatami chay rimashkanwa yachachinayarka.

Jesuska shuk alita obehankunata kuyrakmanta rimashpan yachachinayan runankunata kishpichinanmanta

7 Jesuska paykunata yachachishpalla katirka: Alita uyawaychi. Ñukami kani obehakunapa samanankuna kincha punkushina.

8 Ñukamanta puntiru achka llullachishpa yachachikkuna shamushkakuna. Mana punkuta yaykushpankunami mana kanahunchu kikin obehakunata kuyrakkuna. Kanahunmi obehata shuwakunashina. Runakunata llullachishpa chinkachinahun. Obehaynikunaka ñukata alita riksiwashpankuna manami paykunataka kasushkakunachu.

9 Ñukami kani obehakunapa samanankuna kincha punkushina. Maykankunami yaykunahun, paykunataka wañuymanta kishpichishami. Chasna alita wakaycharishka tukushpankuna mana manchashpa yaykunahun llukshinahun, tukuy munashkankunata kushilla kawsanankunapa tarinahun.

10 Obehata shuwakunaka shamunahun kichunapa, wañuchinapa, chinkachinapa. Chasnashinami mana alita yachachikkunaka runakunata ruranahun. Ashwan ñukaka shamushkanimi runakunata mana tukurik nima ima uras riksishkankuna shutipa kawsayta kunaynipa.

11 Ñukami kani alita obehankunata kuyrak runashina. Ali
kuyrak runaka obehankunata yapa yuyashpan wañushanpas
paykunata kishpichinaynipa nishpa wañuma.
12 Maykanmi kullkita ganananllapa obehakunata kuyran,
payka puma shamuhushpan sakin. Paykunamanta mitikun,
mana kikin amun kashkanrayku. Pumaka obehakunata ap-
inapa shamuhushpan paykunata shikwachin tukuy partima.
13 Chay kuyrakka mitikun, kullkita ganananllapa
kuyrahushkanrayku. Mana obehakunata kuyranchu,
paykunata yuyashkanrayku.
14 Ñukami kani runaynikunarayku shuk alita obehanku-
nata kuyrak runashina. Riksinimi pikunami runaynikunaka.
Karan shukta yuyashpayni alita riksini. Chasnallatatami
runaynikunapas alita ñukata riksiwanahun.
15 Imashnami Yayayni Dios ñukata riksiwan, chaymanta-
pas imashnami ñuka payta riksini, chasnallatatami ñukapas
runaynikunawa alita riksinakuni. Paykunata kishpichi-
naynipami wañusha.
16 Chaymantapas imashnami obehankunata kuyrak
runapa tiyama chikan obehankuna shuk parti shuk
kinchapi, chasnashinami ñukapapas shuk parti tiyawan
shuk runaynikuna mana israel runakunamantachu.
Paykunatapas yachachinayni tiyan kasuwanankunapa.
Yachachishkaynita uyashpankuna kasuwankakuna. Tukuy
partimanta runaynikunata tantachinayni tiyan tantaylla
kawsanankunapana ñuka sapallana kuyrak kanaynipa.
17-18 Paykunata kishpichishpa wañusha. Wañushkaynimanta
kawsarisha. Nima pi atipawankachu wañuchinata, ashwan
ñuka kikin munay wañusha. Chasnallatatami ñuka kikin mu-
nay kawsarimusha. Yayayni Diosmi kachawashka chasna
wañunaynipa chaymantapas kawsarimunaynipa. Chasna
payta kasuhushkaynirayku ñukata yapa yuyawan.
19 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpankuna apunchiku-
naka kutikashka mana shuk yuyaywallachu karkakuna.
20 Achka rimarkakuna:
Kay runaka supay yaykushka muspa runami kan. Mana
valinchu payta uyananchipa.
21 Shukkunaka rimarkakuna:
Nima maykan runa supay yaykushka kamaka payshina
rimamachu. Chasna supay yaykushka runa kamaka mana
atipamachu karka wiskuta ampinata.

Jesuska Yaya Diospa Wawan kananta rimarka

22-23 Chiri killakuna paktashkan uras Jerusalén llaktapi
shuk tantarina tiyarka. Tantarishka kahurkakuna
kushikushpa yuyarinankunapa Yaya Diospa wasinta

kuntrankuna ñawpa urmachishkankunamanta kuti alichashkankunata. Jesuspas Jerusalenpi kahurka. Yaya Diospa wasinpimi karka punku mayanpi Salomón shutiyu wasipi. Chiri kashpan chaypi puririrka.

24 Chaypi apunchikuna payta muyukta shayarishpankuna tapurkakuna:

¿Imaraykuta mana kuskata rimankichu pimi kanki? Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kashpaykika ñukanchita kuskata rimay.

25 Jesuska paykunata aynirka:

Ñami kankunata rimashkani, manami kiriwankichichu. Yayayni atun yachayninta kuwashkanrayku rurahushkaynikunata rikushpaykichi atipankichi yachanata pimi kani.

26 Kankuna mana munankichichu kiriwanata, mana obehaynikuna kashkaykichirayku.

27 Obehaynikunaka shiminita riksinahun. Ñukapas paykunata riksinimi. Paykunata kayashpayni katiwanahun.

28 Ñuka paykunata Yaya Dioswa mana tukurik kawsayta kuni. Manami rinkakunachu ñukamanta anchurishka wiñaypa parisinankunapa. Nima pi atipanchu ñukapi kirikkunata kichuwanata.

29 Yayayni paykunata kuwashka. Nima pi paytaka atipanchu kichunata tukuymanta ashwan atun yachayyu kashkanrayku.

30 Ñukapas Yayayniwa tukuypi shuk yuyayllawa parihu yachayyu kanchi.

31 Chasna Jesús rimashpan kutikashka apunchikunaka rumikunata apirkakuna payta tuksishpa wañuchinankunapa.

32 Chasna wañuchinayahushkankunapi Jesuska paykunata rimarka:

Kankuna rikushkankichi Yayaynipa yachayninwa alikunata rurashkaynita. ¿Maykan chay ali rurashkaynikunamantata wañuchinayawankichi?

33 Chaypi apunchikunaka aynirkakuna:

Manami kanta rumiwa wañuchinayahunchichu alita rurashkaykimanta. Kanta wañuchinayahunchimi runa kashpaykitata Yaya Diosmi kani nishpa rimashkaykirayku. Chasna tukuy runakunamanta pasa Yaya Diosshina kanayashpaykimi kanta wañuchinayahunchi.

34 Chaypi Jesuska aynirka:

Alita yuyariychi yachakushkaykichi ñawpa Yaya Diospa killkachishkanta. Chay killkachishkanpi apunchikuna wañuta kasna nin:
Kankunata rimani ñukashina dioskuna kanaykichita.

35 Yaya Dios kikin chasna rimashpan nima pi atipanchu ri-
manata mana ali kananta. Chay runakunamanta akllashkan
apukuna wañuta rimarka payshina kanankunata.
36 Ñuka paykunamanta pasa kani Yayayni Dios ñukallata
akllashkanrayku kay allpama kachawananpa tukuy mu-
nashkanta paktachinaynipa. Runakunamanta akllashkan
apunchikuna wañuta rimashpan payshina kanankunata,
ashwan atipani ñuka rimanata Yaya Diospa Wawanmi kani
nishpa. ¿Imaraykuta chasna rimashpayni piñariwankichi mil-
laypata rimanki nishpa?
37 Yayaynipa kamachiwashkanta mana rurashpaynika
chay uras shuti ama kiriwaychichu Yayayni Diospa
kachashkan kanaynita.
38 Yayayni Diosmanta kani rimashpayni mana
kiriwashpaykichipas Yayaynipa kamachishkanta
rurashkaynita rikushpaykichi kiriwaychi Yaya Diospa
kachashkan kanaynita. Chasna rikushkaykichirayku
kiriwaychi yachanaykichipa ñuka Yayayniwa, Yayayni
ñukawa shuk yuyayllawa kahushkanchita.
39 Chasna rimashpan Jesusta kutikashka apinayarkakuna.
Chaypi paykunamanta payka kishpimurka.
40 Chasna kishpishkanwasha Jordán yaku chimpama ku-
tirka maypimi Juanka bawtisapayarka. Chayllapi kiparirka.
41 Achka runakuna payta rikuk shamurkakuna. Chaypi
rimarkakuna paykunapura:

Juanka mana rurapayarkachu atun yachaywa nima ima
uras rikushkanchikunata kay Jesusshina. Chasna kashpan-
pas tukuy kay runamanta rimashkanka shutipami.
42 Chaypi achka runakuna Jesusta kirik tukurkakuna.

11

Jesuska rimarka Lasaropa wañushkanpi Yaya Diospa atun yachayninta rikuchina kashkanmanta

1 Tiyarka Jesuspa shuk yuyashkan runa Lásaro shutiyu.
Payka sinchita unkushka karka. Ishkay paninkunawa pakta
Judea allpapi kahuk Betania llaktapi kawsarka. Paypa
paninkunaka karka Marta shukka Maria.
2 Chay Mariami masna punchakunamanta Jesuspa chak-
inpi talina karka mishkinlla asnak perfumita, chaymanta
chukchanwa chakichina karka paypa chakinta.
3 Lásaro unkushka kashpan chay paninkunami shuk runata
kacharkakuna Jesusta kayak shamunanpa: Kanpa kikin
amiguyki Lasaromi wañuhun nishpa.
4 Chayta uyashpan Jesuska aynirka:

Chay amiguynika manami unkushkachu wañunanpa, ashwan Yaya Dios atun yachayninta rikuchinanpami, chaymantapas ñuka Yaya Diospa Wawan atun yachaynita rikuchinaynipa.

5-6 Jesuska Lasarota paninkunanti yapa yuyashpanpas Lásaro unkushka kashkanta yachashpan mana utkallachu chayma rirka. Chay kahushkanllapi ishkay puncha ashwan kiparirka.

7 Chaymanta ñukanchi paypa runankunata rimarka:

Akuychi kutikashka Judea allpama rishunchi.

8 Chaypi payta rimarkanchi:

Yachachik, Judea allpapi apunchikuna kanta rumiwa tuksishpa wañuchinayashkakuna. Ama kuti chayma riychu.

9-10 Jesuska aynirka:

Karan shuk punchapa tiyan chunka ishkay uras. Chunka ishkay uras manara pasashpanka manara tutayanrachu. Chasnashinami Yayayni Diospa munashkanta manara paktachihushpaynika ñukata mana wañuchiwankakunarachu. Punchapi purihushpaykichi mana takarinkichichu, punchayachik rikuchihushkanrayku. Tutapi purihushpaykichika takarinkichimi, mana puncha tiyashkanrayku. Chasnashinami ñukata katiwashpaykichi Yaya Diospa munashkanta rurashpa punchapi purihukshina alita kawsankichi. Mana ñukawa pakta kawsashpaykichika amsapishina purishpa pantankichi.

11 Astalla unaystumanta rimarka:

Chay amigunchi Lasaroka samahumi, atarichik rishara.

12-13 Jesuska wañushkata samahumi nishpa rimarka. Ñukanchi yuyarirkanchi kawsa runa puñuhuktashina. Chayrayku aynirkanchi:

Yachachik, puñuhushpanka ampirinkami.

14 Chaypina Jesuska ñukanchita kuskata rimarka:

Lasaroka ña wañushkami.

15 Yapa munashpayni ashwanta yachakunaykichipa ñukapi sinchikunata, kushikunimi wañuhushpan mana chaypi kashkaynirayku. Kunanka akuychina payta rikuk rishunchi.

16 Chaypi chay chunka ishkay Jesuspa runan masinchi Tomás, maykantami rimapayarkakuna ishkay wawayarishka, ñukanchita rimarka:

Akuychi, ñukanchipas rishunchi yachachikwa pakta wañunanchipa.

Jesuska Lasarota kawsachirka

17 Betania llaktama rishpanchi shukkuna Jesusta rimarkakuna ña chusku puncha Lasaropa aychanka urku uchkupi taparishka kahushkanta.

18 Chay Betania llaktaka karkami Jerusalén kuchupi
chawpi ura purishpa.
19 Achka israel masinchikuna Jerusalenmanta rirkakuna
Martata Mariata turin wañushkanmanta llakihushkankunapi
sinchikuchinankunapa.
20 Marta Jesuspa paktahushkanta yachashpan tinkunapa
shamurka. Mariaka wasillapi kiparirka mana yachashpan
Jesús paktahushkanta.
21 Chaypina Martaka Jesusta tinkushpan rimarka:

Yachachik, kan kaypi kankima karka, turinika mana
wañumachu karka.
22 Kunanpas yachani Yaya Dios tukuy tapushkaykita ru-
rananta.
23 Chaypi Jesuska Martata aynirka:

Turikika kuti kawsarinkami.
24 Chaypi Martaka rimarka:

Ari, yachani kay mundu tukurihushpan turinika tukuy
wañushkakunawa pakta kawsarimunanta.
25 Jesuska aynirka:

Ñukami kani wañushkakunata kawsachik, runakunata
wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kuk. Maykan runami ñukapi
sinchikun, payka wañushpanpas kawsanmi.
26 Maykan runami ñukapi sinchikushpa kawsan, payka
wañushpanpas nima ima uras ñukamanta anchurishka
kankachu. ¿Kirinkichu kay rimashkaynita?
27 Martaka Jesusta aynirka:

Ari, kirinimi chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kish-
pichik kanaykita. Yaya Diospa Wawanmi kanki, maykan-
mantami Yaya Dios rimarka kay allpama shamunanta.
28 Chasna rimashkanwasha Martaka ñañan Mariata kayak
rirka. Alimanta rinkrinpi rimarka:

Ñukanchita yachachikmi shamuhun, kantami kayahun.
29 Chasna rimashkata uyashpanlla utkalla atarirka Je-
susma shamunanpa.
30 Jesús ñukanchi runankunawa manara chay llaktankunapi
paktahurkanchirachu. Maypimi Martaka ñukanchita tinkuk
shamurka chayllapi karkanchi.
31 Chay wasinpi Jerusalenmanta israel masinchikuna
Mariata llakihushkanpi sinchikuchishpa kahurkakuna.
Kallpa rishkanta rikushpankuna yuyarirkakuna Lasaropa
aychanta churashkankuna uchkuma wakananpa
rihushkanta. Chasna yuyarishpankuna payta katirkakuna.
32 Chasna Mariata katihushpankuna paywa pakta Jesusta
tinkuk shamurkakuna. Chaypi Mariaka Jesuspa puntanpi
kunkurishpan rimarka:

Yachachik, kan kaypi kankima karka, turinika mana wañumachu karka.
33 Jesús Mariata paywa pakta kahuk runakunata wakahushkankunata rikushpan llakirirka, wañuyta shunkunpi piñarirka.
34 Chaypina paykunata tapurka:
¿Maypita payta churashkankichi?
Paykunaka aynirkakuna:
Chaypimi churashkanchi. Akuychi rikuk rishunchi.
35 Chasna rimashpankuna Jesús paykunawa pakta llakirishpan wakarka.
36 Wakahushkanta rikushpankuna paykunapura rimarkakuna:
Rikuychi maytukuytata Lasarota yuyarka.
37 Shukkuna rimarkakuna:
Pay ampirka wisku wawayarishkata. Lásaro manara wañushpanra ¿imaraykutaya mana ampishkachu?
38 Lasaropa aychanta churashkankuna uchkupi paktahushpanchi Jesús kutikashka shunkunpi wañuyta piñarirka. Chay churashkankunaka karka shuk urku uchkupi. Punkunka atun rumiwa taparishka karka.
39 Chaypi Jesuska runakunata rimarka:
Anchuchiychi chay punkuta tapak rumita.
Chayta uyashpan wañushkapa panin Martaka rimarka:
Yachachik, kunanka ña millaypata asnan, ña chusku puncha chay uchkupi kahushkanrayku.
40 Chaypina Jesuska rimarka:
Ña kanta rimashkani, ñukapi sinchikushpayki Yaya Diospa atun yachayninta rikunkimi.
41 Chayta uyashpankuna shukkunaka chay uchku punkuta tapak rumita anchuchirkakuna. Jesuska siluma rikushpan rimarka:
Yayayni, kanta agradesinimi tapushkaynita uyashkaykirayku.
42 Yachanimi tukuy uras tapushkaynita ruranaykita. Chasna yachashpaynipas sinchita rimashpa kanta agradesishkani kay runakuna uyanankunapa. Yapa munani kachawashkaykita kirinankunapa.
43 Chayta rimashkanwasha Jesuska sinchita kayarka:
¡Lásaro, llukshimuy chay uchkumanta!
44 Chay wañushkaka llukshimurkana. Paypa makin chakin pillurishka karkakuna ñañu llachapawa, uyan pillurishka karka llachapawa. Chaypina Jesuska rimarka:
Paskaychi pillurishkanta rinanpa.

Apukuna Jesús tukuy runakunaranti wañunanpa kwintarkakuna
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

45 Chasna Lasarota kawsachishkanta rikushpankuna Mariawa pakta achka shamushka israel masinchikuna Jesuspi sinchikurkakuna.
46 Shukkunaka fariseokunama rirkakuna tukuy Jesuspa rurashkanta kwintanankunapa.
47 Chasna rimashkankunata uyashpankuna saserdotekunapa apunkunaka tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kwintak atun apunchikunata kayachirkakuna tantarinankunapa. Tantarishpankuna paykunapura Jesusmanta kwintarkakuna:
¿Imatataya rurashunchi? Chay runaka atun yachaywa achka nima ima uras rikushkanchikunata rurahun.
48 Shuk imata rurananchi tiyan manana chaykunata rurashpa kawsananpa. Chasna rurashpa katishpanka tukuy runakunami payta kasunkakuna, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikmi kuntranchikunamanta kishpichinanpa nishpa. Chasna kashpan ñukanchikunata winsishka romano runakuna piñarishpankuna waklichinkakuna Yaya Diospa wasinta, chaymantapas wañuchinkakuna tukuy ñukanchi israel runakunata.
49 Chay wata Kaifaska saserdotekunapa atun apu kashpan tukuy chay apunchikunamanta ashwan atun apumi karka. Chaypi payka chay shukkunata rimarka:
Kankunaka nima imata yachankichichu.
50 Yuyariychi, ashwan ali kama shuk runalla tukuy runakunaranti wañunanpa, mana tukuy ñukanchi israel runakuna wañunanchipa.
51 Chasna rimashkanka mana pay kikin yuyayninmantachu karka. Chay wata saserdotekunapa atun apu kashpan Yaya Dios payta yuyachirka Jesús ñukanchi israel runakunaranti wañunanmanta rimananpa.
52 Chaymantapas yuyachirka manami ñukanchi israel runakunarantillachu wañunanmanta rimananpa, ashwan wañushpan tukuy partimanta Yaya Diospa wawankunata shuk ayllullatashina rurananta rimananpa.
53 Chasna Kaifás rimashkanmanta pacha apunchikuna shuk yuyayllawa yuyarirkakuna imashnami ima urasmi Jesusta wañuchichinkakuna.
54 Chayta yachashpan Jesuska manana purirkanachu achka israel masinchikuna rikushkankunapi. Ñukanchiwa pakta chay llaktakunamanta llukshirka. Shuk llakta Efraín shutiyuma rirkanchi. Chay llaktaka chunlla chakishka allpa mayanpi karka. Chaypi kiparirkanchi.

Runakuna Jesusta Jerusalenpi maskarkakuna

55 Ñukanchi israel runakunapa Paskua punchakuna
kuchupi kashpan achka llaktakunamanta israel mas-
inchikuna Jerusalén llaktama rirkakuna tantarinankunapa.
Chay tantarina manara paktarihushpanra paktarkakuna
Yaya Diospa kamachishkanshina alicharinankunapa.
Mayllaripayanahun atipanankunapa yaykunata chay
tantarinapi.
56 Chaypi kashpankuna Jesusta maskashpa purirkakuna.
Yaya Diospa wasinpi tapunakushpa kahurkakuna paykuna-
pura:
¿Imashnata kankunaka yuyarinkichi Jesusmanta,
shamunkachu kay tantarinapi manachu?
57 Puntiru paktashpankuna fariseokuna saserdotekunapa
apunkunapas kamachirkakuna, maykan runapas Jesusta
rikushpanka rimak rinankunapa apinankunapa payta.

12

Maria mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 Paskuarayku sokta puncha pishihushpanra Jesuska
ñukanchiwa pakta kuti Betania llaktama rirka. Chay
llaktapi Lasaroka kawsarka, maykantami Jesuska wañushka
kashkanmanta kawsachirka.
2 Payta kawsachishkanrayku Jesuspa amigunkuna shuk
atun mikunata rurarkakuna payta kushichinankunapa.
Chaypi tantarishpanchi Martaka mikunata churanata
yanaparka. Lásaro chaypi ñukanchiwa pakta mikuhurka.
3 Chasnapi Mariaka apamurka shuk butilla perfumita yapa
chaniyuta. Chay perfumika nardo shutiyu anku yaku karka.
Chayta talirka Jesuspa umanmanta chakinkama. Chasna tal-
ishpan chakichirka chukchanllawa. Tukuy wasi mishkihlla
asnarka.
4 Chaypina chay Jesuspa chunka ishkay runan masinchi
Judas Iskariote, maykanmi payta apichina karka kasna ri-
marka:
5 ¿Imaraykuta chay perfumita mana kimsa pachak denar-
iospi rantichishkanchichu? Apinchima karka maykantami
shuk runaka shuk watata tarawashpan ganan, chay kullkiwa
mana imayu runakunata yanapananchipa.
6 Judaska mana chayta rimashkachu mana imayu runaku-
nata yanapananpa. Chayta rimashkami pay kikin kul-
lkita shuwanata munashkanrayku. Kullkinchita wakaychak
kashpan wakaychana kahamanta shuwapayan.
7 Jesuska paypa rimashkanta uyashpan rimarka:

Ama chay panita chasna rimaychu. Payka wakay-
chashkami talinanpa wañunayni kuchupi kashkanrayku.
8 Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa
kawsankakuna. Ñukataka mananami tukuy uras rikuwan-
kichinachu.
9 Israel masinchikuna Jesús Betaniapi kahushkanta
yachashpankuna chayma shamurkakuna. Mana
shamurkakunachu Jesusllata rikunankunapa, ashwan
Lasarotapas rikunankunapami shamurkakuna,
maykantami Jesús wañushka kashkanmanta kawsachirka.
10 Achka runakuna Lasarota rikunapa shamushpankuna
saserdotekunapa apunkunaka yuyarirkakuna Lasarotapas
wañuchichinata.
11 Jesús Lasarota kawsachishkanmantami achka israel
runa masinchikuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik
kananta kirirkakuna. Chasna kashpan chay apukuna
Lasarotapas wañuchichinayarkakuna.

Runakuna Jesusta Jerusalén llaktapi atun aputashina yaykuchirkakuna
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Chay kayantima Jesuska rihurka Jerusalén llaktama.
Achka runakuna Paskua tantarina punchakunarayku chaypi
kahushpankuna Jesús paktahushkanta yacharkakuna.
13 Chaypi chipati pankakunata pallashpankuna
llukshirkakuna chay pankakunata kuyuchishpa Jesusta
atun aputashina tinkunankunapa. Payta tinkushpankuna
kushikushpa kaparirkakuna:
¡Ñukanchita kishpichiy! Yaya Diospa yanapashkan ali
runami kanki. Yaya Diospa munashkanta ruranaykipa
kachashkan kashpaykimi shamuhunki. Ñukanchi israel
runakunapa atun apunchimi kanki.
14 Jesuska shuk malta burruta tinkushpan awanpi sikash-
pan tiyarirka. Chasna paktachirka ñawpa killkarishkata.
15 Kasna nin:
Manana nima imata manchaychinachu Sión urku
Jerusalén llaktapi kawsak runakuna. Rikuychi,
atun apuykichimi ña shamuhun kankunata
kishpichinanpa. Shamuhunmi shuk burru maltapa
awanpi tiyarishpa* nishpa.
16 Ñukanchi Jesuspa runankunaka chay uras manara
asirtashkanchirachu Jesús chay rurashkanwa ñawpa
killkarishkata paktachihushkanta. Jesús tukuymanta
atun apu tukunanpa siluma sikashkanwashara

* **12:15** Burrupi shamuhushkanwa rikuchin mana wañunakushpa kishpichik apushina kananta.

asirtarkanchi. Chay uras yuyarirkanchina chasna paymanta killkarishka kashkanta, chaymanta killkarishkashina paypi paktarishkanta.

17 Jesús manara Jerusalén llaktama rihushpan Lasarota kawsachishkanta rikuk runakuna shukkunatana kwintak rirkakuna.

18 Chay nima ima uras rikushkanchita atun yachaywa rurashkanta uyashpankuna chay achka runakuna Jesusta tinkuk shamurkakuna.

19 Chasna achka rihushkankunata rikushpankuna fariseokunaka paykunapura rimarkakuna:

Chay runata apichinanchipa yuyarishkanchika yanka nishpami kashka. Rikuychi, tukuy runakuna payta katihunkuna.

Jesuska wañunanmanta rimarka

20 Chay Paskua punchakunarayku Jerusalén llaktama rishpankuna israel masinchikunawa pakta shuk griego runakunapas rirkakuna. Ñukanchikunawa pakta munarkakuna chay tantarinapi ñukanchipa Yaya Diosninchita kushichishpa mañanata.

21 Chay griego runakunaka Jesuspa chunka ishkay runan masinchi Felipeta kayllayarkakuna. Felipe karka Galilea allpapi kahuk Betsaida llaktamanta. Chaypi payta tapurkakuna:

Wawki, Jesustami riksinayanchi. Ñukanchita riksichiy.

22 Tapushkankunata uyashpan Felipeka Jesuspa chunka ishkay runan masinchi Andresta rimak rirka. Chaymanta ishkanti Jesusta rimak shamurkakuna.

23 Chaypi Jesús paykunata rimarka:

Shuk allpamanta runakuna ñukata riksinata munawanankunata rimawankichi. Chayta uyashpayni yachani kunan shuti ña punchaka paktarishkanta Yayayni Dios runakunata rikuchinanpa ñuka paypa Kachashkan Runa yapa ali kanaynita.

24 Alita uyawaychi. Shuk muyu allpapi ismunan tiyan wiñananpa. Wiñashpan miranmi. Mana ismushpanka mana miranchu, muyulla kan. Ismushpanka wiñashpan muyuyan. Muyuyashpan achkata miranka. Chasnashinami ñuka wañunayni tiyan kawsarimushpayni achka runakunata uchankunamanta kishpichinaynipa. Mana wañushpaynika nima pi atipankachu Yaya Diospa kawsananpi yaykunata.

25 Chaymanta maykan runami pay kikinpa munashkanta rurashpa kawsan, chayka yankami kawsan. Manami nima ima uras Yaya Dioswa kawsankachu. Maykan runami kay allpapi kawsahushpanra pay kikinpa munashkanta sakin

Yaya Diospa munashkantana rurashpa kawsananpa, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka.

26 Maykan runami munashkaynita rurashpa kawsan, payka ñukashina kawsanan tiyan. Maykan runami chasna ñukata katiwan, maypipas kashpayni chaypimi paypas kanka. Maykan runakunami munashkaynita rurak kanahun, paykunatami Yayaynika kushikushpan atunyachinka.

27 Kunanka atunta mancharihuni. ¿Imatataya rurasha? ¿Alichu kama tapunaynipa: Yayayni, kishpichiway mana chasna parisinaynipa nishpa? Chasnaka manami alichu kama. Chasna parisinaynipami shamushkani.

28 Yayayni, kay parisinayniwa runakunata ñukapi rikuchiy yapa ali atun yachayyu kanaykita.

Chasnallapi uyarkanchi silumanta rimahushkata:

Ñami runakunata kanpi rikuchishkani yapa ali atun yachayyu kanaynita, chasnallatatami kutikashka rikuchisha.

29 Jesuswa pakta kahuk runa masinchikuna chay rimashkata uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna:

Rayushina uyarishka.

Shukkunaka rimarkakuna:
Shuk angelmi payta rimashka nishpa.

30 Jesuska chaypi paykunata rimarka:

Chasna uyashkaykichika mana karkachu ñukarayku, ashwan karkami kankunata yanapananpa Yaya Diosmanta kanaynita kirinaykichipa.

31 Kunanka Yaya Dioska manana chapanchu tukuy runakunapa uchankunarayku atun kastiguta paktachinanpa. Kunanka ñami supaykunapa apunta tukuy runakunata kamachik kashkanmanta wichunata kallarinka.

32 Ñukata allpamanta awama alsawashpankuna tukuy partimanta runakunata munachisha riksiwanankunapa, chaymantapas yanapasha ñukapi sinchikunankunapa.

33 Chasna rimashkanwa yachachinayarka imashnami wañunka.

34 Chaypi kahuk runa masinchikunaka wañunanmanta rimashkanta uyashpankuna aynirkakuna:

Yaya Diospa killkachishkanmanta yachanchi chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik wiñaypa kawsananta. ¿Imashnataya kanka ñukanchita rimanki Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpayki kanta allpamanta awama alsashpankuna wañunaykita? Chasna kashpan manami Yaya Diospa Kachashkan Runachu kanki.

35 Chasna shuk killkarishkakunata mana alita asirtash-
pankuna manana paypi sinchikunayashpankuna Jesuska
paykunata rimarka:

Manana tiyannachu timpuka kankunata asirtachinaynipa.
Ñuka punchashina kahukka shuk ratullami yachachishpa
kankunawa kasha. Imashnami punchaka tukuyta alita
rikuchin, chasnashinami ñukapas kankunata shutipa
kashkata riksichishkani. Chayrayku manara kankunata
sakishpayni yachachishkaynimanta asirtashkaykichita
kirishpa alita rurashpa kawsaychi, mana supayka
shunkuykichipi llullachishpan chay asirtashkaykichita
kichunanpa. Asirtashkaykichita kichushpanka mananami
nima ima uras kuti asirtankichichu. Chasna kashpan
amsapishina purishpa kawsankichi, mana yachashpa
maytami rinkichi.

36 Ñuka punchashina kahuk kankunawa kahushpaynira
ñukapi sinchikuychi kankunapas ñukashina punchayachik
tukunaykichipa.

Chasna rimashkanwasha Jesuska paykunata sakishpan
pakarkana paykunamanta.

Runakuna Jesuspi mana sinchikurkakunachu

37 Chay runakunaka atun yachaywa achka nima ima
uras rikushkanchita rurashkanta rikushpankunapas chay-
mantapas yachachishkanta uyashpankunapas Jesuspi mana
sinchikunayarkakunachu.

38 Chaywa Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isa-
ias wañupa rimashkanka paktarirka. Payka chay runakuna
mana kirinankunamanta rimarka kasna:

Yaya Dios, runakunaka mana munashkakunachu
yachachishkanchita kirinata. Mana atipaypakunata
rurashkaykita rikushpankunapas mana asirtashkaku-
nachu chay rurashkaykiwa yachachinayashkaykita
nishpa.

39 Chay runakunaka mana munashpankuna Jesusta kirinata
Isaias wañupa shuk killkashkanka paykunapi paktarirka
kasna nishkaka:

40 Yaya Dios ñawinkunata tapachishka mana rikunankunapa.
Yuyayninkunata tapachishka mana asirtanankunapa.
Yaya Dios kasna nin: Chasna paykunata
rurashkani taparishka ñawiyukunashina taparishka
yuyayyukunashina kanankunapa. Mananami
munanichu uchankunamanta llakirishpankuna
ñukata kasuwanankunata, mana paykunata
llakichishpayni kuti aliyachinaynipa nishpa.

41 Chaykunatami Isaias wañuka ñawpa killkarka rikushpan
Jesús yapa ali atun yachayyu tukunanta.
42 Isaias chasna killkashpanpas chay apunchikunamanta
achka Jesuspi kirirkakuna. Chasna kashpanpas fariseokunata manchashpankuna kirishkankunata mana rimarkakunachu. Mana munarkakunachu chay kamachik masinkuna
paykunata tantarina wasimanta wichunankunapa. Chasna
wichuy tukushpankunaka manana atipanahumachu paykunawa pakta tantarinata.
43 Mana yuyarirkakunachu imashnami atipanahuma Yaya
Diospa rikushkanpi ali kanata. Yapa munarkakuna runa
masinkuna ali kanki nishpa rimanankunata.

Jesuska mana shamurkachu runakunata kastigananpa

44 Chaypina Jesuska sinchita rimarka:
Maykanmi ñukapi sinchikun, payka chasnallatatami
sinchikun Yayaynipipas, maykanmi ñukata kay allpama
kachawashka.
45 Maykanmi ñukata rikuwan, chayka ñukata kachawaktapas rikunmi.
46 Ñuka runakunarayku punchashina kashpayni kay
allpama shamushkani ñukapi sinchikukkuna mana
amsapishina kiparinankunapa uchata rurashpa.
47 Shuk runa rimashkaynita mana kasushpanka manami
ñukachu payta kastigasha. Ñukaka kay allpama shamushkanimi runakunata uchata rurak kanankunamanta kishpichinaynipa. Manami shamushkanichu uchankunamanta kastiganaynipa.
48 Maykan runami ñukata mana munawanchu, chaymantapas rimashkaynita mana kasunayanchu, paymi ña kastigarishka kan. Kay rimashkaynimantalla kastigarishka kananta
yachan. Kay mundu tukurinan uras kay rimashkaynillatata
uyashpan kastigarinanta yachanka, wiñaypa Yaya Diosmanta
anchurishka kananta.
49 Kasna rimashkaynika manami ñuka kikin yuyaynimantachu. Ashwan Yayayni, maykanmi ñukata kachawashka
tukuyta rimawarka imatami yachachisha.
50 Yachani Yayaynipa shiminka runakunata riksichinanta
imashnami wiñaypa paywa kawsankakuna. Chayta yachashpayni tukuy Yayaynipa rimawashkanta kankunata alita
yachachini.

13

Jesuska runankunapa chakinkunata mayllarka

1 Pishihushpanra shuk puncha Paskua punchakuna pak-
tarinankunapa Jesús yacharka ña wañunanta. Yacharka ña

kay allpata sakinanta Yayanwana silupi tantaylla kawsak rinanpa. Tukuy uras Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kawsak ñukanchi runankunata yapa yuyapayan. Kunanka ñukanchita yapa yuyashkanta rikuchinan karka ñukanchiranti wañushpan.
2 Jesús Paskua puncha ñukanchiwa tutapi mikuhushpan supaykunapa apunka ña yaykushka karka Judaspa shunkunpi. Payta yuyachirka Jesusta apichinanpa. Chay Judaska Simón Iskariotepa wawan karka.
3-4 Jesús yacharka Yayan Diosmanta shamushkanta, paymallatata kutinanta. Chaymantapas yacharka Yayanka payta atun yachayninta kushkanta tukuymanta atun kamachik kananpa. Chasna yachashpan mikuhushkanchimanta atarirka, awaniru kamisanta llatanarka. Chaymanta shuk llachapawa wiksanpi watarirka.
5 Yakuta mukawapi talishpan kallarirka chakinchikunata mayllanata. Karan shukpa chakinta mayllashkanwasha llachapa watarishkanwa chakichirka.
6 Chaypina Pedropi paktarka chakinkunata mayllananpa. Mancharishpan Pedroka rimarka:
Amuyni, ¿kanchu chakinita mayllawanki?
7 Jesuska payta aynirka:
Manara asirtankirachu rurahushkaynita. Shuk punchami alita asirtanki.
8 Pedroka Jesusta rimarka:
Nima ima uras chakinita sakishanchu mayllawanaykipa.
Jesuska payta aynirka:
Ñuka chakikita mana mayllashpaynika manami atipankichu ñukawa pakta kawsanata.
9 Chasna uyashpan Pedroka rimarka:
Amuyni, chasna kashpan ama chakinillata mayllawaychu ashwan umaynitapas makinitapas mayllaway.
10 Jesuska aynirka:
Maykanmi mushu armashka payka mana munanchu kuti armak rinata. Payka chakinllatami mayllanata munan. Tukuy aychanka ñami alita mayllarishka. Kankunaka ña alita mayllarishkashinami kankichi. Shukllami kankunamanta mana mayllarishkashinachu kan.
11 Jesuska ña yacharka pimi payta apichinka. Chayrayku rimarka manami tukuy kankunachu mayllarishkashina kankichi nishpa.
12 Chasna chakinchikunata mayllashkanwasha kuti chararirka awaniru kamisanta. Mesama kutishpan ñukanchita rimarka:
¿Asirtankichichu kay rurashkayniwa yachachinayashkaynita?

13 Kankunaka Yachachik, Amuyni niwankichi. Alimi kan.
Ñukami kani.
14 Chasna kankunata Yachachik Amuykichi kashpaynipas
chakikichita mayllashkani. Kankuna parihu runaynikuna
kashpaykichi ashwan kankuna munay yanapanakunaykichi
tiyan, karan shuk amun kamachishkanshina shukwa
shukwa kankunapura. Chaymanta shuk kirik masikichi
mana alita rurashpanka payta yanapanaykichi tiyan
kutikashka alita rurashpa kawsananpa. Chaymantapas
llakichinakushpa kawsanaykichi tiyan, Yaya Dios
uchaykichitapas llakichishpan alita mayllarishkashina
kanaykichipa.
15 Imashnami ñuka kankunata rurashkayniwa
rikuchishkani, chasnashina kankunapas ruraychi shukwa
shukwa.
16 Alita uyawaychi. Nima shuk runan patroyninmanta
pasa kanchu. Shuk kachashkan runa mana kanchu payta
kachak runamanta pasa. Chasnashinami kankunapas mana
ñukamanta pasa kankichichu. Imatami rurani ñukaka, kankunapas ruranaykichi tiyan.
17 Tukuy chay rurashkaynita kunan ña asirtashkankichi.
Kunanka chay asirtashkaykichita ruraychi. Chayta paktachishpa kawsashpaykichika kushillami kankichi.
18 Yayayni kankunata kushillayachinka nishpa rimashpayni manami tukuy kankunata kushillayachinanmantachu
rimani. Riksinimi imashna runakunatami akllashkani.
Chasna kashpan yachani shuk kankunamanta mana ali
yuyayyu kananta. Paktarinan tiyan imashnami killkarishka
kan:
Maykanmi ñukawa pakta mikupayarka chayka kuntrayni
tukushka nishpa.
19 Kunan manara paktarishpanra chayta kankunata rimashkani, ña paktarishpan yachanaykichipa Yaya Diosmanta kashkaynita.
20 Alita uyawaychi. Ama llakiriychichu. Kankunatami akllashkani tukuy partima kachanaynipa. Maykan runami shuk
kankunata wasinpi yaykuchin, payka ñukatapas yaykuchiwanmi. Ñukata yaykuchiwashpan kachamuwashka Yaya
Diostapas yaykuchinmi.

Jesuska rimarka Judas payta apichinanta
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

21 Chasna rimashkanwasha Jesuska shunkunmanta pacha
llakirirka. Chaypi ñukanchi runankunata rimarka:
Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta ñukata apichiwanka.

22 Ñukanchi mancharishpanchi rikunakurkanchi. Mana
yacharkanchichu pimantami chasna rimarka.
23 Ñuka Jesuspa yapa munashkan runan kuchunpi
mikuhurkani.
24 Chaypi kahushpayni Pedroka makinwa rikuchiwarka
Jesusta tapunaynipa pimantami chasna rimahurka.
25 Ashwanta Jesusta kayllayashpayni alimanta tapurkani:
Amuyni, ¿pimantata chasna rimahunki?
26 Jesuska ayniwarka:
Maykantami kay piti panta ukuchishpayni kusha, paymi
kanka.
Chasnallapi vinupi panta ukuchishpan Simón Iskariotepa
wawan Judasta kurka.
27 Chay pan pitita apishkan ratulla supaykunapa apunka
paypa shunkunpi yaykushpan sumakta amuyarka. Chayta
yachashpan Jesuska payta rimarka:
Yuyarishkaykita utkalla rurakriy.
28 Ñukanchi paykunawa pakta mikuhukkunaka mana asir-
tarkanchichu imamantami chasna rimahurka.
29 Judas kullkinchita wakaychak kashpan ñukanchimanta
shukkuna yuyarirkanchi, Jesuska paytachari rimashka
rantikriy nishpa tantarina punchakunapi mikunanchipa,
mana kashpaka nishkachari nima imayu runakunata
kullkita kukriy nishpa.
30 Chasna panta apishkanwasha Judaska llukshirkana.
Chay uras ña tutana karka.

Jesuska runankunata yachachirka Yaya Diosta yuyashpa, paykunapura yuyanakushpa kawsanankunapa

31 Judas llukshishkanwasha Jesuska ñukanchita rimarka:
Kunanka tukuy runakuna rikunkakuna ñuka Yaya Diospa
Kachashkan Runa yapa ali atun yachayyu kanaynita
paykunaranti wañushpayni. Yaya Dios chasna wañunaynipa
kachawashka. Chayrayku runakuna rikushpankuna
paykunaranti wañushkaynita, Yaya Diospas yapa ali atun
yachayyu kananta riksinkakuna.
32 Chasna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa runaku-
nata rikuchishpayni paypa ali atun yachayyu kananta, Yaya
Diospas runakunata riksichinka payshina ali atun yachayyu
kanaynita. Mana unayankachu mana atipaypa kashkata
rurashpa chasna kanaynita runakunata riksichinanpa.
33 Wawkinikuna, manana unaytachu kankunawa kasha,
shuk ratustulla kiparisha. Kankunamanta rishpayni ñukata
maskawankichi. Imashnami apunchikunata puntiru ri-
markani, chasnallatatami kunanka kankunata rimani: Mana
atipankichichu rinata maymami ñukaka risha.

34 Kunanka kankunarayku shuk mushu kamachinata sakihuni: Yuyanakushpa kawsaychi shukwa shukwa kankunapura. Imashnami ñukaka kankunata yapa yuyani, chasnallatata kankunapura alita yuyanakuychi.
35 Chasna yuyanakushpa kawsahushkaykichimanta runa masikichikunaka riksinkakuna shutipa ñukata katik kahushkaykichita.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

36 Chaypina Pedroka Jesusta tapurka:
Amuyni, ¿maymataya rinki?
Jesuska aynirka:
Maymami rihuni mana kunallaka atipawankichu katinata. Chaywasharami shuti katiwanki.
37 Pedroka rimarka:
Amuyni, ¿imaraykuta mana atipashanchu kunalla katinata? Wañushanpas kanta kishpichinaynipa.
38 Jesuska payta aynirka:
¿Shutipachu kishpichiwanaykipa wañunayanki? Kanta rimani, manarapas atallpaka kantahushpanra kimsa kutimi llullachishpa rimanki mana riksiwanaykita.

14

Jesusllami Yayan Diosta riksichik kan

1 Chaymantana tukuy ñukanchita rimarka:
Wañushpayni ama manchariychichu nima llakiriychichu. Tukuy uras Yayayni Diospi sinchikuychi chasnallatata ñukapipas.
2 Yayaynipa kawsananpi tiyan achka wasikuna. Chayma risha alichanaynipa wasikichikunarayku. Mana chasna kamaka manami kankunata chayta rimaynimachu karka.
3 Kaymanta rishpayni alichak risha wasikichikunarayku. Chaywasha kutimusha kankunata pushanaynipa ñukawa pakta kawsanaykichipa. Yapa munani kankunapas kanaykichipa maypimi ñukaka kasha chaypi.
4 Ña kankunaka riksinkichimi ñampita maytami ñukaka risha.
5 Chaypina Tomaska Jesusta rimarka:
Amuyni, mana yachanchichu maytami rinki. ¿Imashnataya riksishunchi ñampitaka?
6 Jesuska aynirka:
Ñukami kani shuklla Yaya Diospi paktak ñampishina. Maykanmi ñukata katiwan, payllatami riksichisha imashnami Yayayni Dioska shutipa kan. Ñukallami kani Yayayni Diosta riksichik, chaymantapas wiñaypa paywa

kawsayta kuk. Nima pi atipanchu Yayayni Diospi paktanata mana ñukata katiwahushpanka.
7 Kankunaka shutipa ñukata riksiwashpaykichika Yayaynitapas riksinkichimi. Kunanmanta pacha payta riksinkichimi ña rikushkaykichirayku.
8 Felipeka aynirka:
Amuyni, Yayaykita ñukanchita rikuchiy. Chayllatami munanchi nishpa.
9 Jesuska payta aynirka:
Felipe, ¿unayta kankunawa kahushpaynitatachu kunankama ñukata mana riksiwanki? Maykanmi ñukata rikuwan, payka rikuhumi Yayaynitapas. ¿Imaraykuta tapuwanki Yayaynita rikuchinaynipa?
10 ¿Manachu kirinki ñuka Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushpanchi shukllashina kahushkanchita? Manami ñuka kikin yuyaynimantachu kankunata yachachishkani. Tukuy uras ñukawa kahuk Yayayni Dioska munashkanta rurachiwan.
11 Kiriwaychi Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushkanchita. Mana chayta kirinayashpaykichika rurashkaynita rikushpaykichi kiriwaychi.
12 Alita uyawaychi, tukuy ñukapi sinchikukkunami ñukashina rurashpa kawsankakuna. Mana chayllachu. Ñuka Yayaynima kutishpayni ashwan atun mana atipaypakunatami rurankichi.
13 Tukuy maykantami munashkaynitashina tapuwankichi ñuka rurashami Yayayni ali atun yachayyu kananta runakunata rikuchinaynipa.
14 Ñuka munashkaynitashina tapuwashpaykichika tukuy tapuwashkaykichita rurashami.
15 Ñukata yuyawashpaykichika kamachishkaynikunata paktachinkichimi.
16 Chasna yuyawashkaykichita rikuchiwashpaykichimi Yayaynita tapusha ñukaranti kankunata sinchikuchik Espiritunta kachananpa tukuy uras kankunawa kananpa.
17 Espiritunta kachananpa tapusha, maykanmi kankunata tukuy shutipa kashkata riksichinka. Yayayni Diosta mana riksik runakuna chay Espiritunta manami riksinahunchu payta mana rikushkankunarayku. Chayrayku mana atipanahunchu payta shunkunkunapi yaykuchinata. Kankunaka payta riksinkichimi kankunawa kahushkanrayku. Shunkuykichipimi kawsan, nima ima uras kankunamanta anchurinkachu.
18 Ñukaka manami kankunata wakchatashina sakishkaykichichu. Kutimushami kankunawa kanaynipa.

19 Ñami wañunayni punchaka paktarishka. Ñukata mana riksik runakunaka manana rikuwankakunachu. Kankunallami rikuwankichi. Ñuka wiñaypa kawsa kahushkaynirayku kankunapas wiñaypa kawsankichi.

20 Yaya Diospa Espíritun kankunapi paktashpan yachankichi ñuka Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushkaynita. Chaymantapas yachankichi ñuka kankunawa shuk yuyayllawa kahushkaynita, kankunapas ñukawa.

21 Maykan runami kamachishkaynita shunkunpi wakaychashpan kasun, payllami shutipa yuyawan. Maykanmi ñukata yuyawan, Yayaynipas payta yuyankami. Ñukapas payta yuyashami, chaymantapas yanapashami alita riksiwananpa.

22 Chaypi chay chunka ishkay Jesuspa runan masinchi Judas, mana Iskariotepa wawanchu, Jesusta tapurka:

Amuyni, ¿imaraykuta ñukanchillata riksichirinki pimi kanki? ¿Imaraykuta Yaya Diosta mana riksikkunatapas mana riksichirinkichu pimi kanki?

23 Jesuska aynirka:

Ñukaka riksichirishami pimi kanaynita yuyawak runallata. Maykan runami yuyawan payka yachachishkaynita kasun. Chasna yuyawak runata Yayaynipas yuyankami. Chaymantapas Yayayniwa pakta paypa shunkunpi kawsak shamushu.

24 Mana yuyawak runataka manami riksichirinichu pimi kani, yachachishkaynita mana kasunayashkanrayku. Manami ñuka kikin yuyaynimantachu kankunata chayta yachachini. Yayayni Diosmi kachawashka chasna yachachinaynipa.

25 Tukuy kaykunata kankunata yachachihuni kankunawa kahushpaynira.

26 Yayayni Dioska ñukaranti kankunata yanapak Espiritunta kachanka. Chay Espiritunka kankunata yachachishkaynita yuyachinka, chaymantapas yachachishpa tukuyta asirtachinka.

27 Ñuka rishpayni kankunata sinchikuchisha mana manchashpa nima musparishpa kushilla kawsanaykichipa. Mana kankunata llullachishpachu yanapani kushilla kawsanaykichipa, imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakunaka ruranahun. Ashwan shutipami kankunata shunkuykichipi kushillayachisha. Chayrayku rinaynimanta rimashpayni ama llakiriychichu nima manchariychichu.

28 Ña uyashkankichi kankunata rimashkaynita, ñukaka rishami, chaymantapas kankunama kutimusha nishpa. Shutipa yuyawankichimaka kushikunkichimami karka yachashpaykichi Yayaynima rinaynita. Yayayni ñukamanta

ashwan atun yachayyu kashpan ñuka payma rishpayni
atipasha ashwan alita kankunata yanapanata.
29 Manara rihushpaynira kankunata chayta rimani,
paktarishpan yachanaykichipa rimashkaynika shutipa
kashkata.
30-31 Kunanka manana achkata kankunata yachachishkay-
kichinachu. Shuk ratullami kankunawa kahuni.
Ñami shamuhun tukuy Yaya Diosta mana kasuk
runakunata kamachik supaykunapa apunka. Mana
ñukata atipawashpantata nima imata ruranata ñuka
munay sakini wañuchichiwananpa. Chasna wañushpayni
Yayaynipa kamachiwashkanta kasusha tukuy runakuna
payta yuyahushkaynita yachanankunapa. Kunan atariychi.
Akuychi rishunchi.

15

Jesusta kasuk runakunalla shutipa payta yuyak kanahun

1 *[Shuk parti Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman israel runakuna Yaya Diospa tarpushkan uva waskashina kanankunata.*Chayta yachashpan Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka: Kankuna yuyarinkichi Yaya Diospa runankuna kanaykichita, israel runakuna kashkaykichirayku. Manami chasnachu. Ashwan ñukapi sinchikushpaykichimi Yaya Diospa runankuna kankichi. Manami tukuy ñukanchi israel runakunachu kanchi Yaya Diospa tarpushkan ali uva waskashina.]* Ñukami kani chay tarpushkan ali uva
waskashina. Yayaynika chay uva tarpupa amunshinami.
2 Kankunaka ramaynikunashinami kankichi. Mana
muyuyak ramataka amunka pitinkami. Muyuyak ramataka
alichankami ashwanta muyuyananpa.
3 Kankunaka kankichimi chay alichashkan alita muyuyak
ramaynikunashina. Yachachishkaynita kasushpaykichi Yaya
Dios kankunata aliyachirka.
4 Chasna kashpaykichi mana sakishpa ñukawa pakta
kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi ñukapas kankunawa
pakta kawsasha. Shuk rama mana sapinwa pakta kahush-
panka manami atipanchu muyuyanata. Chasnashinami
kankunapas mana atipankichichu alita rurashpa kawsanata,
mana ñukawa pakta kawsahushpaykichika.
5 Ñukami kani ali uva waskashina. Kankunaka kankichimi
ramaynikunashina. Ñukawa pakta kawsashpaykichi ñukapas
kankunawa pakta kawsashpayni achka alikunata rurashpa
kawsankichi. Ñukamanta anchurishka kashpaykichi tukuy
rurahushkaykichika yankami.

---

* **15:1** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 80.8-18; Jeremías 2.21

6 Shuk rama manana waskanmanta yakuta aysashpanka
wañunmi. Chasna shuk uva waskapa raman chakirish-
pan amunka pitinmi. Chaymanta chakirishkakunata tan-
tachishpan rupachinna. Chasnashinami kankuna mana
ñukawa pakta kawsahushpaykichika chay mana valik ra-
makunashinami wichurishka kankichi.
7 Chasna kashpan mana sakishpa ñukawa pakta kawsay-
chi. Yachachishkaynita shunkuykichipi wakaychashpay-
kichi kasuychi. Chasna kawsashpaykichimi tukuy imatapas
tapushkaykichita Yaya Dios kankunarayku rurankami.
8 Ñukata kasushpa tukuy alikunata rurashpa
kawsashpaykichi shutipa ñukata kirikkunami kankichi.
Chasna alita rurashpa kawsashpaykichi runa masikichikuna
yachankakuna Yaya Dios yapa ali kananta.
9 Ñuka kankunata yuyani imashnami Yayaynika ñukatapas
yuyawan. Chayrayku tukuy uras ñukawa pakta kawsaychi
mana sakishpa kankunata yuyanaynipa.
10 Kamachishkaynita kasushpa kawsashpaykichika kanku-
nata mana sakishpa yuyashkaykichi. Ñukapas Yayaynipa
kamachishkanta kasushpa kawsashkani. Chasna kawsash-
payni paypas ñukata mana sakishpachu yuyawan.
11 Tukuy chayta kankunata rimani, kasushpaykichi
ñukashina atunta kushikunaykichipa. Yapa munani chay
atun kushikunaykichita nima ima arkananpa.
12 Kasna kankunata kamachini: Imashnami
ñukaka kankunata yuyani, chasnallatata kankunapas
yuyanakushpa kawsaychi shukwa shukwa.
13 Shuk munashkanchi runata wañuna kashkanmanta kish-
pichinanchipa wañushpanchi payta shutipa yuyashkanchita
rikuchinchi. Mana atipanchichu payta yapa yuyashkan-
chita ashwan alita rikuchinata. Ñukaka kankunata kishpichi-
naynipa wañushpayni shutipa yuyashkaynita rikuchisha.
14 Kankuna kamachishkaynita paktachishpaykichimi mu-
nashkayni runakuna kankichi.
15 Manana kankunata rimashkaykichinachu kamachi-
nayni runaynikuna nishpa. Ashwan rimashkaykichimi
munashkayni runakuna. Shuk patronpa kamachinan
runaka mana yachanchu imaraykumi patroyninka
kamachin. Kankunataka tukuyta yachachishkani,
maykantami Yayaynika rimawashka. Chayrayku kankunata
rimani munashkayni runakuna.
16 Chasna tukushkaykichika mana kanchu kankuna
ñukata munawashkaykichirayku. Ashwan ñuka kankunata
munashpaynimi munashkayni runakuna tukushkankichi.
Chasna kankunata akllashkani, kasuwashpaykichi ñukashina

ali tukunaykichipa. Chaymantapas akllashkani runa masikichikunata Yaya Diospa shiminta yachachinaykichipa, paykunamantapas shukkuna ñukapi kirinankunapa. Chasna kasushpa yachachishpa kawsashpaykichika manami yankachu kanka. Yachachishkaykichimanta katiwakkunapas wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna. Yapa munani alita kasuwak tukunaykichipa Yaya Dios tukuy munashkaynitashina tapushkaykichita ruranapa.

17 Chayrayku kankunata kuti rimani: Yuyanakushpa kawsaychi shukwa shukwa kankunapura.

Jesuska rimarka payta chiknikkuna runankunatapas parisichinankunata

18 Jesuska ñukanchi runankunata yachachishpalla katirka:

Mana riksiwak runakunaka kankunata chiknishpankuna ama manchariychichu. Yuyariychi ñukata puntiru chikniwashkankunata.

19 Kankunaka manami kankichichu ñukata mana riksiwak runakunashina. Ñukami kankunata akllashkani mana riksiwak runakunamanta manana paykunashina kawsanaykichipa. Paykunashina kankichimaka yuyanahumami. Manana paykunashina kahushkaykichiraykumi chay runa masikichikunaka kankunata chikninahun.

20 Yuyariychi kankunata rimashkaynita kasna: Shuk runan manami patroyninmanta pasa kanchu. Chasnashinami kankunaka manami ñukamanta pasa kankichichu. Ñukata wañuchinayashpa katiwashpankuna kankunatapas chasnallatatami wañuchinayashpa katinkakuna. Ñukapa rimashkaynita mana kasushpankuna kankunapa rimashkaykichitapas mana kasunkakunachu.

21 Ñukata kachawakta mana riksishpankuna ñukata kasuwashkaykichirayku chasna kankunata rurankakuna.

22 Ñuka kay allpama shamushkani runakunata yachachinaynipa imashnami Yaya Diosta riksinkakuna. Yachachishkaynita mana kasunayashpankuna uchayu kanahun. Ñuka mana yachachik shamuynima karka paykunaka manami uchayuchu kanahuma karka. Kunanka yachachishkaynita uyashpankunapas mana chayta kasushpankuna uchankunata manana llakichiypanachu kan.

23 Ñukata chikniwashpankuna Yayaynitapas chikninahunmi.

24 Ñuka achka nima maykan atipashkanta chawpinkunapi rurashkani. Chay rurashkaynikunata rikushpankunapas ñukata Yayaynitapas chiknishkakuna. Chayrayku uchayu

kanahun. Chay mana atipaypakunata mana ruraynima
karka mana uchayuchu kanahuma.
25 Chay runakuna ñukanchita chikninahun Yaya Diospa
shimin ñawpa killkarishkaka paykunapi paktarinanpa.
Kasna nin:
Ñukata yankamanta chikniwarkakuna nishpa.
26 Ñuka Yayaynima rishpayni kankunarayku kachasha
kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunta. Payka
Yayaynimantami kan tukuy shutipata mana llulla kashkata
riksichik. Kay allpapi kawsak runakunata Yaya Diospa
Kachashkan Kishpichik kanaynita riksichinka.
27 Kankunapas runa masikichikunata chayta riksichiychi,
runakunata yachachishkaynimanta pacha ñukawa pakta
kawsashkaykichirayku.

16

1 Ñami kankunata rimashkani shuk runakuna kankunata chikninankunamanta. Chaymanta rimashkani kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunta kachanaynitapas. Tukuy chaykunata rimashkani ñukapi sinchikunaykichipa, ñukamanta mana anchurinaykichipa.
2 Israel masinchikunaka kankunata tantarina wasikunamanta wichunkakuna manana paykunawa tantarinaykichipa. Mana chayllatachu kankunata rurankakuna. Ashwan paykunata wañuchishpanchi Yaya Diosta kushichinchi nishpa yuyarishpankuna shuk puncha kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna.
3 Chasna kankunata rurankakuna, mana ñukata nima Yayaynitapas riksishkankunarayku.
4 Chasna rimani paykuna kankunata chiknishpankuna ña rimashkaynita yuyarinaykichipa. Kunankama kankunawa kahushpayni runakuna ñukallata chikniwashkakuna. Chayrayku yachachinata kallarishkaynimanta pacha manara rimashkanirachu kankunata chikninankunamanta.

Jesuska rimarka Yaya Diospa Espiritunta kachananta

5 Kunanka ñami risha ñukata kachawak Yayaynima. Chasna kashpanpas nima pi kankunamanta tapuwankichichu: ¿Maymata rinki? nishpa.
6 Rinaynimanta kankunata rimashpayni shunkuykichika llakiywa kichkirishkami kahun.
7 Chasna llakiywa kichkirishka kahushpaykichipas kuskata kankunata rimani: Alimi kankunarayku Yayaynima rinaynipa. Mana rishpaynika kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunka mana shamunkachu kankunapi kawsananpa. Ñuka rishpayni shuti payta kankunama kachasha.

8 Chasna shamushpan payka runakunata riksichinka
imami kan uchaka, chaymanta imashnami Yaya Diosta
kasushpa alita kawsanankuna tiyan. Chaymantapas
riksichinka uchakunamanta kastigu tiyananta.
9 Uchamanta riksichinka, ñukata mana kirina, ñukapi mana
sinchikuna, uchapa sapin kananta.
10 Chaymanta ali kawsanata riksichinka ñuka tukuy uras
Yayayni Diosta kasushpa kawsahushkaynirayku payma
rishkaynita yuyachishpa. Chayma rishpayni kankunaka
manana ñukata rikuwankichinachu.
11 Chaymantapas payka riksichinka uchakunamanta
kastigu tiyananta Yaya Diosta mana kasuk runakunata
kamachik supaykunapa apun ña kastigarishka kashkanta
rikuchishpa.
12 Ñukapa achka rimanayni tiyawahushpanpas kunan
mana ashwanta kankunata rimashanchu. Kankunata ash-
wanta rimashpaynika manami atipankichichu asirtanata.
Chayrayku manara tukuyta yachachishkaykichirachu.
13 Yaya Diospa Espíritun shamushpan kankunata shuti rik-
sichinka tukuy shutipa kashkata. Chaymantapas kanku-
nata yuyachinka tukuyta ñukamanta yachanaykichipa. Tukuy
yachachishkaynita kankunata asirtachinka. Nima imata pay
kikinpa yuyayninmanta yuyachinkachu. Ashwan Yaya Dios-
manta uyashkanllatami kankunata riksichinka. Chaymanta-
pas riksichinka imashnami pasanka silupi allpapi.
14 Kankunata ñukamanta uyashkanta riksichishpan ñuka
atun suma yachayyu kanaynita asirtachinka.
15 Tukuy imatami Yayayni Dioska riman chaytami ñukapas
rimani shuk yuyayllawa kashkanchirayku. Chayrayku
kankunata rimashkani Espiritunka ñukapa rimashkaynita
kankunata asirtachinka nishpa.

Jesuska runankunata rimarka llakirishkankunawasha kushikunankunata

16 Jesuska rimashpalla katirka:

Shuk ratumantami manana rikuwankichinachu. Chay-
manta unaystumantami kutikashka rikuwankichi nishpa.

17 Chasna Jesús rimashpan ñukanchi paypa chunka ishkay
runankunamanta shukkunaka tapunakurkanchi:

¿Imatataya ñukanchita rimanayan Yayaynima risha chay-
mantapas shuk ratumantami manana rikuwankichinachu,
chaymanta unaystumantami kutikashka rikuwankichi
nishpa?
18 ¿Imatataya ñukanchita rimanayan unaystumanta nishpa?
Mana asirtanchichu imamantami rimahun.

19 Chasna ñukanchi kwintahushkanchita rikushpan Jesuska
musyarirka payta tapunayahushkanchita. Chaypi ñukanchita
rimarka:
Kankunata rimashkani unaystumantami manana
rikuwankichinachu, chaymanta shuk ratumantami
kutikashka rikuwankichi nishpa. ¿Chasna rimashkayni-
mantachu tapunayawahunkichi?
20 Alita uyawaychi. Ñuka wañushpayni kankunaka sinchita
llakishpa wakankichi. Chasna kahushpaykichi mana ñukapi
kirikkunaka kushilla kankakuna. Kankunaka llakiywa
kahushpaykichipas chaymanta kushikunkichimi.
21 Yuyariychi shuk warmi wawayahushkanmanta. Chay
warmika wawayahushpan manchayta nanayta parisin.
Wawayashkanwasha manchayta nanayta parisishkanta
kunkarin. Wawanta rikushpan atunta kushikun.
22 Chasnashinami kunanka kankunapas manchaywa
llakirinkichi. Chasna kahushpaykichipas kutikashka
kankunata rikuk shamushpayni atuntami kushikunkichi.
Chasna kushikushpaykichi nima pi atipankachu kankunata
kutikashka llakiypi churanata.
23-24 Kunankama ñukallata tapushkankichi yanapanaynipa.
Manara nima imata kuskata Yaya Diosta tapushkan-
kichirachu. Kuti kankunama shamushpayni manana nima
imata ñukata tapuwankichinachu. Yaya Dios kikintanami
tapunkichi. Munashkaynitashina tapushpaykichika
paymi kankunata tukuypi yanapanka kushikushpalla
kawsanaykichipa.
25 Chaymanta rimarka:
Tukuy kay yachachishkaynikunata manara shutillatachu
yachachishkani. Shuk punchami manana chasnalla
yachachishkaykichinachu. Chay uras shutillatanami Yaya
Diosmanta kankunata yachachisha alita yachanaykichipa.
26 Chay punchamanta pacha munashkaynitashina
kankuna kikinna Yaya Diosta tapunkichi. Chasna kankuna
kikin tapushpaykichimi mana munankichinachu ñuka
kankunarayku payta tapunaynipa.
27 Yaya Diosmi kankunata yuyan ñukata yuyawahushkay-
kichirayku chaymantapas paymanta shamushkaynita
kirishkaykichirayku.
28 Ñuka Yayayni Diosmanta llukshirkani kay allpama
shamunaynipa. Kunanka kay allpata sakihuni paymallatata
kutinaynipa.
29 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpanchi rimarkanchi:
Kunan shuti asirtaypata rimahunki, manana rimahunki-
nachu pakashpa rimahukshina.

30 Tapunakuhushkanchita mana uyashpaykipas ñukanchita
rimashkanki. Chayrayku kunan tukuy imata yachak
kahushkaykita yachanchi. Manara tapuhushpanchira
yuyarihushkanchita riksinki. Chayrayku Yaya Diosmanta
shamushka kashkaykita kirinchi.
31 Chasna rimashkanchita uyashpan Jesuska aynirka:
Kankunaka nima kunan ñukapi yapa alitarachu kirihun-
kichi.
32 Ñami wañunaynika paktarihun. Chay urasmi kankunaka
karan shuk llaktaykichima kutishpa shikwarinkichi.
Ñukataka sapallaynitami sakiwankichi. Chasna kashpanpas
manami sapallaynichu kahuni, Yayaynika ñukawa
kahushkanrayku.
33 Manara paktarishpanmi tukuy chayta kankunata
rimahuni, paktarishpan mana mancharinaykichipa.
Munani kushilla kanaykichipa, runaynikuna kahushkay-
kichirayku. Yaya Diosta mana kasuk runakuna
chawpipi kawsahushpaykichira manchayta nanayta
llakiyta parisinkichi. Chasna kashpanpas sinchikuriychi
yuyarishpaykichi ñuka parisishpayni winsishkaynita
millaypata rurachikta.

17

Jesuska Yayanta mañarka paypi sinchikukkunarayku

1 Jesuska yachachishkanta tukuchishpan siluma
rikushpan Yayanta mañarka: Yayayni, ñami wañunayni
punchaka paktarishka. Runakunata kishpichinaynipa
wañushpayni paykunata rikuchiy ñuka wawayki yapa
ali kanaynita. Chasna wañunaynipa kachawashpayki
paykunaranti wañushpayni ñukapas runakunata yapa ali
kanaykita rikuchisha.
2 Kan kuwashkanki atun yachayta tukuy runakunata
kamachik kanaynipa. Chasna atun yachayyu kashpayni
wiñaypa kanwa kawsayta kusha maykankunatami
akllashkanki ñukapi sinchikunankunapa.
3 Chay kawsayka rimanayan kanta riksishpa riksishpa
rishpankuna shuklla shutipa Yaya Dios kashkaykita, ñuka
kachashkayki kishpichik wawaykitapas.
4 Ñuka kay allpapi kawsashpayni tukuy kamachi-
washkaykita paktachishkani. Chasna rurashpayni
runakunata atun ali yachayyu kanaykita rikuchishkani.
5 Kunanka Yayayni, churaway kuchuykipi. Kutikashka
tukuymanta ashwanta atunyachishpa kushichiway, kuti
kanaynipa imashnami karkani manara kay allpaka tiyahush-
panra.

6 Ñukata kuwashkayki runaynikunata yachachishkani pimi kanki nishpa. Chay tukuy kanta mana riksik runakunamanta ñukapi sinchikushpankuna paykunata kuwashkanki. Kanpa kashpankuna kunan ñukata kuwashkanki. Shimikita kirishpankuna alita kasushpa kawsanahun.

7-8 Paykunatami rimawashkaykita yachachishkani. Rimashkaynita uyashpankuna shunkunkunapi wakaychashkakuna. Yachashkakuna shutipa kanmanta shamushkaynita. Chaymantapas kirirkakuna ñukata kachawashkaykita. Chayrayku kunanka yachanahun tukuy yachachishkaynika kanmanta kashkanta.

9 Paykunaraykumi kanta mañani. Manami mañanichu kanta mana riksinayak runakunarayku. Mañanimi wawaykikunaraykulla, maykankunatami kuwashkanki.

10 Tukuy kanpa wawaykikuna ñukata kasuwanahun. Chasnallatatami tukuy ñukata kasuwakkuna wawaykikuna kanahun. Runa masinkuna rikushpankuna runaynikunata yanapahushkaynita alita rurashpa kawsanankunapa, paykunaka riksinkakuna yapa ali kanaykita.

11 Kunanmanta pacha ñukaka manana kawsashannachu uchata rurak runakuna chawpipi. Kutikashka kanwa kawsanaynipa rishpayni kuwashkayki runaynikunaka uchata rurak runakuna chawpipi kiparinkakuna. Yayayni, ucha illa atun yachayyu kanki. Chay atun yachaykiwa, maykantami ñukatapas kuwarkanki, chaywa runaynikunata kuyray mana uchata ruranankunapa. Paykunata yanapay shuk yuyayllawa kanankunapa, imashnami kanpas ñukawa shuk yuyayllawa kanki.

12 Paykunawa kay allpapi kahushpaynira kuwashkayki yachaykiwa kuyrashkani. Chasna alita kuyrashpayni nima pi paykunamanta chinkarishkachu. Ñawpa killkarishkaka paktarinanpa shukllami chinkarishka, maykanmi kanmanta karupi wiñaypa parisina kan.

13 Kunanka risha maypimi kahunki. Kay allpapi kawsahushpaynira chasna runaynikunarayku kanta mañani kushikushpalla kawsanankunapa, imashnami ñukapas atunta kushikushpa kawsani.

14 Paykunata shimikita yachachishkani. Mana shimikita kasuk runa masinkuna paykunata chikninahun, wawaykikuna tukushpankuna manana paykunawa shuk ayllushina kashkankunarayku. Kanta mana kasukkunawa mana kanahunchu shuk ayllushina, imashnami ñukapas mana paykunawa shuk ayllushinachu kani.

15 Runaynikunarayku mañashpayni manami kanta tapunichu uchata rurak runakunapa chawpinkunamanta

anchuchinaykipa. Kanta mañani paykunata kuyranaykipa supayka millaypata mana rurachinanpa.

16 Paykunaka mana kanahunchu kanta mana kasuk runakunashina, imashnami ñukapas mana paykunashinachu kani.

17 Yayayni, rimashkaykika shutipa kashkata riksichikmi kan. Kanta kasuk runakunata shimikita tukuy uras ashwanta yachachiy manana uchata ruranankunapa, ashwan munashkaykillata rurashpa kawsanankunapa.

18 Ñukata kachawashkanki kay kanta mana riksik runakunata kawsanayniwa yachachinayniwa kanta alita riksichinaynipa. Kunan ñuka paykunata kachani chasnallatata ruranankunapa.

19 Ñuka munashkaykita paktachishpa wañusha paykunata uchankunamanta kishpichinaynipa. Chasna wañusha paykuna shutipa kashkata riksichik shimikita uyashpa kawsashpankuna ñukashina munashkaykita rurashpa kawsanankunapa.

20 Mana mañanichu paykunaraykulla. Mañanimi shukkunaraykupas, maykankunami paykunapa yachachishkankunata uyashpankuna ñukapi sinchikunkakuna.

21 Tukuy paykunarayku tapuni shuk yuyayllawa kanankunapa. Chaymantapas mañani ñukanchiwapas shuk yuyayllawa kanankunapa, imashnami kanpas ñukawa shuk yuyayllawa kanki. Mañanimi chasna kanankunapa, kanta mana riksik runakuna paykunata shukllashina rurashkaynita rikushpankuna kirinankunapa kan shutipa kachawashkaykita.

22 Kan ali yuyayta atun yachayta ñukata kuwashkanki. Chasnallatatami ñukapas runaynikunata ali yuyayta atun yachayta kushkani. Chayta paykunata kushkani shuk yuyayllawa shukwa shukwa kanankunapa, imashnami ñukanchipas shuk yuyayllawa kanchi.

23 Ñuka paykunawa, kan ñukawa shuk yuyayllawa kanchi runaynikuna shuk yuyayyullashina tukunankunapa. Munani chasna tukunankunapa kanta mana riksik runakuna paykunata shukllashina rurashkaynita rikushpankuna kan shutipa kachawashkaykita yachanankunapa, chaymantapas yachanankunapa ñukata yuyawashkaykishina runaynikunatapas yuyanaykita.

24 Yayayni yapa yuyawanki. Chayrayku manara kay allpata rurashpaykira ali yuyayta atun yachayta kuwashkanki kanwa pakta tukuypa amun kanaynipa. Yapa munani kuti kanpi kashpayni kuwashkayki runaynikunaka ñukawa kanankunapa. Munani tukuymanta ashwanta atunyachiwashkaykita kushikushpa wiñayparayku rikunankunapa.

25 Yayayni, tukuypi alita rurakmi kanki. Mana alita rurak
runakuna manami kanta riksinahunchu. Ñuka shuti tukuy
uras kanta alita riksini. Runaynikunapas alita yachanahun
kan kachawashkaykita.
26 Paykunata riksichishkani atun yachayyu yapa
paykunata yuyak kanaykita, chaymantapas katishami
chasna kanaykita riksichishpa. Chayta rurani paykunapas
yuyanakushpa shukwa shukwa kawsanankunapa,
chaymantapas runa masinkunata yuyashpa imashnami
kan ñukata yuyawanki. Chasna kawsashpankuna ñuka tukuy
uras paykunawa kasha. Chasna nishpa Jesuska Yayanta
ñukanchi runankunarayku mañarka.

18

Jesusta apirkakuna
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

1 Mañashkanwasha Jesuska ñukanchi chunka shuk
runankunawa pakta chay mikushkanchi wasimanta
llukshirka. Jerusalén llaktamanta rirkanchi chay kuchupi
kahuk wayku Sedrón shutiyu chimpama. Chaypi
tiyarka shuk chakra tarpu kaspikunawa. Chay chakrapi
yaykurkanchi.
2 Chaypi achka kuti tantaripayanchi. Chasna kashpan
Judas, pimi Jesusta apichinan karka, chay chakrata riksirka.
3 Chaypi kahushpanchi Judaska achka suntalukunawa
Yaya Diospa wasinta kuyrakkunawapas paktamurka.
Saserdotekunapa apunkuna fariseokunapas chay
kuyrakkunata Judaswa kacharkakuna. Ña tuta kashpan
lamparinkunawa, chaymantapas llachapata mapawa
armachishkata watashpa kaspipi sintichishkakunawa
paktamurkakuna. Apamurkakuna lansankunata
sablinkunata.
4 Jesuska yachashpan tukuy imashnami payka pasanka,
paykunata tinkuk rirka. Chaypi tinkuk rishpan tapurka:
¿Pitata maskahunkichi?
5 Paykunaka aynirkakuna:
Nasaretmanta runa Jesustami maskahunchi.
Jesuska rimarka:
Ñukami kani* nishpa.
Payta apichihuk Judaspas chay apik runakunawa pakta
kahurka.
6 Jesuska ñukami kani nishpa rimashpan chay apik runaku-
naka washankunama kutirishpa allpama urmarkakuna.
7 Chaypi Jesuska kutikashka tapurka:

* **18:5** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

Rimawaychi ¿pitata maskahunkichi?
Paykuna kutikashka rimarkakuna:
Nasaretmanta runa Jesustami.
8 Jesús kuti aynirka:
Ñami rimashkani ñukami kani. Ñukata maskawahushpaykichika kay katiwahuk runakunata sakiychi rinankunapa.
9 Chasna Jesuska rimarka Yayanta mañashpan rimashkanshina paktarinanpa: Kuwashkayki runaynikunata alita kuyrashpayni nima pi chinkarishkachu nishpa.
10 Chaypina Pedropa shuk sablin tiyashpan sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan shuk runa Malko shutiyupa kuskan parti rinkrinta pitirka. Chay rinkrin pitiy tukushka runaka saserdotenchikunapa atun apupa runanmi karka.
11 Chaypi Jesuska Pedrota rimarka:
Churay chay sablikita maypimi kahurka. Yayayni munan wañuchiwanankunapa. Chasna kashpan mana munanichu nima pi kishpichiwananpa.

Jesusta Anasma pusharkakuna
(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

12 Chasna Jesuska Pedrota rimashpan chay suntalukunapa apunkunaka kamachirkakuna Jesusta apishpa watanankunapa. Jesusta watashpankuna chay suntalukunaka chay Yaya Diospa wasinta kuyrakkunawa pakta pusharkakuna.
13 Chay wata Kaifás saserdotenchikunapa atun apu karka. Rukun Anaska chay uras paykunapa atun apu kashkanmanta llukshishka kashpanpas apulla karka. Chayrayku Jesusta puntiru pusharkakuna Anaspa wasinma saserdotenchikunapa atun apu Kaifaspa rukun kashkanrayku.
14 Chay Kaifasmi manara Jesusta apishpankuna tantaylla yuyarishpa kwintak atun apunchikunata kunarka kasna: Ashwan ali kama shuk runalla tukuy runakunaranti wañunanpa, mana tukuy ñukanchi israel runakuna wañunanchipa nishpa.

Pedroka Jesusta mana riksinichu nirka
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Jesusta Anasma pushashpankuna ñukapas Pedropas katirkanchi. Jesusta apikkuna payta pushashpa rishpankuna ñukaka washalla yaykurkani chay apupa wasin pampan rumikunawa rurarishka wasikunawa kincharishkapi. Saserdotekunapa atun apupa riksiwashkan kashpayni mana arkawarkakunachu yaykunaynipa.
16 Pedroka punku mayanpi kiparirka. Mana ñukawa pakta yaykushpan punkuma kutirkani. Chay atun apupa riksishkan kashpayni punkuta kuyrak warmiwa kwintak

rirkani Pedrota yaykuchinaynipa. Chasna kwintashpayni
payta yaykuchirkani.
17 Chaypi punkuta kuyrak warmika Pedrota tapurka:
¿Manachu kanki chay apishkanchi runawa purik?
Pedroka payta aynirka:
Manami chay runawa purikchu kani nishpa.
18 Chiri kashpan chay atun apunchipa runankuna Yaya
Diospa wasinta kuyrakkunapas chay kincharishkapi
shinkikunawa ninarkakuna. Muyukta shayarishpankuna
kunuhurkakuna. Pedropas paykunawa pakta kunuhurka.

Israel runakunapa atun apunkuna Jesusta tapurkakuna
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Jesusta Anaspa puntanpi shayachishpankuna chay pun-
tiru saserdotenchikunapa atun apu kashkanmanta lluk-
shishkaka payta tapurka:
¿Imashna kashpaykitaya runakunaka kanta katinahun?
¿Imamantata yachachinki?
20 Jesuska payta aynirka:
Ñuka nima ima uras pakalla yachachishkanichu. Tukuy
uras runakunapa rikushkankunapi tantarina wasikunapi
Yaya Diospa wasinpipas yachachishkani.
21 Chasna kashpan ¿imaraykutaya ñuka sapallaynita
tapuwahunki? Tapuy yachachishkayni runakunata imatami
yachachishkani. Paykunami rimashkaynita yachanahun.
22 Chasna Jesuska chay atun aputa mana alita tapushkanta
rimashpan shuk chaypi shayahuk Yaya Diospa wasinta
kuyrak runa payta waktarka:
¿Chasnachu ayninchi saserdotenchikunapa atun aputaka?
nishpa.
23 Jesuska aynirka:
Rimashkaynika mana ali kashpanka rimaway imatami
mana alitachu rimashkani. Rimashkaynika ali kashpanka
¿imaraykutaya waktawashkanki?
24 Chasna Jesuska rimashpan Anaska payta kacharka
ishkanti makin watarishkata saserdotenchikunapa atun apu
Kaifasmana.

Pedroka kutikashka Jesusta mana riksinichu nirka
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Anás Jesusta tapuhushpanra Pedroka kahurkara
kunushpa nina kuchupi. Chaypi chay atun apupa
runankunaka payta tapurkakuna:
¿Manachu kanki chay apishkanchi runawa pakta purik?
Pedroka kuti aynirka:
Manami chay runawa purikchu kani nishpa.

26 Chay atun apupa runankunamanta shuk runan Malkopa
ayllun karka, maykanpatami Pedroka rinkrinta pitirka.
Payka kuti Pedrota tapurka:
¿Manachu kanta rikushkani apishkanchi runawa pakta
chay tarpu kaspikuna chakrapi? Chaypimi kanta rikurkani.
27 Kuti Pedroka aynirka:
Manami chay runata riksinichu nishpa.
Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka.

Jesusta Pilatoma pusharkakuna
(Mt 27.1-2, 11-26; Mk 15.1-10; Lk 23.1-5, 17-19)

28 Pakarihushkanpi apunchikunaka Jesusta aparkakuna
Kaifaspa wasinmanta romano apunchipa atun kamachi-
nan wasima. Romano runakuna ñukanchi israel runaku-
nata winsishpankuna chaypi churarkakuna shuk paykuna-
manta ñukanchikunata kamachik runata. Chaypi paktash-
pankuna apunchikuna manami romano apunchipa wasin-
pichu yaykurkakuna. Yaykunahuma karka chay mana israel
runapa wasinpi, mana paktachinahumachu karka ñukanchi
israel runakunapa kasunanchi killkarishkakunata. Chay
wasipi yaykunahuma karka mana atipanahumachu karka
ñukanchi israel runa masinkunawa tantarinata Paskua pun-
chakunata pasanankunapa.
29 Chasna kashpan chay romano apunchi Pilatoka was-
inmanta llukshirka paykunawa kwintananpa. Paykunata
tapurka:
¿Imatata kay runaka rurashka?
30 Chaypi paykunaka aynirkakuna:
Kay runa millaypata mana rurak kamaka, manami kanma
pushamunchimachu karka.
31 Pilatoka paykunata aynirka:
Kankunapa kamachishka killkapi riman imashnami kasti-
ganaykichi tiyan shuk millaypata rurak runata. Chayta ka-
sushpa kankuna kikin kay runata kastigaychi.
Apunchikuna aynirkakuna:
Kankuna romano runakuna mana munankichichu nima
pita kastigashpa wañuchinanchipa nishpa.
32 Romano runakuna millaypata rurakkunata kruspi
klabashpa wañuchipayanahun. Chayrayku Jesusta romano
apunchima pushashpankuna wañuchichinanpa, Jesuspa
rimashkanka paktarirka imashnami wañunka nishpa.
33 Apunchikunawa kwintashkanwasha Pilatoka kuti was-
inpi yaykurka. Chaypi Jesusta kayashpan tapurka:
¿Shutipachu kanki israel masikikunapa Atun Apu?
34 Jesuska aynirka:

¿Kan kikin yuyaynikimantachu chayta tapuwanki? Mana kashpaka ¿shukkunachu ñukamanta chasna rimashkakuna?

35 Pilatoka rimarka:

Ñukaka manami kanichu israel runa. Kan kikinpa allpaykimanta runa masikikuna saserdotekunapa apunkuna kanta kuwashkakuna. ¿Ima millaypatata rurashkanki?

36 Jesuska aynirka:

Ñukaka mana kanichu kay allpapi kamachik apukunashina. Kay allpapi apukunashina kamachinimaka runaynikuna kuntraynikunawa makanakunahuma apukuna mana apiwanankunapa. Mana kay allpapi kamachik apukunashinachu kani paykunashina kamachinaynipa.

37 Chaypi Pilatoka tapurka:

Atun apu kanki, ¿manachu?

Jesuska aynirka:

Ari, alita rimawashkanki atun apu kanaynita nishpa. Ñuka kay allpapi wawayarishpayni shamushkani runakunata shutipa kashkata rimanaynipa. Maykankunami yachachishkayni shutipa kashkata kirinahun, paykunaka ñukata kasushpa kawsanahun.

38 Pilatoka aynirka:

Mana yachanichu imarami chay shutipa kashkaka.

Chasna rimahushkanllapi kutikashka kanchama llukshirka apunchikunawa kwintananpa. Chaypi apunchikunata rimarka:

Ñukaka mana tarinichu millaypa rurashkanta kay runapata.

39 Chaymanta tukuy chaypi tantarishka kahuk runakunata rimarka:

Karan wata Paskua punchakunapi shuk kastigachihushkayni runata kacharichinaynipa tapushkaykichita kacharichipayani. Chasna kashpan ¿munankichichu kay wata kay atun apuykichita kacharichinaynipa?

40 Chaypi kaparishpa aynirkakuna:

¡Mana paytaka kacharichiychu! ¡Barrabasta kacharichiy!

Barrabaska romano runakunata piñarik karka. Chasna kashpan runakunata wañuchishpa kawsapayarka.

19

Jesuska wañunan tiyan nirkakuna
(Mt 27.13-14, 20-31; Mk 15.4-5, 11-20; Lk 23.13-25)

1 Chay achka runakuna mana munashpankuna Jesusta kacharichinanpa Pilatoka suntalunkunata kamachirka Jesusta asutinankunapa shuk kirukunawa rurarishka karawa.

Chasnami shuk mana alichaypa uchayu runata manarapas
kruspi klabashpankuna rurapayanahun.
2 Chasna asutishpankuna chay suntalukunaka
kashamanta llawtuta rurashpankuna atun apupa
tawasampatashina umanpi churarkakuna. Chaymantapas
shuk atun apupa puka churarinanta asichishpa
churachirkakuna.
3 Payta shuk atun aputashina kayllayashpankuna
asichishpa saludarkakuna:
¿Shamushkankichu israel runakunapa Atun Apu?
Chasna nishpankuna uyanpi sakmarkakuna.
4 Chaypi kutikashka Pilatoka llukshirka wasinmanta
apunchikunawa kwintananpa kasna nishpa:
Rikuychi, kay runata llukshichihushkaynita. Puntay-
kichipi churahuni yachanaykichipa manami kay runapi tar-
ishkanichu nima shuk mana ali rurashkanta nishpa.
5 Chaypi Jesuska kanchama llukshirka chay kashamanta
rurarishka tawasampatashina umanpi churachishkanku-
nawa, chay atun apupa suma puka churachishkankunawa.
Payta rikuchishpa Pilatoka rimarka:
Kaykaya rikuychi kay runata nishpa.
6 Kanchama llukshishkata rikushpankuna saserdoteku-
napa apunkuna Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas ka-
parirkakuna:
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy! ¡Kruspi klabashpa
wañuchichiy!
Pilatoka aynirka:
Kankuna apaychi kruspi klabanaykichipa. Ñukaka manami
tarinichu nima shuk millaypa rurashkanta kay runapata.
7 Chaypi apunchikuna payta rimarkakuna:
Ñukanchipa tiyan shuk kamachina. Chay kamachinanchipi
riman: Maykan runami yanka riman Yaya Diosmi kani
nishpa, chay runaka wañunan tiyan. Kay Jesuska Yaya Diospa
Wawanmi kani yanka nishpa rimashkanrayku wañunan
tiyan.
8 Pilatoka chasna Jesús Yaya Diospa Wawanmi kani
nishkanta uyashpan yapa mancharirka.
9 Kutikashka wasinpi yaykushpan Jesusta kayachishpan
tapurka:
¿Maymantataya kanki? nishpa.
Jesuska chunlla uyarka.
10 Chasna mana aynishpan Pilatoka payta rimarka:
¿Manachu ñukata ayniwanki? Ñuka munashpaynika kama-
chinima kanta kruspi klabashpankuna wañuchinankunapa.

Chaymantapas munashpaynika kamachinima kanta kacharinankunapa. ¿Manachu chayta yuyarinki?

11 Chaypi Jesuska aynirka:

Yaya Dios mana munamaka nima imata atipawankimachu ruranata. Chasna kashpan maykanmi kanta kuwarka, payka kanmanta ashwan uchayumi kan.

12 Chaymanta pacha Pilatoka ashwanta maskarka payta kishpichinanpa. Mana munashpankuna apunchikunaka kaparirkakunalla:

¡Kan kishpichishpaykika chay runata mana kankichu romano tukuymanta atun apuykita kasuk! Ñukanchi israel runakuna kankunapa winsishkaykichi kanchi. Chasna kashpan maykan runa masinchipas kay Jesusshina atun apunchi kanayan ñukanchikunata kankunamanta kishpichinanpa, chayka romano tukuymanta atun apuykipa kuntranmi kan.

13 Pilatoka chasna rimashkankunata uyashpan kamachirka Jesusta apak rinankunapa. Chaymanta tiyarirka chay tiyarinapi maypimi apirishka runakunata tapupayan. Chay tiyarinaka karka shuk rumikunamanta suma rurarishka chushapi, hebreo shimipi Gabata shutiyu.

14 Shuk puncha pishihushpanra Paskua punchakunarayku chawpi puncha parti Jesusta Pilatopa puntanpi churarkakuna. Pilatoka yacharka chay apukunaka mana shutipa yuyarishkankunata Jesús israel runakunata kishpichik atun apunkuna kananta. Shutipa apunkuna kananta yuyarinahuma karka, manami payta kunahumachu karka. Chayta yachashpan apunchikunata pukllachishpa rimarka:

Kaykaya rikuychi Atun Apuykichita.

15 Chasna rimashpan apunchikunaka kaparirkakuna:

¡Wañuchichiy! ¡Wañuchichiy! ¡Kruspi klabachiy!

Pilatoka paykunata aynirka:

¿Imashnataya yuyarinkichi? ¿Ñuka kankunata winsishka romano runakunamanta kashpayni munankichichu kankuna kikinpa Atun Apuykichita wañuchichinaynipa?

Chaypi saserdotekunapa apunkunaka aynirkakuna:

Ñukanchipa mana tiyanchu ashwan atun apunchika, romano tukuymanta atun apuykimi ñukanchipapas atun apunchika.

16 Chaypi Pilatoka ari nishpanna Jesusta paykunata kurka kruspi klabachinankunapa.

Jesusta kruspi klabachirkakuna
(Mt 27.32-38, 55-56; Mk 15.21-27, 40-41; Lk 23.26-38, 48-49)

Pilatoka apunchikunata ari nishpan klabachinankunapa suntalunkunaka Jesusta aparkakuna.

17 Krusninta markachishpankuna apashpa rirka chay Jerusalén llaktamanta kanchama. Payta pusharkakuna Wañushkapa Uman shutiyu lumama. Hebreo shimipi shutinka kan Gólgota.

18 Chaypina Jesusta kruspi klabarkakuna, chaymantapas ishkay runakunata karan shukta shuk kruspi chaypi wañunankunapa. Chay runawa pakta kruskunata shayachishpankuna Jesusta chay ishkay runakuna chawpinkunapi churarkakuna.

19 Chasna Jesús kruspi klabarishkata shayachishpankuna Pilatoka shuk killkarishkata churachirka: Kayka Jesús Nasaretmanta israel runakunapa Atun Apunkunami nishpa.

20 Jesusta Jerusalén llakta mayanpi kruspi klabashpa wañuchihurkakuna. Chay atun llakta kuchupi kashpan achka israel runa masinchikuna chay kruspi churashkankuna killkarishkata leyirkakuna. Kimsa shimikunapi killkarishka karka, hebreo, latino, griego shimipi.

21 Chaypi saserdotenchikunapa apunkunaka chay killkarishkata leyishpankuna Pilatota rimarkakuna:

Ama killkachiychu israel runakunapa Atun Apunkuna nishpa. Kasna killkachiy: Kay runaka rimarka: Ñukami kani israel runakunapa atun apunkuna nishpa.

22 Pilatoka paykunata aynirka:

Maykantami killkachishkani, chayka chasnalla kiparinan tiyan.

23 Suntalukunaka Jesusta kruspi klabashkankunawasha llatanachishkankuna churarinankunata apirkakuna. Likishpankuna chay chusku suntalukuna karan shuk shuk pitikunata paykuna kikinrayku aparkakuna. Ukupi churarinanllata mana likirkakunachu. Chay churarinanka muyukta awarishka karka. Mana sirarishkachu karka.

24 Chasna suma rurarishka kashpan suntalukunaka kwintarkakuna paykunapura:

Ama likishunchichu. Akuychi swirtinchita kamashunchi pishi apanka nishpa.

Chasnapi Yaya Diospa ñawpa killkachishkanka paktarirka kasna nishkaka:

Churarinaynita likishpankuna karan shuk runa shuk pitikunata aparka. Ukupi churarinaynitaka apishpankuna swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka nishpa.

25 Chay Jesuspa krusnin mayanpi chusku payta katik warmikuna kahurkakuna. Shuk karka Jesuspa maman, shukka mamanpa ñañan. Chaymanta karka Kleofaspa

warmin Maria shutiyu, shukka karka Magdala llaktamanta Maria shutiyu.
26 Jesuska mamanta ñukatapas rikushpan kuchunpi kahushkanchita, mamanta ñukata ñawinwa rikuchishpa rimarka:
Paymi kiparin wawaykishina.
27 Chaymantapas ñukata mamanmanta rimawarka:
Paymi kiparin mamaykishina nishpa.
Chasna rimawashpan Jesuspa mamanta pusharkani chay urasmanta pacha wasinipi kawsananpa.

Jesuska ña wañurkana
(Mt 27.45-50; Mk 15.33-37; Lk 23.36-37, 46)
28 Chaymanta Jesús yachashpan tukuy Yayan Diospa kamachishkanta ña paktachihushkanta rimarka:
Upyanayanimi nishpa.
Chasna rimarka ñawpa Yaya Diospa shuk killkachishkanka paktarinanpa.
29 Chaypi tiyarka shuk uchilla tinaha agru vinuwa. Chay vinuwa shuk suni kaspipi watarishka utkuta upyachirkakuna. Chayta Jesuspa shiminpi tupachirkakuna upyananpa.
30 Jesuska chay agru vinuta tsunkashpa upyashpan sinchita rimarka:
Yayayni, ñami tukuy kamachiwashkaykita paktachishkani nishpa.
Chasna rimashkanwasha umanta warkuchishpan pay munay wañurka.

Shuk suntalu Jesusta lansawa tuksirka wañushkachu nishpa
31 Jesuska kruspi wañushpan Paskua punchakunarayku alicharinankuna puncha karka. Chay Paskua punchakuna kallarinan punchaka tukuy samana punchakunamanta ashwan atun samana puncha kapayan. Chay atun samana puncha kallaripayan ña intika yaykuhushkanpi. Mana munarkakunachu chay puncharayku kruspi wañushka runakunapa aychankunaka chayllapi kiparinankunapa. Chayrayku apunchikunaka Pilatota tapurkakuna kruspi klabarishkakunapa chakinkunata pakichinanpa utkalla wañunankunapa. Chaymantapas tapurkakuna chasna utkalla wañushpankuna aychankunata chay chishillapi krusmanta uraykuchinankunapa.
32 Chasna tapushkankunarayku Pilatoka suntalunkunata kacharka chakinkunata pakinankunapa. Puntiru chay ishkay Jesuswa pakta kruspi klabarishkakunapa chakinkunatara pakik rirkakuna.

33 Jesusta kayllayashpankuna chakinta pakinankunapa
rikurkakuna ña wañushka kahushkanta. Chayrayku chakinta
mana pakirkakunachu.
34 Ashwan shuk suntalu kushtillan partipi lansawa tuk-
sirka. Chasnallapi yawarka yakuka llukshirka.
35 Tukuy chaykunata ñuka Juan kikin ñawiniwa rikurkani.
Shutipa rikushkaynita rimani kankunapas Jesukristupi
sinchikurinaykichipa.
36 Imashnami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman:

Mana nima shuk tulluta payta pakinkakunachu nishpa.
Chasnashinami paktarirka. Chayrayku suntalukunaka nima
shuk Jesuspa tullunta pakirkakunachu.
37 Chaymantapas shuk parti Yaya Diospa ñawpa killka-
chishkanpi riman:

Shuk puncha atunta llakirishpa yuyarinankuna tiyan payta
tuksishkankunata nishpa.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna
(Mt 27.57-61; Mk 15.43-47; Lk 23.50-56)

38 Chaypi tiyarka shuk apunchi José shutiyu Arimatea
llaktamanta. Payka Jesusta kirik runa karka. Chasna
kashpanpas mana munarkachu nima pi yachananpa apu
masinkunata manchashkanrayku. Chay runaka Pilatoma
rirka tapunanpa Jesuspa aychanta allarishka urku uchkupi
churashpa tapananpa. Pilatoka arí nishpan Jesuspa ay-
chanta apak rirka churashpa tapak rinanpa.
39 Chay fariseo Nikodemopas Joseta yanapak rirka.
Paymi karka maykanmi shuk tutapi Jesuswa kwintananpa
shamurka. Chay runaka paktashpan kimsa chunka kilo
parti mishkinlla asnak yapa chaniyu wikita apamurka. Chay
wikika mirra kaspipa áloe kaspipa wikinwa chapurishka
karka.
40 Chaypi Joseka Nikodemowa Jesuspa aychanta chay
wikipi armachishkan ñañu llachapawa wankurkakuna.
Chasna ñukanchi israel runakuna wañushkakunawa
rurapayanchi chaymanta urku uchkupi churashpa
tapananchipa.
41 Jesusta kruspi klabashkankuna parti tiyarka shuk
chakra tarpu kaspikunawa. Chay chakrapi tiyarka shuk
urku maypimi shuk parti allarishka karka wañushkakunata
churashpa tapananchipa. Mushu uchku kashpan chaypi
manara wañushkakunata churahurkakunarachu.
42 Jesús wañushkan mayanllapi kashkanrayku chaypi
utkalla paypa aychanta churashpa taparkakuna, atun
samananchi puncha ña kallarinan kashkanrayku.

20

Jesuska kawsarirka
(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

1 Samana puncha kayantima manara alita pakari-
hushpanra Magdalamanta Maria rikunapa rirka Jesuspa
aychanta urku uchkupi churashkankunata. Chaypi
paktashpan rikurka churashkankuna punku atun rumiwa
taparishkaka anchuchirishka kahushkata.
2 Uchku ukuma illata rikushpan kallpa shamurka ri-
mananpa maypimi Pedro ñukapas Jesuspa yapa yuyashkan
runan kahurkanchi. Chaypi ñukanchita rimarka:

¡Ñukanchita yachachikpa aychantami churashkankuna
uchkumanta apashkakuna! Kunanka manami
yachanchichu maypimi churashkakuna.
3 Chasna rimashkanta uyashpanchi Pedro ñukapas kallpa
rirkanchi Jesuspa aychanta churashkankuna uchkuma.
4 Ishkanti parihu kallparkanchi. Ñuka Pedromanta ashwan
sinchita kallpashpayni puntiru paktarkani.
5 Chay churashkankuna uchkupi paktashpayni
kumurishpa punkunmantalla ukuma rikurkani. Payta
wankushkankuna llachapallata rikurkani.
6 Washaynilla Pedropas paktamurka. Payka ñukata
pasamuwashpan Jesuspa aychanta churashkankunakama
yaykurka. Chaypi paypas Jesusta wankushkankuna ñañu
llachapallata rikurka.
7 Chaymantapas rikurka Jesuspa umanta
wankushkankuna llachapata. Manami chay shuk
wankushkankuna llachapawa pakta karkachu. Shuk parti
kahurka suma alicharishka.
8 Chasna Pedro churashkankuna uchkupi yaykushpan
ñukapas yaykurkani. Jesusta wankushkankuna llachapata
aychan illata rikushpayni kawsarishkanta kirirkani.
9 Chay uras manara asirtarkanchirachu Yaya Diospa ñawpa
killkachishkanta: Payka wañushkanmanta kawsarinan tiyan
nishpa.
10 Chayta rikushkanchiwasha chay wasimallatata
kutirkanchi.

Jesuska Mariata rikurirka
(Mk 16.9-11)

11 Pedro ñuka Jesuspa aychanta churashkankuna uchkuma
kallpa rishpanchi Mariaka washata katimurka. Ñukanchi
kutishpanchi payka uchku mayanpi kaparishpa wakashpa
kiparirka. Chasna wakahushpan kumurishpa ukuma
rikurka.

12 Chaypi rikurka ishkay angelkuna yura churarishkakunata. Maypimi Jesuspa aychanta churarkakuna chaypi tiyarishka kahurkakuna. Shukka uman parti tiyahurka, shukka chakin parti.

13 Chaypi chay ishkay angelkunaka payta tapurkakuna:

¿Imaraykuta wakahunki?

Payka aynirka:

Apashkakunami ñukanchita yachachikpa aychanta. Mana yachanichu maypichari churashkakuna.

14 Chasna rimashpan tikrarirka. Chaypi shuk runata rikurka. Mana yacharkachu chay runa Jesús kananta.

15 Chaypi Jesuska payta tapurka:

Pani, ¿imaraykuta wakahunki? ¿Pitata maskahunki? nishpa.

Payka chay tarpu kaspikunata kuyrak runa kananta yuyarishpan payta rimarka:

Turi, kan paypa aychanta apashpaykika rimaway maypimi churashkanki, chaymanta apak rinaynipa.

16 Chaypi Jesuska shutinpi rimarka Maria nishpa.

Shutinta uyashpan alita tikrarishpan rikurka. Jesusta riksishpan hebreo shimipi rimarka:

Yachachik, kanchu kanki nishpa.

17 Maria makinta apik rishpan Jesuska payta rimarka:

Kachariway. Mana arkawaychu Yayaynima rinaynipa. Manara payma rishkanirachu. Kanka riylla, wawkinikunata rimakriy Yayaynima ña rina kahushkaynita. Ñukapa Yayaynika kankunapapas Yayaykichimi. Ñukapa Yaya Diosnika kankunapapas Yaya Diosnikichimi.

18 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan chay Maria Magdala llaktamanta warmika ñukanchi Jesuspa runankunata rimak shamurka payta rikushkanta. Chaymantapas ñukanchita rimarka Jesuspa tukuy rimashkanta.

Jesuska runankunata rikurirka
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-19; Lk 24.36-49)

19 Chay samana puncha kayantima tutayahushpan ñukanchi Jesuspa runankunaka shuk wasipi tantarishka kahurkanchi. Apunchikunata manchashpanchi punkuta sumakta taparkanchi. Chay suma taparishkanchi wasipi yaykushpan Jesuska chawpinchipi shayarishpan rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa.

20 Chasna rimashkanwasha ñukanchita makinta kushtillantapas rikuchirka, litrankunata rikushpanchi pay kananta riksinanchipa. Ñukanchita yachachik kananta riksishpanchi atunta kushikurkanchi.

21 Chaypi Jesuska kutikashka rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa. Yayayni Dioska ñukata kachawashka payta mana riksik runakunata kawsanayniwa yachachinayniwa payta riksichinaynipa. Kunan ñuka kankunata kachani chasnallatata ruranaykichipa.

22 Chasna rimashkanwasha ñukanchi parti pukurka kasna nishpa:

Kay kachahushkayni Yaya Diospa Espiritunta shunkuykichipi yaykuchiychi.

23 Chasna Yaya Diospa yachayninwa kashpaykichi paypa yuyarishkanta riksinkichi. Chasna kashpan maykan runakunatami rimankichi uchaykichikunamanta llakichirishka kankichi nishpa, paykunataka Yaya Dioska uchankunamanta llakichinkami. Maykan runakunatami rimankichi uchaykichikunamanta mana llakichirishkachu kankichi nishpa, paykunataka Yaya Dioska manami uchankunamanta llakichinkachu.

Tomaska Jesús kawsarishkata rikurka

24 Jesús ñukanchita chasna rikurishpan Tomaska mana chaypichu karka. Paypas ñukanchi chunka ishkay Jesuspa runankunamanta karka maykantami rimapayanchi ishkay wawayarishka.

25 Tomaska ñukanchipi paktamushpan payta rimarkanchi:

Ñukanchita yachachiktami rikushkanchi nishpa.

Payka ñukanchita mana kirishpan aynirka:

Mana rikushpaynika klabu makinpi yaykushka uchkuta kushtillanpi tuksishkankuna uchkuta, chaymantapas mana llankashpaynika manami kawsarishkanta kirishanchu.

26 Shuk semanamanta kuti chay wasipi tantarirkanchi. Chaypi Tomaspas ñukanchiwa pakta kahurka. Punku sumakta taparishka kashpanpas Jesuska kutikashka yaykurka. Chawpinchipi shayarishpan rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa nishpa.

27 Chaymanta Tomasta rimarka:

Makinita alita rikuk shamuy. Makikita satiy kay klabu yaykushkapi. Chaymantapas tuksiwashkankuna kushtillaynipi makikita satiy. Ama kaychu mana kirik runakunashina. Wañushkaynimanta kawsarishkaynita kiriy.

28 Chaypi Tomaska payta riksishpan rimarka:

Amuyni kanki, Yaya Diosnimi kanki nishpa.

29 Chasna uyashpan Jesuska kutikashka payta rimarka:

Rikuwashpaykirami kawsarimushkaynita kirishkanki. Kushilla kankakuna maykan runakunami mana rikuwashpankunapas kawsarimushkaynita kirinahun.

Kay killkaka imaraykumi killkarishka kan

30 Kay killkapi mana killkashkanichu Jesuspa tukuy
rurashkanta. Killkashkaynimanta ashwan achka nima ima
uras rikushkanchita rurashka ñukanchi paypa runankunata
Yaya Diospa yachayninwa kahushkanta rikuchinanpa.
31 Tukuy maykantami killkashkani, killkashkanimi Jesús
Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta kirinaykichipa,
chaymantapas Yaya Diospa Wawan kananta. Kankunarayku
killkashkani kirishpaykichi Yaya Dios munashkanshina
shutipa kawsayta tarinaykichipa.

21

Jesuska kanchis paypa runankunata rikurirka

1 Chaymanta kanchis ñukanchi Jesuspa runankunaka
Galilea allpama kutirkanchi. Chaypi shuk parti Tiberias*
kucha mayanpi kahushpanchi Jesuska kutikashka ñukanchita
rikurirka.
2 Chaypi kahurkanchi Simón Pedro shutiyu, shukka Tomás
maykantami rimapayanchi ishkay wawayarishka, shukka
Natanael Galileapi kahuk Kaná llaktamanta runa, chay-
manta ñuka wawkiniwa Sebedeopa wawankuna, chayman-
tapas ishkay ashwan Jesuspa runankuna karkanchi.
3 Pedroka ñukanchita rimarka:
Rediyak rishara nishpa.
Chasna rimashkanta uyashpanchi aynirkanchi:
Ñukanchipas rinayanchimi kanwa.
Chasna paywa rishpanchi botipi uraykurkanchi. Pakarikta
rediyashpanchipas nima shuk challwata apirkanchichu.
4 Ña pakarihushkapi botillapi kahushpanchira shuk runata
yaku mayanpi shayahukta rikurkanchi. Ñukanchika mana
yacharkanchichu Jesús kananta.
5 Payka ñukanchita tapurka:
Wawkikuna, ¿mana apishkankichi challwata?
Ñukanchika aynirkanchi:
Mana, nima shukta apishkanchichu.
6 Chasna rimashpanchi payka aynirka:
Redikichita kachariychi botikichipa kuskan parti. Chayp-
imi apinkichi.
Payta kasushpanchi redinchita kacharirkanchi. Chaypi
achka challwakunata wishishpanchi mana atiparkanchichu
redinchita uraykuchinata.
7 Chaypi Jesusta riksishpayni Pedrota rimarkani:
Payka ñukanchita yachachikmi nishpa.

---

* **21:1** Chay kuchapa shuk shutinka kan Galilea kucha, shuk shutinka kan Genesaret kucha

Chasna rimashkaynita uyashpan Pedroka tarawananpa llatanashkan churarinanta churarishpan yakupi saltarka waytashpa Jesusta tinkuk rinanpa.

8 Botinchi shuk pachak metro tiyu mayanmanta chawpipi kashpan ñukanchi botinchipi kiparikkunaka redinchita achka challwakunawa aysachishpa tiyu mayanpi paktarkanchi.

9 Botinchimanta tiyuma llukshishpanchi shuk shinkikunawa nina sintihushkata rikurkanchi. Chay nina awapi challwaka chayahurka. Chaymanta tiyarka pan.

10 Chaypi ña Pedropas tiyu mayanpi paktarka. Jesús parti rina kashpanchi payka ñukanchita rimarka:

Kunalla apishkaykichi challwakunamanta shukkunata apamuychi nishpa.

11 Chayta uyashpan Pedroka botinchipi uraykushpan redita challwakunanti tiyu mayanma aysamurka. Chay redipi kahurkakuna shuk pachak pichka chunka kimsa atun challwakuna. Yapa achka challwakuna kashpankunapas redinchika mana likirirkachu.

12 Jesuska chaypi ñukanchita rimarka:

Mikuk shamuychi nishpa.

Ña ñukanchita yachachik kashkanta yachashpanchi nima pi munarkanchichu tapunata ¿pita kanki? nishpa.

13 Jesuska panta apishpan ñukanchita kayllayashpan kurka mikunanchipa, chaymanta challwatapas.

14 Kayka kimsaynin kuti karka Jesús wañushkanmanta kawsarimushkanwasha ñukanchita rikurishkanka.

Jesuska Pedrowa kwintarka

15 Mikushkanchiwasha Jesuska Pedrota ñawpa shutinpi rimashpan tapurka:

Juanpa wawan Simón ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?

Pedroka aynirka:

Ari Amuyni, kan yachanki kanta yuyahushkaynita.

Chaypi Jesuska nirka:

Imashnami obehakuna shuk kuyrakta munanahun mana pantanankunapa nima chinkarinankunapa chasnashinami runaynikunapas shuk kuyrakta munanahun. Kanka kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.

16 Chaymanta kutikashka tapurka:

Juanpa wawan Simón ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?

Pedroka kutikashka chasnallatata aynirka:

Ari Amuyni, kan yachanki kanta yuyahushkaynita.

Chaypi Jesuska kutikashka rimarka:

Kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.

17 Chaymanta kimsaynin kuti Pedrota tapurka:

Juanpa wawan Simón, ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?

Kimsaynin kuti payta yuyawankichu nishpa tapushkanta uyashpan Pedroka yapa llakirishpan aynirka:

Amuyni, tukuyta yachak kashpayki kanta yuyahushkaynita yachanki.

Chaypi Jesuska kutikashka payta aynirka:

Kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.

18 Alita uyaway. Musu kashkayki uras churarishkaykita wataripayarkanki purihushkaykipi kanta mana arkananpa. Chasna munashkaykita puripayarkanki. Ashwanta rukuyashpayki makikita alsanki kanta llakichinankunapa. Shukkunana kanta watashpankuna mana llakichishpa apirishkata pushankakuna maymami mana rinayankichu.

19 Chaytaka rimarka asirtachinanpa imashnami Pedroka parisishpa wañunan karka. Chasna Yaya Diosta kasushkanrayku wañushpan runakunata rikuchinan karka Yaya Diosta yapa yuyashkanta. Chaymanta Jesuska payta rimarka:

Ñukata kirishpalla katiway nishpa.

20 Pedroka tikrarishpan ñukata rikuwarka washa shamuhushkaynita. Ñuka Jesuspa yapa yuyashkan runan karkani. Manara Jesús wañushpanra paywa pakta mikuhushkanchi uras paypa kuchunpi kahushpayni tapurkani: Amuyni, ¿pita kanta apichinka? nishpa.

21 Ñukata rikuwashpan Pedroka Jesusta ñukamanta tapurka:

Amuyni, ¿imashnata payka tukunka?

22 Chaypi Jesuska payta aynirka:

Munashpaynika pay kawsananta kutimunayni punchakama ¿imaraykuta yachanayki tiyan? Kanka ñukapi kirishpa katiwaylla.

23 Chasna rimashpan Jesuspa chunka ishkay runankunamanta shuk runan masinikuna paykunapura rimarkakuna:

Manashi Juanka wañunkachu nishpa.

Jesuska mana chayta rimashpanpas chasna yuyarirkakuna. Payka rimahurkami: Munashpaynika pay kawsananta kutimunayni punchakama ¿imaraykuta yachanayki tiyan kanka? nishpa.

Chayllata killkachishkani ñuka Juan Jesuspa runan.

24 Chayllata killkachiwashka chay rikushkanta. Ñukanchi kirik masinkunaka yachanchimi paypa rimashkanka shutipa kananta.

25 Tiyan achka Jesuspa rurashkankuna maykantami mana killkashkanchichu. Tukuyta shukllankama shukllankama

killkanchima karka yuyarini killkashkanchi killkakunaka mana paktanahumachu karka kay allpapi.

JESUSTA KATIKKUNAMANTA KWINTAK KILLKA

Lukas killkarka Jesuspa rimashkanta Yaya Diospa Espíritun shamunanmanta

1 Ñuka Lukas kan Teofilorayku killkani: Munashkayni Teófilo:

Ñuka puntiru killkashkaynipi kanta killkarkani Jesuspa tukuy rurashkanta, yachachishkantapas, kallarishkanmanta pacha siluma sikanankama. Kunan kutikashka killkahuni.

2 Jesuska manara siluma sikahushpan payta katikkunata akllarka paypa shiminta yachachinankunapa tukuy runakunata. Yaya Diospa Espíritun Jesusta yachachishpan chay akllashkan runankunata kamachirka imatami ruranankuna tiyan. Chaymantana Yaya Dioska Wawanta siluma sikachirka.

3 Wañushkanwasha kawsarishpan manara siluma sikahushpanra Jesuska chusku chunka punchata runankunata rikurirka. Chasna rikurishpan achka chikan chikan rurashkanwa paykunata riksichirka wañushkanmanta shutipa kawsarishka kananta. Chaymantapas katirkalla rimashpa imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa.

4 Chasna paypa runankunawa tantaylla kahushpanra Jesuska paykunata rimarka:

Kutishpaykichi Jerusalenma ama llukshinkichirachu. Chayllapi chapaychi Yaya Diospa Espíritun paktanankama, Yaya Dios ñawpa rimashkanshina, maykantami ñukapas kankunata rimarkani.

5 Bawtisak Juanka yakuwa runakunata bawtisarka. Ashwan shuk punchakunamantami Yaya Dioska kankunata paypa Espiritunta kushpa shunkuykichita aliyachinka.

Jesuska siluma sikarka

6 Shuk puncha runankunaka kutikashka Jesuswa pakta kahushpankuna tapurkakuna:

Yaya Jesús, ¿kunanchu kanka Israel allpanchipi atun apunchi tukunki? Imashnami ñawpa atun apunchikuna ñukanchikunata tukuy kuntranchikunata winsishpa alita kamachipayarkakuna, chasnallatata ¿kunanchu ñukanchikunata kishpichishpa kamachinki?

7 Chasna tapushpankuna Jesuska aynirka:

Kankunaka chaytaka mana yachanaykichi tiyanchu. Yaya
Diosmi yachayninwa ñukata atun aputa rurawanka, ima pun-
chachari pay munan.
8 Chasna kashpanpas Yaya Diospa Espíritun shamushpan
kankunata ashwan yachayta kunka sinchi kanaykichipa,
ñukamanta rimakkuna. Chasna kashpaykichimi Jerusalén
llaktapi tukuy Judea allpapipas ñukamanta rimankichi. Chay-
manta Samaria allpama tukuy parti kay allpapi ñukamanta
rimak rinkichi.
9 Chasna rimashkanwasha paykuna rikuhushkankunal-
lapi Jesuska kallarirka awayanata siluma. Rikuhushkanku-
napi puyuka arkarka payta, manana atiparkakunanachu
rikunata.
10 Chasna sikahushkanta rikuhushpankuna kunkaymanta
ishkay runakuna yura churarishkakunaka kuchunkunapi
rikurirkakuna.
11 Chaypina rimarkakuna:
Galileamanta runakuna, ¿imaraykuta awama rikurayahun-
kichi? Ñami Jesuska siluma sikashka. Chay Jesusllatata,
maykantami Yaya Dioska siluma sikachishka, imashna ri-
hushkanta rikushkankichi, chasnallatatami kuti shamunka
kay allpama.

Matiasta akllarkakuna Judasranti

12 Chaypina Jesuspa akllashkan apostolkunaka Olivos
urkumanta kutimurkakuna Jerusalén llaktama. Chay urkuka
Jerusalén kuchupi karka, samana puncha purina tupullapi.
13 Jerusalenpi paktashpankuna shuk wasipi
yaykurkakuna, awaniru kawitupi sikashpankuna
tantarirkakuna. Chaypi kahurkakuna Pedro, Juan, Santiago,
Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeopa wawan
Santiago, Simón, maykantami rimapayanahun Selote,
chaymanta Santiagopa wawan Judas.*
14 Tukuy paykuna shuk yuyayllawa tantaripayanahun
Yaya Dioswa kwintanankunapa. Chasnallatata paykunawa
tantarishka karkakuna Jesuspa wawkinkuna, maman Mari-
apas, ashwan shuk warmikunapas.
15 Chay punchakunapi shuk pachak ishkay chunka Jesusta
kirik runakuna tantarishka kahurkakuna Yaya Dioswa kwin-
tanankunapa. Shuk puncha Pedroka shayarirka rimananpa:
16 Wawkinikuna paninikuna, ñawpa killkarishkaka paktari-
nan karka. Yaya Diospa Espíritun ñawpa atun apunchi Davidta
Judasmanta killkachirka, maykanmi Jesusta apichirka.
17 Judaska ñukanchiwa pakta Jesuspa akllashkan karka Yaya
Diospa shiminta rimashpa purinanchipa.

---

* **1:13** Rikuy Lukaspa Killkashkan Killkapi 6.16

18 Jesusta apichishkanrayku apishkan kullkita kutichishpan chaywa shuk allpata rantirkakuna. Chaymanta Judaska wañuchirinayashpan awamanta uray sinka partikta chunchulin shikwakta urmashpan wañurka.

19 Jerusalenmanta runakuna chayta yachashpankuna Judaspa kutichishkan kullkiwa rantishkankuna allpata Yawar Allpa nishpa shutiyachirkakuna. Paykunapa shiminkunapi Aséldama ninahun.

20 Salmos killkapi Judasmanta kasna killkarishka kan:

Chay mana ali rurakpa wasinka chusha kiparinka. Nima pi chaypi kawsankachu.

Chaymantapas riman:

Shuk runana chay wañushka runapa tarawananta ruranan tiyan nishpa.

21-22 Chasna kashpan kay kirikkunamanta shuk runa yaykunan tiyan Judasranti ñukanchishina Jesuspa kachashkan runan tukunanpa. Payka kanan tiyan shuk runa, maykanmi Juan Jesusta bawtisashkanmanta pacha ñukanchiwa pakta tukuy Jesuspa rurashkankunata rikushka, tukuy yachachishkankunata uyashka, chaymantapas maykanmi Jesuspa wañushkanta, kawsarishkanta, siluma sikashkantapas rikushka. Chay runaka Jesuspa kawsarishkanta ñukanchishina rikushkanrayku ñukanchiwa pakta runakunata rimak tukunan tiyan.

23 Pedro chasna rimashpan chay tantarishka runakunaka ishkay runakunata akllarkakuna paykunamanta shuklla akllarishka kananpa. Shuk karka José, paypa shuk shutinka Barsabás, shuk shutinpas Justo karka. Chaymanta shukka karka Matias.

24-25 Chasna shutinkunata killkashkankunawasha Yaya Diosta mañarkakuna kasna nishpa:

Yaya Dios, kanmi tukuy shunkunchita riksinki. Ñukanchita rikuchiy kay ishkay runakunamanta maykantata akllashkanki Judasranti shimikita yachachik runa tukunanpa. Judaska uchata rurashkanrayku manana ñukanchiwa pakta kanmanta yachachinnachu. Wañushpan rirka maypimi parisinka wiñaypata.

26 Mañashkankunawasha ishkay rumistukunawa swirtinkunata kamarkakuna yachanankunapa maykantami Yaya Dioska akllashka. Chasna rurashpankuna Matiaska akllarishka karka. Chay punchamanta pacha Matiaska chay chunka shuk Jesuspa shiminta yachachik apostolkunawa pakta apostolllatata tukurka.

2

Yaya Diospa Espíritun shamurka

1 Pichka chunka puncha Jesuspa kawsarishkanmanta is-
rael runakunapa Pentekostés shutiyu puncha karka. Chay
punchapi tukuy Jesusta kirikkuna tantarishka kahurkakuna
shuk wasillapi.
2 Kunkaymanta sinchita silumanta uyarimuhukta
uyarkakuna sinchi wayratashina. Chay tantarishka
kahushkankuna wasipi tapakta uyarkakuna.
3 Chaypi kunkaymanta rikurkakuna karan shukpa umanpi
nina sintihuktashina.
4 Chaypina Yaya Diospa Espíritun paykunata tukuypi yuy-
achishpan kallarirkakuna rimanata chikan chikan shimiku-
nata, mana yachashkankunata, Yaya Diospa Espíritun paykunata atipachishkanshina.
5 Chay Pentekostés punchapi achka Yaya Diosta kasuk
israel runakuna tukuy allpakunamanta shamushpankuna
Jerusalenpi kahurkakuna.
6 Chay sinchita uyarimuhukta uyashpankuna
achka runakuna mancharishpankuna tantarirkakuna.
Chaypina uyarkakuna Jesusta kirikkunata karan
shukpa shiminkunapi rimahukkunata. ¿Imashnataya
paykunaka shiminchikunata yachakushkakuna? nishpa
mancharirkakuna.
7 Yapa mancharishpankuna paykunapura
tapunakurkakuna:
Kay rimak runakunaka ¿manachuya Galileamanta
kanahun?
8 ¿Imashnataya uyanchi karan shuk ñukanchikunapa wawa-
manta pacha rimananchi shimita rimahukkunata?
9 Kaypika tukuy allpakunamanta runakuna achka
tantarishka kahunchi. Shukkunaka Partia allpamanta
kanahun, shukkunaka Media allpamanta, Elam
allpamantapas, Mesopotamia allpamantapas, Judea
allpamantapas, Kapadosia allpamantapas, Ponto
allpamantapas, chasnallatata shukkuna Asia allpamantapas
shamushkakuna.
10 Shukkunaka Frigia allpamanta, Panfilia allpamantapas,
Egipto allpamantapas, Libia allpamantapas Sirene allpa
mayanmanta shamushkakuna. Chasnallatata Roma
llaktamantapas runakuna kayma shamushkakuna Yaya
Diosta mañanankunapa. Shukkunaka kikin israel runakunami
kanahun, shukkunaka israel runakunapa yachachishkanta
kasukkunami kanahun.
11 Shukkunaka Kreta islamanta kaypi kahunkuna.
Arabia allpamanta runakuna kaypillatata kahunkuna.

Chasna kashpanpas karan shuk uyanchi kikin shiminchita rimahushkankunata. Tukuy paykuna Yaya Dios suma atun yachayninwa rurashkankunata kwintahushkankunata uyanchi.

12 Tukuy mancharishpankuna mana yacharkakunachu imatami yuyarinkakuna. Chaypi tapunakurkakuna:

¿Ima ninayantaya kay tukuy shiminchikunata yachashkankunaka?

13 Chasna kashpanpas shukkunaka asichirkakuna:

Kaykunaka machashkami kahunkuna, chayrayku chikan shimikunata rimahunkuna nishpa.

Pedro Yaya Diospa rimashkanka paktarishkanmanta yachachirka

14 Chaymanta chay chunka shuk apostolkunawa pakta Pedroka shayarishpan sinchita rimarka:

Tukuy allpakunamanta israel masinikuna, Jerusalenpi kawsakkunapas alita uyaychi. Kay pasashkakunamanta asirtachishkaykichi.

15 Mana machashkachu kahunchi, imashnami kankuna yuyarihunkichi. Tutamantarami kahunchi. Chay uraska nima maykan machanchu.

16 Ashwan Yaya Diospa yachayninwa yachachik Joelpa ñawpa rimashkanmi paktarishka.

17 Joel kasna killkarka:

Yaya Dioska riman: Allpa tukurinan punchakunapi Espirituynita tukuy runakunama kachasha. Chasna Espirituynita kachashpayni kari wawaykichikunata, warmi wawaykichikunatapas yuyachishpayni shiminita rimankakuna. Musu wawaykichikuna muskuypishina rikuchinaynita rikunkakuna. Yaya rukuykichikunatapas muskuyninkunapi rimasha.

18 Chaymantapas chay punchakunapi tukuy ñukata kasuk karikunama warmikunamapas Espirituynita kachasha. Chaypimi paykunaka kwintashkaynita rimankakuna.

19-20 Manara atun yachaynita rikuchinayni puncha paktarihushpan allpapi silupi manchaypatami rikuchisha. Allpapi runakuna wañunakunankunamanta yawar tiyanka, atun ninakuna tiyanka, chaymanta puyushina kushni. Intika amsayanka, killaka pukayanka yawarshina.

21 Chasna kashpanpas maykanpas rimawashpan Yaya Dios, uchaynikunamanta llakichiway nishpa, ñukaka llakichishpa kishpichishami nishpa.

22 Israel masinikuna, uyaychi kay rimanaynita. Yachankichimi Yaya Dios yanapashpan chay Nasaret llaktamanta Jesús atun yachaywa achka ruranakunata, achka suma mana

atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkanchita rurashkanta. Chaykunawa rikuchirka Yaya Diosmanta shamushkanta.

23 Chasna kashpanpas Yaya Dios rimashkanshina chay Jesusta apishpaykichi pusharkankichi romano apukunama. Kankuna millaypata rurak runakunata kamachishpaykichi Jesusta kruspi klabashpa wañuchichirkankichi.

24 Chasna wañuchishpaykichipas Yaya Dioska payta atun parisinamanta kishpichishpa wañushkanmanta kawsachirka. Mana munashkachu wañushka kiparinanpa, chayrayku payta kawsachirka.

25 Chayta atun apunchi David wañu Jesuspa kuti kawsarinanmanta ñawpa killkarka kasna:

Tukuy uras Yayayni Diosta rikushkani puntaynipi ñukawa kahukta. Ñukawa kuskayni parti kashpan nima imapas manchachiwanchu.

26-27 Wañushpayni kanka almaynitaka mana sakinkichu wañushkakunata wakaychanapi. Ñuka munashkayki runa kashpayni wañushpayni nima aychaynika ismunkachu. Chayrayku yapa kushilla kahuni, tukuy shunkuynimanta pacha kushilla takihuni. Wañushpaynipas alita samasha, yachashpayni shutipa kawsarinaynita.

28 Yachachiwashkanki kanwa kawsanaynita. Kanmi ñukawa kahushpayki kushichiwanki nishpa.

29 Wawkinikuna, shutipa rimashkaykichi yayanchi ruku Davidmanta. Pay wañurka. Wañushkanwasha paypa aychanta allarishka urku uchkupi churashpa taparkakuna. Chay tapashka uchkuta kunankama rikunchi.

30 Chasna kashpan David chay Salmos killkapi mana kwintashkachu pay kikinmanta. Payka Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashpan manara wañuhushpan Yaya Dios shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa payta rimashpan kay paktachinan shimita rimarka:

Miraykimantami shukta churasha kanshina israel runakunapa atun apu kananpa nishpa.

31 Davidka ñawpamanta pacha rikuhukshina yacharka chay apuka Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kananta. Chaymantapas yacharka chay Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kuti kawsarinanta. Chasna yachashpan paymantami rimarka: Payka manami kiparinkachu wañushkakunata wakaychanapi, nima aychan ismunkachu nishpa.

32 Chay Jesustaka Yaya Diosmi wañushkanmanta kawsachirka. Tukuy ñukanchi chayta rikushpanchi paymanta kankunata rimahunchi.

33 Kunan Yaya Dios paytaka sikachishpan paypa kuskan
partima churashka, paywa pakta tukuyta kamachinanpa.
Ñawpa rimashkanshina Yaya Dios payta Espiritunta kush-
pan Jesusna ñukanchita kushka, imashnami rikushkankichi
uyashkankichi.
34-35 David mana rimarkachu pay kikinmanta. Mana
Davidpa aychanka siluma sikarkachu. Chasna kashpan
Davidka Salmos killkapi* nirka:
Yaya Dioska kamachiwakta rimarka: Tiyariy kuskayni
parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta
chiknik runakunata winsinaynikama kanta
kasunankunapana nishpa.
36 Kunanka tukuy kankuna israel masinikuna
sumakta yachanaykichi tiyan, chay kruspi klabashpa
wañuchishkaykichi Jesusta Yaya Dioska atun apu kananpa
churashka, chaymantapas ñukanchita Kishpichik kananpa.
37 Chasna Pedropa rimashkanta uyashpankuna
runakuna shunkunkunapi musyarkakuna sinchita waktay
tukushkatashina, atun uchata rurashkankunarayku. Chasna
kashpan Pedrota, shuk apostolkunatapas tapurkakuna:
Wawkinikuna, kunanka ¿imatata ruranchi tiyan Yaya
Dios ñukanchita llakichinanpaka?
38 Chasna tapushpankuna Pedroka aynirka:
Karan shuk kankunamanta mana ali rurahushkaykichita
yuyarishpaykichi sakiychi Yaya Diosta kasushpa
kawsanaykichipana. Jesukristuta katik tukushpa
bawtisariychi. Chasna rurashpaykichimi runakunata
rikuchinkichi Yaya Dios uchaykichita llakichishkanta.
Chaymanta payka Espiritunta kankunata kunkami.
39 Chasnami ñawpa kankunata rimarka. Kunanmi
chay rimashkanka paktarihun. Kankunata, kankunapa
miraykichikunatapas, karupi kawsakkunatapas,
maykankunatami Yayanchi Dioska kayanka paypa
wawankuna kanankunapa, chaykunatapas Espiritunta
kunkami.
40 Chasna nishpan ashwan shuk rimanakunawapas Pe-
droka paykunata yachachirka. Chasnallatata paykunata ku-
narka:
Anchuriychi kay mana ali kawsak runakunamanta nishpa.
41 Chasna Pedro yachachishpan chay punchalla
kimsa waranka runakuna rimashkanta kirishpankuna
bawtisarirkakuna. Chaypina chay puntiru kirik
tukushkakunawa tukuy uras tantarirkakuna.

---

* **2:34-35** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 110.1, chaymanta inkapi Markuspa Killkashkan Killkapi 12.36

42 Tukuy chay kirikkunaka apostolkunapa
yachachishkankunata uyashpa paktachishpa kawsa-
payanahun. Shukwa shukwa yanapanakushpa kawsa-
payanahun. Yaya Diosta mana sakishpa mañapayanahun.
Tantarishpankuna Jesús paykunarayku wañushkanmanta
kawsarishkanmantapas yuyarishpa panta pakishpa
mikupayanahun.

Imashnami puntiru kirikkunaka kawsapayarkakuna

43 Chay uras apostolkunaka achka suma mana atipaypaku-
nata, Yaya Diospa yachayninwa runakuna nima ima uras
rikushkankunata rurarkakuna. Yaya Dios paykunata yana-
pashpan rurashkankunata rikushpankuna tukuy runakuna
yapa mancharirkakuna.
44 Tukuy kirikkunaka parihu shuk yuyayllawa kawsa-
payanahun. Paykunapa charishkaka tukuyrayku kapayan.
45 Shukta pishihushpan shukka paypa tiyapushkanta
rantichishka chay mana tiyapuhukta yanapananpa.
Chasna paykunapura yanapanakurkakuna maykantachari
pishipayan.
46 Karan puncha Yaya Diosta mañanankunapa paypa
wasinpi tantaripayanahun. Chasnallatata paykunapa
wasinkunapi tantaripayanahun Jesús paykunarayku
wañushkanta yuyarishpa panta pakishpa mikunankunapa.
Ali yuyaywa kushikushpa shuk mikunakunatapas tantaylla
mikupayanahun.
47 Yaya Diosta atunyachishpa kushichishpa kawsa-
payanahun. Chasna kashpan tukuy Jerusalenpi
kawsak runakunaka paykunamanta yuyarirkakuna
ali kanankunata. Karan puncha Yaya Dioska ashwan
runakunata kishpichishpa kirikkunata achkayachirka.

3

Mana purinata atipak runata Pedro Juanwa ampirkakuna

1-2 Karan puncha Pedroka Juanwa ishkaymanta
ripayanahun Yaya Diospa wasinma mañanankunapa. Shuk
puncha ña chishiyahushkapi rihushpankuna tarirkakuna
shuk mana purinata atipak runata. Chay runaka
wawayarishkanmanta pacha chasna karka. Karan puncha
ayllunkunaka tiyachipayanahun Yaya Diospa wasin Suma
shutiyu punkupi yaykuhuk runakunata kullkita tapunanpa,
chaywa atipananpa kawsanata.
3 Pedroka Juanwa Yaya Diospa wasinpi yaykuhushkanku-
napi chay mana purinata atipakka paykunatapas kullkita
tapurka.
4 Chaypi payta alita rikushpankuna Pedroka rimarka:

Rikuy ñukanchita.

5 Chasna Pedro nishpan chay unkushka runaka paykunata
rikuhushpan yuyarirka kullkitachari kuwahunkuna nishpa.

6 Chaypi Pedroka rimarka:

Mana tiyawanchu kullkinika. Ashwan ñuka kanta yana-
pashkaykimi. Nasaretmanta Jesukristu kamachiwashpan
kanta rimani: Atariy puriyna.

7-8 Chasna rimashpan kuska makinmanta apishpan chay
runata atarichirka. Chayllapi chakin mukuka aliyashpan
saltashpa shayarirka, kallarirka purinatana. Unkushka
kashkanmanta ampirishpan Pedrowa Juanwa Yaya Diospa
wasinpi yaykurka. Kushilla musyashpan salta salta rurash-
pan purirka. Yaya Diosta atunyachishpa kushichishpa
puririrka.

9-10 Tukuy chaypi kahukkunaka chasna ampirishkanta
Yaya Diosta atunyachishpa kushichishpa purihukta rikush-
pankuna mancharirkakuna.

¿Manachu kay runaka mana purinata atipak kashpanra
Yaya Diospa wasin Suma shutiyu punkupi tiyaripayarka kul-
lkita tapunanpa? nishpa rimarkakuna.

11 Chay ampirishka runaka mana sakirkachu Pedrota Juan-
tapas. Yaya Diospa wasinpi Salomón shutiyu wasipi kahush-
pankuna tukuy runakuna chayta yachashpankuna manchar-
ishpankuna chayma kallparkakuna paykunata rikunanku-
napa.

*Pedro runakunata yachachirka Yaya Diospa wasinpi Sa-
lomón shutiyu wasipi*

12 Pedro chay achka runakunata rikushpan kallarirka
yachachinata: Israel masinikuna, ¿imaraykutaya kay am-
pirishka runata rikushpaykichi mancharinkichi? ¿Imaraykutaya ñukanchita rikunkichi yuyarishpa kikin yachayninchiwa
kay runata ampishkanchitashina? Mana kikin yachayn-
inchiwachu, nima Yaya Diosta mañak kashkanchiraykuchu
kay runaka ña ampirishka, ashwan Yaya Dios kikinmi aliy-
achishkanrayku ña purihun.

13 Chay Yaya Diosninchi, maykantami yaya rukunchikuna
wañu Abraham, Isaak, Jakob kushichinahun, chaymi
Wawan Jesusta tukuypi kamachikta rurarka. Chasna
kashpan Wawanpa yachayninta ñukanchita rikuchirka,
payta kirishkanchirayku yanapashka chay unkushkata
ampinanchipa. Chay Jesustami kankunaka apunchikunata
kurkankichi wañuchichinaykichipa. Romano apu Pilato Jesusta
kacharichinayashpan kankunaka mana munarkankichichu
kacharichinanpa.

14 Jesuska Yaya Diospa munashkan ali kawsak runami
karka, mana uchata rurak. Chasna kashpantata mana mu-
narkankichichu Pilato payta kacharichinanpa, ashwan ta-
pushkankichi payranti shuk wañuchik runatana kacharichi-
nanpa.
15 Chasna rurashpaykichi wañuchirkankichi maykanmi
ñukanchita kawsayta kun. Chasna wañuchishpaykichipas
Yaya Dioska payta wañushkanmanta kawsachirka. Chayta
rikushpanchimi kankunata rimanchi.
16 Chasna kashpanmi chay Jesuspi sinchikushpanchi kay
riksishkaykichi rikuhushkaykichi runata aliyachishka. Jesús
yanapashpan paypi sinchikushpanchi kay runaka sumakta
ampirishka, imashnami kunan payta rikuhunkichi.
17 Ña yachani, kankuna wawkinikuna, apunchikunapas
mana alita yachashpaykichi Jesusta wañuchirkankichi.
18 Chasna rurashkaykichiwa Yaya Dioska ñawpa
rimashkanta paktachirka. Payka ñawpa yachayninwa
yachachikkunata yuyachishpan kasna rimashkanta
killkarkakuna: Kachanayni Kishpichikta parisichishpa
wañuchinkakuna nishpa. Chay shimimi kunan paktarishka.
19 Chasna kashpan kuti yuyariychi. Uchata rurashkayki-
chita sakishpaykichi Jesustana kirishpa kasuychi. Chasnash-
paykichimi Yaya Dioska kankunata llakichishpan uchay-
kichimanta pichanka.
20 Chasna tukushpaykichi Yaya Dioska kankunata
shunkuykichipi samachishpa sinchikuchinka. Chayman-
tapas Jesusta kachanka kankunarayku Kishpichik kananpa,
imashnami ñawpa rimarka chasna.
21 Kunan Jesuska silupira kiparinan tiyan Yayan Dios
tukuyta alichanankama, chay ñawpa paypa yachayninwa
yachachikkuna rimashkankunashina.
22 Moisés wañupas ñawpa Jesusmanta rimarka yaya
rukunchi wañukunata kasna:
Yaya Diosmi kachanka shuk ñukashina paypa yachayninwa
yachachikta. Payka israel masinchi kanka. Paypa
tukuy rimashkanta kasunaykichi tiyan.
23 Maykanmi mana chay Yaya Diospa yachayninwa
yachachikta kasunchu, Yaya Diospa akllashkan
runakunamanta wiñayparayku anchuchiy tukunka nishpa.
24 Chaymantapas Samuelmanta pacha tukuy Yaya
Diospa yachayninwa yachachikkuna manara paktarishpan
ña rimarkakuna kay kawsahushkanchi punchakunapi
pasahushkamanta.
25 Kankunarayku Yaya Diospa yachayninwa yachachik
yaya rukunchi wañukunapa rimashkankunaka ñami paktar-

ishka. Kankunama Yaya Dioska chay kishpichikta kacharka ñawpa rimashkantashina. Yaya rukunchi wañukunata Yaya Diospa ñawpa alichanan rimashkanka kankunarayku karka. Kasnami yaya rukunchi Abraham wañuta rimarka:

Shuk kanpa miraymanta runawa yanapasha tukuy kay allpapi kawsak runakunata nishpa.

26 Kunanka Yaya Dioska Wawanta wañushkanmanta kawsachishpan puntiru kankunama kacharka yanapananpa, ucha rurashkaykichita sakishpaykichi Yaya Diostana kasunaykichipa.

4

Apukuna Pedrota Juanta apirkakuna

1 Pedro Juanwa yachachishpa kahushkankunapi paykunapa saserdotenkuna, Yaya Diospa wasinta kuyrakkunata kamachikpas, shuk saduseokunapas shamurkakuna.

2 Pedroka Juanwa runakunata yachachihurkakuna, Jesús kuti kawsarishkanrayku tukuy wañushka runakunapas kuti kawsarinkakuna nishpa. Chasna yachachihushkankunarayku apukunaka yapa piñarishpankuna Pedrokunama shamurkakuna.

3 Chasna piñarishpankuna paykunata apirkakuna. Ña chishiyahushkanrayku apukuna mana tutapi tantarinayashpankuna karsellapina satirkakuna chaypi pakarinankunapa.

4 Manara karselpi churashpankuna Pedropa yachachihushkanta uyashpankuna achka runakuna Jesuspi sinchikurkakuna. Chasna kirikkunaka achkayashpankuna karikunalla pichka waranka parti karkakuna.

Pedro mana manchashpachu Jesusmanta rimarka

5 Chay kayantimana Jerusalenpi israel runakunapa apunkuna, israel masinkunata kamachik rukukuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas tantarirkakuna Pedrokunata tapunankunapa.

6 Chaypi kahurkakuna saserdotenkunapa atun apu Anás, chaymanta ayllunkuna Kaifás, Juan, Alejandro, tukuy shuk ayllunkunapas.

7 Chasna tantarishpankuna kacharkakuna pushak rinankunapa Pedrota Juantapas karselmanta. Pushashpankuna puntankunapi shayachirkakuna tapunankunapa:

¿Pita kankunata kamachishka chasna ruranaykichipa? ¿Ima yachaywata ampishkankichi chay unkushkata? nishpa.

8-9 Chasna piñarishpa tapuhushpankuna Pedroka Yaya Diospa Espíritun payta tukuypi yuyachishpan mana manchashpa paykunata aynirka:

Apukuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas, ñukanchita tapunkichi alita rurahushkanchimanta ¿imashnata chay mana purinata atipakta ampishkankichi? nishpa.

10 Tukuy kankuna, israel masinikuna, puntaykichipi rimahushkaynita uyaychi. Nasaretmanta Jesukristumi kaypi shayahuk runata aliyachishka, mana ñukanchichu aliyachishkanchi. Kankuna chay Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkankichi. Chasna kashpanpas Yaya Dioska payta kawsachirka.

11 Ñawpamanta pacha killkarishka kan kasna: Wasita rurakkunaka shuk rumita wichushpankuna chayta wasi amuka kutikashka apirka churananpa chay wasinta tukuy rumikunamanta sinchikuchik rumi kananpa. Chay Jesuska chay tukuy rumikunamanta sinchikuchik rumishinami kan. Kankunami kankichi wasita rurakkunashina. Wañuchishkankichi Jesusta, imashnami chay wasita rurakkunaka wichushkakuna chay ali rumita. Chay Jesustami Yaya Dioska akllashka atun apunchi kananpa.

12 Jesusllami ñukanchita Kishpichik kan. Ashwan shukka mana tiyanchu tukuy uchanchikunamanta pichakka. Jesusllami ñukanchita atipan kishpichinata wiñaypa wañuymanta.

Apukunaka mana yacharkakunachu imatami rurankakuna Pedrowa Juanwapas

13 Chasna Pedro Juanpas mana manchashpa rimahushpankuna apukunaka yuyarirkakuna: Kay runakunaka mana yapa yachakushkachu kanahun. ¿Imashnataya chay tukuyta yachanahun? Paykunaka yapa suma yachakkunami kanahun nishpa. Chasna mancharishpankunapas yacharkakuna Jesuspa runankuna kashkankunata.

14 Chay ampirishka runapas paykunawa kahukta rikushpankuna manana atiparkakunachu nima imata rimanata.

15 Chasna kashpan chay apukunaka kamachirkakuna Pedrokunata llukshichinankunapa chay tantarishka kahushkankunamanta. Chaywasha paykunapura kwintarkakuna:

16 ¿Imatataya kunanka rurashunchi chay runakunataka? Tukuy Jerusalenpi kawsakkuna yachanahun paykuna chay suma mana atipaypata rurashkankunata. Mana atipanchichu rimanata kankunaka llullachiysiki kankichi nishpa.

17 Chasna kashpan manana ashwan runakuna Jesusmanta uyanankunapa, chay apishkanchi runakuna manana

nima pita chay Jesusmanta rimanankunapa akuychi manchachishpa rimashunchi: Rimashpalla katishpaykichika kankunata sinchitami kastigachishunchi nishpa.

18 Chasna yuyarishpankuna Pedrokunata kuti kayachirkakuna. Paktashpankuna rimarkakuna:

Manana nima ima uras kuti runakunata Jesusmanta rimankichichu, nima yachachinkichichu.

19 Chasna nihushpankuna Pedroka Juanwa aynirkakuna:

Yuyariychi kankuna kikin. ¿Alichu kama Yaya Diosta kasuhushkanchita sakishpa kankunatana kasunanchipa? Manami alichu kama.

20 Mana atipanchichu sakinata rimananchita maykankunatami rikushkanchi uyashkanchi Jesuspa yachachishkankunata rurashkankunatapas.

21 Chaypina apukunaka rimarkakuna:

Chasnalla rimashpa katishpaykichika kankunata kastigashunchimi nishpa.

Chaypina chasnalla kacharirkakuna. Tukuy runakuna chay runata ampishkankunarayku Yaya Diosta atunyachishpa kushichishpankuna mana atiparkakunachu paykunata kastiganata.

22 Chay Jesuspa yachayninwa ampirishka runaka chusku chunka pasa watayu kashpan wawayarishkanmanta pacha unkushka kashkanmanta ampirishkanka yapa suma manchariypa karka.

Jesukristuta kirikkuna mañarkakuna Yaya Dios paykunata sinchikuchinanpa

23 Pedro Juan kachariy tukushkankunawasha rirkakuna kirik masinkunama saserdotekunapa apunkunapa, kamachik israel masin rukukunapapas rimashkanta kwintak rinankunapa.

24 Chasna kwintashkankunata uyashpankuna tukuy shuk yuyayllawa Yaya Diosta mañarkakuna kasna:

A Yaya Dios, kanmi kanki yapa atun. Kan tukuyta rurashkanki, siluta, allpata, atun yaku martapas, tukuy chaykunapi tiyashkakunatapas.

25 Kanmi ñawpa Espirituykiwa kanta kasuk atun apunchi David wañuta yuyachishpayki rimarka kasna:

¿Imaraykutaya Yaya Diosta mana kasunayak runakunaka sinchita piñarinahun? ¿Imaraykutaya tukuy llaktakunapi kawsak runakuna yanka yuyarishpa kawsanahun ruranankunapa, maykantami mana atipankakunachu paktachinata?

26 Kay allpapi kamachik apukuna tantarishpankuna kanta chiknishpankuna piñarinahun. Chaymantapas akllashkayki

chapahushkanchi Kachanayki Kishpichiktapas piñarinahun
nishpami Davidka mañarka.
27 A Yaya Dios, kunanka chay Davidpa rimashkanka ña
paktarishka. Apu Herodes, apu Pilatopas, israel mas-
inchikuna, mana israel runakunapas kay llaktapi tanta-
rirkakuna chay akllashkayki kanta kasuk wawayki Jesusta
chiknishpa parisichinankunapa.
28 Chasnami rurarkakuna tukuyta ñawpa rimashkayki-
tashina.
29 Yaya Dios, kunanka rikuy imashnami ñukanchitapas man-
chachishpa rimanahun: Rimashpalla katishpaykichika sin-
chitami kankunata kastigachishunchi nishpa. Chayrayku
ñukanchi kanta kasukkunata sinchikuchiy mana manchashpa
shimikita rimananchipa.
30 Chasnallatata Yaya Dios, ñukanchita yanapay chay akl-
lashkayki kanta kasuk wawayki Jesuspa yachayninwa un-
kushkakunata ampinanchipa, chasnallatata suma mana ati-
paypakunata, kanpa yachaykiwa runakuna nima ima uras
rikushkankunata ruranchipa.
31 Chasna Yaya Diosta mañashkankunawasha chay tantar-
ishkankuna wasika kuyurirka. Chay wasi kuyurihushkanpi
Yaya Diospa Espíritun tukuy paykunata tukuypi yuyachish-
pan sinchikuchirka. Chasna tukushpankuna mana man-
chashpa Yaya Diospa shiminta yachachirkakuna.

*Tukuy Jesusta katikkuna shuk yuyayllawa yana-
panakushpa kawsarkakuna*

32 Chasna tukuy chay achka Jesusta mushu
katikkunaka parihu shuk yuyayllawa yanapanakushpa
kawsapayanahun. Nima maykan rimarkachu pay kikinpa
charishkanta chayka ñukapallami. Ashwan nirkakuna
ñukanchipa charihushkaka tukuypami nishpa.
33 Chay apostolkunaka Yaya Diospa atun yachayninwa
yachachipayanahun Jesukristu wañushkanmanta
kawsarishkanta. Chasna alita yachachishpankuna Yaya
Dioska tukuy paykunata suma ali yuyayninwa yanaparka.
34-35 Maykanpachari tiyapayan achka chakrankuna,
wasinkunapas, chaykunata rantichipayanahun pishihukku-
nata yanapanankunapa. Chay rantichishkankunamanta
tukuy kullkita apostolkunata kupayanahun chay
pishihukkunata kunankunapa. Chasna paykunapura
yanapanakushkankunarayku nima pipa pishirkachu.
36 Shuk paykunamanta Leví wañupa ayllunmanta José
shutiyu karka. Chipre islapi wawayarishka karka. Chay
runaka kushillayachik sinchikuchik kashpan apostolkunaka

payta shutiyachirkakuna Bernabé, chayka ninayan llakirishkata sinchikuchik.
37 Chay runaka shuk chakranta rantichirka. Chay rantichishkanmanta kullkita apamushpan apostolkunata kurka, paykunana pishihukkunata kunankunapa.

5

Ananias warmin Safirawa apostolkunata llullachinayarkakuna

1 Chasnallatata shuk paykunamanta Ananias shutiyu, warmin Safirawa rantichirkakuna shuk chakrankunata. Paykunapas kirikkunapa rikushkanpi ali tukunayashpankuna kullkinkunata apamurkakuna.
2 Chasna rurashpankunapas chay Ananiaska rantichishkankunamanta kullkita chawpita sakimurka wasinpi. Warminpas arí nirka chasna ruranankunapa. Chawpillata apashpan apostolkunata kurka tukuyta kuhukshina.
3 Pedroka Ananias llullachihushkanta riksishpan rimarka:

Ananias, ¿imaraykutaya chasna llullachinki yanka nishpa Yayanchi Diospa Espiritunta? ¿Imaraykuta supayta shunkuykipi yaykuchishkanki payta kasushpa ñukanchita llullachinayanaykipa? Rantichishkaykimanta chawpita wasikipi sakimushkanki kan kikinrayku. Kaymi tukuy apishkayni kullkika nishpa rimashkanki.
4 Manara rantichishpayki chay chakraka kanpa karka. Rantichishkaykiwashapas kay kullkika kanpa karka munashkaykita ruranaykipa. ¿Imashna yuyarishpaykita chasna rurashkanki? Mana runallatachu llullachinayashpa rimashkanki, ashwan Yaya Diostapas.

5 Pedropa chasna rimashkanta uyashpan Ananiaska wañushka allpama urmarka. Chasna Ananiaspa wañushkanta yachashpankuna tukuy runakuna yapa sinchita mancharirkakuna.
6 Chaypina shuk musukunaka chay wañushkata llachapawa wankushpankuna llakta kanchama aparkakuna allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa.

7 Ña kimsa ura Ananias wañushkanmanta warmin Safiraka mana yachashpan ima pasashkanta yaykuk rirka chay wasi ukuma.
8 Pedroka rikuchishpan chay Ananiaspa kushkan kullkita, warminta tapurka:

Rimaway ¿kay tupu kullkiraykuchu chakraykichita rantichishkankichi?
Payka aynirka:

Ari, chay tupumi rantichishkanchimanta apishkanchi kullkika.
9 Chaymanta Pedroka nirka:

¿Imaraykutaya kusaykiwa shuk yuyayllawa Yaya Diospa Espiritunta llullachinayashkankichi? Uyay, kunanka kusaykita urku uchkupi churanapa rishkakunaka shamuhunkuna, chasnallatatami kantapas apankakuna urku uchkupi churashpa tapanankunapa.

10 Chasna rimahushkanllapi chay warmipas wañushka urmarka Pedropa puntanpi. Chay musukuna yaykumuhushpankuna wañushkata tarirkakuna. Chaymanta paytapas surkushpankuna aparkakuna urku uchkupi churashpa tapak rinankunapa kusanpa kuchunpi.
11 Chasna tukushkata yachashpankuna tukuy Jesusta kirikkunaka, tukuy chaypi kawsak runakunapas yapa manchararirkakuna.

Chay apostolkunaka nima ima uras rikushkanchita Yaya Diospa yachayninwa rurarkakuna

12 Chay apostolkunaka yachachihushpankuna achka suma mana atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkankunata runakuna chawpipi rurarkakuna. Tukuy uras tantaripayanahun Yaya Diospa wasinpi, Salomón shutiyu wasipi.
13 Chay mana Jesusta kasukkunaka manchashpankuna mana munarkakunachu rimanata kirikkunami kanchi nishpa. Pakta Yaya Dios ñukanchitapas kastigama nirkakuna. Chasna chay kirikkunawa mana tantaylla kanayashpankunapas tukuy runakuna paykunata yapa yuyapayanahun. Suma ali Yaya Diospa shiminta katikkunami kanahun nishpa rimarkakuna.
14 Chasnapi puntirumanta ashwan achka runakuna Jesusta kirirkakuna, achka karikuna, achka warmikunapas. Chay shuk kirikkunawa tantarishpankuna achka tukurkakuna.
15 Runakuna rikushpankuna yachachikkuna achka unkushkakunata Yaya Diospa yachayninwa ampihushkakunata unkushkakunata apamurkakuna churanankunapa maytami Pedro pasanka chay wasi mayanpi. Llanchamapi churarkakuna, Pedroka pasahushpan makinwa llankashpan paykunata ampinanpa. Mana makinwa llankashpa ampishpanpas Pedropa llantuyachihushkanllawa ampichun nishpa yuyarirkakuna.
16 Chasnallatata kuchu llaktakunamanta achka runakuna unkushkakunata apamushpankuna Jerusalenma

shamurkakuna. Chaymantapas supay yaykushka runakunata apostolkunama pushamurkakuna ampichinankunapa. Tukuy chay unkushka runakuna ampirishka kiparirkakuna.

Pedrota Juanta Jesusranti parisichirkakuna

17 Tukuy runakuna Pedrokunata kasuhushkankunarayku saserdotekunapa atun apu, tukuy kamachik saduseokunapas paykunata chiknirkakuna.

18 Chayrayku apostolkunata apishpankuna karselpi churarkakuna.

19 Chasna rurashpankunapas chay tutalla Yaya Diospa kachashkan angelka karsel punkuta paskarka Pedrokunata llukshichinanpa. Llukshichishpan rimarka:

20 Yaya Diospa wasinpi tukuy runakunata yachachik riychi Jesús mushu kawsayta Yaya Dioswa kunanta nishpa.

21 Chayta uyashpankuna paykunaka kayantima tutamanta Yaya Diospa wasinma rirkakuna. Chaypi runakunata yachachirkakuna.

Chay punchallatata israel runakunapa saserdotenkunapa atun apu, paywa kahukkunapas kayarkakuna tukuy israel kamachik rukukunata tantaylla yuyarishpa kwintak atun apukunapura kwintanankunapa. Chasna tantarishka kahushpankuna Yaya Diospa wasinta kuyrakkunata kacharkakuna apostolkunata karselmanta pushak rinankunapa.

22 Chay kachashkankuna kuyrakkunaka paktak rishpankuna mana tarirkakunachu paykunata karsel ukupi. Mana tarishpankunana kutirkakuna kwintanankunapa apunkunata kasna nishpa:

23 Karselpi paktashpanchi tukuy punkukuna sumakta taparishkata tarishkanchi, chaymantapas punku mayanpi kuyrakkuna kuyrashpa kahukkunata. Chaypi punkuta paskashpanchi ukuma rikushpanchi mana nima pita tarishkanchichu.

24 Chayta uyashpankuna Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapa apu, saserdotekunapa apunkunapas, tukuy paykunapura tapunakurkakuna:

¿Imashnata kishpishkakuna chay runakunaka? ¿Kunanka imashnata rurashunchi? nishpa.

25 Chasna rimahushkankunallapi shuk runa paktamushpan paykunata rimarka:

Chay karselpi churashkaykichi runakunaka Yaya Diospa wasinpimi runakunata yachachishpa kahunkuna nishpa.

26 Chaymanta chay apuka chay kuyrakkunawa kuti paykunata apik rirkakuna. Yapa piñarishka kahushpankunapas mana makashpachu pusharkakuna.

Makashpa pushahushpanchika runakunami rumiwa tuksishpa ñukanchita wañuchinahuma nishpa yuyarirkakuna.
27 Chasna apishpankuna pusharkakuna apunkuna tantarishka kahushkankunama. Chaypi paykunapa puntankunapi shayachishpankuna saserdotekunapa atun apuka piñashpa tapurka:
28 ¿Manachu kankunata rimarkanchi Jesusmanta mana yachachinkichinachu nishpa? ¿Imaraykuta yachachishpalla katinkichi? Tukuy kay Jerusalenpi runakuna yachachihushkaykichita uyahunkuna. Chaymantapas ñukanchita uchachinkichi chay runa wañuchiy tukushkanmanta.
29 Chasna nishpankuna Pedroka shuk apostolkunawa pakta aynirkakuna:

Ñukanchika Yaya Diosta kasunanchi tiyan. Chayrayku runakunata mana atipanchichu kasunata.
30 Kankunaka Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkankichi. Chasna kashpanpas Yaya Dioska, maykantami yaya rukunchi wañukunapas kushichinahun, paymi chay Jesusta kawsachirka.
31 Chaymanta payta sikachirka paypa kuskan partima churananpa. Payta churarka ñukanchi israel runakunata kamachinanpa kishpichinanpapas. Chasna kishpichik kashpan ñukanchita yanapan millaypa rurashkanchita amirishpa sakishpanchi Yaya Diostana kasunanchipa, payka uchanchikunamanta llakichinanpa.
32 Ñukanchi tukuy chaykunata yachashkanchiraykumi chaykunamanta rimanchi. Chaymantapas Yaya Diospa Espíritun, maykantami payta kasukkunapa shunkunkunapi churarka, paymi chaykunata riksichin.
33 Pedropa rimashkanta uyashpankuna apukunaka yapa piñarishpankuna wañuchishunchi nishpa rimarkakuna paykunapura.
34 Chasna rimahushkankunallapi paykunamanta shuk apu Gamaliel shutiyu shayarishpan rimarka:

Paykunata shuk ratu kanchama llukshichiychi nishpa.

Chay Gamalielka fariseo karka, chaymantapas Moisespa killkashkanta yachachik. Tukuy runakuna payta yapa yuyashpankuna alita uyarkakuna.
35 Pedrokunata llukshichishpankuna Gamalielka apu masinkunata rimarka:
Israel masinikuna, alita yuyariychi manarapas kay runakunata imanachihushpaykichi.
36 Yuyariychi imashnami Teudaswa pasarka. Romano runakunata winsishpa atun apu tukunanta rimarka. Chusku pachak runakuna payta katirkakuna. Chaypi

romanokuna payta wañuchishpankuna tukuy payta
katikkunaka shikwarirkakuna.
37 Chaywasha runakunapa shutinkunata killkachina
punchakunapi Galileamanta runa Judas shutiyu
achka runakunata tantachirka romano runakunata
piñarishpa llaktankunamanta wichunankunapa. Paytapas
wañuchirkakuna. Chasna wañuchishpankuna tukuy payta
katikkunaka shikwarirkakuna.
38 Chayrayku rimashkaykichi: Chay Jesusta katikkunata
mana wañuchinkichichu. Paykunapa rurahushkankuna
yachachihushkankunapas paykuna kikin yuyayninkuna-
mantalla kashpanka tukurinkami.
39 Yaya Diosmanta kashpanka chay yuyayninkunata mana
atipankichichu winsinata. Yuyaywa kaychi. Tukuchishu
nishpa yuyarihushpaykichika Yaya Diosmanta kashpanka
paywami kuntrayankichi. Chayrayku paykunata kachariy-
chi.
Chasna rimashkanta uyashpankuna apu masinkunaka
shuk yuyayllawa rimarkakuna:

Ari, kacharishunchimi paykunata nishpa.

40 Chaymanta kayarkakuna apostolkunata. Chasna
kayashpankuna asutichirkakuna. Kuti kamachirkakuna
manana runakunata Jesusmanta yachachinankunapa.
Chaymanta kacharirkakuna.
41 Chay apostolkunaka apukuna tantarishkankunamanta
kushilla llukshirkakuna. Paykunaka kushikurkakuna Jesús
rimashkanshina payranti parisishkankunarayku.
42 Chaymantapas mana sakirkakunachu yachachinata.
Karan puncha Yaya Diospa wasinpi, paykunapa wasinku-
napipas chay ali shimita yachachirkakuna Jesús Yaya Diospa
Kachashkan Kishpichikmi kan nishpa.

6

Jesusta kirikkuna kanchis kirik masinkunata akllarkakuna yanapakkuna kanankunapa

1 Chay punchakunapi ashwan ashwan runakuna Jesusta
kirik tukurkakuna. Chaypi shuk llaktakunamanta griego
shimita rimak israel runakuna hebreo shimita rimak israel
runakunawa rimanakurkakuna. Rimanakuhushpankuna
griego shimita rimak israel runakuna nirkakuna:

Karan puncha mikunata imatapas kuhushkaykichipi
ñukanchimanta mashintukunata mitsankichi, kankunamanta
mashintukunataka alita yuyashpa kunkichi.

2 Chasna nihushkankunapi apostolkunaka tukuy kirikku-
nata tantachishpankuna rimarkakuna:

Wawkinikuna paninikuna, mana alichu kan sakinanchipa
Yaya Diospa shiminta yachachinata mikunata munahukku-
nata kunanchiranti.
3 Chayrayku wawkinikuna, akllaychi kankunapuramanta
kanchis runakunata ali yachak, suma yuyayyu, Yaya Diospa
Espíritun tukuypi yuyachishka kahukkunata. Ñukanchi chay
kanchis akllashkaykichi runakunata churashu kankunata
yanapakkuna kanankunapa.
4 Ñukanchika Yaya Diosta mañashpa paypa shiminta
yachachishpa katishunchi.
5 Chasna nishkata uyashpankuna tukuy alimi nishpa
kushikurkakuna. Chaypina akllarkakuna Estebanta,
alita kirik, Yaya Diospa Espíritun tukuypi yuyachishka
kahukta. Chaymanta akllarkakuna Felipeta, Prokorota,
Nikanorta, Timonta, Parmenasta, chaymanta Antiokiamanta
Nikolastapas. Chay Nikolaska mana israel runa kashpanpas
ña unay paykunapa yachachishkankunata kasuk karka.
6 Chay akllarishka runakunata pusharkakuna
apostolkunama paykunarayku mañanankunapa. Chasna
mañahushpankuna umankunapi makinkunata churarkakuna,
Yaya Dios, kay tarawanapi yanapay paykunata nishpa.
7 Chay uras ashwanta ashwanta Jesukristumanta
yachachihushpankuna ashwan runakuna Yaya Diospa
shiminta kirirkakuna. Chasna kirikkunaka Jerusalenpi yapa
achkayarkakuna. Israel runakunapa saserdotenkunaman-
tapas achka kirirkakuna Jesukristumanta yachachishkata.

Chiknik runakuna Estebanta apukunama pushashpankuna uchachirkakuna

8 Yaya Dios Estebanta tukuypi yanapashpan suma mana
atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa manchariypa
nima ima uras rikushkankunata runakunapa chawpinpi ru-
rarka.
9 Chaypi shuk runakuna kallarirkakuna Estebanwa
rimanakunata. Paykunaka kamachirishka kashkankuna-
manta kacharishka kashpankuna paykunapura tantari-
nankuna wasita shutiyachirkakuna Kacharishkakunapa
Tantarinankuna. Paykunawa pakta karkakuna shukkuna
Sirene llaktamanta, Alejandria llaktamanta, Silisia
allpamanta, Asia allpamantapas. Chaykuna tantarirkakuna
Estebanwa rimanakunankunapa.
10 Estebanwa rimanakuhushpankuna mana atiparkaku-
nachu payta nima imata ayninata. Yaya Diospa Espíritun
payta yuyachishpan ali yuyaywa, atun yachaywa
yachachirka.

11 Chasna mana atipashpankuna ayninata Estebanta, shuk
runakunatana pakalla pagarkakuna llullashpa paymanta ri-
manankunapa kay Estebanka Moisesmanta Yaya Diosmanta-
pas millaypata rimashkanta uyashkanchi nishpa.
12 Chay llullak runakunapa rimashkankunata uyash-
pankuna tukuy runakuna, israel runakunata kamachik
rukukuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas
Estebanta sinchita piñarirkakuna. Chasna piñarishpankuna
payta apirkakuna. Pushashpankuna tantaylla kwintak
atun apu masinkunawa tantarishpankuna puntankunapi
churarkakuna.
13 Chaymanta llullashpa rimakkunatapas pusharkakuna.
Chaypi chay llullak runakunaka Estebanmanta
rimarkakuna:
Kay runaka mana chunllayanchu millaypa shimikunata
rimanata Yaya Diospa wasinmanta, Moisespa killkashkan-
mantapas.
14 Chaymanta uyashkanchi chay Nasaretmanta Jesuska
kay Yaya Diospa wasinta urmachinka nishpa rimashkanta.
Chaymantapas Jesús rimarka Moisespa killkashkan
kamachishkakunata amana kasuychinachu. Ashwan kay
mushu yachachishkaynitana kasushpa kawsaychi nishpa
Estebanka nishkanta uyashkanchi.
15 Chaypina tukuy tantarishka kahukkunaka Estebanta
rikushpankuna uyanta shuk angelpatashina rikurkakuna.

7

Esteban apukunapa puntanpi sumakta yachachirka

1 Chasna rimashkankunawasha israel runakunapa saser-
dotenkunapa atun apuka Estebanta tapurka:
¿Shutipachu paykunapa rimashkanka? nishpa.
2 Chasna tapushpan Estebanka aynirka:
Wawkikuna, yachayyu rukukunapas, uyaychi
rimahushkaynita. Ñukaka mana millaypa shimikunatachu
rimahurkani, nima Yaya Diosmanta, nima Moisespa
killkashkanmanta. Tukuymanta ashwan atun Yaya Dioska
rikurishka yayanchi ruku wañu Abrahamta Mesopotamia
allpapi, manara Harán llaktama kawsak rihushpanra.
3 Chasna rikurishpan rimarka: Sakiy aylluykikunata,
allpaykimanta llukshiy. Shuk allpama riy, maykantami
rikuchishkayki. Chay allpama kawsakriy.
4 Yaya Dios chasna nishpan Abrahamka Kaldea
runakunapa allpanmanta llukshishpan rirka Harán llaktapi
kawsananpa. Chaypi kawsahushpan yayanka wañurka.
Yayan wañushkanwasha Yaya Diospa kamachishkanta

kasushpan kay allpama kawsak shamurka, maypimi
ñukanchika kunan kawsahunchi.
5 Chasna kawsashpanpas Yaya Dioska manara Abrahamta
kurkachu kay allpata amun tukunanpa, nima shuk chushas-
tuta. Ashwan payta shuk paktachinan shimita rimarka:
Wañushkaykiwasha kay allpata kanpa miraykunatami kusha
amunkuna kanankunapa nishpa. Abrahamka chay uras
nima shuk wawayu kashpanpas Yaya Dioska payta chasna
rimarka.
6 Chaymantapas Yaya Dioska shuk paktachinan shimita
Abrahamta rimarka: Kanpa miraykunaka chikan runaku-
napa allpankunapi kawsankakuna shuk allpamanta runaku-
nashina. Chay allpapi kawsahukkunaka kanpa miraykU-
nata tarawachishpa parisichinkakunami, chiknishpa ka-
machinkakuna chusku pachak watakama nishpa.
7 Chaymanta rimarka: Ñukami paykunata kastigasha,
kanpa miraykunata yanka nishpa tarawachishkanku-
narayku. Chaywasha kishpichishpayni chay allpamanta
paykunata llukshichisha. Chasna llukshichishpayni chay
kushkayni allpapi kanpa miraykunaka munashkaynita
rurashpa kawsankakuna.
8 Chaymanta Abrahamta kamachirka: Pitinayki tiyan
karipa ishpanan kara puntata. Chaymi kanka rikuchi-
naykichipa akllashkayni runakuna kanaykichita. Tukuy
kanpa miraykunapas kari wawankunawa chasnallatata ru-
rananku na tiyan wiñayparayku. Chasna Yaya Dios rimashpan
Abrahamka wawan Isaakta pusak puncha wawayarishkan-
manta ishpanan kara puntata pitirka. Isaakpas wawan
Jakobta chasnallatata rurarka. Jakobka chasnallatata ru-
rarka chunka ishkay wawankunata, maykankunamantami
ñukanchikuna mirashkanchi.
9-10 Chay Jakobpa wawankuna ñawpa yaya rukunchi
wañukuna shuk wawkinkuna Joseta chiknishpankuna
wawkin kashpantata shuk runakunata rantichirkakuna.
Chay runakunaka Joseta yanka nishpa tarawashpa
kawsananpa Egipto allpama aparkakuna. Chasna
kashpanpas Yaya Dioska Joseta kishpichirka karan parisichiy
tukushkanmanta. Pay Joseta yanapashkanrayku ali yuyayyu
yachak karka. Chasna kashpan egipto runakunapa atun apu
payta kishpichishpan tukuy Egiptopi kamachik kananpa
churarka. Chasnallatata wasinpipas Joseta kamachik
kananpa churarka.
11 Chay uras tarpukuna mana wiñashkanrayku atun yarkay
tiyarka. Tukuy Egipto allpapi, Kanaán allpapipas kawsak
runakuna yapa sinchi yarkaywa karkakuna. Yaya rukunchi
wañukuna mana atiparkakunachu tarinata mikunata.

12 Josepa yayan Jakobka Egiptopi achka mikuna
tiyashkanta yachashpan wawankunata kacharka
rantinankunapa mikunankunarayku. Chaymi karka puntiru
rishkankunaka.
13 Chay puntiru mikuna apamushkankunaka tukurishpan
Jakobka kutikashka wawankunata kacharka rantik rinankunapa.
Paktashpankuna Joseka wawkinkunata rikushpan
rimarka: Ñukami kani wawkikichi José. ¿Manachu riksiwan-
kichi? nishpa. Joseka rikuchirka paykunata egipto runaku-
napa atun aputa. Kaykunami kikin wawkinikuna kanahun
nishpa. Chasna chay atun apuka yacharka maykan runaku-
namantami Joseka karka.
14 Chaymanta Joseka yayan Jakobta kayarka tukuy
ayllunkunawa pakta Egiptopi kawsak shamunankunapa.
Chaypi yayan Jakobka tukuy ayllunkunawa pakta kanchis
chunka pichka runakuna Egipto allpama kawsak rirkakuna.
15 Unayta chaypi kawsahushpankuna yayanka wañurka.
Chaymantapas wawankuna chaypillatata wañurkakuna,
maykankunami ñukanchipa yaya rukunchikuna karkakuna.
16 Chasna wañushpankuna Sikem shutiyu llaktama
Kanaán allpapi aparkakuna, allarishka urku uchkupi
churashpankuna tapanankunapa. Ñawpa Abrahamka
chay allpata rantirka Sikem llaktapi kawsak Hamorpa
wawankunamanta.
17 Yaya Dioska ñawpa Abrahamta kay paktachinan
shimita rimarka: Kanpa miraykunaka chikan runakunapa
allpankunapi kawsankakuna chusku pachak watata nishpa.
Chay chusku pachak wata tukurihushpan yaya rukunchi
wañukuna chay Egipto allpapi achka mirashka karkakuna.
18 Chay uras shuk mushu atun apu yaykurka Egiptopi ka-
machinanpa. Chay mushu apuka mana yacharkachu Jose-
manta, ña unay wañushkanrayku.
19 Chay apumi yaya rukunchi wañukunata llullachishpa
parisichipayarka. Mana munashpan yaya rukunchikuna mi-
ranankunapa, chay apuka kamachirka tukuy mushu wawa-
yarishka kari wawaykichikunata sakiychi wañunankunapa
nishpa.
20 Chasna chay apuka kamachihushkan uras Moiseska
wawayarirka. Chay llullu wawastuta Yaya Dioska yapa yu-
yarka. Mana munashpankuna wañunanpa, yayan mamanwa
Moisesta kimsa killata wasinpi pakalla kuyrarkakuna.
21 Manana ashwanta pakanata atipashpankuna mamanka
shuk kanuwastupi churashpan yakupi wampuchishpa
kacharirka. Chasna sakirishkata atun apupa warmi wawan
tarishpan pushashpan kikin wawantashina wiñachirka.

22 Chaypi Moiseska yachakurka tukuy egipto runakunapa
yachashkankunata. Chasna kashpan payka yapa yachak
karka rimanankunapi, tukuy rurashkankunapi.
23 Ña chusku chunka watayu kashpan yapa munarka kikin
ayllunkunata, israel masinkunata rikuk rinata.
24 Chasna yuyarishpa purihushpan shuk egipto runa shuk
israel runata yankamanta piñashpa asutihushkanta rikurka.
Chaypi Moiseska asutirishkata kishpichishpan chay makak
egipto runatana waktashpa wañuchirka.
25 Chayta rurashpan Moiseska yuyarirka, israel
masinikuna rurashkaynita yachashpankuna asirtankakuna
Yaya Dios kachawashkanta paykunata chay chiknik
runakunamanta kishpichinaynipa nishpa. Chasna
kashpanpas paykunaka mana asirtarkakunachu.
26 Kayantima Moiseska rihushpan ishkay israel masinkuna
makanakuhukkunata tarik rirka. Payka makanakuhukku-
nata sakichinayashpan rimarka: ¿Imaraykuta wawkipura
piñanakushpa makanakuhunkichi?
27 Chasna rimahushpan chay israel masinta makahuk
runaka Moisesta tankashpan piñarishpa aynirka:
¿Imaraykuta satirik shamunki? ¿Pita kanta kachashka
kaypi shuk apushina kanaykipa, rurahushkanchimantapas
tapunaykipa?
28 ¿Ñukatapas wañuchiwanayankichu egipto runata kayna
wañuchishkaykitashina?
29 Chasna rimahushkanta uyashpan Moiseska karuma mi-
tikurka. Egiptomanta mitikushpan Madián allpapi kawsak
rirka. Chaypi chikan runakuna chawpipi kawsapayarka.
Chay allpapi warmiyashpan warminka ishkay kari wawata
wawayarka.
30 Chusku chunka watamanta Moiseska Sinaí urku
mayanpi chunlla chakishka allpapi purihushpan shuk
allpalla kaspistu sintihushkanpi shuk angel rikurirka.
31 Chayta rikushpan Moiseska mancharirka ¿imanahuntaya
chay kaspika? nishpa. Kayllayahushpan rikunanpa, Yaya
Diospa rimahushkanta uyarka:
32 Ñukami kani Yaya Dios, maykantami yaya rukuykikuna
wañukuna Abraham, Isaak, Jakob kushichiwanahun.
Chasna nihushkanta uyashpan Moiseska mancharishpan
chukchurirka, manana rikunayarkachu ashwanta.
33 Chaypina Yaya Dioska payta rimarka: Atun kashpayni
chakikipi churarishkaykita surkuy. Kay allpaka ñukapami.
34 Ñukaka rikushkanimi Egipto allpapi akllashkayni
runakunata yapa parisichihushkankunata. Paykunapa
wakahushkankunatapas uyashkanimi. Wakashpa

mañawahukkunata llakirishpayni kishpichik risha nishpayni kanta Egiptoma kachashkayki.

35 Chay Moisesta paykuna ñawpa chiknishpa rimarkakuna: ¿Pita kanta kachashka shuk apushina kanaykipa, rurahushkanchimantapas tapunaykipa? nishpa. Chasna mana munashpankunapas Yaya Dios chay Moisestaka kacharka apunkuna tukunanpa, chaymanta paykunata kishpichik kananpa. Chasna kananpa Yaya Dios payta rikuchirka shuk sintihuk kaspipi rikurik angelwa.

36 Chasna kishpichik tukushpan chay Moiseska yaya rukunchi wañukunata Egiptomanta llukshichirka. Chay Egipto allpapi kallarishpa, atun yaku Puka Mar shutiyuta chimpashpa, chunlla chakishka allpapi purihushpankuna yaya rukunchi wañukunata chusku chunka watata suma mana atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkankunata rikuchirka.

37 Chay Moisesllatata yaya rukunchi wañukunata rimarka: Shuk puncha Yaya Dios ñukanchi israel runakunamantalla shuk runata kachanka, ñukashina paypa yachayninwa yachachik kananpa nishpa.

38 Chay Moisestami Sinaí urkupi angelka rimarka yaya rukunchi wañukunawa chunlla chakishka allpapi kahushpankuna. Chaymanta Moiseska paykunata chay angelpa rimashkanta yachachirka, imashna rurashpami wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna nishpa. Chaymanta chay shimillatata killkarka ñukanchipas yachananchipa.

39 Yaya rukunchi wañukuna Moisesta mana kasunayarkakunachu. Ashwan payta piñarishpankuna Egiptoma kutinayarkakuna.

40 Chasna yuyarishpankuna Moisés Sinaí urkupi yapa unayashpan paypa wawkin Aronta rimarkakuna: Mana yachanchichu imashnami tukushka Moiseska, chay ñukanchikunata Egiptomanta llukshichimushkaka. ¿Imaraykuta chasna unayahun? Chayrayku ruray ñukanchirayku shuk mushu dioskunata chaykunatana katinanchipa nishpa.

41 Chasna rimashpankuna shuk wakra kari wawata oromanta rurarkakuna diosninkunarayku. Chaymanta shuk wiwakunata wañuchirkakuna chay oromanta yanka nishpa rurashkata kushichinankunapa. Kikin makinkunawa rurashkankunata rikushpankuna kushikurkakuna kaymi diosninchika nishpa.

42 Chayta rurashkankunarayku Yaya Dioska sakirka chayllatana mañashpa kawsanankunapa. Mana kikin Yaya Diosta kunkurishpa mañanankunaranti, intita, killata, istrillakunata

mañapayanahun. Imashnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna killkarkakuna kasna nishpa:

Yaya Dios riman: Israel runakuna, alita uyawaychi. Chay chunlla chakishka allpapi chusku chunka watata purihushpaykichi ¿ñukatachu kushichinayashpa wañuchirkankichi shuk wiwakunata?

43 Manami chasnachu. Ñukata mañanaykichiranti, Molok shutiyu yanka diospa karpa wasinta aparkankichi, Refán shutiyu yanka diospa istrillantapas. Chaymanta ñukata mañahukshina chaykunata mañashpa purirkankichi. Kankuna kikin rurashkaykichikunata mañashpa purirkankichi. Chayrayku allpaykichimanta llukshichishkaykichi, Babilonia allpamanta ashwan karuma kachashkaykichi chaypi parisishpa kawsanaykichipa nishpa.

44 Kankunami rimawarkankichi Yaya Diospa wasinmanta mana alita rimashkaynita. Alita uyawaychi. Ñawpa yaya rukunchi wañukunaka chunlla chakishka allpapi purihushpankuna mana tiyarkachu Yaya Diospa wasinka. Paykunaka charirkakuna shuk karpa wasita, maypimi Yaya Dios paykunawa kahushkanta rikuchirka. Manara chayka tiyashpanra Yaya Dios Moisesta yachachirka imashnami chay karpa wasita ruranka chay ukupi payta mañanankunapa.

45 Moisés wañushpan kawsak yaya rukunchi wañukunana chay karpa wasita charirkakuna. Josué paykunata kamachishpan Yaya Dios paykunata kunata rimashkan allpata amuyashpankuna chay karpa wasita aparkakuna. Chaypi Yaya Dioska paykunawa kiparirka. Chay allpapi kawsahuk runakunata kallpachirka yaya rukunchi wañukunana kawsanankunapa. Chaypina Yaya Diosta chay karpa wasipi mañapayarkakuna David atun apunkuna tukunankama.

46 Chay atun apu Davidka Yaya Dios yapa payta yuyashkanta yachashpan tapurka: Kanrayku ruranayani shuk atun suma wasita ñukanchi Jakobmanta mirashka runakuna chaypi kanta mañananchipa. ¿Ima ninkita? nishpa.

47 Yaya Dioska mana munashpan aynirka: Mana kanchu rurapanki wasinita. Wawayki Salomonmi ruranka nishpa.

48 Chasna chay suma wasita rurashpanpas yachanchi Yaya Dios ashwan atun tukuymanta kashkanrayku mana runa rurashka wasipi kawsananta. Chasna ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaska killkarka:

49-50 Yaya Dioska kasna riman: Ñukaka awa silupi tiyarishpayni kamachini tukuy allpapi kawsak runakunata. ¿Manachu ñuka rurashkani tukuy siluta allpatapas? ¿Imashnata atipaynima kawsanata

runa rurashka wasipika? Manami atipankichichu
ñukarayku shuk wasita ruranata nishpa.
51 Kankuna Yaya Diospa wasinmanta, Moisespa killka-
shkanmantapas mana alita rimashkaynita niwankichi. Ash-
wan kankunaka mana Yaya Diosta kasunayakkuna kan-
kichi. Yaya Diosta mana riksikkunashina kashpaykichi tukuy
uras Yaya Diospa Espiritunta arkankichi mana kankunata
shutipa kashkanta riksichinanpa. Ñawpa yaya rukunchi
wañukunashinallatata kankunapas katihunkichi.
52 Paykunaka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkunata tukuyta wañuchinayarkakuna. Shukku-
nataka chay ali rurak Jesuspa shamunanmanta rimakkunata
wañuchirkakuna. Kunanka chay Jesús paktashpan kankunaka
apichishpa payta wañuchichirkankichi.
53 Kankunaka Yaya Dios angelkunata kachashpan ka-
machishkankunata kuy tukushpaykichipas mana chayta ka-
sushkankichichu nishpa Estebanka rimarka.

Estebanta wañuchirkakuna

54 Estebanpa rimashkanta uyashpankuna chay apukunaka
sumakta piñarishpankuna kirunkunata kanirirkakuna.
55 Estebanka Yaya Diospa Espíritun payta tukuypi yuy-
achishpan siluma rikushpan Yaya Diospa suma chuyahlla
punchayachishkanta rikurka. Chasnallatata Jesusta rikurka
Yayan Diospa kuskan parti shayahukta.
56 Chasna rikushpan rimarka:
Rikuychi, siluka paskarishka kahukta rikuhuni. Chasnal-
latata rikuhuni Jesusta Yaya Diospa kuskan parti shayahukta.
57 Chasna rimahushkanta uyashpankuna apukunaka
rinkrinkunata tapashpankuna sinchita kaparishpankuna
shuk yuyayllawa kallpa payta apik rirkakuna.
58 Llaktamanta tankashpa llukshichishpankuna
rumiwa tuksishpa wañuchirkakuna. Manara rumiwa
tuksihushpankuna churarishkankunata llatanachishpa
Saulo shutiyu musuta kurkakuna wakaychananpa.
59 Rumiwa tuksihushpankuna ña wañuhushpan Estebanka
Jesusta mañashpa nirka:
Yayayni Jesús, ña wañuhuni. Kaykaya, kaypi kahuni
kawsanaykipi yaykuchiwanaykipa.
60 Chasna nishpan kunkurishpan sinchita Yaya Diosta
mañashpa kaparirka:
¡Yaya Dios, ama kastigankichu kay wañuchiwak runakunata!
Chasna mañashpa wañurka.

8

Sauloka Jesusta kirikkunata yapa parisichirka

1-2 Sauloka Estebanta wañuchihushkankunata rikushpan
alimi nirka. Yaya Diosta shuk sumakta kirik runakuna
Estebanpa aychanta urku uchkupi churashpa tapak
rirkakuna. Chasna churashpankuna achka llakirishpa
sinchita wakashpa karkakuna.
Esteban wañuchiy tukushkan punchamanta pacha
chiknik runakuna Jerusalenpi Jesusta kirik runakunata
wañuchinayashpa katirkakuna. Chasna rurashpankuna
kirikkunaka llampu shikwarirkakuna tukuy Judea
allpapi, Samaria allpamapas. Apostolkunalla Jerusalenpi
kiparirkakuna.
3 Sauloka chay chiknik runakunamanta kashpan yapa mu-
narka Jesukristuta kirikkuna manana tiyananpa. Karan
wasikunapi yaykurka kirikkunata apinanpa. Apishpan
karikunata warmikunatapas apukunama aparka karselpi
churanankunapa.

Kirikkuna yachachirkakuna suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta

4 Jesukristuta kirikkunaka Jerusalenmanta shikwarish-
pankuna tukuy partima Yaya Diospa suma ali shiminta
Jesukristu runakunata kishpichinanmanta rimashpa
purirkakuna.
5 Chasnallatata Felipepas Jerusalenmanta llukshirka.
Samaria allpapi tukuymanta atun llakta Samariama
rishpan Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta
yachachishpa purirka.
6 Chaypi yachachihushpan tukuy runakuna nima ima uras
rikushkankunata Yaya Diospa yachayninwa rurahushkanta
rikuhushpankuna paypa yachachishkanta alita uyarkakuna.
7 Felipe achka runakunamanta supaykunata llukshichi-
hushpan sinchita kaparishpa llukshirkakuna. Achka aycha
chakirishka runakuna, mana alita purinata atipakkunapas
ampirirkakuna.
8 Chasna ampirishpankuna tukuy chay llaktapi kawsak
runakuna yapa kushikurkakuna.

Puruhu Simón Jesukristuta kirik tukurka

9 Chay Samaria llaktapi shuk runa tiyarka Simón
shutiyu. Payka puruhu kashpan manara Jesukristuta
kirikkuna tiyashpan sinchi yachayyu bankumi kani nishpa
tukuy Samaria allpapi kawsak runakunata yachayninwa
rikuchishpa manchachipayan.
10 Tukuy runakuna, apukunapas payta kasupayarkakuna.
Paymanta rimarkakuna Yaya Diosmi payta atun yachayta
kushka nishpa.

11 Unaymanta pacha chay puruhuka yachayninwa
rikuchishpa paykunata manchachipayarka. Chayrayku
payta alita kasukkuna kapayarkakuna.
12 Felipeka yachachishpan Yaya Diospa suma ali shiminta
paypa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta,
chaymantapas Jesukristu ñukanchita Kishpichik kananta
nishpa, manana puruhuta kasurkakunanachu. Chaymanta
achka runakuna, karikuna warmikunapas, yachachishkanta
riksishpa, Jesukristuta kirishpa bawtisarirkakuna.
13 Chay puruhu Simonpas Jesukristuta kirishpan bawti-
sarirka. Chaymanta Felipewa pakta purirka. Simonka
suma mana atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa nima
ima uras rikushkanta Felipe rurahushkanta rikushpan yapa
mancharirka.

Yaya Diospa Espíritun samaritano runakunama shamurka

14 Jerusalenpi kahuk apostolkuna Samaria allpapi kawsak
runakuna Yaya Diospa shiminta kirihushkankunamanta
yachashpankuna Pedrota Juanta chayma kacharkakuna.
15 Paykuna Samariapi paktashpankuna Yaya Diospa shim-
inta kirik runakunarayku mañarkakuna, Yaya Diospa Espíritun
shunkunkunapi yaykuchun nishpa.
16 Paypa Espiritunka manara paykunama shamurkarachu.
Chay runakuna Jesusta kirishkankunarayku bawtisar-
ishkalla karkakuna.
17 Chaypina Pedroka Juanwa pakta makinkunata chay
kirikkunapi churashpankuna Yaya Diospa Espiritunka
paykunapa shunkunkunapi yaykurka.

Pedro Simonta rimarka mana ali yuyayyu kananta

18 Simonka rikurka apostolkuna makinkunata churash-
pankuna kirikkunapi Yaya Diospa Espíritun yaykuhukta.
Chasna rikushpan kullkita apamurka apostolkunata ku-
nanpa.
19 Chay kullkita rikuchishpan rimarka:

Ñukatapas kuwaychi chay yachayta, ñukapas makinita
maykanpipas churashpayni Yaya Diospa Espíritun
yaykunanpa.

20 Chasna nishpan Pedroka aynirka:

Yaya Diospa kushkan yachayta rantisha nishpaykika chay
nina mana wañukma rinayki tiyan kullkikiwa pakta.
21 Kanka mana atipankichu ñukanchishina Yaya Diospa
yachayninwa kawsanata. Shunkuykika Yaya Diospa
rikushkanpika manami alichu.

22 Millaypata yuyarihushkaykimanta llakirishpayki sakiy
Yaya Dios munashkanshinana yuyarinaykipa. Chaymantapas Yaya Diosta mañay shunkuykipi yuyarishkaykita pay
munashpanka llakichinanpa.
23 Yapa tukuymanta atun yachayyu kanayashpaykimi millaypa yuyayllawa watarishka kahuktashina rikuni kanta.
24 Chasna Pedro rimashpan Simonka aynirka:
Kankuna Yaya Diosta ñukarayku mañapaychi mana
rimashkaykishina pasanaynipa.
25 Pedroka Juanwa Jesusmanta sumakta yachachishkankunawasha chasnallatata Yaya Diospa shiminta yachachishpa
Jerusalenma kutirkakuna. Kutihushpankuna Samaria allpapi achka llaktakunapi Yaya Diospa shiminta yachachishpa
rirkakuna.

Felipe Etiopia allpamanta kamachik runata yachachirka

26 Chaywasha Yaya Diospa shuk angel Felipeta rimarka:
Atarishpayki Jerusalenmanta urayma riy, Gasa llaktama
rina ñampita.
Chay ñampika chunlla chakishka allpa chawpita rin.
27 Chasna rimashkanta kasushpan Felipeka rirka. Chaypi
shuk Etiopiamanta runata tinkurka. Payka kaparishka
karka. Etiopiapi kamachik atun apu warmi Kandase
shutiyupa kamachinan karka. Paypa churashkan shuk atun
kamachik karka. Chasnallatata chay warmi apupa kullkinta
wakaychak karka. Chay runaka Jerusalenpi Yaya Diosta
mañanapa rishkanwasha kutihurka.
28 Kaballu aysashka karronpi tiyarishpan Yaya Diospa
shimin killkarishkata leyishpa kutihurka. Chay killkaka
ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspa killkashkan karka.
29 Chaypi Yaya Diospa Espíritun Felipeta rimarka:
Kayllayay chay karrota.
30 Chasna nishpan Felipeka kayllayak rirka chay karrota.
Kayllayashpan Isaiaspa killkashkanta leyihukta uyashpan
tapurka:
¿Leyihushkaykita alita asirtankichu?
31 Chasna Felipe tapushpan Etiopiamanta runaka aynirka:
Nima pi yachachiwashpanka imashnata atipasha asirtanata.
Chasna nishpan Felipeta sikachirka karronpi paypa
kuchunpi tiyarinanpa.
32 Chay runa leyihushkan killkapi shuk parti kasna nin:
Payta obehatashina wañuchinankunapa pusharkakuna.
Imashnami willmanta pitihushpankuna obehaka
mana kuchparinchu, nima kaparinchu, chasnallatatami paypas chunlla kiparirka.

33 Payta asichishpankuna pinkachirkakuna. Mana uchayu kashpanpas kastigarkakuna. Wañuchishkankunarayku mana tiyanchu paymanta mirashka runakunaka nishpa.

34 Chayta leyishkanwasha chay Etiopiamanta runaka Felipeta tapurka:

Rimaway ¿pimantata kay killkak runaka chasna riman, pay kikinmantachu, shuk runamantachu?

35 Chasna tapushpan Felipeka chay killkashkamanta kallarishpa yachachirka Jesús Kishpichik kananta.

36 Chasna ñampita rihushpankuna shuk yakupi paktarkakuna. Paktashpankuna chay Etiopiamanta runaka nirka:

Rikuy kay yakuta. ¿Manachu kay yakupi bawtisawankima?

37 Chaypina Felipeka aynirka:

Tukuy shunkuykimanta pacha Jesukristuta kirishpaykika bawtisashkayki.

Chaypi chay runaka ari nirka. Kirinimi Jesukristuta, pay Yaya Diospa Wawan kananta.

38 Chasna nishpan Etiopiamanta runaka karrota aysahuk kaballukunata shayachirka. Chaypi ishkanti yakupi uraykushpankuna Felipeka chay Etiopiamanta runata bawtisarka.

39 Bawtisashkanwasha ishkanti yakumanta sikahushkankunapi kunkaymanta Yaya Diospa Espíritun Felipeta pusharka shuk partima. Etiopiamanta runaka Felipeta manana ashwan rikurkanachu. Chasna kashpanpas kushilla ñampita rirka.

40 Yaya Diospa Espíritun Felipeta Asoto llaktama pusharka. Chaymanta tukuy chay ñampipi kahuk llaktakunapi purishpan Jesús Kishpichik kananta yachachishpa rirka Sesarea llaktapi paktanankama.

9

Saulo Jesukristuta kirik tukurka
(Jkk 22.6-16; 26.12-18)

1 Chay uras Sauloka mana sakirkarachu Jesukristuta kirikkunata chikninata. Paykunata manchachishpa rimapayarka: Mana sakishpaykichika Jesukristuta kirinata kankunata sinchitami kastigachisha nishpa. Chaymantapas paykunata wañuchinayashpa kawsarka. Chasna kashpan saserdotekunapa atun apuma rirka.

2 Chay aputa tapurka kamachina killkata Damasko llaktapi tantarinankuna wasikunapa apunkunata rikuchinanpa. Chay tantarina wasikunapi yaykushpan munarka apinata

chay mushu yachachina Jesukristupa yachachishkanta katihukkunata. Chaypina chayta katik karikunata warmikunatapas makinkunata watashpa Jerusalenma pushanayarka kastigachinanpa.

3 Chasna ruranapa rihushpan ña Damasko llakta kuchupi paktahushpan silumanta chuyahlla ilampashina paypi muyukta rikurirka.

4 Chayta rikushpan Sauloka allpama urmarka. Chaypi shuk payta rimahushkata uyarka:

Saulo, Saulo, ¿imaraykuta chiknishpa parisichiwahunki?

5 Chasna tapuy tukushpan Sauloka aynirka:

¿Pitaya kanki? nishpa.

Chaypi silumanta rimahukka aynirka:

Parisichiwahushkayki Jesusmi kani.

6 Kunanmanta pacha manana parisichishpa katiychu katiwakkunata. Atarishpayki chay Damasko llaktama riy. Chaypi shuk runaka kanta rimanka imatami ruranayki tiyan nishpa.

7 Chay Saulowa rihukkunaka payta rimahuk shimita uyashpankuna mancharirkakuna. Chay shimita uyashpankunapas nima shuk runata rikurkakunachu, mancharishpa chunlla shayarirkakuna.

8 Sauloka atarishpan manana atiparkachu rikunata. Chasna wisku kashpan paywa rihukkunaka makinmanta apishpa Damasko llaktama pusharkakuna.

9 Chaypi kimsa punchata nima imata rikunata atiparkachu. Chaymantapas mana mikurkachu, mana upyarkachu nima imata.

10 Chay Damasko llaktapi kawsarka shuk runa Ananias shutiyu Jesukristuta kirik. Muskuypishina rikurishpan Jesuska payta kayarka:

Ananias.

Chasna nishpan Ananiaska aynirka:

Amuyni, ¿imatata niwanki?

11 Jesuska rimarka:

Atarishpayki Kuska shutiyu ñampita riy. Chaypi Judaspa wasinpi Tarso llaktamanta Saulo shutiyu runata maskakriy. Payka kunan Yaya Diosta mañashpa kahun.

12 Payta muskuypishina rikuchishkani, kan Ananias, payma rihushkaykita. Chaymanta makikita umanpi churahushkaykita kuti rikunanpa rikuchishkani.

13 Chasna Jesús rimashpan Ananiaska aynirka:

Amuyni, achka runakuna kwintawashkakuna chay Saulo Jerusalenpi kanta kirishpa kawsahukkunata yapa parisichihushkanta.

14 Kunanka kaymapas shamushka saserdotenchikunapa
apunkunapa kamachishkawa kanta mañahuk runakunata
apishpa kastigachinanpa.
15 Chaypi Jesuska payta aynirka:
Riylla. Saulotaka ñukami akllashkani ñukamanta rimananpa
mana israel runakunata, atun apunkunatapas, kankuna is-
rael runakunatapas.
16 Chasna kashpan payta asirtachisha imashna achkatami
parisinan tiyan runakunata ñukamanta yachachihushpan.
17 Jesuspa chasna nishkanta kasushpan Ananiaska Saulota
rikuk rirka. Chay tiyahushkan wasipi paktashpan yaykurka.
Chaymanta makinta Saulopa umanpi churashpan rimarka:
Wawkini Saulo, shamuhushkayki ñampipi rikurik Jesukris-
tumi ñukata kachawashka. Payka munan kanta yana-
panaynipa kuti mushumanta rikunaykipa, chaymantapas
paypa Espíritun shunkuykipi yaykushpan tukuypi paypa yuy-
achishkan kanaykipa.
18 Chay ratulla challwa karashina Saulopa ñawinmanta
wicharishpan kuti mushumanta atiparka rikunata. Chay-
washa Sauloka atarishpan bawtisarik rirka.
19 Bawtisarishkanwasha mikushpan kuti sinchikurka.
Chaymanta kiparirka shuk punchakunata chay Damasko
llaktapi Jesukristuta kirikkunawa.

Saulo kallarirka yachachinata Jesukristumanta

20 Chaypina Sauloka tantarinankuna wasikunapi
kallarirka yachachinata Jesusmi Yaya Diospa Wawan kan
nishpa.
21 Chasna rimahushkanta uyashpankuna tukuy uyahukku-
naka mancharishpankuna nirkakuna:
¿Manachu kay runaka Jerusalenpi Jesusta mañahukkunata
parisichishpa purik karka? ¿Manachu kaymapas kirikku-
nata apishpa saserdotekunapa apunkunama pushananpa
shamushka?
22 Chasna rimashpankunapas Sauloka Yaya Diospa shim-
inta ashwan sinchita yachachirka Jesuska chapashkanchi
Yaya Diospa Kachanan Kishpichikmi kan nishpa. Damasko
llaktapi kawsak israel runakuna kunkaymanta chasna
rimahushkanta mana asirtarkakunachu. Chaypina
paykunapura tapunakurkakuna ¿alichu manachu? nishpa.
Mana yacharkakunachu.

Saulo israel masinkunamanta kishpirka

23 Chasna achka punchakunata yachachihushpan israel
masinkunaka yuyarirkakuna Saulota wañuchinata.
24 Chay runakunaka tutapi punchapipas llakta kincha
punkupi chapapayanahun Saulota apishpankuna

wañuchinankunapa. Chaypi Sauloka chasna yuyarihushkankunata yacharka.

25 Chayrayku shuk tuta Saulota shuk atun tasapi churashpankuna kirikkunaka llakta kincha washama uraykuchishpankuna kacharkakuna. Chasna Sauloka kishpirka israel masinkunamanta.

Saulo Jerusalenpi kiparirka yachachinanpa

26 Chasna Damasko llaktamanta llukshishpan Sauloka Jerusalenma rirka. Paktashpan chaypi kirik masinkunawa tantarinayarka. Paykunaka mana kirishpankuna Saulo Jesukristuta kirik tukushkanta, tukuy mancharkakuna payta.

27 Chasna kashpanpas Bernabeka Saulota amiguyarka. Apostolkunama pushashpan paykunata kwintarka: Amunchi Jesusmi ñampipi rikurishpan paywa kwintashka. Chasna kashpan Damasko llaktapi payka mana manchashpa Jesukristumanta yachachirka nishpa.

28 Chasna Bernabé kwintashpan Jesukristuta kirikkunaka Saulota yaykuchirkakuna paykunawa pakta tantarinanpa. Chaymanta pacha mana manchashpa Jerusalenpi Jesukristumanta yachachishpa purirka.

29 Chasna yachachishpa purihushpan griego shimita rimak israel masinkunawa kwintarka. Chaymanta paykunawa rimanakushpa yachachirka. Mana kirinayashpankuna paykunaka Saulota wañuchinayarkakuna.

30 Chayta yachashpankuna Jesukristuta kirik masinkuna Saulota Sesarea llaktama pusharkakuna. Chaymanta kacharkakuna Tarso llaktanma.

31 Chasna Saulo kirik tukushpan Jesukristuta kirik runakuna tukuy Judea, Galilea, Samaria allpakunapi parisishpa kawsahushkankunamanta kushillana kawsarkakuna. Jesukristupa yachachishkanta ashwan alita yachakushpankuna sinchikurkakuna. Payta yuyashpa munashkanta rurashpa kawsarkakuna. Yaya Diospa Espíritun paykunata yanapashpan ashwan runakuna Jesukristuta kirirkakuna.

Pedro Eneasta ampirka

32 Chay uras Pedroka tukuy partima kirik masinkunata rikunanpa rirka. Chaypi Lida llaktapi kawsak kirik masinkunamapas paktarka.

33 Chay llaktapi tarirka Eneas shutiyu runata. Chay runaka pusak watata kawitupi sirishpa kawsapayan. Mana atarinata atipapayanchu, aychan chakirishka kashkanrayku.

34 Chaypi Pedroka chay runata rikushpan nirka:

Eneas, Jesukristumi kanta ampihun. Atariy, puñunaykita alichashpayki.

Chay ratulla Eneaska ampirishka atarirka.
35 Chay ampirishkata rikushpankuna tukuy Lida llaktapi
kawsakkuna, Sarón llaktapi kawsakkunapas ñawpa yanka
kirinankunata sakishpankuna Jesukristutana kirirkakuna.

Pedro Dorkasta kawsachirka

36 Chay uras Jope llaktapi shuk warmi Jesusta kirik ti-
yarka. Paypa shutinka Tabita karka, griego shimipi Dorkas.
Chay warmika alita rurashpa nima imayu runakunata yana-
pashpa kawsak karka.
37 Pedro Lida llaktapi kahushpan Dorkaska unkushpan
wañurka. Chaypi aychanta mayllashpankuna pillurkakuna.
Chaymanta awaniru kawitu kwartupi churarkakuna.
38 Jope llaktaka Lida llakta mayanpi karka. Chaypi
kawsak Jesukristuta kirik runakuna yachashpankuna Pe-
dro chay Lida llaktapi kahushkanta, ishkay kirik masinku-
nata kacharkakuna payta kayak rinankunapa, Jope llaktama
utkalla shamuy nishpa.
39 Chasna rimashpankuna Pedroka paykunawa pakta
rirka. Jopepi paktashpankuna payta pusharkakuna mayp-
imi wañushkata churashkakuna. Chaypi yaykushpan mash-
intukunaka Pedrota kayllayarkakuna rikuchinankunapa,
Dorkas kawsa kahushpanra paykunarayku churarinanku-
nata sirashkanta.
40 Chasna wakashpa rikuchishpankuna Pedroka tukuyta
kwartumanta kanchama llukshichirka. Paylla kiparish-
pan kunkurishpan Yaya Diosta mañarka. Chaywasha chay
wañushka warmita rikushpan nirka:

Tabita, atariy.

Chaypi chay wañushka warmika ñawinta paskarka. Pedrota
rikushpan tiyarirka.
41 Chasna tiyarishkanta rikushpan Pedroka makinmanta
apishpan atarichirka. Chaywasha kirik masinkunata, mash-
intukunatapas kayashpan kawsarishkata rikuchirka.
42 Chasna rurashkanta tukuy Jopepi kawsakkuna yachash-
pankuna achka Jesukristuta kirirkakuna.
43 Chaymanta Pedroka achka punchakunata Jopepi
kiparirka karakunata timplashpa chakichik Simonpa
wasinpi.

10

Pedro Korneliota yachachik rirka

1 Sesarea llaktapi kawsarka shuk runa Kornelio shutiyu.
Payka shuk waranka Italia allpamanta suntalukunata ka-
machik kapitanmi karka.

2 Chay Kornelioka tukuy wasinpi kawsakkunanti Yaya
Diosta kushichishpa kawsapayan. Israel runakunata yana-
pananpa achka kullkita kupayan. Tukuy uras Yaya Diosta
mañashpa kawsapayan.
3 Shuk puncha ña chishiyahushpan muskuypishina Yaya
Diospa kachashkan angelta rikurka. Chay angelka wasinpi
yaykushpan Kornelio nishpa kayarka.
4 Chaypi Kornelioka angelta alita rikushpan manchaywa
aynirka:
¿Imatata rimawanki, Señor? nishpa.
Chay angelka rimarka:
Yaya Dioska mañashkaykita uyashkami. Nima imayu
runakunata kullkikita kushkaykitapas rikushpan yapa
kushikun.
5 Kunanka shuk runaykikunata Jope llaktama kachay shuk
runa Simón Pedro shutiyuta pushamunankunapa kayma.
6 Chay Simón Pedroka shuk Simón tokayunpa wasin-
pimi kahun. Chay tokayunka karakunata timplashpa cha-
kichikmi. Chay wasika atun yaku mar mayanpimi. Chay
Pedromi kanta rimanka imatami ruranayki tiyan nishpa.
7 Chay angel llukshishkanwasha Kornelioka ishkay
runankunata kayarka, chaymanta alita Yaya Diosta kasuk
shuk suntaluntapas.
8 Tukuy rikushkanta uyashkantapas kwintashkanwasha
paykunata kacharka Jope llaktama.
9 Kayantima paykuna ña Jopema kayllayahushkankunapi,
chawpi puncha kahushkapi, Pedroka wasi awama sikarka
Yaya Diosta mañananpa.
10 Yarkayta musyashpan mikunayarka. Shukkuna miku-
nata yanunankunakama payka mañahushkanpi muskuyp-
ishina silu paskarihushkanta rikurka.
11 Chay silu paskarishkamanta shuk anchu mantanashina
rikurirka chuskunti puntanmanta watarishka urayku-
muhushkata.
12 Chay mantana ukupi rikurirka tukuy israel runakunapa
mana mikunankuna aychakuna. Shukkuna chusku chakiwa
purik, shukkuna aysarishpa purik, shukkuna pawakkuna
karkakuna.
13 Chasna rikuhushkanpi Pedroka Yaya Diospa kasna
rimahushkanta uyarka:
Pedro, atariy. Apishpa wañuchishpayki mikuy.
14 Chasna rimashkata uyashpan Pedroka aynirka:
A Yaya Dios, manami chaykunataka mikushanchu. Nima
ima uras chasna millaypa aychakunata mikushkanichu.
15 Chaypi Yaya Dioska kutikashka payta rimashpan nirka:

Ñuka ali mikunami nishkaynita ama yanka rimaychu manami mikunachu nishpa.

16 Chasnallatata kimsa kuti rikurirka. Chaywasha chay mantanaka silumallatata sikarka.

17 Pedroka chay rikushkanta mana yachashpan yuyarishpa tiyahushkanllapi Korneliopa kachashkan runankunaka Simonpa wasinta maskashpa tapushpa paktarkakuna.

18 Chay wasipi paktashpankuna tapurkakuna:

¿Kaypichu kahun shuk runa Simón shutiyu, maykantami ninahun Pedro? nishpa.

19 Pedro rikushkanta yuyarihushpanra Yaya Diospa Espíritun payta rimarka:

Rikuy, kimsa runakunami kanta maskahunkuna.

20 Atariy, kaymanta uraykuy. Paykunawa pakta mana manchashpa riy. Ñukami paykunata kachashkani kanta pushanankunapa.

21 Chasna Yaya Diospa Espíritun rimashpan Pedroka uraykushpan Korneliopa kachashkan runankunata rimarka:

Ñukami kani maskahushkaykichi runaka. ¿Imaraykuta shamushkankichi?

22 Chay runakunaka aynirkakuna:

Shamushkanchimi kapitanchi Kornelio kachashkanrayku. Payka Yaya Diosta sumakta mañashpa kawsan. Chayrayku tukuy payta riksik israel masikikuna yuyanahun. Yaya Diospa angel payta rimashka: Kachay runaykikunata Pedrota pushamunankunapa wasikima. Pay rimahushkanta uyanayki tiyan. Chasna chay angel rimashkanrayku Kornelioka ñukanchita kachashka kanta pushananchipa nishpa.

23 Chasna kwintashpankuna Pedroka paykunata wasi ukuma yaykuchishpan chayllapi chay tutaka puñurkakuna.

Kayantima Pedroka chay runakunawa Sesarea llaktama rirka. Shuk kirik wawkikunapas Jope llaktamanta Pedrowa pakta rirkakuna.

24 Kayantima Sesareapi paktashpankuna Kornelioka ayllunkunata, yapa yuyashkan runakunatapas tantachishpan wasinpi Pedrota chaparka.

25 Pedroka chay wasipi paktashpan Kornelio tiyahushkanmanta atarishpan payta tinkuk rirka. Tinkushpan Pedropa puntanpi kunkurik rirka payta kushichishpa saludananpa.

26 Chaypi Pedroka Korneliota atarichihushpan rimarka:

Atariy. Ñukapas kanshina runallatatami kani nishpa.

27 Korneliowa kwintahushpan Pedroka wasi ukuma yaykuhushpan achka tantarishka runakunata rikurka.

28 Chasna rikushpan chay runakunata rimarka:

Kankunaka ñami yachankichi, ñukanchi israel runakunata
Moisespa kamachishkanka nin, shuk mana israel runaku-
nata mana kayllayankichichu. Chasna kashpantata Yaya
Dioska ñukata yachachiwashka nima maykan runata Yaya
Diospa rikushkanpi manami alichu kanki nishpa yanka ri-
manaynipa.
29 Chayraykumi kayawashpayki mana killashpa chay rat-
ulla shamushkani. Kunanka yachanayani imaraykumi kay-
achiwashkankichi nishpa.
30 Chasna Pedro tapushpan Kornelioka aynirka:
Ñami chusku punchana kasna uras chishipi nima imata
mikushpayni Yaya Diosta mañahurkani wasinipi. Chaypi
kunkaymanta shuk suma chuya churarishka runa pun-
taynipi shayahukta rikurkani.
31 Chay runaka kayawarka Kornelio nishpa, Yaya Dioska
mañahushkaykita uyashkami. Nima imayu runakunata kul-
lkiwa yanapashkaykitapas Yaya Dios rikushkami.
32 Kunanka Jope llaktama runaykikunata kachay Simón
Pedrota pushamunankunapa. Payka aycha karata chakichik
Simón shutiyupa wasinpi kahun. Chay wasika atun yaku mar
mayanpimi kahun. Chaypi kahuk Pedromi shamunka kanwa
kwintananpa nishpa rimawarka chay angelka.
33 Chaypina utkalla runaynikunata kacharkani kanta
maskanankunapa. Alimi shamushkaykika ñukanchima.
Kunanka tukuy tantarishka kahunchi Yaya Diospa puntanpi.
Tukuy Yaya Dios kanta rimashkanta uyanayanchi nishpa.

Pedro chay tantarishka runakunata Jesukristumanta yachachirka

34 Chaymanta Pedroka kallarirka yachachinata kasna
nishpa:
Kunanka alita yachani Yaya Dioska mana ñukanchi is-
rael runakunallatachu yuyashkanta, ashwan tukuy runaku-
natami yuyan.
35 Maykan llaktamantapas Yaya Diosta manchashpa alita
rurak runataka Yaya Dioska shutipami yuyashpan alita
rikun, israel runata, mana israel runatapas.
36 Yaya Dioska ñukanchi israel runakunata rimarka, Je-
sukristuta kirik runakunata uchankunamanta llakichinanta,
kushilla paywa pakta kawsananchipa. Chay Jesuska tukuypa
apunmi kan.
37 Kankuna alita yachankichi Juan runakunata
yachachishkanta mana ali rurahushkankunata
sakishpankuna bawtisarinankunapa. Chaywasha Jesuska
kallarirka runakunata yachachinata Galilea allpapi.
Chaymanta tukuy Judea allpapipas yachachishpa purirka.

38 Ña yachankichi Yaya Dioska chay Nasaretmanta Jesusta
Espiritunta atun yachaynintapas kushkanta. Chasna Yaya
Dios payta yanapashpan maytapas purishpan yapa alikunata
rurarka, supay yaykushka runakunamantapas supayta llukshichirka.
39 Ñukanchimi rikushkanchi Jesús Jerusalén llaktapi, tukuy
Judea allpapipas alita rurashkanta, chayraykumi kankunata chayta rimanchi. Chasna alikunallata rurashpanpas
apunchikunaka kruspi klabachishpa wañuchichirkakuna.
40 Paytaka Yaya Dios kimsa punchamanta kawsachirka.
Chasna kawsarishkataka ñukanchi rikushkanchi.
41 Payka mana tukuy runakunatachu rikurishka,
ñukanchillatami payka rikurishka. Kawsarishkanwasha
upyarkanchi mikurkanchi paywa pakta. Yaya
Diosmi ñukanchita ñawpamanta pacha akllarka chasna
kawsarishkanmanta kwintananchipa.
42 Ñukanchita kamachirka tukuy runakunata rimananchipa
Yaya Dioska payta aputa rurashkanta, tukuy kawsakunata
wañushkakunatapas rurashkankunata tapushpan rimananpa
pimi kishpinka, pimi kastigarinka nishpa.
43 Ñawpamanta pacha tukuy Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkunaka chay Jesusmanta kwintarkakuna:
Maykanpas payta kirishpanka Yaya Diosmi tukuy ucha
rurashkankunamanta pichanka nishpa.

Yaya Diospa Espíritun mana israel runakunapipas yaykurka

44 Pedro chayra rimahushkanllapi Yaya Diospa Espiritunka
tukuy uyahukkunapa shunkunkunapi yaykurka.
45-46 Chaypi chay mana israel masinikuna nima
pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimipi
rimashpa Yaya Diosta kushichirkakuna. Chayta
uyashpankuna Pedrowa kahuk Jesusta kirik israel
masinkuna mancharishpa rikunakurkakuna kasna nishpa:

¿Imashnataya yaykushka Yaya Diospa Espiritunka kay mana
israel runakunapipas?

47 Chaypina Pedroka rimarka:

¿Manachu ali kama yakupi bawtisananchipa kay runakunata? Paykunapipas Yaya Diospa Espiritunka yaykushkami
ñukanchipishina.

48 Chasna nishpan Pedroka paykunata rimarka Jesukristuta kasukkuna tukushkankunata rikuchinankunapa bawtisaychi nishpa. Bawtisarishkankunawasha paykunaka Pedrota tapurkakuna shuk punchakunata paykunawa kiparinanpa.

11

Jerusalenpi Pedro kirikkunata kwintarka

1 Chaymanta apostolkuna, tukuy Judeapi Jesukristuta
kirikkunapas yacharkakuna ñukanchi mana israel runakuna-
pas Yaya Diospa shiminta kirishkanchita.
2 Chayrayku Pedroka Jerusalenma kutishpan kirik israel
masinkunaka payta piñarishpa tapurkakuna:

3 ¿Imaraykuta rishkanki pasyanapa mana israel runaku-
nata? ¿Imaraykuta paykunawa mikushkanki? nishpa.

Israel runakunaka mana tantanakupayashpankuna nima
mikupayashpankuna mana israel runakunawa chasna
tapurkakuna.

4 Chasna tapushpankuna Pedroka tukuyta kallarishkan-
manta pacha kwintarka kasna:

5 Ñuka Jope llaktapi Yaya Diosta mañashpa kahushkaynipi
muskuypishina shuk mantanatashina rikurkani. Karan
puntanmanta watarishka karka. Silumanta uraykumurka
ñukakama.
6 Alita rikushpayni tukuy allpapi kawsak chusku chakiyu
animalkunata, manchaypa piña animalkunata, aysarishpa
purik animalkunata, tukuy pawakkunatapas rikurkani.
7 Chaymanta Yaya Diospa shiminta uyarkani: Pedro, atariy.
Apishpa wañuchishpayki mikuy.
8 Chasna uyashpayni aynirkani: Ay Yayayni, manami
chaykunata mikushanchu. Nima ima uras chasna millaypa
aychakunata mikushkanichu.
9 Yaya Dioska kuti silumanta rimawashpan nirka: Ñuka
ali mikunami nishkaynitaka ama yanka rimaychu manami
mikunachu nishpa.
10 Chasna kimsa kuti rikuchiwashkanwasha kuti siluma
sikachiy tukurka.
11 Chay ratulla kimsa runakuna Sesareamanta, Korneliopa
kachashkan runakunaka paktamurkakuna ñukata
maskawanankunapa.
12 Chasna paktamushpankuna Yaya Diospa Espíritun ri-
mawarka: Mana manchashpa paykunawa riy nishpa.

Ñukawa pakta rirkakuna sokta kirik masinchikuna. Payku-
nawa chay Sesareapi chay runapa wasinpi yaykurkanchi.
13 Chaypi yaykushpanchi chay runa Kornelio shutiyu
ñukanchita kwintarka: Shuk angel wasinipi shayahukta
rikurkani. Chay angelka rimawarka: Jope llaktama
runaykikunata kachay Simonta pushamunankunapa,
maykantami ninahun Pedro.

14 Paymi kanta aylluykikunawa pakta shuk shimita
yachachinka kastigarina kashkaykichimanta tukuy kankuna
kishpishka kanaykichipa.
15 Chasna kwintawashkanwasha ñuka yachachi-
hushkaynillapi Yaya Diospa Espíritun paykunapi shamurka,
imashnami puntiru ñukanchikunapipas shamurka.
16 Chaypi yuyarirkani Yaya Jesús kay allpapira kashpanra
ñukanchita rimashkanta: Bawtisak Juan runakunata bawtis-
arka yakuwa, ashwan ñukaka kankunata Yaya Diospa Espiri-
tunta kushpami shunkuykichita aliyachisha nishpa.
17 Chayrayku Yaya Dios paykunatapas Espiritunta kushka,
imashnami ñukanchita kurka Amunchi Jesukristuta kirish-
panchi. ¿Imatataya ruraynima karka? Ñukaka Yaya Diosta
mana atipanichu arkanata.
18 Chasna Pedro rimahushkanta uyashpankuna
Jerusalenpi Jesusta kirik israel masinkunaka mana
ashwanta payta rimarkakunanachu. Ashwan Yaya Diosta
kushichishpa rimarkakuna:

Tukuy mana israel runakunatapas Yaya Dioska yana-
pashka uchankunata sakishpa mushu kawsayta tarinanku-
napa.

Antiokia llaktapi achka runakuna Jesukristuta kirirkakuna

19 Estebanta wañuchishkankuna uras Jesusta kirikkunata
apinata munahushpankuna mitikushpa shuk llaktakunama
kawsak rirkakuna. Chasna purihushpankuna Fenisia
allpama, Chipre islama, Antiokia llaktamapas paktarkakuna.
Chaypi israel masinkunallata Jesús kishpichik kananta
yachachirkakuna.
20 Paykunamanta shukkunalla, Chipremanta,
Sirenemanta, Antiokiapi paktashpankuna griego mana
israel masinikunatapas yachachirkakuna chay suma ali
shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta.
21 Jesukristu paykunata yanapashpan achka runakuna
yachachishkankunata uyashpankuna ñawpa yanka
kirinankunata sakishpankuna Jesukristutana kirirkakuna.
22 Antiokiapi runakuna chasna kirishkankunata
yachashpankuna Jerusalenpi kirikkuna Bernabeta
Antiokiama kacharkakuna.
23 Bernabeka Antiokiapi paktashpan Yaya Dios paykunata
atunta yanapashkanta rikushpan yapa kushikurka. Chaypi
paykunata kunarka:

Jesusta tukuy shunkuykichimanta pacha kasushpa, mana
sampayashpa katiychi nishpa.
24 Bernabeka alita rurak runa karka. Yaya Diospa Espíritun
payta tukuypi yuyachishkanrayku alita kirik karka. Pay

yachachishpan yapa achka runakuna Jesukristuta kirik tukurkakuna.
25 Chaywasha Bernabeka Tarso llaktama rirka Saulota maskananpa.
26 Payta tarishpan Antiokiama pusharka. Chaypi paykunaka shuk watata Jesukristuta kirikkunawa kawsarkakuna. Achka runakunata Yaya Diospa shiminta yachachirkakuna. Chay Antiokiapi puntiru Jesukristuta kirikkunata shutiyachirkakuna Kristianukuna nishpa. Chayka ninayan Kristuta katikkuna.
27 Bernabé Saulowa pakta Antiokiapi yachachihushkankunapi Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna Jerusalenmanta Antiokiama rirkakuna.
28 Chaypi Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachik Agabo shutiyuka tantarishkankunapi shayarirka. Yaya Diospa Espíritun payta yuyachishpan rimarka tukuy llaktakunapi sinchi yarkay tiyananta. Chasna nishkanshina paktarishpan tukuymanta atun apu romano Klaudio kamachik kashkan uras sinchi yarkay tiyarka.
29 Chayta yachashpankuna Antiokiapi kawsak kirikkunaka Judea allpapi kawsak kirik masinkunarayku karan shuk atipashkanchi tuputa kachashu paykunata yanapananchipa nishpa yuyarirkakuna.
30 Chasna yuyarishkankunashina rurarkakuna. Bernabewa Saulowapas kullkita kacharkakuna kirikkunata sinchikuchik wawkikunata kunankunapa Judeapi kawsak kirikkunarayku.

12

Chiknik runakuna Santiagota wañuchirkakuna, Pedrota karselpi churarkakuna

1 Chay uras atun apu Herodes kirikkunata parisichinata kallarirka.
2 Chasnapi payka Juanpa wawkin Santiagota sabliwa wañuchichirka.
3 Chasna wañuchichishpan israel runakunapa apunkuna kushikurkakuna. Herodeska kushikushkankunata yachashpan Pedrotapas kastigananpa apichirka. Chayta rurarka israel runakuna mana punkirishka panta mikunankuna punchakunapi Paskua shutiyupi.
4 Pedrota apishpankuna karselpi churachirka. Pedro mana kishpinanpa Herodeska chunka sokta suntalukunata churarka, chuskumanta tutapi punchapipas kuyranankunapa. Payka yuyarirka chay Paskua punchakunawasha payta llukshichishpan runakunapa puntanpi tapunanpa, chaymanta kastigananpa.

5 Chasna kashpan Pedroka karselpi taparishka alita
kuyrarishka kahurka. Chaypina tukuy kirikkunaka Yaya
Diosta sinchita payrayku mañarkakuna.

Yaya Dios Pedrota karselmanta llukshichirka

6 Herodeska kayantima runakunapa puntanpi churana
kashpan chay tuta Pedroka ishkay suntalukuna chawpipi
puñuhurka ishkay kadenawa watarishka. Chaymantapas
shuk suntalukuna karsel punkupi kuyrahurkakuna.
7 Chaypi Pedro puñushpa sirihushkanpi kunkaymanta Yaya
Diospa angelka shamurka. Chay karsel kwartupi punchahlla
rikurirka. Chaypina chay angelka Pedrota kushtillanpi tu-
pachishpa likchachirka kasna nishpa:

Pedro, utkalla atariy.

Chasna rimashkanllapi Pedropa makinmanta kadenaku-
naka paskarishpan urmarkakuna.
8 Chaypi angelka rimarka:

Atariy, churarinaykita churariy. Sapatuykitapas churariy.

Pedro chasna rurashpan angelka kuti rimarka:

Awaniru churarinaykitapas churarishpayki katiway.

9 Chaypina Pedroka angelpa washanta katishpa llukshirka.
Mana yacharkachu shutipa chay angelka payta llukshichi-
hushkanta. Ashwan yuyarirka ¿musparihunichu imataya?
nishpa.
10 Chasna rihushpankuna chay karsel ukupi kuyrahuk
suntalukunata pasarkakuna, chaymanta shuk punkupi
kuyrahuk suntalukunatapas. Chaymanta chay llaktama
llukshina karselpa punkun fierromanta rurarishkapi
paktarkakuna. Chaypi paktashpankuna chay punkuka
pay kikinlla paskarirka. Chaypina karselmanta
llukshishpankuna shuk ñañu ñampita rirkakuna. Chayllapi
kunkaymanta angelka Pedrota sakishpan rirka.
11 Chay ratu Pedroka yuyarishpan rimarka:

Kunan shuti yachani Yaya Dioska angelta kachamushkanta
kishpichiwananpa apu Herodes wañuchinata mu-
nawahushkanmanta, ñukanchi israel runakunapa
apunchikunamantapas.

12 Chasna yuyarishpan Pedroka rirka Mariapa wasinma.
Chay Mariaka Juan Markus shutiyupa maman karka. Chaypi
achka runakuna Yaya Diosta mañanankunapa tantarishka
kahurkakuna.
13 Pedroka chaypi paktashpan kanchapi shayarishpan
punkuta waktarka. Shuk yanapak shipas Rode shutiyu atar-
ishpan ¿pitaya? nishpa rikuk rirka.

14 Chay Rodeka Pedropa shiminta uyashpan sumakta
kushikurka. Mana punkuta paskashpan ukumallatata kall-
parka.
Pedroka punkupimi shayahun nishpa rimak rirka.
15 Rode chasna rimashpan paykunaka rimarkakuna:
¿Musparihunkichu imataya? nishpa.
Chasna rimashpankunapas Rodeka ashwan rimarka:
Shutipami rimahuni nishpa.
Chaypi aynirkakuna:
Mana Pedrochu, almanchari nishpa.
16 Paykuna chasna rimahushkankunapi Pedroka
punkuta waktashpalla katirka. Chasna uyashpankuna
punkuta paskarkakunana. Pedrota rikushpankuna yapa
mancharirkakuna.
17 Pedroka yaykushpan makinwa rikuchirka chunlla tuku-
nankunapa. Chunllayashpankuna kwintarka imashnami
Yaya Dios karselmanta payta llukshichishka. Chayta kwin-
tashkanwasha nirka:
Tukuy chayta rimaychi Santiagota, chaymantapas chay
shuk kirik masinchikunata.
Chasna rimashkanwasha llukshishpan rirka shuk partima.
18 Ña punchayahushpan Pedro illa kashkata
rikushpankuna suntalukunaka yapa mancharirkakuna.
Mana yacharkakunachu imashnami llukshishka.
19 Apu Herodes Pedrota maskachishpanpas nima
tarirkakunachu. Chasna mana tarishpankuna Herodeska
chay kuyrak suntalukunata tapurka:
¿Pedroka imashnata tukushka? nishpa.
Paykunaka mana atiparkakunachu nima imata ayninata.
Chasna kashpan Herodeska kamachirka chay suntalukunata
wañuchinankunapa. Chaywasha Judea allpamanta llukshish-
pan Sesarea llaktama rirka chaypi kawsananpa.

Apu Herodeska wañurka

20 Chay uras apu Herodeska Tiro llaktamanta
runakunata, Sidón llaktamanta runakunatapas yapa
piñarishpa kawsapayan. Chay ishkay llaktakunapi kawsak
runakuna Herodespa kamachinan allpakunamanta
mikunata rantishpa kawsak kashkankunarayku
Herodeswa alichanayarkakuna mana mitsananpa
mikunata rantinankunapa. Chasna kashpan Herodespa
wasinma rirkakuna kwintanankunapa. Tukuy parihu
rishpankuna Herodespa yuyashkan runan Blasto
shutiyuwa kwintarkakuna Herodesta alita kwintananpa
paykunarayku.

21 Chaymanta Herodeska kamachirka paykunata
rimashkan puncha shamunankunapa. Chay rimashkan
puncha paktarishpan Herodeska atun apu churarinanta
churarishpan atun apupa tiyarinanpi tiyarishpan paykunata
kunanata kallarirka.
22 Chasna rimahushkanpi tukuy chaypi kahuk
runakunaka Herodesta kushichinayashpankuna kaparishpa
rimarkakuna:
Kanka diosmi kanki, manami runachu.
23 Chasna rimashpankuna Herodeska mana rimarkachu
manami dioschu kani nishpa. Chayrayku chay ratulla Yaya
Diospa angelka payta unkuchirka. Lumbriskuna mikush-
pankuna wañurka.
24 Chay uras Jesusta kirikkunaka tukuy partipi Yaya Diospa
shiminta yachachishpa purirkakuna. Chasna yachachihush-
pankuna achka runakuna Jesukristuta kirirkakuna.
25 Bernabé Saulowa chay tantachishkankuna kullkita
Jerusalenpi kawsak kirikkunata sinchikuchik wawkikunata
kushpankuna Juan Markus shutiyuta pushashpa Antiokiama
kutirkakuna.

13

*Bernabé Saulowa achka llaktakunapi Yaya Diospa shim-
inta yachachishpa purirkakuna*

1 Antiokiapi Jesukristuta kirik runakuna tantarishkapi
Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna tiyarka. Paykuna
karkakuna: Bernabé, shukka Simón, maykantami rima-
payanahun Yana, shukka Sirenemanta Lusio, shukka apu
Herodeswa pakta wiñashka Manaén shutiyu, chaymantapas
Saulo.
2 Shuk puncha tukuy Jesukristuta kirikkuna tantarishka
kahurkakuna, chay puncha mana mikushpa Yaya Diosta
mañashpa pasanankunapa. Chasna kahushkankunapi Yaya
Diospa Espíritun rimarka kasna:
Ñuka Bernabeta Saulotapas akllashkani shuk partima
ñukamanta yachachik rinankunapa. Chayrayku paykunata
mana mitsashpa kachaychi munashkaynita ruranankunapa.
3 Chasna nishkata uyashpankuna kirik wawkikunaka
chay puncha mana mikushpa Yaya Diosta mañashpankuna
makinkunata umankunapi churashpankuna paykunata
kacharkakuna Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa.

Bernabé Saulowa Chipre islapi yachachirkakuna

4 Chasna Yaya Diospa Espíritun rimashkanshina Bernabeta
Saulowa pakta kacharkakuna Seleusia llaktama atun yaku
mar mayanpi. Chaymanta lanchapi atun yaku marta chim-
pashpa Chipre shutiyu islapi paktarkakuna.

5 Chay islapi paktashpankuna Salamina llaktama
rirkakuna. Chaypi israel masinkunapa tantarina wasikunapi
Yaya Diospa shiminta yachachirkakuna. Juan Markus
shutiyupas paykunawa pakta purirka yanapananpa.
6 Tukuy chay Chipre islapi purishkankunawasha Pafos
llaktama paktarkakuna. Chaypi tarirkakuna shuk israel
masinkuna Barjesús shutiyuta. Payka Yaya Diospa shiminta
rimani nishpa rimak karka. Chasna rimashpanpas yanka
llullachik puruhumi karka. Chay puruhu griego shimipi
Elimas shutiyachirishka karka.
7 Chay puruhu Elimaska Chipre islapi atun apu Sergio
Paulo shutiyuta yanapak karka. Chay Sergio Pauloka yapa
yuyayyu runami karka. Chasna kashpan Yaya Diospa shim-
inta uyanayashpan Bernabeta Saulotapas kayanankunapa
kacharka. Saulopa shuk shutin Pablo karka.
8 Shamushpankuna chay puruhu Elimaska mana munash-
pan apunka Jesukristuta kirinanpa, yachachihushkanku-
nata waklichinayashpan sinchi shimiwa paykunata aynirka.
9 Chaypina Pabloka Yaya Diospa Espíritun tukuypi yuy-
achishpan chay puruhuta alita rikushpan rimarka:
10 Yapa llullaysiki, yapa waklichiysiki kanki, tukuy imata
rurashpaykipas mana alitachu ruranki, tukuypi supayta ka-
suk runami kanki. Mana munankichu nima pi alita rurashpa
kawsananpa. ¿Imaraykuta mana sakinkichu Yaya Diosta kati-
nayahukkunata pantachichinata?
11 Kunanka Yaya Diosmi kanta kastiganka. Masna pun-
chakunata wisku tukushpayki mana atipankichu punchata
rikunata.
Chasna Pablo nishkanllapi kunkaymanta chay puruhuka
wisku tukurka. Chasna wisku tukushpan shuk runata
maskarka makinmanta apishpa purichinanpa.
12 Chayta rikushpan apu Sergio Pauloka Jesukristuta
kirirka. Pablopa rurashkanta rikushpan Jesukristumanta
yachachishkanta uyashpan sumakta mancharirka.

Pablo Bernabewa Pisidia allpapi yachachirkakuna

13 Chaymanta Pabloka paywa pakta purikkunawa lanchapi
uraykushpankuna Pafos llaktamanta Perge llaktama rirka.
Chay Perge llaktaka Panfilia allpapi karka. Chaypi Juan
Markuska paykunata sakishpan Jerusalenma kutirka.
14 Pabloka Bernabewa Perge llaktata pasashpankuna shuk
Antiokia llaktapi Pisidia allpapi paktarkakuna. Chaypi pak-
tashpankuna samana puncha israel masinkunapa tantari-
nankuna wasipi yaykushpankuna tiyarirkakuna.
15 Chaypi shuk runa Moisespa killkashkanmanta shuk
ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapa

killkashkankunamantapas leyirka. Chay killkarishkata leyishkanwasha tantarina wasipa apunkunaka Pablokunata kayarkakuna:

Wawkikuna, kankunapa shuk yachachina tiyashpanka kay tantarishka kahukkunata yachachiychi sinchikurinankunapa.

16 Chasna chay apu rimashpan Pabloka atarirka. Makinwa rikuchirka chunlla tukunankunapa, chaymanta kallarirka yachachinata kasna:

Israel masinikuna, chikan runakunamanta Yaya Diosta kasuk runakunapas, alita uyawaychi.

17 Ñukanchi israel runakuna kushichinanchi Yaya Diosmi yaya rukunchikuna wañuta akllarka. Egipto allpapi shuk allpamanta runakunashina kawsahushpankunara paykunata mirachirka achka runakuna tukunankunapa. Chaymanta Yaya Dioska sinchi yachayninwa yanapashpan chay allpamanta llukshichirka.

18 Chasna llukshichishpan chusku chunka watata chunlla chakishka allpapi purichirka. Payta achka kuti piñarishpankunapas Yaya Dioska awantashpa paykunata kuyrarka chay tukuy watakunata.

19 Kanaán allpapi paktashpankuna paykunata yanaparka chaypi kanchis allpakunapi kawsak chikan shimita rimak runakunata kulluchinankunapa. Chaymanta chay allpata paykunata kurka chaypi kawsanankunapa.

20 Chaykama karka chusku pachak pichka chunka wata yaya rukunchi wañukuna Egiptopi kawsashkankunawa pakta. Chaymanta Yaya Dioska paypa yachayninwa yachachik Samuel kawsanankama alichak apukunata churarka yaya rukunchi wañukunata yanapanankunapa.

21 Chasna chay alichak apunkunawa kawsashkankunawasha Samuel kawsahushpanra Yaya Diosta mañarkakuna:

Shuk atun aputa churay tukuy ñukanchikunata kamachinanpa nishpa.

Chasna mañashpankuna Yaya Dioska Saulta churarka, atun apu tukushpan paykunata kamachinanpa. Pay apu tukushpan chusku chunka watata yaya rukunchi wañukunata kamachishpa kawsarka. Saulpa yayan karka Sis, Benjaminpa miraymanta.

22 Chaymanta Yaya Dioska Saulta llukshichirka atun apu kananmanta. Payranti Davidtana churarka atun apu tukunanpa. Chay Davidmanta Yaya Dioska rimarka:

Isaipa wawan Davidta akllashkani. Payka sumakta kushichiwak runami kan. Tukuy munashkaynita ruranka nishpa.

23 Chay David wañupa miraymanta karka Jesuska. Yaya
Dios ñawpa rimarka Davidpa miraymanta shuk kishpichikta
kachananta. Chay ñawpa rimashkanshina Jesusta kacharka
ñukanchi israel runakunata kishpichinanpa.
24 Jesuska manara yachachishpa purihushpan Bawtisak
Juan puntiru ñukanchi israel runakunata yachachirka kasna
nishpa: Kunanmanta pacha millaypa rurashkaykichita
amirishpa sakiychi. Yaya Diospa rimashkanta kasushpa
kawsaychi. Chayta rurashpa bawtisariychi.
25 Ña wañunan puncha paktarihushpan Juanka tukuy
runakunata rimarka:
¿Pimi nishpata yuyarinkichi ñukamanta? ¿Yaya
Diospa Kachashkan Kishpichikchu kani? Mana ñukaka
kishpichikchu kani. Ñukamanta washami chay kishpichikka
shamunka. Paymantaka ñukaka mana yachayyuchu kani.
Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata nishpa.*
26 Wawkinikuna, yaya rukunchi Abraham wañumanta
miray masinikuna, chaymanta kankuna chikan
runakunamanta Yaya Diosta kasukkuna alita uyawaychi.
Tukuy ñukanchirayku kay shimika paktamushka, Jesuska
Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikmi kan nishpa.
27 Jerusalenpi kawsak runakuna apunkunapas mana asir-
tarkakunachu chay Jesuska Yaya Diospa Wawan kananta.
Karan samana punchapi ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkuna Jesusmanta killkashkata uyashpa kawsash-
pankunapas Jesusta mana riksirkakunachu pimi karka.
Chayrayku chay ñawpamanta pacha killkarishka kashkata
paktachishpa payta wañuchirkakuna.
28 Paykuna mana millaypata Jesuspa rurashkanta tarish-
pankunapas apu Pilatota tapurkakuna wañuchichinanpa.
29 Chasna chay Jesusmanta killkarishka kashkata pak-
tachirkakuna. Chayta paktachishkankunawasha Jesuspa
aychanta krusmanta uraykuchishpankuna allarishka urku
uchkupi churashpa taparkakuna.
30 Chasna churashpankunapas Yaya Dios Jesusta
wañushkanmanta kawsachirka.
31 Kawsarishkanwasha achka kuti Jesuska payta katikku-
nata rikurirka. Jesús manara wañuhushpan paykunaka
Galileamanta Jerusalenma payta katirkakuna. Kunanka
paykunami tukuy runakunata yachachihunkuna Jesuska
kawsarishkami nishpa.
32-33 Ñukanchipas chasnallatatami chay suma ali shimita
yachachihunchi. Yaya Dios yaya rukunchi wañukunata
ñawpa rimashkanta kunan ñukanchikunapi paktachishka.

* **13:25** Rikuy Markuspa Killkashkan Killkapi 1.7

Ñawpa rimashkanshina Jesusta kawsachirka. Salmos killkapi
ishkaynin kapitulopi kasna Jesusmanta killkarishka kan:

Kanka wawaynimi kanki, ñuka kanta kunan puncha
kawsayta kushkaynirayku.†

34 Chaymantapas shuk killkapi Yaya Dios rimarka Jesús
wañushkanmanta kuti kawsachinanta aychan mana ismu-
nanpa. Kasna nin:

Davidta rimashkaynishina suma ruranaynikunata kanku-
napi paktachisha.‡

35 Chasna David yachashpan shuk Salmopi Yaya Diosta Jesus-
manta rimarka:

Yachani kanta sumakta kushichik wawaykipa aychanta
mana sakinkichu ismunanpa.§

36 Wawkinikuna, yachanchi Davidka mana pay kikin-
manta chasna rimashkanta. Paypas Yaya Dios munash-
pan runa masinkunata yanaparka. Chasna Yaya Diosta
kushichishpan wañurka. Wañushpan maypimi yaya rukunku-
nata urku uchkupi churarkakuna, chaypimi paypa aychanta-
pas churashpankuna taparkakuna. Churashkankunawasha
aychanka ismurka.

37 Ashwan Jesuspa aychanka mana ismurkachu, Yaya Dios
payta kawsachishkanrayku.

38-39 Munashkayni wawkinikuna, rimashkanchita alita
uyaychi. Chay Jesús wañushkanmanta kawsarimushkan-
raykulla uchata rurashkanchikunamanta llakichiy tukunchi.
Chaytami kankunata rimahunchi. Moisespa killkashkanka
mana yanapanchu uchanchikunamanta llakichiy
tukunanchipa. Ashwan Jesuspi sinchikushpanchillami
uchanchikunamanta kishpichiy tukushunchi.

40 Chayrayku yachachishkaynikunata alita kasuychi, mana
kastigay tukunaykichipa ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkuna rimashkanshina. Paykunaka ñawpa Yaya
Diospa rimashkanta killkarkakuna kasna:

41 Alita uyawaychi kankuna mana munawak asichiwak
runakuna. Kawsahushkaykichi uras rurahushkaynita
rikushpaykichipas mana kirinkichichu. Shuk runa
kankunata rimashpanpas mana kirinkichichu.
Chayrayku mancharishpami wañunkichi, tukuymi
chinkarinkichi nishpa.*

---

† **13:32-33** Rikuy Biblia kastellanopi Salmos 2.7; chaymanta inkapi Hebreo Kirikkunarayku Killkapi 1.5 ‡ **13:34** Rikuy Biblia kastellanopi Isaías 55.3 § **13:35** Rikuy Biblia kastellanopi Salmos 16.10 * **13:41** Rikuy Biblia kastellanopi Habacuc 1.5

42 Chasna yachachishkanwasha Pablo paywa pakta
purikkunawa chay tantarina wasimanta llukshihushkanku-
napi payta tapurkakuna kuti samana puncha paktarishpan
chasnallatata yachachinanpa.

43 Chay tantarishkankunamanta llukshishpankuna
achka runakuna Jesukristuta kirishpankuna Pablowa
Bernabewa rirkakuna. Karkakuna israel runakuna,
chaymanta chikan runakunamanta israel runakunashina
Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsak
runakuna. Chasna tantaylla rihushpankuna Pablokunaka
ashwanta kwintashpa yachachirkakuna:

Yaya Dios kankunata llakichishkanta yuyarishpaykichi
mana sakishpa paypi sinchikuychi nishpa.

44 Samana puncha paktarishpan tukuy chay llaktapi
kawsakkuna tantarirkakuna Pablo Yaya Diospa shiminta
yachachihushkanta uyanankunapa.

45 Achka runakuna Pablopa rimahushkanta uyananku-
napa tantarishka kahushkankunata rikushpankuna israel
runakunapa apunkunaka piñarirkakuna. Chaypina Pablo Je-
sukristumanta yachachihushpan llullami nishpa chayman-
tapas asichishpa mana alikunata rimarkakuna.

46 Chasna piñarihushpankunapas Pabloka Bernabewa mana
manchashpachu aynirkakuna:

Yaya Dios ñukanchita kamachirka puntiru kankuna israel
masinchikunatara chay paypa shiminta yachachinanchipa.
Kankuna yachachishkanchita mana munashpaykichi
kankuna kikinlla rikuchinkichi mana munahushkaykichita
Yaya Dios kay mushu wiñaypa kawsayta kankunata
kunayashkanta. Chayrayku kunanka mana israel
runakunama yachachik rihunchi.

47 Chasnami Yaya Dios ñukanchita kamachirka
killkachishkanpi kasna rimashpa:

Kanta akllashkani tukuy runakunarayku lamparinshina
kanaykipa. Yachachik rinki tukuy llaktakunapi
kawsak runakunata kay suma ali shiminita ñuka
paykunata kishpichinaynimanta nishpa.

48 Chayta uyashpankuna chay mana israel masiniku-
naka yapa kushikurkakuna. Yaya Diospa shimin yapa al-
imi nishpankuna Yaya Diosta kushichirkakuna. Chaypina
kirirkakuna tukuy, maykankunatami Yaya Dios kay mushu
wiñaypa kawsayta kunayashka.

49 Chaymanta tukuy chay llaktakunapi runakuna
Yaya Diospa shiminta Jesús Kishpichik kananmanta
yacharkakuna.

50 Israel apukuna mana kirishpankuna Pablokunata piñarkakuna. Chasna kashpan paykunaka chay llaktapa apunkunata, maykan yachak Yaya Diosta mañak warmikunatapas rimak rirkakuna paykunapas Pablokunata piñanankunapa. Chaypi paykunapas piñarishpankuna Pablota Bernabetapas chay llaktankunamanta allpankunamantapas kallpachirkakuna.
51 Pablokunaka llukshihushpankuna chakinkunamanta pulbuta chawsirkakuna. Chasna rurashpankuna llaktapi kawsakkunata rikuchirkakuna uchayu kanankunata, Yaya Diospa shiminta mana munashkankunarayku. Chaymanta Ikonio llaktama rirkakuna.
52 Chay Antiokiapi kawsak kirikkunaka yapa kushikurkakuna. Yaya Diospa Espíritun paykunata tukuypi yuyachishpan sumakta sinchikuchirka.

14

Pablo Bernabewa Ikonio llaktapi unayta kiparirkakuna

1 Pablo Bernabewa Ikonio llaktapi paktashpankuna israel masinkunapa tantarina wasipi yaykurkakuna. Chaypi Yaya Diospa shiminta alita yachachishpankuna achka israel runakuna, mana israel masinikunapas Jesukristuta kirirkakuna.
2 Chasna achka kirishpankuna chay mana kirinata munak israel runakunaka chay mana israel masinikunata llullachishpa millaypata yuyachirkakuna, kay kirikkunaka mana alitachu yachachinahun nishpa.
3 Chayrayku Pablokunaka chay llaktapi unayta kiparirkakuna. Jesukristupi alita sinchikushpankuna mana manchashpa shutipa rimarkakuna Yaya Dios Jesukristuta kachashkanta ñukanchita uchanchikunamanta llakichinanpa. Yaya Dios paykunata yanaparka mana atipaypakunata ruranankunapa. Chaywa runakunata rikuchirka Pablokunapa yachachihushkankunaka shutipa kananta.
4 Chasna kashpan runakunaka ishkay muntun tukurkakuna, shukkunaka mana kirik israel runakunawa shuk yuyayllawa karkakuna, shukkunaka Jesukristuta kirishpankuna apostolkunawa shuk yuyayllawa karkakuna.
5 Chaypina tukuy mana kirikkuna, israel runakuna, mana israel masinikunapas apunkunawa tantaylla yuyarirkakuna, aku paykunata makashunchi, rumiwa tuksishunchi nishpa.
6 Chayta yachashpankuna Pablokuna Likaonia allpapi Listra llaktama, Derbe llaktamapas, chay llaktakuna muyukta kahuk allpakunamapas mitikurkakuna.

7 Tukuy chay llaktakunapipas Yaya Diospa suma ali
shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
yachachishpa purirkakuna.

Listra llaktapi Pablota rumiwa tuksishpa wañuchinayarkakuna

8 Chay Listra llaktapi shuk runa mana purinata atipak
kawsarka. Payka wawayarishkanmanta pacha mana pu-
rinata atiparkachu.
9-10 Chay runaka Pablopa yachachihushkanta uyashpan Je-
susmi ampiwama nishpa yuyarirka. Chay yuyarihushkanta
Pablo riksishpan payta alita rikushpan sinchita rimarka:

Atariy, kuskata shayariy.

Pabloka chasna nishpan chay runaka shuk saltaywa sha-
yarishpan purirka.
11 Tukuy runakuna Pablopa rurashkanta rikushpankuna
Likaonia shimipi sinchita kaparirkakuna:

¡Dioskuna runashina tukushpankuna ñukanchima silumanta
uraykumushkakuna! nishpa.

12 Bernabeta Seus shutiyu diosninchi nishpa rimarkakuna.
Pablota rimahuk runa kashpan Hermes diosninchi nishpa
rimarkakuna.
13 Chay llakta yaykunapi tiyarka shuk wasi Seus shutiyu
diosta mañanankuna. Chay Seusta mañak saserdote wakrakunata apamurka, chaymanta suma watarishka sisakunatapas. Payka tukuy runakunawa munarka chay wakrakunata wañuchishpa apostolkunata diostashina kushichinankunapa.
14 Chasna ruranayahushkankunata yachashpankuna
Pablo Bernabepas yapa mancharirkakuna. Yapa
llakirishkankunarayku kamisankunata liki liki
rurashpankuna kaparishpa runakunapa chawpinkunapi
yaykurkakuna kasna nishpa:

15 Likaonia runakuna ¿imaraykuta chasna rurahunkichi?
Ñukanchika mana dioskunachu kanchi, kankunashina
runallatatami kanchi. Suma ali shimita kankunata
rimak shamushkanchi. Kankuna chay yanka dioskunata
mana mañanaykichipana, ashwan kawsa Yaya Diosta
kushichinaykichipa rimak shamushkanchi. Payka siluta,
kay allpatapas, atun yaku martapas, tukuy chaykunapi
tiyakkunatapas rurarka.
16 Ñawpa Yaya Dioska tukuy runakunata sakirka paykuna
kikin munashkankunata ruranankunapa.
17 Chasna sakishpanpas yachayninwa alikunata rurashpan
ñawpamanta pacha tukuy runakunata rikuchin paylla atun
yachak Yaya Dios kananta. Awamanta tamyata kachamun,

tarpukunata alita wiñachin. Tukuy mikunanchita kun, shunkunchipi kushillayachin.

18 Pablokuna chasna rimashpankunapas chay runakunaka chasnalla munarkakuna wakrankunata rupachishpa paykunata kushichinata. Pablokuna ashwan rimashpa katishpankunara ruranayahushkankunata sakirkakunana.

19 Chasnapi Antiokiamanta Ikoniomantapas shuk israel runakuna Listrama shamurkakuna. Pablokunata piñarishpankuna yankamanta runakunata piñachirkakuna. Chasna piñarishpankuna Pablota rumiwa tuksirkakuna. Tuksishkankunawasha wañushkami nishpankuna aychanta llakta kanchama aysashpa aparkakuna.

20 Pablo chasna sirihushkanpi, Jesukristuta kirik masinkunaka paypa kuchunpi muyukta tantarirkakuna. Chaypina Pabloka atarishpan kuti chay llaktamallatata kutirka. Kayantima Bernabewa Derbe llaktama rirkakuna.

21 Chay Derbe llaktapipas Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpankuna achka runakuna Jesukristuta kirirkakuna. Chasna yachachishkankunawasha Listra, Ikonio, Antiokia llaktakunamallatata kutirkakuna.

22 Chay llaktakunapi kirikkunata sinchikuchishpa purirkakuna, chaymantapas kunashpa rimarkakuna:

Ama sakinkichichu Jesukristuta kirinata. Achkata parisinanchi tiyan Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi yaykunanchipa nishpa.

23 Chaymanta tukuy Jesukristuta kirikkuna tantarishkankunamanta Pablokunaka shuk ali unay kirikkunata akllarkakuna, kirik masinkunata yachachishpa sinchikuchik kanankunapa. Chaypi alita Yaya Diosta mañanankunapa mana mikushpankuna paykunarayku mañarkakuna: Amunchi Jesús, kay kanta kirikkunata alita kuyray nishpa. Chaypina sakirkakuna.

Pablo Bernabewa Siria allpapi kahuk Antiokia llaktama kutirkakuna

24 Chasna rishpankuna Pisidia allpata pasashpankuna Panfilia allpapina paktarkakuna.

25 Chaypi Perge llaktapi Jesukristumanta yachachirkakuna. Chaymanta Atalia llaktama rirkakuna.

26 Chaypi lanchapi uraykushpankuna atun yaku marpi rishpa Antiokia llaktama kutirkakuna. Chay Antiokiapi kawsak kirikkunami Pablokunata kachashka karkakuna chay rishkankuna partikunama, chay uras paykunarayku Yaya Diosta mañashpankuna munashkanta ruranankunapa. Ña tukuyta paktachishkankunawasha Pablokunaka chaymallatata kutimurkakuna.

27 Antiokiapi paktashpankuna kirikkunata tanta-
chishpankuna kwintarkakuna imashnami Yaya Dioska
paykunata tukuypi yanapashpa purichishka. Chaymantapas
imashnami ñukanchi mana israel runakunata yanapashka
ñukanchipas Jesukristuta kirinanchipa.
28 Chaymanta Pabloka Bernabewa chay Antiokiapi Je-
sukristuta kirikkunawa unayta kiparirkakuna.

15

Jerusalén llaktapi achka yachachikkuna tantarirkakuna

1 Chay uras shuk runakuna Judea allpamanta Antiokia
llaktama rirkakuna kirikkunata yachachinankunapa kasna:
Kankuna Moisespa killkashkantashina mana ishpanay-
kichi kara puntata pitishpaykichika Yaya Dioska kankunata
mana kishpichinkachu nishpa.
2 Chasna yachachihushpankuna Pabloka Bernabewa
mana chasnachu kan nishpa chay shamushkakunawa
rimanakurkakuna. Mana alichanata atipashpankuna
Pablota Bernabetapas shuk kirikkunawa pakta Jerusalenma
kacharkakuna. Chaypi kahuk apostolkunata, kirikkunata
sinchikuchik wawkikunatapas tapushunchi, Yaya Dios
munanchu manachu tukuy ñukanchi Jesukristuta kirikkuna
ishpananchi kara puntata pitichirishka kananchipa nishpa
yuyarishpankuna kacharkakuna.
3 Chasna chay Antiokiamanta Jesukristuta kirikkuna
Pablokunata kachashpankuna Fenisia allpata Samaria
allpatapas pasashpa rirkakuna. Chay llaktakunapi kirik
wawkikunata kwintarkakuna, imashnami ñukanchi mana
israel runakunamantapas achka ñawpa yanka kirinankunata
sakishpankuna kikin Yaya Diostana kirirkakuna. Chasna
kwintashkankunata uyashpankuna tukuy chay llaktakunapi
kawsak kirikkunaka yapa kushikurkakuna.
4 Pablokuna Jerusalenpi paktashpankuna tukuy
kirikkuna, sinchikuchik wawkikunapas, apostolkunapas
paykunata kushikushpa saludarkakuna. Chasna alita
yaykuchishpankuna Pablokunaka kwintarkakuna Yaya
Dios paykunata sumakta yanapashkanta.
5 Chasna kwintahushkankunapi shuk kirikkuna Moisespa
killkashkanta alita kasuk fariseokunamanta atarishpankuna
rimarkakuna:
Chay mana israel runakuna Moisespa killkashkan ka-
machishkatashina ishpanan kara puntata pitinankuna tiyan,
chaymanta shuk Moisespa killkashkan kamachishkakunata-
pas paktachinankuna tiyan nishpa.

6 Chasna chay fariseokuna rimashpankuna apostolkunaka
kirikkunata sinchikuchik wawkikunawa tantarirkakuna
tantaylla yuyarinankunapa alichu manachu chay
fariseokunapa rimashkankunaka nishpa.
7 Achkata rimanakushkankunawasha Pedroka atarishpan
rimarka:
Wawkinikuna, alitami yachankichi Yaya Dios ñawpa tukuy
ñukanchikunamanta ñukata akllawashkanta chay mana israel
runakunata paypa suma ali shiminta Jesukristu runakunata
kishpichinanmanta yachachinaynipa. Chasna yachachi-
hushpayni paykunaka Jesukristuta kirirkakuna.
8 Yaya Dios shunkunkunata alita riksishpan alita
kirishkankunata rikushpan Espiritunta paykunama
kacharka ñukanchipishina.
9 Yaya Diospa rikushkanpika mana chikan chikan runaku-
nachu kanchi. Chayrayku payka shunkunkunata picharka,
Jesukristuta kirishkankunarayku.
10 Kunanka ¿imaraykuta chay wawkinchikunata rimankichi
Moisespa killkashkanta paktachinankuna tiyan nishpa?
Nima yaya rukunchi wañukuna chaykunata atiparkakunachu
paktachinata, ñukanchipas manami atipashunchichu
paktachinata. Chayrayku ñukanchika mana atipanchichu
kamachinata chayta ruranankunapa.
11 Ashwan yachanchi Jesukristu ñukanchita llakichishkan-
raykulla kastigarina kashkanchimanta kishpichiy
tukushkanchita. Chasnallatata paykunapas kishpichiy
tukushkakuna.
12 Chasna Pedropa rimahushkanta uyashpankuna chun-
lla uyarkakuna. Chaypina Pabloka Bernabewa paykunata
kwintarkakuna imashnami ñukanchi mana israel runaku-
napa llaktanchikunapi purihushpankuna Yaya Dios payku-
nata yanaparka. Yaya Dios yanapashpan paypa yachayn-
inwa nima ima uras rikushkankunata, suma mana atipayku-
nata rurashkanchi nishpa kwintarkakuna.
13 Pablokuna ña tukuchishpankuna rimanata Santiagoka
rimarka:
Wawkinikuna, alita uyawaychi.
14 Wawkinchi Simón Pedroka ñukanchita kwintashka
imashnami Yaya Dioska mana israel runakunamanta
shukkunata akllarka payta kushichik wawankuna
kanankunapa.
15 Chasna rurashpan kunan paktarishka ñawpa Yaya
Diospa yachayninwa yachachikkuna paypa rimashkanta
killkashkankunaka. Kasnami nin:
16 Atun apu David wañupa miraymanta unay manana nima
pi kamachik kashpanna ñuka Yaya Dios akllashkayni
runakunata llakichishpayni kutikashka yanapasha.

Davidpa miraymanta runata churasha akllashkayni runakunata Davidshina kuntrankunamanta kishpichishpan alita kamachinanpa.

17 Chasna kashpan israel runakuna, mana israel runakunapas akllashkayni runakuna kashpankuna maskawashpankunami kiriwankakuna.

18 Chay ñawpamanta pacha ruranata rimashkaynita paktachishami nishpa.*

19 Chasna Yaya Dios killkachishkanpi rimashpan chay kirik tukushka mana israel runakunata mana killachishunchichu kamachinanchikunawa.

20 Akuychi paykunarayku kasna killkashunchi: Ñawpa kirishkaykichikunata sakiychi. Yanka dioskunata kushichinankunapa puntanpi churashka aychata ama mikuychichu. Ama musayanakuychichu. Sipirishpa wañushka animalkunata wiwakunata ama mikuychichu, nima yawarta upyaychichu nima mikuychichu nishpa.

21 Ñawpamanta pacha Moisés chasna killkashkanta uyapayanahun. Chay killkashkanta leyishpa rimakkuna karan llaktakunapi karan samana punchapi tantarina wasikunapi yachachipayanahun.

Jerusalenpi yachachikkuna mana israel runakunamanta kirikkunata shuk kartata killkarkakuna

22 Santiagopa rimashkanta uyashpankuna chay apostolkunaka, kirikkunata sinchikuchik wawkikunapas, tukuy kirikkunawapas tantaylla rimarkakuna: Alimi. Kunanka akuychi akllashunchi tantarishkanchimanta pikunatami kachashunchi Pablowa Bernabewapas Antiokiama. Chasna nishpa akllarkakuna Judasta, shuk shutinka karka Barsabás, chaymanta akllarkakuna Silastapas. Paykunaka kirikkunata alita yachachik karkakuna.

23 Chasna akllashpankuna paykunawa kacharkakuna shuk killkarishkata kasna nishpa:

Ñukanchi apostolkuna, kirikkunata sinchikuchik wawkikunapas, tukuy kirikkunawa pakta kay kartata killkanchi. Tukuy kankuna Antiokia llaktapi, Siria, Silisia allpakunapipas kawsak mana israel runakunamanta kirikkunata saludanchi.

24 Yachashkanchimi kay Jerusalenmanta shuk kirik israel masinchikuna kankunapi paktashpankuna kankuna tantarishkaykichipi killachishkankunata ishpanaykichi kara

* **15:18** Rikuy kastellano Bibliapi Amós 9.11-12

puntata pitinaykichi tiyan nishpa ñukanchi israel runakunashina tukunaykichipa. Chaymantapas Moisespa killkashkan chay shuk kamachishkakunatapas paktachinaykichi tiyan nishpa. Chasna rimahuk runakunataka ama yuyarinkichichu ñukanchi kachashkanchita. Ñukanchika manami kachashkanchichu.

25 Chasna killachiy tukushkaykichita uyashpanchimi akllashkanchi ñukanchikunamanta shuk wawkikunata, munashkanchi wawkinchikuna Bernabewa Pablowa parihu kankunama kachananchipa, yuyarishkanchi shimikunata rimanankunapa.

26 Paykunaka Jesukristupa shiminta yachachihushkankunarayku wañuy tiyashpanpas mana manchanahunchu.

27 Judasta Silastapas kachahunchi paykuna kay killkashkanchi shimita ñawipurapas kankunawa kwintanankunapa.

28 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yuyachirka, ñukanchipas chasnallatata yuyarirkanchi mana ashwanta killachinanchipa kankunata, kayllata kamachinchi:

29 Ama mikuychichu yanka dioskunata kushichinankunapa puntanpi churashka aychakunata. Chaymanta sipirishpa wañushka animalkunata wiwakunata ama mikuychichu, yawartapas ama upyaychichu nima mikuychichu. Chaymanta ama musayanakuychichu. Tukuy chaykunata paktachishpaykichika alitami kawsankichi. Chayllatami kankunarayku killkashkanchi. Yaya Dios yanapanka kankunata.

30 Chasna chay Jerusalenpi tantarishka kirikkunaka killkashkankunawasha chay rihuk runakunaka rishara nishpankuna Antiokiama rirkakuna. Paktashpankuna tukuy kirikkunata tantachishpankuna chay killkata kurkakuna.

31 Chayta leyishpankuna kirikkunaka yapa kushikurkakuna, chay killkawa sinchikuchiy tukushkankunarayku.

32 Chaymanta Judas Silaspas Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashpankuna kirikkunata yachachishpa sinchikuchirkakuna. Chaymantapas kunarkakuna mana sampayashpa Jesukristuta katinankunapa.

33 Chasna paykunata sinchikuchishpa unayta chay kirikkunawa kiparirkakuna. Chaymanta kutina kashpankuna kirikkunaka Yaya Dios kankunata wakaychachun kushilla kanaykichipa nishpa kacharkakuna Jerusalenmallatata kutinankunapa.

34 Silaska kutiy yuyarishpan Antiokiapi kiparirka. Judaska sapallanna Jerusalenma kutirka.

35 Pablo Bernabewa pakta Antiokiapi kiparirkakuna.
Chaypi shuk wawkikunawa parihu chay suma ali shimita
Jesukristumanta yachachirkakuna.

Pablo ishkaynin kuti Jesukristumanta yachachishpa purirka

36 Chaymanta shuk punchakunawasha Pabloka Bernabeta
nirka:
Aku rikuk rishu kirik masinchikunata chay llaktakunapi,
maypimi ñawpa runakunata yachachishkanchi Jesukristu-
manta, yachananchipa imashnashi kawsahunkuna.
37 Ari nishpan Bernabeka Juan Markus shutiyuta pushana-
yarka paykunawa parihu rinanpa.
38 Puntiru paykunawa purihushpan Juan Markuska Pan-
filia allpapi paykunata sakirka wasinma kutinanpa. Manana
yanaparkachu. Chayrayku Pabloka payta mana kutikashka
pushanayarkachu.
39 Chaymanta mana shuk yuyayllawa kashpankuna ri-
manakurkakuna. Chasna chikanyanakushpankuna saki-
nakurkakuna. Bernabeka Juan Markusta pushashpan lan-
chapi uraykurkakuna Chipre islama rinankunapa.
40 Pabloka Silasta akllarka paywa pakta rinanpa. Kirik
wawkinkunaka Yaya Diosta mañashpankuna paykunata Yaya
Dios wakaychachun nishpa kacharkakuna.
41 Chaymanta Siria allpata, Silisia allpatapas pasarkakuna
chaypi kawsak kirikkunata yachachishpa sinchikuchinanku-
napa.

16

Pablo Timoteotapas pusharka yanapak kananpa

1 Chaymanta Pabloka Silaswa Derbe llaktama rirkakuna.
Chaymanta Listra llaktapi paktashpankuna Jesukristuta
kirik Timoteo shutiyuta tarirkakuna. Paypa mamanka
Jesukristuta kirik israel warmi karka. Yayanka griego runa
karka.
2 Chay Listrapi, Ikoniopi kirikkuna Timoteomanta ali
kawsak runami nishpa rimarkakuna.
3 Chayrayku Pabloka munarka paykunawa tantaylla
purinanpa. Chay llaktapi tukuy israel runakuna
yacharkakuna, yayan griego runa kashpan Timoteo
mana paykunashina ishpanan kara punta pitirishka
kashkanta. Timoteowa pakta purihushkanta rikushpankuna
israel runakuna mana piñarinankunapa, Pabloka Moisespa
killkashkan kamachishkatashina Timoteopa ishpanan kara
puntata pitirka.

4 Chaymanta paywa pakta shuk llaktama shuk
llaktama rishpankuna kirikkunata yachachirkakuna.
Jerusalenpi kawsak apostolkuna kirikkunata sinchikuchik
wawkikunawa tantaylla yuyarishkankuna shimita
rimarkakuna chayta paktachiychi nishpa.
5 Chasna rimashpankuna tukuy kirikkunata
sinchikuchirkakuna ashwan alita Jesukristuta katinanku-
napa. Chasna rurashpankuna karan puncha kirikkunaka
achkayarkakuna.

Pablo muskuypishina rikurka Masedonia runaka kayahushkanta

6 Chaymanta Asia allpama rinayashpankuna Jesukristu-
manta yachachinankunapa, Yaya Diospa Espíritun mana mu-
narkachu rinankunapa. Chasna mana munashpan Frigia
allpama, Galasia allpamapas yachachik rirkakuna.
7 Misia allpa mayanpi paktashpankuna Bitinia allpama
yachachishpa purinayarkakuna. Jesuspa Espiritunka mana
munashpan mana atiparkakunachu chayma rinata.
8 Misia mayanta purishpankuna Troas llaktama
uraykurkakuna. Chay llakta atun yaku mar mayanpi karka.
9 Troas llaktapi kahushpankuna shuk tuta Pabloka
muskuypishina rikurka Masedonia allpamanta runata. Chay
runaka Pablopa kuchunpi shayarishpan yapa munashpan
paykunama rinanta rimarka:
Kay Masedoniama shamuy ñukanchita yachachinaykipa
nishpa.
10 Chasna Pablo muskuypishina rikushkanwasha utkalla
alicharirkakuna Masedoniama rinankunapa. Ñuka Lukaspas
Pablokunawa pakta rirkani. Pabloka muskuypishina
rikushkanwa yacharkanchi Yaya Dios munahushkanta
Masedoniapi chay suma ali shimita Jesukristu runakunata
kishpichinanmanta yachachishpa purinanchipa.

Pablokuna Filipos llaktapi paktarkakuna

11 Chasna Troas purtumanta lanchapi uraykushpanchi
kuskata rishpanchi Samotrasia islapi paktarkanchi. Kayan-
tima Neápolis llaktapi paktarkanchi.
12 Chaypi llutarishpanchi chakillawa Filipos llaktama
rirkanchi. Filiposka romano runakunapa kamachishkan
llakta karka. Tukuy Masedonia allpapi kahuk
llaktakunamanta yapa valik llaktami karka. Chay llaktapi
unayarkanchi achka punchakunata.
13 Shuk samana punchapi chay llaktamanta
llukshishpanchi yaku mayanma rirkanchi, israel runakuna
chaypi Yaya Diosta mañanankunata yuyarishpanchi. Chaypi

tarirkanchi tantarishka warmikunata. Paykunata chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachirkanchi.

14 Chay tantarishka warmikunamanta shuk karka Lidia, Tiatira llaktamanta. Payka rantichipayan yapa chaniyu suma puka llachapakunata. Chay warmika Yaya Diosta yuyak kashpan Pablopa yachachishkanta alita uyarka. Yaya Dioska payta yuyayta kurka alita asirtananpa.

15 Chasna kashpan chay warmika bawtisarirka tukuy wasinpi kawsak runakunawa pakta. Chaywasha ñukanchita kayarka:

Kankuna shutipa Jesukristuta kirik kanaynita yuyarishpaykichika shamuychi wasinima chaypi kiparinaykichipa rinaykichi punchakama nishpa.

Chasna mana sakishpa ñukanchita kayashpan wasinma rirkanchi chaypi kiparinanchipa.

Supay yaykushka warmi Pablokunata kaparishpa katirka

16 Shuk puncha Yaya Diosta mañananchipa rihushpanchi shuk patronyu shipaswa tinkunakurkanchi. Chay shipaska supay yaykushka kashpan mana yachaypakunata yachapayan. Runakunata mana yachaypakunata riksichishpan patroyninkunaka chay yachananmanta achka kullkita apipayanahun.

17 Chay shipaska Pablota ñukanchitapas kaparishpa katirka:

¡Kay runakunaka atun Yaya Diosta kasukkunami kanahun! Paykunaka kankunata yachachinahun imashnami kastigarina kahushkaykichimanta kishpinkichi nishpa.

18 Chasna chay shipaska tukuy punchakuna kaparishpa ñukanchita katipayan. Chaypina Pabloka piñarishpan washama tikrarishpan chay shipaspi kahuk supayta rimarka:

Jesukristu munashkanrayku kanta kamachini llukshiy kay warmimanta.

Chasna nishkanllawa supayka llukshirka chay shipasmanta.

19 Chay shipas manana chay yachaywa kashkanta yachashpankuna patronkunaka yapa piñarirkakuna. Manana atiparkakunachu kullkita apinata chay shipaspa yachayninmanta. Chayrayku Pablota Silastapas apirkakuna kastigachinankunapa. Chasna apishpankuna chay llaktapa plasanma aparkakuna chay llaktapa apunkunapa puntanpi churanankunapa.

20 Chasna Pablokunata apunkunapa puntanpi shayachishpankuna chay warmipa patroyninkunaka rimarkakuna:

Kay runakunaka israel runakuna kashpankuna yapa llaktanchita waklichinayashpa mana alita yachachishpa purihunkuna.

21 Shuk yuyaykunata yachachihunkuna. Ñukanchi romano runakuna kashpanchi mana atipanchichu katinata chay yachachinankunata.

22 Chasna nishpankuna tukuy chaypi tantarishka runakunaka chay Pablokunata sumakta piñarirkakuna. Chaypina chay apukunaka kamachirkakuna Pablokunata churarishkankunata utkalla llatanachishpankuna asutinankunapa.

23 Unayta asutishkankunawasha shuk suntalukunata kamachirkakuna karselpi churanankunapa. Chay karselpi kamachik runata rimarkakuna paykunata alita kuyrananankunapa mana llukshinankunapa.

24 Chay karselpi kamachikka chasna kamachiy tukushpan Pablokunata mana llukshiypa karselpa ashwan ukuma yaykuchirka. Chakinkuna mukunkunapi uchkurishka tablakunawa kanichishpankuna llawishpa sakirkakuna.

Pablokuna karselpi kahushpankuna Yaya Diosta kushichirkakuna

25 Chasna karselpi churay tukushpankunapas Pabloka Silaswa pakta chawpi tutapi Yaya Diosta mañashpa takishpa kushichirkakuna. Tukuy karselpi kahuk masinkuna rimashkankunata takishkankunata uyarkakuna.

26 Chaypi kunkaymanta allpaka sinchita kuyurka. Chasna kuyushpan tukuy karsel wasita sinchikuchik allpa ukupi rumikuna sinchita kuyurirkakuna, punkunkuna llampu paskarirkakuna. Chasnallatata tukuy kastigarishkakunapa watarishkankuna kadenakunaka paskarirkakuna.

27 Chay karselpi kamachikka likcharishpan tukuy punkukuna paskarishkata rikushpan yuyarirka chay kastigarishkakunaka llukshishpankuna kishpishkakuna nishpa. Chasna yuyarishpan kuchillunta surkushpan pay kikinlla tuksirishpa wañuchirinayarka.

28 Chaypina Pabloka sinchita kaparishpa rimarka:

¡Ama wañuchiriychu! Tukuymi kaypi kahunchi nishpa.

29 Chasna kaparishkanta uyashpan chay kamachikka runankunata kayarka:

Lamparinta apamuychi nishpa.

Apamushpankuna Pablokunama kallpashpa rirka, chukchurishpa paykunapa puntankunapi kunkurik rirka.

30 Chaymanta Pablokunata kanchama llukshichishpan tapurka:

Señorkuna ¿imata rurashpaynita uchaynimanta llakichiy tukuynima? nishpa.

31 Chasna tapushpan Pablokunaka aynirkakuna:

Yaya Jesusta kiriy. Paypi sinchikushpaykimi kastigarina kahushkaykimanta kishpichiy tukunki, chaymanta tukuy wasikipi kawsakkunapas.

32 Chasna nishpan karselta kuyrakta tukuy wasinpi kahukkunatapas Jesukristupa shiminta yachachirkakuna.

33 Chay tutalla Pablokunata wasinpi yaykuchishpan asutiy tukushkankunamanta liki liki tukushkan aychankunata mayllarka. Mayllay tukushkanwasha Pabloka chay karselpi kamachikta, tukuy wasinpi kahukkunatapas bawtisarka.

34 Bawtisarishkanwasha chay kamachikka wasinpi yaykuchishpan kararka. Tukuy wasinpi kahukkunanti yapa kushikurkakuna Yaya Diosta kirik tukushkankunarayku.

35 Ña punchayashpan apukunaka suntalunkunata kacharkakuna karselpi kamachikta rimanankunapa chay kayna karselpi churachishkanchikunata kachariychi nishpa.

36 Chasna rimak rishpankuna karselpi kamachikka Pablota kwintak rirka:

Apukunaka kankunata ña kacharinankunapa kamachishkakuna. Kunanka llukshishpaykichi alilla riychi.

37 Chasna rimashkanta uyashpan Pabloka chay kachashka suntalukunata rimarka:

Ñukanchi kankunashina romano runakuna kashpanchitata tukuy runakunapa rikushkankunapi chay apukunaka ñukanchita asutishpa kastigachishkakuna, mana atun apu kamachishpanpas. Chaymantapas ñukanchita karselpi churachirkakuna. ¿Kunanka pakallachu munanahun ñukanchita kacharinata? Nima imashna. Mana alitachu ruranahun. Apukuna kikin shamunahuchun ñukanchita runakuna rikushkankunapi kacharinankunapa.

38 Pablo chasna nishpan suntalukunaka apunkunama rirkakuna Pablopa rimashkanta kwintanankunapa. Pablokuna romano runakuna kanankunata uyashpankuna apukunaka yapa mancharirkakuna.

39 Chasna kashpan Pablokunama rishpankuna tapurkakuna:

Llakichiychi ñukanchita nishpa.

Karselmanta llukshichishpankuna nirkakuna:

Kay llaktamanta llukshishpaykichi riychi nishpa.

40 Chasna karselmanta llukshishpankuna Pabloka Silaswa Lidiapa wasinma rirkakuna. Chaypi tukuy kirikkunawa tinkunakurkakuna. Paykunata sinchikuchishpankuna rishara nishpa rirkakuna.

17

Tesalónika llaktapi runakuna Pablota parisichirkakuna

1 Pablo Silaswa Filiposmanta llukshishpankuna Anfípolis,
Apolonia llaktakunata pasarkakuna. Chasna rishpankuna
paktarkakuna Tesalónika llaktapi. Chaypi tiyarka israel
masinkunapa tantarinankuna wasi.
2 Pabloka chay tantarina wasipi yaykurka, imashnami
tukuy llaktakunapi rurapayan. Chaypi kimsa semanata
karan samana punchapi Yaya Diospa shiminta yachachirka.
3 Yaya Diospa killkarishka shiminta alita asirtachishpa
yachachirka kasna: Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka
parisishpa wañunan karka, chaymantapas wañushkanwasha
kawsarinan karka nishpa. Chaymanta rimashpalla katirka:
Chay Kishpichikka kanmi Jesús. Paymantami kankunata
yachachihunchi nishpa.
4 Pablopa chasna yachachihushkanta uyashpankuna
shuk israel runakuna kirishpankuna Pablokunawa
tantarirkakuna. Chaymanta Yaya Diosta achka mañak griego
runakunapas, achka apukunapa warminkuna, achka warmi
ayllunkunapas kirirkakuna.
5 Chasna achka kirikkunata rikushpankuna mana kirik is-
rael runakunaka Pablokunata piñarirkakuna. Chaypina mana
ali rurak yanka purihuk runakunata tantachishpankuna
kacharkakuna tukuy llaktapi runakunata piñachinankunapa.
Chasna piñarishpankuna Jasonpa wasinma rirkakuna. Chaypi
yaykushpankuna munarkakuna Pablota Silastapas apinata.
Apishpa llukshichinayarkakuna runakunapa makinpi ku-
nankunapa, paykunata munashkankunata ruranankunapa.
6 Mana tarishpankuna Pablokunata Jasón shutiyu runata
shuk kirik masinkunanti apirkakuna. Apunkunama
pushashpankuna yanka llullashpa kaparirkakuna:

Kay runakunaka tukuy partipi waklichihunkuna runaku-
nata. Kunan kayma shamushkakuna.
7 Kay Jasonmi chay yanka nishpa waklichihuk runaku-
nata wasinpi yaykuchishka. Romano tukuymanta atun
apunchipa rimashkanta mana paktachinahunchu. Payku-
naka ninahunmi shuk atun apu tiyan Jesús shutiyu nishpa.
8 Chasna rimashkankunata uyashpankuna chay llaktapi
tiyak apukunaka runakunawa pakta piñarirkakuna.
9 Chasna kashpan Jasonka paywa parihu apirishkakuna-
pas apukunata kullkita pagarkakuna paykunata llukshichi-
nankunapa. Chayrayku kacharirkakuna.

Pablo Silaswa Timoteowa Berea llaktapi yachachirkakuna

10 Chaymanta ñatutayashpan kirikkunaka utkalla Pablota
Silaswa Berea llaktama kacharkakuna. Berea llaktapi pak-
tashpankuna israel masinkunapa tantarinankuna wasipi
yaykurkakuna yachachinankunapa.
11 Chay Berea llaktapi kawsak runakuna Tesalónika
llaktapi kawsak runakunamanta ashwan ali yuyayyu
runakunami karkakuna. Yaya Diospa shiminta ali
yuyaywa uyarkakuna. Karan puncha Yaya Diospa shimin
killkarishkata alita yachakurkakuna yachanankunapa
Pablopa yachachishkanka shutipachu manachu nishpa.
12 Chasna rurashpankuna achka israel runakuna Jesukris-
tuta kirirkakuna. Chaymantapas achka yapa yuyayyu griego
runakuna, warmikuna, karikunapas kirirkakuna.
13 Chasna Pablo Yaya Diospa shiminta Berea llaktapipas
yachachihushkanta uyashpankuna Tesalonikamanta mana
kirik israel runakuna chayma rirkakuna. Chaypipas tukuy
llaktapi runakunata piñachirkakuna.
14 Chasna kashpan Bereapi kirik wawkikunaka chay rat-
ulla utkalla Pablota kacharkakuna atun yaku mar mayanma.
Silaska Timoteowa chayllapi kiparirkakuna.

Pablo Atenas llaktapi yanka dioskunata rikushpan llakirirka

15 Pablowa pakta shuk kirik masinkuna Atenas llaktama
rirkakuna. Chaypi Pablota sakishpankuna llaktankunama
kutirkakuna. Paykunawa Pabloka Silasrayku Timoteorayku
shimita kacharka utkalla ñukama shamuychi nishpa.
16 Pabloka Atenas llaktapi Silasta Timoteotapas
chapahushpan tukuy llaktapi yapa achka yanka dioskunata
kaspimanta rumimantapas rurarishkakunata rikurka.
Chayrayku yapa llakirirka.
17 Chasna llakirishpan israel masinkunapa tantari-
nankuna wasipi Pabloka kwintarka israel masinkunawa,
Yaya Diosta mañak griego runakunawapas. Chaymantapas
karan puncha chay llaktapa plasanpi tantarishka
runakunawa kwintarka.
18 Chaypi Pablowa kwintarkakuna kawsananchimanta
yuyarishpa yachakukkuna epikúreo nishkanchi, estoiko
nishkanchipas. Shukkunaka asichishpa rimarkakuna:

Kay runaka maytukuytata kwintahun kay kwintaysikika.

Pabloka chay suma ali shimita Jesukristu runakunata
kishpichinanmanta, wañushkanchimanta kawsarinanchitapas
yachachihushpan rimarkakuna:

Payka chikan dioskunamanta ñukanchita yachachihun
nishpa.

19 Paykuna ashwanta yachanayashpankuna Pablota pusharkakuna maypimi tukuy uras tantaripayanahun plasa Areópago shutiyuma. Chaypi Pablota rimarkakuna:

Kunan atipanki rimanata imatami yachanki. Mushu yachachishkaykita yachanayanchi imashnami kan.

20 Nima ima uras uyashkanchi shimikunata yachachihunki. Yachanayanchi sumakta yachachihushkayki shimika imashnata ninayan.

21 Tukuy chay Atenas llaktapi kawsakkuna, shuk llaktakunamanta chay llaktapi kawsanankunapa shamushkakunapas mushu shimikunata yapa uyanayashpa kwintashpa chishiyakta tapushpa kawsapayanahun.

22 Chaypina Pabloka Areopagopi tukuy runakuna chawpipi shayarishpan kallarirka yachachinata:

Atenaspi kawsak runakuna, ñami riksishkani yapa mañak runakuna kanaykichita.

23 Mañanaykichi wasikunata rikushpa purihushpayni shukta tarishkani MANA RIKSISHKANCHI DIOSPA WASIN nishpa killkarishkata. Chay mana riksishkaykichi mañahushkaykichi Diosta, ñuka alita yachachishpayni kankunata riksichishkaykichi.

24 Chay Yaya Dioska tukuy allpata, tukuy allpapi tiyakkunatapas rurashka. Silupa allpapa Amun kashkanrayku, runapa rurashkan mañana wasipika manami kawsanchu.

25 Payka tukuy kawsananchita samananchitapas, tukuy munashkanchikunatapas kukmi kan. Chasna nima ima payta pishishpan mana munanchu nima imapi runakuna payta yanapanankunapa.

26 Shuk runamantalla tukuy allpapi kawsak chikan runakunata mirachirka. Paymi churarka runakunata maypimi kawsankakuna, chaymantapas ima uraskamami kawsayninta kichunka.

27 Payka munarka tukuy runakuna payta maskanankunapa, chasna maskashpankuna tarinankunapa. Yaya Dioska karan ñukanchikunamanta mana karupichu kahun.

28 Paymanta kawsanchi, samanchi, kuyurinchi, imashnami suma uyaypata killkanata yachak runaykichikunamantapas shukkuna rimarkakuna: Dioska ñukanchita rurashka paypa wawankuna kananchipa nishpa.

29 Chasna ñukanchi Yaya Diosmanta kashpanchi akuychi ama pantachishpa yuyarishunchichu, Yaya Dios oromanta, kullkimanta, rumimanta rurarishka kananta. Runakuna ruranahun dioskunata paykuna kikin yuyayninkunamanta.

30 Ñawpamanta pacha kunankama Yaya Dioska runakunata llakichirka, chay tukuy pantachishpa rurashkankunamanta,

payta mana riksik kashkankunarayku. Kunanka tukuy runakunata riman: Uchata rurashkaykichitaka sakishpaykichi ñukatana kirishpa kasuychi nishpa.

31 Yaya Dioska ñami akllashka shuk runata shuk puncha tukuy runakunata rurashkankunamanta tapuchinanpa. Chay akllashkan runa mana llullachiypa kashpan kuskata rimanka pimi kastigarinka, pimi kishpinka nishpa. Yaya Dioska chay akllashkan runata wañushkanmanta kawsachishpan tukuy runakunata riksichirka chasna atun apu kananta nishpa.

32 Chasna wañushkakuna kawsarinamanta rimashkanta uyashpankuna shukkunaka asirkakuna, shukkunaka nirkakuna:

Shuk puncha ashwanta rimashkaykita uyashu nishpa.

33 Chasna rimashkankunawasha Pabloka chay tantarinamanta llukshishpan rirka.

34 Shukkunaka Pablopa rimashkanta uyashpankuna paywa pakta rishpankuna Jesukristuta kirirkakuna. Shuk karka Areopagomanta kamachik Dionisio shutiyu. Shuk karka Dámaris shutiyu warmi. Chaymanta ashwan shukkunapas Jesukristuta kirirkakuna.

18

Pablo Korinto llaktapi yachachirka

1 Chaymanta Atenas llaktamanta llukshishpan Pabloka Korinto llaktama rirka.

2 Chay Korintopi paktashpan Pabloka tinkunakurka shuk israel masin Akila shutiyuwa. Warminka Prisila shutiyu karka. Chay Akilaka Ponto allpamanta runa karka. Chaymanta warmin Prisilawa Italia allpapa kapitalnin Roma llaktamanta mushulla paktamushkakuna karka. Chay romano tukuymanta atun apu Klaudio kamachirka tukuy israel runakuna Romamanta llukshinankunapa. Chayrayku Akilaka warminti Korintoma kawsak rirka. Chasna tinkunakushpankuna Pabloka paykunapa wasinma pasyak rirka.

3 Chaypi Pabloka yacharka Akilapas payshina tampukunarayku karpata rurak kananta. Chayrayku chayllapi paykunawa kiparirka parihu karpata ruranankunapa.

4 Chasna kashpan karan samana puncha Pabloka israel masinkunapa tantarinankuna wasima rirka paykunata yachachinanpa, tukuy mana israel masinikunatapas. Paykunata suma asirtaypa shimikunawa yachachirka Jesukristu Kishpichik kananta.

5 Chaymanta Silaska Timoteowa pakta Masedoniamanta paktashpankuna Pabloka manana karpakunata rurashpachu kawsarka. Karan puncha israel masinkunata

Yaya Diospa shiminta yachachishpa kawsarka Jesusmi chay chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kan nishpa.

6 Chasna yachachihushpan chay israel masinkunaka mana kirinayashpankuna Pablota piñarishpankuna mana ali shimikunawa aynirkakuna. Chasna rurashpankuna Pabloka kamisanta chawsishpa rikuchirka paykunata sakinanta, manana ashwanta yachachinanta. Chasna rurashpan paykunata rimarka:

Yachachishkaynita mana kirishkaykichirayku uchaykichimanta mana llakichiy tukunkichichu. Kankuna kikin munashpaykichi kastigarinkichi. Ñukaka chasna kashkaykichimanta mana uchayuchu kani. Kunanmanta pacha kankunata sakishpayni mana israel runakunatana yachachik risha.

7 Chasna nishpan Pabloka chay tantarina wasimanta llukshishpan Yaya Diosta kasuk Tisio Justo shutiyupa wasinma rirka. Chay wasika tantarina wasi mayanpi karka.

8 Chay israel runakunapa tantarinankuna wasipi kamachik Krispo shutiyu Jesukristuta kirirka tukuy wasinpi kawsakkunawa pakta. Chaymantapas achka Korintopi kawsakkuna Pablopa yachachishkanta uyashpankuna Jesukristuta kirishpankuna bawtisarirkakuna.

9 Chaymanta shuk tuta Yaya Jesuska muskuypishina rikurishpan Pablota rimarka:

Ama manchankichu. Katiylla ñukamanta yachachishpa.

10 Ñukami kahuni kanwa. Nima pi kanta atipankachu nima imata ruranata. Kay llaktapika achka runakunami kiriwankakuna.

11 Chasna rimay tukushpan Pabloka kiparirka shuk wata chawpita Korintopi chay llaktapi kawsak runakunata Yaya Diospa shiminta yachachinanpa.

12 Chasna yachachihushpan chay Akaya allpapi shuk mushu apu yaykurka Galión shutiyu. Pay kamachik kashpan chaypi israel runakuna shuk yuyayllawa tantarirkakuna Pablota chay apupa puntanma pushanankunapa.

13 Chasna pushashpankuna Pablota uchachishpa chay aputa rimarkakuna:

Kay runaka mana yachachinchu Moisespa killkashkan kamachishkatashina. Runakunata riman chikanta Yaya Diosta kushichinankunapa.

14 Chasna rimashpankuna Pabloka ayninalla kahushpan apu Galionka chay israel runakunata rimarka:

Israel runakuna rikuychi, kay runaka shuk kamachishkata mana paktachima karka, atipaynima kastigachinata. Mana

rikushkanichu nima imata rurashkanta atipanaynipa kastigachinata. Chayrayku mana munanichu ashwanta uyanata.
15 Kankuna kay runata piñarinkichi kamachinaykichikunamanta yuyarishkaykichikunamantapas chikanta yachachihushkanrayku, chaymanta shuk runakunamanta rimanakunkichi. Chaykunapi ñukaka mana satirinayanichu, maykanmi ali, maykanmi mana alichu nishpa. Chasna kashpan kankunapuralla alichaychi.

16 Chasna nishpan apu Galionka paykunata kamachinan wasimanta llukshichirka.
17 Chaypina tukuy chay piñarik runakunaka chay tantarina wasipi kamachik Sostenesta apishpankuna apu Galionpa rikushkanpi makarkakuna. Chasna makashkankunata rikushpanpas Galionka nima imatashina rikurka.

Pablo kimsaynin kuti Jesukristumanta yachachishpa purirka

18 Chasna pasashpan Pabloka ashwan punchakunatara Korintopi kiparirka. Chaymanta kirik masinkunata rishara nishpan Prisilawa Akilawa pakta llukshirka. Lanchapi uraykushpankuna Siria allpama rirkakuna. Manara llukshishpankuna Senkrea llaktapi Pabloka Yaya Dioswa kwintashkanta paktachinanpa chukchanta rutuchirka.
19-21 Efeso llaktapi paktashpankuna Pabloka israel masinkunapa tantarinankuna wasima yaykuk rirka tantarishka israel masinkunawa kwintananpa. Paypa yachachishkanta uyashpankuna tapurkakuna paykunawa ashwan punchakunata kiparinanpa. Pabloka mana munarkachu. Paykunata rishara nishpan rimarka:

Yaya Dios munashpanka kutikashka shamusha kankunata pasyanaynipa.

Chasna rimashkanwasha Pabloka lanchapi uraykushpan Efesomanta llukshirka. Akilata Prisilawa chay Efeso llaktapi sakirka.
22 Sesarea llaktapi paktashpan lanchamanta llukshishpan Jerusalenma rirka. Chay llaktapi kawsak kirikkunata saludak rirka. Paykunawa kwintashkanwasha Antiokia llaktama rirka.
23 Chaypi shuk punchakunalla kiparishkanwasha kutikashka llukshirka. Galasia Frigia allpakunata pasarka. Chayta pasahushpan shuk llaktapi shuk llaktapi purishpan chaypi kawsak kirikkunata Yaya Diospa shiminta yachachishpa sinchikuchirka.

Apolos shutiyu runa Efeso llaktapi yachachirka

24 Chay uras shuk israel runa Alejandria llaktamanta Apolos shutiyu Efeso llaktapi paktamurka. Alita rimak runa karka, chaymantapas Yaya Diospa shiminta alita yachak.
25 Payka alita yacharka imashnami Jesukristuta katishpa kawsananchi tiyan. Kushikushpa mana sampayashpa alita yachachirka runakunata Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta. Chasna alita Jesukristumanta yachashpanpas Juan yakuwa bawtisashkanllata riksirka. Mana yacharkarachu Yaya Diospa Espíritun ashwan ñukanchita aliyachinanmanta.
26 Apoloska mana manchashpachu israel masinkunapa tantarinankuna wasipi Yaya Diospa shiminta yachachinata kallarirka. Chasna yachachihushkanta uyashpankuna Prisilaka Akilawa payta wasinpi yaykuchishpankuna Jesusmanta ashwanta asirtachirkakuna manara uyashkantapas yachananpa.
27 Chaymanta Apoloska Akaya allpama chimpanayahushpan Jesukristuta kirikkuna payta sinchikuchishpa yanaparkakuna. Akayapi kawsak kirikkunarayku shuk killkata rurashpankuna paywa kacharkakuna. Chay killkapi Akayapi kawsak kirikkunata tapurkakuna Apolosta alita yaykuchinankunapa. Apoloska Akaya allpapi paktashpan Yaya Dios payta ali yachachikta rurashkanrayku chaypi kawsak Jesukristuta kirikkunata achkata yanaparka.
28 Tukuy runakunapa rikushkanpi Apoloska Yaya Diospa shiminmanta rikuchishpan yachachirka Jesuska chapahushkaykichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikmi kan nishpa. Chasna tukuy chaypi kahuk yachachik israel masinkunata chunllayachirka. Manami nima imata atiparkakunachu payta ayninata.

19

Pablo Efeso llaktapi Yaya Diospa Espiritunmanta yachachirka

1 Apolos Korinto llaktapi kahushpan Pabloka urkukunata pasashpan Efeso llaktapi paktarka. Chay llaktapi Jesukristuta kirikkunata tarirka.
2 Chaypina chay kirikkunata tapurka:
¿Kirik tukushpaykichi Yaya Diospa Espiritunka kankunapi yaykushkachu?
Chasna tapushpan Pablota aynirkakuna:
Mana. Yaya Diospa Espíritun tiyashkanta nima ima uras yachashkanchichu.
3 Chasna aynishpankuna Pabloka kuti tapurka:
¿Imashna yachachishpankunata kirishpa bawtisarirkankichi?

Paykunaka aynirkakuna:
Bawtisak Juanpa yachachishkanta kirishpanchi bawtisarirkanchi nishpa.
4 Chaypina Pabloka paykunata rimarka:
Juanka bawtisarka runakunata uchankunata sakishkankunata rikuchinankunapa. Chaymantapas nirka: Ñuka yachachinata sakishkayniwasha ashwan ali yachachikta kiriychi, paymi Jesukristu kan nishpa.
5 Pablo chasna yachachihushpan paykunaka Jesukristuta kirishpankuna mushumanta bawtisarirkakuna.
6 Chasna bawtisarishkankunawasha Pabloka makinta umankunapi churashpan Yaya Diospa Espiritunka paykunapi yaykurka. Chasna yaykushpan paykunaka mana yachashkankuna shimikunata rimarkakuna. Chaymantapas Yaya Dios yuyachishpan paypa munananta rimarkakuna.
7 Chay bawtisarishka runakunaka chunka ishkay karkakuna.

Pablo ishkay watata Efeso llaktapi yachachirka

8 Chasna bawtisashkanwasha Pabloka kimsa killata israel masinkunapa tantarinankuna wasipi yachachirka. Mana nima pita manchashpa, alita asirtachishpa yachachirka imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi.
9 Chasna Pablo yachachihushpan shukkunaka mana kasunata munashpankuna mana kirinayarkakunachu. Tukuy runakunapa puntanpi rimarkakuna Pablo Jesukristumanta yachachishkanka mana ali kananta. Chayrayku Pablo chay runakunamanta anchurishpan kirikkunata pushashpan Tirano shutiyupa yachachinan wasima yachachik rirka.
10 Ishkay watata chayllapi yachachishpa kawsarka. Chasna yachachihushpan tukuy Asia allpapi kawsakkunaka Jesukristumanta yachachihushkanta uyarkakuna, israel runakuna, mana israel masinikunapas.
11 Yaya Dios Pablota yachayta kurka atun yachaywa manchariypa ruranakunata ruranapa.
12 Chasna rurashpan shuk runakuna Pablopa churarinankunata apashpankuna unkushkakuna awapi churarkakuna. Chasna churashpankuna unkushkakunaka ampirirkakuna. Chaymanta supay yaykushka runakunamanta supaykunaka llukshirkakuna.

Jesusta kirishpalla supayta winsinchi

13 Shuk israel runakuna llaktakunapi purishpa kawsakkuna tiyarka supaykunata llukshichik nishkankuna. Paykunamanta shukkuna Jesuspa shutinta rimashpa, supay yaykushka runakunamanta supaykunata kamachishpa llukshichinayarkakuna kasna: Chay Pablo yachachihushkan

Jesuspa shutinpi kanta rimani llukshiy kay runamanta nishpa.

14 Shuk chasna llukshichinayak runakunaka karkakuna israel saserdotekunapa apu Esebapa kanchis wawankuna.

15 Paykuna chasna rimahushkankunapi chay supayka aynirka:

Jesustaka riksinimi, Pablomantapas yachanimi pimi kan payka. Paykunashina Yaya Diospa yachayninwa kankichimaka, kankunata kasuynimami. Kankunaka ¿pitaya kankichi ñukata kamachiwanaykichipaka?

16 Chasna nishpan chay supay yaykushka runaka chay runakunapa awanpi saltashpan urmachirka. Tukuy paykunata makashpan winsirka. Chasna winsishpan chay runakunaka yanayarishka aychayu chay wasimanta llatan mitikurkakuna.

17 Chaypi tukuy Efeso llaktapi kawsak israel runakuna, griego runakunapas chayta uyashpankuna yapa mancharirkakuna. Chaymanta Jesukristu atun yachayyu kashkanta rimashpa payta kushichirkakuna.

18 Chaypina Jesukristuta kirikkunaka tukuy runankunapa puntanpi ñawpa mana alita rurashkankunata rimarkakuna uchayu kani nishpa.

19 Chasnallatata achka puruhukunapas Jesukristuta kirishpankuna supaymanta yachachik killkankunata apamurkakuna tukuy runakuna rikushkankunapi rupachinankunapa. Chay rupachirishka killkakunapa chaninta yupashpankuna pichka chunka waranka kullkimanta rurarishka yapa chaniyu kullki tupu karka.

20 Chayta rikushpankuna ashwan ashwan runakunaka Yaya Dios yanapashpan paypa shiminwa shunkunkunapi sinchita waktay tukushpankuna kirirkakuna.

21 Chaymanta Pabloka yuyarirka kutikashka Jerusalenma rinanpa. Manara Jerusalenma rihushpan munarka kuti Masedonia allpama, Akaya allpamapas pasyak rinata. Jerusalenma rishkanwasha yuyarirka Roma llaktama rinanpa. Chay Roma llaktapipas yachachinayni tiyan nishpa yuyarirka Pabloka.

22 Chasna yuyarishpan Asia allpamanta manara llukshihushpan Pabloka Timoteota Erastowa kacharka, chay ishkay paywa pakta purihukkunata puntapi Masedonia allpama rinankunapa. Pabloka masna punchakunata Asia allpapi kiparirka.

Efeso llaktapi yanka dios warmi Artemisata kushichikkuna Pablokunata piñarirkakuna

23 Chasna Pabloka payta yanapakkunawa Efeso llaktapi
Jesukristumanta yachachihushpankuna shuk runakunaka
yapa piñarirkakuna.
24 Shuk runa Demetrio shutiyu kallarirka piñarinata
Pablokunata. Paymi chay yanka dios warmi Artemisapa
wasintashina uchilla wasistukunata kullkimanta
rurapayan. Payshina tarawak masinkunawa pakta chay
rurashkankunata rantichishpankuna achka kullkita
apipayanahun.
25 Chay Demetrioka tukuy payshina kullkimanta chay wa-
sistukunata rurak masinkunata tantachirka. Chaypi ri-
marka:

Wasistukunata rurak masinikuna, kankuna yachankichi
chay Artemisa warmi diosninchipa wasintashina wasistuku-
nata rurashpanchi chayta rantichishpa achka kullkita ap-
inanchita.
26 Kunanka rikunkichi uyankichi Pablo yachachi-
hushkanta kasna: Runa rurashka dioskuna, santokuna mana
shutipa dioskunachu nishpa. Chasna yachachihun mana
kay Efeso llaktallapichu, ashwan tukuy Asia allpapipas.
Chayrayku achka runakunata kirichirka manana Artemisata
atunyachinankunapa.
27 Pablo chasna yachachishpalla katishpanka
tarawananchika tukurinkami. Chaymantapas runakuna
manana munankakunachu chay warmi dios Artemisapa
wasinta. Chay tukuy Asia allpapi, chaymanta tukuy mundupi
kawsak runakuna chay atunyachirishka warmi diosninchi
Artemisata manana valichinkakunanachu.
28 Chasna Demetriopa rimashkanta uyashpankuna
Pablokunata yapa piñarishpankuna sinchita kaparirkakuna:

¡Artemisaka ñukanchi Efeso runakunapa warmi
diosninchimi! nishpa.

29 Tukuy chay llaktapi kahuk runakunapa yuyayninku-
naka pantachirishka karka. Chaypina ishkay Masedonia-
manta Pablowa pakta purihuk runakunata Gayota Aristarko-
tapas apirkakuna. Chasna apishpankuna aysashpa tantari-
nankuna wasima pusharkakuna uchachinankunapa.
30 Chasna pushashpankuna Pabloka chay wasipi yaykuna-
yarka, chay piñarik runakunawa kwintananpa. Jesukristuta
kirik masinkunaka mana munarkakunachu Pablo yayku-
nanpa.
31 Chaymantapas Asia allpapi shuk kamachik apukuna-
pas Pablopa amigunkuna kashpankuna kamachinankunata
payma kacharkakuna rimanankunapa chay runakuna tanta-
rishkapi ama yaykuchun nishpa.

32 Chay tantarishka runakunaka musparishkashina shukta
shukta yanka nishpa kaparirkakuna. Achka runakuna mana
yacharkakunachu imaraykumi chasna tantarishkakuna.
33 Chaypina chay tantarishkapi kahuk israel runakunaka
israel masinkuna Alejandrota akllashpankuna tankashpa
tukuy runakunapa puntanpi churarkakuna runakunata
rimananpa. Payta kwintashpankuna imaraykumi
tantarishkakuna, Alejandroka puntama pasashpan
makinwa rikuchirka chunlla tukunankunapa.
34 Runakunaka yachashpankuna Alejandropas israel runa
kashkanta, mana payta kasunayarkakunachu. Chaypina
ashwan sinchita ishkay urata parihu kaparirkakuna:
¡Artemisaka ñukanchi Efeso runakunapa warmi
diosninchimi! nishpa.
35 Chasna kaparihukkunata uyashpan chay llaktapa
apukunarayku killkak runaka chunllayachishpan rimarka:
Efesopi kawsak runa masinikuna, tukuy llaktakunamanta
runakuna yachanahun ñukanchi kay Efeso llaktapi
kawsakkuna atun dios warmi Artemisapa wasinta
kuyrakkuna kananchita. Chaymantapas yachanahun
Artemisapa alman silumanta urmashkata kuyrakkuna
kananchita.
36 Chayta yachashpaykichi amana kaparishpa kaychichu.
Manara alita yuyarishpaykichika amara nima imata ruray-
chichu.
37 Kay pushamushkaykichi runakunaka mana
shuwashkakunachu Artemisapa wasinmanta, nima
Artemisamanta millaypata rimashkakunachu.
38 Demetriowa tarawakkunapas ima piñarina shimikuna
tiyashpanka apukunama rinahuchun kwintashpa
alichanankunapa.
39 Kankuna shuk imata ashwan tapunayashpaykichika
chay atun tantarina tiyashkapi tapuychi alichanaykichipa.
40 Kunan musparishpa kaparishkaykichimanta apuku-
naka ñukanchita tapushpankunaka nima imata rimaypachu
kanchi. Chasna kashpan ñukanchi kikin kastigarishunchi.
41 Chasna rimashkanwasha chay aputa yanapak tukuy tan-
tarishkakunata llukshichirka wasinkunama kutinankunapa.

20

Pablo kutikashka Masedonia Gresia allpakunama rirka

1 Chasna chay kaparik runakuna wasinkunama
kutishkankunawasha Pabloka kirikkunata kayarka
yachachishpa sinchikuchinanpa. Chaymanta rishara
nishpan sakimurka Masedonia allpama rinanpa.

2 Masedoniapi paktashpan karan llaktakunapi pasyashpa
rishpan chaypi kawsak kirikkunata Yaya Diospa shiminta
yachachishpan sinchikuchirka. Chasna rishpan Pabloka Gre-
sia allpama paktarka.
3 Chay Gresia allpapi kimsa killata kiparirka. Chaymanta
chimpanayarka Siria allpama. Chaypina lanchapi rinan
kahushkanpi yacharka shuk chiknik israel masinkuna chay
lanchapi payta wañuchinata yuyarihushkankunata. Chayta
yachashpan Pabloka mana lanchapi rirkachu. Chakillawana
Masedonia allpamallatata pasyashpa kutirka.
4 Chasna rishpan shuk kirik wawkikuna Pablowa pakta
rirkakuna. Shuk karka Pirropa wawan Sópater, Berea
llaktamanta. Shukkuna karkakuna Aristarko Segundowa
Tesalónika llaktamanta. Shukkuna karkakuna Gayo Timote-
owa Derbe llaktamanta. Chaymanta Asia allpamanta Tíkiko
Trofimowa paywa pakta rirkakuna.
5 Ñuka Lukaspas paywa pakta rirkani. Chay shuk wawkiku-
naka puntapi rishpankuna ñukanchita Troas llaktapi cha-
parkakuna.
6 Pablo ñukapas chay mana punkirishka panta mikuna pun-
chakunata Filipos llaktapi pasarkanchi. Chay punchaku-
nawasha lanchapi uraykushpanchi Filipos llaktamanta lluk-
shirkanchi Troas llaktama chimpananchipa. Pichka pun-
chamanta Troaspi paktarkanchi. Chaypi kiparirkanchi kan-
chis punchata.

Pablo Troas llaktapi shuk tuta pakarikta yachachirka

7 Troaspi kashpanchi domingo puncha chishipi kirik
masinchikunawa tantarirkanchi Jesús ñukanchirayku
wañushkanta yuyarishpa panta pakishpa mikunanchipa.
Chasna tantarishkanchipi Pabloka kirik masinchikunata
yachachirka. Kayantima llukshinan kashpa chawpi
tutakama yachachirka.
8 Chay tantarishkanchi awa kwartupi achka lamparinku-
nata sintichirkakuna.
9 Chay wasipa ventananpi shuk musu Eutiko shutiyu
tiyahurka. Pablo yapa unayta yachachihushpan chay
musuta puñuyka apirka. Chasna puñushpan kimsaynin
kawitu awamanta allpama urmarka. Shukkunaka
uraykushpankuna payta atarichinankunapa wañushkata
tarirkakuna.
10 Chaypi Pablopas uraykumurka. Kunkurishpan chay
musuta apishpan ukllarirka. Chasna ukllarihushpan chay
kirikkunata rimarka:
Ama manchariychichu. Kay musuka kawsami kahu.

11-12 Chasna wañushka kawsarishkatana rikushpankuna
chay runakunaka yapa kushikushpa sinchikurirkakuna.
Kutikashka sikashpankuna Jesuspa wañushkanta yuyarishpa
panta pakishpa mikurkakuna. Mikushkankunawasha
Pabloka tuta pakarikta rinan uraskama yachachirka.
Yachachishkanwasha rishara nishpa llukshirkanchi. Chay
musutaka kawsatana wasinma pusharkakuna.

Pablo Troas llaktamanta llukshishpan Mileto llaktama rirka

13 Manara Troas llaktamanta llukshishpanchi Pablowa
kwintarkanchi Aso llaktapi tinkunakunanchipa. Pabloka
chakiwa risha nishpan rirka. Ñukanchika lanchapi puntapi
rirkanchi. Aso llaktapi paktashpanchi Pablota chaparkanchi
paywa paktana lanchapi rinanchipa.
14 Chaypi tinkunakushpanchi Pablota lanchapi
uraykuchirkanchi. Chaymanta Mitilene llaktama
chimparkanchi.
15 Chaymanta kayantima lanchapillatata rishpanchi Kiyo
isla mayanta pasarkanchi. Kayantima Samos islapi llu-
tarirkanchi. Chaypi shuk tutata puñushkanchiwasha llukshish-
panchi chay punchalla Mileto llaktapi paktarkanchi.
16 Pablo utkalla Jerusalenpi paktanayashpan mana Efeso
llaktama rinayarkachu. Asia allpata kuskata pasarkanchi
mana chaypi unayananchipa. Pabloka yapa munarka Pen-
tekostés punchakunata Jerusalenpi pasanata.

Pablo Efeso llaktamanta kirikkunata sinchikuchik wawkikunata yachachirka

17 Mileto llaktapi kashpanchi Pablo mana Efeso llaktama
rinayarkachu. Chayrayku chay llaktamanta kirikkunata
sinchikuchik wawkikunata kayachirka Miletoma shamu-
nankunapa.
18 Chaypi paktamushpankuna Pabloka rimarka:
Wawkikuna, alita yachankichi imashnami kay Asia all-
paykichipi shamushkayni punchamanta pacha kankunapi
kawsashkani.
19 Tukuy uras kankunawa kahushpayni Jesukristuta
kasushpa kawsashkani. Nima ima uras chawpikichipi
ñuka kikinta atunyachirishkanichu. Achka kuti runakuna
mana alita rurahushkankunata rikushpayni llakirishpa
wakarkani. Parisihushpaynipas chikniwak israel
masinikuna wañuchiwanayashpankunapas mana sakirkanichu
Jesukristuta kasunata.
20 Tantarishkaykichipi, wasikichikunapipas tukuyta
kankunata yachachirkani maykantami munankichi alita
kawsanaykichipa.

21 Chasna yachachishpayni israel masinikuna, mana israel
masinikuna kashpaykichipas tukuy kankunata kunarkani
karan shukta sapalla sapallata, millaypa rurashkaykichita
sakishpaykichi Amunchi Jesukristuta kasunaykichipa
nishpa.
22 Kunanka Yaya Diospa Espíritun kamachiwashkanrayku
Jerusalenma rihuni. Mana yachanichu imashnami pasasha
chaypi.
23 Kayllata yachani Yaya Diospa Espiritunka karan
purihushkayni llaktapi rimawarka: Jerusalenpi kanta
apinkakuna karselpi churanankunapa, chasnallatata
achkata parisinayki tiyan nishpa.
24 Chasna kashpanpas mana manchachiwanahunchu.
Wañuchiwashpankunapas mana imananchu. Amunchi
Jesuska kamachiwashka chay suma ali shimita Yaya Dios
runakunata yapa yuyananmanta rimanaynipa runakunata.
Chay kamachishkanta paktachinayni tiyan wañunayni
punchakama.
25 Alita uyawaychi. Yachani tukuy kankuna,
maykankunatami Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña
kallarishkanmanta yachachishkani, kay allpapi mana kuti
rikuwankichichu.
26-27 Chasna kashpan ñuka kankunata tukuy Yaya Diospa
munashkanta nima imata pakashpa alita yachachishkani.
Kunanka shuk kankunamanta mana kasushpa wañushpanka
ñukaka mana uchayuchu kani.
28 Chayrayku kankuna kikin alita kuyrarishpa kawsaychi.
Chaymantapas Jesusta kirik masikichikunata alita kuyray-
chi. Yaya Diospa Espíritun kankunata churashka Jesukris-
tuta kirik masikichikunata kuyranaykichipa. Yaya Dios
paykunatapas llakichishpan paypa Wawan Jesusta sakirka
wañunanpa. Chasna Yaya Diosrayku yapa valik kashkanku-
nata yuyarishpa, paykunata yachachishpa yanapashpa alita
kuyraychi.
29 Yachani ñuka kankunata sakishkayniwasha mana alita
yachachikkuna kankunapi paktamunankunata. Shuk
puma obehata mikunapa shamuhukshina kankunapi
paktankakuna kirikkunata llullachishpa Jesukristuta
kirishkankunamanta anchuchinankunapa.
30 Kankuna kikin chawpikichimanta llullaysikikuna
tiyanka, kankunata llullakunata yachachishpankuna
munankakuna kirikkuna paykunatana kasunankunapa.
31 Chayrayku yuyaywa kawsaychi mana llullachirishka
kanaykichipa. Ama kunkarinkichichu imashnami kimsa
watata punchanti tutanti mana sakishpa karan kankunata

wakashpa kunarkani.

32 Kunanka munashkayni wawkinikuna, Yaya Diospa makinpi sakishkaykichi, pay kankunata wakaychachun. Yaya Dios paypa shiminta yuyachishpa kankunata yanapanka ashwanta ashwanta Jesukristuta kirishpa kawsanaykichipa, chaymantapas tukuy kankuna kishpichishkan runakunawa pakta Yaya Diospa suma kawsananpi paktanaykichipa.

33 Ñukaka kankunawa kahushpayni nima pipa kullkinta churarinantapas munarishkanichu.

34 Kankuna alita yachankichi ñuka kikinrayku makiniwa tarawashkaynita, ñukawa purihukkunaraykupas, imatapas munashkanchita rantinanchipa.

35 Chasna tarawashpa kawsashpayni kankunata alita rikuchishkani imashnami kankunapas sinchita tarawashpa kawsanaykichi tiyan mana tarawanata atipak runakunata yanapanaykichipa. Jesukristupa kasna rimashkanta yuyarishpa kawsaychi: Ashwan kushilla kanchi shukkunata munashkankunata kushpanchi kuy tukunanchimanta.

36 Chasna rimashkanwasha Pabloka tukuy chay kirikkunata sinchikuchik wawkikunawa pakta kunkurishpan Yaya Diosta mañarka.

37 Chasna mañashkanwasha tukuy wakashpankuna Pablota ukllarishpa muchashpa alilla rinki nishpa rimarkakuna.

38 Yapa llakirirkakuna, Pablo kay allpapi mana kuti rikuwankichichu nishpa rimashkanrayku. Chaymanta Pablokunawa pakta rirkakuna lanchakama.

21

Pablo Jerusalenma rirka

1 Chasna Pablo ñuka Lukaspas chay wawkikunata sakishkanchiwasha lanchapi uraykushpanchi kuskata rirkanchi Kos shutiyu islama. Chaymanta kayantima rirkanchi Rodas shutiyu islama. Chaymanta llukshishpanchi Patara llaktapi paktarkanchi.

2 Chaypi paktashpanchi tarirkanchi shuk lancha Fenisia allpama rina kahukta. Chaypi uraykushpanchi rirkanchi.

3 Chay lanchapi rihushpanchi Chipre shutiyu islata lluki partita pasashpanchi Siria allpapi paktarkanchi. Chay lanchaka Tiro llaktapi imakunata sakinan kashpan chayma rirkanchi.

4 Chaypi llutarishpanchi kanchis punchata kiparirkanchi imakunata sakihushpankuna. Chaypi kirik masinchikunata maskashpa tarishpanchi paykunawa pakta karkanchi. Chaypi kahushpanchi Yaya Diospa Espíritun chay kirikkunata

Pablopa parisinanta rikuchirka. Chayrayku paykunaka ama
Jerusalenma riychu nishpa rimarkakuna.
5 Chay kanchis puncha paktarishpan tukuy kirikkuna
warminkunawa wawankunawa pakta llaktankunamanta
llukshishpankuna ñukanchiwa rirkakuna atun yaku mar
mayanpi tiyu kahushkapi. Chay tiyupi kunkurishpanchi
Yaya Diosta mañarkanchi.
6 Chasna mañashkanchiwasha rishara nishpa llakiywa sak-
inakushpanchi lanchapi uraykurkanchi rinanchipa. Chay
wawkikunaka chaymantalla wasinkunama kutirkakuna.
7 Tiro llaktamanta rishpanchi Tolemaida llaktapi pak-
tarkanchi. Chay llaktapi Jesukristuta kirik wawkikunata
shuk punchata pasyarkanchi.
8 Chay kayantima llukshishpanchi Sesarea llaktapi pak-
tarkanchi. Chaypi Yaya Diospa shiminta yachachik Felipepa
wasinpi yaykurkanchi. Chay Felipeka ñawpa kanchis akl-
lashkankunamanta apostolkunata yanapak karka.
9 Chay Felipeka chusku shipas wawayu karka. Paykunaka
Yaya Diospa yachayninwa rimakkunami karkakuna.
10 Chaypi achka punchakunata kahushkanchipi shuk
Agabo shutiyu Judeamanta runa pasyanapa shamurka. Pay
Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashpan Yaya Dioska
payta kwintarka imashnami Pabloka pasanka.
11 Chay Agaboka ñukanchima shamushpan Pablopa sintu-
runta apishpan pay kikin makinkunata chakinkunatapas
watarishpan rimarka:
Yaya Diospa Espiritunka kasnami nin: Jerusalenpi
kawsak israel masinkuna Pablota apishpankuna kasna
watankakuna mana israel runakunata kunankunapa
nishpa.
12 Chasna rimashkanta uyashpanchi ñukanchi chay llaktapi
Jesusta kirik wawkikunapas Pablota rimarkanchi:
Ama Jerusalenma rinkichu nishpa.
13 Chasna rimashpanchipas Pabloka aynirka:
¿Imaraykuta wakashpa llakiypi churawahunkichi? Mana
watay tukunaynillapachu Jerusalenma risha, ashwan
wañuchiy tukunaynipapas alicharishka kahuni, Jesukristuta
katihushkaynirayku.
14 Chasna rimashpanchipas mana kasunayashpan manana
ashwanta rimarkanchinachu.
Yaya Diospa munashkanta rurachun nishpa sakirkanchi.
15 Chay punchakunawasha alicharirkanchi Jerusalenma
rinanchipa.
16 Sesareamanta shuk kirik wawkikuna ñukanchiwa pakta
rirkakuna Naasonpa wasinta riksichinankunapa, chaypi

paktananchipa. Chay Naasonka Chipre islamanta runa karka, ñawpamanta pacha Jesukristuta kirik.

Pablo Jerusalenpi kirikkunata kwintarka tukuy Yaya Dios yanapashpan rurashkanta

17 Jerusalenpi paktashpanchi chaypi Jesukristuta kirikkuna kushikushpa ñukanchita yaykuchirkakuna.
18 Kayantima Pabloka ñukanchiwa pakta Santiagoma rirka. Chaypi tukuy kirikkunata sinchikuchik wawkikunapas tantarirkakuna.
19 Saludashkanwasha Pabloka tukuyta kwintarka chay ñukanchi mana israel runakunapa llaktanchikunapi Yaya Dios rurashkanta paypa yachachihushkanwa.
20 Pabloka chasna kwintahushkanta uyashpankuna Yaya Diosta kushikushpa agradesirkakuna. Chaymanta chaypi kahuk wawkikunaka Pablota rimarkakuna:
Rikuy wawkini, achka waranka israel runakuna kunanka Jesukristuta katihunchi. Chasna kashpanpas tukuy kirik israel masinchikuna Moisespa killkashkanta tukuy runakuna paktachinankuna tiyan nishpa yuyarinahun.
21 Paykunaka rimashkaykita uyarkakuna, chay shuk allpakunapi chikan runakuna chawpipi kawsak israel masinchikunata rimashkaykita Moisespa killkashkan kamachishkata amana kasuychichu nishpa. Chasnallatata uyarkakuna kari wawankunapa ishpanan kara puntata manana pitinankunapa. Chaymanta uyarkakuna yaya rukunchi wañupa yachachishkankunata manana kasushpa kawsanankunapa.
22 Chasna kashpan ¿imatata rurankima? Shamushkaykitaka yachankakunami.
23 Nima imata kanta ruranankunapa kayta ruray: Ñukanchipi tiyan chusku runakuna, maykankunami Yaya Diosta shuk paktachina shimita rimashkakuna.
24 Chay chusku runakunawa tantarishpayki kamachirishka kashkata rurashpa alichariychi Yaya Diospa rikushkanpi alicharishka kanaykichipa. Paykunarayku obehata rantikriy wañuchishpankuna Yaya Diosrayku rupachinankunapa. Chaywasha chukchankunata rutuchiy rimashkankuna shimita paktachinankunapa. Chayta rurashpaykika tukuy israel masinchikuna yachankakuna kanmanta uyashkankuna shimika mana shutipa kananta. Chaymantapas yachankakuna kanpas Moisés wañupa killkashkan kamachishkata paktachik kanaykita.
25 Mana israel runakuna Jesukristuta kirikkunarayku ñami killkashkanchi imashnami paykuna kawsanankuna tiyan kasna nishpa: Ama mikuychichu runakuna yanka

dioskunata kushichinankunapa churashka aychakunata, nima sipirishpa wañushka animalkunata wiwakunata. Yawartapas ama upyaychichu, nima mikuychichu. Ama musayanakuychichu.

Pablota Yaya Diospa wasinpi apirkakuna wañuchinankunapa

26 Chay wawkikunapa rimashkankunata kasushpan Pabloka chay chusku runakunata pusharka maypimi kawsahurka. Chay kayantima kamachirishka kashkata rurashpa alicharirkakuna Yaya Diospa rikushkanpi alicharishka kanankunapa. Chaywasha Pabloka Yaya Diospa wasinma yaykurka saserdotekunata rimananpa kanchis punchamanta chay chusku runakunarayku karan shukrayku shuk obehata rupachishpa kunanta Yaya Diosta rimashkankunata paktachinankunapa.

27 Chay kanchis puncha ña tukurina kahushkapi Asiamanta israel runakuna Yaya Diospa wasin ukupi Pablo kahushkanta rikurkakuna. Chaypina mana alita Pablomanta rimashpa tukuy chaypi kahuk runakunata piñachirkakuna. Chasna Pablota piñarishpankuna apirkakuna.

28 Payta apishpankuna kaparirkakuna:

¡Israel runa masinikuna, ñukanchita yanapak shamuychi! Kay runaka tukuy partipi mana alitachu yachachishpa purihun. Ñukanchi israel runakunapa yuyayka manashi valinchu. Moisés wañupa killkashkanpas manashi valinchu. Kay Yaya Diospa wasinpas manashi valinchu payta mañanapa. Chasna tukuy chaykunata mana valichishpan kunanka mana israel runakunata kay Yaya Diospa wasin ukuma pushamushpan mana alita rurashkanwa Yaya Diosta piñachihun nishpa.

29 Chasna rimarkakuna Pablota Efesomanta mana israel runa Trofimowa pakta llaktapi purihushkanta puntiru rikushkankunarayku. Chayrayku yanka yuyarirkakuna chay runata Yaya Diospa wasinpi yaykuchishkanta.

30 Chasna kaparishpankuna tukuy chay llaktapi kawsak runakuna kallpashpa Yaya Diospa wasinma shamurkakuna. Chaypina Pablota apishpankuna Yaya Diospa wasinmanta aysashpa llukshichirkakuna. Chaywasha punkunkunata tran taparkakuna.

Romano suntalukunapa komandanten Pablota kishpichirka

31 Chay chiknik runakuna Pablota ña wañuchinayahushpankuna shuk romano komandanteka uyarka, tukuy Jerusalenpi kawsak runakuna piñarishpankuna tantarishkankunata.

32 Chasna uyashpan chay komandanteka suntalunkunata, kapitankunatapas tantachishpan kallpa rirka chay

tantarishka runakunama. Chay komandante suntalunkunawa pakta kallpamuhukta rikushpankuna runakunaka sakirkakuna Pablota makanata.

33 Chaymanta chay komandanteka paktashpan Pablota apichishpan kamachirka ishkay fierro kadenawa watanankunapa. Chaywasha piñarihuk runakunata Pablomanta tapurka:

¿Pitaya kay runaka? ¿Imatata rurashka? nishpa.

34 Chasna tapushpan chay tantarishka runakunaka shukta shukta kaparishpa rimarkakuna. Chasna kaparishpankuna chay komandanteka mana atiparkachu alita asirtanata. Chayrayku suntalukunata kamachirka Pablota paykunapa wasinkunama apanankunapa.

35-36 Chasna apahushpankuna suntalukunapa washanta achka runakuna kaparishpa katirkakuna:

¡Wañuchiychi! ¡Wañuchiychi! nishpa.

Chaymanta iskalunpi paktahushpankuna runakuna ña wañuchinayahushpankuna suntalukunaka Pablota markashpa aparkakuna.

Pabloka runakunapa puntanpi pay kikinmanta kwintarka

37 Suntalukunapa wasinkunama yaykuchinapa apahushpankuna Pablo griego shimita rimak kashpan chay komandanteta rimarka:

Shuk shimita kanta rimanayani nishpa.

Pablo chasna rimashpan komandanteka payta tapurka:

¿Griego shimita rimanata yachankichu?

38 ¿Manachu Egipto allpamanta runa kanki? ¿Manachu shuk uras ñukanchi romano apukunata wañuchinayashpa chusku waranka runakunata tantachishpayki pusharkanki chunlla chakishka allpama? ¿Manachu chay runa kanki?

39 Chaypina Pabloka aynirka:

Mana chay rimahushkayki runachu kani. Ñukaka israel runami kani. Silisia allpapi kahuk atun llakta Tarsomantami kani. Kanta tapuni shuk ratulla kachariway kay runakunata rimanaynipa.

40 Chasna tapushpan komandanteka rimarka:

Chasna kashpanka kwintay.

Chaypina Pabloka iskalunpi shayarishpan makinta rikuchirka runakuna chunllayanankunapa. Chunlla tukushpankuna Pabloka paykunapa kikin hebreo shimipi rimarka:

22

1 Yaya rukukuna, wawkikuna, rimay tukuhushkaynirayku aynishpa rimahushkaynita uyaychi.

2 Chasna hebreo shiminkunapi rimahushkanta uyash-
pankuna ashwan chunllayarkakuna. Chaypina Pabloka ri-
marka:

3 Ñukaka israel masikichimi kani. Silisia allpapi kahuk
Tarso llaktapi wawayarishkani. Kay Jerusalén llaktapi
wiñashkani. Ali yachachik Gamaliel wañumanta alita
yachakurkani tukuy yaya rukunchi wañukunapa ka-
machishkankunata paktachinata. Tukuy shunkuynimanta
pacha Yaya Diosta kushichinayashpa chay kamachishka
kashkata paktachikmi karkani, imashnami kankunaka
kunankama kahunkichi.

4 Ñawpa parisichipayarkani Jesukristuta kirikkunata
wañuchichinaynikama. Mana imanapayarkachu kari kashpan
warmi kashpanpas apishpayni watashpa aparkani karselpi
churanankunapa.

5 Saserdotekunapa atun apu, tukuy ñukanchita kamachik
israel masinchi rukukunapas atipanahun chayta rimanata.
Paykuna ñukata killkakunata kuwarkakuna kuk rinaynipa
Damasko llaktapi kawsak israel masinchikunata. Chay kil-
lkakunapi killkarishka karka, ñuka Jesukristuta kirikkunata
apishpayni Jerusalenma pushamunaynipa apukuna kasti-
gachinankunapa. Chay killkata apishpayni Damasko llak-
tama rirkani.

Pablo Jesusta kirishkanmanta kwintarka

6 Pabloka kwintashpalla katirka:

Chay Damasko llaktama rina ñampita rihushpayni
ña chawpi puncha kahushkanpi, Damasko llaktata
kuchuyahushkaynipi kunkaymanta silumanta ñukapi
muyukta chuyahlla rikuriwarka.

7 Chasna rikuchiwashpan allpama urmarkani. Chaypi
shuk shimi rimawahukta uyarkani kasna nishkata: Saulo,
Saulo, ¿imaraykuta chiknishpa parisichiwahunki?

8 Chasna rimashkanta uyashpayni tapurkani: ¿Pitaya
kanki, Señor? Chasna tapushpayni ayniwarka:
Nasaretmanta Jesusmi kani, maykantami chiknishpa
parisichihunki nishpa.

9 Ñukawa rihuk runakunaka chay chuyahlla rikurishkallata
rikurkakuna. Chay rimawahuk shimitaka mana uyarkaku-
nachu.

10 Chasna Jesusmi kani nishpan ñukaka kuti tapurkani:
¿Imatata rurasha Yaya Jesús? Payka ayniwarka: Atariy.
Damasko llaktama riy. Chaypimi yachanki imatami ruranki,
shuk runami kanta rimanka nishpa.

11 Chay chuyahlla rikurishkaka ñawinita wiskuyachiwash-
pan ñukawa pakta rihuk runakunaka makinimanta apishpa
Damasko llaktama pushawarkakuna.

12 Chay llaktapi shuk runa Ananias shutiyu kawsapayarka.
Payka Moisespa killkashkan Yaya Diospa kamachishkanku-
nata alita paktachik karka. Tukuy chay llaktapi kawsak israel
masinchikunaka paymanta alillata rimarkakuna.

13 Chay Ananiaska paktashpan ñukata rimak shamuwarka:
Wawkini Saulo, kunanka kutikashka atipanki rikunata
nishpa. Chasna rimawashkanllawa kuti rikuk tukushpayni
payta rikurkani.

14 Chaypina payka rimawarka: Yayanchi Dios,
maykantami yaya rukunchi wañukunapas kushichinahun,
paymi kanta ñawpamanta pacha akllarka paypa munashkanta
yachanaykipa. Chaymantapas kanta akllarka chay alillata
rurak Wawanta rikunaykipa, pay kikin rimahushkanta
uyanaykipa.

15 Chay rikushkaykita uyashkaykita purihushpayki kwin-
tanayki tiyan tukuy kay allpapi kawsak runakunata.

16 Kunanka mana unayashpa atariy bawtisarik
rinaykipa. Yaya Jesusta tapuy uchaykikunamanta llakichiy
tukunaykipa nishpa.

*Pablo mana israel runakunata yachachishkanmanta kwin-
tarka*

17 Pabloka kwintashpalla katirka:

Chaywasha Jerusalenma kutirkani. Chaypi Yaya Diospa
wasinpi yaykushpayni Yaya Diosta mañarkani. Chasna
mañahushpayni shuk muskuypishina Jesusta puntaynipi
rikurkani.

18 Payka rimawarka: Kay Jerusalenmanta utkalla lluk-
shiy. Kaypi kawsak runakunaka ñukamanta rimahushkaykita
mana kirinkakunachu.

19 Jesús chasna rimawashpan aynirkani: Yaya Jesús,
paykunaka alita yachanahun, tantarinankuna wasikunapi
yaykushpayni kanta kirikkunata apishpayni asutichishpa
karselpi churachishkaynita.

20 Kanmanta yachachik Estebanta wañuchihushkankuna
uras ñukapas chaypi kahurkani. Payta wañuchihushkankunata
rikushpayni alimi nirkani. Chasnallatata chay
wañuchihuk runakunapa awaniru churarinankunata
llatanashkankunata wakaycharkani.

21 Chaypina payka kutikashka rimawarka: Riylla. Ñukami
kanta kachahuni karu llaktakunapi mana israel runaku-
nama nishpa.

Romano suntalukunapa komandanten kuti Pablota kishpichirka

22 Chaykamalla tukuy israel runakuna Pablopa kwintahushkanta alita uyarkakuna. Pay ñukanchi mana israel runakunamanta rimashpan tukuy runakuna kuti kaparirkakuna:

¡Wañuchiychi kay runata! ¡Mana alichu chasna runaka kawsananpa!

23 Kaparishpalla katishpankuna piñarishpa churarishkankunata chawsirkakuna, allpa pulbuta wicharkakuna.

24 Chasna rurahushkankunata rikushpan chay komandanteka suntalunkunata kamachirka Pablota wasinkuna ukuma yaykuchinankunapa. Chaywasha suntalunkunata kamachirka Pablota asutishpa rimachinankunapa imaraykumi chay runakunaka chasna kaparihunkuna nishpa.

25 Asutinankunapa ña watarishka kashpan Pabloka chaypi kahuk suntalukunapa kapitanta tapurka:

¿Pita kankunata rimashka chasna asutiwanaykichipa kankunashina romano runa kashpaynitata manara alita yachashpaykichi uchayuchu kani manachu nishpa?

26 Pablo chasna rimashpan chay suntalukunapa kapitanka chay ratu rimak rirka komandanteta:

¿Imaraykuta kay runata asutichinki? Payka romano kananta rikuchik killkayushi nishpa.

27 Chayta uyashpan chay komandanteka Pabloma rirka tapunanpa:

Rimaway, ¿shutipachu romano kanaykita rikuchik killkayu kanki?

Pabloka aynirka:

Ari, shutipami kani.

28 Chasna aynishpan chay komandanteka rimarka:

Ñuka romanoshina tukushkaynita rikuchik killkayu kanaynipa achka kullkita pagarkani.

Chasna komandanteka rimashpan Pabloka kutikashka aynirka:

Ñukaka Tarso llaktapi wawayarishkaynimanta romano kanaynita rikuchik killkayu kani.

29 Chasna Pablo rimashpan asutinankunapa kamachishkan suntalukunaka chay ratulla anchurimurkakuna. Chay komandantepas Pablo romano kananta rikuchik killkayu kashkanta yachashpan sinchita mancharirka payta watashpa asutinankunapa kamachishkanrayku.

Pablo tantaylla yuyarishpa kwintak atun apukunapa puntanpi rimarka

30 Chay romano komandanteka alita yachanayarka imaraykumi israel masinkuna Pablota wañuchinayahunkuna nishpa. Chayrayku chay kayantima Pablota kadenawa watarishka kashkanmanta kacharichirka. Chaymanta israel runakunapa saserdotenkunapa apunkunata kayachirka tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kwintak atun apukunawa tantarinankunapa. Chasna chay israel apukuna tantarishpankuna Pablota chay tantarishkama pushashpan puntankunapi shayachirka.

23

1 Pablo chay tantaylla kwintak apukunata rikushpan rimarka:

Wawkikuna, ñukaka kunan punchakama Yaya Diospa rikushkanpi ali yuyaywa kahushkaynita musyani.

2 Pablo chasna rimashpan Ananias shutiyu saserdotekunapa atun apu Pablopa kuchunpi kahukkunata kamachirka:

Chay rimahukta shiminpi lapyaychi nishpa.

3 Chayta uyashpan Pabloka Ananiasta aynirka:

Kan kaypi kahunki rimanaykipa rurashkaynita alichu manachu nishpa Moisespa killkashkan kamachishkakunashina. Kunanka kanka chaykunata mana kasushpa kamachishkanki ñukata lapyawanankunapa. Yaya Diosmi kanta kastiganka millaypa yuyayyu llullachiysiki.

4 Pablopa kuchunpi shayahukkunaka chasna rimashkanta uyashpankuna rimarkakuna:

¿Imashnataya chasna millaypata rimanki Yaya Diospa churashkan saserdotekunapa atun aputa?

5 Chasna rimashpankuna Pabloka aynirka:

Llakichiwaychi wawkikuna, mana yachashkanichu pay saserdotenchikunapa atun apu kananta. Yachaynima karka, mana chasna rimaynimachu karka. Yachani Yaya Diospa rimashkanka kasna nin: Ama millaypata rimankichichu apuykichita nishpa.

6 Chay tantaylla kwintak atun apukunamanta shukkunaka fariseokuna karkakuna, shukkunaka saduseokuna. Fariseokunaka wañushkakuna kawsarinankunata kirik karkakuna. Saduseokunaka mana chaykunata kirikchu karkakuna. Pablo chay ishkay chikanta yuyarik kahushkakunata yachashpan tukuy uyanankunapa nishpa sinchita rimarka:

Wawkikuna, ñukaka fariseomi kani, yayaynipas fariseomi karka. Kunan wañushkakuna kawsarinankunata kirishkayniraykumi uchachiy tukuhuni.

7 Pablo chasna rimashkanta uyashpankuna fariseokunaka
saduseokunawa piñanakurkakuna. Manana shuk
yuyayllawa kashpankuna ishkay muntun tukushpankuna
rimanakurkakuna.
8 Saduseokuna ninahun wañushkakunaka mana
kawsarinankunata, chaymantapas angelkunaka, almapas
mana tiyananta. Fariseokunaka ninahun tukuy chaykuna
tiyananta.*
9 Chasna mana shuk yuyayllawa kashpankuna ashwan sin-
chita rimanakurkakuna. Chasna rimanakushpankuna shuk
fariseokuna Moisespa killkashkanta yachachikkuna atarish-
pankuna rimarkakuna:
Kay runapata mana tarinchichu nima shuk millaypa
rurashkanta. Yaya Diospa Espiritunchari, mana kash-
paka shuk angelchari payta rimashka, mana yachanchichu
nishpa.
10 Chasna paykunapura yapa piñanakuhushpankuna chay
komandanteka mancharka Pablota liki liki ruranankunata.
Chayrayku suntalunkunata kamachirka chay runakunapa
makinmanta kichushpankuna kuti wasinkuna ukuma
pushanankunapa.
11 Chay kayanti tutapi Jesukristuka muskuypishina
Pabloma shamushpan rimarka:
Pablo, ama manchariychu, ama llakiriychu, ashwan
sinchikuy. Ñuka munani kay Jerusalenpi ñukamanta
rimashkaykishina kunan chay atun Roma llaktapipas
chasnallatata kwintanaykipa nishpa.

*Chiknik runakuna Pablota wañuchinankunapa yu-
yarirkakuna*

12-13 Kayantima chusku chunka ashwan israel
runakuna tantarishpankuna yuyarirkakuna Pablota
wañuchinankunapa. Yaya Dios ñukanchita kastigachun
kay rimahushkanchita mana paktachishpanchi. Mana
upyashunchichu, nima mikushunchichu Pablota
wañuchinanchikama nishpa rimarkakuna.
14 Chasna yuyarishpankuna chay runakunaka
saserdotekunapa apunkunama, kamachik israel masinkuna
rukukunamapas rirkakuna. Chaypi paktashpankuna
rimarkakuna:
Ñukanchika parihu yuyarishkanchi nima imata miku-
nanchipa, nima upyananchipa Pablota wañuchinanchikama
nishpa.
15 Kunanka kankuna tukuy tantaylla kwintak atun
apukunanti komandanteta tapuychi kaya Pablota

* **23:8** Rikuy Lukaspa Killkashkan Killkapi 20.27

kankunama pushamunankunapa, ashwan alita yachanaykichipa paymanta nishpa. Ñukanchi pay ñampipi kahushpan manara kankunama paktamuhushpanra chawpillapi wañuchishunchi.

16 Chasna rimashkankunata Pablopa paninpa musu wawan uyashpan suntalukunapa wasinkunapi yaykushpan Pablota rimak rirka.

17 Chasna rimashpan Pabloka shuk kapitanta kayashpan rimarka:

Kay musupa shuk shimi tiyan. Komandantema pushay payta kwintananpa.

18 Chasna chay kapitanka chay musuta komandantema pushashpan rimarka:

Chay apishkanchi Pabloka kayawashpan rimawashka: Kay musuta pushay komandantema payta shuk shimita rimananpa nishpa.

19 Chasna chay kapitan rimashpan komandanteka chay musuta makinmanta apishpan chay kwartu ukupi chaynikstuma pushashpan sapallanta tapurka:

¿Imatata kwintanayawanki? nishpa.

20 Chay musuka aynirka:

Shuk israel masinikuna kantashi tapunkakuna kaya Pablota atun apunchikunapa tantarinankuna wasima pushanaykipa, paymanta ashwan alita tapushpa yachanankunapa.

21 Chay apunchikunapa tapunantaka ama kasunkichu. Chusku chunka ashwan runakunami payta wañuchinayashpa pakashpa chapankakuna ñampipi. Paykunaka parihu yuyarishkakuna mana mikunankunapa, nima upyanankunapa Pablota wañuchinankunakama nishpa. Kunanka chapahunkunami.

22 Chasna rimashpan komandanteka chay musuta rimarka:

Kunanka riylla. Nima pita kwintankichu ñukata tukuy chayta kwintawashkaykita nishpa.

Pablota apu Felixma pusharkakuna

23 Chaypina komandanteka ishkay kapitankunata kayashpan kamachirka:

Alichariychi Sesarea llaktama rinaykichipa. Ishkay pachak suntalukuna chakiwa, kanchis chunka suntalukuna kaballupi, chaymanta ishkay pachak suntalukuna lansakunawa rinankunapa alicharinahuchun iskun ura tutapi Sesarea llaktama rinaykichipa.

24 Chaymantapas kaballukunata alichaychi Pabloka chay awapi rinanpa, alita apu Felixpa puntanpi paktananpa.

25 Chaymanta chay komandanteka shuk kartata killkarka
kasna nishpa:
26 Munashkayni atun apu Felix, ñuka Klaudio Lisias kanta
saludani.
27 Kay kachahushkayni runa Pablota israel masinkunaka
chiknishpankuna yanka wañuchinayahunkuna. Romano runa
kananta yachashpayni suntaluynikunawa rirkani payta
kishpichinaynipa.
28 Yachanaynipa imaraykuta chasna wañuchinayahunkuna
nishpa payta israel runakunapa tantaylla kwintak atun
apunkunama pusharkani.
29 Chaypi uyarkani Moisespa killkashkanta mana ka-
sushkanrayku payta uchachishkankunata, maykanmantami
paykuna kikin mana shuk yuyayllawachu kashkakuna.
Mana yachashkanichu nima shuk mana alita rurashkanta
pay wañuchiy tukunanpa, nima karselpi yaykunanpa.
30 Uyashpayni israel masinkuna tukuy parihu
yuyarishkankunata Pablota wañuchinankunapa utkalla
payta kanma kachahuni. Chay uchachik runakunata
rimashkani kanpi alichak rinankunapa. Chayllami kashka
killkashkaynika.
31 Chay suntalukunaka komandantepa kamachishkanta
kasushpa Pablota tutapi pusharkakuna. Rihushkankunapi
puntiru Antípatris llaktapi paktarkakuna.
32 Kayantima chay chakiwa rihuk suntalukunaka wasinku-
nama kutirkakuna. Chay kaballupi rihuk suntalukunallana
Pablota pusharkakuna.
33 Sesarea llaktapi paktashpankuna chay apu Felixta kil-
lkata kurkakuna. Chaymantapas Pablota paypa makinpi
sakirkakuna.
34 Chay killkata leyishkanwasha chay apuka Pablota
tapurka:
¿Maykan allpamantata kanki?
Pabloka aynirka:
Silisia allpamantami kani nishpa.
Silisiamanta kashkanta yachashpan rimarka:
35 Kanta uchachihuk runakuna shamushpankuna kan-
manta uyasha.
Chasna rimashpan suntalunkunata kamachirka Pablota
apu Herodes wañupa atun wasinpi tapashpa kuyrananku-
napa.

24

Pablo apu Felixpa puntanpi rimarka

1 Pichka punchawasha israel saserdotekunapa atun apu
Ananias shuk kamachik israel rukukunawa romanoku-
napa kamachishkankunata alita riksik Tértulo shutiyuta
pushashpa Jerusalenmanta Sesareama rirkakuna, apu Fe-
lixpa puntanpi Pablota alita uchachishunchi nishpa yu-
yarishpankuna.
2 Chaypina Pablota taparishka kashkanmanta pushamush-
pankuna chay alita rimanata yachak Tértulo kallarirka ri-
manata chay aputa kasna nishpa:
Apu Felix, kanta agradesinchi alita kawsashkanchirayku.
Kan yachaykiwa kamachishkaykirayku mana nima
ima llakiyta pasashkanchichu, kushilla kawsashkanchi
llaktanchikunapi.
3 Tukuy parti chasna kushilla kawsanchi, achkata yana-
pashkaykirayku. Kunan kanta atunta agradesinchi.
4 Kunanka mana yapa munanichu kanta unayachinata,
shuk ratulla uyaway kay runamanta rimanayahushkaynita.
5 Kay runata tarishkakuna tukuy partipi yanka llullashpa
shuk mushu yuyaykunata yachachihushkanwa israel
masinkunata piñachishpa purihushkanta. Shukkunaka payta
kasushpa ñawpa yaya rukunkuna wañupa rimashkankunata
manana munanahunchu. Chaymanta Nasaretmanta Jesús
wañuta kirikkunapa kamachik apumi kan.
6 Kunan shuk mana israel runakunata Yaya Diospa was-
inpi yaykuchishpan uchata rurashka. Chayrayku payta
apirkakuna kastigachinankunapa.
7 Chasna kastiganayahushkankunapi chay Lisias shutiyu
komandante shamushpan Pablota makinkunamanta
tankashpa kichurka.
8 Chaymanta rimarka romano apupi alichak rinaykichi
tiyan nishpa. Kunanka kan kikin Pablota tapuy alita
yachanaykipa tukuy rimashkanchika shutipa kananta.
9 Tértulo chasna rimashkanwasha tukuy chaypi kahuk
israel runakuna kayka shutipatami rimashka nishpa ri-
markakuna.
10 Chaymanta chay apuka Pablota makinwa rikuchirka
rimananpa. Chaypina Pabloka rimarka:
Apu Felix, kay allpanchipi kanka ña achka watakunata
apu kashpayki mana manchashpachu puntaykipi
rurashkaynikunamanta rimanayani.
11 Runakunata alita tapushpayki yachanki chunka ishkay
punchami kahun Jerusalenpi Yaya Diosta mañanaynipa pak-
tashkaynika.
12 Manami nima pipas ñukata tariwashkachu nima shuk
runawa piñanakuhushkaynita. Nima Yaya Diospa wasinpi,
nima ñukanchi israel runakunapa tantarinanchi wasikunapi,

nima kanchapipas nima piwa piñanakushpachu kwintarkani.
Chasna rurashkaynita nima pi rikuwarkachu.
13 Kay runakunaka nima shuk millaypata rurashkaynita
rikushpankuna yanka chasna rimahunkuna.
14 Shuk parti ñukamanta kwintashkankuna shimika shuti-
pami kan. Nasaretmanta Jesukristupa yachachishkanta kirik
kani. Chayta kirinanchipa mana alichu ninahun. Chasna
rimashpankunapas chay Jesukristupa yachachishkanta
kirishpayni yaya rukunchi wañukunapa kirishkankuna Yaya
Diosllatatami kushichishpa kawsani. Tukuy Moisespa
killkashkanta, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk
yachachikkunapa killkashkantapas kirishpa kawsani.
15 Kay puntaykipi ñukamanta rimak runakunashinallatata
ñukapas kirini, alita rurak, mana alita rurak runakunaka
wañushkankunawasha kuti kawsarinankunata.
16 Chayrayku tukuy atipashkaynita rurani Yaya Diospa
rikushkanpi, runa masinikunapa rikushkankunapipas ali
yuyaywa, mana uchata rurashpa kawsanaynipa.
17 Kunan achka watata karu llaktakunama purishkayni-
washa Jerusalenma kutimurkani. Shuk llaktakunapi
kawsakkunapa kuwashkankuna kullkinkunata Jerusalenpi
mana imayu kawsak runakunata kunaynipa shamurkani.
Chaymanta shuk wiwakunata wañuchishpa Yaya Diosrayku
rupachichinayashkani.
18-19 Chayta ruranaynipa kamachirishka kashkata
rurashpa alicharirkani Yaya Diospa rikushkanpi
alicharishka kanaynipa. Chaymanta Yaya Diospa wasinpi
yaykurkani. Chaypi kahushpayni nima maykan runakunata
tantachishpa piñachishkanichu. Chaypi Asiamanta israel
masinikuna tinkuwarkakuna. Chay tinkuwak runakunaka
ñukamanta mana alita rimanayashpankunaka paykuna kikin
puntaykipi rimak shamunankuna tiyan.
20 Mana kaypi kahushpankunaka kunan kaypi
kahukkunaka rimawanahuchun ima millaypatachari
rurahushkaynita tariwashkakuna, tantaylla yuyarishpa
kwintak atun apunchikunapa puntanpi kahushpayni.
21 Chay apukunapa tantarishkankunapi kahushpayni
sinchita rimarkani: Wañushkakuna kawsarinankunata
kirishkayniraykumi uchachiy tukuhuni nishpa. Chayllata
rimarkani. Chasna rimashkaynimantalla atipawanahun
uchachinata.
22 Chasna Pablo rimashpan apu Felixka mana ashwanta
uyanayarkachu. Jesukristupa yachachishkanta alita rik-
sirka. Chayrayku chay uchachik israel runakunata nirka:

Komandante Lisias shamushpan alita alichashunchi
nishpa.

23 Chasna nishpan chay apu Felixka shuk kapitanta ka-
machirka:
Pablota kuti karselpi churashpayki ama watankinachu.
Chaymantapas amigunkuna shamushpankunaka Pablota
maykan munashkanta kunahuchun ama arkankichu nishpa.

Felix warminti Pablopa rimashkanta uyarkakuna

24 Shuk punchakuna pasashkanwasha Felixka warmin
Drusilawa rirka pasyanankunapa. Chay Drusilaka israel
warmimi karka. Chay wasipi paktashpankuna Pablota
kayachirkakuna Jesukristuta kirinamanta rimahukta
uyanankunapa. Shamushpan yachachihushkanta
uyarkakuna.
25 Pabloka yachachirka mana paykuna kikin munashkanta
rurashpa kawsanankunapa, ashwan Yaya Diospa
munashkantashina alita rurashpa kawsanankunapa.
Chaymantapas yachachirka wañushkanchiwasha Yaya Dios
rurashkanchikunamanta tapushpan tukuy mana alita rurak
runakunataka kastigananta.
Chasna uyashpan Felixka mancharishpa rimarka:
Chaylla kachun. Shuk puncha atipashpayni kuti kay-
achishkayki ashwanta yachachiwanaykipa nishpa.
26 Chayta rimarka, kullkita pagawashpan kacharisha
nishpa yuyarishpan. Chasna kashpan achka kuti Pablota
kayachirka paywa kwintananpa.
27 Chasna Pabloka Sesareapi ishkay watata taparishka
kawsarka. Chay Felixka ishkay watawasha apu kashkan-
manta llukshinan kashpan Pablota sakirka taparishkata
israel runakunata kushichinanpa. Payranti Porsio Festo
shutiyu yaykurka apu kananpa.

25

Pablo apu Festopa puntanpi rimarka

1 Festoka Roma llaktamanta Sesarea llaktapi paktash-
pan yaykurka mushu apu kananpa. Kimsa puncha apu
tukushkanwasha Jerusalenma rirka.
2-3 Chasna Jerusalenpi kahushpan saserdotekunapa
apunkuna shuk israel masinkuna kamachikkunanti
Pablomanta yanka llullashpa uchachinankunapa payma
rirkakuna. Chaypi paykunaka apu Festota tapurkakuna
Pablota Sesareamanta chay Jerusalenma kachananpa.
Yuyarirkakuna chawpi ñampipi pakashpa chapashpanchi
Pablota wañuchishunchi nishpa.
4 Chasna tapushpankuna Festoka aynirka:
Pabloka Sesareapi taparishka kiparinka. Ñukapas ñallami
chayma kutisha.

5 Chay runa shutipa millaypata rurashka kashpanka
akllashkaykichi apu masikichita kachaychi ñukawa pakta
Sesareama rinankunapa. Chaypi pay mana alita rurashkanta
rimanahuchun.
6 Payka Jerusalenpi pusak puncha ashwanta unayarka.
Chaymanta Sesarea llaktama kutirka. Kayantima Sesareapi
paktashpan Pablota uchachik apukunawa tantarirka. Ka-
machinan tiyarinanpi tiyarishpan Pablota apak rinanku-
napa kacharka.
7 Pablo chayra yaykuhushpan Jerusalenmanta
shamushka israel masinkunaka payta muyukta
kayllayamurkakuna. Chasna muyukta shayarishpankuna
llullashpa sinchita uchachirkakuna. Chasna kashpanpas
mana atiparkakunachu rikuchinata rimashkankunaka
shutipa kashkanta.
8 Chasna rimashpankuna Pabloka rimarka:

Mana shutipachu. Ñukaka mana millaypata
rurashkanichu. Nima imapi mana kasushkanichu ñukanchi
israel runakunapa killkanchikunapi kamachishkakunata.
Yaya Diospa wasinpi mana millaypata rurashkanichu Yaya
Diosta piñachishpa. Chaymantapas romano tukuymanta atun
apumanta mana piñarishpa millaypata rimashkanichu.
9 Festoka israel runakuna alita rikuwanahuchun nishpa
yuyarishpan Pablota tapurka:

¿Jerusalenma rinayankichu chaypi kanwa alichanaynipa
imatami rimahunkuna kanmanta?
10 Festo chasna tapushpan Pabloka aynirka:

Mana. Kan alita yachanki, israel masinikunata nima ima
millaypata rurashkanichu. Kunanka kan romano tukuy-
manta atun apupa churashkanpa puntaykipi shayahuni,
maypimi alichananchi tiyan, mana Jerusalenpichu.
11 Ñuka millaypata rurashkaynita tarishpaykichika
wañuchiwaychi, wañunata mana manchanichu. Paykunapa
rimashkankuna mana shutipa kashpanka nima pi
atipawanchu makinkunapi sakinata. Chayrayku romano
tukuymanta atun apu ñukawa alichachun.
12 Chasna nishpan apu Festoka paywa pakta yuyarik
runankunawa kwintashkankunawasha aynirka:

Romano tukuymanta atun apuma rinata munashpaykika
payma kanta kachasha kanwa alichananpa nishpa.

Festoka atun apu Agripata Pablomanta kwintarka

13 Mana achka puncha pasashkanwasha apu Agripaka
panin Bernisewa Sesareama shamurkakuna apu Festota
pasyanankunapa.

14 Apu Agripa achka punchakunata chaypi kahushpan Festoka payta Pablomanta kwintarka:
Kaypi kahun shuk apirishka runa Pablo shutiyu. Felixka mana alichanata atipashpan apu kananmanta llukshihushpan payta makinipi sakirka.
15 Jerusalenma rishpayni israel runakunapa saserdotenkunapa apunkuna, paykunata kamachik israel masin rukukunanti mana alita rurashkanta ñukama rimak shamurkakuna. Chay Pablota wañuchiy nishpankuna rimawarkakuna.
16 Chasna nishpa shamushpankuna ñukaka rimarkani: Ñukanchi romano apukuna mana nima pita kastigachinchichu, manara alita yachashpanchi shutipa mana alita rurashkanta. Uchachihushka runawa payta uchachihukkunawa ñawipura apupa puntanpi shamushpa alichanchi nishpa israel runakunata rimashkani.
17 Chasna rimashpayni chay uchachihukkunaka ñukawa pakta Jerusalenmanta kayma shamushpanchi kayantimalla alichanaynipa tiyarinapi tiyarishpayni Pablota kayachirkani ñawinpi rimanankunapa.
18 Ñuka yuyarishkani atun millaypatachari rurashka nishpa. Mana chasnachu kashka. Chay uchachikkunaka nima imata kastigaypatachu rimarkakuna.
19 Ashwan mana karkakunachu shuk yuyayllawa paykunapa shuk kirinankunamanta. Chaymantapas Jesús shutiyu runamanta kwintarkakuna. Israel runakuna ninahun Jesuska wañushkami. Pabloka nin Jesuska kawsahumi. Chayraykullami Pablotaka uchachishkakuna.
20 Chasna mana yachashpayni imatami rurasha nishpa Pablota tapurkani: ¿Jerusalenma rinayankichu paykuna kanwa alichanankunapa? nishpa.
21 Chasna tapushpayni niwarka: Romano tukuymanta atun apu Augusto alichachun nishpa. Chasna nishpan ñukaka romano tukuymanta atun apu Augustoma kachanaynikama taparishkallata sakirkani.
22 Chasna kwintashkanta uyashpan Agripaka Festota nirka:
Ñukapas chay runapa rimashkanta uyanayani nishpa.
Festoka aynirka:
Kayami payta uyanki nishpa.

Pabloka atun apu Agripapa puntanpi kwintarka

23 Kayantima Agripaka panin Bernisewa suma churarishkakuna apu Festopa kamachinan wasima rirkakuna, suntalupa apunkunanti, chay llaktapa apunkunawa pakta. Chaypi apu Festoka runankunata kacharka Pablota apak rinankunapa.

24 Pablota puntapi churashpankuna Festoka rimarka:
Atun apu Agripa, tukuy ñukanchiwa pakta kahukkunapas,
rikuychi kay runata. Jerusalenpi kawsak israel
masinkuna, kay llaktapi kawsak israel masinkunapas
yapakta piñarishpankuna wañuchiychi kay runata nishpa
kaparirkakuna.
25 Ñukaka mana tarishkanichu nima imata mana alita
rurashkanta payta wañuchichinaynipa. Chasna kashpan-
pas pay munan romano tukuymanta atun apunchi Augus-
toma alichak rinata. Chayraykumi payta chayma kachasha
nirkani.
26 Kunanka mana yachanichu imatami kay runamanta
killkasha Roma llaktapi kawsak tukuymanta atun apunchi-
rayku. Chayrayku apu Agripa, puntaykipi kay runata apa-
mushkani. Kan alita tapushpayki ima millaypatata rurashka
nishpa yachasha imatami killkanayni tiyan.
27 Mana alichu kan shuk apirishka runata kachanaynipa,
mana rimashpa imamantami payta uchachinahun nishpa.

26

Pabloka pay kikinmanta apu Agripata rimarka

1 Chaypina apu Agripaka rimarka Pablota:
Kunanka kan kikin rimay rurashkaykimanta nishpa.
Chaypina Pabloka makinta alsashpan rimarka:
2 Atun apu Agripa, yapa kushillami kani puntaykipi ri-
mashpa alichanaynipa israel masinikuna ñukata uchachi-
washkankunamanta.
3 Kan alita yachanki imashnami ñukanchi israel runakuna
ñawpamanta pacha kawsapayanchi, chaymantapas maykan-
mantami mana shuk yuyayllawachu kanchi. Chayrayku
kunan rimahushkaynita ali yuyaywa uyaway.
4 Ñuka wawamanta pacha Tarso llaktapi, chasnallatata
Jerusalenpipas musumanta pacha kawsashkaynita tukuy
runa masinikuna alita yachanahun.
5 Paykuna munashpankunaka tukuyta kwintanahuma
ñuka fariseo kashkaynita, tukuy ñukanchi israel
runakunamanta Moisespa killkashkan kamachishkakunata
ashwan alita paktachikkunamanta.
6 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchi wañukunata rimashkanta
kirishkaynirayku kunan ñukaka tapuy tukuhuni. Yaya Dioska
rimarka tukuy wañushkakuna kuti kawsarinankunata.
7 Tukuy ñukanchi chunka ishkay ayllukunamanta mirashka
israel runakuna chasnallatata chapahunchi rikunata, Yaya
Diospa rimashkantashina wañushkakuna kuti kawsarinanku-
nata. Chayrayku Yaya Diosta kushichinchi punchanti tutanti.

Apu Agripa, ñukapas chayta kirishpa kawsahushpayni kunanka chaymanta israel masinikunaka uchachiwanahun.

8 ¿Imaraykuta mana kirinkichichu Yaya Dios wañushkakunata kuti kawsachinanta?

Pablo Jesukristuta kirik tukushkanmanta kwintarka

9 Ñawpa ñukapas yuyaripayarkani ali kananta Nasaretmanta Jesusta kirikkunata parisichinaynipa.

10 Chayrayku Jerusalenpi Jesusta kirikkunata parisichirkani. Chaymanta saserdotenchikunapa apunkuna arí nishpa killkashkankunata rikuchishpayni achka Jesukristuta kirikkunata karselpi churachirkani. Chaymantapas kirikkunata wañuchihushpankuna alimi nirkani.

11 Tukuy ñukanchi israel runakunapa tantarinanchi wasikunapi yaykushpayni achka kuti chay kirikkunata asutichirkani Jesukristuta mana kirishanachu nishpa rimanankunapa. Paykunata yapa sinchita piñarishpayni karu llaktakunamapas rirkani asutichishpa parisichinaynipa.

12 Shuk puncha Jesukristuta kirikkunata kastigachisha nishpayni rihurkani Damasko llaktama. Rirkani saserdotenchikunapa apunkunapa killkashkankunawa, ali kan Jesukristuta kirikkunata apishpan kastigachinanpa nishpa.

13 Atun apu Agripa, rihushkaynipi chawpi ñampipi chawpi puncha intimanta pasa punchahlla ilampashina silumanta ñukanchipi muyukta rikurirka.

14 Chasna rikurishpan tukuy mancharishpa allpama urmarkanchi. Chaypi shuk shimita, kikin hebreo shiminipi rimahukta uyarkani: Saulo, Saulo, ¿imaraykuta parisichiwahunki? Jesukristuta kirikkunata parisichisha nishpaykika kan kikinmi parisinki. Imashnami tarawak wakraka piñarishpan puntayachishka kaspita patyashpan pay kikinta nanachin, chasnallatatami kanpas parisichiy tukunki nishpa rimawarka.

15 Chasna nishkanta uyashpayni tapurkani: ¿Pitaya kanki, Señor? nishpa. Chaypina ayniwarka: Ñukami kani Jesús, maykantami parisichihunki nishpa.

16 Kunanka atariy. Kanta rikurishkani ñukapa kamachinayni kanaykipa. Kunan ñukata rikuwashkaykimanta kwintashpa purikmi tukunki.

17-18 Kanta tukuy partima kachashkayki ñukamanta yachachinaykipa. Chasna rurashpayni kanta israel masikikunapa makinkunamanta, mana israel runakunapa makinkunamantapas kishpichisha mana wañuchinankunapa. Runakunata ñukamanta yachachinayki tiyan paykuna amsapishina kawsashkankunamanta llukshinankunapa, Yaya

Diospa kamachishkankuna tukunankunapana. Paykunata yachachinayki tiyan paykunapas ñukata kirinankunapa. Chasna kirishpankuna uchata rurashkankunamanta llakichiy tukunkakuna, chaymantapas tukuy Yaya Diospa aliyachishkan runankunawa pakta wiñayparayku paywa pakta kawsankakuna nishpa.

19 Chayrayku atun apu Agripa, chasna uyashpayni Yaya Jesús chay silumanta rimawashkanta mana killashpachu kasurkani.

20 Puntiru Damasko llaktapi, chaymanta Jerusalenpi, tukuy Judea allpapipas, israel masinikunata, mana israel runakunatapas kwintashpa yachachirkani: Uchata ruranata sakishpaykichi Yaya Diosta kasushpa, alitana rurashpa kawsaychi. Chasna rurashpaykichimi mushu yuyayyu tukushkaykichita rikuchinkichi nishpa yachachirkani.

21 Chasna yachachihushkaynirayku israel masinikunaka ñukata Yaya Diospa wasinpi tariwashpankuna apiwarkakuna wañuchishunchi nishpa.

22 Chasna kashpantata Yaya Dios yanapawashkanrayku kunankama katihuni tukuy runakunata kwintashpa. Apukunata, mana apukunatapas yachachihuni Moisespa killkashkanta, chaymanta Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkankunata, imatami Yaya Dios ruranka nishpa.

23 Paykuna ñawpa killkarkakuna Yaya Diospa Kachanan Kishpichik parisishpa wañunanta, chaymanta wañushkanwasha tukuy wañushkakunamanta pay puntiru kawsarinanta. Chaymanta payka ñukanchi israel runakunata, mana israel runakunatapas yachachinan tiyan imashnami amsapishina kawsashkanchimanta kishpichiy tukushunchi nishpa. Chayllatatami ñukapas yachachini.

Pablo munarka Agripa Jesukristuta kirik tukunanpa

24 Pablo chasna rimashpan apu Festoka sinchita rimarka:

Pablo, musparihunkimi. Yapa killkata yachakushpayki chasna muspa tukuhunki.

25 Chaypi Pabloka ali yuyaywa aynirka:

Atun kamachik Festo, mana muspachu kani. Alita yuyarishpaynimi rimashkani shutipa kashkata.

26 Atun apu Agripaka tukuy chaykunata alita yachan, chayraykumi paypa puntanpi mana manchashpachu rimahuni. Tukuy Jesukristumanta yachashkaynita payka ña uyarka. Mana pakallachu Jesusta wañuchirkakuna.

27 Apu Agripa, ¿Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunapa killkashkankunata kirinkichu? Yachani paykunata kirinaykita nishpa rimarka Pabloka.

28 Chasna Pablo tapushpan atun apu Agripaka aynirka:
Astalla pishin yachachiwashpayki ñukapas Jesukristuta
kirik tukunaynipa.
29 Agripa chasna nishpan Pabloka aynirka:
Achkata mana achkata yachachishpaynipas mana
imananchu. Yaya Diosta mañani, kan, tukuy kaypi
uyawahukkunapas Jesukristuta kirik tukunaykichipa
ñukashina. Chasna kashpanpas mana munanichu kankuna
ñukashina kadenawa watarishka kanaykichipa.
30 Pablo chasna rimashkanwasha atun apu Agripaka panin
Bernisewa pakta, apu Festopas, tukuy chaypi tiyahukkuna-
pas atarishpankuna llukshirkakuna.
31 Kanchapi paykunapura kwintarkakuna:
Kay runaka nima imata rurashkachu wañuchichinanchipa,
nima watarishka kananpa.
32 Chasna nishpankuna Agripaka Festota rimarka:
Kay runata kacharinchima karka, mana romano tukuy-
manta atun apuma rinata tapumachu karka nishpa.

27

Pablota Roma llaktama kacharkakuna

1 Ña apu Festo Pablota lanchapi Italia allpapi kahuk Roma
llaktama kachanata munashpan chay shuk apirishkaku-
nanti kapitan Juliota kurka. Chay kapitanka romano tukuy-
manta atun apupa shuk muntun suntalukunata kamachikmi
karka. Ñuka Lukaspas paykunawa pakta rirkani Pablota
yanapanaynipa.
2 Chaypi Tesalónika llaktamanta Aristarko ñukanchiwa
parihu rirka. Tesalónika llaktaka Masedonia allpapimi
kan. Chasna ñukanchi Adramitio llaktamanta lanchapi
uraykurkanchi. Chay lanchaka Asia allpapi llutarina karka.
Chasna uraykushpanchi Sesarea llaktamanta llukshirkanchi.
3 Kayantima Sidón llaktapi paktarkanchi. Chaypi kapi-
tan Julioka Pablota llakichishpan sakirka amigunkunama
pasyak rinanpa, munashkanta kunankunapa.
4 Chay Sidón llaktamanta llukshishpanchi sinchi wayra
ñukanchita arkarka. Chayrayku Chipre isla washata
rirkanchi.
5 Chipremanta chimpashpa Silisia allpa mayanta, Panfilia
allpa mayantapas pasarkanchi. Chasna pasashpanchi Lisia
allpapi kahuk Mira llaktapi paktarkanchi.
6 Chaypi kapitan Julioka tarirka shuk lanchata Alejandria
llaktamanta Italia allpama rihukta. Chay lanchapi ñukanchita
uraykuchirka rinanchipa.

7 Chaypina achka punchakunata alimanta rirkanchi.
Chasna paktarkanchi Kinido llakta chimpapurapi.
Chaypipas wayra mana pitikta pasaypata rurashpan Kreta
isla washata rirkanchi. Chasna rishpanchi chay isla punta
Salmón shutiyu mayanta pasarkanchi.
8 Achkata parisishpa isla mayanta alimanta rirkanchi.
Chasna rihushpanchi Lasea llakta mayanllata, Buenos Puer-
tos llakta lancha llutarinapi paktarkanchi.

9 Unayta lanchapi shamuhushkanchirayku lancha rina
uras ña pasarka. Chay killakuna atun yaku marpi purinapa
mana alichu karka. Sinchi wayra, atun ulas, sinchi tamyapas
tiyashpan yapa manchaypa karka. Chasna kashpan Pabloka
kunarka:
10 Lanchata purichik runakuna, rihushpalla katish-
panchika rikuni manchaypata pasananchita. Lanchaka
kargawa pakta chinkarinanta rikuni. Chaymanta ñukanchipas
atipanchima chinkarinata.

11 Pablo chasna rimashpanpas chay kapitanka ashwanta
kasurka lancha amupa rimashkanta, chaymanta lanchapa
kapitanpa rimashkanta.
12 Buenos Puertospi mana alichu karka tamya punchaku-
nata pasananchipa, sinchi wayra kashkanrayku. Chasna
kashpan ña tukuy yuyarirkakuna ali kama chay purtumanta
llukshinanchipa, Fenise llaktama rinanchipa, tamya pun-
chakuna pasanankama. Chay Feniseka Kreta isla puntapi
kashpan lanchakunapa ali llutarina llaktami karka, mana
sinchi wayra tiyashkanrayku.

Atun yaku marpi sinchi wayra sinchi ulaspas tiyarka

13 Chasna kashpan shuk puncha ali wayra atun yaku
mar kinkraymanta wayrashpan chay runakuna ali pun-
chami tukunka Fenisema rinanchipa nishpa yuyarirkakuna.
Chasna yuyarishpankuna lancha watashkashina shayarina
fierrota yaku ukumanta surkushpankuna Kreta isla mayanl-
lata rirkanchi.
14 Astalla unaypi chasna rihushkanchipi kunkaymanta
yapa sinchita wayrashpan wayraka kallarirka lanchata
kuchan partima apanata.
15 Chasna sinchita wayrashpan mana atiparkakunachu
lanchata alita kuskanchanata. Wayraka maytapas apachun
nishpa sakishpankuna wampurishpa rirkanchi.
16 Chasna rishpanchi shuk uchilla isla Kauda shutiyu
washata pasarkanchi. Chaypi mana yapa sinchita wayrash-
pan sinchita tarawashpa lanchapi watarishpa rihuk botita
lancha awama atiparkanchi aysanata mana waklinanpa.

17 Chay botita aysashkanchiwasha tukuy lancha muyukta
waskawa watarkakuna mana pakirinanpa nishpa. Chay
kuchupi tiyarka shuk awalla Sirte shutiyu. Lanchaka
chaypi takarishpan pakirinata yapa manchashpanchi lan-
chata wayrawa purichina llachapata watarishka kahukta
kaspinmanta surkurkakuna. Yanka chasnalla llachapa illa
wayra apashkallawa rirkanchi.
18 Kayantima chasnalla sinchi wayra ulaspas kahushpan
lancha apahuk imakunata atun yaku marpi wichurkakuna
lanchankunata pankallayachinankunapa.
19 Ashwan kayantima lancharayku munahushkankunata-
pas apishpankuna atun yaku marpi wichurkakuna.
20 Achka punchakunata sinchita wayrashpan intika istril-
lakunapas mana rikurirkakunachu. Yapa sinchi wayra,
tamya, ulaspas chasnalla katihushpan wañunanchi punchami
paktarihun nishpa yuyarirkanchi.

21 Ña unay nima pi mikunayashpan Pabloka paykunapa
chawpinkunapi shayarishpan rimarka:

Amigukuna, rimashkaynita kasunkichima karka,
Kreta islamanta mana llukshinchimachu karka. Chasna
rimashkayni shimita kasunkichima karka, mana kasnachu
parisihunchima, nima lancha apahuk imakunata wichunaka
tiyamachu karka.
22 Chasna kashpanpas kunanka ama manchariychichu,
ashwan sinchikuychi. Nima shuk kankunamanta
wañunkichichu. Lanchallami chinkarinka.
23 Ñukaka Yaya Diospa runan kashpayni payta kasushpa
kawsashpayni kunan tuta Yaya Diospa shuk angelka ñukata
rikurik shamushka.
24 Chay angelka rimawashka: Pablo, ama manchariy-
chu. Kanka romano tukuymanta atun apupa puntanpi pak-
tanayki tiyan. Kanta kushichishpa Yaya Dios tukuy kay lan-
chapi kahukkunata kishpichinka, nima shuk runa kay atun
yaku marpi chinkarinkachu.
25 Chayrayku amigukuna, karishina sinchikuychi. Yaya
Diospa rimashkanka paktarinkami, imashnami paypa an-
gelka rimawashka.
26 Chasna kashpanpas Yaya Dios ñukanchita kishpichishpan
wayraka shuk islapi tankashpan wichunka.

27 Ishkay semanata rihushpanchi wayra tankashpan yanka
wampurishpa Adria shutiyu atun yaku marpi paktarkanchi.
Ña chawpi tuta lanchata purichikkunaka allpa mayanpi pak-
tahushkanchita musyarkakuna.
28 Kuchachu nishpa tupushpankuna kimsa chunka sokta

metro tupu kucha karka. Chaymanta chaynikpi kuti tupushpankuna ishkay chunka kanchis metro tupulla kucha karka.
29 Chayta rikushpankuna lanchanchimi samantapi takarishpan pakirinka nishpa mancharirkakuna. Chayrayku lancha watashkashina chusku shayarina fierrokunata lancha sikimanta yakuma kacharirkakuna lanchaka shayarinanpa. Mancharishka chaparkakuna pakarinanta.
30 Chasna chapahushkankunapi lanchata purichihukkunaka mitikushpa rishpanchi kishpishunchichari nishpa yuyarirkakuna. Ñukanchikunata llullachishpa lancha shayarina fierrota punta partipas kacharishunchi nishpankuna botita lancha puntamanta pakalla paskarkakuna, yakupi uraykuchinayarkakuna rinankunapa.
31 Chasna rurahushpankuna Pabloka rikushpan suntalukunapa kapitanta, suntalukunatapas rimarka:

Chay runakuna mana lanchapi kiparishpankunaka kankunaka mana kishpinkichichu, yakupimi chinkarishpa wañunkichi.
32 Chasna nishpan chay suntalukunaka chay botipa watarishkan waskakunata pitishpankuna botita yakuma kacharirkakuna.
33 Ña pakarihushkapi Pabloka chaypi kahukkunata mikunankunapa kunarka:

Mancharishka kahushkaykichirayku ña ishkay semanata mana mikushkankichichu.
34 Kunanka alita mikunaykichi tiyan, sinchikushpaykichi kishpinaykichipa. Ama manchariychinachu. Nima pi atun yaku marpi chinkarinkachu, nima ima pasankichichu.
35 Chasna rimashkanwasha Pabloka panta apishpan tukuy runakunapa rikuhushkankunapi Yaya Diosta agradesirka. Chaymanta panta pakishpan kallarirka mikunata.
36 Chasna Pablo mikuhushpan tukuy paykunapas sinchikushpankuna mikurkakuna.
37 Chay lanchapi tukuy ñukanchiwa pakta karkanchi ishkay pachak kanchis chunka sokta runakuna.
38 Chasna saksakta mikushkanchiwasha lanchaka ashwanta pankallayananpa mikuna trigu muyukunata atun yaku marpi wichurkakuna.

Tukuy lanchapi rihukkuna wañuymanta kishpirkakuna

39 Ña pakarihushpan chay lanchata purichik runakuna karumanta allpata rikushpankuna mana riksirkakunachu chay allpata. Chaypi shuk tiyu rikutuyuta rikurkakuna. Chasna rikushpankuna yuyarirkakuna, atipashpanchika lanchata chayma llutachishunchi nishpa.

40 Lanchata chayma llutachinayashpankuna lancha
watashkashina shayarinan fierrokunapa waskankunata
pitirkakuna chay rikutuma paktananchipa. Chaymanta
lancha puntapi wayra tankana llachapata sikachishpa
timplachirkakuna, chaymantapas timonkunata watana
waskakunatapas paskarkakuna wayrawa tiyuma
rinanchipa.
41 Chasna rishpanchi lancha puntaka shuk awallapi sikakta
rirka, mana kuyuchiypata. Siki partika kuchapi kiparirka.
Ulas sinchita waktarishpan lancha siki parti tukuy pakirinata
kallarirka.
42 Chasna lancha pakirishpan suntalukunaka tukuy
apirishka kahukkunata wañuchinayarkakuna mana
waytashpa mitikunankunapa.
43 Chasna wañuchinayashpankuna chay kapitanka Pablota
kishpichinayashpan suntalunkunata arkarka nima pita
wañuchinankunapa. Chasna arkashpan kamachirka
waytanata atipakkunata puntiru yakuma saltanankunapa,
waytashpa allpama paktak rinankunapa.
44 Chaymantapas kamachirka mana waytanata atipakku-
nata lancha pakirishka tablakunata, wampurik imakunat-
apas apishpankuna wampurishpa allpama rinankunapa.
Chasna rurashpa rishpanchimi tukuy kawsa paktarkanchi.

28

Imashnami Pabloka Malta islapi pasarka

1 Ña ñukanchi chay allpapi alita paktashkanchiwasha Malta
shutiyu isla kashkanta yacharkanchi.
2 Chay islapi kawsak runakunaka ñukanchita llakichish-
pankuna alita yanaparkakuna. Tamya kashpan chaymanta
yapa chiri kashpan ninata apichishpankuna tukuy ñukanchita
kayarkakuna kununanchipa.
3 Chaypi Pablopas yantakunata maskashpan ninapi chu-
rahurka. Chasna churahushkanpi shuk machakuya ru-
pata musyashpan llukshirka. Pablopa makinpi kanishpan
warkurirka.
4 Chaypi chay islapi kawsak runakunaka Pablopa mak-
inpi machakuya kanishpa warkurihushkata rikushpankuna
paykunapura rimarkakuna:
Kay runaka runata wañuchikchari. Pay chasna atun yaku
marpi wañunamanta kishpishpanpas kunanka rantipak dios-
ninchi kastigahun.
5 Pabloka machakuyata ninama chawsirka. Paytaka nima
imata rurarkachu.
6 Chay rikuhuk runakunaka rikushpalla unayta
chaparkakuna, makin punkishpan kunkaymanta

wañushka urmanka nishpa yuyarirkakuna. Chasna yuyarishpankunapas Pablota nima imanachirkachu. Chasna kashpan chikanta yuyarishpankuna rimarkakuna:

Kay runaka shuk diosmi nishpa.

7 Chay paktashkanchimanta mana karupichu chay islapi kawsak apupa allpanka karka. Chay apu Publio shutiyuka ñukanchita llakichishpan wasinma pushashpan kimsa punchata yanaparka.

8 Chasnapi yacharkanchi Publiopa yayan yawar kichawa, kalinturawapas wañuhurka. Chasna kahushkanta yachashpan Pabloka chayma rirka. Sirihushkan kwartupi yaykushpan Yaya Diosta mañarka payta ampinanpa. Makinta unkushkapa awanpi churashpan ampirirka.

9 Pablo chasna ampishkanta rikushpankuna chay islapi kawsak unkushkakunapas shamurkakuna ampirinankunapa. Chasna shamushpankuna tukuy ampirirkakuna.

10 Chay ampirishka runakunapas ñukanchita llakichishpankuna achkata kurkakuna. Ña alicharishka kahushkanchipi shuk lanchapi uraykunanchipa Italia allpama rinanchipa, chay islapi kawsak runakunaka tukuy purihushkanchipi munashkanchita kurkakuna.

Pablo Roma llaktapi paktarka

11 Kimsa killata chay islapi kiparishkanchiwasha Alejandria llaktamanta lanchapi uraykurkanchi Roma llaktama rinanchipa. Chay lanchaka chay islapi tamya killakuna pasananta chapashpa karka. Chay lancha puntapika egipto runakunapa ishkay diosninkuna, Kastor, Polux shutiyukunapa almankuna kaspimanta rurarishka karkakuna.

12 Chay Malta islamanta llukshishpanchi Sirakusa shutiyu llaktapi paktarkanchi. Chay Sirakusa llaktaka Sisilia shutiyu islapimi. Chaypi kimsa punchata kiparirkanchi.

13 Chaymanta isla Sisilia allpa mayanta lanchapi wampurinlla rishpanchi Regio llaktama paktarkanchi. Chay Regio llaktaka Italia allpapimi. Kayantima ali wayraka uraymanta ñukanchita tankashpan Puteoli llaktapi paktarkanchi.

14 Chay llaktapi tarirkanchi Jesukristuta kirik wawkikunata. Paykunaka ñukanchita kayarkakuna shuk semanata paykunawa kiparinanchipa. Chasna shuk semanata kiparishkanchiwasha Roma llaktama rirkanchi.

15 Chasna rihushpanchi chay Roma llaktapi Jesukristuta kirik wawkikuna shamuhushkanchita yacharkakuna. Chayrayku Roma llaktamanta llukshishpankuna Tres Tabernas shutiyu llaktakama, Foro de Apio shutiyu

llaktakamapas ñukanchita tinkunankunapa shamurkakuna. Pabloka paykunata rikushpan Yaya Diosta agradesishpa yapa kushikurka.

16 Chasna Roma atun llaktapi paktashpanchi kapitanka Pablota sakirka sapallan shuk wasipi kawsananpa shuk suntalulla payta kuyrachun nishpa.

Pablo Roma llaktapi Jesukristumanta yachachirka

17 Kimsa puncha paktashkanchiwasha Pabloka Romapi kawsak israel masinkunapa apunkunata kayachirka. Shamushpankuna tantarishkankunapi Pabloka rimarka kasna nishpa:

Wawkinikuna, uyawaychi. Nima imata rurarkanichu Israel allpapi kawsak israel masinchikuna piñariwanankunapa. Yaya rukunchi wañukunapa yachachishkankunata mana pantachichirkanichu. Chasna kashpantata Jerusalenpi kawsak israel masinchikunaka apiwashpankuna runa wañuchiktashina romano runakunapa makinkunapi sakiwarkakuna.

18 Chasna romano apukuna ñukata tapuwashpankuna nima tarirkakunachu mana ali rurashkaynita kastigashpa wañuchiwanankunapa. Chayrayku kacharinayawarkakuna.

19 Chasna kashpanpas israel masinchikunaka ama kachariychichu nishpankuna arkarkakuna. Chasna arkashpankuna ñukaka rimarkani romano tukuymanta atun apullami alichanan tiyan ñukawa nishpa. Chasna nishpaynipas israel masinikunawa piñarishkaynika mana tiyawanchu.

20 Kankunata rikushpayni tukuy chayta rimanaynipa kayachirkani. Kaypi kadenawa watarishka kahuni Yaya Dios Kishpichikta kachashkanmanta runakunata yachachihushkaynirayku maykantami tukuy ñukanchi israel runakuna yapa chapashkanchi.

21 Chasna Pablo rimashpan paykunaka rimarkakuna:

Ñukanchika kanmanta mana nima shuk killkata chay Jerusalenpi kawsak israel masinchikunamanta apirkanchichu. Nima pi chaymanta kayma shamushpan millaypata rurashkaykita ñukanchita rimarkachu.

22 Kunanka yuyarishkaykita ñukanchita rimay. Yachanchi tukuy parti chay mushu yachachishkaykita kirikkunata piñarishpa rimanahun, chay mushu kirishkankuna mana ali kananta.

23 Chasna rimashpankuna churarkakuna shuk puncha kwintanankunapa. Chay puncha paktarishpan achka runakuna Pablopa kahushkan wasima shamurkakuna. Chaypi tantarishpankuna Pabloka tutamanta pacha

tutayanankama yachachirka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chaymantapas Moisés wañupa killkashkanta, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkankunatapas leyishpan yachachirka Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta. Payka yapa munarka kirinankunapa.

24 Chasna nishpan shukkunaka paypa rimashkanta kirirkakuna, shukkunaka mana kirirkakunachu.

25 Chasnamanta mana shuk yuyayllawa kashkankunarayku rimanakushpankuna shukkuna llukshihushpankuna Pabloka ashwanta rimarka kasna nishpa:

Shutipami Yaya Diospa Espíritun chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiasta rimarka, yaya rukunchikunata Yaya Diospa rimashkanta rimananpa kasna:

26 Runa masikikunama riy. Paykunata yachachiy kasna nishkaynita: Kankuna yachachishkaynita alita uyahushpaykichipas mana asirtankichichu. Ali rurashkaynita rikuhushpaykichipas mana asirtankichichu imaraykumi chasna rurashkani.

27 Yuyaykichika taparishka kahun. Ñawikichika taparishkashina kashpankuna ali rurashkaynita mana rikunkichichu. Rinkrikichika taparishkashina kashpankuna rimashkaynita mana uyankichichu. Chasna tukushpaykichi manana atipankichichu uchaykichikunamanta yuyarishpaykichi llakirinata, ñuka llakichishpayni kankunata aliyachinaynipa nishpa.

28 Kunan kayta yachaychi: Kunanmanta pacha yachachisha mana israel runakunata, Yaya Dios paykunatapas uchankunamanta llakichishpan kishpichinanta. Chasna yachachishpayni paykuna shutipa kasunkakuna.

29 Pablo chasna rimashpan israel masinkunaka paykunapura yapa rimanakushpa wasinkunama kutirkakuna.

30 Pabloka ishkay watata chay pagashkan wasipi Roma llaktapi kawsarka. Tukuy payta pasyanapa shamuk runakunata chay wasipi yaykuchipayan.

31 Mana manchashpachu katirkalla yachachishpa Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chaymantapas katirkalla yachachishpa Jesukristu Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta. Nima pi paypa yachachihushkanta arkarkachu. *Chayllata ñuka Lukaska killkashkani.*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA ROMA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo kirik masinkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñukami Jesukristupa kamachishkan runa kani. Yaya Dios ñukata akllawashka apostol kanaynipa, paypa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa.

2 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna ña chay kishpichik shamunanmanta killkarkakuna. Chay killkashkankuna shimika Yaya Diospami kan.

3-4 Chay killkashkankunata Yaya Dios paktachirka Wawanta kachashpan. Runa tukushpan atun apunchi David wañupa miraymanta wawayarirka. Chaymantapas ucha illa Yaya Diosshina kashkanrayku Amunchi Jesukristu wañushkanmanta kawsarishpan Yaya Dios tukuy ñukanchikunata atun yachayninwa riksichirka kikin Wawan kananta.

5 Chay Jesukristuka ñukata akllawashpan apostol kanki nishpa kachawashka paypa shiminta yachachinaynipa tukuy kankuna mana israel runakunapa llaktaykichikunapipas achka runakuna paytana kasushpa kawsanankunapa.

6-7 Kankunatapas Roma llaktapi kawsakkunata Jesukristu kayashka, payta kirishpaykichi paypa runankuna kanaykichipa. Kankuna Yaya Diospa yuyashkan runankunaraykumi kay kartata killkahuni. Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo yuyarin Roma llaktama rinata Jesukristuta kirikkunata sinchikuchinanpa

8 Manara ashwanta rimashpaynira kankunata rimani: Jesukristu alichashpan Yaya Dioswa kwintananchipa Yayanchi Diosta agradesini karan shuk kankunarayku. Tukuy allpakunapi runakuna alita kirishpa kawsahushkaykichimanta uyashkakuna.

9 Yaya Dioska yachanmi tukuy uras kankunarayku mañahushkaynita. Tukuy shunkuynimanta pacha payta kasuk kashpayni chay suma ali shimita Wawan Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachini.

10 Yaya Dios yachan tukuy uras payta tapuhushkaynita munashpanka kachawananpa kankunata rikuk rinaynipa.

11 Yapa munani kankunata ñawipura riksik rinata. Munani Yaya Diospa Espíritun yanapawashpan kankunata yanapanata, ashwan alita Jesukristupi sinchikushpa kawsanaykichipa.
12 Mana chayllachu, ashwan kankunawa kahushpayni kankunapas ñukata sinchikuchiwankichima. Jesukristuta kirihushkanchimanta kwintashpanchi ashwan yuyayta kunakushunchi.
13 Wawkikuna panikuna, kayta yachaychi, achka kuti munashkani kankunama rinata. Chasna rinata munashpaynipas kunan kama manara atipashkanirachu. Chasna kashpanpas yapa munani kankunata yachachinata, imashnami shuk llaktakunapi runakunata yachachishkani.
14 Yaya Dios kachawashka tukuy runakunata paypa shiminta yachachinaynipa. Yuyayyu runakunata, mana yapa yuyayyu runakunatapas, killkata yachak runakunata, mana killkata yachak runakunatapas yachachinayni tiyan.
15 Chasna kashpan yapa munani kankuna Roma llaktapi kawsahukkunatapas Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinata.

Yaya Dios yachayninwa tukuyta atipan ruranata

16 Mana pinkanichu Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinata. Kay shimika Yaya Diospa yachayninwa kashpan maykanpas ñukanchi israel runakuna, kankuna mana israel runakunapas kay shimita shutipa kashkanta kirishpa kasunahun, chaykunami kishpishka kankakuna.
17 Kay shiminmantami yachanchi imashnami Yaya Dios runakunarayku paywa alichashpan paypa rikushkanpi ali kashunchi. Payta kirishpa ñukanchirayku rurashkanpi sinchikurishpanchilla paypa rikushkanpi ali kashunchi. Chasnami Yaya Dios ñawpa ña killkachirka kasna:

Maykanmi ñukapi kirishpa sinchikurin, payllami aliyachishka kashkanrayku ñukawa wiñaypa kawsanka nishpa.

Yaya Dioska tukuy runakunata mana alita rurashpa kawsashkankunamanta kastigankami

18 Yachanchi Yaya Dioska yapa piñarishpanmi kastiganka tukuy mana payta kasuk mana alita rurak runakunata. Paykunaka mana ali rurashkankunawa runakunata arkanahun Yaya Diospa shutipa kashkan shimita kirinankunapa.
19 Yaya Diospa rimashkanka shutipa kashkata paykuna alita yachanahun, pay kikin paykunata riksichishkanrayku.

20 Kay allpata rurashkanmanta pacha tukuy runakuna atipanahun riksinata imashnami kan Yaya Dioska. Payta mana rikushpanchipas paypa rurashkanta rikushpa atipanchi riksinata, pay mana tukurik atun yachayyu Yaya Dios kananta. Chayraykumi nima maykan millaypata rurak runa rurashkanmanta tapuy tukushpan atipankachu rimanata mana yachashkanichu Yaya Dios tiyananta nishpa. Chayrayku mana ali rurashkanmanta mana llakichiy tukunkachu.

21 Yaya Diosta riksishpankunapas manami munarkakunachu payta Yaya Diostashina kushichinata, nima agradesinata. Payta kushichinankunaranti ashwanta mana alikunata yuyarishpa kawsanahun. Chasna mana alita yuyarishpankuna amsapishina kawsanahun, manana atipanahunchu riksinata maykanmi ali kan.

22 Tukuyta yachakmi kanchi nishpankunapas yuyay illashina kanahun.

23 Mana munanahunchu atun yachayyu, mana wañuk Yaya Diosta kushichishpa kawsanata. Chasna kashpan paykunaka runakunapa rurashkankunata atunyachishpa mañanahun. Wañuk runashina, rikrayu pawakkunashina, allpapi purik animalkunashina, machakuyakunashina rurarishkakunatami atunyachishpa mañanahun Yaya Diostashina.

24 Chayrayku Yaya Dioska paykunata sakishka, paykuna kikin munashkankunata ruranankunapa. Chasna kashpankunami paykuna kikinpa aychanta waklichishpa paykunapura shukwa shukwa pinkaypata ruranahun.

25 Yaya Diospa shutipa rimak shiminta mana kasunata munashpankuna llulla shimikunallata kasunahun. Yaya Diospa rurashkan imakunata yuyashpa kasushpa kawsanahun, mana munanahunchu kikin Yaya Diosta yuyashpa kasushpa kawsanata. Chayka manami alichu. Ñukanchi runakunaka tukuy uras tukuyta rurak Yaya Diosllata kushichishpa kawsananchi tiyan. Chasna kachun.

26 Runakuna mana Yaya Diosta yuyashpa kawsashkankunaraykumi Yaya Dioska paykunata sakishka pinkaypa munashkankunallata rurashpa kawsanankunapa. Chasna kashpan rikuychi, warmikunapas kusankunawa tupanakushpa kawsanata sakishpankuna warmipura pinkaypata ruranahun.

27 Chasnallatata karikunapas warminkunawa tupanakushpa kawsanata sakishpankuna karipura pinkaypata ruranahun. Chasna pinkaypata rurahushkankunaraykumi paykuna kikin aychankunata waklichishpankuna kastigarishka kanahun.

28 Yaya Diosta mana kasunayashpankuna payka chay
runakunata sakishka millaypa yuyayninkunawa pinkay-
pakunata ruranankunapa.
29 Chasna kashpankunami paykunaka tukuy mana
alikunata rurashpa kawsanahun. Runa masinkunata
mana alita ruranahun, tukuy imakunata paykuna
kikinrayku munanahun, yapa millaypata ruranahun. Mana
awantashpankuna shuk runa shuk imapi paykunamanta
pasa kananta tukuy runakunawa parihuyanata
munashpa kawsanahun. Runakunata wañuchikkuna,
rimanakuysikikuna, piñariysikikuna, llullaysikikuna,
millaypata yuyarikkuna kanahun.
30 Runa masinkunata washanchakkuna kanahun, Yaya
Diosta chiknik, nima pita kasukkuna. Paykuna kikinlla
yapa ali kanata yuyarik, paykuna kikinta atunyachishpa
rimakkuna kanahun. Chaymanta millaypa ruranallata yu-
yarinahun. Yayankunata mana kasunahunchu.
31 Mana asirtanata munanahunchu maykanmi ali,
maykanmi mana alichu, rimashkankunata mana
paktachinahunchu, mana nima pita yuyanahunchu,
chaymantapas nima pita llakichinahunchu.
32 Chay mana alita rurak runakunaka yachanahun Yaya
Dios chay mana ali rurashkankunamanta kastigananta.
Tukuy mana alita rurakkunaka wiñaypa wañuyta parisi-
nankunata yachanahun. Chayta yachashpankunatatami
mana alita rurashpalla kawsanahun. Mana chayllachu.
Ashwan shuk runa masinkunata chasna mana alita ru-
rahushkanta rikushpankuna yapa kushikunahun alitami ru-
rahunki nishpa.

2

Yaya Dios shuk puncha tukuy runakunata mana alita rurashkankunamanta tapunka

1 Chayrayku yachashpanchi tukuy ñukanchi runakuna
mana alita rurak kananchita, nima pi atipamachu rimanata
runa masinmanta: Mana alita rurashpa kawsak kashpan
kastigay tukunan tiyan, ñuka shuti alimi kani nishpa. Kanku-
napas chay runa masikichishina mana alita rurak kashkay-
kichirayku chasna rimanaykichiwa kankuna kikinmanta
kastigay tukunan tiyan nishpa rimakkuna kankichi. Chasna
kashpaykichimi mana llakichiy tukunkichichu.
2 Yaya Diosllami atipan rimanata maykanmi shutipa
alita rurashka, maykanmi mana alita rurashkachu
nishpa. Chasna kashpan yachanchi mana yankamanta
kastigananta. Ashwan tukuy chay mana alikunata

rurakkunata kastigashpan alita ruran shutipa mana
alikunata rurashkankunarayku.
3 Kankuna runa masikichishinallatata mana alita rurak
kashpaykichi shukkunamanta ama rimaychichu: Mana alita
rurak kashpan kastigay tukunan tiyan nishpa. Chasna rimak
kashpaykichika ama yuyariychichu Yaya Dios kankunata
kastigananmanta kishpichinanta.
4 Chasna runa masikichimanta rimakkuna kashpaykichika
Yaya Diosta manami yuyankichichu. Payka yapa ali shunku
kashpan ñukanchita yuyashpan mana shuk ratu kastiganchu.
¿Manachu yachankichi Yaya Dios ali shunku kashpan
ñukanchita yanapananta manana millaypata rurashpa
ashwan paytana kasushpa kawsananchipa?
5-6 Chasna kashpanpas kankuna mana kasunata yachak
runakuna kashpaykichimi mana munankichichu mana alita
yuyarishkaykichita sakinata. Chasnashpaykichimi kankuna
kikin Yaya Diospa sinchi kastigananta maskankichi. Pay
alillata rurak kashpan shuk puncha tukuy runakunata
rikuchinka pimi alita rurashka, pimi mana alitachu rurashka
nishpa. Mana ali rurak runakunataka kastigankami. Tukuy
alita rurakkunataka kushichinkami.
7 Maykankunami mana sampayashpa alikunata rurashpa
kawsanahun, maykankunami Yaya Diosta kushichishpa
wiñaypa paywa kawsanata munanahun, chaykunataka Yaya
Diosmi kawsananpi yaykuchinka paywa parihu wiñaypa
kawsananpa.
8 Ashwan maykankunami tukuy uras paykuna kikinpa
munashkanta ruranahun, Yaya Diospa shiminta mana ka-
sunahunchu, ashwan millaypa ruranakunallata katinahun,
chaykunataka Yaya Dioska piñarishpami kastiganka.
9 Chay mana alita rurashpa kawsakkunaka, ñukanchi is-
rael runakunamanta, kankuna mana israel runakunamanta
kashpankunapas yapa llakiyta manchayta parisinkakuna.
10 Ashwan tukuy alita rurak runakuna, ñukanchi israel
runakunamanta, kankuna mana israel runakunamanta
kashpankunapas kushilla kawsankakuna. Paykunataka
Yaya Diosmi kushichinka, chaymanta paywa wiñaypa silupi
kawsankakuna.
11 Yaya Dioska tukuy runakunata chasnallami yuyan,
mana imananchu maykan runa kashpanpas.
12 Tukuy runakuna Yaya Diospa kamachishkanta mana
yachashpankunapas yachanahun maykanmi ali rurana,
maykanmi mana ali ruranaka nishpa. Chayrayku chay
kamachishkanta mana yachak runakuna mana alikunata
rurashpankuna Yaya Dioska paykunata kastiganka.
Ashwan tukuy maykankunami alita chay kamachishkanta

yachashpankunatata mana alita rurashpa kawsanahun,
paykunataka Yaya Dioska paypa kamachishkanta
rikuchishpa kastiganka.
13 Yaya Diospa rikushkanpika mana kanahunchu ali
maykankunami paypa kamachishkankunata uyakkunalla.
Ashwan maykankunami chay kamachishkakunata kasushpa
kawsakkunallami paypa rikushkanpika ali kanahun.
14 Mana israel runakuna chay Moisés wañupa killkashkan
kamachishkakunata mana yachashpankunapas shukkuna
paykunamanta chay kamachishkakunatashina alita
rurashpa kawsanahun. Paykuna kikin yachanahun
alikunata mana alikunata ruranata.
15 Chasna alita rurashpa kawsashpankunami rikuchi-
nahun Yaya Diospa kamachishkankuna shunkunkunapi
kahushkanta. Chasna kashpan alita yachanahun
ruranankunaka alichu manachu. Shuk uras shunkunkunapi
rimay tukunahun alita rurashkanki nishpa. Shuk uras rimay
tukunahun mana alitachu rurashkanki nishpa.
16 Shuk punchami Jesukristuka Yayan Dios kamachishpan
tukuy runakunapa pakalla yuyarinankunata rurashkanku-
natapas riksichishpan alichu manachu nishpa rimanka.
Chasna kashpan shukkunata kastiganka, shukkunata
kushichinka. Ñuka Yaya Diospa suma ali shiminta
yachachishkaynishina paktarinka.

Pikunami shutipa Yaya Diospa runankuna kanahun

17 Shukkuna kankunamanta atunyachirishpa rimankichi:
Israel runakunami kanchi. Yaya Diospa kamachishkanta ka-
sukkuna kashkanchirayku paywa wiñaypa kawsak rishunchi
nishpa.
18 Chaymanta paypa munashkanta yachanchi nishpa
rimankichi. Yaya Diospa kamachishkanka ñukanchita
yachachin alita rurashpa kawsanata nishpa.
19 Yuyarinkichi shuk wiskuta ñampita purichikshina, am-
sapishina purikkunarayku punchayachikshina, Yaya Diosta
mana riksik runakunata yanapak kanaykichita payta riksi-
nankunapa.
20 Yaya Diospa kamachishkanta alita riksishpaykichimi
alita yachankichi maykanmi ali, maykanmi mana alichu.
Chayrayku yuyarinkichi mana yachakkunataka atipanchi
yachachinata, mana Yaya Diospa kamachishkanta riksikku-
nataka atipanchi kamachishkanta riksichinata nishpa.
21 Chasna shukkunata yachachik kashpaykichi ¿imaraykutaya
mana kankuna kikinra yachakushkaykichita rikuchin-
kichichu? Ama shuwaychichu nishpa yachachik kashpay-
kichi ¿imaraykutaya kankuna kikin shuwankichi?

22 Shukkunata rimashpaykichi mana shukpa warminwa
musayaychichu, nima shuk warmi shukpa kusanwa nishpa
¿imaraykutaya kankunaka chasna musayankichi? Kankuna
runakunapa diostashina rurashkankunata chiknishpaykichi
¿imaraykutaya paykunapa wasinkunamanta achka suma
imankunata shuwankichi?
23 Kankunaka rimankichi Yaya Diospa kamachishkanta
riksishkanchiraykumi ali kanchi nishpa. Chasna kashpan-
pas chay kamachishkakunata manami paktachinkichichu.
Chasna Yaya Diosta mana kasushpaykichi runakunata yuy-
achinkichi Yaya Diosmanta asichishpa rimanankunapa.
24 Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi chasna kanaykichi-
mantami killkarishka kan:

Kankuna Yaya Diosta riksik runakuna mana alita
rurashpa kawsahushkaykichiraykumi mana payta
riksikkunaka Yaya Diosmanta asichishpa millaypata
rimanahun nishpa.

25 Kankuna israel masinikuna shutipa Yaya Diospa
kamachishkankunata kasushpa kawsahushpaykichika
ishpanaykichi kara puntata pitishka kanaykichika ali kan.
Chay kamachishkanta mana kasushpaykichika pitishka
kashpaykichipas mana Yaya Diospa runankunachu kankichi.
26 Ashwan mana israel runakuna mana ishpanankuna
kara puntata pitishka kanahun. Chasna kashpankunapas
Yaya Diospa kamachishkanta kasushpankunaka payka ri-
manka runaynikunami kankichi nishpa.
27 Chay Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsak
mana israel runakuna paypa rikushkanpika ali runakunami
kanahun. Ashwan kankuna israel masinikuna kashpay-
kichi Yaya Diospa kamachishkanta mana kasuk kashpay-
kichi Yaya Diospa rikushkanpika manami alichu kankichi.
Chasna kashpan Yaya Diosta kasuk mana israel runakunaka
shuk puncha kankuna israel masinikunata Yaya Diospa pun-
tanpi rimankakuna: Mana Yaya Diospa kamachishkanta ka-
sushkaykichirayku wiñaypa kastiguma riychi nishpa.
28 Mana kanchichu Yaya Diospa runankuna israel
runakuna wawayarishkanchirayku, nima ishpananchi kara
puntata pitiy tukushkanchirayku.
29 Ashwan Yaya Diospa Espíritun shunkunchipi yaykush-
pan paypa runankuna tukunchi. Chasna tukushkanchi,
Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsahushkanrayku,
mana Moisespa killkashkanta kasushkanchiraykuchu Yaya
Diospa runankuna tukushkanchi. Chasna tukushpanchi
mana runakunachu atipankakuna rimanata, ashwan Yaya
Diosllami atipan ñukanchita rimanata ali kananchita paypa
rikushkanpi.

3

1 Kankuna tapuwankichima: ¿Imata valin israel runa
kananchika? ¿Ima ali kanataya ishpananchi kara puntata
pitinaka? nishpa.
2 Alimi. Yaya Dioska achka alikunata rurashka ñukanchi
israel runakunarayku. Tukuy alita rurashkanmanta pasa
payka puntiru ñukanchi israel runakunallata shiminta rik-
sichirka ñukanchikunana shuk runakunata yachachinanchipa.
3 Shukkuna ñukanchikunamanta shuti Yaya Diospa
rimashkanta mana kasunayarkakunachu. Chasna kashpan
¿Yaya Dioska mananachu ñukanchi israel runakunata
rimashkanta paktachima?
4 Nima imashna. Yaya Dioska mana llullak kashpan tukuy
uras rimashkanllatami ruran, tukuy runakuna llullaysiki
kashpankunapas. Chasnallatatami ñawpamanta pacha kasna
killkarishka kan:

A Yaya Dios, tukuy runakuna riksinankuna tiyan
rimashkaykika tukuy uras shutipa kananta.
Shuk runakuna shimikita mana shutipa kananta
rimashpankunapas kanka riksichinki tukuy
rimashkaykika shutipa kananta nishpa.

5 Shuk runakuna yuyarinahuma, millaypata rurashpa
kawsashpanchika ashwan alita asirtashunchi Yaya Dioska
yapa ali kananta nishpa. Chasna kashpan ¿imaraykutaya
ñukanchitaka uchanchikunamanta piñarishpa kastiganka?
Chasna rurashpanka payka manami alitachu ruran nishpa.
6 Manami chasnachu. Yaya Dioska mana kanchu mana
alita rurak. Mana alita rurak kamaka, manami atipamachu
tukuy millaypata rurak runakunata kastiganata.
7 Chasnallatata shuk runa rimama: Ñuka llullashkayni-
rayku tukuy runakuna ashwan alita yachankakuna Yaya
Dios tukuy uras shutipa rimak kananta. Chaypina payta ri-
mankakuna yapa ali kananta. Chasna kashpan ¿imaraykutaya
ñukataka Yaya Dioska uchata rurahuktashina kastigawanka?
nishpa.
8 Chasna rimashkanka ali kamaka, millaypata rurash-
palla kawsanchima runakuna rimanankunapa Yaya Dios
ali kananta. Shuk runakuna llullashpa rimanahun chasna
kawsananchipa yachachihushkaynita. Ñukaka nima ima uras
chasna yachachishkanichu. Yaya Dioska chasna ñukamanta
llullashpa rimakkunataka sinchita kastigashpan alitami ru-
ranka.

Tukuy runakuna uchayu kananchimanta riman

9 ¿Ñukanchi israel runakuna chay mana israel runakuna-
manta Yaya Diospa rikushkanpika ashwan alichu kanchi?

Mana chasnachu. Ñami yachachishkani tukuy ñukanchi israel runakuna, mana israel runakunapas chasnalla uchayu kananchita.

10 Yaya Dioska killkachishkanpi kasnami riman:

Mana tiyanchu nima shuk alita rurak runa, nima shuk ali tiyanchu.

11 Mana tiyanchu nima shuk ali kashkata asirtak runa. Mana tiyanchu nima pi munashkaynita ruranayakka.

12 Tukuy runakunami munashkaynita mana kasushpankuna ñukata sakishkakuna. Chasnallatatami tukuy runakuna millaypa yuyayllawa kawsanahun. Mana tiyanchu nima shuk alita rurak runa, nima shuk ali tiyanchu.

13 Millaypata rimak kashkankunarayku paykunapa shiminkunaka shuk wañushka, mana alita pamparishka asnahukshinami kanahun. Rimahushkankunaka tukuy llullami kan. Kwintanankunaka machakuyapa sulimanshinami.

14 Rimanankunaka millaypa rimanakunallami kan, piñarishpa yuminkashpa rimanakuna.

15 Kunkaymanta utkalla purinahun shukkunata wañuchinankunapa.

16 Maytapas purihushkankunapi runa masinkunata parisichinahun, kawsanankunata waklichinahun.

17 Manami yachanahunchu alita rurashpa kushilla kawsanata.

18 Yaya Diosta mana manchanahunchu nishpa.

19 Yachanchi tukuy chay Yaya Diospa ñawpa killkachishkanka ñukanchi israel runakunamanta rimashkanta, maykankunami arí nirkakuna Yaya Diospa kamachishkanta kasunata. Chasna kashpan chay ñawpa Yaya Diospa killkachishkanpi riman ñukanchi israel runakunapas chay tukuy mana israel runakunawa pakta chasnalla uchayu kananchita. Nima pi atipanchu rimanata mana uchayuchu kani nishpa. Tukuy runakunami uchayu kanchi Yaya Diospa rikushkanpika.

20 Yaya Diospa kamachishkankunata mana paktachinata atipashpanchi nima pi chay kamachishkankunata paktachishkanraykuchu paypa rikushkanpika ucha illa kan. Ashwan chay kamachishkankunaka ñukanchita riksichin uchayu kananchita.

Jesukristuta kirishpalla kishpinamanta riman

21 Kunanka Yaya Dios ñukanchita rikuchirka imashnami atipashunchi paypa rikushkanpi ali kanata, mana chay Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachik

kashpanchipas. Chasna ruranantami Moisés wañu, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapas ña killkarkakuna.

22 Yaya Dioska ñukanchita ucha illata rikunka, Jesukristuta kirishpa kawsashpanchi. Tukuy chasna kirikkunaka ali tukunchi Yaya Diospa rikushkanpika, mana imananchu pipas kashpanchi.

23 Nima maykan runa ali kanchu, atipananpa Yaya Diosta kushichinata. Tukuy runakuna uchata rurashkanchi.

24 Chasna kashpanchi Yaya Dios ñukanchita llakichishkanraykulla paypa rikushkanpi ucha illa tukushkanchi. Jesukristuta kachashpan ñukanchiranti uchanchikunamanta wañunanpa ñukanchita kastiganan kashkanmanta kishpichirka.

25-26 Yaya Dios Jesukristuta kacharka, mana uchayu kashpanpas ñukanchirayku wañunanpa, yawarnin ñukanchirayku shuturinanpa. Chasna tukuy runakunata riksichirka Jesukristu ñukanchiranti wañushkanraykulla uchanchikunamanta llakichiy tukunanchita. Chay ñawpa kawsak kirikkunatapas uchankunamanta mana kastigarkachu, Jesukristuta kachananta yuyarishpan. Kunan ñukanchi kawsahushkanchi uras rikuchinayarka imashnami ali tukunchi paypa rikushkanpi. Jesukristuta kirishkanchiraykulla ñukanchita riman ucha illa ali kankichi nishpa. Pay wañushpan Yaya Dios ucharayku rimashkan wañuyta paktachishpan rikuchirka alita rurak kananta.

27 Chasna kashpan ¿atipanchimachu rimanata, ñukanchi kikinllami alita rurak kashpanchi kishpishunchi Yaya Diospa kastigananmanta nishpa? Manami atipanchichu. Nima pi atipanchu Yaya Diospa kamachishkankunata paktachinata. Ashwan Jesukristuta kirishpanchillami kishpishunchi.

28 Yachanchi Jesukristuta kirishkanchiraykulla Yaya Dios ñukanchita uchanchikunamanta llakichishkanta. Manami chay kamachishkankunata paktachishkanchiraykuchu ñukanchita llakichishka.

29 ¿Imatata yuyarinkichi? ¿Yaya Dioska ñukanchi israel runakunapallachu? ¿Manachu tukuy runakunapa? Manami ñukanchipallachu, ashwan tukuy runakunapa Yaya Diosninmi kan.

30 Yaya Dioska shuklla kashpanmi tukuy Jesukristuta kirishpalla kawsak runakunata ucha illata rikun, ñukanchi israel runakunata mana israel runakunatapas.

31 Ñukanchi chasna Jesukristuta kirishkanchimanta kishpichishka kashpanchipas Yaya Diospa kamachishkanta mana sakinchichu. Ashwan kunan paypa kamachishkanta ashwan alita atipanchi paktachinata.

4

Yaya Dioska Abrahamta ali kananta rimarka, payta kirishkanraykulla

1 Kunan yayanchi ruku wañu Abrahammanta
yuyarishunchi, imashnami Yaya Dioska payta ali kananta
rimarka.
2 Abraham alita rurashkanmanta Yaya Diospa rikushkanpi
ali kamaka, pay kikinmantami rimama karka ñukaka yapa
alimi kani nishpa. Mana chasnachu. Ashwan payta
kirishkanraykumi Yaya Dios payta rimarka rikushkanpi ali
kananta. Chayraykumi mana Yaya Diosta atiparkachu ri-
manata ñukami yapa ali kani nishpa.
3 Kasnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Abraham kirirka Yaya Dios tukuy rimashkanta paktachik
kananta. Chayraykumi Yaya Dioska payta rimarka
rikushkanpi ali kananta nishpa.
4 Alita yuyarishunchi. Shuk runaka tarawashkanmantami
kullkita apin. Chay apishkan kullkita mana apishkachu,
payta tarawachik llakichishkanrayku. Ashwan
tarawashkanmanta pagay tukushkami kan.
5 Kunan yuyariychi shuk runata, maykanmi Yaya Diosllapi
sinchikun. Payka manami yuyarinchu alita rurashkanmanta
Yaya Diospa rikushkanpi ali kananta. Ashwan payllata
kirishkanraykumi uchayu runa kashpanpas Yaya Dioska
payta llakichishpan rimanka ali runa kanki nishpa.
6 Atun apu yaya rukunchi David wañu chasnallatatami ri-
marka kushilla kananta, maykantami Yaya Dioska riman
ali runa kananta mana pay kikin shuk imata rurashkan-
raykuchu ashwan payta kirishkanraykulla.
7 Kasna rimarka:
Kushillami kanahun maykan runakunatami Yaya Dioska
uchankunamanta llakichishka.
8 Kushillami kan maykan runatami Yaya Dioska riman
uchaykikunamanta llakichirishka kahunki, manana
chaykunata yuyarininachu nishpa.
9 Chay David kushillami kan nishpa rimashkanka ¿piku-
naraykuta kan? ¿Maykankunatata Yaya Dioska uchankuna-
manta llakichinka? ¿Ñukanchi ishpananchi kara puntata
pitirishka israel runakunallatachu llakichinka? ¿Mana israel
runakunatapaschu llakichinka? Ña rimashkanchi Abraham
payta kirishkanraykullami, Yaya Dioska ali runami kanki
nishpa rimarka.
10 ¿Ima urasta Yaya Dios Abrahamta chasna rimarka?
¿Payta rimarkachu ña ishpanan kara puntata pitirishka kash-
pan manarachu? Manarapas pitirishka kashpanrami Yaya

Dioska Abrahamta rimarka ali runami kanki nishpa. Mana pitirishkanwashachu payta chasna rimarka.

11 Chayta rimashkanwasha Yaya Dioska Abrahamta rimarka ishpanan kara puntata pitichinanpa. Chay pitichishkanwa Yaya Dioska payta yuyachirka kirishkanrayku paypa rikushkanpi ali runa kananta. Chasnamantami Abrahamka tukuy kirik runakunapa yayankunashina tukurka, mana pitirishka kashpankunapas. Chasna maykankunapas kirishpankunami Yaya Dioska Abrahamtashina paypa rikushkanpi ali kanankunata riman.

12 Chasnallatatami Abrahamka ñukanchi pitirishka israel runakunapa yayanshina kan. Abrahamka manara ishpanan kara puntata pitirishka kashpanmi Yaya Diosta kirishpa kawsapayarka. Chayrayku maykankunami mana pitirishka kashpankuna Yaya Diosta kirishpa kawsanahun, paykunapas Abrahampa wawankunashinami kanahun Yaya Diospa rikushkanpi.

Abrahamshina kirikkunallatami Yaya Dioska ali runa kanki nishpa riman

13 Ñawpa Yaya Dios Abrahamta rimarka: Kanmanta mirashkakunamantami shuk runa shamunka tukuy kay allpapi kawsak runakunata kamachinanpa nishpa. Chay uras Yaya Dios kamachishkankunata manara runakunata kushkachu karka. Chayrayku yachanchi Abrahamta chasna rimashpan mana karkachu chay ñawpa Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishkanrayku. Abraham payta kirishkanraykullami Yaya Dios payta llakichishpan ali kananta rimashpan chay paktachinan ali shimita rimarka.

14 Yuyariychi, mana ñawpa kamachishkankunata paktachishkanchiraykuchu Yaya Dioska ñukanchita yanapan, ashwan payllata kirishkanchiraykumi. Mana chasna kamaka, yankamantami Yaya Diosta kirinchima. Paypa rimashkanpas yankami kama.

15 Yaya Diospa kamachishkankunata riksishpanchi mana kasushpanchika payka ñukanchita piñarishpa kastiganka. Chay kamachishkankunaka mana tiyamaka, mana tiyamachu uchaka.

16 Chay kamachishkakunaka ñukanchita mana yanapashpan ali tukunanchipa, Yaya Dios munarka Jesukristuta kirishkanchiraykulla ali tukunanchita. Payka munan Abrahamta rimashkanta tukuy ñukanchi kirikkunaraykupas paktachinata. Chasna kashpan mana Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasukkunallatachu Yaya Dioska yanapan. Ashwan maykankunami Abrahamshina kirinahun, tukuy

chaykunatami payka yanapan. Chasna kashpanmi Abrahamka tukuy ñukanchirayku yayanchishina kan.

17 Kasnami Yaya Dios Abrahamta rimashkanka killkarishka kan:

Ñukami kanta achka chikan chikan runakunapa yayantashina rurani nishpa.

Abrahamka chay rimashkanta kirirka. Chaymanta yacharka Yaya Dios yachayninwa wañushkakunata kawsachinata atipak kananta, chaymantapas manara tiyashkata ruranata atipak kananta.

18 Yapa ruku kashpanmi Abrahamka manana atiparkachu wawata ruranata. Chayta yachashpanpas Yaya Diosllapi tukuy yuyayninta churarka, payka rimashkanta paktachinkami nishpa. Chasna Yaya Diosta kirishpa chaparka rimashkanshina achka chikan chikan runakunapa yayanshina tukunanpa. Kasnami Yaya Dioska ñawpa rimarka: Kanmantami achka runakuna mirankakuna nishpa.

19 Abrahamka shuk pachak watayu kashpanpas mana sakirkachu Yaya Diosta kirinata. Abraham Sarapas ruku kashpankuna yacharka, warmin manana chichunata atipananta, nima pay wawata ruranata atipananta. Chasna kashpanpas Yaya Diosllatami kirirka.

20 Mana yuyarirkachu Yaya Dioska yankachari rimawashka, manachari paktachinkachu nishpa. Ashwanta ashwanta Yaya Diospi tukuy yuyayninta churashpan kirirka rimashkanta paktachinanta. Payta kushichirka atun yachayyumi kanki nishpa.

21 Abrahamka tukuy shunkunmanta pacha kirirka Yaya Dios yachayninwa tukuy rimashkanta paktachinanta.

22 Chayrayku Yaya Dioska payta rimarka ali runa kanki nishpa.

23-24 Chay rimashkanka mana Abrahamraykullachu ashwan ñukanchikunaraykupas kan. Amunchi Jesukristuta wañushkanmanta kawsachik Yaya Diospi tukuy yuyayninchita churashpanchi ñukanchikunatapas Yaya Dioska ali runakuna kankichi nishpa rimanka.

25 Amunchi Jesukristuka uchanchikunarayku wañurka. Wañushkanmanta Yaya Dioska payta kawsachirka ñukanchikunata uchanchikunamanta llakichinanpa.

5

Yaya Dios ñukanchita kishpichishkanrayku paywa pakta kushilla kawsanchi

1 Kunanka Amunchi Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dios
ñukanchikunata uchanchikunamanta llakichishkanta kirish-
panchi paywa pakta kushilla kawsanchi.
2 Kristu ñukanchiranti wañushkanraykumi payta kirishpanchi
Yaya Dioska ñukanchita alita rikun. Chasna kashpanchimi
payllapi sinchikushpa kawsanchi, yachashpanchi Yaya
Dioswa pakta suma chuyahlla kawsananpi kawsananchita.
Chayrayku yapa kushikushpa chapashpa kawsahunchi.
3 Achkata parisishpanchipas llakirinakuna tiyashpanpas
shuk runakuna ñukanchita chiknishpankunapas kushikun-
chillami, yachashpanchi chay parisinakunawa ashwanta
ashwanta yachakunanchita mana sampayashpa Jesukristuta
kirishpa kawsananchipa.
4 Chasna kawsashpanchimi ashwan alita rurak runakuna
tukushunchi. Chasna kashpanchimi yachanchi wiñayparayku
paywa pakta kawsak rinanchita.
5 Chayta alita yachashpa kawsashpanchi mana yankachu
kanka. Yaya Dios Espiritunta shunkunchipi churashpan yapa
ñukanchita yuyahushkanta riksichirka.

6 Mana ñukanchi kikin atipashpanchi uchayu kashkanchi-
manta kishpinata, chiknik kashpanchira Yaya Dios munash-
pan Kristuta kacharka ñukanchirayku wañunanpa.
7 ¿Shuk runa munamachu shuk runa masinta kishpichi-
nanranti wañunata? Mana chasnalla wañumachu. Runa
masin alita rurak kashpanpas mana munamachu wañunata
payranti. Shuk ali shunku runaranti munamachari wañunata
payta kishpichinanpa.
8 Ashwan Yaya Dioska, uchasapa kashpanchira Wawan
Kristuta kacharka ñukanchiranti wañunanpa. Chasnashpan
ñukanchita riksichirka yapa yuyashkanta.
9 Kristu ñukanchiranti wañushpan yawarnin shuturishkan-
raykumi Yaya Dioska ñukanchita riman ucha illa kanki nishpa.
Chasna kashpan kastiganan punchapi Jesukristu ñukanchita
kishpichinka mana kastigay tukunanchipa.
10 Paypa kuntrankuna kashpanchira Yaya Dios Wawanta
kacharka ñukanchiranti wañunanpa. Chasna wañushkanraykumi
Yaya Dios manana ñukanchita piñarishpa kannachu. Jesukristu
wañushkanmanta kawsarishkanraykumi shutipa kishpichiy
tukushunchi wiñaypa kushilla Yaya Dioswa kawsananchipa.
11 Mana chayllachu, ashwan kunan ña kushikushpa
kawsanchi, Yaya Dios Amunchi Jesukristuranti manana
ñukanchita piñarishkanrayku. Payranti kunan kushilla Yaya
Dioswa kawsanchi.

Pablo Adanmanta Kristumantapas yachachin

12 Chay puntiru runa Adán mana Yaya Diosta kasushpan
payra uchata rurarka kay allpapi. Chasna uchata rurashkan-
rayku payka wañunan karka. Chaymanta pacha tukuy
runakuna uchata rurashpa kawsarkanchi. Chasna uchayu
runakuna tukushpanchimi tukuy ñukanchikuna wañunanchi
tiyan.
13 Manarapas Moisés Yaya Diospa kamachishkanta
killkashpanrami ña tukuy runakuna uchata rurashpa
kawsarkakuna. Rimankimachari: Chay kamachishkanka
manara tiyashpanra Yaya Dioska mana atipanchu
runakunata rimanata chay kamachishkata mana
kasushkaykichirayku kankunata kastigasha nishpa.
14 Imashna kashpanpas yachanchi Adanmanta pacha
Moisés kawsashkan uraskama runakunaka wañurkakuna,
imashnami kunankama wañunahun. Mana Adanshina
chay uchallatata rurashpankunapas wañurkakuna. Adán
uchata ruranata kallarik runa kashpan ñukanchita yuyachin
uchamanta shuklla alichak runallatata tiyananta.
15 Chasna kashpanpas chay ishkaykunaka mana
chasnallachu kanahun. Maykantami Yaya Dios nima
imata tapushpa ñukanchirayku ruran, chayka manami
Adanpa uchata rurashkanshinachu. Shutipami shuklla
runa uchata rurashkanrayku tukuy runakuna uchata
rurak wañuk tukushkanchi. Ashwan Yaya Dios ñukanchita
llakichishpa ñukanchirayku alikunata rurashkanka Adán
uchata rurashkanmanta yapa pasami kan. Yaya Dios Kristuta
kachashpan pay munashpan achka runakunarayku yapa
alikunata rurashka. Adanpa waklichishkanta alichashpan
yapa pasatami ñukanchikunarayku rurashka.
16 Adán uchata rurashkanmanta pacha tukuy runakuna
uchata rurakkuna tukurkanchi. Chasna kashpan tukuy kasti-
garina karkanchi. Ashwan Yaya Dios munashpan Jesukris-
tuta kacharka ñukanchiranti wañunanpa. Chasna kashpan Yaya
Dioska ñukanchita ucha illa kananchita rimarka.
17 Adán Yaya Diosta mana kasushpan uchata
rurashkanraykumi tukuy runakuna wañunanchi tiyan.
Ashwan Yaya Dios ñukanchi llakichinanta tapukkunata
alita rurarka. Ñukanchita yapa yuyashpan pay kikin
munashpan Jesukristu ñukanchiranti wañushkanrayku
uchanchikunamanta llakichishka, chaymantapas ñukanchita
rikunna ucha illa kananchita. Jesukristuwa pakta
kawsashpanchi pay ñukanchita yanapashpan tukuy mana
alikunata winsishpa kawsashunchi.
18 Imashnami Adán uchata ruranata kallarishkanrayku
tukuy ñukanchikuna kastigarina karkanchi, chasnallatatami
Jesukristu Yayan Diospa munashkanta rurashkanrayku

ñukanchita kishpichishka chay kastigananmanta wiñaypa
paywa kawsananchipa.
19 Chayka ninayan, shuk runalla mana Yaya Diosta ka-
sushkanrayku tukuy runakuna uchayu tukurkakuna. Chas-
nallatata shuk runalla Yaya Diosta kasushkanrayku achka
runakuna ucha illa tukunkakuna.
20 Runakuna ña uchata rurak kashpankuna Yaya Dioska
Moisesta kamachishkanta kurka tukuy ñukanchikunarayku.
Chay kamachishkanta riksishpanchipas ashwanta uchata
rurashpa kawsapayarkanchi. Chasna uchasapa tukush-
panchi alita riksirkanchi Yaya Dios ñukanchita yapa yuyash-
pan uchanchikunamanta llakichinanta.
21 Chasna yapa mana alita rurashkanchimantami tukuy
wañunanchi karka. Ashwan Yaya Dios ñukanchikunata yapa
yuyashpan uchanchikunamanta llakichishpan Amunchi Je-
sukristu wañushkanraykumi aliyachirka paywa pakta wiñaypa
kawsananchipa.

6

Uchanchimanta wañushkashinami kanchi, ashwan Kristu ñukanchita kishpichishpan wiñaypa paywa kawsashunchi

1-2 Shuk runakuna yanka yuyarishpa rimanahuma:
Akuychi uchata rurashpalla kawsashunchi, Yaya Dios
ñukanchita uchanchimanta llakichishpan ali shunku
kahushkanta ashwan alita rikuchinanpa nishpa.
Mana chasna yuyarishunchichu. Ñukanchika Kristuta
kirihushpanchimi ña uchanchimanta picharishka runakuna
kahunchi. Shuk runa wañushkaka manana atipannachu
uchata ruranata. Chasnallatata ñukanchikunapas manana
uchata rurashpa kawsashunchinachu.
3 ¿Manachu yachankichi ñukanchi Kristuta kirishpa
bawtisarishpanchi paywa shukllashina tukushpa
ñawpa kawsashkanchita sakishpanchi paywa pakta
wañushkanchita?
4 Chasnami Kristuwa pakta wañushkanchiwasha allarishka
urku uchkupi churashpa taparishkashina tukushkanchi.
Chaymanta Yaya Dios yachayninwa Kristuta wañushkanmanta
kawsachishkanshinami, ñukanchita mushu kawsayta, mushu
yuyaytapas kushka, alita rurashpana kawsananchipa.
5 Jesukristuwa shukllashina tukushpanchi pay
wañushkanraykumi ñukanchipas wañushkashina tukushkanchi
tukuy millaypa ruranchikunata manana ruranchipa.
Payka wañushkanmanta kawsarishka kashpan ñukanchipas
wañushkashina kashkanchimanta kawsarishkashina kanchi
alikunallata rurashpa kawsananchipa.

6 Yachanchi, Kristu kruspi klabarishka wañushkanwa
ñukanchipas wañushkashina tukushkanchi. Chasnami ñawpa
uchata rurashpa kawsashkanchita sakishkanchi. Chasna
tukushkanchi manana supayta kutikashka kasushpa uchata
rurashpa kawsananchipa.
7 Yuyariychi, shuk wañushka runaka mananami uchata
rurannachu.
8 Jesukristu wañushkanrayku ñukanchipas wañushkashina
tukushpanchi yachanchi pay kawsarimushkanrayku
ñukanchipas paywa pakta kawsananchita.
9 Yachanchi Kristu wañushkanmanta kawsarishpan mana
kutikashka wañunanta. Chasnami payka wañuyta winsishka.
10 Chasna tukuy uchanchikunarayku Yaya Diospa kasti-
gananta parisishpan shuk kutilla wañurka. Chaymanta
kawsarimushpanmi Yaya Dioswa kawsahun.
11 Chasnallatata kankunapas yuyariychi wañushkashina
kanaykichita manana uchata rurashpa kawsanaykichipa.
Yuyariychi Kristu Jesuswa pakta kawsarishkashina kanayki-
chita Yaya Diosta kushichishpa kawsanaykichipa.
12 Chayrayku amana munaychinachu uchata rurashpa
kawsanata. Amana munashkaykichillata rurashpa
kawsaychinachu.
13 Nima ima uchata rurashpa kawsaychichu. Ashwan
wañushkashina kashkaykichimanta kawsarishkashina
mushu kawsayyu kashpaykichi Yaya Diosta kasuychi, ñukami
kani kanpa, munashkaykillata ruranayani nishpa.
14 Chasna Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsash-
paykichimi supayka mana kankunata atipankachu millay-
pakunata rurachinata. Yaya Dios kankunata uchaykichiku-
namanta llakichishpan nima pi atipankachu kankunata ri-
manata Moisespa killkashkan kamachishkakunata mana ka-
sushkaykichirayku kastigarina kankichi nishpa.

Shuk patronpa kamachinan runata yuyarishpa yachakunchi Yaya Diosllata kasushpa kawsanata

15 Shuk runakuna yanka yuyarishpa rimanahuma:
Akuychi uchata rurashpalla kawsashunchi, yachashpanchi
Moisespa killkashkan kamachishkata mana kasuk
kashpanchipas Yaya Dios ñukanchita llakichishpan manana
uchanchimanta kastigankachu nishpa. Mana chasnachu.
16 Yuyariychi. Shuk runa patronrayku tarawashpanka
chay patroyninpa kamachishkanllatami kasun.
Chasnamanta chay runaka patroyninpa kamachinan
kan. Chasnallatata supayta kasushpalla uchata rurashpa
kawsahushpaykichika paypa kamachinankunami kankichi.
Chasna kawsashpaykichika wañuytami maskankichi.

Ashwan kankuna Yaya Diosta kasushpaykichika alita
rurashpa kawsankichi.
17 Kankuna supayta kasushpa uchata rurashpa
kawsahushkaykichita sakishkankichi. Kunanka tukuy
shunkuykichimanta pacha Yaya Diospa shiminta
kasunkichina. Chayrayku Yaya Diosta agradesini.
18 Chasna uchata rurashpa kawsahushkaykichimanta kish-
pichiy tukushpaykichi kunanka alitana rurashpa kawsahun-
kichi.
19 Kankuna runa yuyayllata yuyarishpa kawsash-
paykichimi manara Yaya Diospa yuyayninta alita
yachashpaykichi tukuy kaykunata runakuna asirtaypatami
rimahuni. Ñawpa manara Yaya Diosta kasuk kahushpaykichi
tukuy millaypakunata rurapayarkankichi. Kunanka
Yaya Diostana kasuychi, munashkaykillata ruranayani
nishpa. Chasna tukuy alikunallata rurashpa Yaya Diosta
kushichishpa kawsaychi.
20 Kankunaka supaypa kamachinankuna kashpaykichira
uchakunata rurashpa kawsarkankichi. Nima pi atiparkachu
kankunata rimanata alikunata rurashpa kawsanaykichipa.
21 Chasna kawsashpaykichi ¿imapita yanapashka kanku-
nata? Nima imapi, ashwan wañuyllatami maskashkankichi.
Kunanka chay ñawpa millaypa rurashkaykichita yuyarish-
paykichi pinkarinkichi.
22 Ashwan kunanka Yaya Dios kankunata uchata rurashpa
kawsashkaykichimanta kishpichishpan payta kasukkuna
tukurkankichi. Chasna kawsashpaykichimi kankunarayku
ali kan. Yaya Diosllata kasushpaykichimi alikunallata ru-
rankichi, chaymanta wiñaypa Yaya Dioswa pakta kawsak
rinkichi.
23 Uchata rurashpa kawsashpanchika wiñaypa wañuyta
parisinanchi tiyan. Ashwan Yaya Dioska ñukanchita Amunchi
Kristu Jesuswa shukllatashina rurashpan mushu kawsayta
kun wiñaypa paywa pakta kawsananchipa.

7

*Jesukristuta kirishpa kawsashpanchi manana ñawpa ka-
machirishkashina kawsashunchinachu*

1 Wawkikuna panikuna, kankunaka alitami yachankichi
killkarishka kamachishkakunamanta. Chaymantapas
yachankichi, ñukanchikuna kawsahushpanchira chay
kamachishkakunata kasunanchi tiyan. Wañushpanchika
mananami chay kamachishkakunataka kasunanchi
tiyanchu.
2-3 Rikuychi, kasnami Moisespa killkashkan ka-
machishkaka ñukanchita yachachin: Shuk kusayu warmika

kusanta kasushpa payllawa kawsanan tiyan kusan wañunankama. Kusan wañushpan chay warmika manana kusayuchu kan. Munashpanka atipama shuk runatana kusayanata. Chasna kusayashpanmi mana uchata ruranchu nishpa.

4 Wawkinikuna paninikuna, chasnashinami ñukanchikunapas kanchi. Kristuwa shukllashina tukushpanchi pay wañushpan ñukanchipas wañushkashina tukushkanchi. Chasna kashpanchi manana Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpa kawsananchi tiyanchu. Kunanka Kristupa runankuna kanchi, maykantami Yaya Dios wañushkanmanta kawsachirka. Paywa paktana kawsanchi alita rurashkanchiwa Yaya Diosta kushichinanchipa.

5 Ñawpaka manami alitachu rurashpa kawsapayarkanchi, munashkanchillata rurashpa kawsahushkanchirayku. Moisespa killkashkan kamachishkaka ñukanchita riksichishpan mana alita rurahushkanchita ashwanta ashwanta ruranayarkanchi millaypakunata. Chasnanchimantami wiñaypa wañuyma rina karkanchi.

6 Kunanka Kristuta kasushpa kawsashpanchimi chay ñawpa kawsashkanchita sakishpa chay kamachishkata manana kasunanchi tiyanchu. Kunanka kishpichirishka kanchi, Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yuyachishpan ali yuyaywana ali munaywana tukuy paypa munashkanta ruranchipa. Manana kamachirishkashina kasushunchinachu, imashnami ñawpa kamachishkakunata kasupayarkanchi.

Mana uchata ruranata munashpanchipas ñukanchi munay mana atipanchichu sakinata

7 Chay ñawpa Moisespa killkashkan kamachishkaka ñukanchita uchata riksichishkanrayku shukkuna kankunamanta rimanahuma chay kamachishkaka manami alichu nishpa. Ama chasna yuyariychichu. Ashwan mana chay kamachishkaka tiyama karka, manami yachanchimachu karka imami uchaka nishpa. Chay kamachishkaka nin ama shukkunapa tiyashkanta munaychichu nishpa. Yuyarishu. Moisespa killkashkan kamachishkaka mana chayta rimama karka, manami yachanchimachu karka shukkunapa tiyashkanta munananchika ucha kananta.

8 Moisespa killkashkanka uchata rikuchishkanmanta pacha munarinakunatapas ñukanchita riksichirka. Chay Moisespa killkashkan kamachishkata mana riksinima karka, mana uchata riksinimachu karka. Yaya Dios

ama munarinkichu nishpa rimashkanta riksishpaynimi
kallarishkani tukuy imata munarinata.
9 Ñuka manara chay kamachishkata riksishpayni alitachari
rurashpa kawsahuni nishpa kunkaylla kawsapayarkani.
Chasna kahushkaynipimi chay kamachishkata riksishpayni
tukuy mana alikunatana munashkani ruranata.
10 Chasna kawsashpayni Yaya Diospa rikushkanpi
wañushkashina tukushkani, nima imapi payta kasuk.
Moisespa killkashkan kamachishkaka rimawanmi
imashnami alita rurashpa kawsasha wiñaypa Yaya Dioswa
kawsak rinaynipa. Ashwan chayta mana kasushkaynirayku
nina mana wañukpi wiñaypa parisinayni karka.
11 Moisespa killkashkan kamachishkata riksishpayni
tukuy mana alikunata ruranayashkani. Chay
kamachishkaka yanapawan alita rurashpa kawsanaynipa
nishpa yuyarishpayni llullachiy tukurkani, mana
paktachinata atipashkaynirayku. Chasna mana
paktachishpaynimi uchata rurashpayni wañunayni karka
wiñaypa parisinaynipa.
12 Moisespa killkashkan kamachishkakunaka Yaya
Diosmantami. Karan kamachishkaka Yaya Diospa
kushkanmi. Tukuy runakunata chasnalla riman
maykanmi ali, maykanmi mana alichu. Chayka manami
chikanyachiypachu. Karan kamachishkaka alimi.
13 Mana wañunchichu Yaya Dios kamachishkanta
kushkanrayku ashwan paypa kamachishkanta mana
kasushpanchimi wañunanchi tiyan. Moisespa killkashkan
kamachishkami ñukanchita yachachin, Yaya Dios ñukanchita
kastiganan tiyan uchata rurashkanchirayku. Chay ali
kamachishkakunata riksishpanchi ashwan uchata rurashpa
kawsashkanchirayku wiñaypa kastigay tukunanchi tiyan.
Chasna ali ruranakunata riksishkanchirayku ashwan mana
alikunata rurashpanchi Yaya Dios kamachishkanwami
ñukanchita alita riksichin imami kan uchaka, chaymantapas
imashna millaypami uchaka kan.
14 Yachanchi chay kamachishkaka Yaya Diosmanta
payshina ali kananta. Ashwan ñukaka mana chasnachu
kani. Mana ali munashkaynikunata rurashpa kawsani.
Ucha kamachinanshina kashpayni mana atipanichu chasna
kawsahushkaynita sakinata.
15 Manami asirtanichu imaraykumi mana atipanichu alita
rurashpa kawsanata. Alikunata ruranata munashpaynipas
manami chaykunata ruranichu, ashwan chay mana aliku-
nata mana munashpaynipas ruranimi.

16 Ali munanaynikunata ruranayniranti chay mana munashkaynikunata rurashpayni shunkuynipi rimay tukuni rurashkaynika mana alichu nishpa. Chasna kashpanmi Yaya Diospa kamachishkanka ali kan nishpa rimani.

17 Chasna mana munashkaynikunata rurashpayni yachani mana ñuka munay chayta rurashkaynita. Chay shunkuynipi kawsak mana ali munanakunami uchata rurachiwan.

18 Yachani ñuka kikinlla nima imapi alikunata ruranata atipak kanaynita. Mana tiyawanchu alikunata rurachik yuyaykunaka, nima munanakunaka. Alita ruranata munanakuna tiyawashpanpas chay alikunata ruranata atipachiwakka mana tiyawanchu.

19 Alita ruranata munashpaynipas mana ruranichu. Ashwan millaypakunallatami rurani mana munashpaynipas.

20 Chasna mana munashkayni ruranakunata rurashpayni mana ñukachu kani chayta rurak, ashwan ñukapi kawsak mana ali munanakunami chay millaypakunata rurachiwan.

21 Chasna kashpanmi yachani alita ruranata munashpaynipas uchata rurak kashpayni alita ruranata mana atipanaynita.

22-23 Shunkuynimanta pacha munani Yaya Diospa kamachishkankunata kasunata. Chasna kashpanpas uchata rurak kashpaynimi ishkay yuyayyushina kani chay ali yuyarinaynikunawa. Uchata rurak kahushkaynipi watarishkashina kashpayni mana munashpaynipas uchata rurashpa kawsanayni tiyan.

24-25 Yaya Diospa munananta mana paktachinata atipashpaynimi atunta llakirini. ¿Pita kishpichiwanka chay uchata rurashpa kawsahushkaynimanta mana wiñayparayku parisinaynipa? Yaya Diosmi Amunchi Jesukristuta kachashpan kishpichiwashka. Chayraykumi payta atunta agradesini. Ñuka kikin atipanaynillawa uchata rurashpa kawsani Yaya Diospa kamachishkanta yuyaynipi kasunayashpaynipas.

8

Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpanchimi Yaya Diospa wawankuna kanchi

1 Kunanka Kristu Jesuswa pakta kawsahukkunaraykuka manami tiyankachu chay kastiguka Yaya Diosmanta wichurishka wiñaypa parisinankunapa.

2 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita Kristu Jesuswa shukllatashina rurashpan mushu kawsayta kushka. Pay ñukanchita yuyachik tukushpan kishpichishka manana uchata rurashpa kawsananchipa. Chaymantapas ñukanchita kishpichishka

uchata rurashkanchirayku wañushpanchi wiñaypa parisina kashkanchimanta.
3 Ñukanchi uchata rurakkuna kashkanchiraykumi Moisespa killkashkan kamachishkaka mana atiparkachu ñukanchita yanapanata manana uchata rurashpa kawsananchipa. Chayraykumi Yaya Dios kikin ñukanchita yanaparka. Wawanta kacharka ñukanchishina uchata ruranayak runa tukunanpa. Chasnami shuk uchata ruranayak runa kikin tukuy uchanchikunarayku kastigu tiyananta parisishpa ñukanchiranti wañushpan Yaya Dios kastigananta tukuchirka, chaymanta uchapa kamachinanshina kashkanchimanta kishpichirka.
4 Chayta rurarka atipananchipana paypa kamachishkanpi kamachiy tukushkanchita kasunata. Payka munan tukuy chay kamachishkan ali ruranakunata rurashpanchi chay kamachishkanka kawsashkanchiwa alita paktachiy tukunanta. Ñukanchi manana kawsanchichu ñukanchi kikin mana ali munananchikunata rurashpa, ashwan Yaya Diospa Espiritunpa yuyachishkantami rurashpa kawsahunchi.
5 Chay mana alita rurak runakunaka paykuna kikinpa munashkankunallatami rurashpa kawsanahun. Ashwan Yaya Diospa Espiritunta kasuk runakunaka chay Espiritupa yuyachishkantami rurashpa kawsanahun.
6 Paykuna kikinpa munashkankunallata rurashpa kawsak runakunaka wiñaypa wañuytami parisinkakuna. Ashwan Yaya Diospa Espiritunta kasuk runakunaka kushilla wiñaypata Yaya Dioswa kawsankakuna.
7 Chay munashkankunallata rurak runakunaka Yaya Diospa kuntrankunami kanahun. Manami munanahunchu, nima atipanahunchu Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsanata.
8 Chayrayku munashkankunallata rurak runakuna mana atipanahunchu Yaya Diosta kushichinata.
9 Ñukanchika Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsahushkanraykumi paypa munashkanta ruranchi. Manana ñukanchi kikin munashkanchita ruranchinachu. Maykan runakunapimi Kristupa Espíritun mana kawsanchu, paykunaka manami Kristupa runankunachu kanahun.
10 Kristuka ñukanchipi kawsahushpan Yaya Diosta mana kasuk kashkanchiwa uchanchimanta wañushkashina kanchi, tukuy aychanchi mana ali munananchiwa, musyananchiwa, yuyayninchiwa pakta. Ashwan Yaya Diospa rikushkanpi ali tukushkanchirayku paypa Espíritun ñukanchita wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kushka.
11 Jesusta wañushkanmanta kawsachik Yaya Diospa Espíritun shunkunchipi kawsahushpan chay Kristuta kawsachik

ñukanchipi kawsak Espiritumi chay ña wañushkashina tukushka wañuna aychanchitapas kawsachinka.

12 Wawkikuna panikuna, chasna Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan Yaya Diosta kasushpa kawsananchi tiyan. Manana ñukanchi kikin munashkanchikunata rurashpa kawsashunchichu.

13 Kankuna kikinpa munashkaykichita rurashpa kawsashpaykichika wiñaypa wañuytami parisinkichi. Ashwan Yaya Diospa Espíritun kankunata sinchikuchishpan kankuna kikin munashkaykichita manana rurashpaykichika Yaya Dioswami wiñaypa kawsankichi.

14 Tukuy ñukanchi Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsak runakunami Yaya Diospa wawankuna kanchi.

15 Yaya Dioska Espirituntami shunkunchipi churashka mana payta shuk piña patrontashina manchashpa kawsananchipa. Ashwan paypa wawankuna tukunanchipami Espiritunta shunkunchipi churashka. Chasna paypa Espíritun shunkunchipi kawsahushpanmi Yaya Diosta munashkayni Yayayni nishpa rimanchi.

16 Chasna Yaya Diospa Espíritun shunkunchipi kawsahushpanmi ñukanchita riksichin paypa wawankuna kananchita.

17 Yuyariychi, chasna Yaya Diospa wawankuna kashpanchimi payka Wawan Jesusta kushichishkanshina ñukanchitapas kushichinka. Kristuta kirishpa kawsahushpanchimi payshina parisishunchi. Chasna payshina parisihushpanchimi paywa pakta Yaya Diospa suma kawsananpi achkata kushikushunchi.

Kaypi parisihushpanchipas yachanchimi siluma rishpanchi Yaya Dioswa kushikunanchita

18 Kay allpapi kawsahushpanchira parisihushpanchipas yachanchi Yaya Dioswa pakta silupi atunta kushikunanchita. Chayta yachashpanchi kay allpapi parisinanchika manami imananchu.

19 Tukuy Yaya Diospa rurashkanka yapa chapahun Yaya Dios rikuchinanta pikunami wawankunaka nishpa.

20-21 Runa uchata rurashkanraykumi tukuy kay Yaya Diospa ali rurashkanka waklichiy tukurka. Mana pay kikin munashpanchu chasna tukushka, ashwan Yaya Dios munarka tukuy rurashkanka rukuyashpan wañunanta. Chaymanta rimarka shuk puncha ñukanchi wawankunata tukuy rurashkantapas kishpichinanta tukuy parihu kushilla paywa pakta kawsananchipa.

22 Yachanchi tukuy Yaya Diospa rurashkanka ñawpamanta pacha kunankama yapa parisishpa kananta.

23 Manami chaykunallachu parisinahun, ashwan
ñukanchipas Yaya Dios Espiritunta ñukanchita kushpanpas
chasnallatatami parisihunchi. Chasna ñukanchita
wawankunata rurashpanpas chapahunchimi Yaya Dios
kawsananpi yaykuchishpan aychanchita mushuyachishpan
wawankuna kananchita rikuchinanta.
24 Kirishpanchimi kishpichiy tukushkanchi. Kirina ni-
nayan manara apihushkanchita chapana. Ña apishpanchika
manami chapanchinachu apinanchipa.
25 Chasna manara apishkanchita chapashpa kawsahush-
panchi mana sampayashpa chapashpalla katinanchi tiyan.
26 Chay chapahushkanchika manara paktarihushpan
llakirishka kahushpanchi Yaya Diospa Espíritun ñukanchita
sinchikuchin. Sampa kashkanchirayku mana alita mañanata
yachashpanchi Yaya Diospa Espiritunmi ñukanchirayku
mañahun. Payka sinchita tapushpa mana shimikunawa
rimaypata Yaya Diosta ñukanchiranti mañahun ñukanchita
yanapananpa.
27 Yaya Diospa Espíritun Yaya Diospa munashkanllata
tapushpan chaymanta Yaya Dioska yuyayninchikunata
alita riksik kashpan yachan imatami paypa Espíritun
ñukanchikunarayku tapun.

*Yaya Dios ñukanchita yanapan nima ima paymanta an-
chuchinanpa*

28 Ñukanchi Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchi
paypa munananta ruranchipa yachanchi payta
yuyashpanchi tukuy pasahushkanchika alirayku kananta
ali tukunanchipa.
29 Yaya Dioska ñawpamanta pacha yachashpan pikunami
payta kasunkakuna, paykunamanta rimarka Wawanshina
ali tukunankunata. Chasna kashpanmi Jesukristuka achka
wawankunamanta puntiru wawan kan. Ñukanchika paypa
wawkinkunashina paninkunashina kanchi.
30 Ñawpamanta pacha Yaya Dioska ñukanchita akllashpan
kayarka paywa pakta kawsananchipa. Chasna
ñukanchita kayashpan uchanchikunamanta llakichishpan
kunanka ucha illana kankichi nishpa rimarka. Chasna
ucha illa kankichi nishpa rimashpan ñukanchikunata
sumakta aliyachishka alitana rikuchishpa paywa pakta
kawsananchipa.
31 Tukuy chayta yachashpanchi ¿imatata ashwan Yaya
Diosta tapunchima? Chasna Yaya Dios ñukanchita yapa
yuyashpanmi runakuna ñukanchita chiknihushpankunapas
manami atipanahunchu paymanta anchuchinata.

32 Yaya Dioska manami mitsashpachu kikin Wawanta kay allpama kacharka ñukanchikunarayku wañunanpa. Chasna mana mitsashpa kikin Wawanta kachashpan ¿manachu paywa pakta ñukanchita tukuy imapipas alita yanapama?

33 ¿Pitaya ñukanchi Yaya Diospa akllashkankunataka rimama mana ali runakuna kananchita? Manami nima pi atipanchu chasna rimanata, Yaya Dios kikin uchanchikunamanta llakichishpan rimashkanrayku ali runakunana kankichi nishpa.

34 ¿Pitaya atipama ñukanchita kastiganata? Nima pi. Kristu Jesusmi ñukanchiranti wañurka. Mana chayllachu. Ashwan wañushkanmanta kawsarishpanmi Yaya Diospa kuskan parti tiyahun, ñukanchirayku mañashpa kahun.

35 ¿Imata atipama Jesukristu ñukanchita yapa yuyahushkanta arkanata? Nima ima. Nima parisina, nima manchay, nima chikniy tukuna, nima apinayahushpankuna, nima yarkay, nima churarina pishina, nima wañuchinayahushpankuna, nima wañuchiy tukuna, nima ima arkanata atipanchu Jesukristu ñukanchita yuyahushkanmantaka.

36 Kasnami Yaya Diospa shiminka killkarishka kan:

Yaya Dios, kanta kasushpa kawsahushpanchimi tukuy uras runakunaka ñukanchita wañuchinayanahun. Shuk obehashinami apay tukunalla kahunchi wañuchiy tukunanchipa nishpa.

37 Chasna parisishpa kawsahushkanchipi Jesukristumi ñukanchita yapa yuyashpan yanapan tukuy chay parisinakunata awantananchipa payllata kasushpa kawsananchipa.

38 Alita yachani, wañushpanchipas kawsahushpanchipas tukuy imakuna ñukanchipi pasahushpanpas Yaya Dios ñukanchita yuyashpalla kananta. Nima angelkuna, nima sachapi yakupi wayrapi kamachik supaykuna, nima kay allpapi runakunata kamachik apukuna, nima kunan pasahushkakunapas, nima shuk manara pasahushkapas atipanchu arkanata Yaya Dios ñukanchita yuyahushkanmantaka.

39 Chasnallatatami nima wayrapi kawsak kamachikkuna, nima allpapi kawsak kamachikkuna, nima allpa ukupi kawsak kamachikkuna, nima maykan Yaya Diospa rurashkankuna atipanahunchu arkanata Yaya Dios ñukanchita yuyashpalla katinanta. Amunchi Kristu Jesusta ñukanchima kachashpanmi rikuchishka ñukanchita yapa yuyahushkanta.

9

Yaya Dios akllashka israel runakunata

1 Wawkikuna panikuna, kunan kankunata rimanaynika
shutipami kan. Ñukaka Kristuta kirik kashpaynimi Yaya
Diospa Espíritun shunkuynipi riksichiwahun rimahushkayni
shutipa kananta.
2-3 Israel masinikuna wawkinishina kashpankuna
yapami llakirishpa kawsahuni, Kristuta mana
kirihushkankunarayku. Mana Kristuta kirihushpankunami
Yaya Dios paykunata kastiganan tiyan. Chayrayku ñuka
atipaynimaka, munaynima paykunaranti Yaya Dios
Kristumanta anchuchiwashpan kastigawananta chay israel
masinikunata kishpichinaynipa.
4 Ñawpa kawsak yaya rukunchi Israel shutiyupa
miraymantami kanchi. Yaya Dioska ñukanchita akllarka
paypa wawankuna kananchipa. Ñukanchikunata rikuchirka
suma atun yachayyu kananta. Ñawpa yaya rukunchi
wañukunata tukuy ñukanchi israel runakunarayku
paktachinan shimikunata rimarka. Yaya rukunchi
Moisés wañuta kamachishkanta kushpan ñukanchikunata
yachachirka imashnami alita rurashpa kawsanaka.
Ñukanchikunata yachachirka imashnami payta kushichishpa
kawsanaka. Chaymantapas yaya rukunchi wañukunata
ñukanchikunaraykupas ñawpa rimarka shuk puncha kankunata
kishpichikta kachasha nishpa.
5 Chay israel masinikunaka ñukawa pakta Yaya Dios ñawpa
akllashkan yaya rukunchikunapa miraymantami kanahun,
maykankunamantami Kristuka runa wawa tukushpan
wawayarirka. Chaymantapas payka tukuyta kamachik
kikin Diosmi kan. Chasna kashpan akuychi tukuy uras payta
kushichishpa kawsashunchi. Chasna kachun.

Yaya Dios tukuy rimashkanta ruranka

6 Manami rimanichu Yaya Dios ñukanchi israel runakunata
rimashkanta mana paktachihushkanta. Ashwan rimanimi
mana tukuychu yaya rukunchi Israel wañupa miraymanta
runakuna Yaya Diospa wawankuna kanahun.
7 Chasnallatata chay yaya rukunchi Abraham wañupa
miraymanta runakunapas mana tukuychu kikin miraynin
kanahun Yaya Diospa rikushkanpika. Ashwan Yaya Dioska
Abrahamta rimarka kasna: Wawayki Isaakmantallami kikin
miraykikuna kankakuna nishpa.
8 Chasna Yaya Dios Abrahamta rimashkanka ñukanchita
asirtachinmi mana shuk runamanta mirashkanchiraykuchu
Yaya Diospa wawankuna kanchi. Ashwan maykankunatami

Yaya Dios shuk rimashkan shimita paktachishkanrayku wawankunata ruran, paykunallami shutipa wawankuna kanahun, chaymanta shutipa Abrahampa miray kanahun Yaya Diospa rikushkanpi.

9 Yaya Dios Abrahamta Isaakwa paktachinan shimita rimashkanka karka kasna: Shuk watamanta kuti shamuhushpaynimi warmiki Saraka kari wawata wawayanka nishpa.

10 Chaymantapas rikuychi, ishkaytami chay ñawpa yaya rukunchi Isaak wañupa warmin Rebekaka wawayarka. Chay ishkay wawankunaka yaya rukunchi Isaakmantami karkakuna.

11-13 Chay ishkay wawakuna manara wawayarihushpankuna manara nima ali nima millaypa ruranata yachahushpankunara Yaya Dioska Rebekata rimarka: Chay puntiru wawayarishka wawaykimi washa wawayarishka wawaykita kasunka nishpa. Chaymantapas Yaya Diospa rimashkanka kasnami killkarishka kan: Jakobtami yuyashkani, ashwan wawkin Esautaka mana yuyashkanichu nishpa. Chasnami Yaya Dioska pay kikin munashpan akllan maykanmi paypa wawan kanka nishpa. Chay ishkay Isaakpa wawankunamantaka shukllatami akllarka paypa wawan kananpa. Manami shuk paykunamanta alita rurahushkanraykuchu akllarka.

14 Chasna Yaya Dioska shukkunataka yanapashpan shukkunataka mana yanapashpan ¿rimanchimachu Yaya Dioska manami alitachu rurahun nishpa? Manami chasnachu.

15 Ñawpa Yaya Dioska Moisesta rimarka: Llakichishami maykantami munani llakichinata. Yanapashami maykantami munani yanapanata nishpa.

16 Chasna kashpanmi mana ñukanchi kikin munashpallachu sinchikushpa atipanchi kishpinata. Ashwan Yaya Diosmi ñukanchita llakichishpan kishpichiy tukunchi.

17 Chasnallatata ñawpa killkachishkanpi Yaya Dioska Egipto allpapi kamachik atun aputa rimarka: Ñukami kanta churashkani atun apu kanaykipa. Mana kasuwashkaykirayku kanta kastigashpa atun yachaynita rikuchisha. Chasna rurashkaynimanta tukuy allpapi kawsak runakuna ñukamanta uyankakuna nishpa.

18 Chay apuwa rurashkanmanta yachanchi Yaya Dioska shuk runakunataka pay kikin munashpan llakichinanta, chaymanta shuk runakunataka paykuna kikin munashkankunallata ruranankunapa sakinanta. Chasna sakishpanmi paykunaka mana payta kasunahunchu.

Yaya Dioska pay kikin munashpanmi shuk shuk runata akllan

19 Shukkunaka rimanahuma: Yaya Dios kikin ñukanchiwa
munashkanta rurashpanka ¿imaraykuta ñukanchita mana alita
rurashkanchimanta kastiganayan? Manami nima maykan
atipanchu Yaya Diospa munahushkanmanta chikanta ru-
ranata nishpa.

20 Ama chasna yuyariychichu, Yaya Dios mana ali kananta.
Kanka runa kashpayki ¿pita kanki chasna atun yachayyu
Yaya Diosta piñarinaykipaka? Rikuychi, sapiramanta rurashka
mankaka manami atipanchu rimanata payta rurakta
manami alitachu rurawashkanki nishpa. Chasnallatatami
ñukanchita rurak Yaya Diosta mana atipanchichu rimanata
manami ñukanchita alitachu rurashkanki nishpa.

21 Chay mankata rurakka munashkantami ruran. Chay
sapiramantallami shuk mankataka fiestaraykulla ruran,
shuktaka tukuy uras llankananpa ruran.

22 Chasnallatatami Yaya Dioska uchayu runakunata
kastigashkanwa piñayninta yachayninta rikuchinayarka.
Paykuna Yaya Diospa kastigananmanta mana kishpinata
atipashpankunapas Yaya Dioska achkata llakichishpanmi
unayta awantarka payta piñachik runakunata manara
kastigashpa.

23 Payka yapa atun ali yachayyu kananta rikuchinanpami
ñukanchita yuyashpan uchanchikunamanta llakichishka,
aliyachishpan paywa pakta wiñaypa kawsananchipa.
Ñawpamanta pachami yachashpan pikunami payta
kasunkakuna, pikunami mana kasunkakunachu,
yuyarishka ñukanchita chasna sumakta aliyachishpan
kawsananpi yaykuchinata.

24 Chasnami Yaya Dioska ñukanchita wawankuna
kananchipa kayashka tukuy allpakunamanta. Israel
runakuna mana israel runakuna kashpanchipas payka
shukkunata ñukanchimanta akllashka paypa wawankuna
kananchipa.

25 Chasnallatatami chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachik Oseaspas killkarka Yaya Diospa rimashkanta
kasna:

Ñukaka chay mana kasuwak runakunatami kayasha
wawaynikuna kanankunapa. Chasna kayashpaynimi
chay mana yuyashkayni runakunaka kikin
yuyashkayni runaynikunami kankakuna nishpa.

26 Chaymantapas chay yachachik Oseas Yaya Diospa ri-
mashkanta killkarka kasna:

Maykankunatami ñawpa rimashkani kankunaka mana
runaynikunachu kankichi nishpa, paykunataka

runakunaka shuk puncha rimankakuna kawsa Yaya Diospa wawankunami kankichi nishpa.

27 Chaymanta ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspas ñukanchi israel runakunamanta kasnami rimarka:

Chay yaya rukunchi Israelpa* miraykuna tiyushina mana yupaypa kashpanchipas shuk shukkunallami kishpichiy tukushunchi.

28 Yaya Dioska rimashkanta utkalla paktachik kashpan tukuy kay allpapi payta mana kasuk runakunataka kastiganka nishpa.

29 Chaymantapas chay yachachik Isaiaska killkarka kasna:

Tukuyta atipak Yayanchi Dios mana ñukanchita llakichima karka, chay Sodoma llaktata, Gomorra llaktatapas kastigashkanshinami ñukanchitapas sinchita kastigama karka nishpa.

Pablo yachachin israel runakuna Kristuta mana kirinayashkankunamanta

30 ¿Imatata chay killkarishkaka ñukanchita yachachin? Kankuna mana israel runakuna Yaya Dios kankunata uchaykichikunamanta llakichinanta mana yuyarihushpaykichipas Kristuta kirihushkaykichiraykumi payka kankunata llakichishka.

31 Ashwan ñukanchi israel runakuna, Moisespa killkashkan kamachishkata paktachinayashpa Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunata munashpanchipas manami atiparkanchichu.

32 ¿Imaraykuta mana atiparkanchichu ali tukunata Yaya Diospa rikushkanpi? Kristuta mana kirinayashkanchiraykumi mana atiparkanchichu ali tukunata. Ashwan yuyarirkanchi Moisespa killkashkan kamachishkata kasuhushkanchiwami ali tukunchi Yaya Diospa rikushkanpi nishpa. Kristuta mana munashpanchika shuk atun rumipi takarishpa urmakkunashinami kanchi.

33 Kristu shuk rumishina kananmanta Yaya Dioska ñawpa killkachishkanpi kasna riman:

Llaktayni Jerusalenpimi churasha shuk atun rumita. Chay rumipimi achka runakuna takarinkakuna. Ashwan maykan runami chay rumipi kimirin, payraykuka mana yankachu kanka, yanapay tukunkami nishpa.

10

Kristuta kirishkanchiraykulla Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunchi

1 Wawkikuna panikuna, ñukaka tukuy shunkuynimanta pacha munashpaynimi Yaya Diosta mañahuni israel

* **9:27** Rikuy Génesis killkapi 32.27-28

masinikuna Kristuta kirik tukunankunapa, uchata rurak kanankunamanta kishpichirishka kanankunapa.
2 Yachani chay israel masinikuna Yaya Diosta kasunata yapa munahushkankunata. Chasna kasunata munahushpankunapas manami alita asirtanahunchu Yaya Diospa munashkanta.
3 Paykunaka mana yachanahunchu, Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan ali kananchita rikunanta. Ashwan paykuna kikin rurashkankunawa ali tukunayashpankuna mana munanahunchu Jesukristuta kirishpankuna Yaya Dios paykunata alita rikunanta.
4 Moisespa killkashkan kamachishkata paktachinata mana atipashpanchimi Kristuka shamurka tukuy uchanchikunarayku wañunanpa. Kristuta kirishpanchimi Yaya Diospa rikushkanpika ali tukunchi.
5 Shuk runa pay kikin rurashkanwa Yaya Diospa rikushkanpi ali kanayashpanka tukuy Moisespa killkashkan kamachishkakunata alita paktachishpa kawsanan tiyan. Moiseska killkarka: Shuk runa tukuy Yaya Diospa kamachishkanta paktachishpa kawsashpanka wiñaypata Yaya Dioswa kawsanka nishpa.
6 Maykankunami ali tukunahun Yaya Diospa rikushkanpi Kristuta kirishkankunarayku, paykunaka atipanahun rimanata: Kristuka ña allpama shamushka. Ama yuyariychichu ¿pita atipama Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta silumanta pushak rinata? nishpa.
7 Kristu ña kawsarimushka. Ama yuyariychichu ¿pita atipama wañushkakunama rinata Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikta wañushkanmanta kawsachinanpa? nishpa.
8 Kristuta kirikkunaka yachanchi mana karupi maskananchita. Kasna killkarishkaka shutipa kan:
Yaya Diospa shimin kankunawa kahun asirtaypa. Shimikichiwa chay shiminta rimashpa kahunkichi, chaymantapas shunkuykichipi wakaychahunkichi nishpa.
Chay shimitami ñuka Pablo kankunata yachachishpayni rimani Jesukristuta kiriychi nishpa.
9 Kankuna rimashpaykichika Jesusmi Amuyni nishpa, chaymantapas shunkuykimanta pacha kirishpaykichika Yaya Dios payta wañushkanmanta kawsachishkanta, Yaya Dioska kankunata kastigananmanta kishpichinka.
10 Shunkunchimanta pacha Jesukristuta kirishpanchimi Yaya Dioska uchanchikunamanta llakichishpan ñukanchita ali kananchita rikunka. Chaymanta Jesukristuka Amuynimi nishpa rimashpanchimi Yaya Dioska ñukanchita kastigananmanta kishpichinka.

11 Chasna Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpipas* kasnami nin:
Maykan runami Yaya Diospi sinchikun, chay runaka wiñaypata kawsanka nishpa.
12 Israel runakuna mana israel runakuna kashpanchipas Yaya Dioska manami valichinchu shuk runata ashwanta shukmanta. Payllami tukuy runakunapa apun kan. Tukuy payta mañakkunatami chasnalla achkata yanapan.
13 Yaya Diospa rimashkanka kasnami nin:
Tukuy Yaya Diosta tapuk runakunatami payka uchankunamanta llakichishpan kastigananmanta kishpichinka nishpa.
14 Chasna kashpanpas ¿imashnataya Yaya Diosta mañanahuma, mana Kristuta kirik kashpankunaka? ¿Imashnataya Kristuta kirinahuma, paymanta nima maykan runa rimashkanta uyashka kashpankunaka? ¿Imashnata uyanahuma, nima maykan runa Kristumanta yachachihushpanka?
15 ¿Imashnataya shuk runa Kristumanta yachachima, nima maykan payta kachashpanka? Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi riman:
Yapa ali kanahun Yaya Diospa kishpichik shiminta runakunata yachachishpa purikkunaka nishpa.
16 Chasna chay yachachik runakuna yachachishpankunapas manami tukuychu kasunahun chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta. Chasnallatatami Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias wañupas rimarka:†
Yayayni Dios, rimashkaykita yachachishpaynipas achka runakuna manami kirinahunchu nishpa.
17 Chasna kashpan yachanchi runakuna yachachinanchita puntiru uyanankuna tiyan kirik tukunankunapa. Chay yachachinanchi shimika kanmi Jesukristu runakunata kishpichin nishpa.
18 Shukkunaka yuyarinkichichari ¿manachu tukuy israel runakuna uyashkakuna Yaya Diospa shiminta? Ari, uyashkakunami. Kasnami Yaya Dioska David wañuta killkachirka:
Tukuy allpapi runakunaka Yaya Diospa shiminta yachachikkunapa rimashkankunata uyashkakuna. Paykunapa yachachihushkankuna shimika nima pi yuyarishkan karu llaktakunamapas paktashka nishpa.

---

* **10:11** Rikuy Biblia kastellanopi Isaías 28.16 † **10:16** Rikuy kastellano Bibliapi Isaías 53.1

19 Chaymantapas yuyarinkichichari ¿manachu israel runakuna asirtashkakuna Yaya Dios tukuy kay allpapi kawsak runakunata kishpichinayahushkanta? Ari, yachashkakunami. Moisés wañu Yaya Diospa rimashkanta puntiru killkarka kasna:

Kankuna israel runakuna mana kasuwashpaykichimi ñukaka manara riksiwak mana israel runakunata yuyashpa yanapasha. Chasna rurashpayni kankunata munachisha yanapanaynita. Chay kankunapa rikushkaykichipi mana asirtak runakunata yuyahushpayni kankunata piñachisha nishpa.

20 Chaymanta Isaias wañupas mana manchashpa Yaya Diospa rimashkanta killkarka kasna:

Ñukata mana maskawak runakunatami yanapashkani tariwanankunapa. Ñukata mana riksiwakkunata riksichishkani Yaya Dios kanaynita nishpa.

21 Chaymantapas ñukanchi israel runakunamanta Yaya Diospa rimashkanta Isaiaska killkarka kasna:

Tukuy punchami mana kasuwak, mana munawak runaynikunata makiyashpa chapashpaynipas mana ñukama shamushkakunachu nishpa.

11

Israel runakunamanta Kristuta kirikkunalla kishpishka kankakuna

1 Kunanka yuyarinkichichari ñukanchi paypa runankunata Yaya Dioska sakishkachari nishpa. Manami sakishkachu. Ñukapas israel runami kani. Yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta, paymanta mirashka Benjamín wañupa miraymantami kani.

2 Yaya Dioska ñawpamanta pacha ñukanchi israel runakunata akllarka paypa wawankuna kananchipa. Chasna paypa runankuna kashpanchimi kunanka ñukanchikunata mana sakishkachu. ¿Manachu yachankichi Yaya Diospa yachayninwa yachachik Elias ñawpa killkashkanta? Payka Yaya Diosta mañashpan yaya rukunchi wañukunapa uchankunamanta rimarka kasna:

3 Yayayni Dios, israel masinikunaka kanpa yachaykiwa shimikita alita yachachikkunata wañuchishkakunami. Chaymanta uchanchikunata llakichinaykipa wiwakunata rupachinanchi tuchpashinakunatapas waklichishkakunami. Ñukallami kanta kasuk kawsa kiparishkani. Kunanka ñukatapas wañuchiwanayashpa katihunkunami nishpa.

4 Chasna Elias rimashpan Yaya Dioska aynirka:

Manami kanllachu paykunamanta kishpishkanki. Ashwan kanchis waranka kasuwak runakunatapas yanapashpayni kawsa kahunkuna. Paykunapas runa rurashka yanka dios Baalpa puntanpi mana kunkurishpankuna mañashkakunachu nishpa.

5 Chasnallatatami kunanpas Yaya Dioska yapa yuyak kashpan ñukanchi israel runakunamanta shukkunata akllashka payta kasushpa kawsananchipa.

6 Chasna ñukanchita akllashpan yapa yuyahushkanraykumi payta mana kasuk kashpanchipas yachanchi mana alita rurahushkanchiraykuchu Yaya Dios ñukanchita akllashkanta paypa runankuna kananchipa. Alita rurahushkanchirayku ñukanchita akllama karka, mana atipanchimachu rimanata ñukanchita llakichik kananta.

7 Tukuy chayta yachashpanchi ¿imatata ñukanchita yuyachin? Tukuy ñukanchi israel runakuna yapa munashpanchipas Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunata manami atiparkanchichu. Yaya Diospa akllashkankunallami ali tukushkanchi paypa rikushkanpika. Chay shukkunaka mana Jesukristuta kirishpankunami taparishka rinkriyushina tukushkakuna.

8 Chasna tukunankunamantami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi nin:

Mana payta kasushkankunarayku Yaya Dioska paykunapa yuyayninkunata pantachichirka mana asirtanankunapa. Chasna kashpan ñawiyu kashpankunapas wiskushinami kanahun, rinkriyu kashpankunapas taparishka rinkriyushinami kanahun nishpa.

Kunankamami chasna runakunaka kanahun.

9 Kasnami ñawpa apu David wañuka killkarka:*

Yaya Dios, kastigay chay kanta mana kasuk runakunata. Maykankunapimi kushikunahun, chaytaka ruray paykunarayku shuk tukllatashina. Paykuna kikin kushikushpa rurashkankunawa paykunata kastigay.

10 Wiskushina tukunahuchun shutipa kashkata mana riksinata atipanankunapa. Llashata aparihushkashina wiñaypata parisishpa kawsanahuchun nishpa.

Mana israel runakuna ama yuyarinahuchun israel runakunamanta ashwan ali kanankunata

11 Kunanka yuyarinkichichari ¿Yaya Dioska mana kasuk israel runakunata wiñaypachu sakishka nima ima uras kuti llakichinanpa? Manami wiñaypachu sakishka. Ashwan Yaya Dioska israel masinikuna mana payta kasushkankunaraykumi kankuna mana israel runakunata llakichishpan

* **11:9** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 69.22-23

yanaparka paypa runankuna tukunaykichipa. Payka yuyarishka israel runakuna chayta rikushpankuna paykunapas chasna yanapay tukunankunapa Wawaynita kasushpa sinchikunkakuna nishpa.

12 Israel masinikuna mana payta kasushpankunami Yaya Dioska kankuna mana israel runakunatana llakichishpan achka alikunata kankunarayku rurarka. Chay israel masinikuna kutikashka Yaya Diosta kasushpankuna payka ashwan alikunatami tukuy runakunarayku ruranka.

13 Chasna kashpan kankuna mana israel runakunata rimani: Kushikuni Yaya Dios kachawashkanrayku tukuy kankuna mana israel runakunata Jesukristumanta yachachinaynipa.

14 Yapa munani kankunata yachachishkaynirayku israel masinikunapas chayta munashpankuna rimanankunapa ñukanchitapas yachachiy Yaya Diospa shiminta nishpa. Chasna munani paykunatapas yanapanata, Jesukristuta kirishpankuna Yaya Diospa kastigananmanta kishpichiy tukunankunapa.

15 Yaya Dios israel masinikunata sakishpan kankuna mana israel runakunatana yanapashka paywa kushilla kawsanaykichipa. Chasna kashpan ¿imashna atuntashi runakuna yanapay tukunkakuna Yaya Dios israel masinikunata kuti llakichinan uras? Paykunaka wañushkamanta kawsarishkashinami kankakuna.

16 Yaya Dios ñukanchi israel runakunapa yaya rukunchikunata runankunata rurashpan payta kirishpankuna yachanchi ñukanchi paykunamanta mirashka runakunapas paypa runankuna kananchita paykunashina kirishpanchi. Imashnami shuk kaspipa ankunkuna ali kashpankuna ramakunapas ali kanahun, chasnashinami chay ñawpa kirikkuna Yaya Diospa runankuna kashpankuna ñukanchi paykunamanta mirashka Yaya Diosta kirikkunaka chasnalla paypa runankuna kanchi.

17 Imashnami shuk tarpu kaspipa raman mana muyuyashpanka amunka pitishpan chay ramata wichun, chasnashinami israel masinikunamanta mana kirikkunata Yaya Dios wichurka manana paypa runankuna kanankunapa. Sachapi wiñashka kaspipa ramanta pitishpan chay tarpu kaspipi wiñananpa ratachishpa watashkatashina Yaya Dios kankuna mana israel runakunatana akllashka ñukanchi israel runakunamanta kirikkunawa pakta paypa runankuna kanaykichipa. Imashnami chay sachamanta rama ratachirishkaka chay ali tarpupa yakunmanta upyashpa alita wiñan, chasnashinami Yaya Dios ñukanchi

israel runakunarayku ali ruranayashkanka kunan kankunaraykupas tukurka.
18 Chasna kashpan ama yuyariychichu Yaya Diospa wichushkan israel masinikunamanta ashwan ali kanaykichita. Ama yuyariychichu kankuna Yaya Diospa runankuna tukushkaykichirayku ñukanchi israel runakunamanta paypa runankuna sinchikuchiy tukushkanchita. Yuyariychi kaspipa ramanka sapinta mana wiñachinanta. Ashwan paypa sapinmi ramankunata wiñachin.
19 Kankunaka yuyarinkichichari Yaya Dioska ñukanchi ali kananchita rikushpan israel runakunata wichushka ñukanchitana akllananpa nishpa. Ama chasna yuyariychichu.
20 Shuti Yaya Dioska chay israel masinikunata sakishkami, Jesukristuta mana kirishkankunarayku. Kankunataka Jesukristuta kirihushkaykichirayku Yaya Dioska runankunata rurashka. Chasna kashpanpas ama yuyariychichu kankuna kikinmanta ali kanaykichita, ashwan Yaya Diosta manchashpa alita kasushpa kawsaychi.
21 Yaya Dios kikin ñukanchi akllashkan israel runakunamanta Jesukristuta mana kirikkunata paymanta anchuchirka. Chasna kashpan ashwan kankunataka paymanta anchuchinkami mana payta kasushpaykichika.
22 Rikuychi, Yaya Dioska runakunata yapa yuyak kashpanpas paypas kastigakmi kan mana payta kirikkunataka. Ñukanchi israel runakunamanta mana payta kirikkunataka kastigarkami. Kankunataka shutipa payta kirihushkaykichita rikushpanmi llakichirka. Chayrayku payta kirishpalla katiychi paypas kankunata yuyashpalla katinanpa. Payta sakishpaykichika kankunatapas wichunkami.
23 Ñukanchi israel runakunamanta Jesukristuta mana kirikkuna paytana kirishpankuna Yaya Dioska paykunata mushumantami runankunata ruranka. Yaya Dioska atipan chay sakishkan runakunata kutikashka paypa runankunata ruranata.
24 Kuti kankunata yuyachini. Kankuna mana israel runakuna kashpaykichipas Jesukristuta kirishpaykichi Yaya Dioska kankunata runankunatami rurashka, imashnami sachapi wiñak kaspipa ramanta pitishpa ali tarpu kaspipi ratachishpa watashkatashina, maykanmi nima shuk tarpupa amun rurama. Chasna kankunawa rurashpan Yaya Dios ashwan israel masinikunata payma kutishpankuna kushikushpa kutikashka runankunata ruranka, ali tarpumanta pitishka ramakunata kuti kikin kaspinpillatata ratachishpa watashkatashina.

Yaya Diosmi israel runakunatapas kishpichinka

25 Wawkikuna panikuna, munanimi Yaya Diospa yuyayninta ñawpa pakalla kashkata kunanka alita yachanaykichipa, mana yuyarinaykichipa mana kirik israel runakunamanta pasa kanaykichita. Rikuychi, achka israel masinikunaka Jesukristuta manara kirinkakunachu, tukuy chay Yaya Diospa kayanan mana israel masikichikuna Jesukristuta kirinankunakama.
26 Chasna achka mana israel masikichikuna Jesukristuta kirihushpankuna tukuy israel masinikuna payta kirishpankuna Yaya Dioska paykunatapas uchankunamanta llakichishpan kishpichinka. Kasnami killkarishka kan:

Chay Jerusalén llaktamanta shuk kishpichik shamunka yaya rukunchi Jakob wañupa miraymanta runakuna mana alita rurashkankunata pichananpa.
27 Chasna uchata rurashkankunata chay kishpichik pichashpanmi uchankunamanta llakichishpayni pichasha nishkaynita paktachisha nishpami Yaya Dioska rimarka.

28 Achka israel masinikuna chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta mana munashkankunaraykumi Yaya Diosta piñarirkakuna. Chasna mana munashkankunaraykumi Kristumanta yachachikkunaka kankunama paktashkakuna Kristupa kishpichishkan runankuna tukunaykichipa. Chay israel masinikuna Yaya Diosta piñarik kashpankunapas payka ñawpa yaya rukunchi wañukunata akllashkanraykumi paykunataka munahunlla.
29 Yaya Dioska akllashkan runakunataka manami sakinchu. Llakichinanpa rimashkantaka paykunapi paktachinkami.
30 Ñawpa kankunaka Yaya Diosta mana kasushpachu kawsapayarkankichi. Kunanka israel masinikuna mana Yaya Diosta kasushpankunami payka kankunatana llakichihun.
31 Kunankamami chay israel masinikunaka Yaya Diosta mana kasunayanahunchu. Paykuna mana kasunayashpankunami Yaya Dioska kankunata llakichishka. Shuk puncha paykuna kuti Yaya Diosta kasushpankunami payka kankunatashina paykunatapas llakichinka.
32 Yaya Dioska tukuy runakunatami sakishka payta mana kasushpa kawsananchipa. Chasna kawsahushkanchita mana sakinata atipashpanchi Yaya Dios munarka ñukanchi israel runakunata, kankuna mana israel runakunatapas llakichishpalla kishpichinata.

33 Maytukuy yachayyutaya Yaya Dioska. Payka tukuyta yachak, tukuyta asirtakmi. Manami nima pi atipanchu

yuyayninkunata yachanata. Nima pi atipanchu asirtanata
ruranankunata.
34 Kasnami killkarishka kan:
¿Pita atipan Yaya Diospa yuyayninta riksinata? ¿Pita payta
yachachirka imatami ruranan tiyan nishpa? Nima pi.
35 Chaymantapas kasnami killkarishka kan:
¿Pita payta shuk imata kushka chaymanta tapushpan kutichi-
nanpa nishpa? Nima pi.
36 Yaya Diosmi tukuy ima tiyashkakunata rurarka.
Pay munashkanraykulla tukuy chay tiyashkakunaka
kunankama tiyan. Tukuyta rurarka payllapa kananpa,
payllata kushichishpa kawsananpa. Chayrayku akuychi
tukuy uras Yaya Diosllata kushichishpa kawsashunchi.
Chasna kachun.

12

Jesukristuta kirikkuna Yaya Diospa munashkanllata rurashpa kawsanahuchun

1 Wawkinikuna paninikuna, Yaya Dios kankunata lla-
kichishkanrayku kankuna kikinta kawsata payta kuriy-
chi kawsanaykichikama tukuy shunkuykichimanta pacha
paypa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa. Chasna
rurashpa Yaya Diosta kushichiychi. Chasna munashkanta
rurashpa payta kushichishpanchilla Yaya Dioska kushikun.
2 Ama kawsaychichu Yaya Diosta mana kasuk runaku-
nashina. Ashwan Yaya Diospa yuyarihushkantashina
alikunallata yuyarinata munashpa payta tapuychi
yuyaynikichita mushuyachinanpa. Chasna Yaya Diosshina
yuyarishpaykichika paypa munashkantami asirtankichi.
Yaya Dioska munanmi ashwanta ashwanta alikunallata
rurashpa kushikushpa payllata kushichinaykichipa.
3 Yaya Dioska ñukata yuyawashpanmi akllawashka kanku-
nata yachachinaynipa. Chayraykumi tukuy kankunata
rimani, ama kankuna kikinmanta yuyariychichu kanay-
kichimanta ashwan kanaykichita. Ashwan shutipa kanay-
kichillata yuyariychi, imashnami Yaya Dios kankunata ati-
pachishka payta kirishpa alikunata ruranaykichipa.
4 Rikuychi, shuklla aychayu kashpanchipas achka
imanchikunami tiyan, umanchi, makinchi, chakinchi,
ñawinchi, shiminchi, rinkrinchi. Tukuy chay imanchikunaka
chikan chikantami ruranahun.
5 Chasnallatatami ñukanchikunapas kanchi. Achka
runakuna kashpanchipas Kristuta katihushkanchiraykumi
shuk aychashinalla kanchi. Chasna shuk aychashinalla
kashpanchipas chikan chikanta ruranata atipak kashpanchi

shukwa shukwa parihu yanapanakushpa kawsananchi tiyan.
6 Yaya Dios kikin munashpanmi ñukanchikunata karan shukta shukkunamanta chikan chikanta atipachirka. Chasna kashpanmi shuk ñukanchikunata yachayta kushka paypa shiminta rimananchipa. Chasna yachayninta kushpanmi payta kirishpa runakunata shiminta rimananchi tiyan.
7 Shuk ñukanchikunata Yaya Dios yachayninta kushka shukkunata yanapananchipa. Chasna kashpanka alita paykunata yanapananchi tiyan. Shuk ñukanchikunata Yaya Dios yachayta kushpan alita yachachinanchipa, alita yachachinanchi tiyan.
8 Yaya Dios shuk ñukanchikunata yachayta kushpan kirik masinchikunata sinchikuchinanchipa, alita shuk runakunata sinchikuchinanchi tiyan. Yaya Dios shuk ñukanchikunata imakunata kushpan shukkunata yanapananchipa, mana mitsashpa ali shunkuwa yanapananchi tiyan. Shuk ñukanchikunata Yaya Dios yachayta kushpan kirik masinchikunata kamachinanchipa, ali yuyaywa kamachinanchi tiyan. Yaya Dios shuk ñukanchikunata yachayta kushpan parisihushkakunata yanapananchipa, paykunata yuyashpa kushilla yanapananchi tiyan.

Kristuta kirikkuna alita ruranankunamanta yachachin

9 Wawkikuna panikuna, Kristuta kirikkuna kashpaykichi shukwa shukwa shutipa yuyanakushpa kawsaychi. Tukuy mana ali ruranakunataka chiknishpa ama ruraychichu. Ashwan alikunallata rurashpa kawsaychi.
10 Yuyanakuk wawkikunashina shukwa shukwa sumakta yuyanakushpa kawsaychi. Kirikpura karan shuk kirik masinkunamanta alita yuyarishpa kawsachun ñukamanta alimi nishpa.
11 Alikunata ruranata ama killaychichu. Tukuy shunkuykichimanta pacha kushikushpa Amunchi Jesukristuta kasushpa kawsaychi.
12 Kushikushpa chapaychi Jesukristuwa pakta kawsak rinaykichita. Parisihushpaykichipas payllapi sinchikuychi. Tukuy uras mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi.
13 Yaya Diosta kasuk masinchikunapa munashkankuna pishishpanka yanapaychi. Maykan Kristuta kirik runakuna kankunata pasyanapa shamushpanka kushilla wasikichipi yaykuchiychi.
14 Ama kankunata parisichik runakunata piñariychichu. Ashwan paykunata rimaychi Yaya Dios kankunata yanapashpa kushichichun nishpa.

15 Shuk runakuna kushilla kahushpankunaka kankunapas
kushilla paykunawa pakta kaychi. Shuk runakuna llakiywa
wakahushpankunaka kankunapas llakirishpa paykunawa
pakta wakaychi.
16 Kankunapura parihu shuk yuyayllawa kawsaychi.
Ama shukkunamanta pasa tukunayaychichu. Ashwan
maykankunami runakunapa rikushkanpi mana valikshina
kanahun, paykunata alita yanapak kaychi. Ama
yuyariychichu kankunalla tukuymanta ali yachak
kanaykichita.
17 Shuk runa kankunata mana alita rurashpanka ama
kankunapas payta chasnallatata ruraychichu. Ashwan alikunallata ruranata munaychi tukuy runakuna yachanankunapa Yaya Diospa wawankuna kanaykichita.
18 Shuk runakuna kankunata piñachihushpankunaka ama
piñariychichu. Tukuy runakunawa kushilla kawsaychi.
19 Wawkinikuna paninikuna, shuk runakuna kankunata
parisichishpankunaka ama paykunata rantipaychichu. Ashwan chasnalla sakiychi Yaya Dios paykunata kastigananpa.
Kasnami Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi riman:

Ñukami tukuy mana alita rurak runakunawa rurashkankunamanta alichasha. Ñukami paykunata kastigasha nishpa.

20 Chaymantapas kasnami riman:

Kankunata chiknik runakuna yarkahushpankunaka karaychi, upyanayahushpankunaka upyachiychi. Chasna paykunata karashpaykichi upyachishpaykichi paykunaka pinkarinkakunami nishpa.

21 Shukkuna kankunata millaypata rurahushpankuna ama
yuyariychichu ñukapas payta millaypata rurashara nishpa.
Ashwan Yaya Diospi sinchikushpa ali yuyaywa paykunata
kunaychi mana ashwan millaypata rurashpa katinankunapa.

13

Pablo yachachin apukunata kasunamanta

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Dios munashpanmi shuk
runa apu tukun. Pay mana munashpanka nima pi atipamachu apu tukunata. Chayraykumi kankunaka tukuy chay
kamachik apukunata kasunaykichi tiyan.
2 Maykankunami chay apukunata mana kasunahunchu,
Yaya Diostami mana kasunahunchu. Chayraykumi paykunaka kastigarishka kankakuna.
3 Alita rurak runakunaka manami apukunata
manchanahunchu, ashwan mana alita rurak runakunami

manchanankuna tiyan kastigarinankunata. Apukunata manchashpa kawsanata mana munashpaykichika alita rurashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi apukunaka kankunata ali runakuna kanaykichita rimankakuna.

4 Yaya Dios munashpanmi chay apunchikunataka churashka ñukanchita kuyranankunapa. Kankuna mana alita rurak kashpaykichika paykunata manchanaykichi tiyan. Mana yankachu Yaya Dioska paykunata churashka runakunata kastiganankunapa. Chay apukuna Yaya Diospa kamachishkan kashpankunami mana alita rurak runakunataka kastiganahun.

5 Chasna kashpanmi tukuy chay apukunataka kasunanchi tiyan. Mana kastiganankunata manchashpanchillachu paykunata kasunanchi tiyan, ashwan kasuna ali kananta yachashkanchiraykupas.

6 Chay apunchikuna Yaya Diospa churashkan kashpankunami ñukanchi alita kawsananchipa tarawanahun. Chayrayku ñukanchi kullkita kunanchi tiyan chaywa tukuyta ruranankunapa.

7 Karan runata imatami kunaykichi tiyan, chayta kuychi. Shuk apu kankunata kamachishpanka tarawanaykichipa, tarawaychi. Impuestuta paganaykichi kashpanka pagaychi. Apukunata kasuna kashpan kasuychi. Maykantami yuyashpa kushichinaykichi tiyan, payta yuyashpa kushichiychi.

Yuyanakushpa alikunata rurashpa kawsanamanta yachachin

8 Tukuy liwishkaykichikunata utkalla pagaychi. Liwishkaykichi kullkita pagahushkaykichishina tukuy uras shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanaykichi tiyan. Runa masinchikunata yuyashpanchimi tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata paktachinchi.

9 Kasnami Yaya Diospa kamachishkanka riman: Warmiyu kashpaykichika ama shuk warmiwa musayaychichu. Kusayu kashpaykichika ama shuk kariwa musayaychichu. Ama runa masikita wañuchiychichu. Ama shuwaychichu. Ama shukpa imankunata munariychichu nishpa. Chaymanta shuk kamachinakuna ashwan tiyan. Tukuy Yaya Diospa kushkan kamachishkakunaka kayllata yuyachinahun: Runa masikita kan kikintashina yuyay nishpa. Chay shuklla kamachishkata paktachishpanchimi tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata paktachinchi.

10 Runa masinchita yuyak kashpanchika manami payta millaypata ruranchichu. Chayrayku runa

masinchita yuyashpanchimi alita tukuy Yaya Diospa
kamachishkankunata paktachinchi.
11 Chayrayku mana sampayashpa Yaya Diospa
kamachishkankunata kasuychi. Puñushkashina
kahushkaykichimanta likchariychi. Ña yachankichi Yaya
Dios ñukanchita kishpichinan punchaka kunan ashwan
kuchupi kananta, Jesukristuta puntiru kirishkanchi
punchamanta.
12 Yaya Diospa kawsananma rinanchi punchaka ñami
paktarihun. Chayrayku manana amsapi kawsakkunashina
mana alikunata rurashpa kawsashunchinachu. Akuychi
Yaya Diospa munashkanllata rurashpa kawsashunchi.
Chasna kawsashpanchimi shuk suntalu wañunakunanpa
sumakta alicharishkashina kanchi kuntranchi supayta
winsinanchipa.
13 Akuychi punchapishina alita rurashpa kawsashunchi
mana nima pi ñukanchimanta millaypata rimanankunapa.
Ama machashpa yapa achkata mikushpa kawsashunchichu.
Fiestakunapi millaypata rurahushkankunapi ama
yaykushunchichu. Ama musayanakushunchichu. Ama
piñanakushpa kawsashunchichu. Nima runa masinchikunapa
imankuna tiyashkanta munarishpa, nima paykunawa
parihuyanayashpa kawsashunchichu.
14 Sakiychi Amunchi Jesukristu tukuypi kankunata yuy-
achinanpa pay kawsashkanshina kawsanaykichipa, mu-
nashkanta rurashpa. Ama munaychichu kankuna kikinpa
mana ali munashkaykichita rurashpa kawsanata.

14

Pablo yachachin mana munananchipa tukuy kirikkuna chasnalla rurashpa kawsanankunapa

1 Wawkikuna panikuna, shuk kirik masinchi manara
alita Jesukristupi sinchikuhushpanka ama paywa yanka ri-
manakuychichu. Ashwan payta yuyashpa kayaychi kanku-
nawa parihu tantarinanpa.
2 Rikuychi, shuk kirik masinchikunaka tukuy ima
mikunankunata alimi ninahun. Shukkuna manara yapa
alita Jesukristupi sinchikukkunaka manami aychata
mikunahunchu. Paykunaka tarpu pankakunallata tarpu
muyukunallata mikunahun.
3 Yaya Dioska tukuy aychata mikuk runakunata, mana ay-
chata mikuk runakunatapas chasnallami yuyan. Chayrayku
tukuy aychata mikuk runakuna kashpaykichika ama chay
mana aychata mikuk runakunata rimaychichu manami al-
itachu rurahunkichi nishpa. Chaymanta aychata mana

mikuk runakuna kashpaykichika ama tukuy aychata mikuk runakunata rimaychichu manami alitachu rurahunkichi nishpa.
4 Karan shuk Yaya Diospa kamachinan kashpanchi ¿pi kanaykitata yuyarinki paykunata chasna rimanaykipa? Yaya Diosllapa kashpankuna paylla atipan rimanata, alitachu ruranahun manachu nishpa. Payllami tukuyta atipak kashpan runankunata yanapanka alillata rurashpa kawsanankunapa.
5 Shuk kirikkunaka yuyarinahun kay punchami ali kan tantarishpa Yaya Diosta kushichinanchipa nishpa. Shukkunaka yuyarinahun karan puncha tantarinanchi tiyan Yaya Diosta kushichinanchipa nishpa. Chasna chikanta yuyarishpanchipas karan ñukanchikuna imashnami yuyarinchi, akuychi chasnalla Yaya Diosta kushichishunchi.
6 Jesukristuta shuk kirik masinchika shuk punchakunalla Yaya Diosta kushichinayashpanka chasna kushichichun. Jesukristuta shuk kirik masinchika Yaya Diosta kushichishpan tukuy imata mikushpanka payta agradesishpa mikuchun. Shukka mana tukuy imata mikushpanka Yaya Diosta kushichinanpa, mana mikuchun. Paypas Yaya Diosta agradesinmi.
7 Nima maykan ñukanchi kikinrayku kawsanchichu, nima maykan ñukanchi kikinrayku wañunchichu.
8 Kawsara kahushpanchika Amunchi Jesukristuta kushichinanchipa kawsanchi. Wañushpanchika Amunchi Jesukristuta silupi kushichinanchipa wañunchi. Chasna kashpanmi kawsa kahushpanchi wañushka kahushpanchipas Amunchi Jesukristullapa kanchi.
9 Kristuka wañurka, wañushkanmanta kuti kawsarimurka wañushkakunata kawsakunatapas kamachik kananpa.
10 Shuk puncha tukuy ñukanchikuna Yaya Diospa puntanpi shayarik rinanchi tiyan payka ñukanchita rimananpa, alitachu manachu alita rurashkanchi nishpa. Chayrayku nima maykan Yaya Diosta kirik masinta rimachun kanka manami alitachu Yaya Diosta kasunki nishpa. Nima maykan kirik masinmanta yuyarichun mana valik kananta.
11 Chasnallatatami Yaya Dioska ñawpa killkachishkanpi riman:
Ñukalla rimashkaynita paktachik kawsa Yaya Dios kashpaynimi rimani: Tukuy runakunami shuklla tukuyta kamachik kanaynita riksishpankuna puntaynipi kunkurinkakuna. Tukuymi yapa ali kanki nishpa kushichiwankakuna.
12 Chasna killkarishka kashpanmi yachanchi, tukuy runa pay kikin rurashkanmanta Yaya Diosta rimanan tiyan.

Pablo yachachin kirik masinchipa yuyayninta mana pantachichinanchipa

13 Yaya Dios ñukanchita tukuy rurashkanchikunamanta
tapunanta yachashpanchi amana ñukanchi kirikkunapura
washanchanakushpa kawsashunchinachu, payka manami
alitachu kawsahun nishpa. Ashwan karan shuk kankuna yu-
yariychi alikunallata rurashpa kawsanaykichipa, kirik mas-
inchikunata mana uchata rurachinaykichipa.
14 Ñukaka Jesukristuta kirik kashpaynimi alita yachani
tukuy mikuna aycha ali kananta mikunanchipa. Chasna
kashpanpas shuk kirik masinchikuna yuyarinahun, Yaya
Dios mana munanchu ñukanchi shuk aychakunata miku-
nanchipa. Mikushpanchika uchatami ruranchi nishpa.
Chasna yuyarik runakunaraykuka mana alichu kan chay
aychata mikunankunapa.
15 Chasna kashpan mikuhushkaykichiwa shuk
kirik masikichita pantachichishpaykichika manami
payta yuyahunkichichu. Yuyariychi Kristuka chay
wawkiraykupas wañushkanta. Chayrayku ama munaychichu
mikushkaykichiranti payka Jesukristumanta anchurinanpa.
16 Chayra kirik masikichi chasna aychata mikuhushkay-
kichirayku kankunamanta millaypata rimashpankuna chay
aychataka ama mikuychichu.
17 Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali
kamachihushkanpi kawsashpanchika manami mikunallapi
upyanallapi yuyarishpa kawsanchichu. Ashwan Yaya Diospa
Espíritun yanapashpan alillata rurashpa, kushikushpa,
shukwa shukwa yuyanakushpa kushilla kawsashunchi.
18 Chasna Kristullata kasushpa kawsashpanchimi Yaya
Diosta kushichishpa kawsanchi. Runa masinchikunapas ri-
mankakuna alitami paykunaka rurahunkuna nishpa.
19 Chayrayku akuychi tukuyta rurashunchi shukwa
shukwa yuyanakushpa kushilla kawsananchipa.
Chaymantapas akuychi sinchikuchinakushpa kawsashunchi
ashwanta ashwanta Jesukristuta kirishpa kawsananchipa.
20 Yachanchi tukuy mikunakuna Yaya Diospa rikushkanpi
ali kananta. Chasna ali kashpanpas shuk kirik masiki
yuyarima mana ali kananta shuk shuk aychakunata
mikunanpa. Chayta mikushpanka payrayku ucha
kan. Chayrayku ama mikushkaykichiwa yuyayninta
pantachichiychichu. Chasna rurashpaykika payka manana
kirinkachu Yaya Diosta.
21 Chayrayku chasna aychakunata ama mikuychichu, ama
vinuta upyaychichu, nima shuk imata ruraychichu, maykan-
wami kirik masikichipa yuyayninta pantachichinkichi.

22 Yaya Diospa rikushkanpi ali kanata yuyarishkaykichita
shunkuykichillapi wakaychaychi Yaya Dioslla yachananpa.
Shuk runa rurahushkanta ali kanata yuyarishpanka
kushillami kanka.
23 Ashwan maykanpas yuyarishpan manachari alichu chay
aychata mikunaynipa nishpa, chayta mikushpanka mana ali-
tachu ruran, mana kirishkanrayku chay mikuna ali kananta.
Kirishpanchi rurahushkanchika mana ali kananta, chayta
rurashpanchika uchami kan.

15

Kristuta kirikkunapura alita yanapanakunanmanta riman

1 Wawkikuna panikuna, ñukanchi Jesukristuta alita kirik
kashpanchi chay manara yapa alita kirihukkunata yuyashpa
yanapananchi tiyan. Mana ñukanchi kikin ali kananta yu-
yarishkanchillata rurashpa kawsashunchichu.
2 Karan ñukanchikuna akuychi rurashkanchiwa runa mas-
inchikunata kushichishpa yanapashunchi, chaymantapas
sinchikuchishunchi ashwan alita Jesukristuta kirinanku-
napa.
3 Kristupas manami munarkachu pay kikinllata kushichi-
nata. Ashwan Yayan Diosta kushichishpa kawsashkan-
raykumi runakuna payta chiknishpa kamirkakuna. Kasnami
Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi Jesukristumanta riman:

Yaya Dios, chiknik runakuna kanta asichishpa millaypata
rimashpankuna ñukata parisichiwanahun nishpa.

4 Tukuy ñawpa Yaya Diospa killkachishkanka ñukanchita
yachachinanpami killkarishka kan. Chay tukuy killka-
chishkanwa Yaya Dioska ñukanchita sinchikuchin parisish-
panchipas alita payta kasushpa kawsananchipa, chaymanta-
pas wiñaypata paywa kawsak rinanchita chapananchipa.
5 Yaya Dios ñukanchita yanapak kashpan mana sakishpa
katinanchipa, chaymanta llakirishkakunata sinchikuchik
kashpan kankunata yanapachun Jesukristushina shuk
yuyayllawa yuyanakushpa kawsanaykichipa.
6 Chasna kawsashpaykichimi tukuy kankuna parihulla
Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta kushichinkichi
tukuymanta yapa alimi kanki nishpa.

Yaya Dioska Pablota rimarka Kristumanta yachachinanpa mana israel runakunata

7 Kristu ñukanchita imashna kahushpanchipas yuyashpan
kayashkanshina, chasnallatata kankunapas yuyanakuychi.
Chasna yuyanakushpa kawsaychi Yaya Diosta kushichinay-
kichipa.

8 Alita uyawaychi. Kristuka shamurkami ñukanchi israel runakunata yanapananpa. Chasna yanapashpanmi Yaya Dios chay ñawpa yaya rukunchi wañukunata yanapananpa rimashkanta paktachirka. Chasna Kristu Yaya Diospa rimashkanta paktachishpanmi yachanchi Yaya Dios tukuy rimashkanta alita paktachik kananta.

9 Chaymanta Kristuka shamurkami kankuna mana israel runakunatapas yanapananpa. Chasna yanapashpanmi Yaya Diosta kushichinkichi kankunata llakichishkanrayku. Ñawpa yaya rukunchi atun apu David wañuka Yaya Diosta rimashkanka kasnami killkashkanpi riman:

Ñukaka mana israel runakunawa pakta kanta kushichisha. Paykunawa pakta kushikushpa kanta atunyachishpa takisha nishpa.

10 Chaymanta Moisés wañupa rimashkanka kasna killkarishka kan:

Kankuna mana israel runakuna, ñukanchi Yaya Diospa akllashkan israel runakunawa pakta kushikuychi nishpa.

11 Chaymanta kasnami Salmos killkapi riman:

Tukuy llaktakunapi kawsak runakuna Yaya Diosta kushichiychi nishpa.

12 Isaias wañupas kasnami killkarka:

Shuk kuchushka kaspi ankumanta kuti wiñahukshina Isaí shutiyu runa wañupa miraymantami shuk kamachik runa tiyanka. Payka tukuy allpapi kawsak runakunata kamachik kanka. Chay mana israel runakunaka paypi sinchikunkakuna ñukanchita kishpichinka Yaya Diospa kastigananmanta nishpa.

13 Tukuy rimashkanta paktachik Yaya Diostami kankunarayku mañahuni kankuna Jesukristuta kirikkunata yanapananpa, sumakta kushikushpa mana piñanakushpa kushilla kawsanaykichipa. Yaya Dios kankunata Espiritunwa yanapachun ashwanta ashwanta tukuy rimashkanta paktachinanta kirinaykichipa.

14 Wawkinikuna paninikuna, yachani kankuna ali shunkuyu runakuna kanaykichita. Alitami Yaya Diospa rimashkanta yachankichi. Chasna kashpaykichimi alita yachankichi shukwa shukwa sinchikuchinakunata.

15 Chasna alita yachashpaykichipas yachachishkaynita mana kunkarinaykichipami, yuyarishkaynita mana pakashpa kuskata rimashpa kay kartata kankunarayku killkahuni. Yaya Dios yuyawashpan kamachiwashka kankunata yachachinaynipa.

16 Chasna paypa kamachishkan kani kankuna mana israel runakunata Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu

runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa. Yaya Diospa Espíritun kankunata yanapashpan Kristuta kirikkuna kankichi. Chasna kashpaykichimi ñuka kankunata Yaya Diospa puntanpi shuk suma imata kunayahushkaynitashina churashpayni payka kankunamanta sumakta kushikunka.

17 Kristu Jesusta kirik kashpaynimi pay yanapawashka kankunata yanapanaynipa. Ñuka kankunata yanapashpayni kirishkaykichirayku Yaya Diospa puntanpi sumakta kushikushami.

18 Kristu rurashkaynikunapi mana yanapawama karka, nima shuk rurashkaynimanta atipaynimachu rimanata. Paymi ñukata yachayta kuwashka kankunata ali rurashkayniwa rimashkayniwa yachachinaynipa, kankuna mana israel runakunapas payta kirishpaykichi Yaya Diostana kasunaykichipa.

19 Chasna Yaya Diospa Espiritunpa yachayninllawa nima ima uras rikushkaykichita, suma mana atipaypakunata rurashkaynita rikushpaykichi achka kankuna mana israel runakuna Kristuta kirishkankichi. Chasnami Jerusalén llaktamanta pacha tukuy karu llaktakunapipas Iliria allpapi kahuk llaktakunapi paktanaynikama chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta tukuy parti yachachishkani.

20 Maypimi manara nima maykan runa chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishka, chay llaktakunapimi ñukaka munani yachachinata. Shuk yachachik masini Kristumanta yachachishka llaktakunapi ñukaka manami rinayanichu yachachinapa, mana shukpa tarawananpi satirinaynipa.

21 Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi kasnami riman:

Maykankunami nima shuk kuti Yaya Diosmanta yacharkakunachu, paykunami kunanka payta riksinkakuna. Maykankunami nima ima uras paymanta uyarkakunachu, paykunami uyankakuna nishpa.

Pablo Roma llaktama rinayashkanmanta riman

22 Achka llaktakunapi Yaya Diospa shiminta yachachihushpaynimi yapa munashpaynipas mana atiparkanichu kankunama rinata.

23 Kunanka ñami paktachishkani Yaya Diospa shiminta yachachinata kay llaktakunapi. Achka watakunami yapa munashkani kankunata pasyak rinata.

24 Chayrayku España allpama rishpayni yuyarihuni rihushkaynipi kankunata rikuk rinaynita. Chaymanta shuk

punchakunata kushikushpa kankunawa kahushpayni munani kankuna yanapawanaykichipa Españama rinaynipa.

25 Manara kankunama rishpaynira Jerusalén llaktama risha chaypi Kristuta kirik masinchikunata yanapanaynipa.

26 Masedonia allpapi, Akaya allpapi kawsak kirik masinchikunami munanahun chay Jerusalén llaktapi Yaya Diosta kirik nima imayu runakunata yanapanata. Chayraykumi paykuna kikin munashpankuna tantachihunkuna shuk ofrendata chay mana imayu wawkinchikunama kachanankunapa.

27 Jerusalén llaktapi Kristuta kirik israel masinikunami tukuy parti mana israel masikichikunata yachachishpankuna Jesukristuta kirishkakuna. Chasna kashpan Kristuta kirik israel masinikunata agradesishpa ali kan shuk ofrendata kachashpa yanapanankunapa, paykuna kikin munashkankunashina.

28 Ñuka chay kirik masinchikunata Jerusalenpi chay tantachishka ofrendata kushkayniwashami Españama risha. Chasna Españama rihushpaynimi kankunata rikunata munani.

29 Alita yachani, kankunama rishpaynika Kristu tukuy imapi alita yanapawananta.

30 Wawkikuna panikuna, Amunchi Jesukristu ñukanchita yapa yuyashpan chaymantapas Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan shukwa shukwa yuyanakunchi. Chayrayku kankunata tapuni ñukawa pakta yapa sinchita Yaya Diosta mañanaykichipa, pay ñukata sinchikuchiwananpa.

31 Mañapaychi Judea allpapi Kristuta mana kirik runakuna mana wañuchiwanankunapa. Chaymantapas mañaychi Jerusalenpi Kristuta kirik masinchikuna paykunarayku apahushkayni ofrendata alita apinankunapa.

32 Chasna Jerusalenmanta alilla kutimushpayni Yaya Dios munashpanka kushilla kankunapi paktasha chaypi samanaynipa.

33 Mañahunimi kushilla kawsayta kuk Yayanchi Dios tukuy kankunawa kananpa. Chasna kachun.

16

Pablo kirikkunata saludan

1 Wawkikuna panikuna, paninchi Febe kankunata pasyananpa rishpan alita yaykuchiychi. Payka Senkrea llaktapi Jesukristuta kirik masinchikunata yanapakmi kan.

2 Imashnami shuk Yaya Diosta kirikkunata yuyanchi, chasnallatata chay paninchita Yaya Diosta kirik kashpan kushilla

kayaychi. Chaymantapas payta yanapaychi tukuy ima munashkanpi. Payka Yaya Diosta kirik masinchikunatami achkata yanapashka, ñukatapas achkatami yanapawashka.

3 Chaymanta saludapaychi Kristu Jesuspa shiminta yachachinata yanapawak paninchi Priskata, kusan Akilatapas.

4 Paykunami yapa parisirkakuna ñukata wañuchina kahushkankunamanta kishpichiwanankunapa. Chayraykumi achkata agradesini paykunata. Manami ñukallachu agradesini, ashwan tukuy mana israel masikichi kirikkunapas achkatami paykunata agradesinahun.

5 Chaymanta saludapaychi Priskapa Akilapa wasinpi tantarik kirikkunatapas. Saludapaychi munashkayni wawkini Epenetota. Payka Asia allpapi Kristuta puntiru kirik runa kashka.

6 Saludapaychi paninchi Mariata, payka achkatami tarawashka kankunata yanapananpa.

7 Chaymantapas saludapaychi chay ishkay israel masinikunata Andronikota Juniastapas. Paykunaka karselpi churay tukushka masinikuna karkakuna. Tukuy kirikkunapa yapa yuyashkankuna apostolkunami kanahun. Ñukamanta puntiru Kristuta kirikkunami kanahun.

8 Amunchi Jesukristuta ki- rik munashkayni wawkini Ampliatotapas saludapaychi.

9 Chaymanta Yaya Diospa shiminta yachachik wawkinchi Urbanota saludapaychi. Chay yapa yuyahushkayni wawkinchi Estakistapas saludapaychi.

10 Wawkinchi Apelestapas saludapankichi. Payka Kristuta katihushkanrayku achkata parisishka. Parisihushpanpas Kristuta kirishpalla katihun. Chaymanta Aristobulopa ayllunkunatapas saludapaychi.

11 Israel masini Herodionta saludapaychi, chaymantapas Narsisopa ayllunkunamanta Amunchi Jesukristuta kirikkunata saludapaychi.

12 Chaymanta paninchikuna Trifenata Trifosatapas saludapaychi. Paykunaka Amunchi Jesukristupa munashkanta rurashpa tarawahunkuna. Chasnallatata yuyashkanchi paninchi Persidata saludapaychi. Paypas Amunchi Jesukristuta sirvishpa sinchita tarawashkami.

13 Amunchi Jesukristuta alita kirik Rufota saludapaychi, paypa mamantapas. Mamanka ñukapa mamaynishinami kan.

14 Chasnallatata saludapaychi Asinkritota, Flegonteta, Hermesta, Patrobasta, Hermasta, chaymanta tukuy paykunawa tantarik kirik masinchikunatapas.

15 Filologota, warmin Juliata, chaymanta Nereota, pan-
intapas, Olimpasta, chaymanta tukuy paykunawa tantarik
Amunchi Jesukristuta kirikkunatapas saludapaychi.
16 Kankuna kirikpura shukwa shukwa yuyanakushpa salu-
danakuychi. Tukuy kaypi kawsak Kristuta kirikkuna kanku-
narayku saluduta kachanahun.

Pablo yachachin yanka llulla shimikunata mana kasunanchipa

17 Wawkinikuna paninikuna, alita uyawaychi
kankunata rimashkaynita. Tiyan shuk runakuna
ali yachachishkaynimanta chikanta yachachikkuna.
Chay yachachishkankunawa kankunapa yuyaykichita
pantachichishpankuna shukwa shukwa piñanakushpa
kawsankichi. Chasna yachachikkunata ama uyaychichu,
ashwan paykunamanta anchuriychi.
18 Paykunaka manami Amunchi Jesukristuta ka-
sunahunchu, ashwan paykuna kikinpa munanankunallata
rurashpa kawsanahun. Mishki uyaypa shimikunawa
rimashpankuna mana yapa yachak runakunata
llullachinahun.
19 Kankunamanta tukuy runakuna yachanahun alita Yaya
Diosta kasushpa kawsahushkaykichita. Chayta yachash-
payni yapa kushikuni. Munani kankuna yachakunaykichipa
alillata rurashpa kawsanata, mana alikunataka mana ru-
ranaykichipa.
20 Ñukanchita kushilla kawsayta kuk Yayanchi Dioska
manana unayankachu kankunata atipachinanpa
supaykunapa apunta winsishpa winsishpa rihushkaykichipi
sumakta winsinaykichipa. Amunchi Jesús kankunata
llakichishpan yanapachun.
21 Chaymanta ñukawa parihu Yaya Diospa shiminta
yachachik Timoteo kankunata saludan. Chasnallatata
israel masinikuna Lusio, Jasonpas, Sosipaterpas kankunata
saludanahun.
22 Ñuka Tersio Pablopa rimashkanta killkak, chaymantapas
Jesukristuta kirik kashpayni kankunata saludani.
23 Gayopas kankunata saludan. Paypa wasinpi kahunchi.
Kaypi kawsak kirikkunapas paypa wasinpimi tantarinahun.
Kay llaktapi kullkita wakaychak Erastopas kankunata salu-
dan. Chaymantapas kirik masinchi Cuarto kankunata salu-
danmi.
24 Amunchi Jesukristu tukuy kankunata llakichishpan
yanapachun. Chasna kachun.

Yaya Diosta kushichina

25 Wawkinikuna paninikuna, akuychi Yayanchi Diosta atunyachishpa kushichishunchi. Paymi atipan kankunata sinchikuchinata mana sampayashpa Jesukristuta kirishpa kawsanaykichipa. Chasnallatata Yaya Diospa suma ali shiminpi Jesukristu runakunata kishpichishkanmanta riman, maykantami kankunata yachachishkani. Chay shiminpi kunan Yaya Dios ñukanchita riksichishka ñawpa mana riksishkanchita, Wawan Jesukristu wañushkanrayku ñukanchita kishpichishkanta. Manara kay allpata rurahushpanra Yaya Dioska yuyarirka ñukanchita kishpichinanta. Chasna yuyarishpanpas ñawpa payta kasuk runakuna manara alita asirtarkakunarachu imashnami Yaya Dioska ñukanchita kishpichinka nishpa. Kunanka ñami ñukanchita riksichishka.

26 Chay wiñaypa kawsak Yaya Dioska chay ñawpa paypa yachayninwa yachachikkunata kamachirka killkanankunapa pay ñukanchita kishpichinanta. Kunanka ñukanchita chay ñawpa killkachishkanta alita riksichishka. Chaymanta tukuy allpakunapi kawsak manara Yaya Diosta riksik runakunatapas riksichishka, paykunapas payta kirishpankuna kasushpa kawsanankunapa.

27 Jesukristu ñukanchita kishpichishkanrayku akuychi kushichishunchi tukuy uras chay shuklla tukuyta yachak Yayanchi Diosta. Chasna kachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pablo*

PUNTIRU PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA KORINTO LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

1-2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, Yaya Dios munashpan Jesukristu ñuka Pablota kachawashka paypa shiminta yachachik kanaynipa. Wawki Sóstenes ñukata yanapawahun kay kartata killkanata tukuy kankuna Korinto llaktapi Yaya Diosta kasukkunarayku. Kankuna Jesukristuta kirishpa kawsashpaykichi Yaya Dios kankunata akllashka paypa wawankuna kanaykichipa, chaymantapas paypa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa. Chaymanta tukuy maypipas kahuk Jesukristuta mañak runakunaraykupas kay kartata killkahuni. Jesukristu ñukanchikunata paykunatapas alita kamachik kan.
3 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo Yaya Diosta agradesin kirikkunata yanapashkanrayku

4 Wawkikuna panikuna, Yaya Diosta tukuy uras agradesini kankunarayku pay kankunata Jesukristuwa yanapashpan aliyachishkanrayku.
5 Kankuna Jesukristuta kirishkaykichiraykumi Yaya Dioska kankunata Espiritunwa sumakta atipachishka, alita yachachinata yachak, alita paypa rimashkanta asirtak kanaykichipa.
6 Chasna kashpaykichi yachanchi Kristumanta kankunata yachachishkaynita alita kirishpa katihushkaykichita.
7 Chasna alita yachachishkaynita katihushkaykichiraykumi Yaya Dioska tukuy atipachinayashkanta kankunata Espiritunwa atipachirka. Chasna chapahunkichi Amunchi Jesukristu suma atun yachayninwa shamunanta.
8 Chasna payta chapashpa kawsahushpaykichimi Yaya Dioska kankunata sinchikuchinka alita rurashpa kawsanaykichipa. Chasnami Amunchi Jesukristu shamuhushpan manana nima pi atipankachu millaypata rimanata kankunamanta.
9 Yaya Dioska tukuy rimashkantami paktachin. Chasna paktachik kashpan munan ñukanchikuna Wawan Jesukristuwa parihu kawsananchipa, pay Amunchi kashkanrayku.

Pablo yachachin kirikkunapura mana chikninakushpa chikan chikan muntun tukunankunapa

10-11 Wawkikuna panikuna, shukkuna Kloepa
ayllunkuna rimawashkakuna kankuna piñanakushpa
kawsahushkaykichimanta. Chayrayku Amunchi Jesukristu
kamachiwashpan kankunata rimani: Tukuy kirik
masikichikunawa parihu yuyanakushpa yanapanakushpa
shuk yuyayllawa kawsaychi. Ama rimanakushpa
piñanakushpa kawsaychichu.
12 Kankunaka mana alitachu yuyarihunkichi. Shuk kankunamanta rimanahun: Ñukanchika Pablopa yachachishkantami katihunchi. Shukkunaka rimanahun: Ñukanchika Apolospa yachachishkantami katihunchi. Shukkunaka rimanahun: Pedropa yachachishkantami katihunchi. Shukkunaka rimanahun: Ñukanchika Kristupa yachachishkanllatami katihunchi nishpa.
13 Kristuwa shukllashina kashpanchi ¿alichu kama chikan
chikan tantarishka kanaykichipa? Manami alichu kan.
¿Ñuka Pablotachu kruspi klabashpa wañuchiwashkakuna
kankunata kishpichinaynipa? Mana, ashwan Jesukristutami
chasna wañuchirkakuna. ¿Ñukata kasuk tukushkaykichita
rikuchishpachu bawtisarishkankichi? Manami ñukata
kasuk tukushkaykichita rikuchishpachu, ashwan
Jesukristuta kasuk tukushkaykichita rikuchishpami
bawtisarishkankichi.
14-15 Yaya Diosta agradesini ishkay wawkillata bawtisashkaynirayku Krispota Gayotapas. Ñukaka mana munashkanichu kankuna shukkunata rimanaykichipa: Pablo ñukata bawtisawashpanmi ñukaka kankunamanta ashwan ali kani nishpa. Chayrayku nima shukta ashwan kankunamanta bawtisashkanichu.
16 Ari, chaymantapas wawkinchi Estefanaspa ayllunkunata bawtisashkani. Paykunallatami yuyarini bawtisashkaynita.
17 Jesukristuka mana kamachiwashkachu bawtisanaynipa, ashwan kamachiwashkami chay suma ali shimita runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa. Runakunata yachachihushpayni mana shuk yachak runashinachu ali shimikunawa yachachini. Chasna yachachinimaka, runakunata arkaynima alita asirtanankunapa imaraykumi Kristu kruspi wañushka.

Kristuka Yaya Diospa yachaynintami alita rikuchin

18 Jesukristu runakunata kishpichinanpa kruspi
wañushkanta yachachishpanchi tukuy nina mana wañukma
rihuk runakuna yuyarinahun muspashina yanka
rimashkanchita. Ashwan ñukanchikuna Yaya Diospa

akllashkan kashpanchi paywa kawsak rinanchipa, chay shimika Yaya Diospa atun yachaynintami rikuchin.

19 Kasna Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi riman:

Ñukaka yachakushka runakunapa yachanankunata kichusha, chasnallatata yuyayninkunatapas kichusha nishpa.

20 ¿Imata valin chay yachayyukuna, tukuy chay yachachikkuna, maykankunami paykuna kikin yanka nishpa yuyayninkunamantalla rimanakunahun? Mana valinchu, paykuna mana Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkankunarayku. Yaya Dioska ñukanchita rikuchishka chay runakunapa yuyayninkunaka yanka nishpa kanankunata.

21 Yaya Dios yapa ali yachak kashpan munarka runakunaka mana atipanankunapa paykuna kikin yuyayninkunallawa payta riksinata. Runakuna chay yachachishkanchimanta rimashpankunapas muspashina yanka rimanahun nishpa, Yaya Dioska munan chayta kirikkunallata kishpichinata.

22-23 Ñukanchi israel runakunamanta achkakuna nima ima uras rikushkanchi atun yachaywa ruranakunata rikunayashpankunapas kankuna mana israel runakunamanta achkakuna yachayta maskashpankunapas ñukanchika yachachinchi Kristu kruspi wañushkanmanta. Chasna yachachishpanchi ñukanchi israel runakunamanta shukkunaka rimanahun: Shuk kruspi wañushka runaka Yaya Diospa kastigashkanmi. ¿Imashnataya atipama ñukanchita kishpichinata Yaya Diospa kastigananmantaka? nishpa. Kankuna mana israel runakunamanta achka asichishpa rimanahun: Kristu kruspi wañushkanrayku Yaya Diospa kastigananmanta kishpinchi nishpa rimashpayki muspa runashina rimanki.

24 Chasna rimashpankunapas ñukanchi Yaya Diospa kayashkan runakunarayku, israel runakuna, mana israel runakuna kashpanchipas Kristuka kruspi wañushkanmanta kawsarishkanwa rikuchirka Yaya Diospa atun yachayninwa kashkanta.

25 Maykanmi runakunarayku yanka nishpa Yaya Diosmanta uyarin, chayka kanmi ashwan suma yachay runakunapa yachayninkunamanta. Maykanmi runakunarayku sampa rikurin Yaya Diosmanta, chayka kanmi runakunapa atipanankunamanta ashwan pasa atipana.

26 Wawkikuna panikuna rikuychi, ñukanchimanta mana achka kanchichu yachak, kamachik, achka kullkiyu runakuna. Chasna kashpanchipas Yaya Dios ñukanchita akllashka kishpishka kananchipa.

27 Chasna runakunapa rikushkanpi mana yachak
runakuna kashpanchipas Yaya Dioska ñukanchita akllashka,
chay yachak runakunata pinkachishpan rikuchinanpa,
paykuna kikin yachayninkunawa mana kishpinata
atipanankunata. Chasna sampa runakuna kashpanchipas
Yaya Dioska ñukanchita akllashka kishpishka kananchipa,
chay kamachik runakunata pinkachishpan riksichinanpa
paykuna kikinpa yachayninkunawa mana kishpinata
atipanankunata.
28 Yaya Diosta mana kirik runakunaka ñukanchita
chiknishpankuna mana ali runakunachu kankichi nishpa
rimashpankunapas Yaya Dioska ñukanchita akllashka
kishpichirishka kananchipa. Chayrayku maykankunami
yuyarinahun yachak kanankunata, paykunataka Yaya Dios
rikuchin mana paykuna kikin yachayninkunawa kishpinata
atipanankunata.
29 Chayrayku nima maykan atipanchu Yaya Diosta ri-
manata ñukami yachak kani, mana munanichu yachachi-
wanaykita nishpa.
30 Yaya Dioska ñukanchita kishpichishka Jesukristuwa tan-
taylla kawsananchipa. Payka ñukanchita yanapan Yaya
Diospa shiminta asirtananchipa. Tukuy uchanchikuna-
manta ñukanchita llakichishpa yanapan paypa munashkanta
rurashpa kawsananchipa. Ñawpa mana ali rurashkanchiku-
narayku kastiganan kashkanchimanta ñukanchita kishpichin
manana uchata rurashpa kawsananchipa.
31 Kasnami Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi ñukanchita
riman:
Maykanmi yuyarin ñuka kani ashwan ali shukkunamanta
nishpa, chayka yuyarichun Yaya Dios tukuyta rurak
kashpan paylla tukuymanta ali atun kananta nishpa.

2

Pablo yachachin Jesukristu kruspi wañushkanmanta

1 Wawkikuna panikuna, ñuka kankunama rishpayni mana
ñuka kikinpa yachaynitachu kankunata yachachirkani.
Nima rimarkanichu ñukaka alita yachachikmi kani nishpa.
Ashwan runakunapa mana yachashkan Yaya Diospa
rimashkantami yachachinaynipa rirkani.
2 Kankunawa kahushpayni kankunata yachachirkani
Jesukristu kruspi wañushpan ñukanchita kishpichishkanta.
Chayllatami kankunata yachachirkani. Mana
munarkanichu chikanta yachachinata.
3 Chasna kankunama rishkayni uras yapa sampa
kanaynita musyarkani, imashnashi yachachisha mana yapa

rimanata yachakchu kani nishpa. Yapa manchaywa karkani
imashi pasawanka nishpa yuyarishpayni.
4 Chasna yachachihushpayni mana ñukapa yachaynitachu
shuk alita rimanata yachakshina kankunata yachachirkani.
Ashwan Yaya Diospa Espiritunmi yachayninwa
yanapawashpan yachachirkani alita asirtanaykichipa.
5 Mana munarkanichu runakunapa yachayninkunata
uyashkaykichirayku payta kirik tukunaykichipa. Ashwan
munarkani kankuna Yaya Diospa yachayninwa payta kirik
tukunaykichipa.

Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan alita riksinchi Yaya Diosta

6 Kankuna Yaya Diosta alita kasunata yachakush-
paykichika ñukaka ashwantami kankunata Yaya Diospa
rimashkanta yachachisha. Manami runakunapa, nima
kamachik runakunapa yachayninkunatachu kankunata
yachachihuni. Chay yachaykunaka shuk ratullami.
7 Yaya Dioska manara kay allpata rurahushpanra
yuyarirka, ñukanchita kishpichishpan silupi paywa
kawsananchita. Chasna Yaya Diospa yuyarishkanta
nima pi yacharkarachu. Chay manara runakunapa
yachahushkantami ñukaka kankunata yachachihuni.
8 Chay kamachik runakunaka Yaya Diospa yuyarishkanta
manami yachanahunchu. Yachanahuma karka, manami
chay silumanta shamushka Jesukristuta kruspi klabashpa
wañuchinahumachu karka.
9 Ashwan ñawpamanta pacha Yaya Diospa killkachishkanpi
rimashkashina paktarirka kasna nishkaka:

Yaya Dioska payta alita yuyakkunarayku shuk ali
kawsana llaktata rurashka. Chaytaka nima
maykan rikushkarachu, nima uyashkarachu, nima
yuyarishkarachu nishpa.

10 Yaya Dios Espiritunwami kunanka tukuy chaykunata
ñukanchita riksichishka. Paypa Espíritun tukuypi alita rik-
sichik kashpan Yaya Diospa yuyaynintapas alita yachashpan
riksichin.
11 Mana nima pi yuyayninchitaka atipanchu yachanata,
ñukanchi kikinllami yachanchi. Chasnallatatami nima pi Yaya
Diospa yuyaynintaka yachanchu. Yaya Diospa Espiritunlla
paypa yuyaynintaka yachan.
12 Chay Espiritunta ñukanchikunaka kuy tukushkanchi
Yaya Dios ñukanchita yuyashpa kushkanta ñukanchirayku
rurashkanta riksichinanpa. Mana kuy tukushkanchichu
Yaya Diosta mana kasuk runakunata kamachikpa

yuyayninta chay runakuna yuyarishkankunashina yuyarinanchipa.
13 Chasna Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yachachishpanmi tukuy chaykunata runakunata yachachinchi. Mana ñukanchi kikinpa yuyayninchimantachu yachachihunchi. Ashwan Yaya Diospa Espíritun riksichishkantami paypa Espiritunwa kahukkunata yachachihunchi.

14 Chay mana Yaya Diospa Espiritunwa kawsakkunaka manami riksinayanahunchu Yaya Diospa Espíritun riksichishkanta. Paykunaraykuka muspa yuyayyu yanka rimahushkashinami. Mana munanahunchu kirinata, nima atipanahunchu asirtanata. Chaytaka Yaya Diospa Espiritunwa kawsakkunallami asirtanahun.

15 Ñukanchi Yaya Diospa Espiritunwa kawsakkunami tukuy riksichishkanta alita asirtashpanchi yachanchi maykankunami ali, maykankunami mana alichu Yaya Diospa rikushkanpi. Ashwan ñukanchitaka nima maykan atipanchu asirtanata, Yaya Diospa Espíritun mana paypi kawsashpanka.

16 Ñawpa Yaya Dios killkachishkanpi riman:

Nima pi Yaya Diospa yuyayninta riksinchu. Nima pi atipanchu paytaka yachachinata nishpa.

Paypa Espíritun ñukanchipi kashpanmi ñukanchika Kristupa yuyayninta riksinchi.

3

Pablo riman tukuy ali yachachikkuna chasnalla yanapaklla kanankunata

1 Wawkikuna panikuna, kankuna Kristuta kirik runakuna kashpaykichipas manara alita asirtahunkichirachu Yaya Diospa yachachinanta. Manara Yaya Diospa Espiritunta kasunata yachakushpaykichi shuk llullu wawakunashina kankichi. Chayraykumi ñukaka kankunata manara tukuy Kristupa yachachiwashkanta atipashkanichu yachachinata, imashnami Yaya Diospa Espiritunta kasuk runakunata yachachini.

2 Yaya Diospa rimananka shuk suma mikunashinami. Paypa rimashkanta manara kasuhushpaykichimi shuk chuchuk llullu wawakunashinara kankichi, chay suma mikunata manara mikunata atipak. Chayraykumi manara tukuytarachu kankunata yachachihuni. Manarami atipankichirachu yachakunata.

3 Mana ali munanaykichikunata katinkichira. Kankunapura parihuyanayashpa, rimanakushpa, piñanakushpa kawsahunkichira. Chasna kawsahushpaykichi

manarami Yaya Diospa Espiritunpa yuyachishkanchu
kankichi, ashwan Yaya Diosta mana kasuk runakunashina
kankichira.
4 Kankunamanta shukkunaka rimankichi ñukaka
Pablopa yachachishkanllatami katini nishpa. Shukkunaka
rimanahun ñukaka Apolospa yachachishkanllatami
katini nishpa. Chasna rimashpaykichimi kankunaka
kawsahunkichi mana Yaya Diosta kasukkunashina.

5 Alita yuyariychi. Ñuka Pablo, chay wawki Apolospas
Yaya Diosta kasushpa kankunata yanapak runa masikichimi
kanchi. Kankunata yachachishpanchimi kankunapas Yaya
Diosta kasuk tukushkankichi.
6 Yaya Diospa rimashkanka shuk tarpu muyushinami.
Kankunapa yuyaykichika shuk ali allpashinami. Ñuka
kankunata Yaya Diospa shiminta yachachishpayni shuk
muyuta tarpukshinami kashkani. Wawki Apoloska
kankunata yachachishpan shuk muyuta wiñananpa yakuwa
wichahukshinami kashka. Chasna kashpanchipas Yaya
Dioska kankunata asirtachishka paypa rimashkanta. Pay
yanapashpanlla shuk wiñahuk muyukunashina kankichi.
7 Chasna kashpan maykan tarpuk, maykan yakuta wichak
kashpanpas mana imachu kan. Ashwan Yaya Diosmi ruran
tukuyta, payllami atipan wiñachinata tukuy tarpukunata.
8 Shukkuna tarpushpankunapas shukkunaka yakuta
wichashpankunapas chasnallami kanahun. Yaya Dios karan
shukta kun paypa tarawashkanmanta.
9 Wawki Apoloska Yaya Diospa shiminta alita yachachik
masinimi. Chasna yachachik masini kashpanmi payka
ñukawa parihu Yaya Diosta alita kasushpa kawsahun.
Kankunami Yaya Diospa chakranshina kankichi. Yaya
Diosmi ñukanchita kachashka parihu paypa chakranpi
tarawananchipa.

Chaymantapas Yaya Dios shuk wasita rurahukshina kash-
pan kankuna chay wasihushkanshina kankichi.
10 Ñukaka Yaya Diospa kuwashkan yachaywa
Jesukristumanta yachachishpayni shunku orkonkunata
alita shayachikshina kani. Ñuka yachachishkayniwasha
yachachikkuna pishishkata churakkunashina kanahun.
Tukuy yachachik runa yuyarinan tiyan imashnami alita
yachachinka.
11 Yaya Dioska Jesukristuta kachashka paypa wasinpi
orkonkunashina kananpa, payta kasukkuna payllapi
sinchikushpa kawsanankunapa. Chasna kashpanmi nima
pi atipanchu chikanta yachachishpa rimanata, shukpi
sinchikushpa kawsananchi tiyan nishpa.

12 Kunan Jesukristupi sinchikushpa kawsashpanchipas
mana tukuy chasnalla alikunata rurashpa kawsanchichu.
Shukkunaka Yaya Diospa rimashkanta alita kasushpankuna
oromanta, aserumanta, yapa chaniyu rumimanta wasinta
alita rurahukshinami kanahun. Shukkunaka mana alita ka-
sukkunaka kaspimanta, pintumanta, pankamanta wasinta
mana alita rurahukshinami kanahun.
13 Tukuy rurashkanchikunaka riksirishka kanka imashna
kanahun. Amunchi Jesukristu kuti shamuhushpan
imashna rurashpa kawsashkanchikunata, imashna
yachachishkanchikunata rikushpan rimanka, alitachu man-
achu rurashkanchi nishpa. Tukuy chay rurashkanchikuna
ninapi churay tukushkashina kamay tukunkakuna alichu
manachu nishpa.
14 Jesukristupi sinchikuk runapa rurashkankunaka ni-
napi churay tukushkashina kamay tukushpan ali kananta
rikuchishpanka Jesukristuka rurashkankunamanta payta
kushichinka.
15 Ashwan shukpa rurashkanka shuk wasi llampu ru-
pashkashina kashpan nima imata kuy tukunkachu. Paylla
kishpichiy tukunka ninamanta kishpishkashina nima imayu.

16 Wawkikuna panikuna yuyariychi kankuna Yaya Diospa
wasinshina kanaykichita. Yaya Diospa Espíritun kankunapi
kawsahun shuk wasipishina.
17 Shuk runakuna Yaya Diospa wasinta waklichishpanku-
naka Yaya Dioska paykunata kastiganka, chay wasika paypa
kashkanrayku. Chay wasinshinami kankunaka kankichi.

18 Ama kankuna kikinpa yuyaykichipi pantachiriy-
chichu. Kankuna runakunapa yachashkankunata
yachashkaykichirayku yachak kani nishpa yuyarishpaykichi
llullachirinkichimi. Shutipa yachak kanaykichipaka
runakunapa rikushkanpi mana yachakshina tukunaykichi
tiyan.
19 Maykanwami shuk runa yachak tukun runakunapa
rikushkanpi chaykunamantami Yaya Dioska riman yanka
nishpa kananta. Paypa killkachishkanpi riman:

Maykankunami paykuna kikin yuyarinahun yachak
kanankunata, chaykunataka Yaya Dioska chay
yachanankunallawa pantachichin paykuna kikin
waklichirinankunapa nishpa.

20 Chaymantapas riman:

Yaya Dios yachan tukuy yachak kani nishpa yuyarik runaku-
napa yuyayninkuna yanka kananta nishpa.

21 Chayrayku nima maykan yuyarichun ñukata yachachi-
wakka tukuy yachachikkunamanta ashwan alimi nishpa.

Tukuy Yaya Diospa churashkan ali yachachikkunaka kankunaraykumi.
22 Tukuy ñukanchi yachachikkunata, ñuka Pablota, Apolosta, Pedrotapas Yaya Diosmi kankunarayku kachashka kankunata yachachishpa yanapananchipa. Chaymanta Yaya Dioska tukuy ima kay allpapi tiyakta kankunata kushka kankunarayku kananpa. Kawsay, wañuy, kunan pasahushkaykichi, chaywasha pasanaykichi, tukuy shukkunapas, tukuy chaykuna kankunarayku kanahun yanapak kanankunapa.
23 Chasna kashpanpas kankunaka Kristupa kankichi. Kristuka Yaya Diospa Wawanmi. Yaya Dioska tukuyta kukmi kan.

4

Tukuy ali yachachikkunata chasnalla yuyananchi tiyan

1 Wawkikuna panikuna, Kristu ñukata, Apolosta, Pedrota kachashka kankunata yanapananchipa, tukuy manara yachashkaykichi Yaya Diospa yuyarishkankunata yachachishpanchi asirtanaykichipa. Chayrayku ñukanchimanta yuyariychi tukuy chay yachachikkunaka chasnalla Kristuta kasuk ñukanchita yanapakkuna kanahun nishpa.
2 Chasna Kristupa kamachishkan kashpanchi mana sakishpa paypa munashkanta rurashpa kawsananchi tiyan tukuy runakuna yachanankunapa alita yachachihushkanchita.
3 Kankuna chasna, manachu chasna kanaynita rimashpaykichi mana imananchu. Kay allpapi kamachik apukuna chasna, manachu chasna kanaynita rimashpankuna mana imananchu. Nima ñuka kikin rimanichu chasna, manachu chasna kanaynita nishpa.
4 Yuyarini alillata rurahushkaynita. Chasna kashpanpas mana chayraykuchu Yaya Diospa rikushkanpika ali tukushkani. Amunchi Jesukristullami yachashpan atipan rimanata alitachu yachachihuni manachu nishpa.
5 Chayrayku manara Jesukristu shamuhushpanra ama yankamanta yuyarishpa rimaychichu kanka mana alitachu yuyarishpa rurahunki nishpa. Amunchi Jesukristu shamuhushpan paymi alita ñukanchita riksishpan rimanka rurashkanchikuna yuyayninchikuna alichu manachu nishpa. Tukuy pakashka yuyayninchikunata rurashkanchikunata riksik kashpan ñukanchita riksichinka. Alita rurashkanchita yachashpan pay ñukanchita kushichishpa rimanka alitami rurashkankichi nishpa.

6 Wawkikuna panikuna, tukuy chaykunata kankunata
yuyashpa yachachihuni Apolosmanta ñukamantapas
yuyachishpa alita asirtanaykichipa. Ama rimaychichu:
Pabloka Apolosmanta ashwan ali yachachikmi. Chayrayku
Pablollata kasushpa kawsani nishpa. Chasnallatata
ama rimaychichu: Apoloska Pablomanta ashwan ali
yachachikmi. Chayrayku Apolosllata kasuhuni nishpa.
Ñuka kankunata yachachishkani yachakunaykichipa Yaya
Diospa rimashkanllata kasushpa kawsanaykichipa. Ama
kirik masikichita rimaychichu: Ñukata yachachikka kanta
yachachikmanta ashwan alimi nishpa.
7 Kankunaka mana shukkunamanta ashwan alichu
kankichi chasna rimanaykichipa. ¿Manachu yuyarinkichi
tukuy ali yachana tukuy charihushkaykichipas Yaya
Diospa kushkan kananta? Yaya Dios mana kankunata
yanapashpanka mana atipankichichu ruranata nima
yachanata nima imata. Chayrayku ama kankuna kikinta
atunyachiriychichu.

8 Kankuna yuyarinkichi ña tukuy imata yachak
kanaykichita. Yuyarinkichi tukuy munashkaykichita
apishkaykichita, chaymanta ña kamachinata atipanayki-
chita. Ñukanchimanta manana nima imata munankichichu
yachakunata. Kushikuynimami kankuna chasna suma
yachak ali kamachikkuna tukushka kankichima karka.
Chasna kankichimaka, ñukanchipas kankunawa parihu
kamachikkuna tukunchima karka.
9 Ñukanchi Jesukristupa kachashkan runankunaka
mana chasnachu yuyarinchi. Yuyarini Yaya Dios
ñukanchita churashkanta tukuy runakunamanta
washanirukunatashina, imashami shuk wañuchiy
tukunapa kahuktashina. Tukuy runakuna angelkunapas
ñukanchita rikunahun piña animalwa makanakuhuktashina
yachanankunapa alitachu manachu Yaya Diosta kasushpa
kawsahunchi nishpa.

10 Kristumanta yachachihushpanchi runakuna ñukanchita
yanka rimanahun muspa yuyay illa runakunashina
kananchita. Kankunataka rimanahun, Kristuta
kirishpa kawsashpaykichi yapa ali yachak kanaykichita.
Runakunapa rikushkanpi ñukanchika nima imata atipak
runakunashinami kanchi. Kankunaka paykunapa
rikushkankunapi tukuyta atipak runakunashina kankichi.
Runakuna ñukanchita mana yuyanahunchu, kankunataka
sumakta yuyanahun.
11 Kunankama yarkayta, yakunayayta, churarinanchi-
manta parisishpa kawsahunchi. Runakuna ñukanchita

chiknishpa makanahun. Wasi illashina purishpa kawsahunchi.
12 Makinchiwa sampayakta tarawashpa kawsahunchi. Chasna kahushkanchita rikushpankunapas shuk runakuna chiknishpa rimanahun mana ali kananchita. Ñukanchi paykunataka ali shunkuwa ayninchi Yaya Dios kankunata yanapashpa kushichichun nishpa. Runakuna chiknishpa ñukanchita makashpankunapas paykunata nima imata ruranchichu.
13 Pinkachinayashpa mana alikunata ñukanchimanta rimashpankunapas ñukanchika yuyashpa paykunamanta alikunallata rimanchi. Tukuy runakuna ñukanchita wasuratashina rikunahun. Kunankama tukuy runakunaraykuka tukuymanta mana valikshina kanchi.
14 Wawkinikuna paninikuna, kankunaka munashkayni wawaynikunashinami kankichi. Chayraykumi chasna rimashpa alita kankunata kunahuni. Mana pinkachinaynipachu chasna rimahuni.
15 Ñuka kankunata yachachishkani Jesukristu chay mana ali rurashkanchikunamanta llakichishpan ñukanchita kishpichinanmanta. Chasna yachachishkaynimanta Jesukristupi sinchikushpaykichi ñukaka kankunarayku yayaykichishina kani. Achka ali yachachikkuna kankunarayku tiyashpanpas ñukallami yayaykichishina kani.
16 Chasna kashkayniraykumi kankunata rimani, imashnami ñukaka alita rurashpa kawsani, chasna kankunapas alita rurashpa kawsaychi nishpa.
17 Chayrayku wawkinchi Timoteota kankunama kachahuni. Paypas munashkayni wawaynishinami, alita yachachik kan. Kay wawkinchita kachahuni kankunata yuyachinanpa, imashnami ñuka alita Kristu Jesusta kasushpa kawsahuni nishpa. Kankunata yachachinka tukuy purishkayni llaktakunapi tukuy Jesukristuta kirikkunata yachachishkaynikunata.
18 Shukkuna kankunamanta paykuna kikinlla yachakshina rikurinayashpankuna ñukamanta rimanahun manashi pasyak shamunkachu nishpa.
19 Chasna rimashpankunapas Yaya Dios munashpanka kankunata pasyak rishami. Chasna rishpayni rikusha chay paykuna kikin atunyachirishpa rimak wawkikuna shutipachu manachu Yaya Diospa yachayninwa kahushkankunata rikuchinahun.
20 Yachanchi Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsashpanchika yachayninwa alikunata rurashkanchiwa rikuchinchi, mana rimashpalla kiparinchichu.

21 Kankunama rishpayni ¿imashnata munankichi
ruranaynipa? ¿Kankunata asutihukshina sinchi shimiwa
rimanaynipachu risha? ¿Kankunata yuyahushkaynita alita
rikuchishpa ali shunkuwa rimanaynipachu risha?

5

Pablo yachachin mana ali rurak kirikta kastiganapa

1 Wawkikuna panikuna, shuk runakuna rimawashkakuna
chay llaktaykichipi shuk kirik wawki maman tukuta
warminrayku apishkanta. Ñukaka chayta yachashpaynimi
yapa llakirishka kahuni. Nima Yaya Diosta mana kirik
runakuna chasna millaypata rurashpa kawsanahunchu.
2 Chay wawki chasna kawsahushpan yapa llakirishpa
pinkarinkichima karka. Chasna rurashkanta rikushpaykichi
llakirinaykichiranti ali kawsaktashina payta kushichinkichi.
Chay mana alita rurahuk wawkitaka rimaychi Yaya Diospa
wasinpi manana kankunawa parihu tantarinanpa.
3 Ñuka kankunawa mana kahushpaynipas yapami kanku-
nata yuyarishpa kahuni. Amunchi Jesukristu kamachishka
kashpayni kankunata rimani: Chay yapa millaypata rurak
wawkita kastiganaykichi tiyan.
4 Kankuna Amunchi Jesukristuta kasuk kashkaykichirayku
tantariychi kwintanaykichipa. Ñukapas yuyaynipi kanku-
nawa kasha. Chasna tantarishpaykichi Amunchi Jesukris-
tumi yachayninwa kankunata yanapanka.
5 Chasna kashpan chay runata kamachiychi kankuna-
manta anchurinanpa. Pay munashkanshina supaykunapa
apunpa munashkanta rurashpa kawsachun yapa parisish-
pan chay mana alikunata ruranayashkanka tukurinanpa,
Amunchi Jesús shamuhushkan punchapi kishpichiy tuku-
nanpa.
6 Ñukanchimi shukkunamanta ashwan ali kanchi nishpa
rimashkaykichika mana alichu. ¿Manachu yuyarinkichi
shuk uchilla levadurawa urtiyachishkaka panrayku cha-
pushkanchipi churashka kashpan tukuyta urtiyachinanta?
7 Chayrayku chay mana ali rurak wawki urtiyachik
levadurashina kashpan anchuchiychi kankunamanta shuk
wawkikuna mana yuyarinankunapa payshina mana alita
ruranata. Chay runata anchuchishpaykichi shuk mana
urtiyachishka panshina kankichi. Chasna tukunaykichipami
Yaya Dioska Kristuta kachamurka, Paskua punchakunapi
shuk obeha maltashina uchanchiranti wañunanpa.
8 Chayrayku akuychi Paskua punchakunapishina
alicharishka kishpichiy tukushkanchita yuyarishpa
kushikushunchi. Imashnami levadurawa urtiyashka

chapurishkata wichupayanchi pan mana urtiyachishkata mikunanchipa, chasnashina tukuy mana ali ruranchikunata sakishunchi ali yuyaywana alikunata rurashpa, mana llullashpa kawsananchipa.

9 Shuk kartaynipi ña kankunata rimashkani mana tantarinaykichipa musayaysiki runakunawa.

10 Chasna yachachishpayni mana kankunata rimahunichu tukuy musayaysiki runakunamanta, tukuy imata munashpa kawsakkunamanta, shuwakunamanta, runa rurashka dioskunata mañakkunamanta anchurinaykichipa. Chasna kama karka, kay allpamanta llukshinaykichi tiyama.

11 Ashwan kankunata rimani chasna runakunawa mana tantarinaykichipa kirikmi kani nishpa rimashpankunaka. Shuk wawkikuna Jesukristuta kirikmi kani nishpa rimashpankunapas musayashpa, tukuy ima tiyashkata munarishpa, runakuna rurashkankuna dioskunata mañashpa, llullashpa, machashpa, shuwashpa kawsanahun. Chasnakunawa nima mikuhushkaykichipi tantariychichu.

12-13 Mana Yaya Diosta kasuk runakuna mana alita rurahushpankunaka paykunata nima imata rimaychichu. Yaya Diosmi paykunata rimanka mana alitachu kawsahunkichi nishpa. Ashwan shuk wawki Yaya Diosta alita katihushkanmanta mana alita rurahushpanka payta shuti rimaychi mana chay millaypata rurashpa kawsaynachu nishpa. Chay wawki mana kasunayashpanka kastigaychi. Chayrayku chay rimashkayni millaypata rurakta chawpikichimanta wichuychi.

6

Kirikkunapura alichanamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, ¿imashnataya kankunamanta shukkunaka Jesukristuta kirik masikichiwa shuk imamanta mana alichanata atipashpankuna rimak rinahun Yaya Diosta mana kasuk alichak apuykichita chaypi alichanankunapa? ¿Imaraykutaya mana rimak rinahunchu Yaya Diosta kasukkunata kankunapura alichanaykichipa?

2 ¿Manachu yachankichi shuk puncha ñukanchi Jesukristuta kirikkuna tukuy mana payta kirikkunata rimananchi kashkata kanmi alita rurashkanki, kanka mana alitachu rurashkanki nishpa? Chasna kashpan ¿manachu ashwan yachankichima alichanata kay allpallapi uchilla alichanaykichi kashkata?

3 ¿Manachu yachankichi tukuy Yaya Diosta yanapak angelkunatapas rimananchi kashkata kanmi alita rurashkanki,

kanka mana alitachu rurashkanki nishpa? Chasna kashpan ¿manachu ashwan alichanata yachankichima kay allpapi kawsahushpanchira alichanaykichi kashkata?

4 Chasna alichanaykichi kashkaka kankunapurapi tiyashpan ¿imaraykuta rimak rinkichi chay nima imapi Yaya Diospa munashkanta yachakchu nishkaykichita pay kankunarayku alichananpa?

5 Kayta kankunata rimani pinkarinaykichipa. ¿Manachu kankunapurapi tiyan yachakka, maykanmi atipama alichanata kirikkunapura rimanakushpa kahushkankunamanta? Ari tiyanmi.

6 Chasna kashpantata kirikkunapura rimanakushpa katinkichi. Mana chayllachu, ashwan Jesukristuta mana kirik apukunapa puntankunapi rimak rinkichi.

7 Jesukristuta kirik masikichiwa rimanakushpa kawsashpaykichilla ña rikuchin mana alita rurahushkaykichita. Chasna kashpan ashwan ali kama kirik masikichi kankunata mana alita rurahushpankunaka mana piñarishpa awantanaykichipa, chaymantapas shuk kirik masikichi kankunamanta shuk imata shuwashpanka apananpa sakinaykichipa.

8 Ashwan kikin kirik masikichikunata kankunaka mana alikunata rurankichi, llullachishpa paykunamanta shuwankichi.

9 ¿Manachu yachankichi chay mana alita rurak runakuna Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi mana yaykunankunata? Ama llullachiriychichu kankuna kikin. Runa rurashka dioskunata mañak runakunaka, shukpa warminwa musayak runakunaka, shukpa kusanwa musayak warmikunaka, kari masinwa musayakkunaka, shuk musayakkunapas, tukuy paykunami mana yaykunkakunachu Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi.

10 Chasnallatatami tukuy shuwakunata, shukkunapa imankunata munaysikikunata, machaysikikunata, nima wasi wasipi yaykushpa yanka rimakkunata, llullachiysikikunata Yaya Dioska manami yaykuchinkachu paypa kamachinan mushu mundupi.

11 Ñawpa kankunamanta shukkuna chasna mana alita rurak runakunami karkankichi. Kunanka Yaya Diosta tapushkaykichirayku payka tukuy chay millaypa rurashkaykichimanta kankunata llakichishpan pichashka, paypa aliyachishkan runakuna kanaykichipa. Kunanka Amunchi Jesukristu wañushkanraykumi Yaya Dioska Espiritunwa kankunata yanapashpan ucha illa kashkaykichita rikuhun.

Uchamanta anchurishka kashpanchi tukuy aychanchiwa Yaya Diosta kushichinanchi tiyan

12 Kankunaka rimankichi ñukaka tukuy munashkaynita
atipani ruranata nishpa. Ari, rimashkaykichika shuti-
pami. Chasna kashpanpas manami tukuychu ali kama
ñukanchirayku. Ari, atipanchima tukuy munashkanchita
rurashpa kawsanata. Chayta rurashpa kawsahushpanchika
alimanta alimantami ashwanllatana munanchima ruranata
chay mana alikunata. Chasna kashpanka chay mana ali ru-
ranakunata mana ruranayashpanchipas manami atipanchi-
machu sakinata. Chayrayku mana alichu tukuy munashkan-
chita ruranchipa mana kuti kamachirishkashina tuku-
nanchipa.
13 Shuk runakuna rimanahun: Yaya Dioska tukuy ima
mikunata ñukanchita kushka mikunanchipa. Wiksanchita
rurashka mikunata apinanpa nishpa. Ari, chayka shutipami.
Chasna kashpanpas yuyariychi Yaya Dios ishkantita
kulluchinanta. Chaymantapas chasna yuyarishpaykichipas
manami shutipachu Yaya Dios aychanchita rurashka
musayanakushpa kawsananchipa. Ashwan payka
aychanchita rurashka payllata kasushpa kawsananchipa.
14 Chaymantapas imashnami payka atun yachayninwa
Jesukristuta wañushkanmanta kawsachirka, chasnallatatami
ñukanchitapas wañushkanchimanta kawsachinka.
15 ¿Manachu yachankichi Kristu aychanchipa amun
kananta? Chasna kashpan ¿alichu kama chay Kristupa
aychanta puta warmikunapa aychanwa tantachinanchipa?
Manami alichu.
16 ¿Manachu yachankichi shuk kari puta warmiwa
musayashpanka paywa shuk aychashinalla tukunanta?
Ñawpamanta pacha Yaya Diospa killkachishkanpi riman shuk
kari warmiyashpanka chay warmiwa shuk aychashinallami
tukun nishpa.
17 Ashwan maykankunami Amunchi Jesukristuta kasuk
tukunahun paywami shuklla kanahun, Yaya Diospa Espíritun
shukllatashina rurashkanrayku.
18 Chasna Amunchi Jesukristuwa shuklla kashkanchi-
rayku ama musayanakushpa kawsaychichu. Shuk uchaku-
nata rurashkaykichimanta aychaykichika manami mapay-
achishkashina tukunchu. Ashwan musayashpa kawsahush-
paykichika kikin aychaykichitami waklichinkichi.
19 ¿Manachu yachankichi aychaykichika Yaya Diospa Espiri-
tunpa kawsanan wasishina kananta? Yaya Dios Espiritunta
kankunama kachashka kawsananpa shunkuykichipi shuk
wasipishina. Chayrayku mana kankuna kikinchu aychay-
kichipa amun kankichi.
20 Jesukristumi yapa nanayta parisishpa wañurka supaypa
kamachishkankunamanta ñukanchita kishpichishpan

Amunchi tukunanpa. Chasna paypa kashpanchi Yayanchi Diosllata aychanchiwa kushichinanchi tiyan munashkanllata rurashpa kawsananchipa.

7

Warmiyu karika, kusayu warmipas, imashnami kawsanankuna tiyan

1 Wawkikuna panikuna, kankuna kartaykichipi tapuwashkankichi alichu manachu kasarananchipa nishpa. Ñuka rimashkaykichi, ali kama mana warmiyu, warmikunapas mana kusayu kawsanaykichipa.

2 Chasna kashpanpas mana musayashpa uchata rurashpa kawsanaykichipa, ali kan tukuy Yaya Diosta kasuk runa warmiyashpan kikin warminwa kawsananpa, warmipas kusayashpan kikin kusanwa kawsananpa.

3 Tukuy kari warminwa, tukuy warmi kusanwa alita kuyrarishpa, parihu yuyanakushpa, yanapanakushpa kawsanankuna tiyan. Warmipas kusanwa, karipas warminwa munashkankunata ruranankuna tiyan, nima shuk mana munanichu nishpa.

4 Tukuy kusayu warmika mana pay kikin aychanpa amunchu. Chasnallatata tukuy warmiyu karipas mana pay kikin aychanpa amunchu. Kusan warminpa aychanpa amun kashpan warminpas kusanpa aychanpa amun kashpan parihu kasunakushpa kawsanankuna tiyan.

5 Chaymanta shuk kari warminwa ishkanti parihu alita kwintashpankuna alimi kama shuk punchakuna mana tupanakunankunapa, Yaya Dioswa kwintanankunapa. Chasna mañanata paktachishkankunawasha kuti tupanakushpa kawsanahuchun, mana karipas, nima warmipas shukwa musayanankunapa. Tupanakunata sakishpaykichi supaykunapa apunmi atipama kankunata uchata rurachinata. Chayrayku mana ishkanti shuk yuyayllawa kashpaykichika manami alichu tupanakunata sakinaykichipa.

6 Tukuy chayka shuk kunanami kan, mana Yaya Diospa kamachishkanchu kan. Ashwan ñuka kikinpa yuyaynimantami kankunata chayta kunashpa yachachihuni.

7 Ñuka munaynima tukuy kankunapas ñukashina warmi illa kawsanaykichipa. Chasna rimashpaynipas yachani, mana tukuychu atipankichima warmi illa kawsanata. Chayrayku Yaya Dioska ñukanchita alita riksishpan yanapashka, shukka warmiyananpa, shukka mana warmiyananpa.

8 Tukuy kankuna musukunata, shipaskunata, mashintukunatapas rimani, ali kama ñukashina mana kasaranaykichipa.

9 Chasna shuk kari warmi illa, shuk warmi kusa
illa kawsanata mana atipashpaykichi ali kama
kasaranaykichipa, mana karika yapa warmiyanata
munashpa, warmipas mana yapa kusayanata munashpa
parisishpa kawsanaykichipa.
10 Chaymanta ña kasarashkakunata rimani: Kan kari,
warmiyu kashpaykika ama warmikita wichuychu. Kan
warmi, kusayu kashpaykika ama kusaykita wichuychu. Kay
kunahushkaynitaka Yaya Diosmi kamachiwashka kanku-
nata yachachinaynipa.
11 Shuk warmi kusanta wichushka kashpanka ali kama
chay kusanwa alichashpan kutikashka tantarinanpa. Mana
munashpanka ama shukta kusayachun. Chaymantapas Yaya
Dios mana munanchu shuk kari warminta wichunanpa.
12 Tiyanchari shuk wawkipa warmin mana Jesukristuta
kirinata munak. Jesukristuka mana chaykunamanta
yachachishkan kashpanpas ñuka rimashkaykichi, chay
warminka payllawa kawsanata munashpanka chay
wawkika ama warminta wichuchun.
13 Chaymanta tiyanchari shuk panipa kusan, mana Je-
sukristuta kirinata munak. Chay kusan payllawa kawsanata
munashpanka chay panika ama kusanta wichuchun.
14 Chay panipa kusan mana Jesukristuta kirik kashpanpas
Yaya Dioska payta warminranti uchankunamanta pichay
tukushkatashina rikushpan chay kirik warminta mana
uchayachinchu paywa kawsahushkanrayku. Chasnallatata
shuk wawkipa warmin mana Jesukristuta kirik kashpanpas
Yaya Dioska payta kusanranti uchankunamanta pichay
tukushkatashina rikushpan chay kirik kusanta mana
uchayachinchu paywa kawsahushkanrayku. Mana chasna
kamaka wawankunapas mana alichu kanahuma Yaya
Diospa rikushkanpi. Ashwan kunanka wawankunatapas
Yaya Dioska uchamanta pichay tukushkatashina rikun.
15 Shuk panipa kusan mana Yaya Diosta kasuk kashpan
payta sakinata munashpanka sakichun. Chasnallatata shuk
wawkipa warmin mana Yaya Diosta kasuk kashpan ku-
santa sakinata munashpanka sakichun ama arkaychichu.
Chasna sakinakushpankuna manana kasarashkashinachu
kiparinahun. Yaya Dios munan kushilla mana piñanakushpa
kawsananchipa.
16 Shuk pani yuyarima ñukami atipasha yanapanata
kusaynita paypas kishpichirishka kananpa nishpa.
Chasna yuyarishpan mana kusanta sakinayama. Chay
panita rimani: Manami yachankichu pay kishpishka
kankachu manachu. Chayrayku chay mana Jesukristuta
kirik kusaykitaka sakiy llukshinanpa munashpanka.

Chasnallatata shuk wawki yuyarima: Ñukami atipasha yanapanata warminita, paypas kishpishka kananpa nishpa. Chasna yuyarishpan mana sakinayama warminta. Payta rimani: Manami yachankichu pay kishpishka kankachu manachu. Yaya Diosllami shuti atipan chasna kishpichinataka. Chayrayku chay mana Jesukristuta kirik warmikitaka sakiy llukshinanpa munashpanka.

Karan shuk kushilla kachun Yaya Dios churashkanpi

17 Wawkikuna panikuna, karan shuk Yaya Dios churashkanpi kushilla kawsachun. Imashnami kashka Yaya Dios payta kayashpan paypa runan kananpa, chasna kushilla katichun. Chasnallatatami chay shuk llaktakunapi tantarik Jesukristuta kirik masinchikunatapas yachachini.

18 Shukkuna kankunamanta israel karikuna kashpaykichi ishpanaykichi kara puntata pitirishka kankichi. Chasna pitirishka kahushkaykichipi Yaya Dios kankunata kayashpan paypa runankuna kanaykichipa ama munaychichu mana pitirishkashina tukunata. Kankuna mana israel karikuna mana pitirishkachu kankichi. Chasna kahushkaykichipi Yaya Dios kankunata kayashpan paypa runankuna kanaykichipa ama munaychichu ishpanaykichi kara puntata pitirinata.

19 Ñukanchikuna pitirishka kashpanchipas kankuna mana pitirishka kashpaykichipas mana imananchu. Ashwan Yaya Dioska munanmi paypa kamachishkanta kasushpa kawsananchita.

20 Chasna Yaya Diosta kasushpa kawsahushpaykichi imashnachari kashkankichi, pitirishkachu manachu, Yaya Dios kankunata kayashpan runankuna kanaykichipa, chasnalla kipariychi.

21 Yaya Dios kayashkan uras shuk runapa rantishkan runa kashpayki chasnalla katinayki kashpan ama llakiriychu. Chasna kashpanpas amuykita paganata atipankimaka, pagay kanta kacharinanpa, manana kamachishkan kanaykipa.

22 Rantishka runakuna kashpaykichipas Jesukristuta kirishpa kawsashpaykichi chushana kawsankichi, manana shukpa kamachishkanshinanachu, Jesús kankunata kishpichishkanrayku. Mana rantishka runakuna kashpaykichimi Jesukristu kankunata rantishkanrayku manana chushashinanachu kawsankichi, paypa kamachinan runakuna tukushkaykichirayku.

23 Jesukristumi yapa nanayta parisishpa wañushpan achkata pagakshina kankunata rantishka payllata kasushpa kawsanaykichipa. Chayrayku ama kuti tukuychichu runakunapa kamachinankunashina runata kasukkuna.

24 Wawkikuna panikuna, kamachina runa mana
kamachina runa kashpaykichi Yaya Dios kankunata
kayashkan uras paypa runankuna kanaykichipa, karan shuk
mana chikan tukunayashpa, imashnachari kan chasnalla
Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsachun.

25-26 Kankuna mana warmiyu wawkikunata, mana kusayu
panikunata yachachinayani yuyarishkaynita. Kunan
yapa manchaypa timpupi kawsahunchi. Chayrayku ali
kama, tukuy mana warmiyu wawkikuna chasna warmi
illa kawsanaykichipa, chaymantapas tukuy mana kusayu
warmikuna kusa illa kawsanaykichipa. Jesukristuka chayta
mana yachachiwarkachu, ñukallami chayta yuyarini.

27 Wawkikuna, kankuna warmiyu kashpaykichika ama
warmikichita wichuychichu. Mana warmiyu kashpay-
kichika ama warmiyanata munashpa kawsaychichu.

28 Chasna rimashpaynipas warmiyashpaykichika alimi,
chasna rurashpaykichi manami uchatachu rurankichi. Chas-
nallatata shuk shipas kusayashpanka manami uchatachu ru-
ran. Ñuka munaynima mana warmiyu mana kusayu kanay-
kichita mana yapa yuyarishpa llakirishpa kawsanaykichipa.

29 Wawkikuna panikuna, manana unaytachu
kawsashunchi kay allpapi. Chayrayku kunanmanta pacha
kankuna warmiyu karikuna, kusayu warmikunapas
sapalla Yaya Diosrayku kawsakshina kawsaychi, tukuy
shunkuykichimanta pacha Yaya Diospa munashkanta
rurashpa.

30 Chaymanta kankuna llakiywa kashpaykichika
amana chay llakihushkaykichillata yuyarishpa
kawsaychichu. Chaymanta kushilla kashpaykichika ama
kushikuhushkaykichillata yuyarishpa kawsaychinachu.
Shuk imata rantishpaykichi ama chay rantishkaykichillata
yuyarishpa kawsaychinachu.

31 Tukuy kay allpapi rikunanchikunaka tukurinkakunami.
Chayrayku warmiyu kashpaykichipas llakishpa
kahushpaykichipas kushikushpa kahushpaykichipas
tukuy imaykichi kankunarayku tiyahushpanpas ama
chaykunallata yuyarishpa kawsaychinachu, ashwan Yaya
Diosta yuyarishpa, munashkanta rurashpa kawsaychi.

32 Ñuka munaynima mana kay allpapi tukuy ima
tiyahukkunallata yuyarishpa kawsanaykichipa. Shuk
kari mana warmiyu kashpan ashwan atipan yuyarinata
Yaya Diospa munashkanllata, imashnami Yaya Diosta
kushichinka nishpa.

33 Shuk kari warmiyu kashpan yuyarinan tiyan, imash-
nami warminta kushichishpa kawsanka.

34 Chasnaka payka shukta shuktami yuyarishpa kawsan.
Shuk warmi mana kusayu kashpan ashwan yuyarin Yaya
Diospa rimashkanllata kasunata, chaymantapas imashnami
Yaya Diosta yuyashpa kushichishpa kawsanka. Shuk warmi
kusayu kashpan yapa achkata yuyarinan tiyan kusanta
kushichishpa kawsananpa.
35 Tukuy chayta kankunata rimani, Yaya Diosta tukuy
shunkuykichimanta pacha yuyashpa kasushpa, alita
rurashpa kawsanaykichipa. Manami rimahunichu
yuyarinaykichipa kasaranaka manami alichu nishpa.
36 Shuk musu shuk shipaswa kwintashka kahushkanku-
napi yuyarinahuma manana kasaranankunapa. Chasna yu-
yarishpankuna chay musuka kuti yuyarima chay shipasta
mana alita ruranantа mana payta warmiyashpan. Chay-
mantapas sinchi munanata musyama. Ashwan ali kama
warmiyanaynipa nishpa yuyarima. Chasna kashpan mu-
nashkanshina warmiyachun. Chayka mana uchachu.
37 Shuk musu shuk shipaswa kwintashka kahushkanku-
napi nima pi payta mana munakta yuyachishpan paylla
shunkunpi shuk yuyayyulla tukuma, kikin munananpi
alita kuyrarik kama, chaymanta shunkunpi arí nishpan
sinchikunanpa yuyarima chay kwintashkan shipaska shipas
kiparichun nishpa kuyrananpa, alitami ruran.
38 Chayrayku maykan musumi kwintashkan shipasta
warmiyan, payka alitami ruran, maykanmi mana
warmiyanchu ashwan alitami ruran.
39 Shuk kusayu warmika alita kusanta yuyashpa, chay
kusanllawa kawsanan tiyan kusan wañunankama. Chay ku-
san wañushpan shuti atipan munashpanka kuti kusayanata.
Ashwan chay kusayanayashkanka Yaya Diosta kasuk masin
kachun.
40 Chasna kashpanpas ñuka rimani, chay mashintuka ash-
wan kushilla kama mana kuti kusayashpan. Shukkuna
mana chasnallatata yuyarishpankunapas ñuka yuyarini Yaya
Diospa Espíritun paykunapapishina shunkuynipipas kahush-
pan chasna rimani.

8

*Runakunapa rurashkan dioskunata kushka mikunakuna-
manta riman*

1 Kunanka rimashkaykichi maykantami kankunaka
tapuwashkankichi kartaykichipi: ¿Alichu kama runakunapa
rurashka dioskunata kushka aychakunata mikunanchipa?
nishpa. Ñukanchikunaka yachanchi chay rurashka
dioskunaka nima imata ruranata atipanankunata. Chay

rurashka dioskunata mañak runakunaka mana chayta yachanahunchu. Chasna paykunamanta ashwan yachak kashpanchipas chay yachanaka nima imapi yanapanchu mana yuyakkuna kashpanchika. Ashwan ñukanchi kikinllata atunyachirinchima ñukaka chay rurashka dioskunata mañak runakunamanta ashwan alita yachakmi kani nishpa. Ñukanchi yuyakkuna kashpanchilla shukkunata yanapashpa kawsanchi Yaya Diosta ashwan alita kasunankunapa.

2 Kankuna kikinlla alita yachakshina kanaykichita yuyarishpaykichika manarami alita Yaya Diospa shiminta yachahunkichirachu, imashnami yachanaykichi tiyan.

3 Kankuna alita Yaya Diosta yuyashpa kawsahushpaykichika Yaya Diospas kankunata riksishpanmi alita rikun.

4 Chasna kashpan runakunapa rurashka dioskunata kushka aychakunata mikushunchichu manachu mikushunchi nishpa yuyarihushkanchipi kayta yuyariychi: Yachanchi runakunapa rurashka dioskunaka nima ima kananta. Yaya Dioska shukllami, paymanta ashwan shukka mana tiyanchu.

5-6 Runakuna rimashpankunapas kay allpapi wayrapipas achka dioskuna tiyan nishpa, chaymanta shutipa achka dioskuna achka kamachikkuna tiyashpanpas runakuna paykunata kasushpa kawsahushkankunarayku ñukanchikunaka shuklla Yayanchi Dios kananta yachanchi. Paymi tukuyta rurashka, ñukanchikunatapas rurashka payta kasushpa kawsananchipa. Chaymanta tiyan shuklla Amunchi Jesukristu. Paymi Yayan Dios munashpan tukuy imata rurashka, ñukanchikunatapas rurashka.

7 Ashwan mana tukuy runakunachu chayta alita yachanahun. Chaymanta shukkuna Yaya Diosta kasuk masinchikuna chay runakunapa rurashkan dioskunata aychakunata kushkata mikushpankuna yuyarinahun mana alita rurashkankunata. Ñawpaka chay runakunapa rurashkan dioskunata kushichishpa kawsashpankuna paykunata kushka aychakunata mikupayarkakuna. Chaymanta pacha kunankama chayta mikushpankuna yuyarinahun chay runakunapa rurashkan dioskunata yuyahushkankunata. Chasna mana alita yachashpa mikushpankunami yuyarinahun uchatami rurashkani nishpa. Chasna mapayachiy tukushkashina musyashpankuna manana atipanahunchu kushilla kawsanata.

8 Ñukanchikunaka yachanchi chay mikunata mikushpanchi mana mikushpanchipas Yaya Dioska ñukanchita chasnallami yuyananta.

9 Chayta yachashpaykichi runakunapa rurashka
dioskunata kushka aychakunata kushilla mikunkichima.
Chayka alimi kan. Chasna kashpanpas chay aychata
mikushkaykichiwa atipankichima shuk mana kankunashina
alita yachak kirik masikichita uchata rurachinata. Chasna
kashpan alita kuyrariychi mana chasna ruranaykichipa.
10 Kankuna runakunapa rurashka dioskuna nima ima
kananta yachakkuna shuk yanka diosrayku rurashka
wasima rinkichima. Chaypina shuk mana alita yachak kirik
masikichika kankuna chaypi mikuhushkaykichita rikuma.
Chasna kashpan ¿manachu paytapas munachinkichima chay
aychata mikunata, chay aychata mikushpayni uchatami
rurani nishpa shunkunpi rimay tukushpanpas?
11 Chaypina paypas mikuma. Chaymanta yuyarima ku-
nanka uchatami rurashkani nishpa. Chaymanta pacha man-
ana Yaya Diosta kasushpa kawsama. Kankuna alita yachak
kashkaykichiranti chay kirik masikichika wiñayparayku Yaya
Diosmanta anchurima, maykanraykumi Kristuka wañurka
kishpichinanpa.
12 Chasna chay kirik masikichita uchata rurachish-
paykichika uchatami rurankichi. Mana alichu
nishpa yuyarishkanta rurachishkaykichiwa shunkunta
waklichinkichima manana atipananpa alita sinchikunata.
Chasna rurashpaykichi Kristutami mana alita rurankichi.
13 Chayrayku shuk mikunata mikushkayniwa shuk kirik
masinita uchata rurachinimaka, nima ima uras kuti aychata
mikuynima chay kirik masinita mana pantachichinaynipa.

9

Yaya Diospa kachashkan yachachikkunata ima munashkankunata kunanchi tiyan

1 Kunanka ¿tukuy runakunapa kamachinanshinachu kani?
Manami chasnachu kani. Ashwan apostolmi kani, Jesukris-
tupa kachashkan ñukanchita kishpichishkanmanta yachachi-
naynipa. Amunchi Jesukristuta rikushkani. Pay kamachi-
washpanmi kankunata yachachishkani. Chayrayku kunan
kankunaka payta kasushpa kawsahunkichi.
2 Shuk runakuna mana yachanayanahunchu Jesukristu
yachachinaynipa kachawashkanta. Chay runakuna mana
yachanayashpankunapas kankuna chayta alita yachankichi.
Ñuka Yaya Diospa shiminta yachachishkayniraykumi ku-
nanka payta kasushpa kawsahunkichi. Chasna kashpan
shutipa Yaya Diospa kachashkan kanaynita rikuchinkichi.
3-4 Chay ñukamanta mana alita rimak runakunata tapuni:
Jesukristupa kachashkan kashpayni Yaya Diospa shiminta

yachachinaynipa ¿manachu ali kama yachachishkaynimanta
mikunata upyanata tapunaynipa?
5 ¿Manachu ñukapas Jesukristuta kirik warmiwa
kasaraynimaka, chay warminiwa pakta purinata
atipaynima? Pedropas, Jesuspa wawkinkunapas, chay shuk
apostol masinikunapas warminkunawa pakta purinahun
Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa.
6 ¿Manachu ñukapas wawki Bernabepas atipanchima
mana shukpi tarawashpa Yaya Diospa shiminta
yachachihushkanchimantalla kawsanata imashnami
shukkunapas ruranahun?
7 Shuk runa suntalupi kahushpan ¿pay kikinllachu miku-
nataka rantin? Mana. Ashwan payta kamachikkunami
kunahun. Shuk runapa chakranpi tarpukuna tiyashpanka
¿manachu chay tarpukunapa muyunkunata mikuma? Ari,
mikumami. ¿Manachu chasnallatata shuk obehakunata
kuyrak runa chay obehakunapa chuchun yakuta upyama?
Ari, upyamami.
8 Chayta nishpayni mana runapa yuyayninllatachu kanku-
nata yachachihuni. Ñawpa yachachik Moisés wañupas killka-
shkanpi chasnami yachachin.
9 Chay killkashkanpi kasnami nin:

Shuk tarawak wakra triguta wishkuhushkanpi ama shiminta
tapaychichu nishpa.
Chayka mana rimanayanchu Yaya Dios yapa wakrata
yuyananta.
10 Yaya Dioska ñukanchi paypa shiminta yachachikkunatami
yuyarishpa chasna riman. Tarawananchimanta chapashpa
kawsanchipa kasna yuyachin: Shuk chakrapi tarpuk runa
allpata tuksishpan muyuta tarpun. Chaymanta chay
tarpushkan alita pukushpan shuk runa pallashpan chay
muyukunata apan wishkunanpa. Ishkanti tarawanahun
chapashpa chay muyukunata chawpinakunankunata.

11 Ñukanchi Yaya Diospa shiminta yachachikkunaka
chay chakrapi tarawak runakunashinami kanchi.
Kankunata Yaya Diospa shiminta yachachishkanchirayku
shunkuykichipi mana tukurik kawsayta kuk muyuta
tarpukshina kashpanchi ¿manachu atipanchima kankunata
tapunata tukurik imakunata, maykantami munanchi
kawsananchipa?
12 Chay shuk yachachikkuna kankunata tapunahun ima
pishihushkanta kunaykichipa. Ñukapas chay yachachishpa
purik masinikunashinami chasna kankunata tapunata mu-
nashpaynika tapuynima. Chasna ñukanchika tapunata ati-
pashpanchitata mana kankunata tapushkanchichu. Ashwan

achkata parisishpanchipas tarawashpa kawsanchi nima pi rimananpa, chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta yachachinahun kullkita imatapas apinankunallapa nishpa.

13 Yuyariychi Jerusalén llaktapi Yaya Diospa wasinpi tarawak runakunata. Israel masinchikuna shuk wiwakunata Yaya Diosta kushichishpa kunahun. Chay wiwakunata wañuchinata yanapak Yaya Diospa wasinpi tuchpashinapi rupachik runakunaka chay wiwakunapa aychanmanta shuk partita mikunahun.

14 Chasnashinami Yaya Dioska munan chay suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachikkunapas yachachishpa tarawashkankunamanta kankuna yanapashpaykichi kawsanankunapa.

15 Kankunata yachachihushpayni munashkaynita kuwanaykichi kashpanpas ñukaka nima imata kankunamanta tapushkanichu. Kunallapas mana kay kartata kankunarayku killkahunichu ñukata imatapas kuwanaykichipa. Yarkaywa wañuhushpaynipas manami nima imata kankunata tapushkanichu nima pi atipananpa chasna yanka yachachishkaynirayku kushikunaynita kichuwanata.

16 Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpayni manami atipanichu rimanata yachachishkaynirayku yapa alimi kani nishpa. Yaya Diosmi kamachiwashka chayta yachachinaynipa. Chayrayku yachachinayni tiyan. Mana yachachinimaka, imashnashi tukuynima.

17 Ñuka arí nishpa rimashkaynirayku yachachishpayni kushichiy tukuynimami. Mana arí nishpayni chasnalla yachachinayni tiyan Yaya Dios yachachinaynipa kamachiwashkanrayku.

18 Chasna kashpanka ¿imawashi kushichiy tukuhuni? Kaymi kan kushikunaynika kankunata Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpayni nima imata kankunamanta tapushpayni. Atipaynima karka kankunamanta imatapas tapunata. Chasna kashpanpas nima imata tapunichu. Chasnamanta pagay tukushkashina yapa kushikuni.

19 Nima shuk runa ñukata kamachiwak kashpanpas shuk kamachina runashina tukuy runakunata yanapashpa kawsahuni ashwan achka runakuna Kristuta kasushpa kawsanankunapa.

20 Ñukanchi israel runakunamanta achka Moisés wañupa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsanahun. Ñuka israel runa kashpaynipas yachani

mana chay kamachishkakunata paktachishkanchiraykuchu kishpichirishka kananchita. Chasna yachashpaynipas ñukanchi israel runakunamanta Jesukristuta mana kirikkunawa parihu kawsashpayni paykunashinami chay kamachishkakunata kasushpa kawsani. Chasna kawsahushpaynimi munani paykunata yanapanata paykunapas Jesukristuta kasushpa kawsanankunapa.

21 Chaymanta tiyan kankuna mana Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsak mana israel runakuna. Jesukristuta mana kirik mana israel masikichikunawa kahushpayni paykunashinallatatami kawsahuni. Chasna kawsahushpaynimi munani paykunata yanapanata paykunapas Jesukristuta kasushpa kawsanankunapa. Chasna paykunashina kawsahushpaynipas mana sakinichu Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsanata, Kristupa kamachishkankunata kasuk tukushkaynirayku.

22 Tiyan Yaya Diosta kirik masinchikuna, manara tukuy shunkunkunamanta pacha alita paypi sinchikunata yachakkuna. Paykunawa kahushpayni ñukapas paykunashinami kawsani. Maykankunawapas kahushpayni paykunashinami kani. Alita paykunata yuyashpami yachachini chay tukuymanta shukkunallapas Jesukristuta kirishpa kishpichiy tukunankunapa.

23 Ñukaka Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachini ñukapas Yaya Dios chay shiminpi paktachinan rimashkankunata kuy tukunaynipa.

24 Tiyan shuk runakuna sinchita kallpashpa shuk pukllak masinkunata gananata munakkuna. Chay gananata munak runakunaka sinchita kallpanankuna tiyan. Shukllami puntiru paktan shuk suma llawtuta ganashpan apananpa. Akuychi ñukanchikunapas chay ganak runakunashina kashunchi. Chayrayku alikunallata rurashpa, Yaya Diosllata kasushpa kawsashunchi Yaya Dioswa wiñaypa kawsananchipa.

25 Chasna pukllashpa gananata munak runakunaka shuk mikunata upyanata sasinahun chay pukllahushkan puncha mana sampayananpa. Chasnami sasinahun shuk ratu wañurik pankakunamanta rurashka llawtullata gananankunapa. Ashwan ñukanchikunaka akuychi chay gananata munak runakunashina kashunchi, tukuy mana alikunata sakishpa, yachashpanchi mana shuk wañurik llawtullatachu apinanchita, ashwan Yaya Dios ñukanchita wiñaypa kawsayta kunanta.

26 Chayrayku ñukaka gananata munak kallpahuk runashina kawsani paktanaynipa maypimi munani paktanata. Chasnallatatami sinchita makanakuhuk kuntranta waktahukshina kawsani kuntraynita winsinaynipa. Mana kanichu

shuk yanka wayrapi waktahuk runashina.
27 Ashwan ñukaka aychaynitami alita kuyrani tukuy uras
alita ruranaynipa. Chayta rurani shukkunata yachachi-
naynipa imashnami alita rurashpa kawsanankuna tiyan.
Ñuka kikin mana alita rurashpa kawsaynimaka ¿imash-
nata atipaynima shukkunata yachachinata alita rurashpa
kawsanankunapa?

10

Runakunapa rurashka dioskunata mana kushichishpa kawsanamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, ama kunkaychichu chay ñawpa
yaya rukunchi wañukuna chunlla chakishka allpapi puri-
hushpankuna Yaya Dios tukuy paykunata kuntrankuna-
manta shuk puyuwa arkashpa kuyrashkanta. Chaymanta
chay atun kucha Puka Marpi paktashpankuna Yaya Dios chay
atun marta shuk parti shuk parti anchuchishpa ñampitashina
rurashpan tukuy paykunata yanaparka allpata purishpa
pasashpankuna kishpinankunapa.
2 Chasna Yaya Dios chay puyuwa paykunata arkash-
pan chay marta pasahushpankuna bawtisarishkakunashina
karkakuna Moisesta kasushpa katinankunapa.
3 Tukuy chay ñawpa yaya rukunchi wañukunaka Yaya Diospa
kushkan silumanta mikunakunata mikupayarkakuna.
4 Chaymanta yaku mana tiyashpan shuk rumi urkumanta
Yaya Dioska yakuta llukshichishpan tukuy chay runakuna
upyarkakuna. Kristumi chay Yaya Diospa kushkan rumi
urkushina kan. Paymi paykunawa kashpan paykunata kish-
pichirka mana yarkaywa yakunayaywa wañunankunapa.
5 Chasna Kristu tukuy paykunata yanapashpanpas shuk
shukkunallata alita rikurka rimashkan allpapi yaykuchi-
nanpa. Achka paykunamanta mana kasushkankunarayku
kastigay tukushpankuna chay chunlla chakishka allpapi
wañurkakuna.
6 Yaya Dioska chay yaya rukunchi wañukunata chasna
kastigarka, mana alita rurashkankunarayku. Ñukanchikuna
paykunata yuyarishpa yachakunanchi tiyan mana payku-
nashina millaypata ruranchipa.
7 Kankuna ama chay yaya rukunchi wañukunashina yanka
dioskunata kushichinayashpa kawsaychichu. Ñawpa chay
yaya rukunchikuna rurarkakuna shuk wakrata oromanta.
Chay wakrata kushichinayashpa tantarirkakuna. Chasna
rurashkankunamanta Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Runakunaka fiestata rurashpa achkata mikurkakuna, up-
yarkakuna, baylarkakuna nishpa.

8 Chaymanta ama chay ñawpa yaya rukunchi
wañukunashina musayaychichu. Paykunamanta shukkuna
musayashpankuna shuk punchalla ishkay chunka kimsa
waranka wañurkakuna.

9 Chaymantapas ama chay yaya rukunchi wañukunashina
rimaychichu manami Yaya Diosta kasunayaninachu nishpa.
Chay runakuna chasna rimashpankuna Yaya Dioska
machakuyakunata kacharka paykunata kanishpankuna
wañunankunapa.

10 Chaymanta ama chay ñawpa yaya rukunchi
wañukunashina rimaychichu Yaya Dioska mana ali kananta.
Chasna rimashpankunami Yaya Diospa angelka chay mana
ali rimak runakunata wañuchirka.

11 Yaya Dioska chay ñawpa yaya rukunchikunata
kastigarka ñukanchi yachakunanchipa mana payku-
nashina kawsananchipa. Tukuy chayta Moiseska
killkarka ñukanchikuna yachakunanchipa alita rurashpa
kawsananchipa. Kunanka ñukanchikunaka kawsahunchimi
kay mundu tukurinan punchakunapi. Chayraykumi chay
Yaya Diospa killkachishkanmanta yachakunanchi tiyan
imashnami alita kawsashunchi.

12 Shuk kankunamanta yuyarishpankunaka ñukaka mana
atipanichu millaypata ruranata nishpa, kuyrariychi mana
kunkaymanta millaypata ruranaykichipa.

13 Kamay tukushpaykichi Yaya Diosta kasukchu kankichi
manachu nishpa, chayka manami pasashkachu runarayku
atipaypata. Kamanakuna sinchi kashpankunapas Yaya
Dios rimashkanta paktachik kashpan manami sakinkachu
sinchikunata atipanaykichimanta pasa kanata. Ashwan
payka yanapan mana ali ruranayaykichikunata mana ru-
ranaykichipa. Chasna kankunata sinchikuchishpan yana-
pan kamanakunamanta alita llukshinaykichipa.

14 Chayrayku munashkayni wawkinikuna paninikuna,
chasna Yaya Dios kankunata yanapahushpan ama chay
runakunapa rurashka dioskunata kushichiychichu.

15 Kankuna alita asirtak kashpaykichi maykanmi ali,
maykanmi mana alichu, yuyariychi alitachu manachu
kankunata yachachihuni nishpa.

16 Ñukanchikuna Yaya Diosta yuyashpa tantarishpanchi vin-
uta upyashpanchi Yaya Diosta agradesinchi. Chasna chay
vinuta upyashpanchi Kristupa yawarnin ñukanchirayku shu-
turishkanrayku paywa shuklla kanchi. Chaymantapas panta
pakishpa mikushpanchi Kristu wañushkanrayku paywa shuk-
lla kanchi.

17 Achka kashpanchipas parihu shuk panllata mikunchi.
Chasna chay panllata parihu mikuhushpanchi yachanchi
shuk runapa aychanshinalla kananchita.

18 Rikuychi, achka ñukanchi israel runakunamanta wi-
wakunata wañuchinahun, tuchpashinapi shuk pitikunata ru-
pachinahun Yaya Diosta kushichinankunapa. Chasna chay
wiwakunata Yaya Diosta kushpankuna chay tarawakku-
naka chay aycha puchurishkata tukuy parihu mikunahun.
Chasna parihu mikuhushpankunami tantaylla Yaya Diosta
kushichipayanahun.

19 Chayta kankunata yuyachishpayni mana ri-
manayanichu runakunapa rurashka dioskunaka shutipa
kanankunata, nima chay dioskunata kushka aycha shuk
aychakunamanta chikan kananta.

20 Ashwan kaytami rimani: Runakunaka chay rurashka
dioskunata kushichinankunapa wiwakunata wañuchishpa
kushpankuna supaytami kunahun, manami kikin Yaya
Diostachu kunahun. Mana munanichu kankuna paykunawa
parihu yanka dioskunata karana fiestama rishpaykichi
supaykunata kushichinaykichipa.

21 Kristupa yawarnin shuturishkata yuyarishpa vinuta
upyashpaykichi manami atipankichichu supaykunarayku
churashkankuna upyanakunatapas upyanata. Chasnallatata
Kristupa wañushkanta yuyarishpa panta mikushpaykichi
manami atipankichichu supaykunarayku churashkankuna
aychakunatapas mikunata.

22 Ñukanchi Yaya Diosta kasukkuna supaykunata
kushichishpanchika Yaya Diostami piñachinchi. Chasna Yaya
Diosta piñachishpanchika manami kishpishunchichu paypa
kastigananmanta. ¿Yaya Diosmanta ashwan yachayyuchu
kanchi paypa kastigananta mana manchananchipa?

Mana ñukanchi kikinllata yuyarishpa kawsanamanta yachachin

23 Shuk runakuna rimanahun tukuy kan ali ruranchipa
nishpa. Ari, chayka shutipami. Chasna kashpanpas mana
tukuychu ali ñukanchirayku, chaymantapas mana tukuychu
yanapan Yaya Diosta kasuk masinchikuna ashwan alita
payta kasushpa kawsanankunapa.

24 Akuychi tukuy wawkinchikunawa paninchikunawa
yanapanakushpa kawsashunchi. Mana ñukanchi kikinpa
munashkanchita rurashpa kawsashunchichu.

25-26 Yaya Dios tukuy kay allpata, tukuy kay allpapi
tiyashkakunata rurashka. Chayrayku payka kay allpapa,

tukuy kay allpapi tiyashkapa Amun kan. Chasna kashpanmi tukuy chay aychakuna rantichinapa kashkata atipankichi rantishpa mikunata. Shunkuykichipi mana killachirinaykichipa ama tapuychichu ¿kay aychaka runakunapa rurashka dioskunata kushkachu? nishpa. Chasna mana yuyarishpa mikushpaykichika manami uchata rurankichichu.

27 Chaymanta Yaya Diosta shuk mana kasuk runa kankunata kayashpanka munashpaykichika riychi paywa mikunaykichipa. Shunkuykichipi mana killachirinaykichipa ama tapuychichu ¿kay mikunaka runakunapa rurashka dioskunata kushka mikunachu? nishpa.

28 Chasna kashpanpas chay kanta kayahuk runa rimama kay mikunaka diosnita kushichishpa wañuchishkakunami nishpa. Chasna kashpanka chay aychata ama mikuychichu, chay kankunata rimakpa yuyayninta mana pantachichinaykichipa, chaymantapas nima pi shunkunpi killachirinanpa paypas chay diosta kushichin nishpa.

29 Mana rimanichu kankuna shunkuykichipi killachirinaykichita, ashwan rimanimi shukkuna shunkunkunapi killachirinankunamanta. Ñukanchimanta yuyarishpa ñukarayku ali kashpan chay aychata mikunaynipa, nima pi atipamachu rimanata rurashkaykika mana alichu nishpa, pay chasna ruranamanta shunkunpi killachirishka tukushkankunarayku.

30 Ñukanchi shuk imata mikushpanchi Yaya Diosta agradesishpa ¿imaraykuta shuk runakunaka ñukanchita rimanahuma manami alitachu rurashkanki nishpa? Chayka manami alichu.

31 Chayrayku mikuhushpaykichi mana mikuhushpaykichi, upyahushpaykichi mana upyahushpaykichi, chaymanta imatapas rurahushpaykichi ruraychi tukuy runakuna rimanankunapa Yaya Dios kankunata yanapashpanmi kankunaka alita rurahunkichi nishpa.

32 Ama rurashkaykichiwa runakunata pantachichishpa nima arkashpa kawsaychichu Jesukristuta alita kirinankunapa, nima israel runakunarayku, nima mana israel runakunarayku, nima Jesukristuta kirik masinchikunaraykupas.

33 Ñukapas chasnallatatami kawsani tukuy runakunata yanapanaynipa. Manami ñuka kikinrayku shuk imata apinaynipachu chasna kawsahuni, ashwan tukuy runakunata yanapanaynipami, paykunapas ñukashina kishpinankunapa Yaya Diospa kastigananmanta.

11

1 Imashnami ñuka Kristumanta yachakushpa alita rurashpa kawsahuni, chasnallatata kankunapas ñukamanta

yachakushpa alita rurashpa kawsaychi.

Yaya Diospa wasinpi imashnami warmikunaka kanankuna tiyan

2 Wawkikuna panikuna, kankuna ñukata yuyawashpay-
kichimi tukuy chay yachachishkaynikunata alita kasuhun-
kichi. Chaywa alitami rurahunkichi.
3 Kunan ashwan shuk tiyawan maykantami munani alita
asirtanaykichipa. Kristuka tukuy runakunarayku atun ka-
machikmi. Warmikunarayku kusankunaka kamachikku-
nashinami kanahun. Kristurayku Yayan Dioska atun ka-
machikmi kan.
4 Chasna kashpan kankuna karikuna Yaya Diospa wasinpi
kashpaykichi mañashpa Yaya Diospa shiminta yachachishpa
umaykichita wankushpaykichi Jesukristuta pinkachinkichi.
5 Ashwan kankuna kusayu panikuna tantarishkaykichipi
Yaya Diospa rimashkanta rimahushpaykichi Yaya Dioswa
kwintahushpaykichi karishina mana umaykichita llacha-
pawa wankushpaykichika kusaykichitami pinkachinkichi.
Shuk warmipa chukchanta rutushkankunashina pinkay-
pami.
6 Shuk pani umanta mana llachapawa wankunata mu-
nashpanka chukchanta karishina pitichichun. Yuyarish-
panka karishina chukchanta pitichina rutuchina pinkay-
pami nishpa, umanta llachapawa wankuchun.

Chasna tantarishkaykichipi, kankuna kusayu panikuna,
Yaya Diospa rimashkanta rimahushpaykichi chasnallatata
Yaya Dioswa kwintahushpaykichi karishina mana
chukchaykichita llachapawa wankushpaykichika
pinkaypami. Mana chukchaykichita llachapawa
wankushpaykichika rutuchishkashina pinkaypami.
Shuk pani chukchanta mana llachapawa wankunata
munashpanka karishina pitichichun. Yuyarishpanka
karishina chukchanta pitichina rutuchina pinkaypami
nishpa, chukchanta llachapawa wankuchun.

7 Kankuna karikunaka Yaya Diospa wasinpi tantarish-
paykichi ama warmikunashina umaykichita llachapawa
wankuychichu. Yaya Dioska karita rurashka payshina
kananpa, chaymanta rikuchinanpa imashnami payka tukuy-
manta pasa kan. Warmikunaka rikuchinahun imashna ali-
tami Yaya Dioska karikunata rurashka.
8 Karitaka Yaya Dioska manami warmipa aychanman-
tachu rurashka, ashwan warmitami karipa aychanmanta
rurashka.

9 Chasnallatata Yaya Dioska karitaka manami warmi-
raykuchu rurashka, ashwan warmitami rurashka karirayku
kusanta alita yanapashpa kasushpa kawsananpa.
10 Chayrayku ali kama, tukuy kusayu panikuna umanku-
nata llachapawa wankunankunapa. Chasna wankush-
pankuna tukuy chay Yaya Diospa angelkunapas kushiku-
nahun, chay kusayu warmikuna kusankunata alita kasushpa
kawsahushkankunata rikuchihushkankunarayku.
11 Chasna kashpanpas Amunchi Jesukristuta kirik
kashpanchi karikuna warmikuna chasnalla yanapanaku-
nanchipa kanchi. Nima karikuna atipanahunchu rimanata
warmikunata mana munanchichu nishpa, nima warmikuna
atipanahunchu rimanata karikunata mana munananchichu
nishpa.
12 Warmi karipa aychanmanta rurashkami. Chayka
shutipami. Chasnallatata shutipami karikunaka warmipa
wawayashkankunami. Ashwan tukuy ñukanchimi Yaya
Diospa rurashkankuna kanchi.
13 Kankuna kikin rimaychi: ¿Alichu shuk kusayu warmi
tantarishkaykichipi mana umanta llachapawa wankushpa
Yaya Diosta mañananpa?
14 Chaymanta kankuna karikuna yacharinkichi chukchay-
kichita pitichishpa kawsanata. Kankunaka warmishina suni
chukchayu kawsashpaykichika pinkaypami kama.
15 Kankuna warmikunaraykuka suni chukchayu kanay-
kichika yapa sumami. Yaya Dios chukchaykichita kushka
chaywa tulturishkashina kanaykichipa.
16 Shuk runakuna kankunata rimanahuma mana alichu
chasna yacharinaykichika nishpa. Ñukaka chay runaku-
nataka rimaynimami kasna: Ñukanchi tukuy maypipas tan-
tarik Yaya Diosta kasuk masinchikunapas chasnami yachar-
ishkanchi nishpa.

Imashnami mana alichu kan mikunanchipa upyananchipa Jesukristu wañushkanta yuyarishpa mikuhushkanchipi

17 Wawkikuna panikuna, alita uyawaychi. Kankuna
tantarishpaykichi Yaya Diosta kushichinaykichipa, manana
yuyanakushpa sinchikuchinakunkichinachu. Chayrayku
llakirishpayni kankunarayku killkahuni.
18 Shuk runakuna rimawashkakuna, kankunashi tanta-
rishkaykichipi shukwa shukwa manana shuk yuyayllawa
kahushkaykichita, ashwan yapashi rimanakushpa kahun-
kichi. Yuyarini shuk parti rimashkankuna shutipa kananta.
19 Shutipami tantaylla kahushkaykichimanta shuk
muntun shuk muntun tukunaykichi tiyan rikuchinaykichipa

pikunami kankunamanta alita Yaya Diosta kasukkuna
kanahun.
20 Chasna muntun muntun tukushkakuna tantarishpay-
kichi chay panta mikunaykichi chay vinuta upyanaykichi
manami shutipachu Jesukristupa wañushkanta yuyarishpa
mikunaka.
21 Chasna mikunaykichipa tantarishpaykichi karan
shuk apashkankunatara mana chapashpa mikunahun
upyanahun. Chasna shukkunapaka mana tiyashpan
mana mikushpa mana upyashpa yarkaywa kiparinahun,
shukkunaka saksakta mikushpa upyashpa machashka
kanahun.
22 ¿Manachu tiyan wasikichika mikunaykichipa
upyanaykichipa? ¿Imaraykuta mana imayu kirik masikichita
mana yuyashpa mana karashpa pinkachinkichi? Chayrayku
¿imatata rimashkaykichi? ¿Chasna kanaykichimanta
kankunata rimaynimachu alitami rurankichi nishpa?
Manami atipanichu.

*Pablo yachachin Jesukristu wañushkanta yuyarishpa tanta-
ylla mikunanchipa upyananchipa*

23 Wawkikuna panikuna, Amunchi Jesusmi ñukata
yachachiwashka tantarishpanchi panta mikunanchipa,
chasnallatata vinuta upyananchipa. Chaymanta
yachachishkani tukuy kay Amunchi Jesús yachachi-
washkanta. Kunan kutikashka yachachishkaykichi:
Amunchi Jesús apichiy tukunan tuta paypa runankunawa
parihu mikushpan shuk panta apirka.
24 Yayanta agradesishpan chay panta pakishpa pakishpa
runankunata kuhushpan mikunankunapa rimarka: Kay
panka aychaynishinami. Tukuy uras tantarishpaykichi
shuk panta pakinakushpa yuyariychi ñuka kankunaranti
wañushkaynita nishpa.
25 Chay panta mikushkankunawasha shuk pusillu vin-
uta apishpan rimarka: Ñawpa kankuna shuk wiwakunata
wañuchishpa, yawarninta shutuchishpa Yaya Diosta tapush-
paykichi payka mana ali rurashkaykichita llakichishka. Ku-
nanmanta pacha ñuka wañushpayni yawarni shuturishkan-
rayku Yaya Dioswa mushu alichanata rurasha payka kanku-
nata tukuy mana ali rurashkaykichimanta llakichinanpa.
Kay vinuta upyashpaykichi yuyariychi yawarni shutur-
ishkanta nishpa. Chasna Amunchi Jesuska yachachirka
tukuy paypa runankunata.
26 Chayrayku kunanmanta pacha Jesukristu
shamunankama chay panta mikushpa, chay vinuta

upyashpa shukkunata riksichinkichi Amunchi Jesukristu uchanchikunaranti wañushkanta.

Imashnami tantaylla mikunanchi upyananchi tiyan Jesukristu wañushkanta yuyarishpa

27 Shuk runa tiyashpanka kirik masinkunata mana yuyashpa chay panta mikushpanka chay vinuta upyashpanka uchatami ruran. Chasna rurashpan payka kasna rimahukshinami Amunchi Jesukristu wañushpan yawarnin shuturishkanka nima imachu nishpa.

28 Chayrayku manara chay panta mikuhushpanchira manara chay vinuta upyahushpanchira shunkunchimanta pacha yuyarinanchi tiyan, kirik masinchikunata yuyashpachu kawsahunchi manachu.

29 Chay panta mikushpa, chay vinuta upyashpa alita yuyarinanchi tiyan Amunchi Jesukristu tukuy ñukanchirayku wañushkanta. Shuk yanka mikunatashinalla mikushpanchika Yaya Diosmi ñukanchita kastiganka.

30 Chayraykumi shukkunaka unkushka kankichi, shukkunaka sampakuna kankichi. Shukkunaka ña wañushkakunapas.

31 Ñukanchi kikin yuyarinchimaka kirik masinikunata yuyashpachu kawsahuni manachu nishpa yuyashpana kawsananchipa, chay mikunata mikushpanchi Yaya Dioska mana ñukanchita chasna kastigamachu.

32 Mana yuyanakushpa kawsashpanchi paymi ñukanchita kastigashpan yachachinayan alillata rurashpa yuyanakushpa kawsananchipana. Chasna kawsashpanchimi mana kastigarishunchichu Yaya Diosta mana kasuk runakunawa pakta nina mana wañukpi.

33 Chayrayku wawkikuna panikuna, tantarishpaykichi chay panta mikunaykichipa, chay vinuta upyanaykichipa, chapaychi tukuy parihu mikunaykichipa upyanaykichipa.

34 Shuk wawki yapa yarkashpanka puntiru wasinllapi mikuchun. Chasna mikushpa shamushpanmi tantarishkaykichipi ashwan Jesuspa wañushkanllata yuyarishpa mikunka. Chasnami shuti Yaya Dioska payta mana kastigankachu. Chayllata kaykunamanta kankunata rimashkani. Kankunama rishpaynimi ashwanta yachachishkaykichi.

12

Yaya Diospa Espíritun yanapashpan tukuy imata atipanchi ruranata

1 Wawkikuna panikuna, munani alita yachanaykichipa Yaya Diospa Espíritun tukuy ñukanchi Yaya Diosta kasukkunata shukta shukta alita ruranata atipachinanmanta.

2 Alitami yachankichi manara Yaya Diosta kasushpa
kawsahushpaykichira shuk mana ali yachachikkuna
kankunata llullachirkakuna runakunapa rurashkan mana
rimak dioskunata mañashpa kawsanaykichipa.
3 Chayrayku kankunata kayta rimani. Shuk runa rimash-
panka Jesuska manami Yaya Diospa Wawanchu nishpa, man-
ami Yaya Diospa Espíritun munashkantachu rimahun. Ash-
wan shuk runa rimashpanka Jesuska Yaya Diospa Wawanmi,
paymi Amuyni nishpa, Yaya Diospa Espiritunmi yanapash-
pan rimahun.
4-5 Chaymanta Yaya Diospa Espíritun tukuy ñukanchi Yaya
Diosta kasuk runakunata shukta shukta alita ruranata ati-
pachin. Chasna tukuy ñukanchikuna chikan chikanta ruranata
atipachiy tukushpanchipas chay shuklla Yaya Diospa Espir-
itunmi ñukanchita atipachin, chaymantapas chay shuklla Je-
sukristumi tukuy ñukanchipa Amunchi kan.
6 Yaya Diosmi karan shuk ñukanchita yachayninta kun
chikan chikanta ruranchipa. Chasna kashpanpas shuk-
llami Yaya Dioska, tukuy imata yachayninwa rurakka.
7 Yaya Diospa Espiritunka chasnami karan shukta chikan
chikanta alikunata ruranata atipachin tukuy Jesukristuta
kirik masinchikunawa yanapanakushpa kawsananchipa.
8 Yaya Diospa Espiritunka shukkunataka yanapan shuk
runakunata yachayninwa alita kunanankunapa. Shukku-
nataka yanapan Yaya Diosta alita riksishpan yachachinanku-
napa.
9 Chaymanta Yaya Diospa Espíritun shukkunataka yanapan
tukuy shunkunkunamanta pacha payllapi sinchikushpa
shuk mana yachashkankunata alita ruranankunapa.
Shukkunataka yachayninta kun unkushkakunata
ampinankunapa.
10 Chasnallatata shukkunata yachayninta kun atun
yachaywa ruranakunata ruranankunapa. Shukkunataka
yachayninta kun yachachinankunapa imashnami alita
Yaya Diospa munananta rurashpa kawsananchi tiyan,
chaymantapas imatami Yaya Dios ruranayan nishpa.
Chaymanta Yaya Diospa Espiritunka shukkunataka
yachayta kun yachanankunapa pimi alita Yaya Diosta
kasushpa yachachin, pimi supayta kasushpa yachachin
nishpa. Chaymanta shukkunataka yachayta kun
mana yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimipi
rimanankunapa. Shukkunataka yachayta kun chay shimipi
rimashkankunata asirtachinankunapa.
11 Tukuy chaykunata shuklla Yaya Diospa Espiritunmi ati-
pachin. Imashnami pay munan chasnashinami Kristuta
kirikkunata karan shukta chikan chikanta atipachin.

Tukuy Jesukristuta kirikkuna shuk runashinallami kanchi

12 Ñukanchi runakunapa tiyan makinchikuna, chakinchikuna, ñawinchikuna, sinkanchikuna, rinkrinchikuna. Tukuy chaykuna ñukanchikunapa tiyashpanpas shuk runallami kanchi. Chasnallatatami ñukanchi Kristuta kirikkunapas Yaya Dios karan shukta chikan chikanta atipachishpanpas shuk runashinallami kanchi.
13 Shukkuna ñukanchikunamanta israel runakuna kanchi, shukkunaka mana israel runakuna kankichi. Shukkuna patronyu, shukkunaka mana patronyuchu kanchi. Chasna chikan chikan runakuna kashpanchipas Yaya Diospa Espíritun tukuy ñukanchita shunkunchipa aliyachishpa mushuta rurashpan shuk runashinalla tukushkanchi. Chaymanta Yaya Dios tukuy ñukanchipa shunkunchipi kawsananpa chay shuklla Espiritunta churarka kawsayta kunanpa.

14 Chasnallatata aychanchipas kan. Makinchikuna, chakinchikuna, rinkrinchikuna tiyashpanpas shuk runallami kanchi.
15 Chakinchi ñukanchita rimamaka ñukaka mana makikichu kani, chayrayku mana aychaykichu kani nishpa. Chasna rimashpanpas aychanchillami.
16 Rinkrinchi ñukanchita rimamaka ñukaka mana ñawikichu kani, chayrayku mana aychaykichu kani nishpa. Chasna rimashpanpas aychanchillami kan.

17 Ñawiyulla, mana rinkriyu kanchimaka, mana atipanchimachu uyanata. Rinkriyulla, mana sinkayu kanchimaka, mana atipanchimachu samanata.
18 Yaya Dioska rinkrinchita, sinkanchita, ñawinchita chikan chikanta ruranankunapa aychanchipi churashka pay munashkanshina.
19 Rinkrinchillata, ñawinchillata, sinkanchillata rurama karka, aychanchika manami tiyamachu.
20 Ashwan paymi aychanchipi tukuy tiyakta rurarka. Chasna rinkriyu, sinkayu, ñawiyu, makiyu, chakiyu kashpanchipas shuk runallami kanchi.

21 Chasna kashpan ñawinchika mana atipamachu makinchita rimanata kanka mana rikunata atipashpayki mana munanichu kanta nishpa. Chaymanta umanchipas mana atipamachu chakinchita rimanata kanta mana munanichu nishpa.
22 Ashwan tukuy kay aychanchipi kahukkunaka alimi kan ñukanchikunarayku. Shuk parti aychanchi mana yapa valik kananta yuyarishkanchitami ashwan shukkunamanta munanchi.

23 Shuk parti aychanchita mana rikuchiypa kananta yu-
yarishpanchi ashwan alita kuyrashpa sumayachishpa kaw-
sanchi. Maykankunami aychanchipi pinkaypa kananta yu-
yarinchi, chaykunatami ashwanta valichishpa kuyrashpa
kawsanchi.
24 Chay shuk parti aychanchita mana chasna
kuyrashpachu kawsananchi tiyan. Yaya Dioska aychanchita
rurashka chay ashwan pinkaypa kananta yuyarishkanchi
partikuna ashwan valichirishka kuyrarishka kanankunapa.
25 Chasnami Yaya Dioska rurashka karan shuk parti ay-
chanchipi mana sapallan anchurishkashina kananpa, ash-
wan shukwa shukwa parihu alita yanapanakunankunapa.
26 Chasna kashpanmi makinchi ñawinchi nanayta parisish-
panka tukuy aychanchipi chay nanayta parisinchi. Chasnal-
latatami makinchiwa shuk imata alita rurashkanchimanta
kushichiy tukushpanchi tukuy aychanchipi chay kushiku-
nata musyanchi.
27 Tukuy ñukanchi Yaya Diospa wawankuna Kristupa ay-
chanshinami kanchi. Karan shuk ñukanchikunami shuk parti
Kristupa aychanpi kahukshina kanchi.
28 Yaya Diosmi ñukanchita karan shukta chikan chikanta
atipachin. Shukkunataka yanapashpan kachan, maytapas
rishpankuna paypa rimashkanta yachachinankunapa.
Shukkunataka yanapan wawkikunata panikunata pasanan
kashkata alita asirtachinankunapa. Shukkunataka
yanapan paypa rimashkanta alita yachachinankunapa.
Shukkunataka Yaya Dioska yanapan atun yachaywa
ruranakunata ruranankunapa. Shukkunataka yanapan
unkushkakunata ampinankunapa. Shukkunataka yanapan
kirik masinkunata tukuy imapi yanapanankunapa.
Chaymanta shukkunataka Yaya Dioska yanapan
kirik masinkunata yanapanankunapa, alita parihu
kawsanankunapa. Shukkunataka yanapan mana
yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimikunata
rimanankunapa.
29 Chasna Yaya Dios ñukanchita chikan chikanta
atipachishpan manami munanchu tukuy chasnalla
kananchipa. Manami tukuytachu kamachishka maytapas
rishpanchi paypa shiminta yachachinanchipa. Manami
tukuytachu kamachishka yachachinanchipa imatami payka
ruranayan nishpa. Chaymanta Yaya Dioska manami
tukuytachu yanapan shuk wawkikunata paypa shiminta
yachachinanchipa. Chaymanta manami tukuytachu
yanapan atun yachaywa ruranakunata ruranankunapa.
30 Chasnallatata Yaya Dioska mana tukuytachu yanapan
unkushkakunata ampinanchipa. Manami tukuytachu yana-

pan paylla yachashkan nima pi yachakushkan shimipi rimananchipa. Manami tukuytachu yanapan chay nima pi yachakushkan shimipi rimashkanchi shimikunata asirtachinanchipa.

31 Chayrayku Yaya Diosta mañaychi kankunata yanapananpa, ashwan ali ruranakunata ruranaykichipa. Chasna mañashpaykichimi ashwan alita yuyanakushpa kawsankichi.

Kunanka kankunata riksichisha ashwan ali kawsanata.

13

Imashnami Yaya Diosta runa masinchitapas yuyanaka kan

1 Chikan runakunapa, angelkunapa shiminkunapi rimashpanchipas mana runa masinchita yuyashpanchika yankamantami tukuy chay shimikunata rimanchima. Shuk bombota yanka waktashpa uyarihukshinami kanchima.

2 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita atipachishpanpas Yaya Diospa munananta runakunata yachachinata, runa masinchita mana yuyahushpanchika yankamantami yachachinchima. Tukuy runakunapa mana yachaypa kashkata yachashpanchipas ali yachak kashpanchipas mana runa masinchita yuyahushpanchika yankamantami yachak kanchima. Alita Yaya Diosta kirishpanchi paypa yachayninwa urkukunata wichunata atipashpanchipas mana runa masinchita yuyahushpanchika yankamantami ruranchima.

3 Tukuy imanchita mana imayu runakunata kushpanchipas mana chay runakunata yuyahushpanchika yankamantami kunchima. Yaya Diosta kushichishpa aychaynita rupachiwaychi nishpa wañushpanchipas Yaya Diosta runa masinchitapas mana yuyahushpanchika yankamantami wañunchima.

4 Runa masinchita shutipa yuyahushpanchika ali shunkumi kanchi. Ñukanchita mana alita rurashpanka ali yuyaywa awantanchi. Mana munarinchichu payshina charinata, nima paywa parihuyanata. Chasnallatata mana rimanchichu: Ñukapa tiyan ashwan kanpamanta. Ñukami kanmanta ashwan ali kani nishpa.

5 Runa masinchita yuyahushpanchika mana millaypata rimanchichu, mana ñukanchiraykulla tukuy imata munanchichu, mana paywa shuk ratu piñarinchichu. Ñukanchita chiknishpanpas mana payta chikninchichu, nima shunkunchipi mana ali rurashkanta wakaychanchichu.

6 Mana alita rurashpanka mana kushikunchichu, ashwan
shutipata rimashpa rimashkanta paktachishpa alita rurash-
panmi kushikunchi.
7 Runa masinchita shutipa yuyahushpanchika ñukanchita
chiknihushpanpas sinchikurishpa mana piñarishpa ali
yuyaywa awantashpalla kawsanchi. Runa masinchita
shutipa yuyahushpanchika tukuy ali kashkata kirinchi
mana maskashpa mana ali kashkata. Ñukanchita mana alita
rurashpanpas payta yuyanchilla Yaya Dios munashpan
aliyachinka nishpa.
8 Amunchi Jesukristu shamushpan manana Yaya Diospa
munananta runakunata yachachishunchinachu. Nima
chay Yaya Dioslla yachashkan nima pi yachakushkan
shimipi rimashunchinachu. Chasnallatata nima
yachayta munashunchinachu. Tukuy chay Yaya Diospa
Espíritun ñukanchita atipachishkankunaka tukurishpanpas
yuyananchika manami tukurinkachu.
9 Kunan kay allpapi kawsahushpanchira achkata
yachashpanchipas mana tukuytachu yachanchi
Yaya Diospa ruranayahushkankunata. Yaya Diospa
munananta yachachishpanchipas mana tukuy munananta
riksishpanchichu yachachinchi.
10 Amunchi Jesukristu shamushpanmi tukuy
alita yachashunchi. Chay puntiru uchillastuta
yachakushkanchika yuyayninchimanta chinkarinkami.
11 Wawa kashpanchi manara atipashkanchichu alita ri-
manata, yuyarinata, nima yachanata. Ña ruku kashpanchi
manana wawashinachu kanchi.
12 Shuk matipi yakuta churashpa uyanchita rikushpanchi
mana yapa alitachu rikunchi. Kunan kay allpapi kahush-
panchi chay yakupi mana alita rikuhushkanchishinami
Yaya Diospa yachayninta mana alitarachu riksinchi. Shuk
punchami tukuy chay mana yachashkanchikunata tukuyta
yachashunchi. Imashnami Yaya Dioska ñukanchita ña alita
riksin, shuk punchami ñukanchikunapas Yaya Diostaka alitana
riksishunchi.
13 Tukuy chaykuna tukurishpankuna kimsallami mana
tukurinkachu: Yaya Diosta kirina, chapana maykanmi pak-
tarinan tiyan, Yaya Diosta runa masinchita yuyana. Tukuy
chaykunamanta ashwan alimi kan Yaya Diosta runa mas-
inchikunatapas yuyana.

14

Yaya Diospa Espíritun shuk kirikkunata atipachin nima pi yachakushkan shimipi mañanankunapa

1 Wawkikuna panikuna, alita yachakuychi shukwa
shukwa yuyanakushpa kawsanata. Chaymanta munaychi
Yaya Diospa Espíritun kankunata chikan chikanta
atipachinanta. Tukuy chay atipachinakunamanta ashwanta
munaychi Yaya Diospa Espíritun kankunata atipachinanta
Yaya Diospa munananta shukkunatapas yachachinata.
2 Yaya Diospa Espíritun kankunata atipachishpan paylla
yachashkan nima pi yachakushkan shimipi mañanata
Yaya Diosllatami kwintankichi. Mana runakunatachu
kwintankichi, paykuna mana asirtak kashpankuna. Yaya
Diospa Espiritunmi ñukanchita yuyachishpan rimanchi nima
pi yachashkata.
3 Ashwan Yaya Diospa Espíritun ñukanchita atipachishpan
Yaya Diospa munananta shukkunata yachachinata, tukuy
uyakkunatami asirtachinchi paykunapas Jesukristuta ash-
wan alita kasushpa kawsanankunapa. Chasna yachachish-
panchimi paykunata sinchikuchinchi, llakiywa kahukkunat-
apas kushillayachinchi.
4 Chay Yaya Dioslla yachashkan nima pi yachakushkan
shimipi mañashpanchika ñukanchi kikinllami ashwan
alita Yaya Diosta katishpa kawsanchi. Yaya Diospa
munananta yachachishpanchimi chay Jesukristuta kirik
masinchikunataka yanapanchi paykunapas ashwan
sinchikushpa kawsanankunapa.

5 Ñuka munaynima Yaya Diospa Espíritun tukuy kankunata
atipachinanpa chay nima pi yachakushkan shimipi rimanay-
kichipa. Chasna munashpaynipas ashwan munanimi Yaya
Diospa Espíritun kankunata atipachinanta Yaya Diospa mu-
nananta shukkunata yachachinaykichipa. Kankuna tanta-
rishpaykichi Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimashpay-
kichika tiyachun shuk wawki chay rimashkaykichi shimiku-
nata asirtachik, tukuy kirik masikichikunata yanapananpa
ashwan alita kirinankunapa.
6 Wawkikuna panikuna, yuyariychi. Ñuka kankunata
pasyak rishpayni Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimayn-
imaka, manami kankunata yanapaynimachu. Ashwan
ali kama Yaya Diospa yachachiwashkanta kankunata ri-
manaynipa, chaymantapas kankunata yanapanaynipa ash-
wan alita asirtanaykichipa pimi kan Yaya Dioska nishpa.
Chaymanta ashwan ali kama kankunata Yaya Diospa mu-
nananta yachachinaynipa, chaymantapas alita kunashpa
yanapanaynipa.

7 Shuk uyarikkunamanta yuyarishunchi. Shuk runa ke-
nata pukushpan guitarrata uyachishpan mana ali uyari-
nanpi uyachishpanka mana yachanchichu imatami uyachi-

hun.
8 Chasnallatata shuk suntalu trompetata mana shutillata
pukushpanka nima maykan suntalu yachamachu
wañunakunapami pukuhun nishpa alicharinanpa.
9 Chasnallatata ñukanchikunapas tantarishka
kahushkanchipi nima pi yachakushkan shimikunata
rimashpanchika mana nima pi asirtamachu. Chasna
mana asirtashpankunaka yankamantami rimanchima
chay shimikunata. Chasna yanka rimashpanchika chay
trompetata mana alita pukuhuk runashinami kanchima.
10 Kay allpapi achka chikan shimikuna tiyan. Chasna kash-
panpas karan shimi asirtaypa kan chay shimita rimakku-
narayku.
11 Ashwan ñuka shuk runapa rimashkan shimita mana
asirtashpaynika payraykuka shuk allpamanta runashinami
kani. Paypas ñukaraykuka shuk allpamanta runashinami kan,
mana kwintanata, nima riksinata atipashkaynirayku.
12 Chasna kashpan imashnami munankichi Yaya Diospa
Espíritun kankunata atipachinanta paylla yachashkan nima
pi yachakushkan shimikunata rimanata, chasnashina ash-
wan munaychi Yaya Diospa Espíritun kankunata atipachi-
nanta tukuy maykankunawami kirik masikichikunata yana-
pankichi Jesukristuta ashwan alita kasunankunapa.
13 Chayrayku Yaya Dioslla yachashkan shimikunata ri-
mashpanchika akuychi Yaya Diosta tapushunchi pay Espiri-
tunwa ñukanchita asirtachishpan shukkunatapas asirtachi-
nanchipa.
14 Ñukanchikuna Yaya Dioswa kwintashpa paylla
yachashkan nima pi yachakushkan shimikunata
rimashpanchika payllatami kushichinchi. Ñukanchika
yuyayninchipi manami asirtanchichu chay rimashkanchiku-
nata.
15 Chasna kashpan akuychi Yaya Diosta mañashunchi paypa
Espíritun yuyachishkan paylla yachashkan shimikunawa,
chaymantapas asirtaypa shimikunawa. Akuychi Yaya Diosta
kushichishpa takishunchi paypa Espíritun yuyachishkan
paylla yachashkan shimikunawa, chaymantapas asirtaypa
shimikunawa.
16 Yaya Diosta paypa Espíritun yuyachishkan paylla
yachashkan shimikunallawa kushichihushpaykichika shuk
runakunami mana asirtankakunachu rimahushkaykichita.
Chasna mana asirtashpankunami mana atipankakunachu
kankunawa parihu Yaya Diosta kushichinata.
17 Alita Yaya Diosta agradesishpaykichipas chay mana asir-
tak runakunata mana yanapankichichu Jesukristuta ashwan
alita kasushpa kawsanankunapa.

18 Ñukaka kankunamanta ashwan achkatami chay nima pi
yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimikunata rimani.
Chayraykumi Yaya Diosta agradesini.
19 Chasna kashpanpas Jesukristuta kirik masinikunawa
tantarishpayni chay Yaya Dioslla yachashkan shimikunawa
achkata yanka rimashpa rimanayniranti, ashwan munayn-
ima asirtaypa masna shimikunallawa yachachinata.
20 Wawkikuna panikuna, ama yuyariychichu manara alita
yuyarinata atipak wawakunashina. Shuk partilla ali kan
wawakunashina yuyarinaykichipa. Shuk uchilla wawa
manara yapa yachanchu uchata ruranata. Kankunapas
chay uchilla wawashina mana uchata rurashpa kawsaychi.
Chasna ali kashpanpas chay parti wawakunashina yuyari-
naykichipa shuk parti rukukunashina alita yuyarik kaychi.
21 Yaya Diospa killkachishkanpi kasna nin:

Karumanta chikan shimita rimakkunata kachashami
kay mana kiriwanayak runakunama paykunata
rimanankunapa. Chasna kachashpaynipas mana
kasuwanayankakunachu nishpami Yaya Dioska
riman.

22 Chayka ninayanmi mana asirtaypa shimikunawa
rimashkanchiwa Yaya Dios mana kirikkunata yachayninta
rikuchinanta. Kirikkunataka manami chasnachu yachayn-
inta rikuchin. Ashwan Yaya Diospa Espíritun ñukanchita
atipachishpan Yaya Diospa munananta yachachinanchipa,
chay shuti kirik masinchikunata yanapan ashwan alita payta
kasunankunapa. Mana kirikkunataka mana yanapanchu
Yaya Diosta kasunankunapa.
23 Chasna kashpan tantarishka kahushkaykichipi
chay nima pi yachakushka Yaya Dioslla yachashkan
shimikunallata rimashpaykichika Jesukristuta mana kirik
runa kankunawa tantarishpanka mana asirtashpan rimama
kay runakunaka muspa runakunami kahunkuna nishpa.
24-25 Ashwan Yaya Diospa munananta asirtaypa
shimikunapi yachachishpanchimi chay Jesukristuta mana
kirik runaka uyashpan rimama: Yaya Dioska yapa alitami
shunkuynita riksin. Kankuna yachachiwashpaykichimi
ñukapas yachahuni mana alita rurashpa kawsahushkaynita
nishpa. Chasnami chay runaka kunkurishpan Yaya Diosta
kushichima. Chaymanta rimama shutipami Yaya Dioska
kankunawa kawsan nishpa.

*Imashnami tantarishkanchikunapi shukta shukta alita ru-
rananchi tiyan*

26 Kunan wawkinikuna paninikuna, Yaya Diosta
kushichinaykichipa tantarishpaykichi shukkunaka shuk

mushu takinata yachankichi, shukkunaka yachankichi Yaya
Diospa shiminmanta shuk imata asirtachinata. Shukkunaka
yachankichi Yaya Diospa munananta rimanata. Shukkunaka
chay nima pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimipi
rimanata yachankichi. Shukkunaka yachankichi chay
shimikunata kirik masikichikunata asirtachinata. Chasna
kashpan tukuy chaykunawa yanapanakuychi ashwan alita
Jesukristuta kasushpa kawsanaykichipa.
27 Chay nima pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan
shimipi rimashpaykichika ishkaylla kimsalla rimachun
shukllankama shukllankama. Chasna rimashpaykichi shuk
asirtachik runa chay shimikunata asirtachinan tiyan.
28 Mana shuk asirtachik runa tiyashpanka chay shimiku-
nata mana rimanahuchun. Ashwan karan shuk sapallan
wasinllapi Yaya Diosta mañashpa chay shimipi rimachun.
29 Chasnallatata tantarishka kahushkaykichipi Yaya
Diospa munananta yachachikkuna ishkaylla kimsalla
shukllankama shukllankama yachachinahuchun.
Chaymanta tukuy kankuna chaypi Jesukristuta kirikkuna
chay yachachishkankunata alita uyashpa yuyarishpaykichi
kwintaychi, chay yachachihukka shutipachu manachu Yaya
Diospa munashkanta yachachihun nishpa.
30 Shuk yachachihushpan shuk uyashpa tiyahuk wawkita
Yaya Dios yuyachima shuk shimita paymanta rimananpa.
Chaypina chay yachachihuk wawkika chunllayanan tiyan,
chay shukna rimananpa.
31 Tukuy Yaya Diospa yuyachishkanta yachachinayak
wawkikunaka atipanahun yachachinata. Chasna
kashpanpas shukllankama shukllankama yachachinankuna
tiyan tukuy kankuna Jesukristuta kirikkuna alita
yachakunaykichipa, ashwan alita payta kasushpa
sinchikunaykichipa.
32 Yaya Dios Espiritunwa shuk yachachikta yuyachishpan
paypa munananta yachachinanpa chay yachachikka yuyari-
nan tiyan ima urasmi chayta rimanka.
33 Yaya Dioska ali kashkallata yuyak kashpanmi mana mu-
nanchu kankuna llampu shukllapi rimanaykichipa, ashwan
munanmi shukllankama shukllankama alita yachachinay-
kichipa.
Imashnami shuk llaktakunapi Jesukristuta kirik mas-
inchikunaka tantarishkankunapi rurahunkuna, kankuna-
pas chasnallatata ruraychi.
34 Tantarishkaykichipi mana alichu kama panikuna
tukuy runakunapa uyashkanpi rimanankunapa. Mana
kanahuchun kirikkunata kamachikkunashina, imashnami
Yaya Diospa kamachishkanka ñukanchita yachachin.

35 Panikuna mana asirtashpankunaka shuk yachachi-
hushkata, tantarishkaykichiwasha wasinkunapi paktash-
pankuna kusankunata tapunahuchun. Manami alichu Yaya
Diospa wasinpi tantarihushkaykichipi rimanankunapa.
36 Wawkikuna panikuna, kankuna yuyarinkichichari
¿imaraykutaya payta kasunchima? nishpa. Alita yuyariychi,
kankunaka manami kankichichu tukuymanta puntiru kirik
runakuna, maykankunami kallarishkakuna Yaya Diospa
shiminta yachachinata. Manara kankuna chay shimita
yachachishpaykichira achka shuk llaktakunapi kawsak
runakuna chayta yachachishkakuna. Chaymanta mana
kankunallatachu asirtachishka Yaya Dioska paypa shiminta.
37 Shuk wawki Yaya Diospa munananta yachachik kani
nishpa yuyarishpanka chasnallatata shuk wawki Yaya
Diospa Espiritunwa yachak kanayashpanka asirtachun
tukuy kay killkahushkaynika Yaya Diospa kamachishkan
kananta.
38 Shuk runa chay rimashkaynita mana kasunayashpanka
ñukanchipas paytaka mana kasushunchichu.
39 Wawkinikuna paninikuna, kankuna Yaya Diosta
kushichinaykichipa tantarishpaykichika munaychi Yaya
Diospa munananta yachachinata. Chasnallatata nima pita
rimaychichu ama chay nima pi yachakushkan Yaya Dioslla
yachashkan shimipi rimaychu nishpa.
40 Chasna kashpanpas tukuy kachun ali asirtaypa mana
shukllapi tukuy rimashpa.

15

Jesukristupa kawsarishkanmanta riman

1 Wawkikuna panikuna, kunan munani kutikashka yu-
yarinaykichipa Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
yachachishkaynita. Chay yachachishkaynita kankunaka
kasurkankichi. Chayraykumi Jesukristuta kirishpa, ku-
nankama payta kasushpa kawsahunkichi.
2 Tukuy chay yachachishkaynikunata kirishpa kawsahush-
paykichimi Yaya Dioska kankunata mana ali rurashkaykichi-
manta llakichishka. Mana shutipa Yaya Diosta kasushpa
kawsashpaykichika yankamantami rimankichi ñukapas Je-
sukristuta kirikmi kani nishpa.
3 Kay tukuymanta ali shimita Yaya Dios yachachi-
washkanta kankunata yachachishkani kasna: Kristumi
wañurka ñukanchita kishpichinanpa uchanchikunamanta
Yaya Dios kastiganan kashkanmanta nishpa. Chasnami
Yaya Dioska ñawpa payta kasuk runakunata killkachirka
ñukanchipas yachananchipa.

4 Wañushkanwasha Jesuspa aychanta allarishka urku
uchkupi churashpa taparkakuna. Chaymanta kimsaynin
punchapi Yaya Dioska payta kawsachirka, imashnami
ñawpamanta pacha killkarishka karka.
5 Jesukristu wañushkanmanta kawsarimushpan paypa
runan Pedrotara rikurirka. Chaywasha tukuy paypa
runankunatana rikurirka.
6 Chaymanta pichka pachak kirik masinchikunata
rikurirka. Kunankamami chay payta rikuk runakunaka
kawsahunkuna. Shukkunaka ñami wañushkakuna.
7 Chaymanta paypa runan Santiagotapas rikurirka. Chay-
manta rikurirka tukuy apostolkunatapas.

8 Tukuy paykunata rikurishkanwasha ñukatapas rikuri-
warka. Kunkaymanta nima yuyarihushkaynipi rikuri-
washka kawsanaynipa mana valikshina kahushkaynipi.
9 Tukuy Jesukristupa apostolninkunamanta mana
valikshina kani. Manara Jesukristuta kirishpayni payta
kirik runakunata chiknishpayni wañuchichirkani. Chayrayku
mana valinichu Jesukristupa apostolnin kanki nishpa
rimawanankunapa.
10 Ashwan Yaya Dioska llakichiwashpan akllawashka
apostol kanaynipa. Chasna akllawashkanta mana
yanka usuchishkanichu. Ñukami tukuy Jesukristupa
apostolninkunamanta yachachihushkaynipi ashwan
sinchita tarawashpa kashkani. Mana ñuka kikin
kashpaynipas ashwan Yaya Dios yanapawashpan chasna
yachachishkani.
11 Chasna kashpanpas mana imananchu pimi kankunata
yachachishka. Ñuka yachachishpayni shuk apostolkuna
yachachishpankuna chasnallami tukuy yachachinanchika.
Chay ali yachachishkanchita uyashpaykichimi Jesukristuta
kirik tukushkankichi.

Jesukristuta kirikkuna wañushkankunamanta kawsarinkakuna

12 Yaya Dioska Kristuta wañushkanmanta kawsachishkanta
yachachishkanchi. Chay yachachishkanchita kirishpay-
kichika ¿imaraykuta kankunamanta shukkunaka rimankichi
wañushpanchi mananami kawsarishunchinachu nishpa?

13 Rikuychi. Yaya Dioska wañushka runakunata mana
kawsachimaka, payka Kristutapas wañushkanmanta manami
kawsachimachu karka.
14 Kristu mana kawsarishka kamaka, yankamantami
yachachinchima karka. Chasnallatata kankunapas chay
yachachishkanchita yankamantami kirinkichima.

15 Chaymantapas ñukanchi llullachishpa yachachikkuna
kanchima, Yaya Dios Kristuta kawsachishkanta yachachi-
hushkanchiwa. Yaya Dios Kristuta mana kawsachishka
kamaka wañushkakunata mana kawsachishkanrayku
ñukanchi nishkanchiwa Yaya Diospa rurashkanmanta
chikanta yachachinchima.

16 Yaya Dios wañushkakunata mana kawsachimaka, Kristu-
tapas mana kawsachimachu karka.
17 Kristu mana Yaya Diospa kawsachishkan kamaka,
yankamantami kay yachachishkaynita kirinkichima,
chaymantapas kunankama uchaykichimanta mana llakichiy
tukunkichimachu karka.
18 Chasna kamaka, chay Kristuta kirishpa wañushkakunaka
manami silupi Yaya Dioswa kawsanahumachu.
19 Kunan kawsahushkanchillapi Kristu ñukanchita yana-
pananta yuyarinchimaka tukuy runakunamanta ashwan
llakiypa kawsakkuna kanchima.

20 Ashwan Kristuka shutipami wañushkanmanta
kawsachiy tukurka. Manara nima pi wañushkanmanta
kawsarihushpanra mana kuti wañunanpa Kristurami
manana wañunanpa kawsarirka. Chasnallatatami
ñukanchikunapas wañushkanchimanta kawsarimunanchi tiyan.

21-22 Ñawpa yaya rukunchi Adanka Yaya Diosta mana
kasushkanraykumi wañurka. Adanmanta miray kashpanchi
ñukanchikunapas payshina wañunchi. Chaymanta Kristu
wañushkanmanta kawsarirka mana kuti wañunanpana.
Chasnallatatami ñukanchikunapas payta kasushpa
kawsashpanchika wañushkanchimanta payshina kawsachiy
tukushunchi mana kuti wañunanchipana.

23 Karan shuk Yaya Dios munashkan uras
kawsarimushunchi. Tukuy runakunamanta Kristumi
puntiru kawsarirka. Chaymanta pay kutikashka
shamushpan ñukanchi paypa kashpanchi wañushkanchimanta
kawsarimushunchi.
24 Kristuka tukuy kamachik runakunata, tukuy kamachik
supaykunatapas kamachinankunamanta winsishpa
wichushpan chay uras shuti tukuy Yaya Diospa rimashkanka
paktarinka. Yayan Diosta rimanka: Kaykaya, kunan shuti
kanlla tukuyta kamachik kanki nishpa.
25 Kristumi kamachik kanan tiyan tukuy kuntrankunata
winsinankama payllata kasunankunapana.
26 Tukuy kuntrankunata winsishkanwasha sinchi kuntran
wañuytana sumakta winsishpa tukuy wañushka runakunata
kawsachinka.

27 Yaya Dios tukuy kuntrankunata kasuchirka Jesukristuta kasunankunapa. Kristuta rimashpan tukuyta kamachinanpa, yachanchi Jesukristu Yaya Diosta mana kamachinanta.
28 Yaya Dios yanapashpan Kristu tukuyta amuyashpanmi paypa kasuk Wawan kashkanrayku, Yayanta rimanka: Yayayni, tukuytami amuyashkani, kunanka paykunatami kamachihuni. Kunan shuti kanna tukuyta kamachiy nishpami rimanka. Chaypimi Yaya Dioslla tukuypa amun kashpan tukuyta kamachinka.

29 Shukkuna wañushka runakunaranti bawtisarishpankuna ¿imapi yanapananta yuyarishpantaya chasna ruranahun? Wañushka runakunaka mana kawsarinahumaka ¿imaraykuta wañushka runakunaranti bawtisarinahuma?
30 Ñukanchi Yaya Diospa rimashkanta yachachishkanchirayku shuk runakuna karan uras ñukanchita wañuchinayanahun. Mana kuti kawsarimunanchita yachanchimaka, mana munanchimachu yachachishpalla katinata.
31 Wawkikuna panikuna, tukuy urasmi chay chikniwak runakuna wañuchiwanayanahun. Wañuchinata munawashpankunapas ñukaka kushillami kahuni, kankuna Amunchi Jesukristuta kasushpa kawsahushkaykichita yachashpayni.
32 Chay Efeso llaktapi achka chikniwak runakuna wañuchiwanayashpa achkata parisichiwashpankuna wañuchik piña animalkunawa makanakuhukshina kashkani. Runapa yanka yuyarishkankunata yachachinima karka yankamantami chasna parisichiy tukuynima karka. Mana kuti kawsarimunchimaka shuk runakunashina rimaynima: Kayakamami wañushunchi. Wañushpanchika tukurishumi. Chayrayku kawsahushpanchira akuychi alita mikushpa upyashpa munashkanchita rurashpa kawsashunchi nishpa.

33 Kankunaka ama chasna rimak runakunashina llullachiriychichu. Kankuna yachankichi, mana ali rurak runa masinchiwa ishkayashpanchika payshinallatatami ruranchi.
34 Chayrayku Yaya Diosllatana kasushpa alita rurashpa kawsaychi, amana uchata ruraychichu. Shukkuna kankunamanta Yaya Diosta mana riksikshinara kanahun. Pinkarinaykichipami chasna kankunata rimahuni.

Imashnami wañushkanchimanta kawsarimushunchi

35 Wawkikuna panikuna, kankunaka tapunkichima: ¿Imashnashi wañushkanchimanta kawsarimushunchi? ¿Imashna rikunayushi kawsarishpanchi rikurishunchi? nishpa.

36 Chayka yuyay illa runapa tapushkanshinami kama. Yu-
yariychi, chakranchipi muyukunata tarpushpanchi ñawinka
mana wiñamachu, chay muyuka mana tukyarishpanka.
37 Tarpushpanchi manami wiñashka tarputachu tarpunchi,
ashwan muyullatami tarpunchi, trigu muyuta, mana kash-
paka maykan muyukunatapas.
38 Yaya Dioska karan muyuta wiñachishpan munashkan-
shina karan shuk chikan muyukunata chay muyupa kaspin
rikunayuta wiñachin, muyunmanta chikan rikunayuta.

39 Aychakunapas mana tukuychu chasnalla kanahun.
Shukka runapa aychan kan, shukka animalkunapa
wiwakunapapas, shukka rikrayukunapa, shukka
challwakunapa aychan kan.
40 Chasnallatata tiyan chikan kawsanayukuna, shukkuna
silupi kawsanankunapa, shukkunaka kay allpapi
kawsanankunapa. Silupi kawsakkuna suma rikunayukuna
kanahun. Kay allpapi kawsakkunapas chikan suma
rikunayukuna kanahun.
41 Silupi tiyakkunapas chikan chikan kanahun. Intika
chikanta punchayachin killamanta. Killaka chikanta
punchayachin istrillakunamanta. Karan istrillapas istrilla
masinkunamanta chikanta punchayachin.

42 Chasnallatata kanka ñukanchikunawapas,
wañushkanchimanta chikan rikunayumi kawsarishunchi.
Imashnami muyuta tarpushpanchi aychanka ismun ñawin
wiñananpa, chasnashinami wañushpanchi aychanchika
ismun. Chay wañushkanchimanta Yaya Dios ñukanchita
kawsachishpan chikanmi rikurishunchi mana kuti
wañunanchipa.
43 Imashnami ismuk aychayu muyuta tarpunchi,
chasnashinami wañushpanchi ismuk aychanchita
pampanchi. Yaya Dios ñukanchita kawsachishpan
mushu suma aychayuna kashunchi. Wañuk aychanchita
pampanchi. Yaya Dios ñukanchita kawsachishpan manana
wañuk aychayuna kashunchi.
44 Imashnami tarpuka tarpushkanchi muyumanta
chikan rikunayu kan, chasnashinami aychanchiwapas.
Wañushpanchi wañuk aychanchita pampanchi. Chaymanta
chikan aychayumi kawsarishunchi silupi kawsananchipa.
Wañuk aychayu kashkanchirayku yachanchi mana wañuk
aychayupas kananchita.

45 Kasnami killkarishka kan: Yaya Dios puntiru runa
Adanta rurashpan kawsayta kurka kay allpapi kawsananpa.
Chaymanta Yaya Dios Jesukristuta churarka payshinallatata

mana tukurik kawsayyu kashpan ñukanchita Yaya Dioswa
kawsayta kuk kananpa.
46 Chasna kashpanpas manara chay Yaya Dioswa
kawsayta charik kashpanchira kay allpapi kawsananchipa
kawsayyulla kanchi. Chaywashara Yaya Dioswa kawsayta
charik tukunchi.
47 Chay puntiru runaka allpamanta runami karka kay
allpapi kawsananpa. Jesukristu silumanta shamushpan
silumanta runa kan.
48 Ñukanchikunapas Adanmanta miray kashpanchi
payshina kay allpamanta rurarishka kanchi kay allpapi
kawsananchipa kawsayyukuna. Silumanta shamushka
Jesukristu Yaya Dioswa kawsayyu kashpan ñukanchipas
paywa pakta kawsakkuna payshina Yaya Dioswa kawsayyu
kanchi.
49 Kay allpapi kawsahushpanchira allpamanta rurarishka
Adanshina wañuk aychayu kanchi. Chaymanta silupi kawsak
rishpanchika Jesukristushinami kashunchi.

Jesukristupa kuti shamunanmanta yachachin

50 Wawkikuna panikuna, alita uyawaychi. Kay allpa-
manta rurashka aychanchikunawa mana atipanchichu Yaya
Diospa kamachinan mushu munduma paywa pakta kawsak
rinata. Kay wañuk aychanchiwaka manami wiñaypachu
kawsashunchi.
51-52 Kunan yachachishkaykichi manara yachashkayki-
chita. Mana tukuy ñukanchichu wañushunchi. Chasna
kashpanpas Jesukristu kuti shamuhushpan kawsa kash-
panchi wañushka kashpanchi tukurina trompetaka uyari-
hushkanpi tukuy ñukanchi payta kasukkunapa aychanchita
ñawita tapa tapa rurashkashina chay ratulla chikanyachinka.
Chay trompetaka uyarihushpan Jesukristuka tukuy payta
kasushpa wañushkakunataka kawsachimunka manana ku-
tikashka wañunankunapa. Ñukanchi kawsa kahushpanchira
Yaya Dioska ñukanchikunatapas chikan aychayuta ruranka.
53 Kay ismuk aychanchika mana ismuk aycha tukunan
tiyan. Kay wañuk aychanchika mana wañuk aycha tukunan
tiyan.
54 Chasna Kristu ñukanchita chikan aychayuta rurash-
pan wiñaypa kawsayyuna kananchipa Yaya Diospa killka-
chishkanpi kasna rimashkaka paktarinka:

Yaya Dios tukuyta winsishpa alichankami runakuna manana
kuti wañunankunapa nishpa.

55 Chaymantapas kasna rimashkaka paktarinka:

Manana manchashunchinachu wañunanchita. Manana
wañuyka ñukanchita winsinkachu nishpa.

56 Uchata rurashkanchiraykumi chasna wañunanchi
tiyan. Uchata rurakkuna kahushkanchipi sinchikuchiy
tukushkashina kanchi, Yaya Diospa kamachishkankunata
riksishpanchi ashwan uchata ruranayakkuna tukushkanchi-
rayku.
57 Ashwan Yaya Dios Amunchi Jesukristuta kachashpa
ñukanchita yanaparka manana chasna uchata rurakkuna
kananchipa, chaymantapas wañushpanchi kawsachiy
tukunanchipa. Chayta yuyarishpanchi akuychi kushikushpa
Yaya Diosta agradesishunchi.

58 Chayraykumi munashkayni wawkinikuna paninikuna,
tukuy chaykunata yuyarishpaykichi alita Jesukristuta
kirishpa kasushpa kawsaychi. Tukuy uras yapa munashpa
Amunchi Jesukristu ruranata munananta rurashpa
kawsaychi. Jesukristupi sinchikushpa rurahushkaykichika
manami yankachu kanka.

16

Pablo killkan Jerusalenpi nima imayukunarayku kullkita tantachinamanta

1 Kunanka wawkikuna panikuna, Jerusalenpi nima imayu
Jesukristuta kasukkunarayku kullkita tantachinamanta ri-
mashkaykichi. Galasia allpapi tukuy Jesukristuta kirikku-
nata yachachishkani imashnami chay kullkita tantachinchi
nishpa. Kankunapas chay yachachishkaynishina ruraychi.

2 Karan domingo puncha atipashkaykichita kullkikichi-
manta churaychi. Chasna tantachishpaykichika wakaychay-
chi, ñuka paktashpayni mana chaypira tantachinaykichipa.

3 Kankunapi paktashpayni churay tukushkankunapi
alita rurak kashkankunarayku akllashkaykichi runakunata
Jerusalenma kachasha. Paykunata alita yaykuchinankunapa
kartakunata killkasha Jerusalenpi kawsak wawkikunata
chay tantachishkaykichi kullkiwa pakta kunankunapa.

4 Ali kashpanka ñukapas Jerusalenma rinaynipa payku-
nawa pakta risha.

Pablo Korinto llaktapi kawsak kirikkunata pasyak rinata munashkanmanta riman

5 Kankunama rihushpayni puntiru Masedonia allpapi
kahuk llaktakunama risha. Chay Masedoniamanta risha
Korinto llaktaykichima.

6 Chaymanta yuyarini shuk killakunata kankunapi kipari-
nata, ashwan ali kama tukuy tamya timpu kankunapi kipari-
naynipa. Chaymanta shuk llaktama rihushpayni kankuna
atipawankichima yanapanata.

7 Mana munanichu shuk ratulla kankunata rikunata. Yaya
Dios munashpanka shuk killakunata kankunawa kiparisha.

8 Kay Efeso llaktapi kiparisha chay ñukanchi israel runaku-
napa Pentekostés punchakuna paktarinankama.
9 Kay llaktapi alita Yaya Diospa shiminta yachachihuni.
Achka chikniwak runakuna mana munashpankunapas
achka runakuna chay yachachihushkaynita alita
uyahunkuna. Chayrayku manara risharachu kankunama.

10 Wawkinchi Timoteo kankunapi paktashpan yanapaychi
kankunawa kushilla kananpa. Paypas ñukashinami alita Yaya
Diospa shiminta yachachin.
11 Chayrayku nima maykan rimaychichu payka manami
Pabloshinachu alita yachachin nishpa. Ashwan payta yana-
paychi kushilla ñukama kutimunanpa. Ñukami payta cha-
pahuni shuk wawkikunawa pakta shamunanpa.

12 Wawkinchi Apolosta achka kuti rimarkani chay shuk
wawkinchikunawa kankunama pasyak rinanpa. Payka
mana munanchu kunan rinata. Shuk punchachari kanku-
nama rinka.

Pablo kartanta tukuchihushpan kirikkunata saludan

13 Yuyaywa kawsaychi, Jesukristuta alita yuyashpa, alita
kirishpa, nima pita manchashpa. Sinchikuriychi mana sam-
payashpa payta kasunaykichipa.
14 Tukuy uras imapipas yanapanakuhushpaykichi ali
shunkuwa yuyanakushpa ruraychi.

15 Wawkikuna panikuna, kankuna riksinkichi wawkinchi
Estefanasta. Chay Akaya allpapi manara nima maykan
Jesukristuta kirihushpanra wawkinchi Estefanasra
tukuy ayllunkunawa pakta kirik tukurkakuna. Paykuna
Jesukristuta kirik wawkikunata panikunata alita
yanapashpa kawsahunkuna.
16 Estefanasta shukkunatapas payshina alita tarawashpa
kirik masinkunata yanapashpa kawsahukkunata alita ka-
sushpa yanapashpa kawsaychi.
17 Yapami kushikuni wawkinchikuna Estéfanas, Fortunato,
Akaiko yanapawanankunapa shamushkankunarayku.
Kankuna mana shamunata atipashpaykichi kay
wawkinchikuna alita yanapawahunkuna.
18 Kay kimsa wawkikunami ñukata sumakta yanapashpa
sinchikuchiwashkakuna, kankunatapas chasnallatata yana-
pashpa sinchikuchirkakuna. Chasna yanapak wawkikunata
alita yuyaychi.

19 Kay Asia allpapi Jesukristuta kirik masinchikuna kankunata saludanahun. Chaymanta wawki Akila warmin Prisilawa kankunata saludanahun, maykankunawami shukllashina tukushkakuna Amunchi Jesukristuta kirishkaykichirayku. Chaymanta tukuy paykunapa wasinpi tantarik Jesukristuta kirikkunapas kankunata saludanahun.
20 Tukuy wawkinchikunapas kankunata saludanahun. Kankunapas tantarishpaykichi alita yuyanakushpa shukwa shukwa saludanakuychi.
21 Ñuka Pablo kikin makiniwa kay saluduta killkashpayni kankunarayku kachahuni.
22 Maykanmi Amunchi Jesukristuta mana yuyanchu, Yaya Dios payta kastigachun. Amunchi Jesús, utkalla shamuy.
23 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan yanapachun.
24 Tukuy kankunata yapa yuyani Kristu Jesusta kirik kashpaykichi. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi, turikichi Pablo*

ISHKAYNIN PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA KORINTO LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka
Pablo wawki Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi.
Ñuka Pablo Yaya Dios munashpan Jesukristupa apostolnin
tukushkani. Tukuy kankuna Korinto llaktapi Jesukristuta
kirishpa Yaya Diosta kasukkunarayku, tukuy Akaya allpapi
Yaya Diospa akllashkan runankunaraykupas kay kartata
killkahunchi.
2 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata lla-
kichishpan yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablokuna parisinakunamanta rimanahun

3 Akuychi kushichishunchi Amunchi Jesukristupa Yayan
Diosta. Payka Yayanchi Dios kashpanmi ñukanchita llakichin,
llakirihushkanchipi sinchikuchin.
4 Tukuy parisihushkanchipi payka ñukanchita sinchikuchin
ñukanchipas atipananchipa sinchikuchinata parisihushkaku-
nata. Yayanchi Dios sinchikuchishkanshina ñukanchipas ati-
panchi parisihuk runakunata yanapashpa sinchikuchinata.
5 Kristushina achkata parisihushkanchirayku pay
ñukanchita yanapashpan alita sinchikuchin.
6 Chayrayku ñukanchi parisishpanchi atipanchi kankunata
sinchikuchinata yachanaykichipa Jesukristu kankunata
kishpichik kananta. Yaya Dios ñukanchita llakirihushkanchipi
sinchikuchishpan atipanchi kankunata sinchikuchinata.
Chasna sinchikuchishpanchi kankunapas atipankichi
ñukanchishina achkata parisishpa mana sakishpa Jesukristuta
katinata.
7 Kankunata yuyarihushpanchi kushikunchi, parisihush-
paykichipas sinchikushpa kahushkaykichirayku. Chasna
parisihushpaykichimi yachanchi Yaya Dioska kankunatapas
ñukanchitashina sinchikuchinanta.
8 Wawkinchikuna paninchikuna, kankunata yuyachi-
nayanchi maytukuy parisishkanchita Akaya allpapi kahuk
llaktakunapi kashpanchi. Yapa sinchita parisirkanchi.
Manana atiparkanchichu awantanata. Yuyarirkanchi
wañuchinankunamanta mana kishpinanchita.
9 Chaymanta yuyarirkanchi ña wañuna kananchita. Yapa
parisihushpanchi Yaya Dioska ñukanchita yachachirka
mana ñukanchi kikinpi sinchikurinanchipa, ashwan paypi

wañushkakunata kawsachik Yaya Diosllapi sinchikurishpa kawsananchipa.

10-11 Yaya Diosmi ñukanchita wañuna kashkanchimanta kishpichirka. Chasnallatatami ñukanchita kishpichinka atun parisinanchikunamantapas. Yaya Diospi sinchikurinchi, yachashpanchi ñukanchita achka kuti kishpichinanta, kankuna mañahushkaykichiwa yanapashpaykichi. Achkamanta ñukanchirayku mañahushpaykichika Yaya Dios ñukanchita yanapashpan achka runakunami payta kushichishpa agradesinkakuna.

Imaraykumi Pablo mana rirkachu Korintoma

12 Kushillami kahunchi yuyayninchipi, mana llullashpa, tukuy imapi alita rurashpa kawsahushkanchita yachashpanchi. Manami ñukanchi kikin yachayninchiwachu atipashkanchi chasna kawsanata, ashwan Yaya Diosmi ñukanchita yuyashpan yanapashka chasna paypa munashkanta rurashpa kawsananchipa, payta mana kasuk runakunawa kahushpanchi, chaymanta ashwan kankunawa kahushpanchi.

13 Kartanchikunapi killkashkanchishinallami yuyarinchi, mana chikan chikantachu killkashkanchi, ashwan asirtaypatami kankunarayku killkashkanchi. Munanchimi alita asirtanaykichipa.

14 Kunan ña shuk shukkunata asirtankichi yachachishkanchimanta, chaywashami shuti tukuyta sumakta yachankichi. Chasna kashpaykichimi Amunchi Jesús shamushpan kushikunkichi alita kankunata yachachishkanchirayku. Chasnallatatami ñukanchipas kushikushu kankuna alita yachakushkaykichirayku.

15 Chasna tukunanchita yuyarishpayni ñuka Pablo kankunata ishkay kuti rikuk rinata yuyarirkani ishkay kuti kushikushpa kanaykichipa.

16 Yuyarirkani puntiru kankunata pasyak rinata Masedoniama rihushpayni. Chaymanta kutihushpayni kutikashka kankunata pasyanata yuyarirkani. Chasna pasyashpayni yanapawankichima Judea allpapi llaktakunama rinaynipa nishpa yuyarirkani.

17 Chasna kankunama rinata munashpaynipas mana rishpayni ¿mana alita yuyarishpa rimak kashkayniraykuchu kankunama rinaynita rimashkani? Imashnami chay mana Yaya Diosta kirik runakuna shamusha nishpankunapas chaymanta chikanta yuyarishpankuna mana rishanchu nishpa rimanahun ¿chasnachu ñukapas kani? Manami chasnachu kani.

18 Yaya Dios mana llullachik kashpan yachanmi kankunata shutipa rimahushkaynita. Pasyak shamushami nishpa rimashpayni mana kankunata llullachirkanichu. Tukuy rimashkaynika shutipami.

19-20 Yaya Diospa Wawan Jesukristumi paktachik kan, maykanmantami Silvano, Timoteo, ñukapas kankunata yachachirkanchi. Chasna kashpan yachankichi ñukapas paktachik kanaynita. Kristuka rimashkanmanta mana shuk ratu shuktana rimanchu. Payka Yaya Diosmanta shamushkanwa tukuy Yaya Diospa rimashkan paktachinan shimikunata paktachirka. Chayrayku Yaya Diosta kushichishpanchi Jesukristu ñukanchirayku alichashpan paywa kwintananchipa rimashunchi rurashkaykika alimi chasna kachun nishpa.

21 Yaya Diosmi ñukanchita kankunatapas akllashpan sinchikuchishka wiñaypa Kristupa runankuna kananchipa.

22 Yaya Dioska paypa Espiritunta shunkunchipi churashka, paypa wawankuna kananchipa. Chasna Espíritun ñukanchipi kawsashpan yachanchi, tukuy uras paywa kawsananchita rimashkanka shutipami.

23 Manara rishkanirachu kankuna Korintopi kawsakkunama, imashnami puntiru yuyarirkani. Mana alita kawsahushkaykichita yachashpayni mana rirkanichu kankunata mana pinkachinaynipa. Yaya Dioska riksiwanmi, rimashkaynika shutipa kananta. Mana shutipa kashpanka kastigawankami.

24 Ñukaka mana kankunata kamachikchu kani maykantami kirinaykichi tiyan nishpa. Ashwan ñami kankunaka Jesukristuta kirihushpaykichi kankunata yanapakmi kani kushilla payta kasushpa kawsanaykichipa.

2

1 Chayraykumi manara munashkanichu kankunata pasyak rinata mana ali kawsahushkaykichimanta pinkachishpayni mana kutikashka llakirinaykichipa.

2 Ñuka kankunata pinkachishkaynimanta llakiywa kashpaykichika ¿pitaya ashwan ñukata kushillayachiwanka? Kankunallami atipankichi kushillayachiwanata. Chayraykumi mana munanichu pinkachinata kankunata.

3 Chayrayku shuk kartaynita killkarkani kankunarayku manara kankunama rishpayni mana alita kawsahushkaykichita alichanaykichipa. Rishpayni mana munanichu llakirik rinaynita. Ashwan kankunami kushillayachiwanaykichi tiyan. Yachani kushilla kashpayni kankunapas kushilla kanaykichita.

4 Chay kartaynita killkahushpayni yapa yuyarishpa
llakiywa kahushpayni wakarkani. Chasna kashpanpas mana
killkarkanichu llakirinaykichipa, ashwan killkarkanimi
yachanaykichipa maytukuytami kankunata yuyahuni.

Pablo riman chay millaypata rurak runata llakichinankunapa

5 Killkarkani chay mana alita rurak wawkinchi tukuy
ñukanchikunata pinkachishkanta. Chasna millaypata
rurashpan mana ñukallatachu pinkachiwashka, ashwan
tukuy kankunatapas pinkachishkami. Mana tukuy
kashpanpas shuk shukkunatami pinkachishka.
6 Kankuna tantarishkaykichipi pay millaypata rurashkan-
manta rimarkankichi, manana kankunawa tantarinanpa.
Chasna ña payta kastigashkankichi. Chaylla kachun.
7 Kunanka payta llakichishpaykichi yanapaychi alita
kawsananpa. Mana chasna rurashpaykichika shunkun
yapa llakiywa kipuruyashpan wañunayanka.
8 Chayrayku kankunata mushumanta rimani tukuy
shunkumanta pacha payta yuyashpaykichi yanapaychi.
9 Puntiru kankunarayku killkarkani yachanaynipa, ali-
tachu manachu yachachishkaynita kasuhunkichi nishpa.
10 Chay runapa millaypata rurashkanta manana yuyarish-
paykichika ñukapas manami yuyarishanachu. Shuk kanku-
namanta ima millaypata rurashpanka ñuka llakichinayni
kashpanka tukuy kankunata yuyashpayni payta Kristupa
rikushkanpi llakichini.
11 Chasna llakichinanchi tiyan runa masinchita
supaykunapa apun Satanaska mana ñukanchita winsinanpa.
Yachanchi imashnami payka munan urmachinata
ñukanchita.

Pablo Troas llaktapi paktashpan llakirin

12 Troas llaktapi paktashpayni chay suma ali shimita Kristu
ñukanchita kishpichinanmanta yachachinaynipa, suma
yachachina karka, Yaya Dios runakunapa shunkunkunata
llankarka alita uyawanankunapa.
13 Chasna kashpanpas mana kushillachu karkani, wawk-
inchi Titota mana tarishkaynirayku. Chayrayku rishara
nishpayni paykunamanta Masedonia allpapi llaktakunama
rirkani.

Jesukristuta kirikkuna supayta winsinahun

14 Yaya Diosta agradesishunchi, ñukanchita yanapashkan-
rayku Kristuta kirishpa kawsananchipa. Shuk tukuyta
winsik apu runankunata marchachikshina Kristu ñukanchita
purichin kushikushpa payta katinanchipa. Tukuy runakuna
ñukanchita rikunahun manana supayta kasunanchita.

Chasna kashpanchimi tukuy parti runakuna shuk mishkihlla asnak perfumita muktikshina asirtankakuna pimi Yaya Dioska.

15 Kristu ñukanchikunapi kashpan ñukanchita yanapan Yaya Diosta kushichishpa payrayku shuk ali mishkihlla asnakshina kananchipa. Chasna ali mishkihlla asnak perfumishina kanchi uchankunamanta llakichirishka runakunarayku, uchankunamanta mana llakichirishka runakunaraykupas.

16 Chay mana kirik runakunaraykuka chay mishkihlla asnakka wañuypata asnakshinami kan. Kristuta kirikkunaraykuka suma wiñaypa kawsayta kuk mishkihlla asnahukshinami kanchi. Nima maykan atipanchu chasna mishkihlla asnakshina kanata, Yaya Diospa yachayninllawami atipanchi chasna kanata.

17 Ñukanchika mana kanchichu imashnami shukkunaka kanahun. Manami yachachinchichu Yaya Diospa shiminta yachachishkanchimanta kullkita apinanchipa, imashnami shukkunaka ruranahun. Ashwan Yaya Dios ñukanchita kachashkanraykumi mana llullachishpa paypa rikushkanpi yachachinchi, Kristupa kamachishkan runakuna kashpanchi.

3

Pablokunaka Jesukristupa shiminta yachachik kanankunamanta rimanahun

1 Tukuy kaykunata killkashpanchi kankuna yuyarinkichichari kutikashka paykuna kikinta yuyarishpa ali runa kanchi nishpa kawsanahun. Kankuna ñukanchita alita riksishpaykichi kankunama rihushpanchi mana nima kartata apanchichu mana riksishka runakunashina. Nima shuk kartata tapushkanchichu kankunamanta shuk llaktama rinanchipa.

2 Kankuna kikinmi ñukanchimanta alita rimak kartashina kankichi. Shunkunchipi killkarishkashina kahunkichi. Tukuy runakuna chayta yachanahun, imashnami shukkunaka shuk killkata rikushpankuna shutillata yachanahun chasna.

3 Kankunaka kawsahushkaykichiwa rikuchinkichi Kristupa killkachishkan kartashina kanaykichita. Ñukanchika chayta killkak runakunashina kanchi. Mana payka rurashkachu tintawa killkashkashina, ashwan kawsa Yaya Diospa Espiritunta kankunapi churashka mushu kawsayta charinaykichipa. Mana Moisés wañupa rumimanta tablapi killkashkatashinachu kuy tukushkanchi Yaya Diospa kamachishkanta kasunanchipa, ashwan kunanka Yaya Dios

shunkunchipimi Espiritunta churashka paypa munashkanta
ruranchipa.

4 Kristu ñukanchita kishpichishkanrayku ñukanchi Yaya
Diospi sinchikurinchi.
5 Mana ñukanchi kikinchu atipanchi runakunata Kristu-
manta alita yachachinata. Ashwan Yaya Dios yanapashpanl-
lami chasna yachachihunchi.
6 Paymi ñukanchita yachayta kushka chay mushu alichanata
runakunawa rurashkanmanta yachachishpa purinanchipa.
Chay mushu alichashkanmanta yachachinanchika manami
ñawpa Moisespa killkashkanshinachu, ashwan Yaya
Dioska Espiritunwami ñukanchita wiñaypa kawsayta kun.
Moisés Yaya Diospa kamachishkanta killkashkanka mana
kasukkunataka kastigachinmi wañunankunapa. Ashwan
Yaya Diospa Espiritunka Yaya Diosta kirishkanchiraykumi
wiñaypa kawsayta kun.

7 Yaya Diospa kamachishkanta Moiseska rumimanta
tablayachirishkapi killkahushpan Yaya Diospa puntanpi
uyanka chuya tukurka. Chay killkashkanta apamuhushpan
uyanka yapa chuya, nima rikuypa karka. Chasna ñukanchi
israel runakunapa yaya rukunchi wañukuna mana rikunata
atipashpankunapas chay uyanpi yapa chuya manchaypata
rikurihushkaka chinkarishpa chinkarishpa rirka.
8 Chasna ñawpa Moisesta kamachishkanta kushpan Yaya
Dioska atun yachayninta rikuchirka. Kunanka maytukuy
ashwan atun yachaynintami rikuchinka, paypa Espiritunwa
mushu shiminta yachachishpanchi.
9 Ashwan alita asirtachishkaykichi. Chay ñawpa ka-
machishkanka ali kashpanpas mana paktachishkanchirayku
ñukanchita kastigachinlla. Chasna kashpan maytukuy
ashwan alitaya Yaya Dios ñukanchita rimashkanka, Jesukristu
kankunaranti wañushkanrayku uchaykichikunamanta
llakichirishka tukushkankichi nishpa.

10 Chay ñawpa Yaya Diospa kamachishkan shiminka suma
kashpanpas kunanka mana yapa alinachu, Jesukristupa
kishpichik shimin ashwan suma kashkanrayku.
11 Chasna Yaya Diospa ñawpa kamachishkan shimi tukuri-
nan kashpanpas Yaya Dios yapa ali atun yachayyu kananta
rikuchirka. Chaymanta ashwan sumakta Jesukristupa kish-
pichik shiminka rikuchin Yaya Dios yapa ali atun yachayyu
kananta chay shimi mana tukurik kashkanrayku.

12 Chasna chay suma kishpichik shimin mana nima ima
uras tukurinanta yachashpanchi atipanchi kankunata nima
imata manchashpa shutillata yachachinata.

13 Ñukanchika kankunata mana Moisés wañushinachu
yachachinchi. Yaya Diospa kuchunpi kahushpan uyanka
yapa chuya tukurka. Chasna yapa chuya rikurishkanka
chinkarishpa rihushkanta yaya rukunchikuna wañu
mana rikunankunapa, Moiseska uyanta llachapawa
taparipayarka.

14 Mana Moisespa uyanllachu chasna taparishka karka,
ashwan chasnallatatami yaya rukunchi wañukunapa
yuyayninkunapas taparishkashina karka Yaya Diospa
shiminta mana asirtanankunapa. Kunanpipas chasnal-
latatami Moisespa killkashkanta yachakuhukkunapa
yuyayninkunaka taparishkashina kanahun. Kristuta
kirishpallami Yaya Dioska tukuyta asirtachin kishpichik
shiminta.

15 Kunankamapas Moisespa killkashkanta yachakuhush-
pankuna yuyayninkunaka taparishkashina kanahun, mana
asirtashpankuna Yaya Diospa rimashkanta.

16 Ashwan maykan runami Jesukristuta kirishpan ka-
sun, chaypa yuyayninmi taparishkashina kahushkanmanta
paskachin asirtananpa paypa rimashkanta.

17 Jesukristuka Espiritunwami shukllashina kan. Chay
Espíritun ñukanchikunapi kawsahushpan manana uchata
rurashpa kawsanchinachu, ashwan kishpichirishkami
kanchi Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsananchipa.

18 Ñukanchi kirikkunapa yuyayninchika manami
taparishkashinachu kahun, ashwan Kristu atun yachayyu
yapa ali kananta alita riksinchi. Chasna kashpanchi ali
kawsananchiwa shukkunatapas riksichinchi imashna alimi
Kristuka. Payta riksishpa rihushkanchipi ñukanchikunata
ashwanta ashwanta aliyachin payshina yapa ali
tukunanchipa. Payka Yaya Diospa Espiritunwa shukllashina
kashpanmi chay Espirituwa chayta ruran.

4

1 Chasna kashpanmi mana sakinchichu Jesukristupa shim-
inta rimanata, Yaya Dios ñukanchita llakichishpan yachachi-
nanchipa kamachishkanrayku.

2 Mana pinkaypakunata rurashpachu kawsahunchi,
maykankunatami shukkuna pakalla ruranahun. Mana
llullachishpachu, nima chikanyachishpachu Yaya
Diospa shiminta rimahunchi. Ashwan shutipallatami
Jesukristumanta yachachihunchi. Yaya Dioska ñukanchita
rikuhumi, tukuy kankunata rimahushkanchika ali kananta.
Tukuy kankunapas ali yuyaywa kashpaykichi chayta alita
yachankichi.

3 Jesús runakunata kishpichinanmanta yachachishkanchi
shimika ali kashpanpas mana kirikkunaka mana
asirtanahunchu. Wiñaypa kastigarina kashpankuna manami
atipanahunchu asirtanata.
4 Supay paykunapa yuyayninkunata chinkachishkanrayku
wiskushina kashpankuna mana asirtanahunchu. Chay suma
ali shimi runakunata kishpichik Kristu yapa suma atun
yachayyu kananmanta suma punchayachikshina tukuyta
alita asirtachik kananta mana atipanahunchu riksinata.
Kristuka Yaya Dioswa chasnalla yachayyu yuyayyu kashpan
ñukanchita riksichin imashnami payka kan.
5 Ñukanchi yachachihunchi Jesukristu tukuypa apun
kananta. Mana ñukanchi kikin yachayyu kananchitachu
yachachinchi. Ashwan Yaya Jesusta yuyashpanchi
kankunata yachachishpa yanapakkunallami kananchita
rimanchi.
6 Yaya Dioska tukuyta ruranata kallarihushpan nirka
puncha tukuchun nishpa. Chasna rimashkanshina puncha
tukurka. Chasnashinami Yaya Dios uchanchikunata
pichashpan shunkunchikunapi punchatashina rurashka
alita yachananchipa paypa atun suma yachayninta. Chay
yachaynintaka Jesukristumi ñukanchita rikuchin.

Kirishpa kawsanamanta riman

7 Yaya Dios chay ñukanchipi punchatashina rurashkanwa
yapa chaniyuta kuy tukushkashina kanchi. Chasna kashpan-
pas chay chaniyuta shuk pakirik mankashina aychanchipi
charinchi. Chasnami tukuy runakuna riksinkakuna Yaya
Diospa kananta chay yapa atun yachayka, maykanwami
yanapay tukunchi, mana ñukanchi kikinpachu.
8 Runakuna ñukanchita tukuypi parisichishpankunapas
yachani Yaya Dioska tukuy uras ñukanchita yanapananta.
Achka kuti mana yachashpanchipas imashna yuyarinata,
mana sakinchichu Yaya Diospi sinchikunata.
9 Runakuna ñukanchita wañuchinayashpa katishpankunapas
Yaya Dioska mana ñukanchita sakinchu. Ñukanchita makash-
pankunapas mana atipankakunachu wañuchinata.
10 Maytapas yachachishpa rishpanchi wañuchiy
tukunallami kashpanchi Jesús wañuchiy tukushpan
parisishkanshina aychanchipi parisihunchi. Chasna
parisishpa kawsahushpanchi tukuy runakuna Jesús
ñukanchipi kawsahushpa alita yanapahushkanta
rikushpankuna yachankakuna kawsa kananta.
11 Ñukanchi kawsahushpanchira ima uraspas wañuchiy
tukuna kanchi, Amunchi Jesuspa kamachishkanta
kasuhushkanchirayku. Chasna kashpan kunankama

kawsalla katihushpanchi chay wañuk aychanchiwa rikuchinchi Jesús kawsa kananta.

12 Ñukanchi yachachihushkanchirayku wañuchiy tukunalla kahunchi. Kankunaka yachachishkanchita kirishkaykichirayku kushillalla wiñaypa Jesukristuwa kawsankichi.

13 Ñawpa shuk runa Yaya Diosta mañashpa rimashkanka kasna killkarishka kan:

Kanllapimi sinchikuni, chayrayku kanmanta rimahuni nishpa.

Chasnallatatami ñukanchipas Amunchi Jesukristupi sinchikuhushpanchi mana sakinchichu paymanta rimanata.

14 Yaya Dioska Amunchi Jesusta wañushkanmanta kawsachishkanrayku yachanchi ñukanchitapas wañushpanchi kawsachinanta. Chaymanta ñukanchita kankunawa pakta pushanka tantaylla paywa kawsananchipa.

15 Kay tukuy parisihushkaynitaka awantahuni kankunata yuyashpayni. Chasna kashpan achka runakuna rikushpankuna yachanahun imashnami Yaya Dios paykunata yuyashpan alikunallata ruran paykunarayku. Chaypina ashwan achka runakuna Yaya Diosta kushichishpa agradesinkakuna.

16 Chayrayku mana sampayanchichu Jesuspi sinchikushpalla kawsananchipa. Aychanchi rukuyahushpanpas karan puncha Yaya Dios ñukanchipa yuyayninchita mushuyachin. Chayraykumi ashwanta sinchikushpa rihunchi, Jesukristu ñukanchita yanapahushkanrayku.

17-18 Mana yuyarishpa kawsanchichu kay mundupi rikushkanchikunata, tukuy chaykunaka tukurinkakunami. Ashwan yuyarishpa kawsanchimi Yaya Dioswa suma kushilla kawsanata, chayta manara rikushpanchipas. Chay mana rikuhushkanchikunaka nima ima uras tukurinkachu. Chasna kashpan kay allpapi kawsahushkanchipi parisihushkanchikunaka mana imachu kanahun. Shuk ratullami tukurinka. Chaymanta chay parisishkanchikunaka ñukanchita yanapan wiñayparayku Yaya Diospa suma kawsananpi mana yuyariypa yapa kushilla kawsananchipa. Chayka tukuy parisishkanchikunamanta ashwan yapa pasami kanka.

5

1 Kay aychanchika tampushinami shuk raturaykulla kay allpapi kawsananchipa kan. Yachanchi kay aychanchi utkalla ismuk tampushina tukurishpan Yaya Dioska wañushkanchimanta kawsachishpan ñukanchita shuk mushu kawsananchita kunanta chaywa wiñaypa silupi

kawsananchipa. Chay mushu kawsananchika mana runapa
rurashkan kawsanashinachu kan.
2 Kay wañuna aychanchiwa parisishpa wakashpa
kawsahushpanchira yapa munanchi kawsanata chay mushu
aychashina kawsananchiwa Yaya Diospa kawsananpi.
3 Yaya Dios ñukanchita chay mushu aychashinata kunka, kay
aychanchita sakishpanchi mana llatanshina kananchipa.
4 Kay shuk raturaykulla tampushina aychanchiwa
kawsahushpanchira parisishpa kawsanchi. Mana kay
aychanchita sakinata munashpanchi wañuyta manchashpa
kawsanchi. Yapa munanchi kay wañuk aychanchita
Yaya Dios kampyananta chay wiñaypa kawsak mushu
aychashinawana kawsananchipa.
5 Yaya Diosmi ñukanchita ña aliyachishka paywa silupi
kawsananchipa. Ñami Espiritunta ñukanchita kushka
yachananchipa paywa kananchita.
6 Chayrayku kay allpapi kawsahushpanchira tukuy
uras sinchikushpa kawsanchi. Yachanchi kay wañuk
aychanchiwa kawsahushpanchira allpanchimanta karupi
kawsakkunashina kananchita. Manara Amunchi Jesuswa
silupi kawsahunchirachu.
7 Kunan Jesuspi sinchikushpalla kawsahunchi. Mana payta
rikushpachu kawsahunchi.
8 Chasna manara Jesusta rikuhushpanchipas kushilla
sinchikushpami kawsahunchi. Chasna kashpanpas
yapa munanchi kay wañuk aychanchita sakishpa kikin
allpanchipina Amunchi Jesuswana kawsak rinata.
9 Chayrayku mana imananchu kikin allpanchi silupi
kawsahushpanchi allpanchimanta karupi kawsakkunashina
kay allpapi kawsahushpanchira sinchikunchi tukuy uras
Jesukristupa munashkanta rurashpa payta kushichishpalla
kawsananchipa.
10 Yachanchi shuk punchami Kristuka ñukanchita puntanpi
churanka tapunanpa kawsashkaykichipi alitachu manachu
rurashkankichi nishpa. Chaymanta payka karan shukta
imashnachari rurashka alitachu manachu, chay tuputa
kunka.

Kristumi ñukanchita kishpichishka kushilla Yaya Dioswa kawsananchipa

11 Yachashpanchi Kristu ñukanchita puntanpi churash-
pan tapunanta tukuy rurashkanchimanta, payta sumakta
yuyashpanchi munanchi runakunata alita asirtachishpa
yachachinata paykunapas Yaya Diosta alita kasunanku-
napa. Paymi yuyayninchita yachan, nima pita llullachishpa

yachachihushkanchita. Yapa munani kankunapas chayta yachanaykichipa.

12 Mana kuti ñuka kikinmantachu alikunata rimahuni kankuna ñukanchita kushichinaykichipa. Ashwan kayta rimahuni kankuna ali kiparinaykichipa, chay ñukamanta washata rimakkunata alita aynishpa chunllayachinaykichipa. Paykunaka rikuypakunamantalla rimanahun shuk runa alichu manachu. Mana shuk runata valichinahunchu shutipa ali kananta yachashkankunarayku. Ñukanchita rikurinanchimantalla riksishpankuna mana alichu nishpa rimanahun. Mana yachanahunchu yuyayninchika shunkunchika alichu kahu manachu.

13 Shukkuna ninahun musparihukshina kanaynita. Chasna kahushpaynika Yaya Diosta kushichinaynipami chasna kahuni. Ashwan mana musparihukshinachu kahuni ali yuyaywa shutillata kankunata yachachinaynipa.

14 Kristu ñukanchita yuyahushkanta yachashpanchi tukuy imatapas rurahushpanchika ali yuyaywami rurahunchi. Jesukristu tukuy ñukanchiranti wañushkanta yachashpanchi tukuy ñukanchipas wañushkakunashina tukushkanchita yachanchi.

15 Kristu tukuy runakunarayku wañurka manana munashkanchita rurashpa kawsananchipa, ashwan ñukanchirayku wañushkanta kawsarishkantapas yuyarishpa, paypa munashkantana rurashpa kawsananchipa.

16 Chayrayku kunanmanta pacha manana nima pimanta yuyarinchinachu, imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakunaka yuyarinahun. Ñawpa ñukanchipas chay runakunashina Kristumanta yuyarishpanchipas kunanka manana chasna yuyarinchinachu paymanta.

17 Maykankunami Kristuwa pakta kawsanahun, paykunaka Yaya Diospa mushu rurashkan runakunami kanahun. Ñawpa imashnachari kapayarkakuna chayka tukurirkana. Rikuychi kunanka mushuna tukushkanta.

18 Tukuy chayka Yaya Diospa rurashkanmi. Payka Kristuta kachashpan ñukanchiranti wañunanpa ñukanchita piñarinanta pasachishpan aliyachishka kushillana paywa kawsananchipa. Chaymanta ñukanchita kamachishka shukkunata yanapananchipa, paykunapas pay ñukanchirayku rurashkanpi sinchikushpankuna kushillana paywa pakta kawsanankunapa.

19 Alita yachakuychi, Kristu wañushkanraykumi Yaya Dioska tukuy runakunapa uchankunata llakichishpan piñarishkanta pasachirka kushillana paywa kawsanankunapa. Chasna kashpanmi manana uchanchikunataka yuyarinnachu.

Chayta yachachinanchipami ñukanchita kamachishka shukkunatapas riksichinanchipa.

20 Kristupa kachashkan runakuna kashpanchimi kankunata rimahunchi Yaya Dios kikin rimahushkanshina. Kristuranti kankunata rimanchi: Yaya Dios kankunarayku ña alichashka, chayrayku kankunapas paytana yuyashpa kawsaychi.

21 Kristuka mana uchayu kashpanpas Yaya Dioska uchanchiranti payta maytukuy uchayutashina kastigarka. Chayta rurarka ñukanchi Kristupi sinchikukkuna paypa rikushkanpi ali kananchipa.

6

1 Kunanka Yaya Diospa kamachishkan runankuna kashpanchi kankunata kutikashka sinchita rimahunchi: Kawsaychi Yaya Diosta kasushpa. Pay kankunata llakichishpan kishpichishkanta mana yanka usuchiychichu kankuna kikin munashkaykichita rurashpa.

2 Yaya Dioska kasnami riman:

Munahushkayni uras mañahushkaykita uyashami.
Kishpichina puncha kanta yanapashkayki kishpinaykipa nishpa.

Kunanmi Yaya Dioska kankunata yanapanayan. Kunanmi ña paktarishka punchaka kastigarina kahushkaykichimanta kishpichiy tukunaykichipa.

Yaya Diospa kamachishkan runakuna parisinakunapipas alita rikuchishpa kanankuna tiyan

3 Ñukanchi Yaya Diospa kamachishkan yachachikkunaka manami nima ima millaypata rurahunchichu runakuna mana millaypata rimanankunapa yachachihushkanchimanta.

4-5 Ashwan tukuy imapi rikuchinchi Yaya Diospa kamachishkan runakuna kananchita. Tukuy parisinakunapi mana sampayashpa Yaya Diospi sinchikunchilla. Imata parisihushpanchipas ima ñukanchita pishishpanpas ñukanchita asutishpankunapas karselpi churashpankunapas ñukanchita chiknishpankunapas sinchita tarawashpanchipas mana puñushpanchipas yarkashpanchipas Yaya Diospa kamachishkankuna kananchita rikuchinchilla.

6 Ali yuyaywa alikunata rurashpa kawsahushkanchiwa, Yaya Diospa shiminta alita yachak kananchiwa, ñukanchita parisichihushpankunapas mana piñarinanchiwa, ali shunku kahushkanchiwa, Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsahushkanta rikuchihushkanchiwa, runa masinchikunata sumakta yuyashpa yanapashpa kawsahushkanchiwa,

7 Yaya Diospa shutipa kashkata rimak shiminta alita
yachachihushkanchiwa, tukuypi Yaya Dios ñukanchita
yanapashpan paypa yachaynin ñukanchipi kahushkanta
rikuchihushkanchiwa, Yaya Diospa rikushkanpi alita
kawsahushpanchimi kuntrankunata arkahushkanchiwa
mana ñukanchita winsinanpa, chaymantapas paykunata
winsishpa rihushkanchiwa, achka Yaya Diosta kasuk tukush-
pankuna rikuchinchi Yaya Diospa kamachishkankuna
kananchita.
8 Shukpika runakuna ñukanchita kushichinahun, shukpika
ñukanchita chikninahun. Shukpika ñukanchimanta alita ri-
manahun, shukpika mana alitachu rimanahun. Shutipa
kashkata yachachihushpanchipas llullashpa rimakkunami
kankichi nishpa rimanahun ñukanchimanta.
9 Sumakta ñukanchita riksishpankunapas mana
riksishkankunatashina rikunahun. Ñukanchita wañuchinata
munashpankunapas kawsahunchillami. Ñukanchita
asutishpankunapas manami wañuchiy tukunchichu.
10 Llakirishka kahushpanchipas tukuy uras kushikush-
pami kahunchi. Kullki illa kashpanchipas achka
runakunatami Yaya Diospa shiminta yachachishpa
yanapashpanchi yapa imayutashina ruranchi. Mana
imayu kashpanchipas tukuy Yaya Diospa rurashkanka
ñukanchipami. Chay tukuyta pasahushkanchiwa rikuchinchi
Yaya Diospa kamachishkankuna kananchita.
11 Korintopi kawsak kirik masinchikuna, yapa kankunata
yuyashpanchimi tukuy chay pasahushkanchikunata mana
pakashpa kuskata kankunata rimashkanchi.
12 Ñukanchika kankunata tukuy shunkunchimanta pachami
yuyahunchi. Kankunaka manami chasnachu ñukanchita
yuyahunkichi.
13 Chasna kashpan ñuka Pablo shuk yaya wawankunata
kunashpa rimahukshinami kankunata rimani: Imashnami
ñukaka kankunata kuskata rimahuni, chasnallatata kanku-
napas kuskata rimawaychi. Imashnami ñukaka kankunata
yuyahuni, chasnallatata kankunapas yuyawaychi.

Jesukristuta kirikkuna mana kirikkunawa ama shuk yuyayllawa tukunayashpa kwintanahuchun ishkayyanankunapa

14 Kankuna Kristuta kirikkuna mana Kristuta kirikku-
nawa ama shuk yuyayllawa tukunayashpa kwintaychichu
ishkayyanaykichipa, mana paykunawa parihu yuyarishpa
rurashpa kawsanaykichipa. Mana parihuchu chay yuyayl-
lata charinkichi. Alita yuyarik runaka mana atipanchu shuk

millaypata yuyarik runawa parihu alita yuyarinata. Chasnallatata punchaka mana atipanchu parihu tutawa pakta kanata. Chasnallatatami kankunapas mana atipankichichu shuk yuyayllawa kanata mana kirikkunawa.

15 Kristuka manami atipanchu parihu shuk yuyayllawa kawsanata supaykunapa apunwa. Chasnallatatami shuk kirik runapas mana atipanchu parihu yuyarinata shuk mana kirik runawa.

16 ¿Yaya Diospa wasinka atipamachu runakunapa rurashkan dioskunapallatata kanata? Manami atipamachu. Ñukanchi kawsa Yaya Diospa wasinshinami kanchi, Espiritunta shunkunchipi churashkanrayku. Chayta ñawpa payta kasukkunata ña rimarka kasna:

Kawsashami purishami paykunawa pakta.

Ñukami kasha kikin Yaya Diosninkuna.

Chasnallatatami paykunapas kikin runaynikuna kankakuna nishpa.

17 Chasna kashpan Yaya Dioska kaytapas runankunata rimarka:

Chay uchata rurak runakunamanta anchuriychi.

Chay mana ali ruranankunata ama ruraychichu.

Chaypina ñukaka kankunata yuyashpa yanapashkaykichi kushilla ñukawa kawsanaykichipa.

18 Ñukaka yayaykichimi kasha.

Kankunaka wawaynikunami kankichi.

Ñuka Tukuyta Atipak Yayaykichi Dios chayta rimani.

7

1 Munashkayni wawkinikuna, chay ali shimikunata Yaya Dios ñukanchita rimashpan akuychi tukuy chay mana ali ruranakunata manana rurashunchinachu, nima yuyarishunchinachu. Ashwan akuychi Yaya Diosta yuyashpa, paypa kastigunta manchashpa, alikunata rurashpa kawsashunchi tukuypi Yaya Diosta kasukkuna alillata rurakkuna tukunanchipa.

Pablokuna Korintopi Jesukristuta kirikkunata tapunahun alitana paykunamanta yuyarinankunapa

2 Wawkikuna panikuna, alishunkuyaychi ñukanchiwa. Manami nima maykanta millaypata rurashkanchichu. Manami nima maykan runapa yuyayninta waklichishkanchichu kuti uchata rurashpa kawsananpa. Nima maykanta llullachishkanchichu.

3 Chasna rimahushpayni manami kankunata uchachinaynipachu rimahuni. Kankunataka ñami rimashkani yapa

yuyahushkaynita. Kankunawa shukllashina tukushpayni kawsashpayni wañushpaynipas yuyashpalla katini.

4 Yapami kankunamanta alita yuyarishpayni kushikushpa shukkunatapas kwintani. Parisihushpaynipas kankunata yuyarishpa sinchikushpayni yapa kushikushpa kahuni.

5 Kay Masedonia allpapi paktashkanchimanta pachami mana samashkanchichu parisinamanta. Runakuna chiknishpa ñukanchita parisichinahun. Shunkunchipi yuyarishpalla kahushpanchi parisihunchi.

6 Chasna kahushpanchi tukuy llakihukkunata sinchikuchishpa kushillayachik Yaya Dioska wawkinchi Titota kachashpan ñukanchita sinchikuchishka.

7 Mana wawkinchi Tito paktamushkanllawachu ñukanchita sinchikuchishka. Ashwan kankuna ñukanchita alita yuyahushkaykichita rikushpan kushilla kahushkanraykupas sinchikuchishka. Paymi kwintashka yapa ñukanchita rikunayahushkaykichita. Chaymanta mana alita rurashkaykichimanta llakiywa kahushkaykichitapas kwintashka. Chaymantapas ñuka Pablorayku yapa yuyarishpa kahushkaykichita kwintashka. Tukuy chaykunata kankunamanta yachashpaynimi ashwan sinchita kushikushkani.

8 Kartaynipi rimashkaynita yachashpaykichi llakirishpaykichipas ñukaka kunanka mananami llakirihunichu chay kartata kachashkaynirayku. Puntiru shuti llakirirkani, kartaynipi tukuyta kankunata rimashkaynita yachashpaykichi llakirishkaykichirayku. Chasna kashpanpas shuk ratulla llakirirkankichi.

9 Kunanka yapa kushikuhuni. Mana kushikunichu llakirishkaykichirayku. Ashwan kushikuhunimi killkashkaynita yachashpaykichi llakirishkaykichimanta Yaya Diosta kutikashka kasuhushkaykichirayku. Kankunaka chay llakirinata alita awantashkankichi, Yaya Dios munashkanshina. Chasna kashpanmi killkashkayniwa mana kankunata waklichishkanichu.

10 Yaya Dios munashkanshina llakirishpanchika manami yankachu kan. Ashwan ñukanchita yanapan kutikashka payta kasushpanchi kastigarina kahushkanchimanta kishpinanchipa. Chay llakirinanchika chasna yanapak kashpan llakirishkanchirayku nima ima uras llakirishpa yuyarishunchichu. Ashwan mana Yaya Diosta kasukkunaka llakirishpankunapas atunta kastigarishpa wañunankuna tiyan.

11 Yuyariychi imashna alimi kankunaka tukushkankichi chasna Yaya Dios munashkanshina llakirishkaykichirayku. Kunanka kankuna kikinna ali munaywa kirikkunapura

tukuy mana alikuna kashkata alichakkuna kankichi. Uchachiy tukuhushkaykichipi runakunata mana uchata rurak kanaykichita rikuchishpa alita ayninkichi. Mana ali kashkakunamanta piñarirkankichi. Imashnashi tukushunchi nishpa mancharirkankichi. Chaypina yapa rikunayawashkankichi. Atipashkaykichita rurashkankichi manana kankunamanta llakirishka kanaynipa. Chay millaypata rurak runata llukshichishkankichi tantarihushkaykichimanta. Tukuy chayta rurashpaykichimi shuti riksichishkankichi Kristuta kasuk runakuna kanaykichita, millaypata rurak runawa mana ishkayyakkuna kanaykichita.

12 Chay kartaynipi killkashkaynika mana chay uchata rurak runaraykuchu, nima chay uchata rurashkanwa parisichik runaraykuchu killkarkani. Ashwan kankunaraykumi killkarkani Yaya Diospa rikushkanpi shukkunata rikuchinaykichipa, ñukanchita kasushpaykichi sumakta yuyahushkaykichita.

13 Chaymi ñukanchita sinchikuchirka. Mana chayllachu ñukanchita sinchikuchirka, ashwan wawkinchi Tito ñukanchipi paktamushpanmi achkata kushikuhushkanta rikushpanchi yapa kushikushkanchi. Payka kushilla karka, kankuna payta kushichishkaykichirayku.

14 Ñuka Pablo kankunamanta wawkinchi Titota alikunata rimashkaynika mana yankachu karka. Kankunawa kashpan mana pinkachichiwarkankichichu. Ashwan imashnami kankunata tukuy uras shutipallata rimashkanchi, chasnallatatami kankunamanta Yaya Diosta alita kasuk kanaykichita Titota rimashkanchika shutipa kan.

15 Wawkinchi Titoka kankunata yapa yuyak tukurka. Chay ñukanchipi manaali tiyashkamanta imashna tukushunchi nishpa payta manchaywa alita yuyashpa yaykuchishkankichi. Yaya Diosta kasuhushkaykichita rikuchishkankichi. Tukuy chayta yuyarishpanmi Titoka yapa kankunata yuyahun.

16 Kushikuhunimi yuyarishpayni tukuyta rurahushkaykichita Yaya Diosta alita kasunaykichipa.

8

Ali yuyaywa ofrendata kunamanta yachachin

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kunanka kankunata munanchi kwintanata imashnami Yaya Dioska alita yanapashka kay Masedonia allpapi kahuk llaktakunapi kawsak kirikkunata.

2 Paykunaka Kristuta kirik kashpankuna achkata parisi-
hushpankunapas atuntami kushikushpa kahunkuna. Chay-
mantapas paykuna mana imayu kashpankunapas shukku-
nata ali yuyaywa yanapashpa kurkakuna.

3 Ñukami rikushkani ali yuyayninkunawa kuhushkanku-
nata tukuy atipashkankunata. Mana chayllatachu
rikushkani, ashwan atipashkankunamanta pasatami
kuhushkankunata rikushkani.
4 Paykunaka ñukanchita atunta tapurkakuna arí
ninanchipa nima imayu Jesukristuta kirik masinchikunata
yanapanankunapa.
5 Yuyarishkanchimanta pasatami kurkakuna kirik
masinchikunata yanapanankunapa. Manara nima
imata kuhushpankuna Yaya Diosta rimarkakuna paypa
munashkanta rurashpa kawsanankunata. Chaymantapas
Yaya Diosta kasushpa ñukanchitapas alita yanaparkakuna.

6 Chasna kashpan wawkinchi Titota rimashkanchi kanku-
nama rinanpa, kirik masinchikunata yanapanaykichipa ali
yuyaywa tantachishkaykichi kullkita apak rinanpa. Imash-
nami ñawpa kushkaykichi kullkita apamurka, chasna kunan-
pas apamunanpami kachahunchi.
7 Kankunaka tukuy imapimi yapa alita rurahunkichi.
Jesukristuta alita kirishpa kawsahunkichi, paypa shiminta
alita riksishpa shukkunatapas alita asirtachishpa
yachachihunkichi. Chasna shukkunata yanapahushpaykichi
alitami rurahunkichi. Chaymantapas ñukanchi kankunata
yuyahushkanchishinami kankunapas yuyanakuhunkichi.
Chasna kashpaykichimi yapa munanchi shukkunata
pishihushkankunapi kushilla yanapahushkaykichiwapas
yapa ali kanaykichita rikuchinaykichipa.

8 Chaytaka ñuka Pablo mana rimahunichu kankunata
kamachishpayni. Ashwan shuk kirik masinchikunapa
ali yuyaywa kushkankunata kankunata rimashkani,
kankunapas paykunashina kirik masinchikunata
pishihushkankunata kushpaykichi yachanaynipa shutipa
paykunata yuyahushkaykichita.
9 Kankunaka ñami yachankichi, Amunchi Jesukristuka
yapa ali shunku kashpan suma ali kawsayta Yaya Dioswa
pakta charishkanta sakishpan ñukanchirayku shamurka kay
allpama. Chasna shamushpan nima imayu runa tukurka
chay suma ali kawsayta ñukanchita kunanpa.

10 Ashwan alita rurashpa kawsanaykichipami kankunata
kunahuni chay ofrendaykichita kunaykichipa. Chay shuk
watawasha kankuna kikin munashpaykichi chay ofrendata
kushikushpa tantachinata kallarirkankichi.

11 Imashnami puntiru ali yuyaywa kallarirkankichi, chas-
nallatata kunanpas atipashkaykichi kullkikichita churashpa
paktachiychi. Mana kunata munashpalla kipariychichu.
12 Shuk runa ali munaywa atipashkanta kushpanka Yaya
Dioska chaytaka alitami rikun. Yaya Dioska manami ri-
manchu shuk imata churananchipa, nima ima tiyashpanka.
13 Ñuka mana rimanayanichu shukkunata yanapanaykichi-
ranti nima imayu kiparinaykichipa.
14 Kunan kankunapaka tiyahumi shukkunata
pishihushkata kunaykichipa. Shuk punchami paykunapa
tiyanka kankunata pishihushkata kunankunapa. Chasnami
tukuy ñukanchipa tiyanka, maykantami munanchi
kawsananchipa.
15 Yaya Dios ñawpa killkachishkanpipas chasna riman.
Yaya rukunchi wañukuna chunlla chakishka allpapi puri-
hushpankuna Yaya Dioska paykunata manata kurka miku-
nankunapa. Chayta karan puncha tantachirkakuna. Chasna
rurashkankunamanta kasnami killkarishka kan:*
Achkata tantachik runakunapaka mana puchurirkachu.
Uchillastuta tantachik runakunapaka mana
pishirkachu nishpa.

*Pablokuna rimanahun kachahushkankuna kullkita tan-
tachinapi yanapakkunamanta*

16 Yaya Diosta agradesinchi wawki Titota yuyachishkan-
rayku paypas ñukanchishina kankunata munananpa yana-
panata.
17 Kankunata yapa yuyashpan pay kikin yuyarirka kanku-
nata yanapananpa rinanta. Chayrayku payta rinanpa ri-
mashpanchi kushilla aynirka.
18 Wawkinchi Titowa pakta kachashu shuk wawkinchita,
maykanmantami tukuy kirikkunaka alita rimanahun. Payka
sumakta chay ali shimita Jesukristu runakunata kishpichi-
nanmanta tukuy tantarinakunapi yachachishka.
19 Tukuy kirik masinchikunamanta payka akllarishka
kan ñukanchiwa pakta Jerusalenma rinanpa, chay tanta-
chishkaykichi kullkita kirik masinchikunata kunanchipa.
Ñukanchipas munanchimi pay ñukanchiwa rinanpa kay ali ru-
rahushkanchiwa Yaya Diosta kushichinanchipa, chaymanta-
pas runakunata rikuchinanchipa ali munaywa yanapakkuna
kananchita.
20 Chay achka tantachishkaykichi kullkita Jerusalenma
apahushpanchi chay wawkiwa pakta rinayanchi nima pi
atipananpa ñukanchimanta rimanata manami alitachu wakay-
chashkankichi nishpa.

---

* **8:15** Rikuy Éxodo killkapi 16.18

21 Munanchi Yaya Diospa rikushkanpi, runakunapa
rikushkankunapipas alita ruranata.
22 Chay ishkay wawkikunawa pakta shuk wawkinchita
kankunama kachashu. Achka kuti rikushkanchi pay tukuy
uras ali paktachik kashkanta. Payka kankunamanta yu-
yarishpan Yaya Diosta alita kasuk kanaykichita yapa mu-
nahun kankunama rinata.
23 Titomanta rimashkaykichi, payka ñuka Pablowa pakta
purishpan ñukashina ali yachachik kan kankunata yana-
pananpa. Chay ishkay wawkikunaka tukuy Kristuta kirik
runakunamanta kachashka runakunami kanahun, Kristuta
sumakta kushichikkuna.
24 Chayrayku paykunata ali shunkuwa wasikichipi kayay-
chi tukuy Jesukristuta kirik runakuna yachanankunapa
kankuna paykunata alita yuyakkuna kanaykichita. Chasna
kashpaykichimi yachankakuna ñukanchi kankunamanta
yapa ali kanahun nishpa rimashkanchika shutipa kananta.

9

*Pablo riman kullkita tantachishpa Jesukristuta kirikku-
nata yanapanamanta*

1-2 Chay Jerusalenpi kawsak Jesukristuta kirikkunarayku
kullkita tantachinamanta mana ashwanta killkanayni
tiyanchu, kankuna ali shunkuwa kunaykichita
yachashkaynirayku. Tukuy uras kay Masedonia allpapi
kahuk llaktakunapi kawsak Jesukristuta kirikkunata
rimani, chay shuk watamanta pacha kankuna Akaya
allpapi llaktakunamanta kirikkuna kallarishkankichi
kullkita tantachinata chay nima imayu kirikkunata
yanapanaykichipa. Chayrayku kay Masedoniamanta
kirik masinchikunapas kankunashina kallarishkakuna
kullkita tantachinata yanapanankunapa chay nima imayu
kirikkunata.
3 Manami munanichu yanka kananpa kay rimashkaynika,
Akayapi kirikkuna ña tantachishkakuna kullkinkunata
Jerusalenpi kawsak kirikkunata kunankunapa nishpa.
Chayrayku alicharishka kanaykichipa kay kimsa
wawkinchikunata kachasha kankunama rinankunapa.
4 Kay Masedoniamanta ñukawa purihuk wawkikuna
kankunama rishpankuna kankuna manara kullkikichita
tantachishkaykichita rikushpankunaka yuyarinkakunami
Pabloka llullaysikimi nishpa. Chasna kashpanka mana
ñukallachu pinkarisha, kankunapas pinkarinkichimi.
5 Chayrayku mana pinkarinaykichipa yuyarishkani,
ali kama chay kimsa wawkikunata ñukamanta puntiru
kankunama kachanaynipa, kankunata yanapanankunapa

chay rimashkaykichi kullkita tantachinaykichipa. Chasna tantachishpaykichi ñukanchi paktashpanchi tantachishkaykichitana tarik rishunchi. Chasna tantachihushkaykichiwa runakunata rikuchiychi ali shunkuwa mana mitsaywa kuhushkaykichita.

6 Wawkikuna panikuna, yuyariychi. Shuk runa mana achka muyukunata tarpushpanka manami achkatachu pallan. Shuk runa achka muyukunata tarpushpanka achkatami pallan.

7 Chasnallatata karan wawki pani yuyarinan tiyan masna kullkitami munan churanata. Chayta mana llakirishpa, nima mitsashpa, pay kikin ali munaywa churachun. Chay kushkanka mana kachun mana munakta. Yaya Dioska kushilla kuk runakunatami yuyan.

8 Payka atipan kunata tukuy kankunapa pishihushkanta achka puchurinankama. Chasna kankunarayku nima ima uras pishinkachu, ashwan kankunapa achka tiyanka tukuy ali ruranakunapi yanapanaykichipa.

9 Chasnallatata Yaya Diospa killkachishkanpi riman:

Muyukunata wichashpa tarpukshina nima imayu runakunata mana mitsashpa kuktaka Yaya Dioska nima ima uras kunkarinchu nishpa.

10 Yaya Dioska tarpu muyukunata kun tarpunanchipa. Mikunanchitapas kun. Chasna Yaya Dioska muyukunata tarpuk runakunata kuhukshinami kankunatapas achkata yanapan nima imayu runakunata yanapanaykichipa. Chaymantapas yanapanmi yanapashkaykichirayku shukkunapas paypi sinchikurinankunapa.

11 Yaya Dioska kankunata achkata kunka tukuy uras shukkunata yanapashpa mana mitsashpa kunaykichipa. Chasna kushpaykichi paykunaka Yaya Diosta agradesishpa kushichinkakuna, kankuna paykunata sumakta yanapashkaykichirayku.

12 Chasna Jerusalenpi kawsak kirikkunarayku kullkikichita apashpanchi munahushkankunata kushpa paykunata yanapanchi. Mana chayllachu. Ashwan paykunata yanapanchi Yaya Diosta atunta kushichishpa agradesinankunapa.

13 Kushkaykichita apishpankuna Yaya Diosta agradesishpa kushichinkakuna chasna kushkaykichiwa rikuchishkaykichirayku chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta alita kirishpa kasushpa kawsahushkaykichita. Chaymantapas Yaya Diosta agradesishpa kushichinkakuna, paykuna Jerusalenpi pishihuk kirik masinchikunata, shuk llaktapi kawsakkunatapas ali shunkuwa yanapashkaykichirayku.

14 Yaya Dios kankunata alita yanapashkanta
rikuchishkaykichirayku Jerusalenpi kawsak kirikkunaka
kankunata yuyashpankuna Yaya Diosta mañankakuna
kankunarayku.
15 Akuychi atunta agradesishunchi Yayanchi Diosta,
paypa yuyashkan Wawan Jesukristuta ñukanchita
kushkanrayku. Shimikunaka ñukanchita pishin payta
sumakta agradesinanchipa.

10

Pablo Yaya Diospa kachashkan kananta rikuchishpa payta washanchak runakunata chunllayachin

1 Wawkikuna panikuna, kunan ñuka kikinmanta kankunata rimasha. Kristushina kankunata yuyahushpayni ali shunkuwa kunashpa rimani. Shukkuna kankunamanta rimanahun: Pablo ñukanchiwa kashpan alishina tukushpan riman. Ñukanchimanta karupi kashpan yapa sinchi shimiwa riman nishpa.

2 Ama munaychichu kankunama rishkayni uras sinchi shimiwa kankunata rimanaynipa. Mana manchanichu sinchi shimiwa rimanata, maykankunami ñukamanta rimanahun Pabloka Jesukristuta mana kirik runakunashina munashkanllata rurashpa kawsahun nishpa.

3 Ñukanchi runakunalla kashpanchipas manami runakunashina piñanakushpachu makanakushpachu kuntranchikunata winsinchi.

4 Kay allpapi kawsak runakuna lansakunawa wañunakunahun. Ñukanchika mana chasnachu lansakunawa wañunakuhunchi. Ashwan Yaya Dioska ñukanchita yachayninta kushka paypa kuntrankunapa sinchita kamachishpa tiyahushkankunata kulluchinanchipa, chaymantapas runakuna yanka yuyarishkankunata riksichishpa yuyayninkunamanta anchuchinanchipa.

5 Yaya Dios ñukanchita yachayninta kushpan tukuy runakunapa rikushkanpi atun yachay kananta, maykanmi arkahun runakuna Yaya Diosta riksinankunapa, mana yachay kananta riksichishpa kulluchinchi. Mana kunkaylla yuyarishpa kawsanchichu, ashwan tukuy yuyarinanchikunata kasuchinchi Kristu munashkanshina kanankunapa.

6 Kankuna yachakushpaykichi Kristuta alita kasushpa kawsanata, chay uras shuti ñukanchi tukuy kankunamanta mana alita kasukkunata kastigashunchimi.

7 Wawkikuna panikuna, kay asirtaypa kashkata asirtaychi. Shuk pay kikinmanta yuyarishpanka Kristupa runanmi

kani nishpa, payka yuyarinan tiyan ñukapas Kristupa runan
kanaynita.
8 Ñuka kikinta atunyachikshina rimashpaynipas
rimashkaynika shutipami. Yaya Diospa kachashkan
kashpaynimi paypa yachayninka tiyawan. Payka ñukata
yachayninta kuwashka kankunata yanapanaynipa,
ashwan alita riksinaykichipa payta, mana kuwashkachu
yuyaykichita waklichinaynipa. Chayrayku nima pi
atipawankachu pinkachinata mana shutipachu nishpa.
9 Chayta rimani mana yuyarinaykichipa kay
killkashkayniwa kankunata manchachinayahushkaynita.
10 Shuk runakuna rimanahun: Pabloka killkashpan
yapa sinchi shimiwa ñukanchita riman. Ashwan ñukanchiwa
kahushpan sampa kan ñukanchita rimahushkanpi nishpa.
11 Maykanmi chasna riman, payka yachanan tiyan, imash-
nami sinchi shimiwa killkashkani kankunamanta karupi
kahushpayni chasnallatatami atipaynima sinchita kamachi-
nata kankunawa kahushpayni.
12 Ay ñukastu imashnata atipaynima paykunawa pari-
huyanata, maykankunami paykuna kikinmanta alita ri-
manahun. Paykuna kikin yuyayninkunamanta surkush-
pankuna ali kanankunata yuyarinahun. Paykunapurallapi
yuyarishpankuna rimanahun pimi ali pimi mana alichu
nishpa. Shutipa ali kashkata mana asirtakkunachu kanahun.
13 Ashwan ñukanchika mana yanka atunyachirishpachu
ñukanchi kikinmanta rimanchi. Yaya Dios ñukanchita ka-
machishkanta paktachishpanchillami ali rurashkanchita ri-
manchi. Pay ñukanchita kachashpan kankuna Korinto llak-
tapi kawsakkunapipas paktashkanchi.
14 Mana yanka atunyachirishpachu chayta rimanchi, ash-
wan shutipa kankunakama paktashkanchimi chay suma
ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta yachachi-
nanchipa.
15 Ñukaka mana yanka atunyachirishpachu rimani
ñukami kayta rurashkani nishpa, maykantami shukkuna
rurashkakuna. Ashwan chapahunchi kankuna ashwan
alita Jesukristupi sinchikushpa kawsashpaykichi
kankunata ashwanta yachachinanchipa tukuypi alita
asirtanaykichikama. Chay ruranayashkanchika kankami
maykankamallami Yaya Dios munan.
16 Chaymanta Korinto llaktaykichimanta ashwan karu
llaktakunapipas yachachinayani chay suma ali shimita
Kristu runakunata kishpichinanmanta. Mana rinayanichu
maypimi shukkuna ña yachachishkakuna. Mana shuk
yachachikpa tarawananpi yaykunayanichu chaymanta ñuka

kikinta atunyachirishpa rimanaynipa ñukami paykunata yachachishkani nishpa.

17 Yaya Diospa killkachishkanpi nin:

Maykanmi yuyarin ñuka kani ashwan ali shukkunamanta nishpa, chayka yuyarichun Yaya Dios tukuyta rurak kashpan paylla tukuymanta ali atun kananta nishpa.

18 Shuk runa pay kikinmanta rimashpanka ñukami alita rurashkani nishpa, mana yachanchichu shutipa alita rurakchu manachu. Ashwan Yayanchi Dios rimashpanmi chay runami alita rurak nishpa, chay runa shuti alita rurak kan.

11

Pablo riman llullachishpa yachachikkunamanta

1 ¿Atipawankichimachu uyanata shuk muspashina rimashkaynita? Ña yachani kankuna uyawanaykichita.

2 Uyawaychi. Ñukaka kankunata yuyashpayni yapa munani Jesukristullata kasushpa kawsanaykichita, imashnami Yaya Dioska ñukanchita yapa yuyashpan munan payllata kasushpa kawsananchipa. Imashnami shuk ali yaya warmi wawanta kuyran kwintachishkan runallata kusayanankama, chasnallatatami ñukapas kankunata kuyrakshina kani Jesukristupa kwintachishkanshina kashpaykichi paymanta mana anchurishpa shamunanta chapashpa kawsanaykichipa.

3 Yapa manchani mana ali yachachikkuna kankunata llullachinankunata, imashnami chay machakuyaka chay puntiru warmi Evata llullachirka chasna. Yuyaynikichipi llullachirishka kashpaykichi manana Kristuta yuyarishpa kawsankichichu, nima payta yuyankichichu, nima kasunkichichu.

4 Kankuna utkalla kasunkichi shuk shamuk runata, maykanmi ñuka Jesusmanta yachachishkaynita chikanyachishpa yachachin. Yaya Diospa Espiritunta charishkaykichimanta ali munanawa yaykuchinkichi shuk chikan espiritutana. Ñuka yachachishkaynimanta Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta chikan yachachishkankunata ali munanawa uyankichi.

5 Kankuna yuyarinkichi chay yachachikkuna Yaya Diospa kachashkankuna kanahun, Pablomanta ashwan yachak nishpa. Ñukaka mana yuyarinichu chasna kananta. Mana yuyarinichu ñuka chay yachachikkunamanta mana yapa yachak kanaynita.

6 Mana sumakta rimanata atipashpaynipas chay Yaya Diospa suma ali shiminta yapa alitami yachani. Chayta tukuy uras alita rurashkayniwa kankunata riksichishkani.

7 Kankunata Yaya Diospa suma ali shiminta yachachi-
hushkaynipi nima imata tapushkanichu kankunamanta.
Chasna rurashpayni ñuka kikinita uchillayachirishkani
kankunata sinchikuchinaynipa, Jesukristuta ashwan alita
katinaykichipa. ¿Chayka manachu ali kashka?
8 Kankunata yachachihushkaynipi shuk llaktapi kawsak
kirikkunaka munahushkaynita kuwashkakuna. Paykuna-
manta apishkani kankunata ashwan alita yanapanaynipa.
9 Kankunapi kahushpayni mana tapushkanichu
munahushkaynipi yanapawanaykichipa. Masedoniamanta
kirikkunaka tukuy munahushkaynita apamushkakuna.
Imashnami rurashkani, chasnallatata tukuy uras
rurashpalla katisha mana kankunata killachinaynipa.
10 Imashnami Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
shimika shutipa kan, chasnallatatami kay rimahushkaynipas
shutipa kan. Chay kawsahushkaykichi Akaya allpapi nima pi
atipawankachu arkanata chasna ali kawsahushkaynita.
11 ¿Imaraykuta chasna rimahuni? ¿Manachu kankunata
yuyani? Yaya Diosmi yachan kankunata yapa
yuyahushkaynita.
12 Yapa kankunata yuyahushpaynipas nima imata
kankunamanta apishpa katihunilla. Chasna rurashpalla
katisha nima maykan chay yanka rimakkunamanta
rimanata atipananpa, Pabloshina Yaya Diospa
kachashkanmi kani nishpa. Ñukaka paykunamanta chikan
kawsakmi kani, mana parihuchu kani.
13 Paykuna Yaya Diospa kachashkan kani nishpa
rimashpankunapas llullaysikikunallami kanahun,
mana Kristupa kachashkankunachu kanahun. Yanka
llullashpa yachachihushpankunapas kikin Kristupa
kachashkankunashina tukunahun.
14 Chayka mana manchariypachu. Supaykunapa apunpas
chasnallatata Yaya Diospa angelshina punchahlla rikunayu
tukushpan llullachin.
15 Chayrayku asirtaypallami payta yanapakkunapas Yaya
Diosta kasushpa alita rurakkunashina tukushpankuna.
Chasna runakunataka Yaya Dioska rurashkankunamanta
munashkankunata kushpa sinchita kastiganka.

*Pablo Yaya Diospa kachashkan kashkanrayku parisishkan-
manta kwintan*

16 Kutikashka rimashkaykichi, ama yuyariychichu muspa
runa kanaynita. Chasna yuyarishpaykichika sakiwaychi
shuk muspa runashina ñuka kikinta atunyachirishpa ri-
manata.

17 Kunan kay rimashkaynika mana Yaya Diospa
rimawashkanshinachu kan. Ashwan tukuy runakunashina
ñukapas atunyachirishpayni muspa runashina rimahuni.
18 Achka runakuna paykuna kikin ali kanankunata yu-
yarishpa atunyachirinahun. Chasna kashpan ñukapas ñuka
kikinta atunyachirisha.
19 Kankuna yapa yachayyu kankichi. Chayraykuchari mus-
pashina rimak runakunata kushilla uyankichi.
20 Chasna kashpan shukkuna kankunata kamachishpa
kawsanahun, shukkuna kullkikichita kichunahun,
shukkuna kankunata llullachinahun, shukkuna kankunata
mana ali yuyaywa rimashpa kawsanahun, shukkuna
kankunata lapyanahun. Tukuy chasna rurak runakunata
kankunaka kushillalla awantankichi.
21 Pinkashpaynitata kayta rimashkaykichi: Ñukaka yapa
sampashina kashkani, mana chay runakunashina kanku-
nata rurashkaynirayku.

Chasna kashpanpas chay runakuna paykuna kikinkuna-
manta alita rimashpankuna ñukapas atipani chasnallatata
ñuka kikinimanta alita rimanata. Chasna kashpanpas payku-
nashina rimashpayni muspa runashinami kani.
22 Paykuna ninahun ñukanchi hebreo runakuna kanchi
nishpa. Ñukapas hebreo runa kani. Paykuna rimanahun Yaya
Diospa akllashkan israel runakuna kanchi nishpa. Ñukapas
israel runa kani. Paykuna rimanahun Abraham wañupa
miray kanchi nishpa. Ñukapas Abrahampa miray kani.
23 Paykuna Kristupa kamachishkan runankuna kash-
pankunaka ñuka muspa runa rimakshina rikurishpaynipas
kankunata rimani, paykunamanta ashwan ali Jesukristupa
kamachishkan runanmi kani. Paykunamanta ashwan
sinchita tarawashkani Jesukristurayku, paykunamanta
ashwan achka kuti karselpi kashkani, paykunamanta
ashwanta asutiwashkakuna, achka kuti wañuna kashkani.
24 Pichka kuti ñukanchi israel runakunamanta apukuna
kimsa chunka iskun asutiwa kastigachiwarkakuna.
25 Kimsa kuti romano runakuna ñukata asutiwarkakuna.
Shuk kuti runakuna rumikunawa wañuchinayashpa tuksi-
warkakuna. Kimsa kuti lanchapi purihushpayni lanchaka
tikrarka. Chaypi shuk kuti ñukaka shuk tuta shuk puncha
atun yaku marpi wampurishpa kahurkani.
26 Achka kuti purihushkaynipi parisishkani, yaku un-
taykunamanta, shuwakunamanta, ñukanchi israel runaku-
napa masinchikunamanta, kankuna mana israel runaku-
napa masikichikunamantapas parisirkani. Chaymantapas
llaktakunapi runakuna chiknishpa wañuchiwanayarkakuna.

Chunlla chakishka allpapi, atun yaku mar chawpipi wañuna kashkani. Achka kuti kirikkunashina tukushka runakunapas chiknishpa wañuchiwanayarkakuna.

27 Sinchita sampayakta tarawashpa kawsarkani. Achka parisina tiyarka ñukarayku. Achka kuti mana puñurkanichu tutapi, achka kuti parisirkani yarkayta yakunayayta. Achka kuti mana mikushpa pasarkani. Achka kuti chirita parisirkani, chaymantapas churarinaynimanta.

28 Ashwan tiyashpanpas rimanaynipa kayllata ashwan rimani: Karan puncha yapa yuyarishpa kahuni, imashnashi Jesukristuta kirikkunata tukuy chay kawsahushkankuna llaktakunapi kunashpa yanapaynima nishpa.

29 Shuk wawki sampa kashpan ñukapas payta llakichishpayni sampa kanaynita musyani. Shuk runa shuk wawkita panita uchata rurachishpanka ñuka atunta llakirishpayni yapa parisini.

30 Kankuna munashpaykichi ñuka kikinta atunyachirinaynita, sampa kanaynita rikuchik parisishkayniwami ñuka kikinta atunyachirisha.

31 Yaya Dios Amunchi Jesukristupa Yayan yachan tukuy rimashkaynita shutipa kananta. Payta runakuna tukuy uras kushichishpa kawsanahuchun.

32 Damasko llaktapi kahushpayni chay llaktarayku atun apu Aretaspa churashkan apuka suntalunkunata llakta punkupi churarka kuyrananankunapa, llukshihushpayni apiwanankunapa.

33 Chasna kuyrahushkankunarayku kirik masinikunaka ñukata llakta kincha awa punkumanta shuk tasapi uraykuchiwarkakuna. Chasna rurashpankuna chay chikniwak runakunamanta kishpichiwarkakuna.

12

Yaya Dioska yachayninta Pablota rikuchishkanmanta riman

1 Atunyachirishpa rimanaka nima pirayku ali kashpanpas kankuna chayta tapuwakshina kashpaykichi ñuka kikinta atunyachirishpa rimanayniwa katinayni tiyan. Chasna kashpan kunan rimashkaykichi Yaya Dios rikuhushkaynillapi muskuypishina rikuchiwashkanmanta, chaymantapas mana riksishkaynita riksichiwashkanmanta.

2 Ñuka Kristuta kirik runa kashpayni ña pasashka chunka chusku wata Yaya Dios muskuypishina kimsaynin siluma apawashkanka. Aychaynintichu apawarka, mana kashpaka aychayni illatachu apawarka, mana yachanichu. Yaya Diosmi yachan.

3-4 Kayllata yachani, ñuka suma kushilla kawsanama
apashka kashkaynita. Aychaynintichu rirkani, achayni
illachu rirkani, mana yachanichu. Yaya Diosmi yachan.
Chay suma kushilla kawsanapi uyarkani runarayku nima
rimaypa suma shimikunata, maykankunatami nima pita
atipanichu kwintanata.
5 Chasna rikushkaynirayku atipaynima ñuka kikinta
atunyachirinata. Ashwan mana munanichu ñuka kikinta
chasna atunyachirinata. Sampa kanaynita rikuchik
parisinaynillawa atunyachirisha.
6 Chay Yaya Dios riksichiwashkanwa atunyachirinayayn-
imaka, nima chasna muspa rimakshinachu kaynima.
Shutipa kashkallatami rimaynima. Chasna kashpanpas
mana munanichu chaywa atunyachirinata nima maykan
runa ñukamanta yuyarinanpa ashwan ali kanaynita chay
rikuwashkanmanta uyawashkanmanta.
7 Yaya Dios chay achka mana yachashkaynita riksichi-
washkanrayku mana ñuka kikinmanta yuyarinaynipa
shukkunamanta pasa kanaynita, Yaya Dioska kuwarka shuk
sinchi nanayta aychaynipi, shuk kashapi chukrishkatashina.
Chay nanayka supaykunapa apunmantami kan ñukata
parisichiwananpa, mana shukkunamanta pasa kanaynita
yuyarinaynipa.
8 Kimsa kuti Yaya Diosta tapurkani chay nanayta ñukamanta
anchuchinanpa.
9 Chasna mañashpayni Yaya Dioska rimawarka: Tukuy
munashkaykikunaka kanmi ñuka kanta yuyahushkayni.
Shuk runa sampa kashpanmi ashwan alita rikuchin
yachayniwa kashkanta nishpa. Chayrayku parisishpaynipas
sampa kashkaynimanta kushikuni. Yapa munani Kristupa
yachaynin kawsaynipi kahushkanta alita rikuchinata.
10 Chayrayku achka imapi Kristurayku parisihushpaynipas
kushikuni. Sampa kashpayni, chiknirishka kashpayni,
washancharishka kashpayni, tukuy ima pishiwashpan,
runakuna ñukata piñarishpa wañuchinayawashpankunapas
kushikuni. Chasna sampa kahushkaynita rikuchishpa
parisishpaynimi yachani Kristu sumakta yanapawashpan
yachayninwa tukuyta ruranata atipanaynita.

*Pablo Korintopi kawsak kirikkunata yapa yuyarishkan-
manta riman*

11 Ñuka muspashina ñuka kikinmanta alikunata
rimashkani. Kankunami chasna rimachichiwashkankichi.
Alita riksiwashpaykichi ali kama karka kankuna ñukamanta
chasna alikunata rimanaykichipa. Nima ima kanaynitachari
yuyarinkichi. Chasna kashpanpas chay yuyarishkaykichi

yapa ali yachachikkunaka ñukamanta nima imapi pasa kanahunchu.

12 Yaya Dios yanapawashpan kankunapi kawsahushpayni mana sampayashpa achka kuti kankunata paypa atun yachayninta riksichishpa paypa kachashkan kanaynita rikuchirkani. Yaya Diospa yachayninwa runakuna nima ima uras rikushkankunata, suma mana atipaypakunata, atun yachaywa ruranakunata rurarkani.

13 ¿Shuk llaktakunapi kawsak kirikkunamanta kankunata mana valiktashina rikunaynita yuyarinkichichu, nima imata kankunata tapushkaynirayku? Chasna kashpanka llakichiwaychi chay mana alita rurashkaynimanta.

14 Alicharishkami kahuni kimsaynin kuti kankunata rikuk rinaynipa. Kunanpas rishpayni nima ima charishkaykichita tapushkaykichichu. Shuk yayaka mana atipanchu uchilla wawanmanta chapanata munashkanta apinanpa, ashwan yayanmi uchilla wawanta munashkankunata kunan tiyan. Chasnallatatami ñukapas kankunamanta mana chapanichu munashkaynita apinata. Ashwan munanimi, kankuna yachakushpaykichi alita Jesukristuta kasunaykichipa.

15 Ñukaka ima charishkaynitapas kushilla kusha kankunata yanapanaynipa. Kankunaranti wañushanpas. Ñuka kankunata ashwanta ashwanta yuyashpa rihushpayni ¿imaraykuta kankunaka manana yapa yuyawahunkichichu?

16 Kankunata chasna mana imata tapushka kashpaynipas shukkunaka rimanahunchari: Yapa yachaywami kankunata llullachik shamushka kankunamanta kawsananpa nishpa.

17 Ñuka runaynikunata kankunama kachashpayni ¿shuk imata kankunamanta tapunankunapachu kacharkani? Manami chayraykuchu paykunata kacharkani.

18 Titota kankunama pasyananpa kachashpayni paywa pakta shuk wawkitapas kacharkani. Chasna pasyak rishpankuna ¿Titoka kankunamanta shuk imata tapurkachu? Mana. Ñukaka Titowa shuk yuyayllawa kanchi. Ishkanti chasnalla alillata rurashpa kawsanchi.

19 Chasna rimahushpayni yuyarinkichichari payka chasna rimahun Titowa pakta alita rikuy tukunankunapa nishpa. Mana chasnachu. Ashwan ñukanchika Kristupa runankuna kashpanchimi Yaya Diospa rikushkanpi tukuy chaykunata rimahunchi. Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, tukuy kay rimahushkanchiwa kankunata yanapanayanchi ashwan alita Jesukristuta katinaykichipa.

20 Yapa yuyarishpa kahuni, kankunama rishpayni mana munashkaynitashina rurahushkaykichitachari tarik risha

nishpa. Chasna kashpan kankunapi paktashpayni kankunapas ñukatachari mana munashkaykichitashina rikuwankichi. Yapa yuyarishpa kahuni, kankunatachari tarik risha rimanakushpa, runa masikichiwa parihuyanayashpa, piñarishpa, tukuyta kankuna kikinraykulla munashpa, shuk runakunata washanchashpa, mana alita rimashpa, kankuna kikinlla yachak kanayashpa, mana shuk yuyayllawa kawsahushkaykichita.

21 Mana munanichu kankunata kuti pasyanapa rishpayni Yayayni Dios kankunamanta pinkachiwananta. Mana munanichu llakirishpa kanata achka kankunamanta uchata rurashkaykichirayku, ñawpamanta pacha mana sakishkaykichirayku uchata ruranata, musayanata, machanata, chaymantapas tukuy pinkaypa ruranakunata.

13

Korintopi kirikkunarayku shuk kunanakuna chaymanta saludukuna

1-2 Kunan kimsaynin kutimi kankunata pasyak risha. Maykantami rimarkani chay uchata rurahuk wawkikunata, tukuy wawkikunatapas ishkaynin kuti pasyak rishpayni kunan karupi kahushpaynipas chayta kutikashka kankunata rimashkaykichi: Kay rihushkaynipi manami llakichishpachu kankunata sinchita kunashkaykichi. Kay kimsaynin kuti kankunata pasyak rishpayni uchallata rurashpa katihushkaykichita rikushpaynika kankunata kastiganayni tiyan, imashnami Moisespa killkashkanpi riman: Ishkay kimsa kankunamanta rikushpaykichika shuk runa mana alita rurahushkanta, chaytaka kastiganaykichi tiyan nishpa.

3 Kankunaka munankichi rikuchinaynipa Kristupa yachayninwa kahushkaynita. Kristu kankunapi rurashkanka manami shuk sampa runapa rurashkanshinachu, ashwan tukuy kankunapi rurahushkanka atun yachaynintami rikuchin.

4 Kristu shuk sampa runashina kruspi klabay tukushpa wañushpanpas kunanka Yaya Diospa atun yachayninwami kawsahun. Chasnashinami ñukanchipas Kristu wañushkanpishina sampa kanchi. Chasna kashpanchipas paywa kawsahushpanchina kankunapi paktashpanchi Yaya Diospa yachayninwa kahushkanchita rikuchishu.

5 Tukuy kankuna yuyariychi yachanaykichipa, Jesukristupi sinchikuhushpachu kawsankichi mananachu. ¿Manachu yachankichi Jesukristu kankunapi kawsahushkanta? Mana kashpaka shuti manana Jesukristupi sinchikushpachu kawsahunkichi.

6 Imashna kashpanpas yuyarini kankuna alita
riksinaykichita ñukanchi alita Jesukristupa rimashkanta
yachachikkuna kananchita.
7 Yaya Diosta mañahunchi mana millaypakunata
ruranaykichipa. Mana kayta kankunata rimahunchichu
runakuna ñukanchimanta rimanankunapa alita
yachachishkakuna nishpa. Ñukanchi shuk runakunapa
rikushkanpika yanka rimahukshina rikurishpanchipas
mana imananchu. Kayllatami munanchi, kankuna alita
rurashpa kawsanaykichita.
8 Nima maykan atipanchu chikanyachinata kikin
shutipa kashkata, mana shutipachu nishpa rimashpanpas.
Chayrayku shutipa kashkallata rimashpa kawsananchi
tiyan.
9 Sampa runakunashina rikurishpanchipas
kushikushunchimi kankuna Jesukristupi sinchikushpa
kawsahushpaykichi. Mañashpallami katishu kankuna
alikunallata rurak runakuna tukunaykichipa.
10 Kay kartata killkahuni kankunarayku sinchi shimiwa,
manarapas kankunata rikunapa rihushpayni. Kankunama
rishpayni manana munanichu sinchi shimiwa kankunata
kunanata. Amunchi Jesukristu ñukata churawashkanrayku
kankunata yachachik kanaynipa, atipani kankunata sinchi
shimiwa kunanata. Tukuy chayka kanmi kankuna yana-
pay tukunaynikichipa, ashwan alita payta kasunaykichipa,
chayka manami kanchu waklichiy tukunaykichipa.
11 Kay killkahushkanchita tukuchinanchipa, wawk-
inchikuna paninchikuna, tukuy chay rimashkanchiku-
nata kasuychina alikunallata rurak kanaykichipa.
Kunashkanchikunata ali yuyaywa uyaychi. Mana
piñanakushpa, shuk yuyayllawa kushilla kawsaychi. Chasna
kawsashpaykichimi ñukanchita yuyak kushilla kawsayta kuk
Yaya Dioska kankunawa kanka.
12 Tantarishpaykichi alita yuyanakushpa shukwa shukwa
saludanakuychi.
13 Jesukristuta tukuy kirik masinchikunami kankunata
saludanahun.
14 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan yana-
pachun. Yaya Dios kankunata yuyashpan paypa Espiritunka
karan uras tukuy kankunata sinchikuchishpan kankunawa
kawsachun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turi-
kichikuna Pablo, Timoteo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA GALASIA ALLPAPI KAWSAK JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo wawkikunata panikunata saludan

1-2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka killkahuni kay kartata tukuy kankuna Galasia allpapi kahuk llaktakunapi kawsak Jesukristuta kirikkunarayku.

Ñukaka mana runakunapa kachashkan runachu kani, ashwan Jesukristu, payta kawsachik Yaya Diospas kachawashka paypa shiminta yachachinaynipa. Tukuy ñukawa pakta kahuk Jesukristuta kirikkunawa kay kartata killkahuni kankunama kachanaynipa.

3 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapanahuchun tukuy uras kushilla kawsanaykichipa.

4 Jesukristuka pay kikin munashpan Yaya Diospa munananta kasushpan uchanchikunarayku kruspi wañurka ñukanchita kishpichinanpa, manana kawsananchipa Yaya Diosta mana kasukkuna millaypata yuyarishpa rurashpa kawsahushkankunashina.

5 Akuychi Yaya Diosta tukuy uras wiñayparayku atunyachishpa kushichishunchi. Chasna kachun.

Pablo yachachin shuklla shimi tiyananta imashnami kishpishunchi

6 Jesukristu ñukanchikunata yuyashpan wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchita akllarka paywa pakta kawsananchipa. ¿Chasna Yaya Diospa akllashkan kashpaykichitatachu shuk ratu chay kankunata akllak Yaya Diosmanta anchurishkankichi? ¿Imaraykuta utkalla shuk chikan yachachinata kasuk tukushkankichi, imashnami kishpinaka nishpa yachachishkankunata? Chayrayku yapa llakirini.

7 Ñukanchi yachakuhushkanchi suma ali shimimantaka manami tiyanchu shuk shimika. Tiyan runakuna chay suma ali shimimanta chikanta yachachishpankuna kankunapa yuyaynikichita waklichikkuna. Chay runakunaka chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta yachachinankunaranti chikantana yachachinahun.

8 Kankunata rimani maykan runapas kay yachachishkayni suma ali shimimanta chikanta yachachishpanka chaytaka Yaya Dioska kastigankami. Nima ñuka, nima shuk angel silumanta shamushpan atipanchichu chikanta yachachinata.

9 Ñawpa kayta rimarkani, kunan kutikashka rimashkay-
kichi: Jesukristullata kirishpanchimi Yaya Dioska ñukanchita
kastigananmanta kishpichin. Maykanpas chasna yachachiy
tukushkaykichimanta chikanta yachachishpanka chaytaka
Yaya Dioska kastigankami.
10 Kunanka chasna rimashkayniwa ¿runakunatachu
kushichinayani? Mana kashpaka ¿Yaya Diostachu
kushichinayani? ¿Runakunapa rikushkanpichu ali kanayani?
Chasna kamaka manami Kristupa kamachishkanchu
kaynima.
11 Wawkinikuna paninikuna, munani yachanaykichipa
kay yachachihushkayni shimika Jesukristu runakunata
kishpichinanmanta mana runakunapa yuyayninmantachu
kananta.
12 Mana yachakushkanichu runakunamanta, ashwan Je-
sukristu kikinmi chayta riksichiwashka.

Imashnami Pabloka Jesukristupa apostolnin tukurka

13 Kankunaka ña yachankichi ñukanchi israel runakunapa
yachachinanchikunata katihushpayni Jesukristuta kirikku-
nata piñarishpayni yapa parisichishkaynita, paykunata kul-
luchinata munashpayni.
14 Achka ñukashina watayukunamanta pasa ñukanchi israel
runakunapa yaya rukunchi wañukunapa kamachishkanku-
nata alita paktachik karkani.
15-17 Chasna kashpaynipas ñuka manara wawa-
yarishpayni Yaya Dioska akllawarka paywa pakta
wiñaypa kawsanaynipa. Chasna Yaya Dios munashpan
Wawan Jesukristuta riksichiwarka pay runakunata
kishpichinanmanta kankuna mana israel runakunata
yachachinaynipa. Yaya Dios akllawashpan mana rirkanichu
runakunata tapunaynipa yachachiwanankunapa, nima
Jerusalenma rirkanichu ñukamanta puntiru Jesukristupa
apostolninkuna yachachiwanankunapa. Ashwan
mana unayashpachu kuskata rirkani Arabia allpama,
chaymantalla Damasko llaktama kutirkani.
18 Chaywasha kimsa watamanta rirkani Jerusalén llaktama
Pedrota riksinaynipa. Chaypimi paywa chunka pichka pun-
chata karkani.
19 Mana rikurkanichu nima shuk Jesukristupa
apostolninkunata. Ashwan Jesuspa wawkin Santiagollatami
rikurkani. Chay ishkayllawa kwintarkani.
20 Kay killkahushkaynika shutipami kan, kaytaka Yaya
Diospas yachanmi.
21 Jerusalenmanta llukshishpayni Siria allpapi llaktaku-
nama, Silisia allpapi llaktakunamapas rirkani.

22 Chayrayku Judea allpapi kahuk llaktakunapi Kristuta
kirikkunaka manara ñukata ñawipura riksiwarkakunarachu.
23 Paykunaka uyarkakunalla ñukamanta: Maykanmi ñawpa
ñukanchi kirikkunata apichishpa wañuchichipayarka, payka
kunanka runakunata yachachishpami purihun chay suma
ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta kiri-
nankunapa, maykantami yapa sakichinata munapayarka
nishpa.
24 Chasna tukushkaynita yachashpankuna Yaya Diosta
agradesishpa kushichirkakuna.

2

*Pablo Jesukristupa shuk apostolninkunawa tantarishkan-
manta kwintan*

1-2 Chaymanta chunka chusku watamanta Yaya Dios
rimawashpan kutikashka rirkani Jerusalenma Bernabewa
pakta, wawki Titotapas pusharkani. Chay Jerusalén llaktapi
tantarirkanchi Jesukristuta kirikkunata kamachikku-
nallawa kwintananchipa yachachishkaynikunamanta.
Mana munarkanichu chay wawkikuna yachachishkaynita
mana riksishpankuna mana alichu nishpa rimanankunapa,
Yaya Diospa shiminta yachachishkaynika kankuna mana
israel runakunata mana yankamanta kananpa. Chayrayku
paykunata yachachishkaynita rimashpayni tapurkani
¿alichu manachu chay yachachishkayni shimika Jesukristu
runakunata kishpichinanmanta? nishpa. Paykunaka
ayniwarkakuna alimi nishpa.
3 Nima rimawarkakunachu ñukawa pakta purik griego
runa Titomanta paypa ishpanan kara puntata pitinaynipa,
ñukanchi israel runakunashina tukunanpa.
4 Ashwan ñukanchi israel runakunamanta shukkuna
tiyarka chayta mana ali kananta yuyarikkuna.
Jesusta katikkunami kanchi nishpa yanka rimashpa
ñukanchiwa chapurishpankuna rikunayarkakuna
imashnami kawsanchi Jesukristullata kirishpa. Mana
Jesukristullata kirishpanchichu atipanchi kishpinata
Yaya Diospa atun kastigananmanta, ashwan Moisespa
killkashkan kamachishkakunata paktachishpanchimi
kishpishunchi nishpa rimashpankuna ñukanchita kuti chay
kamachishkakunata kasuchinayarkakuna.
5 Paykunata nima shuk ratu kasurkanchichu. Yapa mu-
narkanchi chay suma ali shimi shutipa kananta kirish-
palla katinaykichipa Jesukristullami runakunata kishpichin
nishpa.
6 Chay kirikkunata kamachik wawkikunaka Jerusalenpi
nima ashwan rimawarkakunachu imatami rurasha, mana

paykunata tapunapa rishpaynipas. Ñukaraykuka mana imananchu paykuna Jesuswa purik kashkankunaka. Yaya Diospa rikushkanpika tukuy ñukanchi yachachikkunaka parihullami kanchi.

7 Chay wawkikunaka yachachihushkaykika ali kananta yachashpankuna asirtarkakuna Yaya Dioska kachawashkanta paypa suma ali shiminta mana israel runakunata yachachinaynipa, imashnami Pedrota kacharka chay shimita israel runa masinchikunata yachachinanpa.

8 Imashnami Yaya Dioska Pedrota yachayninwa yanapashpan kacharka ñukanchi israel runakunata yachachinanpa, chasnallatatami ñukatapas yachayninwa yanapawashpan kachawarka kankuna mana israel runakunata yachachinaynipa.

9 Chayrayku tukuy ñukanchi kirikkunapa yapa yuyashkanchi wawkikunaka Santiago, Pedro, Juanpas Jerusalenpi kirikkunata ali yachachikkuna kashpankuna riksiwarkakuna ñuka Yaya Diospa kachashkan kanaynita kankuna mana israel runakunama. Ñukata Bernabetapas Yaya Diospa kachashkankuna kananchita riksishpankuna ñukanchiwa shuk yuyayllawa kanankunata rikuchishpa makinchita apirkakuna. Chasna ñukanchita kacharkakuna kankuna mana israel runakunata yachachinanchipa. Paykunana israel masinchikunata yachachinankunapa kiparirkakuna.

10 Chasna kashpan kayllata ñukanchita rimarkakuna: Ama kunkaychichu kay Jerusalenpi nima imayu kirikkunata yanapanaykichipa nishpa. Chayta yuyarishpayni tukuy uras ali munaywa paykunata yanapani.

Pablo Pedrota mana alita rurashkanmanta kunashkanta kwintan asirtachinanpa Jesukristuta kirishpanchilla Yaya Dios ñukanchita kishpichinanta

11 Chaymanta Pedro Antiokia llaktama shamushpan chaypi shuk mana alita rurahushkanpi payta kunashpa ñawinpi kuskata rimarkani mana alitachu rurashkanki nishpa.

12 Puntiru chaypi kawsak mana israel kirik masinchikunawa pakta mikupayarka. Shuk israel kirik masinchikuna Santiagopa yachachishkanta kasukkuna Jerusalenmanta shamushpankuna Pedroka sakirkana mikunata chay mana israel kirik masinchikunawa. Chasna kuti kasurkana israel runakunaka nima ima uras mikunahuchun mana israel runakunawa nishpa kamachirishkata, chay israel kirik masinchikuna paymanta mana ali israelchu nishpa yuyarinankunata manchashkanrayku.

13 Chasnallatata tukuy Antiokiapi kawsak ñukanchi israel runakunamanta Jesukristuta kirikkunapas ashwan alita yachashpankunapas Pedroshina rurakkunallatata tukushpankuna mana alita rurarkakunachu. Paykunapas manana mikurkakunanachu chay mana israel runakunamanta kirik masinchikunawa. Bernabepas yachashpantata mana ali kashkanta, paykunashinallatata rurarka.

14 Ali kashkata riksichik suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta manana kasuhushkankunata rikushpayni tukuy kirikkuna tantarishka kahushkankunapi Pedrota kunashpa rimarkani: Kanka ñukanchi israel runakunamanta kashpaykitata Jesukristuta kirik kahushkaykirayku kaypi puntiruka kay mana israel runakunashina kawsapayarkanki, manana Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa. Kunanka ¿imaraykutaya kuti ñukanchi israel runakunashinalla Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishpa kawsahushpayki munanki mana ñukanchi israel runakunamanta kirik masinchikunata chayta kasuchinata ñukanchi israel runakunashina kawsanankunapa? Chasnahushpayki yuyarinkakunami Jesuska sapallanka mana ñukanchita kishpichinkachu, ashwan Moisespa killkashkan kamachishkakunatapas kasunanchi tiyan kishpichirishka kananchipa nishpa.

15 Ñuka kanpas wawayarishkanchimanta pachami israel runakuna kanchi, mana kanchichu Yaya Diospa kamachishkanta mana riksik runakunashina.

16 Chasna kashpanpas yachanchi, nima maykan runa Yaya Diospa rikushkanpika ucha illa kanchu, Moisespa killkashkan kamachishkata paktachihushkanrayku, ashwan Jesukristuta kirishkanraykullami. Chayraykumi ñukanchipas israel runakuna kashpanchitata kishpichiy tukushkanchi Jesukristuta kirishkanchiraykulla, manami Moisespa killkashkan kamachishkata paktachishkanchiraykuchu nishpa Pedrota kunarkani.

17 Wawkikuna panikuna, ñukanchi Moisespa killkashkanta kasuk israel runakuna kashpanchipas munanchi Kristupi sinchikushkanchirayku Yaya Dios ñukanchita rimananpa rikushkaynipi ali tukushkankichi nishpa. Chasna kashpanmi tukuy runakunashina uchayu kananchita riksishkanchita rikuchinchi. Kunanka Kristupi sinchikushkanchirayku manana Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpanchi ¿Kristuchu ñukanchita uchata rurak runakunata ruran chay kamachishkakunata mana kasuchishkanrayku? Manami chasnachu.

18 Ashwan ñuka Moisespa killkashkan kamachishkakunata manana paktachishanchu nishpa rimashkayniwasha kutikashka chayllatata paktachinayaynimaka, mana alita rurakchu kaynima.

19 Moisespa killkashkan kamachishkakunapi riman mana paktachikkuna wañunankuna tiyan nishpa. Ñawpa kawsashkaynita sakishkayniwa chay kastiguta pasashpayni manana chay kamachishkakunata kasunayni tiyanchu, ashwan mushu kawsayyuna Yaya Diosrayku kawsani. Jesukristu uchayniranti kruspi wañushpan ñuka paywa pakta wañushkashina kashkani.

20 Mushu kawsayyuna kani. Chasna kashpan manana ñuka kikin munashkaynitachu rurashpa kawsahuni, ashwan Kristu ñukapi kawsahushpan paypa munashkanta rurashpa kawsahuni. Chasna kashpanmi kay mundupi kawsahushpaynira Yaya Diospa Wawanpi sinchikushpa kawsahuni. Payka yapa yuyawashpan ñukaranti wañurka.

21 Moisespa killkashkan kamachishkata paktachishpa kawsashkaynirayku Yaya Dioska uchaynimanta llakichimaka, Kristuka yankamantami wañuma karka. Chasna kashpan manana kuti chay kamachishkata paktachishpa ñuka kikinta kishpichirinayanichu, Yaya Dios paylla munashpan kishpichiwananta mana munanichu nishpa rimakshina.

3

Yaya Diosta kirishpanchilla kishpichiy tukunanchimanta riman

1 Ay Galasiapi kawsak wawkikuna panikuna, Jesukristuta kirishpaykichitata yuyay illa kankichi. ¿Imaraykuta Jesukristuta katihushkaykichimanta anchurishpaykichi llullachishpa yachachihukkunata kasuhunkichi? Ñukami kankunata shutillata asirtachishpa yachachishkani, Jesukristu kruspi wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan kastigananmanta kishpichishkanta.

2 Chayrayku munani yuyarinaykichipa kayta: Yaya Diospa Espiritunka mana Moisespa killkashkan kamachishkata kasushkaykichiraykuchu kankunapa shunkuykichipi shamurka, ashwan Yaya Diospa shiminta uyashpaykichimi Jesukristuta kirishkaykichirayku shunkuykichipi shamurka.

3 Kankunaka yapa yuyay illami kankichi. ¿Imaraykuta mana alita asirtankichichu? Puntiru kirishpaykichi Yaya Diospa Espíritun yanapashpan Jesukristuka kankunata aliyachirka

Yaya Diospa rikushkanpi ali kanaykichipa. Chasna kashpanpas kunanka kankuna kikinpa rurahushkaykichillawa munankichi ali tukunata Yaya Diospa rikushkanpi.

4 Kankunaka Yaya Diospa atun rurashkankunata rikushkankichi Jesukristuta katihushkaykichirayku. ¿Yankamantachu chasna rikurkankichi? Mana atipanichu kirinata yankamanta kashkanta.

5 Yaya Dioska kankunata Espiritunta kushpan kankunapi suma mana atipaypakunata rurashpan ¿imaraykuta chasna ruran? Mana Moisespa killkashkan kamachishkata kasushkaykichiraykuchu, ashwan Jesukristupa shiminta uyashkaykichiwasha kirishkaykichiraykumi chasna ruran.

6 Yuyariychi Abrahammanta. Payka kirirka Yaya Dios tukuy rimashkanta paktachik kananta. Chayraykumi Yaya Dios payta rimarka rikushkanpi ali kananta.

7 Chasna kashpanmi yachankichi, ñukanchipas Yaya Diospa rikushkanpi ali kananchipa payta kirinanchi tiyan. Chaypira Abrahampa mirayshina kanchi.

8 Ñawpamanta pacha Yaya Dios yacharka kankuna mana israel runakunatapas kirishkaykichirayku paypa rikushkanpi ali tukushkaykichita rimananta. Yaya Dios chayta yachashpan Abrahamta kay ali shiminta rimarka: Kanta yanapanaynita kirishkaykirayku, ñukaka kantashina tukuy allpakunapi kirik runakunatapas yanapasha nishpa.

9 Abraham Yaya Diosta kirishpan Yaya Dioska payta yanaparka. Chayrayku, maykanmi Jesukristuta kirin Abraham Yaya Diosta kirishkanshina, paytaka Yaya Dioska yanapankami.

10 Ashwan maykanmi Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushkanwa Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunayan, paytaka Yaya Dioska kastigankami mana paktachinata atipashkanrayku. Paypa killkachishkanpi ñukanchita kasna riman:

> Maykan runapas tukuy Moisespa killkashkan kamachishkakunata mana alita paktachishpa kawsashpanka paytaka kastigashami nishpa.

11 Nima pi atipanchu ucha illa kiparinata chay kamachishkakunata paktachinayashkanrayku. Yaya Diospa rimashkanka kasnami killkarishka kan:

> Maykanmi ñukapi kirishpa sinchikurin, payllami aliyachishka kanka ñukawa wiñaypa kawsananpa nishpa.

12 Moisespa killkashkan kamachishkaka manami Kristuta kirinamantachu riman. Ashwan rimanmi, maykanmi chay kamachishkakunata alita paktachin, paymi Yaya Dioswa kawsanka nishpa.

13 Kristu ñukanchita kishpichirka chay atun kastigumanta,
maykanmantami chay kamachishkapi riman mana pak-
tachik runakunarayku tiyananta. Ñukanchirayku yapa uchayu
runashina uchanchikunaranti kruspi wañushkanwa chayta
rurarka, kasna killkarishka kashkata paktachishpa:
Maykantami kaspipi warkushpankuna chaypi warkurishka
wañun, chayka kanmi atunta kastigarishka nishpa.
14 Chasna Kristu Jesús tukuy runakunarayku kruspi
wañushpan Yaya Dios ñawpa Abrahamta rimashkanta
paktachishka. Chasna kashpanmi tukuy ñukanchi israel
runakunama, kankuna mana israel runakunamapas,
Yaya Dios rimashkanshina Kristuta kirishpanchi paypa
Espiritunka shamunka.

Yaya Diospa kamachinankunamanta, paktachinan shimikunamantapas riman

15 Wawkikuna panikuna, yuyachishkaykichi imashnami
ñukanchi runakunapura ruranchi. Shuk runa runa mas-
inwa kwintashpanka ima munashkanta ruranapa, chay
runaka aynima ari, rurashami nishpa. Chasna aynishpanka
nima maykan runa atipanchu sakichinata mana alichu ru-
ranaykipa nishpa. Chasnallatata nima maykan runa ati-
panchu rimashkanmanta ashwanta rurachinata.
16 Chasnashinami Yaya Dioska ñawpa Abrahamta ali pak-
tachinan shimita rimarka imashnami payta kushichinka
nishpa. Chaymantapas chay shimika paypa mirayninrayku-
pas karka. Yaya Dios mirayki nishpa rimashpan mana ri-
markachu achka mirayninkunamanta, ashwan shuklla mi-
raymantami rimarka. Chaymi kan Kristu.
17 Kay rimashkayniwa ninayani Yaya Dios Abraham
wañuta kay paktachinan shimita rimashpan kanpa
miraykimantami shuk runa shamunka runakunata
kishpichinanpa nishpa, mana yanka nishpa kashkanta.
Chusku pachak kimsa chunka watawasha Yaya Dios
Moisesta kamachishkanta kushpan chaywa Abrahamta
ñawpa rimashkanka mana tukurirkachu.
18 Ñukanchi Moisespa killkashkan kamachishkata kasush-
panchi kishpinchimaka, mana kishpinchimachu imashnami
Yaya Dios ñawpa Abrahamta rimarka: Ñuka munashpaynil-
lami runakunata yanapasha nishpa.

Imaraykumi Yaya Dioska ñukanchita kamachishkanta kurka

19 Yaya Dios Abrahamta ali paktachinan shimita
rimashkanraykulla yanapashpan ¿imaraykuta Moisesta
kamachishkanta kurka? Chay kamachishkanta kurka
runakunata riksichinanpa mana payta kasuk kanankunata.

Yaya Dios rimashkan Abrahammanta miraynin Jesukristu shamunankamalla chay kamachishkankunata kurka. Chay Yaya Diospa kamachishkantaka angelkunami Moisesta yachachirkakuna Moisesna runakunata chayta yachachinanpa. Chasnami Moiseska runakunata yanaparka Yaya Diospa kamachishkanta yachanankunapa.

20 Ñawpa Yaya Dioska Abrahamwa kwintananpa mana kacharkachu shuk angelta, nima shuk runata, ashwan pay kikinmi Abrahamwa kwintarka ñawipuramanta.

21 ¿Kayka ninayanchu Moisespa killkashkan kamachishkaka Yaya Diospa rimashkanraykuka kuntranmi nishpa? Mana chasnachu. Ñukanchi Moisespa killkashkan kamachishkamanta wiñaypa kawsayta tarinchimaka, chay kamachishkata paktachishpanchi ucha illami kanchima. Ashwan manami atipanchichu paktachinata.

22 Ashwan Yaya Dioska ñawpamanta pacha killkachishkanpi rimarka, tukuy runakuna uchata rurashkankunarayku tukuy uras uchata rurashpalla kawsanankunata. Yanapananmanta rimashkan ali shimitami Jesukristupi sinchikukkunallapi paktachinayarka, paypi sinchikushkankunaraykulla yanapay tukunankunapa.

23 Manarapas Jesukristuta kirihushpanchira Moisespa killkashkan kamachishkata mana munashpanchipas paktachishpa kasunanchi karka. Imashnami shuk runa karselpi kahushpan mana munakta tukuy kamachishkakunata ruranan tiyan, chasnami ñukanchikunapas kawsahurkanchi, Yaya Dios ñukanchita Jesukristuta riksichinankama.

24 Imashnami yayankuna shuk llaktama rihushpankuna uchilla wawankunata kuyrananpa shuk kuyrak runata kun, mana millaypata ruranankunapa, chasnallatatami Yayanchi Dioska ñukanchita Moisespa killkashkan kamachishkawa kuyrarka mana millaypata ruranankunapa Jesukristu shamunankama. Yaya Dioska munarka Jesukristuta kirishkanchiraykulla ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan aliyachinata.

25 Chayrayku kunanka Yaya Dioska Wawan Jesukristuta ñukanchima kachashpan payta kirishpanchi ucha illa tukunanchipa, manana munanchichu chay ñawpa kamachinakuna shuk kuyrakshina ñukanchita kamachinanta.

26 Kristu Jesusta kirishkanchiraykumi tukuy ñukanchikuna Yaya Diospa wawankuna kanchi.

27 Chayta yachani Kristuta kasuk tukushkanchita rikuchishpa bawtisarishpanchimi mushu churarinata churarishkashina tukushkanchirayku Kristu kawsahushkanshina kawsananchipa.

28 Chasna kashpanchi mana imananchu israel runa mana israel runa kashpapas, patronyu runa mana patronyu runa kashpapas, kari kashpapas warmi kashpapas, mana imananchu. Kristu Jesusta kirihushkanchiraykumi shukllashina tukushkanchi.
29 Kristupa runankuna kashpanchimi Abrahampa miraykunashina kanchi payshina kirihushkanchirayku. Chasna kashpanchimi Yaya Dios Abrahamta ali paktachinan shimita rimashkanshina ñukanchipas yanapay tukushunchi.

4

1-2 Wawkikuna panikuna, kay rimahushkaynita asirtachishkaykichi. Shuk kullkiyu runa wañushpan wawanmi chay tukuy imankunapa amun kan. Chasna kashpanpas wawara kahushpanra manara atipanrachu wasinpi kamachinata. Yayan manara wañushpanra shuk kamachinan runata churama wañushkanwasha wasinpi chay wawata imankunatapas kuyrak kananpa. Chay runaka chay wakcha wawata kuyrahushpan tukuy uras payta kamachima musuyanankama. Chay wawa tukuypa amun kashpanpas wiñanankama kamachina runashinalla kawsama. Musu tukushpanra chay wakcha wawaka yayan rimashkanshina wasinpi kamachik tukuma.
3 Chasnashinami ñukanchipas chay wakcha wawa chay runanpa kamachishkanta kasushpa kawsakshina kasuna karkanchi chay yaya rukunchi wañukunapa kamachishkankunata Yaya Diospa rimashkan puncha paktarinankama.
4 Chay rimashkan puncha paktarishpan Yaya Dioska Wawanta kay allpama kacharka. Shuk warmimanta wawayarirka. Yaya Dios munashpan israel runa karka Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsananpa.
5 Chasnami Jesukristuka ñukanchita kishpichirka chay kamachinakunapa kamachinan runakunashina kashkanchimanta, Yaya Dioska ñukanchita wawankunata ruranapa.
6 Chasna paypa wawankuna kashpanchi Yaya Dioska paypa Espiritunta shunkunchima kacharka, maykanmi Wawan Jesukristupipas kawsarka. Chay Espiritunmi ñukanchita yuyachishpan Yaya Diosta yayayni nishpa rimanchi.
7 Chayrayku kankunaka manana kamachirishka runakuna kankichinachu, ashwan Yaya Diospa wawankunami kankichi. Chasna paypa wawankuna kashpaykichimi pay munashpan tukuy maykanmi paypa kan, kankunapapas kan.

Pablo yapa yuyarin Galasia allpapi kawsak kirikkunarayku

8 Ñawpaka kankuna manarapas Yaya Diosta riksishpay-
kichira mana kikin shuklla Yaya Diostachu ashwan yanka
dioskunatami kasushpa kawsapayarkankichi.
9 Kunanka kankunaka ña Yaya Dioswa aylluyashkan-
kichi, ashwan alita rimashpaka Yaya Diosmi kankunawa
aylluyashka. Chasna kashpaykichi ¿imaraykutaya kuti mu-
nankichi chay mana valik nima imapi yanapanata atipak
yaya rukunchi wañukunapa kamachishkankunata kasushpa
kawsanata?
10 Shuk punchakunata, shuk killakunata, shuk watakunata shukkunamanta chikanyachishpa yuyarinkichi Yaya Diosta kushichinata. Atun tantarinanchikunawa Yaya Diosta kushichinanchi tiyan ñukanchita alita rikunanpa nishpa tantarinkichi.
11 Chasna yuyarishpaykichimi yapa llakirishpa yuyarini, llaktankunapi kahushpayni yankamantachari paykunata yachachirkani nishpa.
12 Wawkikuna panikuna, ñukashina kawsaychi manana chay ñawpa kamachishkakunata kasushpa. Ñukapas kankunawa kahushpayni kankunashina tukushkani mana chay kamachishkakunata kasuk. Chay uras nima imapi mana alita rurawarkankichichu.
13 Yuyariychi, puntiru kankunata Jesukristu runakunata kishpichinanmanta shimita yachachishkaynita. Unkuy apiwashkanrayku mana atipashpayni ashwan shuk llaktakunama rinata kankunapi yachachinaynipa kiparirkani.
14 Chasna unkushka kashpaynipas mana asichiwarkankichichu, nima chikniwarkankichichu. Ashwan Yaya Diospa angeltashina alita rikuwarkankichi, Wawan Jesukristutashina munawarkankichi.
15 Kunanka ¿imanashkataya kankunawa kahushkaynirayku kushilla kanaykichika? Manana chasna alita rikuwankichinachu. Ñukaka kankunata rimani: Chay unkushkayni uras imatapas, kawsaynikichitapas kuwanayarkankichi. Chasna yapa yuyawarkankichi.
16 ¿Imaraykuta kunanka shutipa kashkata yachachihushkaynirayku, kuntraykichitashina rikuwahunkichi?
17 Chay Moisespa killkashkan kamachishkata yachachikkunaka kankunata yuyakshina tukushpa mana ali yuyaywa rimashpa katinahun manana rimashkaynita kasuk kanaykichipa. Paykunallata kasushpa kawsanaykichita munanahun.
18 Alimi shuk runakuna kankunata rimashpa katishpankuna paykunata katinaykichipa alirayku kashpanka. Chasna kachun tukuy uras, kankunawa kahushpayni mana kankunawa kahushpaynipas.

19 Wawkinikuna paninikuna, ñukaka kutikashkami
achkata llakirishpayni parisihuni. Imashnami shuk
warmika wiksanta nanachishpan parisin wawayananpa,
chasnallami parisishpa katinayni tiyan, Kristu kankunapi
kawsahushkanta alita rikuchinaykichikama.
20 Chaypi kankunawa kaynimaka, yachaynima imatami
yuyarihunkichi nishpa. Chaypi shuti atipaynima alita
yachachinata. Karupi kahushpaynimi mana yachanichu
imatami rimashpa killkashkaykichi.

Pablo chay ishkay warmi Agarmanta Saramantapas shuk yachachinata kwintan

21 Uyaychi kunan rimahushkaynita. Kankuna
chay Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpa
kawsanayakkuna ¿manachu yachankichi chay Moisespa
killkashkanpi rimashkanta?
22 Chay killkashkanpika kasnami riman: Abrahamka
ishkay wawayu karka, shukka kamachinanpa rantishkan
warmi Agarmanta, shukka kikin warmin Saramanta,
maykanmi mana rantishkanchu kashka paypa kamachinan
kananpa.
23 Chay Abrahampa kamachinan warmi paymanta
chichurka shipas kashpan chichunata atipashkanrayku.
Chay mana rantishkan kikin warminta Abrahamka
chichuchirka paya kashpanpas Yaya Dios rimashkanta
paktachishpa yanapashkanraykulla.
24-25 Chay ishkay warmikunaka ñukanchita yuyachin imash-
nami Yaya Dioska ñukanchita yanapanayan. Chay ishkay
warmikunatashina Yaya Dioska ishkay rimashkan shim-
inwa ñukanchita yanaparka. Shuk rimashkan shiminka
Moisespa killkashkanmi, shuk mushu rimashkan shiminka
kanmi Jesukristuta kirishpa kishpina. Chay puntiru ri-
mashkan shimintaka Yaya Dioska Moisesta Arabia allpapi
Sinaí urkupi kurka. Chay Moisespa killkashkanta kasuk
runakunaka Abrahampa kamachinan warmi Agarshinami
kanahun. Chay kamachinan warmika Sarata kasushpa
kawsarka. Chasnami kunankama ñukanchi israel runaku-
namanta Jerusalén llaktapi kawsakkuna Moisespa killka-
shkanta kasushpa kawsahushpankuna Agarpa wawanku-
nashina kanahun kamachirishka runakuna.
26 Ñukanchi Yaya Diospa wawankuna kashpanchi chay
silupi mushu Jerusalenpi Yaya Dioswa kawsana kanchi.
Chasna kashpan chay mana rantishkan Abrahampa
kikin warmin Sarapa wawankunashina kanchi, manana
kamachina runashinachu kawsanchi.

27 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaska kasna killkarka:

Machura warmi kushikuy, mana wawayu kashpaykipas.

Mana wawayana nanayta riksik kashpayki kushikushpa kapariy.

Kusaykimanta sakiy tukushka kashpaykipas miraykikunaka ashwan achka kankakuna chay kusanwa kawsak warmimanta nishpa.

[Chasnami Abrahampa kikin warmin Sara shutiyuka tukurka. Machura kashpanpas wawayarka Isaakta, Yaya Dios ñawpa Abrahamta rimashkanshina. Kaytapas Yaya Dioska rimarka: Chay wawayki Isaakmantaka achka runakunami mirankakuna nishpa.]

28 Kunanka wawkikuna panikuna, imashnami Sarapa wawan Isaak tiyarka Yaya Dios rimashkanraykulla, chasnashinami ñukanchipas Yaya Dios rimashkanraykulla paypa wawankuna kanchi.

29 Ñawpa chay Abraham wañupa kamachinan warmipa wawan runa munashkanrayku tukushkaka chiknipayarka chay Abraham kikinpa warmin Sarapa wawan Isaakta Yaya Dios yanapashkanrayku tukushkata. Chasnashinami kunankama Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpankuna kamachirishkashina kawsak runakuna ñukanchi Yaya Dios yanapashkanrayku kirik tukushkakunata chiknihun.

30 Kunanka ¿imatata Yaya Diospa killkachishkanpi ñukanchita yachachin? Kasnami Yaya Dioska Abrahamta rimarka:

Chay kamachinayki warmita wawanwa pakta llukshichiy. Wañushpaykika chay wawaka manami atipankachu apanata sakishkaykita chay shuk wawaykiwa pakta. Ashwan kikin warmikimanta wawayki Isaakllami apanka tukuy sakishkaykitaka nishpa.

[Chasnashinami ñukanchipas Moisespa killkashkan kamachishkata paktachinayashpa kawsahushkanchita sakinanchi tiyan, Yaya Dios ñukanchita Isaaktashina yanapanata munahushkanrayku paypa wawankuna kananchipa.]

31 Wawkikuna panikuna, ñukanchi manami kanchichu chay kamachirishka kawsak warmipa wawankunashina Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasukkuna. Ashwan chay mana rantishkan warmipa wawankunashinami kanchi nima pipa kamachinankuna.

5

Pabloka yachachin Jesukristuta kasushpalla kawsanamanta

1 Kristuka ñukanchita kishpichishka manana shuk kamachirishka runashina kawsananchipa. Chayrayku chay Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasunata munak runakunataka ama kasuychichu. Ama munaychichu kutikashka shuk kamachirishka runashina chay kamachishkakunata kasushpa kawsanata.

2 Chay runakunaka munanahunmi kankuna Moisespa killkashkanta kasushpa ishpanaykichi kara puntata pitichishpaykichi paykunashina kanaykichipa. Alita uyawaychi, ñuka Yaya Diospa kachashkan kashpayni kankunata rimani: Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishpa kishpichirinayashpaykichika Kristu kankunarayku wañushkanka yankami kama.

3 Kutikashka rimashkaykichi, maykankunami Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpa ishpanan kara puntata pitichinayanahun, paykunaka tukuy chay kamachishkatami paktachishpalla kawsanankuna tiyan Yaya Diospa rikushkanpi ali kanankunapa.

4 Chay kamachishkata kasushpa kawsashkaykichiwa Yaya Diospa rikushkanpi ali kanayashpaykichimi manana Kristuta kirishpanachu kawsahunkichi. Manana munankichinachu Yaya Dios kankunata llakichishpan kishpichinanta.

5 Ashwan ñukanchika Kristullapi sinchikushpanchimi Yaya Diospa Espiritunwa pakta kawsanchi. Chayrayku chapanchi Yaya Dios ñukanchita Jesukristuranti aliyachishkanrayku paypa kawsananpi yaykuchinanta.

6 Kristu Jesuswa pakta kawsashpanchi mana imananchu ishpananchi kara puntata pitirishka, mana pitirishka kashpanchipas. Paypi sinchikunallami ali kan. Chasna paypi sinchikushpa kawsashpanchimi shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanchi.

7 Puntiru kankuna Kristupi alita sinchikushpa kawsahurkankichi. Kunanka ¿pitaya kankunata arkashka shutipa kashkata yachachishkaynita manana kasunayanaykichipa?

8 Chayka manami kashkachu kankunata kayak Yaya Dios, maykanmi shuktana kirichishka.

9 Yuyariychi, uchillastu urtika tukuyta urtiyachin. Chasnashinami pantachichik runakunaka.

10 Ñukaka kirini Amunchi Jesukristuwa shukllashina tukushkanchirayku mana shuktana kirik tukunaykichita.

Chay pantachichik runakunataka Yaya Dioska kastigankami,
mana imananchu maykanpas kachun.
11 Wawkikuna panikuna, ñuka kunankama kankunata
yachachinimaka ishpananchi kara puntata pitinamanta
kishpishka kananchipa, chay Moisespa killkashkan
kamachishkata yachachikkunaka manami chikniwanahu-
machu. Chasna yachachinimaka Jesukristu kruspi
wañushkanrayku Yaya Dios shunkunchita aliyachishkanta
yachachihushkaynimanta nima pi ashwan piñarinahumachu.
12 Chay kankunata killachik runakuna yapa munash-
pankuna ishpana kara puntata pitichinata sukama llampu
pitichinahumaya.
13 Wawkikuna panikuna, Yaya Dioska ñukanchita
kishpichishka manana chay ñawpa kasushkanchita
katishpalla kamachirishkashina kawsananchipa. Chasna
kishpichirishka kashpanchipas ama yuyariychichu,
kunanka atipanchi ñukanchi kikinpa munananchikunata
rurashpa kawsanata nishpa. Ashwan Yaya Dioska
munan shukwa shukwa yanapanakushpa yuyanakushpa
kawsanaykichipa.
14 Yaya Dios killkachishkanpi riman: Runa masikita kan
kikintashina yuyay nishpa. Chasna kawsashpaykichimi
tukuy Yaya Diospa kamachishkanta paktachinkichi.
15 Kankunapura kaninakuk mikunakuk piña animalku-
nashina kawsashpaykichika yuyariychi chasnaka tukurin-
kichimi.

Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsanamanta yachachin

16 Wawkikuna panikuna, alita rimashkaykichi: Yaya
Diospa Espiritunta alita kasushpa kawsaychi. Chasna
kawsashpaykichika manana kankuna kikin munashkata
rurashpa kawsankichinachu.
17 Kankuna kikin munashkaykichita rurashpa kawsash-
paykichika mana atipankichichu Yaya Diospa Espiritunta
kasushpa kawsanata. Yaya Diospa Espiritunta kasushpa
kawsashpaykichika mana atipankichichu kankuna kikin
munashkaykichita rurashpa kawsanata. Chasna kashpanmi
kankuna kikin munashkaykichita rurashpa kawsashpay-
kichika manami atipankichichu alita ruranata, imashnami
munankichi.
18 Ashwan Yaya Diospa Espíritun kankunata
yuyachishpanka manami kamachirishkashinachu
kamachishkakunata kasushpa kawsankichi.
19-20 Runakuna paykuna kikin munashkankunata
rurashpa kawsashpankuna kaykunatami rikunchi:

Tukuywa musayana, aychankunawa millanayaypa ruranakuna, musyanankunata yapa kasushpa kawsana, yanka dioskunata mañana chaymanta kushichina, supaykunata kayashpa ruranakuna, chikninakushpa rimanakushpa piñanakushpa kawsana, runa masinkunawa parihuyanata munana, shukkunamanta pasa kanayana, manana shuk yuyayllawa kawsana, chikninakushpa chikan chikan muntun tukuna.

21 Chaymantapas runa masinkunapa imankunata munarina, machashpa kawsana, achkata mikushpalla kawsana, ashwan shuk chasna mana alikunata rurashpalla kawsana. Ñawpa kankunata rimashkaynita kutikashka rimashkaykichi: Tukuy chasna rurashpa kawsak runakunaka manami atipankakunachu Yaya Diospa kamachinan mushu munduma paywa pakta kawsak rinata.

22 Ashwan Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpanchika shukwa shukwa yuyanakushpa, kushikushpa, mana piñanakushpa, ali yuyaywa kahushkanchipi mana sampayashpa, ali shunkuwa, shukta shukta yanapashpa, rimashkanchita paktachishpa kawsanchi.

23 Runa masinchikunata llakichishpa kawsanchi, manana chasnallachu aychanchipa munashkanta ruranchi. Chasna alita rurashpa kawsashpanchi nima pi atipankachu rimanata mana alitachu rurahunki nishpa.

24 Tukuy ñukanchi Jesukristupa runankuna manana ñukanchi kikinpa munashkanchita rurashpa kawsanchinachu. Ñawpa kashkanchika tukuy mana ali munananchiwa paywa pakta kruspi klabarishpa wañushkashina tukushka.

25 Kunanka Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yuyachishpan akuychi munashkanllata rurashpa kawsashunchi.

26 Manana ñukanchi kikinta atunyachinayashpa kawsashunchichu. Ama shukkunamanta pasa tukunayashpa kawsashunchichu. Ama runa masinchipa imankunata munarishpa, nima paykunawa parihuyanayashpa kawsashunchichu.

6

Shukwa shukwa yanapanakushpa kawsanamanta yachachin

1 Wawkikuna panikuna, shuk kirik masikichi millaypata rurahushpanka kankuna alita Yaya Diosta kasuk kashpaykichi chay mana alita rurahukta yanapaychi mana ashwanta millaypata rurananpa. Alita yuyashpa yanapaychi payta. Chasna kirik masikichita yanapashpaykichi alita kuyrariychi mana kankunapas shuk millaypata ruranaykichipa.

2 Shuk kirik masikichi llashawashina parisihukta rikushpaykichi yanapaychi sinchikurishpa kawsananpa. Chasna shukwa shukwa yanapanakushpaykichimi Kristu yuyanakunanchipa rimashkanta kasuhunkichi.

3 Kankuna shukkunamanta pasa kanaykichita yuyarishpaykichika mana kashpaykichipas kankuna kikinmi llullachirihunkichi.

4 Chayrayku ñukanchi kikinllapa ruranchikunata yuyarishunchi, alitachu manachu rurahunchi nishpa. Alita rurashpanchika atipanchi kushikunata. Mana kushikushunchichu rurashkanchika shukkunapa rurashkankunamanta ashwan alimi nishpa.

5 Karan shukpami pay kikinpa ruranan kashkaka tiyan, maykanmantami tapuy tukushunchi.

6 Tukuy Yaya Diospa suma ali shiminta kankunata yachachikkunata yanapanaykichi tiyan mana iman pishinanpa.

7 Ama kankuna kikin llullachiriychichu alitami Yaya Diosta katihuni nishpa, mana chasna kashpanka. Nima pi atipanchu Yaya Diosta pukllachinata. Maykan runapas mana alita rurashpa kawsashpanka rurashkanmanta parisinan tiyan. Imatami tarpunchi, chayllatami pallanchi.

8 Shuk suliman muyuta tarpunchimaka, suliman muyullatatami pallanchima. Chasnashinami mana alita rurashpa kawsashpanchika wiñaypa kastigarishka kashunchi. Chaymanta shuk ali muyuta tarpunchimaka, ali muyullatata pallanchima. Chasnashinami alita Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpanchika wiñaypa Yaya Dioswa kawsashunchi.

9 Chayrayku mana sampayashunchichu alita rurashpa kawsanata. Chasna mana sampayashpa alita rurashpa kawsashpanchimi Yaya Dioska munashkan uras ñukanchita alita kushichinka.

10 Chayrayku maypipas runa masinchikunata atipashkanchiwa yanapashunchi. Shukkunamanta ashwanta tukuy Yaya Diosta kasuk masinchikunata yanapashpa kawsashunchi.

Pabloka kirik masinkunata saludashpa kay kartata tukuchin

11 Rikuychi, ñuka kikin makiniwami atun letrakunawa killkashpa kay kartata tukuchihuni.

12 Chay kankunata ishpanaykichi kara puntata pitichinaykichi tiyan nishpa rimak runakunaka chayta rurachinayanahun runakunapa rikushkanpi ali kanankunallapa. Mana munanahunchu, Kristu wañushkanrayku Yaya Dios

ñukanchita llakichishkanta yachachishpankuna ñukanchi israel runakunamanta paykunata parisichinankunata.

13 Nima paykuna kikin pitirishka kashpankunapas tukuy Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasunahunchu. Ashwan ishpanaykichi kara puntata pitichichinayanahun paykuna kikinta atunyachirinankunapa, tukuy runakuna yuyarishpankuna paykuna yachachishkankunaraykumi chasna ruranahun nishpa.

14 Ñukaka mana paykunashina runakunapa rikushkankunapi ñuka kikinta atunyachirinayanichu. Ashwan Amunchi Jesukristu kruspi wañushkanraykulla, Yaya Dios ñukanchita llakichishkantami yachachihuni. Chayllatami yachachini. Jesukristu kruspi wañushkanrayku kishpichiy tukushpayni manana Yaya Diosta mana riksikkunashina rurashpa kawsanichu. Runakunapa yuyarishkan ñawpa kasushkayni yachachishkakunaka kirinakunaka manana atipawanahunchu kamachinata. Chaykunarayku wañushkashina tukushkani, manana nima imapi kasuk.

15 Chasna kashpan mana imananchu ishpanan kara puntata pitishka runa, mana pitishka runa kashpanchipas. Maykantami shuti munanchi, chayka kan Yaya Dios ñukanchita llakichish- pan mushu runata ruranantа.

16 Kankuna chay ali yachachishkaynita alita kasushpa kawsashpaykichika Yaya Diospa akllashkan runankuna kankichi. Chasna Yaya Diospa wawankuna kashpaykichi payka kankunata yuyashpan llakichishpan yanapachun, kushilla kawsanaykichipa.

17 Jesukristumanta yachachishkaynirayku, chikniwak runakuna achkata makawashpankuna aychaynika litra litra kahun. Chasna rikuchini, Jesús ñukata yachachinaynipa kachawashpan shutipa payta kasuk kanaynita. Chayrayku mana munanichu nima pi yachachishkaynirayku ashwanta parisichiwananta.

18 Wawkinikuna paninikuna, Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan munashkanta karan shuk kankunapi paktachichun. Chasna kachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pablo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA EFESO LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo Efeso llaktapi kawsak Jesukristuta kirikkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka kani
Pablo, Yaya Dios munashpan Jesukristupa apostolnin
tukushkani. Kankuna Efeso llaktapi kawsakkunaka Yaya
Diospa akllashkan runankunami kankichi, Kristu Jesusta
katik tukushkaykichirayku. Kankunarayku kay kartata
killkahuni.
2 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata lla-
kichishpan yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo yachachin imashnami Yaya Dios ñukanchita yanapan nishpa

3 Ñukanchikuna Kristuwa pakta kawsahushpanchi payka
ñukanchita kushichishpan Espiritunwa tukuy imapi yanapan.
Chayrayku akuychi kushichishunchi silupi kawsak Amunchi
Jesukristupa Yayan Diosta.
4-5 Yaya Dios manara kay allpata rurahushpanra ñukanchita
yuyashpan yuyarirka Jesukristuta kachamunanta, ñukanchi
paywa tantaylla kawsananchipa. Chayta yuyarishpa
ñukanchita akllashka, payllata kasushpa, ucha illa
kawsananchipa. Yaya Dios ñukanchita yuyashpan yapa
munashka paypa wawankuna kananchipa. Chasna kashpan
Jesukristuta kachamurka uchanchikunaranti wañunanpa,
ñukanchikunata munashkanshina kikin wawankunata
ruranapa.
6 Chasna ñukanchita rurarka payta kushichishpa
kawsananchipa, ñukanchita yuyashpa llakichishkanka yapa
suma kashkanrayku. Yapa ali shunku kashpan yuyashkan
Wawan Jesukristuta kachamurka ñukanchita yanapananpa.
7 Wawan kruspi wañushpan yawarnin shuturishkanrayku
Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan
kastigananmanta kishpichishka. Chasna rurashpan
ñukanchita rikuchirka imashna atunmi ñukanchita yuyananka
kan.
8 Yachayninta yuyaynintapas ñukanchita kushpan yapa
yuyananta riksichirka.
9-10 Ñawpamanta pacha Yaya Dios munarka Wawan Jesukris-
tuta kay allpama kachanata, munashkan puncha paktarish-
pan tukuy silupi allpapi kawsahukkunata tantachinanpa,

Kristullata kasushpa kawsanankunapa. Chasnami tukuy chay munashkanta paktachinka. Ñawpa manara chayta ñukanchita riksichirkarachu, kunan ña riksichishka.

11 Ñawpamanta pacha Yaya Dioska munarka ñukanchikuna Wawan Kristuwa pakta kawsananchita. Chasna Kristuwa pakta kawsahushpanchimi Yaya Dioska tukuy ima kunayahushkankunata kuy tukushunchi. Yaya Dios tukuy paypa munashkanta rurak kashpanmi tukuy yuyarishkanta paktachinka.

12 Kunan munanmi ñukanchi puntiru Kristuta kirikkuna payta kushichishpa kawsananchipa, yapa ali atun kashkanrayku.

13 Yaya Dios munashpanmi kankunapas paypa shutipa rimashkanta uyashkankichi paypa suma ali shiminta Jesukristu ñukanchita kishpichishkanmanta. Chasna kankuna Kristupi kirishpaykichimi payta kasuk tukushkankichi. Chasna kahushpaykichimi Yaya Dioska rimashkanshina Espiritunta kankunata kushka yachanaykichipa Amuykichi kananta.

14 Chasna Yaya Diospa Espíritun shunkunchipi kashpanmi alita yachanchi Yaya Dios tukuy chay ñukanchita kunayashkanta shutipa kunanta. Chasna kashpanmi yachanchi ñukanchi paypa wawankunata kishpichihushkanta alita paktachinanta ñukanchi payta kushichishpa kawsananchipa yapa ali atun kashkanrayku.

Pablo Yaya Diosta mañan tukuy kirikkunarayku

15-16 Chayrayku kankuna Amunchi Jesusta kirishkaykichita, tukuy kirik masikichiwa yuyanakushpa kawsahushkaykichita yachashpayni mañahushkaynipi kankunata yuyarishpa tukuy uras Yaya Diosta kankunarayku agradesini.

17 Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta, yapa ali atun yachayyu Yayanchi kashpan payta mañani kankunata yachayta kunanpa, chaymantapas alita riksichinanpa imashnami payka kan nishpa.

18 Chaymanta Yaya Diosta mañani yuyaynikichita paskachinanpa, alita asirtanaykichipa imashna ali tukunaykichita chapashpa kahunkichi, Yaya Dios kankunata kayashkanrayku. Chaymantapas mañani asirtanaykichipa imashna tukuy ima riksishkanchimanta pasami yapa suma ali Yaya Dios kankunata kunayashkanka tukuy ñukanchi payta kasuk masikichikunawa pakta.

19 Yaya Diosta mañani yachanaykichipa imashna tukuymanta pasa atunmi paypa atipayninka, maykantami ñukanchi payta kirikkunapi rurashkanwa rikuchin.

20 Chay atipayninllatata Yaya Dios rikuchirka Kristuta
wañushkanmanta kawsachishpan kawsanan silupi kuskaynin
parti tiyachishpan tukuyta kamachik kananpa.
21 Tukuy apukuna, tukuy kamachikkuna, angelkuna, su-
paykuna, tukuy tiyakkunapas kunan kay mundupi chay-
manta mushu mundupipas wiñaypa kanta kasunankuna
tiyan nishpa Yaya Dioska Kristuta tukuymanta pasa kananpa
churarka.
22 Payta tukuy imata kushpan payna kamachinanpa ri-
marka. Payta churarka tukuy ñukanchi kirikkunapa uman-
chishina kananpa, payta alita kasushpa kawsananchipa.
23 Jesukristu umanchishina kashpanmi paypa aychan-
shina kanchi. Pay tukuy tiyashkata kuyrak ñukanchipi
kawsahun tukuy atipayninta ali kananta rikuchishpa.

2

Yaya Dios ñukanchita yuyashpan kishpichin

1 Ñawpa kankuna Yaya Diosta mana kasushpa, uchakunata
rurashpa kawsapayarkankichi. Chasna nima imapi Yaya
Diosta kasushpaykichi payraykuka wañushkashinami karkan-
kichi.
2 Chasna uchakunata rurashpa kawsahushpaykichimi
Yaya Diosta mana kasuk runakunapa ruranankunallata
rurashpa kawsapayarkankichi. Supaykunapa apupa
munashkanllata rurapayarkankichi. Payka kunankama
tukuy Yaya Diosta mana kasuk runakunatami millaypata
yuyachishpa rurachin.
3 Chasnami ñukanchikunapas ñawpa mana ali
rurak runakuna kapayarkanchi, tukuy mana ali
munashkanchikunata rurashpa kawsapayarkanchi.
Wawayarishkanchimanta pacha tukuy mana ali
yuyayninchikunallata kasushpa kawsapayarkanchi. Chasna
kawsashkanchimantami Yaya Dioska ñukanchita chay
tukuy payta mana kasuk runakunatashina yapa sinchita
kastiganan karka.
4 Chasna kashpanpas payka yapa ñukanchita yuyashkan-
rayku atunta llakichin.
5 Yaya Diosta mana kasushpa kawsashkanchirayku
wañushkashina karkanchi. Chasna kashkanchimanta
Yaya Dioska ñukanchita kishpichirka Wawan Kristuwa
pakta wañushkanmanta kawsachishkanshina paywa
parihu kawsananchipa. Yaya Dios munashpanlla
uchanchikunamanta llakichishpa ñukanchita kishpichishka.
6 Yaya Dioska Kristu Jesusta wañushkanmanta
kawsachishkanshinami ñukanchikunatapas wañushkashina
kashkanchimanta kawsachishka. Chaymantapas Kristu

Jesuswa shukllashina tukushkanchirayku kay allpapi kawsahushpanchipas paywa pakta silupi tiyachiy tukushkatashina rurarka Kristuwa pakta tukuyta winsik kananchipa.

7 Chayta rurashka wiñayparayku rikuchinanpa imashna tukuy ima riksishkanchimanta pasami ñukanchita yuyashpa llakichishkanka. Ñukanchita yapa yuyahushkanta Kristu Jesusta kachashkanwa rikuchishkanta tukuy runakunata riksichinka.

8 Yaya Dioska ñukanchita yapa munashpan payta kirishpanchi kishpichiy tukushkanchi. Mana ñukanchi kikin munashkanchiraykuchu kishpichiy tukushkanchi. Ashwan Yaya Dios munashpanllami ñukanchita llakichishpan kishpichishka.

9 Yaya Dios mana ñukanchita kishpichishkachu alita rurashkanchirayku. Payka mana munanchu nima pi pay kikinta atunyachirishpa rimanata, alita rurashkayniraykumi Yaya Dioska kishpichiwashka nishpa.

10 Yaya Dios ñukanchita rurarka imashna kunan kanchi. Kristu Jesuswa ñukanchita mushu runakunata rurarka alikunata rurashpa kawsananchipa. Ñawpamanta pacha Yaya Dios munashpan alikunata rurashpa kawsananchipa, chay ali ruranakunatapas ñami rurarka ñukanchi chayta rurashpa kawsananchipa.

Jesukristu wañushkanrayku tukuy paypi sinchikukkuna shuk ayllushinalla kanchi

11 Yuyariychi pikunami kapayarkankichi. Yaya Diosta mana riksik runakunamanta miraykuna kashpaykichi israel masinikunapa mana valichishkankuna kapayarkankichi, ishpana kara puntata mana pitichishkankunarayku Yaya Diospa chiknishkan runakuna nishpa rimashkankuna. Paykuna shuti yuyarinahun Yaya Diospa runankuna kanankunata, ishpanankuna kara puntata pitichishkankunarayku, runapa aychanllapi rurashka kashpanpas.

12 Alita yuyariychi Jesukristuta ñawpa mana kasushpa kawsashkaykichita. Yaya Diospa mana runankuna kashpaykichi ñukanchi israel runakunamanta anchurishka karkankichi. Yaya Diospa kamachishkanka, chaymanta pay ñukanchita kishpichinanpa rimashkanka mana kankunaraykuchu karka. Mana kankunatachu kamachishkankunata kurka, nima kankunatachu rimarka shuk kishpichik shamunanta. Nima ima ali kankunata pasananta yachashpachu kawsapayarkankichi. Manami Yaya Dioswachu kawsapayarkankichi tukuy mana alikunata rurashpa.

13 Ashwan Kristu Jesús wañushpan yawarnin shuturishkan-
raykumi kankunaka paywa pakta kawsak tukushkankichi.
Yaya Diosta ñawpa mana kirishpaykichipas kunanka ña
paywa pakta kawsahunkichi.
14 Kristu tukuy ñukanchirayku wañushpan yanaparka
kushilla manana piñanakushpa kawsananchipa. Ñukanchi
israel runakunata, kankuna mana israel runakunatapas
tantachirka paywa pakta shuk yuyayllawa shuk
ayllushinalla kawsananchipa. Chasna ñukanchita yanaparka
manana kuntrakunashina kawsananchipa.
15 Kristu wañushkanraykumi ñukanchita kishpichishka,
manami Moisespa killkashkan kamachishkakunata
paktachishkanchiraykuchu. Kristu wañushkanraykumi paywa
tantaylla kawsanchi. Mana ishkay ayllushinachu kanchi
ñukanchi israel runakuna kankuna mana israel runakunawa,
ashwan shuk ayllushinalla kanchi. Chasna paywa pakta
kawsashpanchimi mana piñanakushpa kushilla kawsanchi.
16 Kruspi wañushkanraykumi Kristuka ñukanchi israel
runakuna kankuna mana israel runakunawa chikninakuk
kashkanchita aliyachishka, Yaya Dioswa alita kushilla shuk
ayllushinalla kawsananchipa.

17 Kristumi kay allpama shamushpan tukuy ñukanchi
israel runakunata, kankuna mana israel runakunatapas
yachachirka shuk yuyayllawa kawsanata.
18 Pay wañushkanraykumi Yaya Diospa Espíritun ñukanchita
yanapashpan ñukanchi israel runakuna, kankuna mana israel
runakunapas atipanchi Yaya Dioswa pakta kawsanata.
19 Chayrayku kunanka kankuna mana israel runakuna-
manta Jesukristuta kirikkuna kashpaykichi manana ñukanchi
Yaya Diosta kasuk israel runakunamanta chikannachu kan-
kichi. Manana kankichichu Yaya Dioswa mana kawsakkuna.
Ashwan tukuy payta kasukkunawa parihu Yaya Dioswa
pakta kawsakkuna kankichi, paypa kikin ayllunkuna.

20 Tukuy ñukanchikunami rumikunamanta Yaya Diosrayku
rurarishka wasishina kanchi. Yaya Diospa yachayninwa
ñawpa yachachikkuna, Jesukristupa apostolninkunapas chay
suma wasipi churashka tukuy rumikunata sinchikuchik
rumikunashinami kanahun. Jesukristuka tukuy chay
sinchikuchik rumikunamanta ashwan sinchikuchik
rumishinami kan.
21 Yaya Dios ñukanchita Jesukristuwa tantachishpan paypa
wasinraykushina rurahun. Kristupi sinchikushpa rihunchi
Yaya Dios chay wasinraykushina rurahushkanta sumakta
tukuchinankama. Pay chaypi kawsananpa kashpanmi nima
ima mana ali tiyankachu.

22 Kankunapas chay wasirayku rumikunashina kashpay-
kichi Yaya Dioska chay wasinraykushina rurahushkanpi chu-
rahun, tukuy ñukanchiwa parihu tantanakushka kawsanay-
kichipa. Chasna tantanakushka kawsahushpanchimi Yaya
Diospa Espíritun tukuy ñukanchipi kawsahushpan Yaya Diospa
wasinshina kanchi.

3

Yaya Dios Pablota kacharka mana israel runakunata yachachinanpa

1 Wawkikuna panikuna, Kristu Jesuska ñukata kamachi-
washka kankuna mana israel runakunata paypa shiminta
yachachinaynipa. Chasna kankunata Kristu Jesusmanta
yachachishkaynirayku karselpi churawashkakuna.
2 Kankunaka ñami yachankichi, Yaya Dios yapa ali shunku
kashpan ñukata kachawashkanta kankuna mana israel
runakunata yachachinaynipa.
3 Yaya Dios kankunatapas ñukanchiwa pakta runankunata
rurananta ñawpa manara yachashkanchita pay kikinmi ku-
nan riksichiwashka, imashnami ña kankunarayku mana
achka shimikunawa killkashkani.
4 Chay killkashkaynita leyishpaykichi ña yachankichi chay
ñawpa manara yachashkanchita Kristu rurashkanmanta
Yaya Dios alita asirtachiwashkanta.
5 Ñawpa Yaya Dioska manara nima pita chay rurananta
riksichirkarachu. Kunanka Espiritunwami ña chay suma
rimashkanta payllata kasuk apostolninkunata, paypa
yachayninwa yachachikkunatapas riksichishka.
6 Kaymi chay ñawpa manara yachashkanchika: Tukuy
kankuna mana israel runakuna paypa suma ali shiminta
uyashkaykichimanta Kristu Jesusta kirishpaykichi ñukanchi
israel runakunamanta Kristuta kirikkunawa pakta Yaya
Diospa wawankuna kankichi. Chasna tukuy Kristu Jesusta
kirik runakuna shuk aychashinalla kanchi. Chaymanta
Yaya Dios ñukanchi israel runakunata kunanpa rimashkanta
kankuna mana israel runakunatapas kunkami.
7 Chay suma ali shimita yachachik tukushkani. Yaya Dioska
tukuyta atipak kashpan yapa yuyawashpan akllawashka
chay shiminta yachachik kanaynipa.
8 Ñuka tukuy Yaya Diosta kasukkunamanta ashwan mana
llakichiy tukunapa valiktami Yaya Dioska yachayninwa
yanapawashka suma ali shiminta kankuna mana israel
runakunata yachachinaynipa, Kristu ñukanchita mana yu-
yariypa tukuy ima riksishkanchimanta pasata kunayashkan-
manta.

9 Tukuyta rurak Yaya Dioska tukuy imata rurashkan-
manta pachami yuyarirka kankuna mana israel runakunat-
apas kishpichinata. Chasna yuyarishpanpas manara nima
maykanta rimarkarachu paypa suma ali yuyayninta. Ku-
nanka ñukata akllawashpan kamachiwashka chay yuyayn-
inta riksichinaynipa.

10 Kunanka Jesukristu wañushkanmanta kawsarimushkan-
raykumi achka ñukanchi israel runakuna, kankuna mana
israel runakunapas Yaya Diostana kasushpa kawsahunchi.
Jesukristuta tantaylla kirishpa kawsahushkanchimantami
tukuy wayrapi kawsak atun yachayyu angelkuna, supayku-
napas yachankakuna imashna ali atun yachayyumi Yaya
Dioska, achka chikanta rurahushkanwa rikuchishpan.

11 Manara nima ima tiyahushpanra Yaya Dioska ña
yuyarirka ñukanchi kirikkunawa atun yachayyu kananta
rikuchinanpa. Kunanka ñami chayta paktachishka. Amunchi
Jesukristuta wañushkanmanta kawsachishpan tukuy paypi
sinchikuk runakunata kishpichishpa shukllatashina
rurarka.

12 Chasna Kristuwa shukllashina tukushkanchiraykumi
paypi sinchikushpa kawsahushpanchi atipanchi
kushikushpa mana manchashpa Yaya Dioswa kwintanata.

13 Chayrayku kankunata mañashkaykichi, Jesukristumanta
kankunata yachachishkaynirayku parisihushkaynita rikush-
paykichipas ama sakiychichu payta kirishpalla kawsanata.
Chay parisinaynika alimi kan kankunarayku, chayrayku
kushikuychilla.

*Pablo Yaya Diosta mañan kirikkuna asirtanankunapa Je-
sukristu yapa paykunata yuyahushkanta*

14 Kankuna ashwanta sinchikurinaykichipa Yayanchi
Diospa puntanpi kunkurishpa mañani kankunata
yanapananpa.

15 Payka tukuy allpapi silupi kawsakkunapa amun kash-
pan karan chikan muntun kawsakkunaka paymanta ap-
inahun kikin kanankunata.

16 Atun yachayyu yapa ali kashpan payta mañahuni mana
tukuchiypa alikunata charishkanmanta kushpa Espiritunwa
shunkuykichipi kankunata sinchikuchinanpa, alita paywa
pakta kawsanaykichipa.

17 Chaymanta mañahuni, Kristuta kirishkaykichirayku
payka shunkuykichipi kawsananpa. Mañahunimi pay
kankunata yuyahushkanta yachashpaykichi tukuy
ruranaykichi yuyarinaykichi kananpa Kristuta runa
masikichikunatapas yuyahushkaykichirayku.

18 Mañahuni chasna yuyakkuna tukunaykichipa, tukuy
ñukanchi Amunchi Kristuta kirik masikichikunawa pakta
yachakunaykichipa imashna atunmi Kristu kankunata
yuyahushkanka tukuy uras maypi kashpaykichipas.
19 Mana atipashpanchipas alita asirtanata imashna atunmi
paypa yuyahushkanka, mañahuni ñukanchita yuyahushkanta
sumakta riksinaykichipa, Yaya Dios kankunapi kawsashpan
tukuypi yuyachik kananpa.
20 Payka mañananchikunamanta yuyarinanchikunamanta
yapa pasata ñukanchita atipan yanapanata. Ñukanchipi ru-
rahushkanwa rikuchishkan atipayninka yapa atunmi.
21 Akuychi tukuy Kristu Jesusta kirik runakuna tantaylla
kushikushpa tukuy uras wiñayparayku Yaya Diosta atuny-
achishpa kushichishunchi. Chasna kachun.

4

Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan parihu yuyanakushpa kawsanchi

1 Jesukristu ñukanchita kishpichishkanmanta
yachachishkayniraykumi karselpi churawashkakuna.
Chasna Amunchi Jesukristuranti karselpi kahushpayni
kankunata kunahuni alita rurashpa kawsanaykichipa.
Yaya Diosmi kankunata akllashka paypa wawankuna
kanaykichipa. Chayrayku paypa wawankunashina alita
rurashpa kawsaychi.
2 Shukkunamanta mana atunyanayashpa, runa
masikichikunata llakichishpa kawsaychi. Shukwa
shukwa yuyanakushpa mana sampayashpa ali yuyaywa
awantanakuychi.
3 Yaya Diospa Espíritun tukuy kankunapi kawsashpan
ali munaywa atipashkaykichita ruraychi tukuy uras mana
piñanakushpa, shukwa shukwa kushilla shuk yuyayllawa
kawsanaykichipa.
4 Tukuy ñukanchi shuk aychashinalla kanchi. Tukuy
ñukanchipi shuklla Yaya Diospa Espiritunmi kawsan. Yaya
Dioska tukuy ñukanchikunata akllashka shukllata chapashpa
kawsananchipa, chayka silupi paywa pakta kawsak ri-
nanchimi.
5 Chaymanta shukllami kan tukuy ñukanchikunapa
amunchika, chayka Amunchi Jesukristumi. Tukuy ñukanchi
payllata kirishpa kawsanchi. Payllata kirishpanchimi
bawtisarishkanchi.
6 Yaya Dioska shukllami. Payllami tukuy ñukanchipa
Yayanchika. Payllami tukuy ñukanchita kamachikka. Paymi

tukuy ñukanchita yuyachin munashkanta ruranchipa.
Paymi tukuy ñukanchikunapi kawsan.

7 Chaymanta pay kikin munashpanllami Kristuka karan
shuk ñukanchita atipachinayashkanshina chikan chikanta ati-
pachirka.
8 Chayraykumi Yaya Dios killkachishkanpi ñukanchita Je-
sukristumanta riman:
Paypa kuntrankunata winsishpan apishkankunata
apashpa siluma sikarka. Chaymanta tukuy payta
kasuk runakunata kushichishpa chikan chikanta
atipachirka nishpa.
9 ¿Imatata ñukanchita rimanayan siluma sikashka nishpa?
Kaytaka rimahunmi: Jesukristu silumanta puntiru kay
allpama shamushpan chaywasha kutikashka silumallatata
kutishkan.
10 Jesukristu shamushka kashpan payllatata Yaya Diospa
kawsanan siluma, puyumanta ashwan awama kutirka, kaypi
chaypipas tukuy parti kashpan tukuyta kamachik kananpa.

11 Chasna Jesukristu ñukanchita kamachik kashpanmi
payllatata shuk ñukanchikunata churashka paypa
apostolninkuna kananchipa. Shukkunataka churashka,
Yaya Dios ruranayananta riksichishpan chayta
rimakkuna kanankunapa. Chaymanta shukkunataka
churarka, maypipas rishpankuna Jesukristu ñukanchita
kishpichishkanta riksichinankunapa. Shukkunataka
churarka kirik masinchikunata kuyranankunapa.
Shukkunataka churarka chayra kirikkunata Yaya Diospa
shiminta yachachishpa yanapanankunapa, ashwan alita
Jesukristuta katinankunapa.

12 Chasnami Kristuka ñukanchita churashka tukuy kankuna
payta kirik masinchikunata yachachishpa sinchikuchishpa
yanapananchipa, tukuy paypa munashkanta kay
allpapi rurashpa kawsanaykichipa. Chasnami tukuy
ñukanchi kirikkuna ashwan alita Kristupi sinchikurishpa
kawsashunchi.
13 Chasna kashpan ashwanta ashwanta shuk yuyayllawa
ashwan alita payta katishpa kawsashunchi, chaymantapas
Yaya Diospa Wawanta ashwan alita riksishunchi. Chasna
payta ashwan alita riksishpa rishpanchimi parihu tukuypi
alita wiñashkashina kashunchi. Kristupa aychanshina kash-
panchi tukuypi alitana rikuchinchi imashna alimi Kristuka.

14 Chasna kashpanchimi manana wawakunashina
kanchichu, maykankuna manara alita yuyarishpa
shuk ratu llullachik runakunata kirinahun. Chay
llullachik runakunaka tukuy yanka millaypa llullakunata

yachachishpa, chay wawakunashina kahuk runakunata pantachichinahun.

15 Ashwan ñukanchika mana chasna wawakunashina yuyarishpa, akuychi shukwa shukwa yuyanakushpa, tukuy uras shutipata rimashpa kawsashunchi. Chasna rurashpanchimi ashwanta ashwanta Kristullata kasushpa kawsashunchi. Payka ñukanchirayku tukuy aychata purichik umashina kashpan tukuypi ñukanchita yuyachinan tiyan.

16 Kristu ñukanchita shuklla aychatashina ruran. Tukuy partita chay aychashinapi ankukunawashina tantachishpa tullmachin, chaymanta tukuy kawsa kanankunapa munashkankunata karan shukpi paktachin tukuy ali kanankunapa. Imashnami karan parti aychapi ruranan kashkata rurashpanrami chay aychaka alita wiñan, chaymantapas alita sinchikurishka kawsan, chasnashinami tukuy ñukanchi parihumanta yanapanakushpa yuyanakushpa kawsashpanchi alita sinchikurishpa katihunchi.

Kristuta kirishpanchi mushu kawsayta tarinchi

17 Wawkikuna panikuna, Amunchi Jesukristupa yachachi-
washkanta kankunata rimani. Ama kawsaychichu Yaya
Diosta mana riksik runakunashina. Paykunaka yanka-
manta yuyarishpa, paykuna kikinpa munashkankunallata
rurashpa kawsanahun.

18 Paykunaka Yaya Diosta mana kasunayashpankunami
mana atipanahunchu asirtanata paypa shiminta. Chasna
kashpankunami wisku runakunashina kanahun. Yaya
Dioswa tantaylla kawsanata mana riksinahunchu.

19 Chasna paykunaka pinkay illa runakuna tukush-
pankunami tukuy millaypakunata rurashpa kawsanahun.
Machashpa musayashpa kawsanahun. Tukuy uras
sinchi munanankunata katishpa millaypata rurashpalla
kawsanahun.

20 Ñukanchika mana chasna kawsananchipachu Kristu-
manta yachachiy tukushkanchi.

21 Paymanta tukuyta alita uyashkankichi. Kristuta kirishpa
kawsashpaykichimi shutipa kashkata riksichishkanta alita
yachachiy tukushkankichi.

22 Chasna kashpan yachankichi Jesusta alita
kasushpaykichi manana atipankichinachu ñawpa
kawsashkaykichishina kawsanata. Ñawpaka kankuna
kikin munashkaykichillata millaypakunata rurashpa
llullachirishpaykichi ashwanta ashwanta waklishpa rishpa
kawsapayarkankichi.

23 Kunanka Jesukristuta kasushpa alitana yuyarishpa Yaya
Diosta ashwanta ashwanta yuyashpa kushichishpa kawsay-
chi.
24 Yaya Dioska ñukanchita mushu runata rurashka payshina
ucha illa kananchipa. Chayrayku akuychi nima ima llullapi
satirishpa, alikunallata rurashpa kawsashunchi.

25 Karan shuk ñukanchikuna shuk parti shuklla
aychapishina kashpanchimi manana runa masikichita
llullashpa kawsaychichu, ashwan karan kankuna karan
shukta shutipa kashkallata rimashpa kawsaychi.

26 Piñarishpaykichipas ama uchata ruraychichu. Chaymanta-
pas ama chishiyakta piñariychichu, manarapas amsayahush-
pan alichaychi.
27 Piñarishpalla katishpaykichika supay atipan kankunata
uchata rurachinata. Chasna kashpan piñarishkaykichimanta
alichashpaykichi ama sakiychichu supay kankunata uchata
rurachinanpa.

28 Maykan shuwa runa kashpanka sakichun shuwanata.
Ali tarawanapi alita tarawashpa kawsachun, chasna
ganashkanwa atipananpa pay kikin kawsanata
shukkunatapas ima pishihushkanpi yanapanata.

29 Ama millaypa shimikunata rimaychichu, ashwan yana-
pak shimikunallata rimashpa shukta shukta sinchikuchiy-
chi, imapichari paykunarayku sinchikunaka pishin, kanku-
nata uyahukkuna yanapay tukunankunapa.
30 Yaya Dioska Espiritunta kushka kankunata
yanapananpa. Chasna Yaya Dios Espiritunwa kankunata
yanapashpanmi shuk runakunata riksichin pay kankunapa
amuykichi kananta. Jesukristu kuti shamushpanmi
tukuy kankuna silupi paywa pakta kushikushpalla
kawsankichi. Chay kushikunaykichi punchakamami Yaya
Diospa Espiritunka kankunapi tukuy uras kawsahun.
Chayrayku ama millaypata rurashpa Yaya Diospa Espiritunta
llakichiychichu.

31 Shunkuykichipi tukuy wakaychashkaykichi piñaykunata
anchuchiychi. Tukuy piña kanata, piñanakunatapas, kam-
inakunatapas, rimanakunatapas sakiychi. Chaymantapas
tukuy millaypa yuyaywa kanata shunkuykichimanta an-
chuchiychi.
32 Ali shunku runakuna kaychi, shukwa shukwa yana-
panakushpa kawsaychi. Kristu wañushkanrayku Yaya Dioska
ñukanchita uchanchikunamanta llakichishkanshina, kanku-
napas shuk runawa piñanakushpaykichika llakichinakuychi.

5

Imashnami ñukanchi Yaya Diospa wawankuna kawsananchi tiyan

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Diospa yuyashkan
wawankuna kashpaykichi sinchikuriychi kankunapas
payshina shukkunata yuyashpa kawsanaykichipa.
2 Kristuka ñukanchita yapa yuyashkanraykumi kruspi
wañurka. Chasna ñukanchiranti wañushpanmi Yaya
Diosta kushichishpan shuk mishkihlla asnak wikita
rupachishkashina karka. Chasna Kristu ñukanchita yapa
yuyashkanshina kankunapas tukuy uras yuyanakushpalla
kawsaychi.

3 Kankuna Yaya Diospa runankuna kashpaykichimi man-
ana kankunapi tiyachun nima shuk musayanaka, aychay-
kichiwa mana ali ruranaka, nima imakunata munarishpa
kawsana. Nima chay millaypakunamanta yuyarishpa kwin-
taychichu.
4 Ama rimaychichu millaypa kwintukunata, nima yanka
nishpa asichinaykichipa ukupanakunata rimaychichu.
Kankuna Yaya Diospa wawankuna kashpaykichi manami
alichu chaykunata rimanaykichipa. Ashwan Yayanchi Diosta
agradesishpa kushichiychi.
5 Kankunaka ña yachankichi, maykan runami musayan,
aychanwa mana alikunata ruran, chay runaka manami
atipankachu Kristupa, Yaya Diospa kamachinan mushu
munduma kawsak rinata. Tukuy imakunata munarishpa
kawsakpas manami atipankachu chayma kawsak rinata,
Yaya Diosta yuyana imata imakunallata yuyak kashkan-
rayku.
6 Shuk llullachik runakuna kankunata yanka shimiku-
nawa uchata rurachinayashpanpas ama paykunata kasuy-
chichu. Yaya Dioska tukuy payta mana kasuk runaku-
nataka chasna millaypakunata rurashkankunarayku sinchi-
tami kastiganka.
7 Kankunaka ama chay millaypata rurak runakunawa par-
ihu rurashpa kawsaychichu.
8 Ñawpa kankunaka tukuy millaypata rurashpaykichi
amsapishina kawsapayarkankichi. Kunanka Amunchi
Jesukristuwa pakta kawsahushkaykichiraykumi,
punchapishina kawsahunkichi. Chayrayku punchapishina
kawsak runakunashina alita rurashpalla kawsaychi.
9 Chasna punchapishina kawsashpaykichimi ali shunku,
alita rurak, shutipa kashkallata rimak runakuna kankichi.

10 Tukuy shunkuykichimanta pacha Amunchi Jesukristupa
munashkanta ruranayashpa, kay ruranayanaynika paypa
rikushkanpi alichu manachu nishpa tapuriychi.
11 Ama amsapishina kawsak runakunawa parihu mana
ali nima imarayku valik ruranakunata rurashpa kawsay-
chichu. Ashwan paykunata kunashpaykichi amsapishina
pakalla millaypata rurahushkankunata riksichiychi manana
chasna ruranankunapa.
12 Paykunapa pakalla rurahushkankunaka yapa pinkay-
pami, nima kwintaypachu kan.
13 Yaya Dios shutipa kashkata rimashkanka punchashina
kashpanmi rurashkanchikunata riksichin. Chaypina shutil-
lata atipanchi rikunata imashnami kanahun.
14 Chasna punchapishinana kawsashpanchi manana am-
sapishinanachu rurashpa kawsanchi. Chayrayku rimanchi:

Kanka puñushkashina kashkaykimanta likchariy.
Wañushkashina kashkaykimanta atariy.
Chasna atarishpaykimi Kristuka kanta yanapanka, alita
rurashpa punchapishina kawsanaykipa nishpa.

15 Chayrayku alita kuyrariychi mana millaypata ruranay-
kichipa. Ama Yaya Diospa munashkanta mana riksik
runakunashina kawsaychichu, ashwan ali yuyaywa kawsay-
chi.
16 Kay punchakunapi runakunaka ashwanta ashwanta mil-
laypakunata rurashpallami kawsanahun. Kankunaka karan
atipashkaykichi uras mana killashpa alikunata ruraychi.
17 Ama kawsaychichu mana yuyayyu runashina nima
imata asirtashpa, ashwan Amunchi Kristupa munashkanta
yachakushpa asirtaychi.
18 Ama machaychichu. Machashpaykichika tukuy pinkay-
pakunatami rimankichi rurankichi. Ashwan Yaya Diospa
Espíritun kankunapi kawsashpan paypa munashkanllata
rurashpa kawsashpaykichi tukuypi paypa yuyachishkan
kaychi.
19 Chasna kashpaykichi salmokunata, kantukunata, Yaya
Diospa Espíritun yuyachishkan takinakunata takishpa
sinchikuchinakuychi. Shunkuykichipi kushiwa takishpa
Amunchi Jesukristuta kushichiychi.
20 Amunchi Jesukristuta kirishpa tukuy uras tukuyrayku
Yayanchi Diosta agradesiychi.

Karika warminta yuyachun Kristu kirikkunata yuyahushkanshina

21 Kristuta yuyashpa kasushpa kawsashpaykichi shukwa
shukwa kasunakushpa kawsaychi.

22 Kankuna kusayu panikuna, Amunchi Jesukristuta
kasuhushkaykichishina kusaykichitapas alita kasushpa
kawsaychi.
23 Kristuka ñukanchita kishpichik kashpan paypa aychan-
shina kanchi. Imashnami umanchika aychanchita purichin,
chasnashinami Kristuka payta kirikkunata alita yuyachishpa
purichin. Chasnallatatami kusanka warminpa umanshina
kashpan warminta purichinan tiyan.
24 Imashnami ñukanchi kirikkuna Kristuta kasunchi,
chasnashina warmikunapas tukuy imapi kusankunata
kasunankuna tiyan.
25-26 Kankuna warmiyu karikuna warmikichita yuyaychi,
imashnami Kristuka ñukanchi kirikkunata yapa yuyan. Payka
ñukanchita yapa yuyashpan kishpichinanpa wañurka pay-
llapana kananchipa. Ñukanchita yachachishkanwa yakuwa
mayllashkashina aliyachishka.
27 Chasna ñukanchita aliyachishka chuyana suma ucha il-
lata paypa puntanpi churananpa. Payka munan payllata
kasushpa ali runakuna kananchipa.
28 Chasnashina kankuna warmiyu karikuna warmiki-
chita yuyashpa kuyraychi, imashnami kikin aychanchita
tukuy imamanta kuyranchi mana ima pasananpa chasna.
Shuk kari warminwa shuk runashinalla kashpan warminta
yuyashpanka pay kikintami yuyan.
29-30 Nima maykan runa pay kikinpa aychanta chikn-
inchu, ashwan tukuy ali kananpa munashkanta kushpa alita
kuyran. Imashnami Kristuka ñukanchi payta kasukkunata
paypa aychanshina kashpanchi kuyran, chasnashina kanku-
napas alita warmikichita kuyranaykichi tiyan.
31 Chayrayku Yaya Dioska puntiru runata rurashpan ri-
marka:
Karika yayanta mamanta sakinkami warmiyashpan
warminwana kawsananpa. Chasnana warminwa
shukllashina kankakuna nishpa.
32 Chay shimiwa rimanayashkanka manara yapa asirtaypa
kashpanpas yapa manchariypa sumami. Chayka yuyachi-
nayan ñukanchi Kristuta kasukkuna paywa shukllashina
kahushkanchita.
33 Chasna kashpan rimashkaykichi: Tukuy kankuna
warmiyu runakuna warmikichita yuyaychi kikin
aychaykichitashina. Kankuna kusayu warmikuna
kusaykichita yuyashpa kasuychi.

6

Wawakunata yayakunatapas Pabloka yachachin

1 Wawakuna, Jesukristuta yuyashpaykichi yayaykichita
mamaykichita kasuychi. Chasna paykunata kasunaykichi-
tami Yaya Dioska munan.
2 Kasna nin:
Yayaykichita mamaykichita kasushpa yuyaychi nishpa.
Chay Yaya Diospa kamachishkanllami tukuy ka-
machishkankunamanta puntiru kan maykanpimi tiyan
Yaya Diospa paktachinan shimika.
3 Chay paktachinan shimika kasnami nin:
Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kawsahushpay-
kichimi kushilla achka watakunata kay allpapi
kawsankichi nishpa.
4 Yayakuna mamakuna, wawaykichikunata ama
piñachiychichu. Ashwan alita kuyrashpa asirtachishpa
paykunata yachachiychi, Amunchi Jesukristuta yuyashpa
kasushpa wiñanankunapa.

Patronyu runakunata patronkunatapas Pabloka yachachin

5 Kankuna patronpi tarawakkuna, chay patroykichita
yuyashpa kasuychi. Kastiganata atipananta yachashpay-
kichi alita payrayku tarawaychi. Ali yuyaywa mana llul-
lachishpa payta kasushpa tarawaychi Kristuta kasuhushkay-
kichishina.
6 Patroykichi rikuhushpan mana rikuhushpanpas alita ka-
sushpa tarawaychi. Ama munaychichu ali tarawakshina
tukushpa runakunata kushichinata. Ashwan Kristuta kasuk
kashpaykichi tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diospa
munashkantashina ruraychi.
7 Patroykichirayku tarawahushpaykichika ali munaywa
tarawaychi, Amunchi Kristurayku tarawahukshina. Ama
tarawaychichu runarayku tarawahukshina.
8 Kankuna ña yachankichi, patronyu kashpaykichipas
mana patronyu kashpaykichipas alikunata rurashpay-
kichika Yaya Dioska kankunata chay tupu alikunallatatami
kunka.
9 Kankuna patronkuna, chasnallatata runaykichikunawa
ruraychi. Ama paykunata manchachishpa rimaychichu
mana kasushpaykichika kankunata sinchitami kasti-
gashunchi nishpa. Alita yuyariychi, kankunapa Amuykichi
tiyananta silupi. Chay amuykichimi runaykichikunapa
amunllatata kan. Paypa rikushkanpika patronkuna,
patronyu runakunapas parihullami kanahun.

*Imashnami Jesukristuta kirikkuna atipanahun sinchikur-
ishpa kawsanata*

10 Kunanka wawkikuna panikuna, tukuy chay
rimashkayniwa kaymi rimashkaynika: Amunchi
Jesukristuwa pakta kawsahushpaykichi sinchikuychi. Paypa
sinchi yachayninpi sinchikushpaykichi sinchikuriychi.
11 Suntalukuna kuntrankunawa wañunakuhushpankuna
tukuy aychankunata arkanahun aserumanta rurarishka
kamisankunawa kaskunkunawa. Chasnashina kankunapas
alita arkarishka kaychi supay kankunata llullachishpa
winsinayahushkanpi mana winsiy tukunaykichipa.
12 Wañunakuhushkapishina kahushkanchipi kuntranchikuna
manami kanahunchu runakuna. Ashwan wayrapi
kawsak sinchita kamachik mana rikuypa supaykunawami
makanakuhukshina kawsanchi. Paykunaka ñukanchita llul-
lachinayak millaypata rurachishpa waklichinayakkunami
kanahun, kay amsashina kahuk allpapi kamachikkuna.
13 Chayrayku Yaya Dios kankunarayku rurashkanpi
kankunata kushkanpi sinchikushpa arkarishkashina
kaychi chay sinchi kamachik supaykuna kankunata
waklichinayahushkankuna punchakunapi mana
llullachishpa winsinankunapa. Alita alicharishka kaychi
wañunakuhushkapishina kahushkaykichipi winsishpalla
katinaykichipa.
14 Shutipa kashkallata rimashpa kirishpa kawsashpaykichi
sinchikurishka kaychi. Chasna kawsashpaykichika shuk
suntalu sinturunwa watarishkashina kankichi. Chaymanta-
pas alita rurashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichika
shuk suntalu aserumanta kamisayushina kankichi kuntray-
kichikunamanta kuyrarinaykichipa.
15 Alicharishka kaychi karan llaktakunama rishpa Yaya
Dios runakunata uchankunamanta llakichinanta yachachi-
naykichipa. Chasna alicharishka kashpaykichimi shuk sun-
talu kuntrankunama rinanpa sapatunta churarishkashina
kankichi.
16 Tukuy uras Yaya Diosllapi sinchikushpa kawsaychi.
Paypi sinchikushpaykichimi shuk suntalu aychanta arkanan
eskudunwa wachikunamanta kuyrarihukshina kankichi.
Chasnami supaykuna wachi ninayuwa tuksihukshina mana
alita yuyachishpa winsinayahushpankuna atipankichi chay
wachi ninayutashina arkashpa wañuchinata.
17 Chaymanta Yaya Dios kankunata llakichishpan
kishpichishkanta alita kirishpa sinchikuriychi. Chasna
sinchikurishpaykichimi suntalu umanta kaskunwa
arkahukshina kankichi supay kankunata mana
llullachinanpa. Chaymantapas Yaya Diospa shiminta
alita yachakushpa kirishpa rimashpa kawsaychi. Yaya
Diospa Espíritun kankunata chayta yuyachishpa yanapanka,

uyakkunatapas asirtachinka. Chasna kashpanmi Yaya Diospa shimin ishkay wiluyu sablishina kashpan shuk suntalu ishkay wiluyu sabliwa makahukshina kankichi supayta kallpachinaykichipa.

18 Yaya Diospa Espíritun kankunata yanapahushpan tukuy uras Yaya Diosta mañashpa kawsaychi. Sinchikushpalla mana sampayashpa mañaychi tukuy Kristuta kirik masikichita yanapanaykichipa.

19 Chaymanta ñukaraykupas Yaya Diosta mañaychi yanapawananpa. Chasna yanapawashpanmi atipasha sinchita mana manchashpa yachachinata chay ñawpa mana yachashkanchi suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta. Chasna yachachishpaynimi achka runakuna yachankakuna Yaya Dios paykunatapas kishpichinayahushkanta.

20 Yaya Diospa kachashkan kashpaynimi paypa suma ali shiminta yachachinaynipa, piñariwashpankuna karselpi churawashkakuna. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi, karselpi kashpaynipas nima imata manchashpa Jesukristumanta yachachinaynipa, imashnami yachachinayni tiyan.

Pabloka kartanta tukuchihushpan Jesukristuta kirik masinkunata saludan

21 Kankunapas ñukamanta yachanaykichipa imata rurashpami kay karselpi kahuni nishpa, munashka wawkinchi Tikikota kachasha. Payka alita Jesukristupa shiminta yachachinata yanapawakmi kan.

22 Payta kankunama kachahuni kankunata kwintak rinanpa, imashnami kahunchi nishpa, chayta yachashpaykichi shunkuykichipi sinchikurishka kanaykichipa.

23 Yayanchi Diosta, Amunchi Jesukristutapas kankunarayku mañahuni, tukuy kankunata yanapashpan kushilla kawsanaykichipa, chaymantapas shukwa shukwa yuyanakushpa, tukuy uras payllapi yuyarishpa sinchikunaykichipa.

24 Tukuy kankuna Amunchi Jesukristuta mana sampayashpa yuyahukkunata Yaya Dios llakichishpan yanapachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pablo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA FILIPOS LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo Timoteowa kirikkunata saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo wawki Timoteowa, Jesukristupa kamachishkankuna kashpanchi kankuna Filipos llaktapi Jesukristuta kirik Yaya Diospa akllashkan runankunarayku, sinchikuchik wawkikunaraykupas, yanapak wawkikunaraykupas kay kartata killkahunchi.

2 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo mañan Yaya Diosta kirikkunarayku

3 Karan kuti kankunata yuyarishpayni Yayayni Diosta atunta agradesini.

4 Yaya Diosta mañahushpayni yapa kushikushpa mañani kankunarayku.

5 Jesukristuta kirishkaykichimanta pacha kunankama yanapawahunkichi chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinata.

6 Yaya Dios kallarirka kankunata aliyachinata paypa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa. Chasna kashpan alita yachani, pay kankunata aliyachihushkanta Jesukristu shamunankama alita paktachinanta.

7 Chasna kankunamanta yuyarinayni tiyan, kankunata yapa yuyahushkaynirayku. Karselpi apirishka kahushpayni apukunapa puntanpi tapuy tukuhushkaynipi Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta shutipa kananta riksichihushpayni kankunaka yanapawashkankichi. Yaya Dios ñukata yuyawashpan tukuy chaykunata ruranaynipa churawarka. Kankunaka tukuy chay rurahushkaynikunapi mañashpa, munashkaynita kachashpa sumakta yanapawashkankichi.

8 Jesukristu ñukanchikunata yuyahushkanshina ñukapas kankunata yuyani. Yaya Dios yachan yapa kankunata yuyashpayni rikunayahushkaynita.

9 Yaya Diosta tapuni tukuy uras ashwan alita yuyanakushpa kawsanaykichipa. Chaymantapas tapuni ashwan alita Yaya Diosta riksinaykichipa, tukuy uras ashwan alita yachanaykichipa, maykanmi ali, maykanmi mana alichu ruranaykichipa.

10 Chaypirami atipankichi akllanata alikunamanta ash-
wan ali kashkata. Chasnami atipankichi alita rurashpa
kawsanata, Jesukristu kutimuhushkan punchapi nima pi
kankunamanta millaypata rimananpa.
11 Chasna Jesukristu yachayninwa kankunata yanapash-
pan tukuy uras alikunallatana rurashpa kawsashpaykichi
tukuy runakuna rimankakuna Yaya Dios yapa ali kananta.

Pablo karselpi kahushpanpas achka runakuna uyanahun Yaya Diospa shiminta

12 Wawkinikuna paninikuna, munani yachanaykichipa
karselpi churay tukushkaynika yanapashka ashwan achka
runakuna uyanankunapa Yaya Diospa suma ali shiminta
Jesukristu runakunata kishpichinanmanta.
13 Tukuy kay atun apupa kamachinan wasipi kuyrak sun-
talukuna, tapuy tukushkaynita tukuy uyak runakunapas ku-
nan yachashkakuna karselpi kahushkaynita Kristuta kati-
hushkaynirayku.
14 Chasna karselpi kahushkaynirayku achka Kristuta kirik
masinikuna ashwanta sinchikushkakuna Jesukristumanta
suma ali shimita mana manchashpa yachachinankunapa.
15 Shutipami shukkunaka chikniwashpankuna ñukami
Pablomanta ashwan sumakta yachachini nishpa
yachachihunkuna. Chasna kashpanpas shukkunaka ñukata
yuyawashpa ali munaywa Kristumanta yachachihunkuna.
16 Chay yuyak kashkankunarayku yachachik
wawkikunaka yachanahun, Yaya Dios munashpan
kay karselpi kahushkaynita, paypa suma ali shimin
Jesukristu runakunata kishpichinanmanta shutipa kananta
riksichinaynipa.
17 Chay mana yuyawak wawkikunaka Jesukristumanta
yachachinahun shukkunamanta pasa kanayashpa. Mana
ali yuyaywa yachachishpankuna munanahunlla, ñuka kay
karselpi kahushpayni ashwanta parisichiwanankunata.
18 Mana imananchu mana ali yuyaywa yachachihush-
pankuna ali yuyaywa yachachihushpankuna ishkantimi
Kristumanta chasnalla yachachihunkuna. Chayraykumi
kushikuni. Ashwanta kushikushpalla katisha.
19 Yachani kankuna Yaya Diosta mañahushkaykichirayku
Jesukristupa Espíritun yanapawashpan ñukaka tukuymanta
kishpichiy tukunaynita.
20 Tukuy shunkuynimanta pacha munani, chaymanta
kirini alillata rurashpa katinaynita. Chasna kashpan nima
imapi pinkachiy tukushanchu. Imashnami tukuy uras alita
yachachishkani, chasnalla munani mana manchashpa
Kristumanta yachachishpalla katinata. Kawsahushpayni

wañushpaynipas yapa munani tukuy runakuna ñukata rikuwashpankuna yachanankunapa Kristu yapa ali atun kananta.

21 Ñukaraykuka kay allpapi kawsahushpayni Kristuta yuyashpa paywa pakta kawsanallami ali. Wañushpayni ashwan alita kushikushpa Kristuwa pakta kawsasha.

22 Kay allpapi kawsahushpayni atipani ashwanta runakunata yachachinata Kristumanta. Chayrayku mana atipanichu rimanata maykantami munani ashwanta, kawsanatachu, wañunatachu.

23 Ishkanti chasnalla ali kashpan mana yachanichu imashna yuyarinata. Yapa munani Kristuwa ñawipurana kawsak rinata. Chaymi ashwan ali kama ñukarayku.

24 Kankunaraykuka ashwan ali kan kay allpapi kawsashpa katinaynipa, kankunata ashwanta yanapanaynipa.

25 Chasna kashpan yachani ashwanta kay allpapi kawsanaynita. Chasnami atipani kankunata yanapanata, Jesukristuta ashwan alita kasushpa, ashwanta kushikushpa kawsanaykichipa.

26 Chasna kashpan ñuka kutikashka kankunawa kashpayni Jesukristuta agradesishpa kushichishpa yapa kushikushunchi.

27 Imashna pasahushpaynipas kankunaka alita rurashpa kawsaychi. Runa masikichikuna chayta rikushpankuna Yaya Diospa suma ali shimin Jesukristu runakunata kishpichinanmanta alimi nishpa rimanankunapa. Ñuka kankunama rishpaynipas mana kankunama rishpaynipas yapa munani yachanata Jesukristuta alita kasushpa kawsahushkaykichita. Munani parisishpaykichipas shuk yuyayllawa shuk munayllawa chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinaykichipa, achka runakuna paypi sinchikunankunapa.

28 Kankunata chiknik runakunata ama manchaychichu. Chasna mana manchashpa kawsahushkaykichita rikushpankuna yachankakuna Yaya Dios paykunata uchankunamanta wiñayparayku kastigananta. Chaymantapas yachankakuna Yaya Dios kankunata kishpichinanta wiñaypa Jesuswa pakta kawsak rinaykichipa.

29 Yaya Dios kankunata yapa yuyashpan yanapashka Kristuta kirinaykichipa. Mana chayllachu, ashwan kankunata yapa yuyashpan sakin Kristuta kasuk kahushkaykichirayku parisinaykichipa.

30 Chasna kashpan kankunapas ñukashina parisihunkichi. Ñami yachankichi imashnami runakuna chikniwashpankuna yapa parisishkani. Chaymantapas kunankama

chasnalla parisihuni.

2

Pablo yachachin Jesukristushina yuyarishpa kawsananchipa

1 Wawkikuna panikuna kankuna Kristuwa shukllashina tukushkaykichirayku sinchikuchiy tukushkankichi alillata rurashpa kawsanaykichipa. Llakiywa kahushkaykichipi yanapak shimikunawa kankunata yuyashpa sinchikuchishkanta riksishkankichi. Yaya Diospa Espíritun kankunapi kawsahushkanrayku shukwa shukwa yanapanakushpa kawsanata, chaymantapas yuyanakushpa llakichinakushpa kawsanata riksishkankichi.

2 Chasna kashpan yapachiychi kushikunaynita kankunamanta kushikushpalla kanaynipa. Shuk yuyayllawa kawsaychi. Shukwa shukwa yanapanakushpa, yuyanakushpa, llakichinakushpa kawsaychi, shuklla tukushkashina shuk munayllawa.

3 Ama shukwa shukwa piñanakushpa rimanakushpa kawsaychichu. Ama runakunata kankuna kikin munashkaykichillata rurachinayashpa kawsaychichu, ñukami kani ashwan yachak nishpaykichi. Ashwan karan shuk shukkunamanta yuyarishpa kawsaychi payka ñukamanta ashwan alimi nishpa.

4 Ama munashkaykichillata yuyarishpa rurashpa kawsaychichu, ashwan shukkunapa munashkankunatapas yuyarishpa kawsaychi.

5 Kankunapura kawsahushkaykichipi Jesukristu yuyarishkanshina kankunapas yuyarishpa kawsaychi.

6 Jesukristu tukuypi Yaya Diosshina kashpantata mana rimarkachu kanshinalla kanayani nishpa.

7 Ashwan siluta sakirka, ñukanchishina shuk warmimanta wawayarishka runa tukushpan tukuy runakunata yanapashpa kawsananpa.

8 Pay tukuyta yanapak tukushpan Yayan Diosta kasushpan mana alita rurak runashina pinkariypata shuk kruspi wañurka.

9 Chayrayku Yaya Dioska payta tukuy runakunamanta ashwan atun yachak kananpa churarka. Paytaka wañushkanmanta kawsachishpan kuchunpi churarka, tukuy kamachik runakunamanta ashwan atun kamachik kananpa.

10 Yaya Dios payta chasna churashka tukuy silupi kawsakkuna, tukuy kay allpapi kawsakkunapas,

tukuy wañushkakunapas Jesukristuta kushichishpa paypa puntanpi kunkurinankunapa.

11 Chay uras tukuy runakuna Jesukristu tukuymanta ashwan atun kamachik kananta riksishpankuna chayta rimashpa Yaya Diosta kushichinkakuna.

Jesukristuta kirikkunaka kay amsashina mundupi punchashina kanahun

12 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, imashnami tukuy uras alita kasuwashkankichi chasna kunanpas kasuwaychi. Yaya Dios kankunata kishpichishkanta yachashkaykichirayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta kasuhushkaykichiwa ashwanta ashwanta kishpichiy tukuhushkaykichita rikuchiychi. Ñuka kankunawa kahushpayni chayta alita rikuchishpaykichi, kunan kankunamanta karupi kahushpayni ashwan alita rikuchishpa kawsaychi.

13 Yaya Dios kikin kankunata munachin alita kishpichiy tukunata. Pay kikin kankunata yanapan ashwanta ashwanta kishpichiy tukunaykichipa. Chasna kashpanmi atipankichi alita kishpichiy tukunata, imashnami pay yuyarirka kankunarayku ali kananta.

14 Imatapas rurahushpaykichi mana rimarishpa, mana killashpa, nima rimanakushpa, ashwan tukuyta ali yuyaywa ruraychi.

15 Chasna kawsashpaykichika nima pi kankunamanta millaypata rimankachu. Chasnashpaykichimi Yaya Diospa wawankuna kahushkaykichita rikuchinkichi. Chay mana alita rurak millaypa yuyayyu runakuna chawpipi alita rurashpa kawsahushpaykichi amsa tutapi punchayachik istrillashina kankichi.

16 Chasna kanaykichipa, Yaya Diospa shiminta, maykanpimi kushilla Yaya Dioswa kawsayta tarinchi, chayta alita shunkuykichipi wakaychashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi Kristu shamuhushkan uras ñuka kankunamanta sumakta kushikusha. Chaypi yachasha manami yankachu kankunapi sampayakta yachachishpa purishkaynita.

17 Ñukata wañuchiwankakunachari. Chasna kashpanka Yaya Diosta kawsaynita kushpa kushichishami, imashnami saserdotenchikuna shuk obeha maltata wañuchishpa Yaya Diosta kushichishpa rupachihushkankunapi vinuta talishpa rurapayanahun. Kankuna Jesukristuta kirishkaykichirayku Yaya Diosrayku kawsahushkaykichiwa ñawpa wiwata rupachihushkawashina payta kushichihunkichi. Chayrayku wañuchiwanankuna kashpaynipas kushikunilla, tukuy

kankunawa pakta kushikunilla Yaya Diosta kushichishpa kawsahushkanchirayku.
18 Chasnallatata kankunapas ñukawa parihu kushikuychi.

Pablo kwintan Timoteomanta Epafroditomantapas

19 Amunchi Jesús munashpanka Timoteota utkalla kankunama kachasha kankunata sinchikuchinanpa. Pay chaymanta kutimushpan kwintawanka imashnami kawsahunkichi nishpa. Chayta yachashpaynimi ñukapas kushikushpayni sinchikusha.
20 Mana tiyanchu Timoteomanta ashwan shuk runa ñukashina kankunata yuyakka. Paymi tukuy shunkunmanta pacha munan kankunata yanapanata alita rurashpa kawsanaykichipa.
21 Chay shukkunaka paykuna kikinraykulla yuyarishpa kawsanahun manami yuyarinahunchu Jesukristupa munashkanta.
22 Kankuna yachankichi Timoteo alita rurashpa kawsahushkanta. Shuk ali wawa yayanta yanapahushkashina payka ñukata yanapawan Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinata.
23 Chayrayku yuyarini payta utkalla kankunama kachanata, apukuna kay karselmanta llukshichiwankakunachu manachu nishpa yachashkayniwasha.
24 Payta kachanayashpaynipas Amunchi Jesukristupi sinchikuni, pay yanapawashpan ñukapas kankunata utkalla rikuk rinata.
25 Shukta kunan kachanayni tiyan nishpa yuyarishpayni wawkinchi Epafroditota kuti kankunama kachahuni. Payka ñukaraykuka ali yanapawakmi. Ñukawa pakta Yaya Diospa shiminta yachachik kan. Runakuna ñukanchita parisichishpankunapas ñukawa pakta Jesukristumanta rimashpalla katirka. Kankuna kikin payta ñukama kachashkankichi tukuy munashkaynikunapi yanapawananpa.
26 Pay tukuy kankunata yapa rikunayashpan kankunama kachahuni. Yachashpan unkushka kahushkanta yachashkaykichita, yapa yuyarishpa kahu kankunarayku.
27 Shutipami unkushka karka. Ña wañunalla kahurka. Chasna kashpanpas Yaya Dioska payta llakichishpan ampirka. Chasna payta ampishpan mana payllatachu llakichirka. Ashwan ñukatapas llakichirka chay achka llakirihushkaynimanta mana ashwanta llakirinaynipa.
28 Chayrayku payta utkalla kankunama kachahuni kankunata rikuk rinanpa, payta rikushpaykichi

kushikunaykichipa. Chasna pay kankunapi kahushpan ñukapas kankunamanta manana yapa yuyarishpachu kasha.
29 Kankunapi paktashpan Jesukristuta kirik wawkinchi kashkanrayku payta kushikushpa yaykuchiychi. Tukuy payshina kirik wawkikunatapas alita yuyashpa kawsaychi.
30 Jesukristupa kamachishkanta rurahushkanpi Epafroditoka yapa sinchita unkushpan ña wañunalla karka. Wañushanpas nishpa yanapawananpa shamushka kashpan kankunaranti yanapawahun kankuna karu llaktapi kahushkaykichirayku mana atipawashpaykichi yanapanata.

3

Jesukristuwa kawsanamanta kwintan

1 Wawkinikuna paninikuna, imashna pasanaykichi kashpanpas kayta kankunata rimani: Amunchi Jesusta yuyashpa kushikuychi. Achka kuti chasnallatata killkashpaynipas mana amirinichu kutikashka chayllatata kankunata rimanata. Chasna kuti rimashkaynika kankunata yanapankami.
2 Alita kuyrariychi chay kankunata waklichinayak runakunamanta. Paykunaka llullachishpa yachachikkuna kashpankunami yuyaykichita pantachichishpa waklichinayanahun. Ñukanchishina ishpanaykichi kara puntata pitinaykichi tiyan Yaya Diospa wawankuna kanaykichipa nishpa yachachinahun.
3 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan Yayanchi Diosta tukuy shunkunchimanta pacha kushichishpa kawsashpanchi paypa wawankuna kanchi. Jesukristuranti kishpichiy tukushpanchimi yapa kushikunchi. Mana yuyarinchinachu ishpananchi kara puntata pitishpara Yaya Diospa wawankuna kananchita nishpa.
4 Ñawpa ñukapas yuyaripayarkani, alita Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishpaynimi Yaya Diospa wawan kani nishpa. Ñukami tukuy runakunamanta ashwan alita Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsashkaynita yuyarini.
5 Moisespa killkashkanpi rimashkanshina yayaynika pusak punchayu kahushpayni ishpanayni kara puntata pitirka. Kikin israel runami kani, yaya rukunchi wañu Benjaminpa miraymanta. Yayaynipas, mamaynipas kikin israel runakuna kashkankunarayku, ñukapas kikin israel runami kani. Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasukkunamanta ashwan alita kasuk fariseokuna nishkankuna muntunmanta karkani.

6 Nima pi atiparkachu ñukamanta mana alita rurashkaynita
rimanata. Yapa munashpayni tukuy israel masinikuna
Yaya Diosta alita kasushpa kawsanankunapa, Jesukristuta
kirikkunata yapa piñarirkani. Runakunata yuyayninkunapi
pantachichinahun nishpayni paykunata apishpa kachapa-
yarkani apukuna kastiganankunapa.
7 Ñawpa yuyarirkani tukuy chay kamachishkankunata ka-
sushpayni Yaya Diospa rikushkanpi ali kanaynita. Ku-
nanka Kristuta kirishpayni yuyarini, tukuy chay ñawpa
yuyarishkaynikunaka mana ali kashpankuna runakunata
arkanahun uchankunamanta llakichiy tukunankunapa.
8 Tukuy ñawpa yachakushkaynikunata kunanka nima
imatashina rikunina Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik
Jesuska Amuyni tukushpan. Tukuy maykantami runakuna
ali kananta yuyarinahun, chaytaka wasuratashina
sakishkani Kristullapi sinchikunaynipa.
9 Paywa tantaylla kawsanallatami munani. Manana
yuyarinichu Moisespa killkashkan kamachishkakunata ka-
sushkaynirayku ali tukunata Yaya Diospa rikushkanpi. Ash-
wan yachani Kristupi sinchikushpaynilla Yaya Dios uchayni-
manta pichawashkanta paypa rikushkanpi ali kanaynipa.
10 Yapa munani Jesukristuta tukuy uras ashwan alita
riksinata. Payka Yaya Diospa atun yachayninwa kashpan
wañushkanmanta kawsarimushka. Yapa munani ñukapas chay
atun yachayninta riksinata. Munani Kristushina parisi-
nata tukuypi Yaya Diospa munashkanllata rurak kanaynipa.
Imashnami pay wañushpan tukuypi Yayan Diosta kasuk
kananta rikuchirka, chasnami ñukapas munani payshinal-
latata kasunata wañunaynikama.
11 Chasna payta kasushpa kawsashpayni kirini ñukapas
payshina wañushkaynimanta kawsarinaynita.

Pablo kirikkunata kunan payshina tukuy uras Jesukristupa munashkanta ashwan alita rurashpa kawsanankunapa

12 Ñukaka manara yachanirachu Jesukristushina alillata
rurashpa kawsanata. Chayta yachashpayni mana mu-
nanichu chasnalla kiparinata. Ashwan tukuyta rurani, Yaya
Dios munashkanshina alillata rurak tukunaynipa, Jesukristu
ñukata paypa yuyashkan runanta rurawashkanrayku.
13 Wawkikuna panikuna, kuti rimashkaykichi manarami
Yaya Dios munashkanshinarachu tukushkani. Chasna kash-
pan tukuy chay ñawpa rurashkaynita sakishpayni manana
yuyarininachu. Tukuyta rurani Yaya Diospa munashkanta
tukuypi alita rurak tukunaynipa.
14 Tukuy atipashkaynita rurani siluma kushilla paywa
pakta kawsak rinaynipa. Yapa munani Yaya Dios

kushikushpa yaykuchiwashpa kushichiwananta. Jesukristu ñukanchita yanapashpan siluma kawsak rinanchipami Yaya Dioska ñukanchita akllashka.
15 Kankuna shutipa Jesukristuta kirishpa kawsashpaykichika chay rimashkaynishinami kankunapas yuyarinaykichi tiyan. Shuk parti mana yachachishkaynishina yuyarishpaykichika Yaya Diosmi chaytapas kankunata asirtachinka.
16 Tukuy ña yachakushkanchikunata akuychi alita rurashpa katishunchi.
17 Wawkikuna panikuna, ñukashina kankunapas kawsaychi. Chaymantapas yachachishkanchita kasukkunapa kawsahushkankunata rikuychi, chasnallatata kankunapas kawsanaykichipa.
18 Achka runakuna yachachishkaynita uyashpankunatata Jesukristu kruspi wañushkanta chiknishpankuna mana kirinahunchu. Paykunaka Jesukristupa kuntrankunami kanahun. Achka kuti ña paykunamanta kankunata rimashkani. Kunan kutikashka llakirishpa wakashpa rimahuni.
19 Chay runakunata Yaya Dioska nina mana wañukma kachanka. Yaya Diosta mana kasunayashpankuna mikunallata yuyarishpa kawsanahun. Pinkaypakunata rurahushpankunapas kushilla kawsanahun. Yaya Diosta mana yuyarishpankuna tukuy kay allpapi tiyashkakunallata yuyarishpa kawsanahun.
20 Ñukanchika mana chasna kawsananchi tiyanchu. Yachanchi siluka llaktanchi kananta. Chay silumanta Amunchi Jesukristu shamunanta chapashpa kawsahunchi ñukanchita pushashpan kishpichinanpa.
21 Chasna silumanta shamuhushpan pay tukuyta kamachik tukuyta atipak kashpan kay wañuna aychanchita mushuyachinka paypa suma mana wañuk aychanshina kananpa.

4

Kushikushpa Jesukristuta katishunchi

1 Chayrayku munashkayni wawkinikuna paninikuna, Jesukristuta alita katiychi payta kasushpa kawsanaykichipa. Kankunata yuyashpayni yapa rikunayani. Kankuna Yaya Diospa shiminta yachachishkaynimanta alita kirishkaykichirayku yapa kushichiwankichi.
2 Pani Evodia, pani Síntike, kankunata rimani: Jesukristuta kirishkaykichirayku yuyanakushpa shuk yuyayllawa kawsaychi.
3 Yachachik masini, kanta tapuni chay panikunata yanapanaykipa shuk yuyayllawa kawsanankunapa. Chay

panikunaka parisinakunata mana manchashpa yapa yanapashkakuna wawki Klementewa shuk wawkikunawa pakta Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachihushkanchipi. Yaya Dios tukuy paykunata alita riksin. Shutinkunaka killkarishka kanahun wiñaypa paywa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi.

4 Jesukristuta kirishpa kawsahushpaykichi tukuy uras kushikuychi. Kutikashka rimani: Kushikushpalla kawsaychi.
5 Tukuy runakuna riksinankunapa llakichik yuyak runakuna kashkaykichita, yuyanakushpa kawsaychi. Jesukristuka ñami shamunka.

6 Mana nima imarayku yapa yuyarishpa kawsaychichu. Ashwan Yaya Diosta tukuypi tapuychi kankunata yanapananpa. Ali yuyaywa agradesishpa tapuychi.
7 Chasnashpaykichimi Yaya Dioska kankunata kushillayachinka yuyarinanchimanta pasa, nima imata manchashpa kawsanaykichipa. Paymi kankunata yanapanka shunkuykichipi, yuyaykichipipas kushikushpa Jesukristuwa pakta kawsanaykichipa.

Ali ruranakunallata yuyariychi

8 Chaymanta wawkikuna panikuna, tukuy shutipa rimanakunata, tukuy maykanmi Yaya Diospa rikushkanpi, runakunapa rikushkanpipas ali rimanakuna, ali ruranakunapas kan, chaykunata yuyarishpa kawsaychi. Tukuy ali yuyaykunallata, ali ruranakunallata, tukuy munaypakunata, tukuy ali kushichik rimanakunata yuyarishpa kawsaychi. Tukuy runakunapa ali rurahushkankuna, maykanmantami shukkunaka rimanahun yapa alimi nishpa, tukuy chaykunata yuyarishpa kawsaychi.

9 Tukuy yachachishkaynita alita kasushpa kawsaychi. Kankuna ali rimashkaynita uyashkankichi, alita rurashkaynitapas rikushkankichi. Chayrayku kankunapas ñukashina alita rimashpa rurashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi ñukanchita kushilla kawsayta kuk Yaya Dioska kankunawa pakta kawsanka.

Pablo Filiposmanta kirikkunata agradesin yanapashkankunarayku

10 Amunchi Jesukristuta kushikushpa agradesini, kankuna yuyawashpaykichi kuti kullkita kachawashkaykichirayku. Yapa yanapawanata munashpaykichipas unayta mana atiparkankichichu kullkita kachawanata.

11 Mana rimanayanichu, kullkini pishiwahushpan kacha-
paychi nishpa. Ñukaka ñami yacharishkani tiyawashkanllawa
kunkaylla kawsanata.
12 Achka tiyawashpan mana tiyawashpanpas yacharishka-
nimi kushilla kawsanata. Saksakta mikushpayni mana
mikushpaynipas achka imayu kashpayni mana imayu kash-
paynipas ñami yacharishkani kushilla kawsanata.
13 Parisishkaynipi Jesukristu sinchikuchiwashpan tukuy
paypa munashkanta atipani ruranata.
14 Chasna kashpanpas alita rurashkankichi mu-
nahushkaynipi yanapawashkaykichirayku.
15 Kankuna Filipos llaktapi kawsakkunaka alita
yachankichi nima shuk llaktapi kawsak kirikkuna
yachachishkaynirayku agradesiwashpa kullkiwa
yanapawashkankunata. Masedonia allpaykichipi
llaktakunamanta llukshishpayni shuk llaktakunapi chay
suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
yachachinaynipa, puntirumanta pacha kankunallami
alita yachachishkaynirayku agradesiwashpa kullkita
kachapashkankichi.
16 Tesalónika llaktapira kahushpayni ña achka kuti
ofrendaykichita ñukarayku kachashkankichi shuk ima
pishiwahushkata rantinaynipa.
17 Tukuy chaykunarayku agradesishpayni kankunata
mana tapunichu kutikashka ñukarayku ofrendaykichita
kachapanaykichipa. Ashwan munanimi ofrendaykichita
kuwashkaykichirayku Yaya Dios kankunata alita rurak
runakuna kankichi nishpa kushichinanpa.
18 Ñami apishkani kachawashkaykichi kullkita wawkinchi
Epafroditomanta. Chayraykumi kunanka mana nima ima
pishiwahunchu, ña achka tiyawan. Chasna kachapashkay-
kichiwa Yaya Diosta yapa kushichishkankichi.
19 Chasna kashpan Yaya Dios maykantami kasushpa
kawsani kankunatapas tukuy ima pishihushkanta kunka.
Tukuy ali tiyashkakunapa amun kashpan Yaya Dios
Jesukristuwa kankunata tukuy munashkaykichita kunka.
20 Chasna yapa ali kashpan akuychi tukuy
uras wiñayparayku Yayanchi Diosta atunyachishpa
kushichishunchi. Chasna kachun.

Pablo kirikkunata saludan

21 Tukuy chaypi Jesukristuta kirik masinchikunata salu-
dapaychi. Tukuy ñukawa kahuk wawkikunapas kankunata
saludanahun.
22 Chaymanta tukuy kaypi kahuk Jesukristuta kirik
masinchikunapas kankunata saludanahun. Kankunata yapa

yuyashpankuna tukuymanta ashwan saludanahun romano tukuymanta atun apupa runankunamanta Jesukristuta kirikkuna.
23 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan munashkanta karan shuk kankunapi paktachichun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turikichikuna Pablo, Timoteo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA KOLOSA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo Timoteowa Kolosa llaktapi kawsak Jesukristuta kirik masinkunata saludanahun

1-2 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo wawki Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi. Ñuka Pablo Yaya Dios munashpan Jesukristupa apostolnin tukushkani. Kankuna Kolosa llaktapi Jesukristuta kirik masinchikuna Yaya Diospa akllashkan runankunarayku kay kartata killkahunchi. Yayanchi Dios kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Pablokuna Yaya Diosta kirik masinkunarayku mañanahun

3 Tukuy uras Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta kankunarayku mañashpa agradesinchi.

4 Sumakta Kristu Jesusta kirishpa kawsahushkaykichita uyashkanchi. Chaymantapas yachashkanchi tukuy ñukanchi kirik masikichikunata yuyashpa kawsanaykichita.

5 Chasna kawsahunkichi yachashkaykichirayku siluma rinaykichita, chaypi Yaya Dios kankunarayku wakaychashkan alikunata kuy tukunaykichipa. Chasna tukunaykichita yachashkankichi shutipa kashkata riksichik suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta uyashpaykichi.

6 Chay yachakuhushkaykichi shimi tukuy llaktakunapipas paktahun. Achka runakuna chayta kirishpankuna Jesukristuta kasuk tukuhunkuna. Chaymantapas imashnami kankuna puntiru chay shimita uyashkaykichimanta pacha ashwanta ashwanta kasushpa kawsahunkichi, chasnallatata tukuy parti kirikkunapas kawsahunkuna. Chay shimita uyashpaykichi asirtashkankichi Yaya Diosmanta shutipa kashkata rimak kananta, paylla munashpan ñukanchita uchanchikunamanta pichananta ñukanchirayku rurashkanpi sinchikushpanchi.

7 Chaytaka munashka wawkinchi Epafrasmi ñukanchiwa pakta sumakta kankunata yachachirka. Kristuta alita kasuk kashpan kankunata sumakta yanapashka.

8 Chaymantapas paymi ñukanchita kwintak shamurka Yaya Diospa Espíritun kankunata yanapashpan yuyanakushpa kawsahushkaykichita.

9 Chasna wawkinchi Epafras kwintawashkanmanta pacha tukuy uras mañahunchi Yaya Dios kankunata yanapananpa. Kankunarayku mañahunchi Yaya Diospa munashkanta alita

riksinaykichipa, chaymanta paypa Espíritun kankunata yanapananpa, yachaywa kawsanaykichipa alita asirtashpa maykanmi Yaya Diosmanta maykanmi supaymanta.

10 Chasna atipankichi Yaya Diospa munashkanta rurashpa, payta kushichishpa kawsanata, tukuy alikunata rurashpa, imashnami kawsanaykichi tiyan payta riksishkaykichirayku. Chaymanta ashwanta ashwanta Yaya Diosta riksishpa rihunkichi.

11 Chasna kawsashpaykichimi Yaya Dios kankunata atun yachayninwa yanapanka, parisinakuna kankunapi paktashpanpas sinchikurishpalla katinaykichipa. Chasnami imashna pasahushpaykichipas mana sampayashpa payllata kasushpa kawsankichi.

12 Chaymanta kushikushpa Yaya Diosta agradesinkichi. Payka kankunata tukuy ñukanchiwa pakta wawankunata rurarka shuk puncha paywa pakta silupi suma chuya punchapi kawsananchipa.

13 Payka ñukanchita kishpichishka supaypa kamachishkan kashkanchimanta, yuyashkan Wawanpa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsananchipa.

14 Pay ñukanchirayku kruspi wañushpan Yaya Dioska uchanchikunamanta llakichishpan ñukanchita kishpichishka.

Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dioska ucharanti piñayninta pasachirka

15 Jesukristu Yayanwa chasnalla yachayyu yuyayyu kashpan runa tukushpan ñukanchita riksichirka imashnami mana rikuypa Yayan Dioska. Manara nima ima rurashka kashpanra pay ña tiyarka. Chayrayku tukuy rurashkakunamanta pasami kan.

16 Yaya Dios munashpan Kristuka tukuy silupi allpapi tiyashkakunata rurarka, rikuypakunata, mana rikuypakunatapas. Tukuy mana rikuypa atun yachayyu kamachikkunata, tukuy shuk kamachikkunatapas Kristumi Yayan Diospa yachayninwa rurarka tukuy payrayku kanankunapa.

17 Manarapas nima ima tiyahushpanra Kristuka ña tiyarka. Pay mana tiyamaka, ñukanchipas manami tiyanchimachu karka. Pay tukuyta kuyrashkanraykullami kunankama tukuy tiyan.

18 Chaymantapas Kristumi tukuy kirikkunata kamachik tukushka, imashnami umanchika tukuy aychanchita purichin. Payka tukuy wañushkakunamanta puntiru wiñayparayku kawsarirka tukuymanta atun apu kananpa.

19 Kristu paypa Wawan kashkanrayku Yaya Dioska munarka tukuypi paywa parihu chasnalla yuyayyu musyayyu yachayyu atipayyu kananpa.

20 Chaymantapas Yaya Dios munarka Kristuwa tukuyrayku
paywa shuk alichanata ruranata. Kristu kruspi wañushpan
yawarnin shuturishkanrayku ucharanti piñayninta
pasachirka. Chasna kashpan tukuy silupi tiyakkunarayku,
kay allpapi tiyakkunaraykupas Yaya Dios Kristuwa
alichashka tukuy atipananchipa paywa kushilla kawsanata.
21 Kankuna ñawpa manara Yaya Diosta kasuk kashpaykichi
uchallata rurashpa, Yaya Diosta chiknishpa piñarishpa kawsa-
payarkankichi.
22 Kunanka Yaya Diospa Wawan Kristu runa tukushpan
wañushkanrayku Yaya Dios uchaykichikunaranti piñayninta
pasachirka kushillana paywa kawsanaykichipa. Chayta ru-
rarka shuk puncha kankunata paypa puntanpi suma ucha
illata churananpa, nima pi kankunamanta atipananpa mil-
laypata rimanata.
23 Chasna paypa puntanpi paktanaykichipa kankuna
tukuy uras chasnalla payta kirishpa kawsanaykichi
tiyan. Chaymantapas silupi Yaya Dioswa pakta kawsak
rinaykichita chapashpalla kawsanaykichi tiyan. Chayma
rinaykichita yachashkankichi chay suma ali shimita
Jesukristu runakunata kishpichinanmanta uyashpaykichi
kirishkaykichirayku. Chay uyashkaykichi suma ali shimita
tukuy mundupi kawsak runakunapas uyashkakuna. Ñuka
Pablopas chay shimitami yachachik kani.

*Pablo riman Yaya Dios payta akllashkanta tukuy kirikku-
nata yanapananpa*

24 Kay karselpi parisihushpaynipas mana imananchu.
Kushikuhunilla yachashpayni kay parisihushkaynika
kankunata yanapak kananta. Kristu parisirka ñukanchi
runakuna atipananchipa payta kirikkuna tukunata.
Ñuka kunan aychaynipi parisihuni, maykanmi pishin
Kristu parisinaynita rimashkanta paktachinaynipa.
Chasnami payta kirikkunata sinchikuchini, chaymantapas
achka runakunata yanapani paywa shuk aychashina
tukunankunapa. Ñukanchi Kristuta kirikkunaka paypa
aychanshinami kanchi.
25 Kristuta kirikkunatami yanapanaynipa Yaya Dioska
ñukata akllawarka. Payka munanmi tukuy paypa shiminta
mana pishichishpa kankunata yachachinaynipa.
26 Chay shimita Yaya Dioska tukuy yaya rukunchi
wañukunata manara riksichishkanta kunan shuti ñukanchi
payta kirikkunata riksichishka.
27 Yaya Dios kikin munashpan ñukanchi kirikkunata rik-
sichirka chay ñawpa mana riksishkanchi rimashkan yapa

ali suma ruranayashkanka tukuy allpakunamanta runakunarayku kananta. Chay ñawpa mana riksishkanchi shimika kan Kristu kawsan kankuna mana israel runakunapipas nishpa. Chasna kashpan kankunapas paywa pakta tantaylla silupi kawsanata chapashpa kushillana kawsankichi.

28 Kristu ñukanchita kishpichik kanantami tukuy runakunata yachachihunchi, tukuy paykunata kunashpa yachachishpa Yaya Dios tukuy yachayta kushkanwa. Munanchimi Kristuta kirishpankuna yachakushpa yachakushpa rishpankuna ali kirikkuna tukunankunata.

29 Chayrayku Kristu sinchikuchiwashpanmi alita asirtachishpa, mana sakishpa tukuy kankunata yachachihuni.

2

1 Wawkikuna panikuna, munani yachanaykichipa, kankunata mana riksishpaynipas yapa yuyashpayni mana sakishpa mañahuni Yaya Diosta kankunarayku. Chasnallatata rurahuni Laodisea llaktapi kirikkunarayku shuk mana riksiwak kirikkunaraykupas.

2 Payta mañahuni tukuy kankunata yanapananpa parihulla ashwan yuyanakushpa kawsashpaykichi shunkuykichipi sinchikuchiy tukunaykichipa. Atunta payta tapuni ñawpa manara nima pita alita riksichishkanta kunan alita riksishpaykichi sumakta asirtanaykichipa. Chay ñawpa manara riksichishkanka kanmi Kristuta kachashpan ñukanchirayku rurashkan.

3 Jesukristullami Yaya Diospa suma ali yachayninta, ali yuyayninta ñukanchita riksichin.

4 Chayta kankunata rimani nima pi ali shimikunawa llullachishpa yuyaykichita pantachichinanpa.

5 Kankunawa mana kahushpaynipas yuyaynipika kankunawa pakta kahuni. Chayrayku shuk yuyayllawa kahushkaykichita, Kristuta alita katihushkaykichita yachashpayni kushikuni.

Jesukristuwa tantaylla mushu kawsanamanta riman

6 Imashnami Jesukristuta yuyashpa kayashkankichi Amuykichi kananpa, chasnashina payllata kasushpa kawsaychi.

7 Shuk kaspi sumakta ankuyashpan alita wiñan. Chasnashina kankunapas yachakushkaykichishina Jesukristuta sumakta kirishpa, mana sakishpa kawsanaykichi tiyan, Yaya Diosta achkata agradesishpa.

8 Alita yuyariychi, mana shukkuna runakunapa yuyarishkankuna kirinakunawa yanka llullachina shimikunawa kankunata pantachichinankunapa. Chayka

runakuna yaya rukunkunamanta yachakushkankunallami, chaymantapas kay mundupi kamachik supaykunapa yuyachishkankunami, manami Kristumantachu.

9 Kristulla Yaya Diosllatata kashpan tukuypi paywa parihu chasnalla yuyayyu musyayyu yachayyu atipayyu kan.

10 Kankunaka Kristuwa shukllashina kashkaykichirayku Yaya Dios kankunapipas kawsan. Kristuka tukuy apukunapa apunmi, tukuy yachaywa kahukkunamanta, angelkunamanta, supaykunamantapas ashwan atun kamachikmi.

11 Kankuna Kristuwa shukllashina tukushkaykichi uras payka tukuy mana alita rurashkaykichimanta kankunata kishpichirka manana chay mana alikunata rurashpa kawsanaykichipa. Chasnami shunkuykichipi pitichirishkashinana tukushkankichi, mana aychallapichu, imashnami ñukanchi israel runakuna rurapayanchi.

12 Bawtisarishpanchimi Kristuwa shukllashina kashpa ñawpa kawsashkanchita sakishpanchi paywa pakta wañushpa urku uchkupi taparishkashina tukushkanchi. Chasnallatata kirishkanchiraykumi paywa pakta kawsarishkashina mushu kawsaytana charinchi. Yaya Dios yanapashpan kirishkanchi Kristuta wañushkanmanta kawsachishka kashpan yapa atun yachayyu kananta.

13 Imashnami shuk wañushka runa mana atipanchu ruranata nima imata, chasnashinami ñawpaka kankunaka shuk wañushka runashina mana atipashkankichichu alikunata ruranata. Uchayu kashpaykichi yapa millaypata rurashpa kawsashpaykichi Yaya Diospa rikushkanpi wañushkashina karkankichi. Chasna kashpanchi Yaya Dioska ñukanchita Kristuwa pakta kawsachishkashina, uchanchikunamanta llakichishpan yuyayninchita mushuyachishka, Kristuwa shuk yuyayllawa alita rurashpa kawsananchipa.

14 Yaya Diospa kamachishkanta mana alita paktachishpanchi uchayu karkanchi. Chay uchanchimantami Yaya Dios ñukanchita kastiganan karka. Kristu ñukanchiranti kruspi wañushpan Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunamanta llakichirka. Chasna liwishkanchita pagakshina ñukanchita uchanchikunamanta kishpichirka manana nima pi payta atipananpa rimak rinata mana alita rurashkanchikunamanta.

15 Kristuka kruspi wañushpan Yaya Dioska tukuy chay ñukanchita kamachik supaykunata winsirka manana ñukanchita kamachikkuna kanankunapa. Chasna rurashpan rikuchirka Kristu tukuy paykunamanta yapa pasa atipak kananta.

Pablo yachachin runakunapa yuyayninkunata katina mana ali kananta

16 Tiyan kasna rimak runakuna: Shuk mikunakunata
mikushpaykichika shuk upyanakunata upyashpaykichika
Yaya Diospa rikushkanpi mana alitachu rurankichi nishpa.
Chaymanta karan watapi tantarina punchakunata, mushu
killakunata, samana punchakunata kamachishkakunapi
rimashkashina mana pasashpaykichika Yaya Diospa
rikushkanpi mana alitachu rurankichi nishpa. Chasna
rimashpankunapas paykunata mana kasuychichu.
17 Tukuy chaykunawa manara Jesukristuta kachashpan
Yaya Dios yuyachinayarka ñukanchi Jesukristupi
sinchikukkunarayku ruranan kashkata. Kunanka Jesukristu
shamushpan ñukanchirayku rurashkanwa mushu kawsayta
kushkanwa Yaya Dioska ñami paktachishka tukuy chay ñawpa
kamachishkan mikunawa, tantarinakunawa, tantarina
punchakunapi ruranakunawa yuyachinayashkanta.
18 Chay kankunata llullachik runakunata ama kiriychichu.
Paykuna Yaya Diospa puntanpi nima imachu kani nishpa
alishina tukushpankuna angelkunata mañashkankunawa
paykuna kikinta atunyachirinahun. Muskuypishina
rikushkankunamanta kwintashpankuna shukkunata
kasuchinayanahun. Paykuna kikin yuyayninkunallata
katishpa yanka munay atunyachirinahun.
19 Chasna yuyarik runakunaka Kristuta mana
kasunahunchu. Ñukanchi kirikkunaka Kristupa
aychanshinami kanchi. Payka chay aychata purichik
umashina kashpan tukuy ñukanchita kamachihun.
Tukuy ñukanchi shuk yuyayllawa payta kasushpa alita
yanapanakushpa kawsashpanchika ashwanta ashwanta
sinchikushpa Yaya Diospa munashkanta rurashpa rihunchi.
20 Imashnami shuk wañushka runaka ñawpa kawsashkanta
sakishka, chasnashina kankunapas wañushkashina
kashkaykichirayku sakishkankichi kasunata runakuna
kasuhushkankuna kirinakunata. Kristuwa shukllashina
tukushkaykichirayku pay wañushpan kankunapas
ñawpa kawsashkaykichita sakishpaykichi wañushkashina
tukushkankichi. Chasna kashpan ¿imaraykutaya kunan
kuti Yaya Diosta mana kasukkunashina runapa
yuyarishkankunata kasunayankichi?
21 Paykunaka rimanahun: Kayta llankanaka mana alichu.
Chaykunata mikunaka mana alichu. Chay shuk imakunata-
pas apinaka mana alichu nishpa.
22 Chay kamachinakunaka yachachinakunaka runa
yuyaylla kanahun. Imakunawa ruranakunamantalla
rimanahun, maykankunami tiyan shuk raturaykulla runata
sirvihushkanpi tukurinankunapa.

23 Puntiru yuyarishpa chay kamachinakuna yachachinakuna ali yachaywa rimarishka kanahun. Ñukanchita rimanahun runakuna yuyarishkankunata imashnami Yaya Diosta kushichinanchi tiyan nishpa. Yachachinahun imashna rurashpami ñukanchi kikinta mana atunyachirinchichu nishpa, imashnami aychanchita parisichinanchi tiyan ali tukunanchipa nishpa. Tukuy chaykuna ali rikurishpankunapas manami alichu kanahun. Nima imapi yanapakchu kanahun Yaya Diosta kushichishpa kawsananchipa. Ashwan runakunata sinchikuchinahun mana ali munashkankunata katishpa, paykuna kikin yuyarishkankunamanta rurashkankunamanta atunyachirishpa kawsanankunapa.

3

Jesukristuwa pakta kawsanamanta riman

1 Kankuna Jesukristuwa shukllashina tukushkaykichi-rayku Yaya Dios payta wañushkanmanta kawsachimushpan kankunapas wañushkashina kashkaykichimanta kawsachiy tukushkashina kahunkichi alitana rurashpa kawsanaykichipa. Chayrayku yachashpaykichi Kristu Yaya Diospa kuskan parti tiyahushkanta tukuy ima tiyashkata kamachinanpa, ashwanta ashwanta paypi sinchikushpa tukuy munaywa paypa munashkanta rurashpa kawsaychi.

2 Yaya Diosma rina kahushkaykichita yuyarishpa payllata kushichishpa kawsaychi. Manana kay allpallapi kawsanata yuyarishpa runapa munashkanta katishpa kawsaychichu.

3 Yuyariychi wañushkashina tukushkaykichita manana ñawpashina kawsanaykichipa. Kunanka kawsachiy tukushkashina Kristuwa kawsahunkichi Yaya Dioswa pakta. Chay mushu kawsanaykichika runakunarayku pakallashinami mana asirtaypa kan.

4 Kristu kankunata paywa pakta kawsayta kuk kuti kay allpama shamuhushpan tukuy runakuna payta rikushpankuna kankunatapas paywa pakta suma ucha illa chuyahlla kahushkaykichita rikunkakuna.

5 Chayrayku ama munaychichu Yaya Diosta mana ka-suk runakunashina kawsanata. Millaypata ruranaykichita sakiychi. Manana musayaychichu. Manana aychaykichiwa pinkaypa ruranakunata ruraychichu. Manana tukuy sinchi musyanaykichita kasushpa, nima millaypa munanaykichita yuyarishpa kawsaychichu. Manana tukuy imakunata mu-narishpa kawsaychichu. Chasna imakunata munarishpa kawsashpaykichika Yaya Diosta yuyanaykichi imata imaku-nallatana yuyashpa kawsankichi.

6 Chasna mana ali ruranakunamanta Yaya Dios sinchita piñarishpan tukuy payta mana kasukkunata sinchita kastiganka.

7 Ñawpa kankunapas Yaya Diosta chay mana kasukkunashinallatatami mana alita rurashpa kawsapayarkankichi.

8 Kunanka Yaya Diosta kasushpa kawsashpaykichi manana piñarishpa, nima pita chiknishpa kawsaychinachu. Manana millaypata rurashpa, kaminakushpa, nima pinkaypa shimikunata rimashpa kawsaychinachu. Tukuy chaykunata sakiychi.

9-10 Manana shukwa shukwa llullanakushpa kawsaychinachu. Imashnami shuk yapa mawka liki liki llachapata wichunchi, manana valinnachu nishpa, chasnashina chay ñawpa millaypa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Dios kankunata mushu runata rurashkanrayku chay mushu runashina kawsaychi. Chasna kashpaykichi Yaya Dios mushu runata rurashkaka yanapashpan yuyaykichika mushuyashpa rihun ashwanta ashwanta payshina alillata rurak tukushpa payta alita riksinaykichipa.

11 Mana imananchu israel runa, mana israel runa kashpanchipas. Mana imananchu ishpananchi kara puntata pitishka, mana pitishka kashpanchipas. Mana imananchu shuk allpamanta runa kashpanchipas, killkata mana yachak runa kashpanchipas, patronyu runa, mana patronyu runa kashpanchipas mana imananchu. Tukuy ñukanchikuna chikan chikan runakuna kashpanchipas kunanka Kristu ñukanchipi kawsahushpan Yaya Diospa rikushkanpika tukuy parihulla kanchi. Kristuka tukuy ñukanchipi kawsak kan, paylla tukuyta ruran.

Alikunallata rurashpa kawsananchi tiyan

12 Yaya Dios kankunata yapa yuyashpan akllarka paypa wawankuna kanaykichipa. Chasna Yaya Diospa wawankuna kashpaykichi shukwa shukwa llakichinakushpa kawsaychi. Ali shunku runakuna kaychi. Ama yuyariychichu shukkunamanta ashwan ali kanaykichita. Shukkuna kankunata chiknishpa rimashpankunaka ali yuyaywa alillata ayniychi. Ama utkalla runa masikichita piñariychichu, nima sampayaychichu paykunata yanapanata.

13 Shuk runakuna kankunata mana alita rurashpa piñachinayashpankunaka ali yuyaywa awantaychi. Shuk runa kankunata mana alita rurashpanka llakichiychi. Amunchi Jesukristu kankunata uchaykichimanta llakichishkanshina, kankunapas runa masikichita mana ali rurashkankunamanta llakichishpa kawsaychi.

14 Tukuy ali ruranaykichimanta ashwan alimi kan shukwa
shukwa yuyanakushpa kawsana. Yuyanakushpa kawsash-
paykichimi shuk yuyayllawana kawsankichi, nima ima
arkashpa.
15 Kristu ñukanchirayku alichashpan Yayan Dioswa,
chaymantapas shukwa shukwa kushillana kawsananchipa,
tukuy uras atipashkaykichita ruraychi tukuywa kushilla
kawsanaykichipa. Yaya Dioska ñukanchita akllarka shuk
aychashinalla kashpanchi shukwa shukwa yuyanakushpa
kushilla kawsananchipa. Chayrayku Yaya Diosta
agradesishpa kawsaychi.
16 Kristupa ali shiminta tukuy uras yachakushpa yu-
yarishpa kawsaychi. Chay shimita yachaywa yachachi-
nakushpa, sinchikuchinakushpa kankunapura kawsaychi.
Chasna shukwa shukwa yanapanakuychi Kristuta ashwan
alita katinaykichipa. Yaya Diosta tukuy shunkuykichimanta
pacha agradesishpa takiychi salmokunata, korokunata, Yaya
Diospa Espíritun yuyachishkan takinakunatapas.
17 Tukuy rimahushkaykichi, tukuy rurahushkaykichi
Amunchi Jesukristu munashkanshina kachun. Pay
alichashpan Yaya Dioswa kwintananchipa Yaya Diosta
agradesishpa kawsaychi.

Imashnami Jesukristuta kasushpa kawsanaka

18 Kankuna kusayu panikuna, kusaykichita alita kasushpa
kawsaychi. Chasnami Jesukristuka munan kawsanaykichipa
payta kirikkuna kashpaykichi.
19 Warmiyu wawkikuna, warmikichita alita yuyaychi.
Warmikichita ama chiknishpa kawsaychichu.
20 Wawakuna, mamaykichita yayaykichita alita kasushpa
kawsaychi. Chasna kasushpaykichimi Yaya Diosta
kushichinkichi.
21 Yayakuna mamakuna, wawaykichita yuyashpa mana
yankamanta piñachishpa wiñachiychi, paykuna manchak
mana tukunankunapa yachakunata manana munakkuna.
22 Patronyu runakuna, patroykichita tukuypi alita ka-
sushpa kawsaychi. Ama paypa rikuhushkanllapi alita ka-
sukshina kaychichu paykunata kushichinaykichipa. Ashwan
patroykichi rikuhushpan mana rikuhushpanpas ali yuyaywa
alita tarawaychi Jesukristuta alita kasukkunashina.
23 Tukuy ima rurahushkaykichipi kushilla mana killashpa
alita tarawaychi Amunchi Jesukristuta kushichinaykichipa
mana runakunatachu.
24 Ña yachankichi payta kushichishpa kawsashpaykichi
kankunata paywa pakta silupi kawsanata kunanta.

Chayrayku Kristu Amuykichi kashpan payta kasushpa kawsaychi.
25 Maykan runami mana alita rurashpa kawsashpanka paytaka Yaya Dios chay millaypa rurashkanmanta kastigankami, mana imananchu pipas kashpan, paypa rikushkanpi tukuy runakuna parihulla kashkanchirayku.

4

1 Kankuna patronkuna, kamachinaykichi runakunata alita kuyrashpa tarawachiychi, chaymantapas paykunata kuychi imatami munanahun alita kawsanankunapa. Ña yachankichi kankunapapas Amuykichi tiyananta silupi.

Ali kunanakuna

2 Wawkikuna panikuna, ama sakiychichu Yaya Diosta mañanata. Tukuy uras sinchikushpalla, mana sampayashpa, Yaya Diosta agradesishpa mañaychi.
3 Chasna mañahushpaykichi ñukaraykupas Yaya Diosta mañaychi, pay yanapawashpan nima pi arkawananpa paypa shiminta alita yachachinaynipa Kristu ñukanchirayku ruranayashkanmanta ñawpa mana yachashkanchita. Chayta yachachishkayniraykumi karselpi kahuni.
4 Yaya Diosta mañaychi kay karselpi kahushpaynipas chay shimita runakunata yachachishpa katinaynipa, imashnami ruranayni tiyan.
5 Kankuna Jesukristuta kirikkuna, yuyaywa kawsaychi mana kirikkuna chawpipi. Karan atipashkaykichi uras mana killashpa alikunata ruraychi.
6 Paykunawa kwintashpa kahushpaykichi tukuy uras paykunata yuyashpa ali shimikunawa kwintaychi shutipa kashkata. Chasna paykunawa kwintashpaykichi yachankichi imashnami karan shukta ayninaykichi tiyan.

Pablokuna kirikkunata saludanahun

7-8 Ñukamanta yachanaykichipa imashnami kay karselpi kahuni munashka wawkinchi Tikikota kankunama kachahuni kankunata kwintak rinanpa. Payka ñukata alita yanapawakmi kan. Ñukawa pakta Amunchi Jesusta kasuk alita yachachik kan. Payta kankunama kachahuni ñukamanta yachanaykichipa, chaymantapas kankunata sinchikuchinanpa ashwan alita Yaya Diosta kasunaykichipa.
9 Tikikowa pakta kachahuni chay llaktaykichimanta riksishkaykichi munashka wawkinchi Onesimota. Pay Jesukristuta alita kirik tukushka. Kay wawkinchikunaka kankunata kwintankakuna imashnami kaypi kahunchi.
10 Wawkinchi Aristarko karselpi churay tukushka masini kankunarayku saluduta kachan. Bernabepa primun

Markuspas kankunarayku saluduta kachan. Ñami kankunata rimashkani, Markus kankunata pasyak rishpan alita wasikichipi yaykuchinaykichipa.

11 Chay wawkinchi Jesús Justo shutiyupas kankunarayku saluduta kachan. Tukuy Jesukristuta kasuk ñukanchi israel runakunamanta chay kimsa wawkinchikunallami ñukawa pakta Yaya Dios runakunata kamachinanmanta yachachishpa purihunkuna. Chasna purishpankunami ñukata yanapawashpa sinchikuchiwashkakuna.

12 Llaktaykichimanta runa wawkinchi Epafraspas kankunarayku saluduta kachan. Paypas Kristu Jesusta kasuk kashpan Yaya Diospa shiminta yachachin. Tukuy uras kankunarayku Yaya Diosta sinchita mañashpa kawsan, kankuna Yaya Diosta sumakta yuyak alillata rurak tukunaykichipa chaymantapas tukuy paypa munashkanta alita riksikkuna.

13 Yachani pay kankunarayku tukuy shunku munashkawa Yaya Diosta mañahushkanta. Laodisea llaktapi, Yerápolis llaktapi kirikkunaraykupas alita mañan.

14 Munashkanchi wawkinchi doktor Lukaspas, wawkinchi Demaspas kankunarayku saluduta kachanahun.

15 Laodisea llaktapi kirik masinchikunata saludapaychi. Chasnallatata pani Ninfata wasinpi tantarikkunatapas saludapaychi.

16 Kay killkata kankunapura leyishkaykichiwasha Laodisea llaktama kachaychi, chaypi kawsak kirik masinchikunapas leyinankunapa. Chasnallatata Laodisea llaktama kachashkayni killkata kankunapipas paktashpan leyiychi.

17 Chaymanta wawkinchi Arki- pota rimaychi: Jesukristu kanta kamachishka paypa shiminta yachachinaykipa. Chay kamachishkanta alita paktachiy nishpa.

18 Ñuka kikin makiniwa killkashpaynimi kay saluduta kachahuni. Mana kunkariychichu karselpi kahushkaynita. Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turikichikuna Pablo, Timoteo*

PUNTIRU PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TESALÓNIKA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablokuna Tesalónika llaktapi kawsak kirikkunata saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo Silvanowa Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi tukuy kankuna Tesalónika llaktapi tantarik Yaya Diospa wawankuna, Jesukristuta kirikkunarayku. Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Tesalonikapi Jesusta kirikkuna alita rikuchikkuna kanankunamanta riman

2 Tukuy uras mañahushpanchi kushikushpa agradesinchi Yaya Diosta kankunarayku.

3 Yaya Diosta agradesinchi sumakta Jesukristupi sinchikushpa kawsahushkaykichita rikuchihushkaykichirayku, payta runa masikichikunatapas yuyashpa paykunata alita yanapashpa sinchita tarawahushkaykichirayku, chaymantapas Jesukristupa kutimunanta mana sakishpa chapahushkaykichirayku.

4 Wawkinchikuna paninchikuna, alita yachanchi Yaya Dios kankunata yapa yuyashpan akllashkanta paypa wawankuna kanaykichipa.

5 Kankunata kay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta rimahushpanchi manami shimillawachu yachachirkanchi. Ashwan Yaya Diospa yachayninwami yachachirkanchi. Paypa Espíritun ñukanchiwa pakta kahushpan kankunata riksichirka rimashkanchika shutipa kananta. Ñukanchi chay shimita shutipa kashkanta yachashpa kankunata yachachirkanchi. Chaymantapas yachachishkanchita paktachishpa kawsashpanchi kankunata rikuchirkanchi shutipa kananta. Alita yachankichi imashna alitami rikuchishkanchi kankunata yanapananchipa shutipa kirikkuna tukunaykichipa.

6 Rikuchishkanchimanta yachakushpaykichi ñukanchishina Amunchi Jesusshinapas alita rurak tukushkankichi. Shuk runakuna kankunata parisichishpankunatata Yaya Diospa Espíritun kankunata kushichishpan Jesukristumanta ali shimita kushikushpa kasurkankichi alimi ñukarayku nishpa.

7 Chasna kawsashpaykichi tukuy Masedonia allpapi tukuy
Akaya allpapi kawsak Jesusta kirikkunata rikuchishkankichi
imashnami alita kawsanankuna tiyan.
8 Kankunamanta Yaya Diospa shimin paktarka tukuy
partima. Mana Masedoniallapichu, mana Akayallapichu
paktarka. Maypipas rishpanchi uyanchi Yaya Diosta kir-
ihushkaykichimanta. Ñukanchika mana atipanchichu ri-
manata kirik kahushkaykichimanta.
9 Ashwan tukuy runakuna kwintanahun imashnami
kankunapi paktashpanchi ali munaywa ñukanchita
yaykuchirkankichi. Chaymantapas kwintanahun
imashnami runakunapa rurashkankuna yanka dioskunata
wichushkankichi kikin Yaya Dios kawsatana kushichishpa
kawsanaykichipa.
10 Chaymantapas kwintanahun Yaya Diospa Wawan Jesús
silumanta kutimunanta alita chapahushkaykichita. Chay
Jesustami Yaya Dios wañushkanmanta kawsachirka. Paymi
ñukanchita kishpichik kan mana Yaya Dios uchanchiku-
naranti sinchi piñaywa kastigananpa.

2

Imashnami Tesalonikapi kawsak runakuna Pablokunata yaykuchirkakuna

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kankuna ña yachankichi
ñukanchi kankunama rishkanchika mana yanka kashkanta,
ashwan Jesusmanta yachachishpanchi kirik tukurkankichi.
2 Alita yachankichi manara kankunapi paktashpanchi
Filipos llaktapi ñukanchita yapa millaypata rurashkankunata.
Chaypi yapa parisishpanchipas Yaya Dios ñukanchita
sinchikuchishpan kankunama rirkanchi. Chasna
sinchikushpanchi llaktaykichipi yapa ñukanchita chiknik
runakuna tiyashpanpas mana manchashpachu chay suma
ali shimita Yaya Diosmanta kankunata yachachirkanchi.
3 Ali yuyaywa kankunata kunarkanchi Jesusta kirinay-
kichipa. Mana millaypa yuyaywachu yachachirkanchi
kankunata pantachichishpa llullachishpa.
4 Ashwan Yaya Dios paktachinanchita riksishpan
ñukanchita akllashka paypa suma ali shiminta Jesukristu
runakunata kishpichinanmanta yachachinanchipa.
Mana rimanchichu mishki shimiwa runakunata
kushichinanchipa, ashwan Yaya Diosta kushichinanchipami
rimanchi. Paymi shunkunchita riksin.
5 Kankuna yachankichi Yaya Diospas yachan ali
yuyaywa kahushkanchita. Nima ima uras kankunata

llullachishpa kushichishkanchichu, nima imanchikunata
mirachinayashpa yachachishkanchichu.
6 Manami yachachishkanchichu kankuna ñukanchita
kushichishpa rimanaykichipa alimi kankichi nishpa.
Nima shuk runakuna ñukanchita chasna rimanankunapa
munashkanchichu.
7 Jesukristumanta yachachik apostolkuna kashpanchimi
kankunata atipanchima karka tapunata ñukanchita
aputashina kushichinaykichipa. Chasna tapunata
atipashpanchipas manami shuk apushinachu kankunawa
karkanchi. Ashwan kankunata shuk mama wawanta alita
kuyrakshina kuyrarkanchi.
8 Kankunata yapa yuyashpanchi manami Yaya Diospa
suma ali shiminllatachu riksichirkanchi. Ashwan ñukanchita
wañuchinahuma karka chaypi kushilla wañunchima karka
yapa yuyashkanchi runakuna tukushkaykichirayku.
9 Wawkinchikuna paninchikuna, kankuna yuyarinkichi
imashnami tarawarkanchi kankunapi Yaya Diospa suma
ali shiminta yachachihushpanchi. Puncha tutapas pari-
sishpa sampayakta tarawarkanchi kawsananchirayku mana
kankunamanta chapashpa kawsananchipa.
10 Kankuna rikushkankichi, Yaya Diospas yachan
kankuna kirikkunata alillata rikuchishkanchita. Yaya
Diospa munashkanllata rurashpa kawsashkanchi. Nima
pi ñukanchimanta atipanchu nima mayma rimak rinata.
11-12 Chaymantapas yachankichi kankunarayku shuk yaya
paypa wawankunata alita wiñachikshina kashkanchita.
Karan shukta kankunamanta alita kunashkanchi, alita
sinchikuchishkanchi. Yaya Dios kankunata akllashka
shuk puncha paypa ali kamachinan mushu mundupi
kawsanaykichipa, suma manchariypa chuyahlla
kahushkanta rikunaykichipa. Chasna kashpan kankunata
sinchita kunarkanchi paypa wawankunashina payta
kushichishpa kawsanaykichipa.
13 Ñukanchi kankunata Yaya Diospa shiminta yachachish-
panchi alita kirishkankichi. Mana runamantachu kay
shimika, ashwan Yaya Diosmanta shimimi nishpa shunkuy-
kichipi yaykuchishkankichi. Chasna yuyarishkaykichika al-
imi kashka. Yaya Diospa shiminllatami yachachishkanchi.
Chay shimimi kankuna kirikkunata yuyachishpan aliku-
nata rurashpa kawsahunkichi. Chasna tukushkaykichirayku
ñukanchi tukuy uras Yaya Diosta agradesinchi.
14 Wawkikuna panikuna, kankunapuramanta runakuna
kankunata yapa parisichishpankuna Judea allpapi tantarik
Jesukristuta kirik Yaya Diospa runan masinchikuna pari-

sishkankunashina parisihunkichi. Paykunapas kikin israel masinkunamanta parisichiy tukurkakuna.

15 Ñawpa ñukanchi israel runakunapa yaya rukunchi wañukuna wañuchirkakuna Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata. Chaymanta paykunamanta miray masinikuna wañuchirkakuna Amunchi Jesustapas. Kunan ñukanchita wañuchinayashpa llaktankunamanta kallpachishkakuna. Chasna rurashpankunami Yaya Diospa rikushkanpi mana alichu kanahun. Chaymantapas tukuy runakunata chiknikkuna kanahun.

16 Ñukanchi kankuna mana israel runakunamanta runakunata yachachinayashpanchi kankunapas kishpinaykichipa ñukanchita arkahunkuna. Chasna rurashpankuna tukuy uras uchankunata mirachishpa mirachishpa kawsanahun piñayta Yaya Diospa shunkunpi sumakta untachinankunakama. Chasna Yaya Dios atunta piñarishpan paykunata sinchita kastiganka.

Pablokuna Tesalónika llaktama kutinayashkankunamanta riman

17 Wawkinchikuna paninchikuna, ñukanchita kankunamanta llukshichishpankuna wakchatashina musyarirkanchi. Chasna shuk ratu kankunamanta karupi kahushpanchipas shunkunchika kankunapi kahun. Tukuy uras shunkunchimanta pacha yapa kankunata rikunayashpa achka kuti rinata kamashkanchi.

18 Yapa munashkanchi kankunama rinata. Ñuka Pablo achka kuti kankunama rina kashkani. Supay ñukanchita arkashkanrayku mana atipashkanchichu rinata.

19-20 Amunchi Jesukristu kutimushpan yachanchi ñukanchita kushichinanta kankuna yachachishkanchita kirishkaykichirayku, shukkunapas kirishkankunarayku. Chay uras kankunamanta shukkunamantapas yapa kushikushunchi. Kankuna yachachishkanchita kasushkaykichirayku, shukkunapas kasushkankunarayku Jesús kutimushpan ñukanchita kushichishpa rimanka kay runakunata alita yachachishkankichi nishpa.

3

1-2 Nima imata kankunamanta yachashpanchi shunkunchika llakiywa sinchiyarka. Chasna kashpan yuyarirkanchi ashwan ali kama wawkinchi Timoteota kankunama kachashpa sapallanchi kiparinanchipa Atenas llaktapi. Pay suma ali shimita Jesukristumanta yachachik kashpan Yaya Diosta yanapakmi kan. Payta kankunama kachashkanchi kankunata sinchikuchinanpa,

chaymantapas alita kunananpa tukuy shunkuykichimanta
pacha Jesukristuta kirishpa kawsanaykichipa.
3 Chasna ruranapami kachashkanchi kankuna parisi-
hushkaykichipi Jesukristumanta mana anchurinaykichipa.
Ñami yachankichi chasna parisina tukuy ñukanchirayku
tiyananta.
4 Kankunapi kahushpanchira ña rimarkanchi runakuna
ñukanchita parisichinankunamanta. Chasna rimashkan-
chishinami shutipa parisishkankichi.
5 Chasna parisihushkaykichita yachashpayni mana
atiparkaninachu ashwan awantanata mana yachashpa
imashna katihunkichi nishpa. Chayrayku Timoteota
kacharkani kankunamanta yachak rinanpa Jesusta
kirishpallachu katihunkichi manachu. Yapa manchashkani
uchata rurachinayak supayka kankunata mana alikunata
munachishpan Yaya Diosta manana kasunaykichita. Chasna
tukunkichimaka tukuy yachachishkanchika yankami kama.

6 Kunan ña Timoteo kankunamanta kutimushpan suma
shimita ñukanchita kwintak shamushka. Kwintashka alita
Jesusta kirishpa, yuyanakushpa kawsahushkaykichita.
Chaymanta kwintak shamushka kankuna ñukanchimanta
alillata yuyarishpa kahushkaykichita. Chaymantapas
ñukanchita yapa rikunayashpa kahunkichi imashnami
ñukanchipas kankunata yapa rikunayanchi.
7 Chasna alita Jesuspi sinchikushpa kawsahushkaykichita
yachashpanchi ñukanchita achka kuti ima pishishpanpas
runakuna ñukanchita parisichishpankunapas kankunamanta
kushikushkanchi.
8 Kankuna mana sakishpa Jesuspi sinchikuhushkayki-
chita yachashpanchi llakiywa kahushkanchimanta sumakta
kushillayashkanchi.
9 Imashnashi agradesinchima Yaya Diosninchita chasna
ñukanchita yapa kushillayachishkanrayku mana sakishpa
paypi sinchikuhushkaykichita yachashpanchi.
10 Puncha tutapas Yaya Diosta tapunchi ñukanchita
kachananpa kankunata rikuk rinanchipa. Chaymantapas
tapunchi ñukanchita kachananpa kankunata shuk shuk
manara yachakushkaykichita yachachinanchipa, ashwan
Jesusta kirishpa kawsanaykichipa.

11 Yayanchi Dios Amunchi Jesuspas ñukanchita yanapachun
atipananchipa kankunama rinata.
12 Yaya Dios kankunata yanapachun ashwanta ashwanta
shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanaykichipa kankuna-
pura tukuy runakunawapas. Kankunata yanapachun tukuy
runakunata yapa yuyakkuna tukunaykichipa. Imashnami

ñukanchi kankunata yuyanchi, chasnallatata kankunapas
runakunata yuyashpa kawsaychi.
13 Chasna kashpaykichimi Yaya Dios shunkuykichita
sinchikuchinka payllata kasushpa alillata rurashpa
kawsanaykichipa. Chaypina Amunchi Jesukristu tukuy
payta kasukkunawa pakta kutimushpan Yayanchi Diospa
rikushkanpi ucha illa kankichi. Chasna kachun.

4

Imashnami Yaya Diosta kushichishpa kawsananchi tiyan

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kunan ashwanta
yuyachishpa killkanchi. Ña ñukanchimanta yachakushkan-
kichi imashnami kawsanaykichi tiyan Yaya Diosta
kushichishpa. Ñukanchi Amunchi Jesusta kasushpa
kankunata atunta tapunchi ashwanta ashwanta Yaya Diosta
kushichishpa kawsanaykichipa. Ña payta kushichishpa
kawsahushpaykichipas ashwan ali kama tukuy uras
ashwanta payta kushichishpa kawsanaykichipa.
2 Amunchi Jesuspa rimashkanta kankunata rimashkanchi-
rayku yachankichi imashnami kawsanaykichi tiyan.
3 Yaya Dios munan payllata kasushpa kawsanaykichipa.
Mana munanchu musayanakushpa kawsanaykichipa.
4 Ashwan Yaya Dios munan, kankuna karikuna, shuk
warmillata warmiyanaykichipa. Pay munan kankuna
warmikichiwa alita kawsanaykichipa, runakunapas
yuyarinankunapa alitami kawsanahun nishpa.
5 Yaya Dios mana munanchu warmikichiwa tupanakunata
munashpalla kawsanaykichipa, payta mana riksik runaku-
nashina.
6 Chaymantapas Yaya Dios mana munanchu shuk kari
shuk wawkita millaypata ruranapa warminwa shuk ratu
kawsashpa. Yuyariychi Yaya Dios kankunata kastigananta
chay tukuy uchata rurashkaykichimanta, imashnami ña
kankunata achka kuti rimarkanchi.
7 Yaya Dios ñukanchita akllashka paypa munashkanta
rurashpa kawsananchipa. Mana munanchu aychanchipa
millaypa munashkanta rurashpa kawsananchipa.
8 Chasna kashpan maykan runachari kay
yachachishkanchi shimita mana kasunayanchu, chayka
mana kasunchu kankunata Espiritunta kuk Yaya Diosta.
Chasna runaka mana kanchu ñukanchi runakunata mana
kasuk, ashwan kikin Yaya Diostami mana kasunchu.
9 Kunan ña mana atipanichu yuyanakushpa kawsanay-
kichimanta kankunarayku killkanata. Yaya Dios kankunata

ña yachachishka shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanay-
kichipa.
10 Ña tukuy Masedonia allpapi Jesusta kirik wawkikunawa
panikunawa yuyanakushpa kawsahunkichi. Wawkikuna
panikuna, chasna yuyanakushpa kawsahushpaykichipas
yapa munanchi kankunapura ashwanta ashwanta
yuyanakushpa kawsanaykichipa.
11 Chaymantapas munanchi tukuy runakunawa
alichashpa kushilla kawsanaykichipa. Ama satiriychichu
shukkunapa rurahushkankunapi. Ña kankunata
yachachishkanchishina mana killashpa kankuna kikin
tarawashpa kawsanaykichi tiyan.
12 Chasna alita tarawashpa kawsaychi Jesusta mana kirik
runakuna kankunamanta alita yuyarinankunapa. Ama
shukkunamanta chapashpa kawsaychichu.

*Jesukristu kuti shamushpan tukuy kirikkuna payta tinku-
nankunamanta riman*

13 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna,
munanchi yachanaykichipa imashnami Jesusta kirishpa
wañushkakunaka tukunahun, mana llakinaykichipa Jesusta
mana kirik runakunashina. Paykuna shuti, wañushpankuna
Yaya Dioswa mana kawsak rinkakunachu.
14 Ñukanchi yachanchi Jesús wañushkanta, chaymanta
kawsarishkanta. Chasna kashpan yachanchi Yaya Dios
Jesusta kirik runakunatapas wañushpankuna chasnallatata
kawsachinanta, Jesús kutimushpan paywa pakta
shamunankunapa.
15 Amunchi Jesús ñukanchita rimashkanta kunan
kankunata rimanchi. Amunchi Jesús kuti shamushpan
payta kirishpa wañushkakunatara kawsachinka. Ñukanchi
kawsa kirikkuna mana paykunamanta puntiruchu Jesusma
rishunchi.
16 Yaya Dios kamachishpan trompetanka sinchita
uyarinka, angelkunapa atun apun sinchita Jesús ña
shamuhushkanta rimanka. Chasnallapi Amunchi Jesukristu
silumanta uraykunka. Chay uras puntiru Jesusta kirishpa
wañushkakuna kawsarimunkakuna.
17 Chaymanta Yaya Dios ñukanchi kawsa kirikkunata chay
kawsarimushkakunawa pakta puyu chawpipi pushanka
Amunchi Jesusta wayrapi tinkunanchipa. Chaymanta pacha
wiñaypa paywa kawsashunchi.
18 Chay shimiwa sinchikuchinakuychi mana llakiywa
kiparinaykichipa.

5

Imashnami Jesukristuta kuti shamunanta chapashpa kawsananchi tiyan

1 Wawkinchikuna paninchikuna, ima watami ima punchami Jesukristu kuti shamunka nishpa mana ashwanta kankunarayku killkananchi tiyan.

2 Kankuna ña alita yachankichi Amunchi Jesukristu kunkaymanta shamunanta, imashnami shuk shuwa kunkaymanta paktan tutapi, nima pi yuyarihushkanpi.

3 Runakuna rimashpankuna kushilla kawsahunchi, mana tiyanchu nima imata manchananchipa nishpa, kunkaymanta paktanka wañuyka paykunarayku. Imashnami shuk warmi chichuka kunkaymanta nanachin wawayananpa, chasnashinami Jesús kunkaymanta paktanka. Imashnami warmi chichuka mana kishpinchu wawayananmanta, chasnashinami Jesusta mana kirik runakunaka mana kishpinkakunachu Yaya Diospa kachanan wañuymanta.

4 Imashnami mana rikushpa kanchi amsapi, chasnashinami paykunaka mana yachanahunchu Jesuspa shamunanta. Kankunaka wawkinchikuna paninchikuna, mana paykunashinachu amsapishina kahunkichi. Kankunarayku Jesuspa shamunan punchaka mana kunkaymantachu paktanka, imashnami shuk shuwaka kunkaymanta paktan.

5 Kankuna Jesusta kirikkuna punchapishinami kawsahunkichi Jesuspa shamunanta yachashpa. Mana kawsahunkichichu kunkaylla amsapishina.

6 Chasna punchapishina kawsak kashpanchi akuychi mana puñushkashina kunkaylla kashunchichu, imashnami shukkunaka kanahun. Ashwan likcharishkashina chapashpa kashunchi. Mana machashkashina yuyay illa kawsashunchichu. Ashwan alita yuyarishpa kashunchi.

7 Maykanchari puñun, puñun tutapi. Maykanchari machan, kawsan amsapi.

8 Ñukanchi punchapishina kawsak kashkanchirayku ali yuyaywa kawsashunchi. Mana kashunchichu machashkashina yuyay illa. Ashwan Jesukristupi sinchikushpa payta yuyashpa kawsashunchi. Chasna kawsashpanchimi shuk suntalu aserumanta arkahuk kamisata churarishkashina kanchi. Chaymantapas kushilla Yaya Dios ñukanchita kishpichinanta chapashpa kawsashunchi. Chasna kawsashpanchimi shuk suntalu umanta aserumanta kaskunwa arkahushkashina kanchi.

9 Yaya Dios mana munanchu kastigarinanchita yapa sin-
chita piñarishpa kastigahushkanpi. Ashwan munan Amunchi
Jesukristuranti kishpichiy tukunanchita.
10 Jesukristu ñukanchirayku wañurka kawsa kashpanchi
wañushka kashpanchipas paywa kawsananchipa.
11 Chasna kashpan sinchikuchinakuychi, yanapanakuychi
tukuy uras ashwan alita kirishpa kawsanaykichipa, imash-
nami ña rurahunkichi.

Pablokuna kirikkunata ashwanta kunanahun imashnami alita kawsankakuna

12 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna,
munanchi kankunata yachachikkunata yuyashpa
kawsanaykichipa. Yuyariychi Jesús paykunata kushkanta,
chaymantapas kankunata kunashpa yuyachishpa sinchita
tarawahushkankunata.
13 Chasna tarawahushkankunarayku paykunata achkata
yuyanaykichi tiyan. Ama piñanakuychichu, ashwan kushilla
kawsaychi shukwa shukwa.
14 Wawkikuna panikuna, rimashkaykichi mana
tarawanata munak wawkikunata panikunata rimaychi
alita tarawashpa kawsanankunapa. Chaymantapas
sampa manchaysiki runakunata sinchikuchiychi.
Maykankunachari sampa kanahun kirihushkankunapi,
chaykunata yanapaychi. Tukuy runakunata mana
sampayashpa ali munaywa yanapaychi.
15 Shuk runa kankunata millaypata rurashpanka nima pi
kankunamanta rantipaychichu. Ashwan alikunallata ruray-
chi kirik masikichikunarayku, tukuy runakunaraykupas.
16 Tukuy uras kushikuychi.
17 Yaya Diosta mañashpalla kawsaychi.
18 Parisishpaykichipas kushikushpaykichipas Yaya Diosta
agradesishpa kawsaychi. Yaya Dios munan, Jesukristuta
kirikkuna kashpanchi chasna agradesishpa kawsananchipa.
19 Ama arkaychichu Yaya Diospa Espíritun kankunawa ru-
ranayahushkanta.
20 Shuk kirik masikichikuna paypa yuyachishkanta ri-
mashpankuna ama yuyariychichu mana valinchu nishpa.
21 Tukuy shimikunata alita uyashpaykichi yuyariychi
alichu manachu. Shutipa kashkata rimak yanapak
shimikunallata wakaychaychi.
22 Nima shuk mana ali ruranakunata ruraychichu.

Mañanamanta saludanamanta riman

23 Mañanchi kushilla kawsanata kuk Yaya Diosta
kankunata aliyachinanpa ali yuyayyulla kanaykichipa.
Chaymantapas Yaya Dios kankunata tukuy aychaykichita

almaykichita yuyaykichita wakaychachun, Amunchi
Jesukristu shamunan uras kankunata alikunallata
yuyarishpa rurashpa kahushkaykichita tarinanpa.
24 Yaya Dioska tukuy rimashkanta paktachik kashpanmi
kankunata rimashpan wawankuna kanaykichipa, yana-
pankami alillata yuyarik rurak tukunaykichipa.
25 Wawkinchikuna paninchikuna, kankunapas
ñukanchirayku mañaychi.
26 Tukuy Jesusta kirikkunata aylluykichitashina yuyashpa
saludaychi.
27 Amunchi Jesukristu rimawashpan ñuka Pablo kankunata
kamachihuni kay killkashkanchita tukuy kirik wawkiku-
narayku panikunarayku leyinaykichipa.
28 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan
yanapachun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna
turikichikuna Pablo, Silvano, Timoteo*

ISHKAYNIN PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TESALÓNIKA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablokuna Tesalónika llaktapi kawsak kirikkunata saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo Silvanowa Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi tukuy kankuna Tesalónika llaktapi tantarik Yayanchi Diospa wawankuna, Jesukristuta kirikkunarayku.

2 Yaya Dios Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Jesukristu shamuhushpan kirik mana kirikkunapas imashnami tukunkakuna

3 Wawkinchikuna paninchikuna, tukuy uras ashwanta ashwanta Jesusta kirishpa shukwa shukwa yuyanakushpa kawsahushpaykichi Yaya Diosta tukuy uras kankunarayku yapa agradesinanchi tiyan.

4 Chasna kawsahushkaykichita kushilla kwintanchi maypipas Jesusta kirikkuna tantarishka kahushkankunapi. Kwintanchi imashnami Yaya Diosta chiknik runakuna kankunata parisichihushpankunapas mana sakishpa nima sampayashpa Jesusta kirishpalla kawsahunkichi, chaymantapas imashnami tukuy parisihushkaykichipi sinchikuhunkichi.

5 Chasna Jesusta kirihushkaykichirayku parisihushkaykichita rikushpankuna runakuna riksinkakuna, Yaya Dios kankunata ali kamachinan mushu mundupi yaykuchishpan alita ruranantа.

6 Tukuy Yaya Diospa rurashkanka alimi kan. Chayrayku kankunata parisichik runakunataka payka chasna parisichishkankunamanta paykunatana parisichinka.

7 Kankuna parisihukkunata ñukanchiwa pakta parisihushkanchimanta samachinka. Amunchi Jesús paypa yapa atipak angelkunawa nina chawpipi tukuy runakunapa rikushkanpi silumanta shamushpan Yaya Dios tukuy chayta ruranka.

8 Tukuy mana payta riksinayashkakunata kastiganka, chaymantapas Amunchi Jesukristumanta suma ali shiminta mana kasunayashkakunata.

9 Paykuna wiñaypa parisinankunata musyashpa kastigarinkakuna. Wiñayparayku anchurishka kankakuna Yaya

Diosmanta. Paypa atun yachayninwa ruranantа, suma punchahlla rikuchinanta wiñayparayku nima ima uras ashwan rikunkakunachu.
10 Jesukristu chay Yaya Diospa kastiganan punchapi shamuhushpan ñukanchi sumakta aliyachishkan runankunawa shamunka. Jesusta mana kirikkunaka ñukanchi kirikkunata rikushpankuna ucha illa tukushkanchita atunta mancharishpa yuyarinkakuna Jesús yapa ali kananta. Kankuna yachachishkanchita kirishkaykichirayku tukuy ñukanchi Jesusta kirikkunawa chaypi kanaykichi tiyan.
11 Chayrayku tukuy uras kankunarayku mañanchi Yaya Dios kankunata yanapananpa ali tukunaykichipa. Yaya Dios kankunata kayarka Jesukristuwa pakta kawsanaykichipa. Chasna kashpan kankunata yanapachun, kayay tukushka runakunashina alikunallata rikuchishpa kawsanaykichipa. Chaymantapas mañanchi Yaya Dios kankunata atun yachayninwa yanapananpa, tukuy ali munashkaykichikunata, tukuy Jesuspi sinchikushpa rurahushkaykichitapas paktachinaykichipa.
12 Tukuy chayta Yaya Dios kankunawa paktachishpan runakuna kankunata rikushpankuna Amunchi Jesusta kushichishpa rimankakuna yapa ali kanki nishpa. Chaymantapas kankunata ali shimikunawa kushichinkakuna, Yayanchi Dios Amunchi Jesukristuwa pakta kankunata llakichishpankuna aliyachishkankunarayku.

2

Jesús manara shamuhushpan Yaya Diosta yapa chiknik runa rikurinanmanta riman

1-2 Wawkinchikuna paninchikuna, Amunchi Jesukristu shamunan punchamanta yuyarishpaykichi ñukanchi paywa tantachiy tukunanchimantapas ama llullachiy tukuychichu. Jesús paktanan puncha ñami paktarihun nishkata uyashpaykichi ama utkalla yuyaykichita pantachiy tukuychichu, nima manchariychichu. Tiyan Jesuspa paktananmanta llullachishpa yachachikkuna Yaya Diospa Espíritun yuyachiwashpan rimani nishpa. Shukkunaka rimanahun Pablomi rimashka nishpa. Shukkunapas rimanahun Pablomi killkashka Jesús paktanan puncha ñami paktarihun nishpa. Tukuy chasna rimashkankunata ama kiriychichu.
3 Ama llullachiy tukuychichu nima imapi. Jesuspa paktanan punchaka manara paktarishpan achka runakunami manana Yaya Diosta kasunayankakunanachu. Tukuy parti Yaya Diosta chikninkakuna, millaypa ruranankunata yapa mirachinkakuna. Chaymantapas Yaya Diosta yapa chiknik runa tiyanka. Tukuymanta uchasapa kashpan Yaya Diospa

munashkanta nima imapi kasunayashpa sumakta piñarishpa kawsanka. Payka Yaya Diosmanta karupi wiñaypa parisinanpa wichuy tukunan tiyan.

4 Chay runami Yaya Diosta, tukuy yanka dioskunata, tukuy maykantami runakuna kirinahun, kushichinahun, mañanahun, chayta piñarishpa tukuchinayanka. Pay kikinllata valichirishpa kawsanka. Chasna kashpan Yaya Diospa atun wasinpi yaykushpan amuyanka. Chaypi tiyarishpan ñukami Yaya Dios kani nishpa rimanka.

5 ¿Manachu yuyarinkichi kankunawa kahushpayni tukuy chayta ña yachachishkaynita?

6 Kankuna yachankichi maykanmi kunan arkahun chay Yaya Diosta yapa chiknik runa paktananta. Rikurinan puncha manara paktarishpan mana tiyankarachu.

7 Kunan ña runakuna Yaya Diosta mana kasunayashpa millaypata rurahunkuna. Yaya Dios ñukanchita asirtachishpanlla yachanchi supaykunapa atun apu chay runakunawa yuyarishkanta paktachinata ña kallarishkanta. Chasna kashpanpas tiyan shuk maykanmi arkahun. Chay puntiru anchuchiy tukunan tiyan millaypa ruranakuna yapa miranankunapa.

8 Chaywashalla Yaya Diosta yapa chiknik runa rikurinka. Chaymanta Amunchi Jesús shamuhushpan punchahlla rikuchishpa shuk pukushkanllawa payta wañuchishpan wiñayparayku parisinanpa wichunka.

9 Chay Yaya Diosta yapa chiknik runaka rikurishpan runakunata llullachishpa supaykunapa atun apupa yachayninwa atun yachaywa tukuy ruranakunata, achka nima ima uras rikushkankunata, suma mana atipaypakunata ruranka.

10 Mana yuyariypa yapa millaypa yuyayyu kashpan ali yuyayyushina tukushpan tukuy imatapas ruranka runakunata llullachinanpa. Chasna rurashpan llullachinka tukuy maykankunami wiñaypa chay nina mana wañukma rinkakuna. Chay runakuna mana munarkakunachu Yaya Diospa ali rimashkanta yuyashpa kasunata. Chayrayku Yaya Dioska paykunata mana chay nina mana wañukmanta kishpichinkachu.

11 Paypa ali rimashkanta mana munashkankunarayku Yaya Dios paykunarayku kachanka llullachik supaykunata yuyayninkunata pantachichishpankuna chay runakuna tukuy llullakunata kirinankunapa.

12 Yaya Diospa ali rimashkanta mana kasushpankuna ashwan millaypa rurahushkankunapi kushikushpankuna wiñayparayku parisinankunapa kastigay tukunkakuna.

Pablokuna kirikkunata kunanahun yachachishkankunallata kirishpa kawsanankunapa

13 Amunchi Jesuspa yuyashkan wawkinchikuna paninchikuna, kankunaraykuka tukuy uras Yaya Diosta agradesinanchi tiyan. Yaya Dios manarapas allpata rurahushpanra ña munashka kankuna kastigananmanta kishpishka kanaykichipa. Paypa Espíritun kankunata yanapashpan Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa, chaymantapas Yaya Diospa ali rimashkanta kirishkaykichirayku paypa kastigananmanta kishpishka kankichi.

14 Yaya Dios paypa suma ali shiminta yachachihushkanchiwa kankunata kayashka suma punchahlla kawsananpi Amunchi Jesukristuwa pakta kawsak rinaykichipa.

15 Chayrayku wawkikuna panikuna, chaypi kahushpanchi kankunata yachachishkanchita, killkashkanchipi yachachishkanchitapas alita shunkuykichipi wakaychaychi. Ñukanchi kankunata yachachishkanchi maykantami yachakushkanchi. Chayllata kirishpa katiychi.

16 Yayanchi Dios Amunchi Jesukristupas ñukanchita yuyashpan wiñayparayku kushillayachishka. Chaymantapas ñukanchita llakichishpan shuk puncha suma kawsananpi yaykunanchita rimashka.

17 Yaya Dios kankunata yanapachun sinchikuchichun alikunata rurashpa rimashpa kawsanaykichipa.

3

Pablokuna kirikkunata tapunahun paykunarayku mañanankunapa

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kunan kaykunallatami killkahunchi. Mañaychi ñukanchirayku atipananchipa Amunchi Jesukristupa shiminta yachachinata, utkalla tukuy partima paktananpa. Kankuna paypa shiminta yapa alimi nishpa Yaya Diosta agradesishpa kirishkankichi. Kunan mañaychi shuk runakunapas kankunashina kirinankunapa.

2 Yachanchi mana tukuy runakunachu munanahun Jesukristuta kirinata. Chayrayku mañaychi Yaya Dios ñukanchita millaypa shunkuyu millaypa yuyayyu chiknik runakunamanta kishpichinanpa.

3 Yachanchi Amunchi Jesukristu nima ima uras ñukanchita sakinanta. Chasna kashpanmi kankunata sinchikuchinka, chaymantapas wakaychanka supay mana millaypata rurachinanpa.

4 Amunchi Jesukristuta kirishkaykichirayku ñukanchi kirinchi tukuy kankunata kamachishkanchikunata paktachihushkaykichita, chaymanta alita paktachishpa katinaykichitapas.
5 Amunchi Jesukristu kankunata yanapachun alita asirtanaykichipa maytukuy atuntami Yaya Dioska kankunata yuyan. Chaymantapas kankunata yanapachun parisishpaykichipas mana sampayashpa Yaya Diosta kasunaykichipa, imashnami paypas Yayanta kasurka chasna.

Karan shuk kikin tarawashkanmanta kawsachun

6 Chaymanta wawkikuna panikuna, Amunchi Jesukristu munashkanshina kankunata kamachinchi mana tarawanata munak wawkikunamanta panikunamantapas anchurinaykichipa. Yachachishkanchita mana kasunayashpankunaka paykunamanta anchuriychi.
7 Kankuna yachankichi ñukanchi kankunawa kahushpanchi mana killashpa alita tarawashpa kawsashkanchita. Kankunapas ñukanchimanta yachakushpa alita tarawashpa kawsanaykichi tiyan.
8 Kankunawa kahushpanchi mana tapushkanchichu yanka mikunanchipa kankunamanta. Ashwan puncha tutapas parisishpa sampayakta tarawarkanchi munashkanchita rantinanchipa, mana kankunamanta chapashpa kawsananchipa.
9 Ali kama karka kankunamanta mikunata tapunanchipa. Chasna kashpanpas mana tapushkanchichu. Ashwan kankunata rikuchirkanchi imashnami kankunapas tarawashpa kawsanaykichi tiyan.
10 Kankunawa kahushpanchi kankunata kamachishkanchi: Shuk runa mana tarawanata munashpanka ama mikunata kuychichu nishpa.
11 Yachashkanchi shukkuna kankunapi tiyan, paykuna kikin tarawashkankunamanta kawsanankunapa mana tarawanata munakkuna. Paykuna tukuy runakunapa rurahushkankunapi satirishpa yanka kawsanahun.
12 Maykankunami chasna mana tarawanata munak runakuna, kankunata Amunchi Jesukristu munashkanshina kamachinchi: Manana satirishpa kawsaychichu. Ashwan alita tarawashpa kawsaychi kankuna kikinpa tarawashkaykichimanta mikunaykichipa.
13 Tukuy kankuna wawkinchikuna paninchikuna, ama sampayaychichu alikunata ruranata.
14 Maykanmi mana kasunayanchu kay killkanchipi rimashkanchita, paywa ama ishkayyaychichu nima tantariychichu, killananmanta pinkarinanpa.

15 Chasna rurashpaykichipas ama paykunata
chikniychichu, ashwan wawkikichikunatashina
panikichikunatashina kunaychi.

Pablokuna killkanata tukuchihushkankunapi kirikkunata saludanahun

16 Kushilla kawsayta kuk Amunchi Jesukristu kankunata
yanapachun imashna pasashpaykichipas tukuy uras kushilla
kawsanaykichipa. Pay kachun tukuy kankunawa.
17 Kay tukurina parti ñuka Pablo kankunata saludani kikin
makiniwa killkashpayni. Kasnami rikurin killkashkaynika.
Chasna tukuy killkaynipi killkashpayni yachankichi ñuka kil-
lkashkaynita.
18 Amunchi Jesukristu tukuy kankunata llakichishpan
yanapachun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turi-
kichikuna Pablo, Silvano, Timoteo*

PUNTIRU PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TIMOTEORAYKU

Pablo killkan Timoteorayku

1-2 Munashkayni wawkini Timoteo, ñuka Pablo kay kartata killkahuni kanrayku. Ñuka Jesukristupa apostolnin kani. Yaya Dios Jesukristuwa pakta akllawashka paypa kachashkan kanaynipa. Yayanchi Dios ñukanchita kishpichishpan chapahunchi Jesukristu kuti shamunanta. Kanka yachachishkaynita uyashpayki Kristuta kirishkaykirayku kikin wawaynishinami kanki. Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kanta yuyashpan llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykipa.

Pablo Timoteota kunan yanka rimashpa yachachihukkunata mana kasunanpa

3 Wawkini, chay Masedonia allpama rihushpayni rimashkaynishina, kutikashka kanta rimani: Efeso llaktapi kipariy alita yachachinaykipa. Chaypi kiparishpayki kamachiy chay llullachik runakunata mana Jesukristumanta chikan yachachinakunata yachachinankunapa.

4 Kamachiy paykunata chay yanka kwintukunata manana kasunankunapa, chaymanta manana yuyarishpa kawsanankunapa chay mana tukurik killkarishkakunata pikunamantami ñawpamanta pacha mirashkakuna nishpa. Runakuna chaykunamanta mana shuk yuyayllawa kashpankuna chaykunata yuyarishpa kawsashpanchi yanka yuyarishpalla kiparinchi, rimanakushpa shukwa shukwa. Nima imapi yanapanchu Yaya Diospa munashkanshina Kristupi sinchikushpa kawsananchipa.

5 Ñukanchi Yaya Diospa shiminta yachachinanchika kanmi kirikkuna yuyanakushpa kawsanankunapa runa masinkunawa. Mana uchata rurashpa, ali yuyaywa kashpa, shunkunchimanta pacha Kristuta kirishpa kawsashpanchi atipanchi yuyanakushpa kawsanata.

6 Shuk kirik masinchikuna Yaya Diospa ali yachachishkanta manana kasunayanahunchu, chayrayku yanka shimikunamanta rimanakushpa kawsanahun.

7 Chay runakunaka munanahun Yaya Diospa kamachishkanta yachachik kanata. Chasna kashpanpas mana asirtanahunchu paykuna kikin yachachihushkankunata. Alitami yachachihuni nishpa yuyarihushpankunapas paykuna kikin mana asirtanahunchu.

8 Yachanchi Yaya Diospa kamachishkanka ñukanchirayku ali
kananta munanantashina yachachishpanchi.
9-10 Yuyariychi Yaya Diospa kamachishkanka mana
kanchu ali rurak runakunarayku. Ashwan kanmi mana
kasukkunarayku paykunata riksichinanpa mana alita
rurashpa kawsahushkankunata. Kaykunami mana
ali runakunaka: Mana Yaya Diosta kasuk, uchata
rurak, Yaya Dioska manami alichu chasnallatata paypa
shiminka manami alichu nishpa rimakkuna, yayankunata
wañuchikkuna, shuk runakunatapas wañuchikkuna, shuk
kari kari masinwa musayakkuna, shuk musayakkunapas,
runa masinta apishpankuna rantichikkuna, llullakkuna,
yanka nishpa shutipatashina rimakkuna, chaymanta
tukuy shukkunapas, maykankunami chay suma ali
yachachinakunata mana kasunahunchu.
11 Chayta yachakunchi Yaya Diospa suma ali shiminpi Je-
sukristu ñukanchita kishpichinanmanta. Chay Yaya Dios yapa
ali atun yachayyu kananta riksichik shimita runakunata
alita yachachinaynipa tukuy uras chasnalla ali yuyayyu Yaya
Diosmi kamachiwashka.

Pablo Yaya Diosta agradesin payta llakichishkanrayku

12 Ñukata sinchikuchiwak Amunchi Jesukristuta achkata
agradesini paypa shiminta runakunata yachachinaynipa ka-
machiwashkanwa rikuchishkanrayku munashkanta rurak
kanaynita yuyarishkanta.
13 Ñawpa yapa piñarishpayni Jesusmanta millaypata rima-
payarkani. Chaymantapas tukuy Jesukristuta kirikkunata
chiknishpayni kulluchinayashpa puripayarkani. Kay Je-
suska mana Yaya Diospa Wawanchu, chayrayku mana kiriy-
chichu nishpa rimapayarkani. Manara Jesukristuta kiri-
hushpayni alitami rurahuni nishpa chasna rurapayarkani.
Mana alita yachashpa chayta rurahushpayni Yaya Dioska
llakichiwashka.
14 Chasna Yayanchi Dios atunta llakichiwashkanraykumi
paypa Wawan Kristu Jesuswa shukllashina tukushkayni-
rayku kunanka achkata yanapawahun payta yuyashpa
kirishpa kawsanaynipa.
15 Kayka shutipami, tukuy runakuna kirinankuna tiyan:
Jesukristuka kay allpama shamurka uchayukunata kish-
pichinanpa. Chay tukuy uchayukunamanta ñukaka ashwan
uchayumi kapayarkani.
16 Yaya Dios llakichiwashka tukuy runakuna yachanankU-
napa Jesukristu runakunata llakichik kananta. Jesukris-
tuka ñukata llakichiwashpan rikuchirka tukuy payta kirikku-

nata chasnallatata kishpichinanta wiñaypa paywa pakta kawsanankunapa.

17 Akuychi tukuyta kamachik atun apu, wiñaypa kawsak, mana rikuypa, shuklla shutipa Yaya Diosta tukuy uras wiñayparayku yuyashpa atunyachishpa kushichishunchi. Chasna kachun.

18-19 Wawkini Timoteo, wawaynishina kashpayki kanta kamachini sinchikurishpa runakunata yachachinaykipa. Imashnami ñawpa shuk wawkikuna Yaya Diospa Espíritun yuyachishpan kanmanta rimarkakuna, chasnashina Yaya Diospa shiminta alita kirishpa ali kashkata yachashkaykillata kasushpa yachachiy, chikanta yachachikkuna tiyashpanpas. Shukkunaka ali kashkata yachashkankunata manana kasunayashkankunarayku kunanka manana Jesukristuta kirinahunchu.

20 Chasna manana kirik runakunamanta shukka kan Himeneo shutiyu, shukka Alejandro shutiyu. Ñukaka supaykunapa apunpa makinpi churashpa sakirkani paykunata kastigachun nishpa manana Yaya Diosmanta millaypata rimashpa kawsanankunapa.

2

Jesusta kirikkuna tukuy runakunarayku Yaya Diosta mañanamanta yachachin

1 Kunan uyawaychi. Tukuymanta puntiru Yaya Diosta mañashpa kawsaychi. Yaya Diosta mañaychi agradesiychi tukuy runakunarayku.

2 Chasnallatata tukuy ñukanchita kamachik apukunaraykupas mañaychi. Paykuna alita kamachishpankuna tukuy runakunawa pakta kushilla Yayanchi Diosta kasushpa, alita rurashpa kawsashunchi.

3 Chasna alita mañashpa kawsashpanchika ñukanchita kishpichik Yayanchi Diostami kushichinchi.

4 Yayanchi Dioska munanmi tukuy runakunata uchankunamanta kishpichinata. Chaymantapas munan paypa shimin riksichishkan shutipa kashkata riksinankunapa.

5 Shutipa Dioska shuklla Yaya Diosmi. Chaymantapas shukllami tiyan ñukanchi runakunarayku chay shuklla Yaya Dioswa uchanchikunamanta alichak. Paymi ñukanchishina runa tukushkaka Jesukristu.

6 Payka wañurka tukuy runakunata uchanchikunamanta wañuna kashkanchimanta kishpichinanpa. Kunanmi chayta Yaya Dioska munan ñukanchi tukuy runakunata yachachinanchipa.

7 Chayrayku Yaya Dios ñukata churawashka
Jesukristumanta yachachik apostol kanaynipa, mana
israel runakunapas Jesukristuta kirinankunapa, paypa
rimashkanka shutipa kananta yachanankunapa. Tukuy
chay Jesukristumanta yachachihushkaynika shutipami
mana llullashpachu rimahuni.
8 Chayrayku munani wawkikunaka tukuy tantarishkay-
kichipi Yayanchi Diosta ali yuyaywa mañanankunapa.
Makinkunata mañanankunapa alsashpankuna mana kachun
piñay shunkuwa, nima ishkay yuyaywa.
9 Chasnallatata munani panikunapa churarinankunaka ali
rikurinanpa. Mana kanahuchun karikunata mana alikunata
yuyachik, nima kanahuchun runakuna paykunata rikushpa
kanankunapa. Chukchankunata alillata ñakchanahuchun.
Mana kanahuchun yapa alicharishkankunarayku runakuna
paykunata rikuhlla kanankunapa. Mana sumayanahuchun
yapa chaniyu imakunawa, nima churarinahuchun yapa
chaniyu churarinakunata runakuna mana paykunata rikuh-
lla kanankunapa.
10 Ashwan warmikunaka alita rurashpa rikuchishkanku-
nawa suma kanankunata rikuchinahuchun. Chasnami
ali kan Yaya Diosta kirikmi kani nishpa rimak warmiku-
naraykuka.
11 Yaya Diospa wasinpi tantarishka kahushpaykichi
panikunaka chay yachachihuk runapa rimahushkanta
chunlla alita uyashpa yachakunahuchun alimi ñukarayku
nishpa.
12 Mana munanichu Yaya Diospa wasinpi tukuy tan-
tarishka kahushkaykichipi panikuna yachachinankunapa,
nima kanahuchun karikunata kamachikkuna, ashwan chun-
llalla uyanahuchun.
13 Yachanchi Yaya Dios puntiru karita Adán shutiyuta
rurashkanta. Chaywashara warmita Eva shutiyuta rurarka.
14 Chaymanta supay llullachirka Adanpa warmin Evata,
mana Adantachu llullachirka. Evata supay llullachishpan
Yaya Diosta mana kasushkanwa uchata rurarka.
15 Chasna uchata rurashkanrayku warmikuna wawayash-
pankuna nanayta parisinankuna kashpanpas kishpichiy
tukunkakunami, Yaya Diospi sinchikushpa, runa masinku-
nata yuyashpa, Yaya Diosta kasushpa, pay kikinta kuyrar-
ishpa alita rikuchishpa kawsashpankuna.

3

Jesukristuta kirikkunata yachachikkuna imashnami kanankuna tiyan

1 Kunanka shuk ali rimanata rimashkayki. Shuk
wawkinchi kanta rimashpanka ñuka Jesukristuta
kirikkunata yachachishpa yanapanayani nishpa, chay
wawkinchita rimay chay munanaykika alimi, yapa ali
tarawanata ruranata yuyarinki nishpa.
2 Chasna kashpanpas shuk yachachik wawkika
alita rurashpa kawsak kanan tiyan, mana nima pi
rimanankunapa payka mana alitachu rurashpa kawsahun
nishpa. Payka shuk warmiyulla kanan tiyan. Chaymanta
mana alikunamanta kuyrarinata yachak, alita yuyarik
kanan tiyan. Maykan runa wasinma shamushpanka ali
yuyaywa kayak kanan tiyan. Chaymanta alita yachachinata
yachak kanan tiyan.
3 Mana machak, mana makanakuk, mana piñanakuk, nima
rimanakuk kanan tiyan. Mana kullkita yapa munashpa
kawsak kanan tiyan. Ashwan runa masinkunawa yana-
panakushpa yuyanakushpa kawsak kanan tiyan.
4 Chay wawkika tukuy wasinpi kawsakkunata alita
rikuchishpa yachaywa kamachinata yachak kanan tiyan.
Wawankunata alita yachachinan tiyan, alita kasushpa, alita
rimashpa kawsanankunapa.
5 Kikin wasinpi kawsakkunata mana alita kamachinata
kuyranata yachashpanka manami atipankachu Yaya Diosta
kirikkunata alita yachachinata imashnami kawsanankuna
tiyan.
6 Kirikkunata yachachikka mana kachun shuk mushu
kirik. Chay mushu kirik wawkika apushinami kani nishpa
yuyarishpan chay puntiru Yaya Diospa angelshina urmanka
pay kikinta atunyachirishkanrayku. Chasna kashpanka Yaya
Dioska chay supay tukushka angeltashinami payta kasti-
ganan tiyan.
7 Chaymantapas shuk wawkika yachachik kanayashpanka
alita rurak kanan tiyan, mana kirik runakunapas paymanta
alita rurashpa kawsak nishpa yuyarinankunapa. Mana alita
rurashpa kawsak kashpanka runakuna paymanta millay-
pata rimanahuma. Chaypina supayka payta llullachima ash-
wan mana alikunata ruranapa.

Kirikkunata yanapakkuna imashnami kanankuna tiyan

8 Chasnallatata shuk wawki kirikkunata yanapak tuku-
nata munashpanka alita rurak kanan tiyan, tukuy runakuna
payta alita yuyanankunapa. Mana llullak, mana machak,
mana llullachishpa runakunamanta kullkita apinata munak
kanan tiyan.

9 Chay yanapak wawkika Yaya Diosmanta yachakushkanta
alita kirik kanan tiyan. Nima imamanta shunkunpi rimay
tukuhushka kachun mana alichashkanrayku.
10 Chaymantapas chay yanapak tukunayahuk wawkita
alita rikuychi, alitachu manachu rurahun nishpa. Alita
rurashpa kawsahushpanka payta rimaychi yanapak tuku-
nanpa.
11 Chay yanapak wawkipa warminpas alita rurashpa
kawsak kanan tiyan. Mana llullashpa, mana yanka shukta
shukta rimashpa kawsak kanan tiyan. Ashwan mana aliku-
namanta kuyrarinata yachak, rimashkanta alita paktachik
warmi kanan tiyan.
12 Chay yanapak wawkika shuk warmiyulla kanan tiyan.
Chaymanta wawankunata, tukuy wasinpi kawsakkunata-
pas alita kawsananankunapa yachaywa kamachinata yachak
kanan tiyan.
13 Chay yanapakka churay tukushkanpi alita rurak kash-
panka tukuy runakunami payta alimi nishpa rikunkakuna.
Chasnami chay yanapakka alita sinchikunka Kristu Je-
susta katihushkanmanta mana pinkashpa shukkunatapas
rimananpa.

Imashna sumami Yaya Dios ñukanchirayku rurashkanka

14 Wawkini Timoteo, kay kartata kanrayku killkahuni,
mana unayashpa kanta rikuk rinaynita yuyarishpayni.
15 Imashnamanta unayashpaynika kay kartayniwa ña
kanta puntiru rimani yachanaykipa imashnami ñukanchikuna
kirikpura kawsananchi tiyan Yaya Diospa ayllun kash-
panchi. Chay Yaya Diospa ayllun kanchi kawsa Yaya Diosta
kirikkuna. Paypa shutipa kashkata rimak shiminta alita
riksishpanchimi yachachik kanchi. Nima pi atipankachu
chay shimita ñukanchimanta chinkachinata, nima ñukanchita
kirichinata mana shutipa kashkata.
16 Imashna sumami chay ñawpa mana yachashkanchi ku-
nan Yaya Dios ñukanchita riksichishkanka.

Kristuka silumanta shamushpan runa tukushpan kay allpapi
wawayarirka.
Chasna tukushpan Yaya Diospa Espiritunwa kashpan
rikuchirka ali mana uchayu kananta.
Angelkuna Jesukristu wawayarishkanta, wañushkanmanta
kawsarishkanta rikurkakuna.
Paypa runankunaka tukuy llaktakunapi yachachirkakuna
Jesukristu kishpichik kananta.
Tukuy parti kay allpapi
runakunaka payta kirirkakuna.

Yaya Dios payta suma punchahlla kawsananpi yaykuchirka paywa pakta kamachinanpa.

4

Manana Yaya Diosta kasunayakkunamanta riman

1 Wawkini, Yaya Diospa Espiritunka sumakta ñukanchita riman, Jesukristu shamunan puncha kuchuyahushpan shuk payta kirikkunaka manana payta kirinayankakunanachu. Shuk runakunapa llullachishpa rimashkankunatana kirishpa kawsankakuna. Supaypa yuyachishkan yachachinakunata kasushpa kawsankakuna.

2 Llullak runakuna paykunata llullachishpankuna yachachishkankunata kirishpa kasunkakuna. Chay llullachishpa yachachikkunaka mana alita rurashkankunamanta manana llakirinata yachak kanahun.

3 Paykunaka yachachinahun ama warmiyankichichu, ama kusayankichichu nishpa. Chaymanta shuk shuk mikunakunata ama mikunkichichu nishpa. Yaya Dios tukuy mikunata rurarka mikunanchipa. Chayrayku ñukanchi Kristuta kirikkuna, ali kashkata mana ali kashkata riksikkuna Yaya Diosta agradesishpa tukuy mikuypakunata atipanchi mikunata.

4 Tukuy Yaya Diospa rurashkankunaka alimi. Chayrayku imatapas Yaya Diosta agradesishpa apihushpaykichi ama rimaychichu kayka mana valinchu nishpa.

5 Yaya Diospa rimashkanta kasushpanchi payta agradesishpanchi ima mikunapas alimi mikunanchipa.

Jesukristupa kamachishkan runa alita ruranamanta yachachin

6 Wawkini, imashna kirinanchi tiyan nishpa Yaya Diospa shiminta, shutipa kashkata riksichik yachachishkaynikunatapas alita yachakushkanki. Chaykunaka kanta alita sinchikuchihun. Kunanka tukuy chay wawkinchikunata paninchikunatapas alita yachachiy. Chasna yachachishpaykimi Jesukristuta alita kasuk kanki.

7 Runakunapa yanka kwintashkankuna mana Yaya Diosmanta kashkata ama kasuychu. Ashwan yachakuy Yaya Diospa rimashkanllata kasushpa kawsanata.

8 Aychanchita sampayakta kuyuchina uchillastu ali kan, aychanchita sinchikuchishpa alita kawsananchipa. Chasna kashpanpas ashwan ali kan Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsananchipa. Chasna rurashpanchimi kay allpapi alita kawsanchi. Chaymantapas siluma Yaya Dioswa kawsak rishunchi.

9 Chay rimashkayni shimika shutipami, chayrayku tukuy
runakuna kirinankuna tiyan.
10 Chayrayku sinchita tarawashpa parisishpa Yaya
Diospa shiminta tukuy runakunata yachachinchi. Tukuy
shunkunchimanta pacha kirishpa yachanchi Yaya Dios
kawsa ñukanchita kishpichinanta. Payllami kishpichik
kan. Tukuy runakunarayku alichashka kishpichiy
tukunankunapa. Ñukanchita kishpichinka, payta kirishpa
kawsashpanchi.
11 Wawkini, tukuy kay kanta yachachishkaynita kanpas
alita rimashpa yachachiy.
12 Nima pi kanta rimachun: Payka mana yapa rukuchu,
chayraykumi mana kasunichu nishpa. Mana yapa ruku
kashpaykipas ama pinkaychu yachachinata. Ashwan Yaya
Diospa munashkanta rurashpa kawsashpaykimi kirikkunata
rikuchinki imashnami kawsanankuna tiyan. Alita rimashpa,
alita rurashpa, tukuyta yuyashpa, Jesukristuta sumakta
kirishpa, alillata yuyarishpa kawsashpaykimi rikuchinki
paykunatapas kanshinallatata rurashpa kawsanankunapa.
13 Wawkini, manara shamuhushpaynira tukuy kirikku-
nawa tantarishpaykichi Yaya Diospa shiminta leyishpa uy-
achiy, yachachishpa sinchikuchiy wawkikunata panikunat-
apas.
14 Ama sakiychu yachachinata. Yaya Dios Espiritunwa
kankunata sinchikuchik wawkikunata yuyachishpan mu-
nananta rimashpa makinkunata umaykipi churarkakuna.
Chasna mañahushpankuna Yaya Dios yachachinaykipa kanta
yachayta kushpa atipachishkanta yuyariy.
15 Chayrayku wawkini, Yaya Dios kanta yachachinata ati-
pachishkanta yuyarishpa yachachiylla. Chasnami karan
puncha ashwan alita kawsahushkaykita tukuy runakuna
rikunkakuna.
16 Yuyaywa kawsay mana uchata ruranaykipa. Kanta
yachachishkaynita alita yuyarishpa yachachiy. Chasna
alita rurahushkaykita katiy. Chasna rurashpa kawsash-
paykimi Yaya Dioska kanta kishpichinka. Chasnallatata
tukuy yachachishkaykita kasukkunatapas Yaya Dioska kish-
pichinka.

5

Kirikkunata kunanamanta yachachin

1 Wawkini, shuk ruku wawki mana alita rurashpanka
mana piñashpa payta kunay. Ashwan yayaykitashina
yuyashpa kunay. Chasnallatata shuk musu wawkitapas
kikin wawkikitashina yuyashpa kunay.

2 Chasnallatata paya panikunata mamaykitashina
yuyashpa kunay. Shipas panikunatapas chasnallatata ali
yuyaywa, mana millaypata yuyarishpa, kikin panikitashina
kunay.

Warmi mashintukuna yanapanamanta yachachin

3 Kunanka rimashkayki mashintu panikunamanta. Shuk
pani mashintupa mana ayllun tiyashpanka yanapay.
4 Maykan pani mashintu wawayu nituyu kashpanka
chay wawakuna yachakunahuchun mamankunata
alita yuyashpa yanapanankunapa. Mamankunata
yuyanankuna tiyan, paykunata wiñachishkanrayku.
Chasna chay wawankunaka mamankunata yuyashpa
yanapashpankunami Yaya Diospa rikushkanpika ali kan.
5 Ashwan shuk wakcha pani mashintu Yaya Dios yana-
pananta chapashpa kawsashpan punchanti tutanti payta
mañashpa kan.
6 Shuk pani mashintu aychan munashkata
rurashpa kawsahushpanka Yaya Diospa rikushkanpika
wañushkashinami kan.
7 Kanka yachachiy chay pani mashintukunata alita
rurashpa Yaya Diosta mañashpa kawsanankunapa, mana
nima pi rimanankunapa chay Jesukristuta kirik mashintuka
mana alitachu rurashpa kawsan nishpa.
8 Karan ñukanchi Jesukristuta kirikkuna mamanchiku-
nata yuyashpa yanapananchi tiyan. Maykan kirik runaka
mana mamanta ayllunkunatapas yanapashpanka Jesukris-
tuta mana kirikshina tukun, chay mana kirikkunamanta
pasami millaypata rurak kan.
9 Wawkini, kunanka yachachishkayki imashna pani mash-
intukunapa shutinkunatami killkankichi tantarik kirikkuna
yanapahushkankuna kanankunapa nishpa. Chay mashin-
tukunaka paya kanan tiyan shuk kusanllawa kawsashka.
10 Tukuy runakunapa rikushkanpi alita rurak warmi
kanan tiyan. Wawankunata alita wiwashka kashpanka
pasyakkunatapas wasinpi ali munaywa kayak, Jesukristuta
kirik masinkunatapas kushilla yanapak, parisihukkunata-
pas yanapak, chay tukuy alikunata rurashpa kawsak kash-
panka atipanchi yanapanata.
11 Shuk pani mashintukuna manara paya kashpankunaka
ama killkaychichu kirikkuna yanapahushkankuna kananku-
napa. Pakta paykuna manana kusayashpa kanllata sirvishpa
kawsasha nishpa Kristuta rimashkankunata paktachinanku-
naranti aychankuna munashkankunata ruranayanahuma.
Chasna kashpanmi kutikashka kusayanata munankakuna.

12 Chasna kuti kusayashpankunaka uchayu kanahun Kristuta rimashkankunata mana paktachishkankunarayku.
13 Chaymantapas chay manara paya mashintukuna kirikkuna yanapahushkankuna tukushpankunaka yacharinahuma killanata. Karan wasipi yanka kwintashpa purinahuma. Tukuy imakunapi satirishpa, mana alikunata rimashpa kawsanahuma.
14 Chayrayku munani, maykan pani mashintu manara paya kashpanka sukama kusayananpa, wawayashpan wawankunata alita wiñachinanpa, wasinpi tukuy rurana kashkata alita rurashpa kawsananpa. Chasna kusanwa alita kawsashpanka mana kirik runakunaka manami atipankakunachu millaypata paymanta rimanata.
15 Ñami tiyan shuk pani mashintukuna manana Jesukristuta kasunayashpankuna supaykunapa apuntana kasukkuna.
16 Shuk wawkikunapa panikunapa ayllunkunapi mashintu tiyashpanka paykuna payta yanapanankuna tiyan. Chasna rurashpankunami kirik masinkunaka mana chay mashintukunata yanapanankuna tiyanchu. Chasnami atipankakuna yanapanata wakcha warmi mashintu kirik masinchikunata.

Kirikkunata sinchikuchik wawkikunamanta riman

17 Chay akllarishka kirikkunata sinchikuchik wawkikuna alita yanapashpankuna tukuy kirikkunaka paykunata yuyanankuna tiyan. Shukkuna paykunamanta Yaya Diospa shiminta yachachikkuna kashpankuna alita yachachishkankunarayku ashwan sumakta yuyankichi.
18 Yaya Diospa killkachishkanpi kasnami yachachin:
Shuk tarawak wakra triguta wishkuhushkanpi ama shiminta tapaychichu nishpa.
Chasnallatata riman:
Shuk tarawak runaka munanmi pagay tukunata nishpa.
Chayrayku chay Yaya Diospa shiminta yachachik wawkikunata yanapashpa shuk imata kunanchi tiyan.
19 Shuk akllarishka kirikkunata sinchikuchik wawkimanta shuk runa rimama uchatami rurashka nishpa, chaytaka mana chasnalla kiriychu. Ashwan ishkay kimsa runakuna sapallankuna chasnallatata rimashpankuna uchata rurashkanta rikushkanimi nishpa, chaypira paykunata kirinki.
20 Chay shutipa uchata rurahuk wawkita kayay, tukuy kirikkunapa tantarishkanpi kunashpa rimanaykipa, manana chasna rurashpa kawsananpa. Chasna rurashpaykimi tukuy kirikkunapas mancharishpankuna kuyrarinkakuna mana chasna ruranankunapa.

21 Wawkini, Yaya Diospa, Jesukristupa, Yaya Diospa akllashkan angelkunapa rikushkanpi rimani kanta: Tukuy kirikkunata chasnallatata kunay. Kikin aylluyki, kikin amiguyki kashpanpas millaypata rurashpanka ama rimaychu payka mana millaypata rurashkachu nishpa.
22 Shuk wawki kirikkunata yachachik kanata munashpanka alita rikuy, chay wawkika alitachu manachu kawsahun nishpa. Mana kunkaymanta mana alita yuyarishpa makikita churashpa mañaychu payrayku yachachik kananpa. Mana alita yuyarishpa shuk wawkita akllankima. Payka millaypata ruramaka, tukuy payta riksik runakunami kanmantapas rimankakuna mana alita rurak masin kanaykita. Mana chasna yuyarinankunapa alita rurashpalla kawsay.
23 Wawkini, karan ratu wiksa nanaywa kahushpayki ama yakullata upyaychu. Uchillastu vinutapas upyay aliyanaykipa.
24 Shuk wawkita akllashpayki kirikkunata sinchikuchik kananpa, alita yuyariy. Shuk runakunapa uchata rurashkankunata kunalla yachanchi manara Yaya Dios paykunata kastigashpanra. Shuk runakunapa uchata rurashkankuna pakalla kashpan chaytaka mana kunalla yachanchichu. Yaya Dios puntanpi churashpan tapushpanmi chaypira yachashunchi.
25 Chasnallatata shuk wawki alita rurahushpanka kunalla yachanchi alita kawsahushkanta. Shukpika alita rurahushkankunata mana utkalla yachanchichu. Chasna kashpanpas chay ali rurashkankunaka mana pakallachu kiparinahun.

6

Kirik patronyu tarawanankunamanta riman

1 Tukuy patronpi tarawak kirikkuna patroyninkunata yuyashpa, mana aynishpa alita tarawanankuna tiyan. Chasna alita tarawashpankunami nima pi atipankachu millaypata rimanata Yaya Diosmanta, nima yachachishkanchimanta mana valinchu nishpa rimanata.
2 Patroyninkuna Jesukristuta kirik kashpankuna mana paykunawa parihuyashpa kanahuchun, manana alita kasukkuna, kirik masinkuna kashkankunarayku. Paykunata ashwan alita kasushpa, mana killashpa paykunarayku tarawanankuna tiyan, Jesusta kirikkuna, Yaya Diospa yuyashkankuna kashkankunarayku.

Kullkita yapa munashpa kawsanaka mana ali ruranakunapa sapinmi

Wawkini, tukuy kay rimahushkaynita tukuy kirikkunata yachachiy.

3 Tiyan runakuna mana alita yachachikkuna. Paykunaka Amunchi Jesukristu alita yachachishkanta mana kasunayanahunchu. Imashnami Jesukristuta kirishpa kawsashunchi nishpa yachachishkanchitapas mana kasunayanahunchu.

4 Yaya Diospa shiminta mana asirtashpankuna paykuna kikin yuyayninkunallawa tukuymanta ashwan yachak tukunayanahun. Maykankunamantami runakuna mana shuk yuyayllawa kanahun, mana sakishpa chaykunamanta yuyarishpa rimanakushpa kawsanahun. Chasna kawsashpankuna shukkunawa parihuyanata munakkuna tukunahun, chikninakuk, piñanakuk, kaminakuk runakuna, shukkunamanta yanka millaypata yuyarikkuna.

5 Paykunaka shukkunawa ayninakushpalla kawsanahun. Millaypa yuyayyu runakuna kanahun, shutipa kashkata rik-sichik Yaya Diospa shiminta mana asirtakkuna. Paykunaka yuyarinahun, Jesukristuta kasuk tukushpayni achka imaku-nata apisha nishpa. Chasna runakunamanta anchuriy.

6 Shutipami ñukanchikuna Jesukristuta kasushpa kawsashpanchi ashwan achkata apinchi Yaya Diosmanta, ima ñukanchipa tiyashkanllawa kushilla kawsashpanchi mana shunkunchita imakunapi churashpa.

7 Kay allpapi wawayarirkanchi shinalla mana imayu. Chasnallatatami wañushpanchipas mana imata apashunchichu.

8 Chayrayku mikunanchi, churarinanchi tiyashpanka akuychi kushilla kawsashunchi.

9 Maykan runakunami kullkiyanata munashpankuna yapa kamay tukuhushpankuna utkalla mana alikunata ruranahun. Tukllapi yaykushkashina kanahun. Tukuy uras ashwan kullkita munashpa, mana alita rurashpa kawsanahun. Paykuna kikinpa mana valik waklichik munanankunawa waklichirishpankuna kullunkakuna.

10 Yapa kullkita munashpa kawsashpanchi tukuy mana alikunata ruranchi. Shukkuna yapa kullkita munak tukushpankuna Jesukristuta kirinata sakishkakuna. Chasna mana Yaya Diosta kasunayashpankunami yapa parisishpa kawsanahun.

Pablo Timoteota yachachin alita rurashpa kawsananpa

11 Wawkini Timoteo, Yaya Diosta kasuk runa kashpayki ama chay mana kasunayak runakunashina yapa kullkiyanata munashpa kawsaychu. Alillata rurashpa Yaya Diosta kasushpa, Jesukristuta kirishpa, chay llaktapi

kawsak runakunawa yuyanakushpa kawsay. Ali yuyaywa
runakunata yanapahushkaykipi mana sampayaychu. Runa
masikikunata llakichishpa kawsay, mana yuyarishpa
paykunamanta ashwan ali kanaykita.
12 Shuk ali suntalu wañunakunapi sinchikukshina Jesukris-
tuta alita kirishpa katiy Yaya Dioswa wiñaypa kawsak ri-
naykipa. Chasna paywa kawsak rinaykipa Yaya Dioska kanta
kayarka, chaymantapas Jesukristuta kirik tukushkaykita
achka runakunapa puntanpi rimashkanki.

13 Yaya Dios tukuy kawsakkunata kawsayta kukmi
kanta rikuhun. Chasnallatatami Jesukristu kanta rikuhun,
maykanmi romanokunapa apunkuna Pilatopa puntanpi
wañuchiy tukunata mana manchashpa rimarka tukuymanta
ashwan atun apu kananta. Paykunapa rikuhushkanpi kanta
kamachini:
14 Tukuy kanta rimashkaynita mana pasa pasata alita
yachachiy, Amunchi Jesukristu kuti kay allpama shamu-
nankama nima pi kanmanta rimananpa mana kuskatachu
yachachin nishpa.
15 Yaya Dios munashkan punchami Jesukristuta kuti kay
allpama kachanka. Payka shuklla tukuy uras chasnalla ali
yuyayyu tukuymanta yachayyumi kan. Payka tukuy atun
apukunamanta atun apumi, tukuy kamachikkunamanta
atun kamachikmi.
16 Yaya Diosllami nima ima uras wañunchu. Payka
kawsanmi suma chuyahlla punchapi, chaypi nima
maykan runa atipanchu payta kayllayanata. Nima
maykan runa payta rikushkachu, nima maykan atipanchu
rikunata payta. Payllata tukuy runakuna atunyachishpa
kushichinahuchun. Paylla tukuy uras wiñaypata ñukanchi
runakunata kamachichun. Chasna kachun.

Kullkiyu kirikkuna imashnami kawsanankunapa tiyan

17 Wawkini, chay yapa kullkiyu wawkikunata panikunata
yachachiy: Mana yuyarinkichichu shukkunamanta ashwan
valik kanaykichita. Ama shuk ratu tukurik kullkikichi kanku-
nata yanapak kananta yuyarishpa kawsaychichu. Ash-
wan Yaya Dioslla yanapanata atipak kananta yuyarishpa
kawsaychi, payka ñukanchita kushichishpa munashkanchi-
manta pasatami kun nishpa.
18 Chaymantapas yachachiy, alikunata rurashpa
kawsanankunapa. Achka ali ruranankunawa achka
imayushina tukunahuchun. Mana mitsashpa kuchun
maykanpachari pishin. Imankuna tiyashkakunawa
shukkunata yanapashpa kawsanahuchun.

19 Chasna kawsashpankunami silupi kawsanarayku
alicharishpa rihukshina kanahun sumakta kushichiy
tukunankunapa, chaymanta shutipa kawsayta charik
kanankunapa.

Pablopa tukuchishkan shimi

20 Wawkini Timoteo, Yaya Dios munashpan paypa shim-
inta yachachik tukushpayki chay shimita mana chikany-
achishpa alita yachachiy. Yaya Diosta mana kasushpa yanka
rimak runakunapa rimashkankunata ama kasuychu, nima
chay yanka llullachishpa yachay nishkankuna chikan chikan
yuyaykunata.
21 Shuk chaykunata yachakushpa katikkuna Jesukristuta
kirinankunata sakishkakunami.
Yaya Dios kankunata llakichishpan wakaychachun. *Chayl-
lata killkashkani.Wawkiki Pablo*

ISHKAYNIN PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TIMOTEORAYKU

Pablo killkan Timoteorayku

1-2 Munashkayni wawkini Timoteo, yuyashkayni wawaynishina kashpayki ñuka Pablo kay kartata killkahuni kanrayku. Yaya Dios munashpan Jesukristuka akllawashka apostolnin kanaynipa. Kachawashka runakunata yachachinaynipa, tukuy Jesukristuta kirik runakunaka wiñaypa paywa kawsankakuna nishpa rimashkanta. Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kanta yuyashpan llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykipa.

Pablo Timoteota yuyachin Jesusta alita katinanpa

3 Wawkini, kanta yuyarishpaynimi punchapi tutapipas mañahushpayni Yaya Diosta agradesini kanrayku. Nima imamanta shunkuynipi rimay tukushpa payta ali yuyaywa kushichishpa kawsani, imashnami ñawpa yaya rukuyni wañukunapas Yaya Diosta kushichishpa kawsapayarkakuna.

4 Ñawpa sakinakuhushpanchi llakishpa wakashkaykita yuyarishpayni yapa kanta rikunayani. Kuti rikunakunchimaka, yapa kushikuynima.

5 Chaymantapas yuyarini tukuy shunkuykimanta pacha Jesukristuta kirihushkaykita. Kan kirihushkaykishina mama payayki Loida, mamayki Eunise ña puntiru kirishpa kawsapayarkakuna. Chasnallatata kantapas yuyarini, paykunashina sumakta Jesukristuta kirishpa kawsahushkaykita.

6 Chayrayku makinita kanpi churashpa mañashkayni uras Yaya Dios Espiritunwa yachachik kanaykipa atipachishkanta yuyachini, ashwanta sinchikurishpa Yaya Diospa rimashkanta alita yachachinaykipa.

7 Yaya Dios ñukanchima kachashkan Espiritunka mana kanchu manchaysiki, ashwan ñukanchita yanapan mana manchashpa kawsananchipa. Payka ñukanchita sinchikuchin, chaymanta yanapan runa masinchikunata yuyashpa, Yaya Diosta kasushpa yuyaywa kawsananchipa.

Mana manchashpa Jesukristumanta rimay

8 Chayrayku wawkini, ama pinkaychu rimanata Jesukristuta katik kanaykimanta. Chasnallatata ama pinkaychu, ñuka Yaya Diospa rimashkanta yachachihushkaynirayku karselpi kahushkaynimanta. Kanta chiknihushpankuna parisihushpaykipas Yaya Dios kanta sinchikuchinka chay

suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpa katinaykipa. Chayrayku ama manchaychu ñukanchiwa pakta kanpas chayma parisinaykita.

9 Yaya Dios ñukanchita kishpichirka, chaymantapas kayarka payrayku kawsananchipa. Mana ñukanchita kishpichirkachu alita rurashkanchirayku, ashwan pay kikin munashkanraykumi kishpichishka. Manara kay allpata nima runata rurahushpanra ñukanchikunata yapa yuyashpanmi munarka Jesukristuta kirishpanchi kishpichinata.

10 Yapa yuyahushkanta rikuchirka ñukanchita Kishpichik Jesukristuta ñukanchima kachashkanwa. Jesús wañushkanmanta kawsarishpan wañuyta winsirka. Paypa suma ali shiminwa runakunata kishpichinanmanta riksichirka imashnami Yaya Dioswa kawsay mana tukurikta tarinchi.

11 Yaya Dioska ñukata akllawashka paypa apostolnin kanaynipa. Kachawashka paypa suma ali shiminta tukuy parti runakunata yachachinaynipa.

12 Chasna chay ali shimita yachachihushkaynirayku kay karselpi churawashpankuna parisihushpaynipas mana pinkarinichu. Alita yachani pipimi sinchikuhuni. Paymi kan yapa yuyawak Jesukristu. Yachani paymi yachachinaynipa kuwashkan shiminta shamunan punchakama yachayninwa alita wakaychananta runakuna chasnalla uyanankunapa.

13 Wawkini, chay suma ali yachachinata kanta yachachishkaynishina, kanpas chasnallatata katiy alita yachachishpa shukkunatapas. Kristu Jesuswa shuk yuyayllawa kashpayki payta alita kirishpa runa masikikunata yuyashpa kawsay.

14 Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsashpanmi ñukanchita yanapan. Chayrayku Yaya Diospa suma shiminta, maykantami yachachinaykipa kamachiy tukushkanki, mana chikanyachishpa alita yachachiy.

15 Wawkini, ña yachanki chay chikniwak runakuna apiwashpankuna tukuy Asia allpamanta wawkikuna sapallaynita sakiwashkankunata. Paykunamanta chay ishkay wawkikuna Figelo Hermogenespas sakiwarkakuna.

16 Ashwan wawkinchi Onesiforoka mana pinkashpachu kay karselpi kahushkaynipi achka kuti shamurka, yanapawashpa sinchikuchiwashka. Chayrayku Yaya Diosta mañani tukuy paypa ayllunkunata llakichishpan yanapananpa.

17 Chaymantapas chay wawkinchika kay Roma llaktapi paktashkan uraslla, mana sampayashpachu maskawarka tariwanankama.

18 Ña yachanki chay wawkinchi Efeso llaktapipas
ñukanchita achkata yanapashkanta. Chayrayku mañani
Amunchi Jesukristu tapuy tukunanchi punchapi chay
wawkinchita sumakta llakichinanpa.

2

Parisishpapas alita Jesukristuta katinamanta yachachin

1 Wawayni, Jesukristu kanta sumakta yanapahushpan
sinchikuy alita payta kasushpa kawsanaykipa.
2 Yaya Diospa rimashkanta achka runakunata
yachachishkaynita uyashkanki. Kanpas chasnallatata
chay yachachishkaynita yachachiy ali munaywa
paktachik runakunata, maykankunami alita yachachinata
yachanahun, paykunapas shukkunatana yachachinanku-
napa.

3 Wawkini, kanpas ñukashina parisihushpaykipas shuk
ali suntalushina apunchi Jesukristuta sumakta kasushpa
kawsay.
4 Shuk runa ali munaywa suntalu tukushpan
wañunakunama rihushpanka mana shuk runakunapa
rurahushkanpi satirishpa kawsanchu. Ashwan munama
apunta kasushpa payta kushichinata.
5 Chasnallatata pelotata pukllak runapas mana atipanchu
gananayahushkanta apanata, chay pukllanarayku
kamachishkakunata mana kasushpanka.
6 Chasnallatatami chakranpi sinchita tarawak runapas
tukuy imata chakranpi tarpushpan payrami chay
tarpunpa muyunta pallan. Chasnashinami ñukanchipas
sinchikushpa Jesusta kasushpa kawsashpanchika paypa
kunayahushkanta apishunchimi.
7 Wawkini, chay rimashkaynita alita yuyariy. Jesukristumi
kanta yanapanka tukuyta alita asirtanaykipa.

8 Yuyariy Jesukristuta, payka ñawpa atun apu Davidpa
ayllunmanta wawayarishka, chaymanta wañushkanmanta
kawsarirka ñukanchikunata kishpichinanpa. Chay suma ali
shimitami yachachihuni.
9 Chayta yachachihushkayniraykumi parisihuni.
Yachachishkaynita mana kasuk runakunaka makinikunata
runa wañuchiktashina kadenawa watawashpankuna karselpi
churawashkakuna. Chasna ñukata watawashpankunapas
Yaya Diospa shimintaka manami atipanahunchu arkanata
shuk partima paktananpa.

10 Chayraykumi parisihushpaynipas awantahunilla. Yapa
munani tukuy Yaya Diospa akllashkan masinchikunapas Je-
sukristuta kirishpankuna kishpichiy tukunankunapa, paywa
tantaylla wiñaypa punchahllapi kawsak rinankunapa.

11 Kay shimika shutipami:

Jesukristu wañushkanrayku ñukanchipas wañushkashina
tukushpanchi pay kawsarimushkanrayku ñukanchipas
kawsarishunchi paywa pakta kawsananchipa.

12 Kay allpapi kawsahushpanchira parisihushpanchipas
mana sampayashpa Jesukristuta kirishpalla kawsash-
panchika paywa paktami kamachik tukushunchi. Jesusta
mana riksinichu nishpanchika paypas rimanka manami
kankunata riksinichu nishpa.

13 Ñukanchi Jesusta rimashkanchita kanta kasushpa
kawsasha nishpa mana paktachishpanchipas payka tukuy
rimashkanta paktachik kashpanmi ñukanchita rimashkanta
paktachinlla. Mana atipanchu rimanata rimashkaynita
mana paktachishanchu nishpa.

Yaya Diospa kamachishkan runa alita kawsananmanta yachachin

14 Wawkini, Jesukristumanta yachachishkaynita tantar-
ishkaykichipi alita yuyachiy kirik masinchikunata. Payku-
nata kasna kunay: Yaya Diospa rikushkanpi kankunata ri-
mani mana yanka shimikunata rimanakushpa kawsanay-
kichipa nishpa. Chasna rimanakushpa kawsanaka mana
valinchu, ashwan shuk uyahukkunapa yuyayninkunatami
waklichin.

15 Kan atipashkaykita ruray shutipa kashkata riksichik
Yaya Diospa shiminta alita yachachishpayki paypa
rikushkanpi ali kamachishkan runa kanaykipa. Chasna
kashpaykimi Yaya Diospa puntanpi mana pinkanayki
tiyanchu.

16 Chay mana Yaya Diosmanta yanka rimanakunamanta
anchuriy. Chasna yanka shimikunata rimakkunaka karan
puncha ashwanta Yaya Diosmanta anchurishpa rinahun.

17 Chasna mana ali yachachikkunapa rimahushkankuna
aychanchita ismuchik unkuyshinami miran. Tukuy uras ash-
wan shukkunapas rimashkankunata kirishpa kawsanahun.
Chasna mana alita yachachikkunamanta Himeneo Filetopas
kanahun.

18 Paykunaka shutipa kashkata yachashkankunata sakish-
pankunana kasna yachachishpa yanka rimanahun: Kirik
runakunapa kawsarinankunaka ñami pasashka. Mananami

tiyankachu shuk kawsarinaka nishpa. Chasna rimash-
pankuna Jesukristuta kirikkunamanta shukkunata llullachi-
nahun Yaya Diospa shiminta manana kirinankunapa.
19 Chasna kashpanpas Yaya Dios yanapashpan
shutipa kirikkunaka shuk wasipa orkoynin suma
shayachirishkashinami. Yaya Dios paykunapa amun
kashpan kasna killkarishkashina kanahun: Ñuka Yaya Dioska
kay wawaynikunataka alitami riksini nishpa. Chaymanta:
Kay Jesukristuta kirinimi nishpa rimak runakunaka
sakinankuna tiyan mana ali ruranakunata nishpa.
20 Shuk atun wasipi achka imakuna tiyan. Shuk imakunaka
oromanta, shukkunaka kullkimanta, shukkunaka
kaspimanta, shukkunaka sapiramanta rurarishka kanahun.
Chay imakunamanta shukkunataka amunka yapa
valichishpan kushikuna tantarinakunaraykulla surkushpan
churan. Shukkunataka wasurata wichunallapa churan.
21 Maykankunami chay mana alita yachachikkunamanta
anchurishpan nima imapi kasun, paykunami chay amun
yapa valichishkan imakunashina kanahun. Yaya Dios tukuy
uchata rurashkankunamanta pichan paypa munashkanta
rurashpa kawsanankunapa. Chasna tukushpankunami
Amunchi Jesukristuka maypipas atipan churanata
munashkanta ruranankunapa. Paykunaka alichay tukushka
kanahun tukuy alikunata ruranankunapa.
22 Chasna kashpan ama kawsaychu millaypata
yuyarishpa ruranayashpa shuk musukunashina. Ashwan
kanka alita rurashpa, Jesukristuta kirishpa, payta
runakunatapas yuyashpa, tukuy runakunawa kushilla
kawsay. Tukuy shunkunkunamanta pacha Yaya Diosta
mañak wawkikunawa pakta kawsay.
23 Yanka nishpa nima imapi yanapak rimanakunapi ama
satiriychu, nima sakiychu tantarishkaykichipi shukkuna
chasna rimanakushpa katinankunapa. Ña yachanki
runakuna chasna rimanakushpankuna piñanakushpa
kawsanankunata.
24 Ñukanchikunaka Jesukristupa kamachinan runakuna
kashpanchi mana piñanakushpa kawsananchi tiyanchu.
Tukuy runa masinchikunata yuyashpa kawsananchi tiyan.
Ali yuyaywa runa masinchikunata kunananchi tiyan. Alita
yachachinata yachananchi tiyan. Shukkuna ñukanchita mana
alita rurashpankuna mana piñarishpa nima rantipashpa ali
yuyaywa sinchikurishpa kawsananchi tiyan.
25 Chay manana Jesukristuta kasunayak runakunata
yuyashpa alita kunananchi tiyan. Chasna kunashpanchimi
chapanchi Yaya Dios paykunata yanapananpa kuti

kasunankunapa. Chasna kasukkunana kashpankuna riksinkakuna Yaya Dios shiminpi riksichishkan shutipa kashkata.

26 Chasna atipankakuna kishpinata supay paykunata llullachishkanmanta. Paypa munashkanllata ruranankunapa llullachiy tukushkankunamanta kuti atipankakuna alita yuyarinata, supaypa munashkanta manana ruranankunapa.

3

Imashnami runakunaka kawsankakuna Jesús shamunan punchakama

1 Wawkini, kayta alita yachanayki tiyan, Jesukristu kuti kay allpama shamunanka kuchupi kashpan runakunaka yapa millaypata rurashpankuna achkata parisinanchita.

2 Runakunaka paykuna kikinpa munashkankunallatami rurankakuna, yapa kullkita munashpalla kawsankakuna. Paykuna kikinta atunyachishpa rimakkuna kankakuna. Shukkunamanta ashwan ali kani nishpa yuyarinkakuna. Yaya Diosmanta millaypata rimankakuna, yayankunata mana kasunkakunachu. Nima imamanta yachankakunachu agradesinata. Yaya Diospa munashkanta mana kasunkakunachu.

3 Paykunaka nima pita yuyankakunachu, nima maykanwa llakichinakushpa kawsankakunachu. Shukkunamanta llullashpa rimankakuna. Paykunapa aychankuna munashkallata rurashpa kawsankakuna. Mana llakichishpachu runa masinkunata parisichinkakuna. Mana munankakunachu alikunata rurashpa kawsanata.

4 Runa masinkunata riksichishpa apichinkakuna. Mana alita yuyarishpa imatapas rimashpa rurashpa kawsankakuna. Paykuna kikin yuyayninkunapi atunyachirishka kankakuna. Yaya Diosta yuyanankunaranti yanka nishpa paykuna kikin munashkankunallata rurashpa kawsankakuna.

5 Paykunaka Yaya Diosta kirikkunashinami rikurinkakuna. Chasna rikurishpankunapas kawsanankunawa rikuchinahun Yaya Diospa yachayninta mana riksik kanankunata. Wawkini, chay mana ali rurak runakunawaka ama ishkayaychu, paykunamanta anchuriy.

6 Shukkuna paykunamanta alishina tukushpa shuk wasikunapi yaykunahun utkalla kirik warmikunata llullachinankunapa paykunatana kasushpa kawsanankunapa. Chay warmikunaka yapa uchata rurashpa kawsapayashpankuna chay uchakunata rurashkankunawa yuyayninkunapi llashawa nitirishkashina kashpankuna achka millaypa munanankunata yuyarishpa kawsanahun.

7 Tukuy uras yachakuhushpankunapas mana
atipanahunchu asirtanata Yaya Dios shiminpi riksichishkan
shutipa kashkata.

8 Ñawpa Egipto allpapi chay ishkay puruhukuna Janes
shutiyu Jambres shutiyu Yaya Diospa runan Moisesta
chiknishpa rimarkakuna: Kanka manami Yaya Diospa
rimashkantachu yachachinki nishpa. Chasnallatatami
kunanpas chay mana alita yachachikkuna shutipa kashkata
chikninahun. Mana alita yuyarishpankuna millaypa
yuyayyu kanahun. Jesukristuta kirishkankunaka mana
ali kananta rikuchirkakuna.
9 Chasna yanka nishpa rimakkunaka mana ñukanchita ati-
pankakunachu llullachinata. Ñukanchikuna Yaya Diosta ka-
sushpa kawsashpanchika yachashunchimi chay runakuna
yuyay illashina kanankunata. Chasnallatatami ñawpapas
Yaya Diosta kasuk runakunaka yacharkakuna chay ishkay
puruhukuna yuyay illashina kashkankunata.

Pablo Timoteota kunashpan sinchikuchin

10 Wawkini, kanka yachachishkaynita alita yachakush-
payki kasushkanki. Alita rurashpa kawsanaynita
katishkanki. Tukuy uras Yaya Diospa munashkanta kasunata
munahushkaynita yachashpayki kanpas chasnallatata
kawsanki. Kristuta kirishpa, runa masinikunawa
yuyanakushpa, ali yuyaywa sinchikurishpa parisinakunata
awantashpa kawsahushkaynita yachashpayki kanpas
chasnallatata kawsanki.
11 Antiokia llaktapi, Ikonio llaktapi, Listra llaktapipas
runakuna yapa chikniwashpankuna parisichiwashkanku-
nata yachashpayki kanpas parisichiy tukuhushkaykipi
ñukashina sinchikunki. Tukuy chaykunamantami Yaya
Dioska yanapawashpan kishpichiwarka.

12 Ña yachanchi Jesukristuta kirikkuna kashkanchirayku
Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanata munash-
panchi runakuna ñukanchita chiknishpa parisichinankunata.
13 Millaypa yuyayyu runakunaka, llullachik runaku-
napas ashwanta ashwanta mana alitachu rurashpa
kawsankakuna. Shukkunata llullachishpankuna
shukkunana paykunata llullachinkakuna.

14 Chay runakuna chasna kawsahushpankunapas kanka
yachachishkaynita yachakushkaykita alita kasushpa
kawsay. Chay yachachishkaynika shutipa kananta
kirishkanki. Alita yachanki pimantami yachakushkanki.
Ñuka Yaya Diosta alita kasushpa kawsashpayni
yachachishkaynita ali kananta riksichishkani.

15 Yuyariy wawamanta pacha Yaya Diospa killka-
chishkanta yachakushkaykita. Chaymi ñukanchita yachachin
alita Jesukristupi sinchikushpa kawsahushpanchi uchata
rurashpa kawsanamanta kishpichiy tukuhushkanchita.
16 Yaya Diospa killkachishkanka paypa Espíritun
runakunata yuyachishpanmi killkarishka kahun.
Chasna kashpan ñukanchita alita yanapan ali kashkata
yachakunanchipa. Mana ali rurashkanchikunata riksichin.
Chaymanta yachachin imashnami alikunata rurashpa
kawsashunchina. Ñukanchita yachachishpa kunashpa
yanapan alillata rurashpa kawsananchipa.
17 Chasna Yaya Dios killkachishkanwa ñukanchi paypa
runankunata yachachin tukuy alikunata atipananchipa ru-
ranata.

4

1 Kristu Jesús kutikashka shamunka tukuy runakunata
kamachik kananpa. Chasna shamushpan wañushkakunata
kawsakkunatapas tapunka alitachu rurashkakuna manachu
nishpa. Chayta yuyarishpayni paypa rikushkanpi Yaya
Diospa rikushkanpipas kanta sinchita kunashpa rimani:
2 Yaya Diospa shiminta alita yachachiy. Runakuna alita
kasushpankuna mana kasunayashpankunapas tukuy
uras alita yachachiy. Ali yuyaywa mana piñarishpa
runakunata yachachiy alita rurashpa kawsanankunapa.
Rurashkankuna mana ali kashpanka paykunata alita
kunashpa yanapay alitana rurak kanankunapa. Shukkuna
mana kasunayashpankunaka alita asirtachiy imashnami
tukunkakuna, chaymanta rimay manana chasna
katinankunapa. Kasuk runakunataka alita kunashpa
sinchikuchiy.
3 Shuk punchami chay suma ali yachachinakunata
manana uyanayankakunanachu, ashwan paykuna
kikinpa munashkankunallatami katinayankakuna.
Chasna kashpankunami paykunashina yuyarik achka
yachachikkunata maskankakuna paykuna kikinpa
munashkankunata yachachinankunapa.
4 Yaya Dios shiminpi riksichishkan shutipa kashkata ka-
sunankunaranti, chay runakunaka yanka rimana shimiku-
natana kasunkakuna.
5 Kanka wawkini, tukuy uras alikunallata rurashpa
kawsay. Runakuna kanta chiknishpankuna parisichihush-
pankunapas chay suma ali shimita Jesukristu ñukanchita
kishpichinanmanta yachachishpalla katiy. Jesukristupa
kamachinan runa kashpayki alita paktachiy paypa
munashkanta.

6 Yaya Diospa shiminta alita yachachihushkayniraykumi
ñukataka wañuchinayawahunkuna. Chasna wañunayniwa Yaya
Diosta kawsaynita kushpa kushichishami, imashnami saser-
dotenchikuna vinuta talishpa rurapayanahun shuk obeha
maltata wañuchishpa Yaya Diosta kushichishpa rupachi-
hushkankunapi. Ñami paktarihun wañuchiwanankuna pun-
chaka.
7 Ñukaka Jesukristuta kirishkaynimanta pachami
parisishpaynipas kunankama alita kasushpa kawsashkani.
Runakuna piñarishpankunapas paypa shiminta yachachish-
palla katishkani. Chasnami Jesukristu ruranaynipa
munashkanta paktachishkani kay kawsahushkaynipi.
8 Chasna alita rurashpa kawsashkaynirayku alillata rurak
tukuy runakunata rurashkankunamanta tapushpan rimak
Amunchi Jesukristuka kuti shamushpan sumakta kushichi-
wanka. Mana ñukallatachu chasna alita kushichinka, ashwan
tukuy paypa shamunanta alita yuyashpa chapahuk runaku-
natapas chasnallatatami kushichinka.

Pablo kartanta tukuchihushpan rimashkan

9 Wawkini, utkalla rikuk shamuway.
10 Wawki Demaska Jesusta mana kirikkunashina
kawsanata munashpan sakiwashkami. Tesalónika llaktama
rishka. Wawki Kresenteka rishkami Galasia allpapi
llaktakunama yachachinanpa. Wawki Titopas Dalmasia
allpapi llaktakunama rishka.
11 Wawki Lukasllami ñukawa kaypi kiparishka.
Shamuhushpayki wawki Markusta pushamupay ñukata
tukuy imapi yanapawananpa.
12 Wawki Tikikotaka Efeso llaktamami kachashkani
kirikkunata chaypi yanapananpa.
13 Shamuhushpayki kapaynita apamupay, Troas llaktapi
wawki Karpopa wasinpi sakishkaynita. Chaymanta li-
bruynikunata apamupay. Tukuymanta ashwan munayn-
ima apamupanaykipa chay karamanta rurarishkapi killkar-
ishkakunata.
14 Fierrota tarawak Alejandro shutiyu chikniwashpan
achka mana alikunata rurashkanwa arkawarka. Chasna
parisichiwashkanraykumi Yaya Dioska payta kastiganka.
15 Chay Alejandroka yachachishkaynita mana ali
kananta rimashpa yachachihushkaynipi yapa arkawashka.
Chayrayku mana kasuychu llullachishpa yanka
rimahushkanta.
16 Kay Roma llaktapi kamachik apukunapa puntanpi chu-
ray tukushpa puntiru tapuwahushkankunapi nima shuk
wawkinchikuna yanapawashkakunachu ayninata, tukuymi

sakiwarkakuna. Chasna sakiwashpankunapas mana munanichu Yaya Dios paykunata kastigananpa.

17 Amunchi Jesukristumi chay apukunapa puntanpi kahushkaynipi sinchikuchiwashpan sumakta yanapawashka tukuy mana israel runakunatapas paypa shiminta yachachinata paktachinaynipa. Chasna Yaya Dios munashkanshina paykunapas Jesús runakunata kishpichinanmanta uyashkakuna. Yaya Dios yanapawashpan kishpirkani mana chay chikniwak apukuna wañuchiwanankunapa.

18 Chasnallatatami payka kuyrawanka tukuy mana alikunamanta. Kuyrawankami siluma pushawananpa kushilla paywa kawsak rinaynipa. Tukuy runakuna tukuy uras wiñayparayku payta atunyachishpa kushichinahuchun. Chasna kachun.

Ña kartanta tukuchihushpan Pabloka tukuy kirikkunata saludan

19 Wawkini Timoteo, saludapay paninchi Priskata, wawkinchi Akilata, wawkinchi Onesiforopa ayllunkunatapas.

20 Wawkinchi Erastoka Korinto llaktapimi kiparishka. Wawki Trofimotaka unkushkatami sakishkani Mileto llaktapi.

21 Wawkini, manara tamya killakuna paktahushpanra utkalla shamuy.

Wawkinchi Eubulo, wawkinchi Pudente, wawkinchi Lino, paninchi Klaudia, chasnallatata tukuy kaypi kahuk kirikkunapas kanrayku saluduta kachahunkuna.

22 Amunchi Jesukristu tukuy uras kanwa kashpan munashkanta kanpi paktachichun. Yaya Dios tukuy kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayllata killkashkani.Wawkiki Pablo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TITORAYKU

Pablo killkan Titorayku

1 Munashkayni wawkini Tito, ñuka kani Pablo, Yaya Diospa kamachishkan, chaymanta Jesukristupa apostolnin. Akllashka kani tukuy kankuna Yaya Diospa akllashkan masinikunata yachachishpa yanapanaynipa alita paypi sinchikushpa kawsanaykichipa, chaymantapas shutipa kashkata alita riksinaykichipa imashnami Yaya Diospa rikushkanpi ali kashunchi nishpa.

2 Paypa rikushkanpi ali kashpanchi paywa wiñaypa siluma kawsak rinanchita yachanchi. Manara kay allpata rurahushpanra mana llullak Yaya Dios ña rimarka ñukanchi runakuna wiñaypa paywa pakta kawsananchita.

3 Yaya Dios chay rimashkan shiminta riksichinan puncha kunan ña paktarishpan ñukanchita riksichishka. Ñukanchita kishpichik Yaya Dioska ñukata churawashka, paypa rimashkanta yachachishpayni chay shiminta riksichinaynipa.

4 Kanka kikin wawaynishinami kashpayki ñukawa pakta Kristuta kirik kashkaykirayku kay kartata killkahuni kanrayku. Yayanchi Dios, ñukanchita kishpichik Jesukristupas kanta llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykipa.

Jesukristuta kirikkunata yachachik Titomanta riman

5 Wawkini Tito, chay Kreta islapi kanta sakishkani, chaypi ruranchipa pishishkata ruranaykipa. Karan llaktapi kirikkunamanta shukkunata akllashpayki churay yachachikkunata yanapashpa kirikkunata sinchikuchik wawkikuna kanankunapa, imashnami kanta rimarkani chasna.

6 Chay akllanayki wawkika alita kawsak runa kanan tiyan, nima pi millaypata rimanankunapa paymanta. Chaymantapas shuk warmiyulla kanan tiyan. Wawankunapas Jesukristuta kirik kanankuna tiyan, nima pi rimanankunapa millaypata rurak wawakunami kaykunaka, yayankunatapas mana kasunahunchu nishpa.

7 Yaya Diospa runankunata yuyachinanpa yanapananpa churashka kashpan alita kawsak kanan tiyan, nima pi millaypata rimanankunapa paymanta. Mana kanan tiyanchu pay kikinpa munashkanllata rurak, nima pita kasuk. Chaymanta mana piña, mana machaysiki, mana makanakuysiki, nima kullkita llullachishpa apiysiki kanan tiyan.

8 Ashwan payta pasyak runata alita wasinpi yaykuchik
kanan tiyan. Tukuy shunkunmanta pacha alikunata rurak
kanan tiyan, sumakta yuyarik, tukuy runa masinkunata
chasnalla Yaya Dios munashkanshina rurak, Yaya Diosta
alita kasuk, pay kikinta mana ali ruranakunamanta kuyrari-
nata yachak kanan tiyan.
9 Shutipa Yaya Diospa shiminta kirik masinkunata
yachachihushkanta paypas alita paktachinan tiyan.
Chasnallami atipanka shukkunata chay suma ali
yachachihushkan shimita yachachishpa sinchikuchinata,
chaymantapas Yaya Diospa shiminta mana munakkunata
pantachishkankunata riksichishpa yanapanata.

Yanka mana Yaya Diosta kasushpa yachachikkunamanta riman

10 Wawkini, kirikkuna chawpipi tiyan achka runakuna
Yaya Diosta mana kasunata munakkuna. Paykunaka
yanka shimikunata yachachishpa runakunata llullachishpa
kawsanahun. Tukuymanta ashwan chasna llullachishpa
yachachinahun Moisespa killkashkanta kasuk achka israel
masinikuna.
11 Chay llullachik runakunaka chasna yanka mana ali
yachachinakunawa achka runa masinkunata ayllunkunanti
llullachinahun. Kullkita apinata munashpankunalla chasna
yanka mana alita yachachishpa purinahun. Chay yanka
yachachihukkunataka chunllayachinanchi tiyan mana
chasna yachachinankunapa.

12 Chay Kreta islamanta shuk killkata yachak runa paypa
ayllunkunamanta rimarka kasna: Kay Kreta islapi kawsak
masinikunaka yuyay illa, llullaysikikunami kanahun. Chay-
manta upyaysiki, mikuysiki, killaysiki kanahun nishpa.
13 Chay runapa chasna rimashkanka shutipami karka.
Chayrayku wawkini, chay Kreta islapi kirik masinchikunata
sinchi shimiwa kunashpa yachachiy Yaya Diosta kasushpa
alita kawsanankunapa.
14 Chaymanta yachachiy chay israel masinikunapa
yuyayninkunamanta yanka rimanankunata mana
kasunankunapa. Yachachiy shutipa kashkata mana kasuk
runakunapa kamachishkankunata mana kasunankunapa.

15 Ña yachanchi maykankunami ali yuyaywa kanahun,
alikunallata yuyarishpa kawsanahun, paykunarayku
tukuy Yaya Diospa rurashkanka ali kananta. Ashwan
Yaya Diosta mana kasuk runakunaka mana alita yuyarik
kashpankuna nima ima ali paykunarayku tiyanchu.
Yapa millaypakunatami yuyarik kanahun. Ali kashkata

yachashkankunata mana kasushpankuna ali kashkata manana alita yachanahunchu.

16 Paykunaka Yaya Diostami riksinchi nishpa rimanahun. Chasna rimashpankunapas mana Yaya Diosta riksik runakunashinami kawsanahun. Chasna kashpankunami millaypata ruranahun. Yaya Diosta mana kasuk kashpankunami mana atipanahunchu alikunata ruranata.

2

Pablo Titota kunan alita yachachinanpa

1 Kanka wawkini, Yaya Diospa shiminta alita yachakushpayki chay kirikkunata suma ali yachachinankunata yachachinayki tiyan, imashnami Yaya Diosta kasushpa alita rurashpa kawsankakuna.

2 Tukuy chay ruku wawkikunata yachachiy, mana machashpa, nima ukupanakushpa, alita yuyarishpa kawsanankunapa. Chasna kawsahushpankunami shukkunaka alita paykunamanta rimankakuna. Chaymanta yachachiy Yaya Diosta alita kirinankunapa, runa masinkunawa alita yuyanakushpa, paykunata yanapahushkankunapi mana sampayashpa kawsanankunapa.

3 Chasnallatata tukuy paya panikunata yachachiy alita rikuchishpa kawsanankunapa, imashnami Yaya Diosrayku kawsakkuna kawsanankuna tiyan. Mana shukta shukta rimashpa purinahuchun. Mana machashpa kawsanahuchun. Alita rikuchishpa kawsashkankunawa alikunata yachachinahuchun.

4-5 Chasnami mushu kusayu panikunata yachachinkakuna kusankunata wawankunata yuyashpa kawsanata, alita yuyarishpa, alita rurashpa kawsanankunapa, wasipi ruranakunata alita ruranata, shukkunata yuyashpa yanapanata, kusankunata sumakta kasunata, mana millaypa ruranakunapi satirishpa kawsanankunapa. Chasna kashpankunami paykunata rikushpankuna nima pi rimankachu Yaya Diospa shimin mana alichu nishpa.

6 Chaymanta wawkini, chay musu wawkikunata, shipas panikunatapas kunashpa yachachiy, alita yuyarishpa mana paykuna kikin munashkankunallata rurashpa kawsanankunapa.

7 Kanka alillata rurashpa kawsay, kanta rikushpankuna paykunapas alita rurashpa kawsanankunapa. Paykunata ali yuyaywa ali shimikunawa yanapak yuyaykunata kushpa yachachiy.

8 Chasna alita rimashpa yachachishpaykimi chay Jesusta mana kirik runakunaka pinkarinkakuna. Mana atipankakunachu ñukanchimanta millaypata rimanata.

9 Patronyu wawkikunata panikunata kunay mana
aynishpa tukuy ima kamachihushkankunapi alita kasushpa
patroyninkunata kushichinankunapa.
10 Mana shuwanahuchun, ashwan nima imata apishpa
sumakta tarawanahuchun, tukuy runakuna rikushpankuna
asirtanankunapa maytukuy sumami ñukanchita kishpichik
Yaya Diospa shiminka paykunata yachachihushkanka.
11 Yaya Dioska ñukanchita riksichishka yapa yuyashpan lla-
kichishkanta, tukuy ñukanchi kay allpapi kawsak runakuna
atipananchipa kishpishka kanata.
12 Yaya Dioska chasna ñukanchikunata yuyashpanmi
yachachin, payta mana kasushpa, ñukanchi kikin mana
ali munashkanchikunata rurashpa kawsashkanchita ña
sakishpanchi yuyaywana, alillata rurashpa, payta kasushpa
kawsananchipa kay allpapi.
13 Chasna kawsananchi tiyan atun yachayyu
Yayanchi Dios ñukanchita Kishpichik Jesukristu suma
yachayninwa chuyahlla rikurishpa kutikashka shamunanta
chapahushkanchirayku. Chasna paypa shamunanmanta
yachashpanchimi alita kushikushpa payta chapashpa
kawsahunchi.
14 Jesukristuka kruspi wañurka ñukanchikunata mana
alita rurakkuna kashkanchimanta kishpichinanpa. Payka
ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan shunkunchita
pichashka paypa runankuna kananchipa, tukuy munaywa
alikunatana ruranayakkuna.
15 Wawkini, kay rimashkaynita tukuy kirikkunata
yachachinayki tiyan. Kirikkunata sinchikuchiy mana ali
ruranakunata mana ruranankunapa. Rurashkankuna mana
ali kashpanka Yaya Dios kushkan yachaywa paykunata alita
kunashpa yanapay alitana rurak kanankunapa. Chasna
alita kunashpa yachachinki nima pi rimanankunapa mana
munanichu kasunata paytaka nishpa.

3

Jesukristuta kirikkuna alita rurashpa kawsanankuna tiyan

1 Chay wawkikunata panikunatapas yuyachiy, tukuy llak-
takunapi kamachik apukunata alita kasushpa kawsanankU-
napa. Yachachiy apunkuna shuk ali imapi tarawachish-
pankuna ali munaywa ruranankunapa.
2 Chasnallatata paykunata yuyachiy, mana shukku-
namanta millaypata rimanankunapa, nima piwa
piñanakushpa kawsanankunapa. Ashwan tukuy runakunawa
llakichinakushpa kawsanahuchun, mana yuyarishpa
paykunamanta pasa kanankunata.

3 Ñawpaka ñukanchikunapas chay runa masinchikunashina
Yaya Diosta mana kasuk, mana yuyarinayu, mana
alita rurak karkanchi. Mana ali munashkanchikunata
musyashkanchikunata kasushpa, ñukanchi kikinllata
kushichinata munashpa kawsapayarkanchi. Millaypata
rurashpa, piñarishpa, maykanpa ima tiyashkanta
munarishpa, shukkunawa parihuyanayashpa kawsapa-
yarkanchi. Chasnallatata chikniy tukushpa, chikninakushpa
kawsapayarkanchi.
4 Ashwan Jesukristu shamushpan ñukanchita Kishpichik
Yaya Dios ali shunku kananta, ñukanchi runakunata yapa
yuyahushkanta paywa rikuchirka.
5 Ñukanchita llakichishkanraykumi mana alita
rurak kashkanchimanta kishpichishka. Manami
kishpichishkachu alikunata rurashkanchirayku.
Ñukanchita kishpichishpan yakuwa mayllashkashina
uchanchikunamanta pichay tukushkanchi mushumanta
wawayarishkashina kananchipa. Yaya Diospa Espíritun
ñukanchita mushuyachishpanmi kunanka alitana rurashpa
kawsahunchi.
6 Ñukanchita Kishpichik Jesukristu wañushkanrayku
Yaya Dioska Espiritunta mana mitsashpachu ñukanchima
kachamushka.
7 Chay Espiritunta ñukanchita kushka, ñukanchita llakichish-
pan paypa rikushkanpi ucha illa kananchipa, chaymantapas
atipananchipa paywa wiñaypa kawsak rinata, maykantami
chapashpa kahunchi.
8 Tukuy kay yachachishkaynika shutipami.
Chayrayku munani kay yachachishkaynita yachachish-
palla katinaykipa, Yaya Diosta kirik masinchikuna alita
yachakushpankuna alita rurashpa kawsanankunapa.
Chasna kawsanami ali kan ñukanchi runakunarayku.
9 Chaymanta ama yanka rimanakushpa kawsaychu. Chay
pikunamantami ñawpamanta pacha mirashkakuna nishpa kil-
llkarishkakunamanta rimanakunankunapi ama satiriychu,
nima piñanakunapi, nima chikninakushpa kawsanapi. Chas-
nallatata Moisespa killkashkan kamachishkamanta yanka
rimanakunapi ama satiriychu. Chasna rimanakunaka yanka
nishpami kan, nima imapi yanapanchu.
10 Shuk runakuna chay ali yachachishkanchimanta
chikanta yachachishpa shukkunata pantachichishpankuna
kirikkuna manana shuk yuyayllawa kawsanankunapa,
paykunata sinchita kunay mana chasna katinankunapa.
Chasna kunashpayki mana kasushpankunaka kuti
kunay. Chaypipas mana kasunayashpankunaka
tantarinaykichimanta wichuy.

11 Mana kasunayashpankunaka ña yachanki mana alita
yuyarishpa, mana alita rurashpa kawsahushkankunata.
Mana alita rurahushkankunata yachashpankunatata chas-
nalla katishpankuna paykuna kikin kastigay tukunankunata
maskanahun.

Titopa ruranamanta riman

12 Wawkini, kay Nikópolis llaktapimi kahuni. Kaymantami
wawki Artemasta kanma kachasha. Pay mana atipashpanka
rinata, wawki Tikikotami kachasha. Chay wawki paktashpan
utkalla shamuy rikuwanaykipa. Kaypimi munani tamya
punchakunata pasanata.
13 Chay ishkay alita yachachik wawkikuna chay abogado
Senas shutiyuta, chaymanta wawki Apolostapas shuk llak-
takunama rihushpankuna tukuy ima munashkankunata kuy
nima ima paykunata pishinanpa.
14 Chaymanta tukuy kirik masinchikunata yachachiy ali
munaywa alikunata rurashpa kawsanankunapa. Nima
imayukunata yanapanahuchun. Chasna rurashpankunami
Jesusta kirishkankunaka mana yankachu kanka.

Pablo saludan kirikkunata

15 Tukuy ñukawa kahuk kirik masinchikuna kanrayku
saluduta kachanahun. Chasnallatata kanpas ñukanchita
yuyak Jesukristuta kirik masinchikunata saludapay.
Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayllata
killkashkani.Wawkiki Pablo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA FILEMONRAYKU

Pablo Timoteowa Filemonta saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchi Filemón, ñuka Pablo wawki Timoteowa pakta kay kartata kanrayku killkahunchi. Ñuka Pablo Jesukristupa shiminta yachachik kashpaynimi kay karselpi churawashkakuna. Kan yuyashkanchi wawkinchi ñukanchishina Jesukristupa shiminta yachachikrayku kay kartata killkahunchi.

2 Chaymanta paninchi Apiarayku, ñukanchishina sinchita parisishpa yachachik wawkinchi Arkiporaykupas, tukuy wasikipi tantarik wawkikuna panikunaraykupas kay kartata killkahunchi.

3 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo riman Filemonmanta kushikushkanta

4-5 Wawkini, ñuka Pablo yachashkani Amunchi Jesusta kirishpa, tukuy kirik masinchikunatapas alita yuyashpa kawsahushkaykita. Chayta yachashpaynimi tukuy uras mañahushpayni Yaya Diosta agradesini kanrayku.

6 Kan Jesusta kirihushkaykita shukkunata rimashpa kawsahunki. Chayraykumi Yaya Diosta mañani kanta yanapananpa ashwan alita ashwanta ashwanta asirtanaykipa pay ñukanchipi yapa alita rurashkanta Kristuta kushichishpa kawsananchipa.

7 Yapa kushilla kahuni, chaymantapas alita sinchikushkani kirikkunata yuyashpa kawsahushkaykita yachashpayni. Wawkini, paykunata alita sinchikuchishkaykirayku kushikushkani.

Pablo Filemonta tapun Onesimota llakichinanpa

8 Alita rurak kashpayki shuk imata ruranaykipa tapunayani. Kristupa kamachishkan kashpayni atipaynima kanta kamachinata.

9-10 Chasna kamachinata atipashpaynipas mana kamachishkaykichu, yuyanakuhushkanchiraykumi kanta tapuni kasuwanaykipa. Ña ruku kashpayni chaymanta Kristu Jesuspa shiminta yachachishkaynirayku kay karselpi kahushpayni kanta tapuni Onesimorayku. Payka kay karselpi Jesukristumanta yachachishkaynita kirishkanraykumi kikin wawaynishina tukushka.

11 Kay rantishkayki runa Onesimoka ñawpa kanrayku mana alitachu kasushpa tarawak karka. Kunanka mana chasnanachu. Ñukata alitami yanapawahun, kanma kutishpan kantapas alitanami kasushpa yanapanka.

12 Kay wawkinita kunan kanma kachahuni. Yapa yuyashkayni wawkini kashpan ñukatashina alita yaykuchiy.

13 Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachihushkaynirayku kay karselpi kahushpayni munaynima karka kay wawkini Onésimo ñukawa kiparishpan kanranti yanapawananpa.

14 Chasna munashpaynipas kan manara ari nishpaykika manami atipanichu payta kiparichinata. Manami munanichu kan mana munakta paywa yanapawanaykita. Ashwan ali kama, kan kikin munashpayki paywa yanapawanaykipa.

15 Onesimoka shuk punchakunatachari kanmanta anchuchirishka kashka, chaymanta wiñayparayku kanwa kawsananpana.

16 Mananami rantishkayki runashinallachu kanwa kawsanka, ashwan kunanka kamachinaykimanta ashwan tukurka. Yuyashka wawkinchimi tukushkana. Ñukaka payta yapami yuyani. Kanka ñukamanta ashwan pasata yuyanayki tiyan, kanta yanapak runayki kashkanrayku chaymantapas Jesukristuta kasuk masiki tukushkanrayku.

17 Imashnami ñukata kikin wawkikitashina yuyawanki, chasnallatata paytapas yuyashpayki wasikipi yaykuchiy.

18 Wawki Onésimo shuwashpa mitikushka kashpanka chasnallatata shuk imamanta kanta liwihushpanka ñukami pagashkayki.

19 Ñuka kayta kikin makiniwa killkahuni pagashkaykimi nishpa. Chasna rimashpaynipas ama kunkaychu kanta yachachishkaynirayku Jesukristuta katik tukushkaykita. Chasna kashpanmi kanka achkata liwiwahukshina kahunki.

20 Chayrayku wawkini, parihu Jesukristuta kirikkuna kashpanchi kay wawkinchita alita wasikipi yaykuchipay. Chasnashpayki shunkuynita kushichipay, imashnami ali kan rurananchipa Kristuwa shukllashina tukushkanchirayku.

21 Chasna killkani yachashpayni kasuwanaykita. Yachanimi tukuy munashkaynimanta pasata ruranaykitapas.

22 Chaymantapas shuk kwartuykita alichapay wasikipi paktanaynipa. Kirini Yaya Diosta mañahushkaykichirayku pay ñukata kuti kankunama paktachinanta.

Wawkikuna saluduta kachanahun Filemonrayku

23 Wawkinchi Epafraspas Kristu Jesuspa shiminta
yachachishkanrayku karselpi churay tukushka masini
kanrayku saluduta kachahun.
24 Chaymanta Yaya Diospa shiminta yachachik masinikuna
Markus, Aristarko, Demas, Lukaspas kanraykumi saluduta
kachahunkuna.
25 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan
munashkanta karan shuk kankunapi paktachichun.
Chayllata killkashkanchi.Wawkikichi Pablo, Timoteo

JESUKRISTUTA KIRIK HEBREO RUNAKUNARAYKU KILLKA

Jesukristuka ñukanchima shamurka Yayan Diosta riksichinanpa

1 Ñawpa Yaya Dioska kacharka paypa yachayninwa yachachikkunata, yaya rukunchi wañukunata achka kuti yachachinankunapa chikan chikan yachachinakunawa.
2 Ashwan kunan kay allpa tukurihushkan punchakunapi Wawan Jesukristutami kacharka yuyarishkanta ñukanchita riksichinanpa. Manara nima ima tiyahushpanrami Yaya Dioska Wawanwa pakta tukuy tiyashkata rurarka. Chaymanta payta churarka tukuyta kamachik kananpa.
3 Jesukristumi ñukanchita riksichin Yayan Dios chuyahlla punchashina yapa ali, chaymantapas atun yachayyu kananta. Pay tukuy kananwa rikuchishkanwa riksichin imashnami Yaya Dioska. Payka yapa yachayyu rimashkanllawa tukuy ima tiyakkunata kuyran. Paymi kay allpama shamushpan ñukanchiranti wañushpan uchanchikunamanta picharka. Chaywashami siluma rishpan tukuymanta pasa atun yachayyu Yayan Diospa kuskan partima tiyarirka paywa pakta tukuyta kamachinanpa.

Yaya Diospa Wawanka angelkunamanta pasa yachayyumi kan

4 Yaya Dios Jesukristuta churarka tukuy angelkunamanta ashwan yachayyu kananpa. Payta Wawayni nishpan tukuy angelkunamanta pasa kananta rikuchirka.
5 Nima shuk angelta rimarkachu:
Kanka kikin wawaynimi kanki, kunan kanta wawata rurashkaynirayku nishpa.*
Chaymantapas nima shuk angelta rimarkachu:
Ñukaka yayaykimi kani, kanka kikin wawaynimi kanki nishpa.
Ashwan Kristullatami chasna rimarka.
6 Chaymanta Yaya Dioska shuklla Wawanta kay allpama kachahushpan tukuy paypa angelkunata rimarka:
Chay wawaynita kushichiychi nishpa.
7 Chay angelkunamantaka kasna rimarka:
Paykunataka wayratashinami, nina sintihuktashinami kachani munashkaynita ruranankunapa nishpa.

---

* **1:5** Rikuy Jesukristuta Katikkunamanta Kwintak Killkapi 13.33, Hebreo Runakunarayku Killkapi 5.5, Biblia kastellanopi Salmos 2.7

8 Wawantakaranti kasnami rimarka:
Kanka Dios kashpaykimi kamachinki wiñayparayku. Kuska alillatami kamachinki.
9 Kanka alillata munakmi kanki, chikninkimi millaypa ruranakunata. Chayraykumi ñuka Yayayki Dioska kanta akllashkani kamachinaykipa. Tukuy runa masikikunamanta kantaka ashwantami kushillayachisha nishpa.
10 Chaymantapas Wawanta rimarka:
Kan Dios kashpaykimi nima ima tiyashpanra allpata silutapas rurashkanki.
11 Tukuy chaykunaka chinkarinkakunami, ashwan kanka chasnalla wiñaypa kawsanki.
Tukuy chaykunaka churarinashinami mawkayashpan liki liki tukunkakuna.
12 Chasna tukushpankuna shuk mawka churarinatashinami wichunki.
Shuk mawka churarinata mushuwa kampyahukshina chay mawka allpata, mawka siluta wichushpa mushutana ruranki.
Tukuy allpa silu tukurishpankunapas kanka tukuy uras chasnallami kanki, wiñaypata kawsanki nishpa.
13 Yaya Dioska Wawan Jesukristullatami rimarka:
Kuskayni parti tiyariy kamachinaykipa ñukawa pakta, kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.
Manami nima shuk paypa angelkunata chasna rimarkachu.
14 Angelkunaka Yaya Diostami alita kasuk kanahun. Chasna kasuk kashpankunami Yaya Dioska paykunataka kachan, tukuy maykankunami kishpina kankakuna, chaykunata yanapanankunapa.

2

Kishpichirishka kashpanchi mana kunkaylla kawsashunchichu

1 Jesukristu tukuyta kamachinan kashpan akuychi chay uyahushkanchi shimita ashwan alita asirtashpa kasushpa kawsashunchi. Pakta ali ñampita rihushkanchita pantachishpa chinkarinchima.

2 Ñawpa Yaya Dioska paypa angelkunatami kachashpa kamachishkankunata Moisés wañuta riksichirka yaya rukunchi wañukunata yachachinanpa. Chay angelkunalla rimashkan kamachishkakunaka alita kasunankunapami karka. Tukuy chaykunata mana kasukkunataka Yaya Dioska rurashkankunashina kuskanpi kastiganan karka.

3 Imashnashi Yaya Diospa kastigananmanta kishpinchima,
ñukanchita kishpichinanpa yapa ali atun yachaywa
rurashkanta mana munashpanchika. Chasna ñukanchita
kishpichinanmanta Jesukristu kikinmi puntiru yachachirka.
Chaymanta maykankunami paypa rimashkanta
yachakurkakuna, chaykunapas ñukanchita rimarkakuna
shutipa kananta.
4 Chaymantapas Yaya Diosmi paypa yachayninwa nima
ima uras rikushkanchikunata, suma mana atipaypakunata,
atun yachaywa ruranakunata ñukanchita riksichishka
yachananchipa shutipa pay ñukanchita kishpichinanta.
Chasnallatatami Espiritunta ñukanchita kushka chay Espíritun
karan shukta atipachinanpa pay munashkanshina.

Jesukristuka shamurka runa tukushpan runa masinkunata yanapananpa

5 Yaya Dioska manami angelkunataka rimarkachu
chay rimahushkanchi shamuhuk mushu munduta
kamachinankunapa.
6 Ashwan Jesukristutami runa tukushpan rimarka chay
mushu munduta kamachinanpa. Chasna kashpanmi Yaya
Diospa killkachishkanpi shuk runa kasna riman:
Yaya Dios, ñukanchi runa kashpanchi manami nima imachu
kanchi. ¿Imaraykuta ñukanchita yapa yuyanki?
7 Kay allpapi kawsahushpanchirami kanpa angelkunata
rimashkanki ñukanchimanta ashwan atipak
kanankunapa. Chaymanta silupi paktashpanchimi
ñukanchitaka ruranki kanshina suma atun yachayyuta,
tukuy paykuna ñukanchita kushichinankunapa.
8 Ñukanchita kushkanki yachaykita tukuy silupi kay allpapi
tiyakkunata kamachinanchipa nishpa.
Chasna kashpanmi yachanchi Yaya Dios ñukanchita
kushkanta tukuy silupi allpapi tiyakkunata llamputa
kamachinanchipa. Chasna rimashpanpas tukuyta
kamachinanchitaka manarami rikuhunchirachu.
9 Chasna kashpanpas yachanchi Yaya Dios Jesukristuta
ña atun aputa rurashkanta yachayninwa kamachinanpana
tukuyta. Kay allpama kachashpan runa tukushpan shuk
ratulla angelkuna ashwan yachayyu karkakuna. Ñukanchita
yapa llakichishpan Yaya Dios munarka Wawan Jesukristu
ñukanchirayku wañunanpa. Chasna wañushpanra Yaya Dioska
paytaka suma atun yachayninta kurka tukuy payta kushichi-
nankunapa.
10 Yaya Dioska tukuytami rurarka payraykulla kananku-
napa payta kushichinankunapa. Chasna kashpan payka
munan tukuy wawankuna paywa pakta suma chuyahllapi

kawsanankunapa. Chayraykumi paykunarayku Kishpichik Jesukristuta kay allpama kacharka achkata parisinanpa. Chasna parisishpa wañushpanrami atiparka runakunata kishpichinata paywa wiñaypa kawsanankunapa.

11 Kunan tukuy Yaya Diospa wawankuna kanchi, ñukanchi maykankunami uchanchikunamanta picharishka kanchi, chaymanta Jesukristupas, maykanmi uchanchikunamanta pichashpa aliyachishka. Chayraykumi payka mana pinkanchu, ñukanchikunata wawkinikuna paninikuna nishpa rimanata.

12 Kasnami payka nin:

Yayayni Dios, yapa alimi kanki nishpa rimasha wawkinikunata paninikunata. Paykunawa tantarishpayni takinakunata takisha kanta kushichishpa nishpa.

13 Chaymanta nin:

Ñukaka Yaya Diospimi sinchikuni nishpa.

Chasnallatatami riman:

Kaypimi kahuni, tukuy Yaya Diospa kuwashkan runakunawa pakta. Paykuna kanahun kikin wawaynikunashina nishpa.

14 Imashnami ñukanchi runakuna nanayta unkuyta wañuyta parisinchi, yawaryu aychayu kashkanchirayku, chasnallatatami Jesukristupas wawayarirka ñukanchishina runa kananpa. Chasna runa tukurka wañushkanwa ñukanchita wañuchik supayta winsinanpa, manana atipananpa wañuywa manchachishpa ñukanchita kamachinata.

15 Chayta rurarka ñukanchi runakuna wañuyta manchashkanchirayku tukuy uras kamachirishkashina kawsahushkanchimanta kishpichinanpa, manana wañuyta manchak, wañuywa manchachishpa kasuchik supayta kasukkuna kananchipa.

16 Jesukristuka manami shamurkachu kay allpama angelkunata yanapananpa, ashwan payka shamurkami ñukanchi Abrahamshina payta kirik runakunata yanapananpa.

17 Chayraykumi payka ñukanchishina runa tukunan karka. Chasnara atiparka ñukanchita llakichik, Yaya Diosta alita kasuk shuklla atun yachayyu saserdotenchi tukunata, Yaya Diospa puntanpi uchanchikunamanta paywa alichananpa.

18 Pay kikin parisishkanrayku, chaymanta supay llullachinayashpa kamahushkanpi winsishkanrayku kunanka atipan ñukanchita yanapanata supay llullachinayashpa kamay tukuhushkanchipi.

3

Jesuska Moisesmanta pasami kan

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Dioska kankunata akllashka
payraykulla kanaykichipa. Chayrayku tukuy shunkuykichi-
manta pacha Jesusta yuyariychi, maykanmi Yaya Diospa
Kachashkan kashka paypa shiminta yachachinanpa, chay-
mantapas maykanmi shuklla atun yachayyu saserdote kan.
Pay chasna kananta kirihushkanchita runakunata rimashpa
kanchi.
2 Chay Jesuska Yaya Diospa munashkanta alita paktachik
kashka, imashnami ñawpa Moisés wañuka Yaya Diosta kasuk
kashpan yaya rukunchi wañukunata alita yanaparka.
3 Yuyariychi shuk wasita rurak amuta ashwanta valich-
inchi chay rurashkan wasimanta. Chasnashinami Jesuska
Moisesmanta ashwanta kushichiy tukunan tiyan.
4 Wasikunataka runakunami ruranahun, ashwan Yaya
Dioska tukuy ima tiyakkunata ñukanchikunatapas rurashkami.
5 Moiseska alita paktachik Yaya Diospa kamachinan runa
karka Yaya Diospa akllashkan runankunata kamachinanpa.
Yaya Diospa munashkanta rurashkanwa rikuchirka
maykantami Yaya Dios achka watawashara rimashpa
asirtachinan karka.
6 Ashwan Kristuka Yaya Diospa shuklla Wawanmi. Yayan
Diosta alita kasushpan ñukanchi paypa akllashkan runanku-
nata ashwan alita kamachin. Kushilla mana sampayashpa
shamunanta chapashpa kawsashpanchika chay paypa akl-
lashkan runankunami kanchi.

Yaya Diosta mana sakinamanta yachachin

7-8 Yaya Diospa runankuna kashpanchi akuychi
uyashunchi Yaya Diospa Espíritun ñukanchita rimahushkanta
Yaya Dios killkachishkanpi rimashkata:

Kunan rimahushkaynita uyahushpaykichika alita kasuy-
chi. Ama chay mana kasunayak yaya rukuykichi
wañukunashina tukuychichu. Paykunaka chay chun-
lla chakishka allpapi purihushpankuna mana alitachu
kasuwarkakuna. Ñukata kamawarkakuna alitachu
manachu paykunata yanapani nishpa.

9 Ñuka paykunata chusku chunka watata yana-
pashkaynita rikushpankunapas paykunaka ñukata
kamawarkakuna alitachu manachu paykunata
yanapani nishpa.

10 Chayraykumi piñarishpayni kasna rimarkani:

Paykunaka tukuy urasmi shunkunkunapi mana yu-
yariwashpankuna ñukamanta anchurishka purinahun,
mana kasunayawashpankuna nishpa.

11 Chasna kashpanmi piñarihushkaynipi rimarkani:

Shutipami kay rimashkaynitaka paktachisha. Manami nima ima uras yaykunkakunachu chay kushikuna llaktaynipi samanankunapa nishpa.

12 Wawkikuna panikuna, kuyrariychi shunkuykichipi mana millaypa yuyaywa kanaykichipa, kawsa Yaya Diosta kirihushkaykichimanta mana anchurinaykichipa.

13 Ashwan kawsahushpaykichira karan puncha kankunapura sinchikuchinakuychi Yaya Diospa shiminwa. Chasna sinchikuchinakushpa kawsashpaykichimi supayka manami atipankachu kankunata llullachinata uchata rurashpaykichi manana Yaya Diosta kasunayakkuna kanaykichipa.

14 Kristuwa pakta kawsananchipaka puntiru payta kirishkanchishinalla mana sakishpa payllapi sinchikushpa kawsananchi tiyan. Chasna kawsashpanchirami paywa pakta kushikushpa kawsashunchi.

15 Kasnami killkarishkapi riman:

Kunan Yaya Diospa rimahushkanta uyahushpaykichika alita kasuychi. Ama chay ñawpa mana kasunayak runakunashina tukuychichu nishpa.

16 ¿Maykankunata Yaya Diospa rimashkanta uyashpankunapas mana kasunayarkakunachu? Tukuy Egipto allpamanta Moiseswa pakta llukshishka runakunami mana Yaya Diospa rimashkanta kasunayarkakunachu.

17 Chaymanta ¿maykankunatata Yaya Dioska chusku chunka watata piñarishka karka? Chay mana payta kasunayak runakunatami piñarishka karka. Chasna mana kasunayashkankunaraykumi Yaya Dioska kastigashpan chay chunlla chakishka allpapi wañurkakuna.

18 Chaymanta ¿maykankunatata Yaya Dioska rimarka: Shutipami kay rimashkaynita paktachisha. Manami nima ima uras yaykunkakunachu chay kushikuna llaktaynipi samanankunapa nishpa? Chay payta mana kasunayakkunatami chasna rimarka.

19 Chasna kashpanmi yachanchi chay runakuna Yaya Dios paykunata kunayashkan allpapi mana yaykunata atipashkankunata, payta mana kasunayashkankunarayku.

4

Yaya Dioswa kushikuna llaktanpi samananchimanta riman

1 Chayrayku Yaya Dios manara paktachishpanra paywa pakta kushikuna llaktanpi samananchita rimashkanta, kuyrarinanchi tiyan, pakta kankunamanta shukkuna Yaya Diosmanta anchurishpaykichi manana yaykunkichimachu.

2 Yaya rukunchi wañukunatashina Yaya Dioska ñukanchitapas suma ali shimita ñukanchita kishpichinanmanta rimashka.

Paykuna Yaya Diospa suma ali shiminta uyashpankunapas
nima imapi paykunata yanaparkachu, chay shimita kirikku-
nawa pakta kirishpa mana kasunayashkankunarayku.
3 Ñukanchi Jesusta kirikkunaka yaykushunchimi Yaya
Diospa kushikuna llaktanpi samananchipa. Chay payta
mana kasuk runakunamantaka piñarishpami Yaya Dioska
rimarka:
Shutipami kay rimashkaynitaka paktachisha.
Manami nima ima uras yaykunkakunachu chay kushikuna
llaktaynipi samanankunapa nishpa.
Yaya Dioska chayta rimarka, tukuy rurashkankuna, chay
kushikuna llaktapas chaypi paywa pakta samananchipa, kay
munduta rurashkanmanta pacha ña rurashka kashpanpas.
4 Kasnami Yaya Diospa killkachishkanpi kanchisnin pun-
chamanta riman:
Yaya Dioska tukuy rurashkanta tukuchishpan kanchisnin
puncha samarkana nishpa.
5 Chay samana llaktata yuyachishpa Yaya Diospa killka-
chishkanpi kuti riman mana payta kasuk runakunamanta
kasna:
Paykunaka manami nima ima uras yaykunkakunachu chay
kushikuna llaktaynipi samanankunapa nishpa.
6 Chasna rimashpan yachanchi shukkuna tiyanan tiyan
chaypi yaykunankunapa. Chay ñawpa kawsak runakuna
mana atiparkakunachu yaykunata Yaya Diospa suma
ali shiminta runakunata kishpichinanmanta mana
kasushkankunarayku.
7 Chayrayku Yaya Dioska shuk punchata churashka
chaypi yaykunanchipa. Kunan puncha nishpa
rimashkanwa riksichirka kunan kananta. Achka wata
yaya rukunchi wañukunata rimashkanwasha chay ali allpapi
yaykunankunata Yaya Dioska yaya rukunchi David wañutaka
killkachirka ña rimashkaynishina:
Kunan Yaya Diospa rimahushkanta uyahushpaykichika alita
kasuychi. Ama tukuychichu mana kasunayak runaku-
nashina nishpa.
8 Chay ali kamachik Josueka yaya rukunchi wañukunata chay
Yaya Diospa rimashkan ali allpapi yaykuchishpan payku-
naka Yaya Dios kunayashkan samanata mana riksirkaku-
narachu. Chay samanapi paktanahuma karka, Yaya Dioska
achka watawasha mana kutikashka shuk puncha tiyanan-
manta rimamachu karka chay samanapi paktananchipa.
9 Chayrayku tiyanra tukuy Yaya Diosta kasuk runaku-
narayku kushikushpa paywa samanankuna.
10 Imashnami Yaya Dioska tukuy imata rurashkanwasha
kushilla samarka, chasnallatatami ñukanchikunapas Yaya

Diospa kushikuna llaktanpi yaykushpanchika tukuy
rurashkanchikunamanta kushilla samashunchi.
11 Yaya Dioswa kushilla samananchipaka akuychi
sinchikushpa paypa shiminta alita kasushunchi. Chasna
sinchikushpa katihushpanchimi nima maykan chay ñawpa
mana kasuk runakunashina kawsanan tiyanchu.
12 Yaya Diospa shiminka kawsa yachayyu kashpan
ishkanti parti wiluyu sablimanta ashwan pasa wiluyu
pitihukshina pitishpan tukuy ukupi kashkata riksichin. Yaya
Diosmanta kashkata, ñukanchi kikinmanta kashkata, tukuy
yuyayninchikunapi shunkunchikunapi kashkata ñukanchita
riksichin, chaymantapas yuyarinanchikunaka alichu
manachu, ali yuyaywachu ruranchikunata ruranchi
manachu nishpa.
13 Yaya Dioska tukuy yuyayninchikunatami alita riksin.
Paymanta nima shuk rurashkan runa atipanchu pakanata.
Tapunan puncha paktarishpan tukuy rurashkanchikuna-
manta payta rimananchi tiyan.

Jesukristuka parisishkanraykumi shuklla atun yachayyu saserdotenchi kan

14 Ñukanchipa tiyan shuklla atun yachayyu saserdotenchi.
Payka Jesús, Yaya Diospa Wawanmi. Kawsarimushkan-
washami Yaya Diospa kawsanan silupi yaykushpan paypa
kuchunpi paktarka. Chayrayku akuychi payllapi sinchikush-
palla payta kirihushkanchita rimashpa kawsashunchi.
15 Kay shuklla atun yachayyu saserdotenchi manami
kanchu sampayanata parisinata mana riksik. Ashwan
ñukanchitashina supayka paytapas achka kuti uchata rurachi-
nayarka. Ñukanchishina tukuypi kamay tukushka karka,
uchata shuti mana rurarkachu.
16 Chayrayku akuychi kushikushpa, tukuy shunkunchi-
manta pacha paypi sinchikushpa, Yaya Dios llakichishpa
tukuyta kamachikta kayllayashunchi. Chasna kayllayash-
panchimi yanapay tukunata munahushkanchipi payka ali
shunku kashpan ñukanchita llakichishpan yanapan.

5

1 Karan saserdotekunapa atun apuka runapuramantallami
akllarishka kan runa masinkunarayku uchankunamanta
Yaya Dioswa alichananpa. Payka churay tukushka kan
tarpukunapa puntiru muyunkunata wiwakunatapas Yaya
Diosta rikuchishpa rupachinanpa, Yaya Dios runakunata
uchankunamanta pichananpa.
2 Karan saserdotekunapa atun apu runa masinkunashina
pantachikllatata kashpan mana yachakkunata mana alita
rurashpa kawsakkunatapas llakichinata yachak kan.

3 Paypas pantachik kashpanmi pay kikinraykupas wiwakunata rupachishpan mañanan karka Yaya Dios uchanmanta pichananpa, imashnami tukuy runakunarayku rurapayan uchata rurashkankunarayku.

4 Yaya Dioska ñawpa Aronta akllarka runakunarayku saserdote kananpa. Chaymanta chay Arontashina Yaya Dios tukuy saserdotekunata akllarka wiwakunata rupachishpa payta mañanankunapa. Nima shuk runa pay kikin munashpan atipanchu saserdote kanata, mana Yaya Dios kikin akllashpanka.

5 Chasnallatata Kristupas mana pay kikinlla munashpachu yaykurka shuklla atun yachayyu saserdote kananpa. Ashwan Yaya Diosmi payta churarka shuklla atun yachayyu saserdote kananpa. Kasnami Yaya Dioska payta rimarka:

Kanka kikin wawaynimi kanki, kunan kanta wawata rurashkaynirayku nishpa.*

6 Chaymantapas Yaya Dioska killkachishkanpi shukta riman:

Ñuka kantaka akllashkanimi, wiñayparayku chay ñawpa Melkisedekshina saserdote kanaykipa nishpa.†

7 Jesukristu kay allpapi kawsahushpanra sinchita wakashpa, sinchita kaparishpa mañarka Yayan Diosta, maykanmi yachayninwa wañunan kashkanmanta atipama karka payta kishpichinata.‡ Chasna mañashpanpas yapa munarka Yayan Diosllapa munananta ruranata. Chayraykumi Yaya Dioska paypa mañashkanta uyashpan sinchikuchirka mana wañuyta manchananpa.

8 Jesukristu Yaya Diospa shuklla Wawan kashpanpas parisihushpanrami yachakushka imashna rurashpami tukuy uras Yayanta kasunka.

9 Parisishpa wañushpanmi tukuypi Yayan Diosta kasuk kananta rikuchirka. Chasna alita kasushkanraykumi tukuy payta kasuk runakunata uchankunamanta kishpichik tukushka wiñaypa paywa pakta kawsanankunapana.

10 Chasna Jesukristu Yaya Diospa munashkanta paktachishkanraykumi Yaya Dioska payta churarka chay ñawpa Melkisedekshina shuklla atun yachayyu saserdote kananpa.

Jesukristuta kirishpa katiychi ashwanta ashwanta yachakunaykichipa

---

* **5:5** Rikuy Jesukristuta Katikkunamanta Kwintak Killkapi 13.33, Hebreo Runakunarayku Killkapi 1.5, Biblia kastellanopi Salmos 2.7 † **5:6** Rikuy Biblia kastellanopi Salmos 110.4 ‡ **5:7** Rikuy Mateopa Killkashkan Killkapi 26.36-46

11 Wawkikuna panikuna, ashwan achkata munani kankunata yachachinata. Chasna munashpaynipas mana atipaypachu kan ashwanta asirtachik shimikunata tarinaynipa, mana utkalla asirtak kashkaykichirayku.

12 Achka kuti Yaya Diospa shiminta kankunata yachachishkani. Kunanka kankunapas ña yachachikkuna kankichima karka. Chasna kashpanpas kunankamami manara atipankichirachu shukkunata yachachinata. Ashwan kutikashka munankichi yachachinaynipa chay puntiru asirtana kashkanchita Yaya Diospa rimashkanmanta. Kankunaka ña aychata mikunata atipakkunashina kankichima karka. Ashwan chuchuk wawakunashinara kankichi manara mikunata atipakkuna.

13 Chasna chuchuk wawakunashinara kashpaykichi manara yachankichirachu maykanmi ali, maykanmi mana alichu kan nishpa.

14 Imashnami rukukunalla aychata alita mikunata yachak kanahun, chasnashinami Yaya Diospa shiminta ña alita kasukkunalla atipanahun puntiru asirtana kashkanchimanta pasa yachachinakunata asirtanata. Paykuna alita yachanahun maykanmi ali, maykanmi mana alichu, tukuy uras ashwanta ashwanta yachakushpa rihushkankunarayku.

6

Yaya Diosta kirihushkanchita sakinaka atun uchami

1 Wawkikuna panikuna, akuychi kawsashunchi ruku runakunashina, Jesukristupa yachachishkankunata ashwanta yuyarishpa yachakushpa. Manami tukuy uras chayllatata yachakushpa kawsashunchichu. Ñami yachakushkanchi mana alita rurashpa kawsananchitaka sakinanchi tiyan nishkata, chaymanta Yaya Diospi alita sinchikunanchimanta nishkatapas.

2 Ñami yachakushkanchi bawtisarinamanta, Yaya Diosta kirik masinchipa umanpi makinchita churashpa payrayku Yaya Diosta mañananchimanta, wañushpanchi kutikashka kawsarinanchimanta, chaymantapas shuk puncha Yaya Dios tukuy runakunata mana alita rurashkankunamanta wiñayparayku kastigananmanta.

3 Yaya Dios ñukanchita yanapashpan akuychi ashwanta Jesukristupa ali yachachishkanta yachakushunchi ruku runakunashina kananchipa.

4-6 Yuyarishunchi, maykankunaka Jesukristuta shuk kuti kirik tukushkakuna, chaymanta payta katihushkankunamanta anchurishkakuna, mana atipankakunachu

mushumanta kirik tukunata. Yaya Diospa shiminta kirishpa punchapina purihukshina kashkakuna. Imashnami mishki mikunata kamanchi, chasnashinami paykunaka Yaya Diospa llakichinanta musyashkakuna. Yaya Diospa Espíritun paykunata yanaparka Jesukristuta riksinankunapa. Shuk mishki mikunata kamakshina Yaya Diospa shiminta riksishpankuna ali kananta yachashkakuna. Chaymanta riksishkakuna Yaya Diospa atun yachayninta, maykanmi rikuchin kamachinan kallarishkanta. Tukuy chaykunata riksishpankunapas Jesukristuta kirinankunata sakishpankunaka manana atipankakunachu mushumanta uchankunamanta llakirishpa Jesukristuta katinata. Manana Jesukristuta kirinayashpankunami Yaya Diospa Wawanta kuti kruspi wañuchik runakunashina kanahun. Chasna kashpankunami paykunaranti runakunaka Jesukristumanta millaypata rimankakuna.

7 Maykankunaka Yaya Diosrayku shuk ali allpashina kanahun, paykunatami Yaya Dioska sumakta yanapanka. Chasna ali allpapika tamyashpan sumakta upyarin. Achka ali tarpukunata amunrayku wiñachin.

8 Maykankunaka kashayu kiwakunallata wiñachik allpashinami kanahun, nima imarayku valinahunchu. Imashnami pichak runakuna kashayu kiwakunata rupachinahun, chasnashinami Yaya Dios chay runakunata nina mana wañukpi kastiganka.

Yaya Dioska rimashkanta paktachinan kashpan payllapi sinchikushunchi

9 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, chasna sinchi shimikunawa rimashpanchipas yachanchi kankuna Jesukristuta kirishpa kawsahushkaykichita. Chasna kawsahushpaykichi yachanchi kishpishka kanaykichita.

10 Yaya Dios alillata rurak kashpan mana kunkanchu alita rurahushkaykichita. Payta yuyahushkaykichirayku alita rurashpa kawsashkankichi, tukuy Yaya Diosta kasuk masikichikunata yuyashpa yanapashpa kawsashkankichi. Kunankama chasnalla katihunkichi.

11 Yapa munanchi tukuy kankuna wañunaykichikama ali munaywa yanapanakushpa alita rurashpa kawsanaykichita. Chasna rurashpaykichika siluma rinaykichita chapashpa kahushkaykichishina chayma Yaya Dioswa kawsak rinkichimi.

12 Ama kunkaylla kawsaychichu. Ashwan alita kirikkunapa kawsahushkankunamanta yachakushpa paykunashina kawsaychi. Paykuna alita Yaya Diospi sinchikushpa mana sampayashpa tukuy rimashkanta

paktachinanta chapashpa kawsahushkankunarayku Yaya
Dios kunata rimashkanta apinkakuna.
13 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchi Abraham wañuta shuk
paktachinan shimita rimashpan shutipa paktachinanta rik-
sichik shimikunawa rimarka. Nima maykan ashwan yachak
paymanta tiyashpan chay yachakpa uyashkanpi chay pak-
tachinan shimita rimananpa, pay sapallan rimarka manana
nima pi ali kanaynita kirinahuchun kay rimahushkaynita
mana paktachishpaynika nishpa.
14 Kasna rimarka: Shutipami kay rimashkaynita pak-
tachisha. Ari, kanta yuyashpaynimi yanapashkayki. Chay-
mantapas achka miraykikunatami kanta kusha nishpa.
15 Chasna Yaya Dioska rimashpan Abrahamka mana sam-
payashpachu chaparka Yaya Dios rimashkanta paktachi-
nanta. Chayraykumi Yaya Dios rimashkanshina yanapay
tukurka.
16 Shuk runaka runa masinta shuk imamanta rimashkanta
kirichinayashpan paymanta pasa kahukpa shutinta
kirichina rimanakunapi churashpa rimama. Chasna
rimashpanrami chay runa masinka alita kirima.
17 Chasnallatatami Yaya Diospas paktachinan shimita
kirichinayashpa shutipa paktachinanta riksichik
shimikunawa rimarka. Chasna rurashpan munarka chay
runakuna, maykankunaraykumi chay rimashkanka karka,
alita yachanankunapa payka rimashkanta mana shukta
shukta yuyarishpa paktachinanta.
18 Chasna paktachina shimita rimashkanrayku,
chaymantapas chay shimita shutipa paktachinanta riksichik
shimikunawa sinchikuchishkanrayku kirihushkanchipi
alita sinchikuchiy tukuhunchi. Alita yachanchi Yaya Dios
mana shukta shukta yuyarinanta. Payka rimashkanpi
manami atipanchu llullachinata. Chasna kashpan ñukanchi
maykankunami paypi sinchikuk tukushkanchi paypa
rimashkanta paktachinanta chapashpalla kushikushpa
katishunchi.
19 Rikuychi, tukuy lanchakunapa tiyan shuk llasha
fierromanta rurarishka yakupi kacharinankunapa. Chayta
yakupi kacharishpankunami chay lanchaka chawpi
yakupipas mana atipanchu uraykunata. Ñukanchi Yaya
Diospa rimashkanta paktachinanta tukuy shunkunchimanta
pacha chapashpa kawsahushpanchi alita chayllapi
shayachik llashata Yaya Diospi kacharishkanchishina
kawsahunchi mana anchurishpa paymanta. Chay llasha
kacharishkanchishinaka Yaya Diospa wasinpi rakta llachapa
washama Yaya Dioswa tinkunakuna kwartupishina silupi
apirishka kahun.

20 Chaymami Jesús ñukanchimanta ñawpashka. Payka
wiñayparayku Melkisedekshina shuklla atun yachayyu
saserdotenchi kananpa churay tukushpan ñukanchirayku
Yaya Dioswa alichananpa chaypi yaykurka.

7

Jesukristuka Melkisedekshina shuklla atun yachayyu saserdote kan

1 Chay ñawpa kawsak Melkisedekka* Salem llaktapa atun
apumi karka. Chaymantapas payllatatami atun yachayyu
Yaya Diospa saserdoten karka. Chay urasmi Abrahamka
shuk atun apukunawa wañunakushpan paykunata winsishpa
kallpachirka. Llaktanma kutishpanmi chay saserdote
Melkisedekka llaktanmanta llukshishpan Abrahamta tinkuk
rirka. Chasna tinkuk rishpanmi Abrahamta rimarka Yaya
Dios payta ashwanta yanapashpa kushichinanta.
2 Chasna Melkisedek payta rimashpan Abrahamka tukuy
chay winsishkan apukunata kichushkanmanta karan
pachakmanta chunkata chay saserdote Melkisedekta kurka.
Chay Melkisedekpa shutinka ninayanmi alita kamachik
apu. Payka Salempa apun karka. Chay Salem ninayan
kushilla kawsana. Chayraykumi chay Salempa apun ninayan
Kushilla Kawsanapa apun.
3 Manami nima pi yachanchu Melkisedekpa yayanmanta
mamanmantapas. Nima pi yachanchu paypa yaya
rukunkuna wañukunamantapas. Nima pi yachanchu
wawayarishkanmanta wañushkanmantapas. Payka Yaya
Diospa Wawan Jesukristushina wiñayparayku saserdote kan.

4 Wawkinikuna paninikuna, alita yuyariychi. Ñukanchi
kikinpa yayanchi ruku Abraham wañuka chay apukunata
kichushkanmanta karan pachakmanta chunkata
Melkisedekta kurka. Chayrayku yachanchi Melkisedekka
tukuymanta pasa kashkanta.
5 Leví wañupa miraykunapas, maykankunami
saserdotekuna kanahun Moisés wañupa killkashkan
kamachishkashina shuk pachak tiyashkanmanta chunkata
apinahun. Paykuna ñukanchi israel masinkunamanta
apinahun mana ñukanchimanta pasa kashpankunapas.
Chaymanta chayta apinahun Abrahammanta mirashka
runakuna kashpankuna. Mana apinahunchu paymanta
pasa kashkankunarayku.

---

* **7:1** Rikuy Génesis killkapi 14.18-20

6 Ashwan chay Melkisedekka mana Levimanta miray kash-
panpas payta yaya rukunchi Abrahamka shuk pachak tiya-
pushkanmanta chunkata kurka. Abrahammi karka maykan-
tami Yaya Dioska ali paktachinan shimita rimarka. Chay
Abrahamtami Melkisedekka rimarka Yaya Dios payta ash-
wanta yanapashpa kushichinanta.

7 Alita yachanchi maykanmi shukta riman ashwanta yana-
pay tukunanta, payka chay yanapay tukuna kashkamanta
ashwan yachayyu kananta.

8 Chay Levimanta miray saserdotekuna, maykankunatami
shuk pachakmanta chunkata kunchi, wañuk runakunal-
lami kanahun. Ashwan chay Abrahammanta shuk pachak-
manta chunkata apishka Melkisedekmanta Yaya Diospa kil-
lkachishkanpi riman kawsalla kahushkanta.

9 Abraham Melkisedekta shuk pachakmanta chunkata
kushpan Levimanta mirashka saserdotekunapas chayta
kushkakunashina karkakuna, paykuna shuk pachakmanta
chunkata apikkuna kashpankunapas.

10 Abraham chay saserdote Melkisedekwa tinku-
nakushkan uras manara Levika, nima paymanta
mirashkakunapas tiyarkarachu. Chasna kashpanpas
paymanta mirana kashpankuna Abraham kawsashkan uras
paykunapas ña kawsashina karkakuna.

11 Chay Levimanta miraykuna saserdotekuna churay
tukushkankunarayku Yaya Dios ñukanchi israel runakunata
kamachishkankunata kurka. Chasna saserdotekuna
kashpankunapas manami atiparkakunachu uchakunata
pichanata. Chay Levimanta mirashka saserdotekuna
uchanchikunata pichanata atipanahuma karka, manami
munanchimachu karka Yaya Dios shuk ashwan atipak
saserdoteta churananpa Melkisedektashina. Ashwan Levipa
miray Aronshina saserdotekunalla ali kanahuma karka.

12 Yaya Dios Melkisedektashina mushu saserdotetana
churashpan maykanmi mana Levimanta mirashka
saserdotekunashinachu kan, chay Moisespa killkashkan
kamachishkakunatapas mushuyachinan tiyan.

13 Chay mushu saserdote maykanmantami nin Amunchi
Jesukristu kashpan yachanchi mana Levipa miraymanta
kananta, ashwan shukpa miraymantami kan. Chay miraykU-
namanta nima maykan saserdote karkachu.

14 Tukuy alita yachanchi payka Judapa miraymanta
kananta. Chay miraymanta Moiseska mana rimarkachu
saserdotekuna tiyananta.

15 Chay churay tukushka mushu saserdote Melkisedek-
shina kashkanrayku ashwan alita yachanchi Levipa miray

saserdotekunamanta yapa chikan kananta.
16 Payka manami saserdote tukushkachu kamachirishka
kashkata Levipa miraymanta saserdotekuna kanan tiyan
nishkata paktachishkanrayku. Ashwan payka saserdote kan,
wiñayparayku kawsak kashkanrayku.
17 Kasna Yaya Dioska killkachishkanpi payta riman:

Ñukami kanta churashkani wiñayparayku Melkisedekshina saserdote kanaykipa nishpa.

18 Chay Moisespa killkashkan kamachishkakunaka mana
ñukanchita yanapashpan uchata rurak kahushkanchimanta
kishpichiy tukunanchipa, Yaya Dioska rimarka kankunata
kishpichinaynipa manana chay kamachishkaynikunata ka-
sushkaykichita tapushanachu nishpa.
19 Mana nima pi Moisespa killkashkan kamachishkaku-
nata paktachishpa atiparkachu uchankunamanta
picharishka ucha illa tukushpa alita rurashpa kawsanata.
Chayrayku Yaya Dios Jesukristuta churarka saserdotenchi
kananpa. Payka ñukanchita uchanchikunamanta
pichashkanrayku kunan shuti Yaya Diospi paktanata
atipananchita yachanchi.

20 Yaya Dioska rimashpan Jesukristu shuklla atun
yachayyu saserdote kananta shutipa paktachinanta
riksichik shimikunawa rimarka. Chay Levipa miraymanta
saserdotekuna mana chasna rimanawachu churay
tukurkakuna. Paykunaka saserdotekuna tukurkakuna
Levipa miray kashkankunaraykulla.
21 Ashwan Yaya Dioska Jesukristuta rimashpan saserdote
kananpa, shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa ri-
marka. Kasnami payta rimarka:

Ñukami Yaya Dios kashpayni kay rimahushkaynita shutipa paktachisha. Mana chikan chikanta yuyarishpa kay rimahushkaynimanta llakirishanchu. Kanta churashkani wiñayparayku saserdote kanaykipa nishpa.

22 Chasna Jesukristu wiñayparayku saserdote kananpa
churay tukushpan yachanchi Yaya Dios chay ñawpa paywa
alichanamanta kunan ñukanchirayku ashwan ali paywa
alichanata rurashkanta.
23 Chay Levimanta miray saserdotekuna wañuk runakuna
kashkankunarayku mana atipapayanahunchu wiñayparayku
saserdotekuna kanata. Chayraykumi paykunaka achka ka-
payanahun.
24 Ashwan Jesukristuka mana wañuk runa kashpanmi
wiñayparayku saserdote tukushka.

25 Chayraykumi payka tukuy payta kirishpa Yaya Diosta
kayllayak runakunataka atipan kishpichinata wiñayparayku.
Wiñaypa kawsahuk kashpanmi Yaya Diosta mana sam-
payashpachu mañan, tukuy payta kasushpa kawsak runaku-
narayku.
26 Chasna atun yachayyu saserdotetami munashkanchi:
Yaya Diosrayku kawsakta, mana nima shuk millaypata ru-
rakta, ucha illata, runa masinkuna uchata rurahushpanku-
napas mana uchata rurakta, tukuy allpapi silupi kawsakku-
namanta pasa tukushkata.
27 Shuk atun yachayyu saserdoteta munashkanchi,
maykanmi mana Levimanta miray saserdotekunapa atun
apushinachu karan puncha shuk wiwakunata rupachinan
tiyan Yaya Dios pay kikinpatara uchankunamanta
llakichishpan pichananpa. Chaymantara chay saserdoteka
atipapayan runa masinkunarayku wiwakunata rupachinata
Yaya Dios uchankunamanta llakichinanpa. Ashwan Jesuska
kikin kawsayninta kushpa kruspi wañushpan wiñayparayku
Yaya Dioswa alicharka ñukanchita uchanchikunamanta
llakichinanpa.
28 Yaya Dioska kamachishkankunata Moisesta kushpan ka-
machirka chay Levipa miraykunamanta tukuy uras shukka
saserdotekunapa atun apu kananpa, paykuna Yaya Dios
ruranankunapa munashkanta mana alita paktachinata ati-
pashpankunapas. Paypa Wawan shuklla atun yachayyu
saserdote kananpa Yaya Dioska shutipa paktachinanta rik-
sichik shimikunawa rimarka chay kamachishkankunata
kushkanwasha. Chay Wawan shuti Yaya Dios ruranapa
munashkanta wiñayparayku paktachirka.

8

Jesuska ñukanchirayku shuk mushu alichanata Yaya Dioswa rurashka

1-2 Wawkikuna panikuna, tukuy chay rimashkaynimanta
ashwan alimi kan kay rimashkaynika: Ñukanchipa tiyan shuk-
lla atun yachayyu saserdote, maykanmi silupi kawsak atun
yachayyu tukuyta kamachik Yaya Diospa kuskan parti ti-
yarishpan ñukanchita yanapan. Chay Yaya Diospa kawsanan
siluka manami runakunapa rurashkashinachu. Yaya Diospa
rurashkan kashpanmi shutipa payta mañana wasi kan. Je-
sukristu ñukanchipa shuklla atun yachayyu saserdote kash-
panmi chay Yaya Diospa kawsanan silupi rurahushkanwa
tukuy runakunata yanapahun.
3 Tukuy saserdotekunapa atun apunkunaka churay tuku-
nahun wiwakunata rupachishpa Yaya Diosta kunankunapa,

runakunata uchankunamanta llakichinanpa. Chasna kashpan shuklla atun yachayyu saserdotenchipapas shuk ima tiyanan tiyan Yaya Diosta kunanpa.
4 Jesukristu mana Levimanta miray kashpan kay allpapi kamaka, nima saserdotechu kama, kay allpapi ña achka saserdotekuna tiyashkanrayku maykankunami Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa wiwakunata rupachishpa Yaya Diosta kunahun.
5 Chay saserdotekunapa ruranankuna karkakuna silupi pasahushkata amsanlla riksichiklla, imashnami shuk dibuhupi rikushkanchika pishillata rikuchin shutipa rikuchinayashkanta, chaymantapas imashnami intipi rikushkanchi shukpa almanka amsanlla rikuchin amunpa rikurinanta chasna. Ñawpa Moiseska Yaya Diosta mañana karpa wasita shayachina kashpan Yaya Dios payta rimarka:
Ama kunkariychu kanta rikuchishkaynita. Chay Sinaí urkupi kanta rikuchishkayni silupi kahushkatashina tukuyta alita ruray nishpa.
Chayrayku yachanchi kay allpapi kahushkaka silupi kahushkata amsanlla riksichiklla kananta.
6 Ashwan saserdotenchi Jesukristupa rurahushkankunaka chay shuk saserdotekunapa rurashkankunamanta yapa pasa alimi kan. Ñukanchiranti wañushpan wiwakunata wañuchinanchimanta ashwan alita ñukanchirayku Yaya Dioswa alichashka. Chay alichana tiyananmanta paktachinan shimita Yaya Dioska ñawpa rimarka. Chay rimashkanka Moisés wañuta rimashkanmanta ashwan alita yanapay tukunanchimanta karka.
7 Chay ñawpa Moisespa killkashkan kamachishkakunaka ñukanchi runakunata alita yanapanahuma karka Yaya Diospa rikushkanpi ali kananchipa, Jesukristuka manami ñukanchirayku chay mushu alichanata Yaya Dioswa rurak shamumachu karka.
8 Yaya Dioska ñawpa paypa akllashkan runakuna Moisespa killkashkan kamachishkakunata mana kasushkankunata rikushpan mana alita rurashkankunata yuyachishpa rimarka:
Uyaychi. Shuk punchami ñukaka kankuna Judapa miraykunawa, chaymanta kankuna mana Judapa miraymanta chay shuk israel runakunawapas shuk mushu alichanata rurasha.
9 Chay mushu alichanata kankunarayku rurashkaynika manami chay ñawpa yaya rukuykichi wañukunarayku rurashkaynishinanachu. Ñawpa yaya rukuykichi wañukunataka Egipto allpamanta llukshichishpayni paykunata rimarkani imashnami kawsanankuna

tiyan ñuka paykunata yanapanaynipa. Paykunaka manami munarkakunachu rimashkaynita kasunata. Chayraykumi manana paykunata yanaparkanichu.

10 Shuk punchami kankunapa miraykichikunarayku ñukawa shuk mushu alichanata rurasha. Chay urasmi kamachishkaynikunata yuyayninkunapi shunkunkunapi churasha paykunata yuyachishpa kawsananpa, ñukata kasuwashpana kawsanankunapa. Chasna kawsashpankunami ñukaka paykunapa Yaya Diosninkuna kasha. Paykunaka wawaynikunami kankakuna.

11 Tukuy chay wawaynikunaka, uchillakuna atunkunapas riksiwankakunami. Chasna tukuy runakuna riksiwashpankunami manana nima pi runa masinkunata, ayllunkunata yachachinkakunanachu riksiwanankunapa.

12 Ñukaka uchankunamanta llakichishpa pichasha. Mananami uchankunataka yuyarishanachu nishpa.

13 Chasnami Yaya Diospa mushu alichanata rurashkanmanta yachanchi, chay ñawpa rurashkan alichana mawkayashkashina manana valik kananta. Ña yachanchi tukuy mawkayashkaka utkalla tukurinanta.

9

Imashnami kay allpapi Yaya Diosta kushichishunchi

1 Yaya Dioska chay ñawpa yaya rukunchi wañukunarayku paywa alichanata rurashpan paykunata rimarka imashnami kay allpapi payta kushichinankuna tiyan, chaymantapas imashnami payta mañana wasita ruranankuna tiyan nishpa.

2 Chay uras shuk karpa wasita rurarkakuna. Chay ukupi tiyarka ishkay kwartukuna. Chay puntiru kwartupi tiyarka kanchis makiyu lamparín. Chaymanta tiyarka pankunata churana mesa Yaya Dios chaypi kananta rikuchina pankunawa. Chay kwartuka saserdotekuna Yaya Diosta mañanankuna kashpan Yaya Diosta Mañana Kwartu shutiyu karka.

3 Chaymanta shuk rakta suma awarishka llachapa washapi shuk ukuniru kwartu karka, Yaya Dioswa Tinkunakuna Kwartu shutiyu.

4 Chay kwartupi tiyarka orowa armachirishka tuchpashina mishkinlla asnak wikita rupachina. Chaymanta chaypi tiyarka tablamanta rurarishka atun maleta. Chay maletaka ukunmanta washanmantapas orowa armachirishkami karka. Chay maleta ukupika tiyarka oromanta rurarishka tinahastu. Chay tinahastu ukupi tiyarka ñawpa silumanta urmashka mikuna maná shutiyu. Chaymanta chay maleta

ukupi tiyarka Aronpa tulan wiñarishka. Chaymantapas tiyarka Yaya Diospa kamachishkankuna rumimanta tablakunapi killkarishka.

5 Chay maletapa awanpi tiyarka oromanta rurarishka ishkay angelkunashina Yaya Dios chaypi kahushkanta rikuchinankunapa. Paykunapa rikrankunaka chay maletapa tapan ishkay mayankunamanta chutachishpa chawpinta tapakta karkakuna, maypimi yawarta wicha wicha rurapayarkakuna Yaya Dios runakunata uchankunamanta llakichinanpa. Manami munanichu kunan tukuy chay maletamanta shukllankama shukllankama kwintanata.

6 Tukuy chaytami Yaya Dioska chay ñawpa runakunata yachachishpan rurarkakuna. Chay puntiru kwartupi karan puncha saserdotekunalla yaykupayarkakuna lamparinpi wirata untachinankunapa, panta churanankunapa, chaymanta chay mishkinlla asnak wikita rupachinankunapa.

7 Chay llachapa washa kwartupika shuk kutilla karan wata chay saserdotekunapa atun apunlla yaykupayarka. Chasna yaykushpan wañuchishka wiwakunapa yawarninta apapayarka Yaya Diosta rikuchinanpa, pay kikinpa, tukuy runakunapa mana yachashpa uchata rurashkankunata llakichinanpa.

8 Chay puntiru kwartupika saserdotekunallami atiparkakuna yaykunata Yaya Diosta mañanankunapa. Chay ukuniru kwartupi saserdotekunapa atun apunlla atiparka yaykunata. Tukuy chaykunawa Yaya Diospa Espiritunka ñukanchita yachachin, chay ishkay kwartukuna tiyashpanra tukuy runakuna manara atipashkankunata yaykunata Yaya Dios kahushkanpi.

9 Chay ñawpa tiyashkawa Yaya Dioska ñukanchita yachachin kunan shuti ña paktarishkanta. Chay ñawpa payta kirik runakunaka paypa rikushkanpi wiwakunata wañuchishpankunapas chasna Yaya Diosta kushichikkunata mana yanaparkachu yuyayninkuna ali tukunanpa.

10 Tukuy paykunapa ruranankuna Yaya Diosta kushichisha nishpa mana shunkunkunata alichanata atipak kapayanahun, mikunamanta upyanamanta imashna mayllanamanta kamachirishkakunallata kasushpa ruranakuna kashkankunarayku. Chasna ruranankunapa Yaya Dioska kamachirka mushu alichanata ruranankamalla.

11 Kunanka Kristu shamushka shuklla atun yachayyu saserdotenchi tukunanpa. Payka mana yaykurkachu runa rurashka karpa wasipi, ashwan Yaya Diospa kawsanan silupimi yaykurka. Chasna yaykushpan ñukanchita yapa

achkata yanapahun. Chay silupi kawsananka kay allpapi karpa wasimantaka ashwan valik kan. Chaypi shuti atiparka ñukanchi runakunarayku Yaya Dioswa alichanata tukuy mana alita rurashkanchikunamanta.

12 Kristuka mana wiwa kabrakunapa, wakra wawakunapa yawarninta apashpachu Yaya Diospa kawsananpi yaykurka. Payka kruspi wañushpanmi pay kikinpa yawarnin shuturishpan yaykurka. Shuk kutilla wiñayparayku Yaya Diospa kawsanan silupi yaykushpa Yaya Diospa tukuy kamachishkan ruranakunata paktachirka uchakunata llakichinanpa. Pay wañushpan yawarnin shuturishkanraykumi Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunaranti kastiganan kananmanta wiñayparayku kishpichishka paywa kawsananchipa.

13 Saserdotenchikunaka wiwa kabrakunapa wakra karikunapa yawarninwa ñukanchi israel runakunata wicha wicha rurapayanahun. Wakra wawakunata rupachipayanahun, chaymanta uchpata yakuwa chapushpankuna ñukanchita wicha wicha rurapayanahun. Chay yawarta uchpawa yakuwa chapushpankuna ñukanchita wicha wicha rurashpankuna uchanchikunamanta picharishkashina kiparipayanchi.

14 Ashwan Kristu shamushpanna wañushpan kikin yawarnin shuturirka. Chasna ñukanchita shutipa uchanchikunamanta pichashka. Yaya Diospa wiñaypa kawsak Espíritun payta yanapashpanmi pay kikinta mana uchayuta Yaya Diosta kushpa kruspi wañurka. Chasna Kristu wañushpanmi yawarnin shuturishpan yuyayninchipi tukuy nima imapi yanapak ruranakunata rurananchipa kamachiy tukuhushkanchita yuyayninchimanta pichan wiñaypa kawsak Yaya Diosninchitana kasushpa kawsananchipa.

15 Chasna Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dios atiparka ñukanchi runakunarayku shuk mushu alichanata paywa ruranata. Chayta rurashpanmi chay mushu alichana manara tiyashpan Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasunayashpa kawsak runakunatapas Yaya Dioska uchankunamanta llakichin. Chasnami tukuy payta kayashkan runakunata llakichishpan rimashkanshina siluma pushanka paywa pakta wiñayparayku kawsanankunapa.

16 Wawkikuna panikuna, rikuychi. Shuk runa manarapas wañuhushpanra wawankunata rimama wañushkanwasha pikunaraykumi tukuy ima charishkanka kiparinka nishpa. Chay runa shutipa wañushkanta apukuna yachashpankunarami wawankunaka atipanahuma tukuy yayankunapa charishkanta apanata.

17 Chay runa kawsahushpanra manami atipanahumachu
nima imata apanata. Pay wañushpanrami shuti atipanahun
rimashkanshina paypa imankunata apanata.
18 Chasnashina ñawpa Yaya Dios yaya rukunchi wañukunawa
puntiru alichanata rurahushpan wiwakunata wañuchishpa
paykunapa yawarninta wichashpankunara valik tukurka.
19 Kasnami karka: Moiseska yaya rukunchi wañukunata
tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata yachachishkan-
washa shuk puka lana llachapata shuk uchillastu isopo
ramapi watarka. Chaymanta wakra wawakunata wiwa
kabrakunata wañuchishpan yawarninta yakuwa chapurka.
Chay isopo ramata ukuchirka yawar yakuwa chapurishkapi.
Chaymanta chay ukuchishka ramawa Yaya Dios payta killka-
chishkan killkata runakunatapas wicha wicha rurarka.
20 Chasna wichahushpan paykunata rimarka: Kay
yawarwa kankunata wichashpayni yachankichi Yaya
Dios kankunarayku chay alichanata paywa rurashkanta
paktachinan tiyan nishpa.
21 Chaymanta Moiseska chay Yaya Diospa karpa
wasinta, tukuy ima ukupi tiyashkakunatapas wiwakunata
wañuchishpan chay yawarwa wicha wicha rurarka.
22 Yaya Diospa kamachishkanpi riman tukuy yawarwa
wichay tukunan tiyan paypa rikushkanpi ali kananpa
nishpa. Shuk shuk imakunallami mana yawarwa wichay
tukunata munanahunchu picharishka kanankunapa. Yaya
Dioska manami runakunata uchankunamanta llakichinchu
mana yawar shutuchirishka tiyashpanka.

Kristuka uchanchikunata pichananpami wañurka

23 Yaya Dioska munarka runakuna payrayku rurashkanku-
naka payta kayllayakkunapas wiwakunapa yawarninwa
wichay tukushpa picharishka kanankunata. Kay allpapi
kahushkaka silupi kahushkata amsanlla riksichiklla
kashpankunapas pichay tukunata munashpankuna silupi
kananpa kahushkakunaka ashwan sumakta picharishka
kanankuna tiyan. Chayrayku wiwakunapa yawarninmanta
ashwan yapa valikpa yawarnin shuturinan karka sumakta
pichay tukunankunapa.
24 Kristuka manami kay allpapi runakunapa rurashkan
Yaya Diospa wasinpichu yaykurka, maykanmi silupi
kahushkata amsanlla riksichiklla kan. Ashwan payka
wañushkanmanta kawsarimushpan silupimi yaykurka Yaya
Diospa puntanpi mañashpa ñukanchikunata yanapananpa.
25 Payka manami achka kuti uchanchikunaranti
wañushkachu, manami achka kuti siluma yaykushkachu.
Saserdotekunapa atun apuka karan watami Yaya Diospa

wasinpi ukuniru kwartupi yaykun. Wiwakunapa yawarnintami apashpa rin, manami pay kikinpatachu.

26 Kristuka achka kuti siluma yaykuma karka, imashnami chay saserdotekunapa atun apuka karan wata Yaya Diospa wasinpi ukuniru kwartupi yaykun, kay allpata rurashkanmanta pachami achka kuti wañuma karka. Ashwan Yaya Dios munashkan urasmi Kristuka shuk kutilla wañuk shamurka, wiñayparayku tukuy runakunapa uchankunata pichananpa.

27 Tukuy ñukanchi runakunami shuk kutilla wañunanchi tiyan. Chaywashami Yaya Dioska ñukanchita rimanka alitachu manachu rurashkanchi nishpa.

28 Chasnallatata Kristupas shuk kutilla kruspi wañurka achka runakunata uchankunamanta pichananpa. Chaymanta kutikashkami shamunka, manami uchanchikunata pichananpachu, ashwan ñukanchi payta chapashpa kahukkunata Yaya Diospa kawsanan siluma pushananpana.

10

Jesukristu wañushkanraykumi mana munanchinachu wiwakunata wañuchinata Yaya Dios uchanchimanta pichananpa

1 Moisespa killkashkan kamachishkakunapi Yaya Dios ñawpa runakunata yachachirka uchankunarayku wiwakunata wañuchinankunapa. Chay kamachishkankunaka shuk llantushinalla kan, shuk puncha Jesukristu wañushpan uchanchikunata pichashpan ñukanchita kishpichinanmanta. Chay ñawpa kamachishkakunata kasushpa, runakuna karan wata achka kuti wiwakunata wañuchishpankunapas manami atiparkakunachu shunkunkunapika ali tukunata.

2 Chay kamachishkakunawa runakuna ucha illa tukunata atipanahuma karka, mana yuyarinahumachu karka Yaya Dios uchankunamanta llakichinanta. Chaymanta manana wiwakunata wañuchinahumachu karka.

3 Ashwan chay runakunaka karan wata wiwakunata wañuchishpankuna uchayu kanankunata yuyarinahun.

4 Yachanchi kari wakrakunapa wiwa kabrakunapa yawarninkunata shutuchishpanchi manami atipanchichu uchanchikunamanta pichay tukunata.

5 Chayraykumi Yaya Dioska munarka Wawan Jesukristu uchanchikunarayku wañuk shamunanpa. Kristuka chasna shamushpanmi Yaya Diosta rimarka:

Yayayni, manami munankichu runakuna wiwakunata wañuchishpa rupachinankunawa, imakunata kushkankunawa kanta kushichinankunapa. Ashwan ñukata kay allpama kachawashkanki runa tukunaynipa.

6 Runakuna wiwakunata wañuchishpa uchankunarayku
rupachishpankuna kanta mana atipanahunchu
kushichinata.
7 Chasna kanta mana atipashpankuna kushichinata, ñuka ri-
mashkani: Allpama risha munashkaykita ruranaynipa. Kil-
lkachishkaykipi ñukamanta rimashkashina rurasha nishpa.
8 Moisespa killkashkan kamachishkakunapi runakuna wi-
wakunata wañuchishpa rupachinankunapa rimashpanpas
Jesukristu Yayan Diosta rimarka: Mana munankinachu
runakuna imakunata kushkankunawa, uchankunarayku wi-
wakunata wañuchishpa rupachinankunawa kanta kushichi-
nankunapa nishpa.
9 Chaymanta Jesukristuka Yayan Diosta rimarka: All-
pamami risha munashkaykita ruranaynipa. Chasna ri-
mashpanmi yachanchi Yaya Dioska manana ñawpashina wi-
wakunata wañuchinanchikunata munananta. Ashwan mu-
narka Wawan Jesukristu wañushpan ñukanchi runakunata
uchanchikunamanta llakichinata.
10 Chasna kashpanmi Jesukristuka Yaya Diospa
munashkanta rurashpa kruspi wañushpan Yaya Diospa tukuy
kamachishkan ruranakunata uchakunata llakichinanpa
wiñayparayku paktachirka. Chayraykumi Yaya Dioska
ñukanchikunata llakichishpan uchanchikunamanta
pichashka.
11 Saserdotenchikunaka karan punchami achka kuti wi-
wakunata wañuchishpa rupachinahun Yaya Dios runakunata
uchankunamanta pichananpa. Chasna achka kuti rurash-
pankunapas chay rurashkankunawa runakunaka manami
atipanahunchu uchakunamanta alita picharishka kanata.
12 Ashwan Jesukristuka wañushkanwa uchakunarayku Yaya
Diospa tapushkanta wiñayparayku paktachirka. Chaymanta
Yaya Diospa kuskan parti tiyarik rirka paywa pakta kamachi-
nanpa.
13 Kunanka chaypi tiyahushpanmi chapahun Yaya Dioska
tukuy payta chiknik runakunata winsinankama payta ka-
sunankunapana.
14 Jesukristuka wañushkanwa Yaya Dios uchakunarayku
tukuy tapushkanta paktachirka. Chasnami tukuy
maykankunami uchanchikunamanta picharishka kanchi
Yaya Diosrayku kawsananchipa, payka wiñayparayku
shunkunchita alichashka Yaya Diospa munashkanta
rurashpa kawsananchipa.
15 Yaya Diospa Espiritunpas chasnallatatami riman:
16 Yaya Dios runankunata rimashkanwasha shuk punchami
kankunapa miraykichikunarayku ñukawa shuk mushu
alichanata rurasha nishpa, kasna rimarka: Chay

urasmi kamachishkaynikunata shunkunkunapi yuyayninkunapi churasha paykunata yuyachishpa kawsanankunapa, paykuna ñukata kasuwashpana kawsanankunapa nishpa.*

17 Chaymantapas rimarka: Mananami uchankunataka nima ima uras yuyarishanachu nishpa.

18 Chasna ñawpa rimashkanta paktachishka kashpanmi kunanka ñukanchikunata llakichishpa uchanchikunamanta pichashka. Chasna uchanchikunata pichashpanmi manana wiwakunata wañuchinata munanchichu Yaya Dios uchanchikunamanta llakichinanpa.

Yaya Diosta ashwan alita munananchimanta yachachin

19 Wawkikuna panikuna, Jesukristu wañushpan yawarnin shuturishkanraykumi kunanka atipanchi mana manchashpa Yaya Diosta kayllayanata paywa kwintananchipa.

20 Chasna Jesukristu ñukanchirayku shuk mushu ñampitashina rurashka mushu kawsayta Yaya Diosmanta tarinanchipa. Imashnami wañushkan uras Yaya Diospa wasinpi ukuniru kwartuta arkak llachapa likirishpan manana nima ima runakunata arkarkachu Yaya Dioswa tinkunakuna kwartupi yaykunankunapa, chasnashinami pay wañushkanrayku manana nima ima ñukanchita arkanchu Yaya Diosta kayllayananchipa.

21 Kunanka Jesukristuka shuklla atun yachayyu saserdotenchi kashpan tukuy ñukanchi Yaya Diosta kirikkunata alita yanapan.

22 Payka mana alita rurashkanchikunamanta ñami pichashkana. Imashnami armahushpanchi aychanchita yakuwa mayllanchi, chasnami Yaya Dioska chuya yakuwashina shunkunchita mayllashka yuyayninchipi mana alita rurashkanchikunarayku rimay tukuhushkanchimanta. Chayrayku akuychi Yaya Diosta tukuy shunkunchimanta pacha payllapi sinchikushpa mañashunchi.

23 Yaya Dioska ñukanchita tukuy rimashkankunataka paktachinkami. Chayrayku akuychi mana chikanta chikanta yuyarishpa Yaya Dios rimashkanta paktachinanta alita kirishpa, payta kirikkunata kishpichinanta runakunata rimashpa kawsashunchi.

24 Akuychi ashwanta shukwa shukwa yanapanakushunchi, alita yuyanakushpa, alita rurashpa kawsananchipa.

---

* **10:16** Rikuy Biblia kastellanopi Jeremías 31.33

25 Yachanchi ña Jesukristupa shamunanka kuchu
kahushkanta. Chayrayku akuychi shukwa shukwa
yanapanakushunchi alita rurashpa kawsananchipa. Ama
sakishunchichu tantarinata Yaya Diosta kushichinanchipa,
imashnami shukkuna yacharishkakuna manana
tantarinata.
26 Yaya Diospa rimashkan shutipa kashkanta
riksishkanchiwasha ñukanchi kikin munashpa uchata
ruranata katinchimaka, Jesukristu uchanchikunaranti
wañushkanrayku kishpichiy tukushkanchita wichukshina
kanchima. Chasna kashpan manana tiyanchu uchanchiku-
naranti wañushpan ñukanchita uchanchikunamanta
kishpichikka.
27 Ashwan ñukanchiraykuka kayllami kiparima: Manchaywa
Yaya Diospa kastigananta chapana, chaymanta chay
sinchi nina maykanmi tukuy Yaya Diosta chiknikkunata
kulluchinka.
28 Maykan runami Moisés wañupa killkashkan
kamachishkakunata mana kasushpanka ishkay kimsa
runakuna apupa puntanpi karan shuk sapallan chasnalla
rikushkankunata rimashpankuna chay apuka chay
mana alita rurak runataka mana llakichishpachu
wañuchinankunapa kamachima.
29 Chasna kastigak apukunamanta ashwan sinchitami
Yaya Dioska kastiganka paypa Wawanta chiknishpa mana
valichik runakunataka, Jesukristu wañushpan yawarnin shu-
turishkata mana valinchu nishpa yuyarik runakunatapas.
Chay Wawanpa yawarnin shuturishkanraykumi Yaya Dioska
paykunapa uchankunata pichashka paypa puntanpi ucha
illa kanankunapa, chaymantapas tukuy ñukanchi runaku-
narayku paywa mushu alichanata rurashka. Chasnallatata
Yaya Dioska sinchitami kastiganka ñukanchita yuyak llakichik
Espiritunta mana valichishpa millaypata rimakkunatapas.
30 Chayta paktachinanta yachanchi ñawpa killkachishkanpi
Yaya Dios kikin kasna rimak kananta yachashkanchirayku:

Ñukami tukuy mana alita rurak runakunawa alichasha.
Ñukami paykunataka kastigasha nishpa.

Chaymantapas riman:

Ñukami tukuy ali rurak wawaynikunarayku alillata
rurasha. Tukuy mana ali rurak wawaynikunataka
kastigashami nishpa.

31 Chay wiñaypa kawsak Yaya Dioska shuk runata kasti-
gananpa apishpan yapa manchaypami.

*Parisishpanchipas mana Yaya Diosmanta anchuri-
nanchipa yachachin*

32 Wawkikuna panikuna, yuyariychi Jesukristupa
yachachishkanta puntiru kirishpaykichi shutipa kashkata
riksishpa punchapishina kawsashkaykichita. Chay
uras Jesukristuta kasushkaykichirayku achka parisinata
sinchikushpa awantashkankichi.
33 Chiknik runakuna shuk kankunamantata tukuy
runakunapa rikushkankunapi kamishpa makashpa
parisichishkakuna. Shukkunaka chay parisichiy
tukushkakunata sinchikuchishpa paykunawa pakta
parisishkankichi.
34 Karselpi taparishka kahukkunata llakichishpa
yanapashkankichi. Chay kankunata chiknik runakuna
ima charishkaykichita kichushpankunapas manami
piñarishpachu ashwan kushikushpa sakishkankichi,
yachashpaykichi Yaya Diospa kawsanan silupi ashwan ali,
mana tukurik kawsay kankunarayku tiyashkanta.
35 Chayrayku imatapas parisihushpaykichika Jesukristul-
lapi sinchikushpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichika
Yaya Dioska kankunata atunta kushillayachinka.
36 Sinchikunata yachakunaykichi tiyan, Yaya Diospa
munashkanta rurashpa kawsashpaykichi paktachinanta
rimashkanshina siluma pushay tukushpa paywa pakta
kawsanaykichipa.
37 Kasnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Kankunata kishpichikka manami unayashpachu utkallami
shamunka.
38 Maykanmi ñukapi kirishpa sinchikurin, payllami
aliyachishkayni kashkanrayku ñukawa wiñaypa
kawsanka. Manana ñukapi sinchikushpa ñukamanta
anchurishkataka manami alitachu rikusha nishpa.
39 Ñukanchikunaka Jesukristuta alita katikkunami kanchi,
maykankunami siluma Yaya Dioswa wiñaypa kawsak
rina kanchi. Manami kanchichu Yaya Diosmanta
anchurik runakuna, maykankunami wiñayparayku kastigay
tukunkakuna.

11

Yaya Diosta kirishpa kasuk runakunamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Diosta kirishpa kasushpa
kawsashpanchimi alita yachanchi payka tukuy rimashkanta
paktachinanta. Manara rikushpanchipas yachanchi tukuy
Yaya Diospa rimashkanka shutipa kananta.
2 Chay ñawpa yayanchi ruku wañukunamanta Yaya Dioska
rimarka: Ñuka paykunata ali kanankunata rikuni ñukata
kiriwashkankunarayku nishpa.

3 Ñukanchikunapas Yaya Diosta kirishpanchimi yachanchi
rimashkanllawa tukuy kay tiyakkunata rurashkanta,
tukuy rikuhushkanchikunata mana rikuypakunamanta
rurashkanta.
4 Ñawpa Abel wañuka Yaya Diosta kirishpanmi shuk suma
wiwanta wañuchirka Yaya Diosta kushichinanpa. Chasna
Yaya Diosta kirishpa shuk wiwanta kushpan wawkin Kaín
Yaya Diosta kushkanwa kushichinayashkanmanta ashwan
alita Yaya Diosta kushichirka. Chayraykumi Yaya Dioska
Abelta rimarka ali rurakmi kanki nishpa. Chasna Abel alita
Yaya Diosta kirishpa kushichishpanmi wañushka kashpanpas
kunankama ñukanchita yachachin imashnami Yaya Diosta
kirishpa kushichishpa kawsashunchi nishpa.
5 Ñawpa yaya rukunchi Enokpas Yaya Diosta alita kirishpa
kawsashpanmi Yaya Dioska kawsallata siluma pusharka.
Payka manami wañurkachu. Chasna Yaya Dios payta siluma
pushashpanmi nima pi kay allpapika rikurkanachu. Kas-
nami Yaya Diospa killkachishkanpi riman: Yaya Dios Enokta
manarapas pushahushpanra Enokka payta kushichishpa
kawsapayarka nishpa.
6 Manami nima pi atipanchu Yaya Diosta kushichinata,
mana payta kirishpa kawsashpanka. Paywa kawsanata
munashpanchika puntiru kirinanchi tiyan Yaya Dios
tiyashkanta. Chaymanta kirinanchi tiyan, tukuy
shunkunchimanta pacha Yaya Diosta maskashpanchika
pay ñukanchita llakichishpan yanapananta.
7 Ñawpa yaya rukunchi Noé wañupas Yaya Diosta kirish-
panmi rimashkanta kasurka. Yaya Dios payta rimashpan
pasanan kashkata, maykantami manara rikuypa karka, chay
rimashkanta kirishpanmi Noeka shuk atun lanchata rurarka
chay atun untaymanta warminwa tukuy wawankunawa
pakta kishpinanpa. Chasna Yaya Diosta kirishpa atun lan-
chata rurashpan rikuchirka Yaya Diospa rimashkanta mana
kasukkuna mana alita rurashkankunata. Payka chay atun
untaymantaka kishpirka, Yaya Diospa rimashkanta kirishpa
kasushkanrayku. Chayraykumi Yaya Dioska payta rimarka
ali rurakmi kanki nishpa.
8 Ñawpa yaya rukunchi Abraham wañupas Yaya Diosta
kirishpanmi rimashkanta kasurka. Kawsahushkayki llak-
tamanta llukshishpayki kunayashkayni allpama riy nishpa
rimashkanta kasurka. Chay llaktamanta llukshirka mana
yachashpanpas maytami rihun nishpa.
9 Yaya Diosta kirishpanmi payta kunata rimashkan allpapi
kawsak rirka, manara kuy tukushpanpas. Chasna kash-
panmi shuk allpamanta runashina karpa wasillapi chay all-

papi kawsapayarka. Chasnallatatami wawan Isaak, nitun
Jakobpas kawsapayarkakuna. Paykunatapas Yaya Dios ri-
marka chay allpallatata kunanta.
10 Chasna Abraham Yaya Diospa rimashkanta kirishpanmi
chaparka Yaya Diospa suma rurashkan mana waklinata
yachak silupi tiyak llaktama rinanta.
11 Abrahamka Yaya Diosta kirishpanmi warmin Sara
machura kashpanpas atiparka payta chichuchinata. Yapa
ruku kashpanpas Yaya Diosmi payta sinchikuchirka shuk
wawata ruranapa Yaya Dios rimashkanta paktachinanta
kirishkanrayku.
12 Chasna Abraham ña ruku kashpanpas paymanta mana
yupaypa achka runakuna mirarkakuna. Imashnami istril-
lakunaka silupi, tiyukunapas yaku mayanpi mana yupaypa
kanahun, chasnami mirarkakuna.
13 Manara Yaya Dios chay allpata kunanpa rimashkanta
paktachishpanpas tukuy chay yaya rukunchikunaka
payta kirishpallami wañurkakuna. Chasna mana chay
allpata kuy tukushpankunapas karumantallami rikukshina
kushikurkakuna, kirishpankuna shuk puncha Yaya
Dios kunata rimashkanta paktachinanta. Purishpa
kawsahushpankunami yuyarirkakuna shuk allpamanta
pasyak runakunashina kay allpapi kanankunata.
14 Chasna yaya rukunchikunaka kirishpa purihush-
pankuna riksichirkakuna shuk mushu kawsanata
maskahushkankunata.
15 Yuyarinahuma karka chay maskahushkankuna
kawsanaka chay llukshishkankuna llakta kananta, unay
atipanahuma karka kutinata.
16 Ashwan paykunaka munarkakuna shuk ashwan ali
kawsanama rinata, chay Yaya Diospa kawsanan llaktama
silupi. Chasna kashpanmi Yaya Dioska mana pinkarinchu
paykunapa Yaya Diosninkuna kanata. Chay silupimi ña
rurashka shuk ali llaktata paykunarayku.
17-18 Abrahamka Yaya Diosta kirishpanmi shuklla wawan
Isaakta Yaya Dios rimashkanshina wañuchishpa rupachi-
nanpa rirka. Yaya Dios alita payta kasuk kananta riksichi-
nayashpan chasna ruranapa kamachishkanwa kamarka.
Abrahamka payta kasushpan mana mitsashpachu shuklla
wawanta wañuchinan karka, maykanmantami Yaya Dios pak-
tachinan shimita rimarka kasna: Wawayki Isaakmantallami
kikin miraykikuna kankakuna nishpa.
19 Abrahamka yacharkami Isaak wañushpan Yaya Dios
payta kawsachinata atipananta. Chasna kirishpanmi Yaya
Dios payta wawanta kutichirka, imashnami shuk wañushka
kashkanmanta kawsachishkatashina.

20 Ñawpa yaya rukunchi Isaak wañupas Yaya Diosta
kirishpanmi ña ruku kahushkanpi pasananta yachashpan
wawankuna Jakobta Esauta rimarka Yaya Dioska paykunata
yanapashpa kushichinanta.
21 Ñawpa yaya rukunchi Jakob wañupas Yaya Diosta kirish-
panmi ña wañunan paktarihushpan Josepa ishkay wawanku-
nata rimarka Yaya Dioska paykunata yanapashpa kushichi-
nanta. Chasna Yaya Diospa yachayninwa rimahushpan tu-
lanpi urkitarishpa Yaya Diosta kushichirka.
22 Ñawpa yaya rukunchi José wañupas Yaya Diosta kirish-
panmi wañunan paktarihushpan wawkinkunata rimarka
shuk puncha tukuy paykuna chay Egipto allpamanta llukshinankunata. Chaymantapas rimarka llukshihushpankuna
paypa tullunkunata apanankunapa, chay Yaya Diospa ri-
mashkan allpapi wañushkakunata churana uchkupi churash-
pankuna tapanankunapa.
23 Ñawpa Moisespa yayankuna Yaya Diosta kirish-
pankunami wawayarishkanwasha kimsa killata payta
pakarkakuna. Chay uras kawsashkankuna Egipto
allpapi kamachik atun apu kamachirka tukuy chayra
wawayarishka kari wawastukunata wañuchinankunapa.
Moiseska wawayarishpan yayan maman rikurkakuna suma
wawastu kashkanta. Yaya Diosta kirishpankunami chay
atun aputa mana manchashpa wawanta kishpichirkakuna.
24 Chay Moisés wañupas Yaya Diosta kirishpanmi ña musu
kashpan manana munarkachu chay Egipto allpapa atun
apupa warmi wawanpa wawanshina kanata.
25 Payka chay atun apupa nitunshina kashpan yacharka
tukuy chay atun apupa tiyashkanwa kushikushpa kawsanata
atipananta. Chasna kashpanpas mana munarkachu
uchata rurashpa shuk ratulla kushikushpa kay allpapi
kawsanata. Chayrayku yuyarirka, ashwan ali kan Yaya
Diospa akllashkan israel masinikunawa pakta parisishpa
kawsanaynipa nishpa.
26 Imashnami Jesukristu Yaya Diospa kushilla kawsananta
silupi sakishpa pinkaypata kruspi wañurka, chasnallatatami
Moisespas tukuy ima Egiptopi suma tiyashkakunata
sakirka israel masinkunata parisihushkankunamanta
kishpichinanpa. Payka yacharka Yaya Dios payta shuk
puncha kushichinanta.
27 Chasna Yaya Diosta kirishpanmi chay atun apu
piñarihushkanta mana manchashpachu chay Egipto
allpamanta llukshirka. Yaya Diosta mana ñawipura
rikushpanpas rikunakuhukshinami mana sampayashpachu
payllata kasushpalla kawsapayarka.

28 Chasna Yaya Diosta kirishpa kawsashpanmi Moiseska
yaya rukunchi wañukunata rimarka tantarina Paskua
shutiyuta ruranankunapa. Paykunata yachachirka
chay uras karan yaya shuk obeha maltata wañuchishpa
yawarninwa wasinkunapa punkunta wicha wicha
ruranankunapa, wañuchik angelka paykunapa puntiru
wawankunata mana wañuchinanpa.
29 Chay ñawpa yaya rukunchi wañukunapas Yaya Diosta
kirishpankunami pay Puka Atun Kuchata paskachishpan
allpata rishpa kunkaylla chimparkakuna, imashnami
allpata kunkaylla purihushkashina mana manchaypa yaku
tiyashkapi. Paykunata chiknishpa apanakuhuk egipto
runakunaka chayta rishpa chimpanata munashpankuna
chay yakuwa llampu kulluchiy tukurkakuna.
30 Ñawpa yaya rukunchi wañukunaka Yaya Diosta kirish-
pankunami kanchis punchata muyurishpankuna chay kun-
trankunapa llaktan Jerikó muyukta rumikunamanta kin-
charishkaka llampu paki paki tukushpan urmarka.
31 Chay ñawpa puta warmi Rahab wañupas Yaya Diosta
kirishpanmi mana wañurkachu chay Jerikó llaktanpi Yaya
Diosta mana kasuk runakunawa pakta. Payka chay
ishkay rikunapa shamushka yaya rukunchi wañukunata
wasinpi pakarka mana chay Jerikopi kawsak runakuna
wañuchinankunapa.
32 Chaymanta tiyanrami achka Yaya Diosta kirik
runakunamanta kwintanaynipa. Chasna kashpanpas
timpu pishiwan Gedeonmanta, Barakmanta, Sansonmanta,
Jeftemanta, Davidmanta, Samuelmanta, chaymanta
Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunamantapas
kwintanaynipa.
33 Chasna Yaya Diosta kirishpankunami shuk runakuna
atun apukunata winsishpa atun allpakunata amuyarkakuna,
Yaya Diospa munashkanshina kuska ruranakunallata
rurashpa kawsapayarkakuna, Yaya Dios paykunata
kunayashkanta kuy tukurkakuna, atiparkakuna
pumakunata arkanata mana paykunata mikunankunapa.
34 Chasnallatata Yaya Diosta kirishpankunami
atun sintihuk ninata arkarkakuna mana paykunata
wañuchinanpa, kuntrankunamanta kishpirkakuna mana
ishkay wiluyu sabliwa wañuchiy tukunankunapa, sampa
runakuna tukushpankuna sinchikurkakuna, wañunakunapi
kuntrankunata winsishpa kallpachishpankuna sinchi
runakuna tukurkakuna.
35 Yaya Diosta kirishpankunami shuk warmikunapas
wañushka ayllunkunata Yaya Dios kawsachishpan kutichiy

tukurkakuna.
Shukkunaka Yaya Diosta kirishpankunami chiknik runakunamanta yapa parisichiy tukushpankuna wañurkakuna. Manami munarkakunachu Yaya Diosta sakinata wañuymanta kishpinankunapa. Ashwan munarkakunami Yaya Dios paykunata mushumanta kawsachishpan siluma kawsak rinata.
36 Chaymanta Yaya Diosta kasuk runakunamanta shukkunata asichirkakuna, makarkakuna, shukkunataka kadenawa watarkakuna, karselpi churarkakuna.
37 Shukkunataka rumiwa tuksishpami wañuchirkakuna. Shukkunataka seruchuwa chawpinpi pitishpami wañuchirkakuna, shukkunataka sabliwa pitishpami wañuchirkakuna. Shukkunataka wasinkunamanta kallpachishpankunami llachapa illa, obeha karata kabrapa karata churarishpa shukma shukma purirkakuna. Chasna chiknik runakuna paykunata parisichihushpankunami llakiywa, nima imayu kawsarkakuna.
38 Paykunaka chunlla chakishka allpapi urkukunapi pantashkashina purirkakuna shukma shukma. Manchashpankuna urku uchkukunapi allpa uchkukunapi kawsarkakuna. Yapa ali kashpankunapas Yaya Diosta mana kasuk runakunaka paykunata mana valichishkakunachu. Yapa millaypata rurak kashpankuna mana valishkakunachu chasna ali runakuna paykunapa chawpinkunapi kawsanankunapa.
39 Tukuy chay runakunaka alita Yaya Diosta kirishpankunami Yaya Dioska paykunata rimarka ali rurak runakuna kanankunata. Chasna rimashpanpas kay allpapi kawsahushpankunara mana apirkakunachu Yaya Dios paykunata kunata rimashkanta.
40 Yaya Dioska yuyarirka ashwan ali kananta paykuna ñukanchikunawa pakta rimashkanta kuy tukunankunapa. Mana munarkachu paykuna sapallankuna munashkanshina ali tukunata, ashwan munarka ñukanchiwa pakta ali tukunankunata.

12

Jesukristupi sinchikurishpa kawsanamanta yachachin

1 Chayrayku wawkikuna panikuna, imashnami chay ñawpa kawsak kirik masinchikunaka Yaya Diosta alita kirishkankunata rikuchishkakuna, ñukanchita rikuhushpankuna akuychi ñukanchipas paykunashina alita Yaya Diosta kirishpa kawsashunchi. Chay tukuy yanka llashashina kirinanchita arkahushkata sakishunchi. Tukuymanta ashwan utkalla sakishunchi ñukanchita kadenawashina utkalla watak

uchata ruranakunata. Akuychi mana sampayashpa Yaya Diosllapi sinchikurishpa kawsashunchi tukuy arkahushkata winsishpa Yaya Diospi paktananchikama.

2 Akuychi Jesukristupi sinchikurishpa kawsashunchi. Payka ñukanchita yanapan Yaya Diosta kirinanchipa, chaymantapas yanapanka kirishpalla katinanchipa. Parisishkanwasha silupi Yaya Dioswa kushikushpa kawsananta yachashpan Yayanta kasushpanmi wañuchik runakunashina pinkaypata shuk kruspi wañurka. Chaymanta Yaya Diospa kuskan partima silupi tiyarik rirka paywa pakta tukuy runakunata kamachinanpa.

3 Chayrayku Jesús achkata parisishkanta yuyariychi. Payta chiknik runakuna parisichihushpankuna payka ali yuyayllawami chay parisinakunata awantarka. Chayta yuyarishpaykichimi kankunapas mana sampayankichichu, nima sakinkichichu Yaya Diosta kasushpa kawsanata.

4 Ña sinchikushpaykichipas mana uchata ruranaykichipa, manarami rikuchishkankichirachu wañunaykichikama mana uchata rurashpa sinchikushkaykichita. Manarami kankunata wañuchinata munashkakunachu uchata mana ruranayashkaykichirayku.

5 Ñami Yaya Dios kankunata yachachishkankunata kunkashkankichi. Wawaynikuna nishpa paypa killkachishkanpi kankunata kasnami riman:

Wawayni, kanta alita yachachihushkaynirayku parisihushpaykika ama piñariychu. Mana alitachu rurashkanki nishpa rimashpayni ama llakirishpa ñukamanta anchuriychu.

6 Maykankunatami yuyani, paykunataka mana alita rurashkankunamanta kastigashpa, mana alikunata mana ruranankunapa kasuchishpa alita yachachini. Maykantami wawayni kanki nishpa rimani, paytaka mana alita rurashkanta musyachishpa sinchita asutihushkashina yachachini nishpa.

7 Chasna alita yachachiy tukuhushkaykichirayku parisishpaykichi ali yuyaywa awantaychi, kankunarayku ali kananta yuyarishpaykichi. Yaya Dioska kankunata chasna ruran kikin wawankuna kashkaykichirayku. Rikuychi ¿manachu shuk ali yayaka mana alita rurashkanmanta kastigashpa, mana alikunata mana ruranapa kasuchishpa wawanta yachachinma alita yachakunanpa? Ari. Tukuy ali yayakunami wawankunata chasna yachachinahun alita ruranankunapa.

8 Chasnallatatami Yaya Dioska ñukanchi kikin wawankunataka yachachin alita ruranchipa. Kankunata mana

alita rurashkaykichimanta mana kastigashpanka nima kasuchishpanka mana alikunata mana ruranaykichipa, manami Yaya Diospa kikin wawankunachu kankichi.

9 Ñukanchikunaka wawakunara kashpanchi yayanchikunaka mana alita rurashkanchimanta kastigashpa, mana alikunata mana rurananchipa kasuchishpa ñukanchita yachachishkakuna. Chasna ñukanchita yachachishpankunami paykunata yuyashpa kasupayarkanchi. ¿Manachu silupi kawsak Yayanchi Diostaka ashwan alita yuyashpa kasushpa kawsanchima paywa pakta kawsananchipa?

10 Yayanchikunaka shuk timpu kay allpapi kawsananchikama, paykuna kikin yuyarihushkankunata kaymi kan ali nishpa, mana alita rurashkanchimanta kastigashpa, mana alikunata mana rurananchipa kasuchishpa ñukanchita yachachirkakuna. Ashwan Yaya Dioska ñukanchitaka chasna yachachishpan shuti yachachin maykanmi ñukanchirayku ali kan payshina ucha illa kananchipa.

11 Yaya Dioska mana alita rurashkanchimanta kastigashpa, mana alikunata mana rurananchipa kasuchishpa ñukanchita yachachihushkan uras mana kushikunchichu, ashwan nanayta musyashpanchimi llakirinchi. Chaymanta shuti achka kuti yachachishkanta yachakushpanchi kushillana paypa munashkanta rurashpa kawsanchi.

Sinchikurishpa Yaya Diosta kasunamanta riman

12 Kankuna, maykankunami manana alita Jesukristuta katihunkichi, shuk runa makinkuna chakinkuna sampayashkashina kashpaykichi kuti mushumanta sinchikuriychi.

13 Alita rurashpa ali ñampita purihukshina kawsaychi, chay sampayashpa Jesukristuta katihuk kirik masinchikuna ñukanchita rikushpankuna mana takarishpa urmanankunapa, ashwan paykunapas aliyashpankuna sinchikurishkana alita purihukshina katinankunapa.

14 Tukuy runa masikichikunawa alichashpa alita kawsaychi. Chaymanta Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsaychi. Uchata rurashpa kawsashpaykichika manami atipankichichu Yaya Dioswa pakta kawsak rinata.

15 Chayrayku shukwa shukwa yanapanakuychi, nima shuk kirik masikichi Yaya Dios payta uchankunamanta llakichishkanta kunkashpan paymanta anchurinanpa. Ama kawsaychichu piñanakushpa, mana alita rurashpa. Mana alita rurashpa kawsashpaykichika aya sulimanta upyachihukshina kirik masikichikunata waklichinkichi. Chasnami

achka manana alichu kankakuna Yaya Diospa rikushkan-
pika.
16 Ama musayanakushpa kawsaychichu. Ama kaychichu
Esaú shutiyu wañushina Yaya Diospa kunayahushkanta
mana valichik. Payka puntiru wawayarishkanta manami
valichirkachu, yayan Isaak payta Yaya Diosmanta
kunayahushkanta. Chayraykumi wawkin Jakobta shuk
platu mikunallawa tukuy Yaya Dios payta kunayahushkanta
kampyarka.
17 Ña yachankichi Esauka chaymanta munarka yayan Isaak
ña wañuna kahushpan puntiru wawa apina kashkata ku-
nanta rimananpa, chaymantapas Yaya Dios payta yana-
pashpa kushichinanta. Chasna munashpanpas yayanka
manami atiparkanachu payta chayta rimanata, ña wawan
Jakobta rimashka kashkanrayku. Esaú achkata llakirishpa
wakashpanpas manana atiparkachu alichanata paypa mana
ali rurashkanta. Kankunapas Esaupa rurashkanta yachash-
paykichi ama payshina Yaya Diospa kunayahushkanta mana
munanichu nishpa kawsaychichu.
18 Kankunaka ashwan atuntami rikushkankichi chay
ñawpa kawsak yaya rukunchikuna rikushkankunamanta.
Manami musyaypakunallatachu llankaypakunallatachu
rikushkankichi. Paykunaka chay Sinaí urku sintihuktashina
rikurkakuna, Moisés wañu Yaya Diosmanta paypa
kamachishkankunata apishkan uras. Chay urkutaka
amsa tutashinami puyuka arkarka. Sinchi wayrapi
manchaypakunatami rayukunaka uyarirkakuna.
19 Chaymanta chay urkupi sinchita trompetata pukuhukta
uyarkakuna. Kankunaka mana uyashkankichichu Yaya Dios
chay chunka kamachishkan shimikunata rimahushkanta.
Yaya rukunchikuna chayta uyashpankuna mancharishpa
Moisesta rimarkakuna: Manami ashwanta munanchichu
uyanata Yaya Diospa manchaypa rimahushkan shimita
nishpa.
20 Yapami mancharkakuna uyahushpankuna Yaya Diospa
kamachishkanta kasna rimahushkanta: Shuk runa, shuk
wiwa kay urkuta kayllayahushpanka rumikunawa tuksishpa
wañuchiychi nishpa.
21 Chay rikuhushkankuna Yaya Dios rimahushkanta
uyahushkankuna yapa manchaypa kallpaypa kashpan
Moisespas rimarka: Ñukaka yapa mancharishpaynimi
chukchurihuni nishpa.
22 Kankunaka manami chasna manchaywa kawsanaykichi
tiyanchu. Sion nishka urkupimi, wiñaypa kawsak Yaya
Diospa llaktanpi paktashkashina kahunkichi. Chayka silupi

kahuk Jerusalén llaktami. Chaypimi waranka waranka angelkunawa pakta Yaya Diosta kushichishpa kawsahukshina kahunkichi.
23 Kankuna tukuy ñukanchi kirik masikichikunawa pakta washanirukunamanta ashwan kuy tukuk puntiru wawashina Yaya Diosrayku tukushkankichi. Chay wawankuna kushilla tantarishkapi paktashkashina kahunkichi, maykankunapami shutinchikunaka silupi killkarishka kanahun wiñaypa Yaya Dioswa kawsananchipa. Yaya Dioswa pakta kawsakkuna tukushkankichi, maykanmi tukuy ñukanchi runakunata tapunka alitachu manachu rurashkanchi nishpa. Yaya Diospa aliyachishkan ñawpa kawsak kirik masinchikunawa tantarishkashina kahunkichi.
24 Jesuswa pakta kawsakkuna tukushkankichi, maykanmi ñukanchirayku shuk mushu alichanata Yaya Dioswa rurashka. Chay ñawpa kawsak runa Kainka wawkin Abelta wañuchishpan yawarnin shuturishpan Yaya Dioska kastiganan karka. Ashwan Jesús wañushpan yawarnin shuturishpanmi Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunamanta llakichishka. Jesús wañushkanraykumi Yaya Dioska chay ñawpa alichanata rurashkanmanta kunanka ñukanchiwa shuk mushu alichanata rurashka.
25 Chayrayku ama rimaychichu manami kasunayanichu kay rimahukta nishpa. Ñawpa Yaya Dios kay allpapi urkumanta rimashkanta mana kasuk runakunaka manami kishpirkakunachu paypa kastigananmanta. Ashwan ñukanchi silumanta rimahushkanta mana kasushpanchika manami atipashunchichu paypa kastigananmanta kishpinata.
26 Ñawpa Yaya Dioska Sinaí urkumanta runakunata rimahushpan tukuy allpatami kuyuchirka. Ashwan kunanka ñukanchita riman: Shuk puncha kuti rimahushpayni mana allpallatachu kuyuchisha, ashwan silutapas kuyuchishami nishpa.
27 Chasna Yaya Dios shuk puncha kuti nishpa rimahushpan yachanchi payka tukuy rurashkan wakliypakunata anchuchinanta tukuy mana wakliypakunallana kiparinankunapa.
28 Yaya Dios ñukanchita kamachinanta nima pi atipanchu waklichinata. Chayrayku akuychi agradesishunchi Yaya Diosta, tukuy shunkunchimanta pacha paypa munashkanta rurashpa, payta yuyashpa kushichishpa kawsashunchi.
29 Yuyariychi, payka shuk nina sintihukshina tukuyta tukuchikmi kan.

Yaya Diosta kushichishpa kawsanamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, tukuy Jesukristuta kirik masi-
kichikunawa mana sampayashpa yuyanakushpalla kawsay-
chi.
2 Kankunapi paktak runakunata ali munaywa wasikichipi
kayaychi. Shuk runakunaka chasna paktak runakunata
kayashpankunami mana yachashpa angelkunata
yaykuchirkakuna.
3 Karselpi kahuk runa masikichikunata yuyariychi.
Kankunapas karselpi kahunkichimaka, munankichi-
mami shuk runakuna kankunata yanapanankunata.
Parisichirishkakunata llakichishpa yanapaychi, kankunapas
paykunawa pakta parisihukshina.
4 Tukuy kankuna warmiyu karikuna warmikichillawa
kawsaychi. Chasnallatata kusayu warmikunapas kusay-
kichillawa kawsaychi. Yaya Dioska tukuy shukpa warminwa,
shukpa kusanwa musayakkunataka kastigankami. Chasnal-
latata shuk musayakkunatapas kastiganka.
5 Chaymanta ama kullkita munashpalla kawsaychichu.
Chay charihushkaykichillawa kushilla kawsaychi. Yuyariy-
chi Yaya Diospa kasna rimashkanta: Ñukaka kankunata mana
kunkashkaykichichu, nima sakishkaykichichu nishpa.
6 Chasna Yaya Dios ñukanchita rimashkanrayku akuychi
payllapi sinchikurishpa rimashunchi:
Yaya Diosmi ñukata yanapan. Chayrayku nima pita, nima
imata manchanichu. ¿Imanachiwamata shuk runaka?
nishpa.
7 Yuyariychi chay puntiru kankunata Yaya Diospa
shiminta yuyachishpa yachachik runakunata. Paykunaka
alitami rurashpa Jesukristuta kirishpalla kawsarkakuna
wañunankunakama. Kankunapas paykunashinallatata alita
Jesukristuta kirishpalla kawsaychi.
8 Jesukristuka wiñaypa kawsak kashpanmi ñawpamanta
pacha kunanpas, tukuy uras chasnallami kan.
9 Chayrayku ama kasuychichu chay achka chikan
yachachishkakunata, maykankunami mana Jesukristupa
yachachishkankunachu kanahun. Yaya Dios ñukanchita
llakichishpa yuyahushkanrayku shunkuykichipi
sinchikuriychi. Ama yuyariychichu shuk mikunata
mikushpa, shuk mikunata sasishpa yanapay tukunaykichita
shunkuykichipi sinchikurinaykichipa. Chasna
ruranakunaka nima imapi yanapashkakunachu.
10 Jesukristu kruspi wañushkanraykumi ñukanchikunaka
uchanchikunamanta pichay tukushkanchi Yaya Diosta
kushichishpa kawsananchipa. Ñawpamanta pacha

saserdotekunaka wiwakunata rupachishpankuna yuyarinahun, chaykunata rurashpanchimi Yaya Dioska ñukanchita uchanchimanta llakichinka nishpa. Chasna yuyarishpa rurashpa katikkunaka manami atipankakunachu ñukanchiwa pakta uchankunamanta pichay tukunata.

11 Chay wañuchishka wiwakunapa yawarninta saserdotekunapa atun apuka apashpa rin chay ukuniru kwartu ukuma Yaya Dioska runakunata uchankunamanta llakichinanpa. Chaymanta chay wañuchishka wiwakunapa aychantaka llakta washamami apanahun tukuyta rupachinankunapa.

12 Chasnashinami Jesuspas chay Jerusalén llakta washama wañurka kikin yawarnin shuturishpan ñukanchikunata uchanchikunamanta pichananpa.

13 Akuychi ñukanchikunapas llakta washama rihukshina chay ñawpa kamachirishka kashkata kasushpa kawsashkanchimanta anchurishunchi, Jesusshina Yaya Diospa munashkanta rurashpa chiknik runakuna parisichihushkankunata awantashpa kawsananchipa.

14 Manami unaytachu chiknik runakuna chawpipi kay allpapi kawsashunchi. Ashwan chapahunchimi Yaya Diospa mana tukurik kawsananma rinanchita.

15 Chayrayku akuychi, Jesukristu ñukanchita yanapahushpan tukuy uras Yaya Diosta agradesishpa kushichishunchi. Kushikuhushpanchi payta rimashunchi Yaya Dios, tukuymanta yapa alimi kanki nishpa. Chay kushichinanchika shuk suma imata kunanchishinami Yaya Diosraykuka.

16 Ama kunkariychichu shukwa shukwa yanapanakushpa kawsanata. Shuk ima kankunapa tiyashkanwa shuk mana imayu runakunata yanapaychi. Chasna yanapanakushpa kawsahushkaykichiwa Yaya Diosta shuk suma imata kuhukshina kushichinkichi.

17 Chaymanta Yaya Diospa shiminta yachachik kankunata sinchikuchik wawkikunata kasuychi. Paykunaka kankunata kuyrashpa yanapanahun. Yaya Diostami rimanankuna tiyan, alitachu manachu kuyrashkakuna nishpa. Chayrayku paykunata kasuychi kushikushpa mana llakishpa kankunata kuyrananankunapa. Mana paykunata kasushpaykichika kankunapas parisinkichimi.

18 Wawkikuna panikuna, Yaya Diosta mañaychi ñukanchita yanapananpa. Chasna tapushpanchipas yuyarinchi nima imamanta shunkunchipi rimay tukuhushkanchita. Tukuypimi alita rurashpa kawsanata munanchilla.

19 Ashwan munani Yaya Diosta mañanaykichipa, atipanaynipa utkalla kankunama rinata.

Killkata tukuchishpa sinchikuchina shimikuna saludukuna

20 Ñukanchita kushilla kawsayta kuk Yaya Dios ñukanchirayku
shuk mushu alichanata paywa wiñayparayku rurashka,
Jesukristu wañuhushpan yawarnin shuturishkanrayku.
Amunchi Jesukristuta wañushkanmanta kawsachishpan shuk
yapa ali obehata kuyrahukshina ñukanchita alita yanapak
tukurka.
21 Chay kushilla kawsayta kuk Yaya Dioska kankunata
yanapachun tukuy imapi paypa munashkanta paktachishpa
alita rurashpa kawsanaykichipa. Jesukristuka ñukanchita
yanapashpanmi atipashunchi ruranata maykanmi ali Yaya
Diospa rikushkanpika. Chayrayku tukuy uras wiñayparayku
Jesukristuta atunyachishpa kushichishunchi. Chasna
kachun.
22 Wawkikuna panikuna, yapami munani kay kankunata
kunashpa sinchikuchishpa killkashkaynita ali yuyaywa leyi-
naykichipa. Manami achkatachu killkashkani.
23 Chaymanta yachanaykichipa rimashkaykichi: Ñami
wawkinchi Timoteoka karselmanta llukshishka. Utkalla
kayma shamushpanka paywa paktami risha kankunata riku-
nanchipa.
24 Tukuy kankunata yachachishpa sinchikuchik wawkiku-
nata, Yaya Diosta shuk kasuk masinchikunatapas saludapay-
chi. Kay Italia allpapi kawsak kirikkunami kankunarayku
saluduta kachanahun.
25 Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayl-
lata kankunarayku killkashkani.*

SANTIAGOPA KILLKASHKAN KILLKA

Santiago israel masinkunamanta kirik masinkunata saludan

1 Ñuka kani Santiago, Yaya Diospa Amunchi Jesukristu-
papas kamachishkan runa. Kankuna allpanchimanta shik-
warishka israel kirik masinikunarayku killkani. Tukuy
kankuna chunka ishkay ñawpa yaya rukunchi wañukunapa
miraymanta Yaya Diospa runankunata, tukuy allpapi shik-
warishka kahukkunata saludani.

Kirikkuna imashna parisishpankunapas kushiku-nahuchun

2 Wawkinikuna paninikuna, imatapas parisihushpay-
kichika kushikuychi. Supay kankunata uchata rurachinata
munashpanka mana kasushpa kushikuychi.
3 Ña yachankichi Jesukristupi sinchikushpa
kawsanahunchu manachu nishpa kamay tukuhushkay-
kichikunapi alita sinchikurishpaykichi ashwan alita katik
tukushpa rinaykichita.
4 Chay kamanakunapi alita sinchikurishkaykichirayku
ashwan alita katik tukushpa rishpaykichi tukuy uras ash-
wan alita Jesukristuta kasunkichi, tukuy yuyaykichi ali tuku-
nankama tukuypi.
5 Mana yachashpaykichika imashna sinchikurinata tapuy-
chi Yaya Diosta. Payka kankunata yanapankami, tukuy
payta tapuk runakunataka kushilla mana mitsashpachu
nima pinkachishpachu yuyayta kun.
6-8 Tapunaykichi tiyan yuyayta Yaya Diosta tukuy shunkuy-
kichimanta pacha. Tapushpaykichika ama yuyariychichu
¿Yaya Dioska kuwankachu manachu? nishpa. Chasna
yuyarishpaykichika kankichimi ulas wayrawa shuk par-
tima shuk partima apay tukushkashina ishkay yuyayyu
runakuna. Kankuna chasna kashpaykichika Yaya Dioska ta-
pushkaykichitaka manami kankunata kunkachu. Chayrayku
Yaya Diosta alita kirishpa tapunaykichi tiyan.

Kullkiyu runamanta nima imayu runamantapas riman

9 Nima imayu kashkaykichirayku parisihushpaykichika
kushikuychi, Yaya Dios kankunata akllashkanrayku wiñaypa
kawsanaykichipa paywa pakta.
10-11 Kankuna kullkiyu runakuna kashpaykichika
kushikuychi Yaya Dios kankunata runakunapa rikushkanpi
atun kashkaykichimanta anchuchishpan. Chaypimi

riksinkichi maykanmi ali kan Yaya Diospa rikushkanpika. Shuk kullkiyu runa, kullkiniwa tukuyta atipani nishpa yuyarikka shuk sisashinami wañunka. Sinchi inti rupawa sisapa sapinka chakirishpan kunkaymanta chawpi sisahushkanpi wañurin suma sisa kahushkanmanta. Inti chakichishpan urman, suma rikurishkanka chinkarin. Chasnallatatami shuk kullkiyu runapas achka suma imakunayu kashpanpas kullkinta mirachihushkanpi kunkaymanta wañunka.

Maymantami mana alita ruranayananchikunaka shamun

12 Tukuy parisinakunapi, tukuy kamay tukuhushkaykichipipas sinchikurishpaykichi kushillami kankichi. Chasnami uchata ruranayashpaykichipas mana rurashanchu nishpa Yaya Diosta kasushpaykichi kushillami kankichi. Millaypata yuyarinayashpaykichipas mana yuyarishanchu nishpa alillata yuyarishpaykichi kushillami kankichi. Chasna sinchikurishpaykichimi chay tukuy kamay tukuhushkaykichipi, Yaya Dioska ali rurak runakuna kankichi nishpa kankunata wiñaypa suma kawsayta kunka. Chasna payta yuyahukkunata kunanpami rimarka.

13 Mana alikunata ruranata yuyarishpaykichi ama rimaychichu Yaya Diosmi chasna millaypata yuyachiwahun nishpa. Payka manami nima shuk millaypa ruranata yuyarinchu. Chayraykumi mana atipanchu mana ali ruranakunata yuyachinata.

14 Karan ñukanchi kikinpa yuyayninchimantami mana ali ruranakunata yuyarinchi. Chay mana ali yuyarinanchikunaka ñukanchita llullachishpa munachinahun mana alikunata ruranchipa.

15 Millaypa munashkanchita yuyarishpa katishpanchimi chay mana ali yuyarinaka atunyashpan uchata ruranchina. Mana alita rurashkanchika achkayashpan ñukanchita ashwanta ashwanta Yaya Diosmanta anchuchin. Chasna tukushpanchi wañunanchi tiyan wiñaypa parisinanchipa.

16 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ama yuyarinkichichu Yaya Dios ñukanchita millaypata rurachinayashkanta. Chasna yuyarishpaykichika pantachinkichimi yuyaykichita.

17 Yaya Dios alikunallata kun. Imatapas kushpan chayka kanmi alilla. Tukuy silupi kahuk suma punchayachikkunata rurak kashpanmi payka chaykunamanta yapa suma kan, nima shuk millaypa yuyay paypi tiyashkanrayku. Chasna ali kashkanmanta mana chikanyanchu, tukuy uras chasnalla ali kan.

18 Chasna ali kashpanmi Yaya Dios kikin munashkan-
rayku ñukanchita mushu runata rurashka shutipa kashkata
riksichik shiminwa. Chasna rurashka tukuy runakuna-
manta paypa wawankuna kananchipa, payta kushichishpa
kawsananchipana.

Yaya Diospa shiminta kasunamanta riman

19 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yuyariychi kay
killkashkaynita. Tukuy uras Yaya Diospa shiminta alita
uyashpa kawsaychi, tukuy runa masikichipa rimashkanku-
natapas. Manara alita yuyarishpaykichika ama runa masiki-
chita rimaychichu, nima utkalla paykunata piñariychichu.
20 Piñarinaka nima imapi yanapanchu Yaya Diospa mu-
nashkanta ruranchipa.
21 Kankunaka tukuy millaypakuna yuyaykichipi
tiyashkanta anchuchiychi, millaypa rurashkaykichitapas
sakiychi. Yaya Diospa shiminta yachakushkaykichita ali
yuyaywa kasushpa katiychi alimi ñukarayku nishpa. Chay
shimi yachakushkaykichita kasushpa kawsashpaykichika
kishpichirishkami kankichi.
22 Ama Yaya Diospa shiminta uyashpalla kawsaychichu,
ashwan paypa rimashkanta ruraychi. Uyashpalla kawsash-
paykichika kankuna kikinllami llullachirinkichi.
23 Ñukanchi Yaya Diospa shiminta uyashpanchi mana ka-
sushpanchika shuk runa uyanta espehuwa yanka riku-
rishkashinami kanchi.
24 Chasna uyanta espehupi rikurishpan shuk partima an-
churishpan chay rikurishkantaka kunkarinna imashna riku-
nayumi uyanka kan. Chasnami kanchi Yaya Diospa shiminta
mana kasushpanchi.
25 Ashwan Yaya Diospa suma kuska yachachishkanta ali
yuyaywa yachakunanchi tiyan. Chay yachachishkanwa Yaya
Dios ñukanchita yanapan ñukanchi kikin munashkanchillata
rurashpa kawsashkanchimanta kishpinanchipa. Paypa
yachachishkanta mana sakishpa, mana chikanta yuyarishpa
yachakushpanchi uyashkanchita mana kunkarinchinachu,
ashwan chay yachachishkanta ruranchina. Chasna kashpan
tukuy rurahushkanchipi kushillami kanchi.
26 Shuk kankunamanta yuyarinkichichari Yaya Diosta
kushichishpa kawsani nishpa. Chasna yuyarishpaykichipas
mana sakishpaykichika mana alikunata rimanata kankuna
kikinllami llullachirinkichi. Manami Yaya Diosta kushichin-
kichichu. Tukuy Yaya Diosrayku rurashkaykichika yankami
kan.
27 Yaya Diosta shutipa kushichinayashpanchika wakchaku-
nata mashintukunatapas yanapashpa kawsananchi tiyan

tukuy paykunapa munahushkankunapi. Chaymantapas mana kawsashunchichu Yaya Diosta mana kasukkunashina.

2

Tukuy runa masinchikunata parihuta valichinamanta riman

1 Wawkinikuna paninikuna, tukuymanta yapa suma Amunchi Jesukristuta kirishkaykichirayku ama shuk runakunata valichiychichu ashwanta shukkunamanta.

2-3 Shuk kullkiyu runa oromanta anilluyu, suma mushu churarishkawa yaykushpan maypimi tantarishka kahunkichi Yaya Diospa shiminta yachakunaykichipa, paytaka tiyachinkichi suma ali tiyarinapi. Shuk nima imayu runa yaykushpan ismu churarishkawa, paytaka rimankichi: Munashpaykika shayariy washama, tiyariypas allpapi nishpa.

4 Kankuna kullkiyu runata ashwanta valichishpaykichika nima imayu runamanta mana ali yuyaywa yuyarikkunami kankichi.

5 Alita yuyariychi, munashkayni wawkinikuna paninikuna, Yaya Dioska manami chasnachu yuyarin. Payka akllashkami runa masinkunapa rikushkanpi mana valik runakunata paypi sinchikushpankuna yapa valik tukunankunapa, chaymantapas paypa ali kamachinan mushu munduma paywa pakta wiñaypa kawsak rinankunapa. Chasna paywa kawsak rinankunapa payta yuyakkunata rimarka.

6 Kankunaka chay Yaya Diospa akllashkan nima imayu runakunatami pinkachinkichi mana nima imata kankunata rurashpankunapas. Alita yuyariychi. ¿Pikunata llullachishpa kankunamanta shuwanahun? ¿Manachu kanahun chay kullkiyu runakuna? Kankuna liwishkaykichita mana paganata atipashpaykichika ¿pikunata kankunata mana munakta apukunama pushanahun liwishkaykichita pagachinankunapa? ¿Manachu chay kullkiyu runakuna?

7 Paykunallatatami millaypata rimashpa kanahun Amunchi Jesukristumanta, maykanmantami ñukanchipas shutiyachirishkanchi Jesukristuta kirikkuna nishpa.

8 Yaya Diospa killkachishkanpi tukuymanta ali kamachishkanka riman: Runa masikikunata kan kikintashina yuyay nishpa. Chay kamachishkanta kasushpaykichika alita rurashpami kawsankichi.

9 Shuk runata shuk runamanta ashwanta valichishpaykichika runa masikichita manami parihutachu yuyankichi. Chasnaka uchatami rurahunkichi Yaya Diospa kamachishkanta mana kasuhushkaykichirayku.

10 Maykanchari tukuy Yaya Diospa rimashkanta kasuhushpan shuk partistullata mana kasushpanka tukuy Yaya Diospa kamachishkantami mana kasunchu.

11 Yuyarishunchi. Shuklla Yayanchi Dios rimarka: Ama shukpa warminwa, ama shukpa kusanwa musayaychichu nishpa. Payllatatami rimarka: Ama wañuchiychichu runa masikichita nishpa. Kunanka shuk kari shukpa warminwa mana musayashpanpas wañuchimaka runa masinta, chasna runaka Yaya Diospa kamachishkantaka manami kasunchu.

12 Chasna kashpan alikunallata rimashpa rurashpa kawsaychi. Yuyariychi Yaya Dios kankunata kishpichishkanrayku shuk punchami tapunka shutipachu Jesuspa kamachishkanshina kawsashkankichi nishpa.

13 Kankuna runa masikichita llakichishpaykichi chay tapunan punchaka Yaya Diospas kankunata llakichinkami. Runa masikichita mana llakichishpaykichika chay punchami Yaya Dioska kankunata mana llakichishpachu kastiganka.

Yaya Diosta kirik kahushkanchita alita ruranchiwa rikuchinanchimanta riman

14 Wawkinikuna paninikuna, ¿imata valin shuk kankunamanta rimashpaykichi kirinimi Jesukristuta nishpa, mana rikuchishpaykichika shutipa payta kasushpa kawsahushkaykichita? Chasna mana rikuchishpa kirihushpaykichika manami Yaya Diospa kastigananmanta kishpichiy tukunkichichu.

15-16 Shuk wawki shuk panipas llachapa illata, mikuna illata rimankimaka Yaya Dios kanta yanapachun tukuy munashkaykita tarinaykipa nishpa. Chasna rimashpaykipas mana payta kunkimachu llachapanta mikunanta, chay rimashkaykika manami nima imapi payraykuka valimachu.

17 Chasnallatatami mana shutipa Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsashpaykika kirihushkaykika wañushkashina yanka nishpami kan.

18 Shuk runa ñukata chay killkashkaynimanta ayniwamaka: Ñukaka kanmanta ashwan alita kirihuni Jesukristuta. Kanka ñukamanta ashwan alita payta kasuhunki. Chasna chikan kashpanchipas ishkanti chasnalla kirik kanchi nishpa. Chasna rimak runataka ñukaka ayninimami: Rikuchiway shutipa Jesukristuta kirihushkaykita, mana paypa munashkanta rurashpa kawsahushpayki. Chasnaka manami atipankichu. Ñuka shuti rikuchishkayki Jesukristuta shutipa kirihushkaynita paypa munashkanta rurashpa kawsahushkayniwa.

19 Kan kirinki shuklla Yaya Dios tiyananta. Alimi. Chasnallatatami supaykunapas kirinahun. Yaya Diosta manchashpankuna chukchurinahun.

20 Mana asirtak runa, yuyariy. Alita asirtay. Yaya Diosta kirishpayki mana alita rurashpa kawsahushpaykika manami valinchu nima imarayku kirinaykika. Chasna nishpami ayninima.

21 Akuychi yaya rukunchi wañu Abrahammanta yuyarishunchi. Payka Yaya Diospa kamachishkanta kasushpan shuklla wawan Isaakta mana mitsashpachu wañuchinayarka. Chasna payta kasushkanrayku Yaya Dioska Abrahamta rimarka: Kunanka rikushkaynipi ucha illami kanki nishpa.

22 Chasnamantami yachanchi Abrahamka mana yuyayninllapichu Yaya Diosta kirishpa kawsashkanta. Ashwan kirishpan rimashkanta kasupayarka. Chasna kasushpa kawsashpan ashwanta ashwanta alita kirik tukurka.

23 Chasnami Abrahamka paktachirka Yaya Diospa killkachishkanpi paymanta kasna nishpa killkarishkata: Abrahamka Yaya Diosta kirishkanraykumi Yaya Dioska payta rimarka kunanka rikushkaynipi ucha illami kanki nishpa. Chaymantapas chasna shutipa kirishkanraykumi Yaya Dioska payta rimarka yuyashkayni runami kanki nishpa.

24 Chasna kashpanmi yachanchi Yaya Dios ñukanchikunatapas mana kirishkanchiraykullachu rimananta rikushkanpi ucha illata rurashkanta, ashwan payta kasushkanchiraykumi chasna rimanka.

25 Chaymanta akuychi yuyarishunchi mama payanchi wañu Rahabmanta. Payka chikan runakunamanta karka. Chaymantapas puntiruka puta karka. Chaymanta ñawpa apunchi wañu Josué runankunata Rahabpa llaktanma kachashpan Rahabka paykunata yanapashpa wasinpi pakarka. Chasna yanapashpan Yaya Diosta kasurkana. Chaymanta chay runakunata ñampita mitikunankunapa riksichishpan runa masinkunamanta kishpichirka. Chasna rurashpa Yaya Diosta kasushkanraykumi payka Yaya Diospa rikushkanpi ali tukurka.

26 Chasnallatatami ñukanchikunapas alita rurashkanchiwa rikuchinanchi tiyan shutipa Yaya Diosta kirik kahushkanchita. Imashnami shuk runa alma illaka mana kawsanchu, ashwan wañushka kan, chasnashinami ñukanchi Jesukristuta kirikkunapas kanchi, kirishkanchita rurashkanchiwa mana rikuchishpanchi.

3

Shiminchimanta riman

1 Wawkikuna panikuna, mana achka kankunamanta
yachachikkuna tukunayanahuchun. Ña yachankichi Yaya
Dioska ñukanchi yachachikkunata shuk kirikkunamanta
ashwan sinchita kastiganka mana alita rurashpanchi.
2 Yuyariychi tukuy ñukanchikuna achka chikan imapi mana
alitachu ruranchi. Maykanmi alikunallata riman, chayka
ña tukuypi alilla kan. Chasna runami tukuy aychantapas
wakaycharin tukuy mana ali ruranakunamanta.
3 Rikuychi kaballuta. Sinkanpi waskawa watashpanchi
waskallata aysashpa tukuy aychanta kuskanchanchi
ñukanchita purichinanpa.
4 Chasnallatatami kan lanchapas. Atun kashpanpas sinchi
wayra tankahushpanpas uchilla timón payta purichin may-
machari kapitanka munan.
5 Chasnallatatami shiminchika uchilla kashpanpas
ñukanchita winsin.
Nina tsalitapas rikuychi. Shuk nina tsalistuka shuk atun
wasita rupachin.
6 Shiminchika nina tsalishinami. Shiminchimanta mil-
laypa shimikuna llukshin ninashina. Chasnami shiminchika
tukuy kawsananchita waklichin, imashnami shuk nina tsal-
istu shuk atun wasita rupachin. Tukuy mana ali ri-
mananchika supaymantami. Pay ñukanchita yuyachishpan
chasna rimanchi.
7-8 Ñukanchi runakunaka kita piña animalkunata mansuy-
achinchi. Chasna manchaypa animalkunata mansuyachish-
panchipas ñukanchi kikinpa uchilla shiminchita mana ati-
panchichu winsinata. Amunta shiminka mana kasunata
munanchu. Chayraykumi shiminchika shuk suliman runata
wañuchikshina kan.
9 Shiminchiwa Yayanchi Diosta rimanchi ali kananta.
Chaymanta chay shiminchiwallatatami piñarishpa rimanchi
runa masinchikunata mana ali kanankunata, pay kikin-
tashina Yaya Dioska rurashka kashpanpas.
10 Chay shiminchimantalla ali rimanakuna, mana ali ri-
manakunapas llukshinahun. Wawkinikuna paninikuna,
chasnaka mana alichu.
11 Allpa uchkumanta yaku llukshihukta rikuychi. Shuk
allpa uchkumantalla ali yaku llukshihushpan ¿aya yakupas
llukshimachu? Manami ishkay chikan yaku llukshimachu.
12 Tarpu kaspitapas rikuychi. ¿Papayuka muyuyamachu
palanta muyuta? ¿Palantaka muyuyamachu papayu muyuta?

Manami atipanchu chikan muyuta muyuyanata. Chasnashinami kankuna Yaya Diosta kirik kashpaykichi shimikichimanta ali shimikunalla llukshinankuna tiyan.

Shutipa yachak kanamanta riman

13 Shuk kankunamanta alita yuyarik shutipa yachak tukunayashpanka tukuy paypa kawsahushkanpi alita rurahushkanwa rikuchinan tiyan. Shutipa yachak kashpanka mana yuyarinchu ñuka runa masinikunamanta ashwan yachakmi kani nishpa. Ashwan runa masinta yuyahushkanta rikuchinan tiyan.

14 Shunkuykichipi piñarishpa runa masikichikunawa parihuyanata munankichima. Tukuy kankuna kikinpa munashkaykichillata shuk runakunata rurachinata munankichima. Chaymantapas kankuna kikinraykulla yuyarishpa kankichima. Chasna kashpaykichika ama yuyariychichu yachakmi kani nishpa. Chasna yuyarishpaykichika mana shutipa yachakchu kankichi, ashwan kankuna kikinllami llullachirihunkichi.

15 Yaya Dioska manami ñukanchita chasna yuyachinchu. Ashwan ñukanchi kikinllami chasna yuyarinchi, chaymantapas supay chasna yuyarin.

16 Chayrayku shuk runa masikichiwa piñarishpa parihuyanata munashpaykichika tukuy kankuna kikin munashkaykichillata shuk runakunata rurachinayashpa kashpaykichika kankuna kikinraykulla yuyarishpa, manami shuk yuyayllawachu kawsankichi, ashwan tukuy millaypakunata rurashpami kawsankichi.

17 Yaya Dios ñukanchita yuyachishpanmi alikunallata rurashpa kawsanchi. Chasna kashpan mana makanakushpa, nima piñanakushpa kawsanchichu. Ashwan runa masinchita yuyashpa kasushpa llakichishpa kawsanchi. Chaymanta mana shuk runata shuk runakunamanta ashwanta yuyanchichu. Mana yanka nishpa yuyarinchichu mana alita yachashpanchi. Mana washata rimanchichu, ashwan alita rurashpa kawsanchi.

18 Shuk runa kushilla kawsanata munashpan runa masinkunawa, tukuy alikunata rurashpa kawsan tukuywa chasna kushilla kananpa. Chasna runataka Yaya Diosmi yanapan kuskata kawsananpa.

4

Yaya Diosta mana kasukkunashina kawsanayashpanchi paypa kuntrankuna kanchi

1 Yuyariychi imaraykumi piñanakushpa chikninakushpa
kawsankichi. ¿Manachu kankuna kikinpa munashkay-
kichillata yuyarishkaykichirayku chasna kawsankichi?
2 Kankunaka shuk imata yapa munarishpa kawsankichi.
Munarishpaykichipas mana atipankichichu apanata.
Chayrayku runa masikichikunapa imankunata yapa
kichunayashpa wañuchinkichi. Chasna rurashpaykichipas
nima imata atipankichichu kichunata. Chayrayku
rimanakushpa makanakushpa runa masikichiwa
kawsankichi. Chasna kawsashpaykichipas nima imata
rurankichichu. Munashkaykichita mana apinkichichu, Yaya
Diosta mana tapushkaykichirayku.
3 Yaya Diosta tapushpaykichipas payka manami kunkachu,
mana ali yuyaywa tapushkaykichirayku. Mana kankunata
kunkachu, kankuna kikinraykulla tapushkaykichirayku mu-
nashkaykichita ruranaykichipa.
4 Shuk warmi kusanta sakishkashinami Yaya Diosta
sakishka runakunaka kankichi. ¿Manachu yachankichi
Yaya Diosta mana kasushpaykichika payta chiknik
runakuna kanaykichita? Yaya Diosta mana kasukkunashina
kawsanayashpaykichika paypa kuntrankunami kankichi.
5 Paypa killkachishkanpi mana yankachu kasna riman:
Yaya Dioska Espiritunta kushka ñukanchikunapi kawsananpa.
Chay Espíritun ñukanchikunata yuyashpan yapa munan
paylla Amunchi kananpa. Manami munanchu shukta
kasunanchipa nishpa.
6 Shukta kasushkanchimanta Yaya Dios piñarishpanpas
ñukanchita kastigana imata yapa yuyashpan llakichin.
Chasnallatata Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Maykan runami Yaya Diosta runa masintapas kasushpa
yuyashpa kawsan, chay runataka Yaya Diosmi llakichishpan
yanapanka. Maykan runami pay kikinmanta ali yachak
kanayashpa Yaya Diosta runa masintapas mana kasushpa
nima yuyashpa kawsan, chasna runataka Yaya Dioska
manami yanapankachu nishpa.
7 Chasna kashpan Yaya Diosta kasushpana kawsaychi.
Supayta mana kasushpa sinchikuriychi. Jesukristulla Ka-
machik Amuykichi kashkanta rimashpa payta kamachiychi
anchurinanpa. Chasnami payka kankunamanta mitikunka.
8 Yaya Diosta kayllayaychi paypas kankunata
kayllayananpa. Uchasapa runakuna, millaypata rurashpa
kawsanaykichita sakiychi. Ishkay yuyayyu runakuna, tukuy
millaypa yuyaykichikunata shunkuykichimanta pichaychi.
Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta yuyaychi.
9 Tukuy shunkuykichimanta pacha llakiriychi mana ali

yuyayyu kahushkaykichirayku. Uchaykichita yuyarishpaykichi llakirishpa wakaychi. Manana kushilla asiychichu, ashwan asinaykichiranti wakaychi. Kushikunaykichiranti llakiriychi.

10 Tukuy shunkuykichimanta pacha llakirishpaykichi tukuy mana alita rurashkaykichikunata Yaya Diosta rimaychi. Chasna rurashpaykichimi Yaya Dioska kankunata kushichinka.

Yaya Diosllami atipan rimanata pimi ali, pimi mana alichu

11 Wawkinikuna paninikuna, mana washanchanakushpa kawsaychichu kankunapura. Runa masikichikunamanta mana ali kahushkankunata rimashpaykichi, chaymantapas mana alita rurashpa kawsak kashpan kastigay tukunan tiyan, ñuka shuti alimi kani nishpa rimashpaykichi runa masikita yuyay nishpa Yaya Diospa kamachishkanta mana alichu nishpa rimahukshina kankichi. Chasna kashpaykichimi chay kamachishkanta kasuna imata alichu manachu nishpa rimakkuna kankichi.

12 Yaya Diosllami kurka kamachinakunata tukuy runakunarayku. Payllami atipan rimanata pimi alita rurahun, pimi mana alitachu rurahun. Paylla atipan runakunata kastigananmanta kishpichinata, chaymantapas wiñayparayku nina mana wañukpi wichunata. Kankunaka pita kankichi runa masikichikunamanta rimanaykichipa pimi ali, pimi mana alichu. ¿Yaya Diosmanta pasachu kankichi rimanaykichipa pimi ali, pimi mana alichu nishpa?

Mana yachanchichu imashnami kaya tukushunchi

13 Kunan kankuna Yaya Diosta mana yuyarishpa kawsakkuna, uyaychi rimahushkaynita. Kankunaka yuyaynikichipi kasna rimankichi: Kunanmi rihuni, mana kunan kashpanka kayami risha chay llaktama shuk watarayku rantishpa rantichishpa kullkinita mirachinaynipa nishpa.

14 Mana yachashpaykichitata imashnami kaya tukunkichi chasna rimashpa kawsankichi. ¿Manachu yachankichi kawsaykichika kushnishina kashkanta? Shuk ratu rikurin, chaymanta shuk ratustumanta chinkarin. Chasnami kan kawsaykichika.

15 Chayta yuyarishpa kasna rimashpa kawsaychi: Yaya Dios munashpanka kawsasha, kawsashpaynika tarawasha nishpa.

16 Ashwan kankunaka yuyarinkichi ñuka kikinpa ursaynillawa yuyaynillawa tukuyta atipani ruranata nishpa. Chasnaka manami alitachu yuyarihunkichi.

17 Maykanchari ali rurana kashkata yachashpantata mana
ruranchu, chayka payrayku uchami kan.

5

Mana ali shunku achka imayu runakunamanta riman

1 Kunan kankuna achka imayu runakuna, uyaychi
rimahushkaynita. Atunta parisinaykichi tiyan. Chayta
yuyarishpaykichi kaparishpa wakaychi.
2-3 Tukuy imaykichikunaka ismunkami, llachapay-
kichikunataka kumehenkuna mikunkakuna, kullki-
kichikuna ismunka, kullkimanta oromanta tiyashkapas
muhusyarinka. Chasna kashpantata kay allpa tukurinan
puncha paktarihushkanpi kullkikichillata mirachishpa
kawsahunkichi. Tukuy chay mirachihushkaykichi
imaykichikuna ismushkanta rikushpaykichi yachankichi
yanka nishpa mirachishpa kawsashkaykichita. Chasna
yanka kawsashkaykichita yuyarishpaykichi nina
sintihukwashina chay yuyaykunawa wiñaypa parisinkichi.
4 Kankunaka runakunata tarawachishkankichi chakray-
kichipi tukuy tarpuykichikunapa muyunkunata pallananku-
napa. Chasna tarawachishpaykichipas mana pagashkan-
kichichu. Paykunaka chasna parisishkankunata llakiywa
wakashpami Tukuyta Atipak Yaya Diosta rimashkakuna.
Wakashpa rimashkankunata Yaya Dioska uyashkami.
5 Kankuna kay allpapi tukuy imata charishpaykichi mu-
nashkaykichita rurashpa kawsahunkichi. Mana yuyayyu
wiwa wirayahukshina kankichi. Mana yuyarinkichichu
imashnami tukunkichi. Imaykichikunata mirachishpa, mu-
nashkaykichita rurashpa kawsahunkichi. Yaya Diospa kasti-
ganan ura ña kuchupi kahushpanpas mana yuyarishpa
kunkaylla kawsahunkichi.
6 Ali kawsak runakunataka llullashpa rimankichi millay-
pata rurak runami nishpa. Paykunata wañuchishpaykichi
kankunata nima imata rurashkakunachu.

Imashnami Amunchi Jesukristuta chapananchi tiyan

7 Wawkinikuna paninikuna, kunan tukuyta parisihush-
paykichipas Amunchi Jesukristuta mana sampayashpa
chapashpalla kawsaychi, kuti shamushpan kankunata
kishpichinankama. Chakranpi tarpuk runata rikuychi.
Payka kushilla chapan tarpushkan tamyawa wiñashpan
muyuyananta. Yachan muyuyashpan pallananta.
8 Chasnallatatami kankunapas Amunchi Jesukristupa
shamunanta mana sampayashpa sinchi shunkuwa cha-
panaykichi tiyan, shamunan puncha ña kuchuyahushkan-
rayku.

9 Wawkinikuna paninikuna, shuk runa masikichikunamanta mana ali yuyarishkaykichita ama rimak riychichu shuk runa masikichita, Yaya Dios kankunata mana kastigananpa. Payka ñami shamuna kan runakunata kawsashkankunamanta tapushpan paykunawa alichananpa.

10 Wawkinikuna paninikuna, yuyariychi imashnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunaka sinchita parisirkakuna. Yaya Diospa kamachishkan karkakuna paypa shiminta yachachinankunapa. Sinchita parisishpankunapas mana sampayashpa Yaya Diosta kasurkakuna. Chasnallatata kankunapas katiychi.

11 Yuyariychi, paykunamanta rimanchi kushikunankuna tiyan nishpa, parisihushkankunapi mana sampayashpa sinchikurishkankunarayku. Chaymanta Yaya Diosta alita kasuk Job wañumanta yachakuychi imashnami parisihushkanpi sinchikurirka. Chaymantapas paymanta yachakuychi imashnami Yaya Dios payta tukuy parisihushkanmanta kishpichirka. Chasna Yaya Dioska rurarka yapa llakichik yuyak kashkanrayku.

12 Wawkinikuna paninikuna, tukuy yachakushkaykichimanta puntiru yachakuychi parisihushpaykichipas shutipa kashkallata rimanaykichipa. Nima ima uras runakunapa puntankunapi rimahushkaykichita kirichinayashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu. Nima siluta, nima allpata, nima pita, nima maykan imakunatapas churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu. Ari nishpaykichika ari kachun. Mana nishpaykichika mana kachun. Tukuy rimashkaykichita chasnalla paktachik kaychi, chaymanta imatapas rimashpaykichika shutipa kachun. Shutipa kashkallata rimashpa kawsaychi Yaya Dios kankunata mana kastigananpa.

Imashnami Yaya Diosta mañananchi tiyan yanapay tukunanchipa

13 Shuk kankunamanta parisihushpanka Yaya Diosta mañachun. Shuk kankunamanta kushilla kahushpanka Yaya Diosta takishpa kushichichun.

14 Shuk kankunamanta unkushka kahushpanka kirikkunata sinchikuchik wawkikunata kayachun paypi aseitiwa kakushpa payrayku mañanankunapa, Amunchi Jesukristu munashkanshina.

15 Chay kirikkunata sinchikuchik wawkikuna ali yuyaywa Jesukristuta kirishpa mañashpankunaka unkushkaka ampirinkami, Yaya Dios payta atarichinka. Uchata rurashka

kahushpanka Yaya Dios chayta pichashpan manana yuyankanachu.
16 Chayrayku karan shuk uchaykichita rimaychi kankunapura. Chaymantapas Yaya Diosta mañaychi karan shukrayku ampirinaykichipa. Yaya Dios uchanmanta llakichishka runa mañashpanka tukuyta atipak Yaya Diosmi yanapan.
17 Yachakuychi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Elias mañashkanmanta. Ñukanchishina runa karka. Yaya Diosta mañarka mana tamyananpa. Chayrayku tukuy chay allpapi kimsa wata chawpita mana tamyarkachu.
18 Chaymanta kutikashka Yaya Diosta mañarka tamyananpa. Chaypina tamyachirka. Tarpukunaka kutikashka aliyashpankuna muyuyarkakunana.
19 Wawkinikuna paninikuna, kay killkahushkaynita tukuchinaynipa kutikashka kankunata rimani runa masikichikunata llakichinaykichipa. Shuk kankunamanta Yaya Diospa shiminta manana kasuhushpanka payta yanapak riychi uchanta sakishpan kutikashka Yaya Diosta kasuk tukunanpa.
20 Chasna rurashpaykichika uchata rurak runakunata, wiñayparayku kastigarinankunamantami kishpichinkichi. Chaymantapas paykunata yanapankichi achka uchata rurashkankunamanta llakichiy tukunankunapa. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Santiago*

PUNTIRU PEDROPA KILLKASHKAN KILLKA

Pedro saludan shikwa kawsahuk kirikkunata

1-2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Pedro Jesukristupa kamachishkan chaymanta kachashkan kani paypa shiminta yachachinaynipa. Ñawpamanta pacha Yayanchi Dios yachashpan Jesusta kirina kanaykichita kankunata akllarka payta kasuk runakuna kanaykichipa. Espiritunta kankunama kachashpan kankunata aliyachirka. Chasna kashpanmi Yaya Diosta kasukkuna tukushkankichi, chaymantapas uchaykichikunamanta llakichishka. Chasna llakichiy tukushkankichi Jesukristu uchaykichikunaranti wañushpan yawarnin shuturishkanrayku. Kunan Amuykichi kashpan kay allpapi shuk allpamanta runakunashina kawsankichi Yaya Diosta mana kasukkuna chawpipi. Kankuna Ponto, Galasia, Kapadosia, Asia, Bitinia allpakunapi kawsakkunarayku killkani. Yaya Dios kankunata tukuy uras ashwanta llakichichun chaymantapas yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Yaya Dioswa kawsak rinanchimanta yachachin

3 Wawkinikuna paninikuna, akuychi Amunchi Jesukristupa Yayanta paypa Yaya Diosninta kushichishunchi yapa alimi kanki nishpa. Ñukanchita yapakta llakichishkanrayku Espiritunwa mushu kawsayta kushpa mushu runata rurashka. Chasna kashpanmi kushikushpa chapanchi shuk puncha silupi Yaya Dioswa kawsak rinanchita. Jesukristuta wañushkanmanta kawsachimushkanrayku yachanchi ñukanchitapas chasnallatata kawsachinanta paywa kawsak rinanchipa.

4 Chasna paywa kawsak rishpaykichi Yaya Dios kankunata yapa ali kawsanata silupi kunka, maykantami kunan kankunarayku wakaychahun. Chayka manami waklinkachu, nima tukurinkachu, tukuy uras alilla kanka, nima pi uchata rurankanachu.

5 Yaya Dios kankunata atun yachayninwa wakaychanka tukuy parisinakunamanta kishpichishka ali kawsana silupi paktanaykichipa, paypi sinchikushpa kawsashkaykichirayku. Chasna ñukanchita kishpichinanta unay rimashpan shutipa paktachishkanta allpa tukurinan uras riksichinka.

6 Chayta yachashpaykichi atunta kushikuychi. Kunan kay allpapi kawsahushpaykichira shuk punchakuna Yaya Diosta

kirihushkaykichipi achka imapi kamarishka kahushkay-
kichirayku parisishpaykichipas kushikuychi.
7 Chasna parisishpaykichi atipankichi rikuchinata Yaya
Diosta shutipa kirikkuna kanaykichita. Orota yuyariychi.
Orota ninapi churanchi kamananchipa shutipa oro kananta.
Chaymantapas churanchi, oro kashpan tukuy susyan ru-
pananpa, orollana kiparinanpa. Mana oro kashpanka
llampu rupan. Shutipa oro kashpanka mana rupanchu.
Chasna kashpan yachanchi shutipa oro kananta. Yaya
Diosta kirishpaykichi parisinakunawa kamarishka kanay-
kichi tiyan, imashnami oro ninawa chasna. Yaya Diosta
kirishpalla katishpaykichi chay kirinaykichika tukurik oro-
manta yapa valin. Chasna alita kirishkaykichita rikushpan
Jesús kuti shamushpan Yaya Dios kankunata rimanka alita
kirik runakunami kankichi nishpa. Chaymantapas kanku-
nata kushichishpan atun yachayyu tukuypi alilla kanay-
kichipa ruranka.

8-9 Kankuna Jesukristuta nima ima uras rikushpaykichipas
payta yuyahunkichi. Kunanpas payta mana rikuhush-
paykichipas paypi sinchikunkichi. Chasna Jesukristuta
kirishpa kawsashpaykichi yachankichi Yaya Dios kankunata
kishpichihushkanta kirishkaykichishina paktachinanta.
Chayta yuyarishpaykichi ña atunta kushikuhunkichi.
Chay kushikuhushkaykichika mana rimaypachu mana
asirtaypachu atunmi kan.

10-11 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna
unay manara paktarishpan ña rimarkakuna Yaya Dios
llakichishpan ñukanchikunata kishpichinanmanta. Yaya
Diospa Kachanan Kishpichikpa Espíritun paykunapi
kahushpan manara paktarihushpan paykunata yachachirka
chay Kishpichikpa parisinanmanta, chaymantapas
parisishkanwasha tukuymanta ashwan suma atun apu
tukunanta. Paykuna yapa ashwanta yachanayashpankuna
tukuy killkarishkakunapi maskarkakuna. Yapa
yachanayarkakuna ima urasmi paktanka chay kishpichikka,
chaymantapas pimi kanka nishpa.

12 Yaya Dios paykunata riksichirka chay rimahushkanku-
naka runakunata kishpichinanmanta mana paykuna
kawsahushkankunapi paktachinanta, ashwan shuk
puncha paktachinan karka. Chay ñawpa Yaya Diospa
kishpichinanmanta rimashkankunaka kunan chay
kishpichik Jesukristu shamushpan ñukanchirayku ña
paktarishka. Yaya Dios Espiritunta silumanta ñukanchi
Jesuswa purikkunama kachashpan yuyachishkanshina
kankunata chay suma ali shimita Jesukristu runakunata

kishpichinanmanta yachachishkanchi. Tukuy chayta angelkunapas yapa yachanata munanahun, imashnami Yaya Dios runakunata kishpichin. Chasna kashpanpas mana atipanahunchu yachanata.

Yaya Diosta kirikkuna payshina alillata rurashpa kawsanahuchun

13 Tukuy chay kankunarayku Yaya Dios rurashkanta yuyarishpaykichi achka yuyaykichita sakiychi. Shuk yuyayllawa tukuy shunkuykichimanta pacha yuyarishpaykichi chapaychi Jesukristu rikurinan uras Yaya Dios kankunata llakichishpan kishpichihushkanta alita paktachinanta.

14 Yaya Diosta kasuk wawankuna kashkaykichirayku ama munashkaykichita rurashpa kawsaychichu, imashnami ñawpa Yaya Diosta manara riksishpaykichi kawsapayarkankichi.

15-16 Yaya Dios killkachishkanpi riman:

Ñuka ucha illa alikunallata rurak kashpayni kankunapas ñukashina alikunallata rurashpa kawsaychi nishpa.

Yaya Dios, maykanmi kankunata kayashka paywa kawsanaykichipa alillata rurak kashpan kankunapas payshina alillata rurashpa kawsaychi.

17 Kankuna mañashpaykichi Yaya Diosta rimankichi Yayayni nishpa. Chasna payta shuk aylluykichitashina rimashpaykichipas ama yuyariychichu shukkunamanta ashwan alitami llakichiwanka nishpa. Yaya Dioska tukuy runakunata rurashkankunamanta chasnalla tapunka alitachu rurashpa kawsashkakuna manachu nishpa. Manami valichinkachu shuk runata shuk runakunamanta ashwanta. Chayta alita yuyarishpa payta kasushpa kawsaychi, kay allpapi shuk allpamanta runakunashina kawsahushpaykichira.

18-19 Yaya rukuykichi wañukunashina yanka kawsapayarkankichi. Paykunapa kawsashkankunamanta yachakushpaykichi kankunapas chasnallatata kawsapayarkankichi. Yaya Dioska kankunata chay mana payta kasushpa yanka kawsashkaykichimanta kishpichishka. Mana kankunata kishpichishkachu tukurik kullkiwa. Ashwan Jesukristu kankunaranti kruspi wañushpan suma yawarnin shuturishpan kishpichiy tukushkankichi. Imashnami shuk suma obehata wañuchishpankuna yawarninta shutuchipayanahun uchankunamanta llakichiy tukunankunapa, chasnashinami suma ucha illa Jesukristuka wañushpan yawarnin shuturirka uchanchimanta picharishka kananchipa. Chayta yachashpaykichi Yaya Diosta kasushpa kawsaychi.

20 Manara Yaya Dios kay allpata rurahushpanra ña yu-
yarirka Jesukristuta kachananta chasna wañushpan runaku-
nata kishpichinanpa. Chay yuyarishkanta Yaya Dioska un-
aymanta kunan paktachishka ñukanchikunarayku kay allpa
tukurihushkan punchakunapi.
21 Jesukristu kankunarayku wañushpan chaymanta
kawsarimushkanwasha Espiritunta kachashpan Yaya Diosta
kasuk tukushkankichi. Chay Yaya Diosmi Jesukristuta
wañushkanmanta kawsachishka, chaymantapas tukuy
apukunamanta atun apu kananpa silupi yaykuchishka.
Chayta rurarka kankuna payta kirishpa kawsanaykichipa,
chaymantapas tukuy shunkuykichimanta pacha
chapashpa kawsanaykichipa kankunatapas wañushpaykichi
kawsachinanta paywa pakta silupi kawsanaykichipa.
22 Kunanka kankuna Yaya Diospa shutipa kashkata rik-
sichik shiminta kasushkaykichirayku uchaykichikunamanta
picharishka tukushkankichi ali yuyaywa wawkikunawa
panikunawa yuyanakushpa kawsanaykichipa. Chasna
kashpan tukuy shunkuykichimanta pacha mana
sampayashpa shukwa shukwa yuyanakushpa kawsaychi.
23 Yuyariychi Yaya Dios kankunata mushu runata
rurashkanta. Paypa mana tukurik shiminwa kankunata
yuyachishpan mushu wawatashina rurashka. Mana runa
wañukmantachu mushu wawashina tukushkankichi kuti
wañuk runalla kanaykichipa. Ashwan Yaya Dios paypa
mana tukurik shiminwa kankunata yuyachishpan chasna
tukushkankichi wiñaypa kawsayyuna kanaykichipa. Chay
shimika wiñaypa kawsayyushina mana tukurik tukuy uras
chasnalla rimak kan.
24 Chasnallatata Yaya Diospa killkachishkanpi riman:

Tukuy runakuna kiwashina wañuk kanahun. Kiwaka
chakirin, sisanka urman, chaymanta wañun.
Runakuna kiwashina shuk ratulla kawsan, chaymanta
wañun. Tukuy rurashkankuna kiwa sisashinami
chinkarin.

25 Ashwan Yaya Diospa shiminka manami nima ima uras
tukurinkachu, wiñayparayku chasnalla rimak kan
nishpa.

Chay shimitami kankunata yachachishkanchi Jesukristu
runakunata kishpichik kan nishpa.

2

1 Chayrayku tukuy mana ali ruranakunata sakiychi. Ama
runakunata llullachichiychu. Ama rimanaykichillawa ali
yuyayyu tukushpa kawsaychichu. Ama shukpa tiyashkanta

munarishpa kawsaychichu. Ama runa masikichimanta washata rimaychichu.

2-3 Ashwan sinchikuychi Yaya Diospa shiminta uyashpa. Imashnami shuk mushu wawayarishka wawaka yapa munan chuchunata, chasnashina munaychi Yaya Diospa shiminta yachakushpa kasushpa kawsanata tukuy uras ashwanta ashwanta kirinaykichipa. Amunchi Jesukristu llakichiysiki yapa ali kananta ña alita yachashpaykichi ashwanta ashwanta payta kirishpa kawsaychi Yaya Dios kankunata kishpichihushkanta alita paktachinankama.

Jesukristupi sinchikuk runakunalla Yaya Diospa rikushkanpi ali kanahun

4 Amunchi Jesusta kayllayaychi. Paymi shuk rumishina chaymantapas wiñaypa kawsayyu. Tukuy paypi sinchikukkunata wiñaypa kawsayta kun. Mana chikanyanchu, tukuy uras chasnalla sinchi kan. Achka runakuna mana munashpankuna payta kirinata, shuk yapa chaniyu rumita mana alichu nishpa wichuhukkunashina kanahun. Yaya Dios shuk wasihuk runashina kashpan chay runakunapa mana munashkankuna rumita suma ali yapa chaniyu kan nishpa akllashka wasinta kallarinanpa.

5 Amunchi Jesusta kayllayashpaykichimi kankunapas rumishina chaymanta wiñaypa kawsayyu tukushkankichi. Yaya Dios rumimanta wasihukshina kashpan kankunamanta wasinta rurahun Espiritunwa kankunapi kananpa. Chaymantapas kankunata yanapahun uchaykichimanta picharishka paypa munashkanllata rurak saserdotekunashina kanaykichipa. Saserdotekuna wiwakunata Yaya Diosrayku rupachishpa payta kushichipayanahun. Ashwan kunanka kankuna Yaya Diosta yuyashpa kasushpa agradesishpa kawsanaykichiwa kushichiychi. Jesukristu ñukanchiranti wañushkanrayku chaymanta Yaya Diospa puntanpi ñukanchirayku tapushpan Yaya Dioska kawsayninchiwa payta kushichihushkanchimanta rimanka ali kan nishpa.

6 Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi tukuy rumikunata sinchikuchik rumimanta rimashpan ña Jesukristumanta yachachirka imashnami ñukanchirayku kananta. Kasna nin:

Rikuychi Jerusalén llaktaynipi wasinita rurashpayni puntiru churasha shuk rumita, maykanmi tukuy wasinita sinchikuchik kanka. Chayka akllarishka suma ali rumimi kan. Maykankunachari paypi sinchikunahun, chaykunaka mana chinkarinkakunachu nishpa.

7 Jesukristu chay tukuy rumikunata sinchikuchik rumishina kashpan kankuna paypi sinchikukkunarayku payka

tukuymanta yapa ali kan. Mana paypi sinchikukkunaka shuk mana yachak rumimanta wasita rurakkunashina kanahun, tukuymanta ashwan ali rumita wichushpankuna mana churashkankunarayku. Chaykunamanta Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi kasna riman:

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak amuka akllashpan chay wasinta tukuy rumikunamanta sinchikuchik rumi kananpa churarka nishpa.

8 Chaymantapas riman:

Chay rumillatata tukushka maykanpimi achka runakunaka takarishpa urmankakuna nishpa.

Chay rumi nishkaka Jesusmi kan. Chay takarishpa urmakkunashina kanahun Jesusta mana munakkuna. Yaya Diospa shiminta mana kasushkankunarayku wiñaypa kastigarinkakuna. Chasna payta mana kasukkuna kastigarinankunata Yaya Dios ñawpamanta pacha ña rimarka.

9 Ñukanchi Jesuspi sinchikukkunaka Yaya Diospa akllashkan ayllun kanchi. Chay tukuymanta suma atun apu Yaya Diospa runankuna kanchi payta kasushpa tukuy runakunata pay kikinta riksichinanchipa, chaymantapas tukuy runakunarayku mañananchipa. Yaya Dios apunchi kashkanrayku tukuy uchanchikunamanta picharishka shuk llaktamantalla runakunashina tukushkanchi. Yaya Dios Amunchi tukushpan payllapa kanchi. Chasna tukushkanchi Yaya Dios ali yachak kananta, ali rurashkankunatapas tukuy runakunata rimananchipa. Paymi ñukanchikunata akllashka amsapishina kahushkanchimanta paypa suma punchahllashina kahushkanta riksishpana paywa pakta kawsananchipa.

10 Manara Jesukristuta kirik kashpanchira nima imarayku valik runakuna kapayarkanchi. Kunanka Yaya Diospa ayllun kanchi. Chaymantapas manara Jesukristuta kirik kashpanchira Yaya Dios ñukanchikunata piñarishka. Kunanka ñukanchikunata yuyashpan llakichin.

Imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kawsananchi tiyan

11 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, shuk allpamanta runakunashina shuk ratulla kay allpapi kawsashpaykichi kankunata rimani manana kankuna kikin munashkaykichita rurashpa kawsanaykichipa. Chay mana ali munanaykichika ali yuyaykichipa kuntranmi kan. Shunkuykichipi makanakuhukshina kanahun imashnashi winsinima

nishpa. Chasna kashpan mana alikunata ruranayashpay-
kichipas ama ruraychichu.
12 Yaya Diosta mana riksik runakuna chawpipi
alita rurashpa kawsaychi. Paykuna kankunamanta
yanka rimashpankunapas mana alita rurakkuna
kanaykichita, alillata rurashpa kawsaychi. Chay
alita rurahushkaykichikunata rikushpankunami Yaya
Dios paykunata shutipa ali kashkata riksichinan uras
payta kushichishpa kankunamanta rimankakuna chay
wawaykikunaka kan yanapashkaykirayku alita rurashpa
kawsashkakuna nishpa.

13-14 Chaymanta Amunchi Jesús munashkanrayku tukuy
apukunata kasuychi. Allpaykichipi kamachik tukuy apuku-
namanta ashwan atun aputa kasunaykichi tiyan, chaymanta
tukuy paypa churashkan apukunatapas. Kamachishkan
kanahun tukuy millaypata rurakkunata kastiganankunapa,
tukuy alita rurakkunata kushichinankunapa.

15 Yaya Dioska munan alita rurashpa kawsanaykichipa,
chay ali kawsanaykichiwa shutipa kashkata mana riksi-
nayak millaypata rimak runakunata pinkachishpa chunllay-
achinaykichipa.
16 Yaya Dios kankunata kishpichishpan kastigarina
kashkaykichimanta, kushilla kawsaychi imashnami kish-
pichirishka runakunaka kawsanahun. Chasna kashpanpas
ama yuyariychichu Yaya Dios llakichiwashkanrayku tukuy
munashkaynita atipani ruranata nishpa. Ashwan kunanka
tukuypi Yaya Diosllata kasushpa kawsaychi.
17 Tukuy runakunamanta kasna yuyarishpa kawsaychi
Yaya Diospa rurashkan valik runa masinikuna nishpa.
Tukuy kirik masikichikunata yuyashpa kawsaychi. Yaya
Diosta alita kasushpa kawsaychi tukuy apukunamanta ash-
wan atun apumi nishpa. Allpaykichipi kamachik atun aputa
ali yuyaywa kasuychi atun apumi kan nishpa.

Jesukristushina parisinanchimanta yachachin

18 Kankuna patronyu runakuna apuyu runakunapas, chay
kankunata kamachikkunata ali yuyaywa kasushpa kawsay-
chi apuynimi kan nishpa. Shuk kamachik ali shunku kash-
pan shuk piña kashpanpas chasnalla alita kasushpa kawsay-
chi.
19 Kankunata yankamanta parisichihushpankuna ali
yuyaywa awantaychi. Yaya Diosta kasuk kashkaykichirayku
chasna alita awantashpaykichika Yaya Diosmi
kankunamanta kushikunka.

20 Kamachikkunaka mana alita rurashkaykichimanta kankunata kastigashpankunaka alimi kan. Chasnamanta kastiganankunata parisihushpaykichika liwita pagahukshinami kankichi. Alillata rurahushpaykichipas kankunata yankamanta parisichihushpankuna ali yuyaywa awantashpaykichimi shuti Yaya Dioska kankunamanta kushikunka.
21 Jesukristuka alikunallata rurashpa kawsashpanpas parisirka kankunarayku.
Yaya Dioska munan Jesukristupa parisishkanmanta yachakushpaykichi kankunapas yankamanta parisihushkaykichita payshina alita awantanaykichipa.
22 Jesukristuka nima shuk millaypata rurarkachu, nima shuk llullata rimarkachu.
23 Pinkachishpankunapas mana rantipashpa aynipayarkachu. Parisichihushpankunapas mana manchachishpa rimarkachu Yaya Dios paykunata rantipananta. Ashwan tukuyta Yaya Diospa makinpi sakishka. Payka yacharka Yaya Dios shuk puncha mana alita rurakkunata kastigananta.
24 Jesukristu ñukanchipa uchanchikunamanta uchayu tukushpan pay kikinpa uchanmantashina kruspi wañurka. Chasna wañuhushpan ñukanchikunaranti Yaya Diospa kastigananta parisirka. Payka wañurka ñukanchi manana uchata rurashpa kawsananchipa, ashwan Yaya Diospa munashkantana rurashpa kawsananchipa. Pay parisishkanraykumi ñukanchikunaka aliyachishka tukushkanchi.
25 Ñawpa kankunaka pantashka obehashina kawsapayarkankichi. Kunanka Jesukristuta kasuk tukushkankichina. Paymi kankunata kuyran obehakunata alita kuyrakshina, chaymantapas yanapan ali yuyaywa kawsanaykichipa.

3

Warmiyukunata kusayukunata yachachin

1-2 Chasnallatata kunan kankunapas kusayu warmikuna, kusaykichita kasushpa kawsaychi. Kusaykichi Yaya Diospa shiminta mana kirishpanpas payta alita kasushpa kawsaychi. Chasnami nima imata rimashpaykichipas Yaya Diosta kasushpa alita rurashpa kawsahushkaykichita kusaykichika rikushpan paypas Yaya Diospa shiminta kirinka.
3-4 Ama suma rikurinaykichita yuyarishpa kawsaychichu. Ama yuyarishpa kawsaychichu imashnashi chukchaynita ashwan sumakta alichaynima nishpa. Nima yuyarishpa kawsaychichu imashnashi yapa chaniyu trahita churarishpa suma yapa chaniyu wallkakunata anillukunata churarishpa ashwan alita rikurinima nishpa. Ashwan yuyarishpa

kawsaychi imashnashi ali shunkuwa ali yuyaywa runakunata yuyashpa paykunawa kushilla kawsaynima nishpa. Chasna kawsahushkaykichika shutipami valin Yaya Diospa rikushkanpika, chaymantapas nima ima uras tukurinkachu.
5 Chasnallatata ñawpa Yaya Diosta kasuk warmikunapas ali kashkankunata rikuchirkakuna. Tukuy shunkunmanta pacha Yaya Dios paykunata alita kushichinanta kirishpankuna kusankunata alita kasushpa kawsapayarkakuna.
6 Yaya rukunchi wañu Abrahampa warmin Sarapas kusanta amuyni kamachiwak nishpa alita kasushpa kawsapayarka. Kankunapas payshinallatata kusaykichita kasushpa alita rurashpa kawsaychi. Runakuna kankunata manchachishpa mana alikunata rurachinayashpankuna mana kasuychichu, nima manchaychichu. Chasna alita rurashpa kawsashpaykichimi Sarashina alita rurakkuna kankichi.
7 Kunan kankuna warmiyu karikuna, warmikichipa yuyarishkankunata munashkankunata musyashkankunata yuyarishpa asirtashpa paykunawa alita kawsaychi. Warmikichi mana kankuna karikunashina sinchi kanankunata yuyarishpaykichi paykunata yuyashpa kawsaychi. Chaymantapas yuyariychi Yaya Dios warmikichita kankunatashina wiñaypa kawsayta kushkanta kankunawa pakta siluma kawsak rinankunapa. Mana chasna alita warmikichiwa kawsashpaykichika Yaya Dioska manami uyankachu mañashkaykichita.

Alita rurashpa kawsahushpanchilla atipanchi parisihushkanchimanta kushikunata

8 Manara kay killkashkaynita tukuchishpayni kankunata kuti rimani: Shuk yuyayllawa kushilla kawsaychi. Shuk runa masikichi llakiywa kahushpan paywa pakta llakiriychi. Shuk runa masikichi kushilla kahushpan paywa pakta kushikuychi. Kirik masikichiwa yuyanakushpa kawsaychi yuyashkaykichi aylluykichiwashina. Chaymantapas llakichinakushpa kawsaychi. Ama shukkunamanta ashwan yachak kanaykichita yuyarishpa kawsaychichu.
9 Runakuna kankunata millaypata rurashpankunapas ama rantipaychichu. Shukkuna kankunata millaypata rimashpankunapas ama millaypata rimashpa ayniychichu. Ashwan paykunarayku alikunallata ruraychi. Ali shimikunallata paykunata rimaychi. Yaya Dios kankunata yanapashpa kushichichun nishpa paykunata rimaychi. Yaya Dioska kankunata akllashka alikunallata runakunarayku rurashpa paykunata alillata rimashpa kawsanaykichipa, paypas kankunarayku alikunallata rurananpa.
10 Chasnallatata ñawpamanta pacha killkarishka kan:

Maykankunami kushilla kawsanayanahun, chaymantapas unayta kawsanayanahun, paykunaka mana millaypata, nima llullata rimashpa kawsanankuna tiyan.
11 Chaymantapas tukuy millaypa ruranakunata sakishpa alikunallata rurashpa kawsanankuna tiyan. Tukuy atipashkankunata ruranankuna tiyan runa masinkunawa kushilla kawsanankunapa.
12 Yaya Dios ali rurak runakunata kuyran, chaymantapas mañashkankunata alita uyan. Millaypata rurak runakunata Yaya Dioska piñarin nishpa.
13 Kankuna tukuy uras alikunallata rurashpaykichika runakunaka manami kankunata millaypata ruranayankakunachu.
14 Chasna alita rurashpa kawsashpaykichi shuk runa kankunata millaypata rurashpan ama llakirinkichichu. Yaya Dios kankunata yanapashpan kushillami kankichi. Kankunata manchachinayashpa rimashpankuna ama manchaychichu nima muspariychichu.
15 Ashwan tukuy shunkuykichimanta pacha Jesukristu alillata rurak shuklla kankunata kamachik kananta yuyarishpaykichi payllata kasuychi. Runakuna kankunata tapushpankuna ¿imaraykutaya parisishpaykichipas Yaya Dios kankunata tukuy parisinamanta kishpichinanta kirishpalla kawsankichi? nishpa, kankunaka ali shimikunawa paykunata ayniychi.
16 Ali shunkuwa paykunata valichishpa rimaychi. Alita rurashpa kawsaychi nima imamanta shunkuykichipi rimay tukushka kanaykichipa. Chasna kawsashpaykichi shuk runakuna kankunamanta alita Jesukristuta kasushpa kawsahushkaykichimanta llullashpa millaypata rimashpankuna kikin rimashkankunamanta pinkarinankuna tiyan.
17 Millaypata rurashkaykichimanta parisishpaykichika mana alita rurashkaykichimanta pagahukkunashinami kankichi. Chayrayku Yaya Dios munashpanka parisinaykichipa, ashwan alimi alita rurashkaykichimanta parisinaykichipa.
18 Jesukristupas parisirka alita rurashkanmantalla. Ñukanchi mana alita rurakkuna kashpanchi pay alillata rurak kashpan ñukanchiranti uchanchikunamanta wañushpan parisirka. Ñawpa Yaya Dios rimarka runakuna tukuy uchankunarayku wiwakunata wañuchinankunapa, rupachishpankuna uchankunamanta llakichirishka kanankunapa. Kunanka Jesukristuka chayta tukuchirka tukuy ñukanchi runakunapa uchanchikunamanta pay kikin

shuk kuti wañushkanllawa. Chasna ñukanchiranti wañurka Yaya Diostana riksishpa paywa pakta kawsananchipa. Jesukristu runa kashpan wañurka. Chaymanta wiñaypa kawsak Dios kashpan kawsarimurka.

19 Pay wiñaypa kawsayyu kashpan aychanta sakishkan-
washa rirka wañushkakuna watarishkashina kahukkunata
yachachinanpa.

20 Ñawpa Noé kawsashkan uras chay wañushkakunaka
Yaya Diosta mana kasushpachu kawsarkakuna. Noé atun
lanchata rurahushkanpi runa masinkunata rimarka Yaya
Diosta kasunankunapa. Yaya Dios mana munashpan
chinkarinankunata unayta chaparka payta kasunankunapa.
Mana kasunayashpankuna tukuy allpata yakuwana
untachirka paykuna yakupi chinkarinankunapa. Noé
rurashkan lanchapi pusak runakunalla chay atun
untaymanta kishpirkakuna.

21 Yaya Dios chay pusak runakunata yakumanta
kishpichishkanka bawtisarinamanta ñukanchita yachachin.
Mana bawtisarinchichu aychanchita mayllananchipa,
ashwan bawtisarinchimi tukuy shunkunchimanta pacha
Yaya Diosta tapushpanchi tukuy millaypa yuyayninchita
anchuchinanpa alita rurashpana kawsananchipa. Chasna
bawtisarishpanchi yachanchi Jesús wañushkanmanta
kawsarimushkanrayku ñukanchitapas wiñaypa wañuymanta
kishpichinanta.

22 Chay Jesusmi siluma kawsak rishka. Yaya Dios payta
tukuymanta aputa rurashka. Chasna kashpan tukuy an-
gelkunamanta, tukuy supaykunamanta, tukuy apukuna-
manta, tukuy yachayyu kahukkunamantapas ashwan atun
kamachik tukushka. Yaya Diospa kuskan parti tiyahun
paywa pakta kamachinanpa.

4

Tukuy rurashkanchikunamanta Yaya Diosta ayninanchi tiyan

1 Wawkinikuna paninikuna, Jesukristu kay allpapi
kahushpan atunta parisirka ñukanchikunarayku. Chasna
kashpan kankunapas ama manchaychichu payshina
parisinaykichipa. Chasna parisishpanchimi manana
munashunchinachu millaypata rurashpa kawsanata.

2 Chasna kashpan manana mana ali munananchikunata
rurashpa kawsashunchichu, ashwan kay allpapi
kawsananchipa pishihushkanpi Yaya Diospa munashkanta
rurashpa kawsashunchina.

3 Unayta millaypata rurashpa kawsapayarkankichi,
imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakuna kawsanahun
chasna. Ña chaylla kachun. Tukuy millaypa munashkay-
kichita rurashpa kawsapayarkankichi. Mana alita kawsak
warmikunawa karikunawa kawsapayarkankichi. Yapakta
mikushpa, upyashpa, machashpa kawsapayarkankichi.
Machanaykichipa, tukuy millaypakunata shukwa shukwa
ruranaykichipa tantaripayarkankichi. Mana atipaypa
millaypa ruranakunawa diosninchikuna nishkaykichita
kushichinayashpa kawsapayarkankichi.
4 Kunanka manana katinkichinachu millaypata rurashpa
Yaya Diosta mana kasukkunawa pakta. Paykunaka
¿imaraykuta manana ñukanchishina ruranahunchu? nishpa
mana asirtashpankuna kankunamanta millaypata
rimanahun.
5 Shuk puncha Yaya Dios paykunata tapunka ¿imashnata
kawsashkankichi? nishpa. Chay uras tukuy millaypa
kawsashkankunata rimanankuna tiyan. Yaya Dioska
ñami tukuy runakunata rurashkankunamanta tapushpa
rimana kahun, kawsahukkunata, wañushkanmanta
kawsachishkankunatapas, pimi kastigay tukunka, pimi
kishpichiy tukunka nishpa.
6 Tukuy runakunata rurashkankunamanta chasnalla
tapunanpa tukuy runakunama yachachikkunata kacharka.
Chasna kashpan wañushkakunapas kawsahushpankunara
paypa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta
uyarkakuna. Yaya Dios munarka kirishpankuna
paykunatapas wiñaypa kawsayta kunata paywa pakta
kawsanankunapa. Chasna kirishpankunami tukuy Yaya
Diosta mana kasukkunawa pakta wañushpankunapas mana
tukurikta Yaya Dioswa kawsanahun.

Yuyanakushpa Yaya Dios kushkan yachaywa yanapanakushpa kawsananchipa yachachin

7 Wawkinikuna paninikuna, kay allpanchika ñami tukurina
kahun. Chayta yuyarishpa alita rurashpa kawsaychi tukuy
shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta mañashpa.
8 Tukuymanta ashwan alimi mana sampayashpa alita
yuyanakushpa kawsashpaykichi. Chayrayku chasna
yuyanakushpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi
runakuna kankunata millaypata rurahushkankunamanta
llakichishpa kawsankichi.
9 Shukwa shukwa pasyanakushpaykichi kushilla mana ri-
marishpa wasikichipi kayanakuychi.
10 Yaya Dios ñukanchi runakunata karan shukta yachayta
kushpa chikan chikanta atipachirka. Chasna kashpan Yaya

Diospa kushkan yachaywa yanapanakushpa kawsaychi chay atipachishkanka mana yanka kananpa.
11 Yachachihushpaykichi rimaychi imashnami Yaya Dios rimanayahun chasna. Runakunata yanapahushpaykichi yachaynika ursaynika Yaya Diosmantami nishpa yanapaychi. Imatapas rurashpaykichi ruraychi, Jesukristu yanapashpan runakunaka Yaya Dios atun ali kananta riksishpa payta kushichinankunapa. Yaya Dioska tukuy uras wiñayparayku manchariypa alimi tukuymanta ashwan yachayyumi kan. Chayrayku tukuy runakuna payta kushichishpa rimanahuchun yapa ali tukuymanta ashwan yachayyumi kanki nishpa. Chasna kachun.

Yaya Diosta kasukkuna parisinankunamanta riman

12 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kunan yapa parisihushpaykichipas ama yuyariychichu imaraykushi chasna parisihuni nishpa. Ñawpamanta pacha ña yachankichi chasna parisinanchita shutipa Yaya Diosta kasuk kananchita rikuchinanchipa. Chayrayku chasna parisihushpaykichika ama manchariychichu.
13 Ashwan Jesukristushina parisihushkaykichirayku kushikuychi. Chasna parisihushkaykichipi kushikushpaykichika Jesukristu kuti shamushpan suma chuyahlla kahushkanta rikuchishpa yapami kushikunkichi.
14 Jesukristuta kasuhushkaykichirayku runakuna kankunata millaypata rimashpa pinkachinayahushpankuna Yaya Dios kankunata yanapashpan kushillami kankichi. Chasna parisihushkaykichipi kushilla kashpaykichi yachankichi Yaya Diospa suma tukuyta atipak Espíritun kankunapi kahushkanta.
15 Parisihushpaykichika chay parisina kachun alita rurashkaykichimantalla. Parisihushkaykichika mana kachun shuk runata wañuchishkaykichimanta, nima shuwashkaykichimanta, nima shuk millaypata rurashkaykichimanta kastigay tukushkaykichirayku. Chaymantapas parisihushkaykichika mana kachun shuk runakunapa rurashkankunapi satirishkaykichimanta.
16 Jesukristuta kasuk kashkaykichirayku parisishpaykichika ama pinkariychichu, ashwan Yaya Diosta kushichishpa agradesiychi Jesukristupa runankuna tukushkaykichirayku.
17 Kunan Yaya Dioska ña kallarishka millaypa rurashkankunamanta runakunata kastiganata. Puntiru ñukanchi wawankunata kastigahun. Wawankuna kashpanchipas chasna parisihushpanchi imashna atuntashi

parisinkakuna Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta mana kirikkunaka.
18 Yaya Diospa wawankuna kashpanchipas parisishpara kishpishunchi. Chasna kashpan imashnashi Yaya Diosta mana kasukkunaka tukunkakuna.
19 Chayrayku Yaya Dios munashkanshina parisi-hushpanchi, akuychi alikunallata rurashpa, tukuy shunkunchimanta pacha Yaya Diospi sinchikushpa kawsashunchi kasna nishpa: Yaya Dios ñukanchita yuyashpan rurashka. Tukuyta atipak kashpan ñukanchita alita kuyran. Shiminta paktachik kashpan ñukanchita kishpichinkami.

5

Pedro kirikkunata sinchikuchik wawkikunata, kirik musukunata, tukuy kirikkunatapas kunan

1 Ñuka kankunashina kirikkunata sinchikuchik kashpayni kunanka kankuna chaypi kirikkunata sinchikuchik wawkikunata kunashpa rimani. Jesukristu parisishpa wañushkanta rikushkaynita rimak kani. Chaymanta Jesukristu kuti shamushpan suma chuyahlla atun yachayyu kahushkanta rikuchishpa ñuka kankunawa pakta Jesukristushina suma chuyahlla ali yachayyu tukushunchi. Chasna kashpanmi kankunata rimani.
2 Tukuy Yaya Diosta kasukkunata kuyraychi alita obe-hata kuyrakkunashina. Yaya Dios kankunata churashka kirik wawkikunata panikunata kuyranaykichipa. Tukuy shunkuykichimanta pacha nima maykan kankunata ka-machishpanpas alita paktachiychi. Chaytami Yaya Dioska munan. Mana paykunata kuyraychichu kullkita munashpa, ashwan tukuy shunkuykichimanta pacha kuyraychi.
3 Paykunarayku ama kaychichu shuk kamachik apushina. Ashwan alita rurashpa kawsanaykichiwa yanapaychi, rikushpankuna paykunapas alita rurashpa kawsanankunapa.
4 Chasna paykunata alita kuyrashpaykichi tukuy kuyrakkunamanta alita kuyrak Jesukristu shamushpan kankunata kushichinka. Suma chuyahlla kawsananpi yaykuchinka chaypi wiñaypa paywa pakta kawsanaykichipa.
5 Chaymanta kankuna musukunata rimani. Kankuna kirikkunata sinchikuchik wawkikunata kasushpa kawsay-chi. Tukuy kankuna shukwa shukwa kasunakushpa kawsay-chi. Ñawpa Yaya Diospa killkachishkanpi riman:

Yaya Dioska chikninmi paylla yachakshina kanayak runataka. Payta runakunatapas yuyakkunataka yuyashpanmi yanapan nishpa.

6-7 Chasna kashpan tukuyta atipak Yaya Diosta yuyashpa, tukuypi agradesishpa, ali yuyaywa kasuychi. Tukuy imamantapas yuyarishpa musparishpa kahushkaykichita Yaya Diosta rimashpa makinpi sakiychi. Paymi kankunata yapa yuyashpan yanapanka. Chasna kawsashpaykichimi Yaya Dioska pay munashkan uras kankunata kushichishpa atunyachinka.

8 Tukuy uras sumakta yuyarishpa karan shuk kuyrariychi mana ruranaykichipa nima rimanaykichipa mana alikunata. Kuntraykichi supaykunapa apunka kankunata llullachishpa Yaya Diosmanta anchuchinayashpa kawsan, imashnami shuk puma kantashpa yarkaywa mikunata maskahukshina.

9 Tukuy shunkuykichimanta pacha mana sampayashpa Jesukristupi sinchikushpa supaykunapa apunta mana kasuychichu. Ña yachankichi mana kankunalla chasna parisihushkaykichita. Tukuy allpapimi ñukanchi kirik masikichikunaka chasnallatata parisihunchi.

10 Shuk ratu parisishkaykichiwasha Yaya Dios kankunata ña aliyachishkanta sumakta paktachinka. Paymi kankunata sinchikuchinka mana sakishpa payllata kasushpa kawsanaykichipa. Chay Yaya Diosmi ñukanchita yuyashpan llakichin. Paymi ñukanchita akllashka kawsananpi yaykunanchipa, wiñayparayku Jesukristuwa tantachishpan payshina suma chuyahlla atun yachayyu tukunanchipa.

11 Yaya Dios tukuymanta ashwan atun ali yachayyu kashpan paylla tukuyta wiñayparayku kamachichun. Chasna kachun.

Pedro saludan kirik masinkunata

12 Kay alita Jesukristuta kirik wawki Silvanota killkachishpayni kay killkastuta kankunarayku kachani. Kaywa munani kankunata sinchikuchinata chaymantapas yuyachinata Yaya Dios kankunata parisihushkaykichipi yanapashkanrayku shutipa llakichik kananta riksishkaykichita. Chayta yuyarishpa nima imata manchashpa sinchikuychi.

13 Babilonia llaktapi Jesukristuta kirikkuna kankunata saludanahun. Paykunatapas kankunatashina Yaya Diosmi akllashka paypa wawankuna kanankunapa. Chaymanta wawaynishina kahuk wawki Markuspas kankunata saludan.

14 Shukwa shukwa yuyanakushpa saludanakuychi yuyashka aylluykichiwashina. Tukuy kankuna Kristuta kirikkuna shuk yuyayllawa kushilla kawsaychi. *Chayllata killkachishkani.Wawkikichi turikichi Pedro*

ISHKAYNIN PEDROPA KILLKASHKAN KILLKA

Pedro Jesukristuta kirik masinkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Simón Pedro Jesukristupa kamachishkan, paypa shiminta yachachinaynipa kachashkan kankunarayku killkani. Ñukanchita Kishpichik Jesukristu rimashkanta tukuy runakunarayku chasnalla paktachik Diosninchi kashpan kankunata chasnalla Espiritunwa yanapashka paypi sinchikunaykichipa, imashnami ñukanchi yachachikkunatapas yanapashka paypi sinchikunanchipa.

2 Yaya Dios kankunata yanapachun payta Amunchi Jesukristutapas ashwanta ashwanta alita riksishpa rinaykichipa. Chasna riksishpa rishpaykichi ashwanta ashwanta llakichishpa yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Imashnami Jesukristuta kirikkuna rikuchishpa kawsanankuna tiyan

3 Yaya Dios tukuyta atipak yachayninwa ñukanchita yanapashpan payta riksishkanchi. Chasna payta riksishpanchi tukuyta ñukanchita kurka paytana yuyashpa munashkanllata rurashpa kawsananchipa. Ali atun yachayninta suma kahushkanta riksichishpa ñukanchita kayarka paypa wawankuna kananchipa.

4 Yaya Dios chasna atun yachayyu yapa ali kashpan ñukanchita yapa ali paktachinan shimikunata rimarka imashnami pay yanapashpan tukushunchi. Chasna rimarka ñukanchita aliyachinanmanta yapa suma rimashkanta alita kirishpa kawsashpanchi payshina alillata rurak kananchipa. Chasna kawsanata atipanchimi manana chay millaypa munananchikunata kasuk kashkanchirayku, imashnami Yaya Diosta mana kasukkuna millaypa munanankunata rurashpa tukuy uras ashwanta waklishpa rishpa kawsanahun.

5 Chasna kashpan mana Jesukristuta kirishpalla kipariychichu. Ashwan paypi alita sinchikushpa tukuy shunkuykichimanta pacha alikunallata rurashpa kawsaychi. Chasna alita rurashpa kawsashpaykichi tukuy uras ashwan alita Yaya Diosta riksiychi, chaymantapas paypa munashkanta.

6 Chasna Yaya Diosta tukuy uras ashwan alita riksishpaykichi aychaykichita wakaycharishpa kawsaychi. Chasna aychaykichita wakaycharishpa kawsashpaykichi mana sampayaychichu Jesukristuta kirishpa kawsahushkaykichipi. Chasna mana sampayashpa kirishpaykichi

tukuy rurahushkaykichipi Yaya Dios chaypi kahushkanta
yuyariychi.
7 Chasna tukuy rurahushkaykichipi Yaya Diosta yuyarish-
paykichi tukuy Jesukristuta kirik masikichikunata yuyashpa
kawsaychi. Chasna tukuy kirik masikichikunata yuyashpay-
kichi tukuy runa masikichikunatapas yuyashpa kawsaychi.
8 Tukuy chayta rurashpa, tukuy uras ashwanta
yachakushpa kawsashpaykichimi Amunchi Jesukristuta
riksishkaykichika manami yankachu kanka.
9 Maykan runami kirishkanwasha mana tukuy chayta
rurashpa ashwanta yachakushpa kawsanchu, payka
wiskushinami kan. Manana yuyarinayanchu Yaya Dios
payta uchankunamanta pichashkanta Yaya Diosshina
alillata rurak kananpa.
10 Wawkinikuna paninikuna, mana chasna tukunay-
kichipa tukuy atipashkaykichita ruraychi Yaya Dios
kankunata shutipa akllashkanta rikuchinaykichipa. Chasna
kawsashpaykichimi mana chinkarinkichichu.
11 Ashwan Yaya Dios kankunata kushikushpa yaykuchinka
ñukanchita Kishpichik Amunchi Jesukristupa ali kamachinan
mushu mundu mana tukurikpi.
12 Kankunaka tukuy chay yachachishkanchita ñami alita
yachankichi. Ñami Yaya Diospa shutipa kashkata rimak shim-
inta kasushpa kawsahunkichi, imashnami ñawpa kankunata
yachachishkakuna. Chasna kashpanpas mana sakinichu
kankunata tukuy chayta kutikashka kutikashka yuyachi-
nata.
13-14 Amunchi Jesukristu rimawashka ñami kuchuyahun
wañunaykika nishpa. Kawsahushpaynira kankunata tukuy
chay yachachishkanchikunata yuyachinayni tiyan mana
puñushkashina kunkaylla kawsanaykichipa.
15 Tukuy chaykunata mana sakishpa kankunata yuyachi-
huni wañushkayniwasha mana kunkarinaykichipa.

Pedro Jesukristu Dios kananta rikushkanmanta riman

16 Ñuka yachachik masinikunawa pakta kankunata
Amunchi Jesukristupa atun yachayninmanta, kuti
shamunanmantapas rimashpanchi alita yachachishkanchi.
Mana yachachishkanchichu kwintukunamanta
yachakushkanchita, maykankunatami runakuna alita
yuyarishpa yuyayninmanta surkushkakuna. Ashwan
ñukanchi kikin ñawinchiwa Amunchi Jesukristuta atun
yachayyu suma chuyahlla kashkanta rikushpanchi
kankunata paymanta yachachishkanchi.
17-18 Shuk puncha Amunchi Jesukristu ñukanchita pusharka
shuk urku awama. Chay urkuka Yaya Diospa akllashkan

karka yachayninta rikuchinanpa. Chay urku awapi paktash-
panchi Yaya Dios Jesukristuta atunyachishpan rikurkanchi
suma chuyahlla tukushkanta. Chaymantapas uyarkanchi
tukuymanta ashwan yachayyu Yaya Dios suma punchahlla
silumanta kasna rimahushkanta: Kay Jesuska munashkayni
wawaynimi. Paymi ñukata sumakta kushichiwan nishpa.

19 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna ña
Jesukristupa shamunanmanta killkarkakuna. Ñukanchi
Jesukristuta rikushkanchirayku kunan sumakta yachanchi
chay ñawpa killkashkankuna shutipa kananta. Chasna
kashpan chay killkarishkakunata alita yachakushpa tukuy
shunkuykichimanta pacha kiriychi. Chay killkarishkaku-
naka ñukanchita ali shutipa kashkata riksichishpankuna shuk
lampara amsapi puntanchima rikuchihukshinami kanahun.
Chay lampara sintihun pakarinankama, istrilla ruyunchi
pakarihushkanpi rikurinankama. Jesús chay istrilla
ruyunchi pakarihushkanpi rikurihukshina kashpan pay
kuti shamushpan chaypira chay ñawpa killkashkankunata
manana munashunchinachu. Chay uras Jesús kikin tukuyta
ñukanchita asirtachinka.

20-21 Alita yuyariychi, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkuna mana paykuna kikin yuyayninkunaman-
tachu yachachirkakuna. Ashwan Yaya Diospa Espíritun
paykunata yuyachishpan Yaya Diospa rimashkanta
rimarkakuna. Chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkuna paypa Espíritun yuyachishkanllata
killkashpankuna nima pi atipanchu chay killkarishkata pay
kikinlla yuyarishpan asirtanata. Yaya Diospa Espiritunmi
asirtachinan tiyan. Chayta tukuymanta puntiru asirtaychi.

2

Llullachishpa yachachikkunamanta riman

1 Ñawpa israel runa masinchi wañukunapi ña
tiyarka llullachishpa yachachikkuna. Chasnallatatami
kankunapipas tiyanka chasna yachachikkunaka. Paykunaka
kankunata llullachishpa yuyayninkunata yachachinkakuna
kankuna manana Jesukristullata kirishpa kawsanaykichipa.
Chasna yachachishpankunami kishpichishkan Amunkuna
Jesusta manana riksinayakkuna tukunkakuna. Mana ali
yachachishkankunamanta kunkaymanta wiñayparayku
kastigay tukunkakuna.

2 Achka runakuna chay llullachikkunata katishpa paykuna-
shina millaypata rurashpa kawsankakuna. Chay mil-
laypa kawsashkankunata rikushpankuna Yaya Diospa shim-
inta mana riksik runakunaka Yaya Diospa shutipa kashkata

riksichik shiminmanta asichishpa rimankakuna mana ali
kananta.
3 Chay llullachishpa yachachikkuna kullkikichita munash-
pankunalla kankunata paykuna kikin yuyayninkunamanta
yachachinkakuna. Chasna llullachikkunataka Yaya Dios
unaymanta pacha ña yuyarishka sinchita kastigananta.
Chayrayku manami kishpinkakunachu Yaya Dios atunta
kastigananmanta.
4 Yuyariychi Yaya Dios ñawpa mana alita rurak angelkunata
rurashkanta. Paykunatapas mana llakichirkachu uchata
rurashpankuna. Ashwan mana alita rurak angelkunata
manchaypa wakaychananpi wichurka. Chaypi watarishka
kanahun manchaypa amsapi yapa sinchita parisishpalla.
Taparishka kiparinkakuna Yaya Diospa atun kastiganan pun-
cha paktarinankama chay uras wiñayparayku kastigay tuku-
nankunapa.
5 Chaymanta yuyariychi Yaya Dios Noé kawsashkan uras
payta mana kasunayak runakunata rurashkanta. Payku-
natapas mana llakichirkachu Noepa yachachishkanta mana
kasushpankuna. Ashwan atun yaku untaywa chay millay-
pata rurak runakunata kastigarka. Tukuy runakunamanta
Yaya Dios paypa munashkanta yachachik Noellata kanchis
ayllunkunawa pakta wañuymanta kishpichirka.
6 Chaymantapas yuyariychi Yaya Dios Sodoma llaktapi Go-
morra llaktapi millaypata rurak runakunata kastigashkanta.
Paykunatapas mana llakichishpachu llaktankunanti uchpa
tukunankama rupachirka. Chasna rurarka yachananchipa
chaywasha millaypata rurak runakunata chasnallatata kasti-
gananta.
7 Chay llaktakunamanta shukllata, alita kawsak Lot*
shutiyuta wañuymanta kishpichirka. Payka llaktanpi kawsak
runa masinkuna tukuy chay millaypata rurahushkankunata
rikushpan yapa llakiywa parisirka.
8 Chay ali kawsak runa Lotka paykuna chawpipi kawsash-
pan tukuy puncha millaypa kawsashkankunata rikushpa
millaypa rimashkankunata uyashpa kawsapayarka. Chasna
mana awantaypa millaypakunata rikushpan tukuy uras
yapa parisipayarka.
9 Yaya Dios chay ñawpa payta kasukkunata alita
yanaparka mana runa masinkunashina millaypata
rurashpa kawsanankunapa. Chasna kashpan yachanchi
ñukanchi payta kasukkunatapas alita yanapananta runa
masinchikuna millaypata rurachinayashpankuna mana
ruranchipa. Mana alita rurakkunataka kastigashpa

* **2:7** Rikuy Génesis killkapi 19.1-29

wakaychahun atun kastiganan punchakama, chay uras wiñayparayku sinchita kastigananpa.

10 Tukuymanta ashwan atuntami Yaya Dios chay millaypata rurashpa kawsak mana alita yachachikkunata kastiganka. Paykunaka mana pinkarinata yachak runakuna kashpankunami millaypa munashkankunallata rurashpa kawsanahun.

Nima pita kasunayashpankuna tukuy apukunata chikninahun. Ñukanchi runakunamanta ashwan atun yachayyu wayrapi kawsak kamachikkunata mana manchashpachu asichishpa millaypata rimanahun.

11 Angelkuna chay wayrapi kawsak kamachikkunamanta ashwan yachayyu kashpankunapas mana atipanahunchu paykunata asichishpa pinkachishpa Yaya Diospa puntanpi rimanata millaypata rurashkaykichimanta kastigay tukunkichi nishpa.

12 Chay llullachishpa yachachik runakunaka animalkunashina yuyay illami shunku illami kawsanahun. Aychankunapa munashkankunallata rurashpa katinahun. Maykankunatami mana riksinahunchu mana yachanahunchu, chaykunamanta mana pinkashpa asichishpa millaypata rimanahun. Imashnami animalkuna kawsanahun tukllapi apirishpankuna wañuchiy tukunankunapa, chasnallatatami paykunapas wawayarishkakuna animalkunashina yuyay illa kawsahushkankunapi kunkaymanta kastigay tukushpankuna wañunankunapa.

13 Runakunata millaypata rurashpa parisichishkankunarayku paykunapas parisinankuna tiyan. Paykuna mana pinkashpa kushikunahun millaypa munashkankunata ruranankunapa. Kankuna Yaya Diosta kasukkuna tantaylla mikunaykichipa tantarishpaykichi paykuna kankunawa kanahun. Awa inti kashpanpas machashpa, yapakta mikushpa, kankunata llullachishpa, millaypa yuyayninkunata rurachinayashpa chawpikichipi kanahun. Paykunaranti Yaya Diosta mana riksik runakuna kankunamanta asichishpa millaypata rimanahun.

14 Paykunaka karan rikushkankuna warmita musayanata munarishpa kawsanahun. Nima ima uras aminahunchu millaypata ruranata. Manara yapa alita Jesukristupi sinchikuk runakunata llullachinahun millaypata ruranankunapa. Paykunapa yuyayninkunaka yacharishkakuna imankunata mirachinallata yuyarinankunapa. Yaya Dioska chay runakunataka sinchitami kastiganka.

15 Ali ñampimanta anchurishpankuna pantashkakunashina kawsanahun. Ñawpa kawsak Beorpa wawan Balaamshina

kullkillata munashpa mana alita rurashpa kawsanahun.
Balaamka ali ruranamanta ashwan kullkitami valichirka.
Yapa kullkita munak kashpanmi kullkiranti yaya rukunchi
wañukunapa kuntrankunata kasushpa yaya rukunchikunata
shinkuranayarka Yaya Dios paykunata kulluchinanpa.
16 Chasna shuk burrupa awanpi rihushpan chay wi-
wanka chay yachachik Balaamta riksichirka mana alita ru-
ranayashkanta. Runashina rimashpan payta arkarka muspa
yuyaywashina ruranayashkanta mana rurananpa.
17 Chasna llullachishpa yachachikkunaka shuk poso yaku
illashinami kanahun. Puyu wayrawa apay tukushkashinami
kanahun. Paykunaka sinchita kastigay tukunkakuna.
Wiñayparayku manchaypa amsapi wichuy tukunkakuna.
18 Suma uyaypa shimikunawa llullachishpa rimanahun.
Chay shiminkuna alishina kashpankunapas wayra
kaspi uchkuyushina kanahun. Paykuna kikin millaypa
munanankunata rurashkankunawa runakunata
llullachinahun. Jesukristuta ña kirina kahukkunata,
Yaya Diospa kastigananmanta kishpina kahukkunata
llullachinahun.
19 Paykunata llullachishpa rimanahun: Yachachishkan-
chita kasushpaykichimi kamachirishkashina kawsashkay-
kichimanta kishpichirishka tukunkichi nishpa. Chasna
rimashpankunapas uchata ruranata mana sakinata
atipashpankuna paykuna kikin kamachirishkashina
kawsanahun. Ñukanchika yachanchi maykanchari winsin,
chaymi kamachin. Chayrayku millaypa yuyayninchi
ali yuyayninchita winsik tukushpan chay millaypa
yuyayninchipa munashkanta rurashpa kawsananchi tiyan.
20 Chay llullachishpa yachachikkuna ñukanchita
Kishpichik Amunchi Jesukristuta riksishpankuna
millaypata rurashpa kawsashkankunamanta shuk ratu
ña kishpichirishka kashkakuna. Chaymanta manana
Jesukristuta kasunayashpankuna kuti munarkakuna chay
millaypakunallatata rurashpa kawsanata. Chasna kashpan
ñawpa mana alita rurashpa kawsashkankunamanta ashwan
millaypata rurashpa kawsak tukushkakuna.
21 Chay runakunaka alita rurashpa kawsanata
alita riksishkakuna. Chasna kashpanpas Yaya Dios
paykunata riksichishkan ali kamachishkankunata manana
kasunayanahunnachu. Paykunaraykuka ashwan ali kama
karka nima ima uras Yaya Diospa munashkanta rurashpa ali
kawsanata riksinankunapa.
22 Kutikashka ñawpa kawsashkankunashina millaypata
rurashpa kawsashpankuna kay rimanakunaka paykunapi
paktarishkakuna: Allkuka kiwnashkanta kuti mikun.

Kuchika sumakta mayllarishka kashpanpas kutikashka kutin turupi armananpa.

3

Jesukristupa kuti shamunanmanta riman

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kay ishkaynin kartata kankunarayku killkani. Kay ishkanti killkashkayniwa kankunata kutikashka yuyachini alita yuyarishpa kawsanaykichipa.

2 Alita yuyariychi ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapa shuk puncha paktarinan kashkata rimashkankunata. Chaymantapas yuyariychi ñukanchi Jesukristupa kachashkan yachachikkunapa rimashkanchikunata, ñukanchita Kishpichik Amunchi Jesukristupa kamachishkanshina kankunata yachachishpanchi.

3 Tukuy chay yachachishkanchikunamanta kayta alita yuyariychi: Kay allpa tukurihushkan punchakunapi tiyanka kankunamanta asichishpa rimakkuna. Paykunaka paykuna kikinpa millaypa munanankunata rurashpa kawsankakuna.

4 Kankunata asichishpa rimankakuna: Jesukristu kuti shamusha nishpa rimashpanpas yankami shamunanta chapahunkichi. Rimashkanta manami paktachinkachu. Imashi chay tukuy unaymantaka shamunka. Yaya rukunchikuna ñawañurkakuna chasna paktachinanta chapashpa. Kunankama tukuy chasnalla kan. Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pachami nima ima chikanyashkachu nishpa.

5-6 Chasna rimakkunaka yapa pantachinahun. Mana kirinayashpankuna mana asirtanahunchu ñawpa shuk silu shuk allpa tiyashkanta, maykantami Yaya Dioska chinkachirka runakuna mana payta kasushkankunarayku. Chay ñawpa siluta allpata rimashkanllawa rurarka. Allpata yakumanta llukshichishpan rurarka. Chaymanta chay allpa rurashkantaka tukuy payta mana kasukkunawa pakta yakuwallatata untachishpan chinkachirka.

7 Chasnallatatami kay siluta kay allpata Yaya Dios akllashkan punchakamalla wakaychahun. Yaya Dios rimashkanraykulla kiparinahun, payta mana kasuk runakunata kastiganan puncha paktashpan paykunawa pakta tukuyta ninawa rupachinanpa.

8 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, alita yuyariychi. Ñukanchi yuyarinchi shuk waranka wataka achka wata kananta. Yaya Dioska mana chasnachu yuyarin. Payraykuka shuk punchaka kanmi shuk waranka watashina, shuk waranka wataka kanmi shuk punchashina.

9 Chasna kashpan shukkuna rimashpankuna Yaya Dios
yapa unayan Jesukristu kuti shamunanmanta rimashkanta
paktachinanpa nishpa, manami alita yuyarinahunchu. Ash-
wan Yaya Dios kankunata yapa yuyashpan chapahunrami
tukuy kankuna uchata rurashpa kawsashkaykichita sak-
ishpa paytana kasushpa kawsanaykichipa. Mana munanchu
nima shuk kankunamanta chinkarinanpa. Chayrayku Je-
sukristu kuti shamunanmanta rimashkanta manara pak-
tachihunrachu.
10 Amunchi Jesukristu kuti shamushpan kunkaymanta
paktanka imashnami shuwaka paktan tutapi nima pi yuyari-
hushkanpi. Chay uras siluka manchaypa rayushina uyarikta
ninawa rupanka. Inti, killa, istrillakunapas ninawa chul-
lurinkakuna. Chasnallatatami allpaka tukuy kay allpapi
tiyashkankunawa pakta rupankakuna.
11 Chasna kay tukuy tiyashkakunaka manchaypata tukuri-
nanta yachashpaykichi tukuy mana ali ruranakunata sak-
ishpa, tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta ka-
sushpa kawsanaykichi tiyan.
12-13 Chasna alita rurashpa tukuy shunkuykichimanta
munashpa Jesukristupa kutimunanta chapaychi. Tukuy
atipashkaykichita ruraychi utkalla paktananpa. Yachanchi
Jesús shamuhushpan kay silu rupashpanra tukuy chaypi
tiyashkakuna ninawa chullurishpankunara Yaya Dios
rimashkanshina mushu siluta mushu allpata ruranantа.
Chaypi tukuy alillata rurashpa kawsashunchi, mana
tiyankanachu mana alita rurakkunaka. Chay mushu
silutami allpatami chapanchi.

Jesukristu kuti shamunanta chapashpa alita rurashpa kawsanamanta riman

14 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, chay mushu
siluta mushu allpata chapahushkaykichirayku atipashkayki-
chita ruraychi Yaya Dios kankunata suma alicharishka ucha
illata tarinanpa, chaymantapas tukuy runakunawa kushilla
kahushkaykichita.
15 Alita yuyariychi, Amunchi Jesukristu kankunata lla-
kichishkanraykulla manara shamunrachu. Yapa munan
tukuy kankuna kishpichirishka kanaykichita. Chasnal-
latata munashkanchi wawkinchi Pablopas Yaya Dios payta
yachayta kushpan kankunarayku killkashka.
16 Karan killkashkanpi kankunata Jesukristu kuti shamu-
nanmanta yachachishka. Shuk parti killkashkankunapi
mana shuk ratu asirtaypata killkashpanmi mana yachaku-
nayak runakuna, manara alita Jesukristuta kirishpa kawsak
runakunapas yuyayninkunamanta munashkankunatashina

chikanyachinahun. Chasnallatatami Yaya Diospa shuk kil-
lkachishkankunatapas chikanyachinahun. Chasna mana
alita rurashpankuna paykuna kikin wiñaypa kastigarinanku-
nata maskanahun.
17 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ña
yachashkaykichirayku llullachishpa yachachikkuna
tiyananta, kuyrariychi mana llullachiy tukunaykichipa.
Chay yachachikkuna yuyayninkunapi pantachirishka
kanahun, nima imata kasukkuna, mana alita rurakkuna.
Ama paykunashina kawsaychichu mana tukunaykichipa
Jesukristuta kirishkaykichimanta shuk ratu chikanta
yuyarikkuna.
18 Ashwan ñukanchita Kishpichik Amunchi Jesukristuta
tukuy uras ashwan alita riksishpa kawsaychi, chaymantapas
kankunata llakichishpa yuyashkanta. Payllata yuyashpa
kushichiychi, kunan tukuy uraspas wiñayparayku. Chasna
kachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pedro*

PUNTIRU JUANPA KUNASHPA KILLKASHKAN

Yaya Diospa yuyayninta riksichik wiñaypa kawsayta kuk Jesukristumanta riman

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Juan kankunarayku Jesukristumanta killkani. Manara nima ima tiyashpanra payka ña tiyarka. Ñukanchi paywa pakta purikkuna shiminta uyashkanchi, paytaka kikin ñawinchiwami rikushkanchi, chaymantapas ñukanchi kikin makinchiwa aychanta llankashkanchi. Payka Yayan Diospa yuyayninta riksichikmi kan. Ñukanchi runakunata wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kukmi kan.

2 Payta rikushpanchi alita kawsahushkanta riksishkanchi, imashnami Yaya Diosmanta kawsayka nishpa. Payka puntiru Yayan Dioswami karka, chaymanta kay allpama shamurka ñukanchi payta rikunanchipa. Chay rikushkanchi wiñaypa Yayan Dioswa kawsayta kukmantami kankunata rimahunchi.

3 Rikushkanchitami uyashkanchitami kankunata rimahunchi, kankunapas alita kirishpaykichi ñukanchiwa pakta shuk yuyayllawa kawsanaykichipa. Chasna kankunapas ñukanchiwa pakta Yaya Dioswa Wawan Jesukristuwapas shuk yuyayllawa kawsashunchi.

4 Kaytami kankunarayku killkahuni ali kirikkuna tukushpaykichi kushikushpalla kawsananchipa.

Yaya Dios punchashina kananmanta riman

5 Kankunarayku killkahuni Jesukristu ñukanchita rimashkanta kasna: Yaya Dioska punchashinami alillata rurak kan. Paypika manami tiyanchu nima shuk millaypa yuyayka nishpa.

6 Ñukanchi amsapishina millaypata rurashpa kawsahushpanchitata rimashpanchika Yaya Dioswa shuk yuyayllawami kanchi nishpa, rimananchikunawa tukuy rurananchikunawapas llullaysikikunami kanchi.

7 Yaya Dios punchapishina alillata rurashpa kawsan. Ñukanchi payshina punchapishina alillata rurashpa kawsashpanchika shuk yuyayllawa shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanchi. Chaymantapas chasna kawsashpanchi Yaya Dioska ñukanchita uchayu kashkanchimanta llakichishpan pichan, Wawan Jesukristu wañushpan yawarnin ñukanchiranti shuturishkanrayku.

8 Rimashpanchika mana uchayuchu kani nishpa ñukanchi
kikin llullachirinchi, manami alitachu yuyarishpa rimanchi.
9 Uchata rurashkanchikunata amirishpa, nima
imata nima pita uchachishpa Yaya Diosta kuskata
rimashpanchika yachanchi payka uchanchikunamanta
llakichinanta. Rimashkanta paktachik kashpanmi ñukanchita
uchanchikunamanta llakichin, chaymantapas tukuy
ñukanchipi mana ali kashkata pichan.
10 Yaya Dios riman tukuy ñukanchi runakuna uchayu
kananchita. Ñukanchi rimashpanchika mana uchata
rurashkanichu nishpa Yaya Dios llullaysiki kananta
rimahukshina kanchi, chaymantapas paypa shimintaka
manami shunkunchipi wakaychashkanchichu.

2

Jesukristu runakunarayku Yaya Dioswa alichak kananmanta riman

1 Munashkayni wawaynikunashina kashpaykichimi kayta
kankunarayku killkahuni mana uchata ruranaykichipa.
Kunkaymanta mana yuyarihushkaykichipi uchata
rurashpaykichika ama llakirishpa kipariychichu.
Ñukanchirayku tiyan uchanchikunamanta Yaya Dioswa
alichak, paymi kan alillata rurak Jesukristu.
2 Ñukanchi uchanchiwa Yaya Diosta piñachishpanchi
Jesukristu ñukanchita piñayninmanta arkashpan wañurka.
Chasna uchanchikunarayku tukuy runakunapa
uchankunaraykupas wañushpan Yaya Dioska ñukanchi
runakunata uchanchikunamanta llakichin.
3 Yaya Diospa kamachishkankunata kasushpa kawsahush-
panchi yachanchi payta alita riksik kananchita.
4 Kamachishkankunata mana kasushpanchitata Yaya
Diosta riksini nishpa rimashpanchika llullaysikikunami
kanchi, mana shutipa kashkatachu yuyarinchi.
5 Yaya Diospa rimashkanta kasushpa kawsashpanchimi
payta sumakta yuyakkuna kanchi. Chasna kashpanchimi
yachanchi paywa shuk yuyayllawa kananchita.
6 Yaya Diospa wawanmi kani nishpa rimashpanchika
kawsananchi tiyan imashnami Jesukristuka kawsarka
chasna.

Shuk mushu kamachinamanta riman

7 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, Jesukristu
ñukanchita kamachirka yuyanakushpa kawsananchipa. Chay
kamachinanmanta kankunarayku kuti killkani. Puntiru
Yaya Diospa shiminta uyashkaykichimanta pacha chay

kamachinata ña riksinkichi. Manami kanchu mushu
kankunarayku.
8 Chaymantapas kankunarayku killkahushkayni
kamachinaka ñawpamanta pacha uyashkaykichika mushul-
latatami kan, Jesukristu ñukanchita chayta mushumanta
yachachishkanrayku. Pay chay kamachinata kasushpa
kawsashkanta ali kashkata rikushpankuna runakunaka
chay kamachina ali kananta yachanahun. Chaymantapas
kankuna kasushpa kawsahushkaykichita ali kananta
rikushpankuna chay kamachina ali kananta yachanahun.
Chay amsashina kahuk supaykunapa apunka tukuy parti
ñami winsirishka tukuhun. Chay shutipa punchashina
kahuk Jesukristuka payta winsihushkanraykumi ña sumakta
punchayachihun.
9 Punchapishinami alita rurashpa kawsani nishpa rimash-
panchitata shuk kirik masinchita chiknishpanchika am-
sapishinarami kawsahunchi.
10 Kirik masinchikunata yuyashpa kawsashpanchimi
shutipa punchapishina kawsanchi, chaymantapas
shunkunchikunapi mana tiyanchu millaypa yuyarinaka
uchata ruranchipa.
11 Kirik masinchikunata chiknishpanchika amsapi
muyuhukkunashinami kawsanchi. Chasna supaypa
llullachishkan kashpanchimi kamachishkanta rurashpa
kawsanchi. Chasna kashpanchi manana yachanchichu,
imashnami chasna kawsahushkanchimanta tukushunchi.
12 Wawaynikunashina kashpaykichimi kayta kanku-
narayku killkahuni uchaykichikunamanta llakichirishka
kashkaykichita yuyarinaykichipa. Yaya Dioska pay
kikin munaymi tukuyta rurarka chasna llakichirishka
tukunaykichipa.
13 Kankuna rukukunarayku killkahuni Kristuta riksishkay-
kichita yuyarinaykichipa, maykanmi ña tiyarka manarapas
nima ima tiyashpanra. Kankuna musukunarayku killka-
huni uchata rurachinata munak supaykunapa apunta win-
sishkaykichita yuyarinaykichipa.
14 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunarayku kil-
lkahuni Yaya Diosta riksishkaykichita yuyarinaykichipa.
Kankuna rukukunarayku killkashkani Kristuta riksishkay-
kichita yuyarinaykichipa maykanmi ña tiyarka manarapas
nima ima tiyashpanra. Kankuna musukunarayku killka-
shkani ali sinchi kanaykichita yuyarinaykichipa. Chaymanta
killkashkani Yaya Diospa shiminta tukuy shunkuykichi-
manta pacha kasuhushkaykichita yuyarinaykichipa, chay-
mantapas uchata rurachinata munak supaykunapa apunta
winsishkaykichita yuyarinaykichipa.

15 Ama munaychichu Yaya Diosta mana kasukkunapa
kawsahushkankunashina kawsanata. Chaymantapas ama
paykunashina munarishpa kawsaychichu. Maykan runami
Yaya Diosta mana kasuk runakunashina kawsanata munan,
manami Yaya Diosta yuyanchu.
16 Yaya Diosta mana kasuk runaka munanmi pay
kikinpa munashkanllata rurashpa kawsanata. Tukuy
rikushkanta munarishpami kawsan, chaymantapas iman
tiyastushkanwa pay kikinta atunyachishpa kawsan. Chasna
yuyarinakunaka manami kanahunchu Yaya Diosmanta,
ashwan paypa kuntranmantami kanahun.
17 Kay allpaka tukuy paypi tiyakkunawa pakta
chinkarinkakuna. Ñukanchi imakunata munashpa
kawsashpanchi nima imayu tukushunchi. Tukuy Yaya Diosta
mana kasuk runakunaka tukuy mana ali munanankunawa
pakta chinkarishpami kawsahunkuna. Ñukanchi Yaya Diosta
kasuk runakunaka wiñaypami kawsashunchi.

Jesukristuta chiknik runakunamanta riman

18 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunata
rimani. Allpanchika ñami tukurina kan. Ña uyashkankichi
Jesukristuta yapa chiknik runa paktananmanta.
Kunanka ña rikuhunchi Jesukristuta achka chiknikkuna
paktashkankunata. Chasna kashpanmi allpa tukurinanka
kuchupi kahushkanta yachanchi.
19 Chay Jesukristuta chiknikkunaka puntiru ñukanchiwa
tantarishpankuna kirik masinchikunami nishpa
yuyarirkanchi. Chaymanta anchurirkakunana.
Puntirumanta pachami Yaya Diosta mana shutipa
kasukkunachu kashkakuna. Shutipa payta kasuk
kanahuma karka ñukanchiwa paktami kiparinahuma karka.
Ñukanchimanta anchurishpankuna Yaya Dioska ñukanchita
riksichirka paykuna mana kanankunata ñukanchi payta
kasukkunamanta.
20 Kankunataka Jesukristu Espiritunta kushka. Chasna
kashpanmi yachankichi imami shutipa imami mana shuti-
pachu.
21 Mana kunanrachu killkahuni kankunata shutipa
kashkata yachachinaynipa. Ña shutipa kashkata
yachashpaykichimi kankunarayku killkahuni. Chasna
kashpan yachankichi shutipa kashkata rimanamanta
llullaka mana llukshinanta.
22 Chasna llullamanta kankunata rimashpayni akuychi
yuyarishunchi maymantami kan. ¿Pita kan llullata ri-
mak? Tukuy maykankunami rimanahun Jesús mana kanchu
chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik nishpa,

paykunami llullata rimakkuna kanahun. Chasna llullata rimakka chay kishpichik Kristuta yapa chiknik runami kan. Yaya Diospa Wawan Kristuta Yayan Diostapas manami riksinayanchu.

23 Maykan runami mana riksinayanchu Yaya Diospa Wawanta, paypaka manami Yaya Dioska yayanchu kan. Maykan runami Yaya Diospa Wawanranti runa masinkunapa puntanpi mana pinkashpa shayarin, chasna runapaka Yaya Dioska yayanmi kan.

24 Chasna kashpan puntirumanta pacha uyashkaykichita shunkuykichipi wakaychashpaykichi chayta kasushpa kirishpa kawsaychi. Chay puntirumanta pacha uyashkaykichita shunkuykichipi wakaychashpaykichika Yaya Diospa Wawanwa Yayanwapas tukuy uras shuk yuyayllawami kawsankichi.

25 Chay paykunawa shuk yuyayllawa kawsanaka chay ali wiñaypa kawsaymi kan, maykantami Yaya Dioska ñukanchita kunanta rimarka.

26 Kaykamalla kankunarayku killkashkani kankunata llullachinayak runakunamanta.

27 Yaya Dioska ñami kankunata Espiritunta kushka kankunapi kawsananpa. Chasna kashpanmi manana munankichinachu shuk kankunata yachachinanpa, maykanmi ali, maykanmi mana alichu nishpa. Yaya Diospa Espiritunka kankunata tukuy chaykunata yachachin. Payka shutipa kashkata yachachin, manami llullanchu. Chasna kashpan paypa yachachishkanta kasushpa kawsaychi Jesukristuwa shuk yuyayllawa kawsanaykichipa.

28 Wawaynikunashina kashpaykichimi kunan kankunata rimani Jesukristuwa shuk yuyayllawa kawsanaykichipa, pay shamuhushpan mana manchanaykichipa nima pinkanaykichipa.

29 Ña yachankichi Jesukristu alillata rurak kananta. Chasna kashpanmi yachankichi tukuy payshina alillata rurak runakunapas Yaya Diospa wawankuna kananchita.

3

Yaya Diospa wawankunamanta riman

1 Rikuychi maytukuytata Yaya Dioska ñukanchita yuyan. Runa kashpanchipas wawaynikuna kankichi nishpami ñukanchita riman. Yaya Diosta mana kasuk runakunaka chasna paypa wawankuna tukushkanchita mana asirtanahunchu, payta mana riksishkankunarayku.

2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñami kunanka Yaya Diospa wawankuna kanchi. Manara yachanchirachu

imashna sumami tukushunchi silupi. Kayllata yachanchi, Jesukristu shamushpan payshina yapa ali tukunanchita, payta shutipa rikushpanchi imashnami kan.

3 Jesukristu ucha illa alillata rurak kan. Chayrayku paywa kananchita chapahushpanchi uchata rurashkanchimanta alicharishpa alita rurashpa kawsahunchina payshina ali kananchipa.

4 Maykan runami uchata rurashpa kawsan, payka manami kasunchu Yaya Diospa kamachishkanta. Uchaka rimanayanmi Yaya Diospa kamachishkanta mana kasuna.

5 Alita yachankichi Jesukristu ucha illa kananta. Kay allpama shamurka ñukanchikunata tukuy uchanchikunamanta pichananpa.

6 Paywa shuk yuyayllawa kawsashpanchi manami katinchichu uchata rurashpa. Shuk runa uchata rurashpa kawsakka manami payta riksishkachu.

7 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunata rimani. Ama kasuychichu kankunata llullachinayak runata. Jesukristuka alillata rurakmi. Ñukanchipas alillata rurashpa kawsashpanchi Yaya Diospa rikushkanpi Jesukristushina ali kanchi.

8 Maykan runami uchata rurashpa kawsan, payka supaykunapa apunta kasukmi kan, supay puntirumanta pacha uchata ruraysiki kashkanrayku. Yaya Diospa Wawanka kay allpama shamurka, supaykunapa apun ñukanchita kamachik kashkanmanta wichushpan tukuy waklichishkanta alichananpa, manana payta kasushpa kawsananchipa.

9 Yaya Dios ñukanchita Espiritunta kushkanrayku paypa wawankuna kashpanchi manana katinchichu uchata rurashpa. Pay yuyayninchita mushuyachishka manana munananchipa uchata rurashpa kawsanata. Mananami uchata rurashpa kawsanchinachu, Yaya Dios yayanchi kashkanrayku.

10 Shuk runapa kawsahushkanta rikushpanchi yachanchi pimi Yaya Diospa wawan, pimi supayta kasuk. Maykan runami mana alita rurakchu, chaymantapas kirikkunata mana yuyakchu, manami Yaya Diospa wawanchu kan.

Shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanamanta riman

11 Kankuna puntirumanta pacha uyashkankichi kasna nishpa yachachishkanchita: Shukwa shukwa yuyanakushpa kawsaychi.

12 Ama kashunchichu ñawpa kawsak Kaín* wañushina. Payka supayta kasuk kashpanmi wawkinta wañuchirka.

---

* **3:12** Rikuy Génesis killkapi 4.1-8

Millaypata rurak kashpanmi alita rurashkanta rikushpan
wawkinta wañuchirka.
13 Wawkinikuna paninikuna, Yaya Diosta mana kasuk
runakuna kankunata chiknishpankuna ama manchariy-
chichu. Ña yachankichi kankunata chikninankuna tiyan.
14 Ñukanchi kirik masinchikunata yuyashpanchi yachanchi
wañushkashina Yaya Diosta mana kasuk kashkanchimanta
kawsarimushkashina tukushkanchita. Maykan runami kirik
masinta mana yuyanchu, payka wañushkashinami Yaya Diosta
mana kasuk kan.
15 Maykan runami kirik masinta chiknik kan, payka runata
wañuchikshinami kan. Ña yachankichi runata wañuchik
runapika manami Yaya Diospa Espiritunka kawsanchu
wiñaypa Yaya Dioswa kawsananpa.
16 Jesukristu ñukanchirayku wañushpan yapa ñukanchita
yuyashkanta yachashkanchi. Chasna ñukanchita rikuchirka
imashnami ñukanchipas kirik masinchikunata yuyananchi
tiyan. Ñukanchipas paykunarayku wañunata munananchi
tiyan.
17 Shuk kirik masinchipa mikunan llachapan illata
rikunchima. Ñukanchipa tiyama tukuy munashkanchi.
Chasna tiyashpantata mana yanapanchimaka manami Yaya
Diosta yuyashpa kawsanchichu.

Yaya Dioswa shuk yuyayllawa kawsanamanta riman

18 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunata rimani,
akuychi kirik masinchikunata ali munaywa yanapashpa
yuyashunchi. Mana yanka rimashunchichu kirik masinita
yuyani nishpa.
19 Paykunata shutipa yuyashpa kawsashpanchimi
yachanchi Yaya Diospa shutipa kashkata riksichik shiminta
kasuhushkanchita. Shunkunchipi rimay tukushpanchi
mana alichu kanki nishpa, chay yuyahushkanchita
rikuchishpa chunllayachinchi. Chasnami mana
manchashpa kushilla Yaya Dioswa kawsanchi.
20 Mana alita rurashkanchikunamanta shunkunchipi ri-
may tukushpanchi yachanchi Yaya Dios shunkunchimanta
ashwan alita yachak kananta. Paymi tukuyta yachan.
21 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, tukuy
uchanchikunata alicharishpa kawsashpanchimi Yaya Dios
ñukanchita uchanchikunamanta llakichishkanta yachanchi.
Chasna manana shunkunchipi rimay tukushpanchi mana
alita rurashkanchimanta kushillami mana manchashpachu
Yaya Diosta mañanchi.

22 Chasna mañashpanchimi Yaya Dios tukuy
tapushkanchikunata paktachinka ñukanchi ka-
machishkankunata paktachishpa munashkanta rurashpa
kawsahushkanchirayku.
23 Paypa kamachishkanka kanmi tukuy shunkunchimanta
pacha Wawan Jesukristupi sinchikunanchipa, chaymanta-
pas yuyanakushpa shukwa shukwa kawsananchipa, imash-
nami Jesukristu ñukanchita kamachirka.
24 Yaya Diospa kamachishkankunata paktachihushpanchi
paywa shuk yuyayllawami kawsanchi, chasnallatatami
Yaya Diospas ñukanchiwa shuk yuyayllawa kawsan.
Paypa kushkan Espiritunka shunkunchipi kawsahushpan
yachanchi Yaya Dioswa shuk yuyayllawa kahushkanchita.

4

Imashnami riksinchi pimi ali yachachik pimi llullachishpa yachachik

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ama
kiriychichu tukuy runakunapa yachachishkankunata,
Yaya Diospa Espiritunmi kayta yuyachiwashka nishpa
rimakkunata. Kay allpapi achka tiyan llullachishpa
yachachikkuna Yaya Diosmantami rimashkaynika nishpa.
Paykunata uyashpa, kawsanankunata rikushpa alita
yuyariychi yachanaykichipa shutipachu Yaya Diospa
Espiritunka paykunata yuyachihun manachu.
2 Maykan runami Jesukristumanta riman, Yaya Dios kash-
pan runa tukurka ñukanchishina aychayu nishpa, paymi shuti
Yaya Diospa Espiritunpa yuyachishkanta rimak kan. Chasna
alita yachachishpan yachanchi Yaya Diospa Espíritun paypi
kahushkanta.
3 Maykan runami Jesukristu runa tukushkanta mana
yachachinchu, payka manami Yaya Diospa Espiritunpa yuy-
achishkanchu kan. Ashwan supaykunapa apunpa yuy-
achishkanmi kan, imashnami Jesukristuta yapa chiknik
runapas shamushpan paypa yuyachishkan kanka. Chay
chiknik runaka shamunan kashkata ña uyashkankichi. Payta
yuyachikka ñami Yaya Diosta mana kasuk runakunapa chaw-
pinkunapi kahun.
4 Wawkinikuna paninikuna, Yaya Diospa wawankunami
kankichi. Kankunapi kawsak Yaya Diospa Espíritun chay
Yaya Diosta mana kasuk runakunata yuyachikmanta ashwan
yachayyu kan. Chayrayku chay llullachishpa yachachikku-
nata mana kasushpaykichi paykunaka mana atipashkaku-
nachu kankunata llullachinata.
5 Yaya Diosta mana kasuk runakunamanta kash-
pankunami chay mana kasukkunapa yuyarishkankunata

yachashkankunata yachachinahun. Tukuy Yaya Diosta
mana kasukkunaka paykunata yachak kanankunata
yuyarishpa uyanahun.
6 Ñukanchi kankunata puntiru yachachikkunaka Yaya
Diospa wawankunami kanchi. Tukuy Yaya Diosta
riksik runakunami yachachishkanchita uyanahun.
Maykankunami mana Yaya Diospa wawankuna
kanahunchu, paykunaka yachachishkanchita mana
uyanahunchu. Chasna kashpan ñukanchita uyahushpaykichi
yachanchi Yaya Diospa shutipa kashkata riksichik
Espíritun kankunata yuyachik kananta. Ñukanchita mana
uyahushpaykichi yachanchi llullachik supay kankunata
yuyachik kananta.

Yaya Dios yuyak kashkanrayku shukwa shukwa yuyanakushpa kawsananchi tiyan

7 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yuyanakunaka
Yaya Diosmanta kashpan akuychi shukwa shukwa
yuyanakushpa kawsashunchi. Chasna yuyanakushpa
kawsashpanchimi Yaya Diospa wawankuna kanchi,
chaymantapas payta shutipa riksinanchita rikuchinchi.
8 Yaya Dios yuyak kashkanrayku runa masinta mana yuyak
runaka manami Yaya Diosta riksinchu.
9 Yaya Dios shuklla Wawan payshina Yaya Diosllatata kay
allpama kacharka, pay wañushpan ñukanchita kishpichinanpa
wiñaypa paywa pakta kawsananchipa. Chasnami ñukanchita
yapa yuyahushkanta riksichirka.
10 Chaymantapas yapa ñukanchita yuyahushkanta
yachanchi payta manara yuyashpanchi payra ñukanchita
yuyashkanrayku. Uchanchikunawa payta piñachishpanchi
Wawanta kacharka ñukanchita piñayninmanta arkashpa
wañunanpa ñukanchita uchanchikunamanta llakichinanpa.
11 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, Yaya Dios
ñukanchita chasna yapa yuyashpan ñukanchipas shukwa
shukwa yuyanakushpa kawsananchi tiyan.
12 Ñukanchi runakunamanta nima pi nima ima uras Yaya
Diosta rikushkanchichu. Chasna kashpanpas shukwa
shukwa yuyanakushpa kawsashpanchi yachanchi Yaya
Dios ñukanchipi kawsahushkanta. Chaymanta chasna
yuyanakushpa kawsashpanchi yachanchi Yaya Dios
ñukanchita yuyashkanka mana yanka kashkanta, ashwan
yanaparkami ñukanchipas yuyanakushpa kawsananchipa.
13 Yaya Dios Espiritunta ñukanchita kushka. Chasna kash-
pan yachanchi pay ñukanchipi kawsahushkanta, chaymanta-
pas ñukanchi paywa shuk yuyayllawa kawsahushkanchita.

14 Kay allpapi Yaya Diospa Wawan kawsahushpanra
ñukanchi kankunata yachachikkuna payta rikushkanchi.
Chasna kashpan yachachihunchi Yayan Dios payta
kachashkanta tukuy runakunata kastigarinanchi
kashkanchimanta kishpichik kananpa.
15 Runa masinchikunapa puntankunapi mana pinkashpa
rimashpanchika Jesús Yaya Diospa Wawanmi kan nishpa,
Yaya Dioswa shuk yuyayllawami kawsanchi, Yaya Diospas
Espiritunwa ñukanchipi kawsan.
16 Ñukanchi yachashkanchi kirishkanchi Yaya Dios
ñukanchita yuyahushkanta. Payka runakunata yuyakmi
kan. Ñukanchipas runa masinchikunata yuyak kashpanchi
Yaya Dioswa shuk yuyayllawa kawsanchi, Yaya Diospas
Espiritunwa ñukanchipi kawsan.
17 Yaya Diosta runa masinchikunatapas yuyashpalla
kawsashpanchi Yaya Dios ñukanchikunata rurashkanchikuna-
manta tapunan puncha nima imata manchananchi tiyanchu,
kay allpapi Jesukristushina alita kawsashkanchirayku.
18 Yaya Dios ñukanchita yuyashpan chaymanta ñukanchipas
payta yuyashpanchi manana kastigananta manchashpachu
kawsashunchi. Yaya Diosta yuyashpa kawsashpanchimi
payta yuyanawa shunkunchika untarin. Chasna
kashpan tukuy manchay ñukanchimanta anchurinan tiyan.
Kastigay tukunanchita manchashpa kawsahushpanchika
manara tukuy shunkunchimanta pacha Yaya Diosta
yuyahunchirachu.
19 Manara Yaya Diosta yuyashpanchira payka ñukanchita
yuyarka. Chayrayku kunan ñukanchipas payta yuyanchi.
20 Shuk runa kirikkunata chiknik kashpantata rimash-
panka Yaya Diosta yuyanimi nishpa, llullaysikimi kan.
Rikuhushkan kirikkunata mana yuyashpanka manami ati-
panchu yuyanata mana rikushkan Yaya Diostaka.
21 Yaya Dios ñukanchita kamachirka payta yuyashpanchi
kirik masinchikunatapas yuyananchipa.

5

Mana alita rurachikta winsinanchimanta riman

1 Jesús chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik
kananta kirishpanchi Yaya Diospa wawankunami kanchi.
Paypa wawankuna kashpanchi payta yuyashpa kawsanchi.
Chasna kashpan tukuy wawankunatapas yuyashpa kaw-
sanchi.
2 Payta yuyashpanchimi chaymantapas kamachishkanta
paktachishpanchimi yachanchi tukuy wawankunatapas
yuyahushkanchita.

3 Yaya Diosta yuyashpanchika kamachishkanta kasunchi.
Chay kamachishkanka manami kanchu shuk shimi shunkun-
chita kichkiyachik, ashwan kasuypami kan.
4 Yaya Diospa wawankuna kashpanchimi chay mana aliku-
nata rurachikta manana kasushpanchimi winsinchi. Tukuy
shunkunchimanta pacha Jesukristupi sinchikushpa payllata
kasushpanchimi chay mana alikunata rurachikta winsinchi.
5 Jesús Yaya Diospa shuklla Wawan payshina Yaya
Diosllatata kananta kirishpanchimi chay mana alikunata
rurachikta winsik runakunami kanchi.

*Jesús Yaya Diospa Wawan kananta riksichikkunamanta ri-
man*

6 Chay Yaya Diospa shuklla Wawan payshina Yaya
Diosllatata Jesukristu kay allpama shamurka. Kayma
shamushpan yakupi bawtisarirka. Chaymanta ñukanchiranti
kruspi wañushpan yawarnin shuturirka. Pay shamushpan
mana shamurkachu yakupi bawtisarinanllapa, ashwan
kruspi wañushpan yawarnin shuturinanpapas shamurka.
Yaya Diospa Espíritun shutipa kashkata riksichik kashpanmi
ñukanchita riksichin Jesukristu Yaya Diospa Wawan kananta.
7-8 Manami Yaya Diospa Espiritunllachu ñukanchita
Jesús Yaya Diospa Wawan kananta riksichin. Yakupi
bawtisarishkanmanta, chaymanta wañushpan yawarnin
shuturishkanmantapas Yaya Diospa Wawan kananta
yachanchi. Chay kimsantimantami chasnalla Yaya
Diospa shuklla Wawan payshina Yaya Diosllatata kananta
yachanchi.
9 Ñukanchi runa masinchikunapa rimashkankunata
kirinchi. Chasna kashpanmi Yaya Dios ñukanchita rik-
sichishkanta ashwan kirinanchi tiyan, pay runakunamanta
ashwan shutipata rimak kashkanrayku. Paymi ñukanchita
riksichin Jesús paypa Wawan kananta. Chayrayku akuychi
paypa riksichishkanta kirishunchi.
10 Maykan runami Yaya Diospa Wawanpi sinchikun, paymi
shunkunpi yachan Yaya Dios Jesusmanta wawaynimi nishpa
rimashkanka shutipa kananta. Maykan runami chay Yaya
Diospa rimashkanta mana kirinchu, payka Yaya Dios llul-
lanmi nishpa rimahukshinami kan, Wawan Jesusmanta ri-
mashkanta mana kirishkanrayku.
11 Yaya Dios Wawan Jesukristuta kachashpan ñukanchita
suma wiñaypa paywa kawsayta kurka. Jesukristupi kirish-
panchi ñukanchita wiñaypa kawsayta kushpan riksichirka Je-
sukristu paypa Wawan kananta.
12 Maykan runapimi Yaya Diospa Wawanka kawsan, paymi
wiñaypata Yayan Dioswa kawsanka. Maykan runapimi Yaya

Diospa Wawanka mana kawsanchu, payka manami Yayan
Dioswa kawsahunchu, chaymantapas manami siluma Yayan
Dioswa kawsak rinkachu.

Shuk kunanakuna Yaya Diospa wawankunarayku

13 Yaya Diospa Wawanpi sinchikuk runakuna kashpay-
kichi kankunarayku kayta killkahuni wiñaypa Yaya Dioswa
kawsanaykichita yachanaykichipa.
14 Yaya Diosta munashkantashina tapushpanchika payka
tukuy tapushkanchitami uyanka. Chayta yachashpanchi
kushikushpa paypi sinchikunchi.
15 Tukuy payta tapushkanchita uyananta yachashpanchi
chasnallatatami yachanchi chay tapushkanchita ña pak-
tachishkanta.
16 Shuk kankunamanta kirik masikichi uchata
rurahushkanta rikushpaykichi chay uchata rurashkanrayku
mana wiñaypa wañuyta parisina kashpan payrayku
Yaya Diosta mañaychi. Chasna mañashpaykichi chay
uchata rurashkanka llakichiypa kashpan Yaya Dios payta
kishpichinka wiñaypa wañuyta parisina kashkanmanta.
Shuk uchakuna tiyan mana llakichiypachu, chaykunata
rurashpanchimi wiñaypa wañuyta parisinanchi tiyan.
Chasna uchakunata rurakkunaraykuka mana mañaychichu.
17 Tukuy mana ali ruranakunami kan ucha. Chasna kash-
panpas manami karan uchata rurashkanchikunamantachu
wiñaypa wañuyta parisishunchi.
18 Yachanchi Yaya Diospa wawankuna kashpanchi manana
uchata rurashpa katihushkanchita. Yaya Diospa Wawan
ñukanchita kuyrahushpanmi supayka ñukanchita manana ati-
panchu nima imata ruranata.
19 Yachanchi Yaya Diospa wawankuna kananchita, chay-
manta yachanchi tukuy Yaya Diosta mana kasuk runakuna
supaykunapa apunpa kamachishkankuna kanankunata.
20 Chaymantapas yachanchi Yaya Diospa Wawan kay all-
pama shamushkanta. Paymi ñukanchita riksichirka shuk-
lla shutipa Yaya Diosta. Jesukristuta riksishkanchirayku
shuklla shutipa Yaya Dioswa shuk yuyayllawa kawsanchi.
Yaya Diospa Wawan Jesukristuka shutipa Yaya Diosmi kan,
ñukanchi runakunata wiñaypa kawsayta kuk.
21 Wawkinikuna paninikuna, ama kasuychichu yanka
dioskunata. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Juan*

ISHKAYNIN JUANPA KUNASHPA KILLKASHKAN

Shutipa kashkata riksishpa yuyanakushpa kawsanamanta riman

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka ruku yachachik kayta killkahuni kankuna shuk llaktapi tantarik Yaya Diospa akllashkan runakunarayku. Yapa yuyashkayni runakunami kankichi. Mana ñukallachu kankunata yuyani, tukuy ñukanchiwa pakta shutipa kashkata riksichik Yaya Diospa shiminta kasukkunapas kankunata yuyanahunmi.

2 Yaya Diospa shutipa kashkata riksichik shimin ñukanchita yuyachihushkanraykumi kankunata yuyanchi. Chay shutipa kashkata rimashkanka wiñayparayku shunkunchipi wakaycharishkami kan.

3 Chay shutipa kashkata riksichik Yaya Diospa shiminta kirishpa, shukwa shukwa yuyanakushpa kawsashpanchi Yaya Dios paypa Wawan Jesukristupas ñukanchita alita yanapanka. Ñukanchita yuyashpa tukuyta ruranka kishpichinanpa. Uchanchikunamanta llakichinka, chaymantapas ñukanchita yanapanka runa masinchikunawa kushilla kawsananchipa.

4 Yaya Dios ñukanchita kamachirka paypa shiminta alita kasunanchipa. Chayrayku shukkuna kankunamanta shutipa kashkata riksichik shiminta kasukkunata tarishpayni yapa kushikushkani.

5 Kunan wawkinikuna paninikuna, tukuy kankunata rimani shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanaykichipa. Chay kamachinaka mana kanchu mushu, ashwan Jesukristuta kirishkaykichimanta pacha ña uyashkankichi.

6 Yaya Diospa kamachishkanta paktachishpa kawsahushpanchi shutipa yuyanakushpa kawsanchi. Kirik tukushkaykichimanta pacha chay kamachishkanta uyashkankichi kasunaykichipa.

Llullachishpa yachachikkunamanta riman

7 Kay allpapi tiyan achka llullachishpa yachachikkuna. Paykuna Jesukristumanta llullachishpa yachachinahun mana shutipa runa tukushkanta. Chasna rimakkunaka ashwan tukuymanta llullachikkunami kanahun, chaymantapas Jesukristuta yapa chiknikkunami kanahun.

8 Alita kuyrarishpa kawsaychi chay llullachishpa yachachikkuna mana kankunata llullachinankunapa.

Kankunata llullachishpankunaka tukuy ali rurashkay-
kichika yankami kanka. Chayta yuyarishpaykichi kuyrar-
ishpa kawsaychi Yaya Dios tukuy ali rurashkaykichimanta
kankunata kushichinanpa.
9 Kristupa yachachishkanmanta anchurishpaykichika
Yaya Dioska manami yayaykichichu kan. Kristupa
yachachishkanta katishpaykichika Yaya Dioska
yayaykichimi kan, chaymanta paypa Wawan Kristu
kankunapi kawsan.
10 Shuk runa paktashpan Kristupa mana yachachishkan-
tashina yachachik, ama payta wasikichipi yaykuchiychichu,
nima kwintachiychichu.
11 Chasna runawa kwintashpaykichika millaypata ru-
rahushkanpi paywa ishkayyashkashinami kankichi.
12 Achka tiyawashpanpas kankunarayku killkanaynipa,
mana munanichu killkashpa rimanata. Ashwan munani
kankunata rikuk rinata ñawipura kwintashpanchi kushikush-
palla kananchipa.
13 Kay llaktapi tantarik wawkikuna panikuna kankunawa
pakta Yaya Diospa akllashkan wawankuna kankunata salu-
danahun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Juan*

KIMSAYNIN JUANPA KUNASHPA KILLKASHKAN

Juan Gayota kushichishkanmanta riman

1 Munashkayni Gayo, ñuka ruku yachachik kayta kanrayku
killkahuni. Yapa yuyashkayni runami kanki.
2 Munashkayni wawkini, yachani ña alita Yaya Diospi
sinchikurihushkaykita. Chasna kashpan payta mañani kanta
wakaychashpan tukuypi alita yanapananpa, chaymantapas
nima shuk unkuy kanta apinanpa.
3 Shuk kirik masinchikuna shamushpankuna Yaya Diospa
shutipa kashkata riksichik shiminta alita kasuhushkaykita
kwintawashkakuna. Chayta yachashpayni achkata
kushikushkani.
4 Wawaynikunashina kahuk runakuna shutipa kashkata
kasushpa kawsahushpankuna atunta kushikuni. Chaymanta
pasa kushikunaka ñukarayku mana tiyanchu.
5 Munashkayni wawkini, tukuy uras shuk llaktakuna-
manta Jesukristuta kirik masinchikunata alita yanapashpa
kawsahunki, paykunata mana riksishpaykipas.
6 Jesukristuta kirikkuna tantarishkanchipi ñukanchita
kwintashkakuna maytukuytami paykunata yuyashpa
yanapashkanki. Wawkini, kuti kanpi paktashpankuna Yaya
Dios munashkanshina paykunata munahushkankunapi
yanapay, katinankunapa alilla maytachari Yaya Diospa
shiminta yachachik rihunkuna.
7 Jesukristumanta yachachishpa purihushkankunarayku
paykunata yanapay. Manami munashkakunachu Yaya
Diosta mana kasukkuna paykunapa pishihushkanpi yana-
panankunata.
8 Chasna kashpanmi ñukanchi kirikkuna pishihushkata
kushpa paykunata yanapananchi tiyan, shutipa kashkata
yachachihushkankunapi yanapak kananchipa.

Juan riman Diotrefeska mana alita rurashkanmanta

9 Kankuna chaypi tantarik Jesukristuta kirikkunarayku kil-
lkashpayni Diotrefeska paylla kamachik kanayashkanrayku
killkashkaynita mana kasushkachu.
10 Chasna kashpan kankunama rishpayni tantarishkay-
kichipi tukuy paypa rurashkanta rimasha, yanka millaypa
shimikunata ñukanchimanta rimashpa purihushkanta. Payka
manami rimashkanllawachu kiparishka, ashwan shuk parti-
manta kirikkuna paktashpankuna wasinpi mana yaykuchi-
nayanchu. Shuk kankuna Jesukristuta kirikkunamanta

paykunata yaykuchinayashpaykichi payka mana munash-
pan kankunata tantarinaykichimanta wichun.
11 Munashkayni wawkini, ama ruraychu runakuna mana
alita rurashkankunatashina. Ashwan runakuna alita
rurashkankunatashina ruray. Maykan runami alita rurak
kan, payka Yaya Diospa wawanmi. Maykan runami mana
alita rurakchu kan, payka manami Yaya Diostaka riksinchu.
12 Wawkinchi Demetriomanta tukuy runakuna alita rurak
kananta rimanahun. Chaymantapas Yaya Diospa shutipa
kashkata riksichik shimin paymanta ali kananta rimahuk-
shina kan chay shimita kasuhushkanwa rikuchishkanrayku.
Ñukanchipas alita rurak kananta rimanchi. Kanka yachanki
shutipa kashkata rimahushkanchita.

Juan saludashpa killkashkanta tukuchin

13 Ñukapa achka tiyawashpanpas kanrayku killkanaynipa,
mana munanichu killkashpa rimanata.
14 Ashwan munanimi utkalla kanta rikuk rinata ñawipura
kwintananchipa.
15 Yaya Dioska kanta yanapachun kushilla kawsanaykipa.
Kaypi kahuk kanpa munashkayki wawkinchikuna pan-
inchikuna kanta saludanahun. Chaymantapas chaypi kahuk
munashkanchi wawkinchikunata paninchikunata saluda-
pay karan shukta. *Chayllata killkashkani.Wawkiki Juan*

JUDASPA KILLKASHKAN

Judas Jesukristuta kirikkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Judas Jesukristupa kamachishkan runa kani, chaymantapas Santiagopa wawkin. Kankunaka Yaya Diospa kayashkankuna kashpaykichi Jesukristuta kirishpa kawsanaykichipa kankunarayku killkani. Yayanchi Diospa munashkan Jesukristupa alita kuyrashkan runakuna kankichi.

2 Yaya Dioska kankunata tukuy uras ashwanta llakichichun, chaymantapas yanapachun ashwanta ashwanta kushilla yuyanakushpa kawsanaykichipa.

Llullachishpa yachachikkunamanta riman

3 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yapakta munashpayni kankunarayku killkani Yaya Dios ñukata kankunatapas chasnalla kishpichishkanmanta. Yaya Dioska ñukanchi paypa runankunarayku shuk shimillatami kacharka kirinanchipa imashnami kishpishunchi nishpa. Chay shimitami ña kankunata alita yachachishpanchi kirirkankichi. Ashwan shuk shimika mana tiyankachu. Kunanka killkanayni tiyan kankunata alita kunanaynipa chay kirishkaykichi shimillata kirishpalla, mana manchashpa yachachishpalla kawsanaykichipa.

4 Shuk runakunaka llullachishpami kankunapi yaykushkakuna. Paykunaka kanahunmi Yaya Diosta chiknik runakuna. Yaya Dios llakichiysiki kan nishpa yuyarishpankuna tukuy millaypa munanankunallata rurashpa kawsanahun. Chasna millaypata rurak kashpankunami shuklla ñukanchita Kamachik Amunchi Jesukristumanta manami paytaka riksinichu nihuk runakunashinami kanahun. Chasna runakunamantami Yaya Dioska ñawpamanta pacha ña rimarka paykunata wiñayparayku sinchita kastigananta.

5 Ña alita yachashpaykichipas kutikashka kankunata yuyachini Yaya Dios ñawpamanta pacha mana alita rurakkunata kastigashkanta. Yaya rukunchi wañukuna Egipto allpapi kawsahushpankuna paykunata sinchita kamachishpa parisichirkakuna. Yaya Dios paykunata llakichishpan chay Egipto allpamanta llukshichirka. Chasna puntiru tukuy paykunata egipto runakunamanta kishpichishpanpas chaymanta tukuy manana payta kirinayakkunata mana ashwan llakichishpachu llamputa kulluchirka.

6 Ñawpa mana alita rurak angelkunatapas Yaya
Dios kastigarka. Paykunaka manana angelkunashina
kawsanayashpankuna Yaya Diospa kushkan kawsananku-
namanta llukshirkakuna. Yaya Dios paykunata chasna
mana alita rurashkankunamanta kastigashpan mana
ismuk kadenakunawa watashpa chay manchaypa
amsa wakaychananpi wichurka. Chaypi taparishka
kiparinkakuna Yaya Diospa atun kastiganan puncha
paktarinankama chay uras wiñayparayku kastigay
tukunankunapa.
7 Chay ñawpa llaktakuna Sodomapi Gomorrapi, chay
llaktakuna muyukta llaktakunapipas mana alita kawsak
runakunatapas Yaya Dioska kastigarka. Paykunaka
chay Yaya Diospa kastigashkan angelkunashina mana
alita kawsakkuna karkakuna. Runakunapuralla
tupanakushpa kawsanahuchun kari warminllawa
warmi kusanllawa nishpa Yaya Diospa rimashkanta
mana kasushpa yapa millaypata kawsarkakuna.
Chasna kawsashkankunamantami Yaya Dios paykunata
kastigashpan wiñaypata mana wañuk ninapi parisinahun.
Chasna Yaya Dios paykunata kastigashpanmi yachanchi
tukuy mana alita rurak runakunata chasnallatata sinchita
kastigananta.

8 Chasna Yaya Dios ñawpa kastigashkanta yachashpanku-
natata chay kankunapi yaykushkakuna llullachikkuna chay
ñawpa millaypata kawsak runakunashinami kawsanahun.
Chasna kawsashpankunami paykuna kikin aychankunata
wikiwa mapayachihukshina kanahun. Paykuna kikin
yuyayninkunamantami muskuyninkunamantami
yachachinahun. Nima pita kasunata munashpankuna
tukuy apukunata chikninahun. Mana pinkarinata yachak
runakuna kashpankunami atun yachayyu wayrapi kawsak
kamachikkunamantapas asichishpa millaypata rimanahun.
9 Nima angelkunata atun kamachik angel Miguel
atiparkachu supaykunapa aputa asichishpa pinkachishpa
rimanata ñawpa paywa Moisés wañupa aychanmanta
rimanakushpankuna pimi apanka nishpa. Supay
kashpanpas paytaka manami asichishpa pinkachishpa
rimarkachu millaypata rurashkanmanta kastigay
tukunanta. Ashwan kasnalla rimarka: Yaya Dios kanta
mana alita rurashkaykikunamanta rimachun nishpa.
10 Chay llullachik runakunaka mana riksishkankuna-
manta mana yachashkankunamanta mana pinkashpa
asichishpa millaypata rimanahun. Paykunaka
mikushpalla mapakushpalla kawsak yuyay illa shunku

illa animalkunashina kawsanallata yachanahun. Chasna kawsashkankunawa paykuna kikinlla waklichirishpa wañunkakuna wiñayparayku kastigay tukunankunapa.

11 Ay, imashna kastigushi paykunarayku tiyanka. Yaya Diosta kasukkunata llullachishpankuna manana payta kasushpa kawsanankunapa, chay ñawpa kawsak wawkinta wañuchik Kainshina* wañuchik kanahun. Chay ñawpa yachachik Balaam wañushina kullkiranti llullachik tukushpankuna paykuna kikin llullachirinahun. Chaymantapas chay ñawpa kawsak Yaya Diosta mana kasunayak runa Koreshina† mana kasunayashpankuna paykuna kikin wañuyta maskanahun.

12 Chay llullachik runakunaka mana pinkashpachu kankunawa kanahun yuyanakushpa tantaylla mikuhushkaykichipi. Paykunaranti Yaya Diosta mana riksik runakuna kankunamanta asichishpa millaypata rimanahun. Paykunaka chawpikichipi kushilla mana pinkashpa nima shukkunata yuyarishpa saksakta mikunahun upyanahun. Yachachikkuna kashpankunapas kirikkunata yachachishpa kuyrananankunapa paykuna kikinllata kuyrak runakuna kanahun. Yaku illa yana puyukunashina llullachikmi kanahun. Wayra apashkashinami pantarkakuna. Shuk kaspi muyu illashina mana valik kanahun, pankankuna wicharishka chakirishkashina, chaymantapas ankun surkurishka wañushkashina.

13 Sinchi wayrapi atun yaku marpa ulasninkunashina mana samanata yachak kanahun. Imashnami ulaskuna sinchi wayrapi ulasyahushpankuna putskuta wichunahun, chasnashinami chay llullachik runakunaka mana samashpa pinkaypa rurashkankunata rikuchinahun. Llukshinankunata pantachishka istrillakunashina kanahun ñampita pantachishkata mana yanapak. Chasna kashpankunami Yaya Dios paykunata chay manchaypa amsapi wichunka wiñayparayku chaypi parisinankunapa.

14-15 Yaya Dios chasna runakunata kastigananmanta yaya rukunchi Enokpas ñawpa kay allpapi kahushpanra ña rimarka. Chay puntiru runa Adanmanta kanchisnin miraynin Enokka kay manara paktarishkata rimarka kasna:

Kuyrariychi. Amunchika paypa mana yupaypa waranka waranka angelkunawa shamunka tukuy mana alita rurak runakunata kastigananpa. Tukuy payta mana kasuk uchayu runakunataka payta mana kasunayashpa piñachishpa millaypata

* **1:11** Rikuy Génesis killkapi 4.1-8 † **1:11** Rikuy Números killkapi 16.1-35

rurashkankunamanta, tukuy payta chiknishpa mana alita rimashkankunamantapas kastiganka nishpa.

16 Chay mana alita rurak runakunaka tukuymanta rimarishpa kawsanahun. Nima imapi kushikunayanahunchu. Paykuna kikin munanankunallata kasushpa kawsanahun. Yachak tukushpa ali shimikunawa llullachinahun. Runa masinkunata mishki shimikunawa kushichishpa rimanahun paykunamanta yanka apinankunapa.

Yaya Diosta kasukkunata kunana shimikuna

17 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yuyarinaykichi tiyan Jesukristupa apostolninkuna manara paktarishpan ña kankunata rimashkankunata.

18 Kasna kankunata rimarkakuna: Kay allpa tukurihushkan punchakunapi tiyanka mana pinkashpa Yaya Diospa rimashkanmanta asichishpa mana alita rimakkuna. Paykunaka Yaya Diosta mana kasushpa paykuna kikinpa millaypa munanankunallata rurashpami kawsankakuna nishpa.

19 Chay asichishpa rimakkuna kankunata yuyachinahun rimanakushpa chikninakushpa manana shuk yuyayllawa kawsanaykichipa. Paykunaka animalkunashina aychankunapa munashkankunallata kasunahun. Manami nima imapi Yaya Diospa Espíritun yuyachishkan runakuna kanahunchu.

20 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kankunaka Yaya Diospa shiminta alita shukwa shukwa yachachinakuychi tukuy uras ashwan alita Jesukristupi sinchikushpa payta kasushpa kawsanaykichipa. Chaymantapas Yaya Diospa Espíritun kankunata yuyachishkanshina Yaya Diosta mañaychi.

21 Pay kankunata yapa yuyashkanta yuyarishpa payshina runakunata yuyashpa kawsaychi. Chaymantapas mana sampayashpa chapaychi Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpa pushananta wiñaypa paywa pakta silupi kawsanaykichipa.

22 Kankunapi kahuk ishkay yuyayyu runakunataka yuyashpa kunaychi alita Jesukristullapi sinchikunankunapa.

23 Chaymantapas shukkuna ninapi sintihukshina ña chinkarina kahukkunataka ninamanta surkuhukkunashina utkalla yanapaychi kishpinankunapa. Shuk mana alita rurak runakunatapas llakichiychi. Chasna paykunata llakichishpaykichimi alita kuyrarinaykichi tiyan. Tukuy mana ali rurashkankunata chikniychi mana kankunapas paykunashina shuk imapi mana alita ruranaykichipa.

Judas Yaya Diosta atunyachishpa riman

24 Yaya Dios tukuyta atipak kashpan yachan kankunata wakaychanata mana uchapi urmanaykichipa. Chaymantapas munan Jesukristu kuti shamushpan kankunata ucha illata yapa kushillakunata suma punchahlla puntanpi churanata.
25 Chay shuklla Yaya Diosmi Jesukristuta kachashpan ñukanchita Kishpichik kan. Payllami suma mana rikuypa punchahlla kan, atun suma apu, tukuyta kamachik, tukuyta atipak, wiñaypamanta pacha kawsak, kunankama, wiñayparayku. Chasna kachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Judas*

JESUKRISTU JUANTA KAY ALLPAPI SILUPIPAS ÑA PASANAN KANANMANTA RIKUCHISHKANTA KWINTAK KILLKA

Juan killkan Jesukristu payta riksichishkanta

1 Ñuka Juan kayta killkahuni Jesukristu ñukata riksichiwashkanta imashnami kay allpapi silupipas ña pasanan tiyan. Manara nima pi yachashpanra Yaya Dioska Jesukristuta riksichirka imashnami kay allpapi silupipas tukunka, payna ñukanchi runankunata riksichinanpa. Chaymanta Jesukristuna paypa angelta kacharka Yaya Dios payta riksichishkanta ñuka paypa kamachishkan runantana riksichiwananpa, ñukana tukuy Jesukristupa kamachishkan runakunata riksichinaynipa.

2 Ñukaka Yaya Diospa rimashkantami rimani. Chaymanta Jesukristu chay Yaya Diospa rimashkanka shutipami nishkanta rimani. Chaymantapas rimani rikuhushkaynillapi muskuypishina rikushkaynita.

3 Kushillami kankakuna maykan runakunami kay Yaya Diospa riksichiwashkanta leyinahun, chaymantapas maykankunami uyashpankuna kay killkarishkata kasunahun. Yachanchi tukuy kay Yaya Diospa riksichiwashkanka ña paktarinan kananta.

Juan kanchis llaktakunapi kawsak Jesukristuta kirik runakunarayku killkan

4 Ñuka kankunarayku killkani kay Asiapi kanchis llaktakunapi Jesukristuta kirik runakunarayku. Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. Paymi ñawpamanta pacha tiyarka, kunankama kawsan, chaymantapas shamunan tiyan. Chaymantapas Yaya Diospa puntanpi kahuk Espíritun, maykanmi tukuy alikunapi yanapahun, kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

5 Chasnallatata Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. Paymi shutipa kashkata riman. Tukuy wañushka runakunamanta paymi puntiru kawsarirka manana kuti wañunanpa. Payka tukuy kay allpapi apukunamanta atun kamachikmi. Payka ñukanchita yuyan. Ñukanchiranti wañushpan yawarnin shuturishkanrayku uchanchikunata pichashka.

6 Paymi ñukanchita akllashka paywa pakta kamachinanchipa. Chaymantapas ñukanchita akllashka runakunata Yaya Diosta riksichinanchipa, tukuy paykunarayku mañakkuna kananchipa. Tukuy runakuna wiñayparayku Jesukristullata atunyachishpa kushichinahuchun. Paylla tukuy uras wiñayparayku tukuyta kamachichun. Chasna kachun.

7 Wawkinikuna paninikuna, alita uyawaychi. Jesukristuka shamunkami puyu chawpipi tukuy ñukanchi runakunata kamachik kananpa. Tukuy payta rikushunchi. Payta klabashpa wañuchik runakunapas rikunankuna tiyan. Tukuy kay allpapi chikan chikan allpakunapi kawsak mana payta kasuk runakuna payrayku llakirishpa wakankakuna: Imaraykushi mana payta kasushkanchichu nishpa. Chasnami kanka.

8 Tukuypa amun Yaya Diosmi riman: Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta kallarichik tukuyta tukuchik kani. Rimashpayni tukuy kallarin, chaykamalla nishpayni tukuy tukurin. Ñukami kani ñawpamanta pacha, kunankama kawsani, chaymantapas shamunayni tiyan. Ñukami tukuyta atipak kani nishpa.

Juan rikuhushkanllapi muskuypishina Kristuta rikushkanmanta riman

9 Ñuka Juan kirik masikichimi kani. Kankunawa pakta shuk yuyayllawa Jesuswa kani. Kankunashinami parisini. Ñukapas kankunawa pakta Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi Jesukristuwa pakta tukuyta kamachishunchi. Kankunashina ñukapas imapi parisishpaynipas sinchikurishpayni mana sakishanchu Jesusta kasushpa kawsanata. Yaya Diospa shiminta yachachishkaynirayku, Jesús shutipa kashkata rimashkanta yachachishkayniraykupas kastigawashpankuna isla Patmospi churawarkakuna.

10 Chaypi kashpayni shuk domingo puncha Yaya Diospa Espíritun sumakta tukuypi yuyachiwarka. Chasna tukushpaynimi washaynimanta uyarkani shuk kurmitatashina sinchita rimahukta.

11 Chay rimahukka rimawarka: Kay rikunaykitaka shuk killkapi killkay. Chaymanta kachay chay kanchis llaktakunapi ñukata kiriwak runakunarayku, Efeso llaktarayku, Esmirna llaktarayku, Pérgamo llaktarayku, Tiatira llaktarayku, Sardis llaktarayku, Filadelfia llaktarayku, chaymantapas Laodisea llaktarayku.

12 Chaypina tikrarirkani chay rimawahukta rikunaynipa.
Chaypi rikurkani kanchis oromanta lamparín tiyarinaku-
nata.
13 Chay lamparín tiyarinakuna chawpipi rikurkani
runashina rikunayu shayahukta. Pay churarishka kahurka
atun apupa suni churarinanta. Pichunpi watarishka
kahurka oromanta chumpita.
14 Chukchanka karka utkumanta yapa yura mana rikuypa
rantipak. Ñawinkunaka rikurirka nina sintihukshina.
15 Chakinkunaka karka shuk chuya fierro ninapi pukay-
achishkashina. Paypa shiminka shuk atun yaku urkumanta
urmahukshina uyarirka.
16 Kuska makinpika charihurka kanchis istrillakunata.
Rimahushpan shiminmanta llukshirka ishkanti parti wiluyu
sablishina. Uyanka inti chawpi puncha sinchita intihukshina
rikurirka.
17 Chasna payta rikushpayni wañushkashina paypa pun-
tanpi allpama urmarkani. Chaypina kuska makinta ñukapi
churashpan rimawarka: Ama manchawaychu. Manarapas
nima ima tiyashpanra ña tiyarkani. Tukuy imakuna tukur-
ishpanpas ñukaka kawsashallami.
18 Ñukami kani Tukuy Uras Kawsak. Kashkani wañushka.
Chaymanta kawsarishpayni kawsani wiñayparayku. Ñuka
kani runakunata kastigarinankunamanta kishpichik, chay-
mantapas kani runakunata wiñaypata kastigarinankunapa
wichuk.
19 Tukuy rikushkaykita killkay. Washa rikuchinaynikU-
natapas rikushpayki killkay. Puntiru killkanki kunan
pasahushkanmanta, chaymanta killkanki tukuy pasananta
rikuchinaynita.
20 Ñami rikushkanki kanchis istrillakunata kuska
makinipi charihushkaynita. Chaymantapas rikushkanki
kanchis lamparín tiyarinakunata. Kunanka rimashkayki
kay rikushkaykika imatami rimanayan. Chay kanchis
istrillakunaka kanahun kay kanchis llaktakunapi kiriwak
runaynikunata yachachikkuna. Chay kanchis lamparín
tiyarinakunaka kanahun chay kanchis llaktakunapi kiriwak
runaynikuna nishpa Jesukristuka rimawarka.

2

Jesukristu Juanta riman Efeso llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

1 Chaymanta Jesukristu ñuka Juanta rimawarka: Killkay
Efeso llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñuka
chay kanchis istrillakunata kuska makinipi charihuk, chay

kanchis lamparín tiyarinakuna chawpipi purihuk kankuna chaypi kawsak runaynikunata rimani:

2 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Yachani mana sampayashpa alita yachachishpa sinchita tarawahushkaykichita. Chaymanta yachani millaypata rurak runakunata chawpikichimanta anchuchishkaykichita. Chaymanta yachani Yaya Diospa yachayninwa yachachihuni nishpa yanka rimak runakunata yachachihushkankunamanta alita tapushkaykichita. Chasna llullaysiki kanankunata riksishkankichi.

3 Chaymantapas yachani mana sampayashpa kasuwahushkaykichita. Chasna ñukata kasuwashkaykichirayku achkata parisishkankichi. Chasna parisishpaykichipas mana sakiwashkankichichu.

4 Chasna mana sakiwashpa kawsashpaykichipas rikuhuni manana tukuy shunkuykichimanta pacha yuyawahushkaykichita, imashnami puntiru yapa yuyapayawarkankichi. Chaymantapas manana alita yuyanakushpa kawsahunkichinachu kankunapura.

5 Alita yuyariychi imashnami tukushkankichi. Manana alita yuyawahushkaykichita yuyarishpaykichi llakiriychi. Kutikashka ñukata yuyawashpa kankunapurapas alita yuyanakushpa kawsaychi. Mana kashpaka kunkaymanta kankunata wichusha manana lamparín tiyarinashina kanaykichipa.

6 Shuk parti kushikuni kankunamanta. Kankunaka chiknihunkichi nikolaitakunapa rurashkankunata, maykankunatami ñukapas chiknini.

7 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika karashkaykichimi chay kawsayta kuk kaspipa muyunta wiñaypa kawsanaykichipa. Chay kaspika Yayayni Diospa suma kushilla kawsananpimi. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Esmirna llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

8 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Esmirna llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani tukuyta kallarichik tukuyta tukuchik. Rimashpayni tukuy kallarin, chaykamalla nishpayni tukuy tukurin. Kashkani wañushka. Chaymanta kawsarishkani. Chasna kashpayni kankuna chaypi kawsak runaynikunata rimani:

9 Ñuka riksini kasuwashkaykichirayku sinchita parisihushkaykichita. Yachani nima imayu kanaykichita. Chasna mana imayu kashpaykichipas ñukata kirishpa kawsahushkaykichirayku achka imayushinallatata kankichi. Chaymanta yachani shuk israel runakuna kankunamanta millaypata rimashkankunata. Yaya Diospa akllashkan runakuna kanchi nishpa rimanahun. Chasna rimashpankunapas supayta kushichik runakunami kanahun.

10 Kankuna ima parisinaykichita yachashpaykichipas ama manchaychichu. Supaykunapa apun shuk kankunata karselpi satichinka kamananpa shutipachu kasuwak kankichi manachu nishpa. Chasnami kankunaka shuk punchakunata parisinaykichi tiyan. Kankunata wañuchinayashpankunapas alita sinchikuriychi kawsanaykichikama mana sakishpa kasuwanaykichipa. Chasna kashpaykichimi kankunata yaykuchisha wiñaypa ñukawa kawsanaykichipa.

11 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika manami wiñaypa parisinaykichipa wichuy tukunkichichu. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Pérgamo llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

12 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Pérgamo llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami chay ishkanti parti wiluyu sablitashina charik kankunata rimani:

13 Ñuka yachani supaykunapa apun amuyashkan llaktapi sumakta kamachishkan runakuna chawpipi kawsahushkaykichita. Chasna kashpanpas mana sakishpachu kasuwankichi. Chay llaktaykichipi, maypimi supaykunapa apunpas kawsan ñukamanta tukuy uras rimak Antipasta wañuchirkakuna. Nima chay uras sakishkankichichu ñukapi sinchikurinaykichita.

14 Chasna mana sakishpa kasuwashpaykichipas rikuhuni shukta shukta mana ali rurahushkaykichita. Kankunapa chawpikichipi tiyan mana sakinayakkuna chay Balaam wañupa millaypa yachachishkanta. Chay Balaamka ñawpa yaya rukunchi wañukunapa kuntrankuna apu Balak wañuta yanapashpa kunarka paykunata uchata rurachinanpa. Chasna kunashpan yaya rukunchikunaka Balakta kasushpa mikurkakuna wiwakunapa aychanta, maykankunatami wañuchipayarkakuna yanka dioskunata

kushichinankunapa. Chaymantapas musayanakushpa kawsarkakuna kuntrankunapa yanka dioskunata kushichinankunapa. Chasna rurak runakunallatatami tiyan kankunapipas. Chaymanta tiyan Balaamshina yuyayyu runakuna.
15 Chaymantapas tiyan chawpikichipi nikolaitakunapa yachachishkankunata mana sakinayakkuna.
16 Llakiriychi chay mana ali rurakkunata mana anchuchishkaykichirayku. Kutikashka ñukallata kasuwashpa kawsaychi. Mana kashpaka kunkaymantami kankunata kastigasha. Rimahushpaynilla sabliwa tuksihukshina chay mana ali rurakkunata kulluchisha.
17 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika karashkaykichimi mana riksishkaykichi silumanta mikunata wiñaypa ñukawa kawsanaykichipa. Chaymantapas kushkaykichimi shuk yura rumita mushu shutikichi killkarishkawa. Chay mushu shutikichita nima pi riksinkachu, kankuna apik amukunallami riksinkichi. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Tiatira llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

18 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Tiatira llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani Yaya Diospa Wawan. Ñawinika nina sintihukshinami. Chakinika chuya fierro ninapi pukayachishkashinami. Chasna kashpaynimi kankunata rimani:
19 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Chaymanta yachani ñukata runa masikichikunatapas yuyahushkaykichita. Yachanimi ñukapi alita sinchikuhushkaykichita, chaymanta runa masikichikunata yanapahushkaykichitapas. Parisishpaykichipas mana sampayashpachu alikunata rurashpa kawsahunkichi. Chaymantapas yachanimi puntiru alita rurashkaykichikunamanta kunanka ashwan alikunata rurahushkaykichita.
20 Chasna kashpaykichipas rikuhuni kankuna sakishkaykichita chay warmi Jesabel kankunata yachachinanpa. Yaya Diospa yachayninwami yachachihuni yanka nishpami kankunata llullachishpa yachachihun. Kankunata yachachin yanka dioskunata kushichishpa musayanakunaykichipa, chaymantapas chay yanka dioskunarayku wañuchishkankuna wiwakunapa aychankunata mikunaykichipa.

21 Unay ña payta rimashkani chay millaypa ruranankunata sakishpa ñukatana kasuwananpa. Kunankama mana munanchu musayashpa kawsahushkanta sakinata.

22 Chayraykumi kunan payta sinchi unkuywa kastigasha. Payshina rurashpa kawsakkunatapas sinchitami parisichisha millaypa kawsahushkankunata mana sakishpankunaka.

23 Chaymantapas payta kasukkunataka parisichishpami wañuchisha. Chasna rurashpaynimi tukuy parti kiriwak runaynikuna yachankichi tukuy kankuna runakunapa yuyarihushkaykichita riksinaynita. Chaymantapas yachankichi karan mana alita rurakta kastiganaynita, karan alita rurakta kushichinaynita.

24 Kunanka kankuna chay Tiatira llaktapi chay millaypa yachachishkata mana katikkunata rimani. Kankunaka manami chay warmishinachu supaykunapa apu yuyarishkanta yachakushpa kawsashkankichi. Chasna ña alita kasuwahushkaykichirayku mana ashwanta kankunata kamachinichu.

25 Kayllata kankunata kamachini: Kasushpalla katiwaychi shamunayni punchakama.

26 Parisihushpaykichipas kawsanaykichikama munashkaynita rurashpa kawsashpaykichika kankunatami churasha ñukawa pakta tukuy llaktakunamanta runakunata kamachikkuna kanaykichipa.

27-28 Chasnallatatami Yayaynika ñukatapas churawarka tukuy kay allpapi llaktakunamanta runakunata kamachik kanaynipa. Kankuna ñukawa pakta kamachikkuna tukushpaykichi shuk fierromanta rurarishka barawa tinahata pakihukshina mana kasukkunata sinchita kastigashpa kamachishunchi. Chaymanta pakarihushkapi rikurik ruyunchitashina kankunata kusha. Ñukaka chay ruyunchishinami kani. Imashnami ruyunchika rikurishpan amsaka tukurin, chasnashinami kankunawa kawsak shamushpayni tukuy mana alikuna tukurinankuna tiyan.

29 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

3

Jesukristu Juanta riman Sardis llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

1 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Sardis llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñuka tukuy alikunapi

yanapak Espiritupa amun, chaymantapas chay kanchis istrillakunata charihuk kankunata rimani:
Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Runa masikichikuna kankunamanta alita Yaya Diosta kasukkuna nishpa rimahushpankunapas yachani wañushkashina mana kasuwakkuna kahushkaykichita.
2 Wañushkashina kahushkaykichimanta atariychi. Chaymanta sinchikuchiychi manara wañushkashina kahukkunata, ña wañunalla kahunkuna. Rikuhuni rurahushkaykichika Yayayni Diospa rikushkanpi mana ali kahushkankunata.
3 Yuyariychi kankunata yachachishkankunata. Chayta yuyarishpaykichi alitana shunkuykichipi wakaychaychi. Kuti mushumanta Yaya Diosta kasushpa kawsaychi. Wañushkashina kahushkaykichimanta mana atarishpaykichika shuk shuwa kunkaymanta paktamuhukshina nima pi yuyarihushkanpi kunkaymanta kankunata kastigak shamusha.
4 Kankuna Sardispi kirikkunamanta tiyan masna runalla alita kasuwakkuna. Kankuna chay alita kasuwakkunami churarishkaykichita mana wikiyachikkunashina kankichi. Alita rurashpa kawsashkaykichirayku suma yura churarishka purinkichi ñukawa.
5 Parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika suma yurata churachishkaykichi. Shutikichita mana pichashanchu chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkankunamanta. Chaymantapas Yaya Diospa puntanpi, paypa angelkunapa puntanpipas kankunamanta kushikushpa rimasha alita kasuwashpa kawsashkakuna nishpa.
6 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Filadelfia llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

7 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Filadelfia llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani ucha illa, alillata rurak. Tukuy ñukapa rimashkaynika shutipami. Yayayni Diospa kawsananta tapashpayni nima maykan atipanchu paskanata paywa kawsananpa. Chasnallatatami paskashpayni nima maykan atipanchu tapanata runakuna mana yaykunankunapa. Chasna kashpayni kankunata rimani:
8 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Kankunarayku punkuta paskashpa sakishkani runakunata

yaykuchinaykichipa. Chaytaka nima maykan atipanchu tapanata. Kankuna mana yapa yachayyu kashpaykichipas rimashkaynita kasushpalla kawsashkankichi. Chaymantapas manami ñukamanta rimashkankichichu mana payta riksinchichu nishpa.

9 Llaktaykichipi tiyan supayta kushichik runakuna. Paykunaka llullaysikikuna kashpankuna Yaya Diospa akllashkan runakuna kanchi nishpa yanka rimanahun. Chay runakunata kankunamanta yanka millaypata yuyarishkankunata riksichishpayni puntaykichipi kunkurinkakuna, kankunata yuyahushkaynita yachashpankuna.

10 Kankunaka mana sampayashpa kasuwaychi nishpa rimashkaynita alita kasushkankichi. Chayrayku ñukapas kankunata wakaychashkaykichi mana ñukamanta anchurinaykichipa tukuy kay allpapi kawsak runakunarayku atun parisinakuna paktashpankuna. Chasna paykuna parisinkakuna yachanaynipa millaypata rurahushkankunata sakinkakunachu manachu nishpa.

11 Ñuka ña shamusha. Chasnalla alita kasuwaychi mana nima maykan kankunata kichunanpa kasuwashpalla kawsakkunata Yayayni Dios kunayahushkanta.

12 Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika kankunata orkontashina rurasha wiñaypa Yayayni Diospa wasinpi kawsanaykichipa. Chaymanta kankunapi killkasha paypa shutinta, chaymantapas llaktanpa shutinta. Chay llaktanka kankami silumanta shamuhuk paypa ruranan Mushu Jerusalén shutiyu. Chaymantapas kankunapi killkasha mushu shutinita.

13 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Laodisea llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

14 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Laodisea llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani tukuy Yaya Diospa rimashkanta paktachik. Tukuy ñukapa rimashkaynika shutipami. Tukuy uras Yayayni Dios yachachiwashkanllatami rimani. Yayayni Dios munashpan siluta allpata tukuy chaypi tiyashkakunatapas rurarkani. Chasna kashpaynimi kankunata rimani:

15 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Yachanimi riksiwak kashpaykichipas mana alita kasuwahushkaykichita. Chasna kashpaykichimi nima rupa yakushina nima chiri

yakushina kankichi. Ali kama rupa kanaykichipa mana kashpaka chiri kanaykichipa.

16 Chasna nima rupa nima chiri kahushkaykichirayku kankunataka millashpaynimi wichushkaykichi.

17 Chaymantapas rimahunkichi: Tukuy imayu kanchi. Tukuy uras alilla kawsanchi. Nima ima ñukanchita pishinchu nishpa. Manami yuyarinkichichu imashnami shutipa kankichi. Rikushkaynipika llakiypa kawsakkuna, nima imayu, llatan, wisku runakunashina kankichi.

18 Kankunata kunani: Tapuwaychi chasna mana ali kahushkanchimanta ñukanchita kishpichiy nishpa. Ñukamanta rantiychi ninamanta llukshishka orota rikushkaynipi shutipa imayu kanaykichipa. Chaymanta rantiychi yura churarinata, rikushkaynipi pinkaypa llatan kahushkaykichimanta churarinaykichipa. Chaymantapas rantiychi rimilluta wiskushina kahushkaykichimanta ampirinaykichipa.

19 Kankunata yuyahushkayniraykumi sinchi shimiwa kunani. Mana ali yuyaywa kawsahushkaykichita sakiychi, kutikashka tukuy shunkuykichimanta pacha kasuwanaykichipana.

20 Ñukami wasikichi punkupishina kayashpa chapahuni shunkuykichipi yaykuchiwanaykichipa. Yaykuchiwashpaykichika parihu mikuhukshinami kawsashunchi.

21 Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika imashnami ñukapas Yayayni Diosta kasushpalla kawsashkani, kankunata aputa rurasha ñukawa pakta kamachinaykichipa, imashnami ñukapas Yayaynipa kuchunpi tiyarishpayni apu tukushkani paywa pakta kamachinaynipa.

22 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

4

Silupi Yaya Diosta kushichinankunamanta riman

1 Chaymanta rikuhushkaynillapi muskuypishina rikurkani shuk punku paskarishkata silupi. Chaypi chay kurmitashina sinchita rimawakka kutikashka rimawarka: Sikamuy kayma, rikuchishkayki pasanan kashkata.

2 Chay ratu Yaya Diospa Espíritun sumakta tukuypi yuyachiwarka. Chasna tukushpayni rikurkani silupi Yaya Diospa suma kamachinan tiyarinanta. Chaymantapas rikurkani pay kikinta chay tiyarinanllapi tiyahukta.

3 Payka kashkami mana rikuypa yapa chuya, suma rumi jaspeshina, rumi kornalinashina rikunayu. Paypa tiyarinan muyukta karka shuk chuyahlla tsunki rikuchihuk chuya rumi esmeraldashina killu.

4 Chaymanta chay suma tiyarinan muyukta ishkay chunka chusku apupa tiyarinankunata rikurkani. Chay tiyarinakunapi tiyarishka kahurkakuna ishkay chunka chusku rukukuna. Paykunaka yurata churarishka karkakuna. Chaymantapas umankunapi oromanta tawasampatashina churarishka karkakuna.

5 Yaya Diospa tiyarinanmanta ilampakuna llukshirkakuna, chaymanta rimahushkakuna uyarirka, chaymantapas rayukuna. Chay tiyarinan puntanpi kanchis kaspi llachapawa watarishkakuna sintirkakuna. Chaykunaka rimanayarka Yaya Diospa Espíritun paypa wawankunata tukuy alikunapi yanapak kananta.

6 Chaymantapas tiyarinan puntanpi shuk atun yakushina tiyarka, pasakta rikuypa, espehushina chuya.

Chay tiyarinan muyukta tiyarka chusku chikan rikunayu kawsakkuna. Paykunaka puntan parti washan partipas tapakta ñawinkunawa karkakuna.

7 Chay kawsakkunamanta chay puntiru rikushkaynika tukuyta winsik pumashina rikunayu karka. Chay ishkaynin rikushkaynika llashata aysashpan yanapak kari wakrashina rikunayu karka. Chay kimsaynin rikushkaynika runashina rikunayu karka. Chaymanta chay chuskuynin rikushkaynika atun yachayyu suma anka pawahukshina rikunayu karka.

8 Karan chay chusku kawsakkuna sokta rikrayukuna karkakuna. Chay rikrankuna ukunpi awanpipas ñawinkunaka tapakta karkakuna. Tutanti punchanti mana sampayashpachu rimarkakuna:

A Yaya Dios, yapa ali ucha illami kanki.
Tukuypa apunmi kanki.
Kanka tukuyta atipakmi kanki.
Ñawpamanta pacha tiyak
kunankama kawsakmi kanki,
chaymantapas shamunayki tiyan nishpa.

9 Chasna kamachinan tiyarinanpi tiyahuk tukuy uras kawsak Yaya Diosta karan ratu atunyachishpa yuyashpa agradesishpa kushichirkakuna.

10 Karan chay chusku kawsakkuna kushichihushkankunapi chay ishkay chunka chusku rukukunapas tukuy uras kawsak Yaya Diosta kushichishpa paypa puntanpi kunkurirkakuna yapa alimi kanki nishpa. Chaypina paypa kushkan oromanta tawasampankunatashina

kutichishpa mana kanwa parihuchu kanchi nishpa puntanpi churarkakuna.
11 Kanllami ali kanki Amunchi, Yaya Diosninchi.
Kanllami tukuyta rurashkanki.
Kan munashkaykiraykumi tukuy rurarishka kan.
Chayrayku kanllami suma atun yachayyu kanki.
Tukuy kanllata yuyashpa kushichinanchi tiyan.
Kanllami tukuyta kamachik kanki nishpa chay rukukunaka rimarkakuna.

5

Shuk killka wankurishkata, chaymanta shuk Obeha Maltata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani chay tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa kuska makinpi shuk killka wankurishkata. Chay killka rikushkaynika awanpi ukunpi killkarishkami karka, chaymantapas kanchis parti ratachirishka karka shillkillu apirik wikiwashina mana paskarinanpa.

2 Chaymanta rikurkani shuk atun yachayyu angelta. Payka sinchita rimashpami tapuhurka: ¿Pita ali kan Yaya Diospa puntanpi chay killka wankurishkata wikiwa ratachirishkata pakishpan paskananpa? nishpa.

3 Mana tiyashkachu nima shuk runa, nima shuk angel, nima silupi, nima allpapi, nima allpa ukupi chay killka wankurishkata paskananpa, chaymanta paskashpan leyinanpa.

4 Mana nima pi ali tiyashpan Yaya Diospa rikushkanpi chay killka wankurishkata paskananpa, chaymanta paskashpan leyinanpa, atunta llakirishpayni wakarkani.

5 Chasna wakahushpayni chay rukukunamanta shuk rimawarka: Ama ashwanta wakaychu. Tiyanmi chay wankurishkata paskanata atipakka. Chay yaya rukuykichi Judá wañupa ayllunkunamanta shuk pumashina kuntrankunata winsik runami tiyan. Payka atun apuykichi David wañupa miraymantami. Yaya Diospa kuntranta winsirka. Paymi atipan chay killka wankurishka kanchis parti wikiwa ratachirishkankunata pakishpan paskanata.

6 Chaypi Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntanpi chusku kawsakkuna chay ishkay chunka chusku rukukuna chawpinkunapi shuk Obeha Maltata rikurkani, chaypi shayahukta. Payka rikurirka ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku shuk obeha maltata wañuchishkanchishina. Kanchis kachuyu, kanchis ñawiyu karka. Chay kanchis ñawinkunaka ninayan tukuy parti allpapi kachashkan alikunapi yanapak Yaya Diospa Espíritun.

7 Chay Obeha Maltaka apak rirka chay killka wankurishkata chay kamachinan tiyarinanpi tiyahukpa kuska makinmanta.
8 Chay killka wankurishkata apishpan chay chusku kawsakkuna, chay ishkay chunka chusku rukukunapas paypa puntanpi kunkurirkakuna. Tukuy paykunapa tiyarka arpankuna uyachishpa payta kushichinankunapa. Chaymanta charihurkakuna oromanta matita untakta mishkinlla asnak wikita rupachishpankuna payta kushichinankunapa. Chay mishkihlla asnak kushninka awata sikahushkashinami kanahun ñukanchi kasukkunapa mañahushkanchika Yaya Diosrayku.
9 Chaypi takirkakuna shuk mushu takinata kasna:
Kanllami Yaya Diospa rikushkanpi ali kanki chay killka wankurishkata apinaykipa, chaymanta wikiwa ratachirishkankunata
pakishpayki paskanaykipa.
Kanka tukuy runakunapa uchankunarayku wañushpayki yawarniki shuturirka.
Chasna wañushpaykimi
supaykunapa apunta kichurkanki karan allpamanta shuk runakunata, karan shimita rimakkunamanta shuk runakunata, chaymantapas karan ayllukunamanta shuk runakunata Yaya Diospa wawankuna kanankunapa.
10 Paykunata shuk llaktallapi
kawsak runakunatashina rurarkanki, shuk apullata kasushpa kawsanankunapa.
Chaymanta akllashkanki mañashpa Yaya Dioswa alichak runankuna kanankunapa.
Shuk puncha allpapi kamachinkakuna nishpa.
11 Chaymantana achka angelkunata rikurkani. Shiminkuna uyarishkakunata uyarkani. Paykunaka kahurkakuna chay kamachina tiyarina, chay chusku chikan rikunayu kawsakkuna, chay rukukuna muyukta. Mana yupaypa achka waranka warankakunami karkakuna.
12 Chaypi sinchita rimarkakuna:
Runakunapa uchankunarayku obeha maltashina wañuchirishkalla Yaya Diospa rikushkanpi ali kan tukuy runakuna payta kushichinankunapa.
Payllami ali kan Yayan Dios payta churananpa tukuy kawsakkunata kamachik kananpa.
Payllami ali kan tukuy iman tiyashkata kunanpa.
Payllami ali kan tukuy yachayta kunanpa.
Payllami ali kan Yayan Dios tukuymanta suma atun yachayyu rurananpa.

Payllami ali kan tukuy payta kushichinankunapa nishpa.
13 Chaymantapas tukuy Yaya Diospa rurashkankunaka silupi, allpapi, allpa ukupi, atun yaku ukupipas rimahushkankunata uyarkani kasna nishpankuna:
Akuychi tukuy ñukanchi kawsakkunaka chay kamachinan tiyarinanpi tiyahukta
agradesishpa yuyashpa atunyachishpa kushichishunchi
chay Obeha Maltatapas.
Paykunallami suma atun yachayyu kanahun.
Paykunallami tukuy ñukanchikunata tukuy uras wiñayparayku kamachinahuchun.
Akuychi tukuy ñukanchikuna paykunallata kushichishpa kawsashunchi.
14 Chaypina chay chusku kawsakkunaka rimarkakuna alitami rimashkankichi nishpa. Chaymantapas chay ishkay chunka chusku rukukunaka kunkurishpankuna Yaya Diosta Jesukristutapas atunyachishpa kushichirkakuna.

6

Chay Obeha Maltaka chay kanchis wiki ratachirishkata pakinanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani chay Obeha Maltaka chay kanchis wiki ratachirishkakunamanta puntirunta pakihushkanta. Chasnallapi uyarkani chay chusku kawsakkunamanta shukka rayushina uyarik shimiwa kayahukta ¡shamuy! nishpa.
2 Chasna kayashpan shuk yura kaballu llukshishkanta rikurkani. Chay kaballupa awanpi tiyahukka makinpi shuk balistata charihurka. Chaypina payta apichirkakuna apupa tawasampatashina kuntrankunata winsishkanrayku. Chasna winsik kashpan kuti rirka kuntrankunata winsinanpa.
3 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay ishkaynin wiki ratachirishkata pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta ishkaynin kayahushkanta ¡shamuy! nishpa.
4 Chaypina shuk puka kaballu llukshirka. Chay awanpi tiyahukka kamachirishka karka runakunapa yuyayninkunata waklichinanpa, manana kushilla kawsanankunapa. Chaypi payta shuk atun sablitashina kurkakuna runakunata yuyachinanpa makanakushpa wañunakushpa shukwa shukwa kawsanankunapa.
5 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay kimsaynin wiki ratachirishkata pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta kimsaynin kayahushkanta ¡shamuy! nishpa. Chaypina shuk yana kaballuta rikurkani. Chay awanpi tiyahukka makinpi charihurka shuk balansata.

6 Chaypi chay chusku kawsakkunapa chawpinkunamanta
shuk rimahuktashina uyarkani: Yarkay punchakuna kash-
pan shuk puncha tarawana kullkiwa atipankichi rantinata
shuk kilo mikuna trigullata, mana kashpaka kimsa kilo
pukrikunapa mikuna sebadallata. Ama yanka usuchin-
kichichu chay muyu wirayuta chay vinu tarputapas, yarkay
punchakuna kashpanpas runakunarayku mana pishinanpa.
7 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay chuskuynin wiki
ratachirishkata pakishpan uyarkani chay chusku kawsakku-
namanta chuskuynin kayahushkanta ¡shamuy! nishpa.
8 Chaypina shuk tsala kaballuta rikurkani. Chay awanpi
tiyahukka Wañuy shutiyumi karka. Allpapi paktashpan
achka runakunami wañurkakuna. Payka kamachirishka
karka shuk parti allpapi runakunata wañuchichinanpa.
Chayrayku runakuna paykunapura wañunakushpa
wañurkakuna. Shukkunaka yarkaywa unkuywa wañurkakuna.
Shukkunaka allpapi kawsak animalkunawa wañuchiy
tukurkakuna.
9 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay pichkaynin
wiki ratachirishkata pakishpan rikurkani silupi shuk
wañushkakunapa almankunata. Paykunaka Yaya Diospa
shiminta Jesukristupa rimashkantapas mana sakishpa
kirishkankunaraykumi wañuchiy tukurkakuna. Chasna
wañuchiy tukushpankuna Yaya Diosrayku wiwakunata
rupachina tuchpashina rikunayu ukupi kahurkakuna.
10 Chaypi sinchita rimarkakuna: Tukuyta kamachik Yaya
Dios, ucha illa alillata rurak, tukuy rimashkaykita pak-
tachik ¿ima urasta allpapi kawsakkunata rurashkankuna-
manta tapunki? ¿Ima urasta ñukanchita wañuchik runakunata
kastiganki?
11 Chaymanta paykunata kurkakuna yura churarinata.
Chaypina Yaya Dioska paykunata rimarka: Chapaychira
shuk ratu Jesukristuta shuk kasuk masikichikunapas kanku-
nashina wañuchiy tukunankunakama. Paykunapas akllar-
ishkami kanahun wañuchiy tukunankunapa.
12 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay soktaynin wiki rat-
achirishkata pakishpan rikurkani shuk sinchi allpa kuyuyta.
Chaypina intika yanayarka, imashnami shuk runa ayllun
wañushpan yanata churarin chasna. Purahushka killaka
yawarshinami pukayarka.
13 Chaymantapas achka istrillakuna silumanta
urmarkakuna, imashnami llullu muyukunaka manara
pukuhushpankuna sinchi wayrawa wicharinahun.
14 Siluka shuk kara wankurihushkashinami wankurishpa
chinkarirka. Tukuy urkukunaka islakunapas anchuchiy
tukurkakuna chay kahushkankunamanta.

15 Chayta rikushpankuna tukuy runakuna pakarkakuna.
Atun apukuna, yachayyukunapas, suntalukunapa
apunkunapas, chaymantapas tukuy apukuna pakarkakuna.
Achka imayu runakuna, patronyu mana patronyu
runakunapas, tukuy pakarkakuna. Mana atipashpankuna
sinchikunata shukkunaka uchkukunapi, shukkunaka urku
rumikuna chawpipi pakarkakuna.
16 Chaypina rimarkakuna: Imashnashi urku rumikuna
awanchipi tularinahuma chay kamachinan tiyarinanpi
tiyahuk Yaya Diospa rikuhushkanmanta ñukanchita
pakanankunapa, chay Obeha Maltaka ñukanchita piñarishpa
kastiganayahushkanmantapas.
17 Ñami paktashka Yaya Diospa atun kastiganan punchaka.
Pitaya atipama sinchikunata paypa puntanpi nishpa.

7

Yaya Diospa akllashkan runakuna urintinkunapi killkay tukushkankunamanta riman

1 Tukuy chaykunata rikushkayniwasha chusku angelku-
nata rikurkani, chusku parti silu allpapi tuksirishkakunapi
ñawipura rikunakushpa shayahukkunata. Paykunaka chay
chusku partimanta wayrakunata arkahurkakuna allpapi,
yakupi, kaspikunapi mana nima musyaypata wayrananpa.
2 Kamachirishka kahushpankuna allpata yakuta
waklichinankunapa ña chay wayrakunata kacharinalla
kahurkakuna. Chaypina rikurkani shuk angelta inti
llukshinamanta shamuhukta. Paymi apamuhurka shuk
imata, chaywa shuk runakunapi killkananpa shuklla kawsak
Yaya Dios amunkuna kananta. Chay angelka chay chusku
angelkunatami kaparishpa rimarka:
3 ¡Amara waklichiychirachu allpata, yakuta, nima kaspiku-
nata! Puntiru killkananchira tiyan Yayanchi Diosta kasuk
runakunapa urintinkunapi, paypa kashkankunarayku.
4 Chasna chay runakunapi killkashkanwasha uyarkani
masna runakunami urintinkunapi killkarishka karkakuna.
Tiyarka shuk pachak chusku chunka chusku waranka
runakuna tukuy Yaya Diospa akllashkan runakunapa
ayllunkunamanta.
5-8 Karan chay chunka ishkay ayllukunamanta chunka
ishkay waranka urintinkunapi killkarishka karkakuna. Chay
Judá wañupa miraymanta, Rubén wañupa miraymantapas,
Gad wañupa miraymantapas, Aser wañupa miraymantapas,
Neftalí wañupa miraymantapas, Manasés wañupa mirayman-
tapas, Simeón wañupa miraymantapas, Leví wañupa miray-
mantapas, Isakar wañupa miraymantapas, Sabulón wañupa

miraymantapas, José wañupa miraymantapas, chaymantapas Benjamín wañupa miraymanta tukuy chasnalla urintinkunapi killkarishka karkakuna.

Juan nima yupaypa achka runakunata yura churarishkakunata rikushkanmanta riman

9 Chaymanta nima yupaypa achka runakunata rikurkani silupi. Paykuna karkakuna karan shuk allpakunamanta, karan ayllukunamanta, karan shimita rimakkunamantapas. Tukuy chay nima yupaypa achka runakunaka shayahlla kahurkakuna kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa puntanpi, chay Obeha Maltapa puntanpipas. Tukuy yurata churarishka kahurkakuna. Chaymantapas makinkunapi charihlla kahurkakuna chipati pankakunata Yaya Diosta kushichihushpankuna kuyuchinankunapa.

10 Chaypina kaparishpa rimarkakuna:
Kan tukuyta kamachik Yayanchi Dios,
kan Obeha Malta,
ñukanchikunata kishpichik kankichi nishpa.

11 Tukuy angelkunaka chay Yaya Diospa suma kamachinan tiyarinan, chay rukukuna, chay chusku kawsakkuna muyukta shayahurkakuna. Chaypina chay kamachinan tiyarinan puntapi allpakama kumurishpa kunkurirkakuna Yaya Diosta kushichinankunapa kasna nishpankuna:
12 Alitami kanmanta chay runakunaka rimahunkuna.
Kanllata Yayanchi Dios,
tukuy atunyachishpa kushichinahuchun.
Tukuy rimanahuchun suma atun yachayyu tukuyta yachak kanki nishpa.
Tukuy kanllata agradesinahuchun.
Kanllata tukuy yuyashpa kushichinahuchun.
Tukuyta kamachik kashpayki
kanllata tukuy kasunahuchun.
Tukuy kawsakkunaka rimanahuchun kanllami tukuyta atipak kanki nishpa.
Tukuy uras wiñayparayku chasna kachun.

13 Chaypina chay ishkay chunka chusku rukukunamanta shukka tapuwarka: ¿Yachankichu pikunata chay rikushkayki yurata churarishka mana yupaypa runakunaka, chaymantapas maymantataya shamushkakuna? nishpa.

14 Chasna rimawashpan aynirkani: Manami yachanichu. Kankunallami yachankichi, rimaway pikunataya chay runakunaka nishpa.

Chaypi chay rukuka rimawarka: Chay yurata churarishka runakunaka chay atun parisina punchakunapi kawsashpankuna Yaya Diosta kasushpallami katirkakuna.

Imashnami churarinaykichikunata sumakta taksashpay-
kichi susya illa tukun, chasnashinami chay runakunaka
chay Obeha Malta wañushpan yawarnin shuturishkanrayku
paypi kirishpankuna ucha illa tukushkakuna.
15 Chasna uchankunamanta llakichirishka kash-
pankunami Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntapi
shayahunkuna. Punchanti tutanti wasinpi sirvishpa
kawsanahun. Chasna kawsahushpankunami chay
kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Dioska tukuy uras
paykunawa kawsahushpan alita kuyran.
16 Paykunaka manana yarkankakunachu, nima yaku-
nayankakunachu, Jesukristuta alita riksishkankunarayku
kushillana kawsanahun. Nima intita, nima rupayta
parisinkakunanachu.
17 Chaymanta chay Yaya Diospa kamachinan tiyarinan
puntapi kahuk Obeha Maltaka paykunata alita kuyranka,
wiñaypa kawsayta kuk tukyarik yakuma pushanka chay
yakuta upyashpa kushilla kawsanankunapa. Yaya Dioska
ñawinkuna yakuta chakichishpan manana wakashpa nima
llakishpa kawsankakunachu nishpa.

8

Chay Obeha Maltaka chay kanchisnin wiki ratachirishkata pakishkanmanta riman

1 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay killka wankur-
ishkapa kanchisnin wiki ratachirishkata pakirka. Chasna
pakishpan chawpi urata silupi chunlla tukurka.
2 Chaypina rikurkani chay kanchis angelkunata, Yaya
Diospa puntanpi wiñay shayarinankunapi shayahukkunata.
Karan shukta shuk trompetata kurkakuna.
3-4 Chaymanta rikurkani shuk angelta shuk oromanta
rurarishka apinayu kallanata apamuhukta mishkinlla as-
nak wikita chaypi churashpa rupachinanpa. Chay an-
gelka Yaya Diospa tiyarinan puntapi kahuk oromanta rurar-
ishka tuchpashina mayanpi shayarirka. Chaypi payta achka
mishkinlla asnak wikiwa chapurishkakunata kurkakuna,
chay tuchpashinapi rupachishpan Yaya Diospa runanku-
napa mañashkankunaka paypa rikushkanpi ali kanankunapa.
Chay kushnika tukuy mañashkankunawa pakta Yaya Diosta
kushichishpa angelpa charihushkan kallanamanta awata
rirka.
5 Yaya Dios mañashkankunata aynishpan chay angelka
chay apinayu kallanapi chay tuchpashinamanta shuk piti
nina tsalita untachirka. Chaymanta chay tsalita allpama
wichurka. Chaypina sinchi rayu uyarirka, sinchi ilampa
rikurirka, chaymantapas sinchita allpaka kuyurirka.

Chay kanchis angelkunamanta chusku trompetankunata pukushkankunamanta riman

6 Chaypina chay kanchis angelkunaka trompetankunata alsarkakuna pukunankunapa.

7 Chaypi puntiru angelra trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan tamya chiriwa sinchiyashka bolastukuna ninawa yawarwa chapurishkakuna sinchita allpama urmarkakuna. Chasna urmashpankuna tukuy allpata tukuy sachata kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay kimsamanta shuk parti tupu ruparka, chasnallatata tukuy kawsa kiwakunamantapas.

8 Chaypina ishkaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan shuk atun sintihuk urkushina atun yaku marpi urmarka. Chaypi tukuy chay atun yaku marta kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay kimsamanta shuk parti tupu yawar tukurka.

9 Chasna yawar tukushpan chay atun yaku marpi kawsakkunata yupashpa kimsa parihu muntunpi churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tupu wañurkakuna. Chay atun yaku marpi purik barkukunamanta lanchakunamantapas shuk muntun tupu chinkarirkakuna.

10 Chaymanta kimsaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan shuk atun istrillaka shuk kaspi punkarawa armachirishka sintihukshina silumanta urmarka. Tukuy yakukunata yupashpa kimsa parihu yupashkapi churashpa, chay sintihuk istrillaka chay kimsamanta shuk yupashka tupupi urmarka, chasnallatata yaku umakunapipas.

11 Chay istrillapa shutinka karka Aya. Chasna urmashpan chay yakukunaka aya tukurkakuna. Chay aya yakuta upyashpankuna achka runakuna wañurkakuna.

12 Chaymanta chuskuynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan tukuy intita tukuy killata kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay kimsamanta shuk parti tupu waklirka, chasnallatata tukuy istrillakunamantapas. Chasna waklishpankuna chay parti amsa tukurka. Manana alita punchayachihushpankuna chasnallatata shuk parti tupu puncha tutapas amsa tukurkakuna.

13 Chaymanta shuk ankata rikurkani kuska silu awapi pawarihukta. Chay ankaka sinchita kaparishpa rimarka: Alaw, alaw, alaw chay allpapi Yaya Diosta mana kasushpa kawsakkuna. Chay kimsa manara pukuk angelkunaka trompetankunata pukushpankuna manchaypa parisinakunata parisinkakuna nishpa.

9

Chay kanchis angelkunamanta pichkaynin angelka pukushkanmanta riman

1 Chaymanta pichkaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan rikurkani allpapi shuk istrillashina silumanta urmashkata. Chay urmashka istrillashina kahukta kurkakuna chay supaykunata tapana manchaypa uchku punkupa llawinta.

2 Chaypina chay manchaypa uchkupa punkunta paskarka. Chasna paskashpan chay uchkumanta achka kushni llukshirka atun ninamantashina. Chay kushnika intita amsayachirka wayratapas arkarka.

3 Chay kushnimanta achka atun chilikkunashina llukshishpankuna tukuy allpapi shikwarirkakuna. Chay atun chilikkunaka kamachirishka karkakuna uputintikunashina tuksinankunapa.

4 Chaymanta kamachirishka karkakuna nima kiwakunata, nima tarpukunata, nima kaspikunata waklichinankunapa. Ashwan kamachirishkami karkakuna chay mana urintinkunapi killkarishka runakunata parisichinankunapa.

5 Paykunaka kamachirishka karkakuna chay runakunata mana wañuchinankunapa, ashwan pichka killata parisichinankunallapa. Chasna chay chilikkunaka chay runakunata tuksishpa parisichishpankuna sinchita nanarka shuk uputinti tuksishkashina.

6 Chasna chay runakunaka yapa parisishpankuna rimankakuna imashnashi utkalla wañuynima nishpa. Chasna wañunayashpankunapas mana atipankakunachu wañunata, chay wañunankuna puncha manara paktarishkanrayku.

7 Chay chilikkunaka wañunakunankunapa alicharishka kaballukunashinami parihu kuchupura karkakuna. Umankunapi shuk oromanta tawasampatashina churarishkakunami karkakuna. Uyankunaka rikurirka runakunapa uyankunashina.

8 Chukchankunaka shuk warmipa chukchanshinami karkakuna. Kirunkunaka shuk pumapa kirunshinami karkakuna.

9 Chaymanta shuk aserumanta rurarishka arkana kamisata churarishkakunashinami karkakuna. Pawahushpankuna rikrankunaka achka kaballukuna wañunakunapa karrokunata aysashpa rihukkunashinami yapa sinchita uyarirkakuna.

10 Chay chilikkunapa chupankunapi shuk uputinti kashashinami karkakuna. Chay kashankunawa atiparkakuna runakunata tuksinata. Chasna tuksishpankuna pichka killata chay runakunata parisichirkakuna.

11 Chay chilikkunapa kamachik apunkunaka chay supaykunata tapana manchaypa uchkuta kuyrak karka. Paypa shutinka karka hebreo shimipi Abadón. Chaymanta griego shimipi shutinka karka Apolión, chayka rimanayanmi waklichik.
12 Chasna chay chilikkunaka tuksishpankuna chay puntiru manchaypa parisinami paktarirka. Chaymanta ishkay manchaypa parisinakunarami tiyan.

Chay kanchis angelkunamanta soktaynin angelka pukushkanmanta riman

13 Chaymanta soktaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan uyarkani chay Yaya Diospa puntanpi kahuk oromanta rurarishka tuchpashina chawpimanta shuk rimahushkata.
14 Chaypina chay rimahukka chay soktaynin trompetata pukuk angelta rimarka: Chay Eufrates atun yaku mayanpi chusku watarishka angelkunata paskakriy nishpa.
15 Chaypina chay angelka paskak rirka chay chusku watarishka angelkunata. Paykunaka alicharishka karkakuna chay ura, chay puncha, chay killa, chay wata tukuy runakunata yupashpa kimsa parihu muntunpi churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tuputa wañuchinankunapa.
16 Chaymanta uyarkani maytukuy suntalukunami kaballupi wañunakuk rinkakuna. Ishkay pachak waranka warankakunami karkakuna.
17 Tukuy kaykunata rikuhushkaynillapi muskuypishina rikurkani. Chay kaballukunapi purihuk runakunaka aserumanta arkana kamisata churarishkami karkakuna. Paykunapa kamisankunaka karkakuna ninashina puka, silushina killu, asufrishina killuwa pintarishka muruhlla. Chay kaballukunapa umankunaka shuk pumapa umanshinami karkakuna. Shiminkunamantaka nina kushni asufriwa llukshirka.
18 Chay llukshihuk nina kushni asufriwa tukuy runakunata yupashpa kimsa parihu muntunpi churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tupu wañurkakuna.
19 Chay kaballukunaka shiminkunamanta llukshihushkankunawa chupankunawapas wañuchik karkakuna. Chay chupankunaka machakuyashina rikurirkakuna. Chay machakuyakunapa umanwashina runakunata waklichirkakuna.
20 Chay kishpishka runakunaka chay wañuykunata rikushpankunapas millaypata rurashpa kawsahushkankunata mana sakirkakunachu. Supaykunata kasushpa kushichishpa katirkakuna. Chay oromanta, kullkimanta, bronsemanta, rumimanta, kaspimanta, mana rikuk,

nima uyanata atipak, nima purinata atipak runakunapa rurashkankunata Yaya Diostashina mañashpa katirkakuna.
21 Chaymanta mana sakirkakunachu runa masinkunata wañuchinata, nima supaykunata kayashpa ruranankunata. Chaymanta mana sakirkakunachu musayanakushpa kawsanankunata, nima shuwanankunatapas.

10

Shuk angel uchilla killka wankurishkata apamushkanmanta riman

1 Chaymanta atun yachayyu angelta rikurkani, shuk puyu chawpipi silumanta uraykumuhushkata. Uman awapika shuk tsunki rikurirka. Uyanka intishinami rikurirka. Chankanmanta chakinkama shuk nina sintihukshina rikurirka.
2 Makinpi shuk uchilla killka paskarishkata apamurka. Chaypina kuska chakinwa atun yaku marpi, lluki chakinwa allpapi shayarik shamurka.
3 Chasna shayarik shamushpan shuk pumashina sinchita kaparirka. Chasna kaparihushkanpi kanchis kuti rayuka sinchita uyarirka. Chay rayukunaka shuk rimahushkashinami uyarirkakuna.
4 Chay rayu rimahushkata killkanayashpayni silumanta uyarkani shuk shimi rimawahushkata: Ama killkaychu chay kanchis kuti rayu uyarihushkapi uyashkaykita. Wakaychay yuyaykillapi mana nima pi yachananpa nishpa.
5 Chaypina chay rikushkayni angelka atun yaku marpi allpapipas shayahukka kuska makinta awama alsarka tukuy yachanankunapa chasnahushkanllapi rimananka shutipa kananta.
6 Chasna makinta alsashpan rimarka: Tukuy uras kawsak, siluta allpata atun yaku marta, tukuy chaykunapi tiyakkunatapas rurak Yaya Dios kastigawachun kasna rimanaynika mana shutipa, kashpanka: Kunanka Yaya Dioska mananami chapannachu. Ñami tukuy rimashkanta paktachihun.
7 Chay kanchisnin angel trompetanta pukunan uras paktashpan tukuy Yaya Dios runakunawa ruranantа yuyarishkanka paktarinkami, imashnami ñawpa paypa yachayninwa yachachikkunata rimarka nishpa.
8 Chaymanta chay Yaya Diospa puntanpi kahuk mesamanta rimahukka kutikashka silumanta rimawahushkata uyarkani kasna nishpa: Apakriy chay killka paskarishkata, chay atun yaku marpi allpapipas shayahuk angel makinpi charihushkata.
9 Chasna rimawashpanmi chay angelta tapuk rirkani: Chay killkarishkastuta kuway nishpa. Chaypina chay angelka

kuwashpan rimawarka: Kaykaya. Apashpayki mikuy. Chayta mikushpayki shimikipika mapa mishkishinami kanka. Wiksayki ukupika aya tukushpanmi nanachinka.

10 Chaypina chay killkarishkastuta chay angelmanta apishpayni mikurkani. Chasna mikushpayni shiminipi shuk mapa mishkishina karka. Mikushkayniwasha wiksayni ukupika aya tukushpan nanachiwarka.

11 Chaypina chay angelka rimawarka: Kanmi runakunata kutikashka rimanayki tiyan pasananmanta. Achka llaktakunapi kawsak runakuna parisinankunamanta rimanayki tiyan, chaymanta achka muntun runakuna karan muntun chikan shimita rimakkuna parisinankunamanta, chay runakunata kamachik apunkuna parisinankunamantapas rimanayki tiyan nishpa.

11

Ishkay ali yachachikkunamanta riman

1 Chasna muskuypishina rikuhushkaynillapi shuk tupuna kaspita kuwashpan shuk rimawarka: Kay kaspiwa Yaya Diospa wasinta tupukriy. Chay wasinpi rupachina tuchpashinatapas tupukriy. Chaymantapas chaypi Yaya Diosta kushichishpa mañahuk runakunata yupakriy.

2 Chay Yaya Diospa wasinmanta ashwan kanchama pampa kincharishkataka mana tupunkichu. Chay pampa kincharishkapika Yaya Diosta mana kasuk runakunami yaykushpankuna amuyankakuna. Chasnallatatami chay runakunaka Yaya Diospa llaktan Jerusalenta amuyashpankuna chusku chunka ishkay killata waklichinkakuna nishpa.

3 Chaymanta Yaya Dioska rimawarka: Waklichinankuna uras chay ñukamanta alita yachachik ishkay runaynikunataka yachaynitami kusha runakunata pasananmanta rimashkaynita yachachinankunapa. Paykunaka churarishka kankakuna llakihuk churarishkashina runakuna uchankunata yuyarinankunapa. Chasna churarishka chay shuk waranka ishkay pachak sokta chunka punchata runakunata yachachinkakuna nishpa.

4 Chasna Yaya Dioska rimawashpan yacharkani chay ishkay yachachikkunaka chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik wañukunaka tukuy allpapi kamachik Yaya Diospa puntanpi rikushkankuna ishkay olivos kaspikuna ishkay lamparinkunapas kanankunata.

5 Maykan runakunapas chay ishkay yachachikkunata millaypata ruranayashpankunaka Yaya Dios paykunata kuyrashpan shiminkunamanta ninatashina llukshichinka

llampu kuntrankunata rupachinanpa. Tukuy paykunata millaypata ruranayak runakunaka wañunankuna tiyan.

6 Chay ishkay yachachikkuna Yaya Diospa yachayninwa atipankakuna tamyata arkanata Yaya Diospa shiminta yachachihushkankuna tukurinan punchakama. Chaymanta atipankakunami tukuy yakukunata yawarta ruranata. Chaymantapas masna kutipas atipankakuna tukuy manchaypata rurashpa runakunata parisichinata uchankunata yuyarinankunapa.

7 Chaymanta chay ishkay yachachikkunaka yachachihushkankunata tukuchishpankuna chay supaykunata tapana uchkumantami shuk manchaypa animalshina rikunayu llukshimunka. Chasna llukshimushpan chay animalka chay ishkay yachachikkunata chiknishpan kallarinka wañunakunata. Chaypi paykunata winsishpa wañuchinka.

8 Chasna paykunata wañuchishpan chay yachachikkunapa aychankunata wichunkakuna chay Jerusalén llaktapa ñampi chawpipi. Chay llaktallapillatatami paykunapa Amunkunata kruspi wañuchirkakuna. Chaypi kawsak runakuna chay Babilonia atun llaktapi kawsakkunashina millaypata rupashpa Yaya Diosta mana kasushpa kawsankakuna. Chaymantapas Sodoma llaktapi kawsakkunashina Egipto allpapi kawsakkunashina millaypakunata rurashpa kawsankakuna.

9 Chasna chay ishkay yachachikkuna wañuchiy tukushkankunawasha kimsa puncha chawpita tukuy partimanta runakuna chay ishkay wañushkakunapa wichurishka aychankunata rikunkakuna. Tukuy ayllukunamanta, tukuy chikan shimita rimakkunamanta, tukuy allpakunamantapas runakuna aychankunata rikunkakuna. Chasna chay wichurishka aychankunata rikushpankuna manami munankakunachu nima pi paykunata pampanankunapa.

10 Chay ishkay yachachikkuna wañushpankuna tukuy llaktakunapi kawsak runakuna atunta kushikunkakuna manana paykunata killachishkankunarayku, imashnami killachishpa kawsapayarkakuna millaypata rurashkankunata yuyachishpankuna. Chasna kushikushpankuna fiestata rurashpa regalukunata shukta shukta kunakunkakuna.

11 Chay ishkay yachachikkunapa aychankuna kimsa puncha chawpita wichurishka kashpankuna Yaya Dioska wañushkankunamanta kawsachimurka. Chaypina atarimurkakuna. Chasna atarimushkankunata rikushpankuna runakunaka atunta mancharishpa kiparirkakuna.

12 Chaymanta uyarkakuna silumanta shuk sinchi shimiwa chay ishkay yachachikkunata rimahushkata ¡sikamuychi kayma! nishpa. Chaypina puyu ukupi siluma rirkakuna. Chay paykunata chiknik runakunaka rihushkankunata rikurkakunami.
13 Chasna siluma rishpankuna shuk sinchi allpa kuyuy tiyarka. Chasna allpa kuyurishpan chay llaktapi wasikunata yupashpa chunka parihu muntunpi churashpa, chay chunkamanta shuk muntun tupu wasikuna tularishpankuna urmarkakuna. Chaypi kanchis waranka runakunami wañurkakuna. Chay wañuymanta kishpishka runakunaka manchaywa kiparishpankuna chay silupi kawsak Yaya Diosta atun yachayyumi kanki nishpa rimarkakuna.
14 Chasnami chay ishkaynin manchaypa parisinaka ña paktarirka. Chaymanta utkallami kimsaynin manchaypa parisinaka paktarinka.

Chay kanchisnin angelka trompetanta pukushkanmanta riman

15 Chaypina chay kanchisnin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan achka sinchita kaparishpa rimahushkakunata uyarkani kasna nishpa:
Kunan shuti Yaya Diosninchika paypa Kachashkan Kishpichikwa pakta ña tukuy allpapi kawsak runakunata kamachinata kallarishkakuna.
Kunanmanta pachami
wiñayparayku kamachinkakuna.
16 Chaypina Yaya Diospa puntanpi apupa tiyarinankunapi tiyahuk ishkay chunka chusku rukukunaka allpakama kumurishpankuna payta kushichishpa atunyachirkakuna:
17 A Yaya Dios,
Tukuypa apunmi kanki.
Tukuyta atipak kanki.
Ñawpamanta pacha tiyak,
kunankama kawsak kanki.
Kunan atun yachaykita rikuchishpayki kallarishkanki kamachinata.
Chayrayku kanta atunta agradesinchi.
18 Tukuy llaktakunapi kawsak runakuna kanta mana kasunayashpa yapa piñarirkakuna.
Chasna piñarishpankuna
ñami kanpapas piñarinayki punchaka paktarishka.
Ñami paktarishka tukuy wañushkakunata kawsachishpayki rimanaykipa pimi kastigarinka, pimi kishpinka nishpa.
Ñami paktarishka tukuy runaykikunata alita rurashkankunarayku kushichinayki punchaka.

Kanpa yachaykiwa shimikita alita yachachikkunata kushichinki.
Chaymantapas tukuy kanta kasuk yuyak runakunata kushichinki, mana imananchu
yachayyu mana yachayyu kashpankunapas.
Ñami paktarishka kay allpapi waklichishpa kawsak
runakunata kastiganayki punchaka.
Parisichishpa kawsashkankunarayku paykunana wiñaypata parisinankuna tiyan nishpa.

19 Chasna chay rukukunaka rimashpankuna rikurkani silupi Yaya Diospa wasinpa punkun paskarihukta. Paypa wasin ukupi rikurkani chay Yaya Diospa kamachishkankuna ñawpa killkarishkapa wakaychanan maletata orowa armachirishkata. Chasna chay wasi punkuka paskarishpan sinchi ilampakuna rikurirkakuna, sinchita rimashkashinami uyarirka, chaymantapas sinchi rayukuna uyarirkakuna. Chay urasllatatami sinchi allpa kuyuy tiyarka. Chaymanta achka tamya chiriwa sinchiyashka bolakuna sinchita urmarkakuna.

12

Juanka shuk warmita, shuk manchaypa purawashina rikunayutapas rikushkanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani silupi shuk manchariypa suma rikunayuta, Yaya Diosta kasuk runakuna pasanankunamanta yachachinayahushkata. Chay rikushkaynika shuk warmi karka intiwa wankurishka, imashnami shuk llachapawa. Chay warmipa chakin ukupi rikurkani killata. Chaymantapas umanpi rikurkani chunka ishkay istrillakunamanta rurarishka tawasampatashina.

2 Chay warmika chichu kashpan ña wawayananpa wiksan nanahushpan sinchita kaparirka.

3 Chaymantapas rikurkani silupi shuk yapa manchaypa rikunayuta, supaykunapa apun ruranamanta yachachinayahushkata. Chay rikushkaynika chakiyu puka purawashinami karka, kanchis umayu, chunka kachuyu. Chay kanchis umankunapika apupa tawasampankunatashina churarishka karka.

4 Chay purawashina manchaypa rikunayuka tukuy istrillakunata yupashpa kimsa parihu yupashkapi churashpa, chay kimsamanta shuk yupashka tupu istrillakunata chupanwa silumanta allpama urmachirka. Chaymanta chay purawaka chay wawayanalla warmipa puntanpi shayarirka wawayashpan wawanta mikunanpa.

5 Chaypina chay warmika shuk kari wawata wawayarka.
Chay wawanka tukuy llaktakunamanta runakunata shuk
puncha fierromanta rurarishka barawa sinchita kamachi-
nan tiyan. Chay purawaka chay wawata mikunayashpan
Yaya Dios payta pusharka kamachinan tiyarinan puntama
paywa pakta kamachinanpa.
6 Chasna Yaya Dios wawanta pushashpan mamanka chun-
lla chakishka allpama mitikurka. Chaypi Yaya Dioska shuk ali
kawsanata payrayku alicharka chaypi payta shuk waranka
ishkay pachak sokta chunka punchata wakaychananpa.
7 Chaykunata rikushkayniwasha silupi rikurkani achka
kallarihushkakunata makanakunata. Chay angelkunapa
atun kamachik angel Miguelmi tukuy paypa kamachinan
angelkunawa pakta makanakurkakuna chay purawashina
rikunayu supaykunapa apunwa, tukuy paypa kamachinan
supaykunawapas siluta amuyanayahushpankuna.
8 Chasna makanakushpankuna chay purawaka tukuy
kamachinan supaykunawa paktami makay tukurkakuna.
Chayraykumi silumanta wichuy tukushka karkakuna,
supaykunapa apun manana Yaya Diosta runakunamanta
rimak rinanpa mana ali rurashkankunata, nima tukuy
runakunata kamachinanpa.
9 Chay purawaka chay ñawpamanta pacha runakunata llul-
lachishpa kawsak machakuyami. Paypa shutinka Washan-
chakmi, chaymanta shuk shutinka Yaya Diospa Kuntran
Supaykunapa Apunmi. Payka tukuy runakunata llullachik
kan. Paymi tukuy kamachinan supaykunawa pakta allpama
wichuy tukurka.
10 Chaymanta uyarkani silupi sinchi shimiwa
rimahushkata kasna:
Kunan shuti ñami Yayanchi Dioska wawankunata supayku-
napa apunta kichushkanta rikuchin.
Kunan ñami atun yachayninta rikuchihun.
Ñami kallarishka kamachinata.
Chaymantapas Kachashkan Kishpichiktapas ña churashka
paywa pakta kamachinanpa.
Kunan shuti ña supaykunapa apunka silumanta wichuy
tukushka.
Manara wichuy tukushpan
Yayanchi Diosta kasuk masinchikunamanta punchanti tu-
tanti mana alita rurashkankunata rimak ripayarka.
11 Chay Obeha Maltaka wañushpan yawarninka shuturirka
Yaya Dios tukuy payta kasukkunata llakichinanpa.
Chay Yaya Diosta kasuk masinchikunaka yawarnin shutur-
ishkanpi sinchikushkankunarayku chay supaykunapa
apunta winsirkakuna.

Chaymanta Yaya Dios paykunata kishpichishkanta rimashpa kawsashkankunarayku chay supaykunapa apunta winsirkakuna.
Chaymantapas winsirkakuna
runakuna wañuchihushpankunapas mana sakishpa Yaya Diosta kasushkankunarayku.
12 Chasna supaykunapa apunta winsishkankunaraykumi akuychi atunta kushikushunchi tukuy silupi kawsakkuna.
Alaw tukuy allpapi kawsak runakuna. Kankunaraykuka atuntami llakirinchi, chay supaykunapa apun kankunama uraykushkanrayku. Payka yachashpan runakunata kamachihushkan ña tukurihushkanta yapa sinchita piñarishka nishpa.
13 Chasna chay purawashina rikunayuka allpama wichuy tukushpan kallarirka chay warmi kari wawata wawayashkata wañuchinayashpa katinata.
14 Chasna payta katishpan Yaya Dioska chay warmita atun ankapa rikrankunata kurka, pawashpan chay chunlla chakishka allpama pakak rinanpa. Maypimi Yaya Dioska payrayku alicharka, chaypi kimsa wata chawpita payta karashpa wakaycharka chay purawaka mana apinanpa.
15 Chaypina chay purawaka shiminmanta achka yakuta kacharka chay warmita sinchita shutuhuk yakuwa chinkachinanpa.
16 Chasna chay manchaypa yakuta kachashpan allpaka chay warmita yanapashpa paskarirka. Chaypina chay purawapa kachashkan yakuka llampu yaykurka.
17-18 Chasna chay purawaka mana atipashpan chay warmita wañuchinata sinchita piñarirka. Chasna piñarishpan tukuy chay warmipa mirayninkunawa makanakuk rirka. Chay mirayninkunaka Yaya Diospa kamachishkanta Jesukristupa yachachishkantapas mana sakishpa kasuk runakunami kanahun.

13

Juanka ishkay manchaypa animalkunata rikushkanmanta riman

1 Chasna chay purawaka piñarishpan atun yaku mar mayanpi shayarirka. Chaypina shuk manchaypa animalta chay yakumanta llukshimuhukta rikurkani. Chay animalpas chay purawashina kanchis umayu chunka kachuyumi karka. Karan kachunpika apupa tawasampatashinami churarishka karka. Chay kanchis umankunapika Yaya Diosta yapa piñachik chay animalpa shutinkuna killkarishka karkakuna.

2 Chay animal rikushkaynika shuk yana pumashina rikunayumi karka. Chakinkunaka osopashinami karkakuna. Paypa shiminka shuk atun pumapashinami karka. Chaypina chay purawaka payta kurka atun yachayninta runakunata sinchita kamachinanpa.

3 Chay pumashina rikunayuka shuk umanpi wañuypa pitirishkayumi karka. Chaymanta chay pitirishkanka ampirishka karka. Tukuy allpapi kawsak runakunaka chay wañuypa pitirishkanmanta ampirishkanta rikushpankuna manchararirkakuna. Chasna wañuyta winsik kashkanta rikushpankuna payta kirishpa katirkakuna.

4 Chaymantapas chay manchaypa purawashina rikunayuta kushichishpami kawsarkakuna, chay manchaypa animal yakumanta sikamushkata yachayninta kushkanrayku. Chaymanta chay yakumanta sikamushka animaltapas kushichishpa kawsarkakuna: Mana tiyanchu nima shuk kanshina atun yachayyuka. Nima maykan atipanchu kanta winsinata nishpa.

5 Chay purawaka yachayninta kushpan chay manchaypa animalka pay kikinta atunyachishpa Yaya Diosmanta millaypata rimashpa kawsarka. Yaya Dioska payta sakirka chusku chunka ishkay killakunata munashkanta rurashpa kawsananpa.

6 Chaypina Yaya Diosta pukllachishpa paymanta millaypata rimashpa kawsarka. Yaya Diospa kawsananmanta paywa pakta silupi kawsakkunamantapas millaypata rimashpa kawsarka.

7 Chaymanta Yaya Dioska sakirka akllashkan runakunawa makanakushpan chay animalka winsinanpa. Chasna winsishpan tukuy ayllukunamanta runakunata, tukuy chikan shimita rimak runakunata, tukuy allpakunamanta runakunatapas kamachikmi tukurka.

8 Chaypina tukuy allpapi kawsak mana Yaya Diosta kasuk runakunaka payta kushichishpa kawsankakuna. Paykunapa shutinkunaka manami killkarishkachu kahunkuna chay Yaya Dioswa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi. Chay killkaka ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku wañushka Obeha Maltapami kan. Chaypika Yaya Dioska kay munduta rurashkanmanta pachami paywa kawsak runakunapa shutinkunaka killkarishka kanahun.

9 Maykankunachari uyanahun kay rimahushkaynita
alita shunkunpi wakaychachun:
10 Yaya Dios munashpan
shukkunata apishpa karselpi
churanankunapa, chaykunaka karselma rinankuna tiyan.

Yaya Dios munashpan
shukkunata sabliwa wañuchinankunapa,
chaykunaka sabliwa wañuchiy tukunankuna tiyan.
Chasna parisinakuna tiyashpan ñukanchi Yaya Diospa akllashkan runakunaka payllata yuyashpa mana sakishpa alita paypi sinchikunanchi tiyan.
11 Chaymanta rikurkani shuk animalshina rikunayuta allpa ukumanta llukshimuhukta. Chay animalka obeha maltashina ishkay kachuyumi karka. Chasna obeha maltashina kachuyu kashpanpas paypa rimananka chay manchaypa purawapa rimananshinallatatami karka.
12 Chay animalka tukuy chay wañuypa pitirishkanmanta ampirishka animalpa munashkanta rurashpa kawsarka, payshina yachayyullatata kashpan. Chasna tukuy allpapi kawsak runakunata yuyachirka chay ampirishka animalta kushichishpa kawsanankunapa.
13 Chasna chay ampirishka animalta yanapashpan tukuy runakunapa rikushkankunapi atun yachaywa nima ima uras rikushkankunata rurarka. Ninatapas silumanta allpama urmachirka.
14 Chasna Yaya Dios sakishkanrayku chay animalka chay ampirishka animalpa rikushkanpi atun yachaywa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurashpan tukuy allpapi kawsak runakunata llullachirka. Chasna runakunata llullachishpan chay sabliwa wañuypata pitirishkanmanta kawsarishka animalshina rikunayuta rurachirka chayta runakuna kushichinankunapa.
15 Chaymanta chay animalka Yaya Dios sakishkanrayku chay kushichishkankunata shuk kawsashina rimakta rurarka. Chay rurachishkan animalshina rikunayuta mana mañak runakunataka wañuchichirka.
16 Chaymanta kamachirka tukuy runakuna mana kuska makinpi kashpanka urintinkunapi killkarishka kanankunapa. Tukuy kamachirishka karkakuna killkarinankunapa, yachayyu mana yachayyu runakunapas, kullkiyu mana kullkiyu runakunapas, chaymanta patronyu mana patronyu runakunapas.
17 Maykan runakunami mana killkarishkachu karkakuna mana atiparkakunachu rantinata nima rantichinata. Tukuy runakuna kamachirishka karkakuna chay animalpa shutinwa, mana kashpaka paypa shutinpa numerunwa killkarinankunapa.
18 Kaykunamanta rimashkaynita asirtanaykichipaka Yaya Diosmanta yachayta munankichi. Chay yachaywa alita yachakuychi yachanaykichipa pimi kan chay pitirishkanmanta ampirishka manchaypa animalka, mana kankunata

llullachinanpa. Paypa shutinpa numerunka rimanayan shuk runapa shutinta. Chay numerunka sokta pachak sokta chunka soktami.

14

Juanka Yaya Diosta kasuk runakuna shuk mushu takinata takihushkankunata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta chay Obeha Maltata rikurkani maypimi Yaya Diospa llaktanka, chay Sion urkupi shayahushkata. Chaymanta shuk pachak chusku chunka chusku waranka runakunatami paywa pakta tantaylla kahukkunata rikurkani. Chay runakunapa urintinkunapika chay Obeha Maltapa shutin killkarishka karka, paypa Yayanpa shutinpas.

2 Chaymantapas uyarkani silumanta shuk atun yaku urkumanta urmahuktashina. Chayllatatami shuk sinchi rayushina uyarirka. Chaymantapas karka achka takishpa arpankunata waktahushkashina yapa suma.

3 Chay achka runakunaka Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntanpi, chay chusku kawsakkunapa, chay ishkay chunka chusku rukukunapa puntankunapipas shuk mushu takinata takirkakuna. Chay shuk pachak chusku chunka chusku waranka runakunalla atiparkakuna chay mushu takinata yachakunata, tukuy allpapi kawsak runakunamanta paykunalla uchankunamanta kishpichirishka kashkankunarayku.

4 Chay Yaya Diosta kasuk runakunaka chay runa masinkunapa rurashkankuna yanka dioskunata manami kushichirkakunachu. Paykunaka kay allpapi Yaya Diosllatami kasushpa kawsarkakuna. Chaymantapas chay Obeha Maltata alita kasushpa katirkakuna. Chay Obeha Maltaka chay runakunata tukuy allpapi kawsak runakunamanta supaykunapa apunta kichurka paypa Yayan Diospapas kanankunapa.

5 Chasna kashpanmi Yaya Diospa rikushkanpika ucha illa kanahun, nima shuk llullata rimashkankunata tarishkachu.

Juanka kimsa angelkunapa rimashkankunata uyashkanmanta riman

6 Chaymanta rikurkani shuk angelta kuska silu awapi pawarihukta. Chay angelka tukuy allpapi kawsak runakunata yachachirka tukuy uras chasnalla rimak Yaya Diospa ali shiminta runakunata kishpichinanmanta. Tukuy allpakunapi kawsak runakunata, tukuy ayllukunamanta runakunata, tukuy chikan shimita rimak runakunatapas yachachirka.

7 Chay angelka sinchita kaparishpami rimarka: Ñami Yaya
Dioska tukuy payta mana kasuk runakunata kastiganan
uraka paktarishkana. Chayrayku Yaya Diosta manchashpa
alita kasuychi. Payllatana yuyashpa kushichiychi. Paymi
siluta, allpata, atun yaku marta, tukuy yaku umakunatapas
rurarka. Chayrayku payllata kushichishpa mañaychi.
8 Chasna rimashkanwasha shuk angelna tukuy millay-
pata rurachik runakuna chinkarinankunamanta rimarka.
Chay runakunata yanka shutiyachishpan chay ñawpa mil-
laypakunata rurachik runakunapa llaktan Babiloniata ri-
marka kasna: Ñami chinkarirkana chay Babilonia atun
llaktaka. Ñami chinkarishkana. Chay Babilonia llaktapi
kawsak runakunaka mana sakinayashpa tukuy millaypaku-
nata rurarkakuna. Chasna rurashpankuna tukuy allpapi
kawsak runakunata llullachishpa yachachirkakuna payku-
nata katishpa yuyay illashina tukuy millaypakunata ru-
ranankunapa. Paykunata yachachirkakuna Yaya Diosta
sakishpa yanka dioskunata kushichishpa kawsanankunapa,
imashnami shuk warmi kusanta sakishpan shukwa shukwa
kawsakshina.
9-10 Chasna chay ishkaynin angel rimashkanwasha
shuk angelna sinchita kaparishpa rimarka: Yaya Dioska
atunta piñarishpa kastiganan tiyan chay pitirishkanmanta
ampirishka animalta kushichishpa, payshina rikunayu
rurarishkata mañashpa kawsak runakunata. Chaymantapas
alimi nishpa urintinkunapi, shukkunaka makinkunapi
chay animalpa shutinwa killkarishpankuna mana
llakichishpachu sinchita kastiganan tiyan. Paykunaka chay
Obeha Maltapa tukuy paypa angelkunapa puntankunapi
nina asufriwa sintihukpi atunta parisinkakuna.
11 Chasna Yaya Dios paykunata kastigashpan chay man-
chaypa animalta kushichik, chay animalshina rikunayuta
mañak, shutintapas killkarishka runakunaka wiñayparayku
parisinkakuna. Mana samashpachu punchanti tutanti chay
nina asufriwa sintihukpi parisinkakuna.
12 Tukuy chayta yachashpaykichi kankuna Yaya Diospa
wawankuna mana sampayashpa alita sinchikunaykichi
tiyan. Yaya Diospa kamachishkankunata alita kasushpa
Jesukristullapi sinchikushpa kawsanaykichi tiyan nishpa.
13 Chaymanta shuk rimawahushkata silumanta uyarkani:
Kay rimanaynita killkay. Kunanmanta pacha kushillami
kankakuna Jesukristupi kirishpa wañukkunaka nishpa.

Chasna rimashpan Yaya Diospa Espiritunka aynirka:
Ari. Chasna wañuk runakunaka parisinankunamantami
samankakuna, manana parisinkakunanachu. Jesukristuta

alita kasushkankunaraykumi Yaya Dioska paykunata kushichinka nishpa.

Juanka Yaya Dios tukuy payta mana kasuk runakunata kastigananta rikushkanmanta riman

14 Chaymanta rikurkanimi shuk yura puyuta. Chay yura puyupa awanpi rikurkani shuk runashina rikunayu tiyahukta. Paypa umanpika oromanta tawasampatashina churarishkami karka. Makinpika shuk sablitashina wiluyu kumurishkata apamurka.

15 Chaypina Yaya Diospa wasinmanta shuk angel llukshimurka. Allpapi kawsak runakunata muyukunatashina rikushpan sinchita kaparishpa chay yura puyupa awanpi tiyahukta rimarka: ¡Ñami pallanayki uraka paktarishkana! Chay allpapi muyukunaka ñami pukushkakuna pallanaykipa. Chayrayku chay wilu sablikiwa pallakriy nishpa.

16 Chaypina chay yura puyupa awanpi tiyahukka chay allpapi muyukunata sablinwa pitishpan pallarka.

17 Chaymanta chay silupi kahuk Yaya Diospa wasinmanta shuk angelna llukshimurka. Chasna llukshimushpan paypas shuk sablitashina wiluyu kumurishkata apamurka.

18 Chaymanta Yaya Diospa wasinpi kahuk tuchpashina ukumanta shuk angelna llukshimurka. Payka Yaya Diospa churashkan karka ninawa tukuy munashkanta ruranapa. Allpapi kawsak runakunaka millaypata rurashkankunawa pukushka uva muyukunatashina rikushpan chay wilu sablitashina apamuk angeltaka sinchita kaparishpa rimarka: Chay sablikiwa allpapi kahuk uva chakrakunamanta muyukunata pallakriy, ñami pukushkakuna nishpa.

19-20 Chaypina chay angelka chay wilu sablinwa allpapi kahuk uvakunataka pitishpa pallarka. Chasna pallashpanna churarka llakta kanchapi shuk atun kincharishkapi chaypi saru saruy tukunankunapa. Yaya Dios runakunata yapa piñarishkanrayku chasnashina kastigay tukunkakuna. Chasna saruy tukushpankunana uva churanankunamanta yakunka llukshimuhukshina yawar llukshimurka. Chasna kashpanmi rikurkani achka yawar untarishkata kimsa pachak kilometro tuputa kaballukunapa kunkan sikin awankama.

15

Juanka kanchis kastigak angelkunata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta shuk atun manchariypata silupi rikurkani pasananmanta yachachiwashkata. Chay rikushkaynika

karkakunami chay kanchis angelkuna runakunata kastiganankunapa rihukkuna. Paykunaka paktachinkakunami runakunapi kanchis atun parisinakunata. Chasna mana alita rurak runakunata kastigashpankunara Yaya Diospa piñayninka pasarinka.
2 Chaymantapas rikurkani shuk atun yakutashina pasakta rikuypa espehushina chuya. Chay yakushina rikunayuka ninawa chapurishkashina karka. Chay chuya yakushina mayanpika chay manchaypa animalta mana kushichik runakunami shayahurkakuna. Paykunaka chay animalshina rurarishka rikunayuta mana mañakchu karkakuna. Chaymantapas mana killkarishkachu karkakuna chay animalpa shutinwa, nima numerunwapas. Chasna Yaya Diospa kuntrankunata mana kasushpa winsishpankuna Yaya Diospa kushkan arpankunawa payta kushichishpa chaypi shayahurkakuna.
3 Yaya Dios paykunata kishpichishkanmanta takirkakuna, imashnami Yaya Diosta kasuk Moisés wañupas ñawpa takirka. Chaymantapas uchanchikunarayku wañushka Obeha Maltaka kishpichik kananmanta takirkakuna kasna:
A Yaya Dios, tukuy rurashkaykikunaka manchariypa alikunami kanahun.
Kanka tukuypa apunmi, tukuyta atipakmi kanki.
Alikunallata rurak kashpayki
tukuy runakunata rurashkanchikunamanta chasnallami tapunki.
Alita rurashkakunataka kishpichinki.
Mana alita rurashkakunataka kastiganki.
Manami shukta shukmanta ashwanta valichinkichu.
Tukuy rimashkaykika shutipami kan.
Tukuy llaktakunapi kawsak runakunata kamachikmi kanki.
4 Kanllami ucha illa alillata rurak kanki.
Chayrayku tukuy runakuna
kantaka manchananchi tiyan.
Kanmi tukuypa apun kanki.
Tukuy runakuna kanta atunyachishpa kushichinanchi tiyan.
Tukuy llaktakunapi kawsak runakunaka alillata rurak kanaykita rikunkakuna.
Chayrayku kanta kushichishpa mañak rinkakuna nishpa.
5 Chaymanta rikurkani silupi Yaya Diospa wasin ukupi kwartun paskarihushkata.
6 Chay wasi ukumanta chay kanchis parisinakunawa kastiganapa rihuk kanchis angelkunaka llukshimurkakuna. Paykunaka suma yura chuya churarishkakunami karkakuna. Pichunkunapika oromanta chumpita watarishkami karkakuna.

7 Chaypina Yaya Diospa puntanpi chusku kawsakkunamanta shukka chay kanchis angelkunata oromanta rurarishka matita kurka, karan shukta shuk matita. Chay matikunaka chay tukuy uras kawsak Yaya Diospa sinchi piñaynin untakta karkakuna.
8 Chaypina tukuy Yaya Diospa wasin ukupi kushni tukurka, suma atun yachayyu tukuyta atipak Yaya Dios chaypi kahushkanrayku. Chasna tukushpan nima pi atiparkachu chay wasinpi yaykunata chay angelkuna tukuy chay kanchis kastigukunata paktachinankunakama.

16

Juanka kanchis angelkuna kanchis kastigukunata paktachishkankunata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta uyarkani Yaya Diospa wasinmanta chay kanchis angelkunata sinchita rimahushkata: Talik riychi chay kanchis matikichikunata Yaya Diospa sinchi kastigananta chay allpapi paktachinaykichipa.
2 Chaypina chay puntiru angelka matinta allpapi talik rirka. Chasna talishpan tukuy chay manchaypa animalpa shutinwa killkarishka, payshina rikunayu rurarishkata mañak runakunaka shuk yapa nanak mana ampiriypa llagawa unkurkakuna.
3 Chaymanta chay ishkaynin angelka matinta atun yaku marpi talik rirka. Chasna talishpan yakuka ismu yawar tukurka, imashnami shuk wañushka runapa yawarninshina. Chasna tukushpan tukuy chay yakupi kawsakkunaka wañurkakuna.
4 Chaymanta chay kimsaynin angelka matinta tukuy shutuk yakukunapi tukuy allpa ukumanta tukyarik yakukunapipas talik rirka. Chasna talishpan chay yakukunapas yawar tukurkakuna.
5 Chasnallapi uyarkani chay yakukunata kuyrak angelka Yaya Diosta rimahushkanta kasna:

A Yaya Dios, chasna tukuy mana ali rurak runakunata kastigashkaykirayku yachanchi alillata rurak kanaykita.
Kanka ucha illami kanki, ñawpamanta pacha tiyak, kunankama chasnalla kawsanki.
6 Chay runakunaka kanpa yachaykiwa yachachikkunata wañuchirkakuna.
Chaymantapas uchankunamanta pichashkayki runaykikunamanta shukkunata wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka.
Chayrayku chay wañuchik runakunata kastigashpa yawar yakuta upyachichishpayki alita rurashkanki nishpa.

7 Chasna yakukunata kuyrak angelka rimashpan Yaya
Diospa wasinpi kahuk tuchpashinamanta kasna rimahukta
uyarkani:
Ari, chay angelka alitami rimashka.
Tukuypa apun, tukuyta atipak Yaya Diosmi kanki.
Chay mana alita rurak runakunata kastigashpayki alitami
rurashkanki nishpa.
8 Chaymanta chay chuskuynin angelka matinta intipi talik
rirka. Chasna talishpan intika runakunata ninashina ru-
pachishpan sinchita nanachirka.
9 Chasna runakunata rupachishpanpas paykunaka
mana uchankunamanta llakirirkakunachu Yaya Diostana
kasunankunapa. Paykuna atunta kastigarishpankunapas
mana munarkakunachu atun yachayninta yuyarishpa
paytana kushichishpa kawsanata. Ashwan chay
parisinakunata paktachik Yaya Diosmanta chiknishpa
rimarkakuna payka mana alichu nishpa.
10 Chaymanta chay pichkaynin angelka matinta chay
manchaypa animalpa kamachinan tiyarinanpi talik rirka.
Chasna talishpan tukuy chay manchaypa animalta kasuk
runakunapa llaktankunaka amsa tukurka. Chaypina tukuy
runakunaka manchaywa sinchi nanaywa kallunkunata
kanirirkakuna.
11 Chasna sinchi nanayta parisishpankunapas mana
sakirkakunachu millaypata rurahushkankunata. Ashwan
llagankunawa inti rupachishkawa amsawa yapa
parisishkankunarayku silupi kawsak Yaya Diosmanta
chiknishpa rimarkakuna payka mana alichu nishpa.
12 Chaymanta chay soktaynin angelka matinta chay Eu-
frates atun yakupi talik rirka. Chasna talishpan chay
yakuka llampu chakirirka. Chasna yakuka chakirishpan
atun ñampishina tukurka inti llukshinamanta atun apukuna
tukuy suntalunkunawa chayta shamunankunapa.
13 Chaypina rikurkani kimsa saposhina rikunayu
supaykuna llukshihushkakunata. Shuk supayka chay
manchaypa purawapa shiminmanta llukshimurka.
Shuk supayka chay manchaypa pumashina animalpa
shiminmanta llukshimurka. Shuk supayna chay manchaypa
animalta yanapakpa shiminmanta llukshimurka.
14 Chay kimsa supaykunaka atun yachaywa achka
nima ima uras runakuna rikushkankunata rurashpami
kawsankakuna. Chasna rurashpankuna tukuy allpapi
kamachik atun apukunata suntalunkunawa pakta
llullachishpa tantachinkakuna. Paykunata tantachinkakuna
tukuyta atipak Yaya Diospa atun kastiganan punchapi
wañunakunankunapa.

15 Chaypina uyarkani Jesukristuka rimawahushkanta
kasna: Alita uyaway. Ñukaka shamushami kunkaymanta,
imashnami shuk shuwaka paktan nima pi yuyarihushkanpi.
Kushilla kankakuna maykan runakunami alita kasuwashpa
shamunaynita chapanahun. Chasna kasuwashpa
shamunaynita chapahushpaykichika kankichimi
tukuy uras churarishkaykichita alita kuyrarihukshina.
Chasna kashpaykichika shamunayni uraska mana
pinkarinkichichu, imashnami shuk runa pinkarin llatanta
tarik shamushpanchi nishpa.
16 Chaypina rikurkani chay kimsa supaykunaka tukuy
apukunata suntalunkunawa pakta tantachihushkankunata
chay pampa hebreo shimipi Armagedón shutiyupi.
17 Chaymanta chay kanchisnin angelna matinta wayrapi
talik rirka. Chasna talishpan Yaya Diospa wasinpi kamachi-
nan tiyarinanmanta uyarkani sinchita rimahushkata kasna:
Kaywami Yaya Dioska tukuy mana alita rurak runakunata
kastigananta tukuchin nishpa.
18 Chasnallapi tiyarka ilampa, sinchi rayu, sinchi allpa
kuyuypas. Runakuna allpapi kawsashkankunamanta
pachami nima ima uras tiyarkachu chasna sinchi allpa
kuyuyka.
19 Chasna tukuy allpaka sinchita kuyushpan Yaya Diospa
kuntrankunapa atun llaktaka kimsa piti tukurka. Tukuy all-
pakunapi atun llaktakuna piti piti tukurkakuna. Yaya Dioska
chay Babilonia atun llaktapi kawsak runakunapa yapa mil-
laypata rurashkankunata mana kunkarkachu. Chayrayku
atunta piñarishpanmi paykunata sinchita kastigarka.
20 Tukuy islakuna tukuy urkukunapas llampu
chinkarirkakuna.
21 Silumanta achka tamya chiriwa sinchiyashka atun
bolakuna sinchita urmarkakuna. Chay bolakunaka
chusku chunka kilo parti llasharkakuna. Chasna
Yaya Dioska paykunata sinchita kastigashpanpas
uchankunamanta mana llakirirkakunachu. Ashwan chay
wañuymanta kishpishka runakunaka chay bolakunawa
yapa parisishkankunarayku Yaya Diosmanta chiknishpa
rimarkakuna payka mana alichu nishpa.

17

Juanka shuk puta warmishina llaktata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta chay kanchis matikunata talik angelkuna-
manta shukka rimawak shamurka: Shamuy, kanta rikuchi-
naynipa Yaya Dioska chay achka yakukuna chawpipi tiyahuk

tukuyta millaypata rurachik putashina llaktata kastigananta.
Chay llaktapi kawsakkunaka Yaya Diosta sakishpankuna
llaktankunaka shukwa shukwa kawsak puta warmishina
yanka diosunata kushichik tukurka.
2 Tukuy allpapi kamachik atun apukunaka chay putawa
ishkayyashpa millaypata rurashpa kawsarkakuna. Chayp-
ina tukuy allpapi kawsak runakuna chay putashina llakta-
manta yachakushpankuna sinchi vinuwa machashkashina
yanka dioskunata yuyashpa kawsarkakuna nishpa.
3 Chasna chay angelka rimawashkanwasha Yaya Diospa
Espíritu sumakta tukuypi yuyachiwashpan chay angelka
shuk chunlla chakishka allpama apawarka. Chaypina
rikurkani shuk warmita chay manchaypa animalpa
awanpi tiyarishpan chay animalta purichihushkanta.
Chay animalka pukami karka. Chaymantapas kanchis
umayu, chunka kachuyu karka. Yaya Diosta yapa piñachik
shutinkuna tapakta killkarishka karka.
4 Chay warmika shuk apu warmishina suma puka
ankashta churarishkami karka. Oromanta rurarishkata,
yapa chaniyu chuya rumimanta rurarishkata, yapa chaniyu
yura chuya wallkatapas churarishkami karka. Makinpika
shuk oromanta rurarishka pusilluta apamurka. Chay
pusillunpika millanayaypa ismu tiyarka rikuchinanpa
chay warmi millaypa yuyayyu, tukuy millaypakunata rurak
uchasapa kananta. Chasna kashpanmi achka runakunata
millaypakunata yuyachin Yaya Diosta sakishpa yanka
dioskunatana kushichinankunapa.
5 Chaymanta urintinpika shuk mana riksiypa shutin kil-
lkarishka karka. Chay shutinka rimanayan tukuyta atipak
Babilonia llakta. Shukwa shukwa kawsak putashina yanka
dioskunata kushichinayashpa Yaya Diosta sakikkunapa ma-
man. Tukuy millaypakunata rurak runakunapa maman.
6 Chay warmika Yaya Diospa akllashkan runakunapa Je-
sukristumanta rimashkakunapa yawarninwa machashka
karka. Paykunata yapa chiknishpan wañuchipayarka. Chasna
chay llaktata rikushpayni yapa mancharirkani.
7 Chasna mancharishka kahushkaynipi chay chunlla
allpama apawak angelka rimawarka: Ama manchariychu.
Ñukami rimashkayki imatami ninayan chay warmi
rikushkaykika, chaymanta purichihushkan kanchis umayu,
chunka kachuyu animal rikushkaykika.
8 Chay rikushkayki manchaypa animalka ñawpami kawsa
karka. Kunanka manana kawsannachu. Chaymanta chay
supaykunata tapana manchaypa uchkumanta llukshimush-
pan kuti rikurinka. Chaymantana wiñaypa kastigarinka.

Chay uras tukuy allpapi kawsak Yaya Diosta mana kasukkunaka chay wañushka kashkanmanta kawsarimushka animalta rikushpankuna mancharinkakuna. Chay runakunapa shutinkunaka Yaya Dios allpata rurashkanmanta pacha mana killkarishkachu kanahun chay wiñaypa paywa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi nishpa.

9 Chay angelka yachachiwashpalla katirka: Kay rimahushkaynita asirtanaykichipaka alita yuyarikkuna kashpaykichipas Yaya Diosmanta yachayta munankichi. Chay manchaypa animalpa kanchis umankunaka ninayan kanchis urkukuna. Chay urkukunapimi chay warmika tiyahun. Chaymanta chay kanchis umankunallatata ninayan kanchis atun apukuna.

10 Chay kanchis atun apukunamanta pichka manana kamachinahunchu. Kunanka soktayninmi kamachihun. Chay kanchisnin apuka manara tiyanrachu. Pay shamushpanka mana unaytachu kamachinka.

11 Chaymanta chay manchaypa animalka, maykanmi ñawpa kawsarka kanmi pusaknin shuk atun kamachik. Kunanka mana kawsanchu, chaymanta kuti shamunan tiyan. Payka chay kanchis apukunashinami kan. Shamushpanka shuk ratumantami wiñayparayku kastigarinka.

12 Chay rikushkayki manchaypa animalpa chunka kachunkunaka kanahunmi chunka manara kamachik atun apukuna. Paykunaka shuk ratu chay manchaypa animalwa pakta kamachinkakuna.

13 Chay chunka apukunaka shuk yuyayllawa kashpankuna chay manchaypa animalta atun apunkunata rurankakuna.

14 Chaypina chay chunka apukunaka chay Obeha Maltawa makanakunkakuna. Chasna makanakushpankuna chay Obeha Maltaka tukuy payta kasukkunawa pakta chay apukunataka winsinkakuna. Chay Obeha Maltaka tukuy kamachikkunamanta atun kamachikmi, tukuy atun apukunamanta atun apumi. Payta kasuk runakunaka Yaya Diospa akllashkan runakunami, payta mana sakishpa kawsakkuna nishpa.

15 Chaymanta chay angelka rimawashpalla katirka: Chay rikushkayki yakukunaka, maypimi chay puta warmi tiyahukta rikushkanki, kanahunmi achka llaktakunapi kawsak runakuna, achka chikan shimita rimak runakuna.

16 Chay rikushkayki manchaypa animal, chay chunka kachunkunapas chay puta warmishina llaktata chikninkakuna. Tukuy imankunata kichushpankuna shuk warmi llatantashinami sakinkakuna. Paypa aychantapas mikunkakuna. Puchurishkata llampu rupachinkakuna.

17 Chasna ruranankunapa Yaya Dios paykunata
yuyachirka paypa munashkanta paktachinankunapa. Chay
chunka apukunaka shuk yuyayllawa kashpankunami
chay manchaypa animalta apunkunata rurankakuna.
Chasna chay animalta kasunkakuna Yaya Diospa rimashkan
paktarinankama.
18 Chay puta warmika kanmi tukuy allpakunamanta atun
apunkunata kamachik llakta nishpa.

18

Chay Babilonia atun llakta tukurinanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani shuk angel silumanta uraykumuhushkata. Payka yapa atun yachayyumi karka. Intishina
punchayachik kashpan tukuy allpata punchayachirka.
2 Chaypina sinchita kaparishpan rimarka: Ñami tukurishka millaypata rurachik runakunaka Babilonia atun llakta
nishkaka. Ñami tukurishkana. Supaykunapa kawsanankunami tukushkana. Tukuy runakunapa chiknishkan millaypa
mana mikuypa pawakkunapa wasinkuna tukushka.
3 Chay Babilonia manara tukurishpan tukuy
allpakunamanta runakuna chaypi kawsak runakunamanta
yachakushpankuna sinchi vinuwa machashkashina
tukuy millaypakunata rurashpa kawsarkakuna. Tukuy
allpapi kamachik atun apukunaka chay Babiloniapi
kawsakkunawa ishkayyashpa Yaya Diosta sakishpa yanka
dioskunatana kasurkakuna, shuk warmi kusanta sakishpan
shukwa shukwa kawsakshina. Chay llaktapi kawsak
runakunaka tukuy imata munarishpankuna mana riksiypa
achka suma imakunata rantishpa kawsashkankunarayku
tukuy llaktakunamanta wirakuchakunaka yapa kullkiyu
tukurkakuna nishpa.
4 Chaymanta uyarkani silumanta rimahushkata: Kankuna
kasuwak runaynikunaka chay llaktamanta llukshiychi mana
chay llaktapi kawsak runa masikichishina millaypata ruranaykichipa. Mana munanichu paykunawa pakta kastigay
tukunaykichipa.
5 Ucha rurashkankunata yapa mirachirkakuna. Yaya
Dioska tukuy chay millaypata rurashkankunataka manami
kunkarishkachu nishpa.
6 Chaymanta chay kastigak angelkunata rimarka: Chay
runakunataka rantipaychi imashnami runa masinkunata rurarkakuna. Chasna rantipahushpaykichi ishkay kuti ruraychi. Runakunata millaypata rurachishkankunamanta ishkay
kuti parisichiychi.

7 Paykunataka sinchi nanaywa llakiywa parisichiychi.
Achka imayu kashkankuna tuputa, paykuna kikin atun-
yashkankuna tuputa rantipaychi. Paykunaka shunkunku-
napika yuyarinahun: Shuk atun apushina suma kawsananpi
tukuy parti kamachishpa kawsanchi. Manami kanchichu
shuk mashintushina pukri llakiypa. Nima ima uras llakiyta
parisishunchichu nishpa.
8 Chasna yuyarishkankunaraykumi kunkaymanta
shuk punchallapi kastigarinkakuna unkuywa, yarkaywa,
llakiywa. Chaymanta ninawa rupachiy tukunkakuna.
Chasnami tukuypa apun Yaya Dioska atun yachayyu
kashkanrayku paykunata kastiganka.

9 Chay tukuy allpapi kamachik atun apukunaka
paykunawa pakta yanka dioskunata kushichishpa achka
suma imakunayu kawsashpankuna chay llaktapa kushninta
rikushpankuna llakiywa kaparishpa wakankakuna.
10 Paykunapas chasna parisinankunata manchash-
pankuna karumantalla rikushpankuna rimankakuna: ¡Alaw,
alaw, sinchi kamachik Babilonia atun llakta! Kunkaymanta
ña kastigarinayki uraka paktashka nishpa.

11 Tukuy partimanta wirakuchakunapas llakiywa
kaparishpa wakankakuna: ¡Alaw, manana tiyannachu
apamushkanchita rantik runakunaka! nishpa.
12 Paykunaka orota, kullki ruranakuna fierrokunata,
tukuy maku yapa chaniyu chuya rumikunata, yapa
chaniyu yura chuya wallkakunatapas apamushkakuna.
Chaymanta suma llapchastu yura llachapa lino tarpumanta
awarishkata, yapa chaniyu chuya llachapa sedata,
puka ankash apukunapa churarinan llachapakunatapas
apamushkakuna. Chaymanta suma mishkinlla
asnak kaspikunata, suma chaniyu elefantekunapa
kirunkunamanta rurarishka imakunata, suma sedroshina
valik kaspikunamanta, bronsemanta, fierromanta, marmol
suma muru rumikunamanta rurarishka imakunatapas
apamushkakuna.
13 Chaymanta kanelata, shuk mishkinlla asnak kakunaku-
nata, yanka diosninkunarayku rupachina wikikunata, mirra
kaspimanta mishkinlla asnak wikita, perfumitapas apa-
mushkakuna. Chaymanta vinuta, mikunankuna aseiteta,
suma harinata, trigutapas apamushkakuna. Chaymanta
wakrakunata, obehakunata, kaballukunata, kaballukunapa
aysanankuna karrokunatapas apamushkakuna. Chaymanta
runakunatapas apamushkakuna rantichinankunapa.
14 Chaypina chay llaktata rimankakuna: Mananami
mikunkichinachu chay mishki muyukunata, maykanku-

natami yapa munaripayarkankichi. Tukuy suma imakunata charishkaykichika, chaywa atunyashpa rikuchishkaykichikunaka tukurirkakunana. Nima ima uras tarinkichinachu nishpa.

15-16 Tukuy chaykunata rantichik runakunaka chay llaktamanta kullkiyashpankuna paykunapas chasna kastigarinankunata manchashpankuna karumantalla rikunkakuna. Chaypina llakiywa sinchita kaparishpa wakankakuna kasna: ¡Alaw, alaw, atun llakta! Kanmi shuk warmi suma yura linomanta churarishkashina karkanki. Shuk apushina puka ankashta churarishkashina karkanki. Orota, yapa chaniyu yura chuya wallkakunata, suma chuya rumikunatapas churarishkashina karkanki.

17 Imashnataya kunkaymanta tukuy suma imaykichikunanti tukurishkanki nishpa.

Tukuy atun yaku marpi lanchakunata purichikkuna, chaypi tarawakkuna, chaypi rihukkunapas mancharishpankuna karullapimi kiparinkakuna.

18 Chay rupahushka llaktapa kushninta rikushpankuna kaparinkakuna: Kunanka manana tiyannachu chasna suma atun llaktaka nishpa.

19 Sinchita llakirishkankunarayku pulbuta apishpankuna umankunapi churankakuna. Chasna rurashpa sinchita kaparishpa wakankakuna kasna: ¡Alaw, alaw, atun llakta! Tukuy ñukanchi atun yaku marpi purik lanchayukunaka kanmanta kullkiyarkanchi yapa imakunayu kashkaykirayku. Kunanka kunkaymantami tukurishkanki nishpa.

20 Kankunaka tukuy silupi kawsakkuna kushikuychi chay llakta tukurishkanrayku. Kankuna tukuy Yaya Diospa runankuna, paypa shiminta yachachikkuna, paypa yachayninwa pasananta rimakkunapas kushikuychi Yaya Dios chay llaktata kankunata parisichishkanmanta kastigashpa rantipashkanrayku nishpa.

21 Chaypina shuk yapa ursayu angelta atun rumita alsahushkanta rikurkani. Chay rumika kashka yapa atun llasha triguta kutana rumishina. Chayta alsashpan atun yaku marpi wichushpan rimarka: Chasnami wichuy tukunki, Babilonia atun llakta. Nima ima uras kuti rikurinkinachu.

22 Nima ima uras kutikashka kanpi takishpa arpakunata waktankakunachu, nima flautata, nima trompetata pukunkakunachu, nima imata takishpa uyachinkakunachu. Nima ima uras kutikashka kanpi tarawak runakunaka tiyankachu, nima kawsanaykichipa mikunaykichi triguta kutana uyarinkachu.

23 Nima ima uras kutikashka kanpi lamparinka sintinkachu, nima runakuna kasarahushpankuna

kushikuhushkankunaka uyarinkachu. Wirakuchaykikunaka kullkinkunawa tukuy allpapi apukunata kamachirkakuna. Suma ali rikurinayu kashkaykiwa tukuy llaktakunamanta runakunata llullachishkanki kanshina millaypata rurashpa kawsanankunapa.
24 Kanpi Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka, chaymanta shuk runankunatapas wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka. Uchayumi kanki tukuy allpapi runakunata wañuchishkankunamanta nishpa.

19

Silupi Yaya Diosta takishpa kushichishkankunamanta riman

1 Chaymanta uyarkani mana yupaypa achka sinchita rimahukkunata silupi kasna:
Tukuy Yaya Diosta kushichiychi.
Yayanchi Diosllami runakunata kishpichik kan. Payllami suma atun yachayyu, tukuyta kamachik kan.
2 Millaypata rurakkunata kastigan,
alita rurakkunata kishpichin.
Chasna alita rurak kashpanmi chay puta warmishina kahuk llaktata kastigarka, tukuy allpapi kawsak runakunata mana ali kawsananta yachachishkanrayku.
Payta kastigashpan Yaya Dios payta kasuk runakunata wañuchishkanmanta rantiparka nishpa.
3 Chaymanta kuti rimarkakuna:
Tukuy Yaya Diosta kushichiychi chay millaypa llaktaka wiñayparayku rupahushpan kushnihushkanrayku nishpa.
4 Chaypina chay ishkay chunka chusku rukukunaka, chay chusku kawsakkunapas kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa puntanpi kunkurishpankuna payta atunyachishpa kushichirkakuna. Chay achkakunapa rimashkankunata uyashpankuna aynirkakuna:
Alitami rimashkankichi.
Tukuy Yaya Diosta kushichinahuchun nishpa.
5 Chaymanta Yaya Diospa tiyarinan kuskamanta shuk rimahushkata uyarkani:
Tukuy kankuna Yaya Diosninchita yuyashpa kasukkuna payta kushichiychi.
Tukuy kankuna yachakkuna mana yachakkunapas payta kushichiychi nishpa.

Jesukristu payta kirikkunawa tantarishpan fiesta tiyananmanta riman

6 Chaymanta kuti uyarkani chay achka rimahushkakunata.
Shuk atun yaku urkumanta urmahukshina, chaymantapas
sinchi rayushina uyarirka kasna:
Tukuy Yaya Diosta kushichiychi. Tukuypa apunmi, tukuyta
atipak Yaya Diosninchika ña kamachinata kallarishka.
7 Akuychi kushikushunchi.
Shunkunchimanta pacha atunta kushikushunchi.
Payta yuyashpa kushichishunchi.
Kunanka Obeha Maltapa kasaranan punchaka ñami paktar-
ishka.
Payta kirik runakuna
shuk kwintachishka warmishina ñami alicharishka
kahunkuna paywa wiñaypa kawsanankunapa.
8 Suma yura chuyahlla linomantashina Yaya Diospa
kushkanta churarishkami kahunkuna nishpa.
Chay suma lino ninayan Yaya Diospa runankunapa alita
rurashpa kawsashkankuna.
9 Chasna chay achka rimahushkankunata uyashkayni-
washa chay rimawashkaka kuti rimawarka: Kay
rimahushkaynita killkay. Kushillami kankakuna chay Obeha
Maltapa kasaranan fiestama kayashkankunaka nishpa.
Chaymanta rimawashpalla katirka: Kay rimashkaynika
Yaya Diospa rimashkanmi. Tukuy paypa rimashkanka
shutipallami nishpa.
10 Chasna rimawashkanta uyashpayni paypa puntanpi
kunkurirkani payta atunyachishpa kushichinaynipa.
Chaypina payka rimawarka: Ama chasna rurawaychu.
Ñukapas kanshina Yaya Diosta kasuk, chaymantapas
kanshina Jesukristupa yachachishkanta alita katik
runakunashinallatatami kasuk kani. Payllata kushichiy.
Chay Jesukristupa yachachishkanka tukuy Yaya Diospa
yachayninwa yachachikkunata yuyachikmi kan nishpa.

Chay yura kaballupi tiyahuk winsishkanmanta riman

11 Chaymanta silu paskarishkata rikurkani. Chaypi shuk
yura kaballuka rikurirka. Paypa awanpi kahukka Tukuy
Uras Alita Paktachik shutiyu, chaymantapas Tukuy Paypa
Rimashkanka Shutipami kan nishpa shutiyu. Alillata
rurak kashpan millaypata rurakkunata kastiganka, alita
rurakkunata kishpichinka, chaymantapas kuntrankunawa
makanakun.
12 Paypa ñawinkunaka shuk nina sintihukshinami rikurirka.
Umanpika churarishka karka winsik apu kananta rikuchik
achka tawasampakunatashina. Chaymantapas shuk
shutinka mana asirtaypawa killkarishka karka, payllami
asirtarka.

13 Paypa churarishkanka llampu yawarwa arma-
chirishkami karka. Paypa shutinka karka Yaya Diospa
Yuyayninta Riksichik.
14 Paypa washalla tukuy silupi kawsak paywa pakta kun-
trankunata winsikkuna yura kaballukunapi tiyarishpa kati-
hurkakuna. Tukuy paykunaka suma yura linomanta churar-
ishkami karkakuna.
15 Paypa shiminmantaka llukshirka ishkay wiluyu
sablishina tukuy llaktakunamanta payta mana kasuk
runakunata chaywa winsinanpa. Chaymanta chay
runakunata fierromanta rurarishka barawa sinchita ka-
machinka. Uvakunata sarushpa yakunta surkuhukshinami
paykunataka kastiganka. Chasna kastigashpan tukuyta
atipak Yaya Diospa piñayninta riksichinka.
16 Paypa awaniru churarishkanpika chankanpipas
shutinka killkarishkami karka kasna: Tukuy Atun
Apukunamanta Atun Apumi, Tukuy Kamachikkunamanta
Atun Kamachikmi nishpa.
17 Chaymanta rikurkani intipi shayarihuk angelta. Payka
chawpi silupi pawak ankakunataka sinchita kaparishpan
rimarka: ¡Uraykuychi, tantariychi Yaya Diospa achka kasti-
gashkan runakunapa aychanta mikunaykichipa!
18 Mikuk riychi atun apukunapa aychanta, suntalukunapa
apunkunapa aychanta, sinchi mana manchak runakunapa
aychanta, chaymantapas kaballukunapa aychanta, payku-
nata purichik runakunapa aychanta, tukuy shuk runakuna-
papas, patronyu mana patronyu, yachayyu mana yachayyu
runakunapa aychanta. Tukuy Yaya Diospa kuntrankunapa
aychankunata mikuk riychi.
19 Chaymanta rikurkani chay manchaypa animalta tukuy
atun apukunawa suntalunkunawa tantarishka kahukku-
nata. Chasna tantarishka kahurkakuna chay yura kaballupi
tiyahukwa tukuy payta katikkunawapas makanakunanku-
napa.
20 Chaypi chay manchaypa animalta runakunata llullachik
yanapakninwa pakta apirkakuna. Chay yanapakninka atun
yachaywa nima ima uras rikushkankunata rurashkanwa
runakunata llullachipayarka. Chasna runakunata
llullachishpan killkarishka karkakuna chay animalpa
shutinwa, chaymantapas payshina rikunayu rurarishkata
kushichirkakuna. Chasna chay manchaypa animalta
yanapakninwa pakta apishpankuna kawsakunata chay
asufriwa sintihuk mana wañuk ninama wichurkakuna.
21 Chaymanta tukuy atun apukuna suntalunkunawa
pakta chay yura kaballupi tiyahukpa shiminmanta
llukshihuk sablishinawa wañuchiy tukurkakuna. Chasna

wañushpankuna tukuy allpapi kawsak ankakunaka saksaktami mikurkakuna.

20

Jesukristuta kirikkuna paywa pakta shuk waranka watata kamachinankunamanta riman

1 Chaymanta rikurkani shuk angelta silumanta urayku-muhukta. Makinpi apamurka chay supaykunata tapana manchaypa uchku punkupa llawinta, chaymantapas shuk atun kadenata.

2 Chaypina chay manchaypa purawata apirka. Chay pu-rawaka chay puntiru Yaya Diospa rurashkan runakunata Llullachik Machakuyami. Shuk shutinka Washanchakmi, chaymanta Yaya Diospa Kuntran Supaykunapa Apunmi. Chay angelka payta apishpan kadenawa watarka shuk waranka watarayku.

3 Chasna payta watashpan chay manchaypa uchkuma wichurka. Chaymanta chay uchkupa punkunta llawinwa taparka. Sumakta sinchiyak wikiwapas ratachishpan taparka. Chasna chay purawata alita taparka tukuy llaktakunamanta runakunata chay shuk waranka wata tukurinankama manana llullachinanpa. Chaymantami shuk raturayku llukshinan tiyan.

4 Chaymanta rikurkanina apukunapa tiyarinankunata. Chaypi tiyarihurkakuna, maykankunatami Yaya Dioska yachayninta kushka runa masinkunata kawsashkankunamanta tapunankunapa. Chaymantapas rikurkani Jesusta katishkankunarayku wañuchiy tukushkakunapa almankunata. Paykunaka mana sakishpa Jesukristupa yachachishkanta Yaya Diospa shimintapas yachachipayarkakuna. Chay manchaypa animalta, payshina rikunayu rurarishkatapas manami mañapayarkakunachu. Chaymantapas mana munarkakunachu chay animalpa shutinwa killkarinata. Chayrayku mana urintinkunapi, nima makinkunapi killkarishkachu kapayarkakuna. Chaypina paykunaka kawsarimushpankuna Jesukristuwa pakta shuk waranka watata kamachirkakuna.

5 Chay runakunami wañushkakunamanta puntiru kawsar-ishkakuna kanahun. Chay shuk wañushkakunaka manara kawsarimushkakunarachu. Jesukristu chay waranka watata kamachishkanwasha paykunapas kawsarimunkakuna.

6 Kushilla kankakuna tukuy wañushkakunamanta puntiru kawsarimushkakunaka. Paykunami Yaya Diospa wawankuna kanahun. Manami kuti wañunkakunanachu. Yaya Diospa Jesukristupapas runankunami kanahun runakunarayku mañanankunapa, chaymanta Yaya Diosta

riksichinankunapa. Jesukristuwa pakta chay waranka watata kamachinkakuna.

Supaykunapa apun wichuy tukushkanmanta riman

7 Chay waranka watawasha Yaya Dios supaykunapa apunta chay manchaypa uchkumanta llukshichinka.
8 Chay uchkumanta llukshishpan tukuy allpapi llaktakunamanta runakunata llullachishpan tantachinka. Yaya Diosta chiknik llaktakuna kashpankuna yanka shutiyachirishka kanahun Gog Magogpas.* Chay llaktakunapa suntalunkunaka yapa achka kankakuna, mana yupaypa, imashnami tiyu. Paykunaka tantarinkakunami Yaya Diospa llaktanpi kawsak runankunawa wañunakunankunapa.
9 Chay allpapi tapakta kashpankuna Yaya Diospa runankunapa llaktanma sikarkakuna. Chaypina paykunaka chay arkanapa shamushka Yaya Diospa runankunapa tampunkunawa pakta yuyashkan Jerusalén llaktanta muyukta arkarkakuna. Chaypina nina silumanta urmashpan chay kuntrankunata llampu rupachirka.
10 Chaypi runakunata llullachishpa tantachik supaykunapa apunka wichuy tukurka chay asufriwa sintihuk nina mana wañukpi, maypimi chay manchaypa animal payta yanapakwa pakta wichuy tukurkakuna. Chaypimi puncha tutanti wiñayparayku parisinkakuna.

Yaya Dios tukuy runakunata wañushkankunamanta kawsarishkankunawasha alitachu rurashkanki nishpa tapunanmanta riman

11 Chaymanta rikurkani shuk atun yura kamachina tiyarinata, chaypi tiyahuktapas. Chasna Yaya Dios rikurishpan siluka allpapas paypa rikushkanpi mana ali kashpankuna chinkarirkakuna. Manana nima maypi rikurirkakunanachu.
12 Chaymantapas rikurkani tukuy wañushkakuna kawsarishkakunata, yachayyukuna mana yachayyukunapas chay tiyarinan puntanpi shayahukkunata. Chaypina Yaya Dioska killkarishkakunata paskachirka. Chay shuk killkarishkatapas paskachirka, maypimi runankunapa shutinkunaka killkarishka kanahun wiñaypa paywa kawsanankunapa. Chaypina tukuy chay kawsarishkakunaka alitachu manachu rurashpa kawsashkankunamanta tapuy tukurkakuna. Yaya Dios paykunapa rurashkankunata killkakunapi rikushpan mana ali rurashkankunamanta kastigarka.

---

* **20:8** Rikuy Biblia kastellanopi Ezequiel kapitulokuna 38-39

13 Chay wañushkakunaka atun yaku marmanta,
chay wañushkakunata wakaychanamantapas tukuy
wañushkankunamanta kawsarishpa shamushka karkakuna.
Tukuy paykunami mana ali rurashkankunamanta kastigay
tukurkakuna.
14 Chaymanta chay kawsayta kichuk chay wañushkakunata
wakaychakwa paktami chay mana wañuk ninapi wichuy
tukurkakuna. Chay ninami kan kawsarishkakuna kuti
wañushpankuna wiñaypa parisinankuna.
15 Chaymantapas tukuy maykankunami mana
killkarishkachu kanahun chay Yaya Diospa runankunapa
shutinkuna killkarishkapi, paykunami chay ninapi wichuy
tukurkakuna.

21

Yaya Dioska tukuyta mushuyachishkanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani shuk mushu siluta, shuk mushu
allpata. Chay puntiru silu, allpa, atun yaku marpas manana
tiyarkakunanachu.
2 Chaypina Yaya Diospa llaktan Mushu Jerusalén paypa
kuchunmanta uraykumuhukta rikurkani. Chayka suma
alicharishka karka, imashnami shuk kwintachishka
warmika kusayananpa churarin.
3 Chaymanta uyarkani sinchita kaparishpa rimahushkata
Yaya Diospa kamachinan tiyarinanmanta kasna: Chayka
Yaya Diospa kawsananmi runakuna chawpipi. Kunanmanta
pacha paykunawami kawsanka. Paykunaka paypa runanku-
nami kankakuna. Yaya Diosllami paykunapa Yaya Dios-
ninkuna kashpan wiñaypa paykunawa kawsanka.
4 Chaymantapas paykunapa ñawinkunapa yakunta cha-
kichinka. Manana tiyankanachu wañuy, nima llakina, nima
wakana, nima nanay. Tukuy ñawpa tiyashkakunaka tukur-
ishka kankakuna nishpa.
5 Chaypina chay kamachinan tiyarinanpi tiyahukka
rimarka: Ñukami tukuyta mushuyachini nishpa. Chaypi
ñukatana rimawarka: Rimashkaynika shutipami kan.
Tukuyta paktachinaynita rikunkichimi. Chayrayku
rimashkaynita killkay nishpa.
6 Chaymanta rimawarka: Ñami tukuy rimashkaynita pak-
tachishkani. Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin
Z-letrawa tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta kallarichik
tukuyta tukuchik kani. Rimashpayni tukuy kallarin, chayka-
malla nishpayni tukuy tukurin. Maykankunami yakunayak
runakunashina kanahun, paykunataka wiñaypa kawsayta
kuk yakutashina yanka kushpami upyachisha.

7 Parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsash-
paykichika kankunata kunaynita rimashkaynitaka
amuyankichimi. Ñukallami kasha Yaya Diosnikichi.
Kankunaka kankichimi wawaynikuna.
8 Maykan runakunami parisinankunata manchash-
pankuna sakiwanahun, maykankunami mana ñukapi
sinchikunahunchu, maykankunami millaypata ruranahun,
runata wañuchinahun, chaymantapas maykankunami
musayanakushpa kawsanahun, supaykunata kayachikku-
napas, maykankunami yanka dioskunata kushichinahun,
chaymantapas tukuy maykankunami llullanahun wichuy
tukunkakuna chay asufriwa sintihuk mana wañuk
ninama, maykantami rimanchi kawsarishkakuna kuti
wañushpankuna wiñaypa parisinankuna.

Yaya Diospa llaktan Mushu Jerusalenmanta riman

9 Chasna Yaya Dios rimashkanwasha shuk angel shamurka.
Payka chay kanchis angelkunamanta karka, maykanku-
nami matinkunata talishpankuna chay kanchis tukurina kas-
tigukunata paktachirkakuna. Chaypina rimawarka: Shamuy
kanta rikuchinaynipa chay kwintachishkan warmita, chay
Obeha Maltapa warminta nishpa.
10 Chaypina Yaya Diospa Espíritun sumakta tukuypi
yuyachiwashpan chay angelka apawarka shuk atun urku
awama. Chaypimi rikuchiwarka Yaya Diospa Jerusalén
suma llaktanta, paypa kuchunmanta uraykumuhukta.
11 Chay llaktaka karkami Yaya Diosshina mana rikuypa
punchayachik, shuk yapa suma chuya rumi sintihukshina,
shuk jaspe rumishina yapa suma chuya pasakta rikurik.
12 Chay llaktaka atun awa muyukta kincharishka karka.
Chay kinchaka chunka ishkay punkuyu karka. Karan
punkupika shuk angelmi kuyrarka. Chay punkukunapika
chay Israelpa* wawankunamanta chunka ishkay miraykunapa chunka ishkay shutinkunami killkarishka karkakuna.
13 Kimsa punkukunaka inti llukshinamanta karkakuna,
kimsa punkukuna anak partimanta karkakuna,
kimsa punkukuna uray partimanta karkakuna, kimsa
punkukunaka inti yaykunamanta karkakuna.
14 Chay llaktapa rumiwa kincharishkanpa sapinka chunka
ishkay atun rumikunayu karka. Chay rumikunaka tukuy
awankunapi kahuk rumikunata sinchikuchikmi karkakuna.
Chay atun rumikunapika chay Obeha Maltapa chunka ishkay
apostolkunapa shutinkuna killkarishka karkakuna.

---

* **21:12** Rikuy Génesis killkapi 32.27-28

15 Chay ñukawa kwintak angelka shuk oromanta tupuna kaspita charihurka chaywa chay llaktata, punkunkunata, kincharishkantapas tupunanpa.

16 Chay llaktapa sunininka anchuyninpas chasnalla parihu karkakuna. Chasna chay llaktata tupunan kaspiwa tupushpan chunka ishkay waranka estadios tupu karka. Chay llaktapa sunininka anchuyninka awayninka chasnalla parihu karkakuna.

17 Chaymantapas chay llaktapa kincharishka awayninta tupurka. Runakunapa tupunanpi tupushpan shuk pachak chusku chunka chusku kuti chawpi makinchi karka.

18 Chay llaktapa kincharishkanka suma chuya jaspe rumimanta rurarishka karka. Kikin llaktaka oromantalla rurarishka karka, espehushina chuya, pasakta rikurik.

19 Chay kincharishkanpa sapin chikan suma chuya rumikuna karkakuna. Chay sapinpa puntiru atun rumika jaspe rumi karka. Ishkaynin atun rumika safiro rumi karka. Kimsaynin atun rumika ágata rumi karka. Chuskuynin atun rumika esmeralda rumi karka.

20 Pichkaynin atun rumika ónise rumi karka. Soktaynin atun rumika kornalina rumi karka. Kanchisnin atun rumika krisólito rumi karka. Pusaknin atun rumika berilo rumi karka. Iskuynin atun rumika topasio rumi karka. Chunkaynin atun rumika krisopraso rumi karka. Chunka shuknin atun rumika jasinto rumi karka. Chunka ishkaynin atun rumika amatista rumi karka.

21 Chay kincharishkapa chunka ishkay punkunkunaka yapa chaniyu atun yura chuya wallkakuna karkakuna. Karan punkunkunaka shuk wallkallawa rurarishka karkakuna. Chay llaktapa chawpinpi kahuk anchu ñampika oromantalla espehushina chuya pasakta rikurik karka.

22 Chay llaktapi manami rikurkanichu Yaya Diosta mañana wasintaka. Chay llaktapi kawsak runakunaka maypipas tukuypa apun tukuyta atipak Yaya Diosta chay Obeha Maltatapas kushichinkakuna, tukuy parti paykunawa kahushkankunarayku.

23 Chay llaktapika manami munanahunchu intita, nima killata punchayachinankunapa. Yaya Dios kikin mana rikuypata punchayachik kashpanmi chay llaktata punchayachirka. Chaymanta chay Obeha Maltapas chay llaktata punchayachik kan.

24 Tukuy allpakunamanta runakuna chay llaktapa punchayachishkanpi kawsankakuna. Tukuy allpakunamanta atun apukunaka tukuy yapa suma tiyapushkankunata chay llaktama churak rinkakuna.

25 Chay llaktapi mana tuta tiyashpan punkunkunata nima ima uras tapankakunachu, tukuy uras paskarishkalla

kankakuna.
26 Tukuy llaktakunamanta chay llaktama rishpankuna
tukuy yapa suma tiyapushkankunata churak rinkakuna.
Chaymantapas tukuyta churak rinkakuna, maykan
tiyapushkankunamantami runakuna paykunata
kushichirkakuna.
27 Chay llaktapika nima ima uras yaykunkakunachu
uchankunamanta mana picharishka runakunaka, nima
millaypata rurak runakuna, nima llullachikkunapas.
Chaypika yaykunkakunami maykan runakunallapami
shutinkuna killkarishka kanahun chay Obeha Maltapa
killkanpi wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa.

22

1 Chaymanta chay angelka rikuchiwarka shuk suma chuya
yaku shutuhukta. Chayka wiñaypa kawsayta kuk yakumi
karka. Suma chuya pasakta rikurik karka. Chay yakuka Yaya
Diospa tiyarinanmanta chay Obeha Maltapa tiyarinanman-
tapas llukshirka.
2 Chay llakta ali anchu ñampi chawpita shuturka. Chay yaku
mayankunapika wiñaypa kawsayta kuk muyuyak kaspikuna
tiyarka. Chay kaspikunaka muyuyanahun karan wata
chunka ishkay kuti, shuk kuti karan killa. Paypa pankanku-
naka tukuy llaktakunamanta runakunata ampik karkakuna.
3 Chay llaktapika manana tiyankanachu Yaya Diospa kasti-
ganan runakunaka. Yaya Dios chay Obeha Maltawa pakta
chay llaktapi tiyarishpankuna kamachinkakuna. Tukuy
runankunami paykunallata kushichishpa kawsashunchi.
4 Chaypika ñawipurami Yaya Dioswa rikunakushunchi.
Paypa shutinwami urintinchikunapika killkarishka
kashunchi.
5 Chaypika manana tiyankachu tuta. Manami
munashunchinachu lamparinkunata, nima intita.
Yaya Dios ñukanchipa amunchi kashpan ñukanchirayku
punchayachinka. Chaypinami paywa pakta tukuy uras
wiñaypata kamachishunchi.

Jesukristupa shamunan ña kuchupi kananmanta riman

6 Chaymanta Jesukristuka rimawarka: Tukuy kay
rimashkaynika shutipami kan, tukuy chaykunaka
paktarinkakunami. Tukuypa apun Yaya Dios, maykanmi
paypa yachayninwa yachachikkunata yuyachin, paypa
angelta kacharka kankuna paypa runankunata utkalla
pasananta rikuchinanpa.
7 Alita yuyariychi, ñukaka utkallami kuti shamusha.
Kushilla kankakuna maykankunami kay pasananmanta
killkarishka shimita kasunahun nishpa.

8 Chaypina ñuka Juan chaykunata rikushpayni uyashpayni
rikuchiwak angelpa puntanpi kunkurirkani payta kushichi-
naynipa.
9 Chasna paypa puntanpi kunkurishpayni rimawarka:
Ama chasna rurawaychu. Ñukapas kanshina Yaya Diosta
kasuk kani. Chaymanta Yaya Diospa yachayninwa yachachik
masikikunashinallatatami, tukuy kay killkarishkata kasuk
runakunashinallatatami Yaya Diosta kasuk kani. Yaya Dios-
ninchillata kushichiy nishpa.
10 Chaymanta Jesukristuka rimawarka: Ama pakalla
wakaychaychu kay killkapi pasananmanta killkarishkata, ña
paktarinan punchakuna paktarihushkankunarayku.
11 Millaypata rurak runakunaka millaypallata rurashpa
katinahuchun. Millaypa yuyayyu runakunaka millaypa
munanankunallata katinahuchun. Alita rurashpa kawsak
runakunaka alillata rurashpa katinahuchun. Uchanku-
namanta picharishka ucha illa runakunaka Yaya Diosta
yuyashpa kasushpalla katinahuchun.
12 Alita yuyariychi, ñukaka utkallami shamusha. Shamush-
payni karan runata rurashkan tuputa kusha.
13 Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa
tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta kallarichik tukuyta
tukuchik kani. Rimashpayni tukuy kallarin. Chaykamalla
nishpayni tukuy tukurin. Manarapas nima ima tiyash-
panra ña tiyarkani. Tukuy imakuna tukurishpanpas ñukaka
kawsashallami. Ñukamantami tukuy kallarirka, chaymanta-
pas chasnallatatami ñuka munashpaynilla tukurinka.
14 Kushilla kankakuna maykankunami llachapanta
taksarishka runakunashina uchankunamanta picharishka
kanahun. Paykunallami chay llaktapa punkunkunata
yaykunkakuna, chaymantapas chay wiñaypa kawsayta kuk
kaspipa muyunta mikunkakuna.
15 Tukuy allkushina kawsak runakunaka, supaykunata
kayachikkuna, musayakkuna, runata wañuchik runakuna,
yanka dioskunata kushichikkuna, chaymanta tukuy llul-
laysiki runakunapas Yaya Diospa kawsanan kanchallapi
kiparinkakuna, manami yaykunkakunachu.
16 Ñuka Jesusmi ñukapa angelta kacharkani tukuy parti
tantarihuk kasuwak runaynikunata tukuy kaykunata
rimananpa. Ñukami kani atun apu David wañupa
miraymanta. Chaymantapas chay istrilla ruyunchi
pakarihushkapi rikurikshina kani nishpa.
17 Yaya Diospa Espíritun ñukanchi chay Obeha Maltapa
runankunawa pakta rimanchi shamuy Amunchi Jesús
nishpa. Kankunapas chasna kayashkanchita uyashpaykichi

payta munashpa kayaychi shamuy nishpa. Tukuy kankuna, maykankunami yakunayak runakunashina kankichi, shamuychi chay wiñaypa kawsayta kuk yakuta yanka apishpa upyanaykichipa.

18 Tukuy kankunata kay killkapi pasananmanta killkashkaynita uyak runakunata rimani: Kay rimashkaynita chikanyachishpa mirachishpaykichika Yaya Dioska kankunata kay killkapi killkashkayni manchaypa parisinakunawa kastiganka.

19 Chaymantapas kay killkapi pasananmanta killkashkaynita chikanyachishpa pishichishpaykichika Yaya Dioska kankunata arkanka kay killkapi killkashkayni wiñaypa kawsayta kuk kaspipa muyunta mana mikunaykichipa, nima kay killkapi killkashkayni paypa suma kawsananpi kawsanaykichipa.

20 Tukuy chaykunamanta shutipami nishpa rimak Jesukristuka nin: Utkallami shamusha nishpa.

Chasna kachun. Shamuy Amuyni Jesús.

21 Pay tukuy kankunata llakichishpan alita rikuchun. *Chayllatami ñuka Juan killkashkani.*